

FERROS PRÆPON. DERAT A. QVVM

SPIRA.

Spiræ Nemefum Sumptibus
Iacobi Siuerfs
16. 60.

GUILHELMI RODINGI
PANDECTÆ
CAMERALES,

Ex novis Constitutionibus Imperij, Generalibus & specialibus Decretis, Sententijs & Præjudicijs Camerae, ut & Indice Locupletissimo adau-
ctæ & ad Stylum Camerae hodiernum
accommodatæ,

*Adjunctis utilissimis accessionibus,
quas a versa pagina designat.*

—S(o)—

Cum Privilegio Cæsareo ad Quin-
decim Annos.

SPIRÆ NEMETUM

Sumtibus IACOBI SIVERTS

Bibliopola Spirensis.

Typo CHRISTIANI Dürren

ANNO M. DC. LX.

●

ELENCHVS AC- CESSIONVM.

- I. Jura novissima & Praxis Hodierna aliaque ad
Textum Rodingi facientia tali signo [* *]
inclusa.
- II. Commune Decretum 13. Decembris 1659.
publicatum Ejusque Declarationes & ac-
cessionones, pag. 1025.
- III. Judiciij Cameralis Personæ hujus Temporis.
pag. 1045.
- IV. Alte gewöhnliche Taxa Laborum Advocato-
rum, Procuratorum, Commissariorum, A-
ctorum Priorum, Lectorum, Tabellario-
rum. pag. 1054. & seqq.
- V. Judiciij Camerae Imperialis nova Taxa Cancel-
lariae partim ad Imperiales directa. p. 1063.
- VI. Begreiffen von Spener auß auff alle vnd jede
des Heyl. Reichs Chur: Fürsten Stände
vnd Stätt gerichtet. pag. 1066.
- VII. Reichschaler zu Gilden auff Cammerwäh-
rung gerechnet. pag. 1075.
- VIII. Extractus Senatus Consulti 3. Martij Anno
1660. in Imperiali Camera publicati. pag.
1045.
- IX. Calendarium Camerae perpetuum duplex cum
Ejusdem Explicatione. pag. 1078.
Cui id Bibliopegus in serere admonetur.
- X. Index Locupletissimus.

SUPREMO
IN SACRO RO-
MANO-GERMANI-
CO IMPERIO

ET

AUGUSTISSIMO
COLLEGIO CA-
MERALI,

Ejusq;

JUDICI,
PRÆSIDIBUS,
ADSESSORIBUS.

11 2 SERE

SERENISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime;

PERILLVSTRES & GE-

NEROSISSIMI COMITES,

Domini Perclementes,

Illustres, Generosissimi,

Generosi, Sacri Romani Imperij

Immediati, Magnifici, Nobilissimi,

Amplissimi, Consultissimi

Domini Clementes

Et

Gratiosi

Titulis & Elogijs omnibus Eminentiores,

UILELMI RODINGI

Pandectarum Cameralium

novissima hæc Editio est, quam

Incluto Nomini vestro eo con-

secratum: Neq; diu deliberandum erat, un-

de splendorem illi mutuarer atq; Tutelam,

ipsò Titulo ad Vos vocat, & Augusta hæc

NOMINA vult inscribi. Sunt enim Pandectæ

Camerales, & cui convenientiùs dabuntur,

quàm

quàm qui in Augustissimâ Imperij Camera,
AUGUSTISSIMI IMPERATORIS &
STATUUM loco & nomine sedetis, & omne
Justitiæ Æquitatisq; Genus, omnem Sapi-
entiam atq; Lucem Dignitatis continetis,
Imò, si dicendum quod res est, divinitatem
quandam possidetis, in dignitate SUMMI
PRINCIPIS vice cognoscere, judicare, pro-
mere, & ad Juris normam ex commodo
publico administrare Justitiam.

Accipite, igitur, Serenâ fronte, Hoc libel-
li hujus Desiderium, date, ut splendorem à
Vobis lucretur, qui praxi Camerali splen-
dorem dare contendit, promittite Tutelam
contra Calumniam & Livorem, Conservet
Vos Divinum Numen, in quorum Salute
præcipua felicitatis Germanicæ Momenta
sita sunt, quibus me, humillimâ mente com-
mendo,

Serenissima Celsitudo.

Perillustr: Clement:

Illustr: & Magnif:

Vestrorum Nominum

Adorator Subjectissimus

**Jacobus Siverts, Civis &
Bibliopola Spirensis.**

Præfatio ad Lectorem.

*V*plex querela Spira præ-
dicantium aures nostras, ut sæpe, per-
culit, Vna, quod magna pars praxeos
Cameralis in secretis circa processum cautelis con-
sistat, quarum ignari etsi fretum juris communis
feliciter transnavigassent, atq; opulentum & lon-
gum legum comineatum è scholis in forum addu-
cerent, minus tamen felices in causas forenses ad-
vocati descenderent, Altera, quod aliqui Docto-
rum sibi soli has cautelas didicisse videantur & si
quid harum communicent, istud Seneca de ijs vere
dicatur, quod beneficium in quæstum mittant dent-
que ut recipiant. Nec hæc solum practantium
murmuratio est, sed jam olim inter gravamina ad-
versus Doctores aliquando communi Imperio ob-
lata hoc præcipuum fuit: **Dasß es beyhm Caßiers
gerichte besondere griff auff der Lauten habe/ die
man nicht einem jeden auffhänget / vnd ob er
gleich das ganze lus außwendig fündet/ aber die
heimbliche Handgriff am Caßiergerichte nicht
wüßet/**

wäße / so sey sein Doctoret weder ihm noch sei-
 nem Herren nuz. Sed vanus est hic quorundam
 spiritus, qui, quæ habent, plus æquo æstimant, nulliq;
 hæc debere iudicant, nisi qui, arcas implendo, a vi-
 ditati habendi satisfaciunt, Bona enim mens omni-
 bus patet. Proinde ipsam naturam imitantes, quæ
 in omnium rura, quicquid habet, defluere patitur,
 sine delectu, nos omnium amor tenet ex æquo, & in
 omnium maxime Studiosæ iuventutis usum, quæ
 quotidie ad portum nostrum praxeos addiscendæ a-
 nimo dilabitur, Ius fori Cameralis seu Pandectas
 olim à GUILHELMO RODINGO J Cto Hesso,
 compilatas, cum auctuario, in lucem emittimus, eæ
 Methodo, ut consummatæ scientiæ Authori nihil
 detraberetur, ex additionibus autem quæ obsoleta,
 quæ immutata, quæ etiam circa quamlibet materi-
 am notabilia occurrerent, constaret. Vt etiam ab in-
 noxio scriptore cavillandi acrimonia absit, suppres-
 so nomine omnia aliena fecimus, Tu lector bene-
 vole, hæc boni consule, si quædam sunt quæ displice-
 ant, si meliora desideras, excute propria patrimonij
 atq; virium tuarum vasa, & meliora tenta, qui
 nauseas nostra. Non enim magni spiritus & ut phi-
 losus loquitur, viris à Diis recentib⁹ hæc scripsimus,
 sed iuvenibus; non veteranis sed tyronibus. Ad
 hoc tamen adverte, quod perfectò iam opere illustre

hoc Camerale Collegium immutando quadam cir-
ca ordines cursum eorum intantum, saluari con-
silio, acceleraverit, ut nunc palam sit, omnes ordines
per subsellia Dnn. Procuratorum indies volvi atq;
revolvi, audientiasque haëtenus quotidie celebrari
splitas, ob defectum agendorum, tribus saltem die-
bus, Luna, Mercurij & Veneris, frequentari. Quam
salutarem processus mutationem in fine libri tecum
etiam communicandam auximus. Vale, & ibidem
vide. Dab. è Mus. Spira Nem. 20. Martij Anno
1660.

INDEX TITULORUM
PANDECTARVM
CAMERALIUM.

LIBRI PRIMI.

TIT.

- I. **P**andectæ Camerales & Ius Camerae quid & qua Ejus partes? fol. 1.
- II. Iudicium Camerale quid, quando & à quo Imperatore constitutum, & ubi hodie exerceatur. fol. 3.
- III. Iudicium Camerale quibus rebus constet, Iurisdictio Camerae quid, quomodo conservanda & declinanda. fol. 7.
- IV. De Duplici Lites ad Cameram deferendi ratione, Iurisdictio Camerae quot modis fundetur, & de personis, adversus quas Iurisdictio Camerae in prima Instantia fundata est, fol. 12.
- V. Ratione Causarum Iurisdictio Cameralis quomodo fundetur. 58.
- VI. De causa fracta pacis publicae Religiosae, 59.
- VII. De causis fracta pacis publicae profana, 63.
- VIII. De Causis Fiscalibus. 83.
- IX. De Causis litigiosae possessionis inter personas immediate Imperio subjectas, 90.

- X. De Causis pignorationum, 93.
- XI. De Causis Arrestorum, 132.
- XII. De Causis Mandatorum Cum vel S. Clausula, 164.
- XIII. De Causis Relaxationis Iuramenti ad Effectum agendi, 223.
- XIV. De Causis L. Diffamari, 225.
- XV. De Causis denegata vel protracta Iustitia, 232.
- XVI. De Iurisdictione Camera in Causis violati privilegii Cesarei, 239.
- XVII. De Iurisdictione Camera in feudis & bonis Imperii litigiosis, an fundata sit, si de bonis sub diversa Iurisdictione sitis litigetur, 242.
- XVIII. De Iurisdictione Camera in Commissionibus ad perpetuam rei Memoriam, Declaratione poenae Compulsorialium, Executionibus, in Dationibus atq; Confirmationibus Tutorum & Curatorum, 246.
- XIX. Per viam provocationis quomodo cause ad Camera devolantur, 249.
- XX. In provocatione quae Consideranda, & de Iurisdictionis Cameralis in provocationibus fundandae ratione duplici, 257.
- XXI. Provocatio ad Camera Quotuplex. Appellatio quid sit, de nullitatis per Appellationem devolutione, & quatenus nullitates in Camera attendantur, 307.
- XXII. In Appellationibus quae Consideranda, 311.
- XXIII. A quibus Iudicibus ad Camera appelletur, & quatenus à Magistratu extra judicialiter gravamen inferente ad Camera appellari possit? Vbi de Appellationis Insinuatione, 312.
- XXIV. Qui

- XXIV.** *Qui nam ad Cameram appellare possint, 322.*
- XXV.** *De Actorum Editione, & quomodo Iudex Inferior Acta prioris Instantiæ edere teneatur, 323.*
- XXVI.** *Formalia Appellationis Quid, & quomodo a Sententijs tum definitivis tum Interlocutorijs ad Cameram appellandum, 331.*
- XXVII.** *De Fatalibus Appellationum, & de fatali Appellationis interponenda tempore, 352.*
- XXVIII.** *Fatale Appellationis prosequenda quid, quotuplex, Appellationis introducenda quid sit, 356.*
- XXIX.** *De Fatali Appellationis terminanda. 365.*
- XXX.** *Quot modis Appellatio tollatur, & quinam ad Cameram Appellare prohibeantur, 367.*
- XXXI.** *In quibus causis Appellationes ad Cameram non recipiantur, 373.*
- XXXII.** *Appellationes quomodo desertæ reddantur, 380.*
- XXXIII.** *Simplex provocatio ad Cameram quid, & quotuplex, & de Iurisdictione Camerae in causis nullitatum, 395.*
- XXXIV.** *De Iurisdictione Camerae in petitione restitutionis in Integrum, 402.*
- XXXV.** *De Iurisdictione Camerae in Reductione ad arbitrium boni Viri, 404.*

LIBRI SECUNDI.

- I.** **P***rocessus Cameralis Quid & quotuplex, quid Audientia & quotuplex sit, 411.*
- II.** *Qua solennitate Audientia Iudicialis à parte Iudicis in Camera celebretur, 413.*
- III.** *Qua solennitate Audientia Iudicialis à parte personarum*

- narum Litigantium celebretur, & de Advocato-
rum & Procuratorum in Audientia oratione. 417.
IV. De Ordinibus Rerum in Audientijs agendarum obser-
vandis. 420.
V. Ordo rerum in Audientijs agendarum quadruplex, &
de sententiarum ordine. 422.
VI. De ordine novarum. 425.
VII. De ordine prefixarum. 440.
VIII. De ordine prefixarum extraordinariarum, & quae
causae extraordinariae sint. 442.
IX. De ordine prefixarum ordinariarum. 445.
X. De rebus quae coram Depuratis agenda sunt. 447.
XI. Vbi & quando Audientia celebrentur. 452.
XII. De Ferijs, quibus Camera Imperialis ab Audientijs
vacat. 456.

LIBRI TERTII.

- I. **P**rocessus causa Quis & quae ejus preparatio, processus
quid & quibus rebus constet. 461.
II. In Emanatione processuum quae consideranda sint, &
de processibus decernendis in genere. 463.
III. De varijs & summis processuum Generibus. 483.
IV. De Citationibus earumque varijs formis, ubi de Cita-
tionibus ad reassumendum & denunciationibus,
483.
V. De Mandatis cum Clausula. 508.
VI. De Mandatis Sine Clausula. 515.
VII. De Monitorijs. 528.
VIII. De Mandatis de non offendendo, Avocatorijs &
Auxiliatorijs. 530.
IX. De Inhibitione litigiosa possessionis. 530.

X. De Mandatis prohibitorijs & demolitorijs in causa
novi operis nunciationis. 537.

XI. Processus ad Tertium quinam sint, & de Inhibitiona-
libus. 540.

XII. De Promotorialibus, von Promotorial-Schrei-
ben. 561.

XIII. De Compulsorialibus, 564.

XIV. De Commissionalibus, ubi de Commissionibus Ea-
rumque formis, Itemque de Commissarijs & re-
bus ad Commissiones atque Commissarios per-
tinentibus. 569.

XV. De Processibus Dilationum, 590.

XVI. De literis Mutui Compassus, von Compass- oder
Bittbrieffen. 591.

XVII. De Sequestratione. 593.

XVIII. De Arrestis. 594.

XIX. De Literis pro Informatione Iudicis, von Schrei-
ben umb Bericht. 596.

XX. Quomodo processus impetrandi, & Supplicationes
pro processibus impetrandis formanda sint. 600.

XXI. Quomodo pro impetrandis processibus Supplicationes
Iudici offerenda, & de documentis Supplicatio-
num simul exhibendis, 623.

XXII. Terminus procedendi quid, & de terminis processus
in genere. 632.

XXIII. Terminus procedendi quoduplex & de termino
ordinationis, 642.

XXIV. Terminus arbitrius quid & quoduplex sit &
terminus procedendi quomodo constituatur in-
ter partes litigantes earumve procuratores,
645.

XXV. In.

XXV. Iudex quando Terminum procedendi constituat.
646.

XXVI. De Dilationibus probandi, 651.

XXVII. Prosecutionis processus quid & quotuplex sit,
de Terminis, & quæ processus prosecutionis
Partes. 660.

XXVIII. Instantia quid & quibus rebus constet. 662.

XXIX. De Primo Instantia Termino, & rebus primo
termino peragendis. 664.

XXX. De Secundo termino & rebus termino secundo pe-
ragendis. 717.

XXXI. De Tertio Termino. 748.

XXXII. De Quarto Termino. 753.

XXXIII. De Quinto Termino. 755.

XXXIV. De Sexto Termino. 757.

XXXV. De Septimo & reliquis terminis, videlicet Octa-
vo, Nono, Decimo, & Undecimo. 758.

XXXVI. De Conclusionem Causæ. 764.

XXXVII. De Terminis Instantia observandis & præte-
ritis vel mendose habitis reparandis. 773.

XXXVIII. De processu Instantia in quibusdam causis
speciali. 776.

XXXIX. De Processu in Causis Mandatorum, 776.

XL. De processu in causis Mandatorum C. Clausula. 781.

XLI. De processu in causis Mandatorum S. Clausula. 792.

XLII. De processu in causis fractæ pacis profane. 805.

XLIII. De processu speciali in causa purgationis. 808.

XLIV. De Processu in Causis Fiscalibus. 813.

XLV. De processu in Causis litigiosa possessionis. 815.

XLVI. De processu in Causa relaxationis iuramenti ad
Effectum agendi. 817.

XLVII. De

- XLVII. De processu in causis pignorationum. 819.
XLVIII. De processu Causis L. Diffamari. 823.
XLIX. De processu nullitatis. 824.
L. De processu Reconventionis. 827.
LI. De Contumacia accusanda, Contumacia quotuplex,
Contumaces presentes quinam sint. 827.
LII. Contumaciter absentes quinam dicantur & quotu-
plex contumacia absentium sit, ubi de circumdu-
ctione termini Citationis. 829.
LIII. De proclamate quid sit, quomodo & quando postu-
landum atq; decernendum, & qui Ejus Effectus
sint. 839.
LIV. Adversus Actoris vel Appellantis Contumaciam quo-
modo procedendum. 849.
LV. Adversus rei vel Appellati non comparentis Contuma-
ciam quomodo procedendum. 854.
LVI. Adversus Tutores vel Curatores contumaces quomo-
do procedendum. 860.
LVII. Adversus Contumaciam procuratorum quomodo
procedendum, & contumacie ab illis commisse
pœna. 863.
LVIII. Adversus Contumacem tandem comparentem
quomodo procedendum. 867.
LIX. Iudicis Decisio quid, & quanam in ea considerata,
869.
LX. De restitutione in integrum contra Sententiam Ca-
mere Imperialis. 876.
LXI. De Revisione. 890.
LXII. De Syndicatu. 933.
LXIII. Quid Executio, & quæ Ejus media & modus seu
processus. 935.

LIBRI QUARTI.

- I. **P**ersonarum Cameralium nomine quinam intelligantur, & de earum divisione. 941.
- II. De Iudice Camera Imperialis & ejus officio itemque Vicario. 947.
- III. De Cameralibus Adseſſoribus & Eorum officio. 955.
- IV. De Cameralibus Advocatis & Procuratoribus Fisci & utriusq; officio. 965.
- V. De Advocatis & Procuratoribus partium & eorundem officijs in Camera. 967.
- VI. De Administratore Camerali & ejus officio. 977.
- VII. De Camerali Quaestore & ejus officio, 980.
- VIII. De Cameralibus Protonotarijs & Notarijs & eorundem officio. 983.
- IX. De Lectoribus Cameralibus & Eorum officio. 987.
- X. De Tabellariorum Cameralium Magistro ejusq; officio. 990.
- XI. De Cameralibus Ingrossistis & Copistis & eorum officijs 992.
- XII. De Pedello & famulo Camerali & utriusque officio. 992.
- XIII. De Tabellarijs Cameralibus & Eorum officijs. 994.
- XIV. De Modo referendi in Camera. 1000.
- XV. De Camera Immunitate. 1003.
- XVI. De Salario Cameralium. 1006.
- XVII. De Medijs unde Salarium desumendum. 1012.
- XVIII. De Modo exigendi Salarium pag. 1019.

Reliquarum Accessionum Seriem Earum
Elenchus designat.

PANDECTARUM
CAMERALIUM:

SIVE

JURIS CAMERALIS

Liber Primus,

DE JURISDICTIONE
CAMERÆ IMPERIALIS.

TITULUS I.

*Pandectæ Camerales, & jus Ca-
mere quid, & quæ ejus partes.*

PANDECTÆ Camerales sunt
quibus jus Camerale comprehendi-
tur.

2. §. Jus Camerale est quod consti-
tutionibus & legibus Imperii Came-
ræ Imperiali peculiariter constitutum, vel observa-
tione itylóve judicií receptum est.
3. §. Hujus partes duæ sunt: Una de judicio Came-
ræ: altera de ejus Personis.

COMMENTARIUS.

Ius Camerale est, Ius Camerale complectitur, quæ
A vel

vel de Camera peculiariter constituta, vel à Camera speciali jure inducta, vel ad Camera cognitionem legibus publicis sunt delata, ait Petr. Denais. in prefatione Iur. Cam.

[* Ut Camera ad observantiam eius Ressum Imperii adstringatur, Archi-Cancellarius Elector Moguntinus facta per Imperium publicatione, eos specietenus Camerae insinuari curat. Quo præmisso, si quid in processu aut stylo novi inferant, Collegium Camerale per commune decretum dato spatio ad avisandum litigantes, Advocatos & Procuratores desuper monere solet, sic insinuato Recess. Imp. Ratisbonensi novissimo de Anno 1654. Camera 7. Septembris Ao. 1654 hoc commune decretum monitorii ergo dedit, *Entlich ist der gemeine Bescheid daß solq jüngst zu Regenspura publicirten Reichs-Abschiede der Herz Cammerrichter vnd Benfiger die darin verfaßte Ordnung des gerichtlichen processus halben ad 2. Octobris ins Werck zurichten entschlossen seyn/ darnach sich männiglich zurichten etc. **]

Camera) Camera ut hoc in tyronum gratiam, & alia quadam commentariorum loco addam, proprie significat fornicem, sive testudinem aedificii, aut locum quemvis Cameratum, sed tropicè sæpius accipitur, primum per synecdochen partis pro toto aedificio vel conclavi Camerato.

Deindè quemadmodum per synecdochen generis accipitur pro loco Principis erario destinato, secundum Feudistas ad c. de pace tenenda. §. si quis verò, & ad illam Feudi speciem, quam vulgò de Camera appellant: Ita per Metonymiam subiecti pro quacunque re adcom-

Judicium Cam. quando & à quo institutum.

*modum Imperii pertinente accipitur, teste Alexan-
dro de Imola ad Rubric. C. de iure Fisci & Henin. Gar-
den consil. 86. n. 101. Denique per Metonymiam sub-
jecti pro iudicio in Camera Imperiali constituto, vel pro
corpore illo cœtuque & consessu iudicium Camera, vel
personarum Camera collegio, usurpatur. Et notan-
dum obiter quod Camera Imperatoris non sit idem quod
Camera Imperialis secundum gloss. add. t. C. de iu-
re Fisci.*

*Constitutionibus, Quæ tribus, quàm vocant, Or-
dinationis partibus & Comitiorum Imperii Receptibus
ut appellantur, & Visitationum Camera Memorialibus
annuis, ut nominant, & Consistorii Cameralis Sena-
tusconsultis, atque Decretis publicis, vel ut alii appellare,
malunt Decretis generalibus continentur, & ex iudi-
cii stylo atque praxi observata existunt.*

TITULVS II.

*Judicium Camerale quid, quando, à quo Im-
peratore constitutum, & ubi
hodiè exerceatur.*

Judicium Camerale, est litium disceptatio solen-
nis in Camera Imperiali constituta.

2. § Judicium hoc summum in Imperio Roma-
no est, à quo provocare non licet. Ordin. part. 1.
t. 3. in princip. Et à Rege Romanorum Maxi-
miliano I. hujus nominis communi Statuum
consensu institutum, Anno Christi Salvatoris
nostri 1495. ultima Octobris, & ad diem 3. No-
vembris ejusdem anni prima audientia judicialis
Francofurti ad Mœnum in urbe Imperiali libe-

ra celebrata est, ut testatur *Gailius lib. 2. de pace pub. cap. 1. num. 28. Nicolaus Cifnerus ad t. 2. Ordination. Cam.*

[* Ante annum 1495. exercebatur etiam quandoque iudicium sub nomine des *Cammergeriches* / sed hoc non semper tunc patuit nec continuè, sed certis & statis tantummodo temporibus plerumque in Comitibus fuit celebratum, teste Bartio tom. 1. Sent. Cam. in præf. vers. ne autem &c. *]

3. ¶ Sed postea Francofurto Spiram translatum est, ubi sedes hodiè quasi propria illi destinata esse censetur, & Spirâ sine gravi causa, & sine Imperatoris venia atque voluntate, & sine Principum ac Ordinum Imperii consensu, aliò transferri non debet. Meritò, & propter causas gravissimas quippe sæpius accidit, ut viri præstantissimi recusarent officia in Camera Imperiali, aut suscepta abdicarent, quod sedem certam atque constantem non haberent. Vndè factum est, ut multi minùs idonei necessitate ita ferente admissi fuerint. *Ordin. part. 2. t. 34 in pr.* Sed Spiræ si commodè atq; tutò exerceri nequeat, forsan ob pestem ingruentem, bellumvè imminens, Imperatoris atq; Principum Imperii venia & consensu impetrato, advocatisque & procuratoribus in consilium adhibitis, iudici & adfessoribus iudicium Camerale in locum aliquem tutiorem transferre, aut ad tempus intermittere licebit donec translationis causa aut periculum iudicii exercitium liberum impediens cessaverit. *Ordinat. 2. t. 34 Recess. Imp. Spiræ ANNO 70. §. 104. vers.*

Wanne

Judicium Cam. quando & à quo institutum.

Wann vnd wohin. *Recess. Deputat. Imper. Francofurt. Anno 77 Memor. visit. Anno 56. § vnd dieweil Recess. Imper. Anno 94. § Was sonst zu vnterschiedlichen. 104.*

[* Judicium hoc à primis suis initiis variis fuit expositum locorum mutationibus, vix enim per biennium Francofurti constitit, cum Wormatiam vocaretur, abinde Noribergam, Ratisbonam, rursus Wormatiam, Noribergam, Eslingam, & denique Anno 1527. Spiram delatum fuit, ubi gratiâ Dei sedes ejus jam fixa. Sæpè quidem in publicis conventibus novissimè in diætâ Monasteriensi de ejus translatione fortè in in locum Imperii securiorem, & direptioni militari non ita, ut prohdolor Spira est, obvium, vel Circulis inferioribus magis vicinum deliberatum fuit, *Inst. Pacis Cesar. Suec. tit. 5. §. præterea cum ob enatas. 20.* Hactenus tamen consultatio hæc utpote difficultatibus involuta ultimam manum adhuc desiderat, de quo *Recess. Imp. de Anno 1654. §. als auch bey dem allgemeinen. 161* sic habet, Vnd haben Ihr Kayserliche Mante. sambt Eurfürsten vnd Ständen / nach reiffer wohlbedachter Vberleg. vnd Berathschlagung der Sachen, berührte translation noch zur Zeit nicht thünlich befunden, 20. *]

COMMENTARIUS.

Judicium, Si quis de personis, & primò de judicio secundo loco tractandum esse contendat, non admodum repugnabo, vereor siquidem ne Ordinationis Camera præjudicio vincat, in qua primùm de personis earumque offi-

cis, post de jurisdictione, tum de processu agitur, nec illo solum, verum etiam juris civilis Iustiniani exemplo, in quo primum de jure personarum & postea de rebus differitur Instit. de I. N. G. & C §. fina. Sed lex methodi est, ut generalia ex quorum cognitione sequentia & specialia dependent pramittantur: Cum igitur multa sint in libro de personis earumque officiis, quorum cognitio ex illis, quæ de jurisdictione atque processu sunt, dependeat, hæc pramittenda, illa postponenda esse censeo.

Litium disceptatio, Variæ judicii definitiones sunt: vulgò definiunt actum trium personarum, judicis scilicet actoris & rei: Item actum legitimum quo mediante iudex de causa proposita cognoscit, & secundum equitatem pronunciat: alii alter definiunt, sed omnium accuratissima est acutissimi hoc seculo jurisconsulti Iacobi Cujacii definitio, quæ ad t. 1. lib. 2. Decretalium nuper prodit. Judicium, inquit, est litium, quæ inter aliquos exoriuntur disceptatio judicialis.

Disceptare autem, quemadmodum verba agere, procedere, persequi, prosequi & similia verba, notæ significationis sunt: Sed per Metaphoram & usum fori quasi propria facta sunt, & non solum partes litigantes disceptare dicuntur, quando coram iudice litigant, meritoque causa disputant, verum etiam iudices disceptare id est, iura partium dijudicare atque de illis cognoscere dicuntur. l. cum Clericis 25. in princip. C d. Episcop. & Clericis l. 3. eod. L. arbitris & l. 3. ff. ad exhibendum. Et c. Forus §. Iudex. De verbo signif. & Cicero in Partit. Disceptator, inquit, res sententiæque moderator.

Iudic. Cam. quid, & quomodo conservanda ejus Iurisd.

T I T U L U S. III.

Judicium Camerale quibus rebus constet, Jurisdiction Camera quid : quomodo conservanda & declinanda?

Quemadmodum quodvis bene constitutum,
ita Camerale Iudicium

[Jurisdictione
constat &
[Processu.

2. ¶ Jurisdiction Judicii Imperialis, est potestas lites disceptandi judicio Imperiali concessa. *de qua Ordinat. parte 2. in Rubric. general. vers. von Gewalt und Berichtswan.*

3. ¶ Jurisdiction Camera Imperialis ordinaria esse censetur. Siquidem Camera illam habet ab Imperatore & Imperii Statibus, & Ordinatione, quæ vim legis obtinet. *Gail. lib. 1. Obs. 41. n. 5* & quamvis sint, qui delegatam esse opinentur, eo quod Camera Imperatoris sigillo utatur, attamen ordinariam esse communior opinio est.

[* Hinc fluit quæstio elegans ; An Camera jurisdiction obitu Imperatoris exspiret vel sit in suspenso, ita ut citra Vicariorum Imperii confirmationem munus suum in justitiæ administratione obire nequeat ? *quam vid. egregiè discussam tom 1. Consilior. Casp. Klockii consil. 3. à Thom. Michaelis: in praxi temporibus nostris constitit, ad obitum Ferdinand. III. nunquam satis laudatæ memoriæ Imperatoris, sede Imperatoria vacante Camerale hoc Collegium audientias celebrâsse & processus decrevisse, antequam à Serenissimis Vi-*

cariis quicquam notificaretur, idque ex inveterata, non tantum observantia, sed & vigore jurisdictionis, quam ab Imperatore & Imperio (quod nunquam moritur) habet ordinariam *vid. plura apud Klock. d. loc.*

Sub cujus autem nomine mortuo Imperatore processus sint eo tempore expediendi dubium est, sed Camera in hisce consuevit pro sua sibi concessa jurisdictione processus sine ulla suspensione decernere, & audientias more solito celebrare, quoad sigillum & processuum expeditionem autem rem ad Cancellariam remittit, quæ à Moguntino vigore à Carolo V. Anno 1530. desuper Augustæ specialis obtenti privilegii dependet, ejusque resolutioni in hoc se conformat, ita, ut Collegio, desuper nihil curæ sit, nec se alienis intromittat, prout ad obitum gloriosæ memoriæ Imperatoris Ferdin. III. observantia docuit *]

4. ¶ Ideòque Judices Camerae recusari nequeunt in illis causis, in quibus consistorio Cameraali judicandi potestas concessa est. Etsi hoc aliquando tentatum sit, sed frustra. *Myns. cons. 24. Dec. 3. Gail. Obs. 33. & 41. lib. II.*

5. ¶ Quinimo Judicium Imperiale Imperatorem ipsum repræsentat, *Gail. I. Obs. I. num. 7* & quoad Justitiæ administrationem ex publica Imperatoris cum Electoribus, Principibus, & Statibus Imperii conventionione, jurisdictionem habet cum Imperatore concurrentem, ut vocant, sive æqualem, & quicquid Camera Imperialis imperat & statuit, Imperatoriæ Majestatis & universi Imperii nomine imperat & statuit. *Gail. I. Obs. 231. num. 3.*

Judic. Cam. quid & quomodo conservanda eius Jurisd.

[* Quin imo iudicium hoc Imperiale non solum Imperatorem sed Imperatorem & ordines, adeòq; totum Imperium uti hodiè constat ex capite & membris repræsentat, *text. egreg. in R. Imp. de Anno 1654. §. Danut aber auch 159. cui jung. Ord. Cam. p. 1. tit. 8. & Mem. de Anno 1570.*]*

6. ¶ Quamobrem etiam processus Camerae, Imperatoriae Majestatis insignibus obsignati ex Camera prodeunt *Ord. par. 3. tit. 12. §. 4. vñnd so solche. Mynsing. obs. 5. cent. 4. Gail. obs. 1. lib. 1. n. 7. & obs. 29. num. 2. idem obs. 41. & 42. lib. 1. vide Bart. Flarer ad l. Diffamari c. 6. num. 40. ubi Cameram Imperialem in decernendo planè Imperatoriam majestatem dignitatem & auctoritatem habere ait.*

7. ¶ Etsi verò iudicium Camerale ordinariam Jurisdictionem habeat, attamen integrum causarum processum delegare non consuevit sed tantum actus quosdam iudicii particulares, testium videlicet examinationes, instrumentorum & privilegiorum transumptiones, inspectiones locorum oculares, &c

8. ¶ De jurisdictione Camerali, neque per restitutionem in integrum, neque per supplicationes, neque per avocationes, aut suspensiones impediendâ, sed ejus potestate ac libertate conservandâ Constitutiones Imperii promulgatae extant, præcipuè verò in Recessu Comitiorum Imperii Wormatiæ Anno 1521. Item Ratisbonæ, Anno 1541. *Ordin. Cam. p. 2. tit. 35.*

[* adde locum egregium & solennem ex R. Imp. de Anno 1654. §. damit aber auch 159. *]

¶ Quapropter ne Imperator quidem ipse lites in Iudicio Camerali pendentes, ad se avocare, neque Camerae jurisdictionem & processum impedire jure potest. Neque immerito, nam Imperator per modum contractus in Ordinationem Camerae consensit : ideoque ad ejus observantiam obligatur etiam de jure Comuni. Dd. Communiter in l. digna vox. C. de ll. Gail. 1. Obs. 41. num. 3.

[* Quo ad prohibitas avocationes causarum etiam provisum in Instrument. Pacis, art. 5. §. ult. & Recess. Imp. de Anno 1654. §. ebenmäßig 160, item in Capitulationibus Cæsareis Ferdinand. III. §. Und insonderheit. 27. & moderni invictiss. Imp. Leopoldi, §. ob auch einiger Churfürst. 26. ita ut hodie causas avocare vel alia viâ cursum justitiæ Cameralis impedire Imperatores juramento prohibeantur. Elegans etiam de Anno 1516. apud Bartium tom. 1. Sentent. Camer. invenitur de hac materia præjudicium, ubi Camera non obstante facta avocatione Cæsareâ processum ad ulteriora judicialiter decrevit, & in Observ. practic. Schvvanm. obs. 3. ubi in causa B. contra N. Camera Imperatori, mandanti ut significaret quandò pronuntiatura esset, ad hoc se adstringere renuit, saltem obiter de causæ statu & in quibus terminis versetur respondendo. Vnde miror quod Berlichius in Decis. aur. refutatus propterea à Limnæo lib. 9. Jur. publ. c. 2. num. 61, contrarium adserat.

Judic. Cam. quid & quomodo conservanda eius Jurisd.

An autem si causa in judicio Camerali nondum cæpta sit, Imperator inhibere possit, ne ibidem recipiatur, ex eo quod nudæ avocationes Imperii constitutionibus prohibeantur, dubium reddi posset; Sed nec hoc Ordinationi Cameræ, Constitutionib⁹ imperii, & maximè antè dictis Cæsareis Capitulationibus convenire, ex loc. citat. elucescit. Quid si autem huic adversum partes, aut aula Cæsaris quid moliantur? eo casu ut plurimum primâ vice, urbanitatis ergo, documentum liti pendentiæ in Cancellaria Camerali impetratur, loco declinatoriarum in judicio aulico producendum, quo posthabito mandatū pœnale de continuando & impediendo prosequilitem ubi cæpta est, S. C. cùm hic casus ipso jure Constitutionum Impe. sit prohibitus adversus partes decernitur, quamvis etiam directè omisso tali documento ad dictum mandatum procedere, sit licitum, cum illud facile prohibendum sit, quod lex ipsa & constitutionum verba vetant. Notetur in hac causa elegantissimum præjudicium in causa W. contra P. mandati de non imped. prosequi, nec trahi litem ad aliud judicium quam ubi cæptum, cum citatione solita & ad videndum se incidisse in pœnam l. ult. C. de in jus vocand. qui processus mens. Januarii Anno 1655. multo labore ad iteratas supplicationes, præmissis ad Imperatorem & Status Ratisbonæ congregatos literis informatoriis, repitente licet graviter Domino reo, tandem in pleno Senatu decreti sunt.

Quid si Status unâ cum Imperatore causam avo-
carent

carent forsan ad Comititia vel ad aulam Cæsaream?
 Hoc casu quid dicendum sit consulenda est capi-
 tulatione moderni Inviētissimi Imperatoris Leopoldi
 art. 24. ubi ratione processuum super teloniis
 inter 4. Electores ad Rhenum talis avocatio vide-
 tur stabilita. *]

10. ¶ Et multò minus Princeps vel alius quispiā
 Imperii Status inferior subitum suum in Camera
 in jus vocatum ex privilegio aliavè causa ex Ca-
 mera avocare poterit, sed privilegium habenti Ju-
 risdictio Camerae per viam exceptionis pro inter-
 esse Judicialiter producendæ, declinanda est vide
 Gail. Obs. 41. n. 3. l. 1.

COMMENTARIUS

Ordinariam, *Qui iudices ordinarii sint, & qui de-
 legati, & quæ differentia sit inter ordinariam & dele-
 gatam Jurisdictionem. Vide And. Alciat. & Canoni-
 stas ad Rub. de offic. Ordin.*

TITULUS IV.

*De duplici lites ad Cameraam deferendi ratione,
 Jurisdictio Camerae quot modis fundetur,
 & de personis adversus quas Jurisdi-
 ctio Camerae in prima Instantia
 fundata est.*

Lites ad Judicium Camerae ejusque jurisdictionem deferuntur.

vel { per viam simplicis
 querela.
 per viam provocationis

Quot modis Cam. Jurisdict. fundetur.

2. ¶ Viam simplicis querelæ vulgò dici puto respectu provocationis utpotè qua non unica & simplex, sed multiplex querela ad judicem deferatur, vel quia hæ simpliciter illæ verò relatè considerentur, ut infra intelligetur. Hanc viam vulgò primam instantiam appellant.

3. ¶ Per viam simplicis querelæ sive in prima instantia jurisdictio Cameralis fundatur ratione habita,

vel { *Personarum,*
Causarum

4. ¶ Ratione Personarum fundatur, quando eorum cum quibus agitur (quos uno nomine reos vocant) conditio & qualitas facit, ut Camera Imperialis forum competens sit.

5. ¶ Eorum igitur adversus quos actio intendenda est, sive Reorum ratione habita, coram iudice Imperialis Camere rectè in jus vocantur, qui Imperio immediate subjecti sunt *Ord. p. 2. tit. 2. c. 27. Gail. lib. 1. obs. 1. n. 39.* Quod tamen idem Gail. in actionibus personalibus maxime procedere existimat, non autem in realibus per *l. fin. C. ubi in rem actio.*

Excipiuntur. 1. Qui ex publica inter Imperatorem, Principes, & ordines Imperii conventionem iudices habent ordinationis, quos vocant, sive ordinatione delegatos. *Ord. d. t. 27. p. 2.*

[* Vulgo austregas, quas unâ cum reliquis primis instantiis Camera ut strictè servet in Recess. Imp. de Anno 1654. §. benebens vers. die criste instantias 99. denuo admonetur, quod & in aula Cæsaris necesse est ; §. was dann Eurfürsten
vnd

und Ständt 162. d. Rec. d. Anno 1654.

Quid si autem accidat, ut quidam Imperii Status alium Imperii Statum contra modò dictos Austregas, ad aliud trahat iudicium, fortè extra Imperium, vel aliorsum? Hoc casu Cameram mandata sine Clausula decernere posse, in causa *Herin W. T. in W.* contra Episcopum C. conclusum esse adlerit *Schvvanm. Obs. pract. Obs. 21.* Nisi forsan immediatus ratione rei extra Impetium sitæ conveniatur, quo casu mandatum tale denegatum esse in causa *L. C. de S. contra C. in N. & H.* testatur *idem loc. citato. **]

Sed quæstiones dubiæ hic duæ fuerunt. Prima si contra duos pluresve iudices Ordinationis diversos habentes, agendum fuerit, an non statim actori iudicem Camerae adire & pro processibus supplicare liceat? Et comunior opinio fuit statim in Camera supplicandum esse: atque ex narratis libelli supplicis, si constiterit, impossibile fore, ut citra continentiae distractionem Iudicum Ordinationis privilegium cum omnibus suis requisitis, quæ strictè & præcisè observanda, locum habere non possit, processus decernendos esse, nisi tamen iudex in continentia aliquid fraudis subesse animadverterit: Fuerunt tamen qui secus opinarentur, quia nemo primæ instantiæ privilegio privandus sit sine culpa; Sed cuivis pro suo lubitu eo uti liceat tantisper, donec ipse tacitè, non opponendo scilicet Declinatoriam fori, vel expressè illi renunciet. *Conclus. Camer. dub. 4.* In quo Deputati Imperii posteriorem opinionem approbarunt *Spira Anno 59. Vide Recessum Deputat. Imperii. Anno 1600. §*

Quot modis Camera Jurisdictio fundetur.

1600. §. vnserm Kayserl. &c. ubi pragmatica Imperii Sanctio est: Si plures immediatè Imperii subiecti, una actione conveniantur, & ex narratis non videatur locus esse posse delegatis Ordinatione, quin causæ continentia dividatur, processus in Camera decernendos esse.

[* Error hic est aut typographi aut authoris, status enim Imperii priorem sententiam approbarunt, scilicet si constiterit reos una actione esse conveniendos, eorumq; unam esse rationem unamq; defensionem, & ita causæ continentiam esse fundatam, quod tunc missis austregis Camera sit iudex competens, d. Recess. Depus. de Anno 1600 §. Ben vnserm Kayserl. Cammergericht 26. & hoc praxis hodiernum observat, vid. Frid. Mindan. de process. lib. 3. cap. 4. num. 7. Schvvanman. Obs. Cam. Imp. obs. 22. Modò continentia manifesta & notoria sit, semoto dolo supplicantis *]

7 ¶ Altera quæstio fuit, si quis Imperii Status iudices ordinationes habens unà cum suo subdito, aut officialibus sive ministris suis, in Jus vocandus sit, an cogi possit, ut sequatur Principis & Domini sui tanquam dignioris iudicem, ordinationis videlicet, qui hac parte superioris potestate haud dubiè fungeretur, & ea ratione Principibus & Statibus Imperii primæ instantiæ privilegium saluum atque integrum conservaretur, an verò Princeps simul cum subdito suo vel officiali sive ministro ob causæ connexitatem statim in Camera conveniri possit

8. § Verùm communior opinio fuit iudices ordinationis hoc casu regulariter locum non habere.

I Quia Judicium ordinationis strictè juris eorumque jurisdictio limitata, nec ultra eos, qui privilegii hujus capaces sunt extendenda.

II. Quia homines privati & hujus generis consortes iudices nominandi Jus non habeant, sed proprii & ordinarii illis constituti sint, nisi tamen ad subditos vel ministros sive officiales lis planè non pertineat, sed illi à suo Domino tanquam ministri tantùm adhibiti fuerint, nec ex suo facto obligati sint, neque ex eo ulla ratione actori condemnari possint : quia hoc casu subditi vel ministri non necessariò, sed quasi in fraudem privilegii Judicum ordinationis in litem immisceri atque pertrahi videantur, præsertim cum ministeriorum officia temporaria sint, & facile fieri possit, ut prorsus removeantur ; quapropter Iudices ordinationis locum habere, & solum principalem spectandum esse existimarunt : utpotè cum quo omnia agantur. Et qui revera in lite sit & ea expediri possit, ac debeat. *Concl. Cam. dub. 5.* in quo deputati Imperii hanc comuniozem opinionem approbarunt Spiræ. Anno 95.

Decisio est in Recess. Deputat. Imper. Spiræ Anno 1600. § gleichermassen: 27. ubi pragmatica Imperii Sanctio est, Actionem in Dominum simul ejusque subditos vel ministros quam cor reos intentatam rectà ad Cameram devovendam esse : Nisi tamen factum vel causa solius Domini

Quot modis Cam. jurisd. fundetur.

mini jubentis jus personamve contingat, cæteris officii duntaxat ratione conventis. *Denais. consentia causa* §. 2. & 3.

[* Hoc enim casu subditi superfluè, & quasi in fraudem primarum instantiarum conveniuntur, quorum officia & mandata ad tempus solummodo durant, facillimèq; in totum mutantur. *]

9. § II. Excipiuntur (ut ad illos redeamus, qui licet Imperio immediatè subjecti sint, attamen ex jurisdictione Camerae exempti sunt) qui Imperatoriae Majestatis privilegio, vel per consuetudinem legitimam sive præscriptionem jurisdictionem Camerae declinandi jus habent. *Ordin. d. tit. 27. part. 2.*

10. § III. Excipiuntur qui Iudices habent ex conventionem privata constitutos, quibus ordinatio nihil derogat. *Ord. part. 2. T. 2. in princip. & tit. 6. § fin. & tit. 21. § Wo auch zwischen &c. vers. Wo auch erliche Ständt. & tit. 27.*

11. § Jurisdictio igitur Camerae ratione personæ fundata est, si is cum quo agitur immediatè Imperio subjectus, neque publica, legibus scilicet Ordinationis, neque privata conventionem constitutos Iudices habuerit, neque Imperatoris privilegio, neque alio modo, nempe per consuetudinem legitimam sive præscriptionem ex jurisdictione Camerae exemptus fuerit.

12. § Quamobrem personarum ratione habita, & quòd Iudices Ordinationis hoc casu con-

stituti non sint, Comites, Barones, liberi Domini, & Nobiles immediatè Imperio subjecti à nobilibus mediatè Imperio subjectis, vel à cive, vel à quavis alia persona mediatè Imperio subjecta, & à suis subditis in Camera Imperiali rectè in jus vocantur. *Mynsing. sing. obs. 89. cent. 1. Gail. 1. obs. 1. n. 46.*

13. ¶ Ex eodem fundamento jurisdictio Cameralis fundata est contra Civitates Imperiales liberas, non solùm quando à civibus, verumetiam ab aliis quibuscumque in Ius vocantur, quia neque hoc casu iudices Ordinationis constituti sunt, neque civitates Imperiales alium quàm Cæsarem superiorem habent, nisi tamen privilegio ex jurisdictione Camerali exemptæ sint: quemadmodum exempta est, Argentina, Norimberga, & pleræque aliæ civitates Imperiales. *Gail. obs. 1. lib. 1. n. 20.*

[* Adde Memmingen / Wormbs / Reutlingen / Esslingen / Regensburg / Dünckelspiel / Schweinfurth / ex *Frid. Mindan. de process. lib. 1. cap. 19. n. 10. & Limn. de jur. public. lib. 7. cap. 1. num. 81. Schvyann. lib. 1. cap. 7.*

Non tamen illa exemptio ita crudè intelligenda, quasi nullo modo hæ civitates Camerae subjectæ essent, nam hæ civitatibus ex privilegio concessæ austregæ tot modis quot reliquæ declinantur. *]

14. ¶ Eodem modo videlicet ratione personarum habita, & quia nulli hoc casu Iudices Ordinationis constituti reperiuntur, jurisdictio Cameralis fundata est in causis Civilibus contra collegia Canoniorum libera immediatè Imperio & Cæsari

Quot modis Cam. jurisd. fundetur.

Cæsari in civilibus subjecta, qualia sunt collegia
 Canonorum in Bursched, propè Aquisgranum,
 & Collegium in Arnuel, propè Sarbruckum, *Gail.*
obs. 30. lib. 1. n. 9.

15. ¶ Eodem modo capitulum sede vacante
 in Camera Imperiali forum sortitur in causis civi-
 libus, quia hoc casu neque Indices Ordinationis,
 neque alium superiorem habet. *Gail. d. obs. 30.*
num. 10. & 13.

[* Quando capitulum sede vacante conve-
 nitur in causa propria non habet alium iudicem
 quam Cameram, existente vero Episcopo coram
 eo conveniri debet, & hoc indubium est; Quando
 verò convenitur in causis Episcopalibus tanquam
 repræsentans Episcopum, id est, Principem Im-
 perii sive Statum regalia sua ab Imperio recogno-
 scientem, *Gailius 1. obs. 30. num. 13.* arbitratur &
 hoc casu Capitulum in Camera forum immediatè
 sortiri, sed quia idem *Gailius num. 12.* fatetur, Ca-
 pitulum tam in temporalibus quam spiritualibus
 non esse inferius, sed ipso Episcopo per omnia
 par & æquale, per consequens etiam omnibus Præ-
 eminentiis, Dignitatibus, & Privilegiis præful-
 get, quibus ipse Episcopus si adesset, alii senti-
 unt, exinde Capitulo privilegium primæ instan-
 tiæ *der Austräg* indultum atque allegatum à *Gailio*
 præjudicium in causa *Manßfeldt* contra Capitulum
 Magdeburgense verum fortè esse in casu, ubi Ca-
 pitulum in causâ propria non Episcopali conve-
 niebatur.

Quod si causa Episcopo & Capitulo communis est, tunc ex continentia Camerae jurisdictio fundabitur, siue sedes sit vacans siue non, *]

16. ¶ Sic personarum ratione habita Camerae Imperialis jurisdictio fundata est. Si Princeps aliquis Imperii contra civitatem Municipalem immediate sibi subjectam, vel contra subditos suos, Urbis scilicet Municipalis cives agere velit, quia tales civitates privatorum loco habentur. *l. eum qui vectigal. ff. de V. S. Mynsing. obs. 1. cent. 5. Gail. lib. 1. obs. 1. n. 18.*

17. ¶ Nisi tamen aliud inveterata consuetudine receptum, vel speciali privilegio concessum sit, videlicet quod Princeps coram iudice suae curiae *Hoffgericht* civitatem suam municipalem convenire possit. *Gail. ibidem.*

18. ¶ Secus verò esset in casu contrario. Si nimirum civitas municipalis Principem & Dominum suum in Ius vocare vellet, quo casu Iudices Ordinationis constituti sunt, & civitas Principem vel coram consiliariis ipsius convenire, vel unam ex octo viis, de quibus infra in Commentario de Iudiciis Ordinationis eligere potest. *Gail. d. obs. 1. n. 19. vide infr. Commentar. de Iudiciis Ordinationis cap. 7.*

19. ¶ Sic ratione personarum habita in Camera Imperiali rectè convenire licebit plures reos siue consortes diversos Iudices habentes, quos unam eandemque causam, & una eademque actione actor persequitur, quo tamen modo ex continentia causae, quam personalem vel personarum rectè

Quot modis Cam. jurisd. fundetur.

rectè dixeris, Jurisdictionem Camerae fundari ajunt. *Myns. obs. 4. cent. 1.* Ubi tradit reum mediatè Imperio subjectum, cum alio immediatè Imperio subjecto in Camera conveniri posse. *Gail. obs. 1. n. 22. obs. 32. lib. eod. de quo modo inferius suo loco dicemus.*

20. ¶ Sic personarum ratione habita Jurisdictio Cameralis fundata est contra visitatores Camerae Imperialis, itemque Revisores ad visitationem Camerae Imperialis vel sententiae alicujus revisionem vocatos, sed visitationis munus neque per se neque per legatos idoneos obeuntes, si ad refusionem & taxationem sive aestimationem sumptuum contra illos agatur. *Recess. Comit. Imper. August. Anno 59.* ¶ Solte aber der beschribene ꝛc. quanquam ibi de Jurisdictione Camerae in hoc casu nihil expresse disponatur.

21. ¶ Sic personarum ratione habita Jurisdictio Cameralis fundatur, si quando partes litigantes expresse vel tacitè privilegio primae instantiae renunciando in jurisdictionem Camerae Imperialis consenserint: Cum notissimi juris sit, quemlibet favori suo renunciare & jurisdictionem prorogare posse, per *Vulgat. jura. text. express. in l. 1. & 2. ff. de judiciis & c. l. si convenerit ff. de jurisd. text. in c. significasti extr. de for. compet.* Hoc etenim casu consideratur primae instantiae privilegio renunciantem immediatè Imperio subjectum esse.

[* Hic omnino distinctio vulgata notanda: Aut privilegium fori principaliter concernit favo-

rem renunciantis, aut etiam favorem superioris, priori casu renunciatio valet, posteriori vero Processus quidem ad dictam renunciationem in Camera decernuntur, attamen si superior se intromittat allegando hanc renunciationem sine suo consensu & in sui præjudicium esse factam rursus cassantur & causa ad ordinarium remittitur, qui ergo validam renunciationem desiderat, curet contractum à superiore confirmari, vel omnino impediat ne superior pro interesse se intromittat. *]

22. ¶ Itaque ex contractu sive compromisso partium litigantium jurisdictio Cameralis fundari potest, sed ita ut personarum compromittentium in jurisditione fundanda ratio habeatur.

23. ¶ Non enim quævis compromissa sive arbitria in Camera recipienda sunt, sed illa tantum quæ inter personas immediatè Imperio subjectas & iudices Ordinationis habentes, itemque inter personas pro suis qualitatibus in prima instantia ad Camera pertinententes facta fuerint, ita tamen ut in potestate judicis atque Assessorum Camerae positum sit hujus modi compromissa, sive arbitria in Camera recipere. *Recess. Comitiorum Imperii Ratisbonæ, Anno 94. ¶ Als auch der Compromiss haben. 72.*

24. ¶ Sed ne Processus causarum ad Camera pertinentium per ejusmodi compromissa, & arbitria retardetur, sancitum est, ut partes compromittentes, non in Camera sed alio Imperii loco oportuno, pro ut inter illas conventum fuerit,

Pro.

Quot modis Cam. jurisd. fundetur.

Processum instituerent , & ad sententiam usque definitivam exclusivè procederent , & post causæ conclusionem utrinque factam, acta per judicem coràm quo processum est , utraque parte litigante earumvè Procuratoribus præsentibus collecta , & in ordinem redacta & judicis partiumque sigillis obsignata, ad Cameram Imperialem deferenda litigatoribus committerentur , ut illa controversiam sive litem perpendat, & id quod juris est pronunciet : *d. Recess. Imper. § So wollen und ordnen Wir. 73. Confer. Myns. obs. 2. cent. 5. Ubi Cameram Imperialem sententiam secundum acta judicialia concipere , ad arbitros verò pronunciandam non mittere , sed ipsammet pronunciare consuevisse testatur, Vide & Bernhardum Wormbserum Practicarum Forensium, lib. 2. Tit. de Arbitr. in additione ad cap. 2. Assessoribus enim Camerae non licet aliis consulere , quia judices esse debent, non consultores, Ordinat. 1. tit. 13.*

[* Excipiuntur tamen causæ propriæ vel proximos affines aut consanguineos concernentes, *Ord. Cam. p. 1, tit. 13, § Es sollen auch 14. **]

25. § Sic ratione personarum habita in Camera conveniri possunt, Princeps, Comites, vel alii qui primæ instantiæ privilegium quidem habuerunt, sed per irrogatam pœnam banni vel regalium privationem amiserunt. Quia enim omnia privilegia amittunt , meritò etiam privilegium fori amittunt. *Myns. observ. 90. cent. 1. Gail. obs. 1. lib. 1. n. 38. Atqui secus si aliàs causa pertine-*

ret ad ordinarios perpetuos Magistratus sive Iudices illius Principis, vel Comitatus, &c. ut Myns. observationem illam ibidem limitat.

26. ¶ Sic ratione personarum habita, in Camera Imperiali rectè conveniuntur personæ Cameriales, Iurisdictioni Camerae immediatè subjectæ, cujuscunque fuerint dignitatis & præeminentiæ, maximè autem in actionibus personalibus: quoad personas immediatè Imperio subjectas, secus verò in actionibus realibus. *Ordin. part. 1. T. 49. in princ. vers. Auch in deren Gericht zwang. Myns. obs. § 2. cent. 5. n. 2. & 2. Gail. obs. 1. lib. 1. n. 39.*

[* Inter personas Camerales numerantur & actione ibidem compelli possunt Viduæ, liberi-que Cameralium so lang sie ihr häußlich Anwesen bey vnd an dem Cammergericht haben ohnverrückten Standt halten / vnd sich der Orter in die Bürger-schafft nicht verheirathen / oder sonst vnter andere iurisdiction begeben / ut habet Recess. Imp. de Anno 1654. §. Dingenen aber 2c. 135. *]

27. ¶ Inter personas Camerales numerantur partes in Camera litigantes: Quamobrem iurisdiction Camerae Imperialis fundata est Commissariis, Advocatis, & Procuratoribus Camerae contra litigatores in Salarii petitione, quanquam hoc casu Iurisdiction Camerae potius ex quadam continentia causæ fundari videatur: *Gail. obs. 1. lib. 1. n. 37.*

[* An etiam Advocati Camerae non iurati Spiræ aut alibi degentes, si ratione Salarii ratione Processus in Camera pendentis cum clientibus incidat

Quotmodis Cam. jurisd. fundetur.

cidat controversia gaudeant cum reliquis juratis foro Camerae, ita ut clientem in solutione morosum ob continentiam causae vel ob initum quasi contractum ibidem immediatè convenire possent, dubium est; sed stylus hactenus negativam docuit, quam in dubium vocare non ausim, *vid. resolut. Tabb. analyticae fundand. jurisd. Cam. apud Den. edit. noviss. n. 72. **]

28. ¶ Item personis Cameralibus annumerantur, & Camera tanquam forum competens habent advenæ & peregrini Spiram venientes ad cognoscendam praxim, vel in litibus in judicio Camerali pendentibus sollicitatum, si civiliter ibi contraxerint vel delictum commiserint. *Ordin. part. 1. tit. 49. §. Es sollen auch tit. 59. part. eadem §. fin. Myns. obs. 52. cent. 5. ubi duo præjudicia annotavit, unum in filio cujusdam patris, qui Spiram sollicitandi causa venerat, & postquam adversarium patris in suburbio injuria affecisset, in Camera in jus vocatus sit: alterum in causa quadam criminali contra Gothardi Müllern quem ob crimen alibi commissum Spiræ prehensum esse testatur.*

[* Studiosi praxeos ergo SPIRAM venientes gaudent immunitate Camerali, si per Pedellum, ut moris est nomen suum apud Collegium professi & albo ad hoc destinato recepti sint, quod 19. Maij 1659. per publicum Decretum ad valvas vulgo der Audiens Stuben adfixum ad majorem notitiam indies adventantium renovatum fuit. *]

29. ¶ Hujus loci est lex ordinationis part. 1.

T. 50. §. fin. quæ jubet, ut delicto seu crimine à Cameralium quopiam perpetrato, Magistratus loci noxium illico prehensum, semper & è vestigio judici & Adfessoribus tradat: Hi traditum in carcerem ad id concessum, conjiciant: aliove postea crimini conveniente supplicio afficiant: læsis justitiam administrent: Sin pœna in corpus exequenda sit: idque vel manifestò, vel ex legitimis indiciis appareat ex inquisitione à Iudice & Adfessoribus instituta, tùm Magistratui prædicto, ut jure persequatur, mandent. *Ordin. d. T. 50. part. 1.*
 Better wo sich von den Personen 2c.

30. §. Sic ratione personarum habita in Camera Imperiali in jus vocatur reus, sub jurisdictione inter diversos Principes sive Dominos immediatè Imperio subjectos, litigiosa domicilium habens. Ex quo fundamento aliquando Processus in Camera decreti in *Causa Dernbachs contra Lennsing* / eò quòd illius loci ubi reus habitabat jurisdictio inter Electorem Moguntinum & Hassiæ Principem litigiosa esset, & de lite illa Camera Imperiali constaret.

31. §. Denique ratione personarum habita in judicio Camerali persequi licet reos vagabundos, & nusquam in Imperio domicilium nec sedem certam habentes. *Gail. obs. 1. lib. 1. n. 34.* Vagabundi autem dicuntur, qui nusquam quod apparet, certa sede, habitatio neque consistunt, licet domicilium originis ratione habeant *l. ejus qui ff. ad municipal.* Atque hi jus revocandi domum non habent.

Quot modis Cam. jurisd. fundetur.

COMMENTARIUS.

§. 4. Cum quibus agitur] *Quamobrem in jurisdictione Camera Imperialis ratione personarum fundanda sola qualitas Rei litigantis attendenda fuerit atque secus si jurisdictio Cameralis ratione cause fundetur, quo casu interdum etiam actoris conditio & Status spectatur, veluti in causis pignorationum in quibus non solum Reus verum etiam Actor immediate Imperio subiectus sit necesse est, & aliis, ut suo loco patebit.*

Litigatores vero ut hoc addam interdum uno nomine notantur, & qui litem intendit actor; is vero contra quem intenditur, Reus appellatur, quanquam alioquin dicantur rei auctore Cicerone, ambo inter quos de re aliqua agitur, quemadmodum duo rei promittendi, item stipulandi dicuntur, interdum per circumloquutionem litigatores notantur, & actor dicitur is qui agit L. verius. ff. de prob. vel is qui alium in iudicium vocat l. in tribus & L. inter litigatores, de judic. Et actoris appellatione etiam appellans venit. Vide Mascardum de probat. in verb. Actor. Reus vero dicitur cum quo agitur, item is à quo petitur. l. 3. in princ. ff. de jurejur. Inst. de Except. in princ. l. 5. & 6. C. de Edend. vide Hugon. Donell. comment. Iuris lib. 9. c. 4.

§. 5. Expediri debeat & possit.] *Covarruvias practicarum questionum c. 34. num. 19. Maranta part. 4. distinct. 11. num. 15. Menoch. de arbit. jud. quest. cap. 271.*

16. §. Civitatem municipale:] *quales sunt Erphordia sub Electore Moguntino. Brunshviga sub Duce*

Brunschvicense. Rhodonopolum sive Rostochium sub Duce Megapolitano. Myns. obs. i. cent. 5.

22 §. Ex contractu sive compromisso:] *Compromissum, ut Corasius lib. 4. Miscellan. c. 18. definit, est simultanea partium promissio, qua sua sponte ad alicujus boni viri arbitrium controversiam suam remittunt. Vide infer. commentar. ad T. ultimum de reductione ad arbitrium boni viri.*

28 §. Delictum commiserint;] *An & quando Camera Imperiali contra personas Camerales jus meri Imperii competat questio est nondum planè determinata, & ad deputatos ordines Imperii Anno M.D.LXXXVI. Wormariæ delata, his verbis decidebatur.*

Als dann zwischen vnserm Keyserlichen Cammergericht vnd der Statt Speyer des § Finalis halber in 50. Titul des ersten theyls/ vnserer Cammergerichts Ordnung Bereit fürgefallen / wie dieselben sonderlich in Criminal Fällen zu verstehen / vnd wie es mit den darein angeordneten *delictis* zwischen jetzt gedachten Cammergericht / vnd der Statt zu halten/ etc.

Wiewol nun die Ordnung/ dermassen gestellt befunden wird / das sie an ihr selber zimlich klar vnd lauter / in massen man sich auch vnderchiedlicher Fall erinnern kan / damit es nach außweisung denselben gehalten worden: Nichts desto weniger/ damit obgesetzter §. besser erleutere / vnd der rechtmessig Verstand desselben zu haben seyn könne:

So wollen setzen vnd ordnen Wir hiemie / Wann sich ein Criminal Fall vnd ein solches *delictum* mit einer dem Cammergericht Verwandten Personen/ zu triffen

Quot modis Cam. jurisd. fundetur.

zufrüge vnd begeben / so an ihm selbst *notorium manifestum* vnd bekandt were / das hierein vnserm Cammergerichte eine inquisition nicht gebürt / oder zustehe / noch auch / da der Thäter verhaftet / vnd durch die Statt eingezogen / daß derselbig dem Cammergerichte zu vberantworten / sonders / so wol der Engriff / als die berichtigung oder *cognitio juris, perpetrati delicti*, der Statt vnverhindert zulassen sey.

Wann aber solche *delicta* nicht offenbar weren / sondern so viel die Geschicht belangend mehrer Erkundigung vnd inquisition, *quo ad notorietatem facti*, doch nicht *quo ad cognitionem juris* bedürfftig sey / So soll die vberantwortung des beschuldigten angegriffenen Thäters / auch die Schlüssel zu dem Gefängnis vnserm Cammergerichte erfolgt / vnd die Erkundigung derselben zuständig seyn / auch von der Stadt Spener / an diesem kein Eintrag geschehen.

Auff welchen Fall / da das *factum* erkundigt / vnd also beschaffen / das es *Ordinarie* ein Leibstraffe auff sich tragen thete / soll der Gefangene der Stadt Spener wider erfolgt / vnd dadurch / nach gelegenheit der Vberfahung / darüber erkandt werden.

Darmit aber obangedeute Inquisition dißfalls desto begründter angestellt vnd eingenomen werden möchte / so sollen Burgermeister vnd Rath der Statt Spener / auff ansuchung vnd erforderung des Cammergerichts / ihre Bürger vnd Vnderthanen / zu vollziehung solcher Inquisition jederzeit erscheinen / vnd verfolgen lassen.

Sed controversia hac nondum decisa est, ut patet ex
Recessu

Recessu Imper. Anno 1600. §. Betreffende den Puncten jurisdictionis Camera &c. Vide de hac questione tractatum D. Petri Denaisii, & disputationem incerti cujusdam authoris Anticrisin inscriptam contra eandem & ejusdem Denaisii assertionem, in quibus tum acutè tum prolixè differitur, an cognitio & animadversio criminis à Camerali quopiam Spire perpetrati pœnamque sanguinis vel corporis afflictivam irrogantis ad Imperialis Camera collegium atque ejus decisionem, & quatenus pertineat.

[* Vid. etiam *Schwann. pract. obs. 6.* in quaestione, an litigantes in Camera cum habeant securitatem propter maleficia alibi commissa possint capi. *]

De Judicibus Ordinationis.

Cum passim in hoc tit. judicium Ordinationis mentio fiat, & persone immediate Imperio subjectæ, quibus judices Ordinatione delegati sunt, vel suos quos habent voluntate sumptos inter se arbitros, vel Camera judicem adire necesse habeant & jurisdictio Cameralis fundetur, si leges Imperii de judicibus Ordinationis latæ non observentur, placet hic ea quæ part. 2. Ordin. T. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. de judicibus Ordinationis proposita sunt, paucis quasi capitibus comprehensa & explicata subicere.

CAP. I.

CAP. I.

Quid Iudices Ordinationis, quænam in illis generaliter consideranda, quibus causis & quibus personis constituti sint?

Iudices Ordinationis sunt, qui Principibus Imperii & illis qui Principibus dignitate pares censentur, Prelatis nimirum & aliis Imperii Ordinibus atq; Personis immediate Imperio subjectis conventionem inter Imperatorem & Status Imperii publicam & legibus Ordinationis confirmata constituti sunt. Vulgò barbaro & Latinis auribus inaudito & germanico potius quam Latino vocabulo *Austregas* appellant: sed rectius Iudices Ordinationis sive delegati appellantur: & illi quibus hoc iudicium genus constitutum est vulgò primæ instantiæ privilegium habere dicuntur.

In Privilegio primæ instantiæ considerandum { Quando locum habeat.
 { Quando locum non habeat,

Si Privilegium hoc locum habuerit consideranda est ratio { tum iudicis constituendi.
 { tum coram eodem procedendi.

Constituuntur iudices Ordinationis ratione vel { Causarum.
 { Personarum.

Ratione causa- { Genere
rum vel in { Specie.

In genere quatenus omni caussarum generi delegantur, exceptis causis fractæ pacis tum religioſe, tum profanæ, causis fiscalibus, litigioſe poſſeſſionis, pignorationis, Mandatorum cum vel ſine clauſula, Arrestorum Relaxationis ad effectum agendi. L. Diffamari, Denegata, vel protracta juſtitia, Privilegiorum Ceſaris &c. de quibus deinceps ordine videbimus.

Personæ quibus iudices Ordinationis conſtituuntur.

aut ſunt { Principes
                  { Prælati
                  { Comites
                  { Nobiles immediati

Principes iudices Ordinationis habent in ius vocati ab actoribus vel Principibus Infra Principes conſtitutis.

CAP. II.

Quomodo & coram quibus Iudicibus Principes à Principibus in ius vocandi ſint.

Ordin. part. 2. T. 2.

Judicis conſtituendi ratio.

SI Electores, vel Principes, vel qui Principi dignitate pares cenſentur, Principem vel Principi parem Eccleſiaſticum vel ſecularem in ius vocare voluerint, & iudices privata conventionē conſtitutos non habuerint, in iudice conſtituendo certæ partes tū actoris tū rei ſunt.

Primum

Cap. 2. De Austregis.

Primum Actoris partes sunt ut reo petitionem postulataque sua in scriptis mittat, jusque & judicium flagitet. Ord. part. 2. T. 2. in princip.

Rei partes sunt ut intra spacium quatuor hebdomadarum quatuor sue tutele Principes selbst regierende Fürsten Ecclesiastici & prophani ordinis binos, omnes ex diversis familiis oriundos nominet, ex quibus actor judicem unum deligere habeat. Ordin. d. T. § Darauff soll der 2c. 2.

Post actoris partes sunt, ut judicem delectum rursus actori intra tantundem temporis domum per literas denunciet. Ord. ibid.

Denique amborum actoris scilicet & rei partes sunt, judicem delectum literis compellare, ut cognitionem causae suscipiat, & partes citet. Ord. ibid.

Ratio procedendi.

Iudex sic constitutus, tanquam Imperatoria Majestatis Commissarius delegatus vigore commissionis legibus Ordinationis demandatae dijudicationem causae suscipito: Diem locumq; litigantibus in suarum civitatum quapiam dicito.

Causam cum suis consiliariis suspicionis labe carentibus cognoscito, & secundum jura disceptato. Ordin. d. §. Darauff soll der 2c. 2.

Si Iudex sive Commissarius delectus ante ex vita discedat, quam litis Processus perficiatur, actor ex reliquis tribus simul nominatis Principibus alium eligito, qui in locum judicis surrogatus, similiter tanquam Cæsareæ Majestatis Commissarius, judicium suscipito, Processumque continuato. & postquam ad illum, quicquid judiciali-

ter actum est, delatum fuerit, id quod juris est decernito. d. T. & §. Darauff soll 2c. Vide Wurmbs. in obs. pract. de jud. obs. 15.

Vtring, celeriter, & citra moram atque Calumniam proceditor. Ordin. d. T. 2. §. final.

C A P. I I I.

Quomodo & coram quibus Judicibus Principes ab actoribus infra Principes constitutis, Prælati nimirum, Comitibus, Baronibus, Civibus, privatis & Subditis in Jus vocandi sint.

Ordin. p. 2. T. 4.

Judicis Ordinationis constituendi ratio prima.

SI Princeps sacri vel profani Ordinis, à Prælato vel Comite vel Domino, vel Nobili, vel Civitate vel Cive, vel Privatis vel Subditis in Jus vocandus fuerit, octo judicum delegatorum genera in ordinatione constituta reperiuntur, vulgo vias Iudicis scilicet consequendi appellant.

Prælati] Prælati hic intelliguntur, qui feuda ab Imperatore recognoscunt, & quorum ratione Imperio subiecti sunt. Sed Capitula sive Collegia majorum Ecclesiarum, in quibus sunt Principes & Comites pro hujusmodi Prælati non habentur. Vide Julianum Mager. Comment. ad T. V. Ordinationis part. 2.

Prima judicis constituendi ratio.

Prima via est ut actor agat coram novem Consiliariis
Prin-

Cap. 3. De Austregis.

Principis in Ius vocandi, & illos sibi Iudices constitui postulet & requirat. Ord. p. 2. T. 4. in princip.

Requirat] absque tamen libello ut decisum est in caussa Preun contra Meckelburg.

Novem illi Consiliarii partim ex Nobilibus partim ex Iurisperitis seliguntor. Ord. ibid.

Officialis qui operam suam reo commodasset ex novem Consiliariis numero removetur. Ord. ibidem §. Doch daß der Amptman ꝛc.

Actor ex illis novem Consiliariis unum aliquem iudicem eligito. Ord. ibid.

Per iudicem electum & verba praeuntem à reliquis octo in praesentia actoris ejusve procuratoris, & per natum maximum inter reliquos octo vicissim à iudice designato solenne iuramentum exactum praestator, se in causa proposita rectè & secundum partis utriusque iura deducta bona fide iudicaturos, & quo minus hoc fiat, nunquam commissuros. Ord. ibidem.

Novem illi Consiliarii in caussa proposita vel aliis ad ipsos delatis, iuramenti vinculo, quo Principi suo obligati tenentur quantum ad hoc munus iudicandi attinet, ad finem usq; litis relaxantor d. T. 4. §. Dieselben neun Räte ꝛc. i.

Ratio procedendi.

Princeps reus à Prælato vel Comite aliove Actore interpellatus actore intra mensem in aulam suam ad iudicium citato, & novem illos Consiliarios Iudices sedere cogito. Ordin. d. T. 4. in princip.

Reus contra actorem reconventionem ne intentato. Ordin. d. §. Dieselbe neun ꝛc.

Lis intra semestrem ab eo die quo libellus in iudicio exhibitus fuit inchoanda & legitimis impedimentis intervenientibus, si temporis istius prorogatio à iudice decreta fuerit, nihilominus intra annum finitor. Ordin. d. §. Dieselbe Neun 2c.

Intra annum] idem statuitur in fine. T. 3. & §. 1. T. 5. Ordin. part. 2. Et nota hanc Ordinationis legem non ita exactè observari, præcipuè verò in causis magnè momenti sive arduis. Confer Petr. Mindan. de Process. lib. 1. cap. 19. num. 5. ubi unum atque alterum præjudicium annotavit.

Princeps reus aëtori illisq; quos suo nomine miserit, ultrò citroq; securitatem commeandi publicam literis denunciato, & re ipsa præstato, ita tamen ne aëtor pacis publicæ violatorem, vel Principis conventi hostem publicum adducat, aut mittat Ordin. d. §. Dieselbe Neun 2c.

Judicis constituendi ratio secunda,

Si cui hac via procedere non placuerit, ex sequentibus una eligitor.

Aëtor coram novem Consiliariis uti dictum est, reum si velit convenito: sic tamen ut in iis Nobiles sedeant iudices ad minimum quinq; Ordin. d. T. §. Erstlich das der Artikel 2c. 4.

Si aëtori displicuerit coram tot Consiliariis agere, ex novem illis, quæ, altera judicis consequendi ratio est, septem aut quinq; seliguntor. Ordin. d. T. §. Zum andern 2c. 5.

Et utroq; casu reus sumptus suppeditato §. Und sollen Eurfürsten vnd Fürsten §.

Ratio

Cap. 3. de Austregis.

Ratio procedendi.

Quinque, isti septemve Iudices non secus atque novem illi procedunt ac pronunciant. Ordin. d. §. Zum andern 2c. 5.

Judicis constituendi ratio tertia.

Tertia Iudicis constituendi sive consequendi via est, ut Princeps qui convenitur, ab actore requisitus, tres Principes illi nominet, ex quibus unum Iudicem eligere habet. Ordin. d. T. §. Zum dritten 7.

Tam actor igitur quam reus Iudicem electum Principem literis compellabunt, ut causa cognitionem suscipiat. argum. T. 2. §. Darauf soll 2c. 1. v. von beyden theilen.

Sed quaesitum est, si Princeps quispiam à Nobili libero vel privato quopiam in jus vocetur, an Princeps teneatur in nominatione Principum præcisè observare requisita Ordinationis legibus p. 2. T. 2. & 3. præscripta, non secus atque à Principe requisitus, præcipuè vero ut Principes nominati ab actore requirente ultra duodecim milliaria disjuncti non sint: neque ex una illustri domo oriundi? *Affirmativam suadere videbantur. I. Quod qualitates si-ve requisita quæ d. T. 4. Ord. expresse posita non reperiuntur, ex T. 2. & 3. supplenda esse videantur, præsertim quia Tituli de Iudicibus Ordinationis alii ad alios se referant. II. Quia nulla diversitatis ratio subsit. III. Quia si præcisè non observentur facile fieri possit, ut longè à requirente disiti nominentur. IV. Quia privilegia illa primæ instantiæ aliàs facile non sint extendenda.*

Atqui communior opinio fuit requisita illa hoc casu præcisè observanda non esse, ita tamen, ut quantum ad primum intra duodecim miliaria requisitum attinet, per novam Imperii Constitutionem spacium longius & certo milliarium numero stans definiatur, & hac ratione fraus atque dolus præcaveatur. Rationes hujus communioris opinionis fuerunt. I. Quia non exigua in utroque casu diversitas sit, imo etiam in multis Imperii Provinciis veluti in Saxonia, Misnia, Marchia, impossibile sit illud duodecim milliarium requisitum, observare, & propterea non sine gravibus causis & rationibus Tituli separati & via separata in singulis privilegiorum primæ instantiæ casibus præscripta sint & qualitates quædam in prioribus Titulis expressæ posita in posterioribus omittantur & nihilominus in iisdem qualitates quædam in prioribus Titulis posita repetantur. II. Quod quamvis tituli sequentes ad præcedentes referantur, relatio tamen illa tantummodo quoad Processum intelligenda sit. III. Quod nihil absurdè inde metuendum sit. Nam quemadmodum nominatio ludicis longè disjuncti, si in fraudem fiat, subsistere non possit, ita eadem per se corruat necesse sit: quia impossibile sit, ut intra tempus legibus Ordinationis præstitutum, requisitio fiat & Processus causæ perficiatur. Et quod ad alterum requisitum pertinet, ne scilicet Principes nominati, ex una domo illustri oriundi sint, nihil inde periculi metuendum, quia inter personas illustres & humili loco natas magna diversitatis ratio sit. Vide Conclus. Cam. Dub. 6. in quo Commissar. Imperatoris posteriorem opinionem approbarunt Spira Anno 95. Ita tamen ut addendum esse censerent, ne Elector vel Princeps vel qui Principi par est, tan-

Cap. 2. De Austregis.

*tanquam reus requisitus auctori requirenti Electorem vel Principem vel Principi parem nominet, qui ultra viginti milliaria ab auctore distet. Decisio hujus questionis est in Recess. Deputat. Imperii Anno 1600. Spiræ fol. 12. §. Und nach dem die Ungleichheit ꝛc. 28. Vbi pragmatica Imperii sanctio promulgatur, illo casu, si Nobilis aliussvè privatus Principem vel Principi parem jure judicioque tanquam Actor persequi velit, qualitates illas atque requisita non adeo exactè observanda esse, ita tamen ut Princeps nominatus ultra viginti milliaria dis-
situs non sit.*

[* Vid. eandem quæstionem tractatam à Schvvanm. obs. pract. Cam. Imp. obs. 23. per tot.*]

Ratio procedendi.

De Processu leges duæ hic sunt: prima, ut Princeps electus secundum Ordinationis leges supra promulgatas, agat atq; pronunciet. Ord. d. T. §. Zum dritten ꝛc. 7.

Altera est, in hac via reconventio locum ne habeto, quemadmodum etiam in cæteris, exceptis septima & octava, ut hoc generaliter & semel hic moneam. Ordin. d. T. §. So dann die Partheyen ꝛc. 15. circa finem.

Quarta judicis constituendi ratio.

Quarta via est ut Commissarium nimirum ex Prelatorum vel Comitum ordine à Cæsare impetret. Ord. d. T. §. Zum vierdten ꝛc. 8.

Commissarius hic Iudex delegatus est, quamobrem repudiari potest. Myns. obs. 52. cent. 2.

Procedendi ratio.

Lex hic de Processu unica est, ut coràm Commissario secundum leges Ordinationis supra positas procedatur. Ord. d. §. Zum vierdten 12. §.

Quinta judicis constituendi ratio,

Quinta via est, ut actor nominet novem viros bonos, & totidem reus ex Consiliariis suis nominet, & ex illis Reus postea duos, & ex Consiliariis actor tres seligat. Ord. d. T. §. Zum fünfften 9.

Ratio procedendi.

Lex procedendi iterum hic unica est, ut coram illis secundum constitutiones Ordinationis novem illis Consiliariis præscriptas procedatur agaturque.

Sexta judicis constituendi ratio.

Sexta via est, ut actor duos viros bonos & non suspectos, & reus ex suis Consiliariis duos judices constituat: & hi quatuor si in judicando dissenserint, neq; partium litigantium voluntate & consensu de superiore Obman deligendo inter illos convenire possit, Caesar Præsidem constituat. Ord. T. 4. §. Zum sechsten 10.

Et nominati hinc inde nominantis: Præses communibus sumptibus præficator. Ord. d. §. Zum sechsten.

Procedendi ratio.

Coràm viris illis bonis secundum supra positas leges proceditor: Et Præses in alterutram sententiam pedibus discedito, vel bona conscientia vel legitimis ex causis si al-

Cap. 3. De Austregis.

si alterutram amplecti nequeat, peculiarem secundum conscientiam dicito & pronunciato. Ordin. d. §. Zum sechsten 12.

Septima judicis constituendi ratio.

Vt actor ex omnibus Consiliariis rei quinque eligat, sed ante electionem actoris reo liceat unum atque alterum, ex illis eximere quorum opera in causae prosecutione utatur: Et tot Consiliarios si non habeat, ex officialium, vassallorum, vel nobilium ordine numerum supplere Ordin. d. T. §. Zum siebenden 12. 11.

Et quod supra de juramento tum à Iudice Electo & verba praeunte à ceteris exigendo & praestando, à juramenti vinculo, quo forsitan aliis tenentur omnibus liberandis idem etiam hic obtineto. Ord. h. T. §. Zum achten v. vnd in beyden 12. & §. seq. Dieselben neunt 12. 13.

Ratio procedendi.

Hi Iudices designati non secus atque novem Consilarii de quibus supra procedunt. Ordin. d. T. & §. Zum siebenden 12.

In hac via septima, reconventio locum non habet. Ordin. h. T. §. So dann die Partheyen 15.

Octava judicis constituendi ratio.

Octava via est, ut reus novem Consiliarios, inter quos quinque, ut minimum Nobiles sint nominet, & Iudices ponat, qui causam principalem & exceptiones in prima instantia audiant. Ordin. d. T. 4. §. Zum achten 13.

*Et quæ supra in prima via, itemq; septima de Iudici-
bus iuramenti religione adstringendis & liberandis con-
stituta sunt eadem etiam huc Ordinatio repetita sancit.
Ord. d. §. Zum achten v. vnd in beyden & §. seq.
Dieselben neun ic.*

Ratio procedendi.

De Processu leges hic sunt.

- I. *In scriptis proceditor & utrinque non plura quàm
quatuor & in duplo sive gemina producuntur. Ordin.
d. §. Zum achten ic.*
- II. *Inter scripta illa quatuor tantum hebdomadarum
intervallum esto. Ordin. ibidem.*
- III. *In tertijs scriptis merita causæ, & exceptiones &
quæcunq; ad victoriam causæ obtinenda valere videbun-
tur, deducuntur: Et in quartis nihil novi afferitor, sed
concluditor. Ord. ibid,*
- IV. *Si Iudices viderint in quartis scriptis aliquid novi
afferri, quod actor ignoret, & adversus quod antea age-
re non potuerit, tanquam rem novam & antea in judi-
cium non deductam, sed in ultimum scriptum in præju-
dicium actoris rejectam, non attendunto, nec in sen-
tentia ferenda ejus rationem habento. Ordin. ibidem.*
- V. *Si tempus quatuor hebdomadarum scriptis quatuor
producendis constitutum actorem propter locorum di-
stantiam deficiat, actori petenti à Reo quindenis diebus
prorogator. Ordinatio ibidem.*
- VI. *Si testes ad probandam causam producendi exami-
nandique sint per Commissarium aliquem utriusq; par-
tis consensu nominatum examinantor. Ordin. ibidem.*

VII. Si

Cap. 3. De Austregis.

VII. Si inter litigatores de Commissario convenire nequeat, quisq; examinatore suum cum scriba simul nominato. Ordin. ibidem

VIII. Examinatores isti & scriba natu maximo inter Consiliarios solenniter jurant, se in examinatione testium aliisq; probationibus recipiendis utrique communes & equos futuros, & bona fide summaque diligentia omnia audituros atque consignaturos, nullique testium sua depositione impedimento futuros, partibus litigantibus attestations non communicaturos, sed secretò secum habituros, & ad novem illos Consiliarios iudices omnia obsignata transmissuros, absque omni fraude & dolo. Ord. d. T. §. Sodann die Partheyen 2c.

IX. Documentis probatoriis & attestacionibus iudicialiter exhibitis atque publicatis scripta bina alterum probationis, & alterum exceptionis ab utraque parte, intra quatuor hebdomadarum spacium ab attestacione documentorumque publicatione exhibentur. Ord. d. T. 4. §. Zum achten 13.

Scriptis binis exhibitis, causa pro conclusa habetur. Ord. d. T. & §.

Denique eadem iudicii constituendi ratio esto quando Principes ab hominibus privatis & subditis in Ius vocantur. Ordin. d. T. 4. §. penult.

Consiliarius illis novem de consensu partium causam conclusam, ad universitatem alicuius scholæ non suspectam pro concipienda sententia mittere licet, sed sententiam illi pronunciant Recess. Imper. Spiræ Anno 70. §. in unsers Cammergerichts 86.

Hæ inquam octo illæ viæ sunt, in quibus observandum in Camera Imperiali aliquando controversum fuisse, an subditus vel alius quidam privatus, non immediatè Imperio subjectus Principem convenire volens, ex illis octo judicium generibus viis, quamcunque velit eligere possit, aut Princeps requisitus hoc casu, subditum cogere possit, ut coram Consiliariis suis deputatis agat, & num subditi actores coram Consiliariis illis agere præcisè teneantur, vel alia Ordinationis viæ dicta agere illis liberum sit? Sed hanc questionem in Camera decisam esse, quòd Principi probandum sit, se hoc juris ex consuetudine, & longo usu obtinuisse, quod tali casu talique modo scilicet coram Consiliariis suis conveniri debeat, & quod facultas Iudicem, pro suo lubitu eligendi antea penes actores non fuerit, teste Mynsing. obs. 1. cent. 5.

[* Locus quem author ex Mynsing. citat. est cent. 5. obs. 1. cui iunge Schvvanm. obs. pract. Cam. Imp. obs. 18. ubi idem à Mynsing. citatum præjudicium in causâ Wolfgangi Mülsichs contra Iohan Frid. Ducem Saxoniae & consortes refert. *]

Tantum de primo genere personarum privilegium, primæ instantiæ habentium. Sequitur alterum.

CAP. IV.

Quomodo & coram quibus Iudicibus Prælati, Comites, Domini & Nobiles immediatè Imperio subjecti à Principibus conveniantur.

Ordinat. p. 2. T. 3.

Alterum genus personarum Iudices Ordinationis habentium

Cap. 4. De Austregis.

bentium est in Prælati, Comitibus, Dominis, & Nobilibus immediate Imperio subiectis.

Prælati, Comites, Domini & Nobiles immediate Imperio subiecti Iudices Ordinationis habent in jus vocari

ab actoribus { Principibus Ord. part. 2. T. 5.
Inter se. Ordin. part. 2. T. 5.

Si Prælatus vel Comes, vel Dominus, vel Nobilis immediate Imperio subiectus ab Electore vel Principe, vel ab aliquo qui Principi dignitate par est in jus vocandus sit, duplex ratio constituendi iudicis præscripta est.

Prima Iudicis constituendi ratio.

Prima est ut Elector vel Princeps, vel qui Principi par est, actor ab Imperatore Commissarium non suspectum impetret, sui ordinis id est, qui ex Electorum vel Principum vel illorum numero sit, qui Principibus pares censentur, & qui reo intra duodecim milliaria vicinus sit. Ord. d. T. 3. in princip.

Ratio procedendi.

Et coram Commissario Iudice constituto eo modo procedendum, quo contra Electorem vel Principem vel alium qui Principi par est, à Prælato vel Comite, vel Domino vel Nobili vel Civitate in jus vocatum proceditur. Ord. ibid. v. vor demselben.

Altera Iudicis constituendi ratio.

Altera Iudicis hoc casu constituendi ratio est, ut Elector vel Princeps, vel qui Principi par est, Prælatum vel
Comi-

Comitem, vel Dominum, vel Nobilem in Ius vocandum requirat, & ab eo postulet, ut tres Electores vel Principes, vel ex illorum numero qui Principibus pares habentur, non suspectos, neque ultra duodecim milliaria ab actore remotos nominet, ex quibus Iudicem eligere habeat, coram quo secundum Ordinationis leges procedere possit. Ord. ibidem.

CAP. V.

Quomodo & coram quo iudice, Prælati, Comites, Domini & Nobiles immediatè Imperio subiecti inter se in Ius vocandi.

Ordinat. p. 2. T. 5.

SI Prælatus vel Comes, vel Dominus vel Nobilis immediatè Imperio subiectus à Prælato vel Comite vel Domino, vel Nobili immediatè subiecto conveniatur, similiter duplex Iudicis consequendi via est.

[* Sunt quidam Prælati Ecclesiastici in Capitulis majorum Ecclesiarum, qui nec feuda ab Imperio nec regalia possident, ergo nec immediati reputantur, nec sub hoc tit. ordinationis comprehenduntur, sed sequuntur forum suæ Ecclesiæ, quid si tamen hi Prælati vel alii Canonici, ut plerumque accidit, sint Nobiles immediati? Et hoc casu forum Ecclesiæ in quam transiverunt, tanquam dignius sequendum esse adsero, quia Ordinatio ad Canonicos se non extendit, intellige in personalibus, nam in realibus Camera jurisdictioni

Cap. 4. De Austregis.

Etioni subijciuntur, *Myns.cent. 1. obs. 22. num. 2. & 4. & centur. 5. observ. 22. num. 6. & cent. 4. obs. 95. & consil. 47. n. 26. Gail. 1. observ. 37. num. 4.* quoties non de bonis Ecclesiæ sed quæ ab Imperio immediatè possident, quæstio est, quid etiam si tales Canonici sint alterius vel mediati vel immediati ordinati tutores? Hoc casu forum pupilli sequuntur, quia tralatitium est, tutores jure pupilli, non proprio censer, imo Camera consuevit Canonicos non ordinare tutores, nisi factâ prius renunciatione fori sui Ecclesiastici, Imo in personis quibusdam Ecclesiasticis ordini Teutonico vel aliâs strictius foro Ecclesiastico addictis renunciatio non sufficit, sed de consensu superioris simul docendum, quia Clericis non est permissum prorogare jurisdictionem Laici citra ad sensum superioris *text. in c. significasti, & in c. si diligenti §. fin. de foro competent. **]

Prima Judicis constituendi ratio.

Vna est, ut reus ab actore requisitus nominet tres Electores, vel Principes, vel Principibus pares non suspectos nec ultra duodecim milliaria se junctos, ex quibus actor Iudicem eligat. Ordin. h. T. in princip.

Ratio procedendi.

Iudex in loco opportuno diem judicio dicito, causam audito & secundum Ordinationis leges procedito de quibus supra cap. 4. in via tertia Ordinatio ibidem.

Altera

Altera Judicis constituendi ratio.

Altera est, ut actor ab Imperatore Commissarium impetret.

Ratio procedendi.

Coram Commissario illo non secus procedendum atque contra Electorem, vel Principe, vel Principi parem, à Prelato vel Comite, vel Domino, vel Nobili, vel Civitate vel à privatis & subditis in ius vocatum proceditur. Ordin. ibidem.

Haëtenus de Iudicibus Ordinationis ratione causarum in genere constitutis: sequitur de iisdem in specie videlicet in causis simplicis spoli.

C A P. VI.

De Iudicibus Ordinationis & Processu in causis simplicis spoli.

Ordin. p. 2. T. 8.

CAusa simplicis spoli est quando sine vi publica & absque pacis publicæ violatione, sed nec jure tamen re sua qualiscunque illa sit aliquis spoliatur vel possessione ejus destituitur.

Ratio judicis constituendi.

Princeps à Principe vel alio quopiam inferioris Ordinis spoliatus quos Iudices habeat.

Qui spolia	{	Princeps
est, vel		est
	{	Non est Princeps.

Cap. 4. De Austregis.

Si Princeps { Quempiam sui Ordinis, id est,
 spoliavit { Principem,
 vel { Inferioris Ordinis spolia-
 vit.

Si Princeps Principem spoliaverit eosdem quos supra cap. 2. dictum est Iudices habento. Ord. d. T. 8. §. Wo hinführo 2. vers. So soll der entseht 2.

Si quempiam inferioris Ordinis spoliaverit, una ex superioribus viis octo de quibus supra cap. 3. eligenda fuerit, Ordinatione. d. T. & §.

Si actor sive spoliatus inferioris ordinis in loco iudicii Advocatos vel Procuratores habere nequeat, Princeps ab actore requisitus inter suos subditos viros prudentes peritos & doctos prospicito, eosque compellito ut pro justo & mediocri salario, aut si paupertatem jurare maluerit, secundum jura fideliter operam suam ipsi praestent, uti decet, sed vinculo obligationis quo reo tenentur tantisper relaxato. Ordinationis d. §. Wo auch der Kläger. 5.

Si unus ex nominatis tribus Principibus delectus fuerit, Iudex intra dies quatuordecim requiritor ut cognitionem causae suscipiat. Ordinatione d. T. 8. §. Wurde aber der Kläger 2. 7.

Procedendi ratio.

Rei in causis simplicis spoliis requisiti operam danto, ut intra mensem, aut si legitima impedimenta fuerint, sex longissime hebdomadas citatio emanet & secundum ordinem procedatur. Ordin. ibidem §. Und soll derselbig 4.

In his causis summarie proceditor, & intra anni spa-

*cium determinantor §. Und sollen die niedergesagte
rc. 6.*

*Iudex sive Commissarius à Cesare delegatus intra
mensis spacium citationem decernito, & intra annum fi-
nem liti imponito. Ord. d. T. §. Würde aber der Klä-
ger rc. 7.*

*Prelativel Comites vel Nobiles immediatè à Principe
vel sui Ordinis quopiam spoliati quos Iudices habeant?
Si spoliavit is qui Princeps non est, sed Prelatus, vel Co-
mes, vel Nobilis immediatus*

*{ Principem
      spoliavit
aut { Sui Ordinis quem-
      piam.*

Judicis constituendi ratio.

*Si ab eo qui Princeps non est Princeps spoliatus fuerit,
eadem Iudices constituendi sunt, qui in aliis causis de quib-
us supra cap. 4. Ordin. d. T. §. Ferner wo rc. 14.*

*Sin Prelatus, Comes vel Nobilis immediatus à quo-
piam sui Ordinis spoliatus fuerit, eosdem Iudices haben-
to, quibus in aliis causis habuerunt de quibus supra cap.
5. Ordin. d. T. §. penult. Ferner wo rc. 14.*

Procedendi ratio.

*Litis Processus citra moram & anni spacio perficitor
Ordin. d. T. & §. Ferner wo rc. 14.*

*Sed quid si inter subditos ejusdem ordinis, vel diver-
forum Ordinum de simplici spolio lis exorta fuerit? Ad
forum Ordinarium ejus relegator, Ord. d. T. §. Ult.*

[* Multi in quæstionibus spolii pro mandatis

finc

Cap. 7. De Austregis.

sine clausulâ impetrandis in Camera desudant, arbitantes spolium esse casum omni jure vetitum & scandalosum, ita ut absque ulteriori cognitione pro injusto & iniquo haberi atque vigore *Ordin. p. 2. tit. 23.* præceptivè tolli possit, verum erroneè, utut enim satis violentiæ quandoque coïncidat, quia tamen in casibus spolii ordinatio certum austregarum modum præfinivit, Camera huic inhæret, nisi talis fortè violentia coïncidat, quæ paci publicæ adversarit, hoc enim casu citatio super fracta pace & mandata restitutoria locum haberent. *Ord. Cam. p. 2. tit. 8. in princ. **]

Dictum est hætenus quando primæ instantiæ privilegium locum habeat. Sequitur nunc quando locum non habeat.

CAP. VII.

Quando Judices Ordinationis locum non habeant: & quomodo causæ ab iisdem ad Cameram devolvantur.

HÆc igitur sunt, quæ de Iudicibus Ordinationis sive primæ instantiæ privilegio Ordinatio habet, quibus subjicitur Titulus generalis de sumptibus atque expensis Consiliariis Principum suppeditandis, itemque de securitate publica partibus litigantibus præstanda & de appellationibus.

Verum enim vero memineris in hoc primæ Instantiæ privilegio, Primò nullis aliis personis illud concessum esse, quàm duobus illis Ordinum Imperii generibus Ordinatione expresse nominatis bis binis tamen casibus tantum

supra expositis: Si qui igitur alii casus inciderint ab illis diversi, ius commune observandum fuerit, argumento §. fin. Wir ordnen vnd sehen 2c. T. 31. part. 2. Ordin. & tit. 54. part. 3. in princip.

Itaq; hoc primæ instantiæ privilegium locum non habet. I. Si conveniatur civitas Imperialis nec privilegium nec statutum privilegio confirmatum habens, quemadmodum habet Argentina, Memminga, Rauffenbarren/Schwäbisch Hall Norimberga, Wormacia, &c.

II. Si conveniatur Prelatus, Comes, Baro, Nobilis immediate Imperio subiectus à Nobili mediate Imperio subiecto, item civibus & aliis privatis personis, cuiuscunque conditionis fuerint, argumento T. 5. §. final. part. 2. & T. 27. Mynsing. obs. 89. cent. 1. Gail. obs. 1. lib. 1. n. 17.

Secus foret si aliquem Principem in ius vocare voluerint, quia tali casu locum haberet privilegium primæ instantiæ der außtrâg Rationem diversitatis ibidem Gailius hanc adsignat, quod lex ita scripta sit. Ordin. part. 2. T. 4. §. final. & ita Ordinibus Imperii visum sit, forte propter præminentiam & excellentiam principalis dignitatis.

III. Si conveniatur Prelatus Comes, Baro & Nobilis immediate Imperio subiectus, à Civitate Imperii libera, argumento T. 5. part. 2. & Myns. d. obs. 89. Vide supra T. 4. §. 12. & sequentibus.

IV. Si subditi Comitum, Baronum, & Nobilium immediate Imperio subiectorum, Dominos suos convenire velint, hoc casu primæ instantiæ privilegium locum non habet, sed Domini Camerae forum fortiuntur, ut colligitur ex Ordin. part. 2. T. 4. §. final. argum. à contrario sensu

Cap. 4. De Austregis.

sensu ducto nisi tamen aliter præscriptum, & longis. usu observatum fuerit. Gail. obs. i. num. 46.

Secundo, quod inter Status, suos habentes voluntate sumptos inter se arbitros, primæ instantiæ privilegium locum non habeat. Ordin. d. T. 2. in princ.

Tertio quod proscripti & regalibus privati hoc primæ instantiæ privilegium amittant. Myns. obs. 90. cent. i.

Quarto quod primæ instantiæ privilegium habens, si in Camera conventus illud excipiendo non opponat, tacite Jurisdictionem Camera proroget, ut factum est in causa Abbatis contra Ernestum Ducem Saxonie.

Quinto quod primæ instantiæ privilegio renunciari possit. Generalis tamen renunciatio non sufficit, puta vor allen Gerichten vornehmen &c. Ut decisum est, in causa Christophori von Embfingen / contra Daniel Juden &c.

[* Gylman. præjud. Cam. verb. renunciatio Rüding observ. 37. cent. 5. si ergo quis ex generali hac renunciatione in foro aliàs incompetente conveniretur, appellare potest, sic appellatio hoc casu recepta, & citatio cum compulsorialibus atque Mandato de relaxand. cum, & de non imped. prosequi litem S. C. in Camerâ decreta in causâ Anastasii contra Stoth ad supplicam 24. Octobris Anno 1651. exhibitam. *]

Sexto quod contra personas Camerales etiam immediate Imperio subjectas primæ instantiæ privilegium locum non habeat, Gail. lib. i. obs. i. n. 39.

[* Exempli gratiâ, convenitur quidam Nobilis Imperii immediatus Camera officii causâ pro

tempore addictus à Nobili extraneo immediato, & hunc primæ instantiæ privilegio non gaudere author arbitratur, idque rectè, præjudicia enim quod in Camerali judicio Processus extrajudiciali inter Camerales consueto, vel pro qualitate causæ etiam ordinario judiciali conventi fuerint, extant varia. An etiam in realibus procedat? ego negandum censeo, tum quia ipse Gailius hoc saltem in personalibus valere adserit, tum etiam quod Ordin. Cam. p. 1. cit. 49. juxta omnium mentem intelligitur & servatur saltem in actionibus personalibus non realibus, teste Myns. cent. 5. obs. 52. Magenhorst, add. Ord. titulum Schvvanm. obs. Cam. pract. obs. 5. qui ambo in causâ Hermannii Amelungs contra Episcop. Monasteriensem ita decisum esse, referunt, Denais. in adsert. Jurisd. Cam. ferè in pr. Ratio hujus est, quia in reali actione non quæritur de obligatione personæ, sed de re ipsâ, nec persona trahitur in judicium sed res. *]

Septimò quòd primæ instantiæ privilegium locum non habeat, si continentia causæ prohibeat: Supra. T. 4. §. 6.

Octavò quòd à Iudicibus Ordinationis causæ ad Cameram devolvuntur.

{ Per appellationem
 vel {
 { Sine appellatione.

Per appellationem, si cuius per sententiam gravamen illatum fuerit. Ordin. part. 2. T. 2. §. Darauff soll 1. & T. 6.

[* Aliquot ex veteribus in ea fuerunt opinione,

à Iu-

Cap. 4. De Austregis.

Ad Iudicibus austregarum ad Cameram præcisè appellandum esse, non vero ad Aulam, ut video disputatum per vota in causâ Marci Mesneri contra Lindam und Ravensberg / apud Cass. Klock. relat. 108. Verum propter concurrentiam jurisdictionis hoc arbitratium esse nemo jam amplius dubitat. *]

Sed observandum in appellationibus extraiudicialibus Iudices Ordinationis locum habere : & per appellationem non semper totam causam ad Cameram devolvi. Vide Frider. Mindan. de Process. lib. 1. cap. 20. n. 3. & 4. Vid. de hac appellatione infra.

Sed sine appellatione devolvuntur. 1. Si Elector vel Princeps, velis qui Principi par est, ab Electore vel Principe, vel eo qui Principi par est, in Ius vocatus intra constitutum tempus, scilicet mensis spacium juxta Ordinationis legem part. 2. T. 2. §. Darauff soll ic. 1. quatuor Principes ex quibus actor Iudicem eligere possit, non nominaverit, nec legibus ordinationis hoc casu præscriptis paruerit. Ord. d. T. §. fin. Gail. lib. 1. obs. 1. n. 36.

[* Hæc in Ius vocatio fit per nudam requisitionem instrumento Notarii probationis ergo postmodum muniendam, secundum ordinationis & primæ instantiæ formam. vid. Ordin. Cam. p. 2. tit. 2. & Schwann. lib. 1. Process. Cam. cap. 4. An autem requirens hoc casu libellum transmittere necesse habeat quæstionis est, Ego de jure ordinationis & praxi negativam veriore esse judico, quia factum in scripto quod reo mittitur saltem narrare sufficit, ut observantia docet. *]

II. Si Elector vel Princeps vel qui Principi par est, à

Prelato, vel Comite, vel Barone, vel Nobili, vel Civitate aliqua vel cive vel Agricola aliove subdito in Ius vocatus secundum Ordinationis leges coram Consiliariis suis Iuri Iudicioque se sistere nolit, nec actori Iuris auxilium legibus Ordinationis hoc casu constitutum præstet. Ordin. part. 2. T. 4. Dieselbe Neun Râthe re.

III. *Si Prelatus vel Comes, vel Nobilis immediate Imperio subiectus in Ius vocatus & secundum Ordinationis legem. p. 2. T. 5. in princ. requisitus, actori non tres Principes, sed unum vel duos tantum nominaverit: & mensis spacium exactum fuerit, actorque legitima requisitionis documentum proposuerit. Myns. obs. 91. cent. 1. Vbi unicam requisitionem hoc casu sufficere test. Gail. lib. 1. obs. 1. n. 35.*

[* Quid si requisitus ipse ad Cæsaream Majestatem aut Cameram Imperialem disertè provocaret? Et hoc casu causam ad Cameram devolvi ibidemque recipi posse non dubito, modo hoc legitimo documento doceatur. *]

IV. *Si in causis simplicis spoli spoliator sive reus actori novem sive alios Commissarios sive Iudices Electos, vel alias personas una cum Consiliariis intra spacium mensis, vel legitimis impedimentis intervenientibus infra sex hebdomadas ad summum, secundum Ordinationis leges Iudices non posuerit aut Princeps Iudex electus, vel Commissarius impetratus, ad requisitionem actoris, ut tempore definito litis Processum inchoare queat, intra mensis spacium Citationem non decreverit, vel Elector sive Princeps sive alius Imperii Status, actori tres Principes in continenti non nominaverit, aut ab Electore requisitus Advocatos & Procuratores, ut actori operam suam præ-*

Cap. 5. De Austregis.

*præstent, non compellat. Ord. p. 2. T. 8. §. Wo
sich dann begeben 11.*

*V. Causa ipso iure ad Cameram devolvitur. Si in
causis simplicis spoli per novem Consiliarios aliosve Iudi-
ces Ordinationis constitutos, lis intra anni spacium legi-
bus Ordinationis definitum per sententiam non expedia-
tur, quo casu in eo statu, in quo coram Iudicibus constitu-
tis vel Commissario vel Principe electo relicta est, per Ca-
meram Imperialem reassumenda, & actore postulante
omnia acta intra spacium sex hebdomadarum longissime
Iudici Camera, spoliatoris sumptibus transmittenda.
Ord. p. 2. T. 8. §. Gleichermasse & §. Ferner wo ein 2c.*

*VI. In causis simplicis spoli, sententia pro actore con-
tra reum lata, si non appellatum nec spoliatus intra tem-
pus legibus Ordinationis definitum restitutus fuerit in
Camera ad executionem procedendum. Ord. d. T. 8. §.
Und so das Urtheil.*

[* Quid si vigore Ordinationis electus Com-
missarius causâ coram eo adhuc pendente moria-
tur, an actor ex superstitibus duobus (tres enim no-
minari ex ordinatione constat) alium in iudicem
eligere necesse habet, vel an causa hoc casu ad Ca-
meram devolvitur? Decisum fuit in causa B. con-
tra R. & in causa M. contra W. causam hoc casu
ad Cameram devolutam esse, teste Schvvanm. obs.
Cam. Imp. obs. 17. quamvis videam contrarium sen-
tire Frid. Mindan. de Process. lib. 1. cap. 16. n. 3. ratio est,
quia ex pluribus delegatis uno mortuo expirat of-
ficiū omnium adeo quod ulterius ex illa delega-
tione cognoscere non possint &c. secundo, quia

& hoc casu ordinationi per semel factam requisitionem & nominationem utrobique est satisfactum, à quo Camera jurisdictionem habet fundatam, cum ordinatio ultra non requirat.

Exposita Jurisdictionis Cameralis fundandæ ratione quod personas; Sequitur quomodo ratione causarum fundetur.

TITULUS V.

Ratione causarum Jurisdictio Cameralis quomodo fundetur.

Ratione causarum Jurisdictio Cameralis fundatur quatenus

eam fundat { *factum*
aut
Res.

2. ¶ Etsi enim hic quoque infundanda jurisdictione personarum litigantium tum Actoris tum Rei, præcipuè verò Rei qualitas atque conditio attendatur, utrum nimirum is immediatè Imperio subiectus sit, nec ne: attamen non tam personarum quàm causarum natura & qualitas attenditur: nisi enim hic potius causæ quàm personæ qualitas & conditio spectaretur, rationem non video, quamobrem hujusmodi causæ ex jurisdictione judicum Ordinationis, aliorumque exemptæ, & judicio Camerali subiectæ sint. Et innuere atque confirmare hoc videtur generalis Rubrica sive inscriptio T. 9. part. 2. Ord. quæ sic habet.

De causa fractæ pacis publ. vel profanæ

Von Personen vnd Sachen die von ihrer Art vnd Eigenschafft wegen / vngesehen ob sie mit oder ohne Mitteldem Reich vnderworffen / in erster Instanz an das Keyf. Cammergericht gehörig / id est: De personis atque causis ad iudicium Camerale pertinentibus, nulla ratione habita, utrum personæ illæ Imperio mediata vel immediata subjectæ sint.

3. ¶ De singulis causis in quibus iurisdictio Cameralis ratione facti fundata est, peculiare Imperii constitutiones extant, quarum finis & ratio præcipua est pacis Imperii publicæ conservatio.

Gail. de pignorat. obs. l. n. l.

TITULUS VI.

*De causa fractæ pacis publicæ
religiosæ.*

Factorum in quibus iurisdictio Cameræ fundata est genera decem sunt.

Primum genus est pacis publicæ Imperii violatio.

2. ¶ Pax Imperii publica

est { Religiosa
vel
Profana.

Recess. Imperii Anno 94. Ratisbonæ. §. Was dann wir fol. 5. v. Religion vnd profhan Friedt : 9.

3. ¶ Pax religiosa est quæ religionis ergo in Imperio inter Imperatorem, Principes & Status Impe-

rii servanda est. Hæc igitur si violetur & turbetur, causa violatæ sive turbatæ pacis religiosæ nascitur.

4. ¶ Causa violatæ pacis religiosæ est, quando actor queritur se propter religionem vel in persona sua vel in bonis & rebus suis veluti in perceptione reddituum ab aliquo turbari. *Gail. lib. 1. obs. 1. n. 3. & obs. 2. num. 1.*

5. ¶ Constitutionis enim Imperii de pace publica Religiosa duo potissimum capita sunt.

Primum est, Imperator & Imperii Ordines, ne quem Statum Confessionis Augustanæ ob eam professionem, vi vel armis invadant, detrimentove afficiant, à Religione, fide, Cæremoniis, ritibusque in Ecclesiam introductis, porrove introducendis, in propriis ditionibus dejiciant: neve mandatis aliisve modis graves molestive sint, neve despiciant: Sed & religionem prædictam, ejusque exercitium liberum, & res atque jura omnia intacta relinquant periculo cautioneque dignitatis Imperatoriæ, honoris Principum, fideque & pœnis Constitutionis de pace publica, *Alles bey Kayserslichen vnd Königlichlichen Würden / Fürstlichen Ehren / wahren Vorgesetzten / vnd Peen des Landfriedens ic. Recess. Imper. Aug. Anno 1555. §. Vnd damit solcher Friedt ic. 15. Den. Pax. religionis. §. 4. & 6.*

Alterum est, Ut eadem Ordines Augustanæ Confessionis erga Imperatorem Ordinesque prædictæ Religionis, eorumque Collegia, atque alios Ecclesiastici Ordinis homines omnia observent: atque æquo cum iis jure contenti sint, pari periculo & spon-

De causa fractæ pacis profanæ.

sponsione honoris Principum fideique pænisque Constitutionis, daß ein jeder sich gegen dem andern an gebührenden ordenlichen Rechten benügen lassen/ alles bey Fürstlichen Ehren/ wahren Worten / vnd vermeidung der Peen im Landfrieden begriffen. *Recess. eodem §. Dargegen sollen die Stände 16. Denais. ibid. §. 2.*

6. ¶ Hæc inquam Constitutionis de pace publica Religionis Imperii, cui leges Ordinationis in causis simplicis spoli promulgatæ nihil derogant. *Ord. p. 2. T. 8. in princ. capita præcipua sunt: reliqua vide d. Recess. August. Anno 1555. & confer Denais. T. Pax. religionis.*

Cæterum ad fundandam jurisdictionem Camera Imperialis ex Constitutione Religionis requisita duo observanda fuerint. Primum est quod turbatio fiat religionis intuitu, ut prædictum est: *Gail. 1. obs. 3.* Alterum est, ut tam turbans, quam turbator sint Status Imperii vel Nobiles immediati. *Constitut. Religion. §.* Vnd damit solcher Fried 16. §. Dargegen sollen. 16. §. Diemeil aber etliche Stände 16. v. welche den jentigen / so dem Reich ohne Mittel vnderworffen/ vnd Reichstände seyn. §. Vnd in solchem Fried soll die freye Ritterschafft / welche ohne Mittel Kayserl. Mayest. vnderworffen auch begriffen seyn.

8. ¶ Et Statuum Imperii nomine eorum subditi intelliguntur & comprehenduntur, ita ut Statibus Imperii & suo ipsius, & subditorum suorum nomine in Camera ex constitut. Religiosa agere fas sit. [*Ho-

[* Hodie unà cum Catholicis & Augustanæ Confessionis membris pace religiosa & profana fruuntur, ita dicti Reformati, idque ex Cæsareæ Majestatis & omnium Ordinum Imperii in Instrum. Pacis art. 7. expresso atque in novissimo Imp. Recessu de Anno 1654. Ratisbonæ in pr. & §. 18. *Doch soll darben* &c. repetito consensu, quare licet olim ex hac constitutione in Camera Processus illis decreti non fuerint, de præsentī tamen secus est.

Contra pacem religiosam de jure novissimo peccare etiam dicuntur, qui contraveniunt his, quæ de religionis negotio instar legis pragmaticæ perpetuum valituræ sub pœnâ fractoribus pacis infligi solitâ in Diæta Monasteriensi conventa, Instrum. Pacis tit. 5. per tot. inserta, & per Recess. Imp. de Anno 1654. in pr. & passim denuo confirmata Capitulationeque Cæsarea novissima. §. *Wir sollen und wollen auch* &c. 2. repetita leguntur.

An autem in causis quæ fiunt contra Instrum. Pacis Austregæ primæque instantiæ locum habeant? Dubium est; Ego negandum puto, cum pœna Imperialis banni alium non possit habere judicem, quam Cæsarem aut Cameram, *Gail. de pac. publ. lib. 2. cap. 1. n. 27. & cap. 6. n. 9. Ruland. de Comm. p. 1. lib. 3. cap. 11. n. 8. vid. Const. de pac. publ. tit. Das von wegen überführung des Kayserl. Landfriedts an Cammergericht* &c. *Gail. lib. 1. de pac. publ. cap. 11. per tot.* intellige tamen quatenus ad hanc pœnam banni agitur, aliàs secus foret. *]

De causis fractæ pacis profanæ.

TITULUS VII.

*De causis fractæ pacis publicæ profanæ.*Ord. p. 2. T. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.
& 18.

PAx publica profana est quæ in rebus profanis in Imperio servanda est. Hanc igitur si quis violat, sive turbet, causa fractæ pacis profanæ nascitur.

2. ¶ Causa fractæ pacis profanæ est, quando actor Reum constitutionem Imperii de pace publica profana violasse queritur.

3. ¶ Constitutio Imperii de pace publica primum promulgata est sub Maximiliano I. in Comitibus Wormatiæ celebratis Anno Christi 1495. & postea ab Imperatoribus frequenter repetita atque confirmata, præcipuè verò in Comitibus Augustanis Anno Christi 1521. Item Anno 1522. Norimbergæ: & Anno 1548. Itemque Anno 1555. Augustæ: & Ratisbonæ Anno 94.

4. ¶ Constitutionem Imperii de pace publica profana violant, & in Camera accusari possunt, vel ab ipso violato, vel à Procuratoribus fisci Imperialis, qui contra constitutionem illam

peccat { Committendo
          { vel
          { Omittendo.

Recess. Imper. Anno 94. Ratisbona fol. 25. 9. Also ist auch
Arziffel 10. 75.

[* Vio-

[* Violatores fractæ pacis accusantur, vel ab ipso violato, vel à Procuratore fisci, vel ut plurimum fit & in praxi frequentius est, ab utroque simul, fisco scil. & parte supplicationem subscribente.

Violatores pacis publicæ sive mediati sive immediati sint, possunt conveniri vel coram Iudice suo ordinario vel in Camera immediate; si coram Iudice suo ordinario in libello accusatorio, non quidem ad pœnam banni Imperialis, sed ad alias pœnas ex jure communi violatoribus pacis imminentes est concludendum, in Camera vero arbitrium est, ad quam pœnam sive banni sive pecuniariam actionem dirigere velim. Ratio horum est, quia in bannum Imperiale nemo nisi per Cæsarem aut Camera declarari potest, *Gail. lib. 1. de pac. public. cap. 6. n. 8. & cap. 11. n. 3.* quicquid in contrarium tueatur *Grævus conclus. 3. ad Gailium consil. 1. n. 4. ex Recess. deput. de Anno 1600. §. Es wird nicht weniger 32.* (Hic enim de causis mandatorum auff die 4. Fälle agitur, qualia à causis fractæ pacis toto genere diversa sunt) & post eum ad longum *Nicolaus Reusnerus lib. 4. decis. 18. ubi vid. **

§. ¶ Committendo contra constitutionem peccant. I. Qui per se, vel per alium quacunque de causa, vel sub quocunque prætextu aliquem armis oppugnant, spoliant, capiunt, obsident, adversus alterum conspirant, fœdus ineunt, expeditionem suscipiunt, alterum ex possessione suæ rei dejiciunt, incendio aut quovis alio modo damnum alteri inferunt: vide *Recess. Imp. in Comitibus August. Anno 1555. §. Eeren demnach 14. & Ord.*

De causis fractæ pacis profanæ.

Ord. p. 2. T. 9. §. So jemand i. ubi facta contra constitutionem Imperii de pace publica recensentur.

[* An constitutio fractæ pacis ad casus qui in oppido aut civitate fiunt, se extendat, in facti specie, ubi quidam Nobilis coadunatâ multitudine ministrorum in oppido violentiam exercuit, quondam dubitatum fuit, quidam etiam Camerales citationem denegandam censuerunt, ex eo quod crimen commissum ad causam fractæ pacis extendi non posset, quia non esset credibile in oppido vim publicam fieri, secundo, quia fracta pax solum se extendit ad casus qui fiunt contra den Landfrieden / (auff dem Landt) Verum majoribus votis contrarium conclusum fuit, quia vis publica non minus in oppido, quam extra committi potest, secundo, quia major hic ratio militat, si enim non in via publica & aperta pax est frangenda, multo minus in oppido aut domo utpote tutissimo civium refugio.

Quod si tamen in præclarâ aliqua civitate hanc violentiam commissam esse narratur, res difficilius succedit, quia in eâ vix præsumendum hujusmodi delicta perpetrari, memini tamen cum Magistratus civicus in celeberrima civitate maritima R. contra Acad. ibid. tale pacifragium in urbe commisisse accusaretur citationem super fracta pace cum annexis mandatis de restituendo & amplius non offendendo S. C. non tantum contra Magistratum, sed & centum è numero civium & duodecim Capitaneos decretam, insinuatam & 20. Aug. Anno 1658. judicialiter productam esse *]

6. § II. Qui pacis publicæ violatoribus auxilium ferunt, vel operam aut commeatum præstant *Recess. Imp. eodem d. §. Ord. p. 2. T. 9. §. So jemandt* 1.

7. § III. Receptatores violatorum pacis publicæ. *Recess. Imp. eodem d. §. Eszen demnach. 14. & d. T. 9. & §. So jemandts* 1. *Gail. l. 2. de pace publ. c. 10. per tot.*

[* Si fractorem pacis publicæ notorium (hoc enim requiritur per *Ordin.*) palam tecto domo, mensaque exceperint, *Ord. Cam. p. 2. tit. 10.* neque hic pater vel filius agnati vel cognati excipiuntur, si modo participes criminis fuisse vel scientiam habuisse probetur, *secundum Damhoud. in pract. crim. cap. 134. de recept. delinq.* A pœnâ tamen ordinaria (Banni sc.) excusantur, *juxta Gailium l. 2. de pac. publ. c. 10. n. 19.* per rationes quas ibidem vide.

8. § IV. Qui bona & possessiones suas in fraudem constitutionis de pace publica alienant, aut à violatoribus cedentibus recipiunt. *Ord. p. 2. T. 11.*

9. § V. Qui violatorum pacis publicæ & proscriptorum possessiones atque bona occupant eorumque tuitionem suscipiunt. *Ordin. part. 2. T. 12.*

10. § VI. Cohæredes castrum aliquod pro indiviso possidentes qui pacis publicæ violatores & proscriptos in communionem & jus Castri recipiunt. *Ordin. part. 2. T. 12.*

11. § VII. Qui subditos alterius rebelles receptant. *Ord. p. 2. T. 14. vide Gail. de Arrest. c. 8. n. 15.*

12. § VIII. Qui alteri vim publicam inferre in animo habent, & minantur: propositum enim vim inferen-

De causis fractæ pacis profanæ.

Inferendi pro violentia habetur, *Myns. obs. 98. cent. 3.*

Gail. lib. 1. de pace publ. c. 2.

15. § IX. Qui aliquem armata manu contra pacem publicam capiunt in vincula conjiciunt & contra Imperii Ordinationem vinculis ante non liberant, quam jurato promiserit carcerem non vindicare. *Ord p. 2. T. 24. circa finem Gail. lib. 1. obs. 22. n. 7.*

14. § X. Qui contra Constitutionem Imperii de pace publica saltem aliquid tentant, sive conantur etiam si conatum non perficiant. *Ord. p. 2. T. 9. §. Sojemandes 1. Gail. l. 1. de pace publ. c. 14. n. 1. 2. & 3.*

15. § XI. Quicumque aliquid faciunt moluntur & agunt, quod ad arma & seditionem in Imperio tendat: quamobrem etiam contra hanc Constitutionem committunt, qui ad æmulationem Imperii in finibus ejus ædificia & munitiones extruunt: *Gail. lib. 1. de pace publ. c. 1. num. 24.*

16. § XII. Non solum illi qui alteri bellum & hostilem invasionem denunciant, seu ut Barbaro & latinis iniussitato verbo appellant, aliquem diffidant *die einen bevehden* / verum etiam qui literas diffidationis alterius nomine scribunt, vide *Auream Bullam de Diffidationibus* 17. & *Recess. Comitiorum Imp. Ratisbonæ Anno 94. fol. 15. part. 2. §. Der gleichen vnd dieweil* 48. *Frider. Mindanus de Process. l. 1. c. 25.*

17. § XIII. Contra pacem publicam delinquant & pro pacis publicæ violatoribus habentur Indices Secretorum judiciorum Westphaliæ, si quem contra formam in Recessu Imperii Anno 1442. præscriptam citaverint; aut officii sui obtentu

aliquid fecerint, vel perpetraverint : Itemque qui executionem sententiæ susceperint, vel suscipere tentaverint contra constitutionis formam latæ. *Denais. Iurisd. Iud. Westph. §. 3. & 4.*

18 § Omittendo pacem publicam violant.

I. Qui jus pacis publicæ in uno vel pluribus articulis neglexerint, illi non paruerint, sed parendo negligentes se præbuerint aut moram fecerint. *Ord. part. 2. T. 9. d. §. So jemandt 2c. 1.*

19. § II. Qui vicinis suis vim publicam atque auxilium inclamantibus non ferunt, neque violatores pacis publicæ persequuntur, *Ord. P. 2. T. 9. §. Woaber / 3. Recess. Comit. in Imp. Ratisbonæ. Anno 94. §. Also ist auch 75.*

20. § III. Qui milites in Imperio sine Duce grassantes atque palantes non repellunt, sed illis connivent. *Ord. p. 2. T. 15.*

21 § Sed in Camera Imperiali non solum accusandi qui committendo vel omittendo contra constitutionem Imperii pace publica delinquant, verum etiam qui criminis fractæ pacis publicæ committendo vel omittendo perpetrati, vel quod violatoribus ejus auxilium tulerint vel operam & comineatum præstiterint, vel hospitio illos exceperint, vel possessiones & bona emtionis aliove titulo ad se pertraxerint, ex indiciis sufficientibus vel fama suspecti sunt. *Ord. p. 2. T. 10. & 11. in princ.*

22 § Et ex constitutione Imperii de pace publica Iurisdicção Camera Imperialis fundata est, si ad impensas & sumptus in conservanda pace publica

De causis fractæ pacis profanæ.

blica factos atque damnorum reparationem aliquis agere velit. *Ordin. p. 2. T. 16.*

23. ¶ Denique ex Imperii constitutione de pace publica Iurisdictiono Cameralis fundata est in absolute à banno, ut, *Ord. p. 2. T. 18. in princ. & §. So auch der / & circa finem Myns. obs. 11. cent. 5. Gail. l. 2. de pace publ. c. 18.*

24. ¶ Sed violatores pacis proscriptos Camera vel Cæsar, Camera relatione audita, sed non sine voluntate adversariorum restituito: vel ipsi restitutionem jure judicioque obtinendo, pluribus licet in contrarium intentis *Bartol. Socin. Iunic. consil. 68. per tot. arg. l. sciendum cum duab. ll. seqq. ff. de usur.* qui docent Imperatorem posse bannum etiam sine consensu offensi suspendere. *Ordin. T. 18. in princ. So auch Denais. Bann. absolutio. §. 1.*

[* Sic in causâ **Sievers** contra **Wülffen** Anno 1658. 20. Octob. rei banniti per Notarium **Hase** **loch** judicialiter in publicâ audientiâ deprecantes, genibus flexis remissionem & absolutionem impetrarunt, prævia tamen transactione cum Fiscali & parte adversa, forma absolutionis talis est: Protonotarius sententiam absolutoriam in confessu solenni publicè ex schedulâ recitat, quo facto absolvendi in persona, aut si per mandatarium comparere ipsis concessum fuerit, hic genibus flexis ad pedes Domini Iudicis procumbit, Iudex autem his formalibus bannitos absolvit: **Demnach an statt vnd im Nahmen dero Römischen Kayserl. Majest. Unsers Allergnädigsten Herren / absolviren vnder**

ledigen Wir dich / als Anwalde ermelter Herman
Wulffen / Hans Wulffen / vnd Herman Schencke-
len / von berührter Achte / vnd setzen dieselbe wiederum
auß dem Unfrieden in Frieden / in Kayserl. Majest.
vnd des Heyl. Reichs Gnade / Schutz / vnd Schirm /
vnd in den Standt darinnen sie vor solcher Achte ge-
wesen. *]

25. §. Ex quavis causa proscripti si transigere
cum velint, nequeant, Cæsar vel Camera uter
proscripserit de conditionibus placandæ partis at-
que fisci cognoscunto: his si paruerint tum de-
mum, nec ante absolvuntur. *Ord. d. T. & §. So
auch 1. Den. ibid. §. 2.*

26. §. In causis majoris momenti atque periculi
Camera Cæsare inscio ad absolutionem ne proce-
dito. *Ord. d. T. 18. & §. So auch. Den. ibid. §. 3. Gail.
lib. 2. de pac. publ. n. 17.*

27. §. Proscriptus ob contumaciam cum ad-
versario transigere paratus, si de pacis conditioni-
bus non convenerit, iudex suum officium inter-
ponito cuius arbitrio cum satisfecerint, restituti
ablatas res omnes eo quò tum erunt statui extra
tamen fructus, recipiunt. *Ord. ibid. Den. ibid. §. 4.*

28. §. Cum fisco ita demum transigent, si &
huic simul in poenam condemnati fuerint. *Ord. d.
T. 18. & §. So auch 1. Den. ibid. §. 5.*

29. §. Cæterum ut actio ex constitutione Im-
perii de pace publica competat & in Camera lo-
cum habeat, tria requiruntur de quibus *Gail. lib. 1.
de pace publ. c. 7.*

30. §. Primum requisitum est ut vis illata sit
publica

De causis fractæ pacis publicæ.

publica id est , atrox , & major quàm cui resisti queat. Nam edictum pacis publicæ non ad omnem sed ad solam atrocem vim pertinet sicut interdictum de vi & vi armat. *Gail.d.obs.7.n.1.*

31 ¶ Non tamen per omnem vim publicam pax publica frangitur, licet contra omnis violatio five turbatio pacis publicæ sit vis publica. *Gail.l.1. de pace publ.c.5.n.23. & c.7.n.19.*

32 ¶ Alterum requisitum est, ut vis armata fiat collecta manu & hominibus coadunatis mit *gewehrter Hand* ut habent verba constitutionis, *Gail. ibid.*

33 ¶ Et sufficit quod pacis publicæ violatores armati veniant , quamvis armis non utantur ad violentiam committendam vel ad dejiciendum aliquem ex possessione , si tamen dejecerunt armata vis facta esse dicitur, sufficit enim terror armorum, ut videantur armis dejecisse, *ut textus est in l.3. §. Qui armati §. ff. de vi armata Wesenb. in addit. ad Instit. Schneid. T. 15. §. Recuperandæ , Et arma dicuntur omnia quibus damnum infertur , non solum gladii, hasta & framea, verum etiam fustes & lapides , L.3. §. 2. armis ff. de vi arma. L. armorum. 41. & L. si calumniatur. 233. L. Telum ff. de verbor. signific.*

34 ¶ Judicis autem discretioni & arbitrio committitur , per quot personas pax publica violari possit. *Recess. Imper. Ratisb. Anno 94. §. Ebner massen ist man 76. 2c. fol. 25. verb. daß solches zu des Richters discretion gestellt seyn solt.*

35 ¶ Itaque si persona unica , præcipuè verò

mediate Imperio subjecta aliquem in via publica & regia auff freyer Landstrassen / malitiose occiderit, aut contra pacem publicam deliquerit, non coram Iudice Camerae, sed coram ordinario accusatio intentanda. *Recess. Imperii cod. d. §. Ebener massen 76. 2c. ibi Wann nur ein einig Person.*

36. ¶ Tertium requisitum est, ut vis publica illata sit ex proposito & dolo *vorsestlicher weise Mynsing. obs. 38. cent. 3. Gail. l. 1. de pace publ. c. 7.*

37. ¶ Sed quamvis constitutio fractae pacis verum dolum requirat, attamen cum dolus in mente delinquentis consistat, ac lateat, & propterea directò difficulter probari queat, satis fuerit, si ex circumstantiis facti, ex perspicuis indiciis & evidentiis ipsius facti probari possit, veluti si vis publica illata fuerit, si coadunatio hominum intervenerit, si incendio damnum datum fuerit, si hostilis alieno territorio facta fuerit invasio. *Recess. Imp. d. §. Ebener massen 76. fol. 26.*

38. ¶ Requisita autem illa non in omni facto attenduntur. Nam ut supra patuit, facta quaedam sunt, tum quae committendo, tum quae omitendo contra Constitutionem de pace publica fiunt: in quibus actio ex hac constitutione competit & in Camera rectè intentatur, etiam si requisita illa deficient: veluti si quis pacis publicae violatorem non persequatur, vel illi consilium & operam clam praestet, in casibus quibus actio ex hac constitutione & Iurisdictio Camerae fundata est, licet vis publica alteri illata non sit: nec hominum multitudo congregata, velut vulgò loquuntur coadunata

De causis fractæ pacis publicæ.

nata fuerit. *Recess. Imperii Ratisbon. Anno 94. §. 21.*
 so ist auch weiffel. 75

39 ¶ Secus verò observatur, quando actor de pace publica per vim publicam & armatam violata queritur, quo casu requisita illa & facti qualitates de quibus supra, præcisè observandæ & probandæ, adeò ut illis qualitatibus deficientibus & non probatis, factum non contra pacem publicam commissum, sed aliud censeatur, & diversum ab eo quod in libello propositum est, & jurisdictio Camerae neque in puncto mandati de restituendo, neque in puncto citationis fundata, sed criminis fractæ pacis accusatus in utroque puncto absolvendus, & causa ad Ordinarium judicem remittenda sit, & actor necesse habeat eum contra quem agit coràm Ordinario judice, super spolio,urbatione vel injuria convenire & persequi. *Recess. Imp. Ratisbon. Anno 94. §. 22.* Diemeil dan ferner 2c. 77. Confer Gail. l. 1. de pac. publ. c. 13.

40 ¶ Præterea in hac causa observandum Constitutione Imperii de pace publica profana omnes omnium Ordinum, atque conditionis homines teneri, siue personæ illustres sint, siue humili loco natæ: siue mares, siue fœminæ: siue seculares, siue Ecclesiasticæ sint. Etsi potissimum contra potentiores promulgata sit, qui per potentiam & facultates alteri vi armata nocere possunt. Nam alias vana est sine viribus ira. *Ordin. part. 2. T. 9. §. 1.*
 So jemand hoch 1. 2c. Gail. lib. 1. de pac. public. cap. 1. n. 9. & seq. cap. 11. n. 1. 2. & seq. Myns. 58. obs. 5. n. 1.

41 ¶ Ecclesiasticas tamen personas intellige quæ immediatè Imperio subjectæ sunt, propter regalia & bona feudalia, quæ ab Imperio habent: & quorum nomine Principes Imperii appellantur. Secus igitur si Principes sive Status Imperii non sint, neque regalia sive feuda ab Imperatore aut Imperio recognoscant, tunc enim coram suis Ecclesiasticis ordinariis sunt conveniendi. *Gail. de pace publ. l. c. 1. n. 11. 12. & 17.*

42 ¶ Itaque Duces Austriæ, Saxonæ, Marchiones Brandenburgici, Duces Lotharingiæ, eorumque subditi, alioquin privilegio ex jurisdictione Camerae exempti Constitutione tamen fractæ pacis publicæ tenentur, & pacem Imperii publicam violantes in Camera accusari possunt. *Myns. obs. 58. cent. 5.*

43. ¶ Excipiuntur Ducis Brabantia subditi: ita enim in Comitibus Augustanis Anno 1548. inter Carolum V. & ordines Imperii, conventum est. *Gail. lib. 1. de pace publ. cap. 11. num. 7.*

[* Vulgo vocatur concordia sive transactio Burgundica, *der Buraundische Vertrag* / quam integram vid. apud Wehn. symph. tom. 6. cap. 2. §. 2. vid. etiam apud eundem loc. cit. hanc transactionem utpote Imperio perniciosam à Statibus sapissimè impugnatam, illaque non attentâ mandata de non offendendo contra Regem Hispaniæ in communi forma decreta esse, ratio inter alia additur, quia hæc transactio saltem Ducis subditos non vero personam Ducis, qui utpote Imperii Vasallus abinde non est exemptus, amplectitur. *]

De causis fractæ pacis publicæ.

44 ¶ Et violatores pacis publicæ in iudicio Camera Imperialis conveniri possunt, licet ei immediate non sint subjecti, ut est in *Constit. de pac. publ. T.* Daß von wegen vberfahrunq des Kays. Landfrieds am Cammergericht: Nam quia pacis publicæ violatores in bannum Imperii incidunt, ejusdem nomine meritò in bannum declarantur, diemweil sie in des Reichs Acht gefallen / so müssen sie auch vom Reich darinn erkläret werden / *Wesenbec. ad Schneidevvin. Institut. lib. 4. T. 15. §. Recuperanda num. 13.*

45 ¶ Denique, ut causa fractæ pacis publicæ peroretur, contra pacem publicam violato non solum jure iudicioque violatorem persequi licet, vel in Camera quæ ad instantiam actoris, aut procuratoris fisci ex officio, iudex competens est, *Ordin. part. 2. T. 9. §. 1.* vel coram Imperatore similiter ad instantiam partium, aut procuratoris fisci ex officio *d. T. 9. §. 2. vers. vnd das gegen / & §. 2 & 3. item T. 11. §.* Es sollen ic. vel coram iudice ordinario *T. 19. §. 7.* qui tamen violatorem in pœnam banni condemnare non potest, *Gail. lib. 1. de pace publica, cap. 6. num. 8.* sed alias Ordinationis pœnas exceptis iudicibus Rotvvilensibus, & iudicii, ut ajunt, Secreti Westphalici, qui pœnam banni infligunt: verum etiam licet violato contra violatorem, se defendere eumque persequi in continenti & flagranti crimine *zu frischer that.* vel quodocunque suos amicos & adiutores habere potest, *Ordin. d. T. 9. §.* Wo jemandt circa finem.

[* Etiam extra proprium territorium ita tamen

men ut ibi, ubi capiuntur juri sistantur, *vid. Gail. de pac. publ. lib. 1. cap. 16. num. 25. Mynsing. 2. obs. 28.* idque non tam ex jure communi, quod capturam in alio territorio vix permittit, quam ex speciali Imp. constit. de Anno 1559. §. *Und wiewohl in solcher* 20.

Violatæ pacis publicæ ex jure novissimo rei sunt etiam, qui transactioni Monasteriensi consilio aut ope contravenerint, vel executioni aut restitutioni repugnaverint, vel etiam legitimo in dicta diætâ Monasteriensi convento modo restitutum de novo gravare tentaverint, si enim Clerici siue laici fuerint, pœnam fractæ pacis ipso jure & facto incurrunt, *Instrum. pacis tit. 17. §. qui vero.* 3.

Item qui executioni in causis salarii Dominorum Cameralium ad modum in Recess. Imp. de Anno 1654 §. *wegen des modi exequendi* 10. conventum faciendæ, de facto se opposuerit, pœnam fractæ pacis incurrit, *d. Recess.*

Quia vero declaratio banni quo ad Status Imperii in Camera vix aut difficulter hodiè obtineri potest, *Vid. Capitulation: Moderni Invictiss. Imperatoris Leopoldi, §. Wir sollen und wollen auch* 10. 28. Modus etiam atque ordo quo hoc fieri possit, à veteri novus in proximè prorogatis Comitibus promittitur, Recess. Imp. de Anno 1654. §. *in Fâllen und Sâchen* 156. Ego non facilè meis clientibus consulerem fulgura ex pelvi meditari instituendo actionem cujus prosecutio difficilis est, sed peti- tum ad pœnam aliquam pecuniariam majorem dirigerem

De causis fractæ pacis publicæ.

rigerem vel ad pœnam banni aut pecuniariam alternativè junctis aliis pœnis juris, quod non tantum ab initio & in ipsis extrahendis Processibus, sed & ex post facto citatione simpliciter insinuatâ & reproductâ fieri solet & in quotidiana observantia est.

Vel etiam missâ Citatione super fracta pace ex alia omnibus Mandatis sine clausula communi constitutione Processus rogarem, ex quo non tantum de jurisdictione sum certus, quæ aliàs deficit deficiente unico fractæ pacis requisito, sed & loco ejus quod aliàs ex hac constitutione non nisi cum clausula Mandatum impetro, Recess. Imp. de Anno 1594. §. Ferners eriegen sich 74. Mandatum sine clausula pro facti qualitate sub pœnâ 50. aut 100. Marcarum auri puri obtinere possum. +]

COMMENTARIUS.

AB ipso violato.] *Qui contra fractæ pacis reum agit, aut ad pœnam banni videlicet contra seculares.*

Effectus banni sunt. I. *Reus cui bannum infligitur in summo vite fortunarumque periculo constituitur, ita ut omnibus prada sit, sive ab omnibus, tam quo ad personam suam quàm in rebus & bonis suis impune offendere queat, Ord. Cam. p. 2. T. §. Sojemandt i. & v. sollen des oder desselben.*

II. *Per pœnam banni reus feuda amittit, quæ ad Dominum directum sive nova, sive antiqua sint, revertantur, nec quoad vivunt proscriptis ipsis nec heredibus eo-*

rum feudalibus conceduntur, sed fructus feudales actori qui damnum fecit, secundum iudicis moderationem cedant, donec bannitus sive proscriptus aut illo, pœna banni durante, mortuo, filii successores feudi cum offenso & contra pacem publicam violato transegerint. Constit. Carol. V. de pœna violatorum pacis publicæ. Ord. part. 2. T. 9. §. So jemandt v. auch die lesten.

III. Per pœnam banni omnes obligationes. juramenta pacta omniaque jura ex parte bannitorum cassa, irrita, & nulla fiunt. Ord. d. §. vers. Darzu alle ver-
schreibung Gail. lib. 2. de pace pub. cap. 12.

IV. Reus in bannum declaratus infamis redditur. Ordin. p. 2. T. 10. §. Und woer 2. v. vor vnredlich.

Declaratus inquam per sententiam scilicet declaratoriam, quæ requiritur. Vide Gailium lib. 2. de pace publ. cap. 3. & Wessenb. in addit. ad Schneidvini, commentar. Instit. licet enim ipso jure vel facto aie bannum Imperii incidant violatores pacis publicæ, attamen præcedente citatione debent per sententiam declarari, ut statuitur in const. fractæ pacis T. Die Peen der, riedbrecher. & obiter nota quod inter ista verba ipso jure, & ipso facto, quoad juris effectum, non est differentia, ut notatur per Archidiac. ad c. 1. de homicid. in 6. Et effectus istorum verborum est, quod lex ipsa facit executionem super dispositione illa, in qua verba hujusmodi ponuntur, ita tamen ut super isto facto, super quo fieri debet, executio, sententia proferatur, velut si lege communi vel statuto caveatur, quod si quis committat tale crimen, ipsius bona sint ipso jure vel facto publicata, vel sit infamis, quod adhuc sit necesse, ut prius pronuncietur crimen esse commissum, quo declaratio fieri,

De causis fractæ pacis publicæ.

fiet, deinde executio primum per legem, deinde per iudicium secundum Archidiac. d. c. 1. & D.D. L. si quis in tantam C. unde vi, sed super vacanea ista verba propterea censenda non sunt, utpote quæ operantur quod à tempore, criminis commissi ratio fructuum habetur; & prohibita est bonorum alienatio, ita quod si de facto bona alienentur huiusmodi alienatio non valeat: de quo vide Ferrariensem in forma libelli in causa spoliata possessionis ad verba: (ipso facto.

V. In bannum declarato aqua & igni interdictum est: ita ut & qui sciens illum sua aula vel domo recipit, tanquam ejusdem criminis reus accusari possit, quamobrem etiam nemo illi cibum potumve subministrare audet: sed omnes illum averfantur, detestantur, & velut hostem persequantur. Ord. d. T. 10. & §. Und wo er 2.

VI. In banno supra annum & diem persistentes, censura etiam Ecclesiastica notantur. Recess. Imper. Anno 48. tit. von den die vber Jahr vnd Tag in der Acht verharren. 25.

VII. In bannum declaratis sacris etiam interdicendum. Ordin. part. 3. T. 48. §. Und ob die Obersten 11. 8.

Persona Ecclesiastica ad pœnam banni agere non possunt. Myns. obs. 51. cent. 2. in princ. Ratio, quia accusatio super fracta pace est criminalis, & pœnam sanguinis vitæ necisq; irrogat, at qui clerici sanguinis pœnam agitare non debent. c. sententiam contra. Ne Clerici vel Monachi secul. negot. se immisc. & passim in jur. Can. Gail. lib. 1. de pac. publ. c. 8. num. 6. à qua tamen Regula exceptas vide personas Ecclesiasticas
qua

quæ immediate Imperio subjectæ sunt. So ohne Mit-
tel dem Heyl. Reich vnderwerffen / vnd desselbigen
Standt seindt / de quo vide omnino eundem d. l. n. 7.
& seqq.

II. Agit ad privationem, intellige privilegiorum ju-
re speciali vel communiconcessorum, & omnium bono-
rum, itemque defensionis & fidei publicæ, quam ab Im-
perio Reus habet contra personas Ecclesiasticas & fœmi-
nas, quæ pœna banni affici non possunt, propter ratio-
nem sexus verecundiæ & pudoris. Gail. lib. 1. de pace
publica cap. 1. num. 13. & 63.

III. Agit ad pœnam pecuniarum quæ est 2000. mar-
carum auripuri, partim fisco, partim sibi applican-
dam & exsolvendam. Recess. Imp. Wormaciæ Anno
1521. fol. 132. Artic. Wie der Landfriedt.

In hanc multam pecuniariam, banni aut privatio-
nis pœna commutari potest, secundum Recess. Imperii
Anno 76. & 82. Myns obs. 30. cent. 2. idque non tan-
tum quando universitas ob violationem pacis publicæ
condemnatur, sed etiam quando privati, quæ de re Vi-
de Gail. prolixè & eleganter differentem l. 2. de
pac. publ. c. 9. n. 17. & seqq.

IV. Agit violatus ad restitutionem bonorum ablato-
rum damnorumque reparationem, & in arbitrio ejus
positum pœnas fractæ pacis cumulare vel sejungere, & ad
restitutionem damnorum cumulatè cum pœnis vel seor-
sim agere. Ord. p. 2. T. 9. §. Wir wollen auch 4.
Gail. l. 1. de pac. publ. c. 6. n. 7. Vide Schneidevvin.
Inst. de Interdictis. §. Recuperandæ. n. 10.

Notandum inquit, quod licet quis non possit simul ci-
vilem actionem & etiam criminalem æquè principaliter
inten-

De causis fractæ pacis profanæ.

intentare, l. interdum cum ibi not. ff. de pub. judic. poterit tamen quis *intentare* accusationem criminalem, principaliter petendo reum puniri pœna statuta, & deinde incidenter per officium judicis petere restitutionem rei occupata. L. interdum §. Qui ff. de Furtis de quo vide Bart. L. 2. §. 1. ff. De vi bonorum raptorum: ita in terminis juris expresse quoque statutum est. Im Landfrieden ꝛc. Daß in des beschädigten vnd entsetzten willen vnd gefallen stehe auff die Peen der Rechten vnd des Landfriedens samptlichen / oder der eine insonderheit / vnd vmb die zugefügte vergewaltigung oder entsetzung mit vnd neben den obgemelten Peenen / oder aber allein principaliter vnd insonderheit den Landfriedsbrecher vor dem Cammergerichte vor zunehmen / vnd zu verflagen. ꝛc.

Ad restitutionem bonorum etiam Clericis agere licet. Myns. obs. 51. cent. 2. in princip.

Et violato non solum contra violatorem ipsum verum etiam contra heredes ejus actionem inchoatam, reo vel ante, vel post litis contestationem defuncto persequi licet. Ordin. p. 2. T. 9. §. fin. Intellige tamen si actio civilis ad restitutionem conjuncta & simul intentata fuerit, vel si ad restitutionem tantum, vel ad pœnam pecuniariam actum fuerit, quibus casibus heredes damnati & multa pecuniaria nomine tenentur & convicti condemnantur. Recess. visit. Anno 57. §. Nemlich da Cifnerus ad dict. T. 9. part. 2. §. ult. Secus si ad bannum solummodo agatur, quæ actio in heredes non transit. Myns. obs. 98. cent. 1. & obs. 8. cent. 2. & obs. 31. cent. 4. 1. & 2. per textum. §. non autem omnes, ibi Gloss.

& Dd. Instit. de perpet. & tempor. action.

Er notandum per constitutionem Imperii de pace publica leges civiles & jura communia contra violentos invasores & occupatores possessionum, alias poenas statuenda non esse abrogata, ut habetur in constitut. de pace publica T. Dieser Landfrieden soll den anderen Rechten nicht Abbruch thun &c.

4. §. Procurator fisci:) Qui agit ad poenas & purgationem quemadmodum violatis non autem ad damnorum restitutionem. Ordin. d. T. 9. part. 2. §. So jemand's vers. des Keyserl. Fiscals / &c.

29 §. Vis publica) Vide Cujacium in recitationibus ad Tit. C. de vi publica & privata, ubi vim publicam & privatam variè in jure accipi testatur & vim publicam definit, quæ contraria sit rei juriq; publico principaliter vel per consequentiam: vulgò vim publicam definiunt quæ armis infertur. Sed de armis alterum requisitum est, quamobrem definitio illa ab hoc loco aliena est.

33 §. Itaque si persona unica:) Tale homicidium contra constitutionem pacis publicæ committi, & ad cognitionem Camerae pertinere videbatur, quod ea loca per quæ vulgò iter fieri solet, quæ viæ publicæ, Regiæ, Basilicæ, Prætoris, item Consulares appellantur securitatem publicam habere debeant, quia publicè interest per vias publicas sine metu & periculo peregrinantes iter facere, secundum Recell. Imperii Anno 1548. Augustæ §. Serner zu hoch mehr bestendiger &c. & DD. ad text. in L. 1. §. parvi autem refert, & ibi Bartol. De his qui dejec. & effud. Sed quia Constitutio pacis publicæ homines multos ad violandum pacem publicam coadunatos requirit, & ut Camera causarum multitudine

dine

De causis fracta pacis publicæ.

dine ne obrueretur, hujusmodi cædes in via publica perpetrata ad Ordinarium judicem vindicanda remittitur. Itaq; si homicidium in via publica commissum in Constitutionem pacis publicæ non incidit, multò minus sanè in loco privato à persona unica commissum in eam incidet.

35 ¶ Sed quamvis Constitutio:) Confer. Bart. Blarerum ad L. Diffamari cap. V. num. 55. ubi hanc Constitutionem declarat. *Et si vis publica, ait, seu pœna pacis publicæ turbata, verum dolum requirat, iste tamen dolus probatur etiam præsumptivè ex qualitate, & evidentiâ facti, ut manus armata, & invasionis alieni loci: Salycet: in L. Senatus. C. de his qui sibi testamento adscribi: & ipsa violentia probat dolum L. 2. §. Doli mali ff. de vi bonor. raptor. & Alexander evidenter in Cor. sil. 103. Videtur primo num. 8. volum. 1. ubi inquit, etiam si sit parata tantum violentia, & nondum facta, tamen si quis instet, attenditur propositum, & dicetur violentia per L. si quis ex domo ff. de Furtis. Violentia siquidem ex animo & proposito attenditur, ut dicatur vis esse, ubi non fuit: gloss. in d. l. 2. §. Doli mali &c.*

TITULUS VIII.

De causis Fiscalibus.

Ordin. part. 2. T. 20.

ALterum factorum genus ex quo jurisdictio Cameralis fundatur, non unicum sed varium & multiplex est, quamobrem uno nomine exprimi

nequit, & Procurator fisci Imperialis illud persequitur, unde causæ fiscales oriuntur & dicuntur.

2 § Causæ fiscales sunt quas Imperialis fisci procurator Imperialis fisci nomine in Camera persequitur, quanquam etiam aliis quorum interest easdem persequi liceat. *Ordin. part. 2. T. 20. in princ.*

3 § In causis fiscalibus in genere notandum, quod si Ducatus Comitatus, Territoria, Urbes, Arces concernant sine auctoritate Cæsaris speciali non esse ventilandas. *Ordin. part. 1. T. 16. §. Darobst ob sich 3.*

Facta ex quibus causæ Fiscales oriuntur sunt:

4 § I. Si quis contra Auream Bullam commiserit. *Ord. p. 2. T. 20. §. Als nembsich 1.*

5 § II. Si quis contra constitutionem de pace publica commiserit. *Ord. ibidem.*

6 § III. Si quis mandatis Cæsareæ Majestatis vel Camera Imperialis non paruerit. *Ord. ibidem.*

7 § IV. Si quis in contributionibus sive collectis Imperii inferendis & præstandis, moram fecerit. *Ordin. ibidem. §. Item so jemandt 2.*

8 § V. Si quis adversus politicas sanctiones & Ordinationes Imperii fecerit: Veluti si quis Monopolium exercuerit contra reformationem politiae Augustæ Anno 1548. publicatam quæ reformatio politiae Francofurti ad Mœnum renovata est Anno 1577. *Ord. d. T. Item nach dem 3. 16.*

8 § VI. Si quis Turcis aliisve Orbis Christiani, & Imperii Romani hostibus contra Christianos & Romanum Imperium operam auxilium & consilium præstiterit, vel istis arma & tormen-

ea bellica vendiderit, vel ad eos deportaverit. *Ordin. d. T. §.* Weiter ob sich 4. *Gail. lib. 1. de pace pub. cap. 1. n. 41.*
 10 § VII. Si quis subditos alienos propter anabaptismum ab ordinario magistratu profugos receperit *d. T. §.* Item so soll keiner §. 10. de hac re vide constitutionem Cæsaream in Comitibus Spirensibus. Anno 1529. promulgatam & Anno 1530. Augustæ renovatam.

11 § VIII. Si quis Imperii Status milites in Imperio sine Duce grassantes, & palantes à vicino suo, qui Imperii Status est, non repulerit. *Ordin. d. T. §.* Item nach dem auch sonderlich 6.

12 § IX. Si quis violaverit reformationem Imperialem iudicii Clandestini Westphalici. *Ord. d. T. §.* Item als der heimbslich 7. vide reformationem Imperii publicam, Francofordi Anno 1442. T. Von dem heimbslichen Gericht. Et reformationem Scabinorum Maximiliani Romanorum Regis Anno 1425. promulgatam.

13 § X. Si quis Imperii Status contributionis Imperialis Camerae Iudicio conservando constitutæ & destinatæ, summam sibi impositam non solverit. *Recess. Deput. & visitat. Anno 57. §.* Ferner nach dem 10. & *Recess. visitat. Anno 64. §.* auff das anbringen 10. *Cisner. add. T. 20. fol. 333. Recess. Imp. Anno 66. Den. Iurisdiction Camera §. 20.*

[* Quo ad contributiones pro sustentatione hujus laudatissimi Iudicii *Recess. Imp. de Anno 1654. §.* Und zwar so viel anfänglich 10. 4. & mult. seqq. arctiorem modum exequendi præscripsit,

quem fiscalis ad praxin de præsentī ita dirigit: ipse aut inabsentiâ Advocatus ejus præmisso insinuato & reproducto extrajudicialiter emanato monitorio moram Statuum non exsolventium accusat, agendo ad pœnam dupli & petendo mediante mandato executionem à Ducibus seu Directoribus, Circulariis vulgo den außschreibenden Fürsten, Qua non facta Camera per paritorias sub comminatione declarationis pœnæ executionem urget, & tandem non parentes declarat. Formalia, quibus utitur fiscalis implorando contra Principes Circulares ad insinuatū & reproductū mandatum executorialē; talia sunt: Weilen nach anweisung des jüngeren Reichsabschiedes s. Wosern aber zc. auff vorher emanirte (mensibus & Anno expressis) den Fürsten vnd Ständen des Ober Rheinischen Erantzes insinuirte extrajudicial monitoria, auch nachgehends auff die außschreibende Erantz Fürsten bedeueteen Erantzes den (dies & mensis) besagten Jahrs abgelassene requisitorial Schreiben contra Herrn Herrn N. N. & N. N. als außschreibende Fürsten des Ober Rheinischen Erantzes vorgedachtes Mandatum Executorialē S. C. außgangen vnd legitimè insinuirte / als reproducirt solches in originali cum retrospectā nuncii relatione termino elapso wolte wegen der ersten 7. newer Zihler wie auch der 7. zwölfften theil alten Außstands / wie dieselbe nach erwehntem jüngeren Abschiede auff Nativit. Mariæ 1657. dann auff annunciat. & nativit. Mariæ 1655. nicht weniger auff eben selbigen Termin 1656. vnd lauffenden Jahrs fällig gewesen / der execution

citation halber gehörige parition vnd erscheinen vernehmen ꝛc. Si Principes Circulares per Procuratores comparent, & hi ad avifandum terminum petunt, Fiscalis acceptat quidem comparitionem, Weilen aber offte angeregter Reichsschluß im Buchstab vermahnet / daß ohn einig respect vnd verweigerung die execution vollenzogen werden soll / quod non factum, hinc petit declarationem pœnæ & arctius; quemadmodum desuper 19. Februarii vnd 2. Aprilis Anno 1658. paritoria publicatae fuerunt, si Processus fiscalis non amplius contra singulos Status immediatè, sed dictos Principes Circuli Directores ad exequendum sui Circuli Status dirigitur. *]

14 § XI. Si quis alium ex Imperio ad iudicium exterum pertrahat. *Recess. Imper. Anno 1512.*

[* In Novissimo Recessu de Anno 1654. §. alß sich dann auch ꝛc. 158. denuo cautum, ne in causis civilibus & temporalibus sub specie recursus aut appellationis ab officialibus Episcoporum ad Nuncios seu Pontificem Processus dirigantur, vel aliàs causæ extra Imperium trahantur; Quod si contra fiat, Mandata Cassatoria & inhibitoria junctâ citatione ad videndum se incidisse in pœnas violatæ jurisdictionis Imperii ad instantiam Fiscalis & partis in Camerâ decernuntur, ut docet praxis: Sic in causa S. contra B. Anno 1655. mandatum pœnale Cassatorium S. C. & in causâ L. contra C. Mandatum Cassatorium Sine, & executoriale cum Clausulâ ex eodem capite & fundamento decreta

& reproducta, imò exceptionibus non obstantibus
7. Julii Anno 1657. & 20. Maij Anno 1659. plenæ
paritoria publicatæ fuerunt *]

15. § XII. Si quis Imperii Princeps ad visita-
tionem Camerae deputatus neque per se, neque
per alium Principem Imperialem Cameraam visita-
verit, quo casu summa quinquies millenorum au-
reorum pro mulcta constituta per procuratorem
Fisci Imperialis exigenda est: Aut alius quispiam,
Imperii Status ad visitationem Camerae vocatus
non comparuerit; nec substitutum idoneum mise-
rit, quo casu mille aurei pro mulcta constituti sunt.
*Recess. Imperii Anno 70. fol. 27. part. 2. §. Aufß beson-
dern ansehnlichen* 103.

[* Decernitur fiscali hoc casu mandatum exe-
cutoriale *Recess. Imp. de Anno 1570. d. loc. **]

16 § In causis Fiscalibus causæ exemptionum
numerantur.

Causæ exemptionum sunt, quando procurator
Fiscalis contra superiorem aliquem Imperii Sta-
tum, actionem intendit, eò quod Statum inferio-
rem, puta Comitem vel Baronem, ex immediata
Imperii jurisdictione eximere conetur: vel contra
Comitem aut Baronem qui se ex jurisdictione Im-
perii immediata eximi patiatur. De causis exem-
ptionum, Vide *Recess. Imperii Augustæ Anno 1548. §.
Und als durch die Krenß verordnete* 52. 2c. & sequen-
tib. *Gail. lib. 1. obs. 21. 1. & seqq.*

[* Notandum in genere præter enumeratos
multo plures esse casus in quibus interesse fisci fun-
datum est, utpote blasphemiae, violationis Edicti
monc-

De causis Fiscalibus.

monetalis, usurarum, factæ declarationis poenæ libelli famosi, si nuncii aut Notarii Camerae immatriculati in functionibus officii atque insinuationibus Processuum Cesareorum inique tractentur: quo casu ad poenam pro arbitrio iudicis agit, quæ (ut praxis docet) pro rei qualitate est unius duarum trium marcarum auri, *vid. Recess. Imp. de Anno 1594. §. Damit aber auch* 2c. 159. Si iudices à quibus, in edendis rationibus decidendi negligentes deprehendantur, quo casu ad poenam duarum marcarum auri agit, *d. Recess. §. Desgleichen* 54. Et si hoc nesciat aut negligat, per Cameraam officii sui judicialiter admonetur, ut factum in causa W. contra B. appellationis 12. Novembris Anno 1658. In causis exemptionum in quibus interesse Imperii commune, ut maximè versatur, siue imploratus ab alio siue non sit ex officio suis sumptibus incessanter agere jubetur. *Recess. Imp. de Anno 1654. berührtem unserm* 87. *in fin. adde membr. de Anno 1580. §. Wann nun* 1.

Netamen indiscriminatim causis sua natura non fiscalibus misceat, duorum ex numero adfessorum sibi adiunctorum arbitrio parebit, nec sine ipsorum adsensu fiscalem Processum inchoare sibi ullatenus præsumet. *Ord. Cam. p. 1. tit. 16. §. 1. & seqq.* secus faciens in expensas ex proprio condemnatur, ut factum in causa F. vnd B. Erbgenahmen contra N. & Consort. 23. Martii Anno 1659. Adjuncti illi dicuntur Deputati, quid ipsorum sit officii, *in Ord. Cam. d. loc. & Recess. Imp. de Anno 1654. §. berührtem*

87. videre est. Multis ab hinc annis ob paucitatem Adfessorum hoc Deputatorum officium fuit neglectum, sed ut publico deserviens & functione sua saluberrimum, denuo confirmatum, renovatum, & in eo, quod alter Deputatorum Catholicus, alter Augustanus esse debet, adauctum est Recess. Imp. de Anno 1654. d. loc.

Causæ fiscales quomodo ratione Processus differant, vide apud Gailium 1. observat. 20. Et quod non una omnibus sit dictata pœna, sed pro qualitate rei in constitutionibus Imperii diversa vid. Ord. Cam. p. 2. tit. 20. & reform. politiae de Anno 1548. supplicatur ut plurimum pro citatione ad videndum se incidisse in pœnas constitutionibus Imperii præfinitas &c. juncto Mandato pro re nata. &c. *]

TITULUS IX.

*De causis litigiosæ possessionis inter personas
immediatè Imperio subjectas.*

Ordin. p. 2. T. 21.

Tertium factorum genus in quo jurisdictio Camera fundatur, est litigium inter aliquos de possessione exortum, unde armorum & seditionis in Imperio periculum immineat, ex quo causa litigiosæ possessionis existit.

2 ¶ Causa igitur litigiosæ possessionis est, si inter duos pluresve immediatè vel mediatè Imperio subjectos quis rem aliquam possidendi vel possessionem adipiscendi, jure potior esse contendat,
& ex

De causis litigiosæ possessionis.

& ex contentione illa armorum periculum imminuat.

3 ¶ De causa litigiosæ possessionis Imperii constitutiones extant, in *Recess. Imp. Worm. Anno 21. & Augusta Anno 48. & Anno 55. & in Ordin. part. 2. T. 21.*

4 ¶ Non autem omnibus possessionis litigiosæ factis jurisdictio Camerae immediatè fundata est, sed tantum tribus illis factorum speciebus, quæ Constitutione Imperii expressè continentur.

5 ¶ Prima species est, si inter duos pluresve immediatè Imperio subjectos de possessione alicujus rei vel juris lis sit, ita ut pars utraque se litigiosæ rei vel juris possessorem esse contendat, & pars utraque possessionis suæ legitimas causas habeat. *Ord. d. T. 21. in princ.*

6 ¶ Secunda est, si inter personas mediatè Imperio subjectas de possessione, ut primo casu dictum, lis sit, & bona sive jura possessionis, ut prædictum non sub uno Domino sive Magistratu sita sint, & de superioritate & territorio loci, ubi res vel jura litigiosa sunt, contentio sit, ita ut una quæque pars existimet, bona vel jura litigiosa in suo vel sui Domini, vel alterius Imperio & territorio sita esse. Quo casu postquam causa litigiosæ possessionis in judicio Camerali disceptata fuerit, & partes litigantes nihilominus sibi actionem illa bona sive jura persequendi competere existimaverint, causa ad Ordinarium judicem remittenda fuerit. *Ord. d. T. 6 Wo auch zwischen. 1.*

7 ¶ Tertia facti species est, si inter partes immediatè

mediatè Imperio subiectas de possessione rei vel quasi, lis sit, & possessio ex iustis causis dubia sit, & metus armorum subsit. *Ordin. d. T. §. fin.*

8. §. Hæc inquam tria factorum genera sunt, quibus Iurisdictione Cameræ ex constitutione litigiosæ possessionis fundata est: maximè verò in tertia facti specie fundatam esse noveris. *Gail. obs. §. num. 1. lib. 1.*

9. §. Constitutionis hujus. §. primo, *Ordinarium*: §. *summarium* possessorum introductum intelligitur. *Consult. Camer. Anno 76. Den. possess. litigiosa §. 5. Gail. 1. obs. 7. per totum.*

10. §. *Ordinarium* non nisi ob periculum armorum, ex rixis & iurgiis quotidianis metuum: *Summarium* tum demum si præsens sit discrimen, partesque jam in procinctu sint, ad *Cameram* pertinet. *Consult. eod. Den. ibid. §. 6.*

11. §. In utroque admittendo Camera de armorum metu, partiumque procinctu saltem summarium, verbi gratia ex Epistolis instrumento insertis, vel ex scientia propria certior esto. *Consult. eod. Denais. ibid. §. 7.*

12. §. Extra hoc periculum notitiamque turbatio simplex ad iudices *Ordinarios* remittitur. *Consult. eod. Denais. ibidem §. 8.*

13. §. Sed quamvis litigiosæ possessionis Constitutio tantum locum habere videatur in possessorio retinendæ, attamen etiam in possessorio adipiscendæ, quando videlicet utraque pars litigans possessionem rei armata manu apprehendere, atque

occu,

De pignorationis.

occupare conatur, eandem locum habere Gailius existimat. *Obs. 3. lib. 1. num. 8.*

COMMENTARIUS.

2. §. Causa igitur:] Causa litigiosa possessionis est, quando propter ius aliquod rei connexum, videlicet juris dictionis, Imperii, servitutis, collectandi, salvi conductus, juris venandi, aliisque, de causis litigiosa est possessio, non autem per litispendentiam res aliqua litigiosa est, ut patet ex Constitutis verbis. Vide Frider. Mindan. lib. 1. cap. 43. num. 3.

6 §. Personas mediatè:] Quarum ratio quoad jurisdictionem Camera in hoc casuum genere fundandam non habetur, sed tantum earum quibus illæ subjectæ sunt, & quarum territorio jura sive bona inter personas immediate Imperio subjectas litigiosa continentur, quæ immediate Imperio subjectæ sint oportet, ut jurisdictio Camera fundetur quemadmodum liquet ex Rubrica. T. 21 p. 2. Ordin.

7 §. In suo vel sui Domini:] Ita ut de Territorio sive jurisdictione & Imperio loci, ubi bona vel jura litigiosa sunt sita, lis subsit, & uterque Dominus interesse aliquod pretendat.

TITULUS X.

De causis pignorationum.

Ordin. p. 2. T. 22.

Quartum factorum genus ex quo jurisdictio Camera fundatur, est in pignorationibus.

2. §. Pi-

2. § Pignorationes sunturbationes, quas alter alteri possessionis intervertendæ, & sibi novi juris acquirendi causa captis personis vel rebus infert, unde causa pignorationis nascitur.

3. § Causa igitur pignorationis est, quando Status aliquis Imperii immediatus, *Ein unmittelbarer Standt des Reichs* queritur, se ab alio immediato, suosve subditos ulla ex causa, sed extra maleficiū oppignoratos captosve esse novi juris acquirendi causa. *Vide Gail. 1. obs. 3. n. 1. & 2.*

4. § Constitutio Imperii de pignorationibus publica est, in Comitibus Augustanis Anno 55. Cujus summa est, ut parte 2 Ordin. T. 22. extat. Ne quis Imperio immediatè subjectus, vel per se, vel per suos alium immediatè Imperio subjectum, vel illius Imperii subditos pignoret, vel capiat ulla de causa, excepta causa criminis, & secus si fiat, Camera Imperialis pignorato officium judicis imploranti mandatum pœnale sine clausula justificatoria decernat, de facienda in continenti restitutione vel relaxatione, sub solita cautione non ulciscendi, sequerursum si judicatum sic fuerit, fustendi.

5. § Sed ut actio ex constitutione Imperii pignoratitia in Camera locum habeat, requisita quædam observanda fuerint.

In causis igitur pignorationum consideranda sunt:

I.

Requisita jurisdictionis Cameralis fundanda.

6. § Ad

De pignorationibus.

6 ¶ Ad requisita jurisdictionis Cameralis fundanda quantum attinet, primò requiritur, ut uterque litigantium tam pignoratus scilicet, quam pignorator immediatè Imperio subjectus sit. *Ord. d. T. vers. Daefner dem Reich.* Nam hanc qualitatem constitutio disertè requirit, ideoque omitti non potest.

7 ¶ Constitutionis enim pignoratitiæ finis est, pax Imperii publica ut prædictum est, quæ ratio à personis privatis nec à quibuslibet, sed ab illis plerumque violatur, qui potentia valent, & facultatem nocendi habent, & collecta hominum turba pignorari consueverunt. *Gail. in tractatu de pignorationib. obs. 1.*

[* Quia constitutio pignorationis ad conservandam pacem publicam introducta est, atque inter personas quæ illam violare possunt scil. Imperio immediatas suum saltem locum invenit, idcirco mandata quæ abinde emanant semper sine clausula justificatoria emanant; cum pignorare sit repressaliis uti, quæ in republica ubi iudex aut superior est, omni jure vetita esse omnibus constat. *vid. Meischn. tom. 3. decis. 3. n. 1.*

8 ¶ Sed quaeritur qua ratione quis præcipuè verò in causis pignorationum & causis Arrestorum de quibus Tit. sequenti, pro mediatè vel immediatè Imperio subjecto habendus sit, utrum sufficiat personam per se immediatè Imperio subjectam esse, an vero alio respectu, puta domicilii, ubi agit, aut rerum sive bonorum ratione de quibus

quibus lis est, pro mediata subjecto habendus sit? Sed quemadmodum his verbis aliquando Deputatis Imperii propositam & ab iisdem, in utramque partem disputatam esse memini, An constitutio pignoratitia & de arrestis locum habeant, si quis immediate quidem Imperio subjectus, sed quorundam bonorum respectu, quæ in territorio & sub jurisdictione alterius Domini sita sint. *Welche vnter eines anderen Herren hergebrachter Landfasser / jurisdiction / zwang vnd Bann gelegen*] subdito illius Domini habitus in ejusmodi bonis pignoretur: Vel ut planius hoc dubium proponam: Quæritur, si pignorando vel arrestando personæ immediatæ lis moveatur de bonis mediatè Imperio subjectis, an illorum bonorum mediatorum ratione & ipsa persona mediata, & sic ob qualitatis personæ defectum ad impetrandum mandatum insufficiens habenda, vel qualitas bonorum non sit attendenda?

9 § Contrariæ in hac quæstione opiniones fuerunt, Alii præcipuè qualitatem ipsius personæ, cujus contemplatione mediatè Imperio subjecta sit: & magis jus quam obrem Imperii Status vel persona immediate pignoratori subjecta non sit, quàm bona in quibus pignoratio facta est, spectanda esse, & constitutionem locum habere censuerunt, decem potissimum rationibus adducti. I. Quia agatur de nudo facto aliquo personæ & de beneficio favore personæ principaliter indulto. II. Quia sic in convenientia illa, quibus Imperium per constitutionem pignoratitiam mederi voluerit,

De pignorationibus,

rit, & quæ ab ejusmodi personis; immediatè scilicet Imperio subjectis proficisci soleant, & inter illas hinc inde metuenda tollantur. III. Quia si secus observandum sit, non leve sed grave præjudicium personis immediatis crearetur, præcipuè verò Ecclesiasticis & Ordinis equestris personis, utpote inter quas paucae admodum sint, quæ non in aliorum Principum jurisdictione bona possideant. IV. Si hoc casu constitutio pignoratitia locum habitura non sit, fore ut non parum illi derogetur. V. Secus si statuatur, futurum esse, ut disputationes infinitæ oriantur, per quas Constitutio tandem maxima ex parte evertatur. VI. Quòd violentæ turbationes, & periculosi motus in Imperio inter personas immediatas faciliè oriri atque augeri queant; si hoc casu Constitutio locum non habeat. Metuendum enim ne via facti semel instituta & aperta, continuet & ulterius procedatur. VII. Quia Constitutionis verba universalialia sint, & pignorationes in genere & omnino prohibeantur: quacunque de causa & sub quocunque prætextu fiant, sola criminis causa excepta, & omnibus aliis exclusis, sive de reali, sive de alio jure agatur. VIII. Quia Statibus Imperii non exiguum præjudicium inde metuendum sit. IX. Quia per limitatam Constitutionis interpretationem publica Imperii jurisdictio imminuatur. X. Quia quidam Imperii Status contra limitatam Constitutionis interpretationem solenniter protestati essent.

Sed alii ab hac opinione discessere, & Constitutionem pignoratitiam vel arrestorum hoc casu respectu bonorum rerum, seu domicilii, quod Status aliquis in territorio alterius Status possideat & in quibus pignoratio facta sit, locum non habere statuerunt.

I. Quia futurum sit ut multorum Statuum jurisdictioni detrahatur, si constitutioni illo casu locus relinquatur. II. Quia causa limitata, immediata scilicet, limitatum parere debeat effectum. III. Quamvis constitutione tam pignorationis quam arrestorum principaliter quasi de facto & favore personæ indultæ mentio fiat, attamen rem non mere personalem, nec factum pro illicito prorsus (id quod ad omnia mandata sine clausula requiratur) habendum esse: sed factum in effectum, & sic principaliter bona concernere & jurisdictionem super bonis alicui competentem, quorum intuitu, non pro illicito, sed licito, & potius omni jure permissio habendum, si quis suo in territorio sua jurisdictione utatur, eamque exerceat: Et si enim Imperii Status aliquis bona in alterius districtu sive territorio possidens, in suo Comitatu vel Dominatu privilegium habeat, attamen eum alteri Principi vel Domino in ipsius districtu & territorio quid facere vel omittere debeat, præscribere non posse, sed idem quod alii subditi præstant, merito præstare, vel si refractarius sit pignorationibus aliisve juris auxiliis ut præstet, cogi posse.

Et hanc opinionem Deputati Imperii Ordines Wormatie Anno 86. sua decisione confirmarunt, & quo

De pignorationibus.

Quo ad ejusmodi bona, mandata decernenda non esse voluerunt, ut videre est in Recessu. §. In falsen aber da / vide conclusum Camerae dubio 12. verum enim verò quæstio hæc plena Statuum Imperii decisione nondum expedita, sed ad omnium Statuum Imperii conventum rejecta est. Vide Recess. Imper. Anno 1600. §. Es haben uns auch unsere Kayserslichen 16. 145.

[* Vide in hac materia octo diversa vōtā ut & sententiam in revisorio latam Anno 1583. 27. Junii in causa Herren B. Pfalzgraffen bey Rheim contra Herren N. Graffen zu D. post observationes Schvvanmanni in fine libri subjecta, quæ in majori numero posteriori sententiæ scilicet constitutiones de pignorationibus & arrestis locum sibi nullum vindicare, ubi ratione bonorum in alterius territorio sitorum pignora capta aut arrestatio facta est, accedere videntur. Nota etiam subtilem nec minus elegantem & veram quorundam in hac materia distinctionem: Aliud esse bona in alterius territorio tenere, aliud verò ratione bonorum principaliter esse subditum, posterius enim quo ad bona provincialia pignorum eximit ab immedietate & constituit ipsum landtsassum, prius vero non.

10 §. Secundo requiritur, ut ad requisita jurisdictionis Camerae, ex Constitutione Imperii pignoratitia, fundanda, redeamus, possessio à parte pignorati, ut pignoratus sit in possessione ejus loci vel juris, ubi & cujus respectu pignora-

tio facta est. Nam constitutio hæc locum habet in interdicto possessionis retinendæ, quando unus possidet, alter turbat, vel quando alteruter litigantium se magis quam alterum possidere contendit. *l. 1. §. sed si inter ff. uti poss. Andr. Gail. lib. 1. obs. 8. num. 2. & de pignorat. 1. obs. 3. in princip. Et siue pignoratus in solidum possideat, siue pro certa parte, siue pro indiviso nihil interest, Gail. in lib. de pignorat. d. obs. 3. num. 1.*

[* Quæ hic & in seqq. author tractat, incidunt in quæstionem an constitutio de pignorationibus etiam locum habeat, si pignoratio fiat in territorio alieno vel etiam proprio ipsius pignorantis, vel an restringenda sit ad casum ubi pignoratio solum fit in loco inter partes controverso? in quâ prius Camerales ad unum omnes affirmant; vid. *Gailium in tract. de pignor. cap. 10. in pr. Meischnerum tom. 1. lib. 1. decis. 41. num. 2.* ratio in promptu est, quia constitutio solum requirit, ut pignoratio fiat novi juris acquirendi gratiâ, quod æque in territorio alieno aut proprio, ac aliâs inter partes controverso fieri potest, secundo, quia voluntas pigneratoris quâ videlicet intentione & quo fine pignora capta sint, in hac materia magis, quam locus spectatur. *]

ii ¶ Et sufficit aliquem esse in possessione alicujus rei siue juris, puta venandi aut pascendi, etiam si alius quispiam, nempe Dominus sit in possessione loci & Dominium habeat fundi in quo pignoratus Ius aliquod possidet, vel contra, esse aliquem Dominum, etiam si alius sit possessor.

Sufficit,

De pignorationibus.

Sufficit, inquam, pignoratium jure servitutis aliquid possidere. *Gail. d. obs. 3. num. 5. & 6.*

[* Multi hactenus hoc secundo requisito in constitutione pignorationum sunt abusi, quando pro possessoribus quæsi juris se falso venditantes, Processus hos subreptitie impetrarunt, onerando verum possessorem partibus actoris ipsique dum urgent ante omnia punctum Mandati & partitionis, commodum possessionis è manibus quasi subducendo: Quod eo facilius fieri potuit, quia impetratus (ut forensi vocolâ utar) ante omnia mandato parere missisque exceptionibus super jure possessionis (quæ ad punctum citationis rejiciuntur) sæpius jure ablata reddere compellitur, si pœnam incurrere nolit.

Fuit de hoc à quamplurimis Imperii Statibus querela mota & tandem Ratisbonæ cautum, ut futuri visitatores cum Dnn. Adsefforibus provisionaliter & præparatoriè de emendatione in futuris prorogatis Comitibus ratificanda consultarent, verum hic conventus Visitatorum adhuc in herba est, interim Cameram instituto laudabili supplicibus super hac constitutione, ut hoc requisitum possessionis vel quasi quod antenus edoceant, ante Decretos Processus injunxisse ex aliquot præjudiciis notavi, in causa R. contra P. Z. vnd Schweinfurth contra Würzburg / Anno 1658. 15. Septembris 25. Octobris verba decret. Wofern Supplicant die possession istius Iuris worinnen sie durch die pignoration turbirt worden / wie sich gebühret

hüret beweisen würde ic. Sic sensum querelis Statuum satisfiet & cavebitur à præiudicio, quod semel impetratis Processibus parti adversæ etiam in bonâ causâ esset metuendum, *vid. Recess. Imp. de Anno 1654. §. Demnach sich auch 133. **]

12. ¶ Tertio requiritur novi Iuris usurpatio, quod nimirum pignurator in illo loco, ubi pignoratio facta est, jus aliquod novum, veluti jurisdictionem, vel jus venandi aut pascendi, collectandi, aliudve per pignorationem acquirere & sibi usurpare velit. *Recess. Imp. Ratisbon. Anno 94. §. Wir wollen auch 79. fol. 27. Gail, lib. 1. obs 8. & de pignorat. obs. 8.*

[* Ne sub generali allegatione Iuris novi mandata ex hac constitutione fraudulenter extrahantur, ne etiam pars adversa sit incerta, contra quod suas defensiones instituere debeat, cautum est ut novum illud Ius in specie exprimatur, aliâs decernitur *anff vorbrachte narrata abgeschlagen* *vid. Gylm. symph. tom. 2. p. 1. vot. 20. n. 1. & seqq.*

Eadem denegationis ratio est, ubi jus quærendum in specie quidem exprimitur, attamen ab illo jure in cuius possessione se supplicans esse præten- dit, diversum, separatum aut alienum est. *Gylm. d. loc. num. 3. **]

13 ¶ Quartò requiritur, ut res aut persona capta tertia, seu, ut vulgò appellant, innocens, id est pignorata sive capta sit propter rem aut personam aliam, & talis, quæ extra rem litigiosam, vel extra jus litigiosum sit, & extra rei sive Iuris de quo litigatur, usum, & quæ rei litigiosæ non sit, vel quæ
sine

De pignorationibus.

Sine controversia ex confessione ipsius pignotantis alterius sit, vel saltem esse non negetur, & quæ nihil commune habeat cum jure controverso, in quo neque jus controversum, neque eius fructus consistat, veluti si ob jurisdictionem vel possessionem alterius à te turbatam, tuus subditus aut eius res capiantur & pignorentur, vel si de jure lignandi, pascendi, aliove contendatur, & propterea cum ipso ligno litigioso forsan currus, vel equi vel homines vectarii pignorentur, & capiantur. *Recess. Imp. Anno 94. Ratisbonæ. §. Die Mandata in Pfandungs Sachen 78. fol. 27. c. 6. Da aber in Pfandungen / 80. fol. 28. ubi Constitutionem pignoratitiam locum habere, & mandata super illa decernenda esse statuitur, iis duntaxat casibus, quibus res tertia minimeque controversa, ablata esse dicatur, Gail. de pign. obs. 3. num. 10.*

14 § Itaque si res ipsa vel persona de qua controversia est, pignorata vel capta fuerit, constitutio hæc locum non habebit: veluti si de jure vendendi vinum litigetur, & vinum ipsum auferatur; factum enim eiusmodi simplex potius turbatio, quàm pignoratio esse censetur, & ad Iudices Ordinationis potius, quàm ad Cameram pertinet: quanquam hæc distinctio non usq; adeò strictè, neque semper in Camera observetur & difficilem dijudicationem habeat. *teste Gail. d. observ. 3. de pignor.*

15 § Cum primis verò hoc requisitum de persona tertia & innocenti adeò præcisè non requiri-

tur, neque observatur, quando inter duos Principes vel Dominos immediatè Imperio subiectos de jurisdictione vel de ipsis etiam subditis sive personis jurisdictioni litigiosæ subiectis contenditur, & subditi utrique Principi vel Domino litiganti, & illi cum primis ad quem jurisdictione pertinet, obedientiam præstare parati sint, & Jus inter Principes controversum ad subditos nihil attineat, & absque sua culpa ab uno vel altero Principe aut Domino in vincula conjiciuntur.

Hoc, inquam, casu requisitum rei vel personæ tertiæ non adeò præcisè & exactè attenditur, sed super constitutione pignoratitia mandata decernenda sunt, etiamsi subditi illi non sint tertii, sive innocentes, sed illi ipsi de quibus litigetur. *d. Re-cess. Imperii Anno 94. Ratisbonæ d. §. Wir wollen auch* 10. 79.

[Ratio hujus est, ne fortè innocens subditus qui in dubio nescit, utri potius obtemperare debeat, iniquè patiatur & interim, dum Domini de jure disceptant, miserè vexetur.

Quia constitutio subditorum saltem mentionem facit, quæsitum aliquando fuit in casu ubi Sejus Iudæum protectioni Titii addictum carcere detinuit, An constitutio tanquam exorbitans & singularis etiam ad Iudæos extendenda sit, & num sub nomine subditorum etiam comprehendantur *die Schirms verwandten*? & per majora quoad hanc constitutionem affirmativè conclusum, quia vocula subditorum generalis est, *vid. Schvvanm. obs. pract. obs. 67.* sic in causa R. contra P. Z. mandatum

De pignorationibus.

datum auff die Pfandungs constitution ob captos Iudæos 25. Octobris 1658. fuit decretum. *]

16 ¶ Atqui secus constitutum est, si quando quis non ob crimen, sed aliquod delictum in territorio litigioso commissum ab alterutro Domino, qui jurisdictionem & Ius Imperii sibi competens se exercere existimat, captus fuerit & captivus nondum delicti pœnas dederit, atque præventio punientis meritò locum habuerit; Hoc etenim casu alter Dominus ex Constitutione pignoratitia in Camera nihil obtinebit. Facile enim per homines inquietos Dominis territorii jurisdictio litigiosa redderetur, si ex Constitutione pignoratitia personis istis captis per mandata de relaxando subveniretur. *Recess. Imperii Anno 94. Ratisbona §. Aber die Personen 81.* Itemque secus constitutum est, si jurisdictionis litigiosæ subditi pignorationi causam præbuerint. *Recess. Imp. eod. §. Aber die Personen vers. Doch daß solche Personen 2c.* Hanc enim appendicem limitationem continere existimo præcedentis. §. *Wir wollen auch 2c. 79.*

17 ¶ Quintò requiritur, quod pignoratio facta sit ob causam civilem, non criminalem sive ob maleficiū commissum. *Ord. h. T. v. Allein Malef. Sachen / 2c.*

18 ¶ Sextò si pignoratio per officialem Domini facta fuerit, requiritur mandatum vel saltem rati habitio Domini. Constitutio enim pignoratitia locum habet, sive quis per se, sive per alios, videlicet præfectos atque officiales suos, alterum

pignorerit, modo jussu & ex mandato Domini pignoratio facta fuerit: vel Dominus factum pignorationis ratum habuerit. Nam regulariter quod quis per alium facit, per se facere videtur *l. quod jussu ff. de Reg. Jur.* & injuria per interpositam personam facta, ab ipso committente facta censetur. *l. sed et si unius §. si jussu, de injuriis. Ordin. h. T. v.* Durch sich selbst oder die seinen: c. *Gail. de pign. obs. §. n. 1. & obs. 7. n. 5.*

[* Sufficit tamen in libello supplici pro obtinendis Processibus narrare, Dominum per suos officiales vel familiares pignorasse, etsi non adjiciatur jussu Domini, ponderando verba constitutionis, durch die seine / quæ jussum intervenisse per se innuunt, ad hoc enim periculo partis Processus decerni possunt, cum pignoranti si falsum sit, de eo excipere sit concessum, *vid. Gylm. symph. tom. 1. p. 1. tit. 4. suppl. 29. fol. (mihi) 341. & 343. & Gail. de pign. obs. §. n. 9. **]

19 ¶ Rati habitio verò Domini probata censetur, non solum ex ejus confessione atque mandato, verum etiam si habuerit facultatem rem pignoratam restituendi, vel captivum relaxandi, nec tamen restituerit. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisbona. §. Wann sich auch in Pfandungs Sachen* 2c. 83.

[* Imo si aliter probari nequeat, potest impetrans ad probandum jussum commissionem in Camera impetrare, uti factum in causa Herren Johann Ludwiga Grassen zu Nassau / Weisbaden Herren Vorminder / contra Herren Jacoben Erbschossen

De pignorationibus.

[schaffen in Trier & Consortes, & quotidianum esse refert, Ruland. de Commiss. p. 1. lib. 2. cap. 4. n. 10. *]

Atque hæc sunt, quæ requiruntur, ut actio ex Constitutione Imperii pignoratitia locum habeat.

I I.

*Certa Personarum genera, quarum respectu
Constitutio pignoratitia locum ha-
beat, vel non habeat.*

20 ¶ Locum habet Constitutio pignoratitia, si Civitas aliqua Imperialis libera in suo vel publico Civitatis jure aut bonis pignoretur: at secus si cives ejus in jure aut bono aliquo privato pignorentur. Gail. d. obs. 6. num. 21. 12. & 15.

21 ¶ Collegia sive Capitula majorum vel Cathedralium Ecclesiarum, quæ temporalia & Dominia sive castra cum suis pertinentiis & omnimoda jurisdictione temporali mit aller weltlicher Obrigkeit possident, si vicinum aliquem Principem aut Nobilem Imperii talium bonorum ratione ob litigiosam jurisdictionem, aut alterius juris gratia pignorent, in Camera conveniri non possunt, quia talia Collegia sive Capitula inter Status Imperii non numerantur, neque foro Imperii principaliter, sed suo Archiepiscopo immediate subjecta sunt. Gail. de pign. obs. 17.

22 ¶ Secus verò observandum esse censet I. Si Collegium aliquod vel Capitulum Dominium aliquod sive feudum ab Imperio recogno-

scens aliquem pignoret aut ipsum pignoretur.
Gail. ibid. num. 3.

23 ¶ II. Si Capitulum sede vacante pignoret aut pignoretur. *Gail. de pign. obs. 7. num. 1. & l. 1. obs. 36. num. 3.* Ubi Procellum cum Episcopo sive Abbate quopiam inchoatum contra successorem Electum continuandum esse censet.

24 ¶ III. Si pignoret Collegium Canonorum liberum, Cæsari atque Imperio ex singulari gratia atque privilegio subiectum, *Ein frey Keyserlich Stifft* / qualia sunt Collegia Canonorum Bruxellæ propè Spiram, item Collegium Bursched propè Aquisgranum, & Collegium Arnuel propè Sarbruckum. *Gail. obs. 7. de pign. num. 6.*

25 ¶ IV. Si Episcopus cum Capitulo pignoret, & pignoratio in bonis communibus etiam quoad nudam administrationem tantum facta fuerit: Interest enim Episcopi in hujusmodi bonis, neque ipsum, neque Capitulum ejus pignoratione turbari & membra jure capitis non immerito censentur. *Gail. ibid.*

26 ¶ Item Constitutio pignoratitia locum habet si plures Domini communem jurisdictionem alicubi habuerint, & Domini unius subditi ab altero Dominorum novi juris acquirendi causa pignorentur aut capiantur. *Myns. obs. 20. cent. 3. Gail. de pign. obs. 20. num. 1.*

27 ¶ Sed locum non habet Constitutio pignoratitia, si Dominus territorii suum subditum alterius verò Domini Emphyteutam, vel colonum sive agricolam, vel censitum ratione prædiorum in
suo

De pignorationibus.

ſuo territorio ſitorum pignoret, vel captis pignoribus compellat, ut collectas ſolvat, vel aliud quippiam præſtet. In confello ſiquidem eſt hoc caſu pignoratos eſſe ſubditos pignuratoris, & non alienos ut Conſtitutio requirit. *Gail. de pignorat. obſ. 15. num. 11. & 12.*

28 ¶ Item Conſtitutio hæc locum non habet; ſi alterius Domini homines proprii & eigene ſente/ quos ſervos adſcriptitios vulgò nuncupant, ab alio Domino in cuius territorio domicilium habent, pignorentur aut capiantur, & Dominus territorii, cuius proprii ſunt, ex hac Conſtitutione contra pignoratorem, cuius iuriſdictioni ſubiectioni ſunt, in Camera agat.

Licet enim huiusmodi homines operas ſerviles ſuis Dominis, quorum proprii ſunt, præſtare teneantur, non tamen propterea eorum ſubditi ſunt, ſed eorum ſubditi eſſe cenſentur, ſub quorum iuriſdictione domicilium habent. *Mynſing. obſ. 12. cent. 1. Gail. de pignor. obſ. 8. num. 3.*

III.

Qualitas juris ſive bonorum in quibus Conſtitutio pignoratitia locum habeat.

29 ¶ Locum habet Conſtitutio pignoratitia non ſolùm ſi pignoratio facta fuerit in bonis allodialibus, verum etiam ſi facta fuerit in bonis feudali- bus, quo caſu licet vaſallus mediatè Impetio ſub- jectus ſit, rectè in Camera ex hac Conſtitutione
aget,

aget, non tamen solus, sed una cum Domino feudi. *Gail. de pignor. obs. 6. num. 1. & seqq.*

30 ¶ Et vasallo non agente Domino feudi pro suo jure & ratione eius quod sua interest causam pignorationis prosequi licebit. *Gail. de pign. obs. 6. num. 3.*

31 ¶ Et pignoratio si facta fuerit in re quapiam in qua pignoratus tantum jus utendi fruendi habuerit, ut fructuarius immediatè Imperio subiectus in Camera ex hac constitutione agens auditur. *Gail. de pignorat. obs. 6. num. 5.*

IV.

*Peculiaris quidam pignorandi
modus.*

32 ¶ Constitutio pignoratitia locum habet etiam si res pignoratæ non abducantur, abigantur, vel auferantur, sed in aliquo loco conclusæ detineantur.

An si quis stipulata manu repromittere cogatur, ex Civitate vel ex hospitio publico non exire.

Aut captus hoc pacto & hac conditione relaxetur, ut vocatus iterum in loco constituto atque certo se sistat. *Gail. de pign. obs. 9.*

33 ¶ Sic constitutio locum habet, non solum si in loco controverso pignora capiantur aut subditi in loco domicilii captivi abducantur, verum etiam si pignorentur aut capiantur in alieno loco aut proprio pignorati territorio, & in continenti vel ex intervallo abducantur, dum modo novi juris

adqui-

De pignorationibus.

adquirendi gratia res aut personæ pignorentur, sive capiantur, quocunque in loco, & quocunque tempore illud fiat, nihil interest. *Gail. de pignorat. obs. 10.*

34 ¶ Et pignoratio est, si pignoratus rem pignoratam pretio dato redimere, vel pro ea aliquid præstare cogatur. *Recess. Imperii Anno 66. August. Da auch r. 128. Mynsing. obs. 19. & 21. cent. 3. Gail. de pign. obs. 12.*

Alios & plures pignorandi modos peculiare vide num. sequenti.

V.

Quæstiones quæ de Constitutione pignoratitia aliquando controversæ per Status Imperii Deputatos nuper decisæ sunt.

35 ¶ Primò quæsitum fuit, si de jure piscandi aut venandi lis sit, & alter alteri feras captas aut pisces captos auferat, an non illa venationis sive piscationis præda potius pro re ipsa, quam pro re tercia habenda sit? Quia feræ vel pisces capti nihil aliud quam fructus & quasi juris venandi vel piscandi, & ita res ipsæ litigiosæ atque affectæ sint, quibus per alium interceptis, jus ipsum reddatur inutile & subvertatur.

I. Quia id quod capitur non statim capientis fiat, eò quod de consuetudine & jure non extra domi-

nium

nium cujusquam & in mera libertate naturali esse existimetur. §. *Nemo, de pace tenenda.*

Quamobrem inter hos & alios fructus, ut ligna, fœnum, frumentum, glandes &c. tantum discrimen non constituendum neque observandum. *l. item fundi §. Aucupiorum & l. usufructuarium ff. de usufructu.*

III. Quia illud pro re tertia habendum, quod ex confessione ipsius pignorantis in dominio alterius sit, quod cum jure controverso nihil habeat commune, præsertim si in re non sua, sed litigiosa capiatur: Quia contra prohibitionem Domini fundum ingrediens suum non faciat id quod capit. *Ioannes Faber ad §. fere Institut. de Rerum divisione.* Idque stylus frequenter approbasse videatur.

Sed contraria opinio communior est, nempe ejusmodi prædam pro re tertia atque pignoratione habendam esse.

I. Quia per capturam in capientis & pignorati dominium venerit, & sic non amplius pro fructu rei litigiosæ parte censenda, imò etiam ante capturam fructus sive pars rei litigiosæ non fuerit, utpote cum rei non inhæreat, & in incerto vagetur & nunc in hoc, nunc in alio loco reperiat, & ita certum illi dominium attribui non possit, priusquam capiatur.

II. Quia res in illis terminis non versetur ubi venatione prorsus interdictum sit: sed ubi duo de venationis jure, utrius nimirum sit, contendant & non exiguum discrimen sit inter eum qui prævidet ingredientem ipso jam actu fundum, & prohibue-

De pignorationibus.

prohibuerit, & eum qui postea captura peracta demum supervenerit.

III. Quia generalis venandi prohibitio jure illo cognita non fuerit; aut idem operari possit, & extra controversiam sit contra illam Fabri post glossam opinionem, aliam & contrariam alibi in glossa extare.

IV. Quia utique certum fit, generaliter feras nullius esse, priusquam capiantur, & quamvis feræ pro fructibus habeantur, atamen non fundi partes nec in alterius Dominio vero esse existimantur, prout fœnum, ligna & glandes &c. sint. *Conclusum Camera Dub. 10. in quo Status Imperii Deputati Spiræ Anno 95. secundam Cameralium opinionem approbarunt, Vide Recess. Imp. Anno 1600. §. Weiter ist auch in unserm 1c. 39. fol. 15. ubi sanctio est pragmatica, si venationis, piscationis aucupiorumve præda in persequentis potestatem venerit, ut jam evadere amplius nequeat, protinus pro re tertia habendam, & mandata sine clausula decernenda esse.*

36 ¶ Secundo quæsitum est, si de jure forestæ vel jure glandis legendæ, lis sit, & alicui pyra vel mala sylvestria, glandes, aliive fructus sylvestres auferantur, an Constitutio pignoratitia locum habeat, & sine discrimine mandata decernenda sint: Distinguendum & attendendum esse censent, utrum fructus pignorati directò juris ipsius controversi fructus, an verò alterius separati sint: Veluti si ex fundo controversi fructus naturales puta

foenum, fruges, frumenta aut similes ex fundo ipso prognati fructus auferantur, & communior opinio est, pignorationem non esse, neque constitutionem locum habere, quia ejusmodi res non extra fundum vel jus litigiosum, sed fundi & juris & sic ipsius rei controversæ pars sint. At secus si fructus ablati juris separati sint, qui cum fundo litigioso nihil commune habeant, veluti si propter jus lignandi glandes, vel propter jus collectandi frumentum, vel propter jus decimandi fruges, ad solutionem decimarum nondum destinatae, neque expositae auferantur. Nam hujusmodi facta pro pignoratione habenda & mandata in iis decernenda esse statuunt: quia res tertiæ ablatae sint, quæ cum jure litigioso nihil commune habeant.

Et hinc liquet, fructus fundi ablatos pro rebus ipsis litigiosis habendos esse, si de possessione fundi controvertatur: sed pro tertiis, si alterius controversiæ sive juris nomine atque respectu auferantur. *Vide Recess. Imp. Anno 1600. Spira §. Da über die Berechtigteit der Fürstlichen re. 40. fol. 16. ubi* pragmática Imperii sanctio est: Si ob jus forestæ aut glandis legendæ litigiosum fructus sylvestres & naturales ex ipso fundo prognati auferantur, pro re ipsa & non tertiâ haberi, & propterea mandata ex Constitutione pignoratitia decernenda non esse, quia pars fundi & rei ipsius controversæ esse censeantur, & idem jus de foeno & aliis fructibus naturalibus ex fundo ipso prognatis statuendum esse: in eo tamen distinctionem adhibendam & observandam esse, an nimirum fructus ad-
empti

De pignorationibus.

empti controversi juris alterius separati sint, veluti si propter jus lignandi glandes, propter jus collectandi frumentum, jus decimarum fructus nondum separati nec destinati auferantur, quia his casibus non immerito pignorationis factum admissum esse intelligatur.

37 ¶ Tertiò quæsitum est, si jus collectandi vel delicta mulctandi, vel vectigalis exigendi vel simile controvertatur, & pignorans pignorato eodem nomine non plus abstulerit vel extorserit, quam collectæ, mulctæ, vectigalis vel alterius juris ratione sibi deberi prætendat, an hoc factum pro pignoratione habendum, quandoquidem id quod ablatum est, pleno jure penes pignoratium repositum sit, in obligatione nunquam fuerit, & propterea non pro re ipsa sed pro re tertia habendum?

Diversæ in hac quæstione opiniones fuerunt; alii discrimen observandum esse voluerunt, utrum pecunia ablata ad hunc finem & usum destinata & separata fuerit, per Dominum seu quasi pignoratium, quo casu non extra obligationem, sed pro re ipsa habenda sit, quemadmodum in decimis non expositis vel destinatis observaretur. Sed communior opinio est, hujusmodi factum, si nimirum cuiuspiam non plus quam pecunia ipsa, & sic ipsum debitum prætensum extorqueatur, sed persona prorsus non gravetur, pignorationem non esse. I Quia destinatio illa Domini seu pignorati tantam vim non haberet, ut naturam & Dominum rei mutare possit, quin Dominus moderator ipsius pro ar-

bitrio maneat, ita ut impunè animum mutare possit, & sicut destinanti nihil decedat, ita nec alteri per destinationem illam quicquam accedat, imò scitu difficile sit, an aliquid & quantum pecuniæ solutioni destinatum sit, vel non sit, nec facilè destinationi locum esse posse, cum præsupponatur invito rem auferri. II. Quia alia ratione quis in sua possessione & suo jure se tueri vel illo uti non possit. III. Quia subditus sive quasi pignoratus conqueri non possit, plus sibi abesse aut ablatum fuisse, quàm debuerit. *vide conclus. Camerae Dub. 21. in quo Deputati Imperii Status Spiræ Anno 59. secundam Camerae opinionem approbarunt.*

Sed quid si quis ob delictum captus & nihil ultra mulctam illi ablatam, & antequam pro mandato supplicetur, absque omni sumptu relaxatus fuerit, an nihilominus ex hac Constitutione in Camera agere licebit?

Non defuere, qui existimaverunt hoc casu gravamen personæ principaliter attendendum esse, & reliqua omnia pro accessoriis habenda, & secundum illud gravamen, scilicet personæ judicandum, quasi illa eo ipso sine sumptu relaxata non sit, quod mulcta ipsi fuerit extorta, qua ex squalore carceris se liberare coacta fuisset. Et in hoc casu juris istius controversi si Constitutio locum non haberet, facilè evenire posse, ut homines innocentes aggravarentur, & quivis quacunque causa & quacunque occasione arrepta jus suum prætensum exercendi cupidus mulctam vel ab innocentibus exacturus, & pœnam summinè exasperaturus sit, ut habeat

De pignorationibus.

beat & consequatur actus possessorios meliores, imò etiam spe immunitatis, quovis tempore & paulò ante, si nimirum præviderit fore ut mandatum exeat, captivum carceris squalore satis emaceratum relaxaturus sit: Quemadmodum igitur favore personæ captivæ rei tertiæ qualitas sive requisitum non adeò exactè attendèretur, & consideraretur: eo casu quo ante mandatum relaxatio facta non est, & pignerans mulctam postea extortam, (quam etiam alias si captivi sine sumptu relaxati fuerint non attendatur) restituere sine dubio teneatur, ita rationem diversitatis nullam esse, quamobrem hoc casu etiam restitutio fieri non deberet: aut cur mulctæ conditio hic mutata dici debeat, præsertim cum semper alia gravamina accedant, veluti sunt, quòd captivus sua negotia durante captivitate neglexerit, & id genus alia damna, sive interesse, ut loquuntur.

Sed communior opinio est, constitutionem pignorationis hoc casu locum non habere. I. Quia res ipsa ablata sit, quam quis jure suo, quo potitur, exigat, neque aliter quis eo jure uti aut possessionem suam exercere queat. II. Quia carcer ipse non solum hoc casu pro gravamine extrinsecus accedente, sed etiam pro pœna habendus sit. III. Quia si de carcere & de gravamine personæ querimonia nulla sit, & favor personæ, ne scilicet in squalore carceris detineatur, & sic ratio ipsius decisionis cesset, meritò ipsa etiam decisio cessat, & locum non habeat & tale factum respectu personæ

quasi adhuc gravata pro pignoratione haberi non possit. *Vide Recess. Deputat. Imper. Anno 1600. §. Wann zwischen zweyen Partheyen &c. 41.* ubi pragmatica sanctio est, ut jure vectigalis, Multæ, Collectæ controverso, si non plus, quàm eo nomine deberi prætendatur, ademptum sit, pro pignoratione non habeatur: sed ob multam per carcerem extortam, captivo, si non plus quàm multæ nomine debeatur, extortum fuerit, carceratione finita & captivo etiam antequam pro mandato supplicetur aut illud impetretur, sine omni sumptu, *Obne als sen entgelt &c.* jam relaxato, mandatum decernatur, & pignorans ad restitutionem multæ extortæ compellatur.

38 ¶ Quarto quæsitum est, si domesticus aliquis vel subditus cogatur juramentum præstare, de jure litigioso sui Domini nomine amplius non exercendo, an factum hoc pro pignoratione habendum, à multis in dubium vocatum fuit, & aliquando hac ratione decisum, quod duntaxat juris sui quædam defensio vel mera, & simplex possessionis turbatio sit, & eo casu neque principali, neque cuiquam tertio innocenti aliquid absit, præter jus ipsum & possessionem re controversa utendi, quam per alios æquè exercere posset, modus tamen directò possessionem illam tuendi circa hæc præfiniendus non fuerit. Atqui secus esse si quis juramentum, quod se iterum vinculis seu carceri sistere velit, præstare coactus fuisset, illum enim in effectum carcere adhuc detineri, & eo liberatum non esse, sed semper in metu carceris versari &c.

Verum

De pignorationibus.

Verum communior opinio est pignorationem esse, I. Quia neque hoc casu persona prorsus libera & in pristinum statum restituta, sed semper illi periclitandum sit, si vel in re minima ad jussu Domini (cui parere teneatur) aliquid exercere velit. II. Quia res mali exempli sit, si alter alterius subditum ita obliget & suo Domino tali modo nempe per juramentum immorigerum reddat &c. III. Quia ea ratione Dominus facile per indirectum lite non decisa suo jure privari, & hoc ipsi penitus interverti possit, unde majores turbæ non minus, quàm ex alijs pignorationibus metuendæ & sic æquè constitutionis ratio hoc casu militet. *Vide Recept. Deputat. Imper. Anno 1600. §. Im fall da ein Diener 2c. 42.* ubi sanctio pragmatica est, ut alieno subdito vel ministro sponsione devincto sive juramenti præstatione adacto, ne jus litigiosum in posterum usurpent Constitutioni pigneratitiae locus sit, & mandatum decernatur.

39 ¶ Quintò. Quæsitum est similiter, si inter aliquos de jurisdictione litigetur, alter alterius subditos carcere & vinculis cogat, non solum homagium vel juramentum fidelitatis præstare, verum etiam jurare, alteri Domino fidem subjectionis se non duros, an constitutio pignoratitia locum habeat?

Diversæ in hac quæstione opiniones sunt; Et si enim inter omnes convenit, subditis homagium præstare recusantibus, & in vincula conjectis, sed nondum exolutis ex hac Constitutione mandatum

de relaxando decernendum esse favore personæ, ne interim aliis de jurisdictione contendentibus in squalore carceris pereant : attamen in priori casu maior dubitatio fuit : Fuerunt enim, qui arbitrentur, appendicem illam de non præstanda obedientia per se in homagio vel fidelitatis juramento comprehensam esse : Eo ipso enim quod quis obedientiam & subiectionem uni purè & simpliciter præstet, non possit alteri se astringere, illa salva existente : Sed alii secus judicarunt, arbitantes eâ ratione, subditorum conscientias jure ipso nondum certo nimium gravari, & parti adversæ nimium præjudicari, ita ut postea subditis grave sit futurum, si causa decisa vel etiam altero quavis occasione subintrante contra expressum prius juramentum, à quo nondum relaxati sint, alteri jurejurando se astringere & obligare cogerentur.

Sed prima opinione communiter recepta conclusum est, Constitutionem locum non habere, quia subditi eo ipso, quod alter Dominus illos contra adversarium non defenderet, juramenti nomine excusati habendi sint : quod etiam semper intelligendum, quatenus de jure cuiquam præstari debeat : Aliter enim neminem circa iniquitatem (quam juramentum omne aversetur) se obligare posse : præsertim in præiudicium tertii. Vide *Recess. Deputat. Imper. Anno 1600. §.* Da es sich auch begeben solte 43.2c. ubi pragmatica sanctio est, mandata decernenda non esse, si subditi litigiosi per carcerem cogantur capienti non solum fidelitatem, & obedientiam jurare : verum etiam alterius subiectioni

De pignorationibus.

subiectioni jurejurando adhibito renunciare.

40 ¶ Sextò quæsitum est, an Constitutio de relaxando locum habeat, si de Jure Imperij contentio sit: & alter hominem criminofum in loco, ubi de Imperio controversia sit, capiat & ad vincula ducat alter inter ducendum ex manibus ducentis, eundem propter jus Imperii prætenfum eripiat?

Etsi nonnullis Constitutionem hoc casu locum habere visum fuerit, quia fieri possit ut vel contra innocentes ab uno aut altero territorii Domino, qualicunque occasione arrepta de facto procederetur, & alteri via hominem recuperandi præcluderetur, vel captivus absque omni pœna dimittatur, quod ipsum contra rationem Constitutionis pignoratitiæ esset, impunitatem delictorum averfantis: Communior tamen opinio fuit eiusmodi factum pro mera turbatione habendum esse.

I. Quia aliter quis contra eiusmodi actum se tueri & possessionem alterius impedire non posset.

II. Quia exceptio criminis non minus ab altera parte mandato opponi queat.

III. Quia præsumptio non esset, unam vel alteram partem, tanquam magistratum, pro quo se gereret, in præjudicium juris publici impunitatem delicti alicui daturum esse, præcipuè verò occasione data, jus quasi suum plenius exercendi, & multò minus magistratus summa iniquitas atque crudelitas contra innocentes præsumeretur.

IV. Quia modus pœnæ Iudicis arbitrio permisus esset, neque plus & minus facile quid mutarent

vel differentiam specificam inducerent. Vide Recess. Imper. Anno 1600. Spiræ §. Sürters wann ein Gefunener ꝛ. 44. ubi sanctio est pragmatica: si criminofum in loco litigioso ab altero jam cap-
tum, alter e manibus eripiat, propter prætenfum
Ius Imperii, Constitutioni de relaxando locum
non relinquendum, nec mandata decernenda, sed
factum illud pro simplici turbatione habendum
esse.

41 § Septimò quæsitum est, an Constitutio lo-
cum habeat, si hominis occisi vel ultimo suppli-
cio affecti cadaver à Magistratu quopiam, pro-
pter Ius Imperii assertum, auferatur & sepeliatur?
Alii locum habere affirmant, quia actu primo
perfecto & ad finem perducto, cadaver non am-
plius pro re ipsa, sed pro re tertia & innocenti ha-
bendum sit, & hic actus ab exercitio & jure gla-
dii planè alienus & diversus sit, quo cadaveri rebus
omnibus jam defuncto injuria inferatur, & ita in
cadaver læviatur ejusque sepulchrum violetur,
dum effodiatur, id quod omni jure prohibitum sit,
quæ ipsa principalis causa Constitutionis pignora-
titia sit.

Sed communior opinio est, hoc casu restitutio-
nem in pristinum locum mandandam non esse.
I. Quia neque cadaveris defuncti interit neque
Domino jurisdictionis inde præjudicium existat:
Defuncti enim nihil interesse, ubi sepultus sit vel
maneat, quin ex honore ipsius potius esse, ut fixam
tandem quasi sedem quietus habeat, & si injuria
ipfi facta existimetur semel effodiendo, multò ma-
gis

De pignorationibus.

gis iteratò eum injuria affici, cui magistratus superior mandando non facile causam præbere debeat. II. Quia Dominus Imperium sibi asserens actum ante exercuerit & perfecerit, & nihil admodum juris inde acquirat, etiamsi cadaver restitueretur. Nihilominus enim actum esse litigiosum, qui liti causam præbeat, & facile protestationibus solennibus præcaveri possit, ut nihil præjudicii inde metuendum sit. *Vide Recess. Imper. Anno 1600. §. Es setnd auch bis anhero x. 45.* ubi sanctio est pragmatica, Cælorum punitorumque cadaverum, propter assertum Ius Imperii meri & litigiosi, asportationem pro pignoratione non habendam, neque verò restitutionem in pristinum locum per mandata decernendam esse.

42 ¶ Octavò quæsitum est, an constitutio locum habeat, si inter magistratus de jure meri Imperii contendentes alteruter occisi cadaveris vulnera inspiciat, & metiatur, & in meri Imperii signum vulneris mensuram, & nullum aliud jurisdictionis pignus de corpore aut vestimentis cadaveris auferat, quo casu pro pignoratione hoc factum habeatur, & in nudo exercitio jurisdictionis vel Imperii ita non subsistat, quemadmodum eo casu fiat, si cadaver per Magistratum ablatum sepeliatur?

Sed communior opinio, est Constitutionem locum non habere. I. Quia factum illud pro mero exercitio iuris sive turbatione, in qua ad exercitium ulterius quam humationem perveniri non

possit, habendum sit. II. Quia hoc casu nihil tertio sive insoni auferatur. III. Etsi membrum aliquod de cadavere vel cadaver totum auferatur, atamen solummodo juris exercitium & unicuique parti liberum adhuc sit, reum cædis persequi, in vincula conjicere, & juri judicioque sistere, & penes quemcunque etiam cadaver fuerit. Vide Recessum Imper. Anno 1600. §. Da auch ein Obriatet 2c. 46. ubi pragmatica sanctio est, si Magistratus cæsi hominis vulnera inspiciendo metiatur, & in signum pignusque meri Imperii vulnerum mensuram auferat, & nullum aliud pignus de corpore aut veste cæsi auferat, vnd kein anders Frenschpfand von dem Leib oder Kleidern hinwegnehmen lassen / factum ejusmodi ubi ad exercitium ulterius, veluti ad cadaveris humationem non perveniat, pro exercitio juris & turbatione censendum, & propterea mandata decernenda non esse. Secus igitur statuendum fuerit, si quid de corpore aut veste cæsi ablatum, aut cadaver asportatum sepultumque fuerit? Den. T. *Mandata super Constit. pign.* §. 29. & 30. Consultum Camerale ponit contrarium: Cæsorum punitorumve cadaverum ex territorio alieno, ait, ob causam litigiosi meri Imperii asportatio pro pigneratione non esto: multoque minus, si quid de corpore vel veste cæsi vulnerumve mensura in signum pignusque meri Imperii ablatum dicatur. 43. §. Nondò quæsitum est an Constitutio hæc locum habeat, si nihil auferatur aut abducatur, sed tantum perdat, aut perditioni rerum causa præbeatur, veluti retibus conscissis, canibus occisis,

De pignorationibus.

eisis, aut armentis abactis aut perditis, fructibus conculcatis & in flumen proiectis, & in similibus factis. Communior opinio est, Constitutionem locum habere, quia ea ratione Constitutioni fraus fiat, & in effectu differentia nulla sit, quoad pignoratium (cujus ratio potissimum habenda, & cui lex principaliter consultum voluerit) utrum res ablata, an vero inutilis & deterior reddita sit & in ejusmodi rebus mobilibus & solo non affixis facile aliquid in fraudem Constitutionis committi possit. Vide *Recess. Imp. Spira Anno 1600. §. Es ist auch bis anhero in H. Reich* 2c. 47. ubi pragmatica sanctio est, Rebus in Constitut. fraudem corruptis, velut retibus conscissis, occisisve canibus, aut armentis in flumen actis: processus non secus quam iisdem ablati decernuntur.

44 ¶ Decimò quæsitum est, si propter Ius aliquod controversum signa, puta castro litigioso insignia affixa, vel vino vendibili hedera suspensa, & id genus alia dejiciantur: ita tamen ut signa eiusmodi maneant integra, & nihil confringatur, neque corrumpatur, res tamen corruptæ & confractæ adeò viles sint, ut paucis obolis aut nummis æstimentur, imò extra omnem æstimationem sint, ita ut hedera & signa sive insignia corrupta, non inulto negotio atque sine labore & sumptu reparari, recuperari, restitui, deleri, & expungi queant, an Constitutio pignorationis locum habeat, quia pignurato nihil admodum, aut perexiguum absit, sed contrà Constitutio non exiguum præjudicium adse-

adferat, tam in puncto mandati & partitionis, quàm in puncto causalium?

Sed communior opinio est ex odio in pignorat-
tem Constitutionem locum habere, quantumvis
exiguum sit, quod præter signatum & rem litigio-
sam alteri absit, dum tamen aliquam recipiat æsti-
mationem, quia potius rei signatæ & controversi
juris quàm signi ratio habenda sit. *Vide Recess. Im-
per. Spira Anno 1600. §. Auf den fall da wegen ei-
ner 48. ꝛc.* ubi sanctio est pragmatica, si castro liti-
gioso insignia affixa, aut vino venali hedera suspen-
sa, non solum deiciantur, sed & confringantur
corrumpanturque: & harum & cuiuslibet rei vi-
lissimæ, æstimabilis tamen restitutionem mandato
injungendam: sed nudam deiectionem pro simpli-
cisturbationis jure censendam esse.

45 § Undecimo quæsitum est, an locum habeat
Constitutio pignoratitia, si propter jus aliquod liti-
giosum superficies aliqua, vel res soli quæpiam, puta
patibulum, sæpes, casula aliave strues, & id genus
alia destruantur, deicianturve, nihil tamen aufe-
ratur. In fraudem Constitutionis illa fieri viden-
tur, præcipuè verò quod deiectiones & destructio-
nes istius modi sic fieri non possint, ut res omnes
omnino integræ & salvæ maneant, & absque de-
structione & corruptione materiæ, & sic dici non
possit, nihil præter jus quærendum alicui ab-
esse?

Sed contra in considerationem venit quod in hu-
iusmodi casu quis alia ratione in possessione se de-
fendere aut adversarium suum re ipsa & revera
pro-

De pignorationibus.

proposito suo avertere non queat, & sic non possit quis dici modum excessisse, quæ sola res Constitutioni locum faciat. Quod enim alicui permillum sit, id utique eo modo permillum esse, quo fieri posset. Si quid igitur eo pacto ruptum alicui abesse inveniatur, id quia in consequentiam eveniat neque ipsa possessionis defensio aliter fieri potuerit attendendum non esse.

Quamobrem communior opinio est, rem judicis arbitrio committendam esse, ut is ex qualitatibus & circumstantiis facti judicet, num quid in fraudem Constitutionis factum sit nec ne, & an hujusmodi factum pro pignoratione habendum sit nec ne? *Vide Recess. Deputat. Imper. Anno 1600. §. Wann sich dann jurrüg daß wegen ec. 49.* ubi pragmatica sanctio est, Si res quæpiam soli, veluti patibulum, sæpes, casula aliave strues ita deiiciatur, ut tamen ex ruderibus nihil auferatur, quia tamen hæc in fraudem Constitutionis admitti videntur, in posterum in hujusmodi non minus quam in aliis casibus, quatenus res æstimationem aliquam admittat, mandata sine clausula decernenda esse.

46 § Denique ut Titulum de Jurisdictione Camere in causis pignorationum concludam, sciendum est.

I. In Camera tum pœnæ commissæ quæstionem, tum ipsum pignerandi capiendive jus, discuti atque decidi, absque ulla remissione litis ad alios Iudices. *Ordin. p. 2. T. 22. v. Und soll darauff an dem Cammergericht ec. Gail. de Arrest. l. 2. n. 4. & 9.*

[* Ex

[* Ex hoc multi immediati, ne cum adversario suo tedioso iudicio austregarum experiri necesse sit, anam parti adversæ pignorandi, zur thätlichen Pfandung / dederunt, sic impetratis Processibus egregiâ & quod antenus piâ fraude ipsi imponentes, Cameram ad discutiendum possessionis iudicium nacti sunt iudicem adversarium actorem constituerunt Mandati partitionem metu pœnæ ante omnia extorquendo.

In puncto Mandati si pignora restituenda sint, cautio zum wiederstellen requiritur, modo à pignorante exacta fuerit, quod si non petatur de substantia rei non est & negligi potest, *Gylm. in resolut. visit. tom. 1. p. 3. num. 43. fol. (mihi) 150.*

An fidejussoribus aut pignoribus præstanda sit, an vero nuda promissio sufficiens iudicetur? Dubium est, nudam promissionem sufficere nec fidejussores aut pignora exactè requiri, quia quod deest in puncto executionis, officio Iudicis suppleri posset, judicarunt Visitatores *in resolut. dub. de Anno 95. apud Gylm. tom. 1. part. 3. num. 43.* quod confirmatum per *Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Es ist auch. 61.*

Si homines pignorati aut capti sint, ab ipsis solet ante relaxationem exigi cautio zum wiederstellen / ne pendente lite in puncto causalium seu citationis in jurisdictionem aut subjectionem alterius transeundo subsecuta sententia resistantiam sui negligant scientes se ex promissione obligatos esse, *ita in resolut. dubiorum de Anno 1595. n. 43. apud Gylm. tom. 1. symph. part. 3. post vor. 3.*

id est, ut Budaeus interpretatur, fortissimus quisque primus in praelio occumbere solet. Vide Budaei annot. in ff. ad l. pen. depign.

2. §. Turbationes:] Mynsing. obs. 20. cent. 3. vide Gail. de pignorationibus obs. 3. n. 4. ubi omnem pignorationem possessionis turbationem esse dicit, sed non contra.

8 § Recessu:] Recessus ille in Imperio publicatus non est: quidam enim Imperii Status illi Deputatorum decisioni contradicentes, & contra eam protestantes publicatione ejus impediverunt. Sed pleraque Recessus illius capita postea Recessui Imperii An. 94. inserta sunt, & questio hac ad conventum Deputatorum Imperii ad diem decimam tertiam Iulii Spira institutum, remissa, ut videre est in dicto Recessu Imperii An. 94. §. Weile. vnd als wir 57. fol. 19. p. 2. & §. Was vnd so viel aber 105. fol. 33. part. 2. Quamvis igitur Spira de hac questione inter Imperii Status deputatos, iterum iterumque deliberatum fuerit, attamen plane determinata non est.

Et si enim inter illos convenerit, priorem opinionem approbandam esse, attamen in eo dissensere quod aliqui quoad illa bona quae aliquis sub alterius jurisdictione haberet; vnter etnes andern Herrn Landfasserem / mandata decernenda esse affirmaverint, alii negaverint: negantes tamen utramque Constitutionem pignoratitiam & arrestorum appendice quadam declarari voluerint, qua Statibus Imperii jus illud, quod diutina possessione & usu vel alia ratione pignerando & Arrestando obtinissent reserveretur, saluumque relinqueretur.

Quae opinionum contrarietas cum inter Imperatoria Majestatis Commissarios & Deputatorum Principum legatos

De pignorationibus.

legatos conciliari non potuerit, quæstionem hanc amplius deliberandam esse censuerunt, ejusque decifioni calendas May Anno 96: dixere, sed neque die constituto, neque postea Deputati Imperii Ordines convenere: quamobrem de hac & aliis quibusdam quæstionibus adhuc sub iudice lis est.

10 § Pro certa parte:] id est pro diviso, qua ratione possidens corporaliter possidere dicitur.

11 § Pro indiviso:] Qua ratione possidens intellectualiter possidere dicitur, vide Ioan. Borchold. de acquirenda vel amittenda possessione c. 5. n. 6.

In cuius territorio:] Huius enim generis homines passim in Germania non sub Dominis quibus serviunt, sed sub aliis domicilium habent, & propterea horum non illorum subditi sunt, domicilium enim & habitatio subditum facit. l. domicilium ff. ad municipalem l. si patria C. de incol. lib. 10. Myns. d. obs. 12. cent. 1. & Gail. obs. de pigner. obs. 8.

44 § Nono quæsitum est:] in hac atque duabus sequentibus quæstionibus & factorum generibus Deputati Imperii Ordines ex Constitutione pigneratitia Processus decernendos esse voluerunt, si Status alicujus subditi aut administri ex mandatis suorum Dominorum venantes, piscantes, ligna cadentes, agros colentes, frumenta aut scenum metentes, aut in horrea convehentes ab alio Statu aut etiam officialibus ruri deprebensi malè cedantur, vulnerentur aut ita tractentur, ut membrorum usum amittant, & in aliis similibus casibus, quò ea ratione res litigiosas ad se pertrahant, quia ejusmodi damna violenta etiam in libero homine & multò magis

in subditis & propriis hominibus atque servis estimari possint, & ejusmodi facta violenta nimis hodie sint frequentia, & aliis Statibus ea ratione res suae in fraudem pignorationis prohibita auferantur, qui casus hoc tempore plurimum accidunt.

TITULUS XI

De causis Arrestorum.

Quintum factorum genus in quo jurisdictio Cameralis fundata est, Arrestum & arrestatio & manus iniectionis appellatur.

1. § Arrestum est impedimentum sive interdictum Iudicis seu Magistratus quo contra jus, & de facto persona aut res ex loco ubi inventa est excedere vel moveri prohibetur, donec verbi gratia, debitum, pensio, redditus annui, decimæ, collectæ, census, vectigal vel id genus alia præstentur & solvantur, aut controversia jure judicioque, vel transactione disceptetur & causa arresti tollatur.

2. § Species manus iniectionis sunt repressalia, perinde omni jure regulariter & generaliter prohibita sicuti arresta. Recess. Imper. Anno 70. §. Wann auch die Arresta ss. Gail. de pign. obs. 2. n. 2. vide Myns. obs. 1. cent. 6.

Repressalia sunt, si creditor detinet res aut homines eius loci vel territorii in quo ipsi fuit denegata justitia, non obstante, quod isti cum creditore nihil vel contraxerint, vel contra eum deliquerint.

rint. *Bart. in tract. de Repress. Gail. de pign. d. obs. 2. num. 1.*

4. § Causa arresti est quando actor queritur, se vel sua bona, vel subditum suum eiusve bona contra Constitutionem Imperii de arrestis interdicto alterius impediri ut loco excedere, sive moveri nequeant, quamvis idoneam cautionem iudicio sisti, & iudicatum solvi obtulerit, & propterea mandatum sine clausula de relaxando, sibi decerni petit.

5 § Constitutio de arrestis promulgata est in Comitibus Imperii Spire Anno 70.

Summa illius est, si quis immediate Imperio subiectus, alterius immediati res subditosve, eorumve bona arrestaverit: nec arrestum oblata idonea cautione iudicio sisti, & iudicatum solvi relaxaverit, arrestato in Camera mandatum sine clausula cum annexa citatione ad docendum vel videndum decernatur. Vide Recessum Imp. Anno 70, §. Wann auch die Arresta 85. & Anno 94, §. Von den Arresten seindt 88. Dert Mandat. super Constit. Arrestor. §. 1.

In causis Arrestorum consideranda sunt.

I.

Quatenus jurisdictio Camere in illis fundata sit.

6 § Constitutio hac in illis tantum arrestorum casibus locum habet, qui ab eo tempore

I 3

quo

quo publicata est, contigerunt, non quæ ante. *Recess. Imperii Anno 94. §. Vnd damit allerhandt ic. 93.*

7 § Ex Constitutione arrestorum jurisdictio Camerae fundata est tantum quoad relaxationem & restitutionem rei vel personæ arrestatæ, qua facta, causa siue lis principalis in qua iustumne an iniustum arrestum sit exploratur, ad ordinarium & competentem Iudicem remittenda est. *Constit. Arrest. vers. Da dann demselben Mandat gehorsam geleistet / soll die Hauptsach / darumb das Arrest angelegt an ordentlich Recht / wie sich gebürt / außzuführen / remittirt / vnd hingewiesen werden. Secus est in processu super pignorat. Gail. de Arrestis cap. 2. num. 4.*

8 § Jurisdictio Camerae ex hac Constitutione fundata est, si ad expensas, sumptus, damna facta, deteriorationem rei arrestatæ, & ad id quod interest agatur. Sed Iudex in condemnando non nisi à tempore oblatae cautionis eorum rationem habeto, & non ulterius nec super aliis expensis aut alio interelle pronunciato nec restitutionem injungito nisi quatenus illa ex re ipsa proveniant. *Recess. Imper. Anno 94. §. Was dann ferner ic. 94. Denais. d. l. §. 9.*

II.

*Propria & genuina significatio vocis Arresti,
& quatenus Constitutio arrestorum ex-
tendenda vel restringenda.*

9 § De propria & genuinâ arresti significatio-
ne, & quatenus Constitutio Imperii de Arrestis
exten-

extendenda vel restringenda, in Camera variè disceptatum est. Alii existimarunt arrestum latè & generaliter pro omni & quovis impedimento atque interdicto accipiendum esse, ita ut sub arresto etiam mera & vera spolia: item retentiones, detentiones & quævis aliæ turbationes comprehenderentur. Et si persona vel res quæpiam quocunque modo & quacunque ratione, quacunque de causa id fieri posset, ita impediretur, detineretur, vel prohiberetur: ut loco moveri vel locum mutare non posset, & hac ratione cuiuspiam re sua & possessionis suæ commodo pro suo arbitrio, lubitu & sua necessitate uti atque frui vel eam auferre, transportare vel domum suam reverti non liceret: illis casibus omnibus & singulis Constitutio arrestorum locum haberet, & mandata decernenda essent, cuius opinionis rationes & fundamenta illis fuerunt. I. Quia non solum in lingua germanica vulgari verba hæc Arrestiren / versperren / an / vff / oder vorenthalten / Eintrag thun / usitatissima atque notissima & planè synonyma essent, & non raro alterum pro altero in Constitutionibus & Recessibus Imperii positum reperiretur & usurparetur: Verum etiam vocabulum arrestum vel arrestare, ex lingua Gallica originem ducens, ad nos translatum esset, & idem quod sistere, impedire, retinere, detinere, prohibere, vel interdicere significaret: & ut jure ac legibus cautum esset, à propria verborum significatione non recedendum neq; aliena verborum significatio in-

introducenda admittendave esset. II. Quia Constitutio arrestorum per se favorabilis, summe necessaria, saluberrima & utilissima, nec minus generalis, quam Constitutio illa de pignorationibus esset, imo altera alteri plane ex iisdem & gravibus de causis, in unum eundemque finem (nimirum ut omnia arresta de facto interposita a que atque pignorationes in Imperio & inter Status atque personas immediate Imperio subiectas prohiberentur, atque tollerentur, & ita publica Imperii pax atque tranquillitas & juris atque justitiæ administratio conservaretur) conformis facta & adsimilata esset, ita, ut si gravatis una via succurrere non liceret, altera via succurreretur. III. Quia arresta non minus quam pignorationes regulariter prohibita essent; & propterea hanc Constitutionem tanquam favorabilem in odium arrestorum nonnihil extendendam esse, quia juri communi id conveniret, & quemadmodum alias quodvis aliud Statutum juri communio conveniens extendendum, ut contra quivis Recessus, & id quod juri communi contrarium odiosumque sit, restringendum esset. IV. Quia, si arrestum sic acciperetur, nullo modo ejus extensio introduceretur, sed ratione subiectæ materiæ plane propria ejus significatio & interpretatio esset, ut ante dictum: quamobrem hanc opinionem, ut tum idiomati Gallico & Germanico; tum juri communi convenientissimam & maxime consentaneam amplectendam esse voluerunt, præsertim cum ipsi Imperii Status arrestum ita accepisse viderentur. V. Si spolia sub arrestis

non

non comprehenderentur, necessario consecuturum, ut spoliatus non nisi multo labore, atque molestia magna, & diuturno juris Processu rem suam recuperaret, & ita spoliator melioris conditionis futurus & plus quietis atque libertatis habiturus esset, quam pignerator: quia hic per mandatum compelli posset ad restitutionem, ille vero non item, & insuper iniquissimum & planè contra jus commune esset aliquem sua possessione absque ordinaria causæ cognitione & de facto destitui, & spoliatorem ipsum sibi jus dicere. IV. Quia, si huic opinioni locus non daretur, sed Constitutio nimium restringeretur, metuendum esset, ne illa facilè tandem eluderetur, & ea rationeurbationibus, seditionibus, invasionibus violentis, omniq; malitiæ generi fenestra aperiretur: fore enim, exempli gratia, ut creditores arresta contra suos debitores pro nihilo facerent, & tantum quisq; de facto auferret, quantum cuiq; liberet, quemadmodum quotidie sub prætextu, juris decimandi, juris collectandi census agendi &c. fieret. VII. Considerandum, non esse neq; etiam consequi quòd ea ratione futurum sit, ut quis per mandata Constitutionis arrestorum sua possessione spoliaretur: & de illa de jiceretur, quia per oblatam & præstitam cautionem de iudicio fisti, & iudicatum solvi cuivis satis caveretur. Neque verò quisquam ea ratione primæ instantiæ privilegio privaretur neq; Camera Imperialis causarum multitudine obrueretur: quia expresse & admodum prudenter constitutione arresto-

rum sancitum esset, ut partitione facta causa principis ad ordinarium judicem remitteretur. Atque hæc fundamenta sunt eorum, qui extendendam significat onem Arrestorum existimarunt.

10 ¶ Alii significationem arresti neque restringendam neque extendendam, sed rem ludicis discretioni atq; arbitrio committendam esse arbitrati sunt, quia tot & tam varii casus & facta certa aliqua regula sive conclusione comprehendere non possent, sed ex cuiusque causæ & facti qualitate atque circumstantiis judicandum esset, an Constitutio locum haberet nec ne, quia sæpius aliqua saltem facti circumstantia jus, atque iudicium mutaret, & huic opinioni in effectu contrariæ non fuerunt (hoc potissimum considerato, arrestum scilicet diverso respectu latè & strictè accipi) opiniones aliorum quæ sequuntur.

11 ¶ Alii arrestum sic interpretabantur, ut illud non solum in propria & genuina significatione & secundum communem loquendi consuetudinem acciperent, quemadmodum veræ atque genuinæ arrestorum significationi conveniret, & vox arrestum nunquam aliter usurpata & accepta fuisset, verum etiam ad differentiam aliarum Constitutionum &urbationum strictè & limitato modo, non de quovis impedimento aut quavisurbatione, quocunque nomine illa appellaretur, sed tantum de quovis vero & proprio arresto, quocunque etiam modo & ob quamcunque causam illud interponeretur, sive esset licitum sive illicitum, non etiam habita ratione, utrum personæ arrestatæ litigiosa, vel

re, vel bona arrestata & affecta essent nec ne; quemadmodum secundum hanc significationem vox arrestum in Constitutione arrestorum posita & intellecta fuisset: Nequaquam verò ea mente ut ultra significationem propriam & genuinam ad alias etiam factorum species, quæ propriè & verè arresta non essent, sed potius impropriè & abusivè ita appellatas arrestum extenderetur, & quodvis factum sine discrimine arresto significatum & arrestorum Constitutione comprehensum intelligeretur.

12 § Ad hanc opinionem proximè accedebant, qui quasvis turbationes, spolia & quosvis violentiæ impetus sub arresto comprehendi & significari voluerunt, eatenus tamen quatenus per modum arresti aliud alium turbasset, spoliatus aut violentiam intulisset alteri, ita ut consideratis omnibus circumstantiis & causis, quamobrem aliquid ablatum, abductum vel detentum & impeditum esset, & factum potius arresto quam simplici spolio suis circumstantiis & qualitatibus convenire videretur.

13 § Verum enim verò per opinionem tertiam excludebantur reliquæ omnes simplices & meræ turbationes, compensationes, retentiones, occupationes, invasiones, spolia & similia facta, cum primis vero ea quæ ad violenti turbatoris & detinentis commodum privatum tenderent, in quibus Constitutionem hanc locum non habere existimabant.

14 § Et horum omnium sententiæ octo potissimum & non exigui momenti rationibus nitebantur.

I. Quia ab omnibus passim & omni tempore à Jure Consultis arrestum non aliter nominaretur, si-
ve definiretur, quàm impedimentum vel interdictum à Iudice vel Magistratu interpositum, donec, exempli gratia, debitum, pensio, redditus annui, decimæ collectæ, tributa & similia exsolvantur & præstentur, aut controversia jure judicioque vel transactione disceptetur & arresti causa tollatur: sed nunquam arrestum usurpatum fuisset pro pignoratione, compensatione, aut si aliam ob causam aliudve jus sive interelle prætensum, res sua alii ab alio detenta, aut vi ablata fuisset.

Nam istorum hominum propositum non esse, arrestare aliquem & in arresto ad tempus detinere, sed potius per verum spolium, violentam pignorationem, compensationem, aliasve turbationes, ad se pertrahere & tanquam rem suam propriam aut saltem affectam & sibi obligatam retinere & illa uti, atque possessionis commodo frui, quocunque jure & titulo atque prætextu illud fieret: quamobrem ubi verba non convenirent rebus, sed potius ad alios casus dirigerentur & pertinerent, (quemadmodum Constitutio arrestorum in multis aliis casibus, & factis vera fieri posset) ibi neque dispositionem locum habere, nec eo referendam esse.

II. Quia arresta etiam hanc ob causam interponerentur, ut arrestatus, cuius bona obligata sunt, ad ordinarium iuris Processum & cautionem legitimam

De Arrestis.

timam compelleretur, & quis eò facilius & certius ad expeditionem litis & executionem perveniret, quod in pignorationibus, spoliis, retentionibus & cæteris turbationibus non fieret.

III. Si Constitutio hæc in eiusmodi factis, ubi nimirum aliquid propter debitum, pensionem, sive redditus, decimas, collectas, & similia in solutionem, pignus vel cautionem, (etiamsi arrestum huiusmodi factis non interveniret) propria auctoritate & de facto auferretur aut detineretur, locum haberet, sine omni modo atque discrimine, imò modis infinitis vel ad simplices spoliationes, turbationes & similia facta, quibus aliquis rebus suis privaretur, aut alia ratione impediretur, atque detineretur, extendenda fore, ut ea ratione factum nullum, vel lis nulla incideret, quin ad arresta referri posset. Et inde non levis momenti absurdum & inconveniens consequuturum, & manifestam ac evidentem confusionem & correctionem multarum legum & Constitutionum, tum in jure scripto, tum earum, quæ Imperii Constitutionibus atque Recessibus de litigiosa possessione, de spolio simplici & pignorationibus extarent, metuendam. Quin imò hac ratione fore, ut si illa ordinaria remedia & iuris consequendi viæ cum suis distinctis Processibus, non prorsus abrogarentur atque tollerentur, attamen frustra constitutæ præscriptæque & supervacaneæ essent futuræ; id quod nusquam in Recessibus Imperii reperiretur, nec usquam in specie factum esset, quemadmodum etiam

tiam semper, quoad eius fieri posset, eiusmodi significationes & interpretationes evitandæ essent.

Præterea & hoc metuendum ne spoliatus quam facillimè tam in præiudicium Statuum Imperii privilegium primæ instantiæ & Iudices Ordinationis habentium quàm contra Constitutiones Imperii quarum supra mentio facta est, in Camera Processus impetraret, si in narratis libelli, id quod per modum simplicis & meri spolii ei ablatum, vel per viam pignorationis, retentionis, aut alia ratione detineretur, arrestum appellaret, & hoc pacto tum inter verum spolium, veram pignorationem & arrestum verum: tum inter Processus & Iuris remedia atque auxilia planè nullum discrimen esset futurum.

IV. Quia Constitutio arrestorum super iure communi scripto expressè fundaretur; iure autem omnia arresta in genere prohiberentur, cum primis verò per Magistratum vel Iudicem interposita, & quædam tantum ex consuetudine vel ex privilegio permitterentur: quamobrem nec arrestorum Constitutione novi, vel amplius aliquid constitutum esse, præterquam in eo casu, si nimirum quis immediatè Imperio subiectus est, tantum abesse, ut Constitutionis huius authores, spolia aliasque turbationes, sub ea comprehendere voluerint. Itaque ne quis litigatorum aut Magistratus aliquis per opinionem illam priorem, secundum quam in casibus omnibus, nullo discrimine habito, Processus decernendi forent, suo iure & possessione vel quasi sine causæ cognitione destitueretur gravaretur,

De Arrestis.

turve, aut actor sive supplicans minus idoneam cautionem offerens repelleretur, strictam illam Constitutionis interpretationem secundum litteram & quo iuri communi scripto minus derogaretur, approbandam atque amplectendam esse censuerunt.

V. Quia de mente statuentium certò non constaret, qui si aliud voluissent aut intellexissent, sine dubio illud significassent & addidissent, & penes illos esset, hanc controversiam disceptare, & perfectius aliquid statuere: præcipuè vero quoad illas factorum species, de quibus forsitan id temporis cogitatum non esset, neque consilium capi potuisset, sed non præsumi neque verisimile esse, illis mentem atque propositum fuisse, has & alias Constitutiones, quarum supra mentio facta est, eiusmodiurbationibus confundere & miscere, sed potius singularum Constitutionum vires conservare, easque inter se certis requisitis qualitatibus, proprietatibus & Processibus distinguere & salvas illas manere.

VI. Si Constitutio ita generaliter acciperetur, sapius eventurum esset, ut quis ante cognitionem causæ & ante sententiam illud obtineret & consequeretur, quod alioquin difficulter & vix per sententiam posset impetrare, relaxationem nimirum & restitutionem, quia spoliator secundum iuris dispositionem non semper ante omnia restituendus. Et præterea post factam partitionem & restitutionem rerum ablatarum ferè nihil restaret de quo

quo coram Iudice ordinario, ad quem causa remittenda, agendum & litigandum esset: quia sæpius de hoc ipso, & principaliter solum litigaretur, utrum spoliator rem restituere teneatur nec ne?

VII. Et si videretur arrestum in hac Constitutione improprie usurpari & accipi de arrestis illis admodum frequentibus, quæ Magistratus Imperio immediatè subiecti, vel per se, vel per officiales suos in suis territoriis interponere consuevissent, attamen propterea nullam eiusmodi ampliationem five extensionem inde inferendam esse, ita ut quævis simplices turbationes & spoliationes illis includendæ & subintelligendæ essent, utpote quæ cum ratione impedimenti vel interdicti (quia substantia five essentialis forma arresti, per quam arrestum facile ab illis turbationibus distinguere-
tur, cum primis à spoliis distinguenda) nihil commune haberet: illam enim impropriam arresti usurpationem solummodo concernere solennem actus modum, qui arresto neque adderet neque detraheret quicquam. Hanc verò ampliationem & extensionem arresti omnium rerum in suis essentiis confusionem introducere.

VIII. Quia verendum sit, ne ea ratione, si nimirum Constitutio arrestorum ad omnia arresta impropria & ficta extenderetur, non solum iudicium imperiale Processuum multitudine obrueretur, verum etiam Constitutio illa nisi aliquo modo declararetur, amplius subsistere non valeat, quandoquidem Constitutionis illius remedium five auxilium extraordinarium esset: quòd locum habere

De Arrestis.

non posset, ubi ordinarium & juris auxilium præstò esset.

15 ¶ Itaque ex diversis illis de arresti significatione propria & genuina atque Constitutione arrestorum restringenda, vel extendenda opinionibus atque sententiis earumque rationibus duplex quæstio orta.

16 ¶ Prima fuit: an Constitutio arrestorum haberet locum, ubi arrestum à Magistratu vel Iudice ad instantiam tertii tanquam partis interesse, officii & jurisdictionis ratione interpositum fuisset?

17 ¶ Altera fuit, an locum haberet, si subditi in alienum territorium migrando domicilia mutant ob non soluta jura emigrationis *der Nachsteuer halber* arrestati fuerint? Ad priorem quæstionem quod attinet, fuerunt, qui statuerent, tam judicem sive Magistratum quàm tertium aliquem pro interesse arrestum postulantem (præcipuè autem illo casu, quo causa adhuc dubia & nondum decisa fuerit) hac Constitutione comprehendi: ita ut contra tertiam illam personam Processus in Camera huius Constitutionis vigore decernendi essent.

Sed contra judicem sive Magistratum hanc ob causam, quia is non semper utriusque partis superior esset, neque semper interesset utrum Magistratus ad instantiam alterius, an verò privatus aliquis de facto & propria autoritate (inter quæ duo arrestorum genera nullum esset discrimen, nisi quoad modum, id quod etiam præcipua

Constitutionis arrestorum causa fuisset : Cum primis verò quia verba Constitutionis generaliter posita essent , & uterque tam Iudex scilicet sive Magistratus , quam arrestum postulans oblatae & praestitae cautionis (ad quam verba Constitutionis principaliter dirigerentur) rationem habere deberet , & ita etiam Constitutio intelligenda , ne juri communi & prioribus Constitutionibus Imperii , utpote quibus istiusmodi arresta propria auctoritate propria essent , amplius aliquid adderetur , quod propter contrarietatem subsistere non posset : & praeterea , quia facile fieri posset , ut Constitutio eluderetur & quivis id quod non liceret neque concessum esset apud Magistratum vel Iudicem non competentem quovis praetextu impetrare posset.

18. ¶ Sed alii contrarium senserunt , & in tali casu nihil in Imperii Constitutione dispositum , nec illam de eiusmodi arrestis intelligendam esse voluerunt , quemadmodum nec verba Constitutionis illud innuerent : nec obstare , quod Constitutio arrestorum non distingueret , nec causam quamobrem arrestum interpositum esset requireret.

19. ¶ Negativae huius opinionis argumenta erant.

I. Quia eiusmodi arresta ab ordinario Magistratu interposita , potius ad dispositionem juris communis quam ad hanc Constitutionem referenda essent , praecipue verò iis casibus quibus aliquis in illo loco , ubi arrestum interpositum esset , vel ratione domicilii , vel ratione contractus , vel conventionis,

De Arrestis.

tionis, vel pacti, vel transactionis & ob similes causas forum sortiretur.

II. Quod Magistratus ad instantiam tertii aliquem arrestans, accusari non posset, quod vi aut facto processisset: aut seditionis author aut pacis publicæ turbator esset: multò minus verò quod in causa propria Iudex esset, siquidem à tertia persona, tanquam parte, licito modo eius officium imploratum esset, in eo quod de jure vel consuetudine concessum esset, & nemini ea ratione præiudicaretur, aut injuria fieret, adhuc vel adversus Magistratum, vel tertium qui Ordinaria aut Extraordinaria juris via processisset, præter quàm quod per remedium appellationis vel nullitatis nihil intentari posset: Sed longè aliter rem se habere, si quis in propria causa judicis partes sibi sumeret.

III. Si distinctio hæc observanda non esset, utrum scilicet Magistratus ad instantiam tertii, an vero autoritate propria arrestum interposuisset, fore ut passim judicia & litigatores magna & infinita litium multitudine obruerentur, molestantur, atque gravarentur. Quamobrem etiam ut Constitutio arrestorum locum haberet, hoc inter alia, tanquam singulare & necessarium requisitum esse, quod quis per se vel suos officiales, & tanquam pars alterum propria autoritate & de facto arrestasset. Sed illis casibus, si quis propter debitum liquidum atque confessum & vigore instrumenti guarentigiatum, velut exe-

cutio sententiæ & iudicati fieret, arrestaretur, & similibus casibus, in quibus arresta jure permissa & licita & ad oblatam cautionem relaxanda non essent, in illis Constitutionem arrestorum locum non habere, nec juri derogari & eiusmodi arresta non nisi per satisfactionem & solutionem relaxanda esse ex certis juris fundamentis concludebatur.

20 ¶ Ad quæstionem alteram quod attinet, an Constitutio locum haberet subditis ob non soluta emigrationis jura arrestatis, itemque in aliis eius generis factis, in quibus quodam modo & ex præsumptionibus juris constaret, Magistratui arresta concessa esse, dissidentaneæ opiniones fuerunt.

21 ¶ Alii negabant & negativæ illis rationes erant:

I. Quod bona subditorum sæpius tacitè secundum jus commune vel ex longa consuetudine, Dominis territoriorum eiusmodi emigrationis nomine prioritatis jure obligata & affectata essent, & interdum constaret atque notorium esset alios etiam subditos idem antea præstitisse, aut arresto impeditos atque detentos fuisse: nec silentio prætereundum, non omnia arresta jure prohibita aut ad oblatam cautionem relaxanda esse, ut supra dictum est.

II. Quod absurdum foret, novum & succedentem Dominum sive Magistratum, in cuius territorium subditus migrasset, in Camera ex hac Constitutione novo suo subdito & advenæ bono

Pro-

De Arrestis.

Processus impetrare , & ita eundem simul iudicem esse.

III. Quia prioris Domini conditio ea ratione longè deterior futura esset, tam in hoc, quòd potentior adversarius illi in iudicio opponeretur, quàm in illo, quòd adversus subditum suum juratum, refractarium & protervum, & forsan profugum coram Iudice non idoneo & minus favorabili & in foro non competenti Processum instituere, & subditum suum magno sumptu & suo damno prosequi cogeretur, & tamen de executione certus esse non posset.

IV. Quia metuendum esset, ne si subditis illud adversus suos Dominos permetteretur & liceret, ne illi malo exemplo in sua malitia & protervia adversus Magistratum divinitus sibi constitutum (qui insuper ipsorum operis & servitiis, quæ subditi suis Dominis deberet, ea ratione privarentur, & aliis suis subditis eo graviora onera imponere cogerentur) confirmarentur, & ad fugam illis occasio præberetur, summo cum Dominorum, imò etiam reipublicæ detrimento atque pernicie.

V. Quod summa sit inæqualitas, si subditi alii morigeri & obedientes statim & sine contradictione emigrationis tributum solvere cogantur, immorigeri verò & refractarii immunes dimittantur, aut ad solvendum satis temporis illis concedatur.

VI. Quod Magistratus vel Dominus territorii, qui in quæta possessione vel quasi, eiusmodi juris

semper fuissent per Camera Imperialis Processus ad nuda & falsa narrata supplicantium emanantes iniquè illa destitueretur, id quod eò gravius esset, quia juris præsumptio semper pro Magistratu militaret, & subditis contra jus & æquitatem vel contra consuetudinem & de facto gravatis, via semper ad tribunal ordinarium pateret.

22 ¶ Alii Constitutionem locum habere affirmabant, hanc potissimum ob causam, quia jus exigendi eiusmodi tributum emigrationis inter partes litigiosum esset, & de eo tanquam re dubia judici nondum constaret, sed si postea manifestum fieret, Magistratum in possessione fuisse & adhuc esse, eo casu mandata Camera cassanda, & impetrantem ad expensarum refusionem condemnandum esse.

23 ¶ Alii ita distinguendum esse censebant, ut si actor sive supplicans negare non posset, sed fateri cogeretur Magistratui tributum pro jure emigrationis deberi, & bona illa, quorum nomine illud solvendum esset, arrestata esse eo casu Constitutionis huius remedium nemini subveniret, quia cautio eo casu non relevaret, sed re ipsa Domino territorii arrestanti satisfaciendum esset, sed si restertia & innocens & quæ cum jure emigrationis nihil commune haberet arresto detineretur, tum Constitutioni locum dandum & Processus decernendos esse, quia huiusmodi arrestum à pignoratione vel repressaliis nihil differret.

De Arrestis.

III.

Constitutio Imperii Arrestorum, de quibus Arrestis intelligenda sit.

24 § Hæc de genuina & propria significatione arresti & de Constitutione arrestorum extendenda vel restringenda, & duabus illis quæstionibus, in Camera Imperiali controversia fuit, quæ ad Imperatorem & Ordines Imperii in Comitibus Augustanis Anno 86. delata & ad Deputatos Imperii remissa. Anno 86. Wormatiæ decisa Anno 94. in Comitibus Imperii duplici sanctione pragmatica affirmativa nimirum & negativa determinata est.

25 § Affirmativa Constitutio Imperii de Arrestis strictè & propriè locum habeto in arrestis illicitis, quæ de facto & non jure, autoritate propria & sine cogitatione causæ fiunt, & quæ propriè & vera & jure prohibita arresta sunt. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisbonæ. §. Und so viel die ungleiche Meinung 89. fol. 30.*

26 § Negativa quadruplex est. I. Constitutio arrestorum in arrestis licitis & de jure permisis qualia sunt, quæ fiunt ratione contractus confessati siue ex justa causa confessi, rei judicatæ, conventionis, pacti, transactionis, consuetudinis, privilegii aut ob non solum vectigal legitimo modo impetratum & consuetum, locum habeto. *d. Recess. Imp. Anno 94. Ratisbonæ. §. Und so viel die ungleiche 89.*

27 § II. Locum non habeto in turbationibus

simplicibus, pignorationibus, compensationibus, occupationibus, invasionibus, & similibus factis: utpote de quibus peculiares Imperii Constitutiones promulgatae & juris communis dispositiones extant. *Recess. Imperii eod. §. Und so viel die 89.*

[* Quamvis Mandata super hac constitutione arrestorum tribus suis constarent requisitis, scilicet utramque partem immediate Imperio subiectam, cautionem idoneam oblatam, & causam arresti inere civilem esse, juxta *Recess. Imperii de Anno 1570. §. Wann auch die Arresta ic. 85.* si tamen animus arrestandi in reo non doceatur, nec ex circumstantiis facti appareat, ad oppositas exceptiones rem non attestandi, sed occupandi aut ut rem suam esse detentam, Mandatum cassatur, licet impetrans causam alias foveret justissimam, ita factum in causa *Frankfurt contra Hanau Münsenbergsche Herrn Vormünder Mandati de relaxando arresto, 13. Decembris Anno 1598.* item in causa *Mainz contra Wilt und Rheinaraffen 6. Aprilis Anno 1598.* item, *Waldeck contra Mainz 6. Septembris Anno 1594. Vid. Vita Cameralia relataper Klock. relat. 66. 130. & 144.* Ratio est, quia constitutio super arrestis ad occupationes, invasiones, turbationes, spolia, & quae sunt reliqua non extenditur.

Sed, Annon hæc exceptio: rem istam non animo arrestandi sed occupandi vel ut rem mihi propriam teneo, nimis generalis est, Annon etiam per hoc omnia ferè mandata facili negotio eludi possunt?

De Arrestis.

sunt? Maximè cum hæc & similia consistant ut plurimum in animo arrestantis, quorum probatio à parte actoris si non impossibilis tamen maximè difficilis est; Non sanè diffiteor, sæpius his exceptionibus fraudem subesse, attamen claræ constitutioni inhærendum, nisi fortè ob præsumptam fraudem & difficultatem probationis juramentum reo injungere placeret, quod tamen an stylo sit conforme, hæctenus adhuc dubito.

Quid si arrestum ex minus legitima causa impositum, in exceptionibus ex alia justiori causa justificetur? licet & hoc ad eludendam partitionem impetrati mandati sæpius excogitetur, attamen si talis causa sit, quæ in constitutionibus Imperii fundata esse appareat, attendenda & mandatum cassandum est, cum & de jure communi arresta ex minus legitima causa imposita confirmari & justificari possunt ex superveniente causa nova justiore, sic judicatum in causa *Erckinger von Pappenheim contra Georg Friderichen Marggraffen zu Brandenburg* ut constat ex relatione 59. apud Klockium &c. * J 28 § III. Locum non habere in arrestis à Iudice vel Magistratu ad instantiam personæ tertiæ tanquam partis pro interesse suo agentis ratione officii & jurisdictionis interpositis, *Recess. eod. §.* Ob wol auch 28. 90.

29 § IV. Locum non habet in arresto ob non solum jus sive tributum emigrationis interposito, so der Nachsteuer halber gegen der Underthanen Arresta angelegt wurden quia subditorum

bona secundum jura tacite vel aliâs de veteri consuetudine eo nomine prioritatis ratione & jure obligata, hypothecata & affecta sunt. *Recess. ead. §.* Als auch der Nachsteur & d. §. vnd so viel die 89. & 91.

[* Elegans etiam & huius loci quaestio est, An Recessus Imperii de Anno 1594. §. Also auch der Nachsteur 2c. 91. ad eum casum quo certum est deberi die Nachsteur / sit restringendus & Mandata decernenda, quando iusta ratione negatur eam deberi? sanè ut ut mentem constituentium aliam fortè non fuisse non minima adsit conjectura, constitutio tamen indistinctè loquens indistinctè est intelligenda, non ergo admittitur si actor replicet non deberi die Nachsteur / sed ut res altioris indaginis causam principalem concernens & juxta *Recess. Imp. de Anno 1570. §.* Wann auch die Arresta 85. in foro ordinario tractanda remittitur, ut maioribus votis conclusum in dicta causa *Erfinger von Pappenheim* contra Brandenburg apud *Klokiun* dicto loc. *]

30 ¶ Sed qui si Magistratus ad instantiam tertii quempiam, in quem neque ratione contractus, neque ratione domicilii neque rei arrestandæ jurisdictionem habet, sed tantùm per territorium eius transeuntem (aliis requisitis stantibus & non deficientibus) arrestaverit, habebit ne locum Constitutio an verò contra arrestum, quia solummodo jure Magistratus fiat per viam appellationis procedendum? Fuerunt qui Constitutionem hoc casu locum habere existimarent. I. Quia arrestatus

tus

De Arrestis.

eus sub jurisdictione arrestantis alio modo non sit, quam quòd in territorio eius reperiatur.

II. Quamvis arrestum ad instantiam alicuius partis fiet, attamen de facto & sine ulla causæ cognitione (prout solet) fiat, id quod de facto & citra cognitionem causæ fiat, iniuria potius quam jure factum dici debeat. Sed communior est opinio Constitutionem hoc casu locum non habere, utpote cuius remedium & auxilium contra illa facta constitutum sit : non si quis ad instantiam tertii eiusque commodum, sed si quis pro suo interesse sibi ipsi quasi jus dicens, alterum viâ facti molestat, *conclusum Camera dub. 31.* in quo inter Status Imperii Deputatos alii secundam opinionem Camera approbarunt, sed hac conditione & appendice, ut istiusmodi arresta solummodo contra subditos intelligenda sint, & locum habeant, tantum in arrestis licitis, de quibus est Constitutio Imperii Anno 94. Quia absurdum foret, si Elector aut Princeps aliquis ad instantiam tertii in transeundo per pedaneum judicem detineretur aut arrestaretur : Cum par in parem non habeat Imperium & multò minus in majorem.

Alii hanc appendicem non necessariam esse judicarunt : Et Imperatoris Majestatis Commissarii monuerunt expressa & clara verba novæ Constitutionis Imperialis de Arrestis in *Recessu Imperii Spire Anno 70.* publicato, attendenda esse. v. *Wann auch die Arresta 85.* utpote quibus justis

ex causis recte sanciretur, ut si Status aliquis Imperii alterum Statum illius bona aut subditos aut illorum bona arrestaverit, arrestum illud ad oblatam cautionem de iudicio sisti, & iudicatum solvi relaxetur, nisi relaxatio fieret Statui arrestato mandatum de relaxando cum annexa citatione Camera decernat, & novam illam Constitutionem arrestorum non distinguere, utrum arrestum à Statu arrestante pro suo interesse, aut alterius sive terti instantiam contra alterum Statum interpositum fuerit: Sed expressè disponere, ut arresta ad oblatam cautionem, de iudicio sisti & iudicatum solvi, relaxentur; nam contra omnia iura esse & æquitati repugnare, si quis quò ad personam vel bona arrestetur, qui paratus sit se iudicio sistere & illud quod iudicatum fuerit solvere atque præstare, & nihilominus arrestum quoad corpus vel bona ad cautionem oblatam non relaxetur, sed arrestatus non auditus, non convictus, non condemnatus solvere atque præstare quod adversarius petit, cogatur, aut in arresto hære & detineri, donec Processus causæ post longum temporis spatium expediatur: Interea tamen etiam attendendum, quamvis arresta generaliter in iure prohibita sint: attamen casus quosdam singulares excipi in quibus oblata cautio locum non habeat, exempli gratia, si in continenti probatum fuerit, arrestatum tali pacto aut conventionem aliqua ex pacto se obligasse aut iure iudicioque quis condemnatus fuerit & similes casus.

31 ¶ Quid verò si quis alterius Magistratus sub-

De Arrestis.

subdito bona sub sua jurisdictione possidenti res mobiles, eo ex domicilii loco transportatas, ob jus aliquod suum territorium respiciens, videlicet collectæ, vectigalis mulctæ &c. arrestet, an Magistratui arrestati contra arrestantem mandatum ex Constitutione de arrestis decernendum fuerit? Contrariæ in hac quaestione opiniones sunt.

Negativæ rationes sunt: I. Quia arrestatus non minus arrestantis quam implorantis pro mandato subditus sit (sub illo enim ratione rerum immobilium quarum respectu collecta vel mulctæ vel vectigal exigitur: sub hoc verò ratione domicilii forum sortitur) & arrestans sua jurisdictione in suo territorio jure utatur, sine ullo alterius præiudicio, præsertim cum agatur de jure ad arrestantis territorium & ad jurisdictionem seu subiectionem eò invectorum pertinente.

II. Quia arrestatus non cogatur coram alio & non sub iudice non suo litigare, quæ Constitutionis arrestorum & relaxationis arresti ratio sit.

III. Quia non res alia & innocens sed ipsa affecta arrestata sit.

IV. Quia arrestans quoad illas res in suo jure alia ratione se defendere nequeat.

Sed communior est opinio, Constitutionem locum habere, quia hoc casu tantum immedietas personæ pro mandato implorantis attendenda sit, ita tamen, ne arrestantis & iudicis loci juris-

jurisdictioni derogetur & causa principalis ad Ordinarium suum judicem remittatur & coram Iudice eodem disceptetur, *Confer. Dubium Camerae tricesimum secundum, & vide Gail. de arrest. cap. 6.* Sed dubium hoc ex eorum genere est de quibus inter Ordines Imperii adhuc controversatur. Vide *Recess. Imper. Spira Anno 1600. §. Es haben uns unsere Keyserliche / 145.*

[* FRANCOFURTI ex privilegio FRIDERICI III. forensem advenam & transeuntem sive ibi contractum fuerit sive non, in persona aut rebus in vel extra nundinas, arrestare eumque ut causam in huius civitatis iudicio defendat, cogere possunt, de quo exstat tota relatio in causa *Bürgermeister und Rath der Stadt Nymphenburg & consort. contra die Stadt Frankfurt und Jacob Knoblauch* apud *Gylm. tom. 1. p. 2. tit. II. vol. 7.* COLONIAE etiam statutum esse ex quo extraneum personaliter arrestare liceat, memoratidem *Gylm. prejud. Cam. verb. arrestum*, An ergo hoc casu relaxationem in Camera quaerere inhiberetur, *Gylm. prejud. Cam. verb. arrestum* contra civitatem utpote privilegiatam Processus quidem super arrestis non decerni ait, sed tamen contra eum qui fecit arrestari, ut is faciat relaxari arrestum, sic refert factum in causa *N. contra N.* quod notatu dignum est.*]

IV.

Requisita jurisdictionis Cameralis ex Constitutione Arrestorum fundanda.

§ Ut actio ex Constitutione arrestorum de relaxan-

De Arrestis.

relaxando & restituendo in Camera locum habeat quatuor requiruntur.

33 § Primum requisitum est, quod pars utraque tam arrestans quam arrestata immediate Imperio subiecta sit, idque ex eadem ratione, quae supra in causis pignorationum ad idem requisitum assignata est, *Constitut. de arrestis vers. Da einer dem Reich ohne Mittel Vide supra T. 9. §. 7. & seqq. & vide Andr. Gail. de arrestis cap. 4. in princip.* Sed huc repetenda est quaestio supra posita, qua ratione nimirum quis in causis Arrestorum pro mediate vel immediate Imperio subiecto habendus sit. Utrum sufficiat personam per se immediate Imperio subiectam esse, an vero alio respectu, & de qua supra in causis pignorationum.

[* An ex constitutione arrestorum quis immediatus censeri debeat, ad impetrandos Processus tam ex immedietate rei, quam ex immedietate personarum, quaestio magistralis est, Vid. quae hac de re in materia pignorationis, cui etiam haec quaestio communis est, in praecedenti capite tractat author, quid Gailius sentiat, vid. ex tractatu ipsius capite 6 Et licet in Deputat. Wormat. haec Gailii sententia Anno 1586. approbata videatur, tamen illa decisio nec in Imperio publicata, nec Collegio insinuata, imò ab aliquibus Imperii Statibus tam apud IMPERATORIAM MAIESTATEM quam apud hoc illustre Collegium impugnata fuit, vid. Recess. Imp. de Anno 1594. §. Weiter vnd als wir / 57. & Gylm. tom. 2. p. 2. symphorem. in resolut.

Int. dubiorum de Anno 1590. post vot. 51. Nec in solenni illo Deputatorum consessu de Anno 1600. decidi potuit, sed ad universalia Comitia reiecta est, §. Es haben vns auch zc. 145. ut proinde in hodiernum usque diem indecisa hæreat, an autem Camera Gailii mentem sequatur, de eo consulendi sunt alii. *]

34 §. Secundum requisitum est, ut arrestanti offeratur idonea cautio de iudicio sisti (ut loquuntur) & iudicatum solvi: ut arrestans de jure suo securus per cautionem redditus via Ordinaria agere possit: & arrestatus in causa principali conventus, tergiversari nequeat, *dict. Constitut. vers. auff angebotene gebührliche caution. Gail. d. cap. 4. num. 9.*

Idonea verò cautio esse existimatur, quæ per fidejussores vel hypothecam fit. *Gail. ibid. n. 4.*

Sed quæritur, an cautio sub hypotheca omnium bonorum sufficiens sit:

Sunt qui arbitrantur, eiusmodi cautionem esse sufficientem donec contrarium ex adverso probeatur.

Sed communior opinio est, quia facta eorumque circumstantiæ tot & tam variæ sint, ut hac de re certi aliquid statui non possit, rem committendam esse arbitrio judicis, ut is pro ratione & conditione & circumstantiis rerum, causarum & personarum, hac in re sententiam ferat. *Vide Recess.*

Deputat. Imper. Anno 1600. §. So ist auch auß überreichen / vnd zusammen zc. ubi pragmatica sanctio est, an cautio sub hypotheca omnium bono-

bono-

De Arrestis.

bonorum in causis arrestorum sufficiens sit, hoc considerato quod casus eorumque circumstantiæ multiplices variique sint, rem committendam esse arbitrio iudicis, ut penes illum habita ratione circumstantiarum, causæ, rerum & personarum decisio arbitriumque sit.

35 ¶ Cautio illa etiam ab illustribus personis & Statibus Imperii præstanda est. *Gail. d. cap. 4. num. 15.*

36 ¶ Et Princeps aliquis Imperii vel alius Imperii Status, si pro subdito ex hac Constitutione in Camera agat, ab ipso, non autem à subdito cautio iudicio sisti, & iudicatum solvi, arrestanti præstetur vel eius nomine offeratur oportet. *Gail. de Arrest. c. 8. num. 5.*

[* Cautionem medicinam & antidotum arresti vocant Dd: An verò sit præstanda de stando juri in loco arresti, an vero duntaxat in loco & foro competenti, ubi quis forum sortitur, elegantis quæstionis est; Borgninus Cavalcaneus p. 1. decis. 1. n. 13. & decis. 3. n. 24. posterius adfirmat, quem consulendo sequitur author consilii apud Klock. 81. n. 9. tom. 2. proinde & hoc, utpote juri magis consonum, Cameram sequi nullus dubito.

Ab illustribus personis & Statibus Imperii cautio etiam præstanda est, interim quæ fit sub hypotheca omnium bonorum pro sufficienti ut plurimum habetur.

Arresta nulliter aut notoriè iniuste imposita, ex mente Dd: etiam sine cautione sunt relaxanda, ve-

tum in Imperiali Camera sine oblatione cautionis sufficientis Mandatum de relaxando vix aut nunquam decernitur; Æquus autem Iudex in dijudicanda cautionis sufficientia ad causæ justitiam quod antenus reflectit, exigens omnibus numeris absolutè idoneam, si viderit causam arresti pro arrestante militare, sin secus, aliter. *]

37. ¶ Tertium requisitum est, quod arrestum ob causam civilem & non criminalem factum sit. *Memor. visit. Anno 77. §. Nach dem auch zu Regenspurg 2c. 28. Nicol. Cifner. ad Ordinationem Camera fol. 341. Gail. d. c. 4. n. 16.*

38. ¶ Quarto requiritur mandatum vel rati-habitio Domini, si per officiales arrestum interpositum fuerit, quemadmodum in causis pignorationum.

39. ¶ In causis Arrestorum non requiritur, personam vel rem tertiam & innocentem arrestatam esse, quemadmodum in causa pignorationum: quia plerunque persona vel res litigiosæ & nocentes, vel alia ratione affectæ & obligatæ & ita res ipsæ arrestari consueverunt. Quanquam res innocentes & tertiæ nonnunquam in arrestum venire possint. *Recess. Imp. Anno 94. §. Also auch die Nachstewr 2c. 91. fol. 30.*

[* Ultra ea quæ author ex singulari Imperii de arrestis promulgatâ constitutione tractat, etiam mediatis patet via impetrandi mandata de relaxando arresto contra immediatos, vel quoscunque alios contra quos jurisdictio Camerae commodè fundatur, sed supplicantes non in hac constitutione.

tionē, quæ ab utraque parte immediatos requirit, sed in jure communi & Ordinatione Cameræ p. 2. tit. 23. se fundent, necesse est. Quod autem Rüding. sing. obs. cent. 1. obs. 34. n. 3. hoc casu saltem mandata cum clausula decerni adserit, erroneum & stylo quotidiano contrarium est, ut plurimum enim mandata sine clausula emanant. Sic in causâ Pröbs. contra civit. F. mihi supplicanti mandatum de relaxando arresto S. C. fuit decretum M. ni fallor Julio Anno 1658. jurisdictione ex Ord. Cam. p. 2. tit. 23. fundatâ, licet exempla etiam adesse possint, sed tamen rariora, ubi mandatum pro qualitate rei, saltem cum clausula decretum fuerit, de quo ipsemet Rüding. præiudicium citat in causâ Dolen contra Ostfrieslandt. *]

COMMENTARIUS.

Sicuti Arresta] Regulariter omni jure tam Civilis quam Canonico Repressalias & arresta prohibita esse passim practici testantur, præcipue vero Henningus Gøden conf. 106. Schurfius conf. 15. n. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. & conf. 24. cent. 3. Welsenb. conf. 7. Myns. conf. 66. Decad. 7. n. 14. Colerus de Process. executivis part. 11. cap. 2. num. 269. Quædam tamen jure vel consuetudine permissa sunt, de quibus sequitur.

Repressaliæ] Dictæ esse videntur à representatione aliorum, quod videlicet detenti representent personas eorum, qui petitori iustitiam denegarunt, juxta illud Poëtæ:

Unius ob noxam & furias &c.

L 2

& ali.

& alibi :

*Quicquid delirant Reges plectuntur Achivi.**Colet. de Process. execut. part. i. c. 2. num. 269.*

TITULUS XII.

*De causis mandatorum cum vel
sine clausula.*

Ordin. p. 2. T. 23.

Sextum factorum genus in quo jurisdictio Camera fundata est, similiter quemadmodum supra in causis fiscalibus fuit, non unicum & simplex, sed multiplex & varium est & uno nomine exprimi nequit, quamobrem usu cognoscendum fuerit, quænam illa facta sint ex quibus causæ mandatorum cum vel sine clausula orientur.

¶ Causæ mandatorum cum vel sine clausula sunt, in quibus actor mandatum cum vel sine clausula pro qualitate facti & circumstantiarum ratione habita, sibi decerni & quasi ab executione Processum inchoari postulat. Observandum autem est, Mandata sine clausula regulariter ipso jure non valere, quia ab executione non est incipiendum l. i. C. de execut. rei jud. l. nec quicquam §. ubi decretum ff. de offic. procons. Ord. part. 2. T. 23.

[* Quare in Recess. Imperii de Anno 1654: §. Alle Supplicanten 73. & §. Benezens sollet re. 99. cautum, ne facile nec aliter quam in materia quatuor casuum vulgo der vier Fälle pignorationis, relaxan-

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

laxandorum captivorum & causis in Ordinatione & Constitutionibus Imperii comprehensis, decernantur; Ratio huius rei non obscura est, quia non illico sine matura causæ cognitione, sine citatione, sine solennitate Processus, executivè se moto juris ordine, stricto quasi ense & manu armata feriendus est reus. *]

3 § Factorum species in quibus jurisdictio Camere quoad mandata cum clausula de laxando, vel restituendo, vel non amplius turbando & molestando, vel affligendo decernenda sunt.

4 § I. Si quis pacem publicam vel religiosam violaverit. *Memor. visit. Anno 79. Denaif. Mandata super pace religionis, §. 4.*

§ II. Si quis contra pacem publicam profanam alterum vi armata ceperit, vel ex possessione sua dejecerit. *Recess. Imperii Anno 94. Ratisbon. §. Berner erregen sich etc. fol. 25. Gail. lib. 1. de pace pub. cap. 5. num. 16. 17. 18. & seqq.* ubi rationem reddit, quare in causis fractæ pacis mandata cum clausula, sed in causis pignorationum sine clausula decernantur, videlicet ne accessorium potentius sit suo principali, nimirum citatione: Sed Domini Camerales in suis dubiis de pace publica hanc rationem reddunt, ne reus per mandatum sine clausula ex possessione sua vel q. dejiciatur absque prævia causæ cognitione vel in puncto citationis causa nondum cognita nimis celeriter & quasi ante tempus condemnetur: & hanc ob causam

Constitutionem pacis publicæ in terminis juris communis manere aiunt.

[* Ex constitutione pacis publicæ religiosæ æque ac prophanæ non aliter nisi cum clausula Mandata decernenda, & in hoc uniformitatem styli servandam esse constat ex Recess. Imp. de Anno 1594. §. *Serners erregen sich* 7. sed hoc intelligendum respectu pœnæ banni & quatenus accessorie cum citatione ad videndum se declarari in pœnam banni petuntur; quod si tamen principaliter petatur, qualificando causam *auff die vter Fülle* vel aliæ constitutiones pignorationum aut arresti coincidunt, etiam sine clausula mandari potest, *vid. Gylmann. symphor. tom. 1. p. 1. tit. 3. vot. 1. & 2. & in decis. Cam. Imp. lib. 2. fol. (mihi) 744. in decis. variis in fine operis.* Ratio horum est, quia absurdum esset in causis levioribus ad tit. 23. p. 2. Ord. Cam. quadrantibus sine clausula mandare posse, non vero in causa fractæ pacis religiosæ aut prophanæ, ut in pleno aliquando conclusum, teste refer. apud Gylm. tom. 1. p. 1. tit. 3. vot. 1. in causa *Schweinsfurt contra Würzburg* per tot. fol. (mihi) 207. & praxi perquam vulgata & quotidiana hodie munitum est. *]

6 ¶ Si Iudex in justitia administranda negligentem se præbuerit. *Myns. obs. 82. cent. 5. num. 6. Gail. l. 1. obs. 28. n. 3.* quanquam sint qui hoc casu mandatum sine clausula decernendum esse arbitrentur. *Vid. Frider. Mindan. de mandat. l. 2. c. 54. num. 5.*

[* Hoc casu ut & in seqq. etiam quandoque
sine

De causis mandatorum cum & sine clausula.

sine clausula mandari posse praxis docet ; præter alia enim quam plurima præjudicia ita observatum in causa W. contra F. Mandati de administranda justitiâ & exequendis decretis ; est enim res mali & maximè scandalosi exempli in administranda justitia negligentem esse , ohne welcher Handthabung kein Reich oder Gouvernement in der Welt immer bestehen kan / sunt verb. Recess. Imp. de Anno 1603. §. Wie hoch vnd viel 2c. 32. Et vero verius est , quod veteres dixerunt , paria esse tardè justitiam administrare vel planè denegare , Ruland. de Comm. & Comm. p. 1. lib. 2. cap. 20. num. 3.

Aliàs in mandatis de exequendo sententias ab inferioribus Iudicibus judicatas & similibus de generali stylo & praxi verum est , mandata regulariter cum clausula dari , Camera enim teste refer. apud Meischnerum tom. 3. decis. 22. num. 49. res ab inferioribus judicatas non nisi per mandata cum clausula tuetur , ut maneat citatis latus campus impugnandi rem judicatam & ne præscindantur exceptiones in executione adhuc admissibiles. Sic in causa H. contra S. C. Anno 1654. simplex & ulterius mandatum de exequendo Cum, adhuc ulterius vero sine clausula decretum fuit, quamvis postmodum parti, contra quam executio petebatur, per sententiam concessum fuerit nullitates & exceptiones contra judicata melius & in specie probare, eodem modo in eadem materia mandatum simplex & ulterius cum clausula decretum in causa M. contra F. 18. Julii 1655. qualia hodiè sunt quotidiana, *]

7 § IV. Si quis de fuga non suspectus ex causa civili vinculis teneatur nec relaxetur, etiam si pignoribus vel fidejussoribus cavere paratus sit. *Gail. lib. 1. obs. 22. n. 8. & obs. 26. n. 2.*

[* Vid. *lymph. Gylm. tom. 2. p. 2. ibique resolutiones Dnn. Cameralium post vot. 51. n. 6. & Recess. Imp. de Anno 1600. §. Auch haben wir 2c. 58. **]

8 § V. Si quis ob causam civilem vinculis detentus se præstito juramento securitatis relaxari petat, idque à Magistratu vel Domino territorii obtinere non possit, *Gail. lib. 1. obs. 22. n. 8.*

9 § VI. Si tertius aliquis tempore executionis bona proscripti vel banniti possideat, quæ jure obligationis aliòve quolibet titulo justo vel injusto occupavit. *Gail. de pace publ. l. 2. c. 17. n. 13.*

10 § VII. Si Iudex sententiam ante ferre nolit, quàm partes appellationi renunciaverint. *Marrar. part. 3. num. 7.*

Hæc, inquam, factorum genera sunt in quibus mandata cum clausula in Camera impetrantur: Sed plura sunt quæ usus docebit.

11 § Et noveris, mandata cum clausula in Camera non decerni, nisi in causis ad Camera suam naturam pertinentibus, & jurisdictione Camere quoad reum immediatè fundata. *Ordin. h. T. vers. Und in sachen vnd zwischen 2c. Vide Gail. l. 2. obs. 19. prin.* mandata cum clausula, ait Gailius, nunquam decerni possunt nisi jurisdictio Camere quoad reum immediatè fundata sit: & illud pro certa regula accuratè observandum esse addit: sed fallere si non principaliter sed accessorie unà cum aliis

Proces.

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

Processibus, qui jurisdictionem Camerae fundarent, ut in causis fractae pacis, pignorationum & similibus petantur: quo casu huiusmodi mandata tanquam accessoria sequuntur naturam sui principalis: memineris, inquam, jurisdictionem Camerae in mandatis cum clausula decernendis fundatam non esse, si reus primae instantiae privilegium habeat, & contra Iudicem Camerae excipiat, quo casu mandatum cum clausula impetratum cassari solet: at secus in mandatis sine clausula, in quibus privilegium, primae instantiae, qualecunque illud sit, locum non habet, neque impetranti exceptio incompetentiae cum effectu obijci posset. *Vide Frider. Mindan. de Process. lib. 2. c. 8. num. 2.*

12 § Factorum autem in quibus Camerae jurisdictio quoad mandata sine clausula decernenda fundata est, quatuor genera in *Ordin. h. tit.* ponuntur, quae vulgò quatuor casus & inde mandata super quatuor casibus appellantur.

[* Super hoc titulo indies atque indies Processus flagitantur, & ut austregarum anfractus evitentur Processusque accelerentur, Causidici omnes si quacunque ratione vel viâ possunt ad praemissos casus libellos supplices accommodant, factum autem scandalosis vel exorbitantibus excessibus aut aliis in hac constitutione requisitis qualitatibus optimè infarciant, necesse est. *]

13 § Sed sciendum est facta sive casus plures esse, id quod *Ordin. h. tit. vers. Und sonst andern*

Gällen/innuit, & omnia facta in quibus Camera mandata sine clausula decernere licet, recenseri non posse. *Recess. Imp. Anno 24. Ratibon. §. So soll auch zum fünfften. 86.*

[* Quis enim omnes casus jure prohibitos enarrabit, quis metietur utilitatem publicam quæ infinita est, quis divinare poterit moræ periculum, Iudicis discretionis & arbitrio pro contingentis factorum hæc & alia sunt relinquenda, ut eleganter in hanc rem loquitur referens apud Gylmann. *symph. tom. 2. p. 3. tit. 1. num. 19. & seqq. in resolut. in fine subnexis, Vid. Rosencorb. in pract. forensi cap. 28. num. 5. Gylm. d. loc. & tit. 3. seq. supplicat. 1. in vot. item lib. 1. rer. judicat. Cam. decis. 38. num. 4. **]

Primum genus factorum in quo Ordinatio mandatum sine clausula decernendum esse statuit, est, si tale factum sit, quod omni jure vel de consuetudine prohibitum sit & tale quod nullo jure justificari queat. *Ord. h. r. vers. Die Handlung an ihr selbst von recht. Gail. lib. 1. obs. 1. num. 5. & obs. 13. num. 3.*

14 ¶ Alterum genus est si factum tale sit ut irrecoverabile damnum inferat. *Ord. ibid. Ein solch beschwert. re.*

15 ¶ Tertium est, si factum sit contra Remp. & ad publicam perniciem tendat. *Ord. ibid. vers. Die Sach wider den gemeinen Nutz.*

16 ¶ Quartum est, si res moram ferre nequeat. *Ord. h. tit. vers. D der keinen verzuag/* veluti si novum opus fiat, & ex Edicto nunciationis operis novi agendum, quo casu Camera mandata sine clausula
super

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

super nunciatione novi operis decernit, tantisper tamen donec reus cautionem de demoliendo, ut juris est, præstet. *Memor. visitat. Anno 79. § Berner Cifner. ad T. 13. Ord. fol. 341. Gail. lib. 1. obs. 13. n. 3. & obs. 1. lib. 1. num. 30. & de pace publica lib. 1. c. 5. ubi septem factorum genera recenset, in quibus Camera mandata pœnalia sine clausula decernere possit, quæ tamen cum quatuor illis supra enumeratis, si attentius res consideres, conveniunt.*

17 § Primum esse, ait Gailius, si subsit justus armorum timor: Secundum, si res spectet ad seditionem & tumultum. Tertium, si scandalum præbeat. Quartum, si quid contra rem, five utilitatem & pacem publicam fiat. Quintum, si damnum irreparabile inferatur: Sextum, si sit periculum in mora: Septimum, quotiescunque aliquid fiat omni jure consuetudineve reprobatum & prohibitum, vel factum tale sit ut nullo jure comprobari queat, & in quo altera parte præsentis & invita judex decernendi facultatem haberet. *Ord. d. tit. 23. vers. Obne vorgehende Erkandnuß.*

18 § Exempla istiusmodi factorum sunt in pignorationibus, Arrestis & Repressaliis. *Recess. Imper. Anno 70. Spira. §. Wann auch die Arresten 85.*

19 § Item, si quis alteri vim publicam minetur, aut inferre in animo habeat, quo casu tamen jurisdictio Cameræ fundatur, si tales minæ sint, quæ ad effectum perductæ pacem publicam turbare possint. *Gail. lib. 1. de pace pub. c. 2. n. 11. & 12. & obs. lib. 1. obs. 4. num. 1.*

20 § Item, si mandatis cum clausula vel decretis atque sententiis judicis Cameralis vel aliorum paritum non fuerit. *Gail. lib. 1. obs. 26. n. 6.*

21 § Quamobrem etsi mandata sine clausula regulariter non decernantur in causis fractæ pacis. *Recess. Imper. Anno 94. §. Ferner erriegen 74. Gail. lib. 1. de pace publ. c. 5. n. 19. vid. §. r. §. decernuntur tamen si mandatis cum clausula decretis partique insinuatis & in judicio reproductis non pareatur, & arctiora postulentur. Gail. d. c. 5. n. 24.*

22 § Item si quis Commissarius in Camera nominatus & constitutus commissionis negotium non expediat, ut præiudicia extant.

23 § Itemque si Princeps aliquis vel Dominus in suos subditos nimium sæviat, eosque insolitas operas præstare cogat: vel turpiter illos emungat & deglubat. *Gail. lib. 1. obs. 17.* Non autem debet esse iudex facilis in decernendis huiusmodi mandatis sine clausula, præsertim ad instantiam subditorum contra Dominos, ne fiducia talium mandatorum fiant contumaces & refractarii: & quia in dubio præsumptio est & pro Magistratu. Imo mandata sine clausula subditis contra Magistratus inaudita eorum informatione non debent decerni. *Den. Mandat. Stat. claus. n. 5.*

[* Processus in genere subditis aut civibus contra proprium Magistratum nisi præmissis literis informatoriis, vulgo *Bericheschreiben* / non esse decernendos, cautum est in *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Benebens sollen* etc. 99. sed an hoc etiam in appellationibus valebit, si scil. subditus a
fene

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

Sententia sui Magistratus appellat? quod negandum, cum hi Processus non directè sed saltem per obliquum senatum seu superiorem attineant, Recess. Imp. d. loc. §. 100. &c. Nisi forsan ratione privilegii Magistratus interesse coincidat d. Recess. §. *Schließlich* rc. 117. *]

24 § Si quis monopolium exerceat contra Imperii Constitutionem Augustæ Anno 1548. publicatam.

[* Inviertissimus Modernus Imperator LEOPOLDUS suæ Capitulationis §. *Wir sollen und wollen auch* rc. 20. cavit, se omnia Monopolio deservientia privilegia abrogaturum, nec ullà imposterum concessurum. Quod si à privatis aut Statibus quicquam huic contrarium emergat, fiscalis vel ex officio vel imploratis se intromittit.

25 § Si naufragium passo merces & bona navis vecta auferantur, ut in quibusdam Germaniæ locis fieri consuevit. *Gail. lib. 1. obs. 18.*

26 § Si Magistratus mercatoribus aut aliis per territoria ipsorum transeuntibus, & securitatem publicam sive saluum conductum postulantibus denegat, ut præiudicia in Camera extant.

27 § Si quis subditos alicuius tertii & innocentis prætenso jure belli incarceraverit, quemadmodum mandatum decretum est in causa N. N. tutoribus constitutis pupillorum N. N. 25. April. Anno 91.

28 § Si quis Judæos contra aliquem foverit, ut decretum est in causa N. contra N. 10. Janu. Anno

Anno 80. Die abschaffung der Juden betreffend.

29 ¶ Si quis bona litigiosa alienare conetur, ut decretum est 9. Febr. Anno 80. & 3. April. Anno 90.

30 ¶ Si cuiusdam aditus ad captivum aliquem præcludatur, ut decretum est in causa N. contra N. 27. August. Anno 86.

31 ¶ Si quis contra rem judicatam aliquid attentaverit, ut decretum est in causa civitatis Toll contra Episcopum ibidem.

32 ¶ Si quis turbetur contra sententiam in Camera pronunciata, quemadmodum decretum est N. N. contra N. N. 13. Anno 1591.

[* Dantur enim hoc in casu mandata de non contraveniendo rei judicatae S. C. uti tale decretum in causa Gellenh. contra Jf. 24. Novembris Anno 1658.*]

33 ¶ Si captivi sistendi atque exhibendi fuerint, ut decretum est in Camera N. contra N. Anno 1588.

34 ¶ Si pecunia contra edictum Imperii de monetis & contra tenorem instrumenti obligationis expendatur, ut decretum est in causa N. contra N. 12. Septembr. Anno 88. aliaque plura præiudicia in Camera sunt.

[* Si pecunia in eo quo data est valore non velit recipi, Camera decernit Mandata sine Clausula de recipiendo solutionem iuxta valorem in quo pecunia fuit tempore contractus, nec ultra gravando, uti factum in causa Lötseh contra Lövern / 4. Octobris Anno 1626. Ohlhausen contra Heilbrunn /

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

Brum / 25. Octobris Anno 1625. **Sincken** contra **Wiedmayer** 21. May 1630. quæ omnia quotidiana sunt: ratio horum est, quia Camera ab immemoriali tempore ab Anno 1495. quo primum fundata est, usque huc, in casibus mutui æque ac annuorum reddituum semper respexit ad diem contractus; sic ante seculum & ultra pronuntiavit in causa **Quettung** contra **Borgens** 11. Decembris Anno 1531. & in causa **Pastor** contra **Gillich** 27. Februarii 1551. ne haftenus ullum præiudicium reperiri vel exstare puto, quo tempus solutionis respexerit, inter alia quamplurima novissimum eius rei est præiudicium in causa **K.** contra **B.** de die 7. Iulii Anni 1658.

Eodem modo si contra Edictum monetale in confusione illa monetaria de Annis 1619. 1620. & 1621. creditori in phantastico & excessivo valore creditum fuerit obtrusum, nec debitor defectum iusti valoris supplere velit, Camera per Mandata pœnalia S. C. mandat allen abgang vnd margel an Zinsen vnd Hauptsamm in guten groben vnder verschlagenen Sorten in dem valor vnd Wehr wie sie zur Zeit der Verschreibung oder Contracts gewesen nachzufragen / quæ itidem hodie quotidiana sunt. *]

35 ¶ Si bona eius qui sibi ipsi manus intulit, confiscantur, ut decretum est in causa **N.** contra **N.** 12. Septembr.

36 ¶ Si quis ad tribunal extraneum & alienum

num ex ordinario suo foro avocetur, ut decretum est in causa N. contra N. Anno 98.

37 ¶ Si quis testis in iudicio nominatus testimonium dicere nolit. *Gail. lib. 1. obs. 98.*

38 ¶ Si contributiones Turcicae non solvantur, mandata sine clausula ad poenam dupli decernuntur: nisi tamen cum clausula petita fuerint, aut alia justa causa subsit. *Consult. Cam. Anno 83. Den. Mandata sine clausula §. 6.*

39 Si quis Iudex secundum Ordinationis legem electus iudicium non suscipiat, ut decretum est in causa civitatis R. contra B. quanquam etiam ex capite denegatae iustitiae hoc casu agi in Camera queat, ut praedicta extant. *Frider. Mindan. c. 54. n. 5. Sed Myns. obs. 82. cent. 5. Gail. obs. 41. lib. 1. mandatum cum clausula decernendum esse arbitrantur diversitatis rationem adsignat ibidem: Frider. Mindan.*

40. ¶ Si quis alterum in prosecutione litis impediat, ut decretum est in causa Hilsenhausen contra Consulem & Senatum Bremensem. *Frider. Mindan. c. 29. l. 2.*

41 ¶ Si arbores frugiferae excendantur & sylvae vastentur. *Idem lib. 2. c. 39.*

42 ¶ Si filia patri non exhibeatur, aut pupilli tutoribus non exhibeantur, ut praedicta Camera annotavit *Idem Mind. lib. 2. c. 12.*

[* Sic ubi leprosus sanorum consortium evitare & emigrare noluit, Mandatum fuit decretum S. C. ut constat ex vot. 114. apud Casp. Klock. item si subditi nolint praestare die Erbhuldigung
vel

De causis mandatorum cum vel sine clausula.
vel similia à subditis præstanda, vid. præjudicia
per Thom. Merckelbach *tom. 1. consil. 17. num. 5.*
consil. Klock. allegata, & de tota hac materia Min-
dan. de Process. lib. 1. & 2. per tot.

De novis teloniis sine concessione Imperato-
ria & consensu Electoralis Collegii erectis, &
quomodo Camera in hoc causarum genere Pro-
cessus decernere possit, vid. novissimè Inviçtis-
simi Imperatoris LEOPOLDI Capitula-
tionem art. 21. & 24. *]

44 ¶ Denique factum in quo mandatum si-
ne clausula decernitur, est, si debitor creditori,
cui vigore instrumenti guarentigiati obligatus te-
netur, non satisfecerit, ut multa in Camera præiu-
dicia sunt.

[* Nihil enim improbè fit, si executivè contra
hos procedatur, qui per clausulas ad id oportunas
ultro se viæ executivæ submiserunt, de quo pas-
sim in Deputat. Abschiedt de Anno 1600. §. Ob
auch auff obligationes &c. 34. & seqq. *]

Plura factorum genera, in quibus mandata sine
clausula decernuntur, praxis docebit & suppedita-
bit.

45 ¶ Sed an super obligationibus & obligatio-
num instrumentis, quæ non expressè ad punctum
executionis, omisso alio Processu vel iudicio sta-
tim in Camera instituendæ, vide Gail. lib. 2. de pace
publ. c. 2. num. 26. quo casu dubium non est ca-
teris paribus, dirigantur, sed alias generales &

prægnantes clausulas contineant, mandata sine clausula decernenda, & ab executione Processus inchoandus. Multùm & variè de hac quæstione in Camera disputatum est: diversaque præiudicia fuerunt: Quæsitum enim est, primò; si clausula executionis illico in Camera sine ullo ordinario Processu suscipiendæ in obligationis instrumento expressè quidem posita reperiat, non tamen universaliter, & pro libitu, sed in specie tantùm ad bona hypothecata dirigatur, ita ut liceat creditori in eventum illa occupare, & statim via executiva per iudicium Cameræ eorum possessionem apprehendere, vel sibi ipsi pro arbitrio ex illis satisfacere, an mandata sine clausula decernenda sint: Etsi quibusdam visum fuerit, hoc casu statim solutionem sine clausula mandari posse, cum videatur creditori id quod plus est concessum, rei scilicet (quæ haud dubiè majoris sit pretii) incumbere, eamque quasi vendicare, imò sibi ipsi ea ratione satisfacere, quo ipso conditio debitoris durior redderetur: attamen communior opinio fuit hoc casu mandata de solvendo non in personam, sed tantum in rem & bona hypothecata dirigenda esse. I. Quia hæc via executiva sit, & propterea strictè intelligenda, & hoc in vera executione & re iudicata semper observandum, quod in ea variare vel re certa aliqua cuiuspiam adjudicata contra personam directò procedere non liceret. II. Quia omnibus circumstantiis in hoc casu ponderatis executio directò contra personam & eius factum tendens, multis modis difficilior debitori

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

bitori futura, & propterea invitus ea onerandus non sit. Hac enim ratione, si nimirum in personam executio dirigetur, non solum pœnæ simplicium, & postea banni (quod omnium extremum gravamen inferret) damnum atque periculum illi subeundum esse, quorum neutrum debitori facile metuendum, si executio tantum ad bona hypothecata dirigeretur, verum etiam debitoris conditionem meliorem futuram esse, si non præcisè ad certum factum solutionis compelleretur, sed creditori tantummodo bona occupare, & ex illis sibi satisfacere liceret: eo tamen modo prout juris esset: neque qui bona haberet, is illicò pretium illorum in numerata pecunia integrum habere posset, *Conclus. Camer. Dub. 14.* in quo Deputati Imperii secundam opinionem Cameralium approbarunt, ita tamen, si jurisdictio Camerae per pactum prorogata, aut alias fundata fuerit. Spiræ Anno 95. Vide Recess. Imperii Anno 1600. Spiræ fol. 14. §. Ob auch vff obligationes &c. 34. ubi pragmatica sanctio est, ex pacto seu clausula instrumentorum, ut liceat bona seu hypothecam citra Processum Ordinarium per viam executionis in Camera rectè persequi: non de solvendo, nec in personam, sed in rem duntaxat mandata decernenda esse, iis tamen casibus in quibus jurisdictio Camerae fundata fuerit.

[* Si in obligatione clausulæ executivæ dirigantur solum ad hypothecam sc. ut illam via executiva per Camerae judicium prosequi vel apprehende-

hendere (Mit oder ohne Recht) possimus, non vero ut debitor mit oder ohne Recht ad solutionem cogi possit, Mandatum sine Clausula non ad solvendum, sed saltem ad dimittendam hypothecam, vel pro re nata & supplicantis arbitrio immistoriale aut executoriale in rem decernitur, sic in causa **Hundt & consortes contra Hessen Darmstadt / Mandatum de dimittendo hypothecam erlände / Das übrige Begehren ratione solutionis abge schlagen /** 17. Septembris Anno 1649. idem factum in causa **Neuberg contra Rotweill ;** 1. Octobris Anno 1646.

Si ad utrumque, sc. von dem debitore die Zahlung mit oder ohne Recht zu erzwingen / oder eigenes Gefallens die Unterpfande mit oder ohne Recht anzugreifen / Mandata de solvendo vel dimittendo hypothecam tam in rem quam in personam & vice versa, decernuntur, ut praxis docet. *]

45 ¶ Secundo quæsitum est, an mandata sine clausula decernenda, si in obligationis instrumento à debitore facultas atque potestas creditori concessa fuerit, pro suo libitu procedendi, & sibi ex pignoribus vel bonis satisfaciendi juris via vel sine juris via, **Mit oder ohne Recht.**

Alii affirmarunt. I. Quia creditori cui concessum sibi statim de facto satisfacere & solvere, multò magis concessum videatur, via juris quàm expeditissima & executiva creditum consequi, qua debitor minus gravaretur, utpote cui exceptiones competentes opponere liberum adhuc esset, quæ altera via, nimirum facti illum defendere non possent.

II. Quia

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

II. Quia verba, sine jure vel juris via, hoc sensu rectè accipi queant, ita ut de hac via executiva, omisso quasi juris ordine, intelligantur.

Sed contra dubitationem habere, an verba hæc (jure sive via juris) ad executivam viam extendenda essent: cum verificari possint in via ordinaria. Et quamvis reliqua verba adjecta (vel sine jure) plus operentur & inferant, attamen illa non nimis latè extendenda esse, neque ad puram violentiam (cum, quod juris publici sit, privatorum pactis mutari non possit,) neque etiam ad viam executivam, utpote quæ non facti, sed potius juris sit atque appellari possit, cum præsertim exceptiones quasi omnes pateant, nec nisi causæ cognitione prævia quicquam decidatur, vel consequatur: Adhæc etiam executio stricti juris sit, & alioquin in dubio interpretatio pro promissore facienda contra stipulantem, qui legem contractui dicere vel præscribere mutuando potuisset apertius. Fuerunt tamen qui existimarent discrimen constituendum & observandum esse, an clausula ista ad apprehensionem bonorum solummodo & non simul ad distractionem dirigeretur, & tantum posteriori casu solutionem sine clausula mandari posse.

Alii existimarunt in eo casu nihil certi statui posse, sed varias facti circumstantias diligenter ponderandas, & ex iis colligendum esse, an contra-hentes initio hoc vel illud in obligando voluerint.

Conclus. Camera: Dub. 15. in quo Deputati Impe-

iii secundam Cameralium opinionem approba-
runt : ita tamen ut mandata decernerentur in cau-
sis ad Cameram vel respectu rei conventi vel bo-
norum, vel vigore pacti immediatè pertinentibus,
& æquipollentia verba eundem effectum habe-
rent, quem verba (jure vel sine jure) haberent.
Spiræ Anno 95. *Vide Recess. Imp. ibi: Anno 1600.*
S. Gleiches gestalt ist gezeuffelt / 35. ubi pragmatica
sanctio est, huiusmodi verba mit *Recht* ad viam
executivam non extendenda, sed de via ordina-
ria intelligenda esse : Secus verò, si verba (oder
ohne *Recht*) quæ interdum plus operentur in in-
strumento posita reperiantur, observandum, &
hoc casu mandata decernenda esse, sed contra illas
personas & in illis causis, quarum ratione juridi-
ctio Camera fundata esset.

[* Huic clausulæ mit oder ohne *Recht* æquipol-
let illa, mit *Gericht* geistlich oder weltlich / oder ohne
Gericht / sunt enim synonyma eandem significa-
tionem habentia, sic ad hanc clausulam Manda-
tum S. C. decretum in causa *Frauen Charitas*
Herren Heiter Schlanhoffs Wittiben contra Co-
mites ab Erb : Anno 1626. item æquipollet illa:
(ihres Gefallens in vnd außserhalb *Rechtens* sich zu
ergreifen *Macht* haben soll ic.) prout ad hanc clau-
sulam in causa *Wald.* contra *E.* Mandatum ad di-
mitt. hypoth. S. C. multoties desuper supplicanti
& æquipollentiam vel potius synonymiam remon-
stranti tandem 27. Octobris Anno 1652. decre-
tum fuit, reliquæ clausulæ etsi quodammodo
æquipollentes videri possent, tamen ad decernen-
dum

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

dum mandatum S. C. vix attenduntur, cum constitutio quæ solum clausulam (mit oder ohne Recht) ad lucrandum mandatum S. C. habilitat, sit stricti juris à certa quodammodo forma dependens, in qua æquipollentia raro sufficiunt, per jura vulgata *]

46 ¶ Tertiò quæsitum est, si in obligationis instrumento executionis mentio non fieret, sed aliæ clausulæ prægnantes cum expresse juramento adjicerentur, an juramentum illud, præsertim si re ipsa & solenniter fuerit præstitum vel aliàs juramenti verba ipsa obligationi inserta omnes alias solennitates suppleverint, ita habendum sit, ut videatur debitor omni meliori modo se obligasse, & omnibus exceptionibus solutionem remorantibus renunciasse, & via executiva directo & statim adversus ipsum procedi possit, ne alioquin in periculum animæ propter perjurium conjiciatur, vel juramentum, à se præstitum disputare & in dubium vocare præsumatur. Quidam opinati sunt mandari sine clausula posse.

Sed communior opinio est, mandandum sine clausula non esse. I. Quia tale juramentum quomodocunque interpositum obligationi principali nihil addere possit, sed illam tantum ita ut concepta sit roboret atque confirmet; Atqui Processum per viam executivam principali obligatione non contineri, sed eius nomine provisionem & obligationem specialem acquiri, qua nimirum

ratione , & qua via in eventum procedi debeat, aliâs jure communi condemnationem præcedere oportere.

II. Quia huiusmodi obligatio sepe separata sit, sine qua principalis punctus & contractus subsistere valeat, & propterea non præsumendum, aliquem ultra quàm expressum sit, se obligasse & innumeræ quasi exceptiones eiusmodi debitori competere possent, quibus illi sine periculo, perjurii præsertim, ne via executiva non auditis & examinatis planè exceptionibus eius procedatur, & ne coram alio non ordinario suo respondere teneatur, uti licere t. *Conclus. Camerae Dub. 16.* in quo Deputati Imperii secundam opinionem Camera- lium approbarunt, ita tamen ut Dubium illud intelligeretur de causis alias immediatè ad jurisdi- ctionem Camerae pertinentibus. *Spiræ Anno 95. Vide Recess. Imp. Spiræ Anno 1600. §. Wann in ei- ner Verschreibung oder Obligation* c. 36. ubi san- ctio pragmatica est, quòd juramentum instrumen- to obligationis insertum, quacunque ratione præ- stitum fuerit, viam executivam operari non de- beat, nec mandata sine clausula decernenda sint, sed juramentum saltem pro confirmatione obliga- tionis habendum sit.

47 ¶ Quartò quæsitum fuit, an super exhibitis debitoris confessionibus & instrumentis, in qui- bus postea post obligationem primam debitum fa- teatur, mandatum sine clausula decernendum, præcipuè verò ubi confessiones geminatae fuerint? Affirmativam suadere videbatur.

I. Quod

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

- I. Quod malitiis indies crescentibus obviandum sit.
- II. Quia in puncto exceptionum debitori liceat obligationem vel confessionem suam impugnare, & non præsumatur, quod quis confessionem propriam licet extraiudicialem revocaturus sit, quod improbum existimetur.
- III. Quia Judex ex collatione manuum originalis obligationis & subsequenti confessione satis certus reddatur, atque aliàs confessio authentica æquiparetur judiciali.
- IV. Quia secundum quorundam opinionem eiusmodi mandata sine clausula non tam præiudicent quam executorialia.

Sed communior opinio est, mandata sine clausula decernenda non esse.

I. Quia eiusmodi extraiudiciales & non recognite neque probatæ confessiones pro sufficientibus non habeantur, præsertim quia solummodo extraiudicialiter exhibitæ, & iudex hoc casu in initio in Processibus decernendi potestatem non habeat, neque sufficiat postea in Processu multa sigilla conformia aut manus conformes produci, cum æque dubia esse, aut dubitationem admittere possint, quapropter etiam eiusmodi sigilla & manus non comparente debitore per testes probari necesse sit.

II. Quia subsequens confessio præcedentem obligationem non mutare, neque in puncto executionis separatam obligationem operari possit.

III. Quia alias condemnationem præcedere omnino necesse sit, antequam ad executionem procedatur, & hæc confessio condemnationem non suppleat, quasi condemnatio illa in obligatione vel confessione expressa esset.

IV. Quia ratio mandandi non facilè extendenda sit. *Conclus. Camera Dub. 17.* in quo similiter Deputati Imperii secundam opinionem Cameralium approbarunt, ita tamen ut hoc dubium intelligeretur de causis immediatè ad jurisdictionem Camere pertinentibus *Spira Anno 95. Vide Recess. Imper. ibidem Anno 1600. §. Ebener massen sollen 37.* ubi pragmatica sanctio est, ut Confessiones & instrumenta, in quibus debitor post primam obligationem debitum extrajudicialiter confiteatur, etiam si iterata fuerit, ad viam executivam operandum non sufficiant, nec mandata sine clausula decernenda sint.

[* Olim pro impetrandis Mandatis de solvendo ad obligationes clausulas executivas non habentes creditores, requirebant debitorem per Notarium & testes de facienda solutione, quo debitum agnoscente & confitente, per instrumentum à Notario tanquam Iudice chartulario in hanc rem erectum junctâ supplicâ Processus in Camera rogabant, vel ipsimet debitorem ut solvat requirebant, & si fatebatur se debere, instabant ut cum renunciatione privilegiorum & beneficiorum juris sibi met præfigat terminum solvendi, ultra quem si moram longiorem traheret, impetrabant in Camera Processus executivos; Verum per Recessum

Depu-

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

Deputatorum de Anno 1600. §. Ebener massen 2c. 37. hæc & alia sunt explosa, ut proinde tyronibus cavendum sit ab his quæ pro singulari cautela adducuntur in pract. forensi Rosencorbs cap. 3. num. 4.

Quid si obligatio solennibus in constitutionibus Imperii approbatis clausulis executivis destituta, speciales tamen aut generales contineat hypothecas? Hoc casu an loco citationis mandata commissoria C. C. in Camera impetrari possent, fundata ubi fuerit à parte rei jurisdictio &c. forsan non infrugiferè tentaretur. *]

48 § Quintò quæsitum fuit, an valeat pactum & contractus sit licitus de restituenda summa principali siue sorte & pretio, ad cuius refusionem debitor se obligat, si pensionem annuam non solverit: & tali casu, extantibus clausulis executivis solutio sortis sine clausula mandari possit? Quia in fraudem usurarum pactum esse videatur, & quod res in causam siue contractum mutui potius transeat; quam in terminis emptionis subsistere videatur & Constitutione Imperii (Vide Reform. Pol. August. Anno 1548. public. Tit. Von wucherlichen Contracten.) seriò cautum sit, ne relutio vel renunciatio emptoris, vel creditoris arbitrio relinqueretur: & præterea non exiguum discrimen sit, inter huiusmodi & alias veras emptiones, quibus lex Commissoria addatur. In his enim nullo quasi negotio rem inemptam redhiberi posse, quod in illis quorum usus in consumptione sit, non æ-

queliceat, & in his venditori consuli, ut in ipsius arbitrio sit non soluto pretio repetere, rem re-
fuso eo, quod accepit cum usuris, vel pretium ni-
hilominus petere: In illis enim emptori consuli
soli, & quidem re jam planè perfecta, scilicet per
traditionem rei & solutionem pretii, neque redhi-
bitoriam, qua emptori consulatur propter vitium
rei venditæ, huc accommodari posse videatur, cum
de re mobili ibi agatur, & quam emptor accepit,
quasi integram, & quidem ob vitium quod initio
tempore initi contractus inerat rei, & quod sciens
venditor reticuisset (si enim citra eius culpam quid
factum, vel postea supervenerit, non jam ad red-
hibitionem contractus, sed ad id quod interest,
vel etiam ad præstandum actiones solum teneatur
venditor: Et sic non cogatur venditor, rem re-
cipere, sed causæ cognitione & condemnatione
opus est.)

Atqui secus ex quatuor potissimum rationibus
judicatum est.

I. Quia hoc pactum planè diversum sit à priori-
bus & ad redemptionem rei & repetitionem pretii
potius directum, quod arbitrio venditoris regu-
lariter relinquendum, præsertim hoc casu stan-
tibus Imperii Constitutionibus.

II. Quia iniquum esset, dato, tot emptiones &
contractus esse quot sunt pensiones, una illarum
non procedente totum contractum, omnes etiam
quandocunque secuturos, in nihilum redigi & sic
vitium ultra quàm commissum sit, extendi.

III. Quia tale pactum loco pænæ adjiciatur, cu-
ius

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

ius non possit haberi ratio nisi saltem ex culpa, præsertim hoc casu ad redhibitorium respiciendo, atque infinita intervenire possint pro excusatione venditoris.

IV. Quia durissimum futurum esset statim ad repetitionem sortis vel pretii & quidem via executiva, quasi defensionibus omnibus reiectis, profligare, & si quis id, quod facilius est, pensiones scilicet solvere non possit, & in præsentissimam perniciem eius tendat.

Quamobrem multi his rationibus adducti, opinati sunt, tale pactum Constitutionibus Imperii de contractibus usurariis non adeò convenire, & parum admodum differre, an relutio in hunc eventum non solutionis, vel in alterum eventum repetitionis, contra venditorem dirigatur, & propterea à mandato non inchoandum, sed tantum citationem decernendam, & tamen non facile restitutionem pretii iniungendam esse, aut si omnino mandata sine clausula decernenda essent, non præcisè unâ pensione non solutâ, sed ad minimum tribus non solutis mandari posse.

Sed communior opinio est, tale pactum esse licitum & in eventum emptorem rectè per viam executionis & mandati ex illo pacto pretium à venditore repetere posse: ita tamen, ut in Processu etiam summario per iudicem decidatur, quomodo & quatenus Reo parendum sit vel non sit, quemadmodum in aliis similibus mandatis fieret.

Communioris huius opinionis rationes erant.

I. Quia

I. Quia summa inæqualitas esset, emptorem toto pretio carere, & illud apud venditorem relinquere, & contra commodi nihil sentire & quamvis interesse eo casu præstetur, idem tamen periculum nihilominus metuendum esse.

II. Quia eiusmodi pactum in omnibus emptio- nibus de jure admittatur, in quibus nulla quasi possit reddi differentiae ratio, dato enim hanc emptionem esse, sequitur eiusdem naturae esse.

III. Quia Constitutioni Imperii non admodum adversetur: utpote qua solummodo caveatur, ne repetitio pretii in arbitrium emptoris conferatur, quando voluerit rem seu pretium reposcere: sed inde non consequi, quod alio modo & in alium eventum pacisci non liceat: præcipuè verò ita ut penes eiusmodi emptorem non sit, an velit esse obligatus ad relinquendum pretium aut habere obligatum venditorem, sed penes venditorem sit, an velit solvere, vel etiam an possit, neque videatur absurdum, ut venditor pactum ita faciat: quam- diu potero præstare vicissim quod debeo, tamdiu volo uti re vel pecunia & pretio, aliàs id refundere volo.

IV. Quia venditori adeo difficile non sit, pre- tium semel restituere & se obligatione illa exvol- vere, quam in posterum perpetuò pensiones sol- vere & obligatum esse.

Licet enim eo casu liberum ipsius arbitrium re- luendi non nihil constringatur, tamen id ex ipsius facto fieri, neque adeo in eius perniciem ver- gere: Neque hoc casu tam culpa venditoris, quam

De causis mandatorum cum vel sine clausula.
quàm factum non solventis, & interesse emptoris
debitum non recipientis attendendum esse.

V. Quia tanta iniquitas non sit: nec jure prohi-
bitum sed expressè concessum, quòd totus con-
tractus ob non solutionem partis solum pretii in ni-
hilum redigatur & rescindatur.

VI. Quia emptor & venditor, sicut & merx &
pretium correlativa sint, & sic quod de uno consti-
tutum, id etiam censeatur de altero, & contractus
claudicaret, si uni liceret, quod alteri non permit-
teretur, quomodocunque tandem nominetur
pactum, sive legis commissoriae, sive redhibitio-
nis vel aliud simile. Omnia enim illa directò uni
competentia alteri saltem non utiliter videri dene-
ganda, neque difficilius hoc casu rem emptam,
scilicet annuam pensionem, ad venditorem, sed
facile transire, pretium verò non minori vel ma-
iori negotio hìc refundi, quàm si res corporalis in-
empta fuerit, & reluenda foret.

VII. Quia adeo impossibile & difficile venditori
futurum non sit, qui pensionem, tanquam minus
solvere non valeat, si maius & gravius onus im-
ponatur: quia illud etiam absolutæ necessitatis
non sit, etiamsi mandetur sine clausula, quin
exceptionibus ipsius, & causa cognita, ipsi per
Iudicem postmodum non refusio pretii, sed so-
lum pensionum præstatio & cautio injungi possit.
Et quid si adeo ipsius res desperatae sint, ut fortè ne
cavere possit, aut si compertum ex actis fuerit, ip-
sum brevi fore expeditum, & bonis exutum:
utique

utique iniquissimum esset, emptorem de tota re, seu sorte in dubium venire, & expectare cogi, dum quicquid superest pessum eat, & ille deinceps nil penitus recipiat, nisi paucorum annorum pensiones quæ aliàs debitæ, nec in partem pretii cederent, sed integrum maneat necesse sit, quin ipsi sicut aliis creditoribus subveniendum, etiam in principali obligatione, ut salva sit neque sine maxima detrimento & periculo expectandum venditori aliquot annos, dum magis inopia semel cœpta augeat, quod communiter fiat, sed vicissim malitiis debitorum obviandum, *Conclusum Camer. Dub. 18.* in quo Deputati Imperii Collegii Cameralis secundam opinionem ut juri & æquitati consentaneam approbarunt: ita tamen ut appendix de judicis decisione, quomodo & quatenus reoparendum sit, vel non sit, observaretur: & dubium hoc similiter de causis ad jurisdictionem Cameræ pertinentibus intelligeretur. *Spira Anno 95. Vide Recept. Imper. Anno 1600. §. Ferners bis anhero im Heiligen 1c. 38.* ubi pragmatica sanctio est, si debitor ad refusionem sortis se obligaverit, quatenus in pensione annua præstanda moram nectat, eiusmodi contractum in Imperio usitatum atque licitum esse, & hoc casu pretium à venditore per viam executionis & mandati ex illo pacto exigì posse.

49 ¶ Sextò in causis mandatorum sine clausula super quatuor casibus hoc quæstionis fuit: An hujusmodi mandata adversus personas, non mediæ Imperio subjectas decernere liceat?

Multi

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

Multi in ea sententia fuerunt, ea in re Magistratibus proximè immediatis præiudicandum non esse: Quia illi non minus, imò eò quòd magis vicini essent, aliquantò celerius afflictis æquò auxilio succurrere possint, nec moram facturi, nec auxilium denegaturi sint, & quòd alioquin eius generis mandata sine clausula jurisdictionem Camerae fundarent, de illis personis intelligendum esse, quas aliàs per mandata sine clausula & statim via ordinaria juris in Camera persequi non liceret, sed diutaxat coram Iudicibus ordinationis, qui mandandi & exequendi jurisdictionem nullam haberent, & quibus ad eiusmodi mandata serò & per multas ambages pervenire daretur; Sed illæ rationes hoc casu locum non haberent.

Alii verò existimarunt, quòd vel mediatis ea ratione mandari possit, his argumentorum rationibus adducti.

I. Quòd eo modo Iudici inferiori non præiudicetur, quia is in illa causa tam in possessorio quàm in petitorio, jurisdictione sua uti, eamque exercere possit, quandocunque & quomodocunque velit, etiam pendente alibi puncto partitionis, quia in Camera tantum nobili officio iudicis procedatur, & de nudo facto exorbitante cognoscatur (non attenta causa justitiæ principali, quàm malè agendo Reus quodammodo vitiet, aut saltem illam separari interim omnino faciat) & illud solum prohibeatur, quod omni jure prohibitum sit, & per se pœna dignum & nullo etiam implorante

tolli debeat & possit, utpote reipubl. perniciosum, quapropter celerrimè procedendum.

II. Quia Iudex inferior sæpè ea qualitate & potentia, quæ hoc casu requiritur, præditus non esset, & qui cogeretur appellationibus à suis decretis sententiis & mandatis locum relinquere, & ita eorum effectum & auxilium differre, non sine gravi periculo tam privati quàm publici præiudicii.

Quamobrem Iudex inferior simili modo ex officio teneatur malis mederi & è medio illa tollere, quemadmodum & superiori Magistratui id concedendum, & is non impediendus, sed potius ad id munus promovendus esset: quia ea ratione rectius justitia administraretur, & gravamina citius tollerentur: quapropter etiam id, quod Iudex eo casu faceret, rationem nullam præiudicii vel injuriæ haberet contra Iudicem inferiorem, etiam quoad ipsum punctum mandati & partitionis, præsertim cum nondum præventio intervenerit, sed res adhuc integra sit.

Alii tamen hoc casu distinguendum esse censuerunt, ita ut tantum in maximè odiosis factis, & quæ quasi directò ad publicam tenderent perniciem & præsens gravissimumque præjudicium secum traherent, itemque in casu denegatæ vel protractæ justitiæ, Camera mandata decernere liceret: in aliis verò factis, quæ non adeò atrocem haberent facinoris enormitatem, nec damnum irreparabile inferrent, Iudici inferiori non præjudicaretur. *Conclus. Camera Dub. II. in quo prima opinio*

De causis mandatorum cum & sine clausula.

Opinio tanquam Ordinationi Camerae, juri communi, stylo consueto & Constitutionibus Imperii consentanea atque conveniens per Deputatos Imperii approbata est, inter quos quamvis fuerint, qui hanc ampliationem addendam esse censerent, quod in causis denegatae justitiae, aut si inferior judex non vellet aut non posset sine clausula mandare, ubi de jure vel ex ordinationis dispositione teneretur, eo casu Camera Imperialis potestatem habere debeat, id, quod juris est, statuti atque mandandi: attamen conclusum est hanc ampliationem supervacaneam & necessariam non esse, quia alias juris non esset, & illi cui justitia denegatur, ordinationis legibus satis provisum esset.

Spira Anno 95. Vide Recess. Imperii Spira Anno 1600.

§. Es wird nicht weniger in Zweifel 2c. 32. ubi pragmatica sanctio est, Magistratibus proximè immediatis in mandatis eiusmodi decernendis præiudicandum non esse, quia magis vicini sint & læsis juris auxilium expeditius præstare queant nec facile præsumendum implorantibus auxilium ab illis protractum aut denegatum iri. Confer Gail.

1. obs. 13. circa finem & obs. 16. num. 12. lib. 1. ubi ait: mandatum sine clausula fundare jurisdictionem Camerae, quando utraque pars immediate Imperio subiecta sit, vel saltem Reus; meminisse tamen se, eiusmodi mandatum decretum esse contra reum mediate Imperio subiectum in causa Episcopi Merspurgenensis contra Joannem à Destaw 19. Aug. Anno 1550. qui reus non erat immediate

sub Imperio, sed hoc factum fuisse ratione bonorum, eò quòd Reus bona feudalìa immediatè ab Imperio recognoverit & possederit. *Vid. eundem obs. 1. lib. 1. num. 5.* ubi tradit, Mandata sine clausula ex *Ordinat. T. part. 2.* immediatè jurisdictionem Camerae fundare, quando decernuntur contra Reum immediatè Imperio subiectum, vel quando qualitas causae immediatè ad Cameraam pertinet: in aliis verò casibus adeundum esse Rei vel rerum controversarum iudicem *secundum l. final. C. ubi in rem Actio &c. c. fin. ext. d. for. compet.*

COMMENTARIUS.

5. §. *vers. Pignorationum:*] Hic mendum subesse suspicor. Agit enim hic Gailius de mandatis cum clausula, sed in causis pignorationum mandata non cum clausula, sed sine clausula decernuntur. Confer Gail. lib. 1. de pace publ. c. 9. num. 1. Frider. Mandanus tamen lib. 2. de Process. Cam. se in causa pignorationis mandatum cum clausula decretum esse meminisse testatur, sed malè, ut addit cap. 10. n. 3.

41. §. *Sylvæ vastentur:*] Si mandatum inhibitorium de Sylvis non vastandis impetretur, pars autem contra quam impetratur, neget sylvas vastari, Commissio in Camera peti potest, ut vel testes examinentur, vel in rem presentem eatur. Rutger. Ruland. de Commission. lib. 2. cap. 4. num. 9. ubi exemplum annotavit in causa der Gebrüder von Wisteben / contra Ducem Wilhelmum Administratorem Saxoniae.

42. §. In-

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

42 §. Instrumenti Guarentigiati:] *Guarentigia* nihil aliud est, quam praeceptum factum per Notarium de Instrumento rogatum à partibus, ut observent in Instrumento contenta. Vocantur autem Instrumenta Guarentigiata forsàn à Guardia, quod Tuscis & Lombardis custodiam atque securitatem significat, quia per talia Instrumenta pacta plenius servantur. Vide Colerum de Process. execut. part. 1. cap. 3. num. 16. & sequentib.

Alii derivant à verbo Guarentare, idem significante quod securum reddere sive cavere. Vide Menoch. de arbitrar. judic. quæst. casu 17. n. 5. & casu 10. 5. num. 41. Petrum Rebuff. in Constitut. Reg. de literis obligatoriis num. 13. ubi instrumenta hæc Garentigiata appellat & eadem esse docet, quæ confessionata & Instrumentum Garentigiatum dicit à Garentigia derivari, quod Italis idem quod firmum significet.

[* Notandum pro cautela multum singulari, in debitis liquidis & confessatis de stylo & jure hodierno parum interesse, num mandatum, vel nuda citationem impetrem, ut enim ex Recessu Novissimo de Anno 1654. §. Damit auch 2c. 153. constat, sententiis in omnibus citationis & appellationis Processibus condemnatoriis, executoriales statim annecti, sic, quando debitorem debito liquido & confessato mihi devinctum habeo, impetro citationem & obligationem loco probatorialium cum oblatione me narrata citationis loco libelli repetiturum adiungo, facta horum omnium insinuatione, citato in primo termino respondere in-

cumbit, quod in liquido & confessato adeo relevans vix dari poterit, quin contradictione ex temporaneâ generali aut speciali præmissâ in primo statim termino submittatur, ita obtentâ sententiâ & executorialibus simul, ad partitionem proceditur prout in mandatis, facit ad hoc ut aliquatenus sumptibus qui in redimendis Mandatis dapfiliiores sunt, parcatur, etsi alium usum non haberet.

Procedit hæc cautela adversus Civitates, & illos qui austregarum beneficium non habent, indistinctè; adversus reliquos austregis gaudentes: si clausula austregarum vel primæ instantiæ renunciatoria obligationi sit inserta.

Cum in hoc capite de mutuo, pensionibus, & redditibus annuis agatur, superpondii & mantissæ loco ex Recess. Imp. de Anno 1654. noviter in hanc rem emanata, unâ cum indies occurrente praxi adjicio,

Ut autem confusa suo quodam tractentur ordine, prius de personis hac constitutione comprehensis, postmodum de obiecto seu re ipsâ, tertio de quæstionibus ex hac nova constitutione indies pululantibus, & quarto de modo, quo in Camera proceditur, quæstio erit.

CAP. I.

PERSONÆ quæ sub hac constitutione comprehenduntur, sunt depauperati calamitate bellica, vel apud quos pensiones ita increverunt, ut solvendo esse desierint d. Recess. §. Esen demnach.

165. Nec

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

165. Nec interest si sint cives in singulo, si Civitas, si Status mediati si immediati, cum constitutio loquatur generaliter.

Excluduntur I. omnes qui etsi calamitosa per-
pessi sint, solvendo tamen manserunt d. 6. *Seren*
demnach &c.

II. Excluditur constitutio Holfatica Anno
1604. erecta & renovata 1. Octobris Anno 1600.
d. 6. 7. *Jedoch* &c.

III. Transactio Anhaltina à Cæsare jam ante
confirmata.

IV. Quicquid Status in suis propriis territo-
riis inter cives & subditos suos super debito & cre-
dito servandum jam ante ordinaverint, vel in fu-
tutum ordinaturi sint, cum ipsis de subditorum
Statu, facultatibus, & plus minusve perpeffo belli
imbre præ cæteris constet.

Sic Serenissimus ELECTOR & DUX BAVARIÆ,
jam dum ante 11. Aprilis Anno 1635. tale Edictum
in suis terris promulgavit.

Eodem modo Serenissimus ELECTOR PALATI-
NUS CAROLUS LUDOVICUS 6. Decembris
Anno 1654. omnibus suis officialibus, viam qua
progrediantur in exigendis & exequendis super
credito subditis Palatinatus publico proclamate
seu Edicto præfinivit. Nec ab his abest

DUX WÜRTEMBERGENSIS, ut ex eius sub dato
Stutt. art den 3. Februarii Anno 1655. per univer-
sum Ducatum promulgato Edicto videre est.

V. Excluditur ab hac constitutione Domus

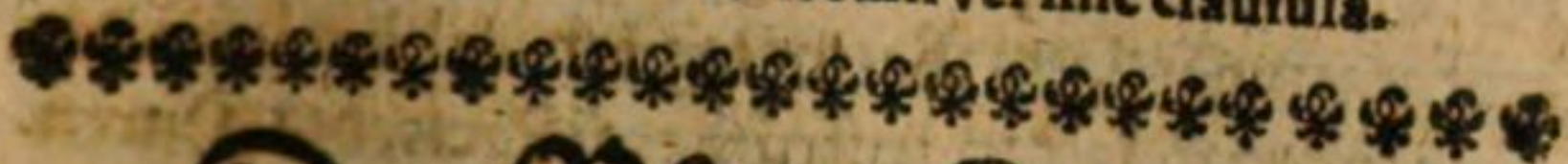

ELECTORALIS PALATINA, quia durante bello
omnium durioris inter Status conditionis fuit, d.
Recess. 6. Nach demmahlen 2c. 170. Huic enim à
Gloriosissimæ Memoræ IMPERATORE FERDIN.
III. sub dato Regensburg 15. Maij Anno 1654. spe-
ciali indulto omnes cessæ & intra viginti annos
cessuræ pensiones, cum hoc tamen moderamine,
ut viduarum, pupillorum, personarum miserabi-
lium, æquam & Christiano Principe con-
dignam rationem habeat, remissæ
sunt.

Act

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

Der Röm. Keyserl.

Majestät

FERDINANDI III.

Indultum Speciale

Wegen Ihrer Churfürstl. Durchl.

Herren Carl Ludwigen /
Pfaltzgraven bey Rhein / &c.

In Schulsachen.

Ferdinand

der Dritte / von Gottes

Gnaden Erwählter Römischer

Kayser / zu allen Zeiten Mehrer des

Reichs / in Germanien / zu Hungarn / Böhme /

Dalmatien / Croatien und Slavonien König / &c.

Erzhertog zu Oestreich / Herzog zu Burgund /

Steier / Carnten / Crain / und Württemberg / Graff zu

Tyrol / &c. Bekennen öffentlich mit diesem Brieff /

und thun Kunde Allermänniglich / demnach Uns

des Heyl. Reichs Chur-Fürsten und Stände / und

Der abwesende Räte / Botschafften vnd Gesandte
 auff gegenwärtigem Reichstag bey deliberation des
 §. de indaganda &c. Instrumenti Pacis, des Durch-
 leuchtigen / Hochgebornen **CHARL E D W J.**
SE R / Pfalzgraven bey Rhein / Herzogen in
 Bayern / vnd Graven zu Sponheim / des Heyl. Rö-
 mischen Reichs Erz-Schatzmeisters / Unsers lieben
 Oheims vnd Churfürsten Liebden / Ihrer Schul-
 den halben / so wohl bey denenselben / als bey Uns-
 selbst angebrachte Beschwerden dahin recommen-
 dirt; daß Wir seiner Liebden / in ansehung dero Lan-
 den vberauß grossen Ruin vnd bekant vnvermögen-
 heit / vber die allgemeine Vorsehung des jetzigen
 Reichsschlusses / ein absonderliche mehrere modera-
 tion vergönnen wolten / vnd Uns demnechst / Ihr
 Liebden / vmb ertheilung Unserer Kaiserlichen
 mehreren Begnadigung vnd etwas lenger vnd ge-
 raumern Anstandt der Schulden / gehorsamlich an-
 gelangt / vnd gebetten / daß Wir auff solche des Heyl.
 Reichs Chur-Fürsten vnd Ständen ansehnliche
 recommendation vnd Guebedüncken / Unsere Kae-
 serliche resolution dahin Enädiaß ertheilt / vnd Wol-
 len / daß Seiner des Churfürsten Liebden von allen
 verfallenen / vnd noch in zehen Jahren à dato die-
 ses Brieffs anzurechnen / fallenden Zinsen / gänz-
 lichen befreyet seyn vnd bleiben; Vnd nach verflief-
 sung solcher zehen Jahren / die darauff nechstfolgende
 zehen Jahr / mehrers nicht / als einen halben lauf-
 fenden Zins jährlich abtragen: Nach deren verstre-
 chung aber / das ist / von dato vber zwanzig Jahr / die
 alsdann jährlich fallende Zins völlig zu bezahlen
 schul-

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

schuldig seyn solle: Jedoch mit dem Bedinge / vnd Anhange / daß Ihre Liebden vnter dessen denen gang dürfftig vnd nothleidenden Creditorn als Wittiben / Wänsen / vnd miserablen Persohnen / auch was ad causas pias verschaffe / Ehrlich beegnen / vnd nach Möglichkeit an die Handt gehen sollen.

Vnd gebiethen darauff allen vnd Jeden Obrigkeiten vnd insonderheit mehrgedachtes Churfürsten in der Pfalz habenden Creditoren / wo die allenthalben im Heyl. Reich gesessen seyn / daß Sie mit Seiner Liebden vnd dero Landen vnd Vnterthanen obbestimmte Zeit vber / obverständener massen in Gedult stehen / vnd dieselbe darwider / mit Arresten / Executions Processen / noch in andere Weise vnd Wege nicht bekümmern / anfechten / noch beschwehren / sondern dieselbe bey dieser Unser Kayserlichen Verordnung / ruhig vnd vnturbirt verbleiben lassen; An demebeschicht Unser Gnädigster vnd ernstster Wille vnd Meinung; Mit Brkundt dieses Brleffs / besiegelt mit Unserm auffgetruckten Kayserlichen Secret Insiegel: Der geben / in Unserer vnd des Heyl. Reichs Stadt Regenspurg / den 15. May Anno 1654. Unserer Reiche des Römischen im achtzehen / des Hungarischen im neun vnd zwanzigsten / vnd des Böheimischen im sieben vnd zwanzigsten Jahre.

Not. Dieses Kayserl. Indulgentium ist in der Chur-Pfalz publicirt worden / sub dato Heidelberg den 12. Junii Anno 1654.

Chur

Chur-Pfälzische Verord-
nung vnd Befelch an dero Beampte
 den 6. Decembris Anno 1654.

Wegen der Chur-Pfälzischen Unterthanen
 passiv-Schulden vnd wie es damit zu
 halten außgangen;

Carl Ludwig
 von Gottes Gnade Pfalz-
 graff bey Rhein/des Heyl. Römischen
 Reichs Erbk-Schatzmeisters vnd Chur-
 Fürst/Hertzog in Bayern/2c.

Unsern gnädigen Gruß zuvor/Ge-
 strenge / Lieber / Getreue /

WAs Wir hiebevord/wegen der Kayserlichen
 Majestät mit Einwilligung der Reichs-
 Ständt/ Uns / der Schuldenhalben er-
 theilten Privilegii: Sonderlich Unserer
 Unterthanen passiv-Schulden betreffende/an Euch
 befehlend / gelangen lassen / dessen habe Ihr Euch
 noch wol zu erinnern: Nachdem dann in dem zu
 Regenspurg jüngst auffgerichteten Reichs-Abscheide
 5. Eegen demnach / Ordnen vnd Wollen 2c. Un-
 ser andern engehalten / daß dem jenigen nachgelebet
 werden

De taufis mandatorum cum vel sine clausula.

werden solle/was Ehr. Fürsten vnd Stände / in ihren territoriis in Credit-Sachen/vnter ihren Vnterthanen vnd Bürgern / als deren Zustandt ihnen am besten bekandt/allbereits verordnet/ oder noch verordnet werden/als haben Wir nach reiffer der Sachen/auch Lands vnd Vnterthanen Zustandes erwegung/Vns endlich dahin entschlossen / vnd wollen / daß Ihr in denen Fällen / da ein Auß-oder Inländischer/an ein oder andern / Unserer Bürger / Vnterthanen / oder Angehörigen / eine rechtmäßige liquidirte pretension vnd Forderung hat/ Ihr darinnen dieser Maß vnd Bescheidenheit Euch gebrauchet/ daß Ihr vor allen Dingen / der Creditorn so wohl / als Debitorn Zustandt reifflich erweger / vnd welche debitores dergestalt bemittelt / daß Sie notoriè solvendo, vnd ohn ihr sonderbare Beschwerung/hero Gläubiger befriedigen können / Ihr Sie dazu auch anweiset / vnd haltet ; Hingegen aber/welche Schuldner/durch das langwierige Kriegs-Verderben/dergestalt verdorben/daß sie bekänntlich keine Zahlungs Mittel haben/solche / wie sie ohne das durch die Unmöglichkeit entschuldigt ; Also ihnen / biß sie zu bessern Mittelen gelangen/gnugsame Zeit vergönnet vnd zulasset: Welche Schuldner aber / zwischen diesen beyden extremis in einem mitteln vnd solchem Standt sich befinden/daß sie hero Schulden / ob wohl mit etwas hero Ungelegenheit / zahlen können ; bey solchen vnd dergleichen Fällen / habt Ihr zuörderst dahin zu erachten / daß Ihr durch gültliche Wege / mit reiffer Erwegung / beydes des Gläubigers vnd Schuldners Zustandt

Zustande/auch anderer mit einlauffender Umstän-
 den (sonderlich / ob der Debitor das Unterpfand
 seith dem Friedensschluß genossen/oder ob er die vffge-
 nommene Gelder dem Commissariat verschossen) die
 Parteyen gütlich aufeinander setzet/ vnd zu billichem
 Vergleich vnd Terminen vermöget/oder/falls solches
 nicht zuerhalten/ *ex æquo & bono*, nach Billichkeit
 der Sachen / einen Aufschlag gebet/nicht aber nach
 der Strenge verfähret; Weniger / durch allzuheilen-
 der Execution die Unterthanen vertreibt / oder zu
 Abiragung der Herrschafft Gefäll vnd Schuldigkeit
 vntüchtig machet; Vornemblich aber dahin Erwer
 Absehen richtet/dasß Ihr/zur ablegung der Capitalien /
 inner deren ohne das im letzten Reichs Abscheide ver-
 gönnter Zeit / vnd vorgeschriebener massen keinen
 Debitorn / wider seinen Willen zwinget: So dann
 den Pensionen/Zins vnd Gülden halben / es dahin
 richtet / dasß diejenige / so vor dem letztern Reichs-
 Schluß verfallen/cassirt: Hingegen mit denen künfft-
 igen desto richtiger zu halten werde. Welches Wir
 jedoch nicht also ohne Unterscheide / sondern allein
 auff diejenige Schulden verstehen/die vnter wehren-
 dem Krieg oder noch vor demselben gemacht worden:
 Dann welche seither dem Münsterischen Friedens-
 schluß allererst contrahirt: oder da auch der Zah-
 lung halben seithero besagtem Friedensschlusse (aus-
 ser da Soldaten / einige obligationes von Unsern
 Unterthanen gepreßt) Neuer Vergleich zwischen
 den Parteyen gemacht vnd getroffen worden / oder
 noch gutwillig möchten getroffen werden / lassen
 Wir es bey dem Inhalt derselben obligationen/ vnd
 trans-

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

transaktionen allerdings bewenden : Doch habe
Ihr / was vnter andern Obriegkeiten im Reich
geseffene Creditores anlangt / dahin zu sehen / wann
dieselbige Vnsere Vnterthanen nicht zahlen / daß ge-
gen ihnen es gleichmäßig gehalten werde / inmassen
Euch auch vorbehalten / in einem oder andern zweif-
elhafften Fall / bey Vnserer Sangesley weitem Be-
scheids Euch zuerholen.

So viel aber die Communen / es seyn gleich
Stätte / Flecken oder Dörffer / so Vns zugehören / an-
langen thut / nach dem die Kayserl. Maj. obberuester
massen Vns der Schulden halben / das jüngst pu-
blicirte Indult Allergnädigst ertheilt / haben gedach-
te Communen sampt vnd sonders / wider deren
Creditoren anlätze / sich desselben zugebrauchen
vnd zu bedienen : Es were dann Sach / daß dersel-
ben eine oder mehr / seich dem Friedensschluß / doch
ohne Zwang / mit ihrem Creditorn sich absonderlich
ver gleichen hette / oder noch vergleichen möchte / da-
bey es dann billich sein verbleibens : Vnd damie
Wir auch wissen mögen / wie viel ein jeglicher Vn-
serer Communen / Stätt vnd Dörffer schuldig seye /
vnd wem ; Als solt Ihr von denen Euch anver-
trauten Amps. Stätten / Flecken vnd Gemeinden
eine gründliche Verzeichnis erfördern / was vnd
wie viel ? auch weme jede Gemeinde schuldig ? mit
bezeichnung bey jedem Schuldt. Posten / ob solche
Schuldt vor : in : oder nach dem Krieg gemacht
worden ? vnd solche zu Vnserer Sangesley förder-
lichst einschicken. Im übrigen ist die Meinung /
daß

daß es auff solche Schulden / welche allererst seither
dem Friedensschlusse gemacht worden / nicht zuver-
stehen / auch da bey einem oder andern Fall einige
special- und sonderbare consideration mit einlauffen
solte / daß Euch derenehalben weitem Bescheids
zuerholen vnbenommen: Uns aber jedesmahlige
dispensation und Verenderung / nach befindung
der Umbständen / und zunehmung deren Nah-
rung jedesmahls zuthun / vorbehalten. Dar-
nach Ihr Euch zu richten. Datum Heidelberg
den 6. Decembr. Anno 1654.

Carl Ludwig.

Würten.

Württembergisches Sta- tutum

Wegen Bezahlung der Schulden.

Von Gottes Gnaden

Eberhardt Her-
zog zu Württemberg/ 2c.

Unsern Gruß zuvor/ 2c.

Sebe Gerewe / Euch ist vnverbor-
gen / was so wohl bey denen Münster-
als Dßnabrückischen Friedens- Tra-
ctaten / als auch deme nechst vorge-
wesenen Reichs Convent zu Regen-
spurg / wegen nachse- vnd bezah-
lung / der alten vnd neuen Zins / sorgfältig deli-
beriret vnd verabscheidet / danebens auch Chur- Für-
sten vnd Ständen des Reichs / wie sie es in ihren ter-
ritoriis, nach deren ihnen am besten bekandten Zu-
standt / vnd erlittener Kriegas- Schaden gehalten ha-
ben wollen / mit seiner gewissen Masse freygestellet
worden.

worden. Nachdem nun dieses vnser Herzogthum vnd Landen / nicht allein mit einem grossen Schulden Last an sich selbst beschweret ; Sondern auch den Kriegsflammen vnd Trangsahlen der gestalt vor andern empfunden / daß dannenhero der vor Augert stehenden Abmangel an Leuten vnd der Nahrung gang betaworlich eingetretten / vnd darumb jeso nach Gottes gnädigen Verleihung / erlangten edlen Friedens (warum seiner Allmacht man inbrünstig zu dancken) so wohl auff seiten der Creditoren / die nünmehr inständig / mit Vorwandt ihrer Bedürffigkeit / die Zinsreichung suchen / als auch der Debitoren / welche mit allerhandt grossen lamentationen / vnd Vorschungma noch obhabenden Ohnvermögens / auch ohneinträchlichkeit der Güter / vorab des vnerhörten Geldmangels sich entschuldigen / vns täglich klagen / mit nicht weniger Vnser Betrübnuß vorkommen / dannenher Wir nach reiffer der Sachen vberlegung vnd Berathschlagung / Vns wie es so wohl der Communen als auch privat-Persohnen Capitalien Verzinsung halber / fünffzig zu halten / inmassen mit mehrerem hiernach folgt / wolbedächelich resolviert haben.

Vnd zwar Erstlich / so viel die Stätt / Flecken / Weyller vnd Communen betricffe / ist hiemit Vnser zuverlässiger ernstlicher Wille vnd Meinung / daß diejenige Communen / die bereits der Zinsung halber / mit ihren Creditoren / sich gültlich verglichen / oder von selbst die völlige Liefferung angefangen / dabey verbleiben vnd solchem nachsehen / diejenige aber / so nach dato sich verglichen / noch dieses

De causis mandatorum cum vel sine clausula:

ses lauffende Jahr / in so grossem bekandten Gelo-
mangel / bey reichung eines halben Zinsß gelassen /
auff das nechstfolgende 1656. Jahr von dem ersten
Januarii an aber / durchgehent alle mit völliger Zinsß-
rechnung einhalten / vnd dero Creditoren begegnen /
wargegen aber alle vbrige alte Zinsß gefallen seyn
sollen. Sonderlich aber ist vnser Befelch / Ihr
sollet daran seyn / daß den jenigen Gläubigern / so
das ihriae mitleidentlich zur Bezahlung der Schwe-
dischen satisfaction-Gelder / vnd in specie, zur ab-
wendung Brandt / als eine Brandtschagung oder
auch zu erlösung auß der Gefangenschafft / nemlich
als ein Loßgelt hergeleihen / oder was ein Bürg vn-
schuldig vnd gezwungener weiß vor einem andern /
sonsten rechtmessigen Schuldner bezahlen müssen /
so wol die von Anno 1650. biß dato verfallen / als
für außlauffende Zinsß / völlig vnd ohne Abgang
vor allen Gläubigern entrichtet vnd bezahlet werden.

Belangende vor das Ander / die bey den privat-
Personen vnd Vnterthanen haftende Capitalien /
lassen Wir es gleicher gestalten / wo einer oder der
ander Schuldner mit seinen Gläubigern der Zinsß-
reichung halber sich veraliechen / oder von selbst
sich zur Zinsfreichung die Zeithero bequemet / in alle
Wege auch dabey bewenden.

Wo aber ein solcher Veraleich nicht vorgan-
gen / so wollen Wir ernstlich / daß solche privat-
Zinsfreichungen / von dem 1. Jan. 1650. ihren
würcklichen Anfang nehmen / die Bezahlung aber
dergestalten geschehen sollen ; daß jedes Jahr mit
dem

dem lauffenden völligen neuen Zins / eine hälffte et
nes alten Zinses / nemlich Anno 1650. an / bis zur
gänglichen abstattung des Vffstandes gereicht wer
den solle ; Vnd gleich wie diese Vnsere wolbedachte
gnädige Verordnung vff die Billichkeit / vnd aller
seits hoffender Geträglicheit gerichtet ;

Also versehen Wir Uns gänglich / daß
deroselben in allem gehorsamlich nachgelebet wer
den solle / wie dann Ihr Beampte hierüber ernst
lich zu halten wissen werdet. Datum Stuttgards
den 3. Febr. 1655.

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

CAP. II.

QUoad rem ipsam hac constitutione comprehensam sciendum, ad eam spectare omnia credita *Schuldsachen* / sive ex simplici mutuo, sive ex annuis redditibus personalibus aut realibus oriuntur, sive sint redimibiles sive non, Et I.

CAPITALE, non obstante præscriptione, saluum creditoribus maneat, d. Recessu §. So viel nun 2c. 166. &c.

II. Si relutivum sit, illud intra tres annos à dato 17. Maii Anno 1654. redimere nulli fas esto, d. §. vers. Jedoch :c.

III. Hoc tempore transacto si redemptio fiat, particularis pro quantitate summæ in 2. 3. 4. 5. 6. & ad summum 7. terminos divisa solutio intra septem annos subsequentes admittitor, nisi debitor sit prodigus aut talis rerum suarum provisor, à quo pinguior fortuna sperari nequeat, vel creditor careat alimentis sui & suorum. d. §. vers. Falls aber.

IV. Ubi debitorem parati nummi deficiunt, loco horum rem mobilem aut immobilem meliorem, æqua æstimatione præviâ, creditori in solum offerat. d. §. vers. Oder auff den Fall 2c.

V. Obligationes durante bello vi metuve extortæ ad normam instrumenti pacis art. 4. §. contractus & seqq. actione careant. d. §. v. Siebendes.

QUoad PENSIONES, maneat futuræ & cadant omnes ante diem d. Recessus cessæ aut præteritæ, quadrante excepto; Quem demum solvat debitor

junctâ annuatim unâ veteri cum novâ post annos decem, Capitali citius soluto intra tres vel quatuor, dict. Recess. §. Die verflossene 167.

Si impossibilitatem & in hoc quadrante docuerit, audiatur, vers. Jedoch hieben d. §.

Excipiuntur I. res transactione compositæ, nisi debitor se post eam solvendi mediis exutum probaverit.

II. Sententiæ realiter executæ.

III. Capitale & pensiones exsolutæ.

IV. Mutuo data pro satisfactione militari ex Instrum. Pacis, ad ranziones, Brandschazungen/redemptionem vitæ, corporis, larium atque prædiorum.

V. Creditum ad coëmenda aut instauranda bona diruta, quæ abinde fructum sui cultoribus præbuerunt, & reflorescunt.

VI. Quod fidejussor aut expromissor necessitate pulsus pro alio solvit, vel in futurum aliis quàm Imperii civibus (qui hac constitutione non ligantur) solvere cogitur.

VII. Causæ piæ & privilegiatæ d. Recess. §. Gesen demnach ic. 165.

Pensionibus futuræ, sive ex mutuo sive annuis redditibus quincunces non excedant, d. Recess. §. Anreichendt die fünffte Zinse / ic.

In hoc morosi ad ostensionem obligationum paratâ executione compellantur. d. §.

In genere conscientiam quisque suam modo Christianis condecenci excutiat.

Si potis est, æquâ viâ cum adversario transigat.

Judex

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

Judex etiam, antequam telam judicariam ordiatur, concordiam tentet, §. *Sehen demnach* 166. 20.

Callatis in totum moratoriis huic Recessui adversantibus §. *Damit aber* 20. 289.

C A P. I I I.

VT ergo in medelam deperditæ Germaniæ hæc nova communis Imperii constitutio est adinventata: vid. Inst. Pacis §. de indaganda &c. artic. 8. *Des hochlöbl. Kaiserl. Cammergerichts vnd Reichs-Hofraths Gutachten de Anno 1653. wie auch der Ehrw. Fürsten vnd Stände des Heyligen Reichs Bedencken vom 30. vnd 20. Aprilis Anno 1654.* ita huic tanquam sanctioni pragmaticæ inhaeret **CAMERA**, excepto, quod ante telam judicariam concordiam inter partes tentare non possit, nec etiam in hoc supremo tribunali ita styli sit.

Disputationes verò ex hac constitutione oriuntur variae, 1. quæritur, cui qualificationis incumbat probatio; An debitori, an verò creditori? Quod etsi variè in causis Cameralibus disputetur; Prius tamen hæc sequentia suadere videntur; Quia ubi ad beneficia paupertatis fit provocatio, nemo pauper, sed quilibet solvendo esse creditur, donec probetur contrarium, 2. quia debitor excipiendo ex hac constitutione fundat se in jure singulari certas qualitates requirente, 3. quia absurdum esset creditori id iniungere, cum ipsi scrinia sui adversarii lustrare & facultates ipsius excutere sit impossibile,

4. quia & de jure Iustiniano debitorum à nexu debiti non liberantur, nisi ejurent bonam copiam, Novell. 135. cap. 1. 5. quia in aliis debitori concessis remediis, præsertim *authentica hoc nisi* &c. & beneficio competentiae (quod ultimum cum hoc maximè symbolizare videtur) egestatem suam probet necesse est. Et ex his practicum vidi, creditores etiam contra civitates non infimi ordinis, qui hac constitutione excipiendo frui voluerunt, ut jurato edant specificam bonorum atque reddituum descriptionem, replicasse. Ego in his omnibus arbitrium judicis requiro, qui pro qualitate negotii & circumstantiarum hæc omnia dijudicabit &c.

Secundo, de sublata in §. *So viel nun die Capitula* ita &c. præscriptionis exceptione dubitatur; An etiam ea præscriptio sublata censeatur, quæ ante tricennale hoc bellum non tantum capta, sed etiam completa, ut proinde præscribenti jam ante jus quæsitum fuerit. Scio equidem inter certos Imperii Status hoc ab utraque parte anxie excussum esse, quid judicatum sit non memini; Ego in verbis: *Keine verjährung wegen der bey wehrendem Krieg unterlassener Forderung* / & in jure communi, ex quo tempore belli præscriptio saltem dormit aut cessat, jam ante completa autem non tollitur, decisionem quærerem.

Tertio dubitatur, an constitutio de non attendenda præscriptione ita crudè de quibusvis tempore belli intromissis exactionibus sit intelligenda; An verò tantum ubi copia judicis & agendi facultas defuit, ita ut ipse qui præscriptionem declinare vult.

De causis mandatorum cum vel sine clausula.
vult, probare illud cogatur, in qua opinione sunt aliqui ex novellis.

Quarto, si debitor reluat & particulari solutione intra 7. prædictos annos gaudere velit, an sit audiendus juxta §. So viel nun die Capitalia? Ego ubi creditor reluitionem tentat, hoc beneficii debitori concessum esse arbitror, ut aliquo modo releveatur per terminos, non verò ubi creditori forsan invito ipsemet hoc tentat: eo enim casu vires suas excutiat & solvat ad præscriptum obligationis necesse est: necessitate enim pressis, non delicatis hæc lex scripta.

Quinto, quia saltem de relutivis disponitur, quòd intra triennium à creditore relui nequeant, quæritur, An ergo in non relutivis, ut sunt annui redditus, valebit ex parte creditoris dispositio Recessus Deputatorum de Anno 1600. §. Ferners ist bis anhero x. 38. ubi cavetur, Mandata sine clausula locum habere, wann der Schuldner sich selbst obligirt / daer in Zahlung der Jährlichen Gülden sich säumig erzeigen würde / alsdann dem Gläubiger alsobalde die Rauff- oder Haubsumme neben den Gülden wieder zu geben. Et annon expectato triennio, si conventio sit executiva, Mandata sine clausula de solvendo vel dimittendo auf Haubstuell und Zinsen cum effectu realis executionis decernentur? Ego constituentes hic minus dixisse, quàm sensisse arbitror, ut proinde benigna interpretatione verbis subveniendum sit.

Sexto quæritur; An hæc constitutio etiam sit

extendenda ad debita post conclusam pacem Monasteriensem primùm contracta? quod meo iudicio negandum; cùm expressè æris alieni meminerit, quod durante bello est conflatum.

CAP. IV.

QUO ad modum procedendi ex hac constitutione, notandum, Cameram pro qualitate obligationum supplicantibus vel mandata de solvendo, dimittendo hypothecas, immissoria, executorialia, vel citationes super credito, maxime pensionibus & redditibus, in genere decernere, nec aliter, quantum ad decernendos Processus & aperiendum auctori iudicium, fieri posse, cùm expectanda sit partis adversæ ex hac constitutione exceptio, & hætenus dubium sit, num se qualificet ad hanc constitutionem, vel etiam an eam velit uti. Quod si autem exceptum fuerit, ad pensiones ante Recessum Imperii cellas, vel etiam ad quadrantem reservatum (*hætenus scilicet, usque dum 10. à die novæ huius constitutionis præfiniti anni absoluti fuerint, postmodum enim ad huius quadrantis exsolutionem æquè ac circa alia executive procedet Camera*) executive non procedit, sed in causis mandatorum sub hac consueta forma pronuntiat: In Sachen N. N. contra N. N. Mandati de solvendo vel dimittendo hypothecam S. C. ist D. N. N. sein der declaration pœnæ vnd arctioren halber beschehen begehren noch zur Zeit abgeschlagen / sondern Dr. N. N. einwendens vngehendert / glaubliche Ansetz zu thun / daß dem aufgangenen verfuenderen vnd repro-

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

reproducirten Kayserl. Mandato mit würcklicher bezahlung seit dem jüngsten Reichs Abschiedt erschienenen noch vnbezahlten Pensionen ein völligbenüger beschehen sey / Zeit zwener Monath pro termino & prorogatione von Ambtswegen angesetzt / mit dem Anhang / wo er solchem also nicht nachkommen wird / daß gedachter Beklagter jeh alsdann / vnd dann als jeh in die Poen berührtem Mandato einverleibt hie mit erklärt / fernere Proceß auch erkent / daß er seinem Gegentheil die Gerichtskosten an diesem Kayserl. Cammergerichte derentwegen auffgelauffen / ihnen den Klägern nach rechtlicher ermessung zu entrichten vnd zu bezahlen schuldig seyn solle / so dann wollen die Partheien wegen derer vor besagtem Reichschluß erschienenen Pensionen ein ander Spruch vnd Forderung nicht erlassen / mögen sie es an diesem Kayserl. Cammergericht / ob sie wollen / besser auffführen. quæ hodie sunt quotidiana.

Quod si non fuerit exceptum, sententiæ paritoria dantur ad formam communem hoc modo, In Sachen N. N. Klägern contra N. N. Beklagten / ist Lt. N. seyn der declaration pœnz &c. noch zur Zeit abgeschlagen / sondern Dr. N. N. einwendens vngehindert / glaubliche Anzeig zu thun / daß dem außgangenen verkündeten vnd reproducirten Kayserl. Mandat mit würcklicher erlegung der außständigen Zins alles seines Inhaltes gehorsamlich gelebet sey seit 2. Monath 2c. ut observatum in causa Hist: ntra C. Mand. de solvend. S. C. 12. Maii Anno 1658.

In causis citationibus inchoatis pro naturâ ne-

gotii pronuntiatur, hac tamen exceptione partibus manente salvâ, si in puncto executionis ad modificandam sententiam eâ uti velint, vel eâ etiam in decisione causæ & Processu attentâ, si justa ratione obmota fuerit.

Sic in causa Mariæ Felicitas von Zillhardt Elägerin eines / wider die Gebrüdere von Neiberg beklagte anderen theils citationis ad videndum fieri immisionem in bona hypothecata &c. Anno 1656. den 14. Februarii talis sententia lata: Ist allem vorbringen nach zu rechter erkandt / daß gedachte Beklagte die verschriebene Güter der Elägerin biß dieselbe ihro die seither dem jüngsten Reichs Abschiede von dem Capital der 5000. fl. erschienenen vnd noch erscheinende Zinsß sambt allem Schaden vnd Kosten / jedoch davon was darauff gelieffert / abzutreiben / zur genügen contentirt vnd bezahlt abzutreten schuldig / vnd darzu wie auch in die Gerichtskosten an diesem Keyserlichen Cammergerichte auffgelauffen / rechtlicher moderation vorbehältlich zu condemniren vnd verdammen seyn / als wir sie darzu condemniren vnd verdammen; So viel aber die vor ermeltem Reichsschluß betragte Zinsß betrifft / ist Dr. Müegen / was sich auß den 26. Januarii jüngst einkommene duplicas in specie zu handelen gebührt / Zeit 2. Monath pro termino & prorogatione von Ambs wegen angesetzt / mit dem Anhang / wo er solchem also nicht nachkommen wird / daß die Sache in diesem puncto vor beschloffen hiemit angenommen seyn soll; So dann ist obberührtem Beklagten zur würcklichen execution vnd vollziehung dieser

ergano

De causis mandatorum cum vel sine clausula.

ergangener Breheiß Zeit 3. Monath pro termino & prorogat. von Ambs wegen angesest / 16. prout sequitur in consuetis executorialibus sententiis annexis.

In causis appellationum eodem modo sententia prior confirmatur aut reformatur, prout dictant acta; quod si tamen succumbens etiam post sententiam hac exceptione setueri velit, ipsum audiendum esse arbitror, cum faciat non ad impugnandam sententiam, sed ad modificandam executionem, valeatque ut beneficium competentiae quod in executione opponere cuivis licitum est. Ita factum & judicatum in causa C. contra L. appellationis enim executorialium 13. Decembris Anno 1658. Nisi causa vel persona sit talis, quæ notoriè ad hanc constitutionem se qualificare non possit. sic in causa H. contra Romb. appellationis nunc executorialium appellans post latam confirmatoriam hoc beneficio se tueri voluit, sed 19. Maij Anno 1659. per sententiam repulsam tulit.

De reliquo, quod in questione, cui incumbat qualificationis probatio, debitori ex hac constitutione excipientia injungatur, non obscure innuit sententia, in causa Fridrichs / Dieterichs / Wolffgangs / Hermans vnd Johann Cätmerers als Wormbs genandt von Dahlberg Elägern / wieder Bürgermeister / Rath / Schöffen vnd ganze Gemeind der Statt Trorbach vnd Traben beklagte / in cuius fine hæc verba adjecta: Dann ist beklagten das angezogene beneficium jüngsten Reichs Abschiedes / wofern

wosern selbige dessen fähig zu seyn vermeinen / ob sie
wollen / wie sichs gebührt / auszuführen hiemit vnbeko-
nommen / sondern vorbehalten / 14. Februarii An-
no 1656.

In casu, ubi post initam transactionem se non
solvendo redditum debitor conquerebatur, onus
probandi ipsi fuit injunctum, in causa St. Mauritii
Stift in Spener contra Straßburg 2c. 30. Octob.
1655. & in causa E. contra das Hospit. zu St. G. in
S. 10. Decembris 1657. idque ad modum dicti Re-
cessus §. Anreichende die fünffrige Zinse 168. forma
pronunciandi talis est: in Sachen St. Germani vnd
St. Mauritii Stift in Spener / wie auch die Tilmann-
sche Erben in actis benant / Elägeren wieder Burger-
meister vnd Rath der Statt Straßburg beklagte /
Mandati de solvendo S. C. ist Et. W. sein der decla-
ration poenæ halber beschehenes Begehren noch zur
Zeit abgeschlagen / sondern Dr. S. glaubliche Anzeig
zu thun / 2c. 2c. (prout in paritoriis usu frequenta-
tur,) Es were dann daß gedachte beklagte erweisen
könten / daß sie erst nach dem getroffenen Vergleich
durch das Kriegswesen ins Verderben gerathen
sind / daß solches gehöret vnd darauff ergehen soll
was recht ist.

Quia Recessus novissimus commune mora-
torium omnibus indulget, omnia etiam de præte-
rito concessa, quantum huic adversantur, cassata
videntur, dubitari quoque potest; An longius
moratorium à CÆSAREA MAIESTATE hodie-
num impetrari possit? Et quidem de potestate
CÆSARIS disputare hoc casu sacrilegium foret, à
inultis

De causis relaxat. juram. ad effectum agendi.

multis tamen in Aula Caesaris notatum est, supplicantes pro obtinendis ulterioribus moratoriis ad præsentem constitutionem ut plurimum remitti. *]

TITULUS XIII.

De causis relaxationis juramenti ad effectum agendi.

Ordin. p. 2. t. 24.

SEPTIMUM factorum genus ex quo jurisdictio Camerae fundatur est, si Magistratus quempiam ob causam civilem in vincula coniectum, antè vinculis aut carcere non liberaverit, quàm juramentum de non vindicando carcere solemne præstiterit.

Hinc causa relaxationis ad effectum agendi nascitur.

2 § Causa relaxationis ad effectum agendi est, quando actor queritur se ob causam civilem à Magistratu in carcerem coniectum antè liberari non potuisse, quàm solemne juramentum [geschworne Bepfied] præstitisset, de carcere neque de facto, neque jure judicio vè vindicando, & propterea relaxationem sive absolutionem à juramento postulat. Ordin. h. tit. Myns. obs. 99. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 1. n. 23. & obs. 22. 23. 24. & 25.

3 § Qualitas facti in hac causa jurisditionem Came-

Camera fundans est, quod causa, quamobrem actor vinculis detentus, civilis & non criminalis fuerit. *Ord. h. t. vers. Daß der Kläger umb began- gene verhandlung ic.*

Et observandum, actorem ex Constitutione Imperii de relaxatione, &c. agere non posse, antequam carcere liberetur, quia ea ratione perjurium committeret, & agenti exceptio perjurii opponi posset, quæ litis finita est: sed postquam dimissus est, si gravatum se senserit, rectè aget. *Gail. d. obs. 22. num. 2. Ant. de Butr. in c. dilecti extr. de except. lason. in l. si quis major. C. de transact. c. si vero, de rejurand.*

[* Interim dum in carcere est, poterit instare pro mandato de relaxando, nec gravando illicitis urphedis &c. si modò causa civilis sit, ob quam incarceratus est *]

4 ¶ Si quis armata manu contra pacem publicam captus sub promissione jurata, de non vindicando carcere, relaxatus fuerit, relaxatione juramenti opus non est, quia juramentum ipso jure nullum est, quia contra bonos mores tam juris civil. quam Canonici: atque ideo neque ex hoc facti genere, neque ex Constitutione Imperii de pace publica jurisdictio Camera fundata est. *Ordin. h. tit. circa finem. vers. Aber sonst / als so einer wider des Reichs Landfrieden vnd Ordnung würde verurphedet ic. Gail. lib. 1. obs. 22. num. 7.*

[* Quia relaxationes juramentorum ad effectum agendi coram ordinario causæ judice fieri debent, per tradita Dd. Nuncius autem Apostolicus in cau-

De causa l. diffamari.

in causis civilibus iudex non est, ideo in novissimo Imperii Recessu de Anno 1654. §. Als sich dann auch 1c. 158. v. Was die Ständt 1c. cautum, ne Camera absolutiones à juramentis per nuncium Apostolicum factas ad effectum agendi attendat, nec hoc tantum de nuncio Apostolico; sed etiam de aliis iudicibus Ecclesiasticis, qui causas seculares ad suum molendinum pertrahere conantur (ut loquitur hoc loco Gailius lib. 1. obs. 25. n. 3.) dictum aut subintelligendum esse arbitror. De Processu in hoc puncto vid. infra. Hac citatione tamen non est opus, si pars adversa spontè remittat juramentum, vel offerat se stare juri, vel etiam in hæredibus, quia hi contra juramentum defuncti facientes non fiunt perjuri. *]

TITULUS XIV.

De causa l. Diffamari.

Ord. p. 2. T. 25.

Octavum factorum genus, ex quo jurisdictio Camerae fundatur, est diffamatio, qua alius alium diffamat, ex qua causa Legis Diffamari nascitur. Causa Legis diffamari est, cum actor queritur se à reo diffamari de suo statu, vel de crimine aliquo, vel debito, vel alio modo, videlicet ratione eius quod sua interest, veluti ratione bonorum sive possessionis, in qua diffamatus jus sibi asserat,

ferat, & plus juris prætendat quàm actor habeat.
Ordin. part. 2. t. 25. Barthol. Blarer. &c. ad l. diffama-
ric. 2. num. 1. & cap. 5. num. 54. 9. & obs. 81. cent. 5.
Gail. lib. 1. obs. 9. num. 1. & 2.

2. ¶ Cæterum ut actio ex Constitutione l. dif-
 famari in Camera locum habeat, tria requirun-
 tur.

3. ¶ Primò requiritur, quòd diffamatus imme-
 diatè Imperio subiectus sit. *Ordin. h. tit. vers. Die*
ansuchende Parthey 2c. Myns. obs. 81. num. 4. cent. 5.
Gail. lib. 1. obs. 10. num. 1.

4. ¶ Quare? quia diffamatus in causa diffama-
 tionis reus est, unde meritò diffamator, tanquam
 actor eius forum sequi debet. Atque sic quotidie
 Processus in Camera decernuntur contra quem-
 cunque diffamatorem etiam Imperio mediatè sub-
 jectum. Secundum antiquam autem Ordinatio-
 nem Ratisb. Anno 1532. promulgatam necesse
 fuit utramque partem Cameræ subiectam esse. *d.*
Recess. Ratisb. vers. vnd zwischen Partheyen / Rubr.
Cammergericht betreffend.

5. ¶ Contra quemcunque verò diffamatorem
 etiam mediatè Imperio subiectum jurisdictio Ca-
 meræ ex Constitutione l. diffamari fundata est.
Gail. d. obs. 10. n. 2. lib. 1.

6. ¶ Secundò requiritur diffamationis qualitas:
 Constitutio enim hæc jurisdictionem Cameræ fun-
 dat, non in quibuscunque diffamationibus, sed tan-
 tum in gravioribus & atrocioribus iniuriis, quæ
 pacem publicam turbare & scandalo esse queant, &
 quæ versurè dolo malo, aliove modo, in alterius

præ-

De causâ l. diffamari.

præiudicium & gravamen fiunt atque tendunt.
Ord. h. tit. vers. In Friedbrüchiger Schmach ꝛc.
Myns. d. obs. 81. cent. 5. Gail. d. obs. 9. num. 1. & obs. 10.
num. 1. & 5. lib. 1.

[* Ergo in supplicâ pro citat. ex l. diffam. etiam narrandum, diffamationem hanc dolo malo fieri, quia Ordinatio Camerae dolum requirit. *]

7 ¶ Tertio requiritur diffamationis documentum, & probabilis quædam notitia: debet enim Judici & Assessoribus Camerae prius constare probabiliter de diffamatione, quam Processus decernant: idque vel scripto, vel alio probabili documento: cum alias regulariter quoad fundandam jurisdictionem Camerae & obtinendos Processus narratis supplicationis nudis fides habeatur. *l. cum quædam puella ff. de jurisdict. Ordin. h. tit. vers. Durch Schriftliche oder ander glaubliche ꝛc.*

[* Aliud in Recessu de Anno 1654. §. Alle Supplicanten 73. est dispositum, nec supplicantis narratis nisi quod antenus ea edoceat, credendum, ut suo loco docebitur.

Quo ad obtinendam citationem ex l. diffamari tam ex dictâ ordinatione p. 2. tit. 25. quam præsertim etiam ex Recess. Imp. de Anno 1654. §. Cammerichter ꝛc. 77. certum est, diffamationem probabili documento esse aliquatenus probandam, & diffamantem in specie designandum, antequam supplicanti citatio decernatur; Cavendum etiam Adessoribus ne indistinctè ex hoc remedio Processus decernant, & supplicantes illo abutantur, sed

servando jus commune atque constitutionum regiâ viâ procedant, d. Recess. d. loc.

Olim nudis copiis quo ad impetrandam citationem in Camera credebatur, Ordinatio. Camera non obstante, teste Mynsing. cent. 5. obs. 81. num. 6. Hodie an procedat dubitabunt plurimi, Recessu novissimo verbis energeticis probationem durch Schriftliche oder ander gläublich Bründt vnd Anzeig injungente; Verum cum eadem hæc verba in Ord. Camera tit. 25. sint expressa, hic nihil novi sancitum, sed ipsa verba ordinationis repetita esse invenio. Stat ergo penes judicem an nudis copiis fidem adhibere, an ulteriorem probationem efflagitare velit, quamvis posterius ordinationis & novæ huius constitutionis verbis magis affine sit. *)

8 ¶ Observandum verò est, jurisdictionem Camera in hoc causarum genere fundatam esse, vel in utraque causa, in puncto diffamationis nimirum, & principali, vel in causa diffamationis tantum: vel neque in causa diffamationis, neque in causa principali. *Ord. h. tit.*

In utraque causa fundata est, si diffamatus jurisdictioni Camera in prima instantia subiectus est, & alium judicem non habet, quàm Cameram, vel si causa sua natura ad Cameram pertinet. *Ord. h. tit. vers. Soll alsdann dem ic. Blarer. in repetit. l. diffam. c. 4. n. 29. Gail. l. 1. obs. 12. num. 1.*

9 ¶ In causa verò diffamationis tantum jurisdictione Camera fundata est, si diffamatus immediate quidem Imperio subiectus sit, sed primæ instantiæ privilegium habet, & propterea non in Camera, sed

De causa l. diffamari.

sed coram iudicibus ordinationis vel aliis conveniendus sit. Hoc enim casu jurisdictio Camerae fundata est tantum quoad causam seu punctum diffamationis & iactationis, ut loquuntur, itemque quoad constituendum terminum agendi coram iudice ordinario: vel ad imponendum perpetuum silentium. *Ord. b. tit. vers. Wo aber der diffamirte &c Blarer. d. l. cap. 4. num. 30. Gail. obs. 12. num. 1.*

10 ¶ In neutra autem causa, intellige, neque diffamationis neque principali, jurisdictio Camerae fundata est, si diffamatus immediatè Imperio subiectus non sit: neque causa sua natura ad Camerae pertinet, quo casu iudex Camerae causam ad ordinarium remittit. *vers. Wo aber der diffamat &c. Blarer, d. c. 4. num. 31. ad l. diffam. Gail. d. observ. 12. num. 2.*

[* Alia ab hac diversa est practica & dispositio juris communis super eadem hac lege diffamari, de qua videndus Maranta in spec. p. 4. distinct. 21. per tot. Ex qua quidem jurisdictio Camerae in prima instantia saltem contra eos qui beneficio austregarum non gaudent fundata est, contra alios verò non, & habet locum in omnibus indistinctè diffamationibus causarum civilium sive judicialibus sive extrajudicialibus, ita ut citationes super hac lege, fundatà ritè jurisditione, decerni queant. Ita ad dispositionem juris communis decreta in causa Heldt contra Stade 3. Julii Anno 1640. & aliis causis quam plurimis.

Differunt hæc duo, primò, quod constitu-

tio Imperii de lege diffamari locum saltem habet
 in Friedbrüchtigen / Schmach / vnd dergleichen
 Sachen / hæc autem in omnibus causis indistinctè
 siue civilibus siue criminalibus, licet quoad crimi-
 nalia in Camera secus sit, cum criminales causæ ad
 illam non spectent, secundò, Constitutio l. diffamari ex ordinatione deprompta, fundat immédia-
 tè jurisdictionem Camerae, quantum ad impositio-
 nem silentii & Processum citationis, illa vero quæ
 ex jure communi fluit, non nisi in casu, ubi reus
 aliàs primæ instantiæ forum in Camera sortitur, nec
 austregarum iudicium habet.

Tertiò, Citatio ex l. diffamari juxta ordinatio-
 nem requirit aliqualem diffamationis probationem
 eine schriftliche glaubwürdige Bründe factæ diffam-
 ationis (*vid. præter authorem hujus laudatiss. Collegii
 considerationes ad Deputat. Imp. Francos. Anno 1643.
 transmissas*) Ex jure communi vero non item, quia
 de jure communi quoad impetrandam citationem
 talia non requiruntur, cum ibi probationes ante
 litem contestatam non exigantur, sic teste Rosen-
 corb. in pract. forens. cap. 24. num. 4. ex hoc fun-
 damento ad narrata supplicantis citatio sine exa-
 ctione probationum aliquoties decreta fuit, ut præ-
 judicia allegat; Hodie autem cum in genere ad
 impetrandos Processus aliqualis probatio deside-
 retur, Recess. Imp. de Anno 1654. §. Alle Suppli-
 canten 73. & hæc per dictum Recessum eatenus
 mutata esse non dubito.

Quæritur etiam an citatio ex l. diffamari in
 Camera decernatur, si diffamatio sit de aliquo
 Prin-

De causa l. diffamari.

Principatu, Comitatu, & feudo Imperii, cuius cognitio ad solum spectat Cæsarem? Ego casum illum in causa P. contra C. P. nuper Anno 1652. oblatum, sed citationem 31. Januarii denegatam scio.

An etiam citatio hæc locum habeat, si diffamatio per modum contradictionis objiciatur in iudicio, dubium est Rosencorb. in pract. forens. cap. 24. n. fin. distinguit; Aut hæc exceptio talis est, quæ actionem poterit parere, aut talis quæ ut fundamentum intentionis esset probanda, & utroque casu locum citationi adferit, aut nuda saltem, quæ nec dicitur intentionis fundamentum, nec ad agendum efficax est, & negativam tuetur.

An etiam locum habeat contra possessorem? & communius conclusum est quod non, teste correferente in causa Wilhelm von Orpelt contra Johann von Waldbotten apud Meisch. tom. 1. lib. 1. decis. 5. in fin. ex Boerio & aliis quos citatos ibidem vide, licet alii sufficere arbitrentur si impetrans jus in re habeat, etsi non possideret. *]

COMMENTARIUS.

Actor:] id est diffamatus, hic etenim in iudicio sive causa diffamationis actor est, & in causa principali reus. Ord. h. tit. vers. Die ansuchendt Parthey / die in der Hauptsach antwortet. Gail. d. obs. II. num. 2. lib. 1.

A Reo:] id est à diffamatore, qui in causa diffamationis Reus est, sed in causa principali actor & propte-

rea diffamati forum meritò sequitur, Gail. lib. 1. obs. 9. num. 7. & obs. 10. num. 1.

Vel si causa naturâ:] Veluti si quis diffametur de possessione feudi, quod ab Imperio recognoscit, vel alia ratione.

TITULUS XV.

De causis denegata vel protracta justitia.

Ordin. part. 2. T. 26.

NOnum factorum genus, ex quo jurisdictio Cameræ fundatur, est justitiæ Denegatio vel Protractio, ex quo causa denegata vel protracta justitiæ exoritur.

2 ¶ Causæ denegata vel protracta justitiæ sunt, cum actor ab inferiore & competente iudice sibi justitiam denegari aut protrahi queritur. *Ordin. d. part. 2. Tit. 1. §. So soll auch ic. & tit. 26.*

3 ¶ Aliud autem est justitiam denegare, einem das Recht verweigern oder versagen ic. aliud justitiam protrahere, sive differre, einem das Recht verziehen / hoc etenim fit per negligentiam iudicis, vel in cognoscendo vel exequendo: illud litigatorem iudicii limen adeuntem vel litis Processum prosequentem aperte repellendo.

4 ¶ Et alio modo causa denegata justitiæ ad Cameram devolvitur, alio modo causa justitiæ protracta.

§ § Nam

De causis denegat. vel protract. Instit.

¶ Nam si iustitia denegatur, causa rectè ad Camera devolvitur, & citatio in Camera contra adversarium ad prosequendum causam principalem decernitur. Sed si iustitia protrahatur, causa non rectè, sed per viam promotorialium quasi ambages ad Camera devolvitur. *Ordin. part. 2. T. 26.*

¶ Und nach dem. *Myns. obs. 82. cent. 5. Gail. lib. 1. obs. 28. num. 7.*

6 ¶ Ut causæ denegatæ vel protractæ iustitiæ ad Camera Imperialem devolvantur, duo requiruntur.

7 ¶ Primum requisitum est, quod iustitiam denegans vel protrahens immediatè Camera subiectus sit, ita ut actor inter iudicem iustitiam denegantem vel protrahentem, & Camera Imperialis iudicem alium non habeat. *d. T. 1. §. Es soll auch. & T. d. 26. in princip. Myns. obs. 82. num. 3. cent. 5. Gail. lib. 1. obs. 1. num. 26. & obs. 28. num. 3.*

8 ¶ Alterum requisitum est, quod expressè & manifestò iustitia denegata vel protracta sit. *Ordin. hoc tit. in princip. vers. Das Recht kündenlich versagt. 2c.*

9 ¶ Et hoc requisitum notorium sit, vel documento sive instrumento requisitionis publico probetur oportet. *Mynsing. obs. 24. cent. 2. Gail. obs. 28. num. 3. lib. 1.*

10 ¶ Et quamvis ordinatio *h. tit. circa finem. vers. Ob gleich kein weiter Brfundt 2c.* statuatur, documento requisitionis opus non esse, si promotoriales ad Electores, Principes, & Status Imperii

emanaverint, quia litigatores miserabiles, quibus
justitia denegata vel protracta est, eiusmodi do-
cumenta sive instrumenta requisitionis habere non
possunt, eò quod Notarii vim aliquam Principum
in promotorialium insinuatione metuentes ope-
ram ipsis denegent: attamen si postea promotoria-
les judicialiter in constituto termino reproducan-
tur, documentum requisitionis vel executionis
promotorialium simul proferendum.

Nisi enim proferatur, Processus denegantur.
*Recess. Imperii Anno 66. August. §. Nachdem denen
Parthenen 114. Myns. obs. 59. cent. 5.*

¶ Sed quid si quis jurato affirmare velit, quòd
non speret se apud judicem inferiorem justitiam
consecuturum, an is audiendus & ad Processum
admittendus fuerit. *Myns. obs. 58. cent. 3. affirmat
& ita aliquando in Camera conclusum esse testa-
tur, nisi tamen is qui jurare velit antea perjurium
commiserit: Sed Gail. negat d. obs. 28. num. 3.*

¶ Duobus illis requisitis quidam tertium
addunt, hoc videlicet, quòd judicium coram in-
feriore judice nondum sit cœptum: quia si cœ-
ptum fuerit judicium, & postea in Processu justiti-
a denegetur: vel protrahatur, causa non per
viam simplicis querelæ, vel ex capite denegatæ
aut protractæ justitiæ, sed per viam appellationis
ad Cameram deferenda sit. *Mynsing. obs. 82. cent. 5.
Gail. lib. 1. obs. 28. num. 2.*

[*Hoc juramentum ex jure Canonico c. Statutum
§. cum vero &c. de rescriptis in 6. mutuato nomi-
ne perhorrescentiæ juramentum vocatur; Nec pla-

nè in

De causis denegat. vel protract. Iustit.
 ne in Camera extra usum est, probabili maxime
 suspicione accedente, sic ad oblationem talis jura-
 menti citatio adversus mediatum decreta in causa
 Jacques Budiers contra Dieterich Dobben & im-
 petrans partis adversæ contradictione non obstante
 ad eius præstationem judicialiter admissus, 7. Ju-
 lii 1657.

Sic ad oblationem juramenti perhorrescen-
 tiæ appellatio per saltum, medio sc. iudice omisso,
 in Camera fuit recepta, in causa Berckens & con-
 fort. contra Seels Erben / & juramentum appel-
 lanti per sententiam dictatum 5. Iunii 1648.

Sic in causis Mandatorum de solvendo residuo
 partes, cum apud Magistratum, qui in eodem luto
 wegen der reduction des leichten Geldes / sæpius hæ-
 rebat, justitiam sperare non poterant, sæpè in Ca-
 merâ sunt admissi, & mandata contra mediatos
 decreta, jurisdictione ex hoc capite suspicionis
 fundatâ. Ita factum in causâ Abel contra Schaden/
 Grenbera / contra Scherische Vormünder / & causis
 aliis quamplurimis. *]

Sed quæstio hæc, an promotoriales cum effectu
 devolutivo causæ principalis decernendæ, in Ca-
 mera in utramque partem disputata est.

Negativam opinionem, nempe quod Camera
 non liceat Processum causæ coram iudice alio
 cœptæ, & multo minus definitivè conclusæ, co-
 gnitionem suscipere eamque decidere, & in locum
 prioris Iudicis succedere, rationes quædam suade-
 re videbantur,

I. Quia inferiora judicia diversas consuetudines, diversum Stylum, & diversum Processum observarent, quæ difficulter in superiori iudicio continuari possent, & super quibus non statim & præcisè sententia enunciari posset, & secundum superioris Iudicii Stylum, si vitia justificanda & corrigenda sint, sæpius futurum, ut labor & opera supervacanea impendatur, & de novo quasi Processus causæ instituendus sit.

II. Quia Iudici inferiori concedendum non sit, onus, laborem, & odium à se in alium transferre: quia is præcisè & quasi ex contractu teneretur telam Iudicii coram se cœptam contexere, quemadmodum etiam partes litigantes ex illo quasi contractu tenerentur, litem coram inferiore cœptam continuare, quibus ob culpam tertii Iudicis scilicet, instantiam unius solum beneficium primæ instantiæ auferendum non esse.

III. Quia non rarò impedimenta inciderent, atque graves causæ essent, quamobrem inferior Iudex litis negotium protrahere cogeretur.

IV. Quia tempus promotorialium consuetum nimis angustum sit, ita ut intra illius spacium ad Iudicem superiorem adire vix daretur, & ea ratione & occasione facilè omnes & quævis causæ pro unius partis arbitrio ad Cameram pertrahi possent. His rationibus quidam adducti iudicarunt, promotoriales quidem literas decernendas esse, ita tamen, ut illæ devolutionem non operarentur, sed alio modo litigatoribus, vel per viam
appel

De causis protractæ seu deneg. iustitiæ.

appellationis, vel per mandata succurrendum esset.

Sed communior opinio fuit, promotoriales devolutionem causæ principalis operari, siue lis coram Iudice inferiore cœpta sit, siue pendeat, siue non pendeat, siue litis contestatio intervenierit, siue non intervenierit, siue definitivè conclusum fuerit, siue non, ita ut nisi intra temporis spaciū literis promotorialibus definitum, litigatoribus iustitia administretur, causa principalis statim in eo casu, in quo hæret & reperitur, ad Cameram devoluta, ibidem expedienda sit.

I. Quia non solum lex ordinationis, verum etiam literæ promotoriales non solum de jure accipiendo, verum etiam de jure & iustitia administranda imperent, quæ verba in latiore significatione accipienda, & non distinguendum sit, ubi lex non distinguat.

II. Quia devolutio causæ fiat in odium iustitiæ denegantis vel iustitiæ administrationem protractantis, id quod non minus lite iam cœpta quàm initio fieri possit.

III. Quia partium litigantium non intersit, quod rectè ad superiorem & omni exceptione maiorem pertrahantur, & aliàs metuendum ipsis sit, ne causa per appellationem, & ita per novam & separatam Processus viam, eò devolvenda & ibidem prosequenda sit.

IV. Quia litigatoribus potius obsit & litis Processui impedimento sit, & litis expeditionem pro-

promoveat, si ratione denegata vel protracta iustitiae appellandum vel mandata impetranda sint.

V. Quia in simili casu, in Processibus scilicet causarum coram Iudicibus ordinationis expressè statuatur, de causis propter supervenientem in Processu protractionem iustitiae devolvendi. *Vide Ordin. p. 2. T. 8. vers. Wo sich dann n. & Concluf. Camerae Dub. 9.* in quo Deputati Imperii Spirae Anno 95. secundam & communioem Camerae opinionem approbarunt, alii quidem simpliciter, alii vero hanc appendicem & declarationem addendam esse censuerunt, quod supplicans in causis pendentibus narrare & docere debeat, *Das ihme auff beschehenes fleißiges anhalten / nicht wölle nach Gestalt vnd Gelegenheit der Ends vnter Gerichts Persohnen Ordnung vnd Gewohnheit zu seinem Rechten verholffen werden.* Alii hac appendice non opus esse censuerunt, quia ordinationis *part. 2. T. 26.* ex iustis causis sancitum esset, quod proximo inferiori Iudici promotorialibus semel insinuatis, actor non teneatur amplius de iustitia denegata aut protracta docere. Cum igitur Domini Camerales in opinione sua secunda in ordinationis dispositione acquiescerent, illam sine omni appendice approbandam esse judicarunt. Et actor si in narratis supplicationis pro citatione contra veritatem factum narrasset, id per ipsa acta edita statim deprehendi & causam primo quoque tempore remitti posse, actore in expensas omnes condemnato: *Recess. Imper. Anno 1600. §. Ob auch promoto-*
riales

De iurisd. Cam. in causis violati privil. Cæsar.
 riales cum effectu, ubi pragmatica sanctio est,
 Termino in promotorialibus insinuatibus constituto
 sine administratione iustitiæ lapso: causam quo-
 cunque statu sit ad Cameram ipso jure devolvi,
 ita tamen ut litigatores sine calumnia & secun-
 dum Ordinationis præscriptum procedant.

COMMENTARIUS.

Aliud autem:] *hac differentia tamen tam exacte
 in foro non semper observatur.*

Aliud litigatorem:] *Hæc verba Gailius non ha-
 bet, sed non incommode addi posse videntur.*

TITULUS XVI.

*De iurisdictione Camerae in causis violati
 Privilegii Cæsarei.*

Decimum factorum genus ex quo iurisdictione
 Camerae fundatur, est violatio Privilegii Cæ-
 saris, unde causa violati Privilegii Cæsarei nasci-
 tur.

Causa violati Privilegii Cæsarei est, cum actor
 queritur se contra Privilegium Cæsaris violatum
 esse & eum in pœnam privilegio constitutam con-
 demnari petit. *Gail. lib. 1. obs. 1. num. 7.*

2 ¶ Fundandæ autem iurisdictionis in hoc cau-
 sarum genere ratio est, quia Imperator, qui Privi-
 legium actori concessit, meritò de violatione eius
 cogno-

cognoscit & judicat, & Camera Imperialis Imperatoriam Majestatem in administranda justitia, seu ut Gailius loquitur, quo ad contentiosam jurisdictionem repræsentat. *Gail. d. obs. i. num. 7.*

3 ¶ Sed notandum id quod *Gail. obs. ead. n. 13.* monet, Principem nimirum de suo Privilegio cognoscere, quando de substantia Privilegii disputatur, vel quoties Privilegium jus Principis tangit: Si verò jus alterius concernat, tunc etiam Iudicis ordinarii cognitionem locum habere. *Secundum Bald. in prælud. feudor. num. 18. & in c. 1. de Lege Conrad.*

4 ¶ Sed ut ad pœnam Privilegii agi possit, legitima insinuatio requiritur, cum ipsi Camera, tum parti facta: cuius insinuationis mentio fieri debet, cum Processus petuntur. Quod si insinuatio Camera facta non sit, ipsum originale cum supplicatione exhibendum est & narrandum, Privilegium ad notitiam partis pervenisse. Et huc pertinet quod Privilegia non insinuata Iudici neque parti nihil profint. *text. in l. si quis per divinam C. de aqua ductu lib. 11. Gail. d. obs. num. 11.*

[* Requisita huius actionis sc. ad videndum se incidisse in pœnam Privilegiorum iuxta Gylm. præiud. Cam. verbo Privilegium: in genere sunt, 1. Privilegium ante citationem esse insinuatum ei, qui illud temerare fuit ausus, 2. ut & idem de pœnâ Privilegio insertâ sit certior factus & admonitus (*gewarner*) 3. quod dolosè ex proposito certaqué scientia quid contra factum sit, & 4. Quod post omnes admonitiones *unrechtfertig*

weiß

De iurisd. Cam. in causis violati Privil. Cæsar.

quis infregerit tale privilegium; Unde elucet quod pœna privilegiorum irrogari non possit, nisi ex dolosa intentione violentis, quam nisi impetrans probet, reus absolvitur; Viderint ergo antequam Processus impetrent, quo pacto dolus probandus sit, cum non tantum iusta & gravis sed etiam fatua credulitas à dolo excuset; Multi etiam huius generis Processus ex defectu dictæ probationis excidant in vanum, in tantum ut vix condemnationis præiudicium inveniri queat, teste Merckelb. apud Casp. Klock. tom. 1. consil. 37. num. 398. & Gylm. tom. 1. p. 2. vot. 7. fol. 247. in causa Bürgermeister vnd Räte der Stadt Oppenheim contra Schultheiß/ Schöffen vnd Räte zu Frankfurt & consort. sic in causa Fiscalis & Borchs Erbgenahmen contra Stoppnen & consortes impetravi mandatum cassatorium & inhibitorium S. C. cum citatione ad videndum se incidisse in pœnam violatæ jurisdictionis Imperii, ex eo, quod reus extra Imperium appellaverat ad Curiam Brabantinam; Reus factum non negabat, sed offerens se à dictâ appellatione destitutum producebat instrumentum paritionis & quia dolum abfuisse exinde aliquodantenus elucebat, fuit per sententiam absolutus 23. Martii Anno 1659.

Privilegia mediatorum in Camera insinuari non solent, nec Camera insinuationes recipit, teste Gailio 1. obs. 1. num. 10. sic Jobst Phil. von Bircken hoc quidem tentavit, sed sine successu, ut constat ex sententia 18. Aprilis Anno 1627. latâ; Hi ergo ori-

Q

gina-

ginalia exhibeant, si Processus ad videndum &c. impetrare, ut maximè autem si declarationem potius obtinere velint, necesse est. vid. Schwanm. obs. Cam. Imp. 25. num. 17.

Explicatis factorum generibus, in quibus jurisdictione Camera fundata est, Sequitur nunc, quomodo ratione rerum fundetur:

TITULUS XVII.

De jurisdictione Camera in feudis & bonis Imperii litigiosis, an fundata sit, si de bonis sub diversa jurisdictione sitis litigetur?

Rerum ratione jurisdictione Cameralis fundatur, quatenus eam fundant

aut { *Bona de quibus
lis est,
Actus quidam judi-
ciales.*

1 § Ratione bonorum fundatur in bonis & feudis immediatè ab Imperio concessis, quibus aliquis dignitatem vel nobilitatem in Imperio adeptus est, etiamsi is, cum quo de eiusmodi bonis & feudis iure iudicioque experiundum est, quò ad personam suam immediatè Imperio subiectus non sit. Gail. lib. 1. obs. 10. num. 12. & obs. 30. num. 20. & in tract. de Arrest. c. 6. num. 9.

§ In.

De iurisd. Cam. in causis violati Privil. Cas.

3 ¶ Intellige tamen iurisdictionem Camerae Imperialis in controversiis de feudis Imperii fundatam esse, nisi feudum, de quo lis est, sit Principatus, vel Ducatus, vel Comitatus &c. Imperii, & alterutri litigatori iure atq; iudicio auferendum sit, So einem theil endlich vnd genglich abgesprochen werden sollen/ ut ordinationis verba habent. *part. 2. T. 7.* In huiusmodi enim feudis Imperator sibi soli iurisdictionem reservavit. *Ordin. d. T. 7. Gail. l. 1. obs. 1. num. 31.* Causae enim magnae maiores Iudices requirunt.

[* Respectu inferiorum quoque feudorum cessant austregae; Etenim vasallus volens Principem vel Comitem Imperii vel Baronem in causa feudali in ius vocare, pares curiae non Iudices ordinationis adire debet: Ubi vero vasallus Dominum non vult recognoscere, nec se eius fidelem profiteri, Camerae tribunal adeundum est. *]

4 ¶ Sic Clerici ob dominium, vel territorium, & rem quamcunque quam ab Imperatore & Imperio tanquam feudum recognoscunt, actionibus possessoris aut realibus conventi recte in Camera forum sortiuntur. *Gail. lib. 1. obs. 37. n. 4. & 5. & de pign. obs. 7. num. 3.*

[* Sic capitulum maioris Ecclesiae M. praetendit immedietatem ratione B. & Camera in decernendis Processibus ita observat: Videatur inter alia novissime causa G. contra C. M. T: Mandati de exeq. testam. ubi adversus hoc exceptum, nihilominus exceptionibus non obstantibus paritio per-

tres paritorias successive latas iniuncta fuit. *Vide etiam Gray. ad Gail. conclus. 30. in pr. **

¶ Sic ratione rei iurisdicção Camera fundata esse videtur, in rebus & bonis controversis sub diversis territoriis ita diffitis, ut dubitari queat, quæ nam potissimum ex eorum maiore parte iurisdicção fundetur & in arbitrio actoris positum fuerit actionem intentare, vel in loco domicilii Rei in jus vocandi, vel ubi res sitæ sunt, & actori metuendum, ne causæ Processus in puncto dilatoriarum protrahatur, quo casu statim Imperii tribunal adeundum & pro Processibus supplicandum esse Domini Camerales censuerunt.

Nam si Iudices ordinarii adeundi forent litis Processum non solum in puncto dilatoriarum, verum etiam per appellationem, & in puncto executionis per juris subsidiales produci existimarunt. *Conclus. Cam. Dub. 8. in quo Status Imperii Deputati sententiam Cameralium confirmarunt. Spira Anno 95. Sed postea Ordines Deputati Anno 1600. ibidem dubium hoc amplius deliberandum esse censuerunt. Vide Recept. Imper. eod. Anno publicatum. 5. Es haben uns auch unsere Keyserliche rc. fol. 145.*

[* An continentia causæ, ratione rei sitæ, ita simpliciter fundet iurisdictionem Camera, an vero locus, ubi maior pars bonorum est, sit forum competens, dubium est, Thom. Michaëlis in causa Haller contra Haller apud Klock. tom. 2. consil. 69. num. 12. consulendo respondit, actionem esse instituendam, ubi maior pars bonorum sita est,

per

De iurisd. Cam. in causis violati Privil. Cæsar.

per l. si fideicommissum 50. in pr. ff. de iudiciis l. 2. C. ubi senat. vel Clariss. l. un. C. ubi de hered. allegans, Cameram in causa Ketneswinckel contra Saer casando citationem ex simili continentia rerum, sub diversis iurisdictionibus sitarum fundamento impetratam 7. Septembris Anno 1603. ita servasse: Econtra Schwanmann. obs. pract. Cam. Imp. obs. 13. adserit Cameram statim adiri posse; Ego prius iuri, hoc praxi convenientius esse credo, sic enim in causa Pröbsting contra Pröbsting citatio ad videndum se immitti & confirmari in possessione hereditatis, ex continentia rerum sub diversis iurisdictionibus sitarum, in Camera fuit decreta, & cum reus 13. Martii Anno 1634. inter alia hanc exceptionem opponeret, eam non obstante iurisdic-
tio Camera 24. Martii Anno 1637. per sententiam confirmata fuit, sic multæ quæstiones per quas controversitur, ubi maior pars bonorum sita sit, præscinduntur, causæ expeditio acceleratur, nec actor vincens in executione in plures diversos executores distrahitur, sic etiam adhuc nuper D. K. sup-
plicanti citatio ad videndum immitti &c. fuit decreta in causa K. contra G. 3. Maii Anno 1659. iurisdictione ex hoc capite inter alia præcipue fundata. In feudis qui à diversis Dominis recognoscuntur continentia hæc multo minus obtinet, quia quotquot eorum sint, singuli tamen Domini inter suos vasallos iurisdictionem habent limitatam, quam vasallus sequi tenetur. *]

COMMENTARIUS.

Genzlich vnd endlich:] *Id est totum feudum & per definitivam, ut quidam latine reddunt, vide Ludovic. Schraderum in tract. Feud. part. 10. sect. 2. n. 68. & ordin. Camera à Iustino Goblero latine editam. Confer Rosenthalium de Feudis cap. 12. Conclus. 3.*

TITULUS XVIII.

De jurisdictione Camera in Commissionibus ad perpetuam rei memoriam, Declaratione pœne compulsorialium, Executionibus, in Dationibus atq; confirmationibus tutorum & curatorum.

Actus judiciales, in quibus jurisdictio Camerae fundata est, sunt

2 § Primò Commissiones ad perpetuam rei memoriam, intellige si is adversus quem eiusmodi commissio impetranda est, immediate Imperio subiectus sit. *Gail. lib. 1. obs. 1. num. 16. & obs. 93. n. 2.* Et sufficit Reum immediate Imperio subiectum esse, etsi Actor non sit, sed civis vel rusticus alterius Status jurisdictioni subditus, *Gail. lib. 1. obs. 1. num. 16.*

3 § Secundò executiones sententiarum I. laudi, contra Principes vel alias personas immediate Imperio subiectas. *Gail. lib. 1. obs. 1. num. 50.*

II. Sententiæ, quam Iudices Ordinationis quasi
Com-

De iurisd. in Comm. ad rei perp. mem. &c.

Commissarii Cæsaris pronunciarunt. *Ordin. part. 2. T. 8.* Und so das Urtheil ic. 8.

III. Sententiæ per appellationem ad Cameram delatæ, appellatione deserta, sed Iudice inferiore neque secundum jus Camerale potestatem exequendi habente. *Ordin. part. 2. Tit. 30. §.* Und so also in eum ic. 4. *circa finem vers.* Wo nicht.

[* Si Camera causam desertam pronuntiat, executio causæ principalis & expensarum in prima instantia factarum pertinet ad Iudicem à quo, quia hoc casu prior sententia statim transit in rem iudicatam, perinde est ac si appellatum non fuisset, proinde non dantur in Camera executoriales ad partes, sed si Iudex inferior cui ex observantia clientum solet prima vice documentum sententiæ desertoriæ præsentari, eo viso exequi nolit, Mandatum executoriale contra ipsum decernitur, potest enim quamprimum sciverit sententiam super desertione latam exequi. *vid. Gylm. præjud. Cam. verb. appellat. desertio*, vel si non vult per mandata cogendus est; Quoad expensas tamen in Camerali instantia factas & pœnam frivolæ appellationis executio ad Cameram spectat.*]

4 § Tertiò declaratio pœnæ compulsorialium *Ordin. part. 2. Tit. 31. §.* Damit auch ic. 9.

5 § Quarto dationes & confirmationes tutorum atque curatorum, intellige si tam tutores quam curatores immediatè Imperio Camerae subiecti fuerint. *Gail. lib. 1. obs. 1. num. 42.*

5 § Sed quid si inter Dominos immediatè Im-

perio subiectos jurisdictione litigiosa sit, & uterque sibi jus tutores atque curatores ordinandi competere prætendat?

Etsi fuerint, qui neutram partem pendente quasi lite & nondum decisa in possessione sua, quod minus ea interim uteretur, turbendam esse censerent: attamen communior opinio fuit, illo casu Camera tutores & curatores ordinandi confirmandique jus habere.

I. Quia causa favorabilis esset, utpote quæ miserabiles personas concerneret, quæ indefensæ non relinquendæ, neque in discrimen maius adducendæ.

II. Quia neutri patri principali in possessionis causa præiudicaretur. *Conclus. Cam. Dub. 7.*

Hoc Collegii Cameralis Consultum & decisionem, ut iuri atque æquitati consentaneam, Deputati Status Imperii approbarunt: *Spiræ Anno 95.*

Et hoc casu Camera potestatem tutores atque curatores constituendi, habita ratione personarum concedendam esse statuerunt. *Vide Recess. Deputat. Imperii Spiræ Anno 1600. §. Wann zwischen zweyen unmittelbaren 26. 29. ubi sancti pragmatice est: ut si inter Magistratus immediatos de jurisdictione & iure tutoris dandi lis sit, potestas tutorem dandi personarum ratione habita penes Camera sit.*

[* Mindanus de Process. lib. 1. cap. 12. num. 3. quæri etiam in Camera posse confirmationem legitimationis liberorum, arbitratur; Alii etiam sunt in eo errore, Camera famæ restituere, Veniam

ætatis

Quomodo causæ per viam provoc. ad Cam. deferantur.
ætatis concedere, renovare Privilegia Cæsarea; ve-
rum malè, cum enim hæc & alia sint de reservatis
Cæsaris, Camera iis se non intromittit. *]

*Vidimus huc usque quomodo cause per viam
simplicis querelæ ad Cameram Imperialem de-
volvuntur: Investigandum porrò,
quomodo per viam provo-
cationis.*

TITULUS XIX.

*Per viam provocationis quomodo causa
ad Cameram deferantur.*

PROVOCATIO ad Cameram est, quando causa
propter gravamen, sive læsionem, per decre-
tum sive factum Magistratus, aut sententiam Iu-
dicis inferioris illatam, eò deferitur, ut decretum
vel sententia impugnetur.

In causis superioribus, simplex querela, hic mul-
tiplex ad Cameram deferitur.

¶ Tot enim querelæ hinc esse censentur, quot
gravamina, aut nullitatis capita proponuntur: &
appellans non solum de lite inter partes exorta,
verum etiam de Iudicis aut Magistratus inferioris
tum iniquitate tum nullitate querelam instituit:
quanquam sint, qui illas simplices sive simpli-
cis querelæ, has verò ad illas quasi relatas con-
siderari & dici existiment.

COMMENTARIUS.

Per viam provocationis:] Provocationem genus, appellationem verò, petitionem restitutionis in integrum, querelam nullitatis &c. species provocationis esse testatur celebris practicus Rob. Maranta in suo speculo part. 6. de Appellationib. in princip. num. 1. Appellatio, inquit, est provocatio ad majorem iudicem ratione gravaminis illati vel inferendi. In hac definitione, ut Maranta addit, terminus ille, provocatio, ponitur loco generis, quia plus continet provocatio, quam appellatio.

Nam provocatio, ait, est omnis actus, per quem iudicis officium seu auxilium imploratur, ut dicit Bartol. in l. si minoris col. 2. v. Tertio modo legitur. ff. de admin. Tutor. vers. 3. Et idem testantur omnes Practici atque Theorici, qui appellationem ita definiunt, ut provocationem esse dicant: vide Hartmannum Hartmanni pract. forens. lib. 2. de Appellation. T. 15. obs. 29. provocatio, inquit, sive reclamatio non est propriè appellatio, sed omnis modus, per quem quis invocatur auxilium superioris iudicis provocatio dici potest: quam sint, qui appellationem extrajudicialem tantùm provocationem esse dicant. Confer Celebrem JC. Rebuffum in l. liberti ff. de verb. signific.

Magistratus:] Ite fit in provocationibus quas extrajudiciales vocant.

Judicis inferioris] Notandum, provocationem non esse nisi à iudice vel Magistratu, id est persona publica: à privata enim regulariter & de jure appellari nequit, per l. scire oportet in princip. ff. de excus. Tutor. &

Barba.

Quomodo causa per viam provoc. ad Cam. deferantur.
 Barba. in additionib. ad Bartol. in l. arbitrio. ff.
 qui satisdare cogantur; & Jason. ibid. Column. 2.
*Vnde non valet pactum nec consuetudo, quod ad parens
 vel minorem appelletur, quia est contra substantiam
 appellationis.* Gloss. singular. in c. 2. in verb. offi-
 ciali, de consuetud. in 6. quæ probatur à Dd. in
 Rubric. de Appellation. in Decretal.

[* Quia multum interest scire, an sententia sit
 simplex interlocut. vel mixta, ideoque ad ea quæ
 author in seqq. tractat, pro maiori distinctione
 notandum; Iudicem gravamen inferre vel per
 definitivam vel per interlocutoriam, eamque
 vel simplicem, vel mixtam; si per definitivam,
 fit hoc quando ipsam rei summam, sive id quod
 principaliter est controversum decedit, de quo
 quod appellari possit, neque de jure Canonico ne-
 que Civili ullum est dubium.

Si per interlocutoriam simplicem, tunc gra-
 vamen in terminis articuli illius, super quo est la-
 tum, subsistit, nec suum effectum ad summam rei,
 h. e. ad causam principalem extendit, & ut pluri-
 mum litis præparationem vel ordinem judicarium
 respicit, quare de Jure nostro Civili, quod Came-
 ra in appellationis materia sequitur, abinde non ap-
 pellatur.

Si per interlocutoriam mixtam hoc est, quæ
 vim definitivæ vel gravamen irreparabile in se ha-
 bet, illa etsi in mediâ lite interloquendo pronun-
 tietur, attamen summæ rei seu controversiæ prin-

cipali tale præiudicium facit, quod causæ merita ingreditur, & ad absolutionem aut condemnationem momentum adfert, vel tale gravamen quod semel si fuerit illatum reparari nequit, & ab utroque appellatur *]

Quot gravamina:] *Iudex gravare dicitur. I. Quando privat aliquem iuris beneficio per text. in l. prætor ait §. permittitur, ff. de minor. Indultum enim à jure beneficium nemini auferendum est, quomodo-
cunque competat, etiamsi per consuetudinem, vel ordinationem, D.D. ad l. indultum de Reg. Juris in 6.
II. Iudex gravare dicitur, si præpostere procedat. l. liber. C. de pet. hered. & l. dicimus de excusat. Tutor. Bald. in l. 1. C. de appellation. in 3. notab.
III. Gravatur si denegat dilationem sine causa, & à jure vel ordinatione permissam. c. 1. & per totum de dilationib. Innocent. in c. significaverunt de test.
IV. Gravatur si sententiam vel decretum precipiat impossibile: impossibile enim nulla est obligatio. ff. de Reg. Juris; vel id, quod parti difficile aut periculosum est. textus est in c. Accepimus, ubi Panormitan. & alii, de fide Instrum. c. ex part. T. eod.*

V. Gravatur si per sententiam sive decretum injungat aliquid contra jus vel rationem. c. 1. de sent. & re judicata. Rebuff. de Appellat. artic. ex gloss. 2.

VI. Iudex gravatur, qui incompetens sententiam dicit aut aliquid decernit contra aliquem. Bald. in l. constit. eod. col. ult. & D.D. l. 1. Si à non competente Iudice.

VII. Gravatur, si per sordes sententiam ferat. l. si filiusfamiliars, ff. de judiciis, & multis aliis modis Iudex

grava-

Quomodo causa per viam provocat ad Cam. deferantur. gravamen partibus inferi, quos practica & usus fori docebit.

Et gravamen Iudex litigantibus inferre censetur, per interlocutoriam in definitiva irreparabile:

Primo si per sententiam aut decretum incarceration aut tortura mandatur, gravamen est irreparabile in definitiva, & propterea provocatio locum habere debet. l. 2. ff. de appellat. recipiend. gloss. in verb. ipso jure Clem. 1. de hæretic. & Dd. in c. super T. de Appellat. Speculator, & post eum Ioan. Andr. in Addition. ad eundem in Rubr. de appellationib. §. in quibus versic. Sed nunquid potest ab interlocut. in 2. part. Sed memineris in Germania & alibi in causis criminalibus appellationem non admitti. Vide Gail. obs. 1. lib. 1. num. 28.

Secundo per interlocutoriam gravamen irreparabile in definitiva infertur, quando est talis interlocutoria, quæ ad factum compellit, videlicet ut quis procedere teneatur, vel aliud facere, quia factum infectum fieri nequit, l. in bello §. Factæ ff. de captivis, ideo gravamen illud irreparabile censetur. Dd. in l. quod iussit ff. de re judicata &c.

Tertio, quando interlocutoria tangit factum principale, vel substantiam negotii. l. intra utile ff. de minorib. veluti, si pronuncietur quis minor vel major, prodigus, vel alio modo inhabilis, quia ex hoc totus annullatur actus. Dd. ad l. is qui ff. de verbor. obligat. Gail. 1. obs. 130. num. 6.

Quarto, si Iudex per sententiam actorum copiam deneger. l. 1. C. ut lite pendente.

Quinto

Quintò, si Iudex justæ excusationi tutoris locum non relinquat. l. i. §. si quis tutor. ff. quando appellari.

Sextò, si instrumentum procuratorium non admit-
tat. l. i. de procur. ubi Dd.

Septimò, sententia super legitimatione personæ dici-
tur continere gravamen irreparabile: teste Bald in
Marg. verb. sententia quæst. 8.

Idem, si Iudex pronunciat fidejussores idoneos, grava-
men dicitur irreparabile, & appellari potest. l. arbitrio
& sequent. ff. Qui satisfacere cogantur. Vel solvendam
esse pecuniam minori sine curatoribus. l. ait Prætor
§. permittitur ff. de minorib. Guido Papæ: in
decis. Delphin. quæst. 52.

Octavò, quando interlocutoria meretur executio-
nem, exempli gratia, si partes cogantur facere Compro-
missum. Barbat. consil. 85. illud in medium colum.
penult. 3. volum. Vel quando generatur præjudi-
cium circa executionem. l. arbitrio. ff. qui satisfacere
cogant. Salicet. in l. ante sententiæ, C. quorum ap-
pellat. non recip.

Nonò, si Iudex pronunciet testes admittendos vel non,
dicitur gravamen irreparabile, vel alias probationes
recipiendas esse vel non esse, Cornelius consil. 35. circa
primum in princ. volum. i.

Decimò, licet à sententia in momentanea possessio-
ne de jure appellari non possit, quia in petitorio potest
reparari, secundum l. unic. C. si de momentan. pos-
sessione fuerit appellatum. Mynsing. obs. 13. cent. 6.
Gail. obs. 7. lib. i. & obs. 147.

Quomodo causa per viam provoc. ad Cam. deferantur.

Si tamen per illam sententiam prajudicium genere-
tur, cui alio modo remedium inveniri nequeat, quam
per appellationem, tunc appellari potest ab ista senten-
tia si nimirum gravamen asserat irreparabile per l. 2.
ff. de appell. recipiend. & Bart. ad eandem col. 2.

Undecimò, quando alia non expectatur sententia,
veluti si quis pronunciet se iudicem competentem vel in-
competentem: c. significantib. de officio delegati.
l. ait Prætor §. permittitur. ff. de minorib. gloss. in
Authent. habita in fin. C. Ne filius pro Patre: Pa-
normit. in c. super eo, in 2. not. 1. de appellationi-
bus. Salic. in l. penult. C. Quorum appellat. non
recipiant. Confer Ferrarientem de forma appella-
tionis ab interlocutor. gloss. ibidem ad verb. (A
iudice incompetente.) Author res. jud. Cam. lib. 2.
decis. 42. in dub. appell. num. 97. Tilemannus de
Benign. const. Cam. Imp. paral. tit. 28. reg. 2.

Et ideo si post sententiam definitivam interlocutoria
pronunciatur, poterit ab ea appellari, cum quod gra-
vamen indefinitiva non reparetur, quia jam est lata,
cum etiam quod uno tempore prohibitum, alio videtur
concessum. l. si ita quis ff. de vulgari. Gylm. præjud.
Cam. verb. sententia interlocutoria §. omnis sen-
tentia.

Duodecimò, gravamen irreparabile etiam esse in-
telligitur, si ita perfectè & plenè reparari nequeat in
definitiva, quin prajudicium faciat. l. 1. §. quæsitum
ff. de appellation. ubi permittitur appellatio à Rela-
tione mendaci &c.

Decimò tertio, si gravamen quidem sit reparabile,
sed

sed magna cum difficultate. Bartol. in l. 1. §. *quasi-*
tum ff. de appellat. & in l. C. de appellat. recipiend.
Felin. in c. accepimus colum. 2. de fide instrum.

Decimoquarto, per interlocutoriam gravamen irre-
parabile infertur, quando parti impedimento est, ne ul-
terius litigando procedere valeat, ut si parti via proban-
di pracludatur. Imbertus de Bovenco. pag. 191.
Vide summum illum JC. Rebuff. in tractat. de sen-
tent. execut. artic. 10. gloss. 1. Et quando grava-
men possit reparari vel non, vide Bartol. ad l. 2. ff. de
appellat. recip. & Bald. ad l. 2. C. de Episcopal.
Audient.

[* Decimoquinto, quando articulus aliquis substan-
tialis definitur, dicitur habere vim definitiva, Gail. 1.
obs. 130. num. 6. Tilem. de B. O. Cam. Imp. pa-
ralyp. cent. 2. tit. 28. reg. 1.]

Decimosexto, quando exceptio peremptoria rejici-
tur vel admittitur. Scacc. de appell. q. 17. lim. 47.
membr. 1. num. 94.

Decimosextimo, omnis interlocutoria per quam fini-
tur iudicis officium, dicitur habere vim definitiva,
Gilh. in a. j. c. p. 1. cap. 8. num. 16. Tilem. de B.
d. loc. sub qua regula comprehenduntur sententiae non
devolutionis, desertionis, incompetenciae, & per quas
quis ab observatione iudicii absolvitur. *]

Aut nullitatis:] Nullitas ut vulgò definiunt, est
defectus vel vitium rei ex jure non observato promanans
Sebast. Vantius in tract. de Nullitat. cap. 1.

Et nota sententiam nullam etiam iniquam appella-
ri, & nullitatem sub iniquitate comprehendendi, unde
vulgare illud practicorum axioma, Nulla major est
iniqui-

De provocationibus.

iniquitas, & injustitia, quam nullitas. Vide Joan. Ferrar. Montan. lib. 3. cap. 3. §. Nisi forte in confesso &c.

TITULUS XX.

In provocatione quæ consideranda, & de jurisdictionis Cameralis in provocationibus fundanda ratione duplici.

IN provoca- { *tum jurisdictionis fundan-*
 tionibus { *deratio,*
{ *tum species explicanda*

2 ¶ Ad jurisdictionem Camerae Imperialis in provocationibus fundandam, duo potissimum requiruntur: quæ duo fundandæ jurisdictionis Cameralis requisita vulgò specialiter in causis appellationum tantum traduntur, sed omnium provocationum communia & propterea generaliter tradenda sunt, secundum methodi legem omnibus artibus atque facultatibus ordine legitimo tradendis communem.

3 ¶ Primum requisitum est, quod Gail. in formalibus appellationis numerat *lib. 1. obs. 119.* ut provocatio fiat gradatim, ita ut si inter judicem à quo provocatur, & Camerae Iudicem medius, & Indice Camerae proximior sit is, non prætereatur. *Ordin. part. 2. T. 29 in princip.* ubi appellationibus ad Cameraam interdicitur, quæ gradatim non fiunt,

fiunt, omnia enim & singula Imperii membra judiciis suis ordinariis relinquenda, præterquam in causis sua natura ad Cameram pertinentibus
Ord. p. 2. t. 2.

[* Si ex instrumento appellationis deprehendatur, non appellatum esse in specie ad Cameram, sed ad CÆSAREM an die Römische Kayserl. Majest. quaeritur an appellatio in Camera recipiatur? Et concludendum est quod sic, quia Camera nihil aliud est quam tribunal ipsius Cæsaris, & quod Camera cognoscit, ipse Cæsar cognoscit, cum ipsius nomine omnes Processus tam simplicis querelæ, quam appellationis exeant. *]

4 ¶ Sic in causis nullitatum gradatim provocandum est. *Ordin. part. 2. tit. 28. §. Item nach dem auch dem alten ic. 4. Myns. obs. 83. cent. 4.*

5 ¶ Sic in Reductione ad arbitrium boni viri jurisdictio Cameræ fundata est, quatenus is, contra quem Reductio petitur, immediate Imperio subiectus est, id est, quatenus in provocando gradus observati fuerint. *Gail. lib. 1. obs. 1. num. 49. & obs. 149.*

[* Ratio horum est, ne jurisdictiones judicum mediatorum cum immediatis confundantur, & ne jurisdictionibus commixtis, discors rerum oriatur concentus. *l. nemo 4. C. de jurisd. omn. jud. **]

6 ¶ Intellige autem gradatim provocandum esse:

I. Nisi proximus & intermedius, ut vocatur Index justitiam notoriè denegaverit. *Ordin. p. 2. T. 19. in princ.* Quo tamen casu lis non per viam appellationis

De provocationibus.

lationis, sed per viam simplicis querelæ, & ex capite denegatæ justitiæ ad Cameram devolvitur. *Myns. obs. 55. & 57. centur. 5. Blarer. ad l. diffamari cap. 10. num. 34.*

[* Idem est si alterutri parti inanibus subterfugiis litem malitiosè protrahentem, nimis indulgeat, quo casu ex capite protractæ justitiæ, præmissis consuetis promotorialibus, causa in Camera recipitur. *]

7 § II. Nisi Iudex intermedius sive proximior causæ coniunctus & affinis fuerit. *Ordin. d. p. 2. T. 29. in princ. Und der Sachen verwandt.*

8 § III. Nisi intermedius Iudex esse non possit, quia forsan suspicionis vitio laboret, aliamve ob causam inhabilis esset. *Ordin. ibid. Und nicht Richter seyn köndte etc. Myns. obs. 67. cent. 1. ubi duas adhuc exceptiones ponit & aliquot præiudicia. Gail. l. 1. obs. 119. num. 2.*

9 § IV. Nisi medius Iudex esse nollet; & causam sponte ad superiorem remitteret. *Ordin. ibidem oder wolte. Mynsing. d. observ. 67. cent. 1. & Gail. d. obs. 119. lib. 1. quæ omnia Ordinatio ita habet: Es soll kein Appellation an dem Kaiserl. Cammergerichte angenommen werden, die nicht gradatim geschehen, und die einen nähern Richter bette / es were dann, daß der nächst Underrichter dem Appellanten kündlich das Rechte versage / oder die Sachen verwandt / oder sonst auß rechtmäßiger Ursach nicht Richter seyn köndte oder wolte.*

10 § V. Nisi alicubi consuetudo appellandi

fit medio Iudice omisso sive præterito. *Mynsing. & Gail. ibid.*

II § VI. Nisi provocatus tacite jurisdictionem Camera proroget, & provocationem gradatim factam non esse non excipiat. *Myns. ibidem.*

[* Si tamen intermedius hoc casu pro interesse se opponeret, urgendo causam non esse devolutam, res aliter succederet, quia appellare per saltum, vergit in præiudicium inferiorum ordinum.

VII. Fallit prædicta adsertio, quod gradatim appellandum sit, si Iudex intermedius esset incertus. *Gylm. præjud. Cam. verb. appellare qui & quibus &c. Tilem. de Benign. obs. 8. pent. 5.*

VIII. Fallit, si mediatum & immediatum habent inter se jurisdictionem concurrentem.

IX. Si Commissarius, cui causa delegata est, aliquem subdelegaverit, & à subdelegati sententia provocaretur; hoc enim casu non ad subdelegantem, sed ad primum delegantem provocatio esset interponenda. *l. 1. §. 1. & l. fin. ff. quis & a quo appelletur, l. precipimus 3 2. §. 3. C. de appellat.*

X. Fallit de jure Canonico in summo Pontifice; ad hunc enim, tanquam ad caput supremum omissis iudiciis intermediis, appellare isto jure permissum est. *vid. Berlich. 1. conclus. pract. 50. num. 68. & seqq. Mynsing. 2. obs. 4. & Gail. 1. obs. 119. num. 1.*

Quid si per saltum ad superiorem sit appellatum intermedio præterito, an hoc casu causa reddetur deserta, & sententia executioni erit mandanda?

De provocationibus.

danda? Videtur quod sic, quia non appellare legitime vel plane non appellare effectibus conveniunt; sed contrarium verius est, sc. appellationem, quantum ad privandum iudicem à quo potestate ulterius progrediendi in causa vel exequendi, valere, quantum vero iudicem superiorem attinet, eam quidem non recipi, sed tamen ad intermedium remitti, ut ibidem introducatur, per l. Imperatores 21. ff. de appellat. sic in causa *Sachsen Cob. contra Würzb.* appellationis à nullitate sententiae, sententia non devolutoria hoc modo lata: *ist erkandt das solche Sache durch vorgenommene appellation an dis Kayserl. Cammergericht nicht erwachsen / sonderen wollen gemeine Appellanten dieselbe vollführen / das sie solches an dem Untergericht zu Petrinaen als nechsten Obergericht thun mögen / compensatis expensis 19. Novembris Anno 1619.* Excipit tamen *Graveus ad Gail. lib. 1. conclus. 119. confid. n. 1. §. casum notabilem*, si appellans in specie intendisset iudicem intermedium dedita opera praetergredi, eumque in iudicem appellationis recognoscere nollet.

Quid si ex errore appelletur alius pro alio, qui quidem non superior, sed cum alio qui appellari debuisset, esset aequalis? Et hoc casu errorem non nocere, modo ille qui appellatus est, non sit minor illo à quo appellatur, *text. est in l. 1. §. 3. ff. de appellat.*

Quid si quis pronunciasset ut ordinarius inferior, pendente autem appellatione eligeretur in

Episcopum vel alium superiorem, an ad eum tanquam ad immediatè superiorem esset appellandum? Et videtur dicendum quod non, quia hoc esset appellare de uno ad eundem, quod de jure vetitum esse constat ex *Scacc. de appell. quest. 2. art. 1. num. 1. 3. & seqq.* secundò, quia essenziale appellationis est, ut fiat de minori ad maiorem; tertio, quia nunquam potest esse Iudex in causa appellationis, qui fuit ante iudex in causa principali, & quartò, quia talis non præsumitur propriam sententiam in melius reformare velle; sed contrarium verius est, quia quia Episcopus aut superior est nec pro una persona reputatur, nec etiam qualis in prima instantia iudicavit. Secundò quia ex beneficio non deducta deducam & non probata probabo causa de novo instrui, & sententiæ reformatio æque ac aliàs sperari potest, & tertio, quia iniustitiæ præsumptionem adversus superiorem hoc casu capeßere legibus contrarium est, maxime ubi iudicium Episcopi aut superioris à iudicio ordinarii inferioris diversos habet Adseßores & Confiliarios, quibus causæ relatio & decisio committi, vel etiam ad impartiales transmitti posset.

Quid si ordinarius inferior imperitiæ ergo vel ex consuetudine, qualem in Ducatu Juliacensi in causis gravioribus exerceri quidam anonymus author præjud. Cam. obs. 2. adserit, superiorem Iudicem immediatum consuluerit, & juxta informationem illius pronuntiarit, an nihilominus hic intermedius esset appellandus? Affirmandum

hoc

De provocationibus.

hoc est, quia hic superior non ut iudex, sed ut magis peritus consuluit, quod inferior præcisè sequi non tenebatur, quod si tamen consulisset ut iudex, aliter dicendum est, *vid. Hartm. Hartm. lib. 2. tit. 19. obs. 5. **

12 § Alterum in provocationibus jurisdictionis Cameralis fundandæ requisitum est in certa pecuniæ summa (vulgò appellationis materiam sive materiale vocant. *Gail. lib. 1. observ. 119.*) seu æstimatione rei de qua litigatur, quæ olim fuit florenorum quinquaginta. *Ordin. part. 2. T. 28. §. Und sonderlich setzen. 3. Mynsing. obs. 15. cent. 6. & Gail. lib. 1. observ. 123. & floreni singuli hic bacos sive ursatos, ut vocant, quindecim seu crucigeros 60. valent. Myns. obs. 83. cent. 5. num. 1.*

Excipiuntur primo causæ iniuriarum, quibus ad revocationem agitur, quæve in pecunia numerata, sed non infra quinquaginta florenos in libello æstimantur, in *Sachen injuriarum*, dauff *Wideruss* geflage / oder auch andere / so auff *Geldt* / aber nicht vnter fünffsig *Gulden* æstimire werden. *Ordin. part. 2. Tit. 28. §. Und sonderlich setzen. de quibus Myns. obs. 98. cent. 2. Denais. appell. summa. num. 15. Gail. obs. 123. num. 6.*

13 § II. Excipiuntur causæ in quibus de jurisdictione, juribus & servitutibus lis est. *Die Obriakeit / Gerechteikeit / Persöhnliche vnd Geldt diensbarkeit* belangendt. *Ordin. ibid. Denais. ibid.*

III. Causæ in quibus litigatur de pensionibus & redditibus perpetuis, & de rebus quarum æsti-

matio pro cuiuslibet affectione incerta est, *Ewigke vnablößliche Gülder Zinse/und Mynsing/auch andere dergleichen so nicht gewisse achtung hetten. Ord. ibid. Gail. 1. obs. 123. Den. ibid. &c.*

14 ¶ Postea in Comitibus Imperii, *Spira Anno 70.* constitutum est, ut summa ad Cameram appellabilis esset centum & quinquaginta florenorum vel in pensionibus annuis reuicitioni non subiectis florenorum sex, libello petitorum. Sin reditus jurisdictioni adhæreant ipsæ proprietates vel quasi ex causa commissi petita tanti esset, quanta supra dicta summa, his casibus Ordinatio rata maneret. *Recess. Imperii Spira Anno 70. Als wir dann 2c. 66. §. Was aber vnablößliche. 67. Mynsing. observat. 15. cent. 6. Gail. lib. 1. observ. 123. Denais. appellabilis summa. §. 2.*

15 ¶ Tandem per Deputatos Imperii, *Spira Anno 1600.* iterum Constitutio promulgata est, qua sancitur ut summa sive æstimatio ad Cameram appellabilis in posterum florenorum tercentenorum sit: sed Constitutio Imperii prior *Anno 70.* facta de summa appellabili sex florenorum in redditibus annuis, de qua est in *d. Recept. Anno 70. §. Was aber vnablößliche 2c. 67.* rata maneat, ita tamen ut secundum summam ter scilicet centenorum florenorum posteriore Constitutione auctam proportionis ratione habita augeatur. *Recess. Deputat. Imper. Spira Anno 1600. §. Wie wol nun 2c. 15.*

[* Novissimo Imperii Receptu de Anno 1654. de multitudine causarum appellationis ad Cameram indies decurrentium, querela denuo mota, &

pro

De provocationibus.

pro evitando hoc summa appellationis rursus ad-
aucta, ita ut 400. thaleri Imperiales in capitali
hodie faciant summam appellabilem, & 16. in re-
ditibus annuis. §. Viertens soll die Summa 1c.
106.

Excipiuntur 1. Statuum privilegia de non ap-
pellando; Hæc enim strictè servanda, & per ex-
tractus tabula inscripta in Senatu suspendenda
esse jubet d. Recess. Imp. de Anno 1654. §. Dritt-
ens sollen 1c. 105.

2. Si appellantis tota substantia summam bis
mille aureorum non excedit, idque doceatur atte-
stato Iudicis æquo, aut ordinarii Magistratus, vel
etiam juramento appellantis, quando periurii su-
spicio non subest; Huic enim appellare indul-
tum, si ad trecentos florenos in capitali se grava-
tum docuerit, d. Recess. §. auff daß auch 1c. 108.
sic ad oblatum & præstitum juramentum Proces-
sus hoc modo decreti, in causa K. contra K. appell.
16. Aug. 1655.

An autem interesse vel pensiones cum sor-
te adhuc computari possint, quæstio huius loci
non inelegans est; Ego vagum illud atque incer-
tum interesse, cuius in sententia unà cum damnis
atque expensis ut plurimum fit mentio, hic non
intelligo, sed interesse juxta constitutiones Impe-
rii certum, jam dum cessum atque per sententiam
expressè adiudicatum: Quod non computari pos-
sint, hoc unicum suadere videtur, quod in modo
dicto Imp. Recess. 1654. §. Viertens. 106. expressè
fiat

fiat mentio capitalis. *Econtra* in Ord. Camer.
 p. 2. tit. 28. §. 3. Recess. Imp. de Anno 1570. §.
 Als wir dann 2c. 66. & in Recess. Deputat. §. Der-
 wegen dann 2c. 16. etiam fit mentio des Haubt-
 gues / Haubtsuells / & tamen teste Mynsing. §. obl.
 83. & Gailio 1. obl. 123. num. 3. census sive pen-
 siones cessæ cum sorte cumulari pro facienda sum-
 ma appellabili potuerunt. Si ergo ordinatio eo
 casu non obstitit, nec de præsentī verbum capitale
 obstare videtur, cum Haubtsuell & Capital sint
 synonyma. *Secundo* hæc vocula Capital non vi-
 detur excludere pensiones cessas & adjudicatas, sed
 saltem videtur opponi vago illo & adhuc illiqui-
 do interesse, damno & expensis, quod accesso-
 riè quasi in adjudicationem venit. *Tertio*, si quæ-
 stio ratione pensionum solum fuerit in iudicium
 deducta, neque jus commune, neque stylus Ca-
 meræ hactenus obstitit, quo minus appellatio
 fuerit recepta, si iudicatum summam appellatio-
 nis accedat; si ergo hoc valet in pensionibus seor-
 sim petitis, quid ni etiam valeret, si coniunctim
 cum sorte petantur. *Quarto*, in summa revisi-
 bili pensiones & interesse expressis verbis exclu-
 duntur. §. Bu absürzuna 2c. 121. Quod si ergo
 quid aliud à jure communi & hactenus usitato sty-
 lo, de quo Gailius & Mynsing. d. locis testantur,
 Status ordinare voluissent, eius expressiorem
 mentionem proculdubio fecissent. *Quinto*, in
 adiudicato interesse seu pensionibus quandoque
 maius poterit esse gravamen, ac in capitali ipso,
 qualia iudicium inferiorum arbitrio indiscrimina-
 tim

De provocationibus.

rim relinquere, æque huius summi Imperialis iudicii jurisdictioni præiudiciale atque etiam litigantibus damnosum esse videtur: sic in causa subb. contra Posten appellationis Anno 1659. ratione pensionum tale decretum extraiudicialiter latum: *Wesern Supplicant besser beweisen wirdt / daß das abgesprochenes alterum tantum sich so hoch als Summa appellabilis in privilegio Brunsvicensi erforderet belauffe / soll darauff ergehen was recht ist. **]

16 § Summa provocationis sive litis æstimatio, si huic Imperii Constitutioni non respondeat, subditis gravamina sua per viam supplicationis ad ordinarium Magistratum intra tempus legitimum deferre licet. *d. Recess. Imper. Anno 1600. §. Es soll aber den Unterthanen 16.*

Et magistratus iudex inferior illa admittito & per modum Revisionis ex iisdem actis (nisi partes aliquid novi deducere haberent, in quo binis scriptis audiendi essent) litem decidendi aut pro causarum qualitate, & alterutra vel utraque parte postulante, si graves sub sint causæ ad universitatem aliquam vel ad unum atque alterum jurisperitum ad revidendum remittendi potestatem habeto. *Recess. & §. eod.*

17 § Porro eadem æstimationis summa observanda, si de nullitate seorsim principaliter agatur, aut si restitutio in integrum adversus rem iudicatam postulabitur. *d. Recess. Imperii Spira Anno §. Ebener massen. Denais. appellationis summa §. 3. Et hinc liquet, in provocationibus ad Came-*

ram hoc alterum jurisdictionis fundandæ requisitum non minus, quàm primum illud generaliter tradendum esse.

18 § Si inter partes litigantes contendatur, an summa appellabilis sit nec ne, & de qualitate sortis judicii inferiori vel Camera non constet, ludex inferior appellationi non deferre, nec Camera eam recipere tenetur, nisi appellans juratò asserat, æquiore se animo tanta pecunia cariturum, quam destitutum de lite. *Ordin. part. 2. T. 28. §. Und sonderlich sehen* 2c. 3. *vers.* So dann der Richter.

Iuramentum hoc etiam in heredem provocantis transit. *Myns. obs. 40. cent. 4.*

[* Si summa non sit appellabilis, parti succumbenti ad Principem supplicare, & revisorium tentare licet, vel etiam poterit transmissionem actorum ad consilium sapientum rogare; Hæc enim tam ex Recessu Deputat. de Anno 1600. §. Es soll aber den Unterthanen 2c. 18. quam ex novissimo de Anno 1654. §. Doch mit diesem Zusatz 107. ipsi solatii ergo indultum, nisi statuum privilegia, statuta & ordinationes judiciales aliud inferant; Nec dubito si in causa non appellabili hoc supplicandi beneficium vel transmissio actorum ad consilium sapientum denegatur, Mandata sine clausula de non impediendo uti jure constitutionum Imperii, concedenda revisione, & sub similibus, desuper in Camorâ impetrari posse, cum mandari sine clausula possit quod constitutionibus Imperii & ipsa lege jamdum præceptum est, *Ord. Cam. p. 2. tit. 23. vers.* Es were dann Sache 2c. *Gylm. rer. jud. Cam.*

De provocationibus.

lib. 1. decis. 38. num. 4. Sic ante hunc novissimum Recessum, de concedenda revisione mandata saepius impetrata leguntur, sic etiam in causa Naser contra Dedefören citat. ad vidend. deduci nullit. Anno 1655. 6. Iulii sententia non devolutoria fuit lata, sed cum hoc additamento, Jedoch so viel die geflagte abgeschlagene revision belanger / ist der Bescheid / wosfern ermelter Kläger dadurch beschwere zu seyn vermeint / vnd selbige formblich suchen wird / daß alsdann darauff ergehen soll was recht ist. Quid si summa appellabilis, sed neglecta fuerit, an hoc casu revisionis aut supplicationis remedium succumbenti æque ac aliis indulgebatur? QUOD NEGANDUM; Nam etsi revisio nemini sit deneganda, ut sunt verba Recessus de Anno 1603. §. Vnd damit sich niemant zc. Attamen tam Recessus Deputatorum quam Ratisbonensis novissimus in causis non appellabilibus, limitativè hoc succumbentibus indulgent, cui standum, maximè cum jus etiam commune negligentibus ordinaria remedia, recursum ad extraordinaria non largiatur.

Quid si Principes Imperii privilegio de planè non appellando gaudent, leutationem tamen vel oberleutationem suis Landstassis concedere nolunt? Et hoc per mandata de concedenda leutatione S. C. ex eadem concludendi ratione, de qua ante in puncto revisionis mentionatum, in Camera mandatum esse, docet novissimè præiudicium in causa H. N. contra S. W. *

19 ¶ Præterea in hoc altero jurisdictionis Camera-

meralis per provocationis viam fundandæ requisito notandum.

I. Ad cognoscendum summam, ut ita dicam, provocabilem attendendum esse, quantum in libello petitum sit, non quantum debeatur, nec quantum adjudicatum fuerit. *Gail. d. observat. 123. num. 3. & seq.*

[* In ineundâ summa appellabili non quid actor in prima instantiâ petiverit, sed in quo succumbens se gravatum in Camera conqueritur attendendum. Hoc enim juri communi, ordinationi Cameræ, & Recessibus Imperii, maxime Senatusconsulto Imperialis huius judicii de Anno 1603, magis conformem esse, cum Denais. in jure Cam. verb. appellationis summa, Græveo lib. i. conclus. 123. confid. 1. & Domino Friderico Brandis sacero meo, Cameræ quondam adfessore in relat. pro Adfessoratu apud Klock. 4. num. 14. arbitror, cum quo convenit l. in offerendis. 37. de appellationibus & ratio naturalis &c.

20 § II. Plures atque diversas summas & census sive pensiones cellas cum sorte pro jurisdictione fundanda cumulari posse. *Myns. obs. 83. cens. 3. Gail. d. obs. 123. n. 3.*

21 § III. Etiam post litem contestatam exceptionem deficientis summæ opponi posse. Quare? quia nullitas jurisdictionis perpetuo opponi potest, etiam post tres sententias conformes & reddit sententiam ipso jure nullam. l. 1. §. hæc autem ff. quod quisq. jur. l. 1. C. de pedan. judicib. text. in c. as. f. clerici ex. de judic. *Myns. obs. 89. cens. 3. Gail. obs. 123. n. 2. lib. 1.*

22 § Deni-

De provocationibus.

22 ¶ Denique quemadmodum summa illa provocationis Constitutionibus Imperii definita quod ad jurisdictionem Camere fundandam attendenda est, ita etiam summa privilegii, quod de non appellando Magistratus sive Iudex inferior & Camere immediatè subiectus impetravit, attendenda fuerit: provocatio siquidem in Camera non auditur, nisi summa litis privilegio sit conformis. *Gail. lib. 1. obs. 123.*

[* Recess. Imper. de Anno 1654. §. Drittens sollen etc. 105. & §. Schliesslich 117. quibus locis privilegia Statuum strictè servari jubentur.*]

23 ¶ Et privilegia illa maioris summæ ordinibus quibusdam Imperii concessa inviolata manent. *Ord. d. T. 28. §. Und sonderlich 3. Recess. Deputat. Imper. Spire Anno 1600. §. Es soll aber den Untertanen und diese vorgemelte erhöhung 21. Denais. summa appell. §. ult.*

[* Non tantum manent inviolata, sed quia summa appellationis nunc ad 400. Imperiales ascendit, etiam Imperii Electoribus & Statibus pro extensione suorum privilegiorum supplicantibus à Cæsarea Majestate benigna resolutio promissa est, Recess. Imper. de Anno 1654. §. Und steht diesem nechst etc. 109.*]

24 ¶ Quamobrem contra eiusmodi privilegia Ordinum appellationes ad Cameram ne recipiantur & Processus adversus ea penitus nulli decernuntur: decreti subrepentium precibus quantò primum abolentur: *Memor. visit. Anno 95. Recess. Deput.*

Depict. Imper. Anno 1600. Spira §. Wir wollen auch
 htemit. 21. Denais. Appellationis privilegia. §. 2. & 4.
 25 §. Et de indice Ordinum Imperii privile-
 gium de non appellando habentium conficiendo,
 & in curia Camerali affingendo decretum Visita-
 torum extat Memor. visitat. §. In verfassung der
 Bescheide. Cifner. fol. 62. Recess. Imp. Anno 70. Spira
 §. Wir setzen etc.

[* Recessus Imper. de Anno 1654. Drittens
 sollen hinfübro etc. 105. *]

COMMENTARIUS.

[* Ad hoc ut privilegia in Camera attendantur, requiri-
 tur legitima insinuatio, quæ communiter fit judicialiter
 per procuratorem speciali mandato instructum, idque
 cum exhibitione originalis, quia copis in hoc licet cum
 authentica decies collatis, nunquam creditur.

Facta ita insinuatione, eam Camera per sententiam
 judicialiter acceptat, & documentum factæ insinuatio-
 nis à Cancellaria largitur.

Quid si verò Caesar sub suo sigillo maiori literas ad Ca-
 meram expediri, & copiam privilegii includi faciat, ea-
 que literæ in vim originalis producantur? Hocne suffi-
 ciens erit? Ita sanè, & vidi sic practicatum esse, Came-
 ramque hanc insinuationem pro legitimâ habuisse in in-
 sinuatione Privilegii Oldenburgensis de non appellando
 &c. quod Dr. St. 4. Decembris Anno 1638. talibus lite-
 ris inclusum judicialiter produxit, & pro insinuato 12.
 ejusdem acceptum est, ut docet documentum Cancellaria
 de super extractum mihiq; visum.

Nec

Nec hoc notatu indignum, quia eo modo periculosa & operosa originalium transmissio facili negotio evitari poterit. *]

Inviolata manent:] Quamobrem Constitutione Imperii sancitum est, ut omnes Imperii Principes & Status privilegium de non appellando habentes Camera Imperiali insinuarent. Recess. Imper. Spiræ Anno 80. §. Wir sehen ic.

Sed ne quid rerum Cameralium hic desideretur, facere non possum, quin hic indicem Principum atque Ordinum Imperii privilegium de non appellando, nisi quoad certam summam appellabilem habentium subjiciam ex Appendice Frid. Mindan. ad lib. i. de Process.

I.

PRINCIPES ELECTORES

Privilegium de non appellando habentes.

A Curia Domini Electoris & Archiepiscopi Moguntini appellare non licet, nisi causæ valor ascendat ad summam 400. flor. Appellans quoque, prius quàm appellationem prosequi incipiat, appellationis juramentum & cautionem præstare tenetur. Collatum privilegium Anno 1521. Per omnia quoque ibidem locum non habet l. prope-randum. C. de jud. & auth. qui semel C. quom. & quand. iudex. l. fin. §. illud C. de temp. & repar. ap.

[* Vid. symph. supplicat. tom. 6. Pauli Matthiæ Wehneri cap. 1. fol. 5. Gaudet modo privilegio de non appellando illimitatè, casus denegatæ justitiæ außgenommen / vnd sollen Ihro Churfürstl. Gn. dero Vnter / Ober vnd Hoffgerichte nothdürfftiglich bestellen vnd ein judicium revisorium anordnen / Anno 1654. quod Camera insinuatum, & pro insinuato acceptatum 9. Martii Anno 1655.

Trevirensis Archiepiscopus Elector privilegium habet de non vocando subditos ad Rotwilense, nec alia extranea Consistoria: Appellatio interdicta in causis momentaneæ possessionis & aliis 500. flor. aureos non excedentibus. In reliquis intra trimestre à die latæ sententiæ computandum, appellans juramentum calumniæ & cautionem juratoriam sub hypotheca omnium bonorum præstare tenetur, aliàs appellatio habetur pro nulla & fit executio 1562.

[* Vid. d. symphor. supplicat. Wehner. c. 1. fol. 5. ibidemque impressum privilegium Imperat. FERDINANDI I. de dato Grancsfurt am Mayn den 23. Novembris Anno 1562. fol. 6. & 7. vid. etiam Scipion. decis. Cam. Imp. lib. 1. decis. 59. ubi præjudicium citat, in quo appellatio in summa minori ab officiali Trevirensi fuit in Camera recepta, quia privil. meminit eines wohlbestelten Hoffgerichts / quale judicium officialis non est.

Eölln / appellatio interdicta in causis momentaneæ possessionis, item in causis 500. flor. Rhen. non excedentibus, in reliquis intra semestre à die latæ sententiæ computandum appellatio introdu-
cenda.

De provocationibus.

cenda, juramentum quoque calumniae & juratoria cautio præstanda sub hypotheca omnium bonorum. Anno 1570. vid. d. symph. suppl. tom. 6. Wehm. cap. 1. fol. 7. & 8. ibidemque impressum privilegium Imperat. MAXIMIL. II. de dato Spener 19. Aug. Anno 1570. fol. 8. 9. & 10. ubi fol. 8. vide, quod à judice feudali Archiepiscopi Coloniensis non ad Cameram Imperialem, sed ad Archiepiscopum appelletur, item plura de officialibus Archiepiscoporum Mogunt. Trevir. & Colon. nec non officiali Monasteriensi fol. 10. Hoc Maximilianum privilegium postmodum fuit extensum ad 1000. Goldgülden / daß in Sachen die über tausent Goldgülden haubtsächlich nicht anreffen / nicht appelliree supplicirt oder reducirt werden solle / in cæteris ist voriges alles Inhabts bestetiget / insinuatum 4. Julii Anno 1616. Gaudet modò privilegio de non appellando, nisi in casu denegatae justitiæ, & ut judicium revisorium constituatur, Anno 1653. Concessit tamen Serenissimus Dominus Elector appellationes à sententiis in petitorio latis, ubi summa 1000. flor. Rhen. in auro excedit, Landtages Schluß Anno 1655. den 15. May.

Bayern / gaudet privilegio de non appellando absque ullo reservato casu, juxta contenta privilegii Imperat. FERDINAND. III. sub dato Prag den 28. August. Anno 1638. alhier in Cam. 21. Aprilis Anno 1644. pro insinuato angenommen / cum insertâ pœnâ 100. Marck löehiges Goldes & extensione auff die Ober Pfalz. *]

Ab Electore & Ducibus Saxoniae planè non appellatur. 1559.

[* Vid. d. Wehn cap. 1. fol. 15. 16. 17. 18. & 19. ibidemq; FERDINANDI I. privilegium den Chur- und NB. Fürsten des Hauses Sachsen ertheilet / dat. Augspurg den 2. May Anno 1559. insinuatum Camera 24. Aprilis Anno 1560.

Brandenburg appellatio interdicta Anno 1586. tam ex speciali subsequenti privilegio, quam ex Aurea Bulla CAROLI IV. Imperat. vid. d. Wehn. cap. 1. fol. 19. ibidemque impressum privilegium RUDOLPHI II. Imper. dat. Prag den 42. Julii Anno præfato 1586. fol. 20. 21 & 22. d. c. 1.

Et nota differentiam inter Saxonis & Brandenburgici privilegium, quod illud comprehendat die Chur- und Fürsten des Hauses Sachsen / hoc verò ad reliquos Brandenburgicos Principes non extendatur.

Chur Pfalz Principis Electoris Palatini subditi, vasalli, officiales privilegiati contra Rotweill 1474. 1556. item contra Westphalica & alia extranea iudicia 1520. summa interdictæ appellationis im Bnter- und Obern Fürstenthumb der Pfalz am Rhein und Bayern 1000. flor. aur. 1566. 1578. vid. d. Wehner. cap. 1. fol. 11. & ibidem impressa privilegia CAROLI V. Imperat. dat. Regenspu 3 den 24. Julii Anno 1541. RUDOLPH. II. Imperat. dat. Prag 23. Octobris Anno 1578. fol. 11. 12. 13. & 14. Gaudet modò privilegio de non appellando auff dero Chur- und Fürstenthumb der Bntern Pfalz und zugehörigen Länden / quod in Camera pro insinuato acceptatum

De privilegiis Statuum,

ptatum 12. Novembris 1652. vid. Erneverres
 Pfalz Landrecht in fin. ubi hoc privilegium in te-
 nore impressum, *Gander* etiam Moratorio seu in-
 dulto speciali auff zwanzig Jahr kein alte Schul-
 den zu bezahlen / de dato Regenspurg den 15. May
 Anno 1654. quod in Palatinatu inferiori publica-
 tum 12. Junii Anno eod.

II.

PRINCIPES ECCLE- SIASTICI.

BAmberg. A judice feudali Episcopi Bamber-
 gensis ad ipsum Episcopum appellatur, non
 ad Cam. Item Bambergenses subditi nec Rotwilæ,
 nec in alio extraneo judicio sunt conveniendi, vid.
 d. Wehn. tom. 6 c. 3. fol. 41. ibidemque impressum
 privilegium Imperatoris CONRADI & eius filii
 HENRICI III. fol. 41. 42. & 43. dat. Regenspurg
 Anno 1034. vid etiam ibid. plura alia privilegia.

Bremen / v. d. Wehn. tom. 6. cap. 3. fol. 43. vid.
nunc inter Principes Seculares. *

Brixensis Episcopi summa appellabilis 400. flor.
 1577. vid. d. Wehn. tom. 6. cap. 3. fol. 44. & 45. *.**

Halberstadensis Episcopi summa appellabilis in
 immobilibus & realibus 600. flor. In mobilibus &
 personalibus 400. flor, 1558. vid. dict. Wehner.
 tom. 6. cap. 2. fol. 45.

[* Hamburg Episc. Von des Bischoffs zu Hamburg

und seines Stiffts Thomb Capitul appellatur ad
Cameram. vid. d. Wehn. cap. 3. fol. 47.

Johanniter Ordens Meister in teutschen Lan-
den. In den teutschen Landen sollen des Ritterlichen
Ordens Güter Dienst oder eigene Leute für kein
Landt oder frembdes Gericht geladen oder gefordert
werden / 1574. dat. Wien 22. Octobris per Imperat.
MAXIM. product. Spiræ 7. Martii 1575. accept. 13.
Iunii eod. Anno. vid. d. Wehn. tom. 6. cap. 3. & ibi
impressa privilegia fol. 67. & 68. *]

Leodiensis Episcopus privilegiatus, ne subditi
evocentur extra patriam 1518. Appellatio & quere-
la nullitatis interdicta à quibuscunque decretis in-
terlocutoriis, quæ non obtinent vim definitivæ.
Item in judiciis possessoriis: in actionibus injuria-
rum & in causis concernentibus fodinas carbona-
rias der Steinkohle / summa appellabilis 1200. in
realibus & immobilibus 1600. in mobilibus & per-
sonalibus 60. in causis censuum reddituum, & pro-
ventuum annuorum: ita tamen ut Episcopus de-
bitam unicuique justitiam ministret, nec eam ne-
gligenter vel malitiosè differat. In reliquis causis
infra decendum post sententiæ promulgationem
coram Episcopo, seu eius consilio est appellandum:
ibidemque juramentum & cautio sufficiens, & ido-
nea præstanda: aliàs appellatio in Camera non
acceptanda: Et si excessus summæ in ipsa senten-
tia non exprimatur, in scripto deducendus est, ha-
bito respectu non ad propriam appellantium æsti-
mationem vel affectionem, sed ad verum & lega-
lem valorem, qui per legitimas probationes, non
autem

De privilegiis Statuum.

autem iuramento probandus est : Nec Episcopus eiusvè consilium appellationibus deferre aut sententiarum suarum executione desistere prius tenetur, quam, eiusmodi probatione impleta, prædicti valoris excessus fuerit declaratus, 1518. 1521. 1571. vid. d. Wehn. tom. 6. symphor. cap. 3. fol. 53. 54. & 55.

Magdeburgensis Episcopi idem privilegium, quod Halberstadensis.

[* Anno 1558. sub dato Wien den 17. Iunii cum insertâ pœnâ 50. Marcarum auri puri, prod. Spiræ 11. Septembris Anno 1559. sub Imperatore FERD. I. vid. dict. Wehn. tom. 6. cap. 3. fol. 45. & 62. *]

Metensis Episcopi subditis & aliis contra subditos litigantibus interdicta appellatio, nisi valor summæ excedat 500. flor. Rhen. in auro 1563,

[* Cum insertâ pœnâ 50. Marcar. auri puri, prod. Spiræ 23. Iunii 1563. vid. d. Wehn. cap. 3. fol. 63. ibidemque impressa diversa privilegia Imper. fol. 64. & 65. *]

Monasteriensis Episcopus in causis non feudilibus beneficio Austregarum, in gratiam subditorum renunciavit, adeoque in prima instantia illis in Camera Imperiali iuri stare tenetur. 1570. subdito contra subditum, priusquam Episcopus eiusvè Consilarii decernant citationem, tentare tenetur concordiam, quæ si utriusque partis consensu conciliata, & in Recellum redacta fuerit, ab eadem appellari nequit : 1570. Von Hoffrichtern und Beysigern / in casibus de jure licitis appellatur sta-

tim ad Cameram, neque verò illi appellationem admittere tenentur, nisi appellans priusquam appellationem suam prosequi incipiat, & cautionem & iuramentum appellationis præstiterit, idque vel ipsemet, vel procurator ipsius speciale habens mandatum in animam tam principalis, quam suam propriam 1570. In causis cœptis coram senatu civitatis Monasteriensis appellatur ad Episcopum, als für die Landtfürstliche hohe Obrigkeit. Is vero causam statim ad Cameram remittere tenetur, vermög Vertrags / de 3. Jul. Anno 1563.

[* vid. d. Wehn. cap. 3. fol. 65. & 66. item transactionem Episcopi & civitatis zu Münster / modumque appellandi ab Episcopo Monast. ibid. d. fol. 66. & 67.

Naumburg / ab Episcopo Naumburg, eiusque Capitulo appellatur ad Cameram Spirens. vid. dict. Wehn. cap. 3. fol. 67.

Bischoff zu Passaw zunebenst dem Stifte gaudet privilegio Imperatoris MATTHIÆ, daß von keinem Bey- oder Endt Urtheil / Erkandnußen / Decreten / oder Processen so wenig ratione nullitatis als iniquitatis infra summam 500. fl. jeden Bülden à 60. Kreuzer nicht ad Cam. appellirt werden solte / cum insertâ pœnâ 100. Margarum auri puri, de dato Linz 30. August, 1614. insinuit Cam. 4. Martii 1618.

Bischoff zu Salzburg à iudice feudali Archiepiscopi Salisburgensis non ad ipsum, sed ad Cam. Imp. appellatur, vid. d. Wehn. tom. 6. cap. 3. fol. 67.

Bischoff

De privilegiis Statuum.

Bischoff zu Spener / Bistumb vnd Stifte
 Spener auch Probsten Weissenburg als dem Fürst-
 lichen Stifte Spener incorporirt / hat sub dato Wien
 den 23. Octobris Anno 1621. von Beyland Kay-
 ser FERD. II. confirmationem privilegiorum er-
 halten / *primò*, daß selbige in sonderbahren Kayserl.
 Schutß vnd Schirm auffgenommen / *secundò*, daß
 niemandt dasselbige oder dessen angehörige beleidigen/
 noch selbige ohne eines zeitlichen Bischoffs zu Spener
 vnd Probst zu Weissenburg bewilligung sich deren
 annehmen / *tertiò*, keine præscription wegen des
 jenigen so solchem Stifte Spener gewaltthätig ent-
 zogen wirdt / gültig seyn / *quartò*, die appellationes
 von Bey- oder Endt Bruchell immediate an einen
 zeitlichen Bischoffen zu Spener vnd Probsten zu
 Weissenburg folgendes an die Römisch Kayserl. Ma-
 jest. vnd dero Kayserl. Cammergericht gradatim vnd
 nirgendt anders wohin geschehen / *quintò*, was dar-
 gegen in andere wege vorgenommen / allerdings
 krafftlos vnd vngültig / item *sextò* was vor Kay-
 ser-oder Königlich privilegia, wieder das obange-
 zoene Fürstl. Stifte Spener auch Probsten Weis-
 senburg gänglich ohn schadlich seyn sollen / mit einver-
 leibter Poen 100. Marck löthiaes Goldes contra
 quoscunq; contravenientes. vid. etiam vnterschied-
 liche privilegia dem Stifte Spener vnd Probsten
 Weissenburg ertheilet / des Zols / Weg vnd Bnagel/
 Freyheitauff dem Rhein vnd Landt betreffende prod.
 Spiræ 18. Martii 1618. *]

Strasburg live Argentinensis Episcopi subditi

privilegiati sunt contra judicia forensia & Rotwi-
lense, exceptis tamen Echeffien / & casibus pro-
tractæ & denegatæ justitiæ 1570.

[* Cum annexâ clausula annullatoria & deroga-
toria, & pœnâ 40. Marcarum auri puri, dat. Spener
den 24. Octobris de Anno 1570. per Imp. MAXIM.
II. acceptatum in Cam. 30. Martii Anno 1571. vid.
d. Wehn. tom. 6. cap. 3. fol. 37. ibidemque impres-
sum privil. Imperat. MAXIM. II. fol. 37. 38. 39. 40.
dat. Spener den 24. Octobris 1570.

Teutsch Meister Ordo Teutonicus eiusque ad-
ministratores, vel sui ordinis personæ, subditi, aut
bona eorum extraneis judiciis nec conveniri nec
condici possunt, excepto casu justitiæ protractæ
aut denegatæ, aut si causa esset Ecclesiastica; quod
si aliquæ ordinis personæ conveniendæ, id vel co-
ram Magistro ordinis vel commendatore, sub quo
reus degit, fieri debet, vid. d. Wehn. tom. 6. cap. 3.
fol. 69. ibidemque impressum privileg. fol. d. &
fol. 70.

Bischoff zu Triendent eiusque subditi gaudent pri-
vilegio de non appellando, infra summam 400.
Goldgulden per Imperat. RVDOLPH. II. tam in
realibus quam personalibus actionibus, sub pœna
50. Marcarum auri, de dato Prag 28. Aug. Anno
1597. acceptat. in Camera 27. Februarii Anno
1606. *]

Verdunensis Episcopi, tum etiam Decani & Ca-
pituli Ecclesiæ Cathedralis summa appellabilis 1500
flor. in auro 1566.

De Episcopatu Tullensi & Verdunensi vid. Wehn.
tom. 6.

De privilegijs Statuum.

tom. 6. cap. 3. fol. 72. & Instrum. Pacis Cæsar: Gallicum §. quo magis autem dicta pax &c. & seqq. ubi Episcopatus Metensis Tullensis & Verdunensis eo modo, quo hactenus ad Romanum spectabant Imperium ad Coronam Galliaë translati eique incorporati sunt. *]

Würzburg / Episcopi & Episcopatus, tum etiam civitatis Herbipolensis summa appellandi, reducendi, supplicandi 100. flor. in auro, in causis maioribus si appelletur vel reductio petatur, juramentum calumpniæ, & cautio præstanda. 1588.

[* Von dem Stattegerichte zu Würzburg kan kein Burger oder Unterthan der Stadt Würzburg noch jemandt anders von einiger Ben- oder Ende-Brheil Erkändtnis oder Decret so an dem Stattegerichte daselbsten ergehen / vnd durch gedachtes Gerichts Richter außgesprochen vnd eröffnet worden / in Sachen beandlicher Schulden / Schmach / Scheltwort / vnd die Gebäw in der Statt Würzburg belangende / auch sonstn gemeinlich in allen andern Fällen / da die anfängliche Claag vnd Haubtsach nicht über tausendt Gilden in Gole betrifft / ans Kayserl. Cammer- noch sonstn gar kein ander Gericht / weder appelliren / suppliciren noch reduciren / in reliquis vero causis maioribus si appellatur, juramentum calumpniæ, & cautio præstanda, additâ poenâ 100. marcarum auri, per Imperat. RVDOLPH. II. dat. Prag 22. Martii Anno 1586. vid. d. Wehn. tom. 6. cap. 3. fol 47. ibidemque diversa impressa privilegia fol. 48. 49. 50. 51. & 52. *]

PRINCIPES SECU- LARES.

Burgundiæ Dux sub tutela & membris Sacri Imperii comprehensus in Comitibus sessionem atque votum habet sicut Archidux Austriæ, ist dem gemeinen Pfennig zu samlen nicht schuldig / sed tantum contribuit quantum duo Electores. In expeditione Turcica tantum præstat quantum tres Electores. Si cessat contribuere, potest in Camera per fiscalem contra eum procedi. In reliquis immunis est à Camera jurisdictione. Imperii tamen feuda ab eodem recognoscere & constitutionem de pace publica servare tenetur, vide transactionem in Comitibus Aug. erectam Anno 1548. & confirmatam 1560.

[* Apud Paul. Matth. Wehner. symph. tom. 6. cap. 2. fol. 30. 31. 32. & seqq. & quis eius sit intellectus, apud eundem folio d. 30. *]

Bavariæ Ducis summa appellabilis 500. fl. Rhen. à momentanea etiam possessione non appellatur, 1519.

[* vid. inter Electores supra &c. & Wehner, cap. 4. fol. 72. & seqq. *]

Brandenburgensium Principum Georgii & Alberti, & hæredum an ihren Hoff/Land/Lehen/ vnd anderen Berichten / summa appellabilis 400. flor. Rhen. Dein planè non appellatur, von S effeln / Schmach.

De privilegiis Statuum.

Schmachsachen / Leibschaden / verleumbden vnd
fließenden Wunden. In reliquis si appellatur, depo-
sitio unius flor. & iuramentum requiritur, 1541.

[* Vid. d. Wehn. tom. 6 cap. 4 fol. 76. ibidem-
que impressum privileg. CAROLI V. sub dato Ne-
genspurg am 23. Iulii 1541. *]

Brunsuicensium Principis Wolffenbüttelschen
theils summa appellabilis 600. flor. aur. 1578.

Brunsuicensium, & Luneburgensium Henrici
& Wilhelmi Principum eorumque hæredum sum-
ma appellabilis 400. flor. aur. 1566.

[* Vid. Wehn. tom. 6. cap. 4 fol. 78. ibidemq;
quæ ex Gylm. & Mindano notat author modo di-
ctus; Extensum est hoc privilegium per Imperat.
FERDINAND. III. FRIDERICO, AUGUSTO &
CHRISTIANO LUDOVICO Ducibus Brunsuicensi-
bus & Luneburgensibus ad 2000. flor. in auro auß
die drey Fürstenthumb Zell / Wolffenbüttel / vnd
Calenberg. Itemque in debitis liquidis & confessa-
tis non appellatur ad Cameram, nec non in causis
injuriarum civilium dictam summam 2000. flor. in
auro non excedentium, & tenetur appellans an-
tequam in prædictis casibus appellationi deferatur,
iuramentum calumniæ & cautionem in priori in-
stantia præstare, sub pœnâ 100. Marcarum auri pu-
ri, de dato Wien den 24. Novembris 1648. Gau-
dent etiam hi Duces privilegio electionis fori sub
eod. dato. *]

Dennemarek. vid. infra Holstein &c *]

Gülch / à Iulia Ducibus non appellatur, nisi cau-

~~Si~~ valor excedat 600. flor. Rhen. aur. item in iudiciis possessoriiis à sententia definitiva, in qua petitorium est reservatum, 1566. Appellatio à definitiva ad Ducem Iuliæ vel eiusdem Landgericht / facta coram Notario & testibus iudici & parti adversæ tempus unius mensis insinuari, & si iudex inferior terminum non præfinierit intra trimestre spacium coram proximo superiore iudice introduci debet, alias censetur deserta. Subditi præterea & officiales Principis tuti sunt contra forensia iudicia & Rotwill / exceptis Ehehafften / & causis denegatæ vel protractæ iustitiæ, 1580.

[* 1566. & 1564. vid. Wehn. fol. 87. cap. 4. & ibidem de Comitatu & Comitibus von der Marck fol. 88. d. cap. 4. & ibid. impressum privileg. hic allegatum *]

Hassia Principis & Landgravii summa appellabilis 600. flor. Rhen. aur. In reliquis, priusquam appellationi deferatur, calumniæ iuramentum, & cautio præstanda, 1573:

[* Vid. Wehn. tom. 6. cap. 4. fol. 79. sunt tamen hodie domus distinguendi, nam Hessen Darmstadt privileg. MAXIM. à 600. Goldt Gülden / extensum ad 1000. Goldgülden / daß diejenige Urtheil so nicht über ein tausend Goldgülden haubtsächlich oder haubtsächlicher Klage besagen / ganz kräftig und mächtig seyn / 2. ubi summa appellabilis, appellans intra triginta dies à die latæ sententiæ coram iudice à quo iurabit summam excedere mille aureos, nec se calumniosè appellare, sondern daß er nicht anders wisse verstehe oder glaube /

De privilegiis Statuum.

glaube / den daß er eine gerechte Sach habe / vnd dar-
 auff seinem Wiederparth oder appellaten vmb sein
 erhalten Recht / auch Kosten vnd Schaden alles ab-
 legen vnd dafür gnug thun werde / 3. coram iudice
 à quo cautionem præstabit fideiussoriam aut pi-
 gnoratitiam, vel si hoc nequeat, iuratoriam, si ve-
 ro periurii suspicione laboraret, causa esset gravis,
 & appellati tota fortuna exinde dependeret, per-
 sonali & corporali arresto detinebitur. 4. à causis
 so vom Hoffgericht auß revision oder appellation Ge-
 richt gebracht / vnd die appellation daselbst erörtert
 were / non appellabitur, doch allein im Fall beyde
 theile in solch iudicium reuisorium consentire her-
 ren / sub pœna centum marcarum auri puri privi-
 leg. dat. 19. Septembris 631. præsent. 27. Februar.
 632. pro insinuato accept. 23. Maii 633.

Hessen Cassel gaudet privilegio de non appel-
 lando modo etiam extenso infra summam 1000.
 Goltgülden per Imperat. FERDINAND. III. de da-
 to Wien 26. Aug. Anno 1650. acceptat. in Ca-
 mera 20. Octobris 1657. vel 7. Iulii Anno 1656.
 utroque enim die de super sententia lata. *]

Holsatiæ Principum summa 500. flor. in auro,
 quemadmodum & more laudabili in debito liqui-
 do & confessato appellationem non admittunt, in
 cæteris calum. iur. & cautio præstanda, 1570. &
 78. subditi etiam privilegiati contra forensia judi-
 cia, 1474.

[* Vid. symphor. suppl. Wehneri tom. 6. cap. 4.
 fol. 79. ibidemque tenorem memoratorum privi-
 legio-

legiorum fol. 80. 81. 82. item transactionem **FRI-
DER. II. DANIAE REGIS**, nec non **IOHANNIS
& ADOLPHI Principum HOLSATIAE** & subdito-
rum ditionis **Ditmarsen** Anno 1559. inter alia et-
iam propter appellationem inita, & Anno 1578.
à **RVDOLPHO II. Imperatore** confirmata, Wehn.
d. fol. 82. 83. 84. 85. & seqq. item **Holsteintſche
Landtaerichts Ordnung** confirmata per **Imperat.
FERDINAND. III.** de dato **Regenspurg** den 4. Iulii
1641. in Druck verfaßt in 4. acceptata in Camera
11. Febr. 1651. Extensum etiam est ante dictum
privilegium de non appellando, per **Imper. FER-
DINAND. II.** der Königlischen Würden in **Den-
nemarck vnd Herzogen zu Holstein** auff 1000. gold-
gülden / darunter wie auch in debitis liquidis, item
iniuri Sachen nicht appellirt / sonst ein juramentum
calumniæ & cautio præstirt werden solle / sub inser-
tâ poenâ 100. Marck löthiges Goldtes / de dato
Wien den 14. Iulii 1621. insinuat. **Cam.** Anno
1622. 13. Februarii acceptatum 19. eiusdem.

LIVONIA, ab hinc etiam olim ad **Cameram**
Imp. fuit appellatum, vid. d. **Wehner.** cap. 4. fol.
94. & **Gylm.** præjud. **Cam.** verb. appellare qui-
bus &c. *]

Lotharingia Princeps Imperium eiusque juris-
dictionem agnoscit, quò ad contributionem &
pacem publicam feudaque ab Imperio dependen-
tia, in cæteris tam primæ quam secundæ instan-
tiæ causis privilegiatus, mandatum etiam iudici &
Assessoribus Cameræ, vnd dem **Hoffgericht zu
Rotweil** ne **Ducem Lotharingia** contra hanc trans-
actionem

De privilegiis Statuum.

actionem molestant, nec fiscalis ratione præteritarum contributionum amplius contra eundem procedat, Processus etiam contra ipsum eo nomine decreti sunt cassati. 1542.

[* Vid. Wehn. tom. 6. cap. 2. fol. 34. & ibid. impressam hic allegatam transactionem fol. 35. 36. & 37. *Imperat. FERDIN. I. dat. Nürnberg 26. Aug. 1542. **]

Thussanus Episcopus Tullensis Carolo Lotharingiæ Duci cessionem fecerat superioritatis ditiorum & regalium, sed eam, ut Ecclesiæ Tullensi & S. Imperio perniciosam, Ferdinandus Imp. cassam irritam & nullam reddit mandando Episcopo ut cessionem revocaret, & Lotharingiæ Duci, ut revocationi locum daret, nec propterea Episcopo vel Ecclesiæ Tullensi ullum negotium faceret, 1564.

Mecklenburg / Megapolitani Principis summa interdictæ appellationis 300. flor. Rhen. In reliquis appellans eiusve procurator jurare tenetur, quod ad Cameram Imperialem appellent non malitiosè studio protrahendi litem, sed quod bonam causam se fovere credant. 1569.

[* Vid. die Mecklenburgische Ordnung / so Anno 1570. 20. Septembris in Camera acceptirt / darinn diese 300. Gulden Rheinisch auß 500. Gulden wehre gescheker worden / fol. 49. Hodie Duces Megapolitani Adolff Friderich vnd Christoff Adolff nacti sunt privileg. de non appellando infra summam 1000. flor. auri, quod, facta per D. G. 25. Ianuarii

insinuatione in Camera 31. eiusdem 1654. acceptatum est.

Confirmata die Mecklenburgische Ordnung sub pœnâ 40. Marcarum auri puri, sub dato Wien am letzten Februarii, Anno 1569. in qua ordinatione sub rubr. Von appellation pag. 49. circa appellationem ad Cameram Imp. appellans principalis in eigener Person / darbeneben auch sein procurator so in der Sachen gedient / tenentur præstare iuramentum malitiæ, daß sie nicht zu gefährlichen auffzug die appellation interponirt etc. & reservatur Ducibus contra appellantes succumbentes in Camera pœna juris. vid. d. Wehn. cap. 4. fol. 94. *

Oestreich / ab Austria Archiducibus ad Cameram non appellatur: & inviti non nisi coram vasallo conveniuntur: & subditi privilegiati contra forenses curias & Rothweil / nisi in causis aperte denegatæ justitiæ. In hannum etiam apud Archiduces declarati per Cameram Imperialem inde eximi non possunt: 1366. 1438. forensia etiam iudicia ipsos nec arrestare, nec quid ipsis mandare possunt, nec appellationes recipere, 1530.

[* Vid. d. Wehn. tom. 6. cap. 2. fol. 23. & 24. ibidemque impressa privilegia CAROLI IV. de Anno 1366. 1437. & CAROLI V. de dato 8. Septembris Anno 1530. zu Augspurg fol. 24. 25. 16. & seqq.]

Palatinatus. Wolffgangus Princeps Bipontinus & Comes Veldentiæ pro se heredibus & subditis privilegium fori habet contra forensia iudicia, ut Rothweil / Westphalisch / vnd andere Hoff. vnd

De privilegiis Statuum.

Vnd Landgericht Banerbschafft etc. Sed conveniri debent Principes in Camera, ut coram Consiliariis, aut juxta austregas, 1541.

[* Subditi vero coram ipsorum Principe vel foro competenti darinnen sie geseßen / modo tamen non protrahatur vel denegetur justitia, d. priv. de Anno 1541. cum clausula derogatoriâ & poenâ 10. Marcarum auri, datum Regenspurg 2. Julii 1541. aliud etiam habent contra Iudæos, ne contrahant cum Ducis subditis sub poenâ amissionis debiti, de dato Nürnberg 7. Aprilis 1543. *]

Pomerianæ Principum summa appellabilis, 500. flor. in auro 1544. in reliquis appellans principalis ipse in persona vel si inexorabiles sint causæ per procuratorem, antequam appellationem prosequatur, juramentum calumniæ & cautionem præstare tenetur, 1568.

[* Hoc privilegium de Anno 1544. juxta Wehn. cap. 4. fol. 94. ubi eius tenorem vide, saltem 300. fl. Rheinisch an Golt continet, in reliquis prout habet author, vnd die confirmirte Hoffgerichts Ordnung. *]

A Saxonæ & Electoris Principum curiis non appellatur 1559. vid. d. Wehn. cap. 4. fol. 96. ibidemque allegata.

[* Schweden wegen der Hertschumber Bremen vnd Verden / VorPommern vnd allen ex Instrum: Pacis art. X. denselben mehr zugewegten Landen gaudent privilegio de non appellando per Imperato- rem FERDIN. III. Traven CHRZSTIANE

der Schweden / Gothen / vnd Wenden Königl.
vigore Instrum. Pacis ertheilet / ita tamen ut sum-
mum aliquod tribunal seu appellationis instan-
tiam (quod de præfenti Wismaria erectum) com-
modo in Germania loco constituent, eique idoneas
præficient personas quæ unicuiq; jus & justitiam
secundum Imperii constitutiones & cuiusque loci
statuta absque ulteriori provocatione causarumve
àvocatione (*quo Suecis, ne ad Regiam aulam causas ex-
tra Imperium avocent, inhibitum est*) administrent :
Gaudent etiam privilegio electionis fori , ita ta-
men ut intra tres menses à die denunciatae litis sese
declarent coram quo iudicio se sistere velint. Instr.
pacis artic. X. §. econtra vero &c. 11. acceptat. in
Cam. 27. Februarii Anno 1651. *]

Württembergensis Princeps, conveniendus co-
ram suo Hoffmeister / vnd Rath / exceptis casibus
denegatae justitiæ 1595. Dux & subditi privilegia-
ri contra Roth : & alia forensia judicia 1541. Sub-
diti apud ordinarium Principis Consistorium oder
Hoffgericht manere debent, nec ad alios appellare,
vermöß ihrer Freyheit vnd Landesordnung / confir-
mata Anno 1555. quæ extensa etiam auff die Graf-
vnd Herrschafft Rempelgart / Harburg Reichweil/
1566.

[* Modum appellandi in der Württembergischen
Hoffgerichts Ordnung / vid. tit. 29. & apud Weh-
ner. cap. 4. folio 96. ibidemque impressa privile-
gia fol. eod. 96. & 97. insinuata Camer. 13. Junii
1571. *]

IV.

PRÆLATI.

Abbas & Conventus Monasterii S. Blasii Ordinis Benedictini in sylva hercinia *im Schwarzwaldt* privilegiati contra Rothweil & alia exotica iudicia, 1433. 1559. vid. Wehn. tom. 6. cap. 5. fol. 99. & Gylm. p. 2. tit. 11. vot. 3.

Abbas & Conventus Eberbacensis Ordinis Cisterciensis in Episcopatu Würtenbergensi nullibi nisi coram Imperatore aut Camera conveniendi, 1581. Wehn. d. loc. fol. 99.

Das Gottshaus und Probsten ad S. Crucem Augustæ privilegium habet contra Iudæos, nec cum ipsorum subditis contrahant eosve desuper convenient zu Rothweil oder andern Landegerichten / 1570. Wehn. d. loc. fol. 99.

Abbas & Conventus zum Weingarten / simile habent privilegium. 1556. Wehn. d. loc.

V.

COMITES ET BARONES.

[* **G**rafen zu Castell privilegiati sunt unâ cum subditis contra Rothweil & alia extranea tribunalia vid. d. Wehn. cap. 6. fol. 99.*]

T ;

Comi.

Comites zu Nider Eysenburg vnd Orensbach pri-
vil. contra Rothweil etc. 1169.

[* Et de non arrestando per *Imperat. MAXIM.*
II. dat. Wien den 19. Julii Anno 1569. vid. dict.
Wehn. cap. 6. fol. 99. & fol. 108. *]

Barones à Freundsperg similiter & ab ipsis ap-
pellatur ad Imp. præstito juramento 1566.

[* Vid. Wehn. cap. 6. fol. 99.

Grassen von Frießlandt / vid. de his Wehn. cap.
6. fol. 99.

Herzschafft Harburg subditi eodem beneficio
gaudent, quo alii Ducatus subditi, quia privil. de
non appellando Anno 1566. extensa etiam sunt
auff die Graff vnd Herzschafft Mümpelgart / Har-
burg vnd Reichweil vid. d. Wehn. cap. 6. fol. 102. *]

Fugger privilegiati contra Rothweil / & cætera
forensia, 1530. 1577.

Comites zu Hohen Zollern similiter 1577.

Comites zu Hanaw / Herrn zu Leichtenberg / simi-
liter & avvocati debent remitti: conservatores pri-
vilegii sunt iudex & Assessores Cameræ 1566.
1570.

[* Vid. d. VVehn. cap. 6. fol. 100. ibidem im-
pressum privileg. fol. 100. 101. & 102.

Grassen zu Hohen Zollern / similiter privilegiati
contra Rotweilensia & alia judicia, vid. d. VVehn.
cap. 6. fol. 103. item 108. NB. sindt jeko Reichs
Fürsten.

Freyherren von In vnd Kniphausen / de his vid.
privileg. de dato 14. Februarii Anno 1589. accepta-
tum in Cam. 11. Aprilis eodem Anno.

De privilegiis Statuum.

Freyherren von Jüßingen / similiter contra Rotwilensia & alia extranea judicia sunt privilegiati, vid. VVehn. cap. 6. fol. 103.

Comites de Reiningen vnd Daxburg / una cum subditis contra Rotwilensia & alia extranea judicia sunt privilegiati, vid. VVehn. cap. 6. fol. 103. *]

Comites à Mander schied / Blanckenheim / privilegi. contra Rothweil &c. 1488. 1495. 1526. excipiuntur die Ehehafften / novæ reformatæ Ordinationis, 1588.

[* Vid. privileg. tenorem apud VVehn. cap. 6. fol. 104.

Graffen von der Marck / die Graffschafft vnd Graffen von der Marck / an etiam contineantur sub privileg. de non appellando Ducis JULIACENSIS vid. d. VVehn. cap. 6. §. 8. folio 87. & 107. & Gylm. tom. 3. in præiud. Cam. verb. privilegium fol. 275. item Limn. Iur. publ. lib. 5. cap. 10. num. 15. interim propter factam unionem harum regionum Camera etiam quoad hunc Comitatum privilegium Juliacense observat, dictantibus ita præiudiciis.

Freiherrn von Müngenthal privilegiati sunt contra Rotw. & alia extranea judicia per Carol. V. Maxim. II. & novissimè per Imperat. Ferd. II. de dato Wien 27. Maii 1620. acceptatum in Camera 2. Aprilis 1658.

Graffen von Mümpelgart sunt privilegiati wie die Herzogen von Birstenberg vid. VVehn. cap. 6. fol. 107. *]

Comites à Newmar / summa appellabilis 200. fl.
1566.

[* Vid. VVehn. cap. 6. fol. 107. 108. ubi 200. Goltgülden ponit.

Grassen zu Oldenburg / Anton Günter Grass zu Oldenburg für sich vnd seinen Bettern Herren Christian / wie auch ihr Lehen Erben vnd Nachkommen gaudent privilegio de non appellando in debitis liquidis & confessatis, item in criminalibus & momentanei possessorii, nec non infra summam 1000. flor. Rhen. in reliquis summam hanc excedentibus juramentum de non frivole appellando & cautio præstanda sub pœna 100. Marcarum auri puri, ab Imperat. FERD. III. de dato Ebersdorff 19. Septembris Anno 1637. acceptat. in Cam. 12. Decembris Anno 1638.

Grassen von Ostfrieslandt vid. VVehn. cap. 6. fol. 108. & nota, sie sindt in den Fürsten Standt erhoben.

Grassen zu Kankaw / Grass Christian zu Kankaw auff Breitenberg vnd Bamstette wirdt vigore privilegii FERD. III. de dato Wien den 6. Novembris Anno 1650. sambt allen den seinigen von Kochweil vnd anderen extraneis judiciis eximirt / vnd sollen allein in Camera Imp. vel Aulâ, ihre angehörige aber vor ihrem ordentlichen Richter vnd Herrschafft convenirt werden / excepto casu denegatæ vel protractæ justitiæ, dann seyn die appellationes infra summam 500. Goltgülden so wenig ratione nullitatis als iniquitatis in Camera nicht anzunehmen / accept. in Cam. 7. Julii 1653. *]

Comi.

De privilegiis Statuum.

Comitum ab Ottingen summa appellabilis 200. flor. 1570. Vid. VVehn. cap. 6. fol. 108.

Comites ab Orsenburg inter se habent peculiares Iudices compromissarios vermög ihrer Erbstatuten confirmirt / 1567.

Comites à Sulz & Baro à Suende privileg. contra Rothweil & alia forensia, 1552. exceptis Ehehafften 1566. & 68.

[Vid. de his & Comitibus à Schwarzburg wehner. d. loc.

Freyherren vnd Erbruchsassen von Wallburg / eximuntur ab omnibus extraneis iudiciis, & sunt coram ordinario conveniendi, excepto casu denegatae seu protractae iustitiae, Anno 1434. & 1613. per MATTHIAM, accept. in Cam. 13. Septembris Anno 1613.

Grassen zu Waldeck / Christian vnd Bollradt Gebrüdere à FERD. II. privileg. de non appellando infra summam 400. flor. obtinuerunt Anno 1619. accept. in Cam. 12. Ianuar. 1621.

Grassen zu Biedtrunckel vnd Ysenburg / gaudent privilegio fori & de non evocando à Maximiliano de Anno 1516. 22. Maii, quod confirmatum per Imperat. FERD. III. 23. Iunii 1653. accept. in Cam. 7. Septembris 1654. *]

CIVI-

CIVITATES IMPERIALES.

Aach Aquenses cives nullibi, ne quidem in Camera, nisi coram iudicio & scabino civitatis conveniuntur ad recipiendum iustitiæ implemen-
tum, excepto casu denegatæ & protractæ iustitiæ,
1376. 1434. 1570.

[* Vid. d. VVehn. c. 7. & ibid. impressum privileg. fol. 109. de Anno 1521. *]

Augsburg interdictæ appellationis summa 400.
flor. Rhen. 1541.

[* Modo 600. Gulden Rheinisch in Goldt vigore privilegii Cæsarei FERDIN. II. sub dato Wienn den 5. Februarii Anno 1621. vid. d. VVehn. cap. 7. fol. 112. ibidemque impressa privilegia.

Bisanz vid. VVehn. cap. 7. fol. 116. *]

Bremen 600. flor. In reliquis iuramentum & cautio præstanda antequam appellatio in Camera recipienda, 1541. 44. 76.

[* Vid. VVehn. cap. 7. fol. 119. & ibidem impressa privilegia. *]

Coln 300. flor. in aur. In reliquis iuramentum præstatur, 1514. 51. Delinquentes cives mulctari possunt, citra admissionem frivolæ appellationis, 1495. Sententiæ concernentes die Truung zwischen den Aemptern in der Stadt / non attenta appellatione, possunt executioni mandari. 1576.

[* Con.

De privilegiis Statuum.

[* Confirmata sunt hæc privilegia per Imperat:
FERDIN. II. cum extensione privilegii de non ap-
pellando ad 700. flor. aur. sub dato Regensburg
3. Aprilis Anno 1623. vid. eines Ehrsamten Raths
ernewerte Ordnung Anno 1631. gedruckt / in fin.*]

Colmariae interdicta appellatio infra summam
50. flor. & in causis Frevel / Leumbde / Leibschaden/
vnd fließende Wunden / concernentibus appel-
lantes Senatui vel iudicio Colmariensi, 1 flor. præ-
sentare, juramentum præstare, fideiussoribus, pi-
gnoribus, vel juramento vnd mit verhaftung des
Leibs / cavere debent. Quibus non præstitis, non ob-
stante appellatione proceditur ad executionem nec
appellatio in Camera recipitur, 1510. Vid. VVehn.
d. loc. fol. 122. & 126.

Dünckelspiel Consul & Senatus in prima instan-
tia iudicem habent ihrer Stadt Amptman / qui si-
bi adsciscit 4. Iudices ex 4. civitatibus Nördlin-
gen / Rottenburg an der Tauber / Schwäbischen
Hall / vnd Schwäbischen Warch / auß jedem qui sin-
guli iurati sint senatores oportet, 1510. Vid.
VVehn. d. loc. fol. 126.

Esslingen in causis civitatis Iudicem ordina-
rium habens Burgermeister vnd Rath / civitatum
Birn / Reislungen vnd Heilbron / ita ut (salvis tamen
casibus ad Cameram vel Imperatorem pertinenti-
bus) in actoris sit arbitrio locum commodiorem
ex his tribus civitatibus eligere, ubi iudicium ha-
beatur, ab his appellatur ad Cameram salvo etiam

in prima instantia casu denegatae justitiae, 1541. Vid. VVehn. d. loc. fol. 126.

Francofurti interdicta appellatio in debito liquido confessato vel aperto, item Leibesbeschädigung / Irung / Verwund Dienstbarkeit / bey ihnen Anleudi genandt / & nisi summa excedat 200. flor. In cæteris appellans, florenum iudicio inferre, iuramentum cautionemque fideiussoriam vel pignoratitiam vel in eventum iuratoriam vnd verhaftung des Leibs / præstare tenetur. Quæ nisi fiant, patet executio & appellatio in Camera non recipitur, 1512. & 68.

[* In causis appellabilibus soll vor Schultheiß vnd Schöffen daselbsten / appellans auff vorgehende des gegentheils citation auff den nechsten Gerichtstag den appellation Zettul vnd einen Goltgülden præsentiren / in reliquo prout auctor: vid. VVehn. cap. 7. fol. 126. & seqq. ibidemque impressa privilegia, item formam des appellation Eides fol. 133. *]

Friedeburg Kenserliche vnd des Heyligen Reichs Burck / habet suum Burggraffen vnd Burgmänner / coram quibus omnes & incolæ & officiales conveniendi, ita ut aliò ad forensia iudicia non evocentur, unà cum privilegio de non arrestando vel impediendo, 1467. 1566. Vid. VVehn. cap. 7. folio 134.

[* Gellenhausen cum suo Burgman & Burgleuthen privilegiata est contra forensia iudicia & conveniri debent cives coram Burggravio eodem modo ut jam proximè de Fridberg dictum, vid.

VVehn.

De privilegiis Statuum.

VVehn. cap. 7. fol. 134. ibidemque impressa privilegia varia.

Goslar hat Keyserliche Schutz vnd Schirmb Brieff cum inserto privilegio contra arresta, prod. Spiræ 8. Novembris 1585. vid. VVehn. fol. 138. *]

Von dem Keyserlichen Landgericht auff der Lauben zu Hagenau appellare non licet, 1497. Vid. d. VVehn. cap. 7. fol. 138.

Hall in Schwaben / summa interdictæ appellationis, 200. flor. 1567. Vid. d. VVehn. cap. 7. fol. 139. & ibi impressa privilegia varia.

Hamburgi interdicta appellatio in causis debiti confessati, iniuriarum, ædificiorum civitatis, & aliis valorem 600. flor. in auto non excedentibus. In reliquis appellans intra decendium præter appellationem interpositam florenum Hamburgensem inferre, juramentum & cautionem sub noxa etiam corporis, si quis petat, præstare tenetur, 1554.

[* Quod si hæc appellans non in forma prædicta præstiterit, Hamburgenses impunè exequi poterunt, vid. d. VVehn. cap. 7. fol. 142. 143. 144. ibidemque impressum privileg. sub pœnâ 60. Marcarum auri puri, quod postmodum extensum ad 700. Coltgiltten Rheinisch. item auff Kauffhandel / Mascopen / Tutorien / Wechselen / Rechnungen / sub dato Wien den 31. Martii Anno 1634. insinuat. Cam. 13. Octobris Anno 1635. recept. 9. Decembris eod. *]

Rehmbren non appellatur, von Greveln / Schmachsachen / Leumbden / fließenden Wunden / & in

& in causis non excedentibus 100. flor. in reliquis sicut supra. vid. cap. 7. fol. 122.

Lubecæ non appellatur contra proprium Chirographum vel confessionem, für dem Stattbuch oder dem Mecklerbuch geschehen: summa appellabilis 200. flor. valoris Lubecensis: in reliquis appellando sicut superior. Hamb. 1544.

[* Summa appellationis aucta auff 500. Goltz gulten 1588. per Imperat. RVDOLPH. II. vid. in reliquis V Vehn. cap. 7. fol. 145. & 156. *]

Landovienses nullibi vel arrestari vel conveniri possunt, nisi coram Schulteto civitatis, 1349. 1515. 1565. Vid. V Vehn. cap. 7. fol. 144. & seqq.

Memminga summam habet appellabilem 60. fl. In cæteris prius quam appelletur, juramentum malitiæ, cautio, Mit verhaftung des Leibs/præstanda, 1521. Vid. V Vehn. cap. 7. fol. 147. & ibidem impressum privilegium.

Monasterium Westphaliæ summam appellandi 200. flor. aur. appellans intra decendium præstat juramentum: à Senatu provocatur ad Episcopum qui ad Cameram statim remittit. 1563.

[* Remissio illa fit ex transactione inter Episcopum & civitatem initâ 30. Iulii, Anno 1563. Vid. privilegia varia & d. transactionem apud V Vehn. cap. 7. fol. 150. & seqq. *]

Nürnberg in causis civitatis privilegiatos primæ instantiæ Iudices habet Weinsheim / & Weissenbura am Morgan / exceptis tamen casibus Cameræ præservatis, ad quam etiam communiter appellatur, 1540.

Privi-

De privilegiis Statuum.

Privilegium deinde habet contra Iudæos, ne
eum Norimberg. subditis contrahant ipsosque de-
super Rotweilæ vel alibi conveniant. 1573. Non
appellatur, von Straß vnd Zünffergerecht / nec in
causis ædificiorum mercatorum, der Rauffhändler/
so kauffen vnd verkauffen / societatum & in aliis 600.
flor. non excedentibus. Pars appellans intra de-
cendium personaliter coram Senatu comparere,
juramentum appellationis & cautionem præstare
tenetur, & appellationem intra tempus præfinitum
introducere, 1495. 1508. 1564.

[* Oppenheim vid. VVehn. cap. 7. fol. 164.
& quomodo cesserit Electoribus Palatinis, Knip-
schilt de civit. Imp. lib. 4. cap. 1. num. 113.*]

Regensburg / in causis civitatis privilegiatos Iu-
dices habet Consulem & Senatum civitatum Aug-
spurg / Nürnberg / vnd Bm / vel pro actoris arbitrio
5. aut 7. ex Senatu Ratisbonensi, ab his ad Came-
ram appellatur, Cives præterea nullibi nisi coram
Senatu conveniendi in prima instantia, nec cui-
quam super denegata justitia supplicanti creditur,
nisi prius Magistratui scribatur & desuper audiatur.
Causæ iniuriarum communium civium expedi-
endæ sunt vor den fünffen / coram quibus summa-
riè vnd mündlich / non in scriptis agitur citra appel-
landi licentiam: Ecclesiastici etiam non minus
quàm reliqui cives subjiciuntur legibus civitatis &
in causis conservationem & protectionem eius &
politiciæ Constitutionum concernentibus, summa
quoque appellabilis 500. flor. 1566.

[* 500. fl.

[* 500. fl. in Münz sub pœnâ 100. Marc. auri puri per MAXIM. II. prod. Spiræ 25. Iunii 1571. vid. VVehn. d. cap. fol. 167. *]

Reutling / privilegiatos habet Iudices Consules & Senatum civitatum Blm/Eßling/Schwäbischen Gemündt/exceptis casibus Imperatoris personam, vel Cameram concernentibus : Cives & subditi nullibi conveniuntur, quàm coram iudicio civitatis, nisi in casibus protractæ iustitiæ. 1516. Vid. VVehn. cap. 7. fol. 167.

Rothenburg auff der Tauber / summam habet appellationis 200. flor. In cæteris ad Cameram vel Imperatorem appellantes præstant iuramentum & cautionem, 1570.

Straßburg / sive Argentina Iudices primæ instantiæ habet Basel/Wormbs/und Blm / nec invita à quoquam trahi ad Cameram potest : nisi in causis immediatè jurisdictionem eius fundantibus, 1435. 1521. 1566. summa appellationis 600. flor. in auro à qua summa & à minore appellatur ad tredecim viros : à maiore appellatur vero ad Cameram cum cautione & iuramento, vel etiam ad prædictos tredecim viros tanquam Principis delegatos, à quibus porro appellari nequit, si coram iisdem non fuerit exceptum, sed pronunciatum in causa, 1560. Privilegium etiam habet Argentina adversus Judæos, ne cum civibus, aut quacunque ratione subditis sive in urbe sive extra eam habitantibus contrahant, ipsosque desuper vel Rotweilæ vel alibi conveniant.

Spener /

De privilegiis Statuum.

Spener / summa appellationis 200. flor. in reliquis iuramentum & cautio præstanda, 1576. & 82.

Schweinsfurt / Consul & Senatus primam instantiam habet coram suo **Reichsvogt** / qui sibi aliquot senatores sive scabinos Norinbergenses & Rotenburgenses adiungit; Cives verò coram civitatis iudicio conveniendi, summa appellabilis 200. flor. in causis deinde iniuriarum verbalium non appellatur, 1570. & 77.

Mülhusa Thüringorum à suis civibus & subditis, non nisi discussa coram tribus ordinibus senatorum causa, in Camera conveniri potest, id quod hactenus eo loci observatum & præiudiciis Cameræ confirmatum est.

Blm / privilegiata contra Judæos, ut cum civibus nec contrahere nec ullibi desuper eos convenire possint, 1541. & 61.

Bberlingen / simile habet privilegium exceptis nundinis & utensilibus quotidianis præsentis pecunie emendis, 1566.

Windsheim / nec Senatus nec subditi, exceptis **Ehehafften** / citari possunt Rothwilam, nec ad alia forensia iudicia, Anno 1576. concessum. Appellatione interdictum est in causis iniuriarum inter subditos cives. Anno 1550. Item in causis non excedentibus summam 14 flor. Si appelletur, præstatur iuramentum, & cautio **sambt verhaffung des Leibs** / aliàs appellatio non recipitur.

[* Vid. de his & aliis civitatibus à quibus ad

Cameram appellatur, d. Wehn. cap. 7. per tot. item de aliis judiciis Westphalicis, Franconicis, Suevicis &c. eundem cap. 8. p. t.

Susatum olim fuisse civitatem Imperii constat ex matriculâ apud Limn. de jur. publico lib. 4. cap. 7 & testatur Reinking. de Reg. Seculari class. 4. cap. 21. in fin. Knipschilt in tractat. suo de civit. Imp. novissimo lib. 4. c. 1. num. 129. contribuit juxta matriculam 720. flor. & in sustentationem Camerae 120. flor. Verum utut eius apud Wehn. in suo aliâs perfectissimo tractatu mentio nulla fiat, licet etiam per Clivenses hodiè exempta videatur, tamen ne Imperio quiquam præiudicaret, appellationes ad Cameram in hunc usque diem servavit, teste Victore de causis exempt. Imp. conclus. 36. (qui in hanc rem citat Gylm. sive Wehn. sed erroneè, cum ipse huius civitatis mentionem non faciat,) sic Processus pleni decreti in causa S. contra H. 28. Aug. 1651. Stucke contra Hufelman & in causis quamplurimis aliis &c.

De Niederrhesel etiam variè disputatur, vid. Knipschilt. lib. 4. cap. 1. num. 112. Verum constat quod appellationes abinde ad Ducem Clivensem interponantur.*]

TITU.

Quotuplex sit provocatio & quomodo nullitas in
Camera proponatur. &c.

TITULUS XXI.

*Provocatio ad Camera quotuplex, appellatio
quid sit, de nullitatis per appellationem
devolutione & quatenus nulli-
tates in Camera atten-
dantur.*

PROVOCATIO ad Ca- { Solennis
meram est vel { Simplex.

2 § Provocatio solennis est, quando certis qui-
busdam solennibus adhibitis causa ad superiorem
defertur, quæ speciali nomine appellatio dicitur;
quanquam promiscuè sæpius hæ voces usurpen-
tur.

3 § Per appellationem etiam nullitas ad Ca-
meram incidenter deferri dicitur; quando simul
cum querela iniquitatis defertur, & appellans al-
ternativè primum ut nulliter, aut si nullitas nulla
appareat, iniuste judicatum esse postulat. *Ord. part.*
3. T. 3 4. in princip.

[* Appellationem querelæ nullitatis coniungere
ex eo utile est, quod nullitate principaliter institutâ
inhibitio non facile decernatur aut executio retar-
detur, etiamsi supplicans nullitatem allegaret no-
toriam, cum enim hoc casu sit præsumptio pro sen-

tentia, supplicantis narratis non creditur, in tantum ut vix meminerim unà cum citatione super nullitate inhibitionem obtentam esse, una saltem causa excepta, sc. *H. contra H.* in qua 11. Februarii Anno 1659. ob nullitates contra constitutiones Imperii apertè commissas inhibiti cum citatione ad videndum deduci principaliter nullitates simul decreta fuit, secus vero, si fiat hoc incidenter, quia tunc mensuratur juxta regulas appellationum. *]

4 ¶ Et quamvis lex *Ord. Camera part. 3. T. 34. in princip.* nullitates in judicio Imperiali attendere vetet, attamen lex illa exceptiones quasdam habet.

Prima exceptio est nisi nullitas parti litiganti vel causæ principali damnum irreparabile inferat. *Ordin. ibid. Myns. obs. 27. cent. 1. & obs. 93. cent. 5.*

5 ¶ Secunda est, nisi acta prioris instantiæ ita confuse conscripta fuerint, ut Status causæ inde cognosci non possit, quo casu in Camera plerunque vel ex officio Processus annullari, iniungique partibus litigantibus solet, ut legitimo ordine in causa principali procedant, salvis tamen manentibus actis probatoriis. *Myns. d. obs. 93. cent. 5. Gail. lib. 1. obs. 42. num. 7. & seq.* ubi appendicem illam sententiæ, ut partes de novo procedant, in Camera omitti dicit.

6 ¶ Tertia exceptio est, nisi in actis nullitas tam manifesta deprehendatur, quæ in alia instantia justificari non possit, veluti si ex actis appareat Iudicem laicum in matrimoniali aliave spirituali causa,

Quotuplex sit provocatio & quomodo nullitas in
Camera proponatur: &c.

causa, vel alio modo incompetentem sententiam
dixisse. *Mynsing. d. observat. 93. cent. 5.* ubi obser-
va, Camera forum esse competens contra Cle-
ricum actione reali conventum, & quando perso-
na Ecclesiastica spoliatur sua præbenda, aut rebus
ad præbendam pertinentibus.

COMMENTARIUS.

Incidenter autem:] Nullitas ad Camera inci-
denter aut principaliter defertur: Incidenter, ut *Myn-*
sing. obs. 91. cent. 5. num. 8. & 9. tradit, quando dis-
junctim appellatur, Dico sententiam nullam, & si qua
est, appello: & quantum referat nullitatem incidenter
aut principaliter proponi, vide *DD.* per *Mynsing.* ibi-
dem allegatos. Notabunt igitur fori Tyrones distincti-
onem inter appellationem quæ incidenter ad superiorem
defertur, & eam quæ principaliter defertur, de qua
infra.

Simul cum querela:] Observa nullitatem in cau-
sa appellationis incidenter venire, licet de ea nihil dica-
tur, & iudicem ex officio eam attendere debere. *Myns.*
obs. 91. num. 7. cent. 5. Gail. lib. 1. obs. 127. num. 2.
& *obs. 77. num. 6.* per text. in l. quædam mulier ff.
fam. herciscundæ. *Bartol.* in l. 1. num. 9. & 11. C.
quando provocare non est necesse; sed intellige, per
causam appellationis nullitatem quoque ad iudicem appel-
lationis devolvi, quod illud locum habeat in appellatione
à sententia definitiva, non autem ab interlocutoria,

quia per appellationem ab interlocutoria tantum gravamen in appellatione expressum devolvitur, non autem nullitas, per c. ut debitus & c. Romana de appellat. Gail. d. obs. 127. num. 4.

Duplex autem hic questio incidit.

Prima est, quomodo appellatio nullitatem devolvat, cum appellatio & nullitas sint contraria? ut est in l. 1. C. de furtis & l. contra maiores C. de inofficios. Testam.

Altera, num libellus hic subsistere possit? Dico sententiam esse nullam, & si qua est, appello &c.

Ad primam questionem logicus responderet, appellationem & nullitatem perperam contraria dici, & appellationem potius subjectum, nullitatem vero & quodvis gravamen appellationis adjunctum esse. Vide de hac questione Bartol. ad l. si expressum ff. de appellat. & cum practici (ut hoc addam) cum primis vero αλογοι, appellationem & nullitatem contraria appellant, hoc innuere velle videntur, appellationem à nullitate supervacaneam esse, per l. ex consensu ff. de appellat. & l. 1. C. Quando provocare non est necesse. De altera questione vide practicam Pet. de Ferrar. in forma libelli appellat. à definit. sententia in Commentar. ad verba, & in quantum sit aliqua & num. 3. & Ioannem Ferrarium Montanum de Appellationibus, & lib. 3. cap. 3. circa finem. Quod si alias, sententia scilicet Ferrarius, sit nulla, ejusque causa apud tribunal reddi queant, per appellationem, quasi aliqua sit, recipi videtur, & à modo ut nulla impugnari non solet, quod ne obsit, cautelosi appellatores addunt, sententiam dico esse nullam, & si qua est, appello. Vide Interpretes

In appellatione quæ consideranda.
 pretes ad l. licet ff. de re judicat. & l. cum minor. §.
 Falsus ff. rem ratam hab.

*Iniuste judicatum esse:] Dicitur autem incidenter
 institui, quando disjunctim, ut dictum est, appellatur. Di-
 co sententiam nullam, & si qua est appello, gloss. in l. 1.
 C. Quando provocare non est necesse. Mynsing. ob. 91.
 cent. 5. num. 9. Et sic observatur, addit Mynsingerus
 ibidem, quod nota. Nam etsi pronuncietur malè judi-
 catum, tamen de nullitate amplius agi non potest, nisi &
 eadem nullitas in hac instantia peracta vel sententia
 contineret expressum juris errorem. d. l. expressum ff.
 de appellat. idem obs. 93. cent. 4. num. 5.*

TITULUS XXII.

In appellationibus quæ consideranda.

IN appellationibus videndum quomodo

vel { *instituantur,*
collantur.

1 § In appellatione instituenda consideranda

sunt appellationis { *tum fundamenta,*
tum formalia.

3 § Appellationis fundamenta potissimum

posita esse videntur, { *Et in facultate appellandi,*
Et in actis prioris instantiæ
eorumq; editione.

- 4 § Ut appellandi facultas cognoscatur, di-
 spiciendum, { Tùm à quibus Iudicibus ad
 Cameram appelletur.
 { Tùm quinam litigatores
 appellent.

TITULUS XXIII.

*A quibus Iudicibus ad Cameram appelletur,
 & quatenus à Magistratu extrajudicialiter
 gravamen inferente ad Cameram ap-
 pellari possit: ubi de appellatio-
 nis insinuatione.*

NON solum ab ordinariis judiciis rectè sub Ca-
 mera constitutis, sed etiam à iudicibus Ordi-
 natione delegatis, de quibus supra in *Comment. ad*
T. 2. ad Cameram, salvis tamen privilegiis appel-
 latur. *Ord. p. 2. T. 28. in princ. Denais. Appellationis*
interpositio. §. 1.

2 § Idem in specie de Delegatis inter Princi-
 pes obtineto. *Ordin. part. 2. Tit. 2. in princ. De-*
nais. ibid. §. 2.

3 § Et in causis Spolii simplicis coram iisdem
 ventilatis. *Ordinat. part. 2. Tit. 8. § Würde*
aber in erster Instanz. 10. Sed in appella-
 tione à Delegatis Ordinatione nisi quod ante la-
 tuisse vel proferri non potuisse, & ad causam ta-
 men pertinere jurabitur, nihil novi admittitor.

Ord.

A quibus iudicibus ad Cameram appelletur.

Ord. part. 2. T. 6. in princip. Denais. de jur. Camer. T. Appellationis prosecutio. §. 1. idemque multò magis in spoliorum causis obtineto. Ord. d. T. 8. Wo aber der beflagte 9. Denais. ibid. §. 2.

4 § A Commissariis Imperatoris ad instantiam partium datis & Delegatis ad Cameram appellari posse, negat *Gail. lib. 1. obs. 121.* Addit tamen ibidem appellationem ad Cameram aliquando locum habuisse, & parùm interesse utrum ab eiusmodi Commissariis ad Imperatorem ipsum, vel ad Cameram appelletur, quia Imperator causam & acta prioris instantiæ ad Cameram transmittere consueverit.

[* Quia notum est CAMERAM cum CÆSARE concurrentem habere jurisdictionem, & quod CAMERA cognoscit, ipsum IMPERATOREM cognoscere, ideo reliqui Camerales magis inclinant in sententiam adfirmativam sc. appellari ad Cameram posse, *Tilem. de Benign. obs. supplic. 88. & obs. Cam. Imp. 18. Gylman. præjud. Cam. verbo appellare quibus, Reinking. de Regim. Secul. & Ecclesiast. lib. 2. class. 12. c. 15. Marta in ff. novissim. tom. 1. verb. appellatio cap. 19.* extat etiam in hanc rem apud *d. Gylm. tom. 2. p. 2. vot. 19.* integra relatio, ubi ab excessu ab his appellatum, & responsum Facultatis Juridicæ Marpurgensis in ardua causa Abbatis Fuldensis, cum quo convenit ordinatio Consilii Aulici sub MATTHIA tit. 2. §. Dieweil aber auch 2c. in verbis: Und stehet in diesem Fall vermög vnser Cammerge-richts Ordnung den Parthenen die appellation von

Urtheilen der Commissarien an uns oder unser Kayserl. Cammergericht bevor. *]

5 § A Magistratu etiam extraiudicialiter gravante ad Cameram appellare licet.

6 § Sed in extraiudicialibus appellationibus observandum fuerit, utrum Magistratus vi potestatis, seu jurisdictionis, seu tanquam Iudex, vel per se vel ad alicuius partis instantiam, proprio vel alieno subdito per decretum aliquod extraiudiciale, sive interdictum, sive per impositionem mulctæ an verò tanquam adversarius, & pars gravamen intulerit.

7 § Si Magistratus tanquam Iudex aliquem gravet, appellatio in Camera locum habebit, sed Processus non decernuntur, nisi gravamen prius verisimiliter probetur, & à Magistratu, tanquam Iudice, illatum esse demonstretur. *Recess. Imper. Anno 24. Ratisb. §. Wann aber von gemeiner interlocutori, 101. vers. aber nach dem die extrajudicial. Confer Myns. obs. 43. cent. 4. Gail. lib. 1. obs. 120.*

8 § At si quis à Magistratu tanquam adversario gravetur, & ex narratis interpositæ appellationis extraiudicialis in Processu apparuerit, magistratum tanquam partem & adversarium, non tanquam Iudicem processisse, appellationi in Camera locus non relinquitur: quia hoc casu potius simplex querela, quam appellatio locum habet, & Princeps gravans alterum coram Iudice suo Ordinario, Iudicibus videlicet ordinationis, conveniendus fuerit. *d. Recess. Imp. Anno 24. d. §. Wann aber 2c. Denais. Appellatio extrajudicial. Gail d. obs. 120. lib. 1. num. 4.*

[* Quo

A quibus Iudicibus ad Cameram appelletur.

[* Quo ad appellationes extraiudiciales distinguendum hoc modo: Immediatus Imperii aut gravat vi & potestate jurisdictionis ut **JUDEX**, aut tanquam **PARS**, als ein **Wiedersacher** / nicht Richterlicher weise / aut **MIXTUM** sc. simul ut pars & Iudex, priori & posteriori modo missis austregis appellationes ad Cameram admittuntur, sive per se & motu proprio, sive ad instantiam partis gravamen intulerit, disponente ita Recessu Imperii, de Anno 1594. §. Wann aber ic. 101. & adstipulantibus præiudiciis in hanc rem quotidianis. Medio vero casu iterum distinguendum, aut superior ita gravans gaudet privilegio austregarum aut non, si prius, quia hæc appellatio nuda censetur provocatio ad causam, ideo coram austregis ordinaria via tractanda erit, requisitione ut decet præmissâ, si posterius, quia ita gravans alium non habet Iudicem. Camera causam recipit, ut de civitatibus Imperii, austregis non gaudentibus, res in aperto est.

Quando autem Iudex extraiudicialiter gravare dicatur, de eo videndi Gylm. præjud. Cam. verb. appellatio extrajudicialis, idem symph. tom. 1. p. 2. tit. 17. vot. 7. num. 17. & tom. 2. p. 2. vot. 48. num. 7. & in decis. Cam. p. 2. decis. fin. num. 12. & seqq. Mindanus lib. 1. cap. 20. de Process. Vota Cam. Klock. relat. 82. num. 13. Mynsing. cent. 4. obs. 43. Gail. 1. obs. 120. Tilm. de Benign. obs. Cam. Imp. pent. 2. obs. 44.

Quid si dignosci nequeat, an superior ut **JUDEX** aut ut nuda **PARS**, aut **MIXTUM** gravaverit, quod ferè plerumque accidit, quia ius in facto positum,

quoad subtilem hanc distinctionem commensurari quandoque vix poterit ? Hoc casu in dubio Processus decernendos esse Camerales volunt.*]

9 § De appellatione à Iudicibus Rotwilensibus ad Cameram constitutum est *in Recess. Imper. Anno 70. Spire.* Und nach dem uns fürkommen. Capitul. Moderni Inviectiss. IMPERAT. §. Auch sollen und wollen wir 2c. 18. reform. iudicii Rotwilensis p. 3. tit. 17. per tot. *Gail. lib. 1. obs. 48. num. 4.* ubi vocatus contra privilegium ad iudicium à quo exemptus est licet compareat, & in eius jurisdictionem consentiat, tamen eam prorogare non potest in præiudicium eximentis, sed appellatio permittitur.

10 § Et à sententiis Ecclesiasticorum Principum, qui propter regalia sive bona feudalìa, quæ ab Imperio recognoscunt, immediatè Imperio subiecti sunt, ad Cameram appellari, non ad Pontificem Romanum testatur *Gail. lib. 1. obs. 30. num. 2.* Confer *Frider. Mindan. lib. 1. cap. 11.*

[* Sic officiales qui nomine Ecclesiasticorum iudicia exercent, quoad civilia subsunt IMPERIO & ab illis ad CAMERAM est appellandum, *Tilem. de Benign. obs. Cam. Imp. pentec. 1. obs. 38. num. 4. & pent. 5. obs. 5. Auth. præjud. Cam. verb. appellare quibus &c. Recessus Imp. novissimus de Anno 1654. §. Als sich dann 2c. 153.* Camera etiam his æque ac aliis inhibet. *Gylm. symph. tom. 1. p. 1. tit. 3. de relig. vor. 5. fol. (mibi) 230. **]

11 § Ab Electorum Imperii sententiis non appellatur ad Cameram, neque alium superiorem, secun-

A quibus iudicibus ad Cameram appelletur.

Secundum Auream Bullam T. Von der Ehursfürsten Gerechtigkeit: Elector tamen Palatinus huic privilegio renunciavit.

[* Hoc jus Electorum de non appellando defuetudine inumbratum fuit, aut introducto cum totius Imperii applausu, hoc summo iudicio ex zelo quodam justitiæ spontè abinde secesserunt, ita ut hodie à curiis Electorum appelletur, exceptis iis qui privilegio de non appellando speciali sunt instructi, de quibus vide *supra*.*]

12 § Item à Iudice feudorum generali & à paribus Curia ad Cameram appellatur. *Myns. obs. 90. cent. 5. Gail. obs. 1. lib. 1. num. 56.*

13 § Neque verò solum coram Iudice inferiore verum etiam, illo absente, coram Notario fide digno atque approbato & testibus appellare licet. *Ordin. part. 2. T. 29. §. Item so soll einem jeden 4. Mynsing. obs. 14. cent. 2. & obs. 44. cent. 4. Denais. appell. coram Notario § 1.*

[* Et hæc appellatio vocatur appellatio in scriptis, ad distinctionem eius quæ fit viva voce, nec solum valet in casu absentia iudicis, ut innuit author, sed arbitrii res est, an vivâ voce, an in scriptis appellem, in definitivis & earum vim habentibus, in interlocutoriis appellabilibus vero, illa quæ vocatur in scriptis cum insertionem gravaminum omnino necessaria est, nisi doceatur consuetudine introductum esse, ut ab interlocutoria viva voce appelletur, vid. const. MAXIMILIANI I. von Oesterreich de Anno 1512. tit. von appellationen in pr. & quæ

quæ ratione allegatæ consuetudinis refert *Tilem. de de Benign. obs. pract. obs. 79. & obs. Cam. Imp. pent. 3. obs. 35.*

Est & aliud genus appellationis in scriptis, quod fit per nudam exhibitionem schedulæ appellationis ad manus Iudicis coram Tribunali, licet ex intervallo, de quo vid. *Tilem. de Benign. obs. supplic. cent. 2. obs. 44.* Nec hoc requirit instrumentum nec aliam insinuationem, cum ad protocollum fiat, & sit actus judicialis. *]

14 § Sed coram Notario & testibus si appellatum fuerit, Iudex inferior postquam appellatio legitimo modo illi insinuata fuerit, Appellanti Apostolos decernito, & tempus appellationem prosequendi præstituito, non secus atque si coram ipso appellatum fuisset. *Ord. d. T. 29. d. 6. Item so soll einem jeden 2c. 4.*

15 § Appellanti verò liberum fuerit Apostolos petere vel non petere. *Ordin. part. 2. Tit. 30. in princip.*

Item appellanti liberum relinquitur, appellationem coram Notario factam, Iudici à quo, insinuare vel non insinuare: Sed ut contra Iudicem inferiorem attentantem agere possit, appellationem insinuare necesse habet. *Ord. p. 2. d. T. 29. d. 6. Item so soll einem jeden 2c. 4. Vide Mynsing. obs. 44. circa finem cent. 4. Hartm. Eppin. T. 19. de Appellat. obs. 7. & 8.*

16 § Nisi enim appellatio Iudici inferiori insinuetur, & is ad instantiam partis & executionem sententiæ aliave ratione in jure processerit, antequam

A quibus iudicibus ad Cameram appelletur.

quam iudicium Camerale inhibeat, attentasse non censetur, neque appellans in Camera super attentatis acturus auditur, sed in appellationis articulo procedere cogitur. *Ord. d. t. 29. d. 6. Item so sollemnem jeden 2c. 4. Myns. obs. 12. & 85. cent. 2. & observat. 44. sent. 4. Denais. T. Appellatio coram Notario. §. 2.*

[* Adde *Lancellos. p. 2. c. 12. limit. 3. num. 4. & seqq. Costam tract. de facti scientia & ignor. cent. 2. distinct. 48. num. 4. & quæ traduntur relat. 79. num. 27. apud Klock. ratio est, quia Iudex qua talis appellationem ignorare creditur, ignorans autem non attentat, uti eam ponderat in hisce terminis Camill. Borellus vol. 2. decis. 36. num. 134.*

Quid si appellans aut alius nomine eius Iudici notificaret appellatum esse? Hoc non sufficere arbitror, quia plenæ & certæ notitiæ probatio requiritur adversus eum, quem attentata delicti arguunt, quod cuiusvis relatio non adimplet, ut notum est, deinde ad faciendam insinuationem sollemnitas legalis requiritur, quæ cum sit de formâ omitti nequit, quibus adde, quod non sufficiat scire appellatum esse, sed etiam necesse sit scire appellatum esse intra decendum & quidem cum sollemnitate legali. *]

COMMENTARIUS

Extrajudicialibus appellationibus :] *Extrajudiciales appellationes sunt, quando quis appellat ab actu.*
extra-

extra iudicium facto, c. Bonæ de Appellat. sive quando quis extra iudicium Magistratus decreto, mandato, vel interdicto, aut multa imposita gravatus provocat. Recess. Imper. Anno 94. §. Wann aber 101. vers. Aber nachdem die 2c.

Coram Notario & testibus:] Confer Weseimb.
consil. 1. num. 30. & Danielelem Mollerum in com-
ment. ad Const. Sax. p. 1. c. 20. ubi hanc ordinationis
legem attingunt.

Apostolos decernito:] *Actorum editio Apostolorum*
vicem hodie suplet. Noë Murer. p. 3. num. 80.

*Apostoli sunt literæ dimissoriae, ut nominantur, quas
Iudex, à quo appellatur, tradit appellanti ad instantiam
ejus, ad judicem ad quem appellatur deferendas, quibus
significat, quomodo à sententia sua appellatum sit, &
quibus iudex ad quem appellatur de negotio causæ edoce-
tur atque informatur. l. post appell. ff. de libellis di-
missoriis. l. iudicibus C. de Appellat. & dicuntur
libelli dimissorii sive literæ dimissoriae, quia per illas causa
ad quem appellatur dimittitur.*

Apostoli sunt vel { Conventionales.
Testimoniales.

Conventionales sunt, si pars adversa appellationem
admittat, sive in iudicio iudice refutante seu renuente,
vel tacente & permittente, sive extra iudicium. c. obla-
tæ extr. de appellat. Et hi dantur vel ab ipso appellato,
vel à Notario. Petr. Termin. in Process. cap. de ap-
pellat.

Testimoniales sunt, qua testificantur de appellatione
facta

A quibus Iudicibus ad Cameram appelletur.

acta coram Iudice, vel coram publicis honestis atq; fide dignis personis, id quod fit, aut cum iudex Apostolos dare recusat, aut cum iudex reperiri non potest. c. oblata. extr. de appellat. c. pastoralis de offic. ordin.

{ Reverentiales.

Hi sunt, vel

{ Refutatorii.

Reverentiales sunt, in quibus Iudex à quo appellatur, appellationi deferit in honorem & reverentiam Iudicis superioris, ad quem appellatum est. l. eos §. super his C. de appellat. quos vulgò etiam dimissorios appellant, quia Iudex appellationi deferendo, litigatores ex sua jurisdictione dimittit ad eum, ad quem appellatum est. l. unic. ff. de libellis Dimissor.

[* Hi dimissoriales non carent effectu juris, deferunt enim per has appellationi, manum sibi met ipsi ligat, & sententiam exequi non potest; etsi non devolabilis aut ab ea appellari prohibitum esset, cum deferendo appellationi jurisdictione in totum semetipsum privaverit, ita in terminis Honded. lib. 2. consult. 22. num. 48. Gomez. 3. var. resolut. 13. num. 32. Scacc. de appellat. quæst. 17. limit. 4. num. 57. Chart. in decis. Rotæ Genuensis decis. 111. num. 6. Marant. in specul. p. 6. vers. appellatio num. 209. *]

Refutatorii sunt, quibus appellatio ad Iudicem inferiorem refutatur & recusatur ob certas causas & rationes, quamobrem appellationi locus relinqui nequeat. l. fin. §. in refutatoriis C. de appellat. Vide Speculatorem part. 2. T. de Apostolis, & Lexicon doctiss. Viri Simonis

Schardii quondam Camera Adfessoris de vocabulo Apostoli, & Processum judicarium Terminei cap. 53.

Ut contra Iudicem inferiorem attentantem:]
Appellatio si non sit Iudici & parti insinuata, vel ut vulgò loquuntur & barbare, intimata, non facit attentata. Lancelot. de attentatis. c. 12. num. 8. & 9. Insinuatio enim sive intimatio appellationis licet non requiratur, quoad effectum devolativum, attamen necessaria est. Lancelot. Ampliat. 15. num. 21. Nihil enim imputandum Iudici aut partibus innovantibus pendente appellatione, si appellatio non fuerit intimata addit Lancelotus ibid. Vide tractat. tractatu. fol. 355. num. Tom. 3.

TITULUS XXIV.

Quinam ad Cameram appellare possint.

AD Cameram appellare possunt, quotquot per sententiam Iudicis aut Magistratus inferioris gravantur. *Ordin. part. 1. Tit. 28. §. Und die weil* *xc. 1.*

Et subditos ab appellando nemo carcere, jurejurando, minis abstineto, contra si fiat, gesta irrita sunt, appellationis prosecutio salva maneto. *Ordin ibid. Denais. appellat. Renunciatio.*

[* Sic in causâ *Pens* contra *M.* in ipsa sententiâ victo iniunctum erat ne appellaret, hoc tamen non attento appellatum & appellatio recepta fuit.

Quod si tamen juramento se non appellaturum, quis

Quinam ad Cameram appellare possint.

quis pollicitus fuerit & nihilominus appellet;
Hoc casu appellationem quidem valere, sed ap-
pellantem perjurum esse inquit *Tilem. de Benign.*
obs. Cam. Imp. pent. 3. obs. 15. relaxationem ergo si
coacta sit pollicitatio prius impetret necesse est.
idem Tilem. pract. observat. 87. in fin. *]

2 ¶ Et neque statuto neque consuetudine ap-
pellatio ad Cameram impediri potest, de quo ta-
men *Dd. variant in l. omnes populi ff. de justit. & jur.*
Et Decius consil. 553. num. 2. concludit valere statu-
tum, & talia statuta extant in quibusdam locis
Germaniæ. Sed Camera eiusmodi statuta non at-
tendit. *Myns. obs. 14. cent. 1. Gail. lib. 1. observ. 135.*
num. 12.

3 ¶ Denique ad Cameram appellare possunt,
quotquot justam appellandi causam habent, ar-
gum: §. *Darzu dieneil* rc. 2. *Ord. d. T. 28.*

TITULUS XXV.

*De actorum editione & quomodo iudex in-
ferior acta prioris instantie edere
teneatur.*

Ordin. p. 2. T. 31.

ALterum appellationis fundamentum in acto-
rum editione positum est, quanquam acta non
solum in appellationum, verum etiam aliis provo-
cationum, & quibusdam simplicis querelæ causis,

denegata videlicet iustitiæ & aliis, Iudici superiori edenda sint.

[* Sic ubi citatio super protractâ seu denegata iustitiâ rogatur, simul etiam compulsoriales rogantur, & quandoque etiam inhibitiô.*]

2 § Quamobrem ut causæ appellationum expediantur, appellans, post interpositam appellationem per procuratorem prioris instantiæ monitus, siue Apostolos Reverentiales, siue Refutatorios, siue nullos omnino obtinuerit, intra triginta dierum spacium ab interposita appellatione acta prioris instantiæ, instanter & oblata cautione solvenda mercedis, à Iudice inferiore vel scriba petito, & Iudex justo pretio sine mora postulanti edito. *Ordin. p. 2. T. 31. in princip. & p. 3. T. 31. §. Derowegen dann 3. Recess. Imp. Anno 70. §. In den appellationen Sachen 74. Denais. Aët. editio. §. 1.*

[* Quod de requisitione actorum intra trigesimum facienda, jamdum ante in ordinatione fuit provisum, illud per novissimum Imperii Recessum de Anno 1654. §. *Ober auch 55. vers. Nichts desto weniger* repetitum & certâ pœnâ desertionis paratissimæ munitum est, si ex hoc capite non requisitorum intra trigesimum actorum indies causæ in Camera pronuntiantur desertæ, idque vel ad postulatum partis appellatæ, vel etiam ex officio, parte licet tacente & litem in principali contestante, uti de hoc ultimo casu præiudicia exstant indubitata in causâ *Baumh. & consortes contra de B. 27. Maii Anno 1658. & in causa C. M. contra P. eod. dato, & in causa H. contra G. 11. Februarii 1659.*

Sed quid si Iudex intra trigesimum spontè edat acta? annon hoc casu requisitio cessabit, cum Iudex ipse eam anticipaverit?

Quid etiam si requisitio sit neglecta, Iudex tamen acta edat licet post tricesimum? priori casu desertionem cessare arbitror, posteriori vero non, quia requisitio illa instar formale & appellationis quoddam solenne est, quæ si intra tricesimum neglecta fuerit, vitiat actum æque ac si post decendum appellatum sit, docente ita in præsentiarum praxi.

Quid si requisitio intra tricesimum non sit facta, acta tamen justo tempore primo sc. in termino ab appellante producantur, an nihilominus appellatio reddetur deserta? sanè primo intuitu hoc negandum videbatur, cum hæc constitutio in eum saltem finem, ut acta celerius producerentur, & causa maturetur, sit introducta; ergo de medijs jus nostrum non curat, sine jam obtento. secundò, quia in eodem Recessu §. *Deß gleichen* c. 14. cautum, ut compulsoriales simul cum citatione sub præjudicio desertionis petantur, omittuntur tamen citra periculum desertionis, si certo confidamus, Iudicem acta cum rationibus decidendi spontè editurum, vel si ea jam dum ediderit, ut exinde consequens esse videatur, de hoc documento requisitionis idem esse dicendum, cum ambo tendant in unum finem. Attamen quicquid sit, ego appellantibus ut se causamque exponant tanto periculo à consilijs non ero, cum hæc requisitio in

tantum hodiè requiratur, ut, nisi ea probata, Processus etiam denegentur, memini etiam actis, licet in primo termino productis causam *Baumh.* contra de *B.* aliasque quam plurimas, nihilominus ex hoc capite pronunciatas esse desertas, 27. Maii 1658.

Quid si factâ semel justo tempore requisitione Iudex inferior terminum redimendi parti præfixerit, nec tamen intra eum ediderit. An ulteriori requisitione intra hunc terminum faciendâ eiusq; documento opus erit? Ita sanè, idq; sub præsentissimo præiudicio absolutionis, d. Recess. de Anno 1654. §. *Darben gleichwol* 2c. 57.

Elegans hic quæstio occurrit; An missiva privata de requisitione actorum attestans desertionem præcavere possit? quod negandum, ut apparet ex relat. causæ *Clauß von Münighausen* contra *Anton Köhlers* in relat. *Klock.* relat. 94. & *Weil. Jörgen Kamme's Erben* contra *Valentin von Osten* relat. 96. *]

3 § Acta prioris instantiæ integra Iudici Cameræ edenda, cum primis verò mandata procuratorum illis inferenda sunt, *Ord. p. 2. t. 3 1. §. Die weil auch 2. & §. Würde sich 3. Den. ibid. §. 2.*

4 § Si quid actorum defuerit, Iudex eiusque Notarii sive Scribæ sumptibus propriis, sine appellantis dispendio, supplento. *Ordin. ibid. Denais. ibidem.*

5 § Actorum editione omnia quæ vel ante sententiam vel simul posteave exhibita, decreta, gestave fuerint, plenè continentor. *Recess. Imper.*

Anno

De actorum editione.

Anno 70. §. In den appellation Sachen 74. Denais.
Act. editio §. 7.

6 § Quamobrem in judiciis inferioribus vel
proceditor in scriptis, vel acta omnia literarum
monumentis sedulo consignantor. Ord. p. 3. T. 31.

§. Darneben ist 1. Denais. act. confectio. §. 1.

7 § Si acta prioris instantiæ integra haberi ne-
queant, vel quia sunt amissa, vel quia Iudex ea di-
ligenter consignanda non curavit, & ob defectum
actorum appellans in Camera procedere nequeat,
causa pro conclusa ex officio acceptatur, & inter-
locutoria pronuncietur, qua actori originario, id
est, illi qui in priori instantia actor fuit, injungi-
tur, ut in Camera de novo agat Myns. obs. 11. cent. 1.
Gail. lib. 1. obs. 114. num. 21.

[* Multato simul Iudice pro arbitrio judi-
cantis in unam aut duas marcas auri, ob id quod
acta decenter conscribi non curaverit, vid. præjudi-
cia apud Gail. 1. obs. 134. num. 14. Myns. 1. observ. 11.
Scip. decis. Cam. 18. lib. 1. *]

8 § Iudex inferior, à quo appellatur, diem, imò
etiam horam, si fieri possit, qua sententia publica-
ta aliorumque gestorum, non festis aut Dominico,
sed numero cuiusque mensis distinctè atque clarè
adsignato, Ordin. d. T. 31. §. Und nach dem 11. 4.
Denais. Actor. Editio §. 3.

[* Acta non aperta sed clausa in iudicio Came-
ræ exhibentor, aperta ne recognoscuntor, secus
facientes pœnam arbitrariam sustinento. Recess.
Imp. de Anno 1654. §. So dann sollen 11. 56.

Ne horum copia Advocatos partesque deficiant inque libellando remorentur, copialiter adservantur in causis futuris, in præteritis vero præiudicium abesto, d. Recess. §. Wolte er aber 2c. 59.

Partibus utrinque aut eorum procuratoribus præsentibus innotulantur, d. Recess. §. So dann sollen 2c. 56.

Rationes decidendi clausæ adjunguntur, unaque cum actis Camerae eduntur, d. Recess. §. Desgleichen 54.

Collegia Juridica aut Universitates rationes suarum sententiarum ex facto brevissimè desumptas, Iudici à quo requirenti gratis communicant, d. Recess. §. Ob er auch schon 2c. 55.

Eæ in usum futuri referentis Collegii & lectorum custodiæ committuntur, d. Recess. & §. Ob er auch schon 2c. 55.

Contra negligentem edere rationes decidendi pœna duarum marcarum auri esto, dict. Recess. §. Desgleichen 54.

Clientibus aut ipsorum Advocatis, an integrè aut manca acta edita sint, perlustratio ne denegator, d. Recess. §. Wolte er aber 2c. 59. *]

9 ¶ Acta omnia in charta, non membrana scribuntur, ne litigatores sumptus facere cogantur, vel non pluris, quàm in charta aestimantur. Ordin. d. t. 31. §. Weiter 5. Denais. ibid. §. 4.

10 ¶ Si coram Iudice inferiore lingua Gallica litigatum fuerit, acta ex lingua Gallica in latinam translata eduntur. Ord. d. T. §. Nach dem auch 6. Denais. ibid. §. 5.

¶ Si

De actorum editione.

11 ¶ Si appellatus actis prioris instantiæ quas appellans redemit & judicialiter produxit peræque opus habuerit, & de expensis pro editione actorum factis inter partes lis oriatur, an nimirum appellatus appellanti aliquid expensarum hoc casu refundere teneatur, pars appellationi, utpote quæ utrique parti communis existit, adhærens partialiter acta prioris instantiæ redimendi, eo nomine satisfacito: sin ea de re inter partes convenire nequeat, Iudex officium & auctoritatem suam interponito, quid, & quantum appellanti refundendum sit, decidito & moderator. *Memorial. visit. Anno 64. §. Nach dem auch. Cisner. ad T. 31. Ordin. p. 2. fol. 364. Confer Mynsing. obs. 21. cent. 1. Denais. actor. expense. §. 1.*

12 ¶ Acta ne supra quam par est æstimantur, in calce pretium adscriptum habento. *Ord. d. T. 31. §. Als sich auch ic. 7. §. Und nach dem 8. Denais. Act. Æstimatio. §. 1.*

13 ¶ Actorum singula folia binis ternisve cruciatis, sigillatio floreni uno, ligatura semisse: latine conversorum actorum singula folia floreni quadrantibus æstimantur. *Den. ibid. §. 2.*

14 ¶ Rotwilensis iudicii acta suæ ordinationis præscripto relinquuntur. *Denais. ibid. §. 3.*

15 ¶ Actorum taxationem petentibus partibus inferiore Iudice etiam inaudito, Camera moderator, eoque nomine monitoria decernito. *Denais. ibid. §. 4.*

16 ¶ A moderatione facta ne excipiente quidem

dem contra eam Iudice inferiore Camera recedito,
quod supra extortum fuit restitutor. Denais. *ibid.*
§. 5.

COMMENTARIUS.

[*Rationes decidendi &c:] Hoc in praxi ita servatur, ut contra Iudices rationes decidendi, simul cum actis non mittentes, vel ad petitum partis, vel ex officio ulteriores compulsoriales Camera decernat, simulq; fiscalem, ut contra negligentem procedat, ad pœnam officii sui admoneat, sic admonitus fiscalis & ulteriores compulsoriales ex officio decreti fuere in causa Wober s. contra B. appellationis 12. Novembris Anno 1658. quamvis ex rationibus Iudicem moventibus contra Iudicem inferiorem non ulteriores, sed rescriptum simplicium compulsorialium decretum esse in causa F. & confort. contra G. per sententiam 13. Martij 1657. publicatam in hac materia etiam meminerim.

Clientibus aut ipsorum Advocatis &c:] Vt ut Clientibus aut Advocatis ipsorum ex Recessu Imp. d. loc. perlustratio indulta sit, arcentur tamen per comm. decretum de Anno 1657. 28. Ianuarii sollicitantes, & Advocati non jurati, idque ut dolosis subductionibus omnique fraudi via præscindatur, verba decreti sunt: Die sollicitanten betreffend / läßt man es in genere bey der Ordnuma bewenden / vnd soll bey der Causen ley vnd Leserem Erinnerung beschehen / daß Krafft besagter Ordnuma demeselben / wie auch denen von diesem Kayserl. Cammergericht nicht beendigten Advocaten keine Protocolla, Processus, sententiæ, documenta vnd dergleichen communicirt / weniger auß-

De formalibus appellationum.

aufgesolget werden / dafern auch deme nicht nachgelebt werden solte / mögen sie (scil. Advocati & Procur. jurati) ob sie wollen / solches in specie vorbringen. x. *]

TITULUS XXVI.

Formalia appellationum quid, & quomodo à sententiis tum definitivis, tum interlocutoriis ad Cameram appellandum.

Formalia appellationum sunt quædam solennitates in appellationibus observandæ, quibus observatis appellationes tanquam per suam formam subsistunt.

2 § Solennitates illæ observantur
 { in solenni modo à sententiis appellandi.
 vel { in appellationum fatalibus.

[* Accuratior distinctio est, quando formalia appellationum in triplici ponuntur differentiâ scil. interponendæ, introducendæ, & proseguendæ appellationis, quia verò author alia viâ progreditur, illi erit insistendum.*]

3 § Sententiæ à quibus ad Cameram appellatur, sunt interlocutoria vel definitiva: & interlocutoria aut simplices sunt, aut vim definitivæ habent.

4 § Ab interlocutoriis non appellatur, nisi vim habeant definitivæ. *Ordin. part. 2. T. 29. §.* Und so bey Urtheilen ic. 2. uel nisi gravamen contineant, quod per appellationem à definitiva reparari nequeat, quas in foro sententias interlocutorias simplices appellant, & meras & ipso jure appellabiles. *Ordin. part. 2. T. 28. §. final. & T. 29. §.* Wo aber von andern ic. 3. *Gail. lib. 1. obs. 128. n. 1. & obs. 130. num. 6. Denais. appellatio ab interlocutoria §. 1.*

[* Jura Pontificia à quolibet gravamine appellationes admittunt, unde Status Imperii tempore Concilii Basiliensis Moguntiaë congregati conquesti sunt, lites per hæc jura reddi immortales, CAMERA autem in recipiendis appellationibus sequitur jus Civile, *Gail. 1. obs. 129. per tot. Tilem. de Benign. obs. pract. Cam. Imp. pens. 4. obs. 3. Rosencorb. in pract. forens. cap. 51. num. 12.* Quæ autem sit sententia vim definitivæ, vel gravamen irreparabile continens de hoc relegendus est author supra Tit. 19. & 20. *Gylm. præjud. Cam. verb. appellatio ab interlocutoria, &c. Rosencorb. in pract. forens. cap. 5. & seqq. **]

5 § Et quotiescunque appellatio interponitur, aut in continenti sive, ut in foro loquuntur, in instanti, judice præsentem & in tribunali adhuc sedente, aut ex intervallo post sententiam publicatam interponitur.

6 § Si appelletur à definitiva vel ab interlocutoria vim definitivæ habente, in continenti viva voce appellandum fuerit, & sufficit, quod per sententiam

De formalibus appellationum.

tentiam gravatus dicat (appello) idque per Notarium in Actis consignandum curet. *Ordin. part. 2. T. 29. §. Und so von ic. Myns. obs. 15. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 119. num. 1. & obs. 130. num. 5. Denais. Appellatio à definitiva. §. 1.*

[* Sufficit etiam quoad requisitionem actorum, si vivā voce appellans dicat : appello & requiro acta, quæ enim in judicio fiunt, postmodum per extractus protocollares docentur, & plenam fidem merentur. *]

7 § Sin ex intervallo appelletur, semper in scriptis appellandum, ut appellatio ratione formalium subsistat. *Ordin. ibid. Myns. obs. 66. cent. 1. & obs. 15. cent. 3. Gail. d. obs. 119. num. 1. & obs. 130. n. 5. Denais. ibidem.*

Itemque in scriptis appellandum, quotiescunque ab interlocutoria gravamen continente, quod per appellationem à definitiva reparari nequeat, appellatur. *Ordin. part. 2. T. 29. §. Wo aber von andern ic.* Et in scriptis appellandum est à sententia competentis, quando nimirum iudex tacite vel expresse se competentem declarat atque pronunciat. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisb. §. Und demnach den Rechten ic. 98.*

[* Est enim merè interlocutoria competentis sententia, sed tamen appellabilis, *Gylm. præjud. Cam. in verb. appellatio ab interlocutoria & in verb. sententia competentis, idem rer. jud. Cam. lib. 2. dec. 42. in dubiis de appellat. num. 5. Dr. Bender relat. 64. Klockii num. 16. nisi tertius forsan ratione suorum*

privilegiōrum appellaret, huic enim mera definiti-
va esset, per dd. *]

§ Sed à definitivis & ab interlocutoriis eius-
modi in scriptis appellandum esse memineris, ni-
si Statuto vel privilegio vel consuetudine aliud in-
troducitur & receptum sit, quod viva voce appel-
latio interponatur. *d. Recess. Imper. Anno 94. §. Unde
demnach 98. Myns. obs. 66. cent. 1. Gail. lib. 1. obs. 130.
num. 3. & 4.*

[* Quantum ad formam appellationis in scri-
ptis aut vivâ voce, variant locorum statuta, & con-
suetudines, de quo vid. elegantia in voto Domini
Paschasii relat. Casp. Klockii annexo, folio 5. Ap-
probantur hæc statuta per Recess. Imper. de Anno
1594. § Unde demnach den Diechten gemein 2c. 98.

Quod si tamen Statutum sit ab interlocutoriâ vi-
va voce appellationem sine ulla expressione grava-
minum concedens, illud ad decernendam citatio-
nem equidem quod antenus attenditur, sed quoad
decernendam inhibitionem nullo modo; Ratio
differentiæ est, quia appellare in scriptis & grava-
men inferere, in interlocutoriis est de forma ap-
pellationis, à qua si Statuto & consuetudine remis-
sum sit, appellatio procedit, sed quoad inhibicio-
nem de devolutione & gravaminis veritate cogno-
scere necessitatis est, ex jure communi & præsertim
Recess. Imper. de Anno 1594. §. Wann aber 2c. 101.
quam causæ cognitionem si statutum aut consue-
tudo remittat, hoc Camera nequaquam atten-
dit. *]

2 § Si primum viva voce, & postea in scriptis
appel-

De formalibus appellationum.

appelletur, in arbitrio appellantis positum est, utram appellationem prosequi velit. *Mynsing. obs. 9. cent. 1.*

[* Accidit etiam ut appellanti ab interlocutoria, Iudice ad ulteriora procedente, postmodum à definitiva appellandum sit, quo casu in ipsius arbitrio positum, an primam aut secundam appellationem prosequi velit. *]

10 ¶ Sed obiter hic notandum, in scriptis appellationem interponi & dici, quando Iudici à quo per schedulam aut libellum sive instrumentum à Notario factum appellatio insinuatur, id quod fieri solet si appellans coram Iudice inferiore appellationem interponere nequeat, quia abest vel sibi ab illo metuit. *Ordinat. part. 2. Tit. 29. Item so soll 20. 4.*

[* An ad formam substantialem schedulae appellationis spectet subscriptio? quæstionis est, Ego negandum censeo, quia Ordinatio Cam. p. 2. tit. 29. Constit. MAXIMIL. Von Notarien de Anno 1512. tit. Von appellation Instrumenten in pr. Gail. 1. obs. 130. num. 1. & reliqui nihil aliud requirunt, nur das Schriftlich coram Notario & testibus appellirt werde / exstant etiam apud Schwanm. in Process. Cam. lib. 2. pag. (mihi) 63. instrum. seu schedulae appellationis subscriptione carentes, cautius tamen agi non diffiteor, si appellans unà cum die & consule nomen etiam supponat. *]

11 ¶ Et quamvis appellans viva voce appellationem Notario dictaret & Notarius postea eam in scriptu-

scripturam redigeret, non tamen in scriptis appellasse censebitur, vel dicetur appellatio in scriptis facta, sed elapso decennio ad appellandum concessio, sententia in rem judicatam transiret. *Blarer. ad l. diffamari c. 10. num. 23. Myns. obs. 45. cent. 4. Hartm. Hartm. T. 19. d. Appellat. obs. 4.*

12 § Nec sufficit quod Notarius in instrumento appellationis dicat, & testetur coram se appellationem in scriptis interpositam esse nisi dicat: in his scriptis, & libellus ille appellatorius, vel schedula appellationis solenniter & verbotenus in instrumento inseratur. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisb. §. Gleicher gestalt c. 99. Confer Blarer. ad l. diffamari d. cap. 10. num. 23.*

13 § Quid autem si in actis prioris instantiæ dicatur in scriptis appellatum fuisse, neque tamen scriptura appareat? Hanc questionem *Blarerus d. c. 10. ad l. diffamari, num. 23. & Myns. obs. 45. cent. 4. proponunt sed Lectorem ad Immolam & alios DD. remittunt.*

14 § Verum enim verò ab interlocutoriis meris & simplicibus non solum in scriptis appellandum, verum etiam tanquam appellationis formale in illis observandum, ut causa gravaminis in instrumento aut schedulæ appellationis nuncupatim inferatur, quia appellatio ab eiusmodi sententiis non nisi ex eadem causa & iisdem actis justificanda, & in appellationibus ab hoc sententiarum genere vulgare illud axioma (non deducta deducam, & non probata probabo) locum non habet. *Ord. part. 2. Tit. 29. §. Wo aber von andern interlocutoriis.*

Myns.

De formalibus appellationum.

Myns. obs. 15. cent. 3. Gail. 1. obs. 130. num. 1. & d. 2. Denais. appellatio ab interlocutoria. §. 2.

15 ¶ Nec sufficit causam allegare per relationem ad acta nisi tamen appellans aliquas causas exprefferit, & quo ad cæteras se ad acta retulerit. *Gail. d. observat. 30. num. 1. Vantius d. nullitate ex defectu processus num. 105. Ruland. de Commiss. cap. 13. num. 15.*

Et causa allegati gravaminis in appellatione ab eiusmodi interlocutoria iusta esse debet, ut appellatio recipiatur, non levis. *Ruland. dict. cap. num. final.*

16 ¶ Si causa gravaminis non exprimatur sententia elapso decennio in rem judicatam transit *Rulandus ibid.*

Sed in appellationibus à definitiva sententia, item si causa gravaminis in mero jure consisteret, & nullam facti probationem requireret, itemque ab interlocutoriis vim definitivæ habentibus, necesse non est Instrumento appellationis gravamen inferere. *Myns. obs. 15. cent. 3. num. 3. Gail. lib. 1. obs. 130. num. 1. Ioannes Ferrarius Montanus de Appellat. lib. 1. cap. 4. §. Sunt tamen.*

17 ¶ Præterea tanquam formale in appellationibus requiritur, ut instrumentum appellationis non in papyro, sed membrana scribatur. *Recess. Imper. Colon. Anno 1512. T. De Notariis. §. Item die Notarien.*

[* Instrumenta appellationis chartacea in Camera non admitti noto notius est, quod si tamen

supplicans offerat se aliud in membrana primo re-
productionis termino producturum, cum civili
quadam eaque probabili allegatione impedimenti,
Processus ad has oblationes sæpius decernantur,
sic in causa *Pens* contra *Mecklenburg* appellatio-
nis tale decretum latum: *erkannt / jedoch daß an-
erbottener massen bey der reproduction ein instru-
mentum in membrana unfehlbarlich bengebracht
werde / 16. Aug. Anno 649.* quæ hodiè etsi sint
quotidiana, eis tamen non usque quaque ita fiden-
dum, ut exinde instrumentorum in membrana
transmissio negligenda sit, quia quandoque cum
periculo denegationis & elabendorum fatalium
hac oblatio est conjuncta. *]

18 § Nisi tamen aliud consuetudine receptum
fuerit. *Gail. libr. 1. obs. 119. num. 3.*

19 § Denique in formalibus & solennibus ap-
pellationum numeratur forma appellandi Statu-
to vel privilegio præscripta, qualis est ut appellans
certam pecuniæ summam deponat, vel juret se
non appellare animo calumniandi. *Ord. part. 2.
T. 29. §. Wo auch die Undergericht. §. Denais. ap-
pellationis privilegia. §. 1.*

[* Olim juramenta de non frivole appellando
appellantibus non incumbabant, nisi fortè ex pri-
vilegio loci à quo appellabatur. Hodiè ex novâ dis-
positione *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Zu-
mahlen aber jederzeit 16. 112.* omnibus ad Came-
ram interpositis appellationibus commune forma-
le est.

Quod præstant 1. principales appellantes quot-
quot

De formalibus appellationum.

Quot horum sint, 2. Advocati, sc. die iur appella-
tion gerahen / schedulam appellationis verfertiget/
vnd darin patrociniert haben. 3. Advocati in de-
fensione causæ successor surrogatus aut substitu-
tus, d. §.

An autem procurator illud etiam præstare tene-
tur? Negandum hoc, licet enim de eo prima vice
difficultas maxima fuerit, tamen per commune de-
cretum de Anno 1657. 28. Ianuarii §. i. liberati
deprehenduntur.

An Consilarii Statuum appellationibus suo-
rum Dominorum inservientes? Etsi de eo nihil
hactenus decisum reperiatur, tamen, quantum
verba textus attinet, negativa placet, quia à ju-
ramento calumniæ generali §. Über dieses verord-
nen etc. 38. expressis verbis eximuntur, hic vero
non, constitutio ergo neminem excipiens genera-
liter transit, secundo, quia in §. Auch zum sechsten
etc. 111. etiam Barones & Comites, qui ut sæpe
Statui Imperii sunt, jurare jubentur, si ergo ma-
ior, Dominus scilicet, jurat, quidni & minor Con-
siliarius majori inserviens, quod si tamen ex iden-
titate rationis in hoc jure singulari judicandum
esset, eximerentur.

Quid si appellans jurium gnarus, suæ causæ ip-
semet Advocatus sit? Hoc si notorium aut aliter
edoctum fuerit, vel juramento probare appellans
contendat, sufficiens arbitror, nisi fraudem sub-
esse Iudex suspicetur; quid autem si causæ sibi
cum alijs communi inserviat? hoc casu non tantum

ut principalis, sed etiam ut Advocatus, hoc juramentum præstet, necesse esse arbitror, uti hoc modo in causa Doctoris O. contra A. S. H. 22. Februarii Anno 1659. decretum fuit, quantum enim consortes attinet, officio Advocati consulendo appellationem eum functum esse indubitatum est.

Quid si Advocatus lateat? Camera hoc casu Processus non decernit, nisi in supplicâ nomine-
tur, sic in causa G. contra B. 6. Martii Anno 1657. decretum, *wosern appellans den jenigen Advocaten der ad appellandum gerahen / oder schedulam appellationis verfast / benambsen wirdt / soll dar-
auff ergehen was recht ist /* quæ quotidiana sunt.

Quid si Processus sine Advocati insertione emanarint, & in judicio defectus iste deprehendatur? Appellanti ut Advocatum nominet per sententiam iniungitur, ita factum in causa *Wobers.* contra B.

Quid si appellatus appellationi tanquam communi beneficio adhærere, & novi quicquam deducere velit? Et hunc ad præstandum hoc juramentum adstrictum esse arbitror, cum in hoc æquiparetur appellanti, dictante ita novissimo Recess. de Anno 1654. §. *ebenmässig* 67. in fin.

Præstatur vel in judicio à quo, vel in Camerâ. In judicio à quo, si Statuum privilegia id exigant, in Camerâ vero si non, & utroque tamen casu Advocatus Processibus inseritur, & simul ad jurandum vel videndum se incidisse in pœnam non jurantis citatur, praxi ita docente.

Si Statuum privilegia id exigant, appellantes
intra

De formalibus appellationum.

intra brevem ad hoc præfixum terminum à Iudice à quo admittuntur, admissi id præstent in personâ, vel si Comites vel Barones sint, per Procuratorem, §. Auch zum sechsten 2c. 111. d. Recess.

Quod si tamen Iudex à quo admissionem detre-
ctat, protrahit aut moram neçtit, eo casu petat
appellans documentum factæ oblationis, si & hoc
dare recusat, faciat oblationem per Notarium &
testes eiusque instrumentum in Camerâ producat
cum petitione ut ibi admittatur.

In Camerâ raro appellantes hoc juramentum
præstant in personâ, si cui tamen hoc volupe foret
vel aliæ subsint causæ, admittitur, sic in causa F.
contra Sibill v. H. tale juramentum appellans
in persona non ita pridem præstitit.

Per Procuratorem si præstetur, requiritur spe-
ciale mandatum, sub forma, ut sequitur in seqq.
d. §. Zumahlenaber 2c. 112.

Ratione temporis juramentum hoc in primo
termino vel præstandum vel ad minimum speciale
mandatum ad jurandum producendum, d. §. Zu-
mahlenaber 2c. 112.

Negligentes principales causæ patiuntur præ-
judicium & appellatio deserta pronuntiatur, Ad-
vocati marcâ auri mulctantur, d. §. Zumahlenaber
2c. & comm. decret. de Anno 1657. 28. Ianuarii, §.
Damit auch ferner 2c. uti in certâ causa non ita pri-
dem judicatum & Advocatum mulctatum esse
memini.

In iudicio à quo, aut certum tempus intra quod

præstetur, est in privilegio præfinitum, aut non, si prius, accuratè servandum est, cum hoc casu sit de solennibus tam ipsius privilegii quam appellationis, si posterius, equidem nihil interest, an præstetur vel in vel ante vel post actum interpositæ appellationis, antequam tamen Processus in Camerâ impetrentur, huic & aliis solennibus per realem præstationem aut oblationem sufficientem satisfactum esse necesse est, cum non decernantur nisi solennibus impletis, & documento ad hoc producto d. Recess. §. Und nachdem allem 1c. 114.

An autem Iudex partem appellantem ad præstandum solennia sui privilegii admonere debeat, pulchræ quæstionis est? Recessus novissimus oblationem faciendam innuere videtur, §. Auch zum sechsten 1c. 111. E contra affirmativam vid. defensionem in relat. Cam. apud Klock. 154. in fin. & relat. 79. num. 20. *

20 ¶ Quamobrem ut appellatio ratione formalium subsistat, formæ illæ appellandi & similes observandæ atque præstandæ fuerint. *Ordin. ibid. Myns. obs. 6. cent. 2. & 3. Gail. lib. 1. obs. 119. num. 1. & obs. 124.*

21 ¶ Observandæ, inquam, & præstandæ fuerint à scientibus, sed ignavis nullum præjudicium generant. *Ordin. d. §. & Denais. Appellationis privilegium. d. §. 1.*

22 ¶ Si appellans eiusmodi solennitates forsitan omiserit, & in Camera præstare paratus sit, appellatio locum habebit *Gail. d. obs. 124.*

[* Hoc hodiè non procedit, nam ex Recessu
Imp.

De formalibus appellationum.

Imp. de Anno 1654. §. Auch zum sechsten 2c. 111. &
 §. Und nach dem 114. solennia sunt in iudicio à quo
 præstanda vel ad minimum oblatio facienda, ante-
 quam appellans in Camera desuper audiatur.

COMMENTARIUS.

Olim juramenta &c:] *nota hic comm. decretum publicatum 23. Maij Anno 1656.* Zerglichen ist der gemeine Bescheidt / daß die Advocaten / Procuratoren vnd Pörrheymen sich dem jüngsten Reichs Abschiedt §. Zumahlen aber jederzeit zum siebenden 2c. 112. bey reproduction der appellations Processen im ersten Termin innerhalb drey Monathen von heutiger publication dieses Bescheidts anzurechnen / vnd zwar bey Straff der desertion allerdings gemeß verhalten sollen.

Quod præstant 1. principales, &c:] *Ad hoc nota Ampli. Collegii resolutiones ad supplicas Procuratorum §. 24. Septembris 1656. exhibitas, de d. 28. Ianuarii 1657. §. 1.* Die juramenta appellationis & calumnia belangendt 2c. Sollen die Procuratores nach Inhalt deren ihnen jüngst zugestelter Formul in causis tam simplicis querelæ quam appellationum, das iuramentum calumnie auff erfordern des Gegentheils oder Richterlichen Bescheidt / so wohl in ihrer principalen als ihre eigene Seele indifferent, so viel ihnen von der Sach wissendt / das iuramentum appellat. de non frivole appellando, aber jedesmahls auch ohn erfordere in der principalen Seel allein zu

schweren schuldig seyn / vnd hat es dñßfals bey dem vor diesem angesetzten Termin / (scil. 21. Aug. 1656.) sein bewenden.

An Consiliarii Statuum &c:] *In causa T. & consort. contra die S. N. & consort. exemptionem Consiliarius contra appellatum tuebatur, idque vigore Recessus Imper. de Anno 1654. §. über dieses 2c. eventualiter tamen mandatum ad jurandum producebat, & cum de hoc utrobique multum disputatum fuisset, Iudex 20. Octobris Anno 1658. Procuratorem appellantis Dr. M. per sententiam ad solennia admisit quidem, sed de puncto controverso nihil in specie significavit, ex quo aliquod antenus colligendum, Consiliarios Statuum ad hoc juramentum non esse adigendos.*

An etiam principalis appellantis successor? quod ex paritate rationis adfirmandum censeo, si forte appellans antequam in appellationis instantia causa introducta fuerit è foro nostro per mortem secedat.

Quid si Advocatus lateat &c:] *nota easdem modo dictas resolut. §. 7. Damit auch ferner das jenige was im jüngeren Reichsschluß §. Zumahlen aber jederzeit 2c. der Advocaten halber wegen des juramenti calumniae de non frivole appellando versehen / desto füglicher ins Werck gerichtet werden möge / sollen nach verfließung dreier Monathen von dato dieses dieselbe jederzeit ad jurandum vel in eventum ad videndum se incidisse in pœnam non jurantium (welche hiemit so viel die Advocaten betrifft / salvo Iudicis arbitrio auff ein Marck löthiges Goldes gesetzt wirdt) citiret vnd solches den Processibus appellationis einverleibt / weniger nicht neben den Parcheyen besagten Advocatis ins-*
uirt

De formalibus appellationum.

nicht auch zu dem Ende dieselbe in den *supplicationibus pro Processibus* nahmhafft gemacht / oder darauff nichts erkent / sonderen die Process abgeschlagen werden: Die Partheien aber belangend / hat es bey dem *præjudiciodesertionis* in alle Wege sein Bewandnus. *Quod si tamen supplicanti Procuratori Advocatus à partibus non sit indicatus, sæpius ad oblationem, quod nomen eius in Cancellaria velit profiteri, Processus decernuntur, æquitate rigorem in hoc moderante, ut factum in causa Derschaw contra Gronhausen appellationis Anno 1657. mens. Novembris, & aliis quam plurimis.*

Ad verba: Advocati die zur Appellation gerathen 2c.] *nota, hodie decreta ita ut plurimum concipi solent: Wosern Appellant den jenigen Advocaten der ad appellandum gerathen oder schedulam appellationis verfaßt / benambsen wirdt / soll ferner ergehen 2c. ita factum in causa G. contra B. 6. Martij Anno 1657. & in causa der B. zu St. contra A. 3. Aprilis Anno eod. quæ hodie sunt quotidiana.*

Per Procuratorem si præstetur, &c:] *nota formulam Mandati specialis ad præstandum iuramentum de non frivole appellando, Procuratoribus ab Amplissimo Collegio communicatum: Ich Endes benandter bekenne / vnd thue Kundt jedermänniglich / demnach zu Hintertreibung vielfaltig verspührter frevelmüthiger Appellationum in des Heyl. Röm. Reichs Anno 1654. zu Regenspurg auffgerichten Abschied heilsamlich vnd wol versehen / daß das Juramentum Calumniæ de non frivole appellando (wosern nicht*

ein Privilegium, Statutum, oder Herbringen / das vor dem Richter à quo es beschehen / solle erforderet) bey reproducirung des Proceß vor diesem Kayserlichen Cammergerichte im ersten termino mit Vorsetzung eines Special-Gewalts / so wol des Advocati, welcher in der Appellation-Sach dienet / als des Principalen selbst / vnd zwar sub pœna desertionis dahin abgelegt werden solle / daß sie nemlich eine gute Sach zu haben glauben / was sie vorbringen vnd begehren / nicht auß Gefährde oder böser Meinung / noch Aufschub vnd Verlängerung der Sachen / sondern allein zur Nothdurfft thun / die Warheit nicht verhalten auß des Gegentheils vorbringen / oder Erzählung der Geschichte in allen seinen Umständen / ohne Gefährde antworten / vnd so bald sie auß dem Beweißthumben / oder sonst in progressu der Sachen befinden würden / daß Sie eine ungerechte Sach hätten / davon abstecken / vnd sich deren gänglich entschlagen wollen / von ihrem neuen Vorbringen / so ihnen bereits bey Ablegung des Ends vorkommen / oder in Vollführung der Appellation vorkommen möchte / in erster instanz keine Wissenschaft gehabt / oder dieselbe dazumahl einzubringen nicht vermöcht / oder vor vndienlich vnd vnnöthig geachtet / nunmehr aber dafür halten / daß es zu Erhaltung Rechtens dienlich seye / alles getrewlich vnd ohne Gefährde. Vnd dann Ich

an erwehnten Kayserlichen Cammergerichte in Rechtlichen Proceß vnd Streit gerathen / dannenhero der gleichen

De formalibus appellationum.

gleichen wolverordneten End abzustatten Nicht
 nichts weniger / als andere gehalten weiß / die Wich-
 tigkeit was solcher Schwur an vnd auff sich habe /
 vnd nach sich führe / Wir genugsamb bekandt vnd
 wissend / daß nemlich der jenige / so zu dessen Abstat-
 tung verbunden / den Allmächtigen Gott Vater
 vnd Schöpfer aller Creaturen der das verborgene al-
 ler Menschen Herzen vnd Gedancken sihet / Gott
 den Sohn vnd heiligen Geist / als Persönlich zu-
 gegen / durch die Auffreckung der drey Finger offenk-
 lich zu Bezeugen anruffe / vnd bitte / daß Er / so
 wahr Ihme / vnd an seinem letzten End / durch seine
 grundlose Barmherzigkeit gnädig seyn wolle / als
 wahr Er recht schwehre / vnd sein Vorgeben / so Er
 mit dem End beethwret / seines Wissens die Wahr-
 heit / vnd keine Falschheit / Betrug oder arge List da-
 hinten verborgen seye / hingegen da Er wissenschaftlich
 falsch / vnd unrecht schwöre / mit Betrug vmbgehe /
 oder eines andern in seinem Herzen vergewisseret / vnd
 versichere / als Er eusserlich mit Worten vorgebe /
 ihm selbst das strenge Urtheil spreche / vnd der er-
 schrocklichen Straff sich vnterwerffe / daß dardurch
 sein Leib vnd Seel dem ewigen Fluch vntergeben /
 vnd wann Er / als ein Menneidiger Mensch / an
 dem Jüngsten Tag / vor dem gestrengen Gerichte
 Gottes erscheinet / an Leib vnd Seel verdammet
 seye. Wie nun das ein jeder Christen Mensch wol
 zu Herzen zu nehmen / vnd ehe Er sich zum End-
 schwur resolvire / die schwere vnd Gefährlichkeiten
 deren man sich solcher Gestalt vntergibt / vordereist

bittlich zu erwegen / vnd ob Er sich eines anderen im
 Herzen / als er mit Worten eusserlich schwören will /
 bewust / sein Vorgeben auch mit reinem Gewissen be-
 stehen könne / reifflich bey sich zu erforschen hat.
 Also auch Ich / als meiner Seelen getreuer Vorste-
 her / alles obiges / vnd was Ich mit Eyd zu bestätig-
 en habe / mit allen seinen Umständen bey Mir mit
 allem Ernst vnd Fleiß erwogen / vnd daß Ich obbe-
 schriebenen von mir erfordereten Eyd / meiner am
 Hochlöblichen Keyserlichen Cammergericht ange-
 brachten Sachen halben / mit aufrechtem vnd red-
 lichen Gewissen thun / vnd ablegen könne bey mir be-
 funden / solchen aber selbst in Persohn vor Gericht
 abzuschwören verschiedene / erhebliche Verhinder-
 nissen eingefallen / daß darauff dessen Verzichtung
 meiner wegen zu pflegen / Ich dem Edlen vnd Hoch-
 gelehrten Herrn beeder

Rechten

vnd des Hochlöblichen Key-
 serlichen Cammergerichts Advocaten vnd Procura-
 torn / auff zuvor derenthalben beschehene gebührende
 Versicherung vnd Einwilligung Special - Gewalt
 aufgetragen also vnd der Gestalt / daß derselbe an-
 statt meiner vorderist Gerichtlich angeloben / darauff
 in meine eigene Seelen Eingangs berühmten Eyd
 vor Gefährde zu Gott vnd das heylia Evangelium
 abstaten / vnd was sich desfalls weiter ergnet / vnd
 gebühret / thun / vnd præstiren solle. Was nun der-
 selbe also thun / aeloben vnd in meine Seel schwören
 wird / solches gerede vnd verspreche ich / gleich ob per-
 söhnlich solches gethan / gelobt / vnd in meine eigene
 Seel geschworen hätte / auff vnd anzunehmen / auch

stet /

De formalibus appellationum.

stet / vest / vnd ohnverbrüchtig zu halten / vnd erwehnen
 ren meinen Anwald derowegen alle Gefahr vnd
 Schadens / bey Verpfändung meiner Haab vnd
 Güter / allerdings zu entheben. Dessen zu Brkund /
 habe mich mit eiaener Hand vnderscrieben / vnd
 mein gewöhnlich Pittschafft beygedruckt / So ge-
 schehen

*Quid autem si Iudæus appellaverit, an per Procura-
 torem Christianum hoc iuramentum præstari poterit?
 negatur, quia Iudæus in Camera nullum iuramentum
 iudicarium per Procuratorem Christianum jurare po-
 test, sed debet id mutatis mutandis vel per se vel per
 alium Iudæum speciali mandato instructum præstare, uti
 in causa Demuth contra Jacob Juden / iam olim An-
 no 1551. conclusum esse ex observat. Wurmbs. tit. de
 Procuratoribus 4. refert Reinking. in Reg. Secul. & Ec-
 cles. lib. 2. class. 2. cap. 3. num. 35. quod si huic adver-
 sum à Procuratoribus Christianis fiat ad hoc oblatio, pe-
 riculo multa subjacent, ut docent præjudicia, quod
 idem obtinet in procuratoriis generalibus ut docebitur
 infra.*

*Ratione temporis &c:] nota, ne absentes ex igno-
 rantia peccent, & inscii præjudicium incurrant, Came-
 ra certum terminum sc. 21. Aug. 1656. in hanc rem con-
 stituit, ex comm. decret. 23. Maij Anno eod. publicato,
 quotquot ergo Processus ante eum reproducti sunt, hæte-
 nus à desertionis periculo salvantur.*

*Negligentes principales:] Recessus Imp. sine di-
 scrimine desertionis pœnam negligentibus dictat, sed quia
 iniquum*

iniquum ob contumaciam Advocati totius cause præjudi-
cium mulctare principalem, per comm. decret. de die 28.
Januarii Anno 1657. Advocatis poena Mart. auri salvo
Iudicis arbitrio comminata est; principalibus saltem poe-
na desertionis reservata, sic ob hanc causam appellatio
prima vice deserta pronunciata R. contra E. 10. De-
cembrii Anno 1657. quam insecuta sunt & indices adhuc
insequuntur cause alia quam plurima.

An autem Judex &c:] nota Iudicem Camere par-
tem appellantem non tantum non admonere, sed etiam
ubi viderit iura appellantis non esse satis tuta pro qua-
litate negotii appellantem ejusque Advocatum ad iuran-
dum non admittere, sic in causa W. contra B. 11. Febr.
Anno 1659. talis sententia lata, in Sachen N. N.
contra N. N. ist Dr. K. dieser Sachen Beschaf-
fenheit nach / auß bewegenden Ursachen ad præstan-
dum juramentum calumnie de non frivole appellando
nicht zugelassen / sondern erkandt ic.

Vel etiam antequam juretur, Advocatum monet, ut
clientem de iuribus denuo informes, & postmodum hoc
prævio simul cum ipso juret, uti factum in eadem causa
W. contra B. 12. Novembrii Anno 1658. verba senten-
tie, in Sachen E. Ehr. von W. und consort. con-
tra E. B. appellationis ist von Ambtswegen Advocata
so cause seinem Principalen vor abschwerung des ju-
ramenti calumnie de non frivole appellando ex meritis
cause nochmalen zu erinneren / vnd gemelten End
gleichfalls in Person oder auff vorbringung genugs-
amen special-Gewalts durch seinen Anwalt würck-
lich abzuschwören Zeit 2. Monath pro termino &c.

Vel etiam ipse Advocatus quandoque super dubiis qui-
busdam

De formalibus appellationum.

busdam laudabili stylo ad partem monetur, antequam ad jurandum admittitur, sic in causa Doctoris H. contra S. heredes, appellationis, soli Advocato, ut iuramentum de non frivole appellando præset, viduâ appellante iurium ignarâ silentio omissâ, injunctum, simulque per schedulam extrajudicialiter super nonnullis circumstantiis, quæ forte justitiam à parte hujus dubiam quodammodo reddere videbantur, admonitus fuit 28. August. 1656. *]

Vim habent definitivæ:] interlocutoria vim definitive habentes sunt, quæ non integrè definiunt causam principalem, sed per indirectum respiciunt atque definiunt articulum ad sententiam definitivam pertinentem, vel quibus publicatis iudicis officium expirat, aut sententia definitiva non speratur alia, aut quæ aliquid dat fieri vel jubet. Gail. lib. 1. obs. 130. Myns. obs. 88. cent. 3. ubi ejusmodi sententiarum species aliquot enumerat, & sententias vim definitive habentes esse ait sententias absolutorias ab instantia vel observatione iudicii, si pronuncietur appellationem esse desertam, intellige si pronuntietur super desertione appellationis à sententia interlocutoria interposita. Myns. obs. 36. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 138.

Item sententia de præcepto solvendo, de secundo decreto: Item competentia fori, revocationis attentatorum, de procedendo in lite vel non procedendo, impositionis perpetui silentii, exceptionem peremptoriam obstaræ vel non probatam esse, & id genus aliæ. vide Gail. obs. 130. lib. 1.

Gravamen quod per appellationem à definitiva:]

tiva:] De quibus supra in Commentar. ad T. 19. §. Et
gravamen Iudex irreparabile & 3.

Interlocutorias simplices:] Veluti si Iudex inter-
loquatur fidejussores esse idoneos, qui tamen non sint:
si copia actorum per sententiam denegetur, si Iudex ex-
cusationem tutoris nominati legitimam non admittat: si
Iudex jubeat solvere minori pecuniam sine auctoritate
tutoris & similes. Vide Guidonem Papam decis. 7.
& alios quos allegat. Myns. obs. 43. cent. 4. &
Gail. lib. 1. obs. 129.

TITULUS XXVII.

*De fatalibus appellationum, & de
fatali appellationis interpo-
nendæ tempore.*

Fatalia appellationum sunt certa temporum
spacia appellationibus constituta.

2 § Hæc sunt appellationis

 { interponendæ.
 vel {
 { proseguendæ.

3 § Fatale tempus appellationis interponendæ,
est decendium, intra quod vel coram Judice à quo
vel coram Notario appellandum est.

4 § Tempus hoc appellationis interponendæ
præcisè observandum est, nisi enim observetur
sententia in rem judicatam transit. Ord. part. 2. Tit.
29. §. So sollen auch &c. 1.

5 § Et

De fatalibus appellationum & primo de fatal. interp.

¶ Et nullius Iudicis auctoritate immutator.
Ordin. ibid. Denais. appellationis interpositio §. 4.

[* Nulla ergo valet consuetudo quæ prorogat vel minuit 10. dies ad appellandum.*]

¶ Quin imò neque per ipsas partes ex compromisso abbreviari vel prorogari potest *Myns. obs. 68. cent. 2. & obs. 11. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 139. n. 6. gloss. communiter approbata in c. cum sit Romana. extra de appellat.*

¶ Practici decendium hoc ita numerati vel computari volunt, ut initium eius constituatur hora quacunque eius diei, qua sententia fuit lata, finis verò eadem hora diei sequentis undecimi, secundum *l. 1. § Biduum ff. quomodo appellandum. Roland. de Commiss. lib. 6. c. 3. num. 13.*

¶ Quamobrem Notarii in actis vel instrumentis appellationum non solum diem, verum etiam horam, qua sententia lata aut appellatio interposita est, rectè adsignant, ut Iudex, ad quem appellatur, cognoscat, an decendium præcisè observatum, & jurisdictio sua fundata sit, nec ne. Confer *Myns. obs. 2. cent. 2. & obs. 11. cent. 3. obs. 12. cent. 3. Gail. obs. 139.* ubi tradunt hoc decendii tempus à momento ad momentum numerari & primum decendii diem non computari totum, & horam, imò momentum & punctum diei primi, quo sententia lata aut appellatio interposita fuit, ad decimum diem & diei decimi horam vel momentum, sive punctum referendum esse, indeque fieri posse, ut dies decimus undecimo desinat,

[* Sic ubi adhuc duæ horæ restabant, appellatum & Processus impetrati sunt in causa Glauburgischer Enckelen & consortes contra Glauburgische Wittib 27. Maii Anno 1651. *]

9 ¶ Ut tempus decendii appellandi currat, duo necessariò requiruntur.

Primum est, ut appellans sciat sententiam esse publicatam : Alterum est, ut sciat contra esse latam.

[* Sequitur ergo quod istud tempus est utile in principio, sed postea efficitur continuum, quamprimum scientia supervenit. *]

10 ¶ Itaque non nisi à tempore scientiæ decendium illud currit. *Myns. obs. 2. cent. 2. Gail. 1. observ. 139. num. 7. & 8.*

[* Ut hoc fatale scienti currat, non perfunctoria sed specifica scientia requiritur, *vid. eleg. Thom. Michaelis apud Klock. relat. 14. num. 27. **]

11 ¶ Attendendum tamen fuerit, an Dominus litis in priori instantia defensus sit, ut in foro loquuntur, id est, Procuratorem apud acta habuerit nec ne, hoc casu enim appellatio intra decendium à die scientiæ interposita inutilis fuerit. *Vide Gail. d. obs. 139. num. 8.*

[* Ergo qui appellavit à die scientiæ, in supplicatione simul exprimat Procuratorem apud acta non extitisse, necesse est. *]

12 ¶ Si tertius aliquis appellationi ab alio interpositæ pro suo interesse adhærere voluerit, etsi is intra decendium appellare non teneatur, attamen
appel.

De fatalibus appellationum & primo de fatal. interp.
appellationem ab alio interpositam ratam habere
tenetur. *Gail. lib. 1. obs. 122. num. 5.*

13 ¶ Denique in hoc fatali spacio decendii ob-
servandum, quod currat, quando gravamen est mo-
mentaneum: secus si causam continuam & succes-
sivam habeat, quia tunc tanquam à præsenti &
continuo gravamine semper appellare licet. *Gail. d.*
obs. 139. num. 13. ubi exemplum ponit in eo qui car-
ceri mancipatus est, & in eo qui ad locum non tu-
tum citatur: quia quoties citatur ad locum non tu-
tum, toties appellare potest: nam gravamen habet
causam continuam.

[* Quid in dubio, an quis intra decendium à
die notitiæ appellaverit, statuendum, & cui onus
probandi incumbit? Vid. de hoc votum Domini
Paschasii apud Casp. Klock. relat. 170. fol. 5. qui
appellato hoc ipsum injungit, quia tempus decem
dierum utile est à principio, & non currit igno-
ranti, ignorantia autem in dubio præsumitur, nisi
scientia à parte adversa probetur, *l. verius 21. ff. de*
probation. c. præsumitur de Reg. jur. in 6. vid. etiam
Hartm. Hartm. lib. 2. tit. 19 obs. 3. num. 17. *]

COMMENTARIUS

Fatalia appellationum:] Fatalia appellationibus
constitutæ appellationum solennia esse & solennia nomi-
nari patet ex l. 11. C. de Administrat. Tutor. & te-
statur idem Cujacius lib. 1. obs. cap. 1.

[* Hoc fatale quod vocant interponendæ &c:]

etiam in querela nullitatis intentanda observandum, nisi nullitas ex insanabili defectu vel personæ Iudicis vel litigantium aut etiam ex substantialibus Processus deducatur, Recess. Imper. de Anno 1654. §. In dem auch re. iis. & seqq. de quo infra pluribus &c.

In gravaminibus tractum successivum habentibus semper tamen potest appellari quamdiu durat gravamen, etiam post 10. dies, Gail. 1. obs. 139. num. 13. & Grav. ibidem.

TITULUS XXVIII.

*Fatale appellationis prosequenda quid,
quotuplex, appellationis intro-
ducenda quid sit.*

Fatalia appellationis prosequendæ sunt, intra quæ appellationis interpositæ Processus expediendus est.

2. § Hæc sunt vel { appellationis introducenda.
appellationis finienda.

3. § Fatale appellationis introducendæ, est spacium aliquot mensium, videlicet duorum, trium vel sex ad summum, quorum singuli triginta diebus constant, intra quod citatio non solum in Camera impetranda & appellatio insinuanda, verum etiam judicialiter reproducenda sive introducenda est, sive appellans Apostolos petitos Reverentiales sive Refutatorios acceperit. Ordin. part. 2. T. 30.

in prius.

De fatali introduc. appellationis.

*In princip. Myns. obs. 31. cent. 1. & observ. 57. cent. 5. & obs. 12. cent. 6. Gail. obs. 140. lib. 1. num. 4. De-
zais. Appellationis introducenda §. 1. & 5.*

4 § Estq; vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{hominis.} \\ \text{legis.} \end{array} \right.$

*Recess. Imper. Spira Anno 70. §. Ob wol auch beyhm
Sammerrichter. 82. Gail. lib. 1. observat. 140. num. 1.
& 2. Myns. obs. 12. cent. 6.*

5 § Fatale hominis est, quod Iudex inferior pro arbitrio habita ratione causarum constituit, unum, aut duos, aut tres, aut sex ad summum menses præfigendo. *Ord. part. 2. T. 30. in princip. Myns. obs. 15. & 22. cent. 3. & obs. 12. cent. 6. Gail. observ. 140. num. 3.*

[* An etiam Iudex superior hoc fatale appellationis restringere possit, quæstionis non inelegantis est? Et negativa verior est, quia præjudicium quod per appellationem causatur, tangit Iudicem à quo, non vero Iudicem ad quem. Et licet Dd. excipiant, si ex dilatione legali immineret periculum reipublicæ vel commodum publicum postulare, ut tempus à lege indultum restringatur, tamen in Camera vix dari poterit exemplum, ubi tempus ordinationis appellantis angustatum fuerit. *]

6 § Fatale legis quod & legitimum vocant, quod legibus ordinationis definitum & observandum est.

7 Fatale legis vel trium mensium est, ut in ap-
Z 3 polla-

pellatione à delegatis ordinatione Iudicibus in
 spoliis simplicium causis. *Ordin. part. 2. Tit. 8.*
 §. Wo aber der betlaate Churfürst 2c. 9. & §. sequent.
Denais. appell. introd. §. 6.

§ Vel sex mensium, ut in reliquis causis om-
 nibus, intellige si tempus ab inferiore Iudice nul-
 lum præstitutum fuerit. *Ord. d. §. Würde aber 2c. &*
§. Dergleichen so 2c. Myns. obs. 31. cent. 1. & obs. 15.
22. cent. 3. & obs. 57. cent. 5. & obs. 12. cent. 6. Gail.
obs. 140. num. 3. lib. 1.

[* Hoc appellationis introducendæ in ordina-
 tione constitutum semestrem per Recess. Imper. de
 Anno 1654. §. So dann 2c. 61. eatenus limitatum
 & cautum est, ut intra menses quatuor priores
 parti adversæ ad minimum Processus insinuentur,
 duo vero reliqui comparitioni & reproductioni
 adserventur. Et cum dubitabatur, an ergo ordi-
 natio per hoc correctæ & introducendæ appella-
 tionis fatale in tantum angustatum sit, ut lapsis
 quatuor mensibus ultra non detur locus proroga-
 tionis, contraria etiam occurrebant præjudicia, tan-
 dem Camera per suas resolutiones 28. Januarii An-
 no 1657. Procuratoribus publicatas decrevit, qua-
 tuor hos menses sub pœnâ desertionis quidem esse
 servandos, sed producentem causas impedimenti
 evidentes aut quare se ipsum non arctaverit, usque
 ad futuram visitationem brevi manu restituendum
 fore. §. Sollen die Procuratores &c. 2. sic in cau-
 sa S. contra H. brevi manu restitutio decreta,
 Processibus in Cancellaria inserta, & cum his si-

mul

De fatali introduc. appellationis.

mul 2. Septembris Anno 1658. reproducta est, quod hodie quotidianum &c.

Quæ autem sint justæ causæ, seu justa impedimenta, arbitrabitur Iudex, vid. aliquot allatas per *Ruland. de commiss. p. 1. l. 2. c. 12. num. 5. & seqq. & Gylm. præjud. Cam. verb. fatalia §. unica causa &c. **

9 § Fatale hoc, non à die latæ sententiæ, aut à tempore scientiæ, sed interpositæ appellationis currere incipit, & quemadmodum illud interponendæ, ita hoc introducendæ continuum est, & à momento ad momentum numeratur. *Ord. d. T. 30. p. 2. vers. von Zeit an der interponirten in princ. Myns. d. observ. 31. cent. & 12. cent. 6. Gail. observ. 40. lib. 1. num. 1.*

[* Sicut termini etsi fuerint lapsi, quamdiu deest facultas agendi, semper manent utiles, sic etiam hoc-fatale introducendæ appellationis utile manet ad reproducendos Processus, quamdiu appellantis Procuratorem eo lapsò, ordo non tetigerit: & cum olim omnia in ordine novarum essent reproducenda, hic autem ob multitudinem causarum sæpè intra biennium aut triennium ad omnes non devolvebatur, hanc in reproducendis Processibus partibus damnosissimam judicii moram Camera emendavit solis reproductionibus Processuum noviter extractorum singularem ordinem, quem vocant reproductionis, substituendo, de quo infra. *]

10 § Tempus sive terminum legis Iudex inferior tantum abbreviare, sed Iudex appellationis

petentibus etiam prorogare potest, propter locorum distantiam, vel obiter non satis tutum, vel propter aquarum inundationem, vel bellum, item si nuncio Processus exequenti casus fortuitus contingat, aut ante terminum redire nequeat, aut aliud impedimentum legitimum intervenerit. *Ord. part. 2. T. 30. §. Bürde aber 2c. 1. Myns. obs. 62. cent. 2. & observ. 54. 92. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 140. num. 7. Denais. Appellationis introductio. §. 3. Appellationis desertio §. 8.*

[* Fatalia non facile, nisi legitimis ex causis, nec ultra duos vel tres menses proroganda esse monet Recessus Imper. de Anno 1654. §. So dann soll sich der Appellant 2c. 61. interim si impedimentum sit continuum, & hoc aliquatenus doceatur, iudicis arbitrium in danda ulteriori aut nova prorogatione exclusum esse, nemo dixerit.*]

xi § Intellige autem hoc fatale prorogari posse, si prorogatio petita fuerit in tempore & intra sex menses, & sic intra temporis fatalis spacium: quia post eius lapsum non potest fieri prorogatio, sed restitutio in integrum postulanda, quæ non facile conceditur, cum partes habeant viam ordinariam prorogationis, nisi impediti sint justis ex causis etiam illa uti. *Myns. d. obs. 62. cent. 2. & obs. 54. 29. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 143. ubi legitimum impedimentum probandum, & restitutionem in integrum adversus lapsum fatalium impetrandam esse monent. Denais. Appellationis Desertio. §. 7. & 8. vide infr. T. 29.*

12 § Idem ius appellationis introducenda illis qui

De fatali introduc. appellationis.

qui coram Notariis appellaverint competito. *Ordin. d. 2. 3. §. Dergleichan &c.*

[* An CÆSAR possit mandare CAMERÆ ut lapsis fatalibus Processus nihilominus decernat, pulchræ quæstionis est? Ego eam negandam censeo, quia CAMERA ordinariam habet jurisdictionem, atque ut procedat, judicetque juxta ordinationem sibi præscriptam, juramento obligata est: secundo, CÆSAR qui per modum contractus in ordinationem Camerae consensit, eam contrario Imperio nec solus impedire, nec Cameralium obligationem juratam relaxare potest, *Vid. Ord. p. 1. tit. 57. & p. 2. tit. 35.*

An prorogatio possit fieri à Cæsare, si Processus in Camera petantur, quæri etiam potest? Sed & hoc negandum, ex dictis modò rationibus, quia Cæsar neque per directum neque per indirectum Camerae jurisdictioni aliter, quàm ex præscripto ordinationis se intromittere potest.

An hæc fatalia introducendæ currant in Aula seu judicio aulico Cæsaris, vel an ibidem quousq; Cæsar volet, fatalia prorogari possint, non minùs pulchrè quæritur? Instrum. pacis tit. 5. §. quo ad Processum judicarium &c. disponit, *Ordinat. Cam. Imp.* etiam in judicio aulico per omnia servandam esse, in quo acquiesco, quia de potestate Cæsaris disputare ultra non libet nec licet.

Quæritur etiam, an partes fatalia prorogare possint? Quod etiam negandum juxta opinionem communem & praxin Camerae, de quo vide *Meisch.*

rom. 1. lib. 1. decis. 22. num. 17. in voto correfer.*]

13 § Per visitatores Camerae aliquando constitutum est, ut fatali hoc ex allegata causa prorogato, prorogatio Processibus infereretur. *Memor. visitat. Anno 600. §. Als sey dann.*

[* Sæpè accidit, ut prorogatio petenda sit Processibus jam dum in Cancellaria expeditis, vel etiam quando nuncii Camerae ad faciendam insinuationem jam dum abierunt. Et hoc casu supplicatio cum originali decreto factæ prorogationis nuncio saltem committitur, ut parti adversæ præsentet: vel si hoc fieri nequeat, saltem in primo termino simul cum Processibus reproduciatur, insertionem vel insinuationem omittens.

Quod si nuncius sit in viâ, & Domini Procuratores metuant, ne propter incidentia impedimenta termino aut fatali lapso fiat insinuatio, solent frequentiori stylo prorogationes extrajudicialiter rogare. Vidi tamen etiam ab aliquibus, quandoq; coram Deputatis judicialiter prorogationes quæri, ut si fortè insinuatio extra fatale fieret, causam à desertione salvent, petitam prorogationem in primo termino repetendo. Et hæc elegans cautela est, quia hoc modo jurisdictionem Camerae, quæ aliàs quam primum extra fatalia insinuatio facta defecisset, *Ordin. Cam. p. 2. tit. 30. §. 1. & 2. in admittendâ dandaque prorogatione & recipiendis Processibus sibi partibusque fundatam servant, licet Iudex ex tempore non interloquatur.*

An autem conveniat cum Consult. Cam. de Anno 83. vid. infra apud authorem tit. 30. in fin. *]

Defatali introduc. appellationis.

14 ¶ Quæsitum igitur & dubitatum est, an etiam causa quamobrem prorogatio concessa fuerit, simul Processibus inferenda sit, nec ne.

Sed constitutione Imperii sic res decisa est, ut sex menses fatales sine probatione iusti impedimenti in decernendis Processibus ne prorogentur, quos verò Iudex inferior pauciores præfinierit vel citra probationem Iudici Camera prorogare liceat, sed prorogandi causæ neutro casu Processibus inferantur. *Recess. Imper. Anno 94. §. Als sich auch der Appellation etc. 95. fol. 31. Denais. Appellationis introductio. §. 10. 11. & 12.*

15 ¶ Si terminus huius fatalis in ferias incidat, & post ferias fatale legis aut hominis lapsum fuerit, impedimentum illud feriarum incidens reproductioni Processuum non obstabit, nec desertionem operabitur, sed non obstante impedimento hoc citatio finitis feriis ab appellante reproduci, & procedi potest. *Recess. Imper. Spira Anno 70. §. Ob wol auch bey dem Cammerriechter etc. 82. Gail. obs. 140. num. 4. Denais. Appellationis introd. §. 8.*

16 ¶ Fatale hoc appellationis introducendæ, ex compromisso, vel partium consensu prorogari posse, Gail. existimat *obs. 140 lib. 1. num. 8.*

[* Idem sentit Gylm. *symph. tom. 1. part. 2. tit. 17. vol. 3. num 7.* ubi solum tractatum concordia ad hoc non sufficere, sed compromissum, aut perfectum partium consensum requiri adserit.*]

17 ¶ Sed quid si appellatus in termino appella-

lationis introducendæ à sua parte pro suo interesse appellationem prosequi voluerit, appellans verò tantum de diligentia protestetur, & postquam tempus fatalium abierit, Processus cum nuda protestatione de diligentia reproducat? Cum appellationis beneficium utrique parti commune sit, prosecutio appellationis à parte appellati locum habebit, & appellatio nequaquam deserta censetur, quamvis appellans post terminum Processus reproduxerit. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisbon. §. Wann auch wol bisweilen, 103. fol. 33. Myns. obs. §9. cont. 2.*

COMMENTARIUS.

[* Hoc appellationis introducendæ &c:] *nota hic §. 2. resolut. Cam. de die 28. Januarii 1657. Sollen die Procuratores mit außbring. vnd insinuation der Appellation Processen bey Straff der desertion sich dergestalt befürdern / damit solche insinuation noch vor Ablauf der 4. ersten nach interponirter appellation folgenden Monaten ohnfehlbar beschehen möge / im Fall sie aber nach verfließung der vier Monaten erhebliche Ursachen beybringen könnten / auß welchen evidenter erscheinen würde / daß sie vnd ihre Principales sich nicht selbst arctire hetten / sollen sie nach Gestalt der Sachen biß zu künftiger visitation brevi manu restituirt werden. Sic in causa S. H. appellanti ob incidentem mortem uxoris, & ex inundatione aquarum eveniens impedimentum itineris, restitutio brevi manu hoc casu decreta, & simul cum Processi-*

De fatali introduc. appellationis.

Processibus 2. Septembris Anno 1658. reproducta fuit. Quod si tamen impedimenta probata non sint, vel res dubitationem habeat, quia appellato ex lapsu fatalium jam dum prejudicium quæsitum est, restitutio non brevi manu, sed citatio ad videndum se restitui decerni solet, ut factum in causa D. contra P. appellationis 27. Octobris 1657. item Closter E. contra D. 13. Martij Anno 1657.

Sicut termini et si fuerint lapsi &c.] nota hoc intelligendum saltem de facultate agendi, non vero peccendi prorogationem, illa enim lapso fatali exspirat, quia quod non est, amplius prorogari nequit, per comm.

Quid si autem prorogatio in puncto labentis fatalis iustis de causis petatur? hoc casu quidem post terminum seu post lapsa fatalia saepius decernitur, sed decretum ad diem exhibitæ supplicationis, de stylo consuetudo retrahitur. Quid etiam si reproductio Processuum fieret post terminum, attamen adhuc durantibus fatalibus? Hoc casu causam non esse desertam demonstrat textus in Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Demnach dem Appellanten 10. 103. *

Appellationis introducendæ:] Practici hoc facile promiscuè nunc appellationis introducendæ, nunc proseguendæ appellant, ut patet ex Myns. observ. 31. cent. 1. & obs 54. cent. 3. frequentius & rectius introducendæ dicitur.

Commune:] Vide Myns. obs. 21. cent. 2.

TITULUS XXIX.

De fatali appellationis terminanda.

TEmpus appellationis terminandæ, five ut vocant finiendæ, de jure communi annus, & ex legitima causa biennium est. *Authen. & qui, & c. & l. ult. §. illud C. de tempor. appellat.*

2 § Fatale hoc in Camera non observatur, propter causarum multitudinem, sed si coram Iudice inferiore observatum non fuerit, appellatio in Camera non recipitur, sed veluti deserta rejicitur & ad Iudicem à quo pro executione remittitur: tametsi ubique ferè locorum in judiciis huius fatalis nulla ratio habeatur. *Myns. cent. 6. obs. 12. & Gail. lib. 1. obs. 141. num. 8.*

[* Non hoc saltem ex causarum multitudine quæ causa per accidens est, accidit, sed ex eo etiam quia Consistoria summi Principis & judicia suprema, qualis est Camera, ad horum fatalium observationem non ligantur, *Auth. sed & l. C. de tempor. appellat. & c. **]

Huc usque de modo appellationis instituendæ: sequitur modus tollendæ.

Quot modis appellatio tollatur. &c.

TITULUS XXX.

*Quot modis appellatio tollatur, &
quinam ad Cameram appellare
prohibeantur.*

Tollitur appellatio { non admittitur,
quatenus vel { deserta redditur.

2 § Non admittitur appellatio ratione
vel { Personarum.
{ Causarum.

3 § Ratione personarum ad Cameram appel-
lantes non admittuntur.

4 § I. Qui appellandi beneficio voluntarie
renunciarunt. Ord. part. 2. tit. 28. §. Und dieuwel
3c. ibi Es were dann. 1.

5 § II. Qui iudicis inferioris privilegio pro-
hibentur. Ord. ibid. vers. O der aber. d. §.

6 § III. Si appellatio ex alia causa sit illicita,
quibus casibus ius commune & ordinatio lo-
cum habento. Ordin. ibid. d. §.

7 § IV. Ad Cameram appellare prohiben-
tur non habentes legitimam appellandi causam,
qui non solum in expensas condemnantur, sed et-
iam aliis juris pœnis afficiuntur. Ord. d. tit. 28. §.

Darzu dieuwel 2c. 2. Denais. Appellat. temeraria.

8 § Frustratoriae appellationis pœnâ de hinc
arbi-

arbitraria & ad minimum decem marcarum auri
genti esto. *Memor. visit. Anno 74. §. Als man dacht*
ic. fin. Denais. Appellatio Temeraria hodie pœna de-
cem marcarum auri puri est, Recess. Deputat. Anno
1600. §. Vnd ob wol weiter ic. 20.

[* Ob indies incrementem libidinem litigan-
di, & appellandi temeritatem, hæc pœna rursus
adaucta ad viginti marcarum auri, aut pœnam cor-
poris afflictivam pro arbitrio iudicis, *Recess. Im-*
per. de Anno 1654. §. Vnd nach dem ic. 114.

Advocati etiam ob frivolum, quod causis
quandoque præstant patrocinium pro delicti qua-
litate, gravius quam partes iurium ignari mul-
ctantur, *d. Recess. §. Vnd nach dem ic. 114. in fin.*

Sic appellantes ob frivolum appellationem in
causa *Died. C. contra H. H. in pœnam unius*
marcæ auri sunt condemnati, 6. Julii Anno 1635.
in causa M. contra B. in duas, 10. Decembris
Anno 1636. idem in causa M. contra P. 6. Julii
Anno 1627. in causa E. G. vnd J. K. G. A. re-
contra B. St. in decem, 7. Julii Anno 1641. in
causa A. contra S. 23. 8. Maii Anno 1656. in duas,
& in causa H. contra W. Maii Anno 1657. in pœ-
nam unius &c. quod hodie ferè quotidianum,
in tantum, ut nec Status Imperii ab eo immunes
exant. Sic in causa T. M. contra I. S. Princeps
Imperii in pœnam unitis marcæ auri wegen vñce
büchlich interponirter appellation (nota hanc formam
pronunciandi molliorem contra Status in hisce passi-
bis observari, ubi contra alios pronuntiatur, weaest
ihres Sevelmüßigen appellirens) fuit condemna-

Quot modis appellatio tollatur. &c.

tus 13. Decembris Anno 1658. nec tamen tot exempla reprimendæ malitiæ hominum satis sunt.

An vero etiam appellati huic periculo mulctæ subjaceant, dubium est, quia sententia judicis prioris ipsos constituit in bonâ fide & quasi invitæ ad litigandum trahantur. Verum hoc non obstante memini appellatos non tantum in expensas utriusque instantiæ, sed etiam, ut habent verba sententiæ, wegen ihres frevelmüßigen Unberiebs und mußwilligen litigirens / in pœnam duarum marcarum auri puri esse conden. natas, in causa I. B. contra H. Ioh. H. & H. B. (ni fallor) Anno 1654.

Nec saltem valet in appellationum Processibus, sed in omnibus in quibus malitia litigantisprehenditur &c. licet enim Constit. Imp. de Anno 1600. §. Und ob wol weiter 2c: 20. & de Anno 1654. §. Und nach dem 2c. 114. saltem de appellationibus loqui videantur, tamen ratio eadem idem & in reliquis jus dicat. *]

9 § Pauperes ad Cameram appellantes non admittuntur, nisi prius de justa litigandi causa constet, & fides de paupertate judici fiat, testimonio vicinorum aut Magistratus, aut publico instrumento. Gail. lib. 1. obs. 142. num. 7. Bart. in l. de etate 43. ff. de minorib.

[* Pauperes illi dicuntur in Camerâ qui ad juramentum paupertatis admissi, jure atque elemosinis pauperum fruuntur, non quos fortè deficit rerum copia, sunt tamen injurati. *]

COMMENTARIUS.

Appellandi beneficio renuntiaverunt:] *Renunciatio* appellationi duplici ratione accidit, expresse videlicet & tacite: de utraque vide Rebuff. in Constit. Reg. Tract. de Appellat. ad Art. 17. gloss. 1.

Expressa est, inquit Rebuffus, quando quis per pactum vel alio modo expresse appellationi renuntiat interposita §. ille denique & c. c. dilectæ de appellat. Bald. ad l. tale pactum §. qui provocavit ff. de pactis. Et si quis renunciet appellationi, videtur in totum renunciare, & appellationi & juri appellandi per text. in l. si quis libello C. de appellat. ideo iterum appellando nihil agit. Bartol. Alex. & alii DD. Et cum Procurator ad l. 1. ff. de oper. novi nunciat.

Sed si quis renunciet appellationi forte mutando vel emendando, tunc juri appellandi renunciasse non censetur. Bald. in addit. ad specul. col. 15. quando quis renunciat. Certum enim est, quod per pactam de consensu ambarum partium renunciari potest appellationi interponenda. l. ult. §. fin. C. de tempor. appellat. secus sit per renunciationem. Rota decis. 287. licet appellationi in no. gloss. ad DD. ad lib. 1. C. de pact.

Tacite renunciatio appellationi fieri censetur.

I. Si quis post appellationem ab interlocutoria adeat Iudicem a quo, ut iustitiam in illa causa recipiat c. si a iudice de appellat. in 6. c. gratum de officio Delegati c. sollicitudinem in fin. eod. Nisi protestaretur. Alex. consil. 130. in causa vol. 4. & Guido Papæ in decis. Delphin, quæst. 364. Si quis. Aufter.

decis.

Quot modis appellatio tollatur. &c.

decis. 102. Confer practica Petri de Ferrar. De forma appellationis ab interlocutoria in gloss. advers. causis & rationibus num. 8. *Aut, inquit, appellans prosequitur simpliciter causam sui gravaminis probando de suo gravamine, & non videtur appellationi renunciare: Aut prosequitur causam principalem, & tunc videtur appellationi renunciare per gloss. & Ioan. Andream si à iudice de appellat. in 6. c. relatum. de officio Delegat. c. cum venisse de testib.*

[* Vid. Bursat. consil. 21. vol. 1. Anton. Gabriel. in comm. opin. lib. 2. de appellat. conclus. 2. Cothm. consil. 40. num. 7. vol. 3. Casp. Klock. tom. 3. consil. 107. num. 2. Gylm. rer. jud. Cam. lib. 1. decis. 44. num. 13. *]

II. *Qui super iudicatis transigit. l. tale pactum §. qui provocavit ff. de pact. 15.*

III. *Qui iudicatum facere promiserit. Lanfranc. in repetit. c. quoniam in verbo interlocutiones col. 26. de probation. & Cotta in Memorabilib. juris part. 2. ad verbum Appellari.*

IV. *Appellans qui lite pendente super appellatione spoliat adversarium, sed secus si ante iudicium coeptum: ut text. est in c. ex parte 2. de Rescrip. c. an sit & c. cum causam, de appellat. gloss. ult. in c. Non solum eod. tit. in 6. Matthes. not. 28. Nota quod aet Felin. in c. ex parte colum. 3.*

V. *Qui Apostolos non petit intra triginta dies c. ab eo de appellat. in 6. & l. 1. ff. de libell. dimiss. & Bart. ad eandem: sed hoc in Camera non observatur.*

[* Hoc de jure Camerali in quo Apostolorum petitio

arbitrii est, non procedit, Attamen qui actorum requisitionem intra 30 dies negligeret, vel alias causam desereret, hic tacite appellationi renunciare censetur, quia desertio vi legis quandam renunciationem infert, Marant. p. 6. sub rubr. de appellat. num. 341. Gylm. symph. tom. 5. relat. 1. num. 3. & seqq.*]

VI. Si appellans in praestituto termino ad sistendum se coram Iudice ad quem non sistat: c. personas de appellat. Bald. in l. Praeses C. eod. & DD. c. saepe eod.

VII. Si appellans non faciat id quod facere tenetur ex lege, consuetudine vel Ordinatione. Bald. in addition. ad speculatorem de appellat. vers. sed pone dicit Statutum Iason. in Auth. qui rem colit v. 10. adde C. de S. Sancta Ecclesia.

VIII. Qui petit dilationem ad solvendum iudicatum vel alio modo acquieverit. l. ad solutionem ff. de re iudicat.

[* Multo magis si aliquid virtute liti decreti solverit, Gylm. rer. jud. Cam. lib. 1. decil. 26. m. 5. ex d. l. ad solutionem 5. C. de re iudic. vid. infra tit. 30. nisi forsitan cum protestatione & reservatione sui iuris ad avertenda attentata vel aliud evidentissimum executionis periculum hoc fieret.*]

Plures casus quibus appellationi aliquis renunciare censeatur, vide apud DD. in l. si quis separatim in fin. ff. de Appellation.

In criminalibus appellationi non renunciari vulgo existimant: quia hac sapiat defensionem. c. cum inter & c. olim, de except. glossa in l. pactum inter ff. de

pactis,

In quibus causis appellat. ad Cam. non recipiantur.
 pactis, & non audiatur volens perire l. non tantum
 ff. de appellat.

TITULUS XXXI.

In quibus causis appellationes ad Ca-
 meram non recipiantur.

Appellationes in Camera non recipiuntur.

Ibi In causis sive factis criminalibus quibus poena
 corpori infligenda est, so Leibstraff auff ihnen trae-
 gen, Recess. Imper. Anno 1530. Augusta. §. Als jertee-
 liche Zeit re. Ordin. part. 2. tit. 28. §. Item nach
 dem re. 4. Myns. obs. 41. cent. 4. Gail. lib. 2. obs. 1.
 num. 27. & 28. Denais. Appellat. Receptio §. 1. limi-
 tationem tamen vide infra T. ult. §. 4.

Hinc in appellationum materiâ, ubi inci-
 pit poena corporis afflictiva am Leben Leiboder Eltee-
 dern / ibi desinit jurisdictio Camerae, vid. Gylm.
 symph. tom. 1. p. 2. tit. 18. vot. 2. per tot. in causa ho-
 micidii Georg Bienen contra haeredes Adam Schae-
 ben occisi, Casp. Klock. relat. 125. per tot. in causa
 Michel Schmidt contra Herrn Georg Fridrichen
 Marggrafsen zu Brandenburg / appellationis. Ru-
 land. de Comm. & Commiss. p. 1. lib. 2. cap. 3.
 quem vid. post alios de hac re prolixius. Fallit
 tamen, si tertius in causa criminali interveniens
 forte ratione jurisdictionis suae appellaret Gylm.
 prejud. Cam. verb. appellare à quibus causis, &c. ratio

est, quia tunc non est quæstio de ipso crimine, sed de jurisdictione seu jure appellantis ab hoc diverso. Secundò, si non de crimine principaliter, sed de competentia Iudicis disputetur. Tertio, si dubitetur an causa sit criminalis. *]

2. ¶ Appellationi verò à multa, sed ea quæ in locum pœnæ corporalis ex commiseratione forsitan per gratiam facta non successit, & quæ summæ Ordinationis appellabili convenit, in Camera locus est. *Myns. observ. 41. cent. 4.*

[* An à pœnâ per gratiam in multam commutata appellari possit, vid. Frider. Mindan. de Process. lib. 1. cap. 9. ubi hæc per contraria tractat Gilhaus. in arb. jud. Civil. p. 3. cap. 8. num. 25. interim authoris sententia verissima est. *]

3. ¶ II. Si quis aliquem criminis in judicio criminali accusaverit, & accusatus per sententiam absolutus contra accusatorem ad expensas, & ad recompensationem injuriæ & damni facti reconveniendo agat, quo casu accusator in expensas & alia condemnatus ad Cameram appellans non auditur. *Constit. Carol. criminal. Art. 12. Sobaldt der angeklagt.*

3. ¶ IV. Appellationes in causa possessorii momentanei in Camera locum non habent: at seculus in causa possessorii plenarii. *Myns. obs. 13. cent. 6. lib. 1. obs. 7. num. final. & obs. 147.*

[* Ratio est, quia sententia in hoc judicio interlocutoria reputatur, cum saltem super exceptionibus altiore indagine non requirentibus cognoscat, vid. Thom. Merckelbach apud

Klock.

In quibus causis appellat. ad Cam. non recipiantur.

Klock. tom. 1. consil. 40. per tot. Grav. conclus. pract. lib. 1. conclus. 7. consid. 2. num. 2. & seqq. Bend. de revis. conclus. 35. per tot. Frid. Brandis in relat. pro adfessoratu apud Klock. 4. num. 10. Sed si accurate loqui velimus, in jure nostro quævis possessio dicitur momentanea, ex eo quod gravamen in petitorio reparari possit, l. un. ubi Gloss. & Dd. C. si de moment. possessione &c. Contard. plenè ad dictum titul. Scacc. tract. de appell. quæst. 16. limite 6. memb. 2. num. 3. Cujac. in parat. C. ibid. & exinde orta hæc contentio, num in possessorio siue adipiscendæ siue retinendæ siue recuperandæ per d. l. unic. prorsus appellatio prohibita sit, an vero saltem quo ad effectum suspensivum? quia vero hodie lites sunt longè difficiliore sententiæque in possessorio lata maximum secum trahunt præjudicium, possessorium ex usu practico distinctionem in SUMMARISSIMUM strictè ita dictum, quod ubi periculum armorum metuendum, saltem locum habet, Ord. Cam. p. 2. tit. 21. §. fin. & PLE-NARIUM, quod in jure momentaneum respectu petitorii dicitur, accepit, & in priori appellatio in totum interdicta, in posteriori vero distinguendum: aut agitur possessorio adipiscendæ, recuperandæ aut retinendæ, in duobus prioribus, si ex jure communi decisio sumenda esset, eo communis itur, in omni possessorio appellationem quo ad devolutivum effectum saltem locum habere, d. l. unic. At ex usu practico & stylo Cameræ ob præjudicium quod secum trahunt maximum ad

utrumque effectum etiam retardandæ executionis locum invenit, *Gail. 1. obs. 7. per tot. & obs. 147. num. 9.* ubi vide; est enim respectu possessorii, cui finem imponit, sententia definitiva nec gravamen illatum per petitorium ita facile reparari potest, in posteriori retinendæ, quia uterque tam appellans quam appellatus contendunt se esse in possessione, ideo Camera quo ad effectum devolutivum Processus decernit & appellationem recipit, inhibere autem non solet, vetante Const. Imp. de Anno 1594. §. De inhibitiones &c. 100. ratio huius est, quia merita causæ hic concernunt causam supplicantis & inhibitionem decernendo appellatus possessor propter nudam appellationem adversarii sui privaretur possessione, quod esset sententiam ferre ante cognitionem causæ, & absurdum inferret, *vid. Gail. 1. obs. 145. num. 2. & 4. Gylm. in decis. Cam. decis. 42. in decis. summaris num. 105. lib. 2. Denais. cap. 146. num. 2. Talem. de Benign. syntagn. 1. decis. 1. vot. 9. per tot. Dr. Buchnerus in relat. 82. Klockii num. 25. Schwann. diff. iur. Cam. 15. num. 8. Gilhaus. in A. I. C. p. 3. cap. 8. num. 58.* Excipitur à multis tamen I. si non appellatus, sed ipse appellans in possessione sit, & reddat hoc verisimile per probationes ex continenti. II. si utraque pars se possidere contendat, & res ad arma spectet. III. quando dubia est possessio, & utraque pars suæ possessionis titulum dubium lubricumq; habet. IV. Si appellans irreparabile per petitorium præjudicium sibi imminere doceat, cum enim in his casibus per simplicem querelam Camera

In quibus causis appellatio ad Cam. non recipiantur. mera inhibendo & sequestrando procedat, utique etiam hoc poterit per viam appellationis. Ego licet hæc & alia à Dd. proferantur, omnia tamen accurata esse non censeo, primam tamen indubiè procedere arbitror, si probatio talis sit, cui Iudex insistere possit. Quid si sententia ita concepta sit, in Sachen momentaneæ possessionis &c. an exinde statim inferetur, in momentaneo esse actum? quod negandum, quia talia quandoque à partibus aut iudicibus in fraudem appellationis excogitantur, licet in actis hoc momentaneum seu fummarissimum non sit institutum. *]

§ IV. Appellationes in causis matrimonialibus in Camera non admittuntur. Causæ enim matrimoniales sive sint simplicis querelæ, sive appellationis per decretum Imperatoris ex Camera exterminatæ sunt. *Recess. Imper. Spiræ Anno 70. §. Wann auch der Kayserslichen. Gail. lib. 1. obs. 112. num. fin.* Nisi forsan ratione nullitatis ad Cameram devolvantur.

8 [*] Intelligendum hoc ubi de juribus & viribus matrimonii principaliter quæstio est, quod si autem tertii fortè ad effectum legitimationis & successionis de matrimonio disceptent, vel de competentia Iudicis, alimentando partu, aut puellæ sequestratione quæstio sit, Camera in his merito cognoscit. *]

6 § V. Appellationes in causis decimarum in iudicio petitorio ad Cameram non admittuntur. *Myns. obs. 10. cent. 5. Gail. lib. 1. obs. 8. num. 2.*

7 § VI. Si à Commissariis testes ad perpetuam rei memoriam in causis litigiosæ possessionis aliisve ad informationem duntaxat Iudicis examinantibus tanquam suspectis ad Cameram appellentur, appellatio non attenditur, sed examen nihilominus ad finem perducendum fuerit *Mem. Visit. Anno 68.*

[* Verum est appellationem non attendi quoad effectum suspensivum & retardandam commissionem, non tamen sequitur, in his casibus ad Cameram appellari non posse, de quo in hoc capite quæstio est, nec enim Recessus visitationis ab autore allegatus, nec etiam Dd. reliqui de hac re agentes appellationem, sed saltem inhibitionem decerni prohibent, quod stylo Camerae etiam conforme est, sic citatio & compulsoriales decretae in causâ *Rehmbten* contra *M. Schalten* 2. Octobris 1643. & in causâ *Dormundi* contra *Cappenberg* Anno 1655. *]

COMMENTARIUS.

In causis criminalibus :] *Cause criminales* *Peinliche Sachen* die Leibstraffen auff ihnen tragen/neque in prima, neque in secunda, vel ulteriori instantia in Camera locum habent: Excipiuntur. I. *Cause fractæ pacis.* II. *Delicta fiscalia.*

III. Si crimen intentetur personæ Camerati, ut supra T. 3. dictum est.

IV. Si causa criminalis ex capite nullitatis principaliter & seorsim deducta ad Cameram devolvatur. Confer

In quibus causis appellat. ad Cam. non recipiantur. fer Myns. 4. obs. 41. Rutger. Rulandum de Commiss. lib. 2. c. 3. ubi hanc questionem, an causa criminales in prima instantia ad Cameram pertineant in utramque partem disputat, sed tandem negativam ex rationibus non infirmis concludit. Vide Wurmbf. T. 24. obs. Frider. Mindan. de Processib. lib. 1. c. 9. ubi affirmativam tueretur.

In causis matrimonialibus:] Qua tamen ratione nullitates principaliter propositae, perinde ut criminales in Camera dijudicanda recipiuntur. Vide infr. T. XXXI.

Haec igitur personae & causae sunt à quibus appellationes in Camera non recipiuntur, & in genere sciendum est, in omnibus causis tam civilibus quam criminalibus appellationem permissam esse, nisi expresse prohibita reperiatur. per text. in l. Et in maioribus. C. de ap. lat. Causas vero sive casus quibus appellatio prohibita est, praeter supra positos recenset Speculator in T. de Appellat. §. in quibus autem casibus, quem videro licet.

Haecenus fuit de primo appellationis tollenda modo: Sequitur alter qui in appellationis desertione est.

TITULUS XXXII.

Appellationes quomodo deserta reddantur.

Videndum hic primum a quomodo appellationes deserta reddantur. Deinde quæ desertionis istius effecta sint.

2 § Deserta redditur appellatio

Primo si tempus fatale appellationis interponendæ non observetur. *Myns. obs. 22. cent. 3.*

3 § Secundo si intra fatalia Iudicis vel legis citatio in Camera obtenta non reproducatur, quo casu appellato super desertione, si volet, procedere licet, sed sententia ne confirmator in Camera, & executio remittitur ad inferiorem, si jus habeat exequendi: sin minus à Camera implorata executioni mandator, & adversus hæc nec ignorantia partium, nec locorum consuetudini quicquam indulgetur. *Ord. part. 2. t. 30. §. Unde so also in einem 2c. 4. & §. final. Denais. Appellationis Desertio. §. 1. 2. 3.*

4 § Intellige autem fatali introducendæ appellationis non observato, appellationem deseri:

5 § I. Nisi pauper sit, qui fatale neglexit, Pauperibus enim ob fatalia appellationis introducendæ vel terminandæ non observata appellatio deserta non redditur, at secus si fatalia interponendæ appellationis puta decendium non observarint. *Myns. obs. 97. cent. 4. Gail. lib. 1. obs. 142.* quod tamen simpliciter

acce-

Appellationes quomodo desertæ reddantur.

acceptum dubio non caret: Jason quidem absque distinctione defendit pauperi decendum currere. Sed Guido decis. 436. distinguit, an appellatio in scriptis ab interlocutoria vel diffinitiva ex intervallo, aut viva voce, videlicet à diffinitiva incontinenti, interponenda sit: primo casu, propter sumptus pro instrumento appellationis expendendos paupertatem excusare existimat: posteriore non. Sed Jasonis opinionem Camera approbavit.

6 § II. Nisi terminus introducendæ in ferias incidat, ita ut sex mensium terminus in feriis exiret, & introductio propter ferias antè finem termini fieri nequeat. *Recess. Imper. Spira Anno 70. §. Ob*
wol anch Cammerichter 10. 82. *Gail. lib. 1. obs. 140.*
num. 4. §. 6. Denais. Appellationis introd. §. 8.

[* Vel nisi ordo Procuratorem appellantis deficiat, per ea quæ dicta sunt supra. *]

7 § III. Nisi Iudex appellationis ex justis causis terminum prorogaverit, quod potest. *Ord.*
part. 2. tit. 30. §. Würde aber 10. 1. § 5. T. 25.

8 § IV. Nisi tractatus transactionis aut compromissi fatalis cursum impediret, quo casu tamen tutius fuerit pendente transactione vel tractatu concordie appellationem in termino introducere
Gail. d. obs. 140. num. 8. & 9.

9 § Tertio appellatio deserta redditur, si appellans intra spacium triginta dierum Apostolos non petiverit: Sed ordinatio appellanti liberum relinquit Apostolos petere vel non petere. *Ordinat.*
p. 2, T. 30. in princ. Myns. obs. 49, cent. 2, & obs. 22. cent. 3.

10 § Quar-

10 § Quartò si fatalia introducendæ, per culpam nuncii, ante insinuationem effluxerint: Sed hoc casu appellans in integrum restituitur, vel illico & ex officio, si in termino citatus comparuerit, vel si emanat prævia citatione ad eam rem petita.

Consult. Camer. 76. Denais. Appellat. desertio. §. 6.

11 Quintò appellatio deseritur & appellans in integrum restituitur, si non culpa sed casu executio sub fatalium exitum facta, prorogatioque petita, ac Processus postea intra eam reproducti fuerint: sed citatus tamen non comparuerit. *Consult. Camera. Anno 83. Denais. ibidem.*

12 § Sextò, si Procuratores ultimo die fatali instante ejus in tempore prorogationem petere, causas justas postea in Processuum reproductione scriptas exhibere, auditoque adversario in hoc articulo ante litis contestationem submittere omiserint, appellatio deserta fit. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisbon. §. Wann auch befunden ic. Denais. Appellat. introductio §. 13.*

13 § Septimò, si appellationem ab interlocutoria Index appellatus non admittat, & appellans ab ista non admissione seu denegatione appellationis appellare omiserit. *Myns. observ. 49. cent. 2. & obs. 22. cent. 3.*

14 § Octavò, si appellans pendente appellatione aliquid innovaverit in præjudicium adversarii, illum spoliando, vel alia ratione aliquid attentando, censetur hoc ipso appellationem deseruisse. *Myns. obs. 49. & 50. cent. 2. & obs. 22. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 146. num. 15.*

Appellationes quomodo desertæ reddantur.

[* Attentata enim sunt appellationis contraria, quæ si ipse faciat appellans, appellationi renunciat, eam deserit, & se huic beneficio reddit indignum, per Dd. *]

15 ¶ Nonò, si appellans post interpositam appellationem petat dilationem ad solvendum id, cuius erat per sententiam condemnatus. *Myns. d. obs. 22. cent. 3.*

Decimò, appellatio deserta redditur, si reproductio citationis non realis, sed tantum verbalis fuerit. *Consult. Camer. Anno 76. Denais. Appellat. desertio. §. 5.*

[* Undecimo, appellatio deserta redditur, si appellans intra tempus præstitutum solennibus privilegiorum non satisfecerit.

Duodecimo, & quidem jure novo, si acta intra triginta dies à die interpositæ appellationis computandos non requisiverit, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Ober auch schon / 1c.*

Decimotertio, si in primo reproductionis termino mandatum ad præstandum juramentum de non frivole appellando non importaverit, d. *Recess. §. Zumahlen aber 1c. 112. vid. supra. **

16 ¶ Ad effecta desertionis quantum attinet, sciendum est, appellationem deseri perinde esse, atque appellationem interpositam non fuisse.

17 ¶ Quamobrem appellatione deserta, sive per desertionem sublata, etiam jurisdictio Camerae Imperialis tollitur & appellatione deserta, licet utraque pars appellationem prosecuta sit, desertio-

ne non attenta, nec ulla ejus mentione facta, utque ad sententiam, attamen Iudex in causa principali pronunciare non potest, propter defectum jurisdictionis, quemadmodum neque Camera pronunciat.

18 ¶ Nam si pronunciaret, sententia esset nulla, propter defectum jurisdictionis, quia prior sententia abiit in rem judicatam, ideoque ipso jure revoluta est jurisdictio ad Iudicem à quo. *Myns. obs. 59. cent. 2. & obs. 22. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 137. num. 1. & sequent.*

[* Vid. Henning. Gæden. consil. 56. num. 5. per l. si contra 8. & l. quoniam 18. C. de appellat. Ludov. Port. in tract. de subhast. decis. 93. num. 5. Anton. Fab. lib. 7. tit. 18. defin. 54. num. 6. *]

19 ¶ Sed istius regulæ, Iudicem nimirum appellationis, appellatione deserta, in causa principali pronunciare non posse, exceptiones quædam sunt.

20 Prima est, nisi appellans eam deserat, appellatus autem intra fatalia eam prosequatur, forte confirmandæ vel reformandæ prioris sententiæ aut expensarum consequendarum gratia. *supra Tit. 28. §. fin.*

21 ¶ Altera nisi sententia à qua fuit appellatum confirmanda foret, puta quando de injustitia appellantis ex actis prioribus constaret & à parte adversa desertio non sit allegata, quo casu Camera & alius Iudex appellationis quicumque, si velit, desertione non attenta, in causa principali pronunciare & sententiam à qua confirmare posset. *Myns. obs. 60. cent. 2. Gail. obs. 137. n. 2. Den. Appell. Desertio. §. 6.*

22 ¶ Ter-

Appellationes quomodo desertæ reddantur.

22 § Tertia est nisi Iudex appellationis ante pronuntiasset se competentem, causam legitimè devolutam vel non desertam esse appellationem: tunc enim valet Processus in negotio appellationis, licet revera causa non sit devoluta, quia vel nulliter appellatum, vel appellatio deserta est.

Myns. l. obs. 66. cent. 2.

23 § Quarta est, axioma illud, Iudicem scilicet appellationis, appellatione deserta, in causa principali pronunciare non posse, locum non habere, intellige quoad sententiam desertionis, & condemnationem expensarum, quia Iudex appellationis, appellatione deserta, nihilominus jurisdictionem habet in cognoscendo, an sua sit jurisdictio utrum appellatio sit deserta & super expensis Frustrationis vel retardati Processus. *Gail. d. obs. 137. num. 3.*

24 § Quamobrem appellatione deserta sumptuum eius taxatio duntaxat, executioque ad Cameram pertinet, reliqua ad Iudices priores remittuntur. *Ord. part. 3. tit. 50. §. Wo aber Denais. appellat. desertio. §. 4.*

[* In causa Boppard contra das Kloster zu St. Barbaren appellationis Thom. Michaelis apud Klock. relat. 20. num. 8. & seqq. contra Gylm. præjud. Cam. verb. appellat. desertio &c. rationibus non contemnendis tuetur, si causa maximè deserta foret, attamen cum sententia à qua iniquitate non careat, non tam desertionis quam iniquitatis habendam esse rationem, suprema

enim judicia, inquit, etiam acta causæ desertæ examinant, non tantum momenti apud se habere patiuntur desertionem, ut exinde confirmandam putent sententiam, quam ex actis iniquam esse depræhendunt, nec æquitatem suadere, ut id quod est iniquum ex hoc prætextu desertionis mandetur executioni; Video etiam desertionis cognitione sepositâ in hac causa pronuntiatum esse: malè judicatum, benè appellatum 4. Decembris Anno 1607. Quicquid tamen sit, causâ notoriè desertâ stylus hodiernus cognitionem in principali non admittit.

An partes desertioni renunciare censeantur, si litem simpliciter contestentur? pulchrè hic quaeritur; Ad cuius resolutionem sciendum, si ex legibus disputandum foret, non esse dubium, quin partes desertioni renunciare valeant, nisi vel iudicis à quo ratione sui privilegii non observatorum solennium vel alterius interesse coincidat, licet praxin in contrarium esse adserat Schwann. obs. pract. Cam. Imp. 15. sicut enim jurisdictio Cam. ex partium consensu prorogari potest, ita etiam desertioni renunciare licet, modo id fiat expressè, quod si tamen fortè simpliciter litem contestentur partes, jam ante didicimus in Camerâ hanc litis contestationem magis pro erroneâ, quam pro actus renunciationem inferente judicari, sic in causa B. contra de B. non obstante à parte appellati purè facta litis contestatione causa nihilominus deserta pronuntiata est 27. Maij Anno 1658. idem in causa M. contra P. 27. Maii Anno 1658. Vid. de hac

Appellationes quomodo desertæ reddantur.

ve Gylm. tom. 1. p. 2. tit. 17. ver. 7. num. 29. & Meischn. tom. 1. lib. 1. decis. 20. num. 17.

An Cæsar desertam appellationem recipere remque judicatam tollere possit ; elegans etiam hujus loci dubium est, vid. de hoc votum D. Seublin apud Casp. Klock, relat. 108. num. 26. affirmativè concludens.

An Iudex Cameræ causam desertam pronunciare possit, parte alterâ nondum in judicio comparente, nec proclamata contra eam decreto, quæstionis etiam non inelegantis est ? pro negativa inter alia facere videtur, quod ad quodlibet judicium requirantur Iudex, actor, & reus, & quamdiu reus non comparet, nec in contumaciam contra ipsum Processum est, illud claudicare videatur, 2. quod expectandum sit, an reus comparere, desertioni renunciare, & in judicium consentire velit ; &c. sed quicquid sit, aliter hodie observatur ; sic in causa H. J. contra Gr. appellationis & mandati de revocandis attent : ob non factam requisitionem actorum intra 30. dies nec in primo termino oblatum mandatum ad præstandum juramentum appellationis ; quamvis ex parte citatorum nemo comparuerit, & proinde Procurator appellantis contra citatos non comparentes proclama petierit, tamen causa ex officio deserta pronunciata, & mandatum cassatum fuit 8. Martii Anno 1659. sic in causa E. contra L. proclama contra aliquos non comparentes denegatum, & causa deserta pronunciata 13. Decemb.

Anno 1658. quod demonstrandæ observantiæ ergo adduxisse sufficiat, plura enim in similibus præjudicia exstant. Ratio huius esse videtur, quod desertio faciat causam esse decisam, arguatque renunciationem appellantis, qualia nec per appellati comparitionem restaurari possent, item quod appellatione desertâ cessent omnia quæ appellationis beneficio competunt aut competere possunt, & quod perinde sit ac si appellatum nunquam fuisset, sententia prior transeat in rem iudicatam, & jurisdictio pro facienda executione se eo ipso revolvat ad iudicem à quo, ut per *l. quoniam* 18. C. de appellationibus tradunt *Ant. Fab. in C. l. 7. tit. 27. defin. 14. num. 1. & lib. 7. tit. 18. defin. 56. num. 6. & lib. 2. tit. 6. defin. 17. num. 3. Portius in tract. de subhast. decis. 93. num. 5. Hennig Gæden. consil. 56. num. 5. Mynsing. 2. obs. 70. & 3. obs. 22. Gylm. symph. tom. 1. p. 2. tit. 17. vot. 5. num. 2. & 3. & tit. 8. vot. 1. num. 6. secundò, Etsi contra absentem, per præmissum proclama contumaciæ nondum convictum pronunciare jura non permittant, sententia tamen pro eo ferri possit, vulgatâ *l. properandum* 13. C. de judiciis.*

An causa deferatur quando appellans adit Iudicem à quo super innovatis seu attentatis, rogando ut revocentur, dubitari etiam potest, quia appellatione semel interpositâ coram Iudice à quo comparere jura vetant; Verum decisio negativa in terminis apud *Mynsing. cent. 3. obs. 23.* videre est: adde supra allegata. *]

Appellationes quomodo deferat reddantur.

COMMENTARIUS.

Per culpam nuntii :] Consultum Camera Anno 83. quo hac sancita sunt, sic habet, Es begiebt sich hißweilen / daß die Cammerbotten sine culpa partis aut Procuratoris, nach dem allbereit die fatalia verlossen / die appellation Proceß zu spat exequiren.

Ob nun wol die Boten des Gerichtes Diener / derowegen derselben Unfleiß dem Appellanten billich vnnachtheilig / dieweil aber hergegen Appellationis introducenda fatalia, da sie allbereit verlossen / nicht prorogirt werden können / so soll demnach auff obgesagtem Fall / die Sache als desert nicht angenommen / jedoch der Appellant (da doch der Appellat auff außgangene Citation erscheinet / oder durch ein Anwaldt gegenwertig ist) ohne einige Umbwege / Alsbalde da ers begehrt / oder auch ex officio restituirt werden / auff den Fall aber citatus absens, Alsdann soll auff ansuchen citatio ad videndum restitui erkandt / vnd der Bott nach ermessung seines Unfleisses in all Wege gestraffet / da er dem 2c. Id est, accidit interdum ut nuntii sine culpa partis aut Procuratoris, posteaquam fatalia jam præterierunt, appellationum Processus nimis serò exequantur. Etsi igitur nuntii Ministri iudicii sint, & propterea illorum negligentia appellanti damno esse nequeat & fatale appellationis introducenda, utpote quod jam abierit, prorogari non possit, illo casu locus ap-

pellationi tanquam deserta amplius non esto, sed appellans illico (si modo appellatus in termino Citationis comparuerit, & in iudicio vel ipse, vel per Procuratorem comparuerit) & simulatque postulaverit, vel ex officio in integrum restitutor: Sin verò citatus absens fuerit cum ad instantiam appellantis citatio ad videndum restitui decernitor, & à nuncio pro arbitrio, prout negligens deprehensus fuerit, pœna exigitur.

Quintò appellatio:] Consultum Camerale sic habet: Also auch wann die Appellation Proceß zu rechter Zeit extrahirt / vnd dem Cammerbotten auffgeben / aber dieselbe durch ihnen auß erheblichen seinen ver hinderungen / gar wenig Tage ante finem fatalium exequirt. Jedoch durch den Procuratorem vnder dessen ob distantiam loci fatalium prorogatio gebetten / vnd hernacher intra tempus petitzum die Proceß reproducirt / aber der Citirte oder jemandes von seiner wegen gar nicht erscheinet / so soll wider ihn kein proclama viel weniger in contumaciam procedirt / sondern die Sache vor desert gehalten werden / vnd dem Appellanten das beneficium Restitutionis an die Hand zu nehmen bevorstehen / id est, idem esto, si Processus appellationis intra tempus legitimum impetrati nuncio committantur exequendi, sed is forsam propter justa impedimenta paucis diebus ante finem fatalium illos exequatur, & tamen interea per Procuratorem ob distantiam loci fatalium prorogatio petita fuerit, & postea intra eam Processus reproducantur, sed neque citatus ipse, neque alius ipsius nomine in iudicio compareat, quo casu non proclama adversus illum decernitor, neque in contumaciam proceditor sed causa

Appellationes quomodo desertæ reddantur.

pro desertæ habetur & appellanti beneficio restitutionis in integrum uti liberum esto.

[* Ad §. quintò appellatio deseritur &c:]
nota ex Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Demnachdem Appellanten 26. 103. equidem licere appellato, termino in citatione ad comparandum præfixo lapsò, intra fatalia Processus reproducere, & petito factòq; proclamare absolutionem petere, sed hoc raro aut nunquam in praxi observari, si enim Processus iusto tempore non reproducuntur ab appellante, terminus equidem non circumducitur in appellationibus, vid. Schvanmann. lib. 1. Process. Cam. cap. 31. num. 4. & seqq. sed quod ad idem recidit, lapsis fatalibus causa eo ipso deseritur, & appellatus etiam non comparens in effectu à citatione absolvitur, quando enim hoc casu proclama denegatur, in effectu Processus pro non insinuatæ habentur, & ob lapsum fatalium causa desertæ pronuntiari potest. Quod circumspecti Advocati & Procuratores in tantum notant, ut si animadverterint vitium in insinuatione aut reproductione hæere, sileant, monendo Dominum referentem per schedulas Processui appositæ de hoc defectu, in finem ut advertatur & proclama denegetur; Vel petendo mandatum de exequendo sententiam causæ notoriè desertæ; Vel etiam documentum habitorum Recessuum in Cancellaria rogando. mediante quo Iudici inferiori desertionem tanto evidentius adumbrent, vel denique scribendo ad partes ut apud Iudicem instent pro facienda executione causæ notoriè desertæ, sic in causa Elb. contra Lûg: proclama denegatum & causa desertæ pronuntiata fuit 13. Decembris Anno 1658. *

Decimo appellatio:] *præter illos decem modos plures à practicis recensentur, veluti si quis appellationem intra annum vel biennium prosequutus non fuerit. c. cum sit Romana de Appellat. Auth. Si quis appellat. C. de tempor. appellationum.*

Item si quis appellaverit ad Iudicem quidem competentem, sed plures fuerint competentes ad quos, sive superiores, & pars appellans intra tempus præstitutum se non declaraverit, ad quem illorum appellationem prosequi velit, Gloss. ad c. si is cui de officio Delegat. in 6. DD. ad l. qui Romæ §. potest. ff. de verbor. oblig. Alex. consil. 12.

Item si quis ab interlocutoria non appellaverit in scriptis, sed viva voce tantum c. 1. de Appellat. in 6. Guido Pap. consil. 77. in causa col. penult. Quanquam sint qui appellationem invalidam potius quam desertam hoc casu dicendam esse existiment.

Sed quid si multi appellaverint simul tanquam consortes & postea tres vel duo tantum appellationem prosecuti fuerint, an quoad ceteros non prosequentes appellatio deserta esse censebitur? Rebuffus negat præjudicium allegando in Comment. ad Constit. Reg. de appellat. artic. 5. gloss. unica. num. 20.

Et notandum quod in dubio appellatio deserta non præsumatur, & Iudex potius judicare & pronunciare debeat appellationem desertam non esse, quia Iudex eam potius eligere debet, per quam utrique parti consulitur. Jason. ad l. 1. ff. Si quis caut. 9. no. Decius consil. 34. & pro tenui num. 5.

[* *Tilem. de Benign. decis. Cam. syntagm. 3. decis. 2. vot. 6. n. 3. Hond. cons. 24. num. 28. vol. 1. **]

Ad

Appellationes quomodo desertæ reddantur.

Ad effecta desertionis :] In effectis desertionis inter alia etiam numeratur , quod postea quam appellatio desertæ fuerit , tota causa ipso jure perditæ censeatur , quia retro fingitur nihil actum. argum. l. Neratius. ff. de manu. testamento. Et quando appellatio desertæ est postea Processus non valet, nec sententia, quia Iudex est incompetens. Clem. appellationem , de appellat. Alexand. consil. 64. & consil. 28. in 6. volum. Anchar. consil. Deserta : Vnde si appellationis desertæ ratione non habita , sententia pronuntiatur super negotio principali & sententia prior confirmetur aut reformetur , hæc confirmatoria pro nulla habenda fuerit , quia tanquam à Iudice non suo , sive alieno lata est , imò ne ad excipiendum quidem valebit. Clement. si appellationem. de appellation. & Bald. in authent. & qui in fin. de tempor. appellat. & in §. si quo tempore miles. Guid. Papæ consil. 10. in præsentī in fin. ubi asserit Iudicem ad quem nec de nullitate quidem cognoscendi facultatem habere post appellationis desertionem : utpote de qua Iudex Ordinarius cognoscere habeat. c. Dilecto de appellat. nam principali extincto & accessorium extinguatur oportet. l. cum principalis ff. de Reg. Juris. Itaque Iudex super appellationis desertione pronunciare , & nullitatem ad Ordinarium remittere potest : secundum Ancharan. consil. 345. Iam desertæ : nec poterit pronunciare benè vel malè iudicatum esse. Bald. consil. 20. volum. 1. Denique appellatione desertâ nec super attentatis pronunciari potest : quia ut prædictum est , si super principali pronunciare non licet , nec super accessorio licebit , & quia

post desertionem causa non secus habetur, ac si appellatio nunquam interposita fuisset. c. licet. de sententia Excomm. in 6. DD. ad l. fin. §. illud. C. de tempor. appellat. Rota decision. 1. in notab. ubi plura recenset & Card. in Clem. de appellat.

Licet revera causa non sit devoluta :] differunt appellationem deseri & non devolvi : quamobrem Iudex aliam sententiam pronunciat appellatione non devoluta, & aliam appellatione deserta, in ista, causa expresse remittitur ad Iudicem à quo, quia fundata esset jurisdictio Camerae per appellationem rite interpositam, si non obstaret summa ordinationis non appellabilis vel privilegii de non appellando, ideoque postquam in puncto devolutionis à parte appellati sufficienter probatum fuerit summam litis ordinationis legibus aut privilegio non convenire, necesse est causam ob non devolutam appellationem ad Iudicem à quo expresse remitti : In hac vero, videlicet desertionis, non fit remissio ad Iudicem à quo, quia ipso iure ad eum causa redit. Gail. 1. obs. 123. & obs. 138.

Condemnatione expensarum :] An appellatione deserta Iudex appellationis nihilominus in pœnam temere litigantis condemnare possit, differit Gail. obs. 137. n. fin. lib. 1. à quo tempore expensae desertionis postulantur. Vide obs. ead. n. 5. & sequent.

Adhuc de provocatione solenni, videamus nunc de simplici.

TITULUS XXXIII.

*Simplex provocatio ad Cameraam quid, &
quotuplex, & de iurisdictione
Camerae in causis
nullitatum.*

Simplex provocatio ad Cameraam est, quando
causa ab inferiore Iudice omittis appellationis
solennibus defertur.

2 § Hæc est vel { *Querela nullitatis princi-
paliter deducta,
Petitio restitutionis in in-
tegrum.*

3 § Querela nullitatis principaliter intentata
five deducta, est imploratio officii Iudicis, qua
actor sententiam nullam vel actum nullum re-
scindi petit, nulla appellationis mentione facta.
*Ordin. part. 3. Tit. 34. §. Wo aber von Urtheilen
nicht appellirt 2. Ord. part. 2. Tit. 28. §. Item
nach dem auch 2c. 4. Vide Myns. obs. 91. cent. 5. circa
finem Gail. observat. 127. Wurmbser. Tit. 24. de ap-
pellat. obs. 35.*

4 § Per viam nullitatis principaliter intentata
etiam causæ matrimoniales, alioquin ex Camera-
li iudicio exterminata & relegata à iudicibus im-
mediate Camerae subjectis ad Cameraam devol-

vuntur, de quo vide *Frider. Mindanum de Process.* libr. 1. cap. 10. & causis matrimonialibus ratione nullitatis Processus in Camera locum esse multa præjudicia testantur.

§ § Per hanc viam nullitatis etiam causæ criminales ab iisdem ad Cameram deferuntur, *Recess. Imper. Augustæ. Anno 1530. §. Item als etliche Zeit ic. & Ordin. part. 2. Tit. 28. §. Item nach dem auch ic. 4. Myns. obs. 41. & 42. cent. 4. Gail. lib. 1. obs. 1. num. 27. & 28.*

[* Qui nullitatis querelam in Camera intenteat, maximè in causis criminalibus, iudicio Cameræ de bonitate causæ & innocentia sua simul colorem quendam ostendat necesse est, cum vix in eo audiatur, qui solum se indefensum aut non citatum exclamat, nisi etiam pro innocentia sua quoddam relevans producat. *]

6 § Nullitatis quæstione in causis criminalibus in iudicio Camerali decisa, principale negotium ad Iudicem ordinarium remittitur. *Ord. d. §. Item nach dem auch ic. 4. circa finem.*

7 § Exempla nullitatum ex quibus iurisdictione Cameræ in causis criminalibus fundatur, sunt, si contra accusatum absentem non legitime citatum vel inauditum vel à non competente Iudice, vel contra rationem naturalem & æquitatem, vel legitimo Processu non observato, iudicatum fuerit. *Mynsing. d. observ. 42. cent. 4. Gail. 1. obs. 1. num. 28.*

[* Non ergo in hoc casu omnis generis nullitates fundant iurisdictionem Cameræ, sed illæ solum,

De iurisd. Cameræ in causis nullitatum.

lum, quæ contra naturalem rationem & æquitatem Processusque substantialia commissæ sunt, aut si contra reum non auditum, vocatumve processum aut pronunciatum sit, ita referens in voto Hans Michell Schmidt contra Herrens Georg Friderichen Marggraffen zu Brandenburg apud Klock. relat. 125. ubi vide nullitates in quæstione criminis plenissimè examinatas, cum quo concordare videntur ordinationis verba part. 2. tit. 28. §. Item nach dem 2c. 4. & quæ tradit Meisch. tom. 3. decis. 200. num. 3. ubi itidem hanc materiam plena manu tractatam vide. Quod si Iudex inferior Processus sui optimam fiduciam habeat, optimè facit si vel ipse vel citatus comparet & legitime processum esse, per exhibitionem actorum criminalium edocet, sic facile sententiæ suæ confirmationem per compendium impetabit, ubi quandoque aliàs longo Processu opus esset. *]

8 § Sed jurisdictionem Cameræ in causis criminalibus ratione nullitatis principaliter deductæ tantum quoad reum fundatam esse censent, non quoad accusatorem, nisi forsan accusatori ex Processu criminali atque sententia pæna talionis immineret. Myns. d. obs. 42. cent. 4.

9 §. Et notandum primò, quemadmodum causa appellationis ad superiorem devolvit causam nullitatis, sic vice versa per viam nullitatis principaliter intentatæ simul principalem causam & totum negotium ad Cameram Imperialem devolvi, ita

vi, ita ut Iudex Camerae super meritis cognoscere atque ex nova causa & novis probationibus sententiam confirmare vel reformare queat, nisi tamen error in sententia sit expressus, quo casu Iudex sententiam primam confirmare non posset, quia secunda illa sententia confirmatoria aequè nullitatis vitio laboraret atque prima: aut nullitas ex defectu & ineptitudine libelli appareat: quo casu Iudex nullitatis sententiam nullam reformare non potest, sed super nullitate pronunciare necesse habet. *Vide Gail. lib. i. observ. 127. num. 1. 2. & 3.*

10 § Secundò appellatione deserta vel per privilegium aut rescriptum remota, non propterea desertam vel remotam censi nullitatem. Quamobrem desertionis, vel privilegii, vel rescripti nulla ratione habita, causa per viam nullitatis principaliter intentatae ad Cameram deferri potest. *Myns. obs. 77. cent. 2. & obs. 64. cent. 4. Gail. lib. i. obs. 135. Quia appellatio & nullitas remedia, ut Gail. ibid. ait, diversa sunt.*

11 § Tertiò nullitatem usque ad triginta annos deduci posse secundum communem & in Camera receptam opinionem. *Myns. obs. 92. cent. 5. Gail. obs. 127. lib. i. num. 8.*

[* Per Recessum Imper. Ratisb. de Anno 1654. §. In dem auch etc. 115. fatalia appellationum in querela nullitatis aequè servanda sunt, nisi nullitas ex defectu personae Iudicis vel litigantium orta, vel aliàs contra Processus substantialia commissa sit, quibus casibus fatalibus lapsis etiam audi-

De iurisdic. Cameræ in causis nullit.

auditur supplicans, uti ita in causa H. contra H. 10. Febr. 1659. & H. contra S. 9. Novembris 1658. citatio ad videndum deduci principaliter nullitates extra fatalia decreta fuit.*]

12 ¶ Quarto ex singulari cautela practicorum per viam nullitatis principaliter intentatæ, causas ad Cameram devolvi, si constituto tempore appellatum non fuerit aut summa appellationis Imperii Constitutionibus vel privilegio de non appellando conformis non fuerit, *Gail. lib. 1. obs. 127.* sed summam appellabilem etiam in causa nullitatis attendendam esse supra patuit.

13 ¶ Quinto privilegia de non appellando in causis nullitatum non attendi: quamobrem privilegia eiusmodi impetrantibus consultum fore, si ab Imperatore non solum iniquitatis sed etiam nullitatis ratione privilegium sub certa summa impetrent *Gail. monet 1. obs. 135. num. 8.*

COMMENTARIUS.

*Per Recess. Imp. &c.] *nota de stylo communi solere supplicantes super nullitate primo intra decendium coram Iudice à quo protestari, medioque instrumento facta protestationis citationem extrahere. Hoc si neglectum fuerit, ut nullitates substantiales ex actis deducant necesse est, antequam Processus impetrent; Que autem sint nullitates substantiales questio de stylo presenti utilissima est, primò illa quæ ex defectu iurisdictionis provenit omnium maxima est, Vant. de nullit. ex defectu iurisd.*

jurisd. per tot. cum qua convenit qua oritur ex defectu litigantium, e. g. si pupillus aut minor sine defensore litigarent, libellus etiam & citatio sunt actus iudicarii substantiales, quos etiam in Camera attendi monet Wilhelm Dürfeldt relat. pro adfessor. apud Klock. 3. num. 35. ex Marant. tit. 13. num. 18. acta enim caput habeant, (scil. libellum) quo innituntur, atque prævia citatione defensionis viam in iustitia naturali fundatam reo largiantur necesse est, sic substantialis & in ipsam naturalem rationem peccans nullitas est, si reo omnis adempta & præclusa defensio fuerit, Processusque ab executione inchoetur, vel si acta ita formata deprehendantur, ut exinde non appareat substantialia iudicii præcessisse, omnia sint confusa, nec sententia habeat quo innitatur, quod multifariam accidit & unâ pagina comprehendinequit. Hoc largior, quia consuetudo inferioris Germaniæ solennitates iudiciarias non multum curat, ut ex Mynsing. consil. 2. num. 18. refert Frid. Brandis Adfessor quondam Imp. Cam. celeberrimus relat. pro adfessoratu 4. apud Klock. num. 77. solennia & iudiciorum apices à substantialibus differre, nec in Camera attendi, ex generali regula quod talis nullitas de facto in iudicio observata Processum non vitiet. *]

Imploratio officii:] Quia proponenda est non jure actionis sed officio iudicis, quod 30. annis durat, sicut alia personalis actio. Innocent. c. ult. de officio iudicis. Mynsing. obs. 92. cent. 5.

Nulla appellationis mentione:] Nam appellatio à nullitate supervacua est. l. ex consensu ff. de appellat. Cause & exempla huiusmodi nullitatum sunt, si
iura-

De iurisd. Camere in causis nullit.

juramentum calumnie exactum non præstetur. c. 1. de juramento calumnie in 6. Bartol. in l. de pupill. §. qui operis. ff. de oper. novi. Idem in l. prolatum. C. de sentent. & interloc. omnium judicum. Sebast. Vant. Tit. quibus modis sent. null. sed in Camera hoc non attenditur, licet enim in prima vel secunda instantia juramentum calumnie à parte exactum sed præstitum non sit, at tamen Processum non reddit nullum: sed hoc non obstante in causa principali sententia pronuntiatur, maxime verò si pars, quæ tale juramentum exegit, iudice ad ulteriora procedente non appellaverit, sed causam ad conclusionem usque prosecuta fuerit. Gail. lib. 1. obs. 84. num. 1. & 2.

Item si aëtori via probandi, quæ amplianda semper est, præcludatur. l. quoniam C. de hæret. Bald. in Authentica qui semel. C. quomodo & quando iudex. A quæ tamen præclusionè appellare licebit. c. interpositæ de appel. in 6. c. inter de sentent. & re judicat. Item si ex falsa causa sententia pronunciata fuerit. Speculat. de fide instrum. §. v. Ecce c. sicut inter cætera. extr. de re judicata.

Item si sententia contra dispositionem juris pronunciata fuerit, aut iudex de causa meritis non satis edoctus sententiam dixerit. c. tum ex literis de Restit. in integr. c. 1. de re judic. Item si sententia precipitanter fuerit lata. l. Iudices C. de jud. l. 2. de sententia & re judicat. c. 2. q. 1. c. Deus omnipotens.

Plura & ferè infinita alia exempla vide apud Sebastianum Vantium de Nullitatibus. Practic. Petri de Ferrar. ad verb. Nos Bernard. n. 12. & sequent.

Ad Iudicem ordinarium remittitur:] *Hanc ordinationis legem etiam in causis matrimonialibus ratione nullitatis ad Cameram devolutis locum habere puto.*

Sed observandum hic qui nam Iudices nullitatis esse possint, de quibus Mynsing. obs. 92. cent. 5. quem omnino vide.

TITULUS XXXIV.

De jurisdictione Camerae in petitione Restitutionis in integrum.

Petitio restitutionis in integrum est, qua per sententiam Iudicis inferioris læsus se adversus eandem restitui postulat.

Querelæ nullitatis & petitionis restitutionis in integrum cumulatio admittitur in judicio Camera-
li, ut præjudicium annotavit Myns. obs. 25. cent. 2. in
causa Ecclesia de Salckenberg contra Ioannem de Sal-
ckenberg Febr. Anno 53.

[* 1. Intellige *alternative*, hoc modo: sententia nullitate laborat, aut saltem remedium restitutionis contra eam indulgendum est. An autem hoc etiam adversus sententias Camerales procedat, ex eo dubium est, quod ordinatio peculiare remedium revisionis induxerit etiam adversus nullitates, 2. quod omnibus indistinctè duo remedia contra sententiam competant, restitutio, aut revisio, de tertio querela nullitatis autem ordinatio sileat, 3. exinde eveniret ut in Consistorio hoc supremo novo remedio sententiæ Cameralium perstringerentur, quod præter

De restitut. in integrum.

præter revisionem aut syndicatum hac via inauditum. 4. Vix etiam fieri potest, ut super nullitate disputetur non attactis causæ meritis, qualia tamen post sententiam repetere Jure Cam. veritum est, Viss. Abschiedt §. ult. & pen. Anno 1586. & 72. §. Altem Sprichwort &c. Ut exinde concludendum videatur, propter neglectum revisionis remedium neminem beneficio nullitatis ad impugnandam Cameræ sententiam juvandum esse, sic in causa Hansert Delphin vnd Georgen Haupis contra Brandenburg Dnolsbach pro remorandâ & declinandâ partitione nullitatis querela & restitutionis in integrum petitio cumulatae fuere, & licet per modum exceptionis hoc licere multi opinati fuerint, alii tamen tenuerunt contrarium, postmodum in sententia nullitatis mentio omissa, restitutio vero denegata fuit, 13. Maii Anno 1597. vid. Klock. relat. 31. per tot. *]

COMMENTARIUS.

Læsus:] *Læsus dicitur, qui per sententiam damnum aliquod patitur.* argum. l. quod si minor & l. patri § si minor. ff. de Minorib.

Restitui:] *Id est, ad rem & ius pristinum reduci vel ius suum integrum recipere, Iudex enim dicitur reducere vel reddere, pars verò ius recipere, quod amiserat, ut patet ex d. l. quod si min. ff. de minorib. ubi textus dicit: jubeat Prætor emptorem fundum cum fructibus reddere, & pretium recipere.*

Restitutio igitur est, ad rem sive pristinam causam

reductio: & juris integri receptio: l. quæsitum §. ex hoc interdicto. ff. de precat. ita ut tantum tribuat restitutio, quantum abstulit lesio. per l. fin. C. de sententiam passis.

TITULUS XXXV.

De jurisdictione Camera in Reductione ad arbitrium boni viri.

AD simplicem provocationem pertinet Reductio ad arbitrium boni viri.

¶ Reductio etenim ad arbitrium boni viri, est à sententia arbitratoris ad Iudicem competentem provocatio. *Gail. libr. 1. observ. 149. num. 2.*

3 ¶ Et in reductione ad arbitrium boni viri Iudex Camerae competens est, si is contra quem petitur, immediate Imperio subjectus sit, & Reductio locum habeat, per ea quæ notat *Gail. obs. 1. lib. 1. num. 49. Schwanm. obs. pract. Cam. Imp. obs. 25.*

COMMENTARIUS.

Ad simplicem provocationem:] intellige tanquam ad genus suum non ad solennem illam, quam appellationem proprie nominari dictum est. Et Reductionem istius solennis speciem esse vel inde patet, si penitus rem introspeciamus, quia solenne illud appellationis requisitum, ut videlicet intra decendium reductio petatur, quemadmodum in appellationibus fieri solet, hic non attenditur, sed verior & communior opinio est, Reductionem

De jurisd. Cam. in reductione ad arbit. viri boni.

Etionem usque ad annos triginta peti posse, & sententiam arbitratoris propter fatale decedendi neglectum in rem judicatam non transire, teste Gail. lib. 1. obs. 150. num. 1. Græv. d. loc.

Boni viri:] Idest Iudicis Ordinarii, qui vir bonus in jure dicitur, per text. in l. vir bonus ff. judicatum solvi. Gail. lib. 1. obs. 149. num. 3.

A sententia:] Quam vulgò arbitramentum & voce magis barbara & ineptiore laudum appellant, sed latine alii & rectius arbitrium vocant, vide Corasium in Miscellan. lib. 4. c. 18.

Arbitratoris:] Differunt arbitri & Arbitratores. Arbitri sunt Iudices partium conventionem ita electi, ut coram illis juris ordine observato procedatur, per text. in l. 1. ff. de recept. arbit. & gloss. ibid.

[*Iuxta pragmaticorum distinctionem tres species arbitrorum sunt; sunt enim vel arbitri juris, qui eliguntur ex necessitate prescriptoque juris etiam statutarii vel solius consuetudinis; Vel arbitri voluntarii de consensu partium quidem loco Iudicis electi, ita tamen ut tanquam ordinarii observato juris ordine procedant; Vel arbitratores, qui citra judicii figuram ex equo & bona voluntate partium controversiam componunt. Primi ferunt sententiam, medii laudum, ultimi arbitramentum: vid. de his omnibus plenè Marantam in spec. part. 6. num. 122. & 271. de appellationibus. Mynsing. 4. obs. 68. Græv. ad Gail. 1. obs. 150. Tilem. de Benign. syntagm. 3. decis. 2. vot. 7. Gylm. tom. 4. symph. p. 1. vot. 19. in causa Steinberg contra Weyen in Hildesheim & tom. 1. p. 2. tit. 7. vot. 2. per tot. *]

Arbitratores verò sunt, qui nulla juris solemnitate observata controversias amice ex aequo & bono componunt. DD. ad T. ff. de Arbitris, vide Speculatorem in T. de Arbitris & Arbitratoribus. Oldendorpius in lexico juris in verb. (Arbitri) opinatur, arbitri nomen per Commentatores ineptissime tractari, rem prorsus Reipub. saluberrimam non attingi, Corrasius lib. 4. Miscellan. cap. 18. totam Arbitratorum declarationem commenticiam esse putat. Vide Gail. 1. obs. 150. num. 4. ubi monet procedendi modum spectandum esse, ut cognoscatur, utrum aliquis inter partes arbiter vel arbitrator constitutus fuerit. Nam si in aliquem compromissum fuerit ut arbitratorem, sed hac conditione ut libellum responsiones ad libellum, & probationes recipiat, & juris ordinem observet, illum, etsi arbitrator nominatus sit, tamen non arbitratorem sed arbitrum constitutum & pro arbitro habendum esse: & contra, si in aliquem compromissum sit, ut arbitrum, sed ea lege, ut controversiam de plano sine Processu litis amice componat, & ex aequo & bono decidat, hic etsi arbiter appellatur, non tamen arbitrum, sed arbitratorem potius censendum esse. Hæc observanda sunt, monet Gail. ibidem, quo ad fundandam jurisdictionem Camera in decernendis Processibus, ut forma & modus compromissi diligenter consideretur, an nimirum sint arbitri vel arbitratores, à quorum laudo reductio petatur.

[* Hic referens in causa *Erler contra Erler* apud *Klock-relat.* 72. num. 185. inquit, non vocabuli significationem nec solam nominationem arbitrum vel arbitratorem constituere, sed modum procedendi. *]

Nam à sententia Arbitri regulariter non appellari, quia

De iurisd. Cam. in reductione ad arbit. boni viri.

quia ex ea neque actio in factum ex re iudicata, neque exceptio rei iudicata nascatur.

Reductio locum habeat:] Regulariter enim a sententia Arbitri non appellatur, ut dictum est, nisi laudum sive sententia arbitri contineat enormissimam lesionem, vel evidentem & manifestam iniquitatem, quo casu appellatio locum habet etiam si compromissum iure iurando confirmatum fuerit, per ea quæ notat Gail. lib. 1. obs. 149. in princip. & obs. 150. num. 8. & sequent. Et quæ sit evidens iniquitas, non ex certa doctrina, sed & circumstantiis cognosci posse, & a sententia arbitri appellare non licere si compromissum fuerit pœnale, vel stipulatione firmatum, quia illo casu ad pœnam vel interesse, quod in locum pœnæ succedit, agatur. Gail. ibid. tradit.

[* In dubio partes viam arbitratoris transigendi animo elegisse Dd. ut plurimum sentiunt, teste Tilem. de Benign. syntagm. 3. decis. 2. vot. 7. *]

Præterea de reductione quæstiones quedam controversæ hic notandæ sunt.

Prima est, an reductio appellationis species sit? Ad quam respondet Maranta part. 6. num. 122. & Reductionem speciem appellationis esse dicit, licet non sit vera appellatio secundum l. non distinguemus. §. cum quidam & ibi notata. ff. de arbitris.

Et practicorum Coriphæus Speculator in T. d. arbitris §. 1. v. Quid si à tempore. Reductio, ait, ad arbitrium boni viri non dicitur propriè appellatio sed potius quædam attestatio.

Habet tamen, addit, quandam similitudinem cum

appellatione : quia sicut appellatio impedit executionem, ita etiam reductio, secundum Bald. in c. final. vers. quod tria. Bartol. in l. societatem. §. arbitrorum, num. 2. ff. pro socio. num. 21. petitionem reducendi provocationem quandam ad Iudicem competentem esse concludit Gail, lib. 2. obs. 149. num. 2.

Altera est, An & quomodo differant Reductio ab arbitri laudo & reductio à laudo arbitratoris : Ita enim quidam distinguunt & alteram ab altero differre tradunt, ut à laudo arbitri reductionem sive appellationem locum habere negent sive pœna compromisso adjecta sit, per l. diem proferre. §. stari. ff. de arbit. ad quam vide Adversaria Costalii & l. 1. C. cod. Myns. obs. 68. cent. 4. Vaud. lib. 1. quæst. var. quæst. 14. Marantam p. 6. de appell. n. 261. cum. seqq. locum, inquam, appellationi esse negent, nisi pactum de appellando fuerit appositum, vel constet de coactione Iudicis ad compromittendum argum. l. ex consensu de appell. l. 2. C. de fruct. & lit. expensis l. arbitrio. ff. qui satisfacere cogantur, l. ult. A quibus appellare licet vel non: vel nisi super causa emergenti & incidenti arbitrer electus fuerit, Myns. d. obs. 68. cent. 4. vel nisi sententia manifestè iniqua aut nulla esset, vel enormissimam læsionem contineret, ut supra dictum est, vel nisi sententia lata fuerit per arbitrum statutarium & necessarium. Vide d. obs. Myns. 68. cent. 4. Gail. 1. obs. 33. num. 18. Wurmbser. T. 25. appell. obs. 6.

Sed à laudo arbitratoris indistinctè appellationem licitam esse, & usque ad annos triginta reductionem ad arbitrium boni viri peti posse asserunt. Vide Marantam part. 6. de appell. num. 115.

De iurisd. Cam. in reductione ad arbit. boni viri.

Tertia questio est, coram quo Iudice reductio petenda sit?

Et communior opinio est, quam in Camera approbata testatur Myns. obs. 61. cent. 2. & Gail. obs. 149. Iudicem partis adeundum esse, qui causæ ejus, cujus reductio petitur, si compromissum non intervenisset, Iudex ordinarius & competens sit, non Iudicem laudantis.

[* De eadem praxi Camera testatur vide apud Gylm. tom. 1. p. 2. tit. 17. vot. 2. num. 15. Mynsing. tamen ex Marantâ hanc limitationem subjungit, si ex forma alicujus statuti lauda haberent executionem & actionem, quia tunc ad Iudicem arbitratoris recurrendum esset, d. loc. *]

Quarta est, An reductionis petitioni renunciari possit, quemadmodum appellationi? Questio hæc deciditur in Practica Petri de Ferrar. in for. libello quo agitur ad pœnam ex compromisso in gloss. ad verba: hæc reductio peti hoc modo: Aut arbitrator, inquit, tulit sententiam per dolum, & tunc renunciatio non habet impedire petitionem reductionis, quia ad dolum de futuro renunciatio non extenditur. l. si unius §. illud ff. de pactis & l. convenire ff. de pact. dotal. Dynus c. scienti. de Reg. Iur. lib. 6. Aut tulit sententiam per imperitiam & bona fide: & tunc aut per sententiam infertur læsio in magna quantitate, & tunc renunciatio, etiam si sit vallata juramento, non nocet, quia habet in se tacitam conditionem, si ex ea non inferatur læsio magna. arg. l. si libert. ff. de op. libert. & l. fin. C. de non n. pec. & text. est in c. 2. extr. de arb. confer Marantam part. 6. de appell. ubi questionem hanc explicat. n. 127.

An contra laudum juratum, quando renunciatum est reductioni, possit peti reductio, & an saltem sit necessaria absolutio a juramento, d. n. 127.

Quinta est, An à Iudice reductionis confirmante vel retractante laudum appellari possit? Et communis opinio est licitam esse appellationem. vide Gail. obs. 149. num. 4.

[* Sic in causa Steinberg contra Jobst vna Burckhardt die Meyern zu Hildesheim appellatio à tali reductione recepta, & sententia Iudicis reducentis seu boni viri reformat a fuit, apud Gylm. symph. tom. 4. p. 1. vot. 19. ubi vide.*]

Sexta & ultima est, An in reductione ad arbitrium appellationis summa attendenda sit, quemadmodum in causis nullitatum & Restitutionis in integrum? Sane ubi eadem legis ratio locum habet ibidem etiam legis vel Constitutionis dispositio meritò locum haberet. Sed contrarium statuendum esse videtur, argumento §. fin. T. 31. Ordin. part. 2. & aliqua diversitatis ratio in medium afferri posset.

COROLLARIUM.

In provocationibus sive provocationum causis, quibus de rebus nihil Ordinatio cavit, ius commune observandum fuerit, ita traditur expressè §. fin. T. 31. Ordin. p. 2.

Hactenus de Jurisdictione Camera Imperialis: Sequitur nunc de Processu Camerali.

De Processu Audientiarum Judicialis.

PANDECTARUM CAMERALIUM:

SIVE

JURIS CAMERALIS

Liber Secundus.

De Processu Audientiarum JUDICIALIS.

TITULUS I.

*Processus Cameralis quid, &
quotuplex, quid Audien-
tia & quotuplex sit.*

Processus Camerae Imperialis, est legitima in
judicio Camerae procedendi ratio.

2. § Processus Cameralis est

vel { Audientiarum.
Causarum.

3. § Audientiarum est qui in audientiis Judi-
cialibus peragendis observandus est.

De Processu Audientiæ Judicialis.

4 § Audientia est actus publicus ad litium negotia judicialiter sive pro tribunali tractanda institutus : Unde audientiam agere vel celebrare idem significat, quod iudicium exercere. *Ord. part. 3. tit. 1. in princ. vers. Gericht vnd Audiens gehalten.*

5 § Et sæpius audientia pro juridica videlicet die & contra usurpatur in foro Camerali.

6 § Ut audientiæ judicialis Processus cognoscatur, considerata fuerint

tum { *Forma Audientiæ,*
Circumstantia.

7 § Ratione formæ audientia est

vel { *Solennis,*
Minus solennis.

8 § Solennis est, quæ ritu planè solenni cele-

bratur { *tam à parte Iudicis,*
quàm à parte litigatorum.

9 § Hæc etiam ordinaria dicitur, ut videre est in *Memor. visitat. Anno 27. vers. Nach der Ordinari Audiens.*

COMMENTARIUS.

Procedendi :] Procedere propriè dicuntur animan-
tia cum ab uno loco in alium progredi pergunt. Sed per
meta-

Qua solennitate à parte Iudicis audientia celebratur.

metaphoram & usum, hoc verbum fori quasi proprium factum est: & procedere dicuntur non solum litigatores, dum litium negotia in iudicio gerunt, & causas viva voce vel in scriptis proponunt, aguntque: Verùm etiam Iudex, cum Processus in iudicio emittendo, interloquendo vel alia ratione officio suo in iudicio fungitur.

Processus igitur nihil aliud est, quàm Ordo Iudicialis, ratio atque via qua Iudices atque litigatores procedunt, donec lites Iudicii scopum & finem propositum consequantur.

Audientia est actus:] Audientiam Cujacius notionem definit in parat. ad Tit. C. de Episc. audient. Alii iudicium atque notionem definiunt, quæ Episcopo in Clericos & Monachos competunt. Audientia, ut Godofredus ad d. T. annotavit, non est jurisdictio, ut voluit Holoander, quia ut foro, apparitione & executione carent Episcopi: sed iudicium est atque notio: quæ Episcopo in Monachos atque Clericos competit.

TITULUS II.

Qua solennitate audientia judicialis à parte Iudicis in Camera celebratur.

Solennitas Audientiæ Cameralis à parte Iudicis ordine consessu solenni celebratur.

2 § Ad audientiam enim celebrandam primo & sum-

De Processu audientiae Judicialis.

& summo loco Judex Camerae ejusve Vicarius in tribunali Imperiali, quod loco nonnihil editiore sub aula serico positum est diebus & horis constitutis confidet: dextra sceptrum judiciale jurisdictionis & justitiae administrandae symbolum tenens.

3 ¶ Denique Judici Adsesores aliquot ab utroque latere assident: interdum duo tantum, interdum quatuor: interdum plures.

[* Quia per audientias Adsesores numero perquam pauci abstrahuntur ab expeditionibus causarum, aliquot annis antè novissimum Recessum Ratisbonensem plures duobus iis non adfuerunt, hodiè per d. Recess. de Anno 1654. §. Die Unterscheidung 82. vers. Nach dem es aber 2c. ordinatum, ut in honorem judicii antemeridianis audientiis Praeses solum, pomeridianis verò uno vel duobus adsumptis Adsesoribus praesideat, sic ergo audientiae vel Praeside solum, vel ipso & uno Adsesorum praesentibus, habitâ distinctione horarum ante vel pomeridianarum hodiè celebrantur. *]

4 ¶ Sententiarum publicationi dimidia pars Adsesorum alternativè, & illi cum primis, qui sententiis concipiendis praefuerunt & qui de statu & meritis causae in qua sententia publicanda est, retulerunt, assidento. Recess. Imper. Anno 70. §. Und dieweil nicht nöthig 2c. 59. Memor. visit. Anno 87.

[* Ubi Adsesorum auctior dabatur numerus, singuli senatus alternando publicandis sententiis adsidebant, hodiè ob eorum paucitatem omnes in uni-

Qua solennitate à parte Iudicis audientia celebretur.

universum sententiis publicandis adsident, servato in sessionibus ordine & dignitate Statuum à quibus præsentati sunt. *]

§ [§ Publicationi sententiæ Banni Imperialis, Præsides atque Assessores omnes præsto sunt. *Mem. visit. Anno 73. §. 7. Ob wol auch / & §. 8. Damit dann. Cifn. ad T. i. Ord. p. 3.]*

[* Ad hanc publicationem ut omnes Advocati, Procuratores & reliqua hujus Amplissimi Collegii membra majoris solennitatis ergo præsto sint, jussu Collegii per Pedellum etiam moneri solent, dictante ita stylo.

Declaratio fit primò in audientiâ publicâ, postmodum Iudex omnium Assessorum numero, totâque multitudine stipatus in locum sub dio digreditur, ibique fit denunciatio, Protonotario schedulam denunciationis frustillatim rumpente & in terram abjiciente, *ita ultimâ vice factum in causa Sibers contra Wülffin appellationis nunc executorialium, in puncto arctior. executorial. 6. Julij Anno 1641. **

6 § Deinde Notarii cum lectore ad mensam intra subsellia tribunalis Imperii collocatam confident, ut ea quæ Iudici & Assessoribus litigatorum nomine viva voce proponuntur, quos vulgò Recessus appellant, tum scriptis consignata in judicio producantur, annotent, atque excipiant. Hæc, inquam, Audientiæ forma atque solennitas est, à parte Iudicis.

[* Etiam Protonotarii celebrandis audientiis
& no.

De Processu audientiae Judicialis.

& notandis ad Protocolum Recessibus adhibentur. Lector vero non Recessibus scribendis sed productis suo praesentato signandis vacat. &c. *]

COMMENTARIUS.

Sceptrum judiciale:] Quod in foro Romano festucam & virgulam praetoriam appellabant, & Graeci à δικαίων dixerunt, de quo vide Guliel. Lerovil, justitiae & injustitiae compendium lib. 3. cap. 3. de judic. virg. am; ait, in manu dextra tenet ad denotandam potestatem regendi: quae sibi à Principe data est. Facit illud Exod. cap. 4. Virgam quoque hanc sume in manu tua, in qua facturus es signa. Etenim baculo seu virga corriguntur perversi. De baculo autem dicitur 1. Reg. 17. & talis baculum sicum, quem semper habebat in manibus; nec illam virgam Iudex deponere seu proicere debet: ne illa quae pulchra est & recta, si projiciatur in terram, vertatur in colubrum. Sicut scriptum est de virga Aaronis Exod. 7.

Quod intelligendum est, ne virtus justitiae, quae per correctionem exercetur, & illius formidinem seu metum, si abjiciatur, in injustitiam convertatur. Si enim correctione Iudex bene regere non potest, argumento l. congruit. ff. de offic. praes. illatum quippe supplicium delinquentibus reliquos salvos facit, in Authen. de mandat. Princ. §. homicidia col. 3. & in Authen. de nupt. §. Si verò filios ex aliqua. vers. Si quis enim. Ideò si projiciatur virga, id est, si non profertur contra malos sententia, filii hominum absque timore perpetrant ma-

De ordine Advocatorum & Procuratorum in audient.

la. Vnde & si negligenter ea, quæ malè usurpantur, omittimus, excessus viam alius aperimus, in c. pervenit ad nos circa finem 93. distinct. Sic Lerovilla si non appositè, saltem religiosè nedicam ridiculè de virga judiciali philosophatur.

TITULUS III.

Qua solennitate audientia judicialis à parte personarum litigantium celebretur, & de Advocatorum & Procuratorum in audientiis ordine.

Solennitas, quæ judicialis Audientia à parte litigatorum celebratur, in solenni ordine, & ritu procedendi perspicitur.

2 ¶ Ordo autem hic, ritusque in Audientiis procedendi solennis observatur

tum { *inter personas litigantes,
in rebus pro tribunali agen-
dis.*

3 ¶ Quod ad personarum litigantium ordinem attinet, solent Advocati & Procuratores Cameræ Imperialis (hi siquidem principalium litigatorum nomine agunt, atque loco sunt) dum audientiæ celebrantur tribunal Imperii circumstare, vel circumfedere, eò ordine dispositi, quò in Cameram Imperialem recepti sunt; Ita, ut quantò diutius Advocatus, vel Procurator quispiam, in ju-

De Processu Audientiæ Judicialis.

dicio Camerali advocando, & procurando, partibus litigantibus operam suam præstiterit, tantò altiorem locum, & tanquam dignitatis gradum, inter Advocatos, & Procuratores teneat.

4 ¶ Hoc igitur ordine Advocati & Procuratores in audientiis collocati procedunt & res judiciales agunt, ac in audientiis procedendo alii aliis non præcurrunt. *Ord. p. 3. tit. 4. §. Und soll sonst/* sed ordinem accuratè observant: nisi quis adversario ordine & suo loco agenti respondere, sive ut in foro loquuntur, ex adverso Recessum habere cogatur.

5 ¶ Nam quotiescunque Procurator aliquis ab alio Procuratore suo adversario pro tribunali ad procedendum quasi provocatur, confestim & antequam ordine suo in loco procedendi tangeretur, provocanti respondet, quocunque in loco collocatus sit.

Hic personarum litigantium in audientiis procedendi Ordo attingitur. *Ord. p. 1. tit. 23. §. Darzu soll ec. 6. & p. 3. T. 4. §. fin.*

COMMENTARIUS.

[* Ad §. hoc igitur ordine Advocati & Procuratores &c.] *Personæ clientibus patrocinantibus sunt, vel Advocati solum, vel Advocati & Procuratores simul, & hi tantum audientiis adsint tractando causas suorum clientum necesse est, Advocatis domi res suas agentibus.*

Vtrique jurati & pravo examine in Cameram recepti

De ordine Advocatorum & Procurat. in audient.

cepti sunt, nec facile quis in Procuratorem suscipitur, nisi per annum & ultra Advocati munere in causis Cameralibus defunctus fuerit, idque ad præcavendum omne præjudicium, quod à styli ignara Procuratore ut litis Domino, clientibus facile immineret.

Ad §. nam provocatos quotiescunque &c. Innotata, olim Procuratores à parte adversa vel silendo, vel reservando ulteriora vel tardius agendo sæpè audientiarum promotioni & commodo principalium suorum obfuisse; Hoc autem per comm. decretum de die 30. Octobr.
9. Nov.

Anno 1655. nunc immutatum & cautum esse, ut vel ex tempore, vel ad minimum ad audientiam proximam vel secundam provocati, facta ad id expressa reservatione, respondeant, vel certum ad respondendum terminum colligant. Verba decreti: *Serners vnd zum achten / nach dem die Procuratoren vielfaltig auff ihrer Gegentheil gehaltene Receß gar stillschweigen oder ulteriora reserviren / vnd dannoch gar nichts oder lang hernach erst darauff handeln / welches den Audientien vnd ins gemein nicht allein allen andern / sondern auch ihrer Partheyen rechtschwebenden Sachen zu beschwerlicher vnd vnleidentlicher Verhinderung gereichen / so sollen dieselbe (wie ohne das der Ordnung gemeeß) hinführo alsobaldt handeln / vnd keine ulteriora mehr vorbehalten / oder da es je von nöhten / darauff zum lengsten ad proximam vel secundam ohnfehlbar mit ihrer Nothdurfft einkommen / oder eine gewisse Zeit zur Handlung bitten.*

Sæpè etiam ut parti adversæ impedimento essent, ne

De Processu Audientiæ Judicialis.

durante ordine necessaria opponat, agenda in finem ordinis sui protraxerunt, sed & hoc per d. comm. decretum inhibiturum : Sonsten aber vnd zum neunten / sollen die *Procuratores* so die gemeine Ordnung an sich haben die Handlungen in den *präfigirten* oder *colligirten terminis* nicht bis zu Ende derselben aufziehen / sondern gleich zu Anfang / ehe sie zu anderen Handlungen schreiten / die Gebühr beobachten.

TITULUS IV.

De Ordinibus rerum in audientiis agendarum observandis.

Quemadmodum Procuratoribus non semper, nec quando libet, sed ordine quasi interpellatis, aut ab adversario Provocatis, ita nec in quovis rerum sive causarum genere agere semper & pro lubitu concessum est.

2 ¶ Quamobrem ut inter personas certus ordo procedendi observatur : ita rebus & causis in audientiis agendis certi ordines legibus ordinationis præscripti sunt.

3 ¶ Et de his ordinibus rerum & causarum non minus quam personarum in audientiis diligenter observandis earumque confusione non admittenda passim ordinationis legibus, & Imperii constitutionibus cautum est, præcipuè verò *Ord. part. 3. t. 5. §.* Vnd nach dem *re. 1. Decret. Cam. 2. Februar. Anno 94. §.* Wann auch befunden *re. & de*

De ordinibus rerum in audientiis observandis & de ordine sententiarum.

& de causis cujuscvis rogationis omnibus continua serie proponendis, per *Memor. visitat. Anno 57. Den. Rogationes Audientiarum. §. 4.*

4 ¶ Ordines illi rerum agendarum nuncupantur vulgò postulationes, rogationes, vel interrogationes circulares, *Bmbfragen* / per Metonymiam adjuncti, pro subjecto.

5 ¶ Olim enim antequam ordo aliquis rerum in audientiis inchoaretur, Iudex interrogare solebat. I. An quis ad publicatas modò sententias agere haberet? II. An in causis novis? III. An sumpto dato ve termino? IV. An ex præscripto ordinationis agere quis vel submittere? V. An suam contumaciam purgare? VI. An alienam accusare velit? *Ord. p. 3. tit. 2. in princip. vers. Die Bmbfrag durch den Cammerrichter. Denais. Rogationes Audientiarum. §. 1.*

6 ¶ Sed hodiè Procurator ordinis alicujus initium faciens uno atque altero verbo præfari & significare solet, in quo rerum ordine agendum sit, quem deinceps cæteri Procuratores in eodem rerum sive causarum ordine procedentes sequuntur.

[* Per S^ctum Cam. de Anno 1655. 30. Octobris, §. *Dabeneben vnd zum fünfften* in fin. verba ejus hæc sunt: Dann sollen die Procuratores jederzeit zum Anfang ihres recessirens distinctè anzeigen vnd notiren in welcher Ordnung sie handeln wollen. *]

Ut Protonotarü Procuratorem illum quem

De Processu Audientiæ Judicialis.

proxima superiori audientia Ordo rerum agenda-
rum destituerit, in Protocollo notent, & postea
in judicio moneant lege Ordinationis constitutum
reperitur. p. 3. tit. 5. §. fin.

[* Sed hæc monitiones in desuetudinem abie-
runt, Procuratoribus vices suas per semetipsos ob-
servantibus, Pedellus tamen in judicio præsens ex
jussu Ampl. Collegii hoc ipsum annotare solet &
tenetur. *]

TITULUS V.

*Ordo rerum in audientiis agendarum
quadruplex: & de sententiarum
Ordine.*

Ordin. p. 3. T. 9.

ORdo rerum in audientiis agendarum
vel { Continuus,
Discontinuus.

2 § Continuus est, qui inchoatus antequam
inter Procuratores, quibus in hoc ordine agen-
dum est, expediatur, per alium ordinem nunquam
interrumpitur, qualis est ordo, quem sententia-
rum sive super sententiis appellant.

3 § Ordo sententiarum est, in quo super sen-
tentiis publicatis agendum est. Ord. part. 3. tit. 6.
in princ.

4 § Hunc

De ordinibus rerum in audientiis observandis & de ordine sententiarum.

4 § Hunc continuum nominare placuit, quia per alium non interruptitur, id est, ut magis perspicuè dicam, cum ad illum perventum est, ad alium ordinem ante non proceditur, quàm Procuratores omnes & singuli, quotquot super sententiis agere habent, omnes ac singuli id, quod per sententiam illis injunctum est, vel statim agentes vel ad agendum dilationem atque terminum postulantes auditi fuerint. *Ord. p. 3. tit. 5. §. So soll auch. 2.*

5 § Itaque si Procurator quispiam ad probandum per sententiam admissus fuerit, is sententiis omnibus publicatis statim in eadem audientia, in qua sententia illa publicata est, super ea agit & terminum probandi sibi constitui postulat. *Ordin. d. 1. 6. Dergleichen wo ic.*

6 § Item si Procuratori alicui litis contestatio, vel conclusio causæ, vel aliud quippiam per sententiam injunctum fuerit, illi sententiis publicatis vel statim vel postea in ordine præfixarum lis contestanda vel concludendum est. *Ordin. d. 1. §. Da aber einem ic. 3.*

COMMENTARIUS.

[* Hic ordo sententiarum publicatis in Camera sententiis à Seniore Procuratorum statim inchoatur, & in eo continuant reliqui omnes, quamdiu ad latas modo sententias quid agendum ipsis restat; quod si instructi non accesserint, rem ad ordinem paritionis reservant,

De Processu Audientiæ Judicialis.

nam & hic paritioni sententiarum destinatus omnia admittit, quæ vigore sententiæ partibus agenda sunt, nisi terminus ad primam post ferias datus sit, quo casu in ordine sententiarum aut agendum, aut primâ audientiâ prorogatio roganda est, nisi hic ante ferias Procureto-rem agendi necessitate obstructum præterlapsus sit.

Et licet Ordines in Camera usitati brevi abhinc tempore multum immutati sint, ordo sententiarum tamen ad præscriptum ordinationis durat, comm. decret. de Anno 1655. 30. Octobr.

9. Novembr.

Continuus autem ut olim non est, siquidem interlabentibus diebus lunæ & sabbathi, arpo- re horis à nona usque decimam antemeridianis ordini paritionis expressè destinatis, interrumpitur, & in ordine paritionis hoc tempore proceditur, d. comm. decretum. §. Darneben vnd zum fünfften / interrumpitur etiam per audien- tias fiscales, huic enim omnis generis ordines interpellare, & in causis fiscalibus agere permissum, Recess. Imper. de Anno 1654. §. Dieweil auch 86. horis tamen lunæ & sabbathi antemeridianis exceptis, comm. decret. de Anno 1655. de die 30. Octobr. §. Der Keyserl. Sca- ll. *]

9. Nov.

In ordine præfixarum concludendum:] Sic lex ordinationis d. T. & §. habet; & olim forsan observatum fuit. Sed hodie ejusmodi sententia publicata, dilatio sive terminus, usque ad proximam postulatur, & in ordine novarum concluditur. Vide T. seq. §.

[* Vid. quæ de ordine præfixarum in totum exterminato dicentur in seqq. *]

TITUL

TITULUS VI.

De ordine Novarum.

[*Quæ hic de distinctione ordinum novarum & præfixarum longa serie sequuntur, hodie uno concluduntur ORDINE NOVARUM communi sic dicto, exterminatis ob confusionem quam pepererunt reliquis, ex Senatus Consulto Camerae - - - confirmato per Recess. Imp. de Anno 1654. §. die Un-
terschiedung 82.

Est ergo hic ordo universalis ad omne genus agendorum decurrens per subfella Dominorum Procuratorum à summo ad infimum.

Quia vero ne sic quidem Processus acceleratus videbatur, & ordinis novarum triennalis ferè immò etiam quadriennalis circumvolutio ut maximè hæc duo, reproductionem scilicet Processuum noviter extractorum & punctum docendæ in termino partitionis remorabatur, idcirco consilio apprimè salutari duo adhuc ordines REPRODUCTIONIS & PARTITIONIS superinducti & reliquis surrogati sunt. S^Ctum Collegii de Anno 1655. 30. Octobr.
9. Nov.

emanatum, ut hodie 5. numero sint ordines, 1. ordo sentent. 2. audientiæ coram Deputatis (si ordinis nomine veniunt indigitandæ) 3. ordo novarum. 4. reproductionis & 5. partitionis &c.

In ordine reproductionis omnes Processus noviter extra-vel judicialiter è Camera extracti, imò

De Processu Audientiæ Judicialis.

etiam citationes ad reassumendum judicialiter introducuntur, more & stylo consueto, parti etiam adversæ comparendi & respondendi facultate concessâ. Reliqua ad reproductionem non spectantia equidem communi decreto excluduntur, Procuratores tamen ad importandum productum quoddam expediens sæpè occasioni non desunt, licet cum periculo rejectionis & pœnæ arbitrariæ hoc sit conjunctum.

An supplicationes per extrajudiciale decretum ad judicium seu judicialiter remissæ in hoc ordine produci possint, ab initio dubitatum fuit, sed quia Ord. p. 3. tit. 35. has in novis exhibendas esse jubet, & hic ordo solis reproductionibus Processuum destinatus, omne reliquum per verba SCti clara excludit; Ergo & hæ abinde removentur, mulctatis quandoque contrarium sine veniâ tentantibus, Compulsoriales tamen per sententiam decretæ in hoc aut ordine paritionis pro arbitrio producentis produci possunt, ut ad objectam dubitationem Ampliss. Collegium extrajudicialiter respondit.

In ordine paritionis per sententiam injuncta adimplentur, paritio docetur, contumacia non parentis accusatur, decreto proclamate & lapsis 6. Juridicis Processus in contumaciam instituitur, & termini per sententiam admissi vel præfixi observantur, SCtum Cam. de Anno 1655, §. Darbeneben vnd zum fünfften / partis adversæ de insufficienciâ paritionis extemporaneâ exceptione etiam admissâ, quamvis per abusum & contra intentionem

De ordine novarum reprod. & paritionis.

nem dicti SCti reservatione ad proximum ordinem paritionis factâ, Recessus & producta in dicto subseq. paritionis ordine exhibentur, sed postmodum cum pœna rejiciuntur.

Qui in hoc ordine termino lapsus prior est, alterum ad observantiam termini & agendum injuncta provocat, si non pareat ejus contumaciam accusat, declarationem pœnæ & quæ pro qualitate negotii requiruntur, rogat, idque argumento Recessus Imperii de Anno 1654. §. Also auch ic. 85.

Sich hæc duo, reproductio scilicet Processuum & punctus paritionis triplo imo decuplo celerius quam ante maturantur, ordinibus hisce citius expeditis : Multos etiam occasio manet, qua rogando aliquale interlocutum partem adversam, ut in ordine paritionis aut sententiarum agat, compellant, vel ut ipsimet ad latam sententiam agere valeant, ut comprobatur praxis in hac rem frequentissima; exempli gratiâ, si terminus 3. 4. 6. aut 8. mensium à me aut adversario collectus sit, eo licet lapsus, usque quo me aut adversarium ordo novarum tetigerit, agere non valemus; At si iudex interlocuitur, tempus petitum aut brevius concedendo, ipsemet in ordine sententiarum aut paritionis agenda perago, & adversarium, ut idem si non in ordine sententiarum tamen paritionis faciat, compello; quæ enim per sententiam concessa vel injuncta sunt, ad ordinem paritionis aut sententiarum spectant. *

De Processu Audientiæ Judicialis.

Ordinat. part. 3. T. 7.

Discontinuus Ordo est, qui antequam inter Procuratores omnes expediatur per alium ordinem aliquando interrumpitur.

2 § Discontinuus Ordo est,

vel { *Novarum.*
Prefixarum.

3 § Ordo novarum, sive ut vulgò appellant, in novis, in quo causæ novæ, & quæ ad causas novas pertinent agenda sunt. *Ordin. part. 3. Tit. 7. in princip.*

4 § Hic ordo antequam inter Procuratores in orbem compleatur & expediatur sæpius per ordinem sententiarum interrumpitur. Quamvis enim *lex Ordinationis Tit. 5. part. 3. §. fin.* jubeat, ut in omnibus audientiis omnes ac singuli Procuratores in novis aliquid agere habentes, à primo ad infimum usque procedentes audiantur, attamen propter multitudinem litium in Camera hodiè pendentium & judicii negotia in audientiis omnibus ac singulis Procuratoribus in novis procedendi locus dari non potest: & hinc fit, ut antequam ordo novarum inter Procuratores omnes expediatur, sæpius ordo sententiarum interveniat.

5 § Quamobrem per visitatores Camerae Imperialis constitutum est, ut in ordine Novarum quilibet Procurator tantum in sex causis ageret.

Memor;

De ordine novarum reprod. & partitionis.

Memor. Visitat. Anno 56. §. Als auch bißhero Cifner. ad T. 5. Ord. part. 3.

6 ¶ Sed hodiè cuilibet Procuratori Ordine Novarum interpellato, non tantum in sex causis, sed, quicquid causarum novarum habet, simul agere licet. *Cifner. ibid.*

7 ¶ Et in una audientia si omnes atque singuli Procuratores in Novis agere non possint, in audientia sequenti, is Procurator Ordinem novarum denuò incipit, & continuare pergit, apud quem proxima superiori audientia defuerat, quocunque loco & gradu ordinis Procuratorum collocatus sit: sive primus in ordine Procuratorum sive ultimus sive quocunque alio loco fuerit. Et interdum duabus aut pluribus audientiis Ordinis Novarum cursus perficitur & inter Procuratores in orbem completur.

[* Seniores vix meminerint, ordinem novarum duabus audientiis per omnes Procuratores expeditum esse, tardior enim hujus ante & nunc cursus, ut aliquot hebdomades imo menses singulis quandoque Procuratoribus non sufficiant, octo etiam audientiæ multis ab hinc annis Procuratori cuilibet pro expediendo suo ordine novarum sunt concessæ, sed plurimi 30. & ultra à Collegio pro expediendis causis rogare coacti sunt &c. Quamdiu ergo Recessus orales in audientiis frequentabuntur neque sex per Recessum de Anno 1654. §. Die Unterscheidung 2c. Sz. indicatæ, audientiæ uni Procuratorum ad absolvendum suum ordinem novarum

De Processu Audientiæ Judicialis.

rum, minus autem omnibus satis erunt, experientiâ hoc attestante; Quod si Recessus, ut in aliquibus Dicasteriis usitatum, junctis productis etiam in scriptis exhibendi essent, idque ut evitetur confusio, in audientiis, uti nunc, forsan aliud sperandum. Nam modus exhibendi producta extrajudicialiter ex Recess. Imper. de Anno 1654. §. *Auff den unverhofften Fall* 88. Ampliss. Collegii deliberationi ab Imp. & Statibus commissus, quoties etiam communicato consilio cum Advocat. & Procuratoribus in deliberationem venerit, hætenus tamen impracticabilis visus fuit. *]

8 § Causæ novæ, & in ordine novarum agendæ, sunt Citationes, inhibitiones, Compulsoriales, mandata pœnalia & id genus alii Processus. *Ordin. p. 3. T. 7. in princip.*

9 § Quamobrem I. Hujusmodi Processus in ordine Novarum reproducendi sunt. *Ordinat. ibidem.*

10 § II. In ordine novarum producenda sunt mandata Procuratoria, instrumenta appellationum, petitiones executorialium, libelli, productiones actorum & reproductiones eorundem: item Rotuli examinum. *Ord. in ibid.*

11 § III. Si in lite aliqua pendente pro citationibus, inhibitionibus aliisque Processibus & rebus supplicandum fuerit: in novis supplicandum, & ad proximam in novis super ejusmodi supplicationibus agendum est. *Ordin. part. 3. Tit. 35. in princip.*

12 § IV.

De ordine novarum reprod. & paritionis.

12 § IV. Si appellans propter impedimentum legitimum, & quia copiam actorum prioris instantiæ habere non possit: prorogationem termini ad producendum libellum, & acta postulare necesse habuerit, in hoc rerum ordine postulabit. *Ord. ibid.*

13 § V. Ad ordinem novarum punctus paritionis in causis mandatorum & articuli causales in causis pignorationum pertinent. *Memor. Visit. Anno 60. §. Demnach auch ic. Decret. Cam. 10. Junii Anno 80. Recess. Imp. Anno 94. §. Wann auch besunden ic.* Sed ea quæ causales consequuntur in ordine præfixarum peragi consueverunt.

14 § VI. In ordine novarum juramenta calumniæ & malitiæ præstanda sunt. *Memor. Visit. Anno 68. §. Aber vber dieses.*

15 § VII. In ordine novarum purificatio termini indicanda & contumacia non agendo, sive non procedendo commissæ accusanda est. *Decret. Cam. 28. Maij. Anno 62. & 3. Octobr. Anno 83.*

16 § VIII. In ordine novarum expensarum designationes producendæ sunt, & exceptiones contra easdem: in puncto enim expensarum celeriter procedendum est: quia pars & appendix quædam est puncti executionis, nec ordinis novarum cursus hac ratione impeditur, tum, quia submissiones in hoc puncto non admodum frequentes fiunt: tum, quia expensæ sæpius compensantur. *Decret. Cam. 23. Augusti Anno 85. Conclus. Cam. quod Deputati Imperii Anno 95. Spira approbarunt.*

Dub. 119.

De Processu Audientiæ Judicialis.

Dub. 119. Vide Recessum Imperii Spira Anno 1600. ubi pragmatica Imperii sanctio est, ut Designationes expensarum & exceptiones contra easdem in Novis proferantur. §. *Diemeil* in puncto expensarum &c. Olim in ordine præfixarum extraordinariarum producebantur: ut patet ex *Ordin. part. 3. tit. 8. §. Taxationes & d. Recess. Imper. §. Diemeil in puncto.*

17 § IX. In Ordine Novarum causæ concludendæ sunt: quàmobrem Procuratoribus dilationem sive terminum concludendi, usque ad proximam obtinentibus, ad conclusionem adversæ partis definitivæ & viva voce factam si nullum scriptum sive productum amplius locum habet, ad proximam in novis concludendum est. *Decret. Cam. 7. Iulii Anno 85.* olim in præfixis præcisè concludendum erat. *Ord. part. 3. T. 6. §. Da aber ic. circa finem & T. 23. §. Und welcher theil ic.*

18 § X. In ordine novarum exceptiones dilatoriæ ante libellum in novis producendæ sunt:

Itemque exceptiones non devolutionis, desertionis & similes. *Decret. Cam. 15. Decembris Anno 93.*

19 § XI. Et de exceptionibus quidem dilatoriis & declinatoriis, ante libellum dubium non est, quin in novis producendæ sint. Imò in præfixis produci non possunt, quia illis producendis tempus nondum præfixum est: sed de illis quæ post libellum, & termino postulato atque obtento producuntur, dubitatum est.

Distin-

De ordine novarum reprod. & paritionis.

Distinguendum enim & attendendum esse quidam censuerunt, an illis annexæ sint res in eventum agenda, nec ne: ita, ut priori casu non nisi in ordine præfixarum, posteriori verò in novis producenda sint. Sed communior opinio est, in utroque casu Procuratoribus liberum relinquendum esse, utrum illas exceptiones in novis, an verò in præfixis producere velint, ut ea ratione punctus hic privilegiatus Processu expediatur, & necesse non sit per annos aliquot expectare, donec cursus præfixarum absolvatur: ita tamen, ut quatenus etiam in novis res agenda, non simul annexæ producantur pars producens periculum & præjudicium inde imminens, si exceptiones oppositæ non fuerint relevantes, subeat atque expectet.

Conclus. Cam. Dub. 98. in quo Deputati Imperii Status opinionem Cameralium approbarunt *Spiræ Anno 95. Vide Recess. Deputat. Imp. Spiræ Anno 1600.*

§. Wir setzen ordnen vnd wollen auch ic. ubi pragmatica sanctio est, ut Procuratoribus post libellum & termino super libello procedendi postulato atque obtento, dilatorias vel declinatorias exceptiones, siue illis eventualia annexa sint secundum *Recess. Imper. Anno 94. Ratisb.* siue non sint, in novis aut præfixis producere liberum relinquatur.

10 § XII. In Ordine Novarum omnes causæ agenda sunt in quibus periculum in mora, aut armorum metus subest. *Memor. visit. Anno 61. §. Seron auff den sin brachten ic. fol. 470. Cispn. ad T. Ord. 7. & 35. p. 3. Recess. Imp. Anno 66. Aug. §. So deelairen ic.*

Ec

21 § XIII.

De Processu audientiae Judicialis.

21 § XIII. In Novis commissiones non tamen viva voce postulandæ, sed in scriptis & cum aliis rebus agendis. *Decret. Cam. s. Iunii Anno 84.*

22 § XIV. Procurator fisci Imperialis, si quid habet agere in ordine novarum, agendi facultatem semper liberam habet : vel nulla ordinis Procuratorum ratione habita. *Memor. visit. Anno 97. Ob wol auch 2c. Cisner. ad T. Ord. 17. fol. 116.* Et quotiescunque Procurator fisci Imperialis in ordine Novarum agit, Procuratores ex adverso in ordine novarum illi respondent, & contra agunt : aut quamobrem agere non possint, se excusant. *Mem. eod.*

23 § Sed quæritur hic I. Quia mandata cum clausula hodiè videri possent quasi redacta ad meram & simplicem executionem quæ ad novas pertinet, an illa etiam ad eandem rogationem novarum pertineant quo ad exceptiones ipsas, cum ad primum terminum sive citationis, sive deinde per sententiam, quasi prorogatione præfixum pertineant, & ad instar causarum sese habeant. Quin in novis producendæ exceptiones extra dubium est, quod ad subsequentiâ verò quæ ad exceptiones agenda, sunt quidam qui distinguendum putant, an de meris dilatoriis nec ne, item an de partitione ipsa solum agatur ? Omnes autem ferè existimant non nisi necessitate libellandi, & litem contestandi sublata. Cæterum rem ad meram executionem non redactam, & cognitionem super causa principali superesse, ideoque reliqua secundum Ordina-

De ordine novarum reproduct. & partitionis.

Ordinationem expressam, in extraordinariis præfixis peragenda. Exceptis tamen causis, ubi de relaxandis captivis, vel de executione alicujus sententiæ, vel de casu agitur ubi evidens in mora & præsens periculum Judex æstimaverit, quod genus sicut priori tempore, ita etiam deinceps in novis pertractandum. Dubium hoc est tertium ex illis octo, quorum decisio in conventum aliquem Statuum Imperii rejecta est. *Vide Recess. Imper. Anno 1600. §. Sintemahl fürter beywehrender* cc. 146.

24 § II. Quæritur, ex quo hodie post dictum Recessum Anno 94. in causis simplicis querelæ seorsim priori loco totus dilatoriarum punctus in præfixis peragendus, in quibus hoc in puncto vix post plurimos annos ad conclusionem nedum ad decisionem pervenire licet, an non punctus ille dilatoriarum in novis pertractandus? Ordinationem circa hæc planam citra superiorum auctoritatem mutari licitum non videtur, cæterum id per se non quidem inutile existimatur, sed tamen cavendum ne interim ille ipse ordo novarum alias plus satis numero agendorum obrutus magis etiam adhuc impediatur, ideoque huic non minus quam præfixis subveniendum, ne tandem ulla spes reliqua maneat causam ullam finiendi, quæ ipsa res omnis exactiori & perspicaciori Statuum judicio permittitur. Dubium hoc sextum est ex illis octo, de quibus amplius deliberandis in Recessu Imperii est Anno 1600. d. §. *Sintemahl beywehrender* cc. 146.

[* Ad princ. hujus tituli nota *SCtum Cameræ de mutatione ordinum Anno 1655. 30. Octobris promulgatum*: Endlich ist der gemein Bescheide/ damit dem jüngsten von der Römisch Kaiserl. Majestät Unserm Allernädigsten Herren etc. Wie auch dem sambtlichen des Hehl. Reichs Chur- Fürsten vnd Ständen zu Regenspurg publicirten gemeinert Reichs-ßluß/ insonderheit aber bey dem dritten darinnen gemelten Hauptpuncten / welcher Gestalt nemlich das Justiz wesen an diesem vnd des Hehl. Reichs Cammergericht ins künfftig mehrers zu beschleunigen / vnd die Proceß so viel immer möglich abzukürzen würcklich nachgelebet werden möge.

Daß zwar erstlich es hinführo bey der bißhero also genanter Ordnung *Novarum* nochmahlen verbleiben / dieselbe universal vnd gemein / auch ein jeder Procurator welcher solche Ordnung an sich hat / in derselben aller seiner Principalen Nothdurfft der gebühr Mündt- oder Schriftlich vorzubringen schuldig seyn / vnd diese Ordnung täglich nach Mittag von 1. Uhr *prætise* biß umb 3. fortgesetzt werden soll.

Zum anderen wirdt über jezgedachte allgemaine Ordnung noch ein ander *Ordo Reproductionis* angesetzt / in welcher derjenige Procurator so die gemeine Ordnung nicht an sich hat / von dem ersten anzufangen biß zum letzten / zu Winterszeiten vom ersten

Novem.

De ordine novarum reproduct. & paritionis.

Novembris biß den letzten Januarii alle nach Mittag von 3. Uhren biß 4. zu Sommerszeiten aber vom ersten Februarii biß den letzten Octobris von 3. U. biß 5. zu der Sachen mehrer Beförderung die extrahirte Proceß einzuführen / vnd der Gegentheil Inhalts der Ordnung vnd vorgemelten jüngstem Reichs Abschieds alsobaldt darauff zu verfahren verbunden seyn; Sonsten aber was zu dieser reproduction nicht gehörig / nichts einmischen / vnd so fern in dieser Umbfrag reproductionis keiner nichts mehr zu handelen hette / in der hernach bestimmter Ordnung paritionis, oder wann auch in dieser nichts mehr vorzubringen / alsdann in der gemeinen Ordnung weiters fortgefahen werden soll.

Zum dritten soll die gewöhnliche Audiens coram Deputatis, wie von Alters herkommen / verbleiben / aber was dahin nicht gehörig / keines Weges eingemengt werden.

Desgleichen lässet man es zum vierten bey der Ordnung sententiarum nach abgelesenen bescheiden Inhalts der Ordnung beyenden.

Darbeneben vnd zum fünfften / soll hinführo zweymahl in der Wochen / nemlich alle Mon. vnd Sambstag / oder wofern auff dieselbe Feiertag einfallen würden / alsdann den Montag nachstfolgenden vnd dem Sambstag vorhergehenden Gerichts-Tag / vor Mittag von 9. biß 10. Uhren Ordo paritionis eingeführet / vnd in derselben in terminis per sententiam admissis vel prefixis ohne Unterscheid deren bereits vorhin rechthängigen oder erst eingee-

De Processu Audientiæ Judicialis.

führen neuen Sachen gehandelt werden / auch der nicht handelnden *contumaciam* anzuklagen erlaubt seyn; Jedoch so viel die bereits hiebevorn *per sententiam* zugelassene oder angesetzte Termin belanget / sollen die Procuratoren in denen darinnen sie gefast/bey ihren geleisteten Ende vnd Pflichten zwar unverzüglich / in den übrigen aber erst innerhalb dreier Monathen von heut dato anzurechnen / in dieser Ordnung *partitionis* zu verfahren schuldig seyn / dann sollen die *Procuratores* jederzeit zum Anfang ihres *recessirens distincte* anzeigen vnd notiren / in welcher Ordnung sie handeln wollen.

Der Keyserliche generall Fiscall mag zum sechsten in den übrigen Tagen in der Wochen vormittag / jedoch auff sein vorhergehende gebührliches Anmelden verfahren / *quod per decretum 19. Februarii 1657. publicatum, eatenus rursus immutatum, ut juxta Ordinationem Camerae & d. Recess. novissimum fiscalis etiam sine præviâ advisatione, quando voler, facultatem agendi habeat, Verba decreti: Daß auß gewissen vorbrachten Brsachen dem Fiscali wiedrumb zugelassen / hinführo nach Aufweis der Ordination auch herkommen vnd jüngsten Reichs Abschiedt/ wann er wolle/ohne advisation der Procuratoren in audientia widerumb zu handeln. Jedoch daß er im recessiren bey der den anderen Procuratoren angestellten Straf sich ebenmäßig aller künge vnd Gebühr beflüssigen solle. Hactenus de Ordinibus.*

Ad §. In ordine partitionis &c.] *nota: si elapsis 6. iuridicis post proclama in contumaciam impleretur,*

parti

De ordine novarum reproduct. & partitionis.

parti adverse liberum adhuc esse comparere, purgando contumaciam in hoc ordine, at si hoc negligat & Procurator ipsius comparitionem forsan ad suum ordinem reservet, indies periculo suppositus est, ne interim sententia feratur in contumaciam.*]

Inde imminens:] Intellige si non simul unâ cum exceptionibus ejusmodi res in eventum annexæ producantur.

Periculum & præjudicium:] De quo constitutum est in Recessu Imperii Anno 94. vide lib. 3. de termino secundo Instantiæ.

Non fuerint relevantes:] Nam si relevantes fuerint exceptiones oppositæ, non est quod reus illas opponens & res eventuales omittens, ex omissione illa periculum aut præjudicium metuat.

Nisi necessitate libellandi:] Nota mandata cum clausula ad meram executionem non redacta, sed tantum libellandi necessitatem in illis sublatam esse. Recess. Deputat. Anno 94. Ratisb. 5. Diemeil auch 2c. circa Mandata cum clausula.

Extraordinariis præfixis:] Hæc opinio quibusdam placuit: nempe in præfixis reliqua tractanda & peragenda esse, exceptis captivorum & aliis favorabilibus causis, quæ moram ferre nequeant, ideoque in novis expedienda.

Judicio permittitur:] Placuit tamen plerisque in hoc dubio Ordinationis legem & stylum observandum, & dilatorias in præfixis tractandas esse, quia novarum ordo sua mole laboraret.

TITULUS VII.

De Ordine præfixarum.

Ordin. p. 3. T. 8.

ORdo præfixarum, seu ut vulgo appellant, in præfixis est, in quo res sive causæ aguntur, quibus agendis certus terminus præfixus est, intellige, vel per ipsos litigatores, vel per Ordinationis legem, vel per sententiam Iudicis. *Ord. d. p. 3. T. 8. vers. Durch Urtheil oder ic.*

2 ¶ Excipiuntur causæ novæ citationum & cum primis mandatorum sine clausula præcipuè verò pignorationum in puncto partitionis & causalium. Etsi enim in Citationibus & causis pignorationum tam in puncto partitionis, quam causalium & similibus causis mandatorum sine clausula terminus præjudicialiter præfixus fuerit: attamen non ad ordinem præfixarum sed novarum pertinent: Et in ordine novarum citationes reproducendæ, punctusque partitionis atque causalium peragendus est. *Decret. Cam. 20. Iunii Anno 66. §. Auf den Fall einer ic. fol. 269. & Recess. Imperii Anno 94. §. Wann auch befunden.*

3 ¶ In hoc ordine exceptiones declinatorias & dilatorias producere licet, quamvis etiam in ordine novarum eadem locum habeant. *Decret. Cam. 13. Decembr. Anno 93.*

De ordine præfixarum jam sublato.

4 § Ordo præfixarum, antequam inter Procuratores in orbem compleatur per sententiarum & novarum ordines sæpius interrumpitur: & inter Procuratores tardius expeditur: tum ob causarum novarum in Camera pendentium multitudinem: tum quod in præfixis non procedatur nisi contingat in audientia aliqua omnibus ac singulis Procuratoribus in novis agere habentibus, agendi locum procedendique dari: Ita ut ordo novarum ad Procuratorem illum, qui primùm in novis agere cœpit, revertatur, & sic in una audientia inter Procuratores in orbem compleatur. Tunc enim si quid temporis audientiæ destinati superest, illud causis rebusque in ordine præfixarum agendis atque producendis tribui ajunt.

5 § Sed quamvis interdum accidat, ut ea ratione ad ordinem præfixarum deveniatur: attamen is in audientia proxima sequenti non continuatur: sed ad ordinem novarum reditur, qui in illo Procuratorum loco denuò inchoatur, ubi in proxima superiori audientia desierat. Qua ratione fit, ut Ordo præfixarum penes unum Procuratorem per hebdomadas aliquot hæreat, & inter Procuratores vix ac ne vix quidem anni & sæpius ne biennii quidem spacio in orbem compleatur. Quamobrem, ut ordo hic citius expediatur, constitutum est: ut in Audientiis Sabbathinis aliàs causis fiscalibus destinatis tempore æstivo ab hora septima usque ad octavam: Et tempore hyberno ab octava usque ad nonam in præfixis procedatur.

De Processu Audientiæ Judicialis.

Decret. Cam. 28. Maij Anno 82. & Recess. Imp. Anno 94. Ratisb. §. Neben diesem ist auch 2c. §. Olim in audientiis Sabbathinis horis institutis, & in Novis id quod restabat agendum erat. Memor. visit. Anno 80. §. Nach dem allbereitet. Cisner. Ord. fol. 51.

6 § Hodie secundum novissimam Deput. Imperii Constitutionem hebdomatim singulo quoque die Lunæ, Mercurii, & Veneris, per horæ spacium à nona usque ad decimam in præfixis procedendum. *Recess. Imper. Anno 1600. §. Und als gleichermassen 2c.*

TITULUS VIII.

De ordine præfixarum extraordinariarum, & quæ causæ extraordinariæ sint.

Ordin. p. 3. T. 3.

DE causarum extraordinariarum Processu accelerando, ordinationis lex est, *part. 3. Tit. 2. in princip.*

2 § Sed inter causas extraordinarias & ordinarias in iudicio Camerali, quo ad Processus modum atque celeritatem exigua differentia est: *teste Andr. Gail. lib. 1. de pace publ. c. 9. num. 7.*

3 § In Ordinibus enim sententiarum & novarum discriminis causarum extraordinariarum, & ordinariarum ratio non habetur, sed promiscuè in utroque causarum genere proceditur. *Ordin. dict.*

Tit. 2.

De ordine præfixar. extraordin. jam sublato.

*Tit. 2. part. 3. §. Und soll solche / vers. Aber auff
Brtheil vnd in Novis.*

4 § Verum enim verò , ut causæ extraordinariæ secundum Ordinationis Camerae legem saltem aliqua ratione præ cæteris expediantur , etsi sancitum sit *in princ. d. T. 2.* ut in causis extraordinariis alternis diebus procederetur: attamen usus in iudicio Camerae contra illam Ordinationis dispositionem aliquandiu obtinuit , ut numerus dierum judicialium anni universi inter causas extraordinarias , & ordinarias ita distribueretur , ut semper extraordinariis causis biduum , & ordinariis unus tantum dies assignetur. Quamobrem advertendum fuerit , an dies , quoad Ordinem præfixarum devenitur extraordinariis causis assignatus sit. Nam si extraordinariis assignatus fuerit , in præfixis extraordinariis : Sin ordinariis , in præfixis Ordinariis agendum & procedendum est.

5 § Et dies Sabbathi , quo in præfixis agendum esse supra monui , ratione Ordinis præfixarum ex proxima die Juridica præcedenti iudicatur : Ita ut si in præfixis extraordinariis proxima superiori Juridica actum fuerit , etiam die Sabbathi in Ordinariis agendum & procedendum sit.

6 § Ordo præfixarum duplex est { *Extraordinariarum,*
vel
Ordinariarum.

7 § Ordo præfixarum extraordinariarum est, in quo causæ extraordinariæ agenda sunt.

8 § Causæ extraordinariæ *Ordin. part. 3. Tit. 3.*

De Processu Audientiæ Judicialis.

numero triginta recensentur. I. Si quis contra
 iudicium Camerale exceptionem incompetentiæ
 opponat, & se ad iudicem competentem atque
 ordinarium remitti postulet. II. Si formalia
 appellationis impugnentur. III. Si ad editio-
 nem actorum & pœnam compulsorialium aga-
 tur etiamsi causa appellationis Ordinaria fuerit,
Ordin. part. 3. Tit. 31. §. Und soll in solchem &c.
 IV. Causæ attentatorum & inhibitionum. V.
 Causæ fractæ pacis. VI. Causæ spoli violenti.
 VII. Si interitus rei, de qua lis est, ob Pro-
 cessus tarditatem metuatur. VIII. Si rotulus
 examinis producat, & contra rotulum ante pu-
 blicationem agatur. IX. Causæ ex quarum pro-
 telatione ingens aliquod damnum imminet. X. Si
 secunda vel tertia dilatio probandi petatur. XI. Ta-
 xationes expensarum & damnorum; sed punctum
 expensarum hodiè in ordine novarum peragen-
 dum esse supra monui. XII. Petitiones alimen-
 torum. XIII. Causæ liquidationis & executio-
 nis sententiarum. XIV. Omnes causæ mandato-
 rum pœnaliū. XV. Causæ litigiosæ possessio-
 nis. XVI. Causæ l. Diffamari. XVII. Causæ rela-
 xationis iuramenti ad effectum agendi. XVIII. Cau-
 sæ nullitatum contra Processum & sententiam in-
 tentatæ. XIX. Tutorum & curatorum petitio
 atque administratio. XX. Si petatur sequestratio
 rei in Camera non litigiosæ. XXI. Causæ in qui-
 bus decreti interpositio postulatur. XXII. Insi-
 gnationes donationum. XXIII. Confirmationes
 dotium

De ordine præfixar. extraordin. jam sublato.

dotium. XXIV. Exemplationes privilegiorum. XXV. Missio ex primo decreto. XXVI. Missio ex Edicto D. Adriani. XXVII. Si mulier ventris nomine in possessionem mittatur. XXVIII. Novi operis nunciatio. XXIX. Cautiones damni infecti. XXX. Causæ appellationum ex causis simplicis querelæ extraordinariis natæ.

TITULUS IX.

De ordine præfixarum ordinariarum.

Ordin. part. 3. T. 4.

ORdo præfixarum ordinariarum est, in quo causæ præfixæ ordinariæ agenda sunt.

2 § Causæ præfixarum ordinariæ sunt quæcunque extraordinariarum numero non continentur. Ord. p. 3. T. 4.

COMMENTARIUS.

De Ordinibus rerum.

Ordo rerum in audientiis agendorum in Ordinatione sextuplex constitutus fuit. Ordin. p. 3. T. 5. Sed hodie triplex vel si ordinem præfixarum in extraordinariarum & ordinariarum ordinem divides, quemadmodum in Camera dividitur, quadruplex potius non sextuplex est, sententiarum scilicet, novarum, præfixarum extraordinariarum, & Ordinariarum, ut ex titulis præcedentibus patuit. Præter illos tres aut quatuor ordines ante hac in Camera tres alii fuere.

Ordo

De Processu Audientiae Judicialis.

Ordo scilicet in Ordinariis dictus, & duplex contumaciarum. Ordo in Ordinariis dicebatur non à causis Ordinariis sed à termino procedendi, quem Ordinationis vocabant, quia in hoc ordine illis agendum erat, qui ordinationis terminum obtinuerant. Ord. part. 3. t. 9. in princip. Sed terminus ordinationis sublatus est & ad duos contumaciarum Ordines, quantum attinet, in primo contumaciarum ordine procedebant illi, quibus excusatio asserenda erat, quamobrem in contumaciis constituto, aut alias obtento termino non processissent, aut quibus concludendum erat in puncto causarum, sive rationum, quas pars adversa, quamobrem non egisset si ve processisset pro tribunali allegaverat. Ordin. part. 4. T. 5. in princip. & t. 10. §. Und sollen demnach ic.

In secundo contumaciarum ordine, contumacia eorum accusabatur, qui in constituto termino ordinationis non procedebant: & qui postquam prorogationem termini obtinuissent, quamobrem in primo contumaciarum ordine non processissent, se non excusabant. Ord. ibid.

Sed hic duplex contumaciarum ordo in desuetudinem abiit, & in ejus locum successit terminus quem praedjudicalem vocant, de quo infra. Vide Cifn. ad l. 10. Ordin. p. 3. in margine & Denais. T. Rogationes audientiarum. §. 5. ubi excusationem de hinc rogatione cessante vicissitudinem accusationum contumacia & praefixarum successisse notavit, daß die excusationen bis auff weitere vnd bessere Verordnung hinführo eingestellet / vnd an deren statt die Umbfrage in accusationibus & praefixis, der gestalt geordnet vnd an-
gestelt

De ordine præfixar. ordinar. iam sublato &c.

gestelt / daß in denselben beyden Umbfragen Monacho-
lich / oder wo es Cammerichter vnd Besizer vor-
gut ansehen / abgewechselt werden soll. Decret. visi-
tat. Anno 67. quod refert Cisner. fol. 409. circa
fin. & Den. ibid. §. ult. ubi excusationum ordinem
tardum admodum & propemodum obsoletum esse testa-
tur.

Hodie in ordine novarum purificationem termini in-
dicari & hac ratione contumaciam accusari supra
monui.

*Adhuc de audientia solenni. Sequi-
tur minus solennis.*

TITULUS X.

*De rebus quæ coram Deputatis agenda
sunt.*

Ordin. p. 3. T. II.

Audientia minus solennis est, quæ post Ordina-
riam coram Deputatis instituitur.

2 § Hæc extraordinaria esse intelligitur, si su-
perior solennis Ordinaria est, ut nominatur in
Memor. visit. Anno 72. vers. Nach der Ordinari Au-
dienz &c.

3 § Peragitur hæc audientia coram uno atque
altero Adfessore, quos Deputatos vocant: quia
per iudicium Camerae deputantur, ut quasi ex-
traordinariè partes litigantes in certis quibusdam
punctis procedentes audiant, & ad submissiones
exigui

De Processu audientiae Judicialis.

exigui praëjudicii statim interloquantur. *Ord. p. 3. T. 11. in princip. Mem. visit. Anno 59. §. Und da mit 10. Cifner. ad hunc T.*

[* Quia hodie unus Adsefforum quem ordo tangit, audientiis ut plurimum adsidet, hic etiam in his Deputatorum audientiis Deputati munere solus fungitur, Domino Judice aut Praeside si praesentes sint, secedentibus. Nunquam etiam interloquitur ad factas exigui licet praëjudicii submissiones docente praxi, ut sic quotidiana observantia ordinationi hoc passu planè contraria sit. *]

* § Adseffores illi Deputati ante hac solenni audientia finita semper & sua sponte manebant: Sed hodiè non manere solent nisi Procuratores per ministrum judicii publicum quem Pedellum vocant, significant, habere se aliquid coram Deputatis agere.

§ Coram Deputatis sigilla, notariorum signa, manus & documenta literaria recognoscenda sunt. *Ord. p. 3. T. 11. §. Erstlich als mit 1. Mem. visit. Anno 72. §. Und dieweil 10 Cifn. ad hunc Tit.*

6 § Item coram Deputatis Commissariorum & quæ independent, tum nominatio postulatioque tum adprobatio aut recusatio, vel in scriptis cum articulis simul, responsionibusque vel viva voce coram Deputatis exhibentur: Commissarii nominantur, Commissiones tum in scriptis, tum viva voce & tam ordinariae sive ad perpetuam rei memoriam postulantiur. *Recess. Imp. 70. §. Die Commissarii Memer. visit. Anno 86. §. Derohalben haben*

De rebus quæ coram Deputatis aguntur.

Haberi 10. *Decret. Camer. publicatum 23. Augusti Anno 86.*

7 § Si quis Commissarios viva voce postulaverit, nomina Commissariorum in charta consignata exhibeto. *Decret. Cam. eod.*

8 § Præterea coram Deputatis exceptiones in scriptis, non verbo contra Commissarios & commissiones opponuntur, & in hoc puncto, si interloquendum sit, ad cognitionem Iudicis submittitur. *Memor. visit. Anno 57. Denais. Commissariorum Recusatio. §. 1. Recess. Imperii Anno 70. §. Die Commissarien 10. 97. Decret. Cam. 5. Iunii Anno 84. 23. August. Anno 85.*

9 § Commissarii tamen & quicquid ad punctum Commissariorum pertinet, unâ cum articulis probatoriis per libellum supplicem separatim in Audientia solenni & ordinaria nominare & postulare & exceptiones contra eosdem opponere, vel in illos consentire, & vel una cum responsionibus in scriptis, vel postea coram Deputatis, & coram iisdem tisque ad conclusionem procedere licet. *Recess. Imp. eod. d. §. Die Commissarien 10. 97.*

[* Quicquid ad punctum commissionis spectat coram Deputatis tamdiu peragitur, donec rotulus, qui in ordine *novarum* introduci solet, productus fuerit, disputationes autem post rotulum & quicquid huic subsequitur in ordine competenti, non coram Deputatis faciendæ & peragendæ sunt, quod pro regula notandum. *]

10 § Item coram Deputatis dilationes pro-

De Processu Audientiæ Judicialis.

bandi postulatur, & causæ, quamobrem intra tempus primæ vel secundæ, & ulterioris probationis dilationes commissionis negotium expediri non potuerit, exponuntur. *Ord. d. T. 11. §. fin.*

11 ¶ Item coram Deputatis acta ab inferiore Iudice edita clausa proferuntur, & Protonotario præsentē illæsis Sigillis aperta recipiuntur. *Ordin. part. 3. T. 31. §.* So also dem Procurator des Appel-
lanten 2c.

[* Acta hodiè in novis seu ordine novarum producuntur, nec receptio juxta dictum *Ordin.* titulum in usu est, sed qui copiam eorum cupit, factâ recognitione à Cancellaria aut lectoriâ petat necesse, originalibus in usum Iudicii servatis. *]

12 ¶ Item si Iudici significandum sit, litigatorem principalem vita defunctum esse, aut inter partes litigantes transactum iri coram Deputatis, significator: Et non nudis tantum verbis significator, sed aliqua etiam ratione docetor. *Ordin. d. Tit. 11. §. Item Wann die Procuratores. Memor. visit. Anno 78. Cifn. ad tit. eundem.*

13 ¶ Denique coram Deputatis in puncto tutorum & curatorum procedendum est. *Recess. Imp. Anno 70. §. Wie oben in 2c. 99. Memor. visit. Anno 72. §. Und dieweil in denen Fällen. Cifner. ad d. T. Ord. 11.*

[* Ex Consulto Camerae de Anno 1603. terminorum prorogationes in novis non vero coram Deputatis petendæ sub pœnâ arbitrariâ, teste Denais. in jur. Cam. tit. 118. §. 6. sed quia sæpè terminus

De rebus quæ coram Deputatis aguntur.

minus laberetur, antequam Procuratorem ordo tangeret, prorogationes terminorum coram Deputatis rursus petuntur, sic Processibus emanatis & citato in exceptionibus aut responsionibus in primo termino exhibendis justis ex causis impedito, ante Processuum reproductionem & ante adventum termini, petit prorogationem coram Deputatis Procurator, Recess. Imper. de Anno 1654. §. *Weres dann* 10. 32. sic cum in causa B. contra Sch. citationis, Procurator citatorum in termino reproductionis non produceret exceptiones sive responsiones ad libellum, sed termini prorogationem in eo rogaret, mulctatus ob hanc causam fuit media argenti marca (quæ 4. Imperial. valet) prorogationem termini enim illo adhuc currente ante reproductionem, & quidem coram Deputatis rogare debuisset 7. Martii Anno 1659.

Ad præcavendum proclama Procuratores etiam se citati nomine mandato instructos in ordine proximo velle comparere, coram Deputatis indicare consueverunt, sed hoc inhibet & eo non obstante proclama decerni jubet Recess. Imper. de Anno 1654. §. *Da auch* 10. 38. ut proinde hæ indicationes in totum cessarint.

Ratione fatalium quæri etiam solet quandoque coram Deputatis prorogatio, & ut plurimum, si impedimentum insinuantis nuncio accidisse noscatur, proximè ante terminum, nec hoc casu partis adversæ Procuratori denunciatur, cum nesciatur adhuc quis sit constituendus; sed simpliciter alle-

De Processu Audientiæ Judicialis.

gato & probato (fortè per literas nunciï) impedi-
mento , prorogatio ad tot menses rogatur , inque
termino reproductionis postmodum repetitur, ut
supra indicatum est. *]

COMMENTARIUS.

Coram uno atque altero :] *Hac ratione parum
à solenni differt : quia etiam hanc coram uno atque al-
tero Adfessore hodie peragi ferunt , vel ad summum qua-
ternis Adfessoribus.*

Ad submissiones :] *hoc in ordinatione quidem ad-
ditur , sed hodie non observari puto.*

*Hactenus de forma audientiæ , de circumstan-
tiis dispiciendum nunc sequitur.*

TITULUS XI.

*Ubi & quando Audientiæ cele-
brantur.*

Circumstantiæ audientiarum tum in subjecto
loco audientiis destinato , tum in adjunctis ea-
rum considerantur.

2 ¶ Locus , ubi audientiæ judiciales in Came-
ra celebrantur , auditorium Camerae judiciale ap-
pellatur. *Mem. visit. Anno 59. Cisner. ad r. i. p. 3 .*

3 ¶ Ad audientiarum adjuncta quod attinet,
audientiæ foribus apertis sedente Iudice ejusve
Vicario

Vbi & quando audientia celebrentur.

Vicario & Adfessoribus quaternis post sententias publicatas remanentibus exercentor. *Ord. p. 3. T. I. in princ.*

[* Olim post publicatas sententias audientia celebrabantur, hodiè ob paucitatem Adfessorum publicatio antiquo rarior sit, numerus autem rerum in audientiis tractandarum infinitus, singulis in septimana diebus, feriis solum & die Sabbati, in qua horis pomeridianis audientia cessant, exceptis, audientia celebrantur, publicatione sententiarum in certum diem reservatâ, vid. *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Die Unterscheidung der Ordinari* 2c. 82. vers. So sollen jedesmahls 2c. *]

4 ¶ Et sedulo præbentor, secus enim si fiat partibus litigantibus justitia quodammodo denegatur. *Recess. Imper. Anno 70. §. Sintemahl auch* 2c.

5 ¶ Quapropter audientia ne quidem propter exequias, quibus Collegium totum adest, intermittendæ: Sed si universo Collegio funus aliquod deducendum fuerit, nihilominus funere deducto aliquid temporis audientia tribuendum, & saltem ad horam quartam usque audientia præbendæ fuerint. *Memor. visit. Anno 75. §. Da sich auch* 2c. *Cisner. ad T. I. Ord. part. 3.*

[* Si funus Domini Judicis, Præsidis, Adfessoris, aut Senioris Camerae Advocati aut Procuratoris sit deducendum, audientia solent intermitteri, docente ita observantiâ, secus in reliquis omnibus.

Quid si nuptia membri cujusdam Camerae illu-

De Processu Audientiæ Judicialis.

strioris celebrentur? Et hoc casu impetratâ prius à Domino Iudice & Collegio veniâ, audientiæ quandoque ad unum, raro ad alterum diem sistuntur. *]

9 ¶ Et adjuncti temporis ratione audientiæ sunt

vel { Antemeridiana,
Pomeridiana.

7 ¶ Antemeridianæ audientiæ sunt, quæ ante meridiem celebrantur, tempore æstivo hora septima: hyberno autem hora octava inchoatæ ad horam decimam usque continuantur.

8 ¶ Tempori æstivo in Camera ratione audientiarum inchoando Calendas Aprilis, & hyberno Calendas Octobris constitutas esse ferunt.

9 ¶ De antemeridianis audientiis quater hebdomatim peragendis nimirum singulo quoque die Lunæ, Mercurii, Veneris & Sabbathi sancitum est. *Mem. visit. Anno 87.* Et de iisdem, si contingat illas in diem aliquem festum incidere, anticipandis, id est audientiis pridie aut postridie diei festi agendis. *Mem. eod.*

10 ¶ Sed antemeridianæ audientiæ per Deputatos Imperii Anno 95. abrogatæ sunt: quia Adfessorum relationibus impedimento esse existimabantur: Exceptis Sabbathinis in quibus tempore æstivo ab hora septima usque ad nonam in præfixis procedendum, & reliquum tempus, usque ad horam decimam causis fiscalibus tribuendum. *Me-*

Vbi & quando audientia celebrentur.

memor. visit. Anno 70. §. Wie hoch ic. Cisner. ad Tit. 1. part. 3. in margine §. T.

[* Singulis septimanis duæ antemeridianæ audientia hodiè ordini paritionis sunt destinata, scil. diebus Lunæ & Sabbati, & si in his incidant feria diebus Veneris & Martis, à nona usque decimam tempore æstivo, à nona verò usque decimam tempore hyberno, ex comm. decreto, de Anno 1655. 30. Octobris promulgato. *]

11. ¶ Pomeridianæ audientia sunt, quæ à meridie hora prima inchoatæ usque ad horam quartam tempore hyberno: aut quintam tempore æstivo continuantur. *Recess. Imper. Anno 70. §. Derhalben setzen wir ic.*

[* In his pomeridianis audientiis agitur in ordine novarum à prima usque ad tertiam, in ordine reproductionis autem vel si reproducenda defint, in ordine paritionis, à tertia usque ad quartam, tempore hyberno, à tertia usque quintam, tempore æstivo. *]

12. ¶ Præterea in adjunctis audientiarum alternatio earum fuit, *Die Umbwechselung etlicher Sachen ic.* Quæ olim observabatur, tam in causis extraordinariis, quàm in causis simplicis querelæ & appellationis, de qua alternatione sancitum est *Tit. 2. Ord. part. 3. & Recess. Imper. Anno 70. §. Und damit ic.*

13. ¶ Sed hodiè alternatio illa locum non habet: Imò abrogata est. *Memor. visitat. Anno 70. §. Auß was Ursachen ic. Cisner. ad Tit. 4. Ordin. p. 3.*

De Processu Audientiæ Judicialis.

in margine Decret. Cam. 8. Ianuarii Anno 72. publicatum.

TITULUS XII.

De Feriis quibus Camera Imperialis ab audientiis vacat.

Ordin. p. 2. T. 33.

Hic de feriis dicendi locus est, utpote quæ audientiis accidunt, & propterea earum adjuncta atque circumstantiæ sint.

2 ¶ Olim in hebdomade diebus ternis, Lunæ scilicet, Mercurii & Veneris, & à meridie tantum audientiæ agebantur: Sed hodie singulis quibusque diebus, exceptis diebus Dominicis, ac festis divino cultui, aut ex hominum instituto sanctorum recordationi consecratis, & quibusdam aliis, de quibus Ord. part. 2. T. 33. & Recess. Imper. Anno 70. §. Derhalben setzen ordnen vnd wollen wir / daß hinfürter an vnserm Kayserlichen Cammergerichte alle Tag etc. Memor. visit. Anno 82.

3 ¶ Quamobrem Camera Imp. feriatur à 24. Decembris usque ad 2. Ianuarii quo ad extrajudicialia, sed in judicialibus ad 6. ejusd. inclusive: Item à die Dominico, quem vocant (Esto mihi) usque ad diem Jovis proximum à die Dominico quem vocant (Invocavit) exclusivè. Ord. d. T. & d. Mem. visit. Anno 82.

[* Ordinatio Cam. ferias à Dominica Esto mihi usque

De Feriis Cameralibus.

usque ad Dominicam *Invocavit* determinat, cui hodiè inhæretur, ita ut die Lunæ Dominicam *Invocavit* sequente statim audientiæ repetantur, cum illa tamen differentiâ, quod si ambo Calendaria non coincidunt, tunc in extrajudicialibus feriæ à Dominica *Esto mihi* usque ad diem Jovis continuantur, aliâs, ut & in judicialibus ad Dominicam *Invocavit* inclusivè. *]

4 ¶ Die Palmarum & seqq. usque ad diem Jovis proximum à festo Paschæ exclusivè. *Ord. ibid. & Memor. eod.*

[* A die Palmarum usque *Quasimodogeniti* feriatur, & die Lunæ insequenti Camera rursus audientias celebrat.

A Dominicâ *Vocem Iucunditatis*, usque ad Dominicam *Exaudi*, horis antemeridianis neque Senatus frequentantur, neque audientiæ celebrantur, & vocatur vulgò die *Creuswoche* / pomeridianis audientiis in cursu continuo permanentibus.*]

3 ¶ Pridiè diei Festi Pentecostes usque ad diem Jovis proximè sequentem exclusivè. *Ordin. ibid. & Memor. eod.*

[* A festo Pentecostes ultra septimanam nihil feriarum est, praxis enim hodierna ordinationem strictè sequitur, & die Lunæ Dominicam Trinitatis insequente statim audientias repetit.*]

6 ¶ Die octava Julii & seqq. usque ad diem decimum quartum Augusti inclusivè, quas ferias caniculares sive magnas nominant. *Ordinat. ibid. & Memor. eod.*

De Processu Audientiae Judicialis.

[* Quia supplicationes pro Processibus & causae extrajudiciales aliae tot hebdomadam moram vix patiuntur, Adfessores quotquot praesentes manent, certis in septimanâ diebus, Lunae scilicet Mercurii & Veneris durantibus his feriis magnis conveniunt, Processusque omnis generis pro re nata denegant aut decernunt; Audientiae tamen nullae, sive ante sive pomeridianae celebrantur, quicquid in contrarium disponat *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Die Unterscheidung* 2c. 82. *vers. dann secundo &c.*

7 ¶ Et notandum hic, ferias magnas intelligendas esse, quotiesque hæc clausula (feriis exclusis) Processibus inserta reperitur. *Memor. visit. eod.*

[* Sub hac clausulâ (exclusis feriis) in dilationibus commissionum usu frequenti, non tantum has ferias magnas caniculares, sed & Nativitatis Domini, Paschatis, Pentecostes &c. comprehendi, tuetur *Ruland. de comm. & comm. tom. 1. lib. 2. cap. 7. num. 11.* idque rectè, quia juxta *Mem. 79. §. 3.* Und die weil sich 2c. & *Denaif. jur. Cam. tit. 140. num. 7.* hæc clausula de integris hebdomadis atque de majoribus judiciorum vacationibus generaliter intelligitur. *]

8 ¶ item XII. Apostolorum diebus.

[* Item diebus Epiphaniae. Beatae Mariae Virginis Purificationis, Annunciationis, in cujus profesto audientia ad Vesperam habetur, Assumptionis, Visitationis, Conceptionis, Natalis, Sancti Marci & Sancti Lucae Evangelistarum, Philippi Iacobi, item Inventionis

De Feriis Cameralibus.

tionis crucis, Adscensionis & Corporis Christi, in cujus profesto audientia saltem ad vesperam continuatur, Corporis Salvatoris, in cujus profesto audientia circa vesperam finitur, Iohannis Baptiste, Petri & Pauli, Mariae Magdalene, Iacobi, Annae ex praescripto Imperat. FERDIN. II. piæ memoriæ, Sancti Laurentii, Michaelis Archangeli, Bartholomæi, Exaltationis Crucis, Sanctæ Catharine die nonâ Septembris, Matthæi, Simonis Iudæ, Sancti Gorgonii, dedicatione summi templi Spirensis, Omnium Sanctorum, in cujus vigiliis audientia ad vesperam saltem continuatur, omnium Animarum ante meridiem, Andree, Nicolai, Thoma. *]

S. Martini, sanctorum omnium sanctissimi, & tota Europa celebratissimi. *Memor. visit. eod.*

9 ¶ Præter ferias enumeratas aliæ qualescunq; illæ fuerunt sive Palatii sive Chori, sive quocunq; alio nomine appellatæ, abrogatæ sunt. *d. Mem. visit. Anno 82.*

10 ¶ Sic de feriis Camerae observandis per Status Imperii & visitatores constitutum est. Sed noveris illas secundum Ordinationis legem & Visitorum Statutum non ita præcisè observari & ferias Paschatis, Pentecostes aliasque, quas etiam magnas appellant: Imò etiam Bachanaliorum secundum utrumque stylum, non quidem ex aliqua Imperii lege, sed consuetudine observari. Solæ feriæ messis ut olim indictæ sunt ita etiamnum hodie observantur.

[* Ab Anno 1595. usque huc feriæ juxta utrum-

De Processu audientiae Judicialis.

que Calendarium Iulianum & Gregorianum in Camera celebratae sunt, folis feriis magnis, ex eo quod sanctis non sint dedicatae sed messis ergo, & ut Camerales per omne tempus anni officii negotiis implicati per has propriis etiam vacare possint institutae, exceptis.

Licet etiam quaedam festa Sanctorum ab Augustanae confessionis Cameralibus religionis ergo non celebrentur, tamen die, quo incidunt, feriatur in Camera, dictante ita stylo, sic festum ascensionis B. Virginis Mariae & nonnulla alia non celebrantur ab Evangelicis Augustanis, juxta utrumque tamen & Iulianum & Gregorianum Calendarium in Camera feriae sunt.

Tantum de Processu Audientiae Judicialis : Sequitur de Processu Cause.

PANDECTA-

De Processu Caufarum.

4 ¶ Preparatio Processus causæ

constat { Processuum emanatione
 &
 Terminorum procedendi
 præfixione.

5 ¶ Processus sunt literæ quas iudex in expediendis litium negotiis emittit. *Ordin. part. 3. Tit. 12. §.* Und so solche 2c. 4. à quibus, quia Processus causæ inchoatur; vel quia ad Processum inchoatum perficiendum maximè valent *ουκ ενδοχικως* & per excellentiam in foro Processus appellantur, quanquam etiam iudicis decreta; ut banni denunciations, itemque absolutiones à banno, contractuum confirmationes, liberorum legitimations, documenta immatriculationum, & legitimæ honestæque nativitatis testimonia &c. quæ in Camera impetrantur, vulgò Processuum nomine in genere appellantur.

[* *Vid. Ordin. Cam. p. 1. tit. 38. in pr. & Recess. Imper. noviss. de Anno 1654. §.* Damit aber auch 2c. 159. *in verbis* der Cammergerichtlichen Processen 2c. propriè tamen Processus nihil aliud est, quam ordo iudicii legitimus, secundum quem controversiæ caufarum habitâ cognitione diffiniuntur, & per abusum literæ Camerales omnes, quæcunque vel ad inchoandum, vel ad promovendum, vel ad determinandum, & exequendum Processum emanant, hoc nomine veniunt.*]

COMMENTARIUS.

Præparatio :] *Præparatoria iudicii sive Processus cause*

De Processibus decernendis in genere.

*causa ea esse tantum vulgò putant, quæ litis contesta-
tionem antecedunt, cui opinioni Ordin. part. 1. Tit. 21.
§. Weiter setzen wir zc. adstipulari videtur, sed prepa-
ratione Processus, sive preparatorius iudicii plura denq-
tantur, & comprehenduntur; quæcunque videlicet in
principio medio, & fine litis ad Processum citius & faci-
lius expediendum faciunt.*

TITULUS II.

*In emanatione Processuum quæ consideranda
sint, & de Processibus decernendis in
genere.*

IN Processuum emanatione, consideranda est ra-
tio Processus

tum { decernendi,
impetrandi.

2 § Ad rationem Processus decernendi quan-
tum attinet, non pro tribunali sive judicialiter, sed
in Senatu; sive in consilio decernuntur, nisi in
causa quapiam sive lite pendente pro tribunali de-
cernuntur. *Ordin. part. 3. Tit. 35. in princip.*

[* Locus iudicii vulgò dicitur, die Audienz
Stube / locus Consilii die Rathstube / in illo liti-
gantes per suos Procuratores de causis judicialiter
disceptant, sententiæ in Senatu formatæ promul-
gantur, foribus undiquaque apertis & auscultan-
tibus

De Processu Causarum.

ribus quibus libet. In hoc Judex, Præsides & Adseffores horis matutinis congregati ad preces seu supplicas, divisas inter se Senatibus, decreta concipiunt, relationes causarum auscultant & examinant, sententias formant, & de causis Collegii quandoque in pleno, hoc est in consensu omnium, quandoque per Deputatos deliberant, omni accessu Advocatis & Procuratoribus vel qui causis litigantium inserviunt, denegato.

Et ex hoc duplex oritur modus impetrandi Processus in Camerâ, *Extrajudicialis* & *Judicialis*; in illo Procurator, vel si principalis præsens est, quandoque & ipse, ad supplicam quam Notariis in Cancellaria registrandam, & postmodum ad Senatum deferendam exhibet, per decretum extrajudiciale Processus decerni rogat, & finito Senatu ad horam decimam ante meridianam in Cancellariâ responsum sive decretum supplicationi per Notarium inscriptum expectat. In hoc supplicam judicialiter coram tribunali, hoc est, in publicâ audientiâ exhibet, & sententiam judicis super Processibus decernendis requirit. In illo nulla contradictio partis adversæ regulariter admittitur, exceptis fortè literis informatoriis vulgò *Bericht Schreiben* dictis, in hoc contradictio valet, & ad supplicam excipere parti adversæ licet, vel si contumax est in contumaciam Processus decernuntur, ut in puncto supplicæ pro inhibitione factum in causa Diepenbroeck contra Rees appellacionis 22. May Anno 1645. Ille in Camerâ omnium frequentissimus est,

De Processibus decernendis in genere.

est, nec Procurator ad judicialem facile deflectit, nisi per decretum eo remissus necessitetur; Hic ut plurimum locum invenit, quoties supplicatur in causa cum aliâ in judicio jam pendente connexâ & referens viderit sine contradictione partis adversæ & præviâ aliquali cognitione Processus decerni non posse; in illo narratis supplicationum juxta novissimum Ratisbonensem Recessum §. Alle Supplicanten 73. per adjuncta verisimiliter saltem probatis creditur; in hoc non quidem plena causæ cognitio desideratur, ne sic præposterè disputarentur ante decretos Processus, quæ iis decretis & reproductis ad decisionem principalis negotii hinc inde disputari necesse est, sed perfunctoria, quæ in aliis ad præmittendas literas informatorias judicem commovere poterit, sufficiens est, *textus elegans in Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Wisere Kenserliche Cammergerichts Ordnung. 2c. 85. in verbis; Und in solchem Bericht anders nicht in cognition, als da man sonst extrajudicialer umb Bericht schreibet / gezogen werde. **

3 ¶ Processus Cæsareæ Majestatis nomine, titulo atque sigillo Cæsareo emittuntur. *Ord. part. 3. T. 12. §. Und so solche 2c. 4.*

[* Subscribente ad mandatum Imperatoris (ut stylus habet) proprium, Cancellariæ Directore & Protonotario, vel si Cancellariæ Director absens est, solo Protonotario.

Quando autem sedes Cæsarea vacat, eo tempore sub Dominorum Vicariorum sigillis olim duo-

De Processu Causarum.

bus distinctis hodie uno duorum insignia præsentante Processus emanant, quocunque sive ad partes Rheni, Sueviæ aut Franconiæ, sive ad terras Saxonicas destinantur, ita in tribus novissimis Imperii Vicariatibus servatum ad obitum RUDOLPHI II. Imperatoris Anno 1612. ad obitum MATTHIÆ Anno 1619. & ad obitum FERDINANDI III. Anno 1657. ratio huius est, quia hoc iudicium Camerale juxta & aulicum (*quod tamen in interregno vacat & loco hujus apud DN. DN. Vicarios certum iudicium Vicariatus celebrari & institui solet*) sunt iudicia quæ ipse Imperator exercere solebat, ad omnium Imperii circulatorum usum, in quo nemo terræ suæ prærogativam jure prætendit.*]

4 ¶ Judex in decernendis Processibus plerumque narratis supplicationum nititur, & partis periculo illos decernit, quotiescunque jurisdictio Camerae in dubium vocari potest, maxime si supplicans suo periculo Processus sibi decerni petat: & decretis Processibus iudex inhæret donec narrata libelli falsa esse cognoverit. *Gail. lib. 1. obs. 31. num. 1. & obs. 119. num. 6. & 7.*

[* De jure novissimo autem hoc eatenus mutatum deprehenditur, ut narratorum aliqualis probatio desiderari soleat, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Alle Supplicanten* c. 73. Periculo partis tamen sæpius adhuc citationes (vel nunquam raro inhibitiones) emanant, vel ubi Judici de meritis dubitanti partem appellantem, ne litem

De Processibus decernendis in genere.

agat in frugiferam monere volupe est, vel ubi in fundandâ jurisdictione adhuc hæsitat, vel aliud quoddam obstat, deprehendit, quod appellanti præjudicaturum probabiliter prævidet.*]

§ Et in Processibus decernendis Judex atque Adseffores narrata libellorum diligenter attendunto & ponderanto, & ne Processus contra Imperii Constitutiones, vel jus commune super similibus casibus & factis dissimiles ne decernant cavento.

Recess. Imperii Anno 70. §. Damit aber alle verendungen. 2c. 78. & §. Als dann auch 2c. Recess. Imperii Anno 94. §. Memor. visit. Anno 70. §. In verfassung 2c. Cisner. fol. 62. So soll auch zum fünfften.

6 § Secus si fiat & æqualitas in Processibus decernendis non observetur, Commissarii Imperatoris & visitatores in visitatione Cameræ à supplicibus requisiti causam cognoscunto, & Adseffores quamobrem Processus postulated denegaverint audiunto, & petitionem actoris, si fundatam esse viderint, Processus decernunto, sin ininus deneganto, & pro obtinendis Processibus supplicantem à limine judicii repellunto. *d. Recess. Imperii Anno 40. §. Da auch in diesem 2c.*

[* *Adde text. egreg. ex Recess. Deputationis de Anno 1600. §. Sintemal fürter bey wehrenden 2c. 146. Worinnen Cammerichter Præsidenten vnd Benofizer erinnert werden / sich der Proceß halber eines gleichmefigen styli in den Rechten zugebrauchen / vnd alle contraria præjudicia dadurch zu vermeyden / & ex Recess. Imperii de Anno 1570. §. Wie*

De Processu Caufarum.

wohl auch *ic. 76. ubi cautum* : Wie daß eitte
gleichheit in ertheilung der Proceß durchaus zu hal-
ten in allen wohlgeordneten Gerichten sich gebühre/
item Recess. novissimum de Anno 1654. So viel aber
ic. 130. ubi ordinatum : Daß die dubia Camera-
lia so wohl die Proceß als die jura betreffend / von
den Herren Adfessoribus zusammen getragen / darüber
ein *conclusum* gemacht / vnd zu emendirung aller
Mangel in die Chur Mäynkische Cankelen gesandt
werden soll. Et ex hoc fluit, quod præjudicia in
impetrandis & decernendis Processibus ferè in ma-
jori in Camera sunt authoritate, quam in dijudica-
tura caufarum in quâ vel levis circumstantia totam
variat causam.

An autem decisiones & sententiæ Camerales
ita sint præjudiciales, ut modernis DNN. Adfes-
soribus à Prædecessorum, e. g. Gailii & Mynsin-
geri præjudicatis deflectere fas nullum sit, ele-
gantis equidem dubitationis, sed negativa vera est.

Non enim Adfessores ad Adfessoratum adsum-
pti jurant in Prædecessorum, sed in propriam con-
scientiam nec mentem, vel quandoque errores
aliorum, sed jura & Constitutiones, consuetudi-
nes & statuta loci, quantum rationi conformia
sunt, ut attendant jubentur, *Ordin. Cam. p. 1. tit.*
13. in pr. & tit. 57. præjudicia etiam, ut commu-
ne veriverbitum est, jus scriptum non mutant; sic
præjudiciis Mynsing. & Gailii non usquequaquam
fidendum esse monet *Fichardus consil. germ. 59. vol.*
1. num. 9. & Vultejus 1. consil. Marpurg. 34. num. 53.

De Processibus decernendis in genere.

non esse rarum, inquit, ut ipsi DNN. Adfessores Camerae Imperialis à praeiudiciis suis recedant, quotidiana experientia ita docente; Author observationum editarum post Comm. Magenhorst in Ordinationem Camerae ubi incidisset in contraria Gailii cum Mynsing. rem ita venustè conciliat: *Olim ita obtinuit, hodie non item.* Et Johann Dauth in ardua causa Brunovicensi apud Casparum Klock. 3. consil. 134. num. 302. neque Reverendi & Summi Auditorii Spirensis neque Curiae Romanae decisiones sunt authenticae, inquit, cum suprema illa tribunalia sententias suas saepe in melius commutaverint, vide hac de materia *Gravenm ad conclus. Gailii in Proem. n. 36. 37. 38. & seqq. **

7 ¶ Si Iudex viderit Processum propter aliquem defectum vel conclusionem libelli decerni non posse, & supplicanti facile esse defectum illum resarcire per decretum libello supplici inscriptum, significato, Processus postulatōs secundum narrata, sive petita denegatos esse, d. Recess. Imp. Spire Anno 70. §. Und auß sonderm ic. 81.

[* Juxta stylum hodiernum hoc frequentissimo modo; *Wie geberhen abgeschlagen*/quod innuit defectum in conclusione & petito., vel Processus quales petiti sunt non, sed alios, si rogarentur, decerni posse, *item auff vorbrachte narrata abgeschlagen*/ quod innuit vitium esse in narratis, vel quod requisitum quoddam constitutionis, ex qua supplicatur omissum fuerit, vel quod narrata sint vaga ad nullam specialem constitutionem directa,

De Processu Causarum.

vel etiam quod narrata cum petito non correspon-
deant , *item* ; *Auff vorbrachtes* instrumentum,
auff vorbrachtes vidimus , *auff vorbrachte* Caution
& quæ similia sunt , *abgeschlagen* / - - - -

Nisi enim decreta denegatoria ita , quandoque
conciperentur ut Procurator supplicans animad-
vertere posset , quæ causa denegationis sit , durum
esset clientes ob imperitiam vel negligentiam Ad-
vocatorum aut Procuratorum juris subsidio in to-
tum destitui , *Recess. visitat. de Anno 1562. art. 24.*

Quicquid tamen sit , huius non ita strictè ho-
die datur observantia , maximè quoad supplica-
tionem primam , sed videtur arbitrio Domini Re-
ferentis relictum pro personarum , aut rei quali-
tate discernere , an supplicans spontè & ex astutiâ
majoris lucri per multas supplicas à cliente extor-
quendi ergo in supplicatione quid omiserit , an ex
inadvertentiâ , simplicitate aut inscitiâ erraverit ,
hunc enim vel per decretum vel per schedulam ,
vel per Notarium , monstrando defectum facilius
& citius quam illum instruendum esse judico.

Quod si ultra adhibitam diligentiam supplicans
defectum deprehendere omnino nequeat , de pra-
xi etiam servatur , ut referentem de eo vel per de-
cretum , schedulam , aut Notarium indicando , eâ
qua par est , reverentiâ & submissione in supplicâ
appellet , cui quandoque quamvis raro defer-
tur. *]

§ ¶ Processibus inferenda est causa vel fa-
ctum sive negotium super quo Processus sunt po-
stulati,

De Processibus decernendis in genere.

stulati, ut is, contra quem emanant, instructus ad tribunal veniat. *Ordin. part. 3. tit. 12. §.* Und sollen in solchen Ladungs Briefen 2. *Myns. obs. 85. cent. 5. Gail. lib. 1. obs. 51. & lib. 2. de pace public. c. 7. num. 2. & 1.* Quanquam specialiter ibi citationi causam inferendam esse tradant, quam Ordinatio non solum citationi, verum etiam mandatis & cæteris Processibus inferendam esse generaliter statuit.

[* Praxis docet hanc causam seu quod idem est, narrata Processuum in expeditione ex supplicationibus partium, & maximè ex supplicatione primâ desumi. Ne etiam in Cancellariâ subdolè à partibus aliena supponantur, quam de quibus supplicatum fuit, Protonotarium expedientem, si quid huius deprehendat, ad alteram quæ Cancellariæ servatur supplicationem recursum sumere, *vid. comm. decretum Anno 93. 3. Martij publicatum, & Memor. Procurat. Anno 1608. communicatum, & ex hac causâ, quod in Recessu Imper. novissimo de Anno 1654. §. Ob aber 74. de insinuandis unâ cum mandatis supplicationibus dispositum est, ut superfluum in praxi non servatur.*

§ In decernendis Processibus causarum appellationis & materialia & formalia appellationum, antequam Processus decernantur, diligenter examinanda sunt. *Gail. lib. 1. obs. 119. num. 1.*

[* An autem materia causæ principalis, quæ propriè ad materialia appellationis spectat, in dubium ante litis contestationem vocari, & per con-

De Processu Causarum.

Sequens in recipiendâ appellatione, utrum appellatio sit frivola nec ne, ponderari debeat, eleganter hic quæritur; Gailius citato ab authore loco num. 8. id simpliciter negat. Verum quicquid sit, quia gravamina sunt prima & immediata causa appellationis, quæ si deficient aut non sint justa, causa ad superiorem non rite devolvitur, sed remittenda est, ut inquit Pontifex in c. ut debitus 59. de appellat. quia etiam in appellantis hoc depravato seculo magna sæpè malitia deprehenditur, cum magis spe frustrandi judicati quam corrigendi aut emendandi ejus ad appellationem progrediuntur. Recess. Imperii de Anno 1654. §. Und nach dem 10. 114. & exinde Camera appellationes ex causis frivolis & frustratoriis interpositas, neque olim admiserit, neque nunc admittere soleat, Judex vix manum à meritis ita abstrahere poterit, ut nullo modo in decernendis Processibus ad ea reflectat, idque jure; Nam quid absurdius est admittere appellantem sine gravamine & aperire viam calumniæ in appellati præsentissimam injuriam, secundo, frivola & frustratoria appellationes tam jure Camerali quam communi sunt vetitæ, Gylm. rer. judicat. Cam. lib. 2. decis. 43. in decisionibus summaris num. 69. si ergo vel ex ipsa sententia vel libello causa gravaminis injusta apparet, nihil obstat quo minus Processus denegentur, cum quo tertio convenit jus novissimum ex Recessu Imperii de Anno 1654. §. Alle Supplicanten 74. ex quo quilibet supplicans tam in Processibus appellationis quam

De Processibus decernendis in genere.

quam mandatorum & similibus narrata aliqua ex parte verificet necesse est.

Ad obtinendam inhibitionem nudis narratis supplicantis non dari jam ante docuit *Gailius* 1. obs. 144. num. 7. & ex eo *Frider. Mindan. de Process. lib. 1. cap. 14. num. 2.* proinde etiam in appellationibus à definitivis vel vim sententiæ definitivæ habentibus, in quibus aliàs nisi tertius appellet gravamina specificare non est opus, ad obtinendam inhibitionem maximè proficit, causam gravaminis non tantum exprimere, sed etiam aliquo modo docere, *vid. Frider. Mindan. & Gailium d. loco.*

Quo ad FORMALIA in decernendis Processibus observanda, illa in duplici constitui possunt differentia;

concomitantur enim,		appellationem formaliter interponendam		
			vel	vel
			eam legitime interpositam in Camera introducendam.	

ultra enim Iudex in decernendis Processibus non requirit.

In formalibus appellationem interponendam concomitantibus consideratur primò **QUIS APPELLAVERIT**, an sit principalis, an tertius, si tertius, an appellaverit ut mandatarius principalis, an pro interesse proprio. Si ut Mandatarius, an mandatum ad appellandum supplicationi appositum vel instrumento appellationis insertum sit, alterutrum enim requiritur, nisi sit Procurator ad litem, qui

De Processu Causarum.

cum sit Dominus litis vi legis & Procuratorii, quod habet, appellare potest & debet. Si ut tertius pro interesse proprio; An in scriptis appellaverit, an gravaminis sui causas & interesse suum exprefferit. *Secundò QUANDO APPELLAVERIT*, an intra descendium, idque à die latæ sententiæ, vel habitæ primum scientiæ, si à die habitæ scientiæ, consideratur an Procuratorem apud acta habuerit vel non, si prius, ignorantia vel scientia principalis non attenditur, notitia enim Procuratoris plenam potestatem habentis hoc casu nocet Domino, l. Procurator vers. quod si plenam C. de Procur. Gail. l. obs. 45. num. 1. Græv. ibid. si posterius, appellatio à die habitæ primum scientiæ interposita quidem valet, sed quia facti est, quod Iudex divinare aut supplere nequit, hoc in supplicatione exprimatur necesse est. Si à die latæ sententiæ, constat ultimum momentum diei decimi ad appellandum adhuc utile esse. *Tertiò, QUOMODO APPELLATUM.* An vivâ voce, an in scriptis, si viva voce, an per consuetum extractum Protocolli, si in scriptis, an per instrumentum Notarii hoc sit edoctum; An instrumento sit insertus tenor sententiæ (siquidem ad cognoscendum an appellatio sit admittenda, tenor sententiæ non petitio partis seu libellus inspicitur. (An schedula appellationis, cum die & consule itemque subscriptione appellantis, quamvis hoc ultimum essentielle vitium esse non putarem. An instrumentum juxta Constit. MAXIMIL. I. de Anno 1512, sit in membranâ exhibitum, charta-

De Processibus decernendis in genere.

cea enim non admittuntur, maximè in appellationibus; nisi in loco ubi appellatum, consuetudo aliud obtineat vel membranæ copia haberi non possit, vel adversarius nihil contra instrumentum chartaceum opponat *Schvvanm, obs 172. num. 6. & seqq. Cletzelius de appellat. cap. 5. num. 50.* An juxta stylum Camerae 1. Annus 2. dies appellationis, 3. dies latæ sententiæ ejusque obtentæ notitiæ. 4. Iudex seu judicium à quo, 5. Iudex seu judicium ad quod appellatum, 6. nomen appellantis, 7. nomen appellati, 8. tenor sententiæ à qua. 9. schedula appellationis, 10. gravamina si inserta sunt, & 11. testes hisce nominibus ad marginem indicis instar sint notata & expressa. *Quartò* à QUALI SENTENTIA SIT APPELLATUM, an merè interlocutoriâ, an definitivâ ve ejus vim habente, si ab interlocutoria simplici appellabili tamen, an appellatum sit in scriptis cum insertione gravaminum, si quidem hoc de requisitis & formalibus appellationis ab interlocutoria est.

In formalibus appellationem ritè & legitimè in Camerâ introducendam concomitantibus consideratur *Primò*, AN GRADATIM APPELLATUM, *Secundò*, an ACTA intra trigesium ab interposita appellatione diem coram Iudice à quo sint REQUISITA & documentum desuper cum supplica pro Processibus exhibitum, *Tertiò* an SUMMA Ordinationi Camerae vel privilegio Iudicis à quo, si quod est, sit CONFORMIS, quamvis hoc inagis materiale quam formale appellationis sapiat, *Quar-*

De Processu Causarum.

ad an SOLENNIBUS in iudicio à quo sit SATISFACTUM, vel per realem præstationem, vel ad minimum per sufficientem oblationem, quod documento sive Notarii sive Iudicis docendum, - - - -

Quinto, An intra quatuor priores menses juxta dispositionem Imperii novissimam de Anno 1654. §.

So dann soll sich der Appellant 2c. 61. Processus in Camera rogentur, *Sexto*, an Advocatum sibi in causa patrocinantem appellans in supplicâ indicaverit, eumque ad jurandum vel in eventum ad videndum se incidisse in pœnam non jurantis citari rogaverit, vel ad minimum se eum in Cancellariâ indicaturum obtulerit, *ex resolut. Collegii de Anno*

1657. §. Damit auch ferner 2c. *Septimo*; an libellaverit summariter iuxta atque formali petitione annexâ, articulatus enim è iudicio explosus est, §.

Zu Befürderung der Proceß 59. d. Recess. de Anno 1654. *Octavo*, An in margine libelli gravamina & inter ea quæ noviter deducenda vel melius probanda sunt, ordine suo notaverit, *dicto Recess. de*

Anno 1654. §. Zu Befürderung 2c. 59. *gemein Bescheidt de Anno 1655. §.* Dann sollen zum siebenden

2c. *Nono*, si libellare nolit, an in supplicatione se submissurum ad acta priora oblationem fecerit.

Decimo, An mandatum ad præstandum juramentum de non frivole appellando in primo reproductionis termino, casu quo privilegium Iudicis à quo talia non requirit, legitimè importaverit, *dict.*

Recess. §. Zumahlen aber 2c. 113. quod ultimum et si præcisè sub præjudicio desertionis requiritur, ta-

men

De Processibus decernendis in genere.

men non tam ad expediendos Processus quam ad eos ritè reproducendos necesse est.

Quæritur hic utiliter, quia Recessus novissimus eo saltem casu, doch das Privilegium ein anders nicht erfordert / sub præjudicio desertionis requirit ut primo statim termino mandatum ad præstandum juramentum de non frivole appellando exhibeatur, §. Zumahlen aber 20. 112. An etiam sub eodem hoc desertionis præjudicio idem faciendum in casu ubi privilegium quidem hæc & alia solennia in sui judicii loco præstanda requirit, Iudex autem appellantem se ad præstationem eorundem offerentem admittere noluit? Ego hanc eventuale oblationem præjudicio desertionis munitam esse hætenus in nullo Cameralium nec in Recessibus Imperii aut ordinatione Camerae inveni, sed potius consuetudine quadam in Camera introductam esse arbitror, ut meo judicio oblatio illa quæ in judicio à quo ab appellante facta, sed non recepta est, sufficiens sit, quantum enim se attinet, appellans privilegio satisfacit, interim quia talia definire meum non est, nec ut in his appellantes confidant author ero, sed neque etiam ex mente aut verbis dicti Recessus novissimi hætenus hoc colligere potui, ut mea sententia hic casus ibidem indefinitus maneat, qui primo statim termino ad præstationem solennium, ad quæ in judicio à quo non fuit admissus, se in Camera eventualiter offert, se causamque hoc dubio eximit, quia fortè ex mente constituentium Recessum novissimum, ratione

De Processu Causarum.

ratione legis, analogiâ ordinationis & observantiâ antiqua alii aliter quæstionem desiderent. *]

10. ¶ Processus ante ex Camera non emanato, sive exeunto, quam ad postulationem sive ad instantiam, ut loquuntur, partis litigantis principalis aut ejus mandatarii, aut Advocati & Procuratoris Camerae jurati, de jure principalium instructi atque edocti, & præterea caveritis de mandato in primo termino, itemque ratificatione retro actorum, si necesse fuerit per Iudicem decreti, per Notarium judicii Imperialis in registro consignati, vel, ut vocabulo fori utar, registrati fuerint. *Ordin. part. 3. Tit. 12. §. Und ersilich ic.*

[* Hodie paulo aliter tamen hoc servatur, aut enim supplicatur in causa planè novâ aut in causa in judicio jam pendente, in illa supplicantis Procurator non admodum solentis in judicio usitatæ cautionis ad sceptrum, sed nudâ subscriptione verborum CAVENS DE RATO ET MANDATO, cavet, in hac subscribendo supplicationi, se refert ad legitimationem in judicio jam ante factam, quod pro impetrandis omnis generis Processibus satis est *Ordin. Cam. part. 1. tit. 22. §. Es soll auch ein jeder Procurator ic.* Principales etiam si ipsimet Spiræ præsentés sint, sæpè sub sui nominis subscriptione absque Procuratore Processus rogant. *Ordinat. Camera p. 1. tit. 22. §. 6.* frequenter & ut plurimum tamen ut supplicam à Procuratore Camerae jurato subsignari curent, per decretum admonentur.

An etiam Advocati Camerae jurati vel alii sollicitatores

De Processibus decernendis in genere.

citatores Processus pro aliis in Camera extrahere queant? eleganter quæritur, *Scipio decis. Cam. 174. lib. 3. affirmat.* Verum quia de rato & mandato caveat qui pro alio supplicat necesse est, quia etiam supplicantes Procuratores causæ postmodum in iudicio adesse coguntur, quod Advocatorum officium excedit, ideo observantia & stylus quotidianus hodie hoc non admittit. *]

11 § Interdum tamen etiam ex officio Iudex Processus decernit, ut infra patebit.

12 § In Processibus nomina & cognomina eorum ad quos decernuntur, assignator. *Recess. Imp. Anno 1566. §. Da ein Procurator & sequent. Ordin. p. 3. t. 12. §. Und wo also §. Myns. obs. 66. cent. 2. & obs. 50. cent. 5. Gail. lib. 1. observ. 50.* Nam quod Ordinatio specialiter in citationibus observandum imperat, & illi monent, generaliter ad omnium Processuum genera pertinet.

13 § In Processibus tamen ad Civitates, Collegia & Universitates & familias singulorum nomina assignare necesse non est, sed sufficit Consulem Civitatis, plebem, Collegium vel Universitatem in genere nominare. *Myns. & Gail. ibidem.*

[* Quod æque procedit si creditores hæredes, interesse prætendentes incerti, & proinde per Edictum citandi sint, sic citantur Consules & Senatores Civitatis, Decanus & Capitulum talis Ecclesiæ, Schultetus & communitas talis Pagi, creditores omnes & singuli credita prætendentes, possessor rei incertus qui de facili cognosci nequit, &c.

Ar

De Processu Causarum.

An autem valeat citare Sempronium & uxorem? ita sanè, quia in citationibus perinde est, vel citandi nomen exprimere, vel per aliam demonstrationem in Processibus adscriptam personam ita indigitarè, ut constet citatum esse verè illum qui citandus fuit, *Græverus ad Gailium conclus. 49. num. 5. **

14 ¶ Processus, jurisdictione Camerae non fundata, non decernuntur, sed decreti cassantur. *Ord. part. 2. t. 1. §. Es soll auch demnach ic. 1.*

[* Quod si tamen quo ad fundatam jurisdictionem res ita intricata, & dubia sit ut vix dignosci queat, in dubio pro jurisdictione Camerali pronunciandum & Processus salvandi sunt, uti præclare in causa *Bemningen contra Gleersheimb* suo voto tuetur, referens apud *Casp. Klock. relat. 57. num. 5.* Judices enim Camerae semper proniores esse debent, ad pronunciandum pro sua jurisdictione, cum ipsimet jurisdictionem & superioritatem Imperii factam tectam contra quoscunque servare peculiari juramento adstrictissimè obstringantur, *vid. Thom. Michaelis 1. consil. Klockii consil. 2. in fin. Ruland. de Commissariis & Commiss. lib. 2. cap. 3. num. 3. **

15 ¶ In decernendis Processibus Iudices ne nimis scrupulosi difficilesque sunt. *Mem. visit. Anno 57. §. Und dann daß auch ic. 26. Denzif. Processuum decret. negat. §. 2.*

[* Supplicationes pro iis impetrandis exhibitæ sine mora expediuntur *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Zu dem Ende ic. 62.*

Adsc.

De Processibus decernendis in genere.

Adfessores novitii in dubiis pro concipiendis decretis difficilioribus vota cum senioribus conferunto. *Mem. de Anno 1570. §. In verfassung 2c.* Ut confusio in Cancellariâ & alibi metuenda evitetur clausulas salutare supplicationibus annexas ne attendunto. *Deput. Abschiedt de Anno 1557. §. Biewohl 2c. **

16 § Processibus super religionis negotio postulatis, opera dator, ut quàm primum, quod æquum est, decernatur. *Mem. visit. Anno 61. Denais. ibid. §. 3.*

17 § Narratis supplicationum post Processum denegationem mutatis, & exempli gratia, à pignoratione ad fractam pacem desolutorie translatis: ne quid temerè præcedenti decreto contrarium statuitor: *Mem. visit. Anno 68. Denais. ibid. §. 4.*

18 § Processibus denegatis si denuò supplicetur, & stylus contrarius, vel similiter Processus decreti allegentur, Iudex vel Vicarius tùm eosdem tùm alios plures, veluti senos, octonos, denos, styli peritos Adfessores adhibeto: hi rem summo studio perpedunto & ad juris æqualitatem reducunto. *Recess. Imper. Anno 70. Spira Den. ibid. §. 5.*

19 § Processus quamvis in genere decreti, nisi personis nominatis, ne exeunto. *Recess. Imper. Anno 66.*

[* Hoc est, si fortè Processus adversus citatum quem supplicans in Cancellariâ nominaturum promisit, decreti sint, antequam nomen & cognomen

De Processu Causarum.

men citati indicetur, in Cancellariâ ne expediuntur. *]

20 ¶ Verum enim verò Processuum decernendorum impetrandorumvè ratio per varias & singulas Processuum species plenius & rectius cognoscetur. De quibus deinceps videamus.

COMMENTARIUS.

Secundum narrata denegatos:] *Quibus verbis monetur supplicans, fore ut Processus impetret, si defectum suppleverit aut restituerit, vel errorem correxerit.*

[* Si Iudex viderit:] *in Recessu visitationis de Anno 1562. Unter den Articulen Herren Cammerrichtern vnd Rensigernzugestellt / art. 24. hac habentur: Als auch auff die Supplication / darin nen vmb citation vnd mandata angelanget / vielmahl kein Proceß von wegen vnformblichkeit oder vngeschicklichkeit erkandt / vnd doch geschicklicher suppliciret / dieselbe erkandt werden möchten / vnd also die Parthenen ob imperitiam vel negligentiam Advocatorum Rechtloß stehen müssen / so sollen Cammerrichter jedesmahls / wann sie auff solche Supplicationen Proceß noch erkennen mögen / dannoch die abschlägige decreta dermassen begreifen / damit der Supplicant woran der Mangel/etwas abnehme vnd verstehen möge. &c. *]*

De variis & summis Processuum generibus & de citationibus.

TITULUS III.

De variis & summis Processuum generibus.

Processus decernuntur vel { *inter partes litigantes,*
parti ad tertium.

2 ¶ Processus qui partibus ad partes decernuntur sunt
 vel { *Multarum causarum communes,*
unius causæ proprii.

3 ¶ Multarum causarum communes sunt,
 vel { *Citationes,*
Edicta.

TITULUS IV.

De citationibus earumq; variis formis, ubi de citationibus ad reassumendum, & denunciationibus.

Citationes sunt Processus quibus partes litigantes ad Iudicem citantur sive vocantur, & terminus in iudicio comparendi præfigitur.

1 ¶ In Camera legitimæ citationis requisita observantur, quæ sex sunt.

Hh 2

Re

De Processu Causarum.

[* Requisita citationis sunt vel intrinseca vel extrinseca, intrinseca sex numerantur, extrinsecum unum est, justa scilicet & legalis insinuatio; Quo ad intrinseca requiritur ut sequitur.*]

3 ¶ I. Nomen Iudicis citantis; primò, ut possit citatus videre an Iudex competens sit nec ne. *Gail. lib. 1. obs. 48.* In dubio tamen citatus teneatur comparere & causam quam habet allegare. *Myns. cent. 6. obs. 7. Gail. d. obs. 34. num. 8.*

[* Maxime in Imperiali Camera utpote auditorio omnium supremo, generali & universalis, in eâ enim omnes citationes sub nomine Imperatoris emanant, cui comparendi respectus vix in notorio denegari poterit.

Secundo, ut cognoscat citationem ex jussu Iudicis procedere, quæ enim autoritate partium privata fit, non valet, *plures rationes vid. apud Gailium d. loc. & egregiam limitationem apud Graveum ad conclusionem Gailii 48. consid. 1. num. 4.* ubi specialem jussum non desiderat, si fortè lege municipali constitutum vel consuetudine præscriptum sit, quod nuncius absque speciali mandato Iudicis aut Senatus citationem faceret, *einen vorladen/* qualem consuetudinem Spiræ & Argentorati vigere, praxis horum locorum docet.*]

4 ¶ II. Nomen & cognomen ejus qui citatur. *Gail. ibid.*

[* Nam si sub nomine Petri citaretur, qui vocatur Johannes, citatio non valet, nec arctatur citatus ad comparendum, nisi per aliam demonstrationem

De Citationibus.

strationem e. g. officii, vel huic similem in citatione adscriptam constaret, citatum esse verè illum qui citandus fuit. *Grævus ad Gailium d. loc.**]

§ III. Nomen & cognomen citantis. *Gail. ibidem.*

[* *Cuijunge Schraderum de feudis p. 2. cap. 7. num. 38.* citationibus tamen ad reassumendum non semper principales citari facientes inseruntur, sed ut sæpè, *der vmb gemelte Citation anruffender Anwaldt* / quamvis non tanto melius, cum citati maximè intersit principales, quorum nomine citatio ad reassumendum impetrata est, scire, ut de eorum qualificatione cognoscere vel aliàs defensionibus se instruere possit. *]

6 § IV. Citationis causæ. *Gail. ibid.*

[* *Textus in Ordin. Cam. p. 3. tit. 12. §. Und sollen ic. 2. cui jung. Mynsing. 5. obs. 85. Schraderum d. loc. & Græveum ad Gail. 1. obs. 51.* Causa hæc desumitur ex libello supplicis citantis, & de stylo novissimo ex *Recess. Imper. de Anno 1654. Diesem nechst ic. 29.* libellus summarius supplicationi pro citatione vel est adjungendus, vel si libellare non est volupe, in supplicatione oblatio facienda, quod narrata citationis loco libelli in primo termino velimus repetere; Imo hoc ultimo casu citatio libelli vices sustinet, ideo in conclusione seu petito libelli supplicis non tantum pro citatione sed etiam pro condemnatione partis adversæ instandum esse idem *Recess. noviss. d. loc.* disponit, quod pro concipiendis supplicationibus & extra-

De Processu Causarum.

hendis citationibus hoc tempore probè notandum, quia ob has & alias informes petitiones quotidie denegari solent. Sic in effectu quæstio olim inter Dd. controversa; libellus an citationi sit inferendus vel cum citatione transmittendus? per dispositionem novissimam maturandi Processus ergo affirmativè decisa, & in Camera praxi introducta est *]

7 § V. Locus Iudicii. *Gail. ibid.*

[* Cujus tamen sex vide fallentias *apud Graevum ad Gailium d. loc.* In Aula Cæsarea hoc ferè fieri nequit, quia enim hoc iudicium comitatur Cæsarem quocunque locorum residendi animo vadit, ideo citationes ad hoc emanant, ut citatus compareat responsurus in loco ubi pro tempore iudicium hoc exercebitur. *]

8 § VI. Dies atque terminus citationis. *Gail. ibid.*

[* Qui in Processibus appellatoriis præcisè, in citationibus & mandatis cum clausula ut plurimum 60. in mandatis sine clausula & citationibus ad reassumendum 30. dierum est, *vid. Recess. Imper. de Anno 1654. §. So dann 1c. 61. & §. Wirt de hierauff 1c. 31.* quamvis aliquando etiam pro distantia vel vicinitate loci extendatur aut abbrevietur, maximè in mandatis cum clausula, ubi sæpè 30. dies citato præfiguntur.

Extrinsècum requisitum in legali & iusta insinuatione consistens relegendum est ex Ord. Cameræ part. 1. art. 38. & consistit in officio nunciorum

De Citationibus.

sum circa insinuationem Processuum, de quo infra. *]

9 ¶ Sed illa requisita citationis propria non sunt, sed quorundam aliorum etiam Processuum communia.

10 ¶ In citatione plurium locis disjunctorum una omnibus certa ad comparendum dies præfigitor: totidemque nuncio exempla, & cum his originale reproducendum, insinuanda traduntur, *Ord. p. 3. t. 12. §. Als auch nach re.*

11 ¶ Citationum variæ formæ & varii formis conjuncti fines sunt: nam pro causarum qualitate variantur.

12 ¶ Sic, ut Camera Imperialis stylus est, in causis fractæ pacis publicæ citantur accusati ad videndum se omnes ac singulos propter commissum crimen fractæ pacis publicæ in pœnam jure communi, ordinatione & constitutionibus Imperii de pace publica constitutam, præcipuè verò Cæsareæ Majestatis & Imperii bannum incidisse, sententia & jure declarari & publicè denunciari, vel ad producendum exceptiones, quamobrem illud fieri non debeat, vel ad videndum declarari in pœnam privationis vel se privari omnibus gratiis, privilegiis & juribus, quæ à Cæsarea Majestate, eiusque majoribus, & Imperio recognoscit, aut ad producendum exceptiones quamobrem illa declaratio fieri non debeat &c. quemadmodum citari solent personæ Ecclesiasticæ, itemque fœminæ fractæ pacis publicæ accusatæ.

De Processu Causarum.

13 ¶ In causa purgationis fractæ pacis publicæ suspectus & accusatus citatur ad purgandum.

[* Quod fieri potest vel coram Cæsare, Camera, vel ordinario, *Ord. Cam. p. 2. tit. 10. **]

14 ¶ In causis relaxationis ad effectum agendi citatur reus ad videndum relaxari juramentum vel excipiendum.

15 ¶ In causa dationis & confirmationis tutorum & curatorum citantur nominati ad videndum se ordinari tutores vel ad excusandum: & testamento tutor constitutus, si non admittatur, nec tabulæ testamenti exhibeantur, ad exhibendum.

[* In casu ubi minor conveniendus non habet curatorem, citatur ad nominandum curatorem ad litem vel videndum sibi ex officio dari, &c.]

16 ¶ In causis pignorationum citatur pignerator ad docendum de paritione & articulandum de jure pignerandi capiendivè, vel ad videndum se ob non præstitam paritionem in pœnam declarari. *Ord. part. 2. T. 22. Gail. de pign. obs. 13. Denais. Mandata super Const. pign. §. 2.*

17 ¶ In causa restitutionis in integrum ad videndum se restitui.

18 ¶ In causa exonerationis mandati Procuratorii ad videndum exonerari.

19 ¶ Debitores ære alieno obruti, qui dilationem quinquennii, vel ut vulgò appellant, quinquennale sive moratorium ab Imperatore impetrant, citantur ad creditorum instantiam ad satisfaciendum vel fidejussum præstandum, quemadmodum

De Citationibus.

dum Processus in Camera decreti sunt civibus
Francofurtanis contra civitatem Erphurdiam An-
no 1570.

20 ¶ In causis l. diffamari citatur Reus sive
diffamator, ut compareat ad videndum & audien-
dum sibi postquam diffamatio probata fuerit cer-
tum terminum præstitui ad deducendum & prose-
quendum jus per diffamationem prætensum co-
ram Iudice Camerae Imperialis, intellige si causa
immediate ad Cameram pertineat, vel coram Iu-
dice competente, & nisi ea ratione in termino
constituto processerit, perpetuum silentium sibi
imponi. Daß der Beklagte oder Diffamant auff
N. Tag selbst oder durch einen vollmächtigen An-
walde erscheine / zu sehen vnd hören / ihm nach dem
die obgenandte diffamation in Rechte ferner würde
dargethan werden / einen benandten Termin / seine
durch solche diffamation angemachte Spruch and
Forderung an gebührenden Orten in Rechte zu thun
fürzunehmen vnd ansetzen / vnd im Fall er daß als-
dann also nicht thete / ein ewiges stillschweigen zu er-
kennen vnd aufzulegen. 2c. Vide Blarerum ad l. dif-
famari cap. 5. num. 50. & num. 71. ubi in causis l.
Diffamari interdum citationem cum comminatio-
ne poenæ in iudicio Camerae Imperialis decerni
dicit: & num. 54. & 61. ubi eandem cum mandato
impetrari in Camera tradit.

[* In citatione ad videndum sibi concedi be-
neficio auth. hoc nisi &c. citatur pars adversa
ad videndum dari in solutum deficiente paratâ pe-

De Processu Causarum.

cuniâ bona reliqua mobilia & immobilia, weisen impetrans der beständigen vnd jure communi fundirter Intention ist / an statt abgehender bahrer Zahlung seine creditores durch dargebung seiner noch übriger beweg vnd unbeweglicher Güter auch debitoren vnd Schulden juxta dictam auth. & eius requisita zu befriedigen / quæ citatio etiam fundatur in Recess. novissimo de Anno 1654. §. So viel nun re. 168. sed qui in hoc Processu obtinere vult, requisita huius authenticæ, de quibus inter alios videndus Mayius in discussione levamin. inop. debitorum cap. 4. sect. 10. per totum. exactè probet necesse est, sic in causa R. Erben contra R. von W. ut huius citationis requisita impetrans probet per sententiam judicatum 11. Februarii Anno 1655. & in causa S. contra creditores 20. Octobris Anno 1657. citatio eam ob causam quod requisita non fuerint probata, cassata fuit: *

21 ¶ Ad confirmationes contractuum citatur adversa pars ad videndum fieri confirmationem, Gail. lib. 2. obs. 1. vel contra ad videndum rescindi vel cassari videlicet contractum, si bona alienentur, quorum alienatione interdictum est.

[* In citationibus ad videndum transsumi e. g. privilegia vel similia, citantur interesse prætendentes in genere, vel in specie die befreyungs Brisse in originali an Schrifften / Insigell / vnd Handzeichen zu besichtigen / zu transsumiren / vnd Richterl. decretum darüber ergehen zu lassen / denen transumpten Glauben zuzustellen / vnd welches Orts

De Citationibus.

Orts man interesse dargegen zu haben vermeinen möchte / solches in Rechten fürzubringen vnd endlichen Endscheidt darüber zugewarten.

In citationibus ad reassumendum citantur partes ad reassumendam & prosequendam causam in eo statu in quo ad huius aut alterius partis seu Procuratoris obitum relicta fuit.

Sic citantur partes ad videndum se privari e. g. Emphyteusi *de quo exstat præjudicium de Anno 1606. allegatum à Thom. Merckelbach apud Klock. 2. consil. 48. num. 203.*

Item ad reddendum rationes, desuperque quietandum &c. item se incidisse in pœnam l. ult. C. de in jus vocando l. ult. C. de pœna Iudicis qui malè judicavit, & similia, &c. non obstante quod nonnulli Dd. statuunt pœnas dictarum & similia odiosarum constitutionum Imperii desuetudine quadam obsoletas esse vel alias in non usum venisse, qualia ipsis defendenda relinquo.

Item ad videndum se immitti in hæreditatem vel confirmari ex l. fin. C. de Edicto divi Hadriani tollend. *vid. Cass. Klock. consil. 28. num. 8. tom. 2, vid. plura apud Gylm. præiud. Camer. verb. citatio. & quis enumerabit citationum formulas pro qualitate actionum varias, multiplices & diversas. quæ omnes facile impetrantur, jurisdictione benè fundatâ & narratis ex parte, ut vult Recess. de Anno 1654. edoctis.*]*

22 ¶ In causis denegatæ justitiæ citatur reus ad prosequendam causam.

De Processu Causarum.

23 ¶ In causa citationis ad purgandum ob suspicionem, articuli causas purgationis continentes quos vulgò purgatoriales appellant, citationi inferendi sunt, & præterea securitas publica citato denuncianda & præstanda. *Ord. part. 2. T. 10. in princip. Doch daß dem Richter ic. Myns. observat. 81. cent. 2.* (ubi notandum, in causa purgationis additionales articulos ad purgatoriales quidem admitti, sed Reum ad eos respondere non compelli, sine nova citatione) *Gail. lib. 2. de pace publ. cap. 7. num. 3.*

[* Olim ex *Ordinat. Camerae part. 2. tit. 10.* citati ad purgandum, Electoribus & Principibus exceptis, coram adesse & in persona articulatis suspicionum causis respondere jubebantur; Per *Recessum Visitationis de Anno 1560.* autem hoc immutatum & citatis ut in primo termino per Procuratorem respondere possint indultum est, ipsis in persona demum adesse iussis, ubi purgatione juratâ opus erit. *Recess. Visit. de Anno 1560. §. Biemvol dann ic. 13.*

24 ¶ In causis appellationum Citationibus fatalium prorogationes inferendæ sunt. *Memor. visit. Anno 59. Denais. Process. emanatio;* sed causa prorogationis inferenda non est. *Vide sup. lib. 1. T. 25.*

[* Quod si prorogatio fit Processibus in Cancellariâ jam dum expeditis, hoc casu de stylo consueto supplica cum originali decreto per nuncium insinuantem appellato simul cum Processibus intimatur vel ad minimum in 1. termino reproduci-

tur,

De Citationibus.

tur, quamvis hoc ultimum non satis tutum sit.

25 ¶ Citatio in Camera Imperiali ad totam causam & unica atque generalis ad omnes & singulos iudicii actus sive terminos decernitur, ita ut etiamsi sententia definitiva pronuncianda sit, citatio tamen nova ad audiendum sententiam non requiratur. *Myns. observat. 33. cent. 4. Gail. lib. 1. observ. 59. num. 10. Blarer. ad l. Diffamari cap. 6. num. 42.*

26 ¶ Causæ tamen quædam sunt in quibus plures citationes in Camera requiruntur & decernuntur, veluti l. in causis fractæ pacis. *Ordin. part. 2. tit. 10. §. Würde sich aber &c. Myns. obs. cent. 2. & obs. 33. cent. 4.*

[* Intellige in Processu purgationis, in quo si citatus ad purgandum in termino præfixo non comparet, articuli in causa purgationis adhibiti in contumaciam pro confessis acceptantur, contumax pro obnoxio habetur, & iteratò citatur ad videndum se incidisse in pœnam banni Imperialis. *Ordin. Cam. d. tit. 10. §. Würde sich aber &c. 1. **]

27 ¶ II. In causa l. Diffamari. *Myns. d. obs. 81. Gail. lib. 1. obs. 12. num. 4. Blarer. ad l. diffam. cap. 6. num. 40.*

[* In qua citatus, ad primam citationem non comparens, antequam perpetuo silentio mulctetur, denuo citatur, bina enim citatio ad impositionem perpetui silentii requiritur juxta *Gail. 1. obs. 12. num. 4. & Dd. in genere. **]

28 ¶ Et in hoc causarum genere, ut illud hic obiter

De Processu Causarum.

obiter addam, citatio non aliter quàm ex fundamento juris communis decernitor. *Memor. visit.* Item nachdem 2c. *Cisner. fol. 345. Confer Gail. obs. 10. lib. 1. num. final.*

[* Si jurisdictio Camerae adversus diffamato-rem immediatè fundata est, de hoc enim casu intelligendus author; aliàs in causis turbatae pacis publicae, atrocium injuriarum, & similibus casibus scandalum spectantibus, contra personas austregis gaudentes ex solâ ordinatione Camerae supplicandum esse, supra jam dum indicatum est. *]

29 § III. In causa Restitutionis in integrum contra lapsum fatalium appellationis proseguendae *Gail. lib. 1. observ. 143. num. 1.*

[* Ita ut prius impetranda sit citatio ad videndum restitui, & postmodum, obtentâ restitutione, citatio in causa principali. Sed annè etiam adversus omis- sam appellationem & sic adversus neglecta fatalia interponendae, talis citatio in Camera impetrari poterit? Author in hoc sequitur Gailium, qui d. loc. num. 1. talem restitutionem coram Iudice à quo petendam esse adserit. Sed utut rarum sit talium meminisci, tamen verius est liberum esse appellanti ubinam, sive coram Iudice à quo, sive coram Iudice ad quem eam petere velit, uti post Bartolum in l. Praeses 5. C. de appellationibus, Alexandrum in l. si ut proponis 4. C. quom. & quando Iudex Bald. & Anglum in l. 1. C. si saepius in integrum restitutio &c. tueretur Mauricius in tract. de restit. in integrum cap. 239. in fin. & consentit Maynsing. cent. 4. obs. 17. allegans

De Citationibus

allegans se meminisse minores ob omiffam appellationem in Camera restitutos esse. Cum enim per remedium restitutionis ut sententia Iudicis à quo iniustitiæ arguatur, via sternitur, pergrave esset Iudicem à quo propriæ iniquitatis habere cognitorem imo vix illa à Iudice à quo speranda esset; Et cum superior sit ille, qui iniquitatem seu iniustitiam hanc corrigit, quidni & ille esset, qui de mediis ad hoc perveniendi, & sic de ipsa restitutione cognosceret, juribus speciatim nullibi refragantibus.*]

30 ¶ In iudicio Imperiali etiam citationes per edictum in locis publicis affigendæ decernuntur, veluti in causis fractæ pacis si in personam vel ad domum solitæ habitationis executio citationis fieri nequeat, imo Fall die Citation dem Citirten nicht vnter Augen oder in seine gewöhnliche Behausung verkündet werden möchte 2c. *Ordin. p. 2. t. 10. in princ. vers.* Welche Ladung auch *Gail. lib. 1. obs. 57.*

[* Item citantur per Edictum Vagabundi, latitantes per dolum, ne citatio ad se perveniat, impedimentum præstantes ne citentur, personæ terribiles quibus sine periculo citatio ad domum fieri nequit, extra Imperium degentes, possessores rei incerti, absentes & in loco non tuto degentes, in genere personæ incertæ quæ inquirendo vix certiorari possunt, vel si tantus sit citandorum numerus, ut non nisi maximis sumptibus & difficultate in explicabili singuli citari queant, maximè concurrente quorundam incertitudine, semper autem

De Processu Caufarum.

trialoca, in qua citatio affigenda in supplica designanda sunt, aliàs citatio denegatur & decernitur, wosern Supplicant die Dertter in welchen die citatio angeschlagen werde / benennen wirdt / soll ferner darauff ergehen was Recht ist. *tale decretum latum in causa Weckolm. contra Diepolitische creditores 5. Iulii Anno 1651. & causis centum aliis.*

31 ¶ Per Edictum Regis Galliarum & Ducis Brabantiae subditos Cameram aliquando citasse observavit *Gail. lib. 1. obs. 36. num. 7.*

32. ¶ Sic, inquam, citationum formæ pro caufarum qualitate & varietate formantur, & quarundam caufarum speciales & propriae sunt, quæ rectius ex usu & praxi quam præceptis addiscuntur. Sed citationis multarum caufarum forma communis est, ut veniat citatus ad petitionem sive postulatum actoris responsurus.

[* Scilicet in termino in citatione præfinito, si Processum in contumaciam evitare velit;

Vulgatum enim est citationem hæc duo continere, ut citatus compareat, & ut compareat in termino: *Myns. 5. obs. 86. **]

33 ¶ Pauperibus ad Cameram provocantibus citationes non decernuntur, sed tantum compulsores, ne sumptibus graventur, & ex actis ad Cameram delatis perfunctorieque examinatis, si verisimiliter de justa litigandi causa constet, tunc demum citatio pauperi decernitur. *Ord. part. 1. tit. 41. in princ. Gail. lib. 1. obs. 31. num. 8.*

34 ¶ Sed quid si provocatus præveniat provocantem,

De Citationibus.

cantem, & Iudici appellationis per literas vel supplicationem statum causæ significet allegando causas relevantes, quamobrem appellanti Processus decernendi non sint, quod scilicet sententia à qua appelletur non sit Ordinationi aut privilegio conformis & ad acta se referat, an ille audiendus fuerit & in dubio Processus decernendi? *Gail. ibid. n. 9.* & sequent. audiendum esse negat.

[* Hoc enim decretum denegatorium ad maximum partis appellantis præjudicium causam definiret, alterâ parte inauditâ, quod absurdum est, quicquid tamen sit, callidis clientibus eorumque patronis hoc usu frequentissimum est; ut vel maturè per literas informatorias à Iudice à quo ad Cameram emissas, antequam pars quæ jam appellavit, Processus obtineat, Iudicem de statu informet, vel partem appellantem supplicando pro mandato de exequendo, mandato manutentiæ rei judicatæ mandato immisforiali, vel pro statu causæ simili in Camera præveniant, quo ipso dum datâ opera remonstrant qualitatem causæ inappellabilem, si non ipsum quæsitum mandatum, tamen ut plurimum hoc lucrantur, ut Processus parti appellanti difficilius succedant, vel inhibitio denegetur, vel etiam quandoque literæ informatiæ vulgò *Bericht, Schreiben* ad Iudicem priorem præmittantur.

Supplicationes pro denegandis Processibus ita directè exhibere cum periculo mulctæ conjunctum est, uti ex aliquot præiudiciis mihi notatum,

De Processu Causarum.

nisi tamen relevans aliqua excusatio supplicantis præmittatur. *Sic in causa Bund. W. contra das B. Ambt dase!ben* appellationis ante decretos Processus à parte appellata pro cassanda vel saltem suspendenda inhibitione supplicatum, & supplicatio hac non attentata, sed ad iudicium remissa & 10. Iunii Anno 1658. loco exceptionum producta fuit. *

35 Procuratore aut altera parte ante vel illo etiam post litis contestationem defunctis: Procurator alter citationem ad reassumendum ante omnia, si velit postulat. *Memor. visit. Anno 57. Denais. Citatio ad reassumendum. §. 1.*

[* Post conclusionem autem parte vel Procuratore decedentibus, causa etiam sine citatione ad reassumendum concipiendo sententiam in Procuratorem seu partem superstitem, deciditur, citatis in executione respectivè vel partibus vel hæredibus. *Vide judic. & Adsess. Mem. de Anno 1578. §. Und demnach sich* etc. 6. *Denais, d. loc. cum quo convenit Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Nach dem auch* etc. 76. & *Recessus noviss. de Anno 1654. §. Damit auch* etc. 93.

Hodie, quia mandata Procuratoria non tantum in personam clientis, sed & hæredum, item non tantum in Procuratorem ipsum, sed etiam casu quo decederet, in substitutum concipienda, & ad causas exhibenda sunt, ut sic instantia de jure novo in hæredibus & Procuratorum substitutis, sine sufflamine reassumendæ litis continuari possit, ideo citationes ad reassumendum in omnibus causis

causis noviter post Recessum novissimum introductis aliisque in genere, in quibus tale Procuratorium exhibitum, cessant.

Et quoties casus accidit, quo vel pars ipsa vel Procurator moriantur, pars adversa adversus hæredes vel substitutum Procuratoris demortui Processum continuat, *Recess. Imperii de Anno 1654. §. Damit auch* 2c. 93.

Procurator cliente mortuo intra tres menses hæredes nominato, Iudici autem etiam nominatione hac non expectata in personam Procuratoris sententiam publicare liberum esto. *d. Recess. §. Damit auch* 2c. 93.

In causis antiquis vel per mortem partium vel Procuratorum desertis citatione ad reassumendum opus adhuc est, quoties I. Neutrius partis apud acta Procurator existit. *Vid. Iud. & Adsess. Mem. de Anno 78. §. Und demnach sich* 2c. 6. & *Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Gleichermassen* 2c. 77. II. si pars altera vel huius Procurator ante finalem causæ submissionem moriantur, nec se ad acta, ut nunc moris est, ante legitimaverint.

Quid autem eo in casu, ubi Procurator cavendo saltem comparuit & decessit, dicendum? Et hoc casu in causis omnibus sive antiquis sive novis citatione ad reassumendum opus esse nullus dubito, cautio enim quæ præstita est, nullum hæctenus obligavit substitutum contra quem lis continuari posset.

Quid si præstita cautione moriatur principalis?

De Processu Causarum.

Hoc casu vi præstitæ cautionis Procuratorem esse obligatum importare mandatum à defuncti hæredibus, ipsa cautio indigitat, cavens enim hoc pollicetur quod velit importare Procuratorium ad normam styli novissimi expeditum, quod ambitu suo non minus hæredes quam principalem complectitur.

Optima tamen via declinandi ambages citationum ad reassumendum è praxi novissima emergit. *Primo*, quia specialia Procuratoria è judicio sunt explosa, & Recess. novissimo Ratisb. de Anno 1654. §. *Demnach* ic. 95. ordinatum, ut generale mandatum ad omnes causas præsentis & futuras à quolibet Procuratorum se in causis legitimante producat; Exinde quilibet causam reassumpturus indagat, num adversarius forsitan in causis aliis in Camera clientem agat & quendam è numero DNN. Procuratorum hoc generali mandato jam dum instruxerit (quod in Statibus Imperii, Civitatibus & communitatibus vix fallit;) eoque adinvento sub hac ferè formula contra ipsum agit: *Weilen Herr Dr. N. N. von N. N. mit generall Gewalt versehen / als will von ihm vernehmen / ob er auch zu dieser Sachen copiam signatam solch seines habenden gemeinen Gewalts zu legen bereit sey.* Si annuit benè est, sin secus, implorat officium Iudicis, ut per sententiam ad hoc constringatur, in quo Iudex amore promovendæ causæ ita facilis est, ut etiam adversus Procuratorem se legitimare tergiversantem multam sæpe dictando reservet.

Secundo,

De Citationibus.

Secundò, quia hoc genus reassumendi causas nonnisi in ordine novarum cursu & recurſu ſuo præ reliquis tardiore locum invenit, causam reassumpturi per interlocutum Domini Iudicis ad hoc opportunum quærunt occasionem hoc agendi in ordine quem vocant ſententiarum: interlocutum quod occasioneſi infervit tale eſt: *In Sachen N. N. contra N. N. iſt der Beſcheide / würde ſich jemand auff Absterben voriger Anwäldte zu dieſer Sachen legitimiren / daß alſdenn ferner darinnen ergehen ſoll was Recht iſt / quo publicato*, ſtatim in ordine ſententiarum legitimatio ex parte causam reassumentis fieri, & contra partem adverſam ejuſque Procuratorem generalem, ut ſupra dictum, implorari poteſt.

Citatio ad reassumendum vel judicialiter vel extrajudicialiter rogatur, judicialiter in publica rogatur audientiâ per Recessum oralem & à Iudice ſeu Præſidente audientiis Adſeſſore ex continenti per verb. *erfende* decernitur. Extrajudicialiter rogatur per ſupplicam & inter hos modos prior omnium expeditiſſimus eſt, *]

36 ¶ Sic contra nominatos vel laudatos in iudicio Citatio decernitur, ut cauſæ defendendæ adſint, intellige ſi reo ſua ſpontè non adſistant, quam Citationem proprio nomine Denunciationem vocant.

[* Hæc duplex eſt, aut enim fit ad effectum declinandi iudicium, & ſubſtituendi denuncia-
tum, aut fit ad effectum adſiſtentiaſ ſeu defenſio-

De Processu Causarum.

nis, prior locum habet in speciali illa dicta nominatione, quæ fit ab eo qui alterius nomine possidet, utpote Colono, inquilino, depositario, commodatario, &c. Si enim colonus ratione prædii quod colit, inquilinus ratione ædium quas inhabitat, depositarius ratione rei apud se depositæ in iudicio conveniatur, nominando Dominum, effugiunt iudicium & statim liberantur, *l. 2. C. ubi in rem actio &c.* modo ante litem contestatam fiat. *d. leg. & ibid. Vultejus. Marant. in speculo membr. 6. part. 6. num. 1. Mynsing. in cap. quoniam frequenter extr. ut lite non contestata.*

Cujus verò sumptibus hoc casu denunciatoriales expediendæ? elegantis quæstionis est; Nam cum sola nominatio conventum actione liberat, & ab instantia absolvit, videtur actori, si actionem prosequi velit, onus citandi suum adversarium non ineptè injungi; E-contra in iudicio frequentius & de jure verius est, impensis Coloni, Inquilini, Depositarii vel Commodatarii hoc faciendum; actiones enim reales personam detentorum non declinant, quo usque Domino se actione ex re sua pulsari per Iudicem non denunciaverint, *secundo* etiam nominatio hæc causa est, quare denunciatoriales hæc à Iudice emittantur, sumptus etiam proinde ferant, cui causam dederunt, necesse est. *ita sentit Paul. de Castro in l. si quis alterius 2. C. ubi in rem actio &c. Berlich. 1. conclus. pract. 24. num. 130. Perez. ad Cod. d. 1. ubi in rem actio, l. 2.*

Et ut denunciationis materia, quia apud Camerales

merales rarior est, in praxi tamen suum frequentem usum habet, quantum huic tractatui convenit, paulo altius repetatur; Vel convenitur & actione pulsatur reus proprio vel alterius nomine, si posterius, vel convenitur actione reali aut in rem scripta, vel merè personali, si actione reali vel personali mixta aut in rem scripta, tunc nominando rei Dominum & petendo ipsi per Iudicem denunciari à lite eximitur, ipsius allegationi quod alterius nomine possideat, quantum ad hoc creditur, & interim, donec denunciatio ad notitiam denunciato perveniat, in causâ supersedetur. Si personali, aut convenitur ex contractu quem alterius nomine fortè ex mandato gessit, aut ex delicto quod alterius nomine ex mandato tertii fortè perpetravit, si ex contractu quem alterius nomine gessit convenitur, nominatio quidem in specie ita dicta non habet locum, quia actio personalis afficit & sequitur personam conventam, nec proinde etsi nominet autorem à iudicio eximitur, danda tamen sunt ipsi denunciatoriales adversus Dominum, ex cuius mandato & jussu cum alio contraxit, ut de defensionibus Domini possit instrui, & postmodum si succumbat commodè regressum sumere, sic Procurator ad negotia super contractu nomine & jussu Domini inito rectè impetrat dilationem ad denunciandum Domino ut possit de suis defensionibus copiam suppeditare. Si ex delicto, quod alterius nomine perpetravit vel commisit ad jussum alterius, convenitur, eo casu

De Processu Causarum.

quia mandatum alterius non proficit ad excusationem, nec etiam nominatio authoris locum habebit.

Si priori modo, hoc est proprio nomine quis convenitur, tunc vel tantum jus illud, quod conventus in re habet & possidet, atque à jure alterius quem laudare intendit separatum est, in quaestionem deducitur; Aut de tota rei summâ, seu de re in solidum, in qua laudatus suum etiam interesse habet, idque vel propter evictionem quam debet, vel ob jus quod in præsentis sibi rei que inhærere contendit, litigatur; priori casu denunciatoriales non admittuntur, quia denunciati jus extra litem est, & ideo nulla rei ad ipsum spectat, defensio, sic e. g. si superficiarius ratione juris quod in superficie habet, conveniretur, denuntiatio ad Dominum proprietatis fundi non datur, cum jura utriusque diversa sint, & defensio principaliter non ad Dominum fundi, sed ad superficiarium spectat. Posteriori autem in omnibus casibus ubi ratione evictionis denunciatus, seu laudatus obligatus, vel laudati principaliter interest, ne res auferatur, denunciatoriales jure dantur, non quidem ad effectum ut reus conventus ab instantia absolvatur, & judicium in denunciatum confundatur, ut inter alios sentit *Gamma decis. 265.* sed ut liti adsistat, causamque simul defendat.

Quia vero haud raro hæ denunciatoriales ad effectum retardandæ litis petuntur, ut sic dum de as-

sistentia

De Citationibus.

Assistentia disputatur, causa principalis in præiudicium actoris quiescat, Dominus Iudex in imperiendis vel denegandis illis ad hoc maximè reflectit. *Primo* An onus adfistentiæ seu defensionis causæ denunciato jure incumbat, *secundò*, an justo tempore rogatæ sint. Quoad prius enim notum est, denunciaotiales non dari ad effectum nudæ scientiæ litis, sed defensionis & adfistentiæ, quem effectum si lucrari nequeant, vanum esset ipsas decernere. Quoad posterius mera calumnia esset post conclusionem causæ, vel etiam post sententiam, imo post publicationem testium, ubi jus laudati non amplius integrum aut saluum est ad sufflaminandum Processum eas admittere.

Ita Thomæ Michelis, affinis noster quondam honoratissimus, qui referens relationis primæ apud Klockium in causa Elver eldt contra Oldenbockum Doctori Krämer petitionem suam ratione decernendarum denunciatorialium denegavit, quod justam causam non adduceret onus defensionis laudatæ Cæciliæ Groll incumbere.

Eodem modo referens apud Gylmann. *ver. judicatarum Camera libro 1. decis. 28. num. 28. num. 1. 8. & 14.* cum aliis consentitibus denunciatoriales denegavit, quod nimis serò rogabantur, cum jam in causa conclusum esset, in causa S. G. contra C. B. von E. cui jung. simile præjudicium in causa Schuleheiß vnd Gericht der vier Dörffer D. & E. appellanten contra Casp. Balthasar von E. appellaten apud Meischner. *tom. 3. decis. 17. n. 1. & 15.*

De Processu Causarum.

Formulas denunciatoriales vide apud Gylman, tom. 1. symph. p. 2. pag. 264. ibidemque supplicationes pro iis impetrandis, & consule de hac materia post alios Marant. in specul. p. 6. membr. 5. & 6. Vincent. de Franchis decis. 523. Berlich. 1. conclus. practicab. 24. Tiber. Decian. consil. 97. num. 3. vol. 3. & Iohann. Meischner. tom. 4. decis. Camer. decis. 8. per tot.

COMMENTARIUS.

Quinquennale sive moratorium:) Vide Guidonem Papam quæst. 97. & 109.

Ad satisfaciendum vide l. quoties & l. universa C. de precibus Imperatori offerendis DD. ad easdem sed noveris, inducias illas quinquennes, ut illud hic addam, nulli nisi qui testimonio Magistratus sui, vel aliis documentis se non vitio sed fortuna & calamitate ad inopiam pervenisse, concediet concessas nullas irritasque esse. vide Recell. Imp. Anno 48. §. 22. Denais. induciæ.

Citatio ad reassumendum:] Intellige citationem ad reassumendum decerni nisi duo Procuratores constituti fuerint, & alter adhuc superstes sit. Vide Rulandum de commiss. lib. 1. num. ubi præjudicium annotavit in causa Brandenburg contra Nürnberg.

Alter a parte:] Intellige contra heredes, si ante conclusionem causæ pars vita defungatur, etiamsi Procurator vita defunctæ partis per contestationem litis Dominus factus sit. Gail. lib. 1. obs 109. Nam si post conclusio-

clusionem moriatur, distinctio quaedam observanda, de qua infra suo loco.

Nominantis sive laudantis:] Differunt authoris *nominatio & laudatio*. Nominat authorem reus conventus actione reali ob rem quam possidet nomine non suo sed alieno, puta si conveniatur is, qui rem tenet conductam, aut depositam, aut commodatam, aut precario datam. Vide Myns. obs. 58. cent. 2. & obs. 24. cent. 3. obs. 14. cent. 5. & obs. 33. cent. 6. Laudat verò authorem qui convenitur actione reali ob rem quam accepit à tertio, qui author ipsi esse dicitur, utpote à quo causam habeat: Et rem si habet ex titulo lucrativo laudatio ante litem contestatam proponenda est: At si ex oneroso, tam post, quàm ante litem contestationem locum habet: de laudatione & nominatione auctoris vide in Speculat. part. 6. membro 5. & 6.

Denunciationes:] Antehac Camera Processus quos Denunciatoriales appellabant, emittere consuevit, quibus Iudex parti in iudicio succumbenti, & Procuratorem apud acta non habenti sententiam latam esse significabat: quos hodie in desuetudinem abiisse ferunt.

[* In citationibus ad videndum transsumi:] nota exemplationes privilegiorum in Camera impetrari posse citatis iis quorum interest, Wurmb. lib. 1. pract. obs. tit. 20. obs. 1. num. 4. ubi refert præjudicium, Thom. Merckelbach. apud Casp. Klock. 1. consil. 11. num. 23. Sic Nobiles Imper. immediati ad Rheni tractum & in Wetteraviâ impetrarunt in Anno 1550. 7. Septembris citationem ad videndum transsumi privilegia adversus omnes interesse prætendentes

De Processu causarum.

Edictaliter. *Vel etiam commissiones ad hoc decernun-*
tur, vid. Klockium d. loc.

TITULUS V.

De Mandatis cum Clausula.

Edicta sunt quibus Judex aliquid edicit, sive id
jubendo fiat, sive vetando.

2 ¶ Hæc sunt vel { *Mandata,*
Monitoria.

[* Mandata sunt præcepta, quibus Camera Imperialis plerumque ad instantiam supplicantis alterum sub certæ poenæ comminatione, vel quid dare vel facere vel omittere jubet. Eaque ab effectu & formâ rectè dividuntur in inhibitoria seu prohibitiva, quibus Judex coërcet, inhibet, vetat, Compulsoria quibus instat, jubet, imponit, urget, & compellit, Executoria, quibus exequitur, & Mixta, quibus partim jubet, partim vetat, ut sunt exempla usu frequentissima. &c. *]

decernuntur vel { cum clausula,
sine clausula.

3 § Mandata cum clausula sunt, quæ annexam habent clausulam, ut vulgò appellant, justificatoriam.

45 Clause

De Mandatis cum clausula.

4 § Clausulæ justificatoriae formula hæc est, ut reus mandato pareat, rem ablatam restituendo, captivum relaxando, actorem non turbando vel in termino constituto compareat ad allegandum causas, quamobrem mandato parere non teneatur. *Ord. part. 2. tit. 23. in princ. Cail. obs. 19. lib. 2. n. 2.*

[* Et ut Tyronibus utriusque mandati differentia eo magis cognita sit, formula in Camera de præsentī usitata si inseratur lectori benevolo non injucundum duxi.

Formula mandandi cum Clausulâ.

Hierumb so gebiethen Wir von Römischer Kayserl. Macht / auch bey Poen sehen Marck lötti- ges Goldes / halb dem Kayserl. Fisco, vnd zum ande- ren halben theil ihme Klägeren vnnachlässig zu be- zahlen / hiemit ernstlich vnd wollen / daß Ew. Liebden Andacht / vnd Ihr (*si plures sint quibus mandatur, aliās daß du*) dem nechsten nach Vberantwort- oder Verkündigung dieses / ohne einigen Verzug / Ein- oder Wiederredt allerseits angelegten Ariest alsobald mit befehrung alles deswegen erlittenen Kostens / Schadens / vnd Abgangs relaxiren / die Mandata vnd Processus dadurch Supplicane in würcklichem Genuß wiederrechtlich turbirt wirdt / cassiren vnd auffheben / deme also achorsamblich nachkommen / als Lieb derselben vnd Euch seyn mag obangetrohete Poen zu vermeiden / im Fall dieselbe vnd Ihr aber durch diß Unser Gebott beschwert zu seyn / vnd wa- rumb demselben anbefolener massen nicht zu geleben were / erhebliche vnd beständige Ursachen vnd Ein- reden

De Processu Causarum.

reden zu haben vermeinen solten / alsdann so hellschen
 vnd laden Wir vielbesagte Ew. Liebden / Andacht /
 vnd Euch von berührter Kayserl. Macht / auch Ge-
 richts vnd Rechtswegen hiemit / daß dieselbe vnd
 Ihr auff den sechsfichsten Tag dem nechsten nach be-
 schehener insinuation dieses / deren Wir Ihro vnd
 Euch 20. vor den ersten / 20. vor den anderen 20.
 vor den dritten / letzten vnd endlichen Rechtstag
 setzen vnd benennen peremptoriè, oder ob derselbe
 kein Gerichtstag seyn würde / den nechsten Gerichtes-
 tag darnach selbstem oder durch einen Vollmächtigen
 Anwalde an demselben Unserm Kayserl. Cammer-
 gericht erscheinen / solche dero vnd Ewere Ursachen
 vnd Einreden in Rechten gebühlich vorzubringen/
 darauff der Sachen mit allen ihren Gerichtstagen
 vnd Terminen biß nach endlichem Beschluß vnd
 Urtheil aufzuwarten.

Formula mandandi sine Clausulâ.

Hierumb so gebiethen Wir 2c. 2c. ut supra mu-
 tatis narratis pro qualitate rei demandandæ di-
 versis. &c. &c. Deme also gehorsamblich nach-
 kommet / als lieb Euch seyn maa obangerewete Poen
 zu vermeiden / daran geschicht Unser ernstliche Mei-
 nung (*nota primam differentiam*) Wir heischen vnd
 laden Euch darbenebens von berührter Unser Kay-
 serlicher Macht auch Gericht vnd Rechtswegen hie-
 mit auff den dreysigsten Tag (*nota secundam de stylo
 novo differentiam*) dem nechsten nach beschehener in-
 sinuation dieses / deren Wir Euch 10. vor den ersten

De Mandatis cum Clausula.

10. vor dem andern / 10. vor den dritten / letzten / vnd
 endlichen Rechtstag setzen / vnd benennen perempto-
 riè, oder ob derselbe kein Gerichtstag seyn würde /
 den nechsten Gerichtstag darnach selbst oder durch
 einen vollmächtigen Anwaldt an mehrbesagtem Un-
 serem Kayserlichen Cammergerichte zu erscheinen
 gläubliche Anzeig vnd Beweis zu thun / (*nota ter-
 tiam differentiam*) Daß diesem Unserm Gebotts al-
 les seines Inhalts gehorsamlich gelebt sey / oder wo
 nicht / alsdann zu sehen vnd zu hören vmb Ewres
 Ungehorsams willen (*nota quartam differentiam*)
 in vorgemelte Poen gefallen seyn / mit Urtheil vnd
 Rechtsprechen / erkennen vnd erklären / oder aber
 (*nota quintam differentiam*) beständige erhebliche
 Ursachen / ob Ihr einige hette / warumb solche Er-
 klärung nicht geschehen soll / fürzubringen vnd end-
 lichen Endschiedes darüber zu erwarten etc.*]

§ Mandata cum clausula reo in constituto
 termino comparente mandata sive præcepta non
 manent, sed in citationem simplicem resolvuntur
 (hic siquidem illius clausulæ justificatoriae effectus
 est) intellige tamen non simpliciter & absolute in
 citationem resolvi, sed effectum duntaxat suspen-
 di, ut Consultum Camerale statuit Anno 76. Be-
 nais. Mandata cum Clausula §. 2.

[* Donec scilicet de validitate vel invaliditate
 mandati constet, seu impetrans mandati narrata
 justificet & vera probet, Gylm. rer. judicat. Cam. lib.
 2. decis 21. num. 7. & præjudicior. Cam. verb. Man-
 data cum clausula.*]

Itemque

De Processu Causarum.

Itemque in citationem resolvi quoad partem litigantem, non quoad Judicem.

Itaque si is, cui cum clausula mandatum est, causas relevantes, quamobrem mandato parere non teneatur excipiens non opposuerit, mandatum ratione Judicis manet firmum, ita ut Judex reo per sententiam injungere possit, ut exceptionibus non obstantibus mandato pareat. *Gail. lib. 1. obs. 19. num. 5. & lib. 1. de pace publ. cap. 5. num. 20. Sed contra hanc opinionem Gailii disputat Frider. Mind. lib. 2. c. 7. num. 2.*

[* Adde relationem pro Adsefforatu & apud Klock. num. 1. & seqq. Ordinaria tamen judiciorum tela in hisce mandatis justificationis quod antenus adhibenda jurisque ordo servandus est, ferè non aliter ac si à simplici citatione Processus inchoatus esset, excepto quod reus suas causales seu exceptiones quare mandato parere non sit obstrictus producere jubeatur, libello actoris seu impetrantis non expectato, *Recess. Imperii de Anno 1594. §. Diemeil auch* c. 87. libellus enim in hisce mandatorum causis, ut ut de stylo veteri secus fuerit, per dictum tamen Recessum necessarius non est.

Excipiuntur ab hac regula juxta *Gylmann. in præjud. Cam. verb. Mandata cum Clausula. Primò* Mandata de relaxando captivo, quod & confirmat *Gailius 1. observ. 78. per tot. Mindan. de Process. lib. 2. cap. 8. num. 6. & 7.* ubi neque austregas hisce mandatis etsi cum clausula sint, obstare adferit, idque ob favorem subjectæ materiæ, & periculum quod in longiori

De Mandatis cum Clausula.

longiori mora hisce in casibus metuendum; *Secundo* excipiuntur Mandata executorialia, cum enim in ipsa executione *juxta Ordin. Camerae p. 3. tit. 3.* non nisi Processus summarius admittatur, ergo nec in hisce mandatis quæ ad satisfactionem rei judicatæ diriguntur, alius desiderandus erit. *Tertio* excipiuntur Mandata cum clausula super novi operis nunciatione, & *quarto* Mandata ratione administrandæ justitiæ, licet meo judicio ratione novi operis vix mandata cum clausula dentur, *judic. & Adfessor memoriale de Anno 79. §. Ferner ist bey 20. 7. resolut. dubiorum Anno 1583. §. Wann neben 20. vid. Gylm. d. loc. & Klock. in votis Cameralibus relat. 5. num. 11. & mandata de administranda justitia hodie ut plurimum sine clausula emittantur. **

¶ In causis fractæ pacis mandata cum clausula justificatoria de relaxandis captivis, amplius non turbando & restituendo unà cum citatione in Camera decernuntur, quæ quidem mandata principaliter & separatim à citatione, deficiente jurisdictione, concedenda non forent. *Gail. lib. 1. de pace publ. c. 6. in princip.*

7 ¶ Sed duobus casibus immediate absque citatione in Camera decerni *Gail. ibid.* notavit.

I. Quando actor in libello supplici factum, super quo ejusmodi mandatum sibi decerni postulat, constitutioni pacis publicæ conformat & narrat, quod violenta & armata manu hominibus coactis per insidias dolo malo, & de industria captus aut rebus suis simili modo visillata sit, quia enim juris-

De Processu Causarum.

dictio Camerae super huiusmodi narratis fundata est, merito etiam absque citatione mandata supplicanti decernuntur ex constitutione Imperatoris Carol. V. Anno 48. T. Dasam Kayserl. Cammerge-richt nicht allein auff die Poen / sondern auch vmb zugefügte Schäden. part. 2. Recess. Imper. fol. 45. Gail. ibid. num. 5.

8 § II. Quando reus immediatè subjectus est iurisdictioni Camerae, ita ut in Camera in prima instantia conveniri possit. Gail. ibidem.

9 § In mandatis cum clausula, aliisque Processibus ex constitutione fractæ pacis decernendis vel denegandis Iudex ex circumstantiis narratæ & perpetratæ violentiæ ex verbis, mente, & dispositione constitutionis de pace publica juris communis dispositione se informato. Recess. Imperii Anno 94. Ratisbonæ §. Ebenermassen ist man ic.

In causis plenè & ordinario iudicio discutendis, non temerè Mandata cum clausula, sed facilius Citationes decernendæ sunt. Consult. Cam. Anno 76. Denais. Mandata cum clausula §. 1.

[* Et vix certa regula dari poterit, juxta quam vel citationes vel mandata cum clausula decernantur, non enim ut reliqua mandata super certâ constitutione qualificantur, sed vaga sunt per varias factorum species decurrentia.

Practica horum pro faciliiori exitu iudiciorum adinventata est, & ut plurimum ubi supplicans indubitatè pro se jus commune habet, vel in causis ex sui natura summariæ cognitioni subiectis valent.

De Mandatis sine Clausula.

lent. Effectus duo alternativè includit, scilicet ut pareat mandato, vel si nolit parere, sistat se certo die coram Iudice propositurus exceptiones ob quas se non teneri putat. Cognitio plena requiritur, nec Iudex ad paritorias deflectit, nisi ubi ex juribus partium hinc inde plenè discussis viderit, ex parte rei nihil esse adductum quod paritionem remorari jure queat. *vid. de his plenè authorem. relat. §. apud Klock. num. 1. & seqq. Gylm. in præjud. Cameral. verb. mandata cum clausulâ Scipion. decis. Rot. Spirensis 216. Gail. 1. obs. 19. & 78. ibiq; Graveum, Schvvanm. obs. Cam. 113.*]*

TITULUS VI.

De Mandatis sine Clausula.

Mandata sine clausula sunt, quæ clausulam justificatoriam annexam non habent, & quibus Iudex reo paritionem è vestigio præstandam præcisè imperat, & quibus sine exceptione parendum est, Die ohne alle Einred / oder einige Widerred / oder Verhinderung zu vollziehen.

2 § Mandatis sine Clausula annectitur citatio non ad contradicendum vel allegandum causas, quamobrem reus mandato parere non teneatur, ut fit in mandatis cum clausula, sed ut in termino, qui in mandato in specie designatur, compareat ad docendum de paritione jam facta, & nisi docuerit ad videndum se in pœnam mandati declarari.

De Processu Causarum.

Quemadmodum in mandatis ex Constitutione pignoratitia Mandata sine clausula decernuntur cum annexa citatione ad docendum de partitione vel videndum se declarari in pœnam mandati. *Gail. lib. 1. obs. 15. num. 5.*

[* De quo repete formulam germanicam in priori capite adductam. *]

3 ¶ Hæc communis omnium ferè mandatorum sine clausula forma est, in quibusdam additur, ut compareat reus ad allegandum causas quamobrem declaratio in pœnam mandati fieri non debeat, in quibusdam verò hæc clausula omititur. *Vide Frid. Mindan. de Mandatis lib. 2. cap. 10. n. 7.*

4 ¶ Consuevit antehac Camera Imperialis super factis nullo jure justificandis mandata sine clausula, & reo illis non obtemperante, postea seorsim citationem ad docendum vel videndum se declarari decernere, sed ut partes duplicibus sumptibus non graventur & lites abbrevientur, sancitum est, ut ejusmodi mandatis sine clausula semper citationes, ad docendum de partitione vel videndum annecterentur & illa seorsim non decernerentur. *Recess. Imp. An. 70. §. ferners statuten 33. &c. Mem. visit. An. 80. Da auch einig Mandat. Cism. ad T. Ordin. fol. 512. Recess. Imp. Anno 94. Ratisbonæ. §. Demnach aber 2c. 64. Gail. lib. 1. obs. 15. num. 8.*

[* Supplices etiam pro his & similibus mandatis, semper huius citationis ad docendum vel videndum meminerint necesse est, aliàs ad supplicam talem ut informem Processus denegantur

De Mandatis sine Clausula.

tur &c. *Iud. & Adfess. mem. de Anna* 79. §. *Serner ist ben* &c. Et ex eo fluit quod mandata arctiora non habeant amplius insertam citationem ad videndum se incidisse in pœnam mandati simplicis, sed loco huius præcedit declaratio & arctius sub pœnâ dupli, (olim sub pœnâ banni) emanat.*]

§ In causis pignorationum sine clausula justificatoria, & sub pœna certa & pecuniaria, quæ mandato semper inferi solet mandatur reo ut captivo è vestigio, & sine omni exceptione pignora restituat & captivos, posteaquam veteri modo receptum & consuetum iuramentum præstiterint, nec ante & aliter, quàm si promiserint, se iterum sistere, quatenus hoc jure & iudicio decretum fuerit, relaxet, & simul citatur reus, ut in termino præfixo in iudicio compareat, tum ad docendum de partitione, tum ad jus pignorationis, ita uti decet, deducendum, vel ad audiendum atque videndum se in pœnam mandati declarari. *Ord. part. 3. T. 23. Gail. de pign. obs. 13. num. 2.*

6 § Mandatis sine clausula ex Constitutione pignoratitia inter alia inferenda sunt hæc verba, ut restitutio vel relaxatio fiat sine captivi sumptu atque dispendio, *Obne entgelt / Recess. Imper. August. Anno 96. §. Als auch im zwen und zwanzigsten* &c. 127.

7 § In causis pignorationum si partim res tertiæ partim res ipsa pignorata fuerit, vehuti si quis ius lignandi sibi vindicet, & plaustra & equi, una cum ligno litigioso auferantur & pignoren-

De Processu Causarum.

tur, mandata de restituendo solummodo de re quatenus est tertia & innocens intelligenda & pignoratori restitutio rei ipsius non statim mandanda. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisb. §. Da aber in Pfandungs Sachen* &c. 80.

8 § Sic in causis arrestorum mandata sine clausula justificatoria decernuntur, quibus reo mandatur, ut rem vel personam arrestatam è vestigio, & postquam arrestatus sufficientem cautionem præstiterit, relaxet, cum annexa citatione ad docendum de paritione, vel ad videndum & audiendum se in pœnam mandati declarari. *Recess. Imperii Anno 70. Spira. §. Wann auch die Arresta* &c. 85. & *Recess. eod. §. Als auch* &c.

9 § Subditis contra Magistratum neque ex Constitutione Imperii pigneratitia, neque Arrestorum mandata de relaxando decernenda sunt. *Memor. visit. Anno 77. §. Nachdem auch zu Regenspurg* &c. 28. *Cisner. fol. 341.*

10 § Et mandata de relaxando sine clausula, ex Constitutione arrestorum decernenda sunt, etiamsi cautio nondum præstita, neque documentum aliquod interpositæ vel oblatae cautionis exhibitum fuerit. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisb. §. Der gleichen sollen auch* &c. 92. *Gail. de arrest. cap. 4. numer. 1.*

11 § Si tamen cautio pro qualitate & gravitate causæ quodammodo dubia aut non sufficiens esse videatur, tam decretis quàm mandatis specialis hæc clausula, *Auff vorgehende gnugsame wirckliche*

De Mandatis sine Clausula.

Reiche Citation / quatenus sufficiens cautio & re ipsa præstita fuerit, inferenda. *d. Recess. Imperii Anno 24. §. Dergleichen sollen auch bemelte* 2c. 92.

[* Vel: ist geberhenes Mandatum gegenleistung würcklicher genugsamer Caution / so viel die streitige Erbschafft betrage / dann wegen deroselben an Dre und Enden wo sich gebühret zu Rechte zu stehen hiemit erkandt / *uti tale decretum latum in causa Bönningh. contra Bönningh. 9. Iunii Anno 1658.* quo ipso quantum præstandæ cautionis, & quod illa non ultra, nisi de se sistendo juri in foro competenti (de quo supra cap. 9.) requiratur non obscure indigitatum est. Et servatur hic modus decernendi siue cautio nulla fuerit oblata, vel oblata quidem, quæ tamen pro qualitate rei an sufficiat dubitandum est. *d. Recess. §. Dergleichen* 2c.*]

12 ¶ In mandatis de relaxando arresto decernendis res tertia innocens non adeo exactè attendenda est. *Recess. eod. §. Also auch so der Nachstewer* 2c. 91. *vers. So viel die requisita &c.*

13 ¶ Si ostensa semel partitione obiteratam pignorationem aut arrestum iteratum, vel simile postea ob idem jus factum admissum in alia quidem causa, sed ubi de eodem jure inquam & inter easdem personas agatur, pro novis mandati sine clausula Processibus supplicandum fuerit, & extrajudicialiter supplicetur, id quod supplicanti liberum est, & ad accelerandum causæ Processum valet, pœna prioris mandati aucta & gravior alteri mandato inferenda. *Recess. Deputat. Imper.*

De Processu Causarum.

Anno 1600. §. Diemeil auch bey vnserm Kayserl.
rc. 55.

[* Exceptiones etiam per sententiam semel reiectæ si in hac causa, ubi de eodem jure agitur, denuo pro sufflaminandâ & retardandâ partitione producantur, paritio enixius quam ante urgenda; imo si talibus judicium laceßere reus non desinat in pœnam declarandus est. d. Recess. Deputat, de Anno 1600. §. Diemeil auch rc. 55.*]

Sin Processus arctiores postulentur, judicialiter postulandi sunt, & sub pœna banni decerni solent.

14 § Super instrumentis guarentigiatis mandata sine clausula in Camera decerni, supra lib. i. patuit.

15 § Sed hoc quæstionis fuit, si supplicetur pro mandatis sine clausula de solvendo super obligationibus vel obligationum instrumentis, quibus inter cætera puncta clausulæ quædam jure prohibitæ continentur, an quemadmodum in aliis supplicationibus (quibus plus petitur, quam decerni queat) separatio & distinctio punctorum fieri, & aliquid saltem decerni debeat, quia & aliâs clausula salutaris in supplicationibus non multum operetur, an verò propterea supplendum & Processus generaliter decernendi, an verò omnino denegandi, quia pacta illicita uno præsertim actu in contextu addita (puta usurarum) totum contractum suspectum reddant, & quasi substantiam totius immutent, aut certe non parum

De Mandatis sine Clausula.

iis detrahant, quapropter partes litigantes potius ad ordinariam juris viam, qua omnia plenius hinc inde discutiuntur, remittendæ videantur, præsertim verò cum in his mandatorum causis exceptiones valdè stringantur? Sed communior opinio est, hoc casu, præcipuè verò, si quid usurarii intervenierit, separationem & distinctionem non ineptè in Processibus fieri posse.

I Quia ipsæ Imperii Constitutiones distinctionem illam observent, ac statuunt, ut si quid in ejusmodi contractibus usurarium vel de obstragio & similia reperiantur, Judex usque ad modum legitimum & jure permissum officium atque auxilium extendat atque impertiatur & non ultra.

II. Quia alias utile per inutile non vitiatur.

III. Quia ex salutari clausula supplicationum illud tantum quod petitum non est, neque ex narratis sive relatis percipi potest, ex mero officio non supplendum, ubi verò certa atque distincta in specie narratis inseruntur & exprimuntur, aut narrata relativè, & petitiones ad Cameram diriguntur, eo casu id quod in specie expressum positumque est, ab eo quod ineptum illicitumque esse censetur, commodè separari possit ac debeat. *Conclusum Camer. Dub. 13. in quo Ordines Imperii Deputat. opinionem Cameræ per majora & stylum Cameræ usitatum confirmarunt, statuentes ut istis casibus separatio fiat. Spira Anno 95. Vide Recess. Deputat. Anno 1600. §. In fallenda vmb 10. 33. Et Consultum Camera Anno 94. apud Denais. executio Instrumento-*

De Processu Causarum.

rum. §. 2. Ob clausulas , ait , Instrumento insertas illicitas non eò minus ex reliquis ejusdem non prohibitis pactis mandata sine clausula suis casibus decernenda.

[* Juxta stylum tamen hodiernum si in obligatione pacta quædam usuraria , & clausulæ illicitæ reperiuntur , supplicans illis renunciabit , aliàs decernitur , *wosern Supplicant den pactis usurariis renunciiren wirdt / soll darauff ergehen was Rechte ist. ita decretum in causa Dieten cum Fürst contra Neusen von Pl. & consortes 25. Februarij Anno 1651. & facta renunciatione mandatum 27. ejusdem impetratum fuit , quæ hodie quotidiana sunt. **]

16 ¶ Et observandum subditis contra Magistratus mandata sine clausula non facile nec prius esse decernenda , quàm informatio illorum audita fuerit , ne ad rebellandum illis fenestra sive janua earatione aperiat. *Recess. Imper. Ratisbon. Anno 94. §. So soll auch cum sünfften 2c. 86. Memor. visit. Anno 68. Denais. Mandata sine clausula §. 5. Gail. 1. obs. 13. num. 5.*

[* Quod confirmatum per Recess. Imperii de Anno 1654. §. Benebens 2c. 99. quia autem nemo verè & propriè subditus est ratione rei quam fortè in territorio alterius possidet , sed propriè subditum domicilium constituit , *Gail. 2. obs. 35. num. 2.* sic etiam si fortè cum Domino territorii ratione rei sitæ lis incidat , literæ informatiæ non habent locum contra forensem , etsi litigaret cum ipso territorii Domino super rebus ibidem sitis , sic in causa

De Mandatis sine Clausula.

causa Mag. contra Dsnabr. literæ informatoriae primâ vice decretæ, ad hæc narrata scilicet supplicantem non esse subditum Episcopi etsi bona quædam in eius territorio ut propria possideat, omissæ, & 6. Junii 1659. Mandatum pœn. de servando Capitul. è contra nihil innovandum nec attent. sed restituendo cum clausula decretum fuit. *

17 ¶ Mandata de restituendo aut relaxando, ut hoc addam, cum clausula & annexa citatione obtento, super eodem facto (si res ferat) etiam sine clausula Mandatum impetrare licet. *Consult. Cam. Anno 83. Denais. Mandata super pace publica §. 4.*

18 ¶ Quæsitum est, an non solum in causis pignorationum, verum etiam aliis mandatorum causis relaxatio vel paritio per mandatum imposita sine sumptu, ohne entgelt / fieri debeat, ita ut etiam illud, quod ratione ipsius juris principalis, puta, collectæ, mulctæ, debiti nomine &c. extortum est, restituendum sit. Negativa his rationibus asseri posse videbatur. I. Quia hæc verba, ohne entgelt / sine sumptu tit. 23. *Ordinat. part. 2.* omissa, & propterea etiam non sine causa Mandatis sine clausula in quatuor illis casibus hæc clausula, ohne entgelt / non inferatur. II. Quia ejusmodi Mandata (quæ alias stricti juris essent) non extendenda, sed sufficeret, quod relaxatio per Mandatum imposita sequuta & præstita fuerit. III. Quia Magistratus alia ratione adversus refractarios se tueri, neque alia ratione jus suum exercere, & conservare queat. IV. Quia sæpius delinquentibus propter deli-

De Processu Causarum.

Etum tam carceris poena, quàm multa infligatur, & ita carcer non ad gravamen quasi infantis tendat, neque in eum finem adhibeatur, ut per illum captivo multa vel aliud quippiam sic extorqueatur. Sed communibus votis pro affirmativa conclusum fuit I. Quia ejusmodi verba, obne entgelt / in Ordinatione satis expressa sunt, eo ipso, quod illa imperet, ut ejusmodi Mandatis sine omni exceptione pareatur, quæ verba tanquam magis universalialia, quam illa, sine sumptu aut dispendio obne entgelt / non solum de captivis, sed de omnibus restitutionibus, de quibus omnibus ordinatio ibidem agit, intelligenda sint, quamobrem etiam Ordines Imperii his verbis generalioribus uti voluerint. II. Quia relaxatio plenariè intelligenda sit, ita ut captivus in pristinam libertatem & statum, in quo ante capturam fuisset, restitueretur, quod dici vel esse non possit, quamdiu carceris nomine illi aliquid absit, pecuniæve aliquid ab eo expositum sit pro cibariis, vel pro mercede ostiario carceris, aut pro multa impensum. IV. Quia capientis odium & captivi favor principaliter attendatur, & ideo restitutio cum omni causa facienda sit. V. Quia aliàs facilè aliquid in fraudem fieri, & innocentes forsan personæ ob controversiam inter alios exortam onerarentur, aut nimis affligerentur. VI. Quia carcer semper pro poena cumulativa allegari posset, & ita semper duplici poena non tantum ab utroque litigante de jure aliquo, sed etiam ab uno eodemque gravaretur.

Conclus.

De Mandatis sine Clausula.

Conclus. Cam. Dub. 40. Vide Recess. Imper. Anno 1600. §. Auch ist Zweifel vorgefallen. rc. 59. ubi pragmatica Imperii sanctio est, quod hujus generis Mandatis clausula, ohne entgelt / perinde ut in pignorationum causis in esse intelligenda atque censenda sit, ejusque vi extorta quovis modo restituenda esse. Vide Gail. de pign. obs. 16.

COMMENTARIUS.

[* Super factis nullo jure justificandis:] *Vid. catalogum factorum Catalogum junctis præjudiciis apud Schyvann. obs. Cam. 125. & seqq. & Petr. Frid. Mindanum de Process.*

Super instrumentis guarentigiatis:] Nota in hac materia elegans præjudicium in causa Brandis contra DN. Electorem Coloniensem apud Mindan. de Process. libro 2. cap. 70. num. 8. in quo ad talem obligationem non tantum mandatum de solvendo pœnale, sed etiam unâ & simul eventuales executoriales ad Principem Brunovicensem petita & decreta sunt.

Nota etiam in simplici mutuo si clausula executiva obligationi inserta sint, Mandata sine clausula concedi ad capitale & interesse, sed saltem à die moræ, in annuis redditibus autem non ad capitale, quia hoc ex parte emptoris irrelutivum est, nisi clausula ex Recessu Deputat. de Anno 1600. §. Ferners ist bis anhero rc. 34. obligationi inserta sit, seu ad interesse solum, & hoc non à die moræ, sed à die obligationis, idque in odium usurarum, Annui enim redditus non sunt usura, sed merx, & quod

De Processu Causarum.

Et quod pro his datum pretium dicitur, quæ duæ differentia in mutuo Et annuis redditibus notatu dignissime sunt.

Accedit tertium, quod Iudæis ex mutuo pensiones à die obligationis adjudicantur, quia ipsorum alimenta in hoc genere contrahendi ferè unice consistunt; Non tamen ultra quam s. pro C. etsi privilegium haberent in contrarium, de quo vide citata aliquot præjudicia in den Franckfurter Actis von der Juden Stättigkeit / Et recentius in causa Dracken contra Joseph Juden appellationis ubi sententia prior reformata, Et non nisi s. pro Cento adjudicata sunt, Anno 1617. 27. Junij De eo quod à die obligationis interesse ipsis adjudicetur, elegans est præjudicium in causa Schwalbachischer Vormünder contra Creditores Citat. ad liquidand. Et alienand. bona pupillaria s. Julij Anno 1621. verba sententiae: Daß die gebethene alienation vnd vereusserung ihrer Pflögkinder Güter zu abtilgung derselben auff vngesährlich 4000. fl. weniger oder mehr belauffender Schulden vorzunehmen vnd ins Werck zu richten / vnd mit den darauff gelösten Geldern den citiren vnd erscheinenden Creditoren vmb ihr liquidirte vnd gestandene Forderung an außstehendem Haubtel / wie auch auffgewachsenen interesse à tempore mora, aber die Juden betreffende / von Zeit auffgerichteter Obligation anzurechnen / jedes Jahrs s. von C. Et. Vid. tamen Johann. Herm. Stam. de servis. personali. lib. 1. tit. 4. cap. 3. num. 9, 10. & 11. *

Sin exceptione:] Exceptiones tamen admittuntur.

Vide

De Mandatis sine Clausula.

Vide infra de Processu in causis Mandatorum sine clausula, & Recess. Imp. Anno 1600. Spiræ. §. Auch ist Zweifel vorgefallen 2c. 59. circa finem.

Semper citationes:] *Intellige, quando citationes habent locum: non enim semper locum habent ut videre est in compulsozialibus ad edendum, quibus citatio non annectitur: quemadmodum etiam mandata sine clausula prohibitoria interdum citationem annexam non habent.*

[* Cujus tamen exempla de stylo hodierno rara sunt, nam in genere sive inhibitoria sive prohibitoria sint mandata, citatur reus seinen theils geleisteten / theils willfährigen Gehorsam glaublich darzuthun / oder wo nicht vnd da dem Kayserl. Gebott zuwieder gehandelt werden solte / alsdann zu sehen vnd hören se declarari, ut in aliis &c. inhibitionibus appellationis Processibus annexis nulla citatio ad docendum vel videndum inseritur, sed demum ubi arctior inhibitio rogatur citatio ad videndum se incidisse in pœnam simplicis annecti solet, si scil. petatur, aliàs secus.*]

Recessum Imperii:] *Qui ad Processus facilius obtinendos allegari consuevit.*

Propterea supplendum:] *Sic in foro loquuntur, id est generaliter Processus decernendi.*

Non facilè: *Non igitur planè neganda fuerint.*

TITULUS VII.

De Monitoriis.

Monitoria sive monitorialia sunt, quibus Judex non tam mandat sive imperat, quàm monet, ut reus quod debet, solvat, aut præstet: quamquam Monitoriorum nomine etiam Mandata cum clausula quidam intelligi velint, attamen ita differre dicant, ut Mandata cum clausula cum aliqua cognitione causæ, monitoria verò ex abrupto sine ulla cognitione non secus atque Citationes decerni putent. *Confer Frider. Mindan. lib. 2. de Process. c. 7. num. 1.*

2 § Hujusmodi Processus Camera decernit:

I. Contra Status Imperii qui in præstandis collectis sive contributionibus conservandæ Camera Imperiali destinatis, aliisve moram nectunt. *Ord. part. 1. T. 17. §. Und nach dem ꝛc.*

[* Adde Recess. Imper. de Anno 1654. §. wegen des modi exequendi &c. 10. *]

3 § II. Pro exigendis debitis Cancellariæ. *Recess. Ord. Deputat. Imper. Anno 57. §. Im Fall aber ꝛc. 45. & seqq. Denais. Cancellariæ debita §. 5.*

4 § III. Advocatis & Procuratoribus contra litigatores principales salarium debitum ipsis non solventes. *Memor. visitat. Anno 57. §. Im Fall aber ꝛc. & Anno 59. Gail. lib. 1. obs. 1. num. 3. Denais. Monitoria §. unig.*

[* De

De Monitoriis.

[* De taxatis non est dubium, quod executoriales aut monitoria à Camera Imperiali decernantur, *Vid. Ord. part. 1. tit. 46. Gail. 1. obs. 44. n. 6. & seqq.* ad pacta salaria auff Bestallungen conceduntur tantum citationes ad videndum exigi salarium *ex Memor. de Anno 1559. §. Den Procuratoren &c. 12. **]

§ IV. Monitoria Camera decernit contra Iudices inferiores, à quibus ad Cameram provocantes immoderata taxa gravantur, quibus eius quod ultra modum acceptum est restitutio ab illis exigitur. *Resolut. Dub. Anno 63. visit. Cam. Act. estimatio. §. 1. & forsan aliis casibus.*

[* Camera enim eo casu, quo acta immodicè taxata sunt, moderationem penes se habet, etsi Iudex à quo judicialiter contradicat. *Ita in Resolut. Ampliiff. Collegii tom. 1. Gylm. symphor. p. 3. post vot. 3. n. 1. & seqq.*

COMMENTARIUS.

Advocatis & Procuratoribus:] *nota exceptionem diu non prestiti patrocinii; laboris exigui & quæ sunt similes in Bestallungen so vnauiffgekündiget sehr stehen geblieben non attendi in Camera. Ita iudicatum in causa Christoff H. contra Ladislaum Comitem 312 H. apud Gylm. tom. 1. p. 2. tit. 12. vot. 1. folio (mihi) 271. & adhuc nuper in causa G. contra L. Anno 1659. 7. Julii.*

Nota quoque in condemnatione solutionis annui salarii etiam interesse à die moræ venire. Ita iudicatum

De Processu Causarum.

in causa Doctoris Meyers Advocati Camera contra Rembren 16. Octobris 1644. & causis quam plurimis aliis. *]

Hactenus de Processibus, qui multis causis communes sunt; sequuntur proprii.

TITULUS VIII.

De Mandatis de non offendendo, Avocatoriis, & Auxiliatoriis.

PROCESSUS unius causæ proprii sunt { Criminales,
vel { Civiles.

2 ¶ Criminales sunt qui in causa Criminali, fractæ scilicet pacis publicæ, decernuntur, quales sunt. I. Mandata de non offendendo.

3 ¶ I. Mandata de non offendendo sunt, quibus Camera Imperialis Reo qui vim alteri publicam minatur & inferre in animo habet, sub pœna banni vel privationis sine clausula mandat, ut à proposito violento desistat, & jure atque judicio potius, quam violentia & de facto jus suum persequatur. *Ord. part. 2. T. 9. §. Und ob sichs iurru, ge 2c. 2. Gail. lib. 1. de pace publ. num. 3. c. 3.*

4 ¶ Mandata de non offendendo in causis I. Diffamari plerumque una cum citatione decernuntur. *Gail. 1. observ. 10. num. 8.*

5 ¶ Hac

De Mand. de non offend. avocatoriis. &c.

§ Hæc nihil præiudicii adferunt Reo, contra quem decernuntur. Quamvis enim sub pœna banni aut privationis decernantur, attamen si contra mandatum violentia & vis publica nihilominus illata fuerit, ad pœnam banni vel privationis agi non potest, sed contra mandatum violatus, si vim allatam jure atque judicio persequi velit, denuò Camera supplicare & de vi contra mandatum sibi allata conqueri necesse habet. Et vis illata si armata, atque publica, & ex dolo propositoque profecta fuerit, citatio contra offendentem decernitur ad videndum audiendumque, se incidisse & declarari in pœnam mandati, banni scilicet vel privationis. Sed si vis illata publica non fuerit, neq; armata, neque ex dolo illata, Processus negantur & supplicans ad ordinarium Iudicem remittitur. Quia illis fractæ pacis publicæ requisitis deficientibus deficit jurisdictio. *Gail. lib. 1. de pace publ. c. 2. n. 17. & c. 3.*

[* Ut hæc mandatorum de non offendendo materia juris Cameralis Studiosis plenius pateat, supplicare pro hoc mandato possunt omnes sive mediati sive immediati, qui vim publicam jure metuunt; subditis tamen contra Magistratus suos talia mandata de non offendendo, nisi gravissima subfuerit sævitia, quæ nullâ probabili causâ excusari possit, aut minæ atrocissimæ quæ transgressionem pacis publicæ adæquarent, non facile decernuntur, uti in hoc augustissimo Collegio observatum semper esse tradit *referens in causa Jo.*

De Processu Causarum.

Bann Löbler contra **Ihr Churfürstl. Gnaden** sit
Erter &c. *apud Gylmann. tom. 2. p. 1. symphor. vot. 10.
 num. 14. &c.*

Rogantur & conceduntur vel per se solum & principaliter, vel per consequentiam cum aliis Processibus, etiam cum citatione super fracta pace, ad hoc, ut supplicans in futurum securus sit. Et quidem contra omnes indistincte: non enim horum pœna pecuniaria est, sed fractæ pacis & banni, quæ per se fundat Camerae jurisdictionem. Dantur tamen facilius contra Status Imperii potentiores & maximè contra tales, qui ad excitandum tumultum sunt proclives. Privatos enim in hanc insolentiam irrupturos & minas executuros esse nulla facilè urgens præsumptio est.

Narrata minarum debent esse qualificata **auss den Landfrieden** / omnia tamen fractæ pacis requiritam tam scrupulosè exigere Domini Camerales noluerunt *in resolut. Dubiorum quæ exstant apud Gylm. symphor. tom. 2. p. 3. tit. 2. folio (mihi) 30. sed sufficit si per indicia, coniecturas & præsumptiones de futuro periculo aut scandalo offendi metuentis taliter qualiter doceatur, vid. d. resolut. & litteras ad Elect. Mogunt. desuper à Camera expeditas apud eundem citato loco, cum quibus convenit Recept. Imper. de Anno 1594. §. Bann sich auch &c. 83.*

Minæ privatæ quæ consistunt in verbis nec quicquam seditiosi important, non attenduntur. Sic in causa **Hildesheimb** contra **Hildesheimb** contra concionatores, qui verbales injurias in concionibus effude-

De Mand. de non offend. avocatoriis &c.

effuderunt, *mandatum denegatum apud Gylmann.*
symph. tom. 2. p. 1. vot. 11. per totum.

Propter gravitatem pœnæ & notam, quæ illis contra quos talia mandata emanant quodammodo inuritur, ne etiam ob nimiam frequentiam fortè vilescant, narrata taliter qualiter ab initio verificanda sunt, idque non tantum de novo, sed etiam veteri stylo, sic in pleno Senatu Anno 1576. conclusum esse testatur correferens apud Gylmann. in causa Wormbs contra Johann Casimir der Ehur Pfalz Administratoren tom. 1. tit. 4. in vot. ad supplicat. 9. num. 6. & Ruland. de Comm. & commiss. lib. 3. p. 1. cap. 17. num. 7. inquit, Mandata de non offendendo sine documento minas continente non facile decerni. *Vid. Gail. 1. obs. 4. num. 1.*

Mandata ab initio & in decernendo sunt favorabilia, quia nihil nisi quod de jure per se prohibitum prohibent, propter pœnam tamen postmodum odiosa redduntur: ex quo fluit, quod nemo in pœnam huius mandati declaratur, nisi rursus citatio ad videndum se incidisse & declarari præcesserit. *vid. Gail. 1. obs. 4. & resolut. dub. apud Gylm. tom. 2. p. 2. t. 2. num. 11.*

Loco pœnæ banni pro supplicantis arbitrio substituitur ut sæpe certa pœna pecuniaria 50. 100. vnd mehr Marck löttiges Goldes: sic Fiscali & Rab. contra H. D. & consortes 10. Decembris Anno 1653. mandatum pœnale de abducendo milite & non amplius offendendo contra pacem publicam & ejusdem instrumentum in Dieta Monasteriensi &

De Processu Causarum.

Osnabrugensi erectum sub pœnâ 100. Marcarum auri puri fuit decretum.

Sed annè etiam propter solum terrorem armorum, etsi effectu ipso nemo læsus sit, directè citatio super fracta pace juncto mandato de non ulterius offendendo impetrabitur? ita sanè; pax publica enim æque per solum terrorem armorum frangitur, ac per effectivam & realem læsionem, l. 3. §. 4. & 5. ff. de vi & vi armata. vid. præjudicia à Schvvanmanno in observ. Camer. obs. 42. & seqq. hanc in rem citata. *]

6 ¶ II. Mandata avocatoria sunt, quibus Camera sine clausula sub pœna banni & amissionis omnium privilegiorum mandat arma & seditio-nem in Imperio moventibus, ut militem collectum dimittant, & militibus isto modo stipendia merere sub pœna banni vetat, & ab armis avocat. Unde mandata avocatoria sive de militia avocanda appellantur, *Gemeine absforderung* &c.

7 ¶ De huiusmodi mandatis est in *Ord. part. 2. d. T. 9. §. Wo. aber der oder die* &c. & in *Recess. Imp. Aug. Anno 1548. Vide Gail. lib. 1. de pace publ. cap. 4. num. 1. & 5.*

8 ¶ Mandatis avocatoriis si non obtemperetur, ad pœnam banni aliasque juris communis pœnas tam contra Duces belli, quàm milites agitur atque proceditur. *Gail. ibid.*

[* Mandata avocatoria sunt vel generalia vel specialia, specialia contra certos diriguntur, & ut plurimum contra illos qui militem colligunt, generalia

De Mand. de non offend. avocatoriis &c.

peralia sunt gemeine Abforderungen / per quæ omnes militantes & auxilium ferentes sub pœnâ banni seu proscriptionis avocantur. *]

2 § III. Mandata auxiliatoria, quibus Camera Imperii Statui imperat, ut alteri Statui vicino vim publicam metuenti vel sustinenti auxilium ferat: de quibus Ord. part. 2. d. Tit. 9. d. §. Wo aber ic. vers. Dergleichen ic.

TITULUS IX.

De inhibitione litigiosæ possessionis.

Processus civiles sunt, qui in causis Civilibus decernuntur, videlicet in

causis { *Litigiosæ possessionis,*
&
Operis novi nunciationis.

2 § Processus qui in causa litigiosæ possessionis partibus ad partes, sive inter partes decernuntur, inhibitionis nomine appellantur.

3 § Litigiosæ possessionis inhibitiō est, qua Camera Imperialis alterutri vel utrivis parti immediatè Imperio subiectæ imperat, ut à possessione abstineant tantisper, donec Iudex de possessionis controversia & jure cognoscat. Ord. p. 2. T. 21. in princip.

4 § Contra alterutram partem Iudex inhibitionem

De Processu Causarum.

tionem decernit & emittit, quando alterutra ex Imperii constitutione de litigiosa possessione primo vel secundo capite citationem impetravit, quemadmodum saepius impetratur & contra illam partem inhibitiō decernitur, quæ in deductione atque probatione possessionis succubuit. *Vide Ord. ibid.*

Sed contra utramque partem inhibitiō decernitur ex constitutionis capite ultimo, si videlicet inter partes immediatè Imperio subiectas possessio vel quasi ex justis causis dubia sit, & armorum periculum immineat, & seditio in Imperio metuat, quo casu Camera alterutra parte postulante vel ex officio contra utramque partem inhibitiōnem vel sequestrationem decernit. *Ord. d. T. 21. §. ult. Gail. lib. 1. ob. 5. num. 2.*

Observandum autem, si constet alteram partem possidere & possidentem ab altera turbari, inhibitiōnem non decerni, etiamsi armorum periculum subsit, quia ea ratione possidenti injuria fieret. *Gail. obs. § lib. 1. num. 5. & 6.*

[* Quomodo hæc constitutio à turbata possessione, quæ ad ordinarium vel Iudices ordinationis pertinet, distinguatur, vid. *Schvvanmann. observat. Cam. §6. **]

COMMENTARIUS.

Inhibitionem non decerni:] *Intellige ex capite ultimo constitutionis, de quo Gail. in observ. illa agit, ut ex observationis principio apparet.*

TITU.

De Mand. prohibitoriis & demolitoriis.

TITULUS X.

*De Mandatis prohibitoriis & demolito-
riis in causa Novi operis nun-
ciationis.*

Processus quos Camera decernit ex edicto de
novi operis denunciatione, In Sachen / die
verkündigung eines neuen Bawes betreffend &c.

sunt vel { Prohibitoria,
Demolitoria.

1 § Prohibitoria, five inhibitoria, ut appellant,
decernuntur contra { Aedificatorem,
vel { Nunciatorem.

[* Illa dicuntur prohibitoria operis, hæc inhi-
bitoria turbationis. *]

2 Prohibitoria contra aedificatorem sunt, quibus
in aedificatione novi operis capti, sed nondum
perfecti pergere aedificans prohibetur. Gail. 1. obs.
16. num. 1.

3 § Prohibitoria contra aedificatorem decer-
nuntur, si aedicator, cui novum opus nunciatum
est, post denunciationem legitimo modo vel ver-
bis vel per prætorem vel per jactum lapilli factam
contra nunciationem nulla eius remissione impe-
trata aedificare obstinatè perexerit. Gail. d. obs. 16. n. 11.

De Processu Causarum.

4 § Mandata super nunciatione novi operis à prætore implorato tantisper dum reus præstationem legitimæ cautionis de demoliendo offerat, decernuntur. *Memor. visit. Anno 79. §. Aber die Mandata. Cifner. fol. 341.*

5 § Prohibitoria contra nunciatorem sunt, quibus ædificantem in novi operis ædificatione impedire nunciator prohibetur.

6 § Decernuntur hæc, si nunciator intra constitutum tempus de suo jure non docuerit & oblatam cautionem idoneam de opere demoliendo accipere recuset.

7 § Quemadmodum igitur superiora novum opus inhibent, ita hæc novi operis impedimentum & turbationem prohibent, & ædificationem permittunt, unde etiam permissoria appellantur.

8 § Mandata demolitoria sunt, quibus novi operis absque remissione nunciationis ædificanti demolitio imperatur. *Gail. d. obs. 16. num. 13.* quæ etiam vulgò restitutoria appellantur.

9 § Hæc cum prohibitorio prioris generis simul & conjunctim postulata, ut interdum postulantur, simul & conjunctim decernuntur.

10 § Triplex hoc mandatorum genus in causis ex edicto novi operis nunciationis Camera Imperialis sine clausula decernere consuevit. *Gail. d. obs. 16. num. 11. & 13.*

[* Et ut paucis requisita utriusque generis mandatorum complectar, in decernendo mandato demolitorio, inhibitorio, & restitutorio 1. reus sit

De Mand. prohibitoriis & demolitoriis.

sit immediatus, 2. denunciatio sit verbis vel facto per jactum lapilli legitime facta, 3. documentum factæ denunciationis sit exhibitum, 4. opus tempore nunciationis sit inceptum, non absolutum, 5. narretur, reum spretâ nunciatione in perficiendo opere perrexisse, & 6. quantum opus post factam nunciationem sit extractum, documento doceatur.

In decernendo Mandato de non impediendo ædificari &c.

1. Supplicans sit in possessione vel quasi juris ædificandi, 2. ædificet in solo & fundo suo, non ad tertii æmulationem aut injuriam, 3. Cautio de demoliendo & se juri sistendo sit parti adversæ oblata & insinuata, 4. instrumentum factæ oblationis adjungatur, & 5. nuncians sit immediate sub Camera.

Vid. de hac materia famosam causam Colln contra Göllich mandati inhibitorii den Baro zu Mühlheim betreffende apud Klock, relat. 40. per tot. *]

COMMENTARIUS.

Nondum perfectis:] quia edictum novi operis nunciationis adversus futura opera constitutum est, non adversus præterita, hoc est, adversus ea quæ nondum facta sunt, ne fiant, nam si quid operis fuerit factum, quod fieri non debuit, cessat edictum novi operis & interdictum quod vi aut clam, locum habet. Ulpian. in l. 1. ff. de nov. operis nunciat. Gail. d. num. 16.

De Processu Causarum.

Nulla ejus remissione:] Remissio nunciationis triplex est. I. Quae ipso jure fit, puta, si notorie injusta sit nunciatio. II. Quae fit causa cognita per Iudicis sententiam. III. Quae fit per satisfactionem extrajudicialem. l. praetor in princip. ff. de novi operis nunc. Gail. d. obs. 16. circa finem.

Intra constitutum tempus:] Quod de jure communi trium mensium spacium est, sed hoc in Camera non ita precise observatur.

Enumeratis Processibus qui inter partes, sive parti contra partem decernuntur, audiamus nunc de illis qui parti ad tertium decernuntur.

TITULUS XL

Processus ad tertium quoniam sint & de Inhibitionalibus.

PROCESSUS ad tertium sunt, qui partibus decernuntur ad tertium sive eum qui cum Processus impetranti nihil litis est, nisi forsan tertius ille Iudicis officio fungens male judicando litem suam fecerit aut Processibus emanantibus non paruerit, qua ratione fit, ut tertius partem litigantem quodammodo se constituat, & contra illum tanquam partem ad instantiam partis Processus citationum & mandatorum sine clausula decernuntur.

De inhibitionibus.

2 § Processus ad tertium iudicii cursum

{ Inhibent,
vel
{ Promoveant.

3 § Processus iudicii cursum inhibentes, inhibitionales sive inhibitiones appellantur.

4 § Inhibitiones sunt, quibus Iudex superior, inferiorem inhibet, ne in lite disceptanda ulterius procedat.

[* Vel inhibitio est mandatum poenale sine clausulâ, per quod Iudici & parti sub certa poena præcipitur, ne quid in causâ per appellationem in Camerâ adsumptæ præjudicium lite pendente attentent, quæ descriptio stylo Cameræ magis conformis est.

Dixi esse mandatum sine clausula:] quia in Camera talis inhibitio sine clausula justificatoria decerni solet. Gailius 1. obs. 134. n. 7. Schwann. de Process. Camer. lib. 2. cap. 3. num. 3.

Poenale:] quia nunquam in Camera nec inhibitio nec cetera mandata emanare solent absque annexâ poenâ certarum marcarum auri puri, quarum una valet 72. Goltgûlsten & juxta observantiam solvitur Imperialibus 96. aureo pro duobus currentibus computato, quod an Edicto Monetali conveniat, aliis dijudicandum relinquo.

Per quod Iudici & parti:] Nam regulare est, ut inhibitiones simul contra Iudicem & partes dirigantur, licet aliquando parti & non Iudici inhiberi posse tradat

Lancel.

De Processu Causarum.

Lancelot. de attentat. part. 2. c. 20. ampl. 19. n. 1. & 2.

In causæ per appellationem adsumptæ:] *inhibitio enim non concedi solet nec potest, si Processus reliqui denegentur, Iudex enim ubi recipit appellationem, inhibere potest, & non aliter, & quamdiu questio pendet, an sit recipienda appellatio, Iudici à quo inhiberi Processus ulterior nequit. Gylm. rer. jud. Cam. lib. 2. decis. 42. in decis. summar. super dubiis appellat. num. 77.*

Præjudicium:] *Multa enim possunt fieri à Iudice à quo parteque appellata inhibitione non obstante, nam inhibitio tantum prohibet ea quæ sunt facti, non ea quæ sunt juris, Oldrad. consil. 136. num. 12. Cardinal. Thusc. tom. 4. conclus. pract. 140. num. 1. Unde is qui solum civiliter possidet, si post inhibitionem apprehendat possessionem naturalem, non attentat, sed possessionem suam continuat juxta Dom. Cardin. Thusc. d. loc. inhibitio enim & litis pendentia neminem suo jure privant. Sic omnia quæ fiunt in faciliorem appellationis exitum à Iudice à quo, jure permittente fiunt, Herculan. de attent. cap. 28. num. 102. Scacc. de appellat. quæst. 3. num. 34. Modo non cognoscat de viribus appellationis. sic Iudex à quo potest providere, ne quis in sua possessione turberetur, potest ad petitionem victoris describere fructus, potest pendente appellatione examinare testes ad perpetuam rei memoriam, potest debitorem appellantem de fuga suspectum capere, si dilapidationis indicia adsint, potest rem ipsam & fructus sequestrare, hæc enim omnia in faciliorem appellationis exitum tendunt,*

De Inhibitionibus.

dunt, ut demonstrat Scacc. de appellat. q. 3. n. 26. 28. 31. 34. & passim Laticell. p. 2. cap. 20. lim. 4. & cap. 12. in 4. limit. princip. in pr.

Item omnia quæ pendente lite geri non prohibentur, si facta sint, contra inhibitionem facta non dicuntur, sic non dicitur factum contra inhibitionem, si actus qui geritur non tangit causam quæ pendet in iudicio, si actus fiat ex consensu appellantis; vel si iudex quid faciat in appellantis favorem & quæ sunt similia.

Item pars non prohibetur possessionem suam continuare, quia est actus juris, nec attentat si forte effregerit objectas ab adversario seras domo in cuius est possessione, juxta Anton. Fabrum in C. rer. judicat. lib. 1. tit. 10. def. 11. per tot. Gylman. rer. jud. Cam. lib. 2. decis. 43. in decisionibus summariis in fin. adjectis in pr.

Lite pendente: } quoniam ubi lis finita vel causa deserta est, jurisdictio ipso jure redit ad Iudicem priorem Gylm. in symph. t. 1. p. 2. tit. 16. vot. 3. & cessant omnia quæ appellationis beneficio competere ante potuissent. referens in causa B. Juden contra Hans B. apud Gylm. symphorem. tom. 5. relat. 1. n. 3. *

Hoc Processuum genus à superiore planè diversum est, licet nomina utrobique eadem sint.

Illud de possessione contendente vel novum opus ædificantem, hoc Iudicem ulterius quàm licet procedere conantem inhibet: Illud parti ad partem litigantem decernitur, hoc parti ad Iudicem inferiorem: Illud in causis simplicis querelæ, hoc in provocationum causis locum habet.

[* Divi.

De Processu Causarum.

[* Dividunt Dd. inhibitionem in **GENERALEM** & **SPECIALEM**, generalis est quæ fit verbis & terminis, ut ajunt, generalibus, ne quid fiat in præjudicium appellationis. Specialis est, per quam hoc vel illud in specie fieri vetatur. Illa in Camera usu frequentissima, hæc rarior est; quamvis aliquando eveniat, ut si à sententia varia capita continente appellatum & appellatio in totum recepta sit, tamen non nisi ad certum quoddam caput sententiæ inhibeatur. Sic in causa *Bothenemb* contra die *Hildefheimische Regierung* 2. Aprilis Anno 1652. ita decretum: *ist die gebeehe inhibition, so viel den halben Behenden zu Bystätt betrifft / erlanbt / des übrigen Begehren halber lest man es bey vorigem Decret bleiben.*

Secundo dividunt inhibitionem in eam quæ est **LEGIS** vel **HOMINIS**, illa est ubi jus ipsum inhibet, ut patet ex rubro & tot. tit. nihil innovari appellatione interposita &c. & ut plurimum effectum suum exerit in appellationibus à definitivis, nam in his ipso jure manus Iudicis clauduntur *Item. de Benign. obs. supplic. cent. 1. obs. 56.* hæc ubi superior cooperante jure; Et licet cum illa priori etiam in appellationibus à definitivis propter insignes quos habet in revocandis attentatis effectus frequenter concurrat, tamen in appellationibus ab interlocutoria appellabili ut maximè effectum suum exerit, in eâ enim appellatione non obstante Iudex à quo procedere potest, donec inhibeatur, *Camill. Borell. tom. 2. decis. 35. num. 131. Gylm. lib. 2. decis. Camer. decis.*

decis. 42. in dubiis circa appellationes num. 86. & 87.

Tertiò dividunt in **JUDICIALEM** & **EXTRAJUDICIALEM**, illa cum causæ cognitione in judicio decernitur, hæc citra telam judicii extrajudicialiter; Illa juxta stylum Camerae sententiam, hæc decretum requirit, & quia hic modus expeditior, semper extrajudicialiter an impetrari queat, fit experimentum, nec supplicans ad judicium deflectit, nisi eo remittatur.

Quartò dividunt in **TACITAM** & **EXPRESSAM**; illam *Dd.* dicunt esse, quando Judex causam ex certa scientia ab inferiore avocat, qua avocatione tacitè inhibere videtur, ne procedat ulterius. Hæc quæ fit verbis expressis ore tenus, vel in scriptis. Illa, ut & ea quæ fit ore tenus in Camera usum non habent, inhibitiones enim Camerales sub sigillo Cæsareo semper in scriptis emanant; si tamen literis informatoriis, vulgò *Bericht-Schreiben* / tacitam quandam inesse inhibitionem, ne quousque informetur superior, ulterius procedatur, quis dixerit, meo judicio non erraret, nam & his literis informatoriis cautelæ ergo sæpè clausula: ne interim procedatur, vel motu proprio vel ad supplicantis preces annecti solet, ut factum in causa *Br. contra Cölln* 12. Novembris Anno 1657. verba decreti: *Noch zur Zeit abgeschlagen / sondern soll Bürgermeister und Rath der Stadt Cölln ihren nachmahligen Bericht vor Vollstreckung anbefohle-ner execution / innerhalb vier wochen einzuschicken zugeschrieben werden / qualia quotidiana sunt. **

De Processu Caufarum.

6 ¶ Inhibitiones hæ, quemadmodum etiam illæ superioris generis, sine clausula decernuntur. *Gail. lib. 1. obs. 134. num. 7. & seqq.*

7 ¶ Et tum simplices tum arctiores decernuntur.

[* Quæ quinta divisio est, & differunt hæ duæ species ratione pœnæ & temporis: simplex inhibiti-
tio vel Processibus annectitur vel eos, si obtineri
possit, subsequitur, arctior non nisi impetratâ &
insinuatâ simplici locum habet. Illa certam pe-
cuniariam pœnam 10. scilicet marcarum aurî
comminatur transgressoribus, hæc pœnam banni,
illa nullam habet annexam citationem ad docen-
dum vel videndum, arctiori accedit citatio ad vi-
dendum se incidisse in pœnam simplicis, ambæ
tamen ut plurimum extrajudicialiter rogantur. *]

Arctiores si simplicibus non pareatur & cum
annexa citatione ad videndum se in pœnam decla-
rari, decernuntur.

8 ¶ Sed pro arctiori inhibitione unâ cum cita-
tione non secus atque pro arctioribus compulso-
rialibus decernendis nova petitio exhibenda est.
Gail. d. observat. 134. & num. 2.

9 ¶ Inhibitiones in Camera decernuntur, sive
à sententia definitiva sive interlocutoria vim tamen
definitivæ habente appellatum fuerit, & indistinctè
decernuntur, sive Iudex à quo appellationi detule-
rit, sive non detulerit. *Recess. Imper. Anno 94. §. De
inhibitiones. 100. fol. 32. Gail. lib. 1. obs. 144. in princ.
& num. 3.*

[* An

[* An autem ubi à definitiva appellatur, inhibitione opus sit, dubitari potest, sola enim appellatio executionem in his suspendit *Gylm. in lib. 2. rer. jud. Cam. decis. 42. in dub. de appellat. n. 62. & Tilem. de Benign. c. 1. obs. suppl. obs. 56.* ea propter in causa N. contra A. in Bamberg inhibitionem ut superfluum denegatam dicit. Verum quicquid sit, inhibitionem hominis appellantem magis sub potestate Iudicis ad quem constituere, quam nudam inhibitionem legis, res ipsa docet, est enim inhibitiō praeceptum armatum, quod quilibet reverenter habere debet, si poenam evitare velit, etiam in casu ubi subreptitium esset, vel constaret de non jure petentis. *vid. relationem in causa Landau contra Löschchen 14. apud Klock. num. 56. & 57. & inter consilia ejusdem verba energetica tom. 2. consil. 4. num. 16. & 17.* Secundo post intimatam inhibitionem attentata si notoria sint vel ex continentia probari possint, per viam mandatorum extrajudicialiter revocantur, *Ord. Cam. p. 3. tit. 31. §. So mltvnd ic. 2. Revers. Imper. de Anno 1654. §. Und wann gegen die außgelassene ic. 53.* quod inhibitione non emissâ nec insinuatâ non nisi judicialiter praeviâ imploratione in scriptis fieri potest. Idque non per viam mandatorum extrajudicialium, sed praecise per sententiam.

Per delationem Iudex à quo sibi met manus in tantum ligat, ut etiam causam non devolubilem *juxta Gomez. 3. var. resolut. 13. n. 32.* exequi postmodum nequeat (*intellige nisi remissio sequatur.*)

De Processu Causarum.

Attamen superioris est præcavere inhibendo, ne Judices inferiores contra propriam veniant delationem, neque partes, quas delatio Iudicis vix stringit, attentando liti præjudicent. Sic de jure & praxi Camera verum est, siue Iudex à quo appellationi detulerit siue non, inhiberi posse, *text. express. in Recess. Imp. de Anno 1594. §. Die inhibitiones &c. 100.* Dissentit Tilemann. de Benign. cent. 1. obs. supplicandi 60. sed Recess. Imp. adhuc in viridi est. Sic in causa Wimpelberg contra Wolters/ appellatione à Senatu Bremensi delatum, & nihilominus inhibitiō in Camera decreta est 16. Aprilis Anno 1653. idem factum in causa Peter Ketterbachs des ältern Seel. Erben contra Otto Aschen Greesen auch Seel. Erben 5. Januarij Anno 1654. adde vetus præjudicium ex Gylm. præjud. Cam. verb. inhibitiō, imo delatione facta facilius inhiberi posse arbitror, quia Camera per hoc de sua jurisdictione aliquod antenus certior redditur, & causa ad Cameram devolvitur. *]

10 ¶ Secus si ab interlocutoria simplici sed tamen appellabili appellatum fuerit: quo casu secundum jus commune inhibitiō non decernitur, nisi evidens periculum in mora fuerit vel inde damnum irreparabile sit consecuturum, id quod tamen antè docendum. d. Recess. Imp. Anno 94. §. Wann aber von gemeiner. rot. Gail. d. obs. 144. n. 4. ubi rationem reddit, quam obrem si ab interlocutoria simplici, appellabili tamen, appelletur, inhibitiō non sit decernenda.

Quia

De Inhibitionibus.

Quia, inquit, Iudici appellationis de veritate gravaminis constare debet.

[* Sed huius rationis ratio est, quod tales appellationes ab interlocutoriis derogent jurisdictioni ordinariæ, quare odiosæ sunt & Iudex admittendo & audiendo exceptiones partis appellata de veritate gravaminis & utrum causa devoluta sit, merito prius cognoscit antequam inhibeat. *vid. Anton. Fab. in C. rer. jud. lib. 8. tit. 5. d. 1. num. 6. in alleg. Gylm. rer. jud. Cam. lib. 2. decis. 42. in dubiis circa appellationes num. 83. & 92. & seqq. Eundem in præjud. Cam. verb. inhibitio. Frid. Mind. lib. 2. cap. 27. num. 2. Mynsing. 5. obs. 87. num. 7.*

Exceptiones de damno irreparabili & evidenti periculo in mora, ab authore allegatæ propter Recessum Imperii de Anno 1594. extra dubium sunt, sed illud evidens periculum in mora, quomodo & qualiter intelligendum? Ego de eo casu accipio, si hæc interlocutoria ex continenti executioni mandari debeat, hoc enim casu etiam in appellationibus ab interlocutoria inhiberi posse tradit *Tilem. de Benign. obs. Cam. Imp. pent. 2. obs. 28. **

II ¶ Inhibitiones non decernuntur. I. In possessorio retinendæ, quando appellatus est in possessione. *Recess. Imper. Anno 94. §. Die Inhibitiones 101. Gail. l. 1. obs. 144. n. fin.*

[* In aliis adipiscendæ & recuperandæ possessionis remediis si justè se gravatum quis sentiat & appellet, jure etiam impetrat inhibitionem.

Sed quæ ratio, quod in possessorio retinendæ

De Processu Causarum.

secus sit? Ratio hæc est, quia merita causæ hic concernunt causam supplicantis pro inhibitione, in quo si inhibitio decerneretur, esset hoc sententiam ferre, & appellato qui se possidere in causa principali unicè contendit, possessionem inhibendo impedire vel abjudicare ante cognitionem, quod absurdum est.

Secundo quia author vult, non inhiberi si appellatus sit in possessione, quâ ante finem causæ sciri hoc potest, cum uterque in hoc interdicto retinendæ se possidere contendat? Sanè arbitrium discreti Iudicis in hoc multum valebit, si enim appellatum in possessione esse qualitercunque cognoscit vel dubitat uter possideat, ita ut pro appellato major militet præsumptio, non inhibet, sed solum si appellans se in possessione esse docuerit, idque per documenta verisimilia. Sic in causa S. Blasii Etiffe in Braunschweig contra Borsfelde diu frustra pro inhibitione supplicabatur, tandem ubi documenta non levia pro sua possessione produxissent appellantes, inhibitio m. Martio tandem Anno 1645. decreta fuit: ratio hujus est quia per sententiam à qua hoc casu appellans à possessione destitutus est: quod vim definitivæ habet, quamvis, impetratâ licet inhibitione, & hoc casu nemo teneatur possessionem suam quam legitimis argumentis tueri contendit, dimittere, de quo dixi supra.

Tertio notandum in hoc remedio possessorio ob concurrentes qualitates Ordinat. Cam. p. 2.

tit. 21. conformes, sæpe per viam simplicis querelæ inhibendo & sequestrando procedere Cameram; Ergo si eadem qualitates & circumstantiæ in Processu appellationis concurrant, quidni idem fieri posset?

Quarto etiam in possessorio retinendæ aut inhibitiō aut, quod utilius est, mandatum speciale inhibitorium S. C. *auff die vier Fülle* aut mandatum sequestri impetrari potest, quando appellatus bona quæstionis dilapidare incipit vel appellanti tale præjudiciū infert quod finita causa aut omnino aut sine maxima difficultate non posset reparari, e.g. si sylvam quæstionis excidendo arbores frugiferas & ligna divendendo reddat inutilem, *vid. Gailium 1. obs. 145. in fin. Frid. Mindan. lib. 2. de Process. cap. 27. num. 8.*

Quinto inhiberi potest in possessorio retinendæ si non ab ipsa sententia sed ab excessu executionis appelletur *per l. 5. C. quorum appell. Althusius in dicæolog. lib. 3. cap. 56. num. 32. Frid. Mindan. lib. 2. cap. 27. num. 8.*

Sexto si sententiæ mulcta vel pœna adjecta sit, hoc enim casu sine difficultate inhibitiones in Camera in hac materia decerni testatur *Cass. Klock, tom. 3. consil. 181. num. 189.*

Et *Septimo* quoties appellatus propria privata authoritate vi publica aut privata appellantem molestat, ipsi vim infert, res aufert, etsi fiat sub specie executionis, tamen quia per se vetitum & scandalosum est talia committere ex Ord. p. 2,

De Processu Causarum.

tit. 23. contra ipsum Mandata inhibitoria decerni possunt, prout idem in certa facti specie consuluit *Klock. d. loc.* Coincidunt cum hoc possessorio retinendæ, & in decernendâ vel denegandâ inhibitione quasi conveniunt actiones confessoria & negatoria, quia proximè ad jura possessoria accedunt; & si in his facile inhiberetur, quam facile alicui in possessione servitutis aut libertatis præjudicari posset? *vid. Rosencorb. in pract. forens. cap. 96. num. 10. **

12 § II. Si de jurisdictione Iudicis ad quem non satis constet. *d. Recess. Imper. Anno 94. §. Die Inhibitiones. Gail. d. observ. 144. num. 4.*

[* Ita ut in decernendis Processibus justa ratione Iudici sit hæsitandum, an causa devoluta sit, aliàs si probabiliter constat jurisdictionem fundatam esse, inhibetur, reservatâ quæstione istâ iudicio, si appellato eam movere lubet. Et ut plenius constet, quomodo hodie in hoc ipso procedatur, distinguendum. Aut certo constat jurisdictionem esse fundatam, aut dubitatur: si prius, nec appellatio recipitur nec inhibetur, *Gylm. rer. jud. Cam. l. 2. decis. 54. num. 44.* si posterius, juxta Recessum novissimum Anno 1654. § Schließlich vnd zum elfften re. 117. ubi ex privilegio & sic ex interesse Iudicis à quo dubitatio oritur, Camera literas informatorias Bericht-Schreiben ad Iudicem à quo præmittit, antequam inhibeat; si dubitatio aliunde sit, appellationem quo ad effectum devolutivum admittit, donec in contradictorio aliter sit evictum.

De Inhibitionibus.

evictum. Imo si inhibitio impetrata, sed appellatio postmodum exceptionibus non devolutionis relevantibus impugnata sit, praxis docet Mandata de revocandis attentatis difficulter decerni, sed huius generis supplicationes ut sæpè ad iudicium remitti, ut cognoscatur de iurisdictionis veritate, hoc enim puncto non discusso ulterius procedere periculofum iudicat Camera. *Gylm. symph. tom. 2. p. 2. vot. 31. num. 1. & seqq. **

13 § III. Si appellatio jure communi prohibita sit. *Recess. Imp. eod. d. §. De Inhibitiones. Myns. obs. 87. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 144. num. 4.*

[* Etest prohibita vel ad utrumque effectum suspensivum & devolutivum, vel ad effectum suspensivum solum. Ad utrumque effectum sunt prohibitæ omnes appellationes frivola & frustratoria. e. g. si in notoriis velit appellari, si evidenter convictus appellet, si appellatio fieret contra propriam confessionem, contra proprium chi-rographum, & quæ similia, in quibus omnibus appellationes non tantum non recipiuntur, sed etiam si fortè receptæ sint, & calumnia deprehendatur, multa manet appellantes certissima. *Recess. Imp. Anno 1654. §. Und nach dem 2c. 114.* De jure communi prohibentur appellationes à sententiis merè confirmatoriis, si gravamen à lege veniat, in possessorio summarissimo, in contumaciâ verâ, quando Iudex sententiæ prioris partitionem injungit à sententia arbitri, ab executione nisi excedatur, à citatione simplici, ubi pactum de

De Processu Caufarum.

non appellando intercessit, si quis appellationi renunciavit: de jure Camerali in rebus minoris momenti, in causis criminalibus, matrimonialibus, &c. quæ omnia ex ll. & Dd. repetenda sunt, hic enim ea sigillatim tractare compendiosa authoris methodus non admittit.

Quoad effectum suspensivum causæ piæ, favorabiles & quæ dilationem non ferunt. Quamvis enim inter has plurimæ sint quæ ad utrumque effectum appellationem vix admittant, juxta Dd. si tamen ex causis moventibus admittuntur, inhibitiō denegatur. Sic à sententia per quam quis ad conferendum frumentum in annonæ subsidium condemnatus est, à sententia de præstandis alimentis (maximè si egenos & pauperes concernat) de præstandis collectis, contributionibus Turcicis, & similibus, de præstandis decimis (maximè si non seculares, sed Clericos & horum alimenta concernat) de suscipiendo officio tutoris, de præstanda dote, si per sententiam attentata revocentur, (hoc enim maximè favorabile & in lege fundatum est) in genere in omnibus causis quæ publicam utilitatem principaliter concernunt, vel ita comparatæ sunt, ut quicquam pietatis præ se ferant nec dilationem admittunt, in Camera rarò inhibetur; Regula tamen certa tradi nequit, ut in hac materia verè loquitur *Lancelot. de attentatis p. 2. cap. 20. num. 182. & text. est in Recess. Imp. de Anno 1570. §. Damit aber alle 2c. 78. **

14 § IV. In appellationibus extrajudicialibus

bus omninò ante non decernitor inhibitiò, quam iurisdicção & appellatiò satis fundata & justificata & lis contestata sit, aut saltem adversarius auditus fuerit, *d. Recess. Imper. Anno 94. §. Wann aber von gemeinen ic. Gail. d. obs. 144. num. 8. & observ. 120.*

[* Appellatur autem vel à Iudice gravante extrajudicialiter non ut Iudex aut superior, sed ut pars seu quilibet privatus; vel casu converso. Primo casu hæc appellatiò improprie ita dicta appellatiò est, cum nuda provocatiò ad causam, nuda querela, seu nuda conventiò sit, in qua Camera saltem Iudex est, si pars appellata non gaudeat austregis. Et in hoc duæ regulæ firmandæ; Prima est; *Si appellatus habet suum ordinarium forum extra Cameram vel gaudet iudicio austregarum, quod tunc appellatiò non sit recipienda sed supplicans ad appellati iudicium ordinarium remittendus*, Secunda, si iurisdicção Camera in prima instantia est fundata, quod eo casu citatiò, non vero inhibitiò sit decernenda. Et ita omnes tenent Camerales, *vid. post Gailium 1. obs. 44. Mynsing. 4. obs. 43. Gylm. præjud. Cam. verb. appellatiò extrajudicialis, & in lib. 2. rer. jud. Cam. decis. fin. num. 12. & seqq. ubi vide de hac materia elegantia, referens in causa der Dorffschafften Walle vnd Hæckerbüttel contra S. Blasii Stifft in Braun-schweig apud Klock. relat. 82. num. 23. & 24. unus dissentiit Mindanus lib. 2. de Process. cap. 27. num. 9. cujus rationes meo iudicio non contemnendæ essent, nisi stylus prævaleret. Quod enim hæc appel-*

De Processu Causarum.

appellatio nuda provocatio ad causam est, non impedit quo minus privatis molestationibus & illicitis violentiis liti præjudicantibus in futurum inhibeatur.

Posteriori casu ubi appellans conqueritur, se ab appellato vel ut Iudice solum, vel ut Iudice & parte simul per se aut ad alterius instantiam (quæ duo perinde se habent) extrajudicialiter gravatum esse, non ante est inhibendum, Es sen dann zuvor verisimiliter erwiesen/ daß die Obrigkeit als ein Richter oder als ein Richter und Widersacher zugleich / den appellanten beschwert habe / hæc qualitas enim fundat jurisdictionem Camerae, de cuius veritate ideo prius quod antenus constare debet, quia multi in fraudem austregarum & primæ instantiæ suppositis hisce falsis Camerae suggestis Processus impetrant, qui postmodum ex defectu jurisdictionis cassandi sunt.

Constare autem debet non plenè & in contradictorio, aliàs enim omnes inhibitiones hoc casu judicialiter decernendæ essent, quod praxi quotidianæ contrarium est, sed sufficit si ex qualitate causæ & circumstantiis facti vel aliter hoc verisimiliter edoctum sit. *d. Recess. sic in causa E. contra die Fürstl. Abtissin zu E. 27. Maii Anno 1653. à tali extrajudiciali gravamine appellatum & inhibito cum Processibus decreta fuit. idem observatum in similibus.*

Quid etiam si Iudex procederet extrajudicialiter in casibus ubi judicialiter procedere debuisset? & hoc casu inhibitionem optimè decerni notavit *Tilem. de Benign. Q. C. l. pentec. 2. observat. 28.*

num. 3.

De Inhibitionibus.

Num. 3. ubi vid. præjudicium ab ipso allegatum. *
 15 § V. In causis nullitatum, quando ratione nullitatis principaliter appellatum est, quia sententia in rem judicatam transivit, cujus executio nullitatis prætextu impediri nequit, & res judicata jus inter partes facit. *Myns. obs. 64. cent. 4. Gail. d. obs. 144. num. 6. & obs. 127.*

[* *Adde Gylm. præjud. Camer. verb. inhibitiæ. Klock. relat. 135. num. 3. Frider. Mindan. lib. 2. cap. 27. n. 5.*

Excipitur primo, si nullitas notoria sit, *Gail. 1. obs. 113. & 144. num. 7. in fin.* ita inhibitiō simul cum citatione decreta in causa *Dortm.* contra Officialem Coloniensem & in causa *Böhlen Erben* contra *Enstkirchische Erben* 4. Junii Anno 89. teste *Tilem. de Benign. obs. Cam. Imp. pent. 2. observ. 29. & Gylm. præjud. Cam. verb. inhibitiō in causa Peterßhagen* contra *Herrzog Henrich Julium zu Braunschweig* 9. Junii Anno 1598. teste *Ruland. de Commiss. & comm. 1. 1. lib. 2. cap. 3. num. 2.* & in causa *Kauensberg* contra Officialem zu *Eosnig* teste *Dore N. von Enden* in *relat. causa Bentheim* contra *Münster* apud *Gylm. tom. 1. p. 2. tit. 17. num. 9.* Novissime citatio ad videndum deduci principaliter nullitates juncta inhibitione & compulsorialibus decreta in causa *H. contra H.* in. Febr. 1659. in qua inter alia nudæ adfertioni anabaptistæ cum remissione juramenti directè contra Imperii constitutiones fides habita erat, quare per decretum simul *Fiscalis* sui officii, ut scilicet contra talem Magistratum procedat, admonitus fuit. Et licet notorietas

De Processu Causarum.

rietas dijudicatu difficilis sit, tamen exemplificatur ut plurimum, si Iudex notoriè incompetens vellet exercere jurisdictionem in personas sibi nullo jure subiectas vel sumere sibi notionem causæ quæ notoriè esset alterius fori, e. g. si Ecclesiasticus Catholicus adversus homines Augustanæ Confessionis vellet exercere jurisdictionem per pacem religiosam notoriè suspensam, si interior vellet cognoscere de condemnatione vel absolutione banni Imperialis, si qui notoriè causæ pars est, simul velit esse causæ Iudex, quam ocularem nullitatem appellat Dr. N. Auer in eadem causa apud Gylm. d. loc.

Secundo excipitur si nullitas appareret, ex actis, quod enim ex actis apparet notorium dicitur. Gail. 1. obs. 113. num. 2. vel ex ipsa sententia appellationis instrumento inserta, de quo apud Gylmann. rerum iudicat. Cam. lib. 2. decis. fin. n. fin. sic in causa *Satters von Wimpffen* contra *Earleam* quæ deserta pronunciata in Camera, querela nullitatis postmodum principaliter intentabatur, & quia ex actis Cameræ jam ante exhibitis nullitas apparebat, citatio simul & inhibitio decretæ sunt, teste *Mynsing. 4. obs. 64.*

Tertio excipitur, si nullitas ex continenti probari posset, hoc est in præsentiarum, in ipso actu impetrandæ citationis: si enim ulteriori indigeret indagine & litis sufflamine, ex continenti probam dici non posset, nec inhibitio concederetur, vid. *Meistermann lib. 1. decis. 28. num. 46. Gylmann. symphor.*

De Inhibitionibus.

*phor. tom. 5. suppl. 48. num. 2. fol. (mibi) 270. Myn-
sing. 4. obs. 64. & Mindan. lib. 2. cap. 27. n. 5.*

*Quarto excipitur, si gravamen in querela nulli-
tatis introductum ita comparatum sit, ut executio
eius sit irreparabilis, arg. Recess. Imp. de Anno 1594.
§. Wann aber 2c. 101. quod eleganti præjudicio
in causa criminali capitis periculum inferente illu-
stratur apud Gylmann. tom. 2. symph. p. 3. tit. 3. supp. 4.
in vot. & apud Rosencorb. in pract. forens. cap. 9. per
tot. Et in causa religionis animarum periculum
concernente, apud eundem tom. 1. part. 2. tit. 17. vot. 1.
num. 19. in relat. dictæ causa Bentheimb contra
Münster. Et in causa restituendi castri inexpu-
gnabilis apud eundem Gylm. rer. jud. Cam. lib. 2. de-
cis. 42. in dubiis circa appellationem num. 99. etiamsi
etiam hoc casu nullitas adeo notoria non esset, ju-
xta eundem ultimo citato loco. Extenduntur hæc
ad omnes causas periculum vitæ, famæ & honoris
inferentes, imo ad quamvis injuriam quæ aboleri
non potest, à Frid. Mindan. lib. 2. c. 27. num. 5. Hil-
trop. de Process. p. 2. tit. 5. num. 10. Trentacinq. var.
resol. lib. 2. resolnt. 1. de execut. rei judicatæ num. 16. &
aliis, quamvis in iis impetrandis hodie in materia
nullitatum maxima difficultas sit. *]*

16 § VI. Non decernuntur adversus ter-
tium pro suo interesse appellantem & pendente ap-
pellatione aliquid innovantem. *Gail. lib. 1. obs. 72.
num. 6. & obs. 144. num. 10.*

[* VII. Inhibitio non decernitur, nec etiam de-
cerni potest, in omni sententiâ quæ nequit exequi,

De Processu Causarum.

ut sunt sententiæ absolutoriæ vel factum negati-
vum continentes. *Tilem. de Benign. obs. Cam. Imp.*
pent. 2. obs. 28. Gylm. in symphor. tom. 5. supplicat. 10.
in vot. nisi tamen pars etiam in expensas condem-
nata, & in hoc gravata sit, idem de Benign. d. loc.
Gylm. præjud. Cam. verb. inhibitio.

VIII. Item vix aut difficulter decernitur inhi-
bitio, si pateat, sententiam realiter & plenè jam
dum esse executam, respicit enim futura, non præ-
terita. Modo tamen hæc executio non sit facta in-
tra currens decendium appellatione jam interposi-
tâ, & Judici intimatâ, hoc casu enim non tantum
inhibitio, sed & mandata de revocandis attentatis
decernuntur, uno actu cum Processibus insinuan-
da. *Ordin. Cam. p. 2. tit. 29. §. Item so sollicit. 4.*

*An autem in dubio inhibitio decerni vel denegari
debeat, questio hujus loci utilissima est.*

Quod deneganda sit, videtur ex eo suaderi, quia
succumbens malam causam habuisse censetur, ut
etiam pendente appellatione præsumptio maneat
pro appellato, *Negusant. resp. jur. quest. 90. num. 4.*
Menoch. de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 67. num. 26.
Verum sanior opinio est in contrarium, quam in
terminis comprobatur *author. decis. ult. apud Gylm.*
lib. 2. rerum jud. Cam. n. fin. Vult. de jud. lib. 3. cap. 1.
num. 26. vulgatum enim est, elaborandum esse Ju-
dici, quo causam in eo Statu retineat, in quo tem-
pore gravaminis fuit, & quod in dubio favendum
sit appellationi ejusque connexis, unde eleganter,

(licet

De Promotorialibus.

(licet in aliis terminis) inquit refer. apud Gylm. tom. 1. p. 1. tit. 3. fol. (mihi) 256. satius esse partes audire, quam obduratibus auribus omnia sursum atque deorsum verti permittere. Nec laudare possum quorundam judicum facilitatem Processus denegandi, cum hic non sit modus amputandi lites, negare gravato justam quam per appellationem quærit defensionem; nam ita multi cedunt foro neglecti, quibus defensio per justitiam debebatur; satius est appellantes audire, & detectâ calumniâ poenam temerè appellantium in ipsos masculè dictare; imo cum inhibitione denegatâ Processus cæteri leve solatium ferant, ob judicum inferiorum in exequendo facilitatem, quis non in dubio eam decernendam esse mecum arbitrabitur? *]

TITULUS XII.

De Promotorialibus, Von Promotorial-Schreiben.

Processus judiciorum cursum promoventes

officium tertii excitant.
 vel { Negotium judiciale tertio
 committunt.

2 ¶ Qui officium tertii excitant, sunt

Promotoriales,
 vel { Compulsoriales.

Na

3 ¶ Pre-

De Processu Causarum.

3 ¶ Promotoriales sunt quibus Iudex Camera inferiori Iudici iustitiam protrahenti aut deneganti & superiorem, quàm Camera Iudicem, non habenti imperat, ut supplicanti jus atque iustitiam administret, & certum temporis spacium administrandæ præfigit. *Myns. obs. 57. cent. 3. Gail. 1. obs. 28. num. 7. vide supra lib. 2.* De causis protractæ vel denegatæ iustitiæ.

4 ¶ Hi Processus etiam in Camera decernuntur, si Iudex iudicii Processum protrahat, veluti si studio & malitiosè sententiæ publicationem vel sententiæ, quæ in rem iudicatam transiit, executionem protrahat. *Myns. obs. 82. cent. 5. Gail. d. obs. 28. num. 7.* & quotiescunque iustitia protrahitur.

[* Et quia pro maturandâ iustitiâ adinventæ sunt, decernuntur saltem contra eos, qui adeuntur ut Iudices, non qui adeuntur ut pars, e. g. pro præstando debito, aliàs non Iudex, sed pars diceretur denegare iustitiam, & iniquè mediato Iudici aufereretur sua jurisdictio, qui nondum imploratus est.

Habent locum in iis, quæ ad contentiosam, non quæ ad voluntariam jurisdictionem spectant. Sic cum alicui denegabatur testimonium *seines wohlverhaltens* / promotoriales in Camera petitæ denegatæ sunt. *apud Gylm. symphor. tom. 5. supplic. 25.* Decernuntur etiam in causa feudali, si pares Curia sint negligentes in administrandâ iustitiâ. *juxta mentem Doctoris Merckelbach tom. 2. consil. Klockii cons. 28. num. 11.*

Etiam in commissionibus, si Commissarius semel

De Promotorialibus.

mel susceptam commissionem nolit perficere vel continuare. *Ruland. de Comm. & Commiss. p. 1. lib. 2. cap. 27. num. 6.* quod si commissionem insinuatam sibi, suscipere nolit, non promotoriales sed mandata pœnalia contra eum decernuntur. Decernuntur contra quosvis Iudices immediatè Cameræ subiectos, modò causa sit talis, quæ sui natura ad Cameram devolvi possit. Sic decernuntur etiam contra Iudices austregarum. *Ruland. d. loc. Gylm. symph. tom. 1. p. 2. tit. 2. suppl. 2.* Etiam contra Consiliarios Principis, etsi ex sua persona sint mediati, quia Principem in judicialibus repræsentant, & ab iis ad Cameram immediatè appellatur.

Non tamen decernuntur in causis criminalibus & matrimonialibus, quia etsi decernerentur, tamen effectum devolutivum lucrari non possent, ordinatione hæc genera causarum à Camera arcente. Mandata tamen de administranda iustitia legitimè juxta constitutionem Carolinam procedendo, & similia, in causis criminalibus æque ac in aliis locum habent, *vid. Gylm. 1. p. 2. tit. 3. supplic. 2. de quo elegans novissimum præjud. in causa P. contra Episc. Osnab. m. Aug. 1658.* Ordinariè hodie mensis spatium, intra quod Iudex iustitiam administret, in promotorialibus præfigitur, pro causæ qualitate tamen & longius indulgeri potest, *Recess. Deputationis de Anno 1600. §. Ob auch Promotoriales. 27.*

Sæpius etiam Iudex per Notarium & testes super administrandâ iustitiâ requiritur, & si intra

De Processu Causarum.

mensis spatium eam non administrat, per exhibitionem supplicæ & instrumenti Notarii super requisitâ, sed non administrata seu denegata justitia, brevi viâ citatio super protracta seu denegata justitia rogatur: sic ambages promotorialium evitantur, & causa directè ad Cameram devolvitur.

Eodem modo loco promotorialium rogantur Mandata de administrandâ justitiâ, pœnalia cum vel sine clausulâ adversus Iudicem, & si officio non fungatur, agitur ad pœnam: de quibus apud *Rosenc. in praxi forensi cap. 19. n. fin. Referens inquit: In Camera, ne per promotoriales causæ in infinitum eo deferantur, & hoc medio Iudices inferiores se causis exonerarent, facilius hæc mandata quàm promotoriales decerni; quod an verum sit praxis me dubium reddit. Si enim causa in lite adhuc hæreat indecisâ, facilius promotoriales; si autem in ea judicatum sit, facilius mandata de administranda justitia & exequendis decretis dantur.*]*

TITULUS XIII.

De Compulsorialibus.

Compulsoriales sunt quibus Iudex superior inferiorem Iudicem aliumve ad officium juris præstandum comminatione pœnæ compellit; ad editionem scilicet actorum judicii, litise aliarumque rerum, ad agendum aliquid, sive præstandum, exhibendum faciendumve aliquid.

De Compulsorialibus.

2 ¶ Decernuntur huiusmodi Processus provocantibus ad imperandum acta à Iudice inferiore, sed non nisi supplicans doceat, se Iudicem à quo, diligenter & legitimè requisivisse, ut sibi acta ederet. *Ord. part. 2. T. 31. in princip.* & non solum in causis provocationum, verum etiam simplicis querelæ, denegatæ scilicet & protractæ iustitiæ, ut supra lib. 2. annotatum est. Et decernuntur in Camera absque clausula justificatoria, quia Iudex acta edere jure tenetur. *Gail. lib. 1. obs. 134. num. 3.*

[* In causis appellationum compulsoriales ad edendum acta & rationes decidendi unâ cum citatione sub desertionis præiudicio petendæ, ut evitentur circuitus rogando has demum in primo termino olim usu frequentes, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Deßgleichen* 20. 55. si tamen acta jam edita sint, vel appellans certò confidat, Iudicem etiam sine compulsorialibus ea editurum, vel gravamen merè extraiudicialiter sine actis commissum fit, appellans suo periculo petitionem harum omittet. Sic in causâ *Kidt* contra *Morlaw* / in causâ *Stammers* contra *Schlic* 12. Septembris Anno 1657. & ab extraiudiciali gravamine, in causâ *der Univ. R.* contra *B. vnd R. daselbst* / 3. Novembris 1657. citatio & inhibitio sine compulsorialibus decretæ sunt. *]

3 ¶ Sed quamvis absque clausula & sub pœna pecuniaria Iudici inferiori mandatur, ut intra certum terminum acta edat, attamen Iudice manda-

De Processu Causarum.

to non obtemperante non statim declaratio fit in pœnam, neque arctiores Compulsoriales sub pœna banni decernuntur, sed petitio in scriptis exhiberi, vel viva voce proponi solet pro arctioribus Compulsorialibus cum annexa citatione ad videndum se incidisse in pœnam Compulsorialium simplicium. *Gail. lib. 1. obs. 134. num. 3. & 4.*

4 ¶ Eiusmodi igitur petitione Iudici oblata arctiores compulsoriales decernuntur, posteaquam de legitima requisitione & insinuatione simplicium compulsorialium Iudici fides facta est, & arctioribus illis citatio inseritur ad videndum se incidisse in pœnam simplicium, vel allegandum causas justas, quamobrem hoc fieri non debeat, & Iudici iterum mandatur, ut legitimè requisitus acta pro debita mercede edat, si pœnam banni evitare velit. *Gail. ibid.*

5 ¶ Quamobrem in termino arctioribus compulsorialibus prolatis Iudex à quo causas impedi-
menti & moræ, propter quam acta non ediderit, allegare pœnamque simplicium sic evitare poterit. *Gail. d. obs. 134. lib. 1.*

6 ¶ Arctiores igitur compulsoriales nihil admodum præiudicant, quia editio in termino facta à pœna, uti edictum est, liberat.

7 ¶ Si compulsoriales ad edendum acta emanaverint, & acta non integra & perfecta sed manca & imperfecta edantur, supplicatio non pro arctioribus sed pro ulterioribus compulsorialibus Iudici offerri solet cum reservatione exceptionum
adversus

De Compulsorialibus.

adversus acta, quæ jam edita sunt, & insuper edentur.

[* Vel rogantur hæc ultiores compulsoriales in iudicio designando actorum defectus, qui modus frequentior est. Nec solum hæc ultiores compulsoriales locum habent, ubi acta quidem edita, sed manca sunt, sed & sæpè actis planè non editis præmittuntur pro arbitrio Iudicis arctioribus. Ulterioribus de stylo nulla gravior pœna quam simplicibus 10. sc. marcarum auri inseritur excepto, daß Iudicibus ohne entgelt die acta herauß zu geben / gebetten wirdt / arctioribus sub pœnâ banni expeditis hæc clausula, ohne entgelt / non inseritur, quod mirandum.

Decernuntur etiam ultiores compulsoriales, vel ex officio, vel ad petatum appellantis, si simul cum actis rationes decidendi à Iudice non fuerint editæ, Recess. Imper. de Anno 1654. §. Desgleichen 20. 55. Sic ex officio decretæ in causa B. contra B. m. Decembris Anno 1658.

Quod si acta absque culpa producentis deperdita vel in lectoria Camerali omissa sint, novæ compulsoriales ad dennò edendum adversus Iudicem à quo in Camera rogantur. Ita decretæ in causa Helenæ Dsingerin contra Frantzfurt 10. Iunii Anno 1626. Vel si omnino reperiri vel haberi nequeunt, causa ex integro agenda est. *]

COMMENTARIUS.

Aliumve:] Iudicis officio non fungentem.

N n 4

Alia

De Processu Causarum.

Aliarumque rerum :] *Veluti rationum , missi-
varum , ut vocant , instrumentorum , investiturarum ,
statutorum civitatis & similium rerum. Gail. lib. 2.
obs. 134. num. 11. Sed practicoꝝ discrimen obser-
vandum inter Compulsoriales & Requisitoriales : Com-
pulsoriales dicuntur literæ mandatorie à Iudice emissæ
ad eum, qui instrumentum habet & ipsius jurisdictioni
subest : Requisitoriales verò emissæ à Iudice ad eum, qui
instrumentum habere dicitur , & ipsius jurisdictioni non
subest.*

Præstandum :] *Iuramentum scilicet ad testifican-
dum , veluti si ab inferiore Iudice Commissarius aliquis
deputetur ad examen testium , & in numero testium
aliquis immediate Imperio subiectus , qui citatus com-
parere nolit , Commissarius non potest testem ad perhi-
bendum testimonium compellere , idque propter defe-
ctum jurisdictionis & potestatis : quia inferior Iudex
qui Commissarium deputavit jurisdictionem in testem
non habet ; quamobrem talicasu Commissarius vel ipsa
pars testes producens Cameram tanquam superiorem
Iudicem adire , & per viam supplicationis mandatum
pœnale sive compulsionales contra testem illum contu-
macem petere potest. Gail. obs. 89. num. 1. vide Fri-
derum Mindanum lib. 2. cap. 47. 48. 49. & seq.*

TITULUS XIV.

*De Commissionalibus , Von Commissio-
nal , oder Commissions-Brieffen /*

ubi

De Commissionalibus.

*ubi de commissionibus, earumque formis,
itemq. de Commissariis, & rebus ad
Commissiones, atque Com-
missarios, pertinen-
tibus.*

Processus quibus tertio iudicio negotia committuntur sunt

vel { Commissionales & mutui
compassus.

{ Sequestrationes & Arresta.

2 § Commissionales sunt, quibus Iudex uni vel pluribus Commissariis nominatis, partis alicujus litigantis probationem recipiendam, committit.

Consideranda hinc sunt.

I.

3 § Quæ commissionum species & formæ.
Ad species quantum attinet, sunt

vel { Ordinaria,
Extraordinaria.

4 § Ordinariæ sunt quæ juris ordine observato postulantur & decernuntur.

5 § Extraordinariæ verò, quas vulgò commissiones ad perpetuam rei memoriam appellant, sunt quæ extra ordinem sive juris ordine non observato postulantur & decernuntur.

[* Idque vel in causa jam in Camerâ pendente,

N n §.

vel

De Processu Causarum.

vel non, utrumque enim Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Es sollen auch Commissionen &c. 130. admittit. Si prius, in arbitrio petentis est, an in iudicio vel extraiudicialiter eam rogare velit, licet hic modus ultimus propter sui celeritatem prævaleat: si in iudicio coram Deputatis petitionem in scriptis exhibet, nomina testium eorumque ætatem & articulos probatoriales adiungit, dato intra quindenam vel ut longissimè intra alterum tantum spatio adversario, si velit, excipiendi, *Iud. & Adfessor. mem. de Anno 1585. §. Jeglich demnach ic. 13. Denais. jur. Cam. art. 81. & Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Wann judicialiter &c. 86.* Si extraiudicialiter, supplicam cum solitâ subscriptione, sc. cavendo de rato & mandato, extraiudicialiter exhibet, nomina testium eorumque ætatem specificat, & articulos probatoriales adiungit, expectans decretum. Posteriori casu; quia litis pendentia in Camera nulla, modo ut dictum, præcisè extraiudicialiter roganda est.*]

¶ Testes ad perpetuam memoriam recipiuntur, quando vel ob decrepitam ætatem, corporisq; ægritudinem mortalitati proximi esse judicantur, vel ob diuturnam peregrinationis absentiam suo tempore haberi nequeunt, ut veritati testimonium perhibeant. *Memorial. visitat. Anno 85. §. Derhalben ic. Gail. lib. 1. obs. 92. num. 3. Confer practic. Ferrariens. Quando testes producuntur ad eternam rei memoriam.*

[* An etiam ob metuendam oblivionem? & negativa

De Commissionibus.

gativa verior est, nullam enim nec ego vidi nec investigare potui commissionem ex hac causa in Camera decretam *inquit Ruland. de Comm. & Commiss. p. 2. lib. 1. c. 10. num. 4.*

Sciendum tamen, hoc omne de actore ita constitutum esse, ut is commissionem hanc impetrare nequeat, nisi ætas, contagio vel metuenda absentia testium ipsi jacturam probationum minentur. In reo aliud est; nam hic indifferenter & sine discrimine ætatis, valetudinis, aut absentia testium commissionem hanc impetrabit, quia quando conveniatur non est in potestate ipsius, *Gail. 1. obs. 92.* & exinde norunt Advocati potius rei quam actoris partes clientibus suis in supplicationibus huius generis adsignare, ut hac prærogativa gaudere possint.

In juribus incorporalibus ut sæpè quælibet pars actor & reus est, quare in his hoc discrimen non ita attenditur, sed testes ad memoriam examinari impetrabit, qui qualitercunque se turbatum conqueritur. *vid. præjud. apud Gylm. t. 1. p. 2. t. 9. supp. 6.*

Vidi etiam sæpè praticari, ut si unus commissionem impetraverit, alter etiam pro ea instet, ut sic probationes conjunctim expediantur, quod utilissimum & notatu dignum est. *]

7 § Commissiones ad memoriam petentibus decernendæ sunt, nullo discrimine habito, nata sit an nascitura actio. *Consult. Cam. Anno 90. Denais. Commissiones ad memoriam. §. 3.*

8 § Sed quæritur, an commissio ad perpetuam

De Processu Causarum.

rei memoriam peti & decerni possit, lite jam instituta & pendente, ut ita ratione & via ordinaria ad probandum perveniatur? Dubia hæc inter Dominos Camerales quæstio fuit, sed tandem per majora conclusum est, hoc casu commissiones extraordinarias & postulari & decerni posse, quia non minus periculi sit in mora, quam lite nondum cœpta, præcipuè verò quia ante litem contestatam ad probationem viâ ordinariâ procedi nequeat, & priusquam eò deveniatur, interdum aliquotanni labantur, & præterea exceptionibus contra Commissarios oppositis non parum temporis teratur, durante interim periculo, quia Iudicis arbitrio permittitur, ut ex assorti periculi qualitate æstimet, an quid decernendum sit nec ne. *Conclusum Cam. Dub. 108. Vide Recess. Spira Anno 1600.*

§. Es sollen auch Commissiones &c. 130. ubi Iudicis arbitrio permittitur, an decernendæ sint nec ne.

9 § Provocanti qui fatalia labi passus est, & restitutionem in integrum petenti commissionem ad perpetuam rei memoriam in causa principali decernendam esse censet *Gail. lib. 1. obs. 143. num. 5.*

10 § Ad commissionum formas quantum atti-

net, decernuntur { *Et in communi,*
Et in meliori sive pleniori &
optima forma.

11 § Commissiones in communi forma sunt, quibus Iudex Commissario mandat testium receptionem, examinationem & ocularem inspectionem. *Gail. lib. 1. obs. 94. n. 1.*

[* Ad

[* Ad quam impetrandam, ubi quæstio limitanea & ocularis inspectio incidit, schemate seu delineatione, ein *Abriß* / ab utraque parte pro informatione Domini Judicis producendo opus est. *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Wann es vmb Orenken 2c. 46. **]

12 § Sed in meliori & optima forma sunt, quibus Commissario conceditur plenior potestas, intellige non solum testes recipiendi & examinandi, & in rem præsentem eundi, verum etiam instrumenta transsumendi. *Gail. d. obs. 94. num. 1.*

13 § Sed quæsitum est, an clausula de instrumentis transsumendis commissionibus inserta communem commissionis formam mutet?

14 § Commissionibus in communi forma in Camera decretis clausula instrumenta transsumendi interdum annexa fuit, quia clausula illa communem formam commissionis non mutare visa est: quandoquidem nihilominus non parum discriminis adhuc sit inter has & alias, quæ in meliori vel optima forma decernuntur, utpote in quibus plenior potestas commissario concedatur, nimirum non solum ea quæ ipsi proponuntur transsumendi, verum etiam partes compellendi, ut instrumenta quæ habent, edant, & transsumenda proponant, & alia præterea faciendi quæ in commissionibus communis formæ non comprehenduntur, & judicatum est, hoc juri & Doctorum opinio in consentaneum esse, & multoties Cameræ stylo ita observatum fuit, sed per majora conclusum, pote.
statem

De Processu Causarum.

statem illam transumendi solummodo meliori & non communi formæ, quæ non nisi inspectionem ocularem continere potest, attribuendam esse, alias in aliam & diversam meliorem scilicet transire: neque verò per commissiones in meliori forma commissariis potestatem fieri partes ad editionem instrumentorum compellendi, utpote quod non nisi ordinario Iudici competit, & in specie peti atque decerni debet, quod ferè nunquam fit, sed solum generaliter, scilicet tantum ad transsumendum, super quo etiam tunc commissiones in meliori forma decretae fuerunt, quemadmodum etiam visitatores Camerae statuerunt, ad obtinendam commissionem in meliori forma in specie causam significandam esse, quamobrem originalia in ipso iudicio produci nequeant, eamque causam solam sufficere voluerunt ad decernendum in forma meliori, ut scilicet ita transumptio fiat per Commissarium recognitione prævia, aliàs enim, si etiam compulsus inesset, alia, simul & graviori causa ad committendum exprimenda foret, & in hanc partem plura etiam præjudicia extare existimant. Fuisse tamen qui hoc temperandum & mediam quandam viam inveniendam esse arbitrati sunt, hanc videlicet, ut si commissio non expressè in communi forma, sed his verbis (in communi forma) omissis solummodo commissio cum clausula transumendi decernenda sit, sed prior sententia per majora placuit. *Conclusum Camerae Dub. III. Vide Recept. Imperii Spira Anno 1600. §. Wir erklären auch. 133. fol. 43. Ubi*

De Commissionibus.

43. Ubi pragmatica Imperii Constitutio est, ut clausula transumendi instrumenta (cum optimæ duntaxat formæ conveniat) commissionibus in communi forma conceptis ne adnectatur.

Commissiones igitur in meliori & optima forma decernuntur, quando litigatores instrumentis atque documentis originalibus, ut vocant, quæ non sine itineris maximeque longinqui periculo transportantur, intentionem & causam probare necesse habent; veluti quando libri censuales aut feudales, aliave documenta in archivo aliquo publico inspicienda, transumenda & producenda, aut scripturæ vel sigilla non recognita per testes probanda, aut aliæ circumstantiæ fuerint. *Memorial. visitat. Anno 56. §. Auff daß auch ic. Cifn. fol. 437. Recess. Imper. Anno 76. §. Mit was gefahr ic. 55. Memorial. visit. Anno 76. §. Vnd diweil ic. 15. Cifner. fol. 438.*

[* Meminit etiam quidam Adfessor anonymus in suis observationibus præjudiciorum, in causa *Sucker* contra *Bism* / & in causa *Hatgan* contra *Hanan* / in quibus 6. Aug. 1550. & 10. Februarii Anno 1553. Commissario ad examinandum testes Deputato Camera Imperialis concessit potestatem absolvendi à juramento subditos Ducis Bavariæ, qui ad factam legitimam requisitionem illos relaxare noluit. *]

15 ¶ Probatoriorum transumptione permittâ, eorundem designatio apud Acta deponenda Cancellariæ

De Processu Causarum.

cellariæ exhibetor. *Mem. visit. An. 78. Denais. commissio in meliori forma* §. 3.

16 ¶ Commissiones extraordinariæ ad perpetuam rei memoriam in meliori & optima forma ad instrumenta transumenda non decernuntur, quia nullum interitus periculum subest, *Gail. lib. 1. obs. 94. num. 1.* Aliquando tamen decretæ sunt in causa der Ritterschafft Bergen contra die Ritterschafft vnd Graffschafft von der Ratcl 26. Junii Anno 78. idque propter bellorum periculum allegatum his verbis, Die brieffliche Brfunden aber durch verlengerung der Zeit / auch leichtlich bey diesen geschwinden Nachparlichen Empörungen abhändig gemacht / verlegt / verlohren / oder sonstem Schaden nehmen möchten / Id est, Documenta autem literaria temporis progressu & ob bella vicinis imminencia facile surripi, seponi, perdi aut damnum pati possint. *Vide Tractat. Nicolai de Lescur. & Rulandi part. 2. cap. 4.*

[* *Vid. Gylm. symphor. tom. 1. p. 2. t. 9. suppl. 15. ubi idem hoc præjudicium sub rubro Bergischer Rähre contra Elevische Rähre / citatur & supplica in tenore adjicitur. **]

II.

Commissarii à quo, quomodo, quinam, & quales deputandi.

17 ¶ Etsi, regulariter, partes Commissarios nominent, & ordinari petant ; attamen, aliquando, etiam

De Commissionibus.

etiam Iudex Camerae, ad instantiam partis, Commissarium nominat, & ordinat; si videlicet testes in loco sint, aut non longè à Camera absint. *Vide Ruland. de Commiss. lib. 2. cap. 6. num. 11.*

[* Et ut plurimum, vel unus, aut duo ex numero Dnno Procuratorum, aut Protonotariorum, ad hoc deputantur. *]

18 ¶ Duo pluresve Commissarii nominati, conjunctim, & divisim, in Camera deputantur; & propterea, alter alterum subdelegare potest. *Myns. obs. 41. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 97. num. 7.* ubi, Commissariorum subdelegationes, in Camera, locum haberet testatur.

[* Imo propter hanc clausulam, *sambt vnd sonders* / pars impetrans parcendorum sumptuum ergo unum ex Depuratis Commissariis, missis reliquis ad expediendam commissionem seligere, & per ipsum solum sine vitio nullitatis eam expedire potest. Huius enim clausulae natura est, ut non omnes tantum, sed specialiter etiam singuli sint electi, quod notatu utilissimum. *vid. Ruland. p. 1. lib. 2. cap. 24. num. 4.* Sic in causa K. E. contra creditores appellationis in puncto liquidationis Anno 1645 commissio ad duos Commissarios decreta, sed vigore huius clausulae per unum tantum sine vitio nullitatis expedita fuit, quod hodie quotidianum huius rei gnaris, imo cum in causa W. contra H. C. 5. Maii Anno 1658. extrajudicialiter commissio ad duos sine huius clausulae insertionem decreta, sed unus Commissariorum in su-

De Processu Causarum.

scienda eâ impeditus esset 27. Aug. 1659. rescriptum, & extensio huius commissionis cum insertione huius clausulæ petita & obtenta fuit.*]

19 ¶ Pluribus commissariis repudiatis, si unus tantum inter illos idoneus, & omnibus exceptionibus major reperiebatur, parti à qua nominati fuere per decretum tempus præstitutum fuit ad nominandum plures non suspectos simul cum illo, qui idoneus censebatur, sed quia hac ratione probatio & Processus protrahebantur, placuit hunc in Commissariis deputandis procedendi morem atque stylum, antea observatum abrogare atque antiquare, & idoneum inventum deputari: imputet enim sibi, qui plures idoneos non nominaverit, & quilibet tenetur eas personas nominare, quarum una quæque per se & sola commissionis negotio expediendo, par atque sufficiens esse queat, ut ea ratione Processus acceleraretur.

Quod si vero talis fuerit, ut alias ob causas necessum sit plures nominari, vel principalis ipse plures simul cum illo, qui superest & tanquam idoneus repudiatus non est, nominandos esse duxerit terminumque alios nominandi postulaverit, cum comminatione præclusionis viæ probandi, vel unius istius deputandi terminus postulatus præfigitor. *Conclus. Cam. Dub. 109. Vide Recept. Imp. Anno 1600. §. Nach dem hiebevör ic. 131. cuius summa est, ut pluribus Commissariis rejectis, si unus reperiaturn idoneus aliorum nominatio decreto ne exigatur: Quod si Iudex ex causa plures nomi-*

De Commissionibus.

nominandos esse cognoverit, parsve obtulerit, tamen comminatio non præclusionis viæ probandi, sed unius illius deputandi subnectatur. *Den. commiss. recusatio. §. 5.*

20. § Adversus Commissarios in genere duntaxat, quod sint conjuncti ne excipitor, nisi in continenti probetur. *Decret. Cam. pub. 3. Octob. Anno 83. Denais. ibid. §. 4.*

[* Idque sub pœna ordinationis vid. *Gylm. tom. 1. p. 3. post vot. 23. num. 19. fol. (mihi) 123.**]

21. § Si exceptiones minus relevantes contra Commissarios oppositæ fuerint, non statim nominatis præteritis alii & procul absentes ex officio surrogantor. *Mem. visit. Anno 62. §. Wann von 20. Cfsn. fol. 437.*

22. § Commissarii ad commissiones extraordinarias nominati periculo partis impetrantis admissi deputantor, & hoc expressè interlocutoria inferitor: adversa enim pars à judicio abest, & hoc casu non auditur. *Memor. visit. Anno 79. Cfsn. fol. 439.* Et ita deputantor, ut parti adversæ liberum relinquatur, testium examini Notarium adjungere, excepto casu contumaciæ.

23. § Nam si contra contumacem in Camera eo usque Processum fuerit, ut commissione decreta Commissarii deputentur, non permittitur contumaci ut Notarium examini adjungat, neque in commissionis decreto adjunctio Notarii reservatur, quemadmodum alias reservari solet. *Conclus. Cam. Dub. 112. Vide Recess. Imper. Anno 1600.*

De Processu Causarum.

§. Da in contumaciam comparentis &c. 134. Commissarius tamen hoc casu adversarium ad actum productionis citato, & adjunctus à contumace ultrò adhibitus ne rejicitur. *Recess. Deput. Anno 1600. §. Jedoch soll auff solchen fall* 2c. 135. *De-nais: Commissarium Adjuncti §. 2. Vide infr. Com-missariorum salarium; num. 5.*

24 § Commissarii idonei rerum judicialium periti constituuntur, non minus enim litigato-rum interest, Commissarium illis idoneum con-stitutum esse, quàm Iudicem. *Ordin. part. 3. l. 16. §. Diemeß auch* 2c. 3.

25 § Procuratores Camerae Imperialis, præ-cipue verò multarum causarum negotiis occupati, item Notarii, Protonotarii, Lectores & similes judicii Imperialis personæ Commissarii non de-putantur, nisi certis de causis Judici & Adseffori-bus sic visum fuerit, & absque negotiorum judi-cialium impedimento fieri possit, & suspicio ab-sit. *Ordin. d. T. 16. §. So sollen* 2c. 4. *Memorial. vi-sitat. Anno 59. §. Uber dieses* 2c. *Cisn. fol. 440. & Memor. visit. Anno 64. §. Die Protonotarien* 2c. *Cisn. fol. 174.*

26 § Procuratores novitii, nullis, vel paucis causarum negotiis occupati, ad commissiones, ad-mittuntur; Ita, tamen, ut illi, & aliæ personæ Ca-merales, sub prætextu Commissionis demandatæ, visitationi se non subtrahant. *d. Memor. visitat. Anno 59. Cisner: fol: 440.*

27 § Si Commissarius nominandis certum tem-pus

De Commissionibus.

pus præfigendum sit, ut in iudicio Camerali fieri solet, quando nimirum Iudex animadvertit in Commissariorum nominatione moram necti, & Procuratores intra terminum constitutum Commissarios nominare non possint, quia de illis à suis principalibus certiores nondum sint redditi, hac cautela utuntur ut nominent in termino constituto Commissarios sibi notos, & postea si à partibus alii illis nominentur, hos superioribus addi petant. *Rutger. Ruland. de commiss. l. 2. c. 4. n. 7.*

28 ¶ In causis pauperum Camera commissiones ad Magistratum sub quo testes domicilium habent, vel alium non procul ab illis absentem decernere solet, ne pauperes sumptus facere cogantur. *Gail. lib. 1. obs. 43. num. 19.*

29 ¶ Commissarii qui nominanti & petenti propter subjectionem, ministerium vel alio modo suspicionis vitio laborant non deputantur. *Memor. visitat. Anno 79. §. Die Kerserl. Commissariis Cifner. fol. 439.*

III.

Quid Commissaria in commissionalibus præcipuè mandandum.

30 ¶ Iudex inter alia Commissariis mandabit, ut parti contra quam testes producuntur, tempus sive terminum congruum constituent, & nomina testium transmittant, ac testes super articulis, & interrogatoriis ea qua decet diligentia examinent,

De Processu Causarum.

& præterea ut non minus quam Notarius examini junctus religiosæ jurisjurandi præstiti dicta testium, tantisper dum publicentur, secreto secum habeant. *Mem. visit. Anno 79. §. Wann auch ic. Cif. f. 439.*

31. § In commissionibus melioris five optimæ formæ Commissario mandabitur, ut instrumenta transsumpta examini inferat, & unà cum examine transmittat. *Mem. visit. Anno 86. §. Auf des Cifner. fol. 437.*

IV.

De Commissariorum officio.

32 § Commissarius ad receptionem probationum partes citato & convenientem illis terminum in citatione constituito, *supra num. 3.*

[* Ad probandum autem nihil admittito, quod vel est irrelevans, vel impertinens, vel super quo partes non discrepant, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Den punctum probationum betreffende ic. 45.*

Rotulum sub hac forma, ut quemlibet articulum probatorialem dicta testium sub iisdem quibus usi sunt in deponendo testes verbis subsequantur, expedito *d. Recess. de Anno 1654. §. im übrigen ic. 47.*

Eundem ordinem in interrogatoriis servato, *d. Recess. d. loc.* idque omne ut Iudex in conquirendis per multas paginas testium depositionibus hoc medio sublevatus sit. *]

De Commissionibus.

33 ¶ In commissionibus ad perpetuam rei memoriam Commissarius non solum rotulum examinis, verum etiam utriusque Notarii Protocol- lum presentibus Notariis obsignatum ad Came- ram Imperialem transmittito. *Mem. visit. Anno 79.*

§. Derhalben in dem fall etc. *Cisn. fol. 440.*

34 ¶ Commissiones illæ si extrajudicialiter im- petratae fuerint, ut sæpius impetrantur, rotulus ad Cameraam transmissus non judicialiter produ- citor, sed Lectori scripto eam rem professo in ta- bulario, adservandus, & in codicem referendus committitor. *Memor. visitat. Anno 80. §. Die Pro- curatorn. Cisn. fol. 514, vide Gail. lib. 1. obs. 93.*

35 ¶ Sed quæsitum est, an rotulus ad Came- ram transmissus, si ex archive reposcatur, ad nu- da narrata sine ulteriori indagine, an & ad quid reposcens opus habeat, restituendus sit? quod de- ponenti restituendus etiam si tertius contradicat, vel contra protestatus fuerit, & liber iste quoad proprietatem pro communi non habendus, sed solius producentis sit, qui redemit & operarum quoque mercedem solvit, nec aliorum presentia opus sit, quàm quorum interest, & quia recogni- tio, atque publicatio ejus non in Camera, sed tan- tum coram suo & ordinario Iudice locum habeat, editionem ejus denegandam non esse quidam pu- tant.

36 ¶ Alii verò periculosum esse existimavere, rotulum producenti sive supplicanti ad nuda nar- rata restituere, quando non constat, an lis cœpta

De Processu Causarum.

& pendens sit, aut ad quid is, qui repositit rotulum, illo opus habeat, & quia metuendum, ne hoc modo dicta testium revelentur, vel alia ratione, quis eo abuti posset, forsan ad instruendum testes, vel ad differendam litem fortè nondum cœptam, donec testimonia depereant: quamobrem tutius esse arbitrati sunt, ut rotulum repositens documentum adferret à Judice coram quo lis est, causam esse cœptam, & attestationibus opus esse vel partem adversam in editionem consentire.

27 ¶ Nam attestationes, id est testium dicta utriusque partis communia esse, nec solo sumptu producentis, sed & partis adversæ quæ citata fortè non solùm comparuerit (quod præsumitur) sed etiam adjunctum adhibuerit, operamque ei præstitam exsolverit, aut aliquid expenderit, & interrogatoria exhibuerit &c. *Decret. Cam. pub. 30. Martij Anno 93. Conclus. Cam. Dub. 10. Vide Recept. Imp. Anno 1600. §. Als auch offtmals Commissiones* &c. ubi pragmatica Imperii constitutio est, ut ad præcavenda varia pericula, in posterum ejusmodi attestationes repositens documentum proferat à Judice coram quo lis pendet, causam esse pendentem, & attestationum illarum editione opus esse, aut adversarium ipsum non contradicere.

[* Et ut praxeos Studiosi quasi per compendium cognoscant quæ sint partes Commissarii in expediendâ commissione, sequentia notanda sunt. Primo commissionem à Pedello seu nuncio Camere cam insinuante reverenter recipi. 2. testes citat

per

per nuncium ad hanc commissionem speciali iuramento obstrictum citatione in scriptis sub manu & sigillo suo. 3. Citationi adjungit memoriale ein gedencß Zettul ad quemlibet testium, 4. Parti producenti diem in quo examen inchoabitur per literas certificadorias significat eumque ut adsit, monet, 5. Parti adversæ ad videndum produci & jurare testes denunciat, copiam commissionis & articulos ad formandum interrogatoria transmitti. 6. Si testis unus aut alter in comparendo contumax fuerit, ad implorationem producentis pœnale monitorium seu secundam citationem pœnalem, procedendo ad mulctam emittit. 7. In actu examinis Commissarius nudato capite in honorem Cæsareæ Majestatis stando commissionem publicat. 8. Ipsemet vel per Notarium commissionis partibus eam prælegit. 9. Si prima dilatio jam dum exspiraverit, & secunda concessa sibi que insinuata sit, ut examen subsistat & illam partibus ex scripto recitat, 10. Notarium commissioni adjunctum iuramento obstringit. 11. Mandatum à producentis Procuratore productum parti adversæ ad recognoscendum exhibet; si nihil opponatur quod relevat, 12. Catalogum productorum testium ex scripto recitat, sciscitaturus an omnes comparuerint. 13. à partis adversæ Procuratore Mandatum (quod parti producenti ad recognoscendum simul exhibet) & interrogatoria recipit; si pars adversa non compareret, vel saltem protestatur de nullitate, in contumaciam examinando procedit.

De Processu Causarum.

14. testes in præsentia utriusque partis juramento obstringit vel actu uno vel distinctis, sc. si testes alicujus dignitatis cum rusticis sint producti, hoc enim casu digniores actu separato, & postmodum rusticos jurare facit. 15. Si excessivus testium numerus sit superfluos rejicit, 16. loca oculari inspectioni commissa inspicit, & testes atque artifices quibus indiget, sibi adjungit. 17. Documenta Registra & scripturas si hoc commissioni insertum sit, transumit, & 18. ex his actibus omnibus & singulis in codicem eo ordine uti numerantur, collectis rotulum conficit confectum, claudit & sigillo munitum producenti impertitur in Camera exhibendum. *]

V.

Commissariorum Salarium.

38 ¶ Interalia etiam ad officium Commissarii pertinet, testes nominatos citare, & noverint Commissarii Camerae, quod testes etiam immediate Imperio subjectos, vigore commissionis citare possint: quia hujusmodi commissiones emittuntur, sub nomine & sigillo Imperatoris, qui superiorem non habet, & cujus jurisdictioni hoc casu merito parent omnes. Vide Rutger. Ruland. l. de de commiss. lib. 1. c. 5. num. 6. & c. 3. num. 25. & Gail. lib. 1. obs. 98. & T. seqq. §. 2.

39 ¶ Licet Delegatus ab ordinario alium subdelegare regulariter non possit, attamen Commissa-

missarius Camerae subdelegare potest. *Gait. observ.*
97. lib. I.

40 ¶ Commissariis, dum absunt, dumque Rotulos perlegendo conferunt diurni, & præterea in singulos testes singuli floreni: tum pro Denunciatione, certificatione, testium citatione, Rotulique subscriptione simul, sigilloque florenos ubique unus.

41 ¶ II. Pro Instrumento transsumpto semi-florenus.

42 ¶ III. Pro aliis rebus transsumptis in singula folia octoni: descriptis, quaterni: denique pro schedis, quibus terminus comparendi præfigitur, taggetten / quini cruciati sive cruciferi præbentor.

43 ¶ IV. Pro Examine in mundum redacto, pro foliorum ratione cruciati bini vel terni: pro colligatione florenus unus taxator.

44 ¶ V. Notario adjuncto, æstimationis istius dimidium: cæteris, qui ultrò adhibiti fuerint, & scribis nihil adjudicator. *Taxatio in visitatione Anni 1583. exhibita & approbata. Denais. Commissariorum Salarium.*

[* Multorum in petendis, & tractandis Commissionibus, malitia punienda.

Ut ut Commissariorum officium salutare, & pro expediendis per compendium probationibus aureum sit, multi tamen eo abutuntur quando remorandæ causæ ergo commissiones non necessarias rogant, articulos probatoriales confusos & magno

De Processu Causarum.

suo numero impertinentes & inadmissibiles exhibent, Commissarios inhabiles & suspectos vel in distantibus locis, unde facile convenire nequeunt, habitantes nominant hoc modo partem adversam ad excipiendum incitatum replicando fatigant, & cum Iudex interloquendo aliorum Commissariorum nominationem iniungit, tergiversantur, tandem impartiales nominant, vel Iudicem, ex officio ordinet, morâ suâ compellunt. Decretâ commissione impedimentum ex impedimento fingunt, commissionis in Cancellariâ expeditionem non sollicitant, expeditam tarde redimunt, primam, secundam, tertiam, quartam, dilationem & huius denique prorogationes multas mentiundo & fingendo à favorabili vel æqui animi Iudice eliciunt, commissione inchoatâ aliena commissioni innectunt. Commissarius in expeditione plus æquo tardior (quia de qualibet diâta suum capit) testes quando lubet citat, monitoria emittit, contra non comparentes ad mulctam procedit, sed sine executione comparentes in turba audit, rotulum expedit & sigillo suo clausum impetranti exhibet. In medio commissionis cursu, si Commissarius postulatis non annuit, impetrans sub specie cuiusdam gravaminis appellat, pro citatione & inhibitione supplicat, impetratâ citatione (inhibitiones, enim, in hisce casibus rarissimè impertitur Camera) cum Commissario tractat, ut spontè desistat, si nolit, denegat alimenta, sumptus commissionis, & jura diurna.

Vel

De Commissionibus.

Vel in medio cursu exhibet articulos additionales rogando in Camera ut commissio decreta ad eos etiam extendatur. Vel si jam expiraverit ut nova decernatur.

Rotulum à Commissario sibi exhibitum in ordine novarum sui Procuratoris tardè exhibet, quem vellet ad calendas græcas clausum aperiri, & communicari; rogat, si adversarius non urget; sollicitare, ipsi etiam sacrum est. Aperto & communicato rotulo scripturam probatoriam è rotulo dictisque testium similia dissimilibus, ac paria disparibus conjungendo cum tanta prolixitate, ut codices aliquot exhaureat, conficit, veritatem cortice verborum obducit, cariem mendaciorum intus occultat, coronides novas annectit tanta multitudine, ut proportionem habita ad libellum sextuplo major sit. Et quia non leve artificium in hisce scriptis desideratur, ipse studiosè non secundum requisita actionis intentatæ, sed in confusione juxta testium dicta progrediendo & comportando ad singula farragines argumentorum ista adornat hoc intentus studio ut acta mole sua crescant, & futuro referenti terribilia reddantur; In puncto probationis producta plurima commutat & fugiens lucem semper concludere detrectat. Sic annotet vitam hominum devorat, quandoque una commissio.*]

COMMENTARIUS.

Ocularem inspectionem:] *Quæ omnium firmissima probatio est*, per text. in l. si irruptione §. ad officium

De Processu Causarum.

cium ff. in fin. Regund. & l. quæ tutor. §. 1. C. de administrat. tutor. & ea quæ tradit Gailius lib. 1. obs. 16. num. 9. Hæc cuicunque probationi prævalet, Azo in summa C. ad l. Aquilam Alexand. consil. 124. vol. 1. & consil. 85. volum. 2. Matth. de Afflict. Rubr. 21. n. 71. lib. 1. Joan. Borch. Instit. lib. 3. de gradib. cognat. ad verba, Quod veritas magis oculata fide, quam per aures animis hominum infigatur. De oculari inspectione vide Tract. Nicol. Lescut. lib. 1.

Commissiones ad perpetuam :] De quibus vide Gailium lib. 1. obs. 92. & Tractatum de commiss. Nicolai de Lescut. part. 2. Rutg. Ruland. lib. 2. de Commiss. cap. 4.

TITULUS XV.

De Processibus Dilationum.

AD Processus commissoriales pertinent Processus, quos vulgò vocant Dilationum.

¶ Etsi enim primæ dilationes probandi simul cum ipsa commissione petantur, decernanturque & commissionalibus inserantur, & Commissario nuncientur, secus tamen observatur in secundis, tertiis, & quartis dilationibus, quæ non commissionalibus, sed separatis literis emittuntur, & propterea ut separari Processus à commissionalibus distinguendos, & seorsim hic proponendos esse dixi.

¶ Processus igitur dilationum sunt, quibus dila-

Dilationes ultra primam concessæ Commissario nunciantur. Vulgò hi Processus secunda, vel tertia, vel quarta dilatio in Camera inscribuntur.

COMMENTARIUS.

Cum ipsa commissione:] *Vide infr. c. 24. ubi de dilationibus probatorius est.*

Quibus dilationes:] *Dilationes generaliter quietem à litibus significant: hîc terminos recipiendis probationibus constitutos, denotant: de quibus infra, ubi de terminis agetur, dicendi locus fuerit. Et notabis hic Commissarium finita aliqua dilatione, examinando testes aliaque commissionis negocia expedienda procedere posse, modo ipsi constet, aliam dilationem aut prorogationem in Camera concessam esse, etiamsi Processus illarum nondum ipsi redditi fuerint, quod tamen in Protocollo, ab ipso consignandum est, ut præjudicium in Camera in causa Seen contra Wiedt / observavit & annotavit. Rutger. Ruland. lib. 2. de commiss. c. 7. n. 24.*

TITULUS XVI.

De literis mutui compassus, Von Compaß, oder Bittbrieffen.

Literæ mutui compassus sunt, quibus Iudex de causa cognoscens, aliufve, cui id muneris commissum est, ad alium & alterius provinciæ, sive territorii Magistratum sive Iudicem scribit, cujus
juris.

De Processu Causarum.

jurisdictioni testes subsunt, ut illis mandet, ut coram Commissario ad dicendum testimonium compareant, vel alienæ provinciæ Magistratus ipse, testes illos examinet, aut examinandos curet, ejusve subsidium aut auxilium in administrando jure atque justitia requirit.

2 ¶ Dicuntur etiam literæ subsidiales, literæ requisitionales, imploratoriae & remissoriae.

3 ¶ Literis mutui compassus compellatus locum illis relinquere tenetur, per *Novell. de Testib.* §. Et quoniam.

4 ¶ Literas mutui compassus Camera decernit & emittit, vel Commissario constituto emittendi potestatem facit, si testes examinandi jurisdictioni Camerae subjecti non sint, vel personæ Ecclesiasticæ coram Iudice Laico testes nominentur & producantur, quemadmodum præjudica in Camera extant, de quibus vide *Rutgerum Ruland. de Commiss. lib. 6. cap. 4.*

5 ¶ Itemque si bona in quibus executio facienda extra Imperium sita sint, quemadmodum decernuntur in causa fractæ pacis, quando executio in bona proscripti extra Imperium sita, facienda sit. *Gail. lib. 2. de pace publ. c. 17. num. 35.* ubi literas mutui compassus etiam subsidiales & remissorias appellat, Confer cum *Gail. Myns. obs. 68.*

cent. 3. & Hieron. Schurf. cons. 33.

cent. 1.

TITUL.

TITULUS XVII.

De Sequestratione.

PROCESSUS sequestrationis sunt, quibus custodia personæ, vel rei de qua lis est, tertio alicui, quem sequestrum appellant, ad tempus usque ad finem litis committitur.

2 § Huiusmodi Processus Camera decernit in causis litigiosæ possessionis, alterutra parte postulante, vel ex officio, quando inter partes immediate Imperio subjectas possessio dubia est, armorumque periculum subest. *Ordin. part. 2. T. 21. §. ult.*

3 § Et quemadmodum in eodem causarum genere inhibitiones, ita sequestrationes non decernuntur, nisi de armorum periculo saltem summarie, puta per epistolam, doceatur, vel alias Iudici constet.

4 § Sic aliquando in Camera Imperiali sequestratio cuiusdam puellæ sponsæ, de qua lis exorta fuit, decreta est. *Gail. lib. 1. obs. 112. n. 15. 16.*

COMMENTARIUS.

[* Custodia:] ergo sequestratio quæ fit per Iudicem, possessionem non adimit ei qui possidet. Guido Fojan. de Sequest. lib. 1. cap. 1. num. 21. per l. 17. §. 1. ff. depositi. l. 22. ff. de noxal. act. l. 9. de R. V.

Alterutra parte postulante:] ergo sequestratio

De Processu Causarum.

hic permittitur, non citata & audita parte altera? Ita est, ob armorum periculum, quoties enim evidens periculum in mora est, taliter fieri potest. Vid. post alios terminatim Anton. Fab. in C. rer. judicat. lib. 4. tit. 3. defin. 6. *

TITULUS XVIII.

De Arrestis.

PROCESSUS arrestorum sunt, quibus arrestatio personarum vel rerum Magistratui, in cujus territorio sunt, committitur.

¶ Sic Arrestorum Processus aliquando civi cuidam Norico N. N. in Camera decreti sunt ad omnes Imperii Status, contra N. Rosenneck Polonum, qui Norico contra jus & æquitatem cautionem extorserat, quibus Camera omnibus & singulis Imperii Ordinibus imperavit, ut Poloni istius bona omnia tam mobilia, quam immobilia in ipsorum territoriis reperta, so viel deren hinder die Stände des Reichs kommen weren / oder höch kommen würden / & quicquid in omnibus haberet uspiam, usque ad certam aureorum summam, quæ mandato designabatur, ubicunque locorum essent in universo Imperio, wo vnd hinder wem die in dem Heiligen Reich vnd Teutscher Nation gelegen vnd betreten würden / arresto detinerent, & ea nec mutari nec alienari, nec loco moveri permitterent, mit nichten verendert / vereussert / noch veruckert
durch

De Arrestis.

Durch sie selbst heimlich oder öffentlich auff keinerley
 weiß / biß so lang N. von Polnischer seiner Rechts-
 fertigung abstünde / vnd seinen Gegeneheil der auff-
 erlegten Caution erledigt / oder biß auff andern des
 Cammergerichts Bescheide &c. neque per se ipsos
 neque per alios, neque clàm, neque aperte, neque
 quacunque alia ratione sub pœna 40. marcarum
 auri; donec Polonus Roseneck à lite contra No-
 ricum in regno Poloniae mota desisteret, aut No-
 ricum à cautione imposita liberaret, aut Camera
 fecius decerneret, cum annexa citatione contra
 Polonum ad excipiendum, si arresti mandato se
 gravatum esse existimaret.

[* Eodem modo, sub rubrica Hollander con-
 tra Pfalz Neuburg/ Processus arresti ad Palatinum
 decreti adversus creditores extra Imperium subsi-
 stentes, qui documenta & registraturas tertio cre-
 ditori, per sententiam ipsis prælato & immisso ede-
 re contumaciter recusabant, 10. Martii Anno
 1649. *]

3 ¶ Huiusmodi Processus in Camera etiam de-
 cernuntur, ad instantiam creditorum contra de-
 bitores vagabundos, & latitantes, ut ubicunque
 locorum in Imperio prehendi & juri sisti queant,
 manus illis injiciantur, daß sie auff Recht allene-
 halben im H. Römischen Reich angehalten werden
 mögen / quemadmodum contra eosdem in aula
 Imperatoris diplomata offene Patenten / oder Kay-
 serl. Befehl decerni testatur. Gail. l. 2, obs. 44. n. 3.
 in tract. de pign. obs. 1. n. 6.

De Processu Causarum.

TITULUS XIX.

*De literis pro informatione Iudicis,**Von Schreiben vmb
Berichte.*

AD Processus pertinent literæ, quas pro Iudicis informatione appellant. Nam causæ quædam sunt, in quibus Iudex Processus postulatō ante non decernit, quàm circumstantias facti à Magistratu edoctus fuerit, quamobrem hoc Processus prodromus non ineptè nominaveris.

2 § Hoc Processuum genus, Camera decernit in causis relaxationis juramenti ad effectum agendi, in quibus Camera antequam citationem decernat, ad Dominum territorii, à quo supplicans in vincula conjectus fuit, literas mittit, quibus de facti qualitate & circumstantiis certior reddi cupit, & certum temporis spacium præfigit, causarum & distantia locorum ratione habita, nisi intra constitutum terminum Iudicem informaverit, fore, ut petita relaxatio juramenti decernatur. *Ord. Cam. p. 2. T. 24. Mem. visit. Anno 78. §. 6*
wol in der Ordnung 2c. Cifn. fol. 343. Gail. lib. 1. obs. 22. n. 4. & obs. 31. num. 7.

[* Ita factum in causa Sackene. contra E. 19. Aug. 1658. decretum tale est: Noch zur Zeit abgeschlagen / sondern soll dem Beklaaten von E. vmb seinen standthafften gründelichen Bericht / warum B
 Kläger

Von Bericht. Schreiben.

Kläger also verurpshedet worden/ innerhalb 2. Monath zu thun zugeschrieben werden; Mit dem Anhang daß sonst nach verfließung solcher Zeit auff des Supplicanten weiter anhalten vmb die geberhene relaxation vnd ander^e was Recht seyn wirdt/ endlich decretirt werden soll. *

Atque sic casum habemus, quo non statim narratis supplicationum, cum regulariter in extrahendis sive decernendis Processibus, ad fundandam jurisdictionem Camerae, fides habeatur nudis supplicationum narratis, donec in Processu contrarium probetur. *Gail. 1. obs. 31.*

[* Intellige de veteri stylo, hodie propter Recess. Imp. de Anno 1654. §. Alle Supplicanten 2c. 73. narrata verisimiliter probanda sunt. *]

3 ¶ Idem Processuum genus aliquando emanavit in causa denegatae justitiae litigatoris cujusdam pauperis N. Wiedmans contra N. Erben Iudicem &c.

4 ¶ Antequam enim Camera contra Iudicem citationem ad proseguendum litem decerneret, ad Magistratum scripsit, & de circumstantiis facti intra spacium mensis edoceri voluit.

5 ¶ Unde apparet huiusmodi literas in Camera nunc parti ad partem, nunc parti ad tertium, & non solum in causis relaxationis juramenti ad effectum agendi, verum etiam in aliis decerni.

6 ¶ Et generaliter in causis pauperum huiusmodi Processus decernendos esse statuitur. *Recess.*

LIBER III.

De Processu Causarum.

*Ord. Deput. Anno 1600. §. Dann ob wol in vnserer
ec. 9. fol. 5.*

7 § Item emittuntur hi Processus quotiescun-
que subditi pro mandatis sine clausula contra Ma-
gistratum supplicant. *Memor. visit. Anno 78. De-
mais. Mand. sine clausula. §. 5.*

[* Recess. Imper. de Anno 1654. §. Beneben
sollen Cammerichter ec. 99. vers. Wie auch in
sonderheit ec. non tamen omnis facultas decernen-
di pro re nata mandata immediatè, Camerae per
hoc adempta est, quia modo dictus Recessus, ut
subditis non facilè (*nicht leichtlich*) talia mandata
sine præmissis literis informatoriis decernantur, in
verbis innuit, præjudicia etiam in promptu sunt,
in quibus talia mandata missis literis modo dictis
adversus Magistratum immediatè decreta fuere.

An etiam ubi pro ulteriori vel arctiori mandato
supplicatur, hæ literæ locum inveniant, dubitari
potest; Camera enim de circumstantiis facti jam
semel edocta est: Verum quia in ulterioribus
mandatis impetrandis nova narrata, super quibus
Magistratus utique audiendus, non infrequentia
sunt, sic etiam quandoque in his locum inveni-
unt, nisi loco ejus supplicam judicialiter remittere
Iudici placeat, hoc enim plerumque in locum hæ-
rum literarum succedit; Sic in causa *Hatgaw* con-
tra *Hanaw* / cum subditi der 4. *Gemeinden im Hat-
gaw* contra Dominum pro arctiori sive ulteriori
mandato supplicarent, mandatum denegatum, &
ad Dn. Comitem ut de statu causæ rescriberet
nicht Schreiben decretum est. An

Von Bericht-Schreiben.

An in causa religionis & ubi periculum in mora est, locum habeant, vid. vota in causa Schwein-
furt contra Würzburg apud Gylm. tom. 1. p. 1. tit. 3.
par. 1.

An præventionem inducant eleganter etiam
quæritur, e. g. impetravit quis è Camera ein Be-
richt-Schreiben atque adversario suo insinuari cu-
ravit, hic ad Aulam Cæsaream deflectit, & ante-
quam Processus in Camera impetrentur, citando
partem adversam prævenit. Ego per simplex hoc
extrajudiciale præceptum iudicium aulicum satis
præventum esse arbitror, cum Iudex decernendo
has literas jam inceperit de causâ cognoscere, quod
præventionis argumentum est, secundo ad obti-
nendam præventionem juxta Gylm. præjudicior. Ca-
meral. verb. præventio etiam extrajudicialia præcepta
sufficiunt, ubi allegat Guid. Pap. decis. 140. & Frid.
de Senis consil. 140. tertio hæ literæ informatiæ
æque in se citationem ac alii Processus continent,
quia pars adversus quam extrahuntur, citatur ad
demonstrandum causæ statum, quod ad inducen-
dam præventionem satis esse, nemo non dixerit.

Locum etiam habent hæ literæ, quando subditi
adversus Dominum pro commissione ad perpe-
tuam rei memoriam extrajudicialiter supplicant,
juxta Rutand. de Comm. & commiss. tom. 1. lib. 2. cap. 5.
in fin.

Processus in hisce literis utrobique talis est, lite-
ræ hæ expediuntur in Cancellaria clausæ, inclusis
supplicationibus & earum adjunctis, insinuatio

De Processu Causarum.

fit per nuncium Camerae, aut Notarium immatriculatum, relatio copiae in hunc usum observatae per nuncium inscribitur, termino lapso, impetrans offerendo copiam cum relatione nuncii, insinuationem edocet, & denuo supplicando aut petita sibi decerni in contumaciam non comparentis seu rescribentis, aut si de causae statu ab adversario rescriptum sit, ejus communicationem rogat, si nihil rescriptum nec quicquam Iudici oblatum sit, Processus ut plurimum decernuntur; si contra, quod rescriptum est communicatur, communicatione obtenta impetrans ad rescriptum adversarii respondet, ad quae si Iudici videbitur Processus decernit, vel denegat, vel etiam quandoque secunda vice vmb fernerem Bericht has literas praemittit, idque omne extrajudicialiter, *]

*Haetenus de ratione Processus decernendi:
videndum nunc de ratione impetrandi.*

TITULUS XX.

Quomodo Processus impetrandi, & Supplicationes pro Processibus impetrandis formandae sint.

Quemadmodum Processus extrajudicialiter, vel in causis jam pendentibus judicialiter (ut supra dictum est) decernuntur, ita etiam impetrantur, aut per litigatores ipsos, aut eorum mandatos

De supplicationib. pro Processib. legitimè formandis.
tarios, Advocatos nimirum, & Procuratores Ca-
meræ juratos, deque principalium suorum jure
edoctos atque instructos, & de mandato & rato
principalium nomine caventes. Ord. part. 3. T. 12.
 §. Und erstlich ic.

2 § Processus per supplicationes in Camera
 impetrantur. *Ordin. p. 1. T. 22.*

3 § Supplicationes sunt preces, quæ Iudici
 pro obtinendis Processibus scripto offeruntur, vel
 viva voce proponuntur.

4 § Quæ scripto offeruntur, tam extrajudi-
 cialiter quàm judicialiter exhibentur: sed quæ
 viva voce fiunt, judicialiter sive in audientiis judi-
 cialibus tantum proponuntur, quemadmodum
 citationes ad reassumendum, ac commissiones, &
 interdum arctiores Processus in audientiis postu-
 lantur secundum *Ordin. T. 35. p. 3.*

§ § In supplicationibus considerandum,

tum quomodo { *formanda,*
Iudici offerenda.

6 § In supplicationibus formandis opera dan-
 da est. I. Ut juri communi & constitutionibus
 Imperii conformentur. *Memor. visitat. Anno 50.*
 §. 12.

7 § II. Ut ordine atque concinnè concipi-
 antur. *Mem. ead.*

Quamobrem in supplicationibus, intellige
 illis quæ scripto offeruntur, communes illæ o-
 rationum partes observandæ sunt, exor-

De Processu Causarum.

dium, inquam, propositio, narratio & conclusio, quarum materia pro variis causarum generibus varianda fuerit.

8 ¶ Exordium honorificam Iudicis compellationem, officium atque titulum, partium litigantium nomina continet, in quibus idem observandum quod in citationibus.

9 ¶ Propositio, controversiæ summariam decisionem ex jure communi, vel aliqua Imperii Constitutione speciali, & interdum ex utroque, paucis definit, & actionis, quam actor intendit, summam & quasi fundamentum ponit: veluti in supplicationibus pro obtinendis Processibus ex Constitutione Imperii de pace publica, propositio est juris tum communis, tum Imperii specialis, dispositione constitutum esse, ne quis alteri vim publicam inferat &c. in causis litigiosæ possessionis, itemque pignorationum ne quis alterum in possessione rerum suarum vel quasi turbet: in causis arrestorum, Processum ab executione inchoandum non esse, & singulari Imperii constitutione de arrestis caveri ne quis Imperii Status &c. & in causis provocationum non solum de jure communi, verum etiam ex Imperii Ordinatione cuivis gravato ad superiorem provocare fas esse &c.

10 ¶ Narratio in causis simplicis querelæ facti ex quo controversia nata est, circumstantias & qualitates commemorat, & in causis provocationum continet querelam de gravamine quopiam

vel

De supplicationib. pro Processib. legitimè formandis.
 vel de legitima Processus ratione non observata,
 vel utroque conjunctim, vel de latione aliqua, ve-
 luti in petitionibus restitutionis in integrum, de-
 nique quicquid præter exordium & conclusionem
 in supplicatione est, narratorum nomine hic intel-
 ligitur & vulgo appellatur.

11 § In narratione non solum perspicuitas, &
 cum primis forma, aptè concludens Iudici placet,
 verum etiam brevitās, ita tamen, ut hæc nihil ad
 obtinendum Processus & jurisdictionem Camerae
 fundandam necessarium prætermittat, quemad-
 modum contra narratio obscura & verbosa displi-
 cet, unde illa supplicationum decreta, *Wosern der
 Supplicant formlich vnd einaezogener suppliciretz
 wird / soll darauff ergehen was Rechte ist.*

Conclusio complectitur petitionem Proces-
 suum, qui vel in genere, vel, ut consultius sæpè est,
 in specie significantur, & interdum hæc clausu-
 lam salutarem (ut appellant) annexam habent, su-
 per quibus omnibus rogo jus & justitiam mihi ad-
 ministrari, non tantum petito sed omni meliori
 modo atque forma, qua fieri potest vel debet, ex
 Imperii Constitutione Augustæ Anno 1551. pro-
 mulgata. §. *Nach dem 16.*

12 § Sed sciendum est posteaquam supplican-
 tes illa clausula abuterentur, legem illam antiqua-
 tam esse, per Recess. Imper. Spira Anno 1557. §. *Wiewol
 dann 16. & §. Wiewol in der Visitation. &c. per 16-
 zum. Vide Mem. visit. & Cisner. ad Ordin. p. 1. F. 22.
 fol. 142. & Gail. lib. 1. obs. 61. num. 12. ubi fori Ty-*

De Processu Causarum.

rones diligenter admonitos vult, clausulas salutare tantum in libellis locum habere, non in supplicationibus, quæ pro obtinendis Processibus Judici offeruntur.

13 ¶ Narratio & conclusio supplicationum aliquid difficultatis habent, & plus artis requirunt, quàm cæteræ partes: quapropter in his, præcipuè autem narratione aptè formanda, diligentia adhibenda.

14 ¶ Inter cætera verò accuratè atque expressè narrandæ sunt qualitates tam personarum, quàm causarum, & singula requisita jurisdictionem Cameræ tribuentia.

[* Nec sufficit in genere adserere jurisdictionem esse fundatam, sed ex quo capite, & ex quibus fundamentis, an ex immedietate rei, an ex causæ continentia, connexitate, litis pendentia, vel aliter, in specie adjiciendum est.*]

15 ¶ Narrata siquidem supplicationum jurisdictionem Cameræ fundant, donec contrarium probetur, & nisi notorium fuerit, rem aliter se habere, quam supplicans narravit. *Gail. 1. obs. 31. Myns. obs. 9. cent. 2.* ubi quæstionem hanc, an sufficiat allegare qualitatem jurisdictionem tribuentem, ad obtinendos Processus à Judice, vel ea sit probanda, & necessaria sit cognitio Iudicis, in utramque partem disputat, & pro negativa concludit.

16 ¶ In quibusdam causis quædam narrationis specialia & quasi propria observanda fuerint.

17 ¶ Sic

De supplicat. pro Process. legitimè formandis.

17 § Sic in causis fractæ pacis publicæ religio-
sæ, inter alia, in specie narrandum, turbationem,
religionis intuitu, ab aliquo Imperii Statu alteri
eiusdem Status illatam esse. Constitutio Imperii
de pace publica religiosa *sup. lib. 1. de causa fractæ*
pacis publicæ religionis ergo.

18 § An autem in hoc causarum genere ad Pro-
cessus impetrandum omnino necesse sit, ut suppli-
cationi prædicta illa clausula inferatur, dubita-
tum est, sed crebrius placuit in supplicatione pro
Processibus ex hac Constitutione impetrandis, ci-
tatione videlicet & mandato de relaxando subdi-
to, sub religionis prætextu capto, huiusmodi clau-
sulam omitti posse, & sufficere si exacti narratio-
ne rerumque circumstantiis aut verbis æquipollen-
tibus, hæc qualitas colligi queat: utpote si nar-
retur turbationem fieri in persona supplicantis,
vel eius bonis contra Constitutionem religionis,
quia ad fundandum jurisdictionem Iudicis sufficit
allegare qualitatem jurisdictionem tribuentem.
Gail. lib. 1. obs. 3. num. 1.

[* Duo ergo ex supplicâ constare sufficit, scili-
cet 1. supplicantes actorem & reum esse imme-
diatos. 2. turbationem esse factam adversus pa-
cem religiosam intuitu religionis.

Sed an Catholicus contra Catholicum vel Au-
gustanus contra Augustanum ita supplicare; &
Processus ex hac constitutione obtinere possit,
quæritur? Negat hoc ipsum referens in causâ
Schweinsurt contra Würzburg apud Gylmann.
symph.

De Processu Causarum.

Symph. tom. i. p. i. vot. i. tit. 3. fol. (mihi) 209.
 quia pax ista per contractum inita est, scilicet si
 ambæ partes adversus se invicem contendant, atq;
 ex eâ causa Catholicis contra Catholicos & vice
 versâ, Processus in Camera hactenus denegatos
 dicit.

Quæritur etiam si narrata videntur sapere cau-
 sam religionis, supplicans autem petat ex alia causa
 seu alia constitutione, e.g. pignorationis, Processus
 sibi decerni. *An sit audiendus?* Quod sit audiendus
 pluribus conclusum est, si modo supplicatio sua ha-
 beat requisita constitutioni, ex qua Processus rogat
 conformia, quia utrumq; ordinarium remedium est
 apud Gylm. tom. i. p. i. tit. 4. in votis ad supp. Aufß die
 Pfandung 2c. in causa E. S. contra Fulda fol. (mihi)
 283. & in causâ Wormbs contra Pfalz 2c. eod. loc.
 folio (mihi) 312. & in causa D. S. contra O. eod. loc.
 fol. (mihi) 341.*]

19 ¶ Ad obtinendum Processus, in causis fra-
 ctæ pacis profanæ, citationem scilicet, & mandata
 de restituendo, vel relaxando, inter alia in specie
 narrandum, vim publicam per coadunatos homi-
 nes ex dolo atque proposito illatam fuisse. Recess.
 Imper. Anno 94. §. Also ist auch zweiffel/ ibi in andern
 Fällen 2c. 75.

[* Hæc enim huius constitutionis requisita
 sunt. 1. Vis publica & maior quam cui resisti pos-
 sit, 2. Vis armata quæ collectis hominibus com-
 missa, 3. dolus verus & propositum seu destinata vo-
 luntas, quæ omnia in supplicatione exprimenda
 sunt.*]

20 ¶ Nisi

De supplicat. pro Processibus legitimè formandis.

20 ¶ Nisi tamen omittendo pax publica violata fuerit, tunc enim ad Processus impetrandos necesse non est, ut in narratis supplicationis violentiæ & coadunationis mentio fiat. *Recess. Imp. Anno 94. d. 5. Also ist auch ic. 75.*

21 ¶ Neque vero violentia & coadunatio hominum aut dolus verbo tenuis, vel secundam litteram & verbis expressis narranda; sed satis fuerit si ex circumstantiarum & facti narratione colligi queant. *Recess. Imper. eodem d. 5. Also ist auch ic. 76. Ebenen massen vnd demnach auch ic. 76.*

22 ¶ Et ut contra Civitatem vel Universitatem in causis fractæ pacis Processus obtineantur, in supplicatione pro obtinenda citatione, qualitas legitimè factæ convocationis, narranda est, nimirum Cives vel Universitatem per signum, Campanæ, vel tubæ, vel aliud consuetum, convocatam esse, atque ex proposito atque communicato consilio pacem publicam violasse. *Gail. lib. 3. de Pace publ. c. 9. num. 6. 7.*

23 ¶ Et Clericus (ut quasi per transcursum illud hic addam) quod Processus impetret, requisita ex Constitutione fractæ pacis jurisdictionem Camera fundantia narrabit, sed solenniter in supplicatione testatum faciat necesse est, se non ad pœnam sanguinis, nec vindictam publicam, sed civiliter tantum, videlicet ad restitutionem bonorum per vim publicam ablatorum, & damna hostiliter data acturum qua solenni protestatione omissa Clericum incidere in pœnam Canonicam, irregu-

De Processu Causarum.

irregularem fieri ; & honore locoque privari testatur *ibid. Gail. in 15. per textus & Dd. Myns. obs. 51. cent. 2. Gail. lib. 1. de Pace publ. c. 8. n. 14.*

24 ¶ Sed Episcopis Herbipolensi nimirum & Bambergensi tanquam Principibus & Statibus Imperii, Processus super fracta pace Anno 52. in Camera decretos fuisse, contra Principem Albertum Marchionem Brandenburgicum, & illos ad poenam hanni egisse, & bannum contra Marchionem obtinuisse. *Myns. d. obs. 51. testatur.*

25 ¶ Ad obtinendum tamen mandatum de non offendendo narrata libelli supplicis super Constitutione violatae pacis publicae fundanda fuerint. *Gail. lib. 1. obs. 1. num. 4. & obs. 4. & lib. 1. de Pace publ. c. 2. & 3. De quo vide supra tit. 8.*

26 ¶ In causis litigiosae possessionis supplicans narrabit, se in possessione vel quasi rei aut juris litigiosi esse, non adversarium, aut saltem se potiorum esse in possidendo, armorumque periculum praesens esse aut imminere.

[* Item, litigantes Imperio esse immediate subiectos, vel bona de quibus lis est sub diversis jurisdictionibus esse sita, hoc enim est fundamentum fundandae jurisdictionis in hoc Processu.*]

27 ¶ In causis pignorationum praecipue narrandum est, 1. pigneratam in possessione esse eius loci, vel juris eius, ubi & cujus respectu pignratio facta est, 2. quod pignerator per pignorationem jus novum sibi acquirere conetur, & jus illud novum in specie exprimendum est. *Recess. Imper.*

Anno.

De supplicat. pro Processibus legitimè formandis.

Anno 94. §. Wir wollen auch 2c. fol. 27. 3. personam captam sive rem pignoratam esse innocentem, sive tertiam, vide supra libr. I. de causis pign. d. Rec. §. Die weil dann ferner fol. 26. [* 4. narrandum pignoratam & pignorantem esse immediatos, 5. causam esse civilem ob quam pignora capta sunt, 6. sibi contra omne æquum in possessione sua vel quasi fieri turbationem animo quærendi novi juris, 7. rem pignoratam esse rem tertiam & innocentem, 8. reum per se vel per alios pignorasse. *]

28 ¶ In causis arrestorum ad obtinendum Processus inter alia narrandum est, arrestatum arrestatori cautionem iudicio sisti & iudicatum solvi &c. obtulisse, etiam num offerre, & re ipsa præstare paratum esse. *Constit. Imp. d. arrest. 15. v. auff an gebottene gebührliche Caution. Recess. Imp. Anno 94. §. Dergleichen sollen auch gemelte 92. fol. 30. Gail. de Arrest. c. 4. n. 9.*

[* Item 2. reum & actorem esse immediatos, 3. reum aliumve ipsius mandato vel ad sensu arrestasse. 4. personæ vel possessionis impedimentum verum adesse, & 5. Causam, ob quam arrestum factum, merè esse civilem. *]

29 ¶ Et de cautione oblata si narretur, alia probatio non requiritur. *Recess. Imper. Anno 94. §. Dergleichen sollen auch gemeldte 2c. 92.*

30 ¶ Ad impetrandum mandata sine clausula, facti, contra quod mandatum postulatur, qualitates & circumstantiæ ita narrandæ fuerint, ut Iudex intelligat, factum tale esse quod omni jure

De Processu Causarum.

vel de consuetudine prohibitum sit, & tale quod nullo jure justificari possit, quod damnum irreparabile inferat, quod ad publicam perniciem tendat, & periculum in mora sit. *Vide supra lib. 1. De causis Mandatorum cum vel sine clausula.*

[* Jurisdictio contra reum specificè fundanda, & quod qualitas facti ex Ordinat. p. 2. tit. 23. præceptum admittat, ut sciatur ex qua constitutione supplicetur, aliquod antenus exprimendum est, fundatio autem jurisdictionis non ex immedietate rei solum, sed variis ex causis hic locum habet.*]

31. ¶ In Mandatis sine clausula impetrandis non solum pro mandato, verum etiam simul pro citatione supplicandum. *Recess. Imper. Anno 70. §. Serners statuten* 2c. 83.

¶ secus si fiat, petitioni Processuum tanquam informi locus non relinquitor. *Memor. visit. Anno 77. §. In was sondern* 2c. *Cisn. fol. 342.*

32. ¶ Ad obtinendum mandatum sine clausula proutendo flumine, littore, via publica, titulus & jus utendi allegandum est, ut aliquando in Camera decretum est in causa Civitatis Bism / contra Fuggaros Anno 82. *Das Holzflöß auff der Holler betreffend.*

33. ¶ Ad obtinendum Processus in causa relaxationis ad effectum agendi cum primis facti, propter quod quis in vincula conjectus sit, qualitates atque circumstantiæ narrandæ sunt, ut Judex cognoscat qualis causa carceris fuerit, civilis ne an criminalis: *vide Ord. p. 2. t. 24. v. Daß der Kläger*

De supplicat. pro Processibus legitimè formandis.

Vmb beganqener 1c. & præterea forma juramenti præstiti narranda, ut Judex videat an citatio decernenda sit, nec ne. *vide Gail. lib. 1. observat. 22. num. 5. & 6.*

34 ¶ Ad obtinendum Processus in causa denegatæ aut protractæ justitiæ actor narrabit, sibi expressè atque manifestò justitiam denegatam vel protractam esse. *Ord. p. 2. t. 26. vers. Das Reche fundelich 1c.*

[* Si promotoriales rogantur, narretur primo quamdiu causa apud inferiorem sit ventilata, *Gylm. symphor. tom. 2. p. 1. tit. 2. suppl. 2. fol. (mibi) 19.* secundo in quo statu hæreat, & tertio Judicem pro administrandâ justitiâ sæpius esse compellatum; Quæ eodem modo servanda, si pro mandato de administrandâ justitiâ supplicetur, & utrobique jurisdictio ex immedietate Iudicis justitiam protrahentis fundanda.

Si citatio super denegatâ seu protractâ justitiâ rogatur, documentum factæ requisitionis & denegatæ justitiæ necesse est, jurisdictio autem ut supra fundabitur. *]

35 ¶ Ut contra Cæsaris privilegium violatus facilius Processus impetret, se ab adversario ex proposito & dolo contra privilegium violatum esse narrabit, itemque privilegium reo convento legitimè insinuatum esse, quæ si in narratis omitantur, processus negantur, ut negati aliquando fuerunt Comiti à Rheinstain contra Halberstadt.

[* Sic in causa Fiscalis vnd Waldenburg contra

De Processu Caufarum.

Wodenheimb 3. Aug. Anno 1649. decretum: Wofern Supplicant glaublich bescheinen wirdt / daß dem Beklagten das angezogene Privilegium / wie es sich zu Recht gebühret / intimiret worden sey / soll darauff ergehen was Recht ist.

Requiritur etiam privilegium Camerae esse insinuatum, vel originale simul cum supplicâ exhibeatur necesse est, transumptis enim hoc casu non creditur, *vid. hæc requisita supplicationis ordine relata apud Gylm. tom. 1. p. 2. tit. 11. supplicat. 4. Gail. 1. obs. 1. num. 9. & Cass. Klock. relat. 50. num. 13. in causâ Lübeck contra Döckwalden / ubi hæc materia integrâ relatione tractatur.* Si tamen causa relevans subsit, quare privilegium in originali in extrahendis Processibus exhiberi nequeat, fortè quia in manu tertii hæret, à quo extorqueretam citò non est possibile, Processus ad nudum instrumentum insinuationis dicti privilegii parti factæ decretos vidi, in causâ R. contra K. 12. Januar: Anno 1659. *]

36 ¶ Ad citationes per edictum impetrandum Iudici tria loca vicina, ubi affigendæ sint, in supplicatione designanda, & statim si designari nequeant, supplicans se in Cancellaria postea designaturum esse significabit. *Gail. lib. 1. observat. 57. num. 10.*

[* Tria hæc loca ut plurimum diversorum territoriorum sint requiritur, (in dreyer Herren Lande) ut habet communis stylus, præcisæ tamen necessitatis non est; Sic in causa H. contra H. citatio & compulsoriales, ut & citatio super nullitate

De supplicat. pro Processibus legitimè formandis.

tate Vesaliæ, Clivis, & Emmer. adeoque in unius Principis Brandenburgici territorio affigendæ decreta sunt 5. Maii Anno 1659. *

37 ¶ Ad obtinendum Processus commissio-
nales in supplicatione expressè & speciatim nar-
randum, in quo puncto, super quibus articulis
probandis testes producendi sint. *Mem. visit. Anno*
62. §. Die Procuratores. Cifner. fol. 437.

38 ¶ Et ad commissionem in optima atque me-
liori forma impetrandum in supplicatione casus
narrandi sunt quibus eiusmodi commissiones de-
cernendæ, itemque circumstantiæ atque justæ cau-
sæ quamobrem decernendæ sunt, quia videlicet
instrumenta & documenta, quibus causa pro-
banda sit, commodè & sine periculo peregrè trans-
portari nequeant & similes circumstantiæ, & se-
cus si factum fuerit, Commissiones in optima &
meliori forma non decernuntur. *Mem. visit. Anno*
78. §. Undt dieweil ic. Cifn. fol. 348.

39 ¶ Sic ad commissiones extraordinarias ob-
tinendum disertè in supplicatione narrandum
Commissarios nominatos pro extraordinaria com-
missione supplicanti, neque à consiliis esse neque
ministerio, neque juramento, neque subjectione,
neque ullo alio modo devinctos aut obliga-
tos teneri. *Mem. visit. Anno 78. §. Die Kayserl.*
Commiss. Cifn. fol. 439.

40 ¶ Et cum supplicatione pro commissione
extraordinaria articuli probatorii Iudici exhibendi
sunt, cum annexa testium nominatione & ætatis

De Processu Causarum.

singulorum testium adsignatione, aliarumque qualitatatum atque circumstantiarum narratione, quales sunt, testes valetudinarios esse, aut peregrè profecturos esse. *Memor. visit. Anno 85. §. Derhalben 2c. Gail. lib. 1. obs. 91. num. 3.*

[* Habitâ tamen distinctione inter actorem & reum, de quo *Gailius d. loc. **]

41 ¶ In supplicationibus pro obtinendis Processibus causarum appellationis viva voce interpositæ formandis observandum

42 ¶ I. Ut tenor sive qualitas sententiæ, à qua appellatum est, supplicationi inferatur. *Ord. part. 1. T. 22. in princ. Memor. visit. Anno 59. §. Item daß sie 2c. Cifn. fol. 143.*

[* Hoc neque ante neque post Recessum novissimum observatum, sed sententiam vel per extractum Protocolli vel per instrumentum appellationis, (cui sententia in tenore inferenda,) supplicationi esse adjunctam satis est. Nisi tamen autor intelligat, qualitatem sententiæ, scilicet an interlocutoria vel definitiva sit, in supplicatione esse exprimendam, quod verum judico. *]

43 ¶ II. Ut in omnibus supplicationibus pro obtinendis Processibus causarum appellationis dies & forma sententiæ latæ adsignetur, ut Judex sententiæ qualitatem, aut à quibus sententiis appellatum sit cognoscat. *Memor. eod. d. §. Cifner. ibid.*

44 ¶ III. Ut gravamen appellationis in specie significetur, satis tamen fuerit, si à definitiva senten-

De supplicat. pro Processibus legitimè formandis.

Sententia, vel vim definitivæ habente appellans se per sententiam iniquam, salvo tamen Iudicis inferioris honore contra se latam gravari, aut gravatum esse in genere dicat. *Myns. obs. 15. cent. 3.* At secus in appellationibus ab interlocutoriis, in quibus omnes causæ nominatim & in specie exprimendæ fuerint, ut Iudex inde cognoscat, an interlocutoria à qua appellatum est, sit appellabilis, id est tale gravamen inferat, quod per appellationem à definitiva reparari nequeat. *Ordin. p. 2. r. 20. §. Wo aber von ic. & tit. 28. §. fin.*

Et exprimere causam per relationem ad acta non sufficit, nisi relatio ad acta ita fiat, ut in specie exprimatur in qua parte actorum hoc dicatur, quia illa relatio specialis perinde habetur, ac si nominatim causa expressa fuisset. *Myns. d. obs. 15. cent. 3. num. 5. Gail. 1. obs. 129. in princip. & observat. 138. num. 2.*

45 § IV. Expressis verbis narrandum est, quod summa litis Imperii constitutionibus vel privilegio de non appellando conformis sit. *Gail. lib. 1. obs. 123. num. 1.*

[* Et ut Tyrones propter incidentes ex novo Recessu mutationes cognoscant, qualis supplicandi modus in frequentissimâ hac appellationis materiâ in Camera nunc frequentetur, formulam adjicio.

Durchleuchtigster Fürst/ ıc. Dero Römischen Kayserlichen Majest. Cammer- Richter ıc. Gnädigster Herz ıc.

*Appellans,
Appellatus,*

*Dies lata sen-
tentia.*

*Additur an sit
definitiva vel
ejus vim ha-
bens, an inter-
locutoria.*

*Si viva voce
appellatum, ex-
tractus Proto-
colli, si in scri-
ptis, instrum.
adjungitur.*

*Dies interposi-
ta appellationis*

adjicitur, si non in eadem audientia sed expressis in scriptis appellatum est,

Wer Fürstl. Durchl. gibe Anwalde
des Wohl-Edelgebohrnen vnd Ge-
strengen R. R. wieder den auch Wohl-
Edelgebohrnen ıc. R. R. Unterthänigst supplicirende zu erkennen / was-
gestalt ermelter sein Herz Principal von
einer beym Churfürstl. Eöllnischen Offi-
cialat-Bericht am 18ten Junii des lauf-
18.

fenden Jahrs ihme zuwieder gemelten
R. R. aber zum besten nichtig oder ja
wiederrechtlich (honore Dnn. Judicium
semper salvo) gesprochener definitiv-
Brtheil als dadurch zum höchsten be-
schwerhe vnd noch ferners beschwehre
zu werden besorgende / durch seinen
apud acta bevollmächtigten Procura-
toren an dis Hochlöbl. Kayserl. Cam-
mergericht spe melioris justitiæ conse-
quendæ laut benligenden authentisirten
extractus Protocolli judicialis sub lit. A.
in eadem audientia viva voce & stante
pede appelliret / sich beruffen vnd lauth
ebene

De supplicat. pro Processibus legitimè formandis.

ebennässig sub lit. B. hie bengelegten documenti in gehörender Zeit acta erfordert.

Docum. requisit. actorum intra trigesimum facta semper apponendum.

Wann aber Anwaldts Herz Principal sothane seine höchstabenöthigste vnd rechtmässig interponirte Appellation der Gebühr zu prosequiren / wie nicht wenig

ger sub lit. C. bengehende gravamina, wie ad marginem notiret zu deduciren vnd probiren gemeynnt / auch solche appellation nicht allein den gemeinen Rechten / sondern auch tam ratione qualitatis quam quantitatis, als welche eine ansehnliche summam betrifft / keinem privilegio zuwieder / daneben dieses höchsten Gerichts Jurisdiction ob notoriam

Si libellatur, libellus marginatus adjicitur, si non, indicatur in supplicatione appellantem ad acta priora submissurum, quod Processibus postmodum inseritur.

judicii à quo immedietatem zu allem Genügen wohl fundiret ist. Als gelanget an Ew. Fürstl. Durchl. Anwaldts

Jurisd. specificè in qualibet supplica fundanda.

Nahmens obgelegte seines Herren Principalen vnterthänigste Bitte / die gnädigst geruchen ihm wieder obbesagten N. N.

so dann Herren Richteren à quo respectivè citationem inhibitionem & compulsores, wie im gleichen prioris instantiæ advocatum so in Cancellaria zu benennen / citationem ad jurandum vel

Additur (respective) quia iudices non citantur ad defendendum Processum suum.

in eventum se incidisse in pœnam non jurantis gnädigst forderlichst zu erkennen vnd mitzutheilen.

Hierüber etc.

De Processu Causarum.

46 ¶ Ut reductionem in Camera petens Processus impetret singularis cautela est, ut in libello supplici pro obtinenda citatione enormissimam læsionem vel nullitatem manifestam alleget, seque ad acta, quæ inter easdem partes notorium faciunt, referat necesse est, *Gail. lib. 1. obs. 150. n. 10.*

47 ¶ Et ad obtinendam citationem in causis nullitatum necesse est, ut in supplicatione vel instrumento nullitatis nominatim causæ nullitatis exprimantur, easque diligenter Iudex attendat. *Ord. p. 3. T. 34. §. final. Gail, obs. 127. num. 9.* Secus si fiat, Iudex hoc modo decretum interponit, *Wob. fern der Supplicant nullitates in specie deduciren wird / soll darauff ergeben was Recht ist / ut in causa Mirbach contra Xanthen 3. Martii Anno 78.*

Hanc ob causam Processus denegati sunt in causa Krafftien zu Dell Messingen / contra Marggräfische Badische Hoffrache zu Carlsberg / auch Landvogt und Richter zu Koppff / 10. Januarii Anno 88.

[* Quia autem longiorem Catalogum nullitatum in supplica recensere difficile est, libellus ut plurimum adjicitur, & in supplicâ ad eum fit relatio.

Nisi etiam nullitates Processus substantiales sint, decendium appellationis observasse & instrumentum protestationis intra decendium adversus nullitates interpositæ supplicationi adjecisse ex Recess. novissimo de Anno 1654. §. In dem auch nunmehr 10. 115. necessarium est. *]

48 ¶ Et sciendum causas esse, in quibus non
unum

De supplicat. pro Processibus legitimè formandis.

unum Processuum genus, sed plura eaque diversa impetrari possint.

49 § Sic in causis fractæ pacis impetrantur citationes & mandata de restituendo, de relaxando, de non amplius turbando. *Gail. lib. 1. de pace publ. c. 5. num. 1.* Item mandata de non offendendo, mandata avocatoria, itemque auxiliatoria, ut supra patuit.

50 § In causis protractæ justitiæ primùm impetrantur promotoriales, & deinde si promotorialibus non pareatur, citationes. *Ord. p. 2. T. 26. §.* Und nach dem 1c. *Recess. Imper. Anno 66. §.* Nach dem denen 1c. *Myns. obs. 56. cent. 5.*

51 § In causis denegatæ justitiæ impetrantur citationes, itemque mandata cum, vel ut alii volunt, sine clausula. *Myns. obs. 82. cent. 5. Gail. lib. 1. obs. 28. num. 2. 3. & 7.*

52 § Sic in causis appellationum impetrantur citationes & compulsoriales & in quibusdam etiam inhibitiones simul, ut supra intelleximus.

53 § Sic contra Iudicem Ordinationis designatum, & ut causæ disceptationem atque iudicium recipiat, requisitum, sed moram in cognitione causæ vel Iudicis officio suscipiendo nectentem, mandatum sine clausula decernitur. Decernuntur etiam promotoriales, ut in causa civitatis *Comniensis* contra Archiepiscopum. *Frid. Mindan. lib. 1. c. 19. num. 6. vide Mindan. de Iudicib. Ordin.*

54 § Sic in causis l. Diffamari interdum cum

De Processu Causarum.

citatione mandatum in Camera decernitur. *Blarer. ad l. Diffamari cap. num. 54. & 61.*

[* Mandata de non offendendo quidem, positis requisitis facillimè, alia vero de relaxando arresto, restituendo, non amplius molestando, & similia, difficulter, idque ne causæ in Processu citationis ventilandæ præjudicetur; ut ex multis mihi observatum est præjudiciis. *]

55 ¶ Denique notandum est in Processibus impetrandis Principes atque Dominos sæpius subditorum suorum nomine Processus in Camera impetrare, licet non principaliter Dominorum sed per consequentiam interfit: puta si quis alterius subditis collectas imponat, vel illos in agricultura & bonis agrorum sui Principis vel Domini iniquè turbet, molestat, aut spoliet, aut in contumeliam Domini injuria afficiat, quemadmodum quotidie ferè mandata de restituendo, de non turbando, de relaxando & citationes super injuriis Dominis in causis subditorum decernuntur, teste *Gail. lib. 1. observ. 125. num. 6. & 7.*

56 ¶ II. Ad impetrandum arctiores compulsoriales, quemadmodum etiam arctiores inhibitiones, novam supplicationem ludici offerendam esse. *Gail. lib. 1. obs. 134. n. 7. & seq.*

[* Si tamen arctiores compulsoriales judicialiter petantur, ut frequenter fit, supplicationis vices oralis Recessus supplere potest. *]

57 ¶ III. Processus decretos quibus certum tempus non præfigitur annales & intra anni spaci-
um

De supplicat. pro Processibus legitimè formandis.

cium ex Cancellaria redimendos atque executioni demandandos esse, & secus si fiat expirare nullumque effectum habere, rescripta tamen eo nomine petere licitum esse. *Memor. visit. Anno 80. §. Außsondern ic. Cism. fol. 511. Recess. Imper. Anno 94. Ratisb. §. Als ferner ic. 63.*

[* Ut hic §. eo melius intelligatur, omnes Processus judicialiter decreti sunt perpetui; Extrajudicialiter autem decreti sunt annales, nisi brevior terminus in iis reproductioni fuerit constitutus, ut fit in ulterioribus & arctioribus compulsozialibus. Annales autem ex eo dicuntur, quia à die lati decreti intra annum ad insinuandum & reproducendum manent utiles, elapso anno rescriptum eorum per supplicam rogandum est. An autem insinuatione semel factâ terminis 30. aut 60. dierum in Processibus præstitutus currat à die insinuationis atque circumducatur, si reprodu-
ctio non fiat termino lapso licet adhuc intra annum, dubitationem habet; In causis mandatorum olim satis erat, si reproducebantur intra annum, hodie autem circumductionem termini atque ad causas mandatorum ac Processus alios extendi, praxis quodanteus docet.

In Citationibus uti olim ita nunc terminus à die insinuationis in reproductione observandus est, aliàs pro circumducto habetur & citatio cassatur. Hoc tamen solatii habent, quibus Processus ex hac causa cassantur. quod possint rogare rescriptum. *vid. de hac re Ord. Cam. p. 3. t. 12. §. Und als sich auch ic.*

De Processu Causarum.

58 § IV. Pro impetrandis Processibus supplicanti, si Iudici per falsa & conficta narrata imposuerit, & ea ratione Processus impetranti, penam Procuratori Fisci Imperialis dependendam irrogari: quemadmodum factum est in causa mandati executorialis G. W. Actoris contra C. L. & H. à L. in qua actori multa marc. auri imposita est Imperiali Fisco pendenda, wegen seiner bey außbringung des Mandats vnerfindlichen Angebens :c.

59 § Denique in supplicationibus formandis observandum Tutorum, heredum, consortium & omnium, qui Processibus sunt comprehendendi, nomina in libello supplice edenda, & in executionem rejicienda non esse. *Ordin. part. 3. tit. 22. §. Welcher auch vmb ladung.*

COMMENTARIUS.

Judici:] Vide Ord. p. 1. T. 22. §. 2. *Alias supplicationes sunt preces, quibus condemnatus Iudici vel superiori supplicat pro emendatione sententiæ, contra quam appellatio locum non habet.*

Jus novum:] Pignerator enim in articulis suis causalibus, ut suo loco dicetur, jus pignerandi, quod prærendit, deducere & postea in Processu probare tenetur, eoque probato superior & victor evadit, sin minus succumbit, & Iudex jus illud novum narratis mandati inserit, ut pignerator sciat, quid sibi in causalibus suis potissimum deducendum, & à sua parte probandam sit.

Tria

Quomodo supplicat. Iudici offerendæ.

Tria loca :] Citando vicina loca sunt, qui à domicilio ejus non longè distent, & unde verisimiliter citationis notitiam habere possit. Ord. p. 2. t. 10. Und an zweyen oder drehen Enden / da dannen die Ladung dem Citirten zuversehenlich zu wissen kommen möchte &c.

TITULUS XXI.

Quomodo pro impetrandis Processibus supplicationes Iudici offerendæ, & de documentis supplicationum simul exhibendis.

SI Mandatarius aliquis, qui Advocati aut Procuratoris Camerae jurati munere in Camera non fungitur, pro obtinendis Processibus alieno nomine supplicet, Advocatus aut Procurator Camerae juratus supplicationi nomen subscribito, Ord. p. 3. T. 12. §. Undersslich &c.

2 § Supplicationes initio statim in duplo Iudicio offerendæ sub pœna Iudicis arbitraria, & postea supplicationum documenta, aliaque ad supplicationes pertinentia, quicquid eorum referendarii necessariò requiri judicaverint, Cancellariæ insinuandum, ut casus futuri decretis facilius expediri queant. Decret. Cam. publ. 30. Martij Anno 93. Conclus. Cam. Dub. 2.

[* Imo ut supplicationes indies oblatae ordine suo notentur, & supplicantes decreta sua per manus Notarii in Cancellaria rursus expectent; Ut etiam

De Processu Causarum.

etiam, si in eâdem causa denuò supplicetur, Notarii sciant servare Senatus atque supplicationis primæ referentem, neque in una causa vagentur de uno ad alium, quod absurdum esset; hodie omnes extrajudiciales preces & supplicationes cum suis adjunctis, imo si jam ante in eâdem causa supplicatum fuerit, cum prioribus supplicationibus atque decretis omnibus & singulis Cancellariæ manè antequam Adsesores in Senatu conveniunt, sunt insinuandæ & finito Senatu post decimam antemeridianam decreta à Notariis roganda. *]

2 ¶ Cui decreto atque Concluso Camerali causam præbuit, quod supplicationibus cum inscriptione decretorum & documentis adjunctis ex Cancellaria restitutis, quemadmodum semper restitui consuevere, inde factum esset, ut si partes decretis, quibus Processus denegati fuerant, acquiescerent aut Processus decretos extrahere, aut extractos executioni mandare nollent, postea in judicio nihil de eiusmodi rebus constaret, quæ tamen scitu necessariæ essent, præcipuè verò propter præjudicia, ut in stylo Camerali æqualitas observari posset, verum etiam per litigatores supplicantes postquam Processus ipsis vel omninò vel quadantenus denegati fuissent, longo intervallo post, quando vel Adsesores, qui Processus denegassent, vel Notarii in judicio non amplius versarentur, vel causa oblivioni tradita esset, supplicationes primò oblatae aut nonnihil aut omnia, quoad inscriptionem sive titulum & transpositio-

Quomodo supplicationes judici offerendæ.

nem consortum mutata, vel ab aliis Procuratoribus subscripta offerrentur, & præterea supplicationum copia, siue exempla non semper bona fide descripta exhiberentur, atque sic sub & obreptione judici facta non facile deprehenderentur. *Conclus. Cam.* quod Deputati Status Imperii suo placito confirmarunt. *Spiræ Anno 95. Dub. 3.* Vide hac de re pragmaticam Imperii Constitutionem fol. mihi 11. §. *Serner als bis anhero diese etc.*

4 ¶ Supplicationum documenta sunt, quibus supplicationum narrata in continenti probantur, & sine quibus, si supplicationes offerantur, Processus denegantur aut difficulter impetrantur.

[* Supplicationes semper in duplo offerendæ, adjuncta, vulgo *Benlagen* vocantur, quæ in simplo supplicationibus apposuisse sufficit.

In appellationis Processibus hæc tria, libellus, si libellare constitutum sit, instrum. appellationis aut Protocolli extractus, & documentum requisitionis actorum necessaria adjuncta sunt, probatoria hinc adjunctis connectere in arbitrio appellantis est, quicquid tamen supplicationi adjunctum fuerit, id omne cum Processibus appellato insinuandum, præprimis autem, libellus ut in primo termino respondere paratus comparere possit. *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Zu befürderung 58.*

In appellationibus ab interlocutoriis in quibus loco libelli instrumentum appellationis repetere consuetum, etiam instrumentum appellato in

De Processu causarum.

copia infinuetur, necesse est. *d. Recess. §. In appellationis Sachen* 2c. 53.

An autem Iudici à quo & reliquis præter appellatum in Processu nominatis hæc infinuatio adjunctorum etiam facienda? sanè quia appellationis Processus Iudices à quo eorumque interesse regulariter non tangunt, nec ipsi ad defendendum Processum suum citantur, sed si se intromittunt ipsorum meri arbitrii & fortè propter incidens quoddam interesse extrinsecum est, ergo ut his infinuatio adjunctorum fiat, puræ necessitatis esse ex Recessu novissimo non dixerim; ubique enim non Iudicis sed solius appellati gratiâ hoc introductum esse indigitatur, vid. §. *In Appellationis Sachen* 2c. 53. in verb. *in so vielen Copien als der appellaten seyn* 2c. & §. *Zu befürderung* 2c. 59. in verb. *solch sein gravamina oder appellations Br. sachen den appellaten* 2c. in praxi tamen à partibus differenter servatur.

In causis S. Q. citationibus atque mandatis cum vel sine clausula hæc adjunctorum omnium & singulorum infinuatio eiusdem necessitatis est, *d. Recess. §. Diesem nechst* 2c. 29. idque ut pars citata an liti cedere aut aleam iudicii subire velit, maturè deliberare instructaque primo in termino comparere queat.

Ut etiam supplicationis pro extrahendo mandato exhibitæ infinuatio fiat in mandatis C.C. hæc nova constitutio enixè quidem requirit, vid. §. *In den Mandatis cum clausula* &c. 75. quia autem

tem

Quomodo supplicationes iudici offerendæ.

tem mandatorum narrata è supplicationibus partium sumuntur, hætenus hoc usu frequentatum esse non intelligo.

Copiæ citatis insinuandæ, à lectoribus aut Protonotariis Processus expedientibus vidimata sint, eodem Recessu §. Diesem nechst etc. 29. disponitur; Verùm multitudo causarum & concurrentium indies Processuum numerus efficit, ut Protonotarii aut lectores his laboribus pares esse nequeant. Quare ad supplicam Doëtoris S. contra M. appellationis, 16. Februarii Anno 1655. Camera prudentissimo consilio rem ita temperavit, ut adjuncta eo modo ut exhibita sunt, nuncio Cameræ unâ cum copiis committantur, facultate partibus citatis manente liberâ copias cum originalibus in ipso insinuationis actu conferendi.

Sed quale præjudicium mettuendum, si hæc adjunctorum insinuatio negligatur? Citatus neque ad comparendum neque ad respondendum obligatur, nec adversus talem invenit locum Processus in contumaciam, si tamen comparuerit vel respondeat vel terminum ad respondendum colligat necesse est, cum spontaneâ comparitione hic citationis defectus facile purgentur. Quid si adjuncta talia sint, quæ vel ab ipso citato recenter processerint, vel quorum copiam indubitanter ex se habet? Hoc casu Cameram temperamento quodam in iudicando usam esse præjudicia quidem ostendunt, attamen ut insinuatio adjunctorum sub hac spe negligatur, nemini author ero. *)

De Processu Causarum.

5 ¶ Sic ad impetrandum mandatum de non offendendo, non necesse est, ut narrata libelli constitutioni fractæ pacis conformentur, sed satis fuerit, si vis publica imminens quodammodo doceatur, aut notoria fuerit. *Recess. Imper. Anno 94. Ratisbon. §. Zum andern wann Mandata 83. fol. mihi 28.*

6 ¶ Ut Processus ex Constitutione litigiosæ possessionis obtineantur, periculum futurum aut præsens summarie vel per Epistolam, vel per instrumentum docendum, aut de eo Iudici constet necesse est. *Conclus. Cam. Anno 94. Denais. Possessio Litigiosa §. 7.*

7 ¶ Et quemadmodum in causis denegatæ justitiæ una cum supplicatione documentum offerendum est, quo requisitio Iudicis doceatur. *Ord. p. 2. T. 26. in princip. vers. Das recht kundlich. Myns. obs. 74. cent. 2.*

8 ¶ Ita in causis protractæ justitiæ ad obtinendum citationem de requisitione promotorialium, executione, & justitiæ denegata docendum fuerit. *Recess. Imper. Anno 66. Aug. fol. mihi 267. p. 2. Myns. obs. 56. cent. 5.*

9 ¶ Ut mandata sine clausula impetrentur, & subditis contra Magistratum decernantur, de narratis, nisi verisimilia appareant, verisimiliter docendum fuerit. *Recess. Imper. Anno 94. §. Es sollen auch zum fündstien &c. 86.*

10 ¶ Ad impetrandum mandatum sine clausula ex edicto nunciationis novi operis de nunciatione

Quomodo supplicationes iudicii offerendæ.

tione vel verbis, vel per jactum lapilli, vel per prætorem facta instrumento publico docendum est. *Gail. lib. 1. obs. 26. num. 11.*

11 ¶ Ad obtinendum mandatum sine clausula, vigore obligationum guarentigiata aliaque obligationum instrumenta in originali, aut copia authentica producenda sunt, *vide supra lib. 1.*

[* Nec hic copię à Notariis auscultatæ sufficiunt, sed à Cancellariâ Civitatis Imperialis, Principis aut Status cuiusdam auscultatæ & sigillo Cancellariæ munitæ sint necesse est, Lectores Camerae tamen quantum extrahendis Processibus satis est, & huic auscultationi utilem operam præstant.

Cessiones etiam in extrahendis Mandatis de solvendo & similibus ut plurimum per decreta desiderantur, & si obligatio supplicantem non designat, titulum in genere aut in specie in supplicatione indicabit, ut ex multis præjudiciis mihi notatum est. *]

12 ¶ Ad obtinendum Processus in causis ex l. Diffamar. non sufficit qualitates jurisdictionem Camerae tribuentes narrare, sed præterea documentum aliquod diffamationis, veluti Epistola, vel pictura, vel scriptura, requiritur. *Gail. lib. 1. obs. 10. num. 7. & 8. Recess. Imper. de Anno 1654. §. Cammerichter 2c. 77.*

13 ¶ In causis tutelarum & curatelarum, unâ cum supplicatione, pro ordinando tutore vel curatore, si nominati impſitam sibi tutelam vel curatellam non recusaverint, exhibendum est, man-

De Processu Causarum.

datum ad nominandum & petendum tutores vel curatores, itemque documentum, quo nominatorum tutorum vel curatorum consensus doceatur, & mandatum ad jurandum atque secus si recusaverint, hoc siquidem casu supplicatio nuda offertur pro decernenda citatione ad videndum se tutores vel curatores ordinari, vel ad excusandum.

14 ¶ In causis violati privilegii Cæsaris Processus non decernuntur, citationes videlicet ad videndum incidisse in pœnam privilegii nisi Camera & parti privilegium insinuatum fuerit, ut supra dictum est. Quod si verò privilegium insinuatum non sit, ad impetrandum Processus necesse est, ut ipsum originale una cum supplicatione exhibeatur, intellige si antea Camera exhibitum non sit. *Gait. lib. 1. obs. I. n. 9.*

15 ¶ Ad impetrandum Processus appellationum, unâ cum supplicatione instrumentum appellationis offerendum est, intellige si quod sit, & ex intervallo coram Notario & testibus in scriptis appellatum fuerit.

16 ¶ In appellationis instrumento recensenda sunt I. Dies, quo appellatio interposita fuit. II. Nomen appellantis. III. Nomina Iudicis à quo, & Iudicis ad quem. IV. Tenor sententiæ latæ, *tit. 22. §. 1.* V. Scheda appellationis, appellationes enim in Camera ex intervallo coram Notariis factæ non recipiuntur, nisi scheda appellationis instrumento inserta fuerit, id quod su-

Quomodo supplicationes iudici offerendæ.

supra monui. lib. 1. tit. 23. iterumque monendum esse censeo.

17 ¶ Hæc, inquam, instrumentorum appellationis requisita sunt, de quibus uno atque altero verbo ad instrumentorum marginem rubrica adnotandis, & Iudici quasi indigitandis decretum Camera aliquando me vidisse memini.

COMMENTARIUS.

Instrumentum si quod sit:] Nam viva voce si appellatum fuerit, instrumento opus non est. Vide sup. 1. de appellationibus.

Copiæ citatis insinuandæ:] Quid si tamen originalis obligatio pro extrahendis Processibus supplicationi adjungatur; Annon hanc nuncio committere summæ imprudentiæ periculique plenum erit? Hoc casu copia cum originali in lectoria concordari & partibus citatis insinuari potest, reservato originali ad futuram reproductionem, *]

Explicata prima preparationis Processus parte, quæ est in Processuum Emanatione, sequitur nunc altera, quæ est de terminorum procedendi præfixione.

TITULUS XXII.

Terminus procedendi quid, & de terminus Processus in genere.

Terminus procedendi, est certum temporis spacium ad procedendum vel negotio judiciali expediendo constitutum.

2. § Tempus terminorum in Camera interdum aliquot audientiarum, interdum dierum vel mensium aliquot numero sive spacio definitur, & singuli menses in Camera diebus triginta constant. *Mem. visit. Anno 70. §. Damit auch Disputationes. Cisner. fol. 393.*

3. § Et memineris hodie quemvis terminum in Camera præjudicialem esse, *Recess. Imper. Anno 1600. §. Demnach auch nun mehr ꝛc. 88. fol. 32. Excepto Termino citationis: Vide infra de Processu in causis Mandatorum sine clausula Dub. 2.*

Et hoc terminorum præjudicium ad Processum causarum accelerandum constitutum esse: *Recess. Imper. Anno 94. §. Wann dann jergedachte 58. vers. Dadurch die Gerichtliche Sachen mercklich befürdert / der Process abgetürzet ꝛc. ubi sancitur, ut termino finali prorsus sublato præjudicialis de hinc perpetuò observetur.*

[* Quod confirmatum per *Recess. Imper. de Anno 1654. §. In dem auch ꝛc. 91. ubi denuo sancitum, ut termini præjudiciales accuratius quam*
antè

De terminis in genere.

antè per negligentiam factum observentur, parti-
que curæ sit, rogando in tempore prorogationem
sibi à præjudicio cavere. *]

4 § Quamobrem termino procedendi consti-
tuto, intra spacium sive tempus termini constitu-
tum & antequam extrema dies termini abeat, pro-
cedendum fuerit, aut termini prorogatio impe-
tranda, quætamen absque documento legitimo,
& de novo sive ex improvviso incidentis causæ atq;
impedimenti neque à partibus postulanda, neque
à Iudice concedenda. *Mem. visit. Anno 73. §. Als
auch fürkommen / daß ic. Cisner. fol. 473. Decret.
Cam. publ. 7. Julii Anno 90.*

[* Rationabiles enim causæ ad obtinendam
prorogationem adesse debent, *Ruland. de Comm.
& Commiss. tom. 1. p. 1. lib. 5. cap. 3. n. 24. **]

5 § Sin intra constitutum tempus non pro-
cedatur, sed Procurator aliquis terminum in quo
agere potuisset, labi patiatur, tunc terminus, ut
verbo fori utar, purificatur, & parti adversæ jus
ex illa termini purificatione acquiritur, parti verò
quæ terminum non respexit, ut in foro loquun-
tur, id est neglexit sive non observavit, sed inuti-
liter labi & purificari passa est, præjudiciu m atque
periculum inde existit, ita ut illi ulterior sive no-
vus terminus procedendi non concedatur, sed via
agendi sive ulterius procedendi præcludatur, nec
alia ratione quàm causâ cognitâ & partibus hinc
inde auditis per remedium restitutionis in inte-
grum succurratur. *Decret. Cam. eod. Recessus De-*

R r s

putat,

De Processu Causarum.

puzat. Imperii Anno 1600. Spira. §. Demnach auch nun mehr 2c. 88. fol. 31.

[* Hæc enim est vis & efficacia termini præjudicialis, quod eo elapso via agendi præclusa sit. *relat. 15. Klockii num. 126.* restitutio autem judicialiter intra id temporis spatium roganda est, quod restituendus antè re adhuc integra habuit, *Recess. Deput. de Anno 1600. §. Als auch die restitutiones &c. 89.* est enim commune restitutionis tam adversus lapsum termini, quam lapsum fatalium appellationis, ut hoc tempus ad eam rogandam saltem indulgeatur, quod rogans habuisset re adhuc integra; ita restitutio in integrum adversus omis- sam intra trigesimum requisitionem actorum jux- ta *Recessum novissimum*, intra 30. dies in Ca- mera roganda, quo non observato rejicitur; Sic in causâ *Baumhewer contra de B.* appellationis ta- lis restitutio uti serò nimis petita rejecta est, *M. Febr. Anno 1659. **]

¶ Quin imò si Procurator quispiam rebus termino constituto agendis proferendisve maturè instructus fuerit, ex fide atque jurisjurandi vincu- lo, quo judicio Camerali obstrictus est, agere & proferre tenetur, etiamsi dies termini præstituti extrema nondum venerit, & secus si factum fue- rit, terminus pro purificato habebitur. *Recess. Imp. Anno 94. Ratisb. §. Und darmit hieruntur 2c.*

[* Atque Procurator qui necessitate agendo- rum instructus non egerit, sed ordinem labi pas- sus fuerit, quoties eius convincitur, in pœnam re- tardatæ

De terminis in genere.

tardatæ litis condemnabitur, Recess. Imper. de Anno 1654. §. Nach dem man aber 2c. 84. Unde constat termino collecto in Camera posse, imò ex fide jurisjurandi debere renunciari, quoties à partibus agendi materiam ante terminum Procuratores obtinuerint, idque maturandæ causæ ergo. *]

7 § Termino constituto breviorē, longiorē ē vestigio petere licet. *Ord. p. 3. t. 6. §.* So wollen wir auch 2c. Olim Procuratores primum petebant terminum procedendi & postea se junctim primam termini prorogationem, sed hodiè in omnibus causis tempus pro primo termino simul & termini prorogatione petendum & concedendum, tempore scilicet duplicato, ut præcipit *Mem. visit. Anno 81. §.* Wie wol auch bey nechster 2c. 3. Postea verò ulterius tempus sine probatione justī impedimenti non postulandum. *Decret. Cam. publ. 28. Maii Anno 82. Recess. Imper. Anno 94. Ratisbon. §.* Nämlich der gestalt 2c. 58.

[* Inde vulgatæ hæ sententiarum formulæ: Ist Dr. N. N. Zeit 2. Monath pro termino & prorogatione von Ambtswegen angesest / 2c. vel ist Dr. N. N. die gebethene Zeit pro termino & prorogatione zugelassen vnd angesest / in quo primo terminus à die latæ sententiæ, in posteriori autem à die petiti seu collecti termini currit, quod probè notandum. *]

8 § Termino obtento purificato novus terminus vice prorogationis non postulandus. *Decretum Cam. publ. 7. Julii Anno 90.*

De Processu Causarum.

9 ¶ Nemo Procurator terminum longiorem, quam ordinatio vel Iudex præfixerit, sive in iudicio sive extra iudicium concedito. *Recess. Imper. Anno 66. Ratib. §. Ferner nach dem befunden etc. 98.* si quis prætendat fore ut inter partes transigatur, sed fictè, & terminum hoc prætextu postulet, non auditor. *Memor. visitat. Anno 57.*

[* Tales enim transactiones sæpius pro dimovendo referente ab expeditione causæ coram Deputatis indicantur, etsi parti alteri nihil minus animi sit; imò studet quandoque pars fugiens causæ finem, ut ab adversario literas quibus civilitatis ergo sibi concordiam placere respondet, obtineat, iisque postmodum in fraudem respondentis judicialiter exhibitis, hoc modo sub spe concordia litem protrahit; vel ad minimum producit literas Advocati causæ, concordiam propediem futuram promittentes. *]

10 ¶ Termini præjudiciales utiliter cadere intelliguntur. *Memor. visit. Anno 80. Denais. Terminorum cursus. §. 4. tam in ordine novarum quam præfixarum. Consult. Cam. Anno 86. Denais. ibidem. §. ult.*

11 ¶ Sed quamvis utiliter cadant, attamen eorum prorogationes, antequam labantur, postulandi fuerint. *Cam. Anno 85. Denais. Terminorum prorogatio §. 1.*

[* Utiliter cadunt, hoc est, si non adsit facultas agendi, terminus etsi fuerit lapsus, ad agendum manet utilis, non vero ad prorogandum, quia
quo

De terminis in genere.

quo ad petendam prorogationem continuus est, *Refer. apud Klock. relat. 76. num. 6.* Mature ergo coram Deputatis prorogatio roganda, antequam labatur.

Sed hoc quæstionis est, si terminus inciderit in ferias, an prorogatio necessariò ante ferias roganda sit? quod affirmatur & ita per varia vota tractatum in causa Herren Bischen zu Hildesheimb contra Herren Herzog Julium zu Braunschweig *apud Klock. relat. 76. per eos.*

An autem terminus novus ex officio concedi vel restitutio brevi manu hoc casu fieri potest? quod negatur, quia jus parti quæsitum eâ inauditâ per ejusmodi restitutionem auferri nequit, & si ex officio novus terminus concederetur, termini præjudiciales servirent non nisi de vento, si tamen impedimenta relevantia edocta sunt, ad petitionem partis novus terminus vel expressè per sententiam, vel tacitè pronuntiando super postmodum productis quandoque conceditur.

Quid si terminus ad primam post ferias magnas sit præfinitus, an primâ audientiâ post ferias prorogatio rogari potest? Quod de consuetudine & stylo hætenus usu frequente affirmandum; videtur enim quod hic dies petendæ restitutioni adhuc sit utilis. *]

12 ¶ Termino præjudiciali lapso Procuratoribus primo suo ordine ante alias omnes causas agere liceto. *Memor. visitat. Anno 67. §. In der Advocaten. x. Cisner. fol. 385. & 386. Denais. Terminorum cursus*

De Processu Causarum.

curfus §. 1. Decret. Camera publ. 10. Iunii Anno 80.
 13 § Adversæ partis Procuratore defuncto termini non eò minus labuntur, quam obrem antea quam labantur, simul ac novus Procurator successerit, primo ordine quod converterit, sub præjudicio agendum, & novus eo nomine terminus non postulandus, secus qui fecerit ordinationis mulctam subibit. *Decret. Cam. public. 7. Iul. Anno 85.*

14 § Ad evitandum termini labentis periculum atque præjudicium solent interdum Procuratores allegare transactionem aut obitum partium, aut concordie tentationem, verum illa non modo alleganda, sed unà etiam per literas aliisve modis eodem momento probanda fuerint. *Memor. visit. Anno 75.*

15 § Procuratores in constituendo Termino, inter se non colludunt neque post lapsum termini agentem admittunt. *Decret. Camer. 6. Iulii Anno 79.*

16 § Terminum constitutum anticipare licet. *Ord. part. 3. tit. 37. vers. zu anticipiren Macht haben soll. 16.*

17 § Consueverunt Procuratores quibus terminus procedendi constitutus erat, prævidentes sibi intra constitutum terminum locum procedendi vix datum iri, ad purificationis termini periculum atque pœnam evitandum, in ordine novarum significare & protestari in hac vel illa causa terminum procedendi sibi constitutum, & rebus agendis

dis

De terminis in genere.

dis proferendisve se instructos, & ordine interpellatos ad procedendum paratos esse. Verum illa significatione & protestatione hodie nihil opus est, sed Procuratores ipso termino obtento primo-ve suo ordine quod agendum est agunt, nec id verbis frustra præmonendo protestantur, aut pœna arbitraria mulctantur. *Memor. visit. Anno 62. §. In der Advocaten circa finem Cisner. fol. 385. Mem. visit. Anno 80. §. Wiff die Frage ic. Cisner. fol. 510. Recess. Imper. Anno 94. §. Demnach ein Zeitlang ic.*

18 § Quæsitum est, si tempus termini à procuratore obtenti præterierit, sed is ante ordinem suum, id est antequam ordine procedendi tangatur, vita defunctus fuerit, an in eius locum surrogato novus terminus indulgendus sit, aut ille proximo suo ordine agere teneatur, quia Procuratorem defunctum intra terminum paratum fuisse oportuerit, etiamsi ordo illum nondum tetigerit, & Procurator subsequens id quod agendum est, (utpotè qui in loco sit) facile impetrare & habere possit, neque id negari ipsi possit, & ulteriori tempore opus non habeat? sed placuit Procuratore post terminum, sed ante ordinem suum defuncto, quia multa impedimenta saltem ex mora atque intervallo interveniente incidere possint, successoris eius pro novo termino breve tempus postulanti concedendum esse, quo rebus agendis se instruere, easque ad manus habere possit. *Recess. Imp. Anno 1600. §. Da bey Lebzeiten ic. 75. fol. 28.*

[* Ex-

De Processu Causarum.

[* Excepto si à defuncto Procuratore conclusum, aut in uno aut altero puncto submissum fuerit, quo casu submissione istam repetere & metu multæ à petitione novi termini abstinere cogitur, *Recess. Deputat. de Anno 1600. §. Aufß dem Gall 2c. 74.* si tamen Procurator noviter ad causam constitutus sit, & ignorantiam status causæ seu Processus jure prætendat, plerumque ad se informandum terminum petit, & ut sæpè, parte adversa licet renitente, eum obtinet.*]

19 ¶ Ad doctrinam de terminis in genere, terminus proximus sive ad proximam vel ad secundam videlicet audientiam sive Juridicam pertinere videtur, utpote qui in omnes terminorum species incidat, item quæ de termino vel ad proximam vel secundam sancita sunt, pertinere videntur. De termino igitur ad proximam sive, ut appellantur in Camera, de dilationibus deliberatoriis generaliter præcipitur, ne temerè postulentur. *Memor. visit. Anno 77. §. Ebener massen 2c. Cisner. fol. 412. Decret. Cam. publicat. 3. Julii Anno eod. Cifn. fol. 413.* neve ulteriora reserventur, aut certe proximâ vel secundâ audientiâ vel agatur quod oportet, vel agendi terminus petatur. *Recess. Deput. Imper. Anno 1600. Spira. §. Nach dem aber auch die Straß 2c. circa finem. Denais. Terminorum petitio. §. 7.*

20 ¶ An dies adsignationis termini computetur in termino, quæstio controversa est, puta Iudex parti adsignat hodie decem dies ad comparendum, nunquid hodiernus dies computandus fuerit
in

De terminis in genere.

in hoc ipso termino? Et non computari diem assignationis in termino ex Camerae Imperialis observatione *Myns. concludit observ. 15. cent. 5.*

[* Prorogationes terminorum non nisi ex justis causis & si visum fuerit Iudici, illis iurato justificatis, coram Deputatis rogandæ, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Wehre es dann 2c. 32.*

Prorogationes prorogationum non conceduntur, sed termini prorogatio regulariter semel tantum rogatur. *d. Recess. §. Zumachten 2c. 97.*

Ne ordines atque audientiæ hisce Recessibus remoram patiantur coram Deputatis hæc expediuntur *d. Recess. d. loc.* sin secus, petentes mulctâ arbitrariâ vel etiam graviore nonnunquam mulctantur.*]

COMMENTARIUS.

Terminus] *Terminum in veteri jure hac significatione non usurpatum reperiri, sed jus Pontificium & usum fori eam vocem ceu nuperam nobis obtudisse, non tam significanter, quando à fine dicatur & per οὐκ ὁχλὸν ex parte totum intelligatur, Ioannis Ferrarii opinio est in judic. præexercit. lib. 3. c. 5.*

Termino finali sublato:] utpote per quem (ut Senatus Consultum Camerale habet) tempus tereretur, partes litigantes detinerentur, qui Iudici, & Adfessoribus itemque Protonotariis, Notariis, & Lectoribus in consignandis Recessibus non necessariis & completionem Protocollosum negotium facesseret. Nam ad terminum finalem obtinendum Recessus habendus erat, quem seque-

De Processu Causarum.

batur accusatio contumacia, hanc verò terminus præjudicialis, qui vel ab adversario vel per Iudicem concedebatur, & prorogatione interdum negata & termino præfixato restitutio in integrum petenda erat.

Primove suo ordine:] Quia termini utiliter con-
stituti intelliguntur & utiliter cadunt, ita ut is cui ter-
minus constitutus est procedere non teneatur, nisi primo
suo ordine: In seiner nechsten Ordnung / oder so
balde ihn die Ordnung erreicher / & quando agere
potest.

Non computari in termino :] *secus statuendum de die postremo termini, qui in termino computantur. Vide Rutger. Ruland. lib. 3. de Commiss. cap. 12.*

TITULUS XXIII.

*Terminus procedendi quatuorplex sit
& de termino ordinationis.*

Terminus procedendi est vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Legis,} \\ \text{Arbitrarius.} \end{array} \right.$

2 ¶ Terminus legis est, qui per Ordinationis
vel Constitutionis Imperii legem præfigitur.

3 ¶ Terminus Ordinationis olim in causis ordinariis erat audientia duodecima, & in causis extraordinariis Audientia sexta: Ord. p. 3. T. 13. in princ. & passim titulis seqq.

4 ¶ Sed postea pro termino Ordinationis
constitu-

Terminus procedendi quōduplex fir.

constitutum est spacium quatuor hebdomadum in causis extraordinariis, & sex hebdomadum in causis ordinariis. *Mem. visit. Anno 73. §. Und die weil ic. Cifner. fol. 411.*

5 § Postea 22. Junii eodem Anno per Decretum Camerae in extraordinariis causis audientia decima, & in ordinariis audientia vicesima terminus Ordinationis constitutus fuit, extra quam si quis ad agendum eadem vel proxima audientia tenetur. *Cifn. fol. 411. §. Eslich ist ic. Denais. Terminus ordinationis. §. 2. & 3.*

6 § Et qui sine termini adiectione aliquid proferre jubebatur, ei terminus ordinationis praestitutus intelligebatur. *Ord. p. 3. t. 6. §. So wollen wir auch ic.*

7 § Sed tandem placuit ut Procuratores loco termini ordinationis, Termino praejudiciali uterentur, & sibi invicem tam pro primo termino, quam eiusdem prorogatione terminum congruum procedendi, pro qualitate causarum, locorum distantia aliarumque circumstantiarum ratione habita concederent, & concessum acceptarent, *Recess. Imper. Anno 70. Spira §. Welcher massen eines jeden ic. Mem. visit. Anno 77. §. Und die weil ic. Decret. Cam. publ. 3. Junii Ann. eod. Cifn. fol. 412. §. Eslich ist ic. Denais. Terminus Ordinationis §. 4. & 5. & Termini concessio. §. 6.*

8 § Si terminus legis constitutus est adversario si pro obtinenda commissione ad perpetuam rei memoriam judicialiter supplicetur, quatuor-

De Processu Causarum.

decim scilicet dierum , aut ad summum quatuor hebdomadam spacium. *Mem. visit. Anno 75. §. Doch dargegen 2c. Decret. Cam. publ. 30. Martii Anno 93. Recess. Imper. Anno 1600. Spira. §. Wann judicialiter pro &c. Denais. Commissiones, §. 2.* Iudicis tamen arbitrio in hoc termino legis prorogando habitatione circumstantiarum & partium distantiae, derogatum non est. *d. §. Wann judicialiter pro &c.*

9 § Sic terminus legis est, ut illi qui fatalia appellationis aliumve terminum præjudiciale labi passus est, ad petitionem restitutionis in integrum instituendam tantundem temporis indulgeatur; quantum re adhuc integra habuisset vel quantum amissum dicetur. *Conclus. Camer. Dub. 60.*

10 § Et tempus hoc continuum postulandum, vel Restitutio pro præscripta protinus habenda *Consult. Camer. Anno 94. Denais. Restitut. in integrum §. 4. Recess. Deput. Imper. Spira Anno 1600. §. Als auch die Restitutiones contra &c.*

[* Ex hac causâ restitutio in causa *Baumbewer* contra de B. adversus omissam requisitionem actorum rogata Mens. Febr. Anno 1659. denegata fuit, quod intra 30. ad requirendum acta constitutos dies imploratio Iudici non fuerit exhibita. *]

11 § Sed restitutio adversus interlocutoriam, si adversarius Procuratorem apud acta habuerit, etiam sine citatione rectâ intra justum tempus postulanda. *Den. ibid. §. 5.*

[* Idque brevi manu, ut in foro loquuntur, *vid.*

De termino arbitrario & quomodo hic inter partes
constituatur.

vid. Recess. Deput. de Anno 1600. §. Wann gegen einer
interlocutori &c. 143. *]

12 § Sic pro termino legis constituta est acto-
ri audientia proxima ad concludendum viva voce
ad conclusionem rei verbalem, & vicissim reo,
concludente actore. *Ordinat. part. 3. Tit. 23. in princ.*
& §. Gleicher gestalt &c.

13 § Denique quotiescunque ordinatio ali-
quid in eadem aut proxima audientia agendum im-
perat pro termino ordinationis aut legis haben-
dum fuerit.

TITULUS XXIV.

*Terminus arbitrarius quid & quotuplex sit,
& terminus procedendi quomodo consti-
tuatur inter partes litigan-
tes earumve Procura-
tores.*

Terminus arbitrarius est, qui pro arbitrio con-
stituitur, habita nimirum ratione causæ, arti-
culi, in quo designandus est, loci, aliarumque
circumstantiarum. *Decret. Cam. publ. Anno 77. Re-
cess. Imper. Ratisbon. Anno 94. §. Solten sich &c.*

2 § Constituitur hic vel à { Partibus,
Iudice,

Ss 3

§ § In-

De Processu Causarum.

3 § Inter partes litigantes terminus procedendi constituitur, si Procuratores ipsi ultro citroque cum præjudicio terminum procedendi capiant concedantque. Nam si Procurator unius partis pro tribunali certum aliquod temporis spacium pro primo termino & prima termini prorogatione sibi adsignari postulet, Procurator partis adversæ cum comminatione præjudiciali consueta incontinenti illud concedere, & terminum postulans pro termino & prima termini prorogatione præjudicialiter sub ordinationis mulcta tempus concessum acceptare cogitur. *Memor. visit. Anno 75. §. Auß sonderm ic. Cisner. fol. 473. Decret. Cam. publ. 3. Iunii Anno 77. Cisner. fol. 412. Recess. Imper. Ratisb. Anno 94. §. Wann dann iessgedachte Cammerichter ic.*

4 § Et hæc temporis pro termino & prima termini prorogatione postulatio, concessio atque acceptatio perinde obtinebit atque operabitur, ac si præjudicialiter præfixum fuisset. *Memor. visit. Anno 73. §. Derhalben sehen ic. Cisner. fol. 411. d. Recess. Imper. Anno 94. §. Wann dann iessgedachte ic.*

TITULUS XXV.

Judex quando terminum procedendi constituat.

JUdex terminum procedendi constituit, quotiescunque Iudicii stylus aut Iudicis officium illud requi-

Iudex quando terminum procedendi constituat.

requirit veluti in citationibus, & omnibus perpetuo Decretis certum terminum præfigit. *Mem. visit. Anno 78. Denais. Terminorum præfixio. §. 5.*

2 § Sic Iudex terminum constituit, quotiescunque instrumenta, literas, mandata atque alia proferre jubet. *Ord. p. 3. T. 6. §. Es wollen wir ic.*

3 § Item Iudex terminum solutioni præfigit, quotiescunque expensarum taxatarum solutionem imperat. *Ord. p. 3. T. 50. §. Weiter ordnen ic.*

4 § Item Iudex terminum procedendi constituit, quotiescunque de temporis Intervallo pro termino & prima termini prorogatione constituendo conveniri nequit, forsitan quia lis sive causa magni momenti est aut rebus agendis difficultas quædam subest, vel ob locorum distantiam, & similes circumstantias, & propterea ad cognitionem Iudicis submittatur. *Decretum Cam. publ. Iulij Anno 90. Recess. Imp. Ratisb. Anno 94. §. Solten sich aber auch Sachen ic.*

5 § Item Iudex terminum constituit quotiescunque termini prorogati prorogatio postulatur. Procuratores enim alii aliis terminum prorogatum iterum prorogare non possunt, sed Iudex si iusta & legitima causa petitiæ prorogationis secundæ allegata & quodammodo probata fuerit, per decretum terminum prorogatum prorogat, aut novum terminum constituit. *Mem. visit. Anno 75. §. Es sollen auch ic. Cisner. fol. 476. Decret. Cam. publ. 10. Iunii Anno 80. & 28. Maii 82. Recess. Imp. An. 94. §. Solten sich auch Sachen intragen ic.*

De Processu Causarum.

6 ¶ Sed Iudex si viderit absque causa & tantummodo ad protrahendam litem prorogationis prorogationem peti, aut petitio prorogationis ipsi suspecta fuerit, locum petitioni non relinquito & multa arbitraria petentem afficito, aut per decretum prorogationem negato, aut eam postulanti per decretum injungito, ut impedimentum probet, quamobrem in constituto termino procedere nequeat, quin imò ad indagandum veritatem prorogationem prorogationis postulanti iuramentum deferre Iudici fas esto. *Memor. visit. Anno 73. §. Als auch ic. Cisner. fol. 473. Decret. Cam. publ. 10. Iunii Anno 80.*

7 ¶ Cum aliquando inter partes earumve Procuratores in dubium vocaretur, postulatis atque obtentis comminationibus præjudicialibus, quomodo per contumaciam purificatæ intelligendæ essent, & quam pœnam intelligerent, constitutum est, ut post obtentam comminationem præjudicialem si prorogatio ulterior postulanda, sed jure neganda foret, ut eo casu referentes per interlocutorias comminationes illas præjudiciales hoc modo adderent atque declararent, videlicet prorogationem postulatam negatam esse, & litem pro contestata, articulos pro confessis & responsiones pro sufficientibus acceptatas esse. *Memor. visit. Anno 75. §. Wann aber nun mehr ic. Cisner. fol. 473.* Sed postea per Dubia Collegii resoluta & Dominis Visitatoribus Camerae exhibita Anno 83. §. 8. lege illa abrogata sancitum est, si ulterior pro-
roga-

Iudex quando terminum procedendi constituat, rogatio nondum lapsa, aut purificata prima per sententiam neganda esset, comminationes illæ tanquam superflue omitterentur.

8 ¶ In secundis vero prorogationibus quatuor præcipuè observanda fuerint.

9 ¶ Primum est quod termino præjudiciali per decretum semel prorogato, prorogatio ulterior sine submissione indulgenda sit. *Memor. visit. Anno 75. Denais. Terminorum prorogatio §. 1.*

10 ¶ Alterum est: quod tempus pro secunda termini prorogatione à Iudice postulatum, & assignandum non à die habiti Recessus, id est, quo secunda prorogatio in iudicio petita fuit, inchoandum, sed cum termino & prima termini prorogatione continuandum sit. *Decret. Cam. publ. 3. Octobr. Anno 83. Consult. Cam. Anno 85. Denais. Terminorum cursus §. 6.*

[* Si quatuor menses e. g. sint pro prorogatione petiti, & lapsis duobus Iudex interloquitur, quatuor vel pauciores admittendo, hoc prorogatum tempus non à die habiti Recessus nec à die publicatæ sententiæ, sed à die lapsi prioris termini supputandum est. *]

11. ¶ Tertium est, quod tempus termini à die habiti Recessus currat, si ratione termini ad cognitionem Iudicis submissum fuerit. Itaq; sive Iudex statim interloquatur, sive aliquanto post, tempus tamen termini à die habiti Recessus currit, sive postulatum tempus concedatur, sive per sententiam brevior terminus præfigatur. *Memor. visit.*

Anno 77. §. zu Zeiten Cisner. fol. 473. Decret. Cam.

De Processu Causarum.

publ. 23. Aug. Anna 85. Denais. Terminorum cursus
§. 9.

[* Quod quidem in petitione terminorum non
autem in prorogationibus eorundem valet, pro-
rogatio enim non incipit currere nisi termino prius
absoluto. *]

11 § Quartum est, quod intra prorogationis
petitæ terminum Procuratoribus ultro agendum.
Iudicis interlocutoria non expectata. Decret. Cam.
publ. Anno 94. Drnais. ibid. §. 6.

[* Si enim Iudex non interloquitur, eo tacente
prorogatio videtur concessa, ut concludit Ruland.
de Commiss. & Commission. t. 1. p. 1. lib. 2. cap. 12.
num. 13. & de stylo ita observatur. *]

TITULUS XXVI.

De Dilationibus probandi.

AD terminos à Iudice constituendos pertinent
dilationes, quas vocant, probatoriae.

2 § Dilationes probatoriae sunt termini reci-
piendis probationibus partium litigantium à Iudi-
ce constituti.

3 § Dilationes quadruplicis generis sunt: Prima
quæ primùm conceditur: Secunda quæ secundùm:
Tertia, quæ tertium:

Quarta quæ quartum conceditur.

4 § An quinta dilatio locum habeat queritur,
sed

De dilationibus probandi.

sed negatur, & quamvis præjudicium Camera extet, in causa *Hirten*, contra *Pflüger* / tamen per errorem id contigisse existimat *Rulandas de commission. lib. 2. c. 8. n. 20. Vide Mynsing. obs. 73. cent. 1.* ubi hæredi post dilationem quartam, non quintam in Camera, sed novam concessam esse nec illo casu juramentum requiri testatur.

¶ In dilationibus considerata sunt quædam { *Generaliter,*
Specialiter.

6 ¶ Generaliter considerantur, quæ omni dilationum generi communia sunt.

7 ¶ Omnibus autem dilationibus communia sunt. I. Quod omnis dilatio regulariter sit peremptoria & non detur nisi semel in causa civili. *Mynsing. obs. 71. cent. 1.* id quod tamen multoties fallere *Myns. ibid. & Gail. lib. 1. obs. 91.* testantur: & intellige omnem dilationem peremptoriam esse tam ante litem contestatam, quam post contestatam, & tam in articulis sive punctis emergentibus sive incidentibus, quam super meritis causæ. *Hartman. de dilation. obs. 3.*

8 ¶ Itaque testibus post dilationis demum tempus jurejurando adactis, maximè verò ubi dilatio vel ulterior, prorogatio vè non competit vel terminus ad producendum rotulum præfixus fuerit: examen testium nullius momenti fuerit; sed intra dilationem juratorum utcunque postea examinatorum testium dicta subsistunt. *Recess.*

De Processu Causarum.

Deput. Imper. Spira Anno 1600. §. Auch sollen ins 2c. 138. Denais. Dilationes probatorie §. 13. confer practicum Petri de Ferrar. in forma opponendi contra testes. §. Suntque publicatis num. 16. & Ruland. lib. 2. cap. 7. num. 16.

9 § II. Quod non concedantur nisi causa cognita. *Myns. observ. 58. cent. 2. & obs. 24. cent. 3. Gail. lib. 1. obs. 91. num. 4.* Nisi tamen partes in dilationem sine causa petitam consenserint, aut saltem non contradixerint. *Myns. obs. 71. cent. 1. Ruland. de Commiss. lib. 2. c. 7. n. 2.*

10 § III. Quod vel ad instantiam partis, aut ex officio decernantur. *Ruland. ibid. n. 5.* Sed hoc omnibus terminis commune esse noveris.

11 § IV. Quod certum illis tempus præfigatur pro arbitrio Iudicis: *Ordin. part. 3. §. Was aber 2c. & §. So derhalben 2c. vers. Nach ermessigung des Gerichts 2c.* id quod similiter omnibus terminis commune esse supra patuit.

12 § V. Omnibus commune est, quod in dubio Iudex eas concedere, & in earum favorem pronunciare debeat, quia facultas probandi amplianda non restringenda est. *Gail. lib. 1. observat. 91. num. 7.*

[* Dilationes enim laxamenta & sensus humanitatis vocantur *ab Imp. in l. fin. C. de usur. rei judic. cat.*

VI. Omnibus commune est, quod plerumq; adjiciatur comminatio præclusionis viæ probandi.

VII. Quod si calumniosè petantur quod Iudex

De dilationibus probandi.

de pœnam imponere possit, *Mem. de Anno 1577. §. Welcher massen 2c.*

VIII. Quod dilatio impetrata utrique parti communis sit.

IX. Quod Commissarius finitâ aliquâ dilatione possit procedere, si modo sibi constet aliam dilationem aut prorogationem in Camerâ esse concessam, etiamsi illa sibi nondum tradita sit.

X. Quod dilationes vel restringantur vel prorogentur pro causarum qualitate, & locorum temporumque circumstantia. *]

13 § Specialia dilationum & specialiter considerata sunt, quæ quibusdam dilationibus propria sunt videlicet

{ *Primæ vel quartæ tantum,*
aut { *Pluribus simul, sed non omni*
dilationum generi commu-
nia sunt.

Primæ dilationis propria sunt

14 § I. Quod cum ipsa commissione petatur decernaturque. *Rutger. Ruland. lib. 2. de Commiss. c. 8. num. 1.*

15 § II. Quod aliquando ita constituatur, ut nullam ulterioris dilationis secuturæ spem relinquat, veluti si terminus certus & unicus, vel unica dilatio pro omni constituatur *Ruland. ibidem.*

16 § Sed unica dilatio pro omni non ad cuiusvis voluntatem, sed ex lege aut jure communi & veteri consuetudine in Camera decernitur. *Me-*

mor.

De Processu Causarum.

Memor. visit. Anno 76. §. Man lompz ic. Cisner. fol. 442.

17 § III. Quod sine aliqua impedimenti allegatione decernatur, cum ejus causæ cognitio in eo solum consistat, quantum temporis illi præfigendum, & solane an verò cum aliis decernenda. *Ruland. lib. 2. c. §. num. 2.*

18 § IV. Quod sine mora ex Cancellaria sit redimenda. *Memor. visit. Anno 57. §. Zude m ic. primam secundam &c. Cisner. fol. 441. & Anno 59. §. Dieweil sich auch befinden ic. Cisner. fol. eod.*

19 § V. Quod hujus dilationis initium incipiat currere ab eo tempore, quo è Cancellaria redempta est, ut patet ex *Memor. visit. Anno 64. §. Wir setzen / ordnen vnd wollen ic. Cisner. fol. 441.* quo sancitur, ut secunda dilatione petita Iudex & Adsessores semper de tempore redemptæ è Cancellaria commissionis inquirent.

20 § Alii eam currere statuunt ab eo die quo assignata sive concessa est, de jure ordinationis *part. 3. T. 59.* quia non reperitur mutatum, & confirmari hoc putant *Memor. visitat. Anno 57. §. Zude m primam &c. Cisner. fol. 44.* quod ideo primam, secundam vel tertiam dilationem cito è Cancellaria redimendam esse jubeat, ne opus sit ex causis non fundatis sive minus legitimis quartam petere, & propterea tempus ejus currere antequam redimatur.

21 § Alii à die Commissionis præsentatæ sive Commissario insinuatæ eam currere statuunt, quam-

De dilationibus probandi.

quamobrem sæpius Iudex Camera, ut altercandi occasionem præcidat & tollat, consuevit adsignare tempus à quo prima dilatio currere debeat. *Vid. Ruland. d. lib. 2. c. 8. num. 5.*

22 § VI. Quòd prima dilatio etiam mortuo adversæ partis Procuratore, si eo vivo submissum fuerit, illi qui superstes est eamque petivit, decernatur. *Recess. Deputat. Imper. Spire Anno 1600. §. Als dann ferner die Verweisung 13 2. :c.*

Sæpius enim probationes frustra protrahebantur, solummodo ex hac causa, quod Procurator ex adverso in Camera vita fungeretur, & ea ratione Processus impediretur, donec alius in ejus locum succederet. Interea verò multi anni laberentur, præcipuè verò si adversarius præsens causam sive litem non expediri aut promovere cuperet, quod in fugientibus partibus multoties fieret. Quia verò omnibus in puncto commissariorum, quemadmodum etiam in puncto secundæ, tertiæ, & quartæ dilationis, ejusdemque prorogationis, peractis atque conclusis Procurator adversæ partis nihil amplius agere haberet, quàm quod Iudicis cognitioni rem committeret, qui alias suo sciret fungi officio, & præterea id quod post decretam primam, secundam, tertiam & quartam dilationem & quicquid illi agendum restaret, non in Camera cum Procuratore, sed duntaxat coram Commissario cum principali adversario tractandum esset, & Procurator præsens cui decreta seu concessa commissio vel dilatio esset in Camera,
remoto

De Processu Causarum.

remoto adversarii Procuratore, solus expedire, in Cancellaria sollicitare, redimere & transmittere cogeretur & deberet. Quamobrem necessarium esse visum est, ut primæ dilationes probandi quamobrem vivis adhuc Procuratoribus, planè submissum fuisset, etiamsi Procurator ex adverso decessisset parti præsentì, quæ illam postulasset, decernerentur, & postea sequentes dilationes atque prorogatio nihilominus currerent, postularentur, concederentur, & præfigerentur, quàm si Procurator adversarius adhuc superstes esset, sub solitis præjudiciis, quæ alias non magni ponderis & rarissimè ad præclusionem viæ probandi descenderetur sive procederetur, nisi forte dilationis quartæ prorogatione lapsa. Sed pragmatica sanctio ad primas dilationes tantum restringitur.

Hæc inquam dilationis primæ propria recensentur.

23 ¶ Quartæ dilationis propria sunt. I. Ut eam postulans juramentum solenne præstet se non malitiosè aut calumniandi animo eam petere. *Ord. part. 3. T. 16. Was aber die dilationes &c. Myns. obs. 70. cent. 1. Gail. lib. 1. obs. 91. ubi hoc juramentum partium consensu omitti posse testatur.*

24 ¶ II. Quod dilationem quartam petitori necesse habeant simul speciale mandatum, nisi clausulam specialem mandato insertam habuerint, proferre: aut recessus Procuratoris eo nomine habitus ordinationis pœna reservata rejiciatur. *Decret. Cam. publ. 10. Junii Anno 80.*

Itaque

De dilationibus probandi.

Itaque non sufficit clausula in mandato constitutionis posita de juramento quocunque præstando. *Gail. lib. 1. obs. 91. num. 19.* Sed requiritur ut mandato procuratorio clausula de juramento præstando pro quarta dilatione obtinenda expresse inserta sit, & inde repetatur. *Decret. Cam. eod.*

25 ¶ III. Ut dilationem quartam petitori ejus mandatum intra tertiam dilationem, vel suæ diligentiae speciem aliquam exhibeant: & secus si fiat Recessus propterea habitus tanquam nullius momenticum poena rejiciatur. *Recess. Imper. Anno 94. §. Nicht weniger 2c. 62. Denais. dilat. probat. §. 11.*

26 ¶ IV. Quod post tertiam dilationem probandi terminus ad producendum vel Rotulum vel mandatum præstandi juramenti quartæ dilationis non postulandum alternativè: sed vel illud solum, peracto videlicet examine: vel si opus mandatumque in promptu sit, dilatio quarta ejusque juramenti delatio petenda. *Decret. Cam. publ. 3. Octobr. Anno. 83. Denais. ibid. §. 9.*

27 ¶ V. Quod quartæ dilationis prorogatio solummodo concedenda, in reliquis neganda imo ne postulanda quidem sit. *Recess. Deput. Imper. Anno 1600. Spira. §. Ob wol in vnserer 2c. 137. Decret. Cam. publ. 13. Decembr. Anno 93.* Id quod contra ordinationem Camerae constitutum est, quæ trium priorum dilationum prorogationem concedit *Ordinat. T. 16. §. Was aber die dilationes &c.*

28 ¶ VI. Quod Iudex in petitione dilationis

T t

quar.

De Processu Causarum.

quartæ interloqui soleat, si solennitas omiſſa fuerit, aut inter partes de tempore ejus non conveniat *Ruland. d. c. 8. lib. 2. num. final.*

29 ¶ Quæ pluribus dilationibus communia sunt

	}	Communia sunt.	
vel {			secundæ
			tertiæ &
			quartæ
			simul,
	secundæ		
	}		
& tertiam			
tantum.			

30 ¶ Secundæ, tertię, & quartæ commune est, quòd in petitione illarum causæ exponendæ sint, quamobrem petantur, & non nisi causa cognita & diligentia demonstrata decernantur. *Ordinat. part. 3. T. 16. §. Was aber die dilationes &c.*

31 ¶ Causæ illæ tales sunt, ut Iudex intelligat postulantem omnem diligentiam adhibuisse, nec tamen commissionem expedire potuisse: causæque cognitio multò exactior in his requiritur, quàm in prima. *Ordin. d. T. & §.*

32 ¶ Impedimenta verò quæ commissionibus obstaculo esse solent, quò minus intra dilationum spacia expediantur iusta atque legitima sunt testium multitudo, eorumve absentia vel contumacia, & adversa Commissarii valetudo *Gail. lib. 1. obs. 91. num. 6.*

33 ¶ Et impedimentum illud per juramentum
dila.

De dilationibus probandi.

dilationem postulantis probari potest. *Myns. obs. 2. cent. 1. Gail. d. obs. num. 5. lib. 1.*

34 ¶ Secundæ verò & tertiæ communia sunt. I. Quod, si quis obtento post dilationem primam termino ad producendum rotulum, deinde nihilominus secundam vel tertiam dilationem petat, petita deneganda & calumniosa litis proelatio pro arbitrio mulctanda sit. *Mem. visit. Anno 77. §. Welcher massen den Procuratorn ic. Cisner. fol. 442.*

35 ¶ II. Quod intra tempus prioris & ex causis solitis postulandæ sint: post tempus verò non nisi fide facta diligentia adhibitæ impetrentur. *Decret. Cam. publ. 3. Iulii Anno 77. Denais. Dilationes probatoria.*

36 ¶ III. Quod intra tempus prioris petita sine impedimenti allegatione expressa, nec concedendæ nec denegandæ sint: sed Recessus & eo nomine habitus rejiciendus sit, & Procuratori ordinationis pœna irroganda, *Recess. Deputat. Imper. Spira Anno 1600. §. Nach dem auch hiebevör ic. 36. Denais. Dilationes probatoria §. 9.*

37 ¶ IV. Quod secunda & tertia dilatio non aliter quàm expressis in specie probatisve impedimenti causis sub ordinationis pœna petenda sit, *Decret. Cam. publ. 13. Decembr. Anno 93. Denais. ibid. §. II.*

38 ¶ Denique ut hoc silentio ne prætereatur dilationes in omnibus commissionibus locum habent, extra quam in commissionibus ad perpetuam

De Processu Causarum.

tuam rei memoriam : quia supplicans pro commissione ad perpetuam rei memoriam dilationem juris habet, si nimirum futurus sit actor, annum : sin verò reus pro suo arbitrio, quandocunque vult testes producere potest, & ita in Camera observari attestatur. Gail. obs. 94. lib. 1. num. 3. & observ. 92. num. 4.

*Tantum de Preparatoriis Processus causa:
Sequitur nunc Processus prosecutio.*

TITULUS XXVII.

*Prosecutionis Processus quid & quotuplex sit,
de terminis & quæ Processus prosecutionis partes.*

PROSECUTIO est qua Processus causæ præparatoriis inchoatus perficitur.

2 § Processus prosecutionis primum

est { Generalis,
vel { Specialis.

3 § Generalis est, qui in pluribus & diversis causarum generibus observatur :

4 § Specialis contra qui in uno causarum genere tantum observatur.

§ § Dein-

De prosecutione Processus.

¶ Deinde instituitur contra { *Contumacem.*
{ *vel*
{ *Obedientem.*

6 ¶ Obediens in iudicio est, qui officio suo tum erga Iudicem tum erga adversarium in iudicio fungitur, videlicet non solum constituto tempore comparendo: verum etiam id quod convenit agendo, & iudicatum faciendo.

7 ¶ Contumax vero est, qui secus facit.

8 ¶ Processus prosecutionis cum uno atque continuo actu expediri nequeat, actibus aliquot quos vulgò terminos vocant, distinguitur atque perficitur.

9 ¶ Actus illi sive termini itemque producta sive scripta illorum pro qualitate & diversitate causarum majori vel minori sed certo & utrique parti aquali numero ex arbitrio Camerae temperantur & admittuntur, eoque nomine iusjurandum exigitor. *Ordin. T. 38. part. 3. Denais. Terminorum concessio &c. §. 3.*

[* Ex Recessu Ratisbonensi de Anno 1654. §. Den punctum probationum betreffende n. 44. quarta dilatio in totum exterminata atque solennitates in ista observari solitæ in tertiam dilationem rejectæ sunt, ut sic hodiè tertiam dilationem petens cogatur jurare per se vel Procuratorem speciali mandato ad hoc instructum se non malitiosè aut calumniandi animo hoc rogare verba iuramenti hæc sunt: *Daß er schwere einen Eyde in seiner*

De Processu Causarum.

principalen Seele daß sie in vorgehabter dilation al-
len möglichen Fleiß angewandt / vnd diese fernere
Zeit nicht auß Befehrd noch zum Auffzug der Sa-
chen begehren / 2c. *]

10 ¶ Partes prosecutionis sunt { *Instantia,*
 &
 Executio.

COMMENTARIUS.

Terminos:] Per Metonymiam adjuncti, quia acti-
bus istis & rebus peragendis certi termini adsignan-
tur.

TITULUS XXVIII.

*Instantia quid & quibus rebus
constet.*

Intantia est prosecutio causæ à Processuum re-
productione usq; ad sententiam definitivam. Pra-
ctici executionem iudicii à litis contestatione us-
que ad sententiam definire solent. *Marantapart. 5.
princip. numero 2. Vide Lexicon juris Prateji in voce
instantia.*

[* Vel est exercitatio actionis certo tempore coarctata. Quamvis hodie neque in Camera neque in aliis Consistoriis exceptio peremptæ instantiæ usum inveniatur, *juxta Zang. de except. p. 1. cap. 1. n. 70.*

Instantia quid, & quibus rebus constet.

2 § Instantia constat { Disceptatione partium
&
Decisione.

3 § Disceptatio partium est mutua litigatorum actio, qua omnia hinc inde Iudici deducuntur, quæ ad victoriam causæ obtinendam facere existimantur.

4 § Disceptationi generali contra obediens termini viginti in ordinatione constituti reperiuntur, *part. 3. T. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. & 33.* qui omnes si præceptis atque titulis conjungantur, quemadmodum rectius atque commodius conjunguntur, quam separantur, undecim tantum fuerint.

5 § Sed memineris hic, quod supra monui iterumque moneo, de terminorum numero pro qualitate causarum augendo minuendove.

[* Verum enim est & in praxi docemur, quod ordinatione præscripti termini pro qualitate rerum, personarum & causarum temporis atque loci, constringantur vel dilatentur, quodque scripta majori vel minori, certo tamen & utrique parti æquali numero Camera arbitrio admittantur, *vid. Denais. tit. 302. §. 3. refer: in relat. 6. apud Cass. Klock. num. 10. ut vix de numero productorum in hoc aut illo genere mandatorum vel aliorum Processuum constare possit. vid. etiam Ordin. Cam. p. 3. tit. 32. **]

LIBER III.
De Processu Causarum.

COMMENTARIUS.

Disceptatione :] Hæc vox ex illarum numero est, quæ tum in genere tum in specie in rebus judicialibus usurpantur.

TITULUS XXIX.

De primo instantiæ termino, & rebus termino primo peragendis.

Ordinat. part. T. 12. &
T. 31.

IN primo termino, quem citationis vocant, tum quia in citatione præstituitur, tum quia citatio in eo reproducenda est, & in causis simplicis quærelæ, & in causis provocationum à parte actoris vel provocantis,

2 § Primò reproducenda est citatio cum inscripta executione, sive relatione tabellarii de executione facta, sive citationis insinuatione aliorumve Processuum manu tabellarii propria literis citatoriis inscripta, sed sine nominatione ejus, qui citationem aliove Processus executus est. Ord. part. 4. T. 12. in princ. & T. 31. §. Und was erst-
lichen &c.

[* Ver-

Instantia quid, & quibus rebus constet,

[* Verbis succinctis & brevissimis. *Ordinat. Cam. p. 3. tit. 12. in pr. Recess. Deput. de Anno 1600. §. So seindt auch ic. vot. Recess. Imper. de Anno 1654. §. Beneben ic. 30. comm. Decret. de Anno 1655. §. Weiters sollen ic. 11. brevitās enim in omnibus Recessibus servanda. simulctæ & rejectionis Recessuum periculum Procurator evitare velit. vid. comm. conclus. de Anno 90. 7. Julij. **]

3 ¶ Interdum verò citationis originale ut vocant, interdum exemplum sive copia reproduci-
tur.

4 ¶ Originale citationis reproducendum est, quotiescunque plures rei una citatione citati fuerint. *Ordin. Cam. part. 3. T. 12. §. Als auch nach Brauch ic.*

5 ¶ Et quando per Notarium aliquem in album Camerae inscriptum, executio citationis aliorumve Processuum facta est, non satis fuerit copiam citationis vel originale ipsum reproducere, sed simul etiam unā cum citatione aliisve Processibus instrumentum factæ citationis authenticum à Notario producendum fuerit: simplici siquidem scripturæ Notarii exequentis in iudicio Camerali fides non tribuitur. *Myns. obs. 79. cent. 1. Gail. obs. 54. num. 6. lib. 1.*

[* Quid si ergo ad modum nunciis usitatum Notarius relationem Processibus retro adscriberet? Hoc insufficiens & in Notario incuriæ seu imperitiæ notam esse nullus dubito. *]

De Processu Causarum.

¶ Secundo ad iudicium legitimandæ sunt personæ litigantes.

Itaque alieno nomine litigaturus producit mandatum constitutionis procuratorium. *Ord. d. T. 12. in princip.*

[* Quod vel est *generale* vel *speciale*, generale est quod ad omnes causas præsentis & futuras, speciale quod ad certam causam directum est.

Quia verò litigantes mandata sua specialia ad certas causas certumque causarum Catalogum, in quibus actores erant vel aliàs ex bonitate causæ iudicium non declinabant, restringere consueverunt ut casu ita eveniente pars adversa litem promotura, non nisi præviâ citatione ad reassumendum, quod multis ambagibus involutum, id ipsum lucrari posset, ideo specialia hæc procuratoria eliminat, & ut in omnibus causis Cameralibus generali mandato instructus Procurator compareat, per Recessum Ratisbon. Anno 1654. §. Und demnach ic. 95. saluberrimè cautum est; specialibus casibus tamen exceptis in quibus de jure vel stylo iudicii mandatum speciale exigitur.

Sed quæritur, cum ex Recessu Imper. de Anno 1566. §. Und dieweil etliche 95. & Denais. jure Camerali c. 238. generalia mandata seu procuratoria per specialem partium constituentium prohibitionem aliquo modo restringi & ad certas causas limitari possint, an etiam hæc restrictio hodiè post sublatam specialium procuratoriorum, exhibitionem concessa sit? quod Dr. N. N. ad specialem instructionem.

De rebus termino primo peragendis.

structionem quam permissivam edocuit in causa R. contra C. P. mandati de relaxando captivo, quidem tentavit & in aliis causis ad implorationem alterius ob hanc Procuratorii sui restrictionem se legitimare renuit. Verum quia d. §. Und demnach 25. ratio huius novæ constitutionis in hoc unico quiescit, ut calumnia vel potius malitia principalium declinandi litem in causis passivis, circuitusque citationis ad reassumendum evitentur, quæ hoc admissio vix sustineri poterit, negativam salvâ Amplissimi Collegii decisione futurâ ex mente Recessus novissimi veriorum iudicio.

Forma Procuratorii, qua hodie in Camerali iudicio utimur, talis est.

(Si unus est qui Procuratorem constituit, numerus pluralis in singularem mutabitur.)

In Endes vnderschiedene thun künde vnd bekennen mit diesem offenen Brieff / daß für vns vnd vnserer Erben / zu vollnsführung vnser an dem Hochlöblichen Kayserlichen Cammergericht zu Speyr hievorigen / jetzigen vnd zukünfftigen Reichs-Sachen / gegen Wem wir die haben / vnd vberkommen mögen / jeto zu vnserem / vnd nach vnserem Todt / vnserer Erben vnzweiffentlichen Rednern vnd Anwalde den Edlen Best. vnd Hochgelehrten Herrn / (*hic inferendum nomen Procuratoris*) Beyder Rechten Doctoris aut Licent. vnd des Hochlöblichen Kayserlichen Cammergerichts Advocaten vnd Proc.

De Processu Causarum.

Procuratoren / vnd fals derselbe etwann frühzeitig mit Todt abgienge / gleichfals den Edlen Besten vnd Hochgelehrten Herrn (*hic inferendum nomen Substituti quem pars in cuius arbitrio hoc est, eligit*) Kayserlichen Cammergerichts Advocaten vnd Procuratoren / als dessen substituirten Anwald / constituirte / bestellet / vnd benennet haben / also vnd der gestalt / daß wir zuvorderst alles vnd jedes / was durch ihn vnd andere Anwald / oder sonst in angeregten Sachen / von vnsern wegen gehandelt worden / ratificiren / vnd daß darauff derselbe / wie auch / auff dessen tödtlichen Hintriß / vorbemelter (*hic repetatur nomen Substituti*) als in casum mortis substituirtes Anwald in allen angezogenen Sachen activè vnd passivè bey vnserem Leben in vnserem / vnd nach dem Todt / vnserer Erben Nahmen erscheinen / allerley Proceß auß: die Widereinbringen / *fori declinatorias*, vnd andere *Exceptiones* vbergeben / libelliren / litem contestiren / articuliren / respondiren (*Juramentum veritatis, calumniæ, malitiæ, dandorum, respondendorum, in litem affectionis, æstimationis, purgationis, in supplementum probationis, Expensarum, damnorum, & Interesse, quartæ dilationis, ejusdemque prorogationis*, auch einen jeden andern zünftlichen in Rechten zugelassen / vnd mit Urtheil auferlegten and / *etiamsi litis decisorium fuerit*, in vnserer vnd respectivè vnserer Erben Seel erstatten) allerley Beweis führen / derentwegen alle Nothdurfft verhandlen / dieselbe tuiren / wider die gegen Beweis excipieren / *sigilla & manus recognosci.*

De rebus termino primo peragendis.

gnoscircn / oder diffircn / in contumaciam procediren / dieselbe purgiren / zu Bey- vnd End Brtheil zu schliessen die zu eröffnen bitten / anhören / annehmen darwider auch restitutionem in integrum (so von nöthen) begehren / Expensas, damna, & Interesse designiren / zu taxiren bitten / vnd dieselbe / auch was in der Hauptsachen taxirt / vnd erkennet / erheben / annehmen / dafür quitiren / in executionem activè procediren / biß zu endlicher vollnstreckung der Brtheil / auch passivè, da die Brtheil vns / oder respectivè vnseren Erben zuwider ergienge / vnd dar- auff wider vns / vnd vnser Erben in executionem procedirt würde / in vnserm vnd vnserer Erben Nahmen alle Nothdurfft / biß zu endlicher erörterung des puncti Executionis verhandlen / einen vnd mehr Aßter Anwald / so oft es ihnen beliebt / substituiren / revociren / auch alles anders thun vnd lassen soll was wir / oder nach vnserem Todt vnser Erben selbst zu gegen jederzeit handlen thun / vnd lassen solten / könten / oder mögten / vnd da mehrernanter also constituirter Anwaldt vnd Substitut eines mehrern Gewalts als hierin begriffen / bedurfftig were / oder sein würde / denselben wollen wir in vnseren / vnd vnserer Erben Nahmen hiemit am allerkräftigsten vnd bestendigsten / daß vermög der Rechten Stylo Hochberührten Cammergerichts beschehen soll / kan oder mag / auch gegeben haben / vnd was also mehrermelter Anwald (*hic repetatur nomen Procuratoris*) vnd nach seinem Todt die substituirte vnd ihre Aßter Anwölde in vnserem vnd vnserer Erben Nahmen handlen /

De Processu Causarum.

handlen / thun vnd lassen werden / das versprechen wir für vns vnd vnserer Erben steet / vest / vnd vniuerbrüchlich / auch bende Anwälde vnd ihre substituirt alle Bürden der Rechten / præsertim Satisfactionibus de Iudicio sisti & Judicatum solvi, zu entheben / vnd allerdingß Schadloß zu halten / bey habhafter Verpfändung vnserer jetziger / vnd vnserer Erben nachlassender Haab vnd Güter so viel deren jederzeit hierzu von nöthen seyn werden / dessen zu wahrem Brkunt haben wir diß mit vnserem gewöhnlichen Signet wissenlich bekräftigt / vnd mit eigenen Händen vnderschrieben. . Geschehen ꝛc.

Subscribatur & subsignetur cum die & consule.

In Procuratorio à *Iudeo* in Imperiali Camera exhiberi solito, quæ parentesi incluta sunt, omituntur, cum nemo Christianorum in animam Iudæi possit jurare; substituuntur autem in horum locum sequentia: Da auch jetzt oder ins künfftig vns vnd vnseren Erben einig juramentum veritatis, malitiæ, calumniæ, dandorum, respondendorum, in litem affectionis, æstimationis, purgationis, in supplementum probationis, expensarum, damnorum & interesse, quartæ dilationis, ejusdemque prorogationis, auch einen jeden anderen zimblichen in Rechten zugelassenen Endt etiamsi litis decisorium fuerit durch Brtheil außerlegt würde / daß wir vnd vnser Erben alsdann selber in Person oder durch einen anderen hierzu specialiter bevollmächtigen Juden schweren oder thun lassen wollen ꝛc. continuetur &c. &c.

In

De rebus termino primo peragendis.

In procuratoriis tutorum seu curatorum
v. Für uns und unsere nachgelassene Erben omit-
tuntur & substituitur in Vormundschafts Nahmen
item loco: Bey verpfändung unserer Haab und
Nahrung / substituitur bey verpfändung unserer
Vormundschafts Haab und Nahrung.

In procuratoriis Civitatum seu Communita-
tum, cœnobiorum, & similium quorum præpositi
Consules &c. pro utilitate non sua sed communi-
tatis agunt, pro verbis für uns und unsere Erben/
substituitur für uns und unsere Successoren &c.

An autem plures in causis diversis constituere
Procuratores, eosque singulos hoc generali man-
dato instruere liceat, quæstionis est? Et affirma-
tur.

An si plures litis consortes sunt, quilibet horum
Procuratorem constituere, eumque hoc generali
mandato ad causam habilitare potest? Et hoc ad-
firmatur, multumque promovendæ causæ momen-
ti addit, quia toties agendi facultas hoc medio da-
tur, quoties alterum ex constitutis Procuratori-
bus ordo tetigerit, sic ex primis, mediis, & infimis
Procuratoribus diversi clientes diversos eligunt, ut
per hoc oblatâ frequenti occasione agendi causa ci-
tiùs finem expectet.

Substitutus, ubi Procurator moritur vel resignat
causæ, adesse eamque continuare debet, nisi prin-
cipalis spatium duorum mensium à die notificati obi-
tus Procuratoris, alium surrogaverit *Recess. Imp. de*
Anno 1654. §. Als auch weiter &c.

Uc

De Processu Causarum.

Ut substitutum se esse noverit & ut in substitutionem consentiat, notificatio requiritur, quæ enim inaviso substituto substitutiones fiunt ipsum periculo causæ non subjiciunt.

Substitutus qua talis, sine salario est, Recess. Imper. de Anno 1654. §. Als auch weiter ic. 94. si tamen arrhabonis aut honorarii loco quicquam ad ipsum venerit non ejicit foras, constituitur etiam substituto pro arbitrio partium quandoque sed rarius annuum salarium ut in quemcunque casum tanto vigilantior sit, atque à patrocinio partis adversæ arceatur. *]

7 § Et plurium partium principalium nomine Procurator constitutus unum principalem loco omnium nominabit, eum scilicet qui primum locum in citatione obtinet, sed hac clausula adjuncta, & cæteri in Processibus nominati. *Ord. d. T. 12. d. §. Und wo also ic.*

8 § Sed Procurator aliquis non omnium principalium in citatione nominatorum sed unius aut plurium nomine litigaturus, eum cujus nomine comparet significato *Ord. Cam. ibid.*

9 § Et Procurator mandatum habens generale, id est ad plures causas tum jam pendentes tum futuras constitutus principalis sui nomine prima vice in judicio comparens ad personam suam legitimandam mandatum illud constitutionis generale exhibet. Sed postea iterum personam suam ad alienam causam legitimaturus mandati originalis sive authenticæ exemplum, per Protonotarium

de rebus termino primo peragendis.

rium vel lectorem Camerae cum originali collatum exhibet cum signatura, id est, designatione causae in qua, & temporis quo originale exhibitum fuit, exemplo in scripta, quae mandata cum signatura vulgò appellantur. *Ord. d. T. 12. §. Und so ein Procurator, &c.*

[* Hodie vocatur eine signirte Copie gemeinen habenden Gewalts/tot enim originalia, quor principalis causas habet, producere absurdum videtur, ergo in uno originale in reliquis signatas Copias produxisse satis est. Collatio tamen hodie post productionem fit à lectoribus, & ut Judex ubi opus est ad originale recurrere possit, in qua causa, quo anno, & die illud productum sit, in rubro signatur. *Vid. Mem. Procur. Anno 1561. §. Wann eine Parthey &c. **]

10 ¶ Si alterius nomine litigaturus mandatum constitutionis in primo termino exhibere nequeat, aut exhibuerit quidem sed non sufficiens neque legitimum, is aliter quàm de rato atque mandato cavens ne admittitor. *Ord. d. T. 12. §. Im fall aber &c.*

11. ¶ Sed quæsitum est, an cautiones hujusmodi de mandato & rato indifferenter in omnibus causis admittendæ sint? Contrariæ in hac quæstione opiniones fuerunt: alii in casibus & articulis, in quibus periculum in mora, vel damnum irreparabile vel annullatio sententiæ metuenda, admittendas esse negarunt: alii indifferenter admittendas esse affirmarunt. Prioris distinguentis sententiæ rationes in medium allatæ fuerunt, quod contra procuratores de manda-

De Processu Causarum.

to & rato caventes, sed re ipsa mandatum non producentes pendente termino cautionis commodè procedi vel citra periculum elusionis futuræ & nec quidem ad præfixionem termini (qui facile extra tempus cautionis & sic in tempus inhabile incidere) aliquid pronunciari sive decerni non posset, quia incertum esset an legitimatio re ipsa subsequutura sit, & sæpius contingeret, ut cautio re ipsa non præstaretur (prout quisque ad obedientiam teneretur, vel cogi posset) & propterea metuendum ne omnia antea acta & iudicata, vel aliàs in iudicio facta prorsus conciderent, & in nihilum redigerentur, præcipuè verò si quis in pœnam simplicium vel etiam banni declarandus esset, quatum neutram quis contra se decretam facillè sustineret, sed pœnam arbitrariam subire, & expensas atq; damna, quib⁹ morâ ne cendocausam præbuisissent, restituere mallet, & hanc ob causam si processus in contumaciam instituendus esset (id quod de novo fieri oporteret, quia omnia antea acta, & iudicata fierent irrita, & non secus atque si nunquam acta, & in rerum natura non fuissent & propterea neq; instaurari possent, tum demum procurator personam suam re ipsa legitimando se intromittere, & causam in illo statu, in quo ipsam in hoc processu contumaciæ reperiret, suscipere posset: sed interea sæpius periculum in mora esse, & instare vel continuari damnum irreparabile (puta vel personæ captæ, ægrotantis, senectutis morbo laborantis, vel interitus rei, quæ forsân æstimationem vel instaurationem
tio-

de rebus termino primo peragendis.

tionem non reciperet) ita ut ea ratione pœna aut multa captivum vel turbatum nihil admodum sublevarer vel juvaret: & adhæc ante litis contestationem se non legitimanti, graviolem pœnam constitutam non esse quam arbitariam (quæ paucorum florenorum esset) & restitutionem expensarum, quæ propter moram illam & tanquam termino cautionis pendente factæ essent, & pœna illa non principali, utpote qui facile se ab ea liberare possit, si cautionem se mandasse, aut ea ratione mandasse negaverit, aut alias per se non stetisse prætendat, sed procuratori luenda sit, ita ut posito etiam quod res æstimationem recipiat, restitutio tamen illa expensarum & pœna facilis & levis admodum sit, & is qui potissimum autor & in culpa sit principalis scilicet citatus imprimis evadat. Quamobrem ut illa omnia præcaveantur, & ne, quicquid actum est, in dubio sit, ejusque effectus in unius tantum partis arbitrio ponatur, & judex aliquid certi tam in principali, quam ratione temporis & termini cum comminatione aliqua solita decernere possit, per majora conclusum est, quotiescunque tale periculum damni scilicet irreparabilis vel annullationis sententiæ metuendum, illis casibus in posterum cautiones non admittendas, sed statim in contumaciam procedendum, vel breve aliquod temporis spacium ad veram legitimacionem (quæ in primo termino fieri debebat atque poterat) præfigendum esse, sed in aliis articulis & submissionibus ejusmodi cautiones postulari & ad-

De Processu Causarum.

mitti posse. Posterioris & simpliciter affirmantis sententiæ rationes sunt. I. Quia si tempus earum sine legitimatione haberetur statim prævio proclamato in contumaciam, ad declarationem pænæ procedere liceret, ad quod ab initio cautione hujusmodi rejecta statim commodè perveniri nequeat. II. Quia extra judicantis officium quodammodo sit partibus præscribere, quid sibi bono facere aut omittere debeant. III. Quia præter consuetudinem & stylum esse videatur si uno articulo cautio illa repudianda sit. *Vide Recess. Deput. Imper. An. 1600. fol. 26. §. Wenigers nicht ist* 2c. 71. Ubi pragmatica imperii sanctio est, ut quibus in causis periculum damni irreparabilis vel annulationis sententiæ ex mora metuendum, in posterum cautio rati loco mandati non admittatur: sed illicò in contumaciam procedatur; vel tempus per breve habitâ ratione locorû quibus partes litigantes distent, ad veram legitimationem sub comminatione proclamatis præfigeretur, in aliis verò articulis & submissionibus cautiones tolerentur.

[* Maturam exhibitionem procuratorii ad expeditionem causæ proficere extra dubitationem est, at nihil frequentius Dñis procuratoribus quàm non servatâ hac distinctione causarum sub cautione rati indifferenter in causis comparere, *Recessu Deput. de An. 1600. non obstante.*

Procuratorium in Camera ad totam causam ordinatum sit & in specie executionis articulum com-

pre-

de rebus termino primo peragendis.

prehendat, annexis clausulis sub cautione rati, atque hypothecâ omnium bonorum *Vid. die Ordnung von Notarien Anno 1512. zu Eöln auffgerichtet sub rubricâ von Unwalsdes Sazungen. Vid. etiam Ord. Cam. p. 3. Tit. 12. & Recess Deput. de Anno 1600. §. Diemeil aber insonderheit* c. 68. Sic ratione procuratorii ad totam causam in causâ Rachir & consortes contra Abbatem Vallis S. Lamberti ita pronuncatum: In causa Johann de Rachir & consortes appellantium contra Abbatem & Conventum Vallis S. Lamberti appellatos, procuratorium à Licent. Fabro 8. Novemb. nuper productum rejicimus & eidem aliud ad totam causam qualificatum, sicuti & Dño Gissenbier tutorium importandi utrimq; tempus 3. Mensium pro termino & prorogatione præfigimus.

Mandatum quisque suum accuratè expendat, si quid desit, suppleat, & ni pœnam incurrere velit, ut longissimè antè conclusionem causæ aliud sufficiens proferat. *Procur. Mem. de An. 1573. §. Wann auch* c. 1.

Pars adversa si quid desit è vestigio excipiat, *Recess. Imper. de Anno 1566. §. Doch in einiger* c. 94.

Si cautionem præstiterit, intra tempus cautionis Mandatum vel inter alia, vel si nihil aliud agendum habeat, solùm inferat. *Consult. Cam. de An. 1585. dub. 7.*

Si substantiales clausulæ mandatis sint insertæ, ea de reliquo nemo anxie excutiat sed quantum licet interpretatione juvet. *Mem de Anno 1581. §. Hieben ist auch* c. Thom Michaëlis relat. 1. apud Klock. n. 24. *Vid. integrum consilium de hac materia apud eundem tom. 2. consil. 90. **

De Processu Causarum.

12. ¶ Extraneus subditum imperii in Camera conventurus in Imperio satisfactione caveto, *Ord. p. 3. T. 9. §. Welter wo jemand außserhalb des Reichs*
 &c. Sed quid si quis in causa jam pendente sua sponte & sine citatione ad reassumendum se intromiserit, atque caverit? *Vide infra de processu Contumacie.*

13. ¶ Si quis tutorum curatorumve nomine procurator constitutus litem prosequatur, non latis fuerit mandatum constitutionis sive procuratorium ad legitimandum personam suam proferre, sed una cum mandato illo tutorium vel curatorium, id est, documentum quo eum à quo mandatum litem prosequendi habet, legitimè tutorem vel curatorem constitutum esse probet, exhibendum est: aut si testamento tutor constitutus fuerit, testamenti exemplum authenticum atque recognitionem aliudve documentum exhibendum est. *Gail. 2. obs. 107.*

14. ¶ Tutoribus verò vel curatoribus in Camera constitutis & confirmatis absque tutorio vel curatorio agere licet. *Gail. ibid.*

Sed hoc casu solent procuratores solummodo diem, quo quis tutor vel curator in Camera constitutus fuerit, significare.

15. ¶ Maritus in Iudicio Imperiali nomine uxoris litigaturus absque mandato speciali admittitur, dummodo de rato caveat, intellige si de bonis uxoris recepticiis litigandum sit: nam si de dotalibus aut paraphernalibus lis mota fuerit, etiam sine cautione de rato admittitur. *Myns. obs. 53. cent. 3. Gail. 1. obs. 133.*

[* Pro.

de rebus termino primo peragendis.

[* Procuratoria autem à conjunctis personis subscripta, e. g. à fratre per se & nomine confratris non admittuntur. *Mem. Procur. Anno 1575. §. Neben d. sem 2c.* Unde talia rejecta & procuratori, ut aliud à principale ipso cum ratificatione retroactorum subscriptum inferat, injunctum esse memini.*]

16. ¶ Tertiò producendus est libellus summarius vel articulatus: *Ord. p. 3. T. 12. §. Zum andern / so viel 2c. & T. 31. in princ. Recess. Imp. Anno 70. §. Biewohl auch 2c.*

17. ¶ Olim in primo termino libello summario proposito postea lite contestatâ terminus ad producendum articulos postulatus obtinebatur. *Ordin. d. T. 12. & §. & T. 13. §. Dargegen soll 2c. & T. 14. in princ.*

18. ¶ Hodie actori vel appellanti in primo termino liberum est libellum aut gravamina summarim vel articulatim proponere: sed si libellus summarius propositus fuerit postea ab articulis abstinendum est. *Recess. Imp. An. 78. §. Biewol auch 2c. Gail. lib. 1. obs. 79. num. 3.*

[* Imò hodie in totum ab articulis abstinendum, & libellus summarius in quo factum breviter, nervose & distinctè, sive narratione continuâ sive punctuatim proponitur, producendus est. *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Diesem nechst 2c. 29.*

Producenda etiam in primo termino sunt adjuncta probatoria, quatenus in extrahendis processibus fuerint supplicationi sed libello adjecta & parti adversæ insinuata, *d. Recess. §. Beneben bleibt einem 2c. 30.*

2c. 30.

V u 4

Vel

De Ptocessu Caufarum.

Vel etiam quatenus ea promovendæ causæ ergò
in hoc primo termino producere auctori volupe sit.
Recess Imp de Anno 1654. d loc. *

19. ¶ Articuli libelli numeris distincti sive ut
vulgò & barbarè appellant, quotati exhibendi sunt,
ne ad illos respondendo error committatur. *Ord. p. 3*
T. 14. §. Und sollen re.

20. ¶ Et medio juramento dandorum articuli
sive positiones, ut appellant, exhibendi sunt. *Gail, obs.*
79. l. 1. n. fin.

[* Intellige in libello articulado, at in summario
(qui hodie in usu est) in Camera talia solennia non cu-
rantur, sed factum breviter & nervosè in eo propo-
nere & firmiter concludere satis est, si tamen placu-
erit etiam mediâ oblatione hujusillum exhibere ni-
hil obstat. *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Diervell aber*
2c. 36. *

21. ¶ Juramenta dandorum & respondendo-
rum tantum in productis unâ cum articulis offe-
runtur & exiguntur, & super hoc sine ulteriori im-
ploratione usque ad conclusionem proceditur, ita
ut Judex demum post conclusionem illud animad-
vertat, quæsitum igitur est an non pro justifican-
dis probationibus & veritate imploranda judex
teneatur illorum præstationem partibus injungere
ut & illis præstitis articulos & responsiones repetant,
& quia scripta non minus quàm viva vox quin ma-
gis perpetuò loquerentur, & juramenta hujusmodi
in præfixis præstanda secundum *Ord. p. 3. T. 15. in princ.*
con.

de rebus termino primo peragendis.

conclusum est præstationem illam juramentorum & repetitionem omitti posse, nisi simul viva voce judicialiter oblata atque exacta fuerint. Nam in productis magis ex more & stylo advocatorum, quàm instantè juramenta ista offerri & exigi, quemadmodum etiam in productis sive scriptis illorum præstatio præcisè non exigatur, sed his verbis: profero articulos sive responsiones medio juramento, quod offero & vicissim exigo, immò etsi expressè exigantur, attamen quia ad ulteriora hinc inde procederetur, & vivâ voce non exigerentur aut postularentur, quemadmodum etiam vivâ voce præstanda sint, in eo acquiescendum & nihil amplius requiri videatur, & oblatum pro præstito aut remisso haberi possit. Præterea hujusmodi juramenta ad substantiam processus non pertinere, vel etiam ipsarum probationum quin subsisterent iis etiam petitis licet omis-
sis: & ad litium protelationem occasio præberetur si propterea conclusiones causarum rescindendæ, aut propterea novi termini constituendi forent, quamobrem non incommode & expressè constituendum esse placuit, ut juramenta ista pro præstitis aut omissis habeantur, salvo tamen judicis arbitrio, si quando putaverit exigenda vel præstanda esse. *Vide Recess. Imp. An. 1600. §. Es ist auch bey vnsern Rån-
serlichen 26. 127. Ubi hoc Camerae Imperialis con-*
clusum sanctione pragmatica confirmatur.

22. ¶ In articulis libelli non jus sed factum deducendum est, nisi quis jus quod ex facto oritur, al-

Vu s

legare

De Processu Causarum.

legare velit, id quod tamen parcè non superflue allegandum. *Ord. p. 3. T. 40. §. Was aber die schriftliche 2c. Myns. obs. 88. cent. 5.*

[* Allegationes juris quæ tritæ vel vulgatæ sunt, gehen in verhinderung der Zeit vnd seind coram eruditis nicht nöhtig *Mem. Visitat de Anno 77. §. Aber in sonderheit 2c. quare in Recessu novissimo de Anno 1654. §. Zu dermahler 2c. 96. cautum, ut advocati ab his caveant & textum aut authorem in terminis statuentem extra tenorem scripturæ, si volent, margini inscribant.*

Quod inter articulos ut sæpè facta causæ momentum nullum inferentia, vel jura è communi caveâ hausta, & facto minus correspondentia longâ serie articulata deprehenderentur, quod etiam multi marsupio magis quàm causæ servientes, paginas articulando plus debito extendebant, hoc Imperatorem & Status commovit, ut modum articulandi processui, ut maximè responsionibus & probatoriis libus benè formandis aliàs salutarem, è Camera exterminarent, admissio saltem libello summario. *Recess. Imp de Anno 1654. §. Diesem nechst 2c. 29. **

In causis simplicis querelæ libellus statim in primo termino producendus est, sub pœna absolutio-
nis à citatione. Atqui secus in causis appellationum observatur, in quibus libellum edere, nisi communicatis actis nemo tenetur. *Ordin. part. 3. T. 31. §. Wo aber der Appellant 2c. Den. Termin primo per agenda. §. 6.*

Quamobrem si appellans in primo termino acta
prio-

de rebus termino primo peragendis.

prioris instantiæ non proferat, sed tantum compulsoriales, aut documentum requisitionis actorum: tunc terminum libellandi postulans obtinebit, donec acta prioris instantiæ producat. *Ordin. d. T. 31. p. 3.*

§. So also dem re. & d. §. Wo aber der Appellant re.

[* Ita olim, ast hodie secus est, libellus enim in primo termino producendus, nisi iudicem ad impertiendam ulteriorem dilationem commoverint causæ in d. Recess. §. Wosern aber re. 61. citatæ; quæ in extractione processuum supplicante judicandæ sunt etsi dilatio obtenta fuerit, ea in primo termino reperenda foret. *]

23. §. Sed quæsitum est, an actor, Reo forsitan nō comparente, in primo termino libellum producere necesse habeat, præsertim quando incertum adhuc est, an libello opus sit, & utrum actor hanc viam in principali scilicet causa, in qua sola libello opus est vel in contumaciam procedendi electurus sit: hac enim via contumaciæ scilicet si procedatur, (*vide infra tit. Adversus rei non comparentis contumaciam quomodo sit procedendum*) quemadmodum antequam proclama decernatur, nullo omnino libello opus est, sed tum demum si post proclama in principali processus inchoandus sit, aut aliàs citatus si compa-ruerit, sed actor interim ejusmodi actione inani onerandus non sit, præcipuè verò sub ~~una~~ gravi pœna peremptæ nimirum instantiæ, & quidem in favorem contumacis & delinquentis, qui nec ipse, nec iudex ante, quod conquerantur vel requi-
rat,

De Processu Causarum.

rat, habet, & si quæ culpa erat, ea cum pari contumacis compenlanda, præsertim cum præjudicium illud non ipso jure sed mediante judicis sententia & officio ejus quasi mercenario contingit & aliàs contumaci nihil præjudicii facile acquiritur, sed solum præsens ad ulteriora sine termino præjudiciali admittatur: adhuc non possit pronunciari facile quicquam nisi Reo verè vel præsumptivè prævio scilicet proclamato, adsit, proclamato verò & vocatum non venientem absolvere, postea non videntur satis congruere, neque tenetur judex in favorem contumacis supplere, nisi quæ ad merita veritatem ipsam & justitiam causæ principalis spectant, nequid injusti fiat: quoad processum verò, quem citatus nunquam instituere vel agnoscere voluit, aliquid supplere, id advocati potius, quàm judicis munus esse censendum est; sed quamvis primùm à Dñis Cameralib⁹, & deinde à Deputatis Imperii in senatu Electorū Spiræ Anno &c. 95. pro contraria opinione cōclusum fuerit ex rationibus sequentibus. I. Quia lex ordinationis generalis sit, & non distinguat. II. Quia judici liceat processum accelerare, & contra negligentem actorem ex officio procedere, & altero etiam contumace præjudicialem terminum præfigere aut concedere, quemadmodum etiam in dilationibus hoc casu contumaciæ observetur. III. Quia culpa rei actoris contumaciam per se majorem præsertim in non agendo, quod præsens agere debuit, excuset, cum circa diversa agatur. IV. Quia
actor

de rebus termino primo peragendis.

actor paratus in iudicium venire debeat, utpote qui satis temporis habuerit ad consultandum. V. Quia alias recessus peculiare habendi essent, quibus iudicium aliaque causæ protraherentur. VI. Quia nihil novi esset citationem extinguere sive deleri aut instantiam perimi altero absente, fortè per circumductionem, atque hæc absolutio nihil aliud sit, quàm instantiæ peremptio, quæ etiam sine proclamato fieri possit, citatione jam extincta, aut saltem effectu ejus dissoluto. Ex his, inquam, rationibus, quamvis pro contraria opinione tam à Dominis Camera-libus ipsis quàm in Electorum senatu conclusum fuerit, attamen prior in senatu principum obtinuit & postea pragmatica Imperii sanctione confirmata est, *Vide Recess. Deput. Imper. Anno 1600. §. Diemeil auch bey vnsern 1c. fol. 33.* Ubi statuitur, actorem, in primo termino Reo nō comparente, inani ista actione sive libelli editione onerandum non esse, quia *Ordinatio parte 3. tit. 12. in princ. & §. 1.* ita intelligenda sit, videlicet libellum producendum esse, si citatus vel ipse vel per procuratorem illo termino comparuerit, & ex aliis rationibus priori opinione supra adductis.

[* Hodie aliter, nam per Recess. noviss. de Anno 1754. §. Wurde hierauff 1c. 30. duæ in contumaciam procedendi viæ, processus ad pœnam banni, & immissio ex primo vel secundo decreto, sunt sublata, ut acturus in contumaciam necessario cogatur in causa principali procedere, quod sine libello fieri nequit *]

De Processu Causarum.

24. ¶ Item quæsitum fuit, an & quibus in causis libello in scriptis opus sit styloque variatum est. Et in hoc quidem inter omnes unanimis consensus fuit, in causis simplicis querelæ, quia in his ex narratis sive præmissis conclusio, & ex hac actio certa & jus petendi necessariò consequatur, non aliter quàm in scriptis libellum proponendum esse, in illis verò causis in quibus sine litis contestatione procedere licitum est, itemque in causis appellationum & in causis mandatorum sine clausula judicatum est, vivā voce per repetitionem narratorum aut actorum loco libelli, libellum edi posse; in causis tamen mandatorum cum clausula, in scriptis potius libellum proponendum esse, & fuerunt qui inter executorialia & alia mandata cum clausula distinguendum, & illo casu ejusmodi libello opus non esse censuerunt, unde jus actoris concludi possit, ad quod sententia dirigatur & secus si fiat, metuendum esse, ne tam in processu, quàm decisione causæ magna obscuritas, rerum confusio, & alia inconvenientia consequantur: alii verò contra statuerunt, libello opus non esse in executorialibus mandatis & aliis cum clausula, quibus de relaxando captivo ageretur, quia illa per comparitionem non resolverentur: sed processus non alio modo institueretur aut perageretur, quàm in mandatis sine clausula, ubi planè nullo libello opus esset, Reus statim quasi actoris partes sustineret, & factum suum justificare cogeretur, sed in aliis causis mandatorum cum clausula necesse non esse

de rebus termino primo peragendis.

Ne peculiarem libellū, producere, quia narrata atq;
conclusio, quinimò sententia quasi ipsa jam in illis
non aliter quàm in causis mandatorum sine clausu-
la expressè comprehenderetur: quia tamē in illo ca-
su super jure & causa principali definitivè pronun-
ciandū sit, & partibus per sententiā expressè aliquid
adjudicandum vel auferendum, & tam in petitorio
quàm in possessorio, ut intentio & clarior atq; liqui-
dior fiat, majoribus cōclusum est, istiusmodi casibus
repetitionibus narratorum certam & brevem peti-
tionem annectendam esse intra modum recessibus
verbalibus præfinitum, atque præscriptum, sed inter
omnes conveniebat etiamsi libellus in scriptis pro-
positus fuisset, attamen narrata vel acta mandati re-
petenda, iis denique petitionem five conclusionem
annectendam esse; & si quis aliā quàm supra con-
cessā ratione libellum proferret eum pro non libel-
lante habendum esse. *Vide Recess. Deputat. Imper. Anno*
1600. §. Demnach ferner in dem Regenspurgischē re.
114. fol. 38. Ubi pragmatica sanctio est, in Recessu
Ratisponēsi Anno 94. §. Diemeil auch circa manda-
ta 2c. satis dispositum esse, quibus casibus vivā voce
aut in scriptis libellādum sit & illi dispositioni stan-
dum esse: libellūque in scriptis etiam eum haben-
dum esse, qui narratorum vel actorum repetitionem
continet, iisque conclusionem subjunctam habet, &
si quis alia quàm supra concessa ratione libellum
proposuerit, eum pro non libellante habendum re-
umque à citatione absolvendum esse. Quibus igi-
tur

De processu Causarum.

tur casibus impetranti liberum atque concessum est utrum in scriptis an viva voce libellum proferre velit, & ad libellum proponendum terminum congruum postulaverit aut obtinuerit, ea ratione ita edito nondum illi adempta est, neque propterea præcisè tenetur libellum in scriptis & multò minus articulatim proponere. Etiam si enim ad repetitionem aut libellum summarium non multum temporis indigeat, neque verò eam ob causam tantum temporis ad producendum libellum postulasse videtur, quia jam ante penes se constituit, qua ratione ita plenius libellum proponere velit : attamen impetrans illo tempore etiam ad deliberandum quomodo agere velit opus habet, cum primis verò in appellationum & nullitatis causis, (nam in causis simplicis querelæ statim in primo termino libellandum est) ut primum acta describantur, perlegantur, & passim ponderentur, neque etiam procurator statim scire possit, quid animi habet principalis ejusque advocatus, atque etiam illi tale propositum pacto nullo subsequuto mutare liberum adhuc sit, quæadmodum etiam videantur Recessus isti Imp. Anno 70. §. *Wiewol auch vermög ic. 89. & Anno 79. §. Aber in fällen ic. appellāti liberum permittere in termino libellandi acta loco libelli repetere repetere, vel alio modo libellum edere. Vide Recess. Deputat. Imper. Anno 1600. §. So soll auch vermög ic. 115. Ubi pragmatica Imperii sanctio est intra terminum ad libellandum obtentum (veluti appellationum nullitarumque causis)*

vel

de rebus termino primo peragend's.

vel in scriptis libellum proponere, vel acta viva voce repetere licere. *Vide Decret. Cam. publicat. 13. Decemb. Anno 93.* quo Domini Camerales statuerunt in causis, in quibus litis contestatio requiratur semper & non aliter quam in scriptis, in aliis verò in quibus sine litis contestatione procedere liceat, & in causis appellationum sive ad libellandum terminus obtentus fuerit, vel non obtentus, vel scripto vel viva voce tantum per repetitionem actorum loco libelli, & cum annexa brevi petitione (secundum decretum 7, Julij Anno 90.) sub pœna absolutionis à citatione libellum proponendum esse.

15. ¶ Sed major dubitatio fuit, si quis prorogationem termini ad libellandum obtenti sine probatione impedimenti postulasset aut in eventum acta loco libelli repetivisset, aut postea termino lapso in scriptis libellum proposuisset, an ista repetitio loco libelli admittenda? De libello enim scripto ut serius producto nullum dubium est: procurator enim ea ratione testatum facit, quod à suo principali illud in mandatis habuerit, id quod etiam illa quæ postea aguntur ostendunt & manifestum faciunt, utpote ex quo notorium principalem in scriptis libellum producere voluisse, sed intrà terminum libello instructum non fuisse, quia procuratori mandaverit, ut vivâ voce libellum proponeret. Sed pro mitiori modo conclusum est, quo illo casu libellus ultimus non admittendus, neque tamen etiam primò repetitio repudianda sit, cum non prohibeatur procurator per

De Processu Causarum.

se etiam sine speciali instructione consulere, pro-
etiam aliàs tenetur ita appellare, & ea in re princip-
lem non contracturum, sicuti etiam non presumatur
malle totius causæ jacturam facere, quàm id appro-
bare, quin ita acturus si fuisset præsens, quàm pote-
statem expresse procuratori concedit mandatum.
Sed fuerunt qui existimavere procuratorem qui ita
inutiliter & frustra egisset mulctandum esse, vide Re-
cess. Deputat. Imper. Anno 1600. §. In dem fall da einer
20. 116. Ubi pragmatica sanctio est, non recte, id est,
sine documento impedimenti petitâ prorogatione
loco libelli in eventum factam repetitionem admit-
tendam, sed scriptus libellus, si postea producat
rejiciendum esse.

Præterea quæsitum est, quod si semel summarie
in scriptis aut viva voce libellus editus fuerit, an po-
stea variare & articulatum aut primum viva voce po-
stea in scriptis libellum edere liceat? multi sanè in ea
opinionem fuerunt, quod in eo à jure communi per Re-
cess. Imper. Anno 70, §. Wiewol auch vermög 20. 98.
discessum non sit, & jure communi cum liceat etiam
universum libellum ante litem contestationem muta-
re. Utpote à qua primum judicium super re in il-
lud introducta initium sumat, neque verò Reces-
sus de illis exigui momenti variationibus, sed ita in-
telligendus sit, ut si ab initio & ante litem contesta-
tam summarie libellus propositus fuerit, postea
post litem contestatam non liceat libellum articu-
latum proponere, & propterea novus terminus insti-
tuendus

de rebus termino primo peragendis.

tuendus sit ad articulandum, respondendum &c. Sed si quis actionem suam articulatim proponere in animo habeat, statim in primo termino proponat, sed post terminum non audiat, cumque correctoria quasi sit dicta constitutio juris communis & ideo non extendenda, neque præsumatur voluisse id mutare, ut re quasi integra & ante litem contestatam atque ceptam adhuc non liceat consilium in melius reformare: quemadmodum etiam processus per ejusmodi mutationem aut variationem parum aut nihil admodum, præcipue verò, si terminus ad libellandum per actorem obtentus anticipetur & postea illo nondum omninò adhuc lapso, mutaretur, cum & confessione priusquam acceptetur, revocare licet.

Alii verò per majora conclusere variationem illam concedendam non esse: simul atque enim aliquis termino obtento uteretur, ita ut adversarius super illis quæ acta sunt terminum obtinuerit tunc primum terminum finitum esse sive cessisse & alterum incipere qui parte invita revocari aut uterque quasi eventualiter simul currere non possit, & in recessu ponantur verba geminata prægnantia ut simul & in primo termino articuli proponantur, aut postea post primum terminum scilicet articulis via præcludatur: nam alioquin etiam ex illa leviori & fortè non necessaria causa litis contestationi non parum remora injici possit & existimatum est magnum discrimen esse inter hanc variationem circa processum semel electum, & aliam, quæ ad merita & actionem ipsam,

De Processu Causarum.

quæ fortè nec hodie mutata censenda. *Vide Recess. Deput. Imp. An. 1600. Spira, l. 7. §. Es soll auch wann ein mal 2c. f. 39. ubi sancitur, ut libello temel sive in scriptis, sive viva voce proposito, nec atticuli postea, nec libelli variatio, & ne durante quidem termino permittatur. Conf. Recess. Imper. Anno 70. Spira. §. Biewol auch vermög 2c. 89.*

16. ¶ Secundum ordinationis legem *part. 3. T. 31. §. Und so fern von einer 2c. in causis appellationū à simplici interlocutoria nō aliter quàm per repetitionem instrumenti vel schedulæ appellationis libellandum est quia ex instrumento & actis prioribus ejusmodi appellatio justificanda: ad hoc verò cū nullum omninò tempus requiratur, & sæpius termino postulato & ex adverso concessio, ea ratione protelationi processus causa præbeatur, placuit, dispositioni d. t. §. Und so fern von einer beschwerung 2c. standum esse, & procuratoribus injungendum esse seriò & sub pœna ut in inscriptione causarum tam præsentium quàm futurarum significant appellationis ab interlocutoria causam esse. *Vide Recess. Imper. Deput. Anno 1600. §. Nach dem in Unser Kaysertlichen 2c. 118.**

Ut libellus integer sit, repetitioni instrumenti aut schedulæ appellationis brevis petitio annectenda est, ut judex benè appellatū, & malè judicatum esse pronunciet. *Ordin part. 3. d. tit. 31. §. Und so fern von einer beschwerung 2c.*

Sed à definitiva vel vim definitivæ habente, si ap-
pel-

de rebus termino primo peragend's.

Pellatum fuerit libellus in communi forma, id est, simplex vel articulatus in scriptis exhibendus est cum annexa petitione, ut iudex malè sive nulliter iudicatum & benè appellatum esse pronunciet. *Ord. d. t. 3 §. Wo aber von einer? c.*

In gravaminibus appellationum sæpè multumq; dubitatur, & non satis liquet, an & quatenus admit- tenda sint, quia plerumque generaliter deducuntur, & prior tantum libellus de verbo ad verbum repe- titur, quâ ratione iudices sæpius supervacaneâ & molestâ repetitione actorum gravantur contra legem *Ordinationis part. 3. tit. 32. §. So sollen auch die 23. circa finem*, quemadmodum etiam citra controver- siam non est, an plane priores articuli sine omni di- scrimine, si modò pro relevantibus illi admissi fue- rint, probandi, præcipuè verò omni forsan modo quo ab initio probati fuere. & fortè etiam per eosdem te- stes. Quamobrem nisi non defuerint, qui iudicarent hoc factu difficile & stylo contrarium esse, & An- no 85. inter alia dubia quidem propositum; sed vi- sitorum probatione omissum fuisse, & insuper ju- dex ejusmodi deductione advocatorum niti non posse. & actorum hinc inde deductorum revisione, magis molestaretur atque gravaretur, attamen per majora conclusum est appellantis injungendum esse, ut in gravaminibus suis in specie exprimant quid de novo proponant & de novo præterea dedu- cere in animo habeant, & quâ ratione illud in secun- da instantia amplius probare velint, quâ in re & quâ

De Processu Causarum.

obrem per iudices priores se gravatos esse existimet & ita in istis omnibus tanquam in incerto vagandum non esse, quemadmodum illud etiam in *Ordin. part. 1. t. 41. §. 2.* De partibus pauperibus constitutum reperietur. Et quia hæc res in arbitrio iudicis posita esset contra eiusmodi deductionem specialem non opus esse deductione speciali contraria ex parte appellati, quia gravamina & acta aliàs hac ratione satis declararentur & ea ratione multò facilius videre & concludere haberet, quid ad probandum admittere vel non admittere debeat, de quo unico in puncto gravaminum agatur: & quod Anno 85. propositum fuisset, id ad appellatum pertinuisse; illi videlicet injungendum esse ut gravamina deducta in specie impugnaret, quod illi factum impossibile esset.

In hoc dubio ad deputatos Imperii ordines Anno 1595. Spiræ delato, lenatus Electorum cui l. per hanc de Temp. & repar. appellat. nimum restungi visa est. Quamobrem secundam Cameralium opinionem approbavit hac declaratione addita ut in posterum appellantes in suis gravaminibus non solum in specie exprimerent, qua in re per iudices priores se gravatos esse arbitrarentur; & quodnam illud esset quod jam ante in prima instantia propositum fuisset & amplius probare vellent, verum etiam quod ex integro proferre habeant, & quâ ratione appellans hoc vel illud (citra tamen onus superflui, & cum reservatione eorum, quæ ad conservationem juris sui valere

de rebus termino primo peragendis.

valere illis videbuntur: & quæ in eorum notitiam postea demùm venissent) in secunda instantia amplius probare in animo haberet, ne appellantes ita in incerto vagarentur, & iudex statim videre posset an gravamina ejusmodi proponerentur, quæ admit- tenda essent.

Sed reliquorum Principum & Ordinum senatus censuit legi ordinationis, utpotè quæ juri scripto & stylo maximè conveniens inhærendum & propterea decretum Camerae 13. Decemb. Anno 93. publica- tum antiquandum esse, cujus summa fuit, ut semper cum gravaminibus appellans qua in re se gravatum existimaret, quidve amplius, & quibus modis, de novo probare vellet sigillatim & scripto exprimeret significaretque: & secus si fieret, gravamina ne admitterentur, *vide Recess. Imper Ann. 1600. Spira. §. Es seind in den gravaminibus* 2c. Ubi illa senatus Prin- cipum cæterorumque Ordinum opinio suprapositâ sanctione pragmatica cõfirmatur. & decretum istud Camerae antiquatur.

[* Sed in Recessu novissimo de Anno 1654. §. Zu befürderung 2c 59 hic recessus deputationis rursus cassatus, & ut juxta comm. conclusum Ca- meræ de Anno 1575. quod approbatum per visita- tores Anno 95. appellans 1. in quo se gravatum sentit. 2. quæ in secunda instantia melius probare & 3. noviter deducere contendit, in libello indi- cet, ordinatum est, *vide etiam comm conclus. Cam. de An- no 1655.* ^{30. Octobr.} ^{9. Novemb.} §. Dann sollen 2c. 6. *]

De Processu Causarum.

Quattò causæ in primo termino suis inscriptionibus sive titulis signandæ atque distingendæ sunt, intellige si plures causæ inter easdem partes in iudicio pendeant, *Ord. d. t. 12. p. 3. §.* Und wo also in 2c.

Titulus causæ adsignatus ad finem usque litis & tantisper dum in titulo causæ nominati in lite fuerint, retinendus.

Et tertius interveniens titulum causæ primum nō mutato, *Ord. d. t. 12. p. 3. §.* So auch folgendes 2c.

Hæc, inquam, in primo termino tam in causis simplicis querelæ quàm appellationis peragenda fuerint.

Sed præterea in causis appellationum.

Quintò processus inhibitionum & compulsorialium executi producendi sunt, *Ordin. p. 3. tit. 31. in princip.*

Sextò ad formalia appellationis probanda justificandaque acta prioris instantiæ, aut si coram Notario appellatum fuerit instrumentum appellationis producendum est, *Ordin. ibid. & §.* So sollen fürs 2c.

[* Ad formalia justificanda non acta prioris instantiæ, sed aut extractus protocolli si vivâ voce appellatum, aut si in scriptis coram Notario, instrumentum producendum est, si tamen acta producantur ex quibus ad Protocollum appellatum esse constiterit, ad ea posset fieri relatio, ut plurimum tamen extractus specialis in extrahendis processibus exhibitus producitur, hoc modo:

E.g.

de rebus termino primo peragendis.

E. produire diesen extractum protocolli vel instrumentum appellationis sub lit. A. & sic consequenter. *]

Et hæc omnia literarum notis signata atque distincta producuntur sed productorum contenta ne repetuntur. *Ord. d. tit. 12. §. Und soll das alles ic.* Instrumento appellationis non statim in primo termino secundum ordinationis legem ad justificandum formalia producto prejudicium sive pœna dissimilis hæctenus fuit: quia ordinatio hoc casu pœnam expressè non constituit, sed duntaxat si acta non producantur absolutionem à citatione imperat, *part. 3, tit. 31. §. So sollen ic sed in Memoriali visitationis Ann. 64. §. Demnach ic.* arbitraria tantum pœna cum eo quod interest contra procuratorem statuitur. Sed cum ordinatio §. *Derwegen ic. d. tit. 31.* in aliis casibus levioris momenti veluti si acta aut documentum requisitionis non producuntur, & eadem penè ratione (quod putatur) quia nimirum formalia non justificantur pœnam absolutionis à citatione constituat & eâ ratione in casu proposito lites similiter sine justa causa protrahantur, & judici molestia aspergatur, quia forsitan postea eotingat, ut instrumenta illa tanquam non sufficientia & minus legitima agnoscantur & propterea nihil negotii facessat, utpote, quem instrumenta, si quæ sunt statim in principio litis ad processus nempe impetrandos in promptu habere oporteat, & quibus principales amplius opus non habeant, aut illa à Notario facile

De Processu Causarum.

si necessitas ita postulet habere possit, instrumenta appellationis in posterum in primo termino producenda esse placuit, sub præjudicio siue pœna absolutionis à citatione, id quod pragmatica imperii sanctione exstat. *Recess. imper. Anno 1600 Spira. §. Wann die instrumenta appellationis &c. 104.*

Septimò actis nondum à judice obtentis, quàm citò ea se editurum judex pollicitus fuerit, documento (quod requisitionis vocant) appellans in primo termino docebit, vel saltem processus compulsoriorum hoc termino postulabit. *Ordin. d. tit. 31. §. Derwegen dann &c.*

[* Hodie compulsoriales unà cum processibus sub pœna desertionis rogandæ & documentum factæ requisitionis; actorum intra diem trigessimum à die appellationis tum supplicationibus pro processibus adjungendum tum etiam in primo termino sub eodem desertionis periculo producendum est. *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Des gleichen sollen &c. 55. & §. seqq. **]

Quibus prætermiſſis, nec justis impediementi causis atque excusationibus allatis, appellatus si petat, sine mora à citatione absolvendus. *Ordin. d. tit. & §. Derwegen dann &c.*

An documentum requisitionis actorum præcisè & sine discrimine statim in primo termino sub præjudicio siue pœna tam gravi jactura scilicet totius causæ producendum sit, sæpius in Camera dubitatum fuit? Et quidam existimaverunt, documentum
illud

de rebus termino primo peragendis.

illud tam exiguo temporis spacio impetratu difficile esse cum primis verò partibus ab inferiore iudicio longè distitis, vel si plures sint, & sæpius Notarii haberi non possint & iudices non ratò in documentis ejusmodi communicandis litigatoribus sese difficiles præbeant. Præcipuè verò si per compulsoriales ad editionem actorum compellantur, & propterea metuendum ut appellantes pro evitando periculo facile compulsoriales ante citationis reproductionem impetrent, aut impetratas non antequàm sub ipsum fatalem finem, & ita aliquando longè post terminum citationis reproducant, sed differant, & videant an interim ejusmodi documentum impetrare queant. Et si enim teneretur appellans statim post interpositam appellationem editionem actorum postulare. *Ordin. part. 2. Tit. 31. §. Derowegen* &c. attamen etiam illi tempus ad deliberandum de prosecutione concedendum esse: & requisitionem istam antè factam esse sed nihil obtentum & nullam editionis spem esse in decernendo compulsoriales, alioquin enim istis sumptibus se gravaturus non esset, nec ante compulsoriales documento aliquo opus esse de requisitione. sed stari narratis. Postea verò scilicet postquam compulsoriales emanaverint, ejus scilicet quod præcesserit, nullam rationem habendam esse, quod post compulsoriales decretas finem & res quasi aliam faciem sortita sit. Quamobrem quidam putarunt de rigore aliquid remittendum esse, vel rem ita temperandam esse.

esse

De Processu Causarum.

esse, ut appellans statim in primo termino eo nomine ne periclitaretur; sed illi ultra tempus prius paucarum hebdomadum vel dierum spacium, vel saltem sex juridicarum quemadmodum in circumductionibus indulgeretur, præcipuè verò intra fatalia adhuc, quod tempus illi utile esset per totum & appellantem si tempus illud anticipare & causam promoveri cuperet, propterea periculo exponendum non esse.

Alii & plures quidem existimavêre ab expressa ordinationis dispositione & decreto Camerae publico per visitatores approbato discedendum non esse, quia appellans non satis temporis haberet, sex scilicet mensium spacium, intra quod documentum impetrare posset, nec compulsoriales expectandæ ipsi fuissent, nec etiam ordinationem ipsam & publicum Camere Decretum post compulsoriales demùm documentum requisitionis exigere, sed generaliter statuere, ut in primo termino comparitionis appellans de requisitione illa doceat,, etiamsi fatalium tempus nondum abiisset: Et nec ordinationem nec decretum distinguere, nec ullum de fatalibus ibi verbum facere & constitutum esse ne res in primo termino agenda in plures atque distinctos recessus dividerentur & appellanti nisi citationem reproduceret periculum processus in contumaciam subeundum esse & inconvenientia reliqua allegata dispositionem ordinationis mutare non posse, quia non præsumendum per Status Imperii ut legum ordinationis

de rebus termino primo peragendis.

tionis conditores, illa ponderata non fuisse, *vide Recess. Imper. Spira Anno 1600. §. Ob auch die documenta requisitionis in primo termino 2c. ubi pragmatica imperii sanctio est documentum requisitionis in primo termino nisi quis tota causa cadere velit producendum; nec ab expresso ordinationis textu, neque à decreto publico per visiratores Anno 85, approbato recedendum esse.*

[* *Vide etiam Recess. de Anno 1654. §. Ob er auch schon die Urtheil 2c. §. 6. ubi pragmaticè sanctum, ut hoc documentum requisitionem intra 30. dies à die appellationis esse factam probet, nisi appellans causam desertam velit, & hoc jure hodie utimur.*

Imò si iudex ad primam requisitionem editionem actorum intra certum terminum promiserit, eo absoluto acta sub absolutionis præjudicio denuò sunt requirenda & documentum desuper importandum, *d. Recess. Imper. §. Zu befürderung 2c. §. 8. in quo cautela pro appellato est, ut, si intelligit hanc iteratam requisitionem esse omissam, per Notarium & testes curet actuarium interrogari an requisitio denuò facta sit, vel ipsemet requirat iudicem ut de negligentia appellantis attestetur, daß er die acta post terminum nicht widerumb requirirt habe/ daß er selbige habe liegen lassen/ & quæ pro docendâ negligentia in requirendo similia accidunt, deinde obtentum desuper documentum in Camera producat urgendo absolutionem, ita ante novissimum recessum in causa*

la Jo:

De Processu Causarum.

In Johann Behmen contra Joachim Hasencrogh
appellationis absolutio hoc medio obtenta 1. Octo-
bris Anno 1640. *]

Si quando ab initio cum aliis processibus, pro-
cessus compulsorialium extrajudicialiter non ema-
naverit, quidam existimavêre nihilominus, cum re-
productione citationis de requisitione actorum do-
cendum esse; quemadmodum docendum foret si
compulsoriales emanassent. Quia illo casu præsum-
ptio contra appellantem fortior esset quàm aliàs
quod videlicet non in iudice, sed in appellante ipso
culpa sit quo minùs acta producerentur: quia ipse
judicaverit iudicem ad editionem actorum prom-
ptum atque paratum fore, & compulsorialibus opus
non esse, & propterea, quia per iudicem non stete-
rit, eò magis appellanti incumbere, ut adhibitæ dili-
gentia documentum producat, quod hoc casu faci-
lius impetrare possit, si iudex paratus sit edere, & a-
liàs quantumvis compulsoriales non exierint, quia
etiam appellans ante & statim post interpositam ap-
pellationem acta ab inferiore iudice postulare at-
que requirere teneatur, quemadmodum etiam or-
dinatio. §. Wo aber 2c. tit. 31 part. 3. quo ad docu-
menta hæc producenda non distingueret utrum
compulsoriales emanaverint nec ne.

Alii verò isthoc casu documento requisitionis o-
pus non esse censuerunt, quia ordinatio d. §. Dero-
wegen 2c. 1. 31. expressè statueret, quòd sufficiat isto
casu, si nimirum neque compulsoriales emanave-
rint

de rebus termino primo peragendis.

tint, neque documentum requisitionis exhibitum fuerit, compulsoriales in primo termino petere, & ad impetrandos compulsorialium processus documentum non requiri, & fieri possit quòd appellanti bona spes de edendis actis à iudice facta fuerit, ita ut non putaverit documento aliquo aut compulsorialibus opus fore, sed postea editio actorum non sequeretur, aut protraheretur, quemadmodum etiam ordinationis constitutio suprà allegata publico Camerae Decreto septima Junii Anno 85. publicato repetita fuisset, quamobrem ab ordinatione & decreto illo publico recedendum non esse voluerunt, *vide Recess. Imp. Anno 1600. §. Sehrner & ist zu vnserer zc. 106.* Ubi pragmatica Imperii sanctio est si ab initio cum aliis processibus compulsorialium processus non emanaverint appellantem documentum requisitionis impetrare & cum reproductione citationis exhibere non teneri.

[* Sed hæc disputatio hodie cessat quia compulsoriales sub pœna desertionis unà cum processibus ipsis sunt rogandæ, *d. Recess. Imper. §. Desgleichē sollen zc 55.* *]

Sed quid si appellans in primo termino comparens sed reo non comparente, documentum requisitionis non producat, sed postea demùm in secundo termino appellato comparente producat, sed appellatus illud impugnet eò quòd serius atque post terminum producat, an propterea reo absolutio à citatione decernenda? fuerunt qui existimarunt pa-

tem

De Processu Causarum.

rem culpā impetrantis nō producentis & citati non comparentis compensandam esse & primum terminum illum habendum esse; quo uterque præsens est ut agi possit: cū primis verò cū defectus iste ex officio & parte non postulante non sit attendendus; neque absolutio ista post primum terminum per citatum peti non possit, (ut in sequentibus dicetur) quapropter sicuti serius producentem ita serius perentem audiendum non esse; sed contrarium ab aliis & per majora conclusum est, quod appellatus, etiam si postea comparuerit, attamen in primo comparitionis suæ termino audiendus sit, quia appellan-tem in primo & citationis termino paratum & documentum producere oporteat; quatenus illud ad manus habeat, sin minus illum in culpa deprehendi. Ergò &c. Et neque ordinationem neque decretum Camerae distinguere, sed generaliter statuere quamobrem siue appellatus, compareat, distinguendum non esse & satis esse existimatur, quòd citatus nihil dum egerit, vel ad ulteriora nondum processerit: nam si prius comparuisset, prius absolutionem à citatione petivisset. *Vide Recess. Imper. Ann. 1600. §. Gletscher massen sind bissher 2c. 107.* ubi sanctio est pragmatica, appellatum, quatenus compulsoriales emanaverint, non minùs audiendum & absolutionem à citatione decernendam esse.

[* Imò hodie quatenus periculo suo compulsoriales rogare omisisset, documentum nihilominus producendum, quia acta intra trigesimum requisita esse

de rebus termino primo peragendis.

ta esse appellationis formale quoddam esse videtur, etiam in casu ubi acta in primo termino producerentur, ut multi, quibus causa ex hoc capite deserta pronuntiata, suo damno experti sunt.*]

Quòd si ex actis & rebus in primo termino peractis appareat iudicem acta editurum non esse, sed editionem negaturum, veluti si eo nomine exceperit, aut erga nuncium Cameræ de actis non edendis se declaraverit. Aliqui in ea fuerunt opinione, quòd nihilominus teneatur appellans probare se requiringo nihil intermisisse, quia aliàs factum tertii illum non excusat, & appellans etiam scire non possit, quid iudex, si requisitus fuisset, animi habiturus fuisset, neque jus per omissionem requisitionis appellato quæsitum auferri debeat. Sed alii per majora conclusere, quia isto casu impossibile sit documentum requisitionis à iudice impetrare, & nemo ad illud quod manifestè laborem inanem pariat, cogendus sit, & prætereà hoc casu constet quòd per iudicem, non per appellantem steterit, de cuius diligentia debita potius quàm delata culpa præsumendum: Quamobrem appellantem hoc casu extra periculum, & à pœna immunem esse, & excusatum haberi debere: & ab aliis prætereà consideratur, quòd loco requisitionis sufficiat, si probetur documentum requisitionis haberi, aut requisitionem fieri non potuisse. *Vide Recess. Imp. Spire Anno 1600. §. Wann auch auß den Actis &c.* ubi pragmatica sanctio est, appellatum pro excusato habendum esse, si ex actis &

De Processu Causarum.

illis, quæ primo termino aguntur, expressè appareat judicem acta edere nolle & editionem eorum negasse.

[* Hodie tamen talia appellantem in omnia requisitione vix excusabunt, quia hic non attenditur voluntas judicis ad edendum parata, sed diligentia appellantis in requirendo, quæ etiam documento Notarii nomine principalis acta requirentis & per instrumentum de hac requisitione attestantis edoceri potest. *]

Si nuncius Cameralis in relatione sua de executione inter alia referat, judicem ad insinuationem compulsorialium declarasse, quod intra certum temporis spacium acta edere velit, à multis judicatum atque ita observatum fuit, quòd hoc pro documento requisitionis sufficiat, quia pars relationis atque executionis nuncii sit, qui vigore dispositionis legibus ordinationis expressæ quicquid ipsi in processuum insinuatione responsi datum est, diligenter cõsignare & relationi suæ inferere debet, sine dubio hanc ob causam, ut judex indè sciat, quid sibi faciendum sit: & sic consequenter omnibus his necessario fides habenda, & res quia unus atque continuus actus est, non facilè seperationem patitur, ut partim relationi credatur, partim non credatur & aliàs ut antè dictum est, sæpiùs difficile sit, alia documenta ob distantiam domicilii appellantis à iudice ob defectum Notariorum impetrare: adhuc Ordinatio atque Decretum Camere magis principaliter docu-
men-

de rebus termino primo peragendis.

mentum requirere videatur, quàm citò judex acta se editurum receperit quàm quòd judicem requisiverit: sufficere enim videtur, quòd constet judicem etiam citra requisitionem vel cautionem de mercede acta transcribendi paratum quidem esse acta edere, sed non potuisse, ita ut statim primo termino produci potuerint & quantum temporis ad reproductionem eorum adhuc indulgendum sit, sicut nec opus est de requisitione maturius & antè compulsoriales insinuat, facta docere, sed satis est, quòd quandocunq; etià post compulsoriales, judex requisitus sit, dummodò id factum esse in primo termino doceatur.

Sed ab aliis existimatum est, quòd hoc per se, extra officium nuncii, judicis munus sit, & appellantis præcipuè partes sint, id curare & expedire, & quidem maturè, atquè intra triginta dies, post appellationem interpositam secundum ordinationis constitutionem, ut documentum haberi possit: appellantem enim judicem requirere, & de mercede caverè quorum nihil ferè commodè per nuncium judicis non partium negotio expedientem peragi possit, quemadmodum etiam huic negotio operam navare non possit nec debeat: sed per majora conclusum est, nuncios Camerales speciali juramento eò adstringendos esse, quòd requisitionem illam, quatenus appellantes hoc ab illis petiverint, diligenter exequi, & quo pacto hoc ab illis petatum, & à se expeditum sit, & quid responsi acceperint in relationibus suis

De Processu Causarum.

diligenter consignare velint: & ejusmodi relationibus fidem tribuendam esse: *qua conclusio per Recessum Imper. Spira Anno 1600. confirmata est. §. Demnach auch nicht außdrücklich* 2c 109.

[* An missiva privata de requisitione attestans absolutionem precavere queat? Negatur, uti iudicatum in causa Claus von Münchhausen contra Anthon Gölers Wittib apud Klock. relat 94. & 96. ubi vid.*]

Si appellatus absolutionem à citatione ex causa non factæ requisitionis petere omiserit, sed in causa procedere perrexerit, plerique judicarunt absolutionem ex officio decernendam esse quia citato jam jus quæsitum fuerit & non præsumendum illum facile de suo jure cessurum, quia cum primis ad certam & præsentem victoriam totius causæ expeditissimum desertionem inde consequentem cum expensis obtinere id quod etiam retractu quàm difficilimum sit, siquidem appellans, quia satis temporis maturè id curandi habuit, non facile ullam aut sufficientem causam pro restitutione obtinenda prætereundere possit, quamobrem non præsumendum omissionem petitionis appellati voluntate, sed potius si non collusionem, saltem negligentiam procuratoris accidisse.

Et præterea illud non solum in partis verum etiam judicis favorem & ipsius etiam contemptum, si omittatur vergere. Et quamvis ordinatio adversa partis implorationem requirat, attamen id temporis terminum præjudiciale non dum constitutum fuisse qui jam observetur, per quem ipso jure aliquid
parti

de rebus termino primo peragendis.

parti adquireretur & propterea etiam verba illa ad implorationem partis in ordinatione posita in Decreto Camerae omissa, sed absolutionis comminationem simpliciter hoc casu positam esse.

Sed contra opinionem hanc per majora conclusum est, absolutionem illam ex officio fieri non posse, quia ordinatio expressè implorationem partis requireret, quo casu iudex officium ultrò non impertiretur sed vigilantibus succurrit, & sibi imputare debet, qui vel ipse petitionem omisit, vel procuratorem ea de re non admonuit, contra quem etiam regressum haberet: neque verò existimetur hic terminos (quicquid de aliis sit) sic omninò præjudiciales adesse, ita ut ipso jure parti jus aliquod quæsitum sit, sine prævia cognitione & declaratione absolutionis, quâ utique opus erat, aliàs enim ea superflue sequeretur: & potius præsumptionem in bonam partem, quàm de collusionem, negligetia vel culpa locum haberet, & citatus forsan suo jure fidere & causas expedire mallet, quàm in processu periculum in puncto responsionum & restitutionis, (cujus infinitæ causæ esse possunt, quas difficile sit divinare) in integrum se conjicere & forsan communi appellationis beneficio uti mallet, utique etiam satis expressa ejus circa hæc voluntas censenda, ex quo ad ulteriora procederet, hoc omisso cum non ignoraret, nec ignorare deberet, quid pro se hoc casu constitutum esset. *Vide Recess. Imper. Anno 1600. Spira 5. Wann seyrners der Appellat 2c. 110. Ubi pra-*

De processu Causarum.

gmatica imperii sanctio est, appellato ab solutionem à citatione ex causa non factæ requisitionis non petente, sed in causa ad alia procedente, ab solutionem à citatione non ex officio, sed secundum jus scriptum ad implorationem partis decernendam esse.

[* A quo tamen per strictiorem dispositionem Recessus novissimi de Anno 1654. §. Ob ex auch schon 2c. 56. & pœnam desertionis huic annexam rursum videtur recessum esse, cum in praxi jam dum præiudicia observata & supra libro primo notata sint, in quibus causa ob omissam hanc requisitionem deserta pronuntiata appellato in primo termino licet talia non urgente sed simpliciter litem contestante & ad libellum respondente, est enim pœna desertionis à pœna ab solutionis à citatione diversa, illa ipso jure causam ad judicem à quo revolvit & jurisdictionem superioris cessare facit, hæc nō item illa facit ut causa ex officio deserta pronuntiarī posset etsi ad conclusionem usquē processum, in tantum, ut definitiva propediem esset ferenda, de quo quidam Adsector anonymus in suis observationibus Francofurti Anno 1598. excusis vetus profert præjudiciū in causa Lünenberg contra Jacobum Alers & Claus Kennenberg / ut proinde hæc desertoriæ ex officio latæ stylo veteri non adeo sint contrariæ ut quidam arbitrantur. *]

Quòd si verò hoc casu appellatus omninò non compareret, & ita multò minus præsumendum esset,

de rebus termino primo peragendis.

set, quod studiosè, sciens & prudens petitionem absolutionis à citatione omiserit, sed potius quòd omnimeliore modo processum causæ expedire cupiat, magis quasi dubium fuit: attamen ex rationibus jam adductis conclusum est hoc casu contumaci & quasi delinquenti minùs patrocinandum esse, siquidem illud magis in favorem partis quàm judicis ita constitutum esset, quo se indignum reddidit, & sibi imputare debet, qui bonam causam suam vel contemnendo judicem, malè, vel omittendo, quod jus exigit, tam negligenter agit, quorum neutrum, citra culpam fieret: & illud in eum finem ita principaliter constitutum esse, ne pars victrix in prima instantia diuturno processu detineretur quæ causa cessaret dum appellatus abesset, *vide Recess. Imper. Spira, Anno 1600. §. Da auch auff nechstgedachten fall 2c. 11.* Ubi pragmatica sanctio est, appellato absenti & contumaci non parendum, & multò minus absolutionem à citatione decernendam esse.

[* Sed hodie etiam appellato non comparente tales defectus utpotè in formalia peccantes & desertionem ipso facto inferentes attenduntur ut sæpè loco sperati proclamatis causa deserta pronuntietur, *præjudicia primo libro adduxi.* *]

Si vero appellatus postquàm aliud quippiam egerit, tùm demùm senserit se petitionem absolutioni à citatione omisisse, vel ea de re per aliū admonitus absolutionem à citatione petiverit, quidam judicavêre illum ob nō probatam requisitionem tantisper

De Processu Causarum.

tiſper admittendum & audiendum, dum terminus ad excipiendum dilatoriè lapſus fuerit quicquid interim actum ſit, cùm ſecundum ordinationem exceptiones dilatoriæ, qualis hæc eſt : ſimul & ſemel produci in ſecundo termino debeant & poſſint. Alii verò arbitrati ſunt, quamvis exceptio hæc pro dilatoria habenda, attamen quia in continenti notoria & ſine multa deliberatione proponi poſſit, & ita reverà potius quædam accusatio contumaciæ ſit in iudicio noviter commiſſæ vivâ voce propoſita, quàm propriè exceptio, & ita ad petitionem illam abſolutionis non plus temporis quàm ad alios reſeſſus vivâ voce habendos requiratur, quemadmodum etiam quovis tempore & primum in termino ſecundo dilatoriis deſtinato exceptio illa proponi poſſit & per illius oppoſitionem aliæ ſcilicet quæ reſtant, exceptiones per illā non adimerentur (quod in aliis fieret exceptionibus ſemel propoſitis) & propterea ſolummodò ad proximam aut donec appellatus aliud quippiam agere poſſet aut ageret admittendas eſſe, ſimulatquè verò appellanti tempus ad productionem actorum vel ad libellandum conſeſſum fuerit, aut appellatus ad repetitionem actorum tempus poſtulaverit, exiſtimatum eſt, quaſi huic exceptioni renunciaret & ab eâ ad alia reſeſſiſſet, cæteroquin ſi poſtea demùm ejuſmodi petitionibus locus relinquendus eſſet interea temporis reſeſſibus & ſubmiſſionibus planè ſupervacaneis cauſa præberetur, quæ omnes per abſolutionem tollerentur, cum pri-

mis

de rebus termino primo peragend's.

mis verò quia in causis appellationum terminus ad excipiendum interdum nimis longè etiam ultra terminum secundum & post libellum interim & prius; compulsorialibus actis libello producendis, extenderetur & appellatus non ante terminum nullum habet, sed omnia priora per appellantem agenda, pro uno & primo termino habentur, *Ord. tit. 32. p. 3.* *Vide Recess. Imp. Anno 1600. §. Wann aber der Appellant 2c. 112.* Ubi pragmatica imperii sanctio est, si appellans in primo termino documentum requisitionis non producat & appellatus propterea non excipiat neque absolutionem à citatione petat, sed posteaquam petitionem illam se omisisse senserit, tum demùm absolutionem petiverit, exceptionem & petitionem istam ut serius propositam attendendam non esse: & contra si in primo termino exceptio opposita, aut propterea tempus non ulterius quàm usquè ad proximã, aut donec appellatus aliud quippiam ageret, postulatum fuerit, exceptioni & petitioni locum relinquendum esse.

[* Hæc tamen disputatio cessat, negligentia in requirendo, desertionem hodie ipso facto inferente, *ex Recess. Imp. de Ann. 1654. §. Ob er auch schon 2c. 56.*]*

Octavò tempus actorumque describendorum copia atque facultas, appellato in hoc termino primo conceditur, & productioni eorundem terminus præfigitur. *Ord. d. 1. 31. p. 3. §. Weiter soll dem Appellanten 2c.*

[§ Ex hoc titulo ordinationis §. So also dem
Y y § Procu:

De Processu Causarum.

Procuratoren ꝛc. 6. & 8. Weiter soll dem Appellaten ꝛc. 13. acta in judicio producta appellato & appellanti ad formandum libellum responsiones, &c. & ad exscribendum communicabantur certusque terminus ad ea rursus in judicio reproducenda pro magnitudine actorum præfigebatur, quia autem hæc licentia tractandi intra proprios parietes acta plurimos seduxit, vel ut ea in totum amoverent, vel etiam tardius reproducerent, quia etiam lectores, quorum custodiæ ista committuntur. in tanta libertate mille fraudibus viam præeunte vix sibi ab impositionibus cavere poterant, ideò nulli (licet speciali constitutione hoc immutatum esse non appareat) amplius conceditur acta semel producta ad istum usum formandi libellum & similia repetere, sed ubi his opus est vel ante lectoriam adstante lectore perlustrantur vel Copiæ è Cancellaria rogantur. *]

Nonò si cum citatione inhibitio emanaverit, & contra inhibitionem attentatum fuerit, & ad pœnam agendum. *Ord. d. t. 31. §. So mit vnd neben der flagen ꝛc. 10.*

Sin inhibitio non emanaverit, & attentatum fuerit, attentatorum revocatio in scriptis postulanda est *Ord. ibid.*

Decimò in causis appellationum observanda est constitutio, quæ est in *Recessu Imper. Ann. 94. §. Wann auch befunden wird ꝛc.* quâ sancitur ut procuratores ultimo die fatali instanti ejus in tempore prorogationem

de rebus termino primo peragendis.

nem petant: & postea in processum reproductione causas justas scripto exhibeant, auditoque adversario in hoc articulo submittant, id ante litis contestationem, nisi fecerint, appellatio pro desertâ habeatur & iudex hunc defectum deprehendens in quacunque parte iudicii super eam pronuntiet,

[* At hodie obtentâ justo tempore currentibus fatalibus prorogatione nec de iustitia & veritate causarum, in iudicio disceptari nec in primo termino desuper sive in scriptis sive oretenus agi solet, iudicis enim discretionis prorogatio fatalium de stylo hodierno committitur. & ut in Recess. Imp. de Anno 1654. §. So dâñ soll sich der Appellant 2c. 62. cautum, ut fatalia prorogentur allein auß erheblichen Ursachen in ereignenden Nothfällen sic iis semel prorogatis satis est supplicam cum originali prorogationis factæ decreto in primo termino reproductisse, vel si prorogatio processibus inserta sit, ejus in recessu meminisse.

Undecimò in causis appellationum mandatum ad præstandum juramentum de non frivole appellando ad formam huic operi supra libro primo insertam sub præiudicio desertionis producendum, §. Zumahlen aber jederzeit zum siebenden 2c. 112. d. Recess. de Anno 1654. & §. Wie ebenmäßig 2c. 67. d. Recess.

Duodecimò, si iudicium à quo appellatum ex privilegio quod à Cæsare habet & Camera insinuatum est, solennia in appellando exigat, oblatio facien-

De Processu Causarum.

facienda & documentum præstationis realis, aut ad minimum factæ oblationis, pro justificandis formulis in in primo termino producendum.

An autem iudex à quo solennia sua ultrò exigere & admonere partem debeat, vide libro primo. [*]

Hæc igitur à parte actoris vel appellantis in primo termino peragenda & proferenda fuerint sed à parte rei vel appellati duntaxat mandatum constitutionis, intellige ab eo qui alieno nomine iudicio se sistit, producit, aut de rato cavetur, & eorum quæ à parte actoris vel appellantis proposita fuerunt Copia sive exemplum & terminus procedendi postulatur.

[* Ita olim, at hodie ex parte rei plura in primo termino peragenda requiruntur, de quibus titulo seq.*]

COMMENTARIUS.

Articuli sive positiones:] *Differentia ista inter articulos & positiones quam practici vulgè constituunt in Camera non observatur Vide Gail obl. 79. lib. 1, n. 1, 2. & 3.*

Terminum libellandi] *solent procuratores appellantium in primo termino sive acta prioris instantiæ producant sive non producant terminum libellandi postulare.*

Ut in inscriptione causarum:] *Quo iudex statim scire possit quid circa processum faciundum, & si propterea lis orta fuerit, eam in initio litis dirimere habeat & processui futuro modum præscriberet.*

[* Ut

de rebus à parte rei primo termino peragendis.

[* Ut fatalia prorogentur auß erheblichen vrsachen] nota ab exteris Advocatis exinde bene esse notandum, ne fatalia facile coarctent vel in causis frivolis seu non relevantibus fiduciam futura prorogationis ponant, multi enim querendo prorogationes spe suâ frustrantur & desertionis præjudicium incauti incurrunt.*]

TITULUS XXX.

De secundo termino & rebus termino secundo peragendis.

J U X T A

Ord. part. 3. T. 13. 24. & 32.

AT juxta Recess. Ratisponensem novissimum §. Es soll auch hinführo 2c. 32. 33. 34. 35. & seqq. à parte rei seu appellati in termino primo.

Ratio horum omnium est, quòd libellus unà cum processibus reo seu appellato nunc insinuetur & terminus major 60. ad minimum dierum ad comparandum simul & respondendum ipsi indulgeatur. d. Recess. §. Würde hierauff 2c. 31. quod antè secus fuit.*]

Primò, si exceptiones illi fuerint declinatoriæ aliæve ante litis contestationem opponendæ hoc termino opponuntur. Ordin. d. tit. 13. in §. princ. & §. finali & t. 24. Et exceptiones istæ omnes simul eodemque

De Processu Causarum.

demq̃ut libello & articulatim propendæ, *ex Ord. part.*
3. t. 24.

[* At ex Recess. Imp. de Anno 1654. §. Were es
dann 2c. 33. summarie, oretenus vel in scriptis. Ex-
ceptiones si quæ omissæ fuerint, via eas postmodum
proferendi, hoc primo termino præcluditur, *d. Recess.*
d. loc. Exceptionibus fori declinatoriis exceptis,
§. Es soll auch hiñführo 2c. 32. & §. Und hat der
beflagte 2c. 35. de cuius ratione vid. quæ habentur apud
Gylm. tom. 1. in processu methodico Operi præmisso tit. 14.

Exceptiones dilatoriæ si manifestè frivolæ & ad
retardandam litem objectæ sint, reus seu appellatus
pro arbitrio iudicis in pœnam aliquot marcarum
auri vel argenti condemnabitur. *d. Recess. §. Und hat
der beflagte 2c. 35. **

Secundò, in causis simplicis querelæ libello ex-
hibito litis contestatio à

Reo fit vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{in eventum;} \\ \text{purè.} \end{array} \right.$

In eventum, si simul exceptiones litis contestatio-
nem impediētes, opponantur. Purè, si nullæ ex-
ceptiones opponantur. *Recess. Imp. Anno 70. Spira §.*
*Demnach sollen 2c. 90. & Anno 94. Ratisb. §. Sollen
demnach ordnen 2c. 70.*

Formam litis contestandæ tum in causis simpli-
cis querelæ tum appellationum ordinatio præscribit.

In causis simplicis querelæ à parte R ei litis con-
testatio perficitur solâ narratorum negatione & pe-
ticio-

de rebus à parte rei primo, termino peragendis.

stitutione absolutionis ab actione cum expensis & damnis, etsi litis contestationis mentio expressa nō fiat *Ord. d. tit. 13. §.* Und nach dem bisher die Procuretores &c.

A parte verò Actoris litis contestatio, quam vulgò affirmativam vocant, ut superiorem negativam, perficitur, si contrà repetat libellum summarium vel articulatū loco positionalium sive articulorum.

Si summarium repetat, simul ad ulteriora zu sehr: *ne Handlung* se admitti petit.

Si articulatū, prout in libello petitum est, petit. *Ord. ibid.*

In causis appellationum Appellatus ad contestandum litem negat narrata libelli prout narratur, & petit ut iudex pronunciet benè iudicatum malè appellatum esse, aut sententiā reformet atq; pronunciet in hoc puncto benè, in illo verò malè aut nulliter pronunciatum esse, cum expensis & damnis.

Appellans verò contrà repetet libellum summarium vel articulatū loco positionalium vel gravaminum, & hic petit secundum contenta ejus pronunciare, illic verò ad ulteriora tempus sibi concedi: vel si appellans nihil novi proponere, sed statim super actis prioris instantiæ (id quod liberum illi relinquitur) concludere velit hoc casu contrà repetit libellum appellationis & acta prioris instantiæ loco gravaminum & petit pronunciari secundum petita libelli

De Processu Causarum.

libelli appellationis, & ad cognitionem judicis submittit, *Ord. p. 3. t. 32. §.* Und sollen solche &c.

[* Appellatus etiam ad talem appellantis ad acta priora factam submissionem, nisi ex beneficio appellationis communi, sua ex parte, nova deducere contendat, quod ipsi liberum est, eodem modo in hoc primo termino submittit, acta in passibus utilibus repetendo. *Recess. Imp. de Anno 1654. §.* Auch in Fällen &c. 66. *]

Hæc, inquam, litis contestandæ forma in ordinatione præscripta extat, ubi observabis in causis appellationum lite contestatâ appellanti vel si is concluderit, appellato terminum concedi. *Ord. part. 3. d. 32. §. final.*

Verum noveris illam litis contestandæ formam in ordinatione quidem præscriptam esse, sed in judicio Camerali adeò exactè non semper observari, sed partes litigantes frequentissimè tam in causis simplicis querelæ quàm appellationum, non solum vivâ voce narrata libelli negando sive diffitendo, sed etiam scripto litis contestationem perfici. *Gail lib. 1. obs. 73. n. 1.*

Et in omnibus causis appellationum sive ab interlocutoriis sive à definitivis sententiis ad Cameram appellatum fuerit, in judicio Camerali lis contestanda est. & satis non fuerit semel in priori instantia litis contestationem in causa principali factam esse. *Myns. obs. 1. cent. 1. Gail. lib. 1. obs. 76. num. 2.* In appellationibus tamen à meris interlocutoriis litis contestatio

de rebus à parte rei primo termino peragend.

testatio necessaria non est *Cisn. ad t. Ord. 3. fol. 462. in margine.*

Et si bis provocatum vel appellatum fuerit, ita ut in iudicio imperiali tertia instantia sit, quæ contra jus commune in Camera locum habet, litis contestatio in secundâ instantiâ ommissa, sententiam non vitiatur, quod minus iudex Cameræ eam reformare vel confirmare possit. *Gail. obs. 76. n. fin. lib 1.*

Et in causis appellationum partibus præsentibus litis contestatio necessaria nō est. *Myns obs. 38 cent. 1.*

Litis contestatione in termino prætermissa sine imploratione ulteriori partis adversæ pro factâ acceptatur. *Mem. visitat. Anno 56. §. Diweil sich 2c. Cisn. fol. 290. Recess. Imp. Anno 94. §. In Appellation sachen aber 2c.*

Denique observandum hic ante litis contestationem merita causæ in dilatoriis aut declinatoriis exceptionibus frustra non disputanda: sed ea duntaxat, quæ ad exceptiones illas deducendum & expediendum faciunt, alleganda esse. *Ordin. part 3. t. 26. §. Und sonderlich wollen 2c.*

[* Ordinatio, Cam, p. 2. tit. 26 §. 3. meminit, daß nach der länge solche exceptiones ante litis contestationem nicht sollen in dilatoriis disputirt werden, ergò remonstrando partem appellantem e. g. non gravatam processus subreptitiè impetraffe, exceptionibus sub & obreptionis vulgò vocatis etiam ante litis contestationem uti licet, praxi totâ die hoc confirmante, quamvis tractando merita causæ ante

De Processu Caularum.

litis contestationem sub his exceptionibus magnum quandoque latere abusum non diffitear.*]

Superioribus temporibus tùm in causis simplicis querelæ tum appellationum Reus secundum constitutionem *Imp. Anno 70. §. Demnach sollen die gewöhnliche* c. 90. cum exceptionibus declinatoriis aliisvè litisq̃ue contestatione eventuali, præterea ad articulos libelli cum exceptionibus contra eosdem, responsiones suas, etsi quos haberet articulos peremptoriales sive defensionales producebat: sed hodiè in causis simplicis querelæ alia producendi ratio constituta est: Nam libello per sententiam admissio tùm demùm articulis, si exhibiti fuerint respondetur & peremptoriales sive defensionales adduntur, *Vide Recess. Imp. Anno 24. §. Siken demnach ordnen vnd wollen* c. 70.

Planè siquidè iniquum esse videbatur Reum tam exiguo temporis spatio ad producendum suas defensionales coarctari, cum Actori satis temporis fuerit ad deliberandum, de genere & modo actionis adversus Reum instituendo: imò interdum vix fieri posse videbatur, ut Reus statim in secundo termino defensionales suos produceret, præcipuè verò in factis antiquis aut jure antiquo, & præterea in considerationem veniebat, quamvis Reus haberet atque opponeret exceptiones suas declinatorias in facto & jure fundatas, attamen nihilominus cogeretur eâ ratione causam principalem coram iudice, de cujus jurisdictione aut competentia nondum constaret

dedu-

de rebus à par e rei primo termino peragendis.

deducere, & ita jurisdictione Camera Imperialis nō fundatā inanibus sumptibus gravaretur, quinimō quòd actor eā ratione etiam per falsa narrata processibus impetratis de jure & titulo, quo Reus rem petitam possideret ante fundatam jurisdictionem edoceretur, & denique quòd Reus hac procedendi ratione quodammodo compelleretur adversario arma sua concedere atque subministrare. Ex his, inquam, rationibus constitutio illa Imperii Anno 70. promulgata de producendis defensionalibus in secundo termino in causis simplicis querelæ iterum abroganda esse videbatur. *Vide Recess. Imper. Anno 94. §. Biewol wir nun solche necht angedente ic. 67. & aliquot seqq.*

Itaq; constitutione illa imperii Anno 70. §. *Demnach sollen auch die gewöhnliche ic. de Responsionibus & Defensionalibus* tam in causis simplicis querelæ, quàm appellationum in secundo termino producendis, quoad causas simplicis querelæ abrogata, ea, quæ in causis appellationum eadem constituta exstant, etiamnum hodiè adhuc rata habentur atq; observantur. *Recess. Imp. Anno 94. §. In Appellation. sachen aber ic.* Quia in illis, quæ ratio d. *Recess & §. additur*, merita causæ principalis in primâ instantiâ jam deducta atque disputata sint.

[* Sed revocata in usum est hæc dispositio de Anno 1570. §. *Demnach sollen ic. 90. per Recessum novissimum, de Anno 1654. §. Es soll auch hinsüro ic. 32.* ut hodiè tam in causis simplicis querelæ

De Processu Causarum.

quàm appellationibus Recessu Ratisb. de Anno 1594 non obstante, exceptionibus dilatoriis eventuali litis contestationem adungere necessarium sit, solo puncto competentiae per exceptiones fori declinatorias impugnato excepto, *d. Recess. §. Und hat der beflagte* etc. 35. quia enim in quacunque causa prima de iurisdictione quaestio est, eam nondum decisam iniquum videtur reum ad prodendum defensionis suae media actori, actu iurisdictionali constringere. Et hoc modo exceptiones fori declinatoriae sine annexa eventuali responsione quotidie producantur. *]

Tertiò, igitur in causis Appellationum, exceptiones declinatoriae vel litis contestationem impedi-
entes producendae sunt, cum annexis exceptionibus contra articulos, & responsionibus ad eosdem in eventum annexis, & praeterea peremptoriales siue defensionales, si quos habuerit Reus proferendi sunt. *d. Recess. Imp. Anno 70. §. Demnach sollen auch die gewöhnliche* etc. 90.

[* Peremptoriales exceptiones quae ipso iure actionem perimunt & elisivae, quae quidem non ipso iure sed ope exceptionis excludunt agentem, olim iuxta jus commune ante litis contestationem in vim dilatoria-
rum proponebantur articulatè, hodiè talia articulatè producere vetitum, sed lis simpliciter contestanda & ad factum respondendum est, *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Es soll auch hinsüro* etc. 32. & §. Die weil aber auch etc. 36.

Respon-

de rebus à parte rei primo termino peragendis.

Responsiones ad libellum summarium breviter, nervosè, distinctè & punctuatim proponendæ, ut iudex ex his dignoscat, ex quâ parte species facti, ab actore proposita labascant; *d. Recessu d. loc. **]

Et in appellationibus ab interlocutoriis simplicibus appellatus exceptionibus contra formalia aut devolutionem aliisvè dilatoriis in eventum litis contestationem semper annectit. *Recess. Imp. Anno 70. §. Aber in Appellation sachen davon bey vrtheln 2c. Den termino secundo peragenda §. 8*

[* Quia enim in appellationibus ab interlocutoriis simplicibus libellus non admittitur sed instrumentum appellationis actaque priora loco libelli repetenda & appellatio ex antea actis sub præjudicio absolutionis justificanda est, Ergò nec à parte appellati, ultrâ litis contestationem negativam quicquam desiderari potest.*]

In cæteris appellationibus, si gravamina articulata fuerint exhibita: appellatus suis contra devolutionem aut formalia aliisvè dilatoriis exceptionibus, præter eventualem litis contestationem etiam exceptiones contra gravamina & in eventum responsiones & defensionales aliudvè quidvis hoc loco annectitio: & eadem exceptionib⁹ omissis præstat. *d. Recess. Imp. Anno 70. §. Sonsten in andern Appellation sachen 2c. Denais ibidem §. 9. Recess. Imp. de Anno 1654. Es soll auch hinfüro 2c. 32*

Sin libellus editus fuerit summarius extra responsiones reliqua jam dicta proferuntur, *d. Recess.*

De Processu Causarum.

Imper. Anno 70 §. Da aber nur ein Summarius Appellation ꝛc. Denais. ibid. §. 10.

In utrisque, videlicet simplicis querelæ vel appellationum causis si exceptionum prædictarum una pluresve, vel omnes hoc termino prætermittantur, postea locum amplius non habent, sed hoc ipso termino lite contestatâ, vel in contumaciam ut prædictum est, pro contestatâ acceptatâ, porro secundum ordinationis præscriptum proceditur. *Recess. Imper. Anno 94. §. In Appellation sachen aber ꝛc. 71, Den. termino secundo peragenda. §. 14.* nisi tamen exceptionem aliquam omittens jurejurando affirmare possit se exceptionem illam, quam post terminum opponere conatur antè ignorâsse, & jam primum rescivisse. *Myns. obs. 89. cent. 1.*

[* Hoc enim Recessu novissimo de Anno 1654. non obstante, attendendum esse stat sententia. *]

Eventualia sive in eventum agenda omnia simul & semel producenda, & ita purificatio termini in omnibus & singulis punctis simul & semel agendis præcavenda. *Decret. Cam. publ. 11. Junij Anno 80.*

Sed hîc quadam ultra illa quæ suprà dicta sunt

observanda tum $\left\{ \begin{array}{l} \text{in Exceptionibus,} \\ \text{in Responsionibus.} \end{array} \right.$

In Exceptionibus observanda. I. Non teme è adversus articulos excipiendū esse, sed ex legitimis, necessariis, atque sufficientibus causis, nec vivâ voce, aut per generalia cōtra, sed scripto, & articulos ec n-

de rebus à parte rei primo termino peragendis.

tra quos excipitur in specie atq; distinctè enumerandos, & prætereà expressè causam allegandam esse quæ mobrem admittendi non sint sub pœnâ solitâ, *Ordin part. 3 tit 15. §. Und erstlichen* &c.

[* Hodie speciei facti ab actore propositæ in suis punctis simpliciter contradicendum, in qua parte aliter quam vero consonum in gravaminibus aut libello proposita, specificè & distinctè allegandum, & quare gravamina admittenda non sint summariter indicandum est; omnia enim in libellando & respondendo olim observata solennia, simplici narrationi & congruæ conclusioni nunc cedunt.*]

I I. Ut exceptio contra formalia appellationis clara atque specifica non generalis neque obscura sit, *Ord part 3. tit. 32. §. So sollen auch* &c.

I I I. Ut contra gravamina excipiens, quænam, quibusque ex causis admittenda non sint, in specie significet. *Consult. Camer. Anno 90. Den. Exceptionum forma § 3.*

I V. Observandum exceptiones non devolutionis desertionis & similes interdum hanc solummodò ob causam rejectas fuisse, quod non scripto, sed tantum viva voce, quanquam paucis verbis oppositæ fuissent: & hac de re in Camera controversiam extitisse ità ut alii existimarent ejusmodi exceptiones simul & conjunctim opponendas esse secundum *Ord p. 3 t. 24. §. 2. Quemadmodum etiam commodè illud in specie (quod ordinatio requireret part. 3. tit. 32. § 3.) vivâ voce paucis fieri non posset, præsertim*

De Processu Causarum.

cùm hodiè res in eventum simul annecti oporteat, Sed conclusum esse ex hac solummodò causa & exceptiones, quòd vivâ voce prolatae fuissent, nō esse rejiciendas, quatenus tamen ordinationi conformes atque notoriae essent, vel si ad acta ipsa aut instrumentum referrent Quemadmodum etiamnum hodiè & quotidie litatione non factae requisitionis, lapsum fatalium vel terminorum, exciperetur, & super ejusmodi exceptionibus causa cognita interlocutoriae sententiae interponerentur, cùm tamen exceptiones istae aliae non sint, quàm declinatoriae, & extra causam principalem, & ejus merita, & in causis appellationum exceptiones non commodè simul & conjunctim proponi queant; quia multae ejus generis exceptionum in processu causae etiam post litem cōtestatam primùm nascerentur, & exceptiones illae si semper in scriptis opponendae essent adversa pars terminum semper postulatura esset, quâ ratione litium protelationi & submissionibus non necessariis occasio præberetur. *Vide Recess. Imper. Anno 1600. §. Wir setzen/ordnen vnd wollen auch/ daß die 121. Exceptiones &c.* Ubi pragmatica Imperii sanctio est, Exceptiones non devolutionis, desertionis & similes vivâ voce oppositas & ordinationi conformes, & notorias, vel ad acta ipsa aut instrumentum se referentes, nullâ ratione rejiciendas sed quamvis nudis verbis, intellige, si paucissimis id fieri possit oppositas, admittendas & recipiendas esse.

[* E. g. *Wollen die acta in gehörender Zeit nicht*

re-

de rebus à parte rei p̄ imo termino peragendis.

requirirt/weilen kein Gewalt ad præstandum juramentum eingebracht worden/ als bitte ex hoc capite causam desertam zu sprechen &c. qualia quotidiana sunt. *]

V. Quæsitum esse, an exceptiones dilatoriæ hanc duntaxat ob causam rejiciendæ sint, & terminus pro purificato etiam in causa principali quoad res in eventum agendas habendus, quia exceptionibus istis secundum præscriptum *Recessus Imperii Anno 70.* in eventum agenda annexa non sint? Fuerunt qui arbitrarentur idem esse non agere, & non debito modo agere: quemadmodum igitur illo casu, quo intra terminum nullæ omnino exceptiones oppositæ fuissent, non attento quales exceptiones reo fuerint, lis pro contestatâ acceptanda esset, ita etiam hoc casu fieri debere. Ubicunque enim ejusmodi exceptiones essent, quæ jurisdictionem judicis penitus annullarent, sive tollerent, illis etiam post litem contestatam locum relinquendum esse. Alii verò quasi communiter jus hoc nimis rigorosum esse judicant, cū primis vero has ob causas, quia *Recessus Imperii* nullam comminationem haberet, & id temporis terminus præjudicialis nondum introductus fuisset, sed longo tempore post, & per se pœnalis esset, & propterea restringendum potius quàm extendendum esse? quemadmodum etiam puncta planè diversa atque separata essent, nihilque inter se commune haberent, & cā ratione utile per inutile vitia-
retur: forsan etiam fieri posset, quòd in principali a-

De Processu Causarum.

gere necessè non sit exceptionibus relevantibus inventis, quo casu sine culpâ pœna nimis gravis sequeretur, aut pars ad superflua adigeretur. & prætereà alio nomine quàm in eventum agenda *Eventual handling* non appellarentur, quæ in illum eventum producantur, quatenus videlicet exceptiones oppositæ pro relevantibus non sint habendæ: Et propterea etiam super illis exceptionibus duntaxat in illum eventum tam ratione præclusionis viæ, quàm eorum quæ continerent, decerni atque pronunciari posset, & exceptiones jurisdictionem continentes discutiendæ essent, & causæ cognitio propterea interponenda esset, etiamsi non omninò perimerent jurisdictionem, modò ipsæ suo tempore productæ &c. quæ semel per sententiam rejectæ difficulter resuscitari possent, & judici incumbat processum ejusmodi, qui postea concidere possit, non admittere, præsertim cum facili negotio & citra ambages plures id potuisset expedire: si enim post litis contestationem exceptiones nonnullæ admitrendæ, multò magis ex hac leviori & separatâ causâ, Quamobrem isto casu comminationes eventualiter solummodò intelligendas esse putarunt, & præjudiciorum effectum in suspenso manere, & ad definitionem sive decisionem puncti exceptionum cum quo stent vel cadant, rejiciendum & differendum, & unicuique liberum esse, suo in eventum periculo secuturo, exceptionibus suis in eventum agenda, prout exceptionibus confideret, annexere vel
illa

de rebus à parte rei primo termino peragendis.

illa omittre. *Vide Recess. Deput. Imper. Anno 1600. §. Ob*
audi exceptiones dilatoriæ 2c. 12. fol. 40.

[* Verùm res jam expedita per Recess. Imper. de
 Anno 1654. §. Es soll auch hinfüro 2c. 32. ita ut
 exceptionibus dilatoriis responsio eventualis sub
 præjudicio confessorum & præclusionis viæ agen-
 di seu excipiendi sit annectenda, declinatoriis exce-
 ptis, juxta quæ hic & in seqq. ab authore tractata
 commensuranda sunt.*]

VI. Si primùm exceptiones, postea separatim in e-
 ventum agenda, attamen intra terminum vel in
 proximo ordine præfixarum, proferantur: fuisse, qui
 existimarent eventualia illa admittenda esse idque
 potissimùm ex mente constituentium Anno 70.
 quorum intentio & propositum fuisset lites abbrevi-
 are & terminorum numerum temperare, ne de-
 mùm quemadmodum antea fieri consuevisset, & in
 ordinatione constitutum fuisset, post litis contesta-
 tionem & expeditum punctum dilatoriarum pecu-
 liaris termini præfixione, & novo processu ad arti-
 culandum opus esset, & quo causa principalis simul
 cum puncto exceptionum expediretur, & postea
 in medio cursu impediretur, aut protraheretur,
 & non præsumendum ordinum Imperii mentem
 fuisse, quòd per eventualia illa & incerta alterum
 punctum dilatoriarum impedire & quasi in infini-
 tum reiicere voluerint: quemadmodum sæpiissimè
 fieri oporteret si exceptionibus semper eventualia
 annectenda essent, plerùmque enim punctum exce-
 ptio-

De Processu Causarum.

ptionum non minùs quàm punctum principale expedendum esse: si igitur hic punctus suspendendus esset, donec reus in principali rebus in eventum agendis instructus fuerit, & eventualia illa simul producantur, indè futurum, ut necessariò & invitis etiam partibus, quantumvis ad finem litis properantibus aliis verò fugientibus, idque a vidè amplectentibus termini multò longiores eorumque prorogationes constituendi essent, & postea per longum tempus acquiescendum foret, donec per ordinem præfixarum agere liceret, quæ ordinũ imperii mens fuisset, sed hæc duntaxat, ne punctus principalis interim planè in suspenso hæteret sed simul etiam in illo in eventum procederetur, quæ unica illius constitutionis causa atque ratio fuisset, quemadmodum ratio illa constitutionis verbis exprimeretur, videlicet *zu mehrer schleunigkeit der rechtlichen Prozesse* &c.

Secundum quam rationem in lege expressam omnia alia extendendo & restringendo interpretationem reciperent, quamobrem etiam verba de rebus simul in eventum agendis ita accipienda esse, ne isti rationi repugnent, ut scilicet simul procedatur, nec per punctum exceptionis pendentem, causa principalis interim in suspenso sit, sed etiam in illo in eventum procedatur, quemadmodum etiam in hoc simultaneo processu ea quæ agenda sunt, separari queant, sine ullo inconvenienti (ut in cap. sequenti) dùm ne usquè post litis contestationem punctus principalis differatur: nequè verò eyn(mo-
di

de rebus à parte rei primo termino peragend's.

di separationem tantoperè metuendam esse, quia penes Reum atque fugientem staret, eâ ratione processum litis accelerare, & illi si punctum exceptionis ita expediri cuperet, hoc non prohibendum sed concedendum esse, verum enim verò his non attentis per majora conclusum est, ejusmodi separationem rerum simul agendarum hoc casu admittendam non esse, quia constitutio verbis aliquoties geminatis illud sanciret scilicet neben den Exceptionibus: simul cum Exceptionibus, item im zweyten termin in secundo termino, item zugleich simul sive conjunctim quæ omnia separationem nō admitterent & ibidem hanc rationē addi, ut termini aliquo modo immutarentur, numeroque temperarentur, id quod separatione admissa non fieret, sed duplicibus recessibus & rebus agendis audientiæ, & illæ etiam & aliæ causæ protraherentur, quod ipsum etiam contra mentem & verba legis esse videretur, vide Recess Deputat. Imper. Anno 1600 §. Wir setzen/ordnen vnd wollen auch / daß einige separation 2c. 123. Ubi pragmatica imperii sanctio est, si primùm contra libellum nudè exceptum fuerit, postmodum verò separatim eventualia intra terminum ad hoc obtentum nondum adhuc lapsum, vel in proximo præfixarum ordine, So bald einen die ordnung in præfixis erreichen würde/producantur, illa admittenda non esse: si tamen appellatio contra privilegium de non appellando aliave instituta fuerit, & illi quibus hoc privilegium concessum est se interposue-
rins.

De Processu Causarum.

rint, hoc casu punctum devolutionis ante omnia expediendum & partes litigantes rebus eventualibus onerandas non esse.

[* Quia autem in Recess. noviss. de Anno 1654. §. Wann auch bey auffbringun ꝛc. 65. ad Recessum Imperii de Anno 1570, §. Sonsten in anderen ꝛc. 93. & Recessum de Anno 1594. §. In appellations sachen ꝛc. 71. regressum est, ex quibus exceptionibus non devolutionis eventualis litis contestatio indifferenter annectenda, nullo speciali ad hoc dato termino, idcirco vereor ne lis in contumaciam pro contestatâ & articuli pro confessis acceptentur, si quis eventualem litis contestationem & responsionem omiserit, Recess. Deputat. de Anno 1600, ab authore citato, non obstante. *]

VII. Si ante editum libellum statim eâdem proximave vel secundâ audientiâ post, declinatoriæ exceptiones producantur, ita ut impossibile sit simul in principali causâ nondum quasi propositâ nedum cœptâ eventualiter aliquid agi & rebus illis in eventum agendis terminus præfigendus sit quæsitum fuisse, quia hoc contra dispositionem & verba constitutionis fieri videtur, secundum quam conjunctim agendum esset, & citatus se ab eventualibus istis liberâset, dum ipse processum accelerare cuperet: Sed conclusum est, separationem hoc casu fieri posse & debere, & citatum nihilominus teneri separatim in principali causa in eventum agere, ne in ipsius arbitrio sit se ab illa necessitate resolvere unicâ vice

matu-

de rebus à parte rei primo termino peragendis.

matutando, & illud constitutioni non adversari, ut-
 pote quæ expressè statueret, licet exceptiones appel-
 lato nullæ sint, sed litis contestatio purè fiat, attamen
 eventualiter agendum esse, d. § Demnach 90. Re-
 cessu Imp. Anno 70. circa fin. Vide Recess Deputat, Imper.
 Anno 600. §. Wann aber ante libellum oder gleich cc.
 124. Ubi pragmatica sanctio, si ante libellum propo-
 situm proximave vel secundâ audientiâ exceptio-
 nes declinatoriæ producantur, ita ut impossibile sit,
 in principali causa nondum propositâ nedum cœptâ
 eventualiter agere separationem hoc casu secun-
 dum ordinis dispositionem admittendam ac deindè
 porro in utroque articulo exceptionum videlicet &
 libelli (ut in Decreto Camerae 13. Decemb. Anno 93.
 publicato & idem statuente additur) sub solitis præ-
 iudiciis (si exceptiones non relevantes inventæ fue-
 rint) procedendum esse.

[* Quod juxta stylum novissimum suum adhuc
 locum sortitur ubi appellanti vel ob defectû actorû
 paupertatem & causæ magnitudinem terminus ad
 libellandum ultra primum indultus sit, juxta Recess.
 Imp. de Anno 1654. §. Wosern aber die sache 2c. 61. hoc
 enim casu appellatum appellantis libellum sine præ-
 iudicio expectare, & interim adversus processus di-
 latoriè agere posse, nullû dubito. *]

VIII. Exceptiones simul cum rebus eventualibus
 prolatis sæpiùs per procuratores Copiam sive exem-
 pla exceptionum duntaxat, non etiam rerum even-
 tualium adversæ parti communicata fuisse, cum ta-
 men

De processu Causarum.

men constitutio Imperii §. Da aber darauß ferner ic. expresse statuat, ut conjunctim procedatur: nam secus si fieret, parum admodum processus causæ promoveretur, itaque placuisse ejusmodi recessibus & submissionibus supervacaneis sub pœna serio interdendum esse. *Vide Recess Deputat. Anno 1600. §. Die weil auch befunden 2c. 125.* Ubi Imperii sanctio est, ut procuratores alii aliis etiam rerum eventualium exempla communicent.

IX. Ex hoc quæstionis fuisset quousque nimirum conjunctim eventualiter procedendum, an in punctis responsionum, Defensionalium & Elisionum tantum, an verò etiam in articulo commissationum & probationum aliquid & quatenus agendum & procedendum, quia sæpius articulus exceptionum in multos annos protraheretur, ita ut interea testes vitæ fungantur, & alia inconvenientia ex mora proveniant, & tantum commissio si decernenda sit, nulla oblatio concedi queat, nisi illico procedi possit: & si partibus etiam in articulo probationum procedendum sit, id cum periculo atque præjudicio partium non levi conjunctum fore obdubium adhuc litis in puncto exceptionum eventum, neque id facile admittendum esse lite reverà nondum contestatâ, etiam si vel commissarii tantum petendi, in eventum nominandi sint, & contra illos excipiendum sit, & illi interea vitæ fungi vel aliâ ratione mutari queant, *vide Recess Imper. Anno 1600. d. §. Die weil auch befunden 2c. 125.* Ubi sancitur Imperiali constitutione Anno 70. §. Da

de rebus à parte rei primo, termino peragendis.

§. Da aber 2c. constitutum esse quousque in eventum procedendum sit, & dispositionem istius constitutionis ratam & immutabilem observandam esse.

Hæc igitur sunt, quæ in Exceptionibus observanda fuerint. Ad Responsionem quantum attinet.

I. In scripto exhibendæ sunt, & ad omnes & singulos articulos sigillatim per verbum credo vel non credo, purè atq; simpliciter respondendum est. *Ord. part. 3. t. 15. §. Zum andern die Responsiones 2c.*

II. Ad positionem sive articulum nihil aliud quam jus continentem respondendum non est, nisi jus non scriptum seu consuetudinem contineat. *Ord. d. tit. & §. Gail lib. 1. obs. 12. n. 13. & 14.* est enim consuetudo facti.

III. Si in articulo mentio fiat instrumenti sive documentum alicujus literarii & hoc modo responsum fuerit: Credo sive respondeo ita esse, ut instrumentum vel documentum habet, hæc responsio sufficiens est, & in Judicio Camerali acceptatur: At si quis hoc modo respondeat, non credo nisi instrumentum exhibeatur sive appareat, hujusmodi responsio repudiatur. *Myns. obs. 86. cent. 1. Gail. lib. 1. obs. 82. n. 24. & 27.*

IV. Semper cum clausula salvo jure impertinentiū & non admittendorum respondendum est. *Ord. p. 3. tit. 15. §. Zum andern die Responsiones 2c. Myns. obs. 56. cent. 2. Gail. lib. 1. obs. 81. n. 12.*

V. Sine omni appendice & modo cū primis verò sine hac appendice, non credo, prout articulus sive

De Processu Causarum.

positio habet respondendum est. *Ordinat d. tit. 15. p. 3. Gail. d. obs. 82. lib. 1. n. 7.*

VI. Si articulus plura capitula sive puncta contineat quorum unum credatur, alterum negetur in responsionibus articulus distinguendus, atque in quo puncto credatur, & in quo negetur, distinctè indicandum est. Itaque hujus generis articulus partim affirmari partim negari potest. *Ordin. d. tit. 15. part. 3. &*

S. Zum andern die Responsiones etc. Gail obs. 82. n. 15.

VII. Responsiones medio juramento respondentorum producendæ sunt. *Ord part. 3. tit. 15 Gail lib. 1. obs. 79. n. fin. & quod supra in primo termino de juramento dandorum, dictum constitutumque est, idem in juramento respondentorum locum habet. Vide Recess. Imper. Anno 1600.*

VIII. Articulus sive positio partim vera partim falsa absque perjurii metu tota negari potest, intellige, si positio qualitatem contineat, atqui secus si quantitatem. *Myns. obs. 55. cent. 2. Gail lib. 1. obs. 82. n. 16. 17. 18. & 19.*

IX. Responsiones hujusmodi positio est facti alieni, est multiplex, generalis: negativa, obscura, dubia, impossibilis, captiosa, criminalis sive injuriosa & propterea non responsalis, etsi jus commune admit-
tat, attamen judicium imperiale repudiat. *Gail obs. 82. lib. 1. n. 8. & 11.*

X. Responsiones sub conditione, si sufficient, non approbandæ. *Decret. Camer. publicat. Anno &c. 79.*

XI. In puncto responsionum non temerè submit-
ten-

de rebus à par e rei primo termino agendis.

tendum est. *Ordinat. d. tit. 15. §. Dieweil auch vns ic.*

XII. Ultra exceptiones & replicas in puncto responsionum non procedendum sed statim suprâ replicis concludendum. *Ord. p. 3. d. 1. 15. & §.*

XIII. Respondere per sententiam jussus nî paruerit articuli pro confessatis habendi. *Ord. d. tit. 15. §. Begeb sich aber ic. part. 3.* Sed quid si procurator quispiam posteaquàm terminum ad respondendum articulis obtinuerit ante lapsum termini vitâ fungatur & principalis ad reassumendum citatus fuerit, sed non compareat an hoc casu articuli pro confessis acceptandi? de hac quæstione infra suo loco dicetur.

Quartò in hoc termino vel postea quodocunque petitum fuerit iuramentum calumniæ præstandum est. *Ord. part. 3. tit. 13. §. Dergleichen so der Ende für gefehrde ic.*

Et quamvis hoc iuramentum in primâ instantiâ præstitum fuerit attamen in causis appellationis exactum iterum præstandum est. *Ord. part. 3. t. 32. §. fin.*

De iuramentis calumniæ major dubitatio fuit quàm de iuramentis dandorum & respondendorum, an videlicet illa in scriptis solum & non vivâ voce exacta præstanda sint, vel præteriri possint, cùm expressi juris sit, quod in quâcunque judicii parte petita fuerint, non possint citra nullitatis vitium omitti & reverà non magnum discrimen sit, utrum in scriptis fiat, an vivâ voce, eâque petitio &

De Processu Causarum.

submissio per processum ad ulteriora de jure non censeatur remissa vel sublata omnino cūprimis quoad judicem, qui processum justificare teneatur, nec facere ut aliquid vitii relinquatur etiā si partes incuriā transferint. *Gail lib. 1. obs. 64 per totam.* Alii verò existimāunt, quod etiā hoc juramentum vivā voce non exactum per judicem præcipuè verò post longum intervallum præteriri queat, quia non debito loco & modo petitum, quemadmodum etiā hactenus ita observatum sit teste *Gailio d. observ. 84. ad finem*: quia non solum petitum sit, verum etiā simul offeratur & præstetur oportet dummodò exigens illud ex adverso præstari velit, id quod verò in scripto sine recessu peculiari vivā voce habito fieri non possit, & ita in scripto hoc casu ineptè exigatur, quamobrem procuratoribus injungendum esse placuit, ut si seriò hoc juramentum præstitum cupiant, id vivā voce petant, quod judex statim id quod res est videre possit: *Conclusum Camerae dubio 107. quod sanctione pragmaticā confirmatum, extat in Recess. Deputat. Imper. Anno 1600. 9. Als auch vnserer/ vnd der Stände entschiedt. c. 129.*

[* 1 Juramentum Calumniæ aliud est quod præstatur in causis appellationum, aliud quod præstatur in causis simplicis querelæ, quod in appellationum causis præstatur, ad illud pars appellans sub præsentissimo desertionis præjudicio, & Advocatus causæ sub præjudicio mulctæ unius marçæ auri in primo reproductionis termino sese offerre, & mandatum speci-

de rebus à parte rei primo termino peragend's.

speciale ad jurandum per procuratorem producere cogitur. *Recess. Imp. de Ann. 1654. §. Zumahlen aber 2c. 112. §. Wie ebenin d'ssig 2c. 67. & resolut. Cam. de Anno 1657. §. Septembris. §. Damit auch 2c. 7.* In hoc oblatio necessaria non est, sed usquè quo à iudice aut parte exigitur, securè expectatur.

2. Illud solus præstat appellans nisi etiam appellatus beneficio appellationis nova deducere libellando velit, quo casu jure appellantis censetur, mandatum ad iurandum simul cum advocato exhibet & jurat, ut in causâ *Sib. contra Elvers appellationis, appellatus juxta & advocatus tale mandatum produxerunt & ad juramentum per sententiam admissi sunt 20. Sept. Anno 1659.* Hoc comune est utriq, litigantium.

3. In illo juramentum malitiæ, ejusque delatio non habet locum, quia hoc juramentum lex ipsa defert, in hoc secus, cum non præstetur nisi iudice aut parte exigente.

4. Illud fundatur in §. *Zumahlen aber 2c. 112.* hoc in §. *Über dieses verordnen wir 2c. 38.*

5. Illud præstant omnes sive sint consilarii Statuum sive non, procuratore saltem excepto, ex *resolut. Camera de die 5. Septemb. Anno 1657.*

In hoc soli excipiuntur consilarii Statuum, *der Churfürsten/Fürstē vnd Stände verpflichtete würckliche Räte/ so viel ihrer Herren rechtfertigungs sachen betrifft/* procuratoribus minimè exceptis.

6. In illo jurant procuratores in animam principalium in hoc in animam etiam propriam, quare

De Processu Causarum.

rarissimè sibi partibúsque hoc genus juramenti deferunt; scientes quamprimum delatum fuerit, sibi hoc ipsum referri.

An autem hoc juramentum calumniæ etiam in causis appellationum locum inveniat, dubitatur, quia speciali juramento in his causis utimur; At verius est illud generale tum causis simplicis querelæ, sive mandatorum sive citationis, tum etiam appellationib⁹ commune esse, de quo præjudicium recentissimum in causa B. contra B. 13. Martii & 20. Octobris Anno 1657.

Quâ etiam pœnâ plectendus sit advocatus hoc juramentum calumniæ generale præstare recusans, in Recessu novissimo de Anno 1654. non est expressum; Pœna ergò videtur esse arbitraria interim juxta modò citatum præjudicium ad exemplum juramenti appellationis pœna unius marcæ auri in Camera observata est.

Illius formulam in Camera usitatam primo libro proposui, hujus generalis juramenti formulam hîc subnecto.

Forma Specialis Mandati ad præstandum juramentum Calumniæ in Causis simplicis querelæ.

Wir Endes benandte bekennen vnd thun kundt hiemit jedermänniglich / demnach zu Einstell- lung vielfaltig verspürender frevelmühtiger Klagen / in des Heiligen Römischen Reichs Abschied vnd
Con-

de rebus à parte rei primo termino peragend's.

Constitutionen heilsamlich versehen / vnd geordnet / daß alle hohe vnd nidere Standts. Persohnen vnd Parthenen / so an wohltermeltem Kånserlichen Cammergericht einige Action vnd Klagen gegen einander einzuführen / oder aber gegen dem Kläger / mittels rechtlicher Eintred vnd gegen Nochturfft der erweckten Klag sich zuentwehren gemeint / wie auch deren Advocaten / wann es entweder die Parthen begehrt / vnd es die Richter darauff erkennt / oder auch von selbst in welcherley Theil des Gerichts von Ampts wegen auferlegt / ein gewissen End in Persona, oder durch einen darzu specialiter bevollmächtigten Procuratoren vnweigerlich vnd nechst gnugsamen Vorbedacht / vnd Erwegung der vnaußbleiblichen Straaff Meinen des / zu Gott vnd auff das Heilig Evangelium / in offentlichen Gericht schwören sollen / daß sie nemlich eine gerechte Sach zuhaben / Glauben / was sie vorbringen vnd begehren / nicht auß Gefährde oder böser Meynung noch Aufschub vnd Verlängerung der Sachen / sondern allein zur Nochturfft thun / die Warheit nicht verhalten / auff des Gegentheils Vorbringen oder Erzehlung der Geschichte / in allen seinen Umständen / ohne Gefährde antworten / vnd so bald sie auß den Beweisshumen / oder sonst in progressu der Sach befinden würden / daß sie eine vngerechte Sach hätten / davon abstecken / vnd sich deren gänglich entschlagen wollen / Alles getrewlich vnd ohne Gefährde. Vnd dann Wir (*inserantur nomina*) an erwehntem Kånserlichen Cammer.

De Processu Caularum.

Gericht in rechtlichen Process vnd Bereit gerathen/
 dannenhero dergleichen wohlverordneten End ab-
 zustatten vns nicht weniger als andere gehalten wiss-
 sen/ die Wichtigkeit was solcher Schwur an vnd
 auff sich habe vnd nach sich führe/ Vns gemeinsamb
 bekandt vnd wissend/ daß nemlich die ientge/ so zu des-
 sen Abstattung verbunden/ den Allmächtigen Gott
 Vater vnd Schöpffer aller Creaturen der das ver-
 borgene aller Menschen Herzen vnd Gedanken si-
 het/ Gott den Sohn vnd Heiligen Geist/ als Persön-
 lich zugegen/ durch die Aufreckung der drey Finger
 öffentlich zu Bezeugen anrufen vnd bitten/ daß Sie/
 so wahr ihnen vnd an ihrem letzten End/ durch sei-
 ne grundlose Barmherzigkeit gnädig seyn wolle/ als
 wahr Sie recht schwören vnd Ihr Vorgeben/ so Sie
 mit dem End bethowren/ Ihres Wissens die War-
 heit vnd keine Falschheit/ Betrug/ oder arge List da-
 hinten verborgē seye/ hingegen da sie wissenschaftlich falsch
 vnd vnrecht schwören/ mit Betrug vmbgehen/ oder
 eines andern in ihren Herzen vergewisseret vnd ver-
 sicheret/ als Sie äußerlich mit Worten vorgeben/ Ih-
 nen selbst das strenge Urtheil sprechen vnd der er-
 schrecklichen Straaff sich vnuerwerffen/ daß dadurch
 Ihr Leib vnd Seel dem ewigen Fluch vntergeben/
 vnd wann Sie/ als Meinendige Menschen/ an dem
 jüngsten Tag vor dem gestrengen Gericht Gottes
 erscheinen/ an Leib vnd Seel verdammet seyen. Wie
 nun das ein ieder Christenmensch wohl zu Herzen
 zunehmen/ vnd ehe Er sich zum Endschwur resol-
 viret/

de rebus à parte rei primo termino peragendis.

virt/die Schwere vnd Gefährlichkeiten deren man
 sich solcher Gestalt vntergibt / vorderist billich zu er-
 wegen/vnd ob sich eines anderen im Herzen / als Er
 mit Worten eusserlich schwören will / bewusst / sein
 Vorgeben auch mit reinem Gewissen beherzoren
 könne/ reifflich bey sich zuerforschen hat. Also auch
 Wir/ als vnserer Seelen getreue Vorstehere alles
 obiges/ vnd was Wir mit Endt zubestettigen haben/
 mit allen seinen Umständen bey Uns mit allem
 Ernst vnnnd Fleiß erwogen / vnnnd daß Wir obbe-
 schribenen von Uns erfordereten Endt / Unser am
 Hochlöblichen Kayserslichen Cammergerichte ange-
 brachten Sachen halben / mit auffrechtem vnd red-
 lichem Gewissen thun vnd ablegen können/bey Uns
 befunden/solchen aber selbst in Persohn vor Ge-
 richt abzuschwören/verschiedene/ erhebliche Verhin-
 dernussen eingefallen; daß darauff dessen Verzicht-
 tung Unserer wegen zu pflegen, Wir den Edlen vnd
 Hochgelehrten Herrn (*hic inferendum nomen Procura-*
toris) beyder Rechten Doct., aut Licent. vnd des Hoch-
 löblichen Kaysersl. Cammergerichts Advocaten vnd
 Procuratoren / auff zuvor derenthalben beschehene
 gebührende Versicherung vnd Einwilligung/ Spe-
 cial-Gewalde auffgetragen / also vnnnd dergestalt /
 daß derselbe an statt Unserer vorderist gerichtlich
 angeloben/darauff in Unsere eygene Seel / den Ein-
 gangs berührten Endt vor Gefährde zu Gott vnd
 das Heilig Evangelium abkatten/vnd was sich des-
 falls weiter eygnet/vnd gebühret/thun vnd præstiren

De Proceſſu Cauſarum.

ſolle. Was nun derſelbe alſo thun / geloben / vnd in
 Unſere Seel ſchwören wirdt / ſolches gereden vnd
 verſprechen Wir / gleich ob perſohnlich ſolches ge-
 than / gelobt / vnd in Unſere eygene Seel geſchworen
 hätten / auff vnd anzunehmen / auch ſiath / veſt / vnd
 ohnverbrüchlich zuhalten / vnd erwehnten Unſern
 Anwalde derowegen aller Gefahr vnd Schadens /
 bey verpfändung Unſerer Haab vnd Güter / aller-
 dings zu entheben. Deſſen zu Brkunde haben Wir
 Uns mit eygener Hand vnterſchrieben / vnd Unſer
 gewöhnlich Piſſſchafft beygedruckt. Geſchehen ꝛc.

*Forma Iuramenti Calumnie in Cauſis ſimplicis
 querela, wie es der Protonotarius in Audientia
 ablieſet.*

Ihr werdet ſchwören in krafft vorbrachten Spe-
 cial-Gewalts einen Eyd zu Gott vnd auff das
 Heilig Evangelium in Ewrer Parthenen / Princi-
 palen / auch Ewre eygene Seele / ſo viel Ihr davon
 Nachricht habt / daß Ihr glaubet eine gute Sach zu
 haben / daß Ihr auch keinen vnnothdürfftigen gefähr-
 lichen Aufſchub der Sachen begehret / ſondern al-
 lein zur Nothdürfft thun / vnd ſo offte Ihr im Rech-
 ten gefragt werdet / die Warheit nicht verhalten / auff
 deß Gegentheils Vorbringen oder Erzählung der
 Geſchichte in allen ſeinen Umſtänden ohne ge-
 fährde antworten / vnd ſo bald Ihr auß den Beweis-
 thumben oder ſonſten in progreſſu der Sachen er-
 fun-

de rebus à par e rei primo termino peragendis.

finden werdet / daß Ihr eine vnrechte Sach habet /
davon abstehen vnd Euch davon gänglich entschla-
gen wollet / auch in dieser niemand anders dann dem
jenigen so das Recht zuläßt nichts geben oder ver-
heissen wollet / damit ihr die Brtheil erlangen möget.

An autem fiscalis ab hoc juramento eximatur,
quæstionis dubiæ est; Nàm per Recessum novissi-
mum omnes hoc præstare obstricti sunt, quicunq;
specialiter non eximuntur; Verùm testante Gailio
lib. 1. obs. 90. à veteri juramento per observantiam
Cameralem exemptus fuit, quicquid etiam agit ex
consilio Dñ. Dñ. Deputatorum necessitate quâdam
officiû adactus agit, Ergò ex eo etiam hunc in cau-
sis fiscalibus immunem & exemptum dixerim.

Literarum ignari & qui scribere nesciunt hoc
speciale Mandatum ut exarabunt? De hoc dispo-
nitur in dicto Recessu §. Über dieses verordnen
vnd wollen wir re. 31. quod loci Magistratus vel per-
sona publica aut in defectu hujus duo honesti viri
subscribendo vices horum supplere possint,
modò in subscriptione nomen requi-
rentis ejusque requisitionem
apponant.

* *

TITU-

De Processu Causarum.

TITULUS XXXI.

De tertio termino.

J U X T A

Ord. part. 3. T. 14. 25. & 33.

Iuxta Recessum novissimum de Anno 1654., exceptis solis replicis ad exceptiones, productio libelli, responsio ad eundem, submissio ad acta priora ab utraque parte, & quæ plura sub hoc Titulo continentur de stylo præsentis in primo termino expediuntur, de quo in Titulo antecedenti, si tamen citatus justis ex causis terminum respondendi in primo reproductionis termino collegerit, responsiones hæc incidunt in terminum secundum.*]

Primo ab Actore articulos antè productorum additionales si opus sit producantur.

Sed sæpiùs Additionales Additionalium & supra additionales, eorùmque additionales quasi in infinitum hinc inde cumulati fuere, quamobrem placuit quibusdam generaliter statuendum & observandum ne sæpiùs quàm semel additionales nq; omnes & simul unâ vice ab unaquâq; parte producerentur, ultra illos nihil ampliùs, nec alii articuli admitterentur nisi prævio juramento, quemadmodum in Ordinatione constitutum sit, *part. 3. t. 14. § Es sol.* *ten auch 2c. & tit. 15. § Zum dritten 2c. & tit. 27. § Und sollen solche 2c.* Quidam verò rem ampliùs delib-

randam

de secundo termino (oli in tertio peragendis.

randam esse per majora censuerunt, quia propter facilitatem jurandi cum periculo partium cōjunctum foret, si regulariter & sine discrimine ad juramentum illud adigerentur, quamobrem judicis arbitrio illud committendum esse judicârunt, quemadmodum etiam per ordinationis leges arbitrium illud judici non adimeretur. *Vide Recess. Deput. Imp. Anno 1600. §. Es sollen auch* Additionales 2c. 126. ubi pragmatica sanctio est, ut ex æquo & bono judex moderetur, quatenus additionales articuli admittendi sint, & propterea statuitur ut nulli cuique procuratori liceat additionales, vel declaratorios aliósve articulos tūc demū ad probandum proferre, posteaquā adversarius dilationes suas probandi habuerit, multò minus quando Rotulus productus, publicatus, ejusque Copia sive exemplum communicatum fuerit *confer. Ord. d. 1. 15. & §. Zum dritten 2c. part. 3.*

[* Cessat tamen hæc constitutio, cū per Recessum novissimum de Anno 1654 additionales producere, in totum sit vetitum, *d. Recess. §. Es soll auch* hinführo 2c. 32, *]

Secundò in puncto exceptionum dilatoriarum vel respondetur, vel replicatur summarie aut articulatim. *Ord. p. 3. tit. 25.*

Hodie summarie solum, junctâ productione documentorum & reprobatorialium nisi à reo prorogatio sit petita & concessa, quo casu reus in hoc secundo termino excipit; probationes si quas habet, producit, & reconventionem instituit. *]   Se

De Processu Causarum.

Sed in appellationum causis notandum.

I. Si partes nihil novi in medium afferre nec in primâ instantiâ allata probare velint, appellantem hoc tertio termino articulis actisve repetitis vel voce vel scripto concludere atque omnia simul producere. *Ord. p. 3. t. 33 in princ.*

Idemque appellatus vel in instanti vel termino proximo facit, sed ulteriora scripta locum non habent. *Ordinat. eod. tit. & §.*

[*Si appellans ad acta priora submiserit, quod in primo reproductionis termino de stylo præsentī necesse est, appellato cui sat amplum deliberandi spatium in citatione jam antè indultum, incumbit, ut vel eodem modo ad acta in hoc primo termino submittat, vel si volet, & in quibusdam gravatum se conqueritur, libellum proferat. *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Auch in fällen 2c. 66.*]*

II. Si in Appellationum causis neque appellans neque appellatus vel nova deducere vel in priori instantiâ deducta probare velit, utrique in suo termino vel verbis vel scriptis concludendum esse: nec amplius postea audiendi. *Ordin. ibid. §. Wo aber in obgemeltem fall 2c.*

[*Imò utrique hodiè in primo termino. *d. Recess. de Anno 1654. §. Auch in fällen 2c. 66.*]*

III. Si appellans statim post litem contestatam, libellum appellationis vel acta prioris instantiæ: loco gravaminum repetierit, conclusêritq; , termino proximo appellatus respondebit, omniâque produ-
cet;

de secundo termino (olim tertio) peragendis.

cet, ac scripto concludet vel vivâ voce confestim submittet, *Ordin. d. tit. 33. §. Wo aber in obgemeltem fall 2c.*

IV. In appellans vel appellatus amplius quid proferre probare aut prius deducta amplius probare voluerit, eodem termino id proferre tenetur, *Ordin. d. tit. 33. §. Im fall aber da der Appellant 2c.*

V. In appellationibus à definitivis aut earum vim habentibus sententiis etiâ ex novis causis à prioris instantiæ tamen actione non alienis in alterâ sive ulteriori instantiâ agere licebit, *Ord. d. tit. 33. §. Und soll in solchen sachen 2c.* Itaque appellanti fas non fuerit novam actionem instituere, sed priori inhærere & articulos ex priori actione deducere cogitur,

Quòd si partes nihil novi vel narrabunt, vel probare animus illis fuerit: acta prioris instantiæ ad articulandum non admittuntur sed sine mora concludere jubentur *Ordin. d. tit. 33. §. Wo aber obgemelter massen 2c.*

Duplex autem cautela hoc loco observanda est.

Prima est pro litigatoribus justam causam foventibus quam observavit *Gail. lib. 1. obs. 128. n. 4. & §. ex d. Ord. t. 33. & §. Wo aber obgemelter massen 2c.* ut videlicet coram iudice prioris instantiæ causam accuratè instruant plenèque jura sua deducant, quo facto, ait, si alteruter litigatorum à sententiâ latâ appellet, & postea in gravaminibus, quæ sunt immediata causa appellationis, coram iudice appellationis omnia priora, putà, jam antea allegata in priori instan-

De Processu Causarum.

instantiâ repetat, & articulatim deducat: & appellatus statim post factam litis contestationem responsionibus omninò omissis, super non admissione gravaminum appellationis, eò quòd nihil novi contineant per generalia concludat ad acta se referendo, quæ inter easdem partes notorium inducunt: nam tunc iudex causâ cognitâ, talia gravamina neque ad respondendum, neque ad probandum admittere, sed causam ex officio pro conclusâ acceptare & definitivè pronunciare quod juris est, tenetur, quemadmodum quotidie in Camera sic procedendo observantur. *Hæc Gail d. obs. 128.*

[* Quæ & in Recess. novissimo de Anno 1654. §. Es sollen vnd mögen auch die Partheyen ic. 69. ita admonitionis ergò annotantur.*]

Altera cautela est pro appellatis, ut videlicet coram iudice appellationis renuncient puncto sive articulo appellationis, petantque appellantem compelli, ut in principali, omisso puncto appellationis à sententiâ interlocutoriâ, procedat: Cui petitioni iudex locum relinquere tenetur, maximè si appellantem injustam fovere causam & tergiversari animadvertat. *Vide Gail. 1. obs. 136. ubi hujus cautela præjudicio aliquot Camera annotavit.*

[* Vide etiam Tileman, de Benign. decisiv. relat. Synt. 3. d. 3. v. 5. n. 92. quæ tamen non aliter procedit, quàm si favor solius appellati in puncto appellationis versatur, non verò si in eo etiam versetur favor appellantis, vel etiam si quæstio in appellationem deducta

de tertio termino (olim quarto) peragendis.

deducta sit præjudicialis ad causam principalem:
*Vide Gailium d. loc. & Casparum Klock. tom. 3. consil. 187.
 q. 2. n. 11. 12. & multis seqq.*

Nam hisce casibus appellatus non potest renun-
 ciare favori appellantis; nec judex potest procedere
 ad causam principalem puncto præjudiciali non
 prius discussa. *]

TITULUS XXXII.

De quarto termino.

E x

Ordinat. part. 3. Tit. 15. & Tit 26.

Hodiè juxta Recessum Imp. de Anno 1654. ter-
 mino secundo vel tertio, *vide tamen qua. sub finem
 Tituli sequuntur. **

Primò contra articulos excipitur, aut si exceptio-
 nes nullæ sint, illis responderetur. *Ord. p. 3. t. 15. in princ.*

Secundò articuli defensionales & peremptorii si-
 ve elisivi producebantur. *Ord. ibid.* sed intellige, in
 causis simplicis querelæ hos articulos in quarto ter-
 mino hodiè producendos esse. *vide sup.*

Tertiò juramentum articulorum hinc indè pe-
 titum præstatur, ejusque vigore articuli vel respon-
 siones repetuntur. *Ord. d. tit 15. in princ.*

Quartò commissarii postulanti si ita videatur;

Bb b

& pro-

De Processu Causarum.

& probandi dilatio petitur *Ord. d. tit. 15. §. fin. Weiter soll ic.*

Quintò in puncto exceptionum dilatoriarum, vel articuli probantur, vel duplicatur: atque illicò ex adverso concluditur. *Ord. tit. 26. p. 3. §. Wo aber die replicatori Articul. ic.*

Deniquè exceptionibus dilatoriis per sententiàm reprobatis lis confestim contestanda, vel pro contestatâ acceptanda est. *Ord. d. tit. 26. part. 3. §. Und so nach gethanem ic.* sed noveris hanc ordinationis legem antiquatam esse. *Vide sup. Tit. de sec. term.*

[* De stylo novissimo juxta Recessum de Anno 1654, introducto, responsio ad libellum regulariter in primum terminum incidit, nisi reus seu citatus, ex causis relevantibus prorogationem obtinuerit, quo casu secundus, vices primi subintrat: Articuli peremptorii & elisivi sunt sublati, juramentum articulorum seu dandorum & respondendorum non antè præstatur, nisi iudice per interlocutum monente, Commissarii obtentis rei responsionibus in primo vel secundo termino rogari possunt. *]

COMMENTARIUS.

Commissarii postulantur:] Commissariorum nominatio & quæ ad commissarios pertinent unâ cum articulis probatoriis sed libello supplice separato exhibetur, vel postea coram Deputatis Commissarii vivâ voce nominantur & postulantur. *Recess. Imp. Spiræ Anno 70. §. Die Commissarien ic.*

de quarto termino (olim quinto) peragendis.

Et in Commissionibus petendis obiter hic notandum.

- I. Commissionem aliquando postulari, simul tque responsum est ad libellum, etiamsi in puncto responsionum, an videlicet sufficientes sint nec ne submissio adhuc hareat, nec dum iudicis interlocutoria publicata sit. Ord. t. 15. §. 2. *Wider soñ 2c.* Ruland. de Commission. lib. 2. c. 4. num. 2.
- II. Actori prius quam Reo commissionem probandi impetrandam esse: sed si Reus consenserit utrique parti simul probationes injungi atq; decerni posse. Ruland. de Commission. lib. 2. cap. 1. num. 18.

Si ita videatur:] Nam & sequenti termino illos postulare licet.

TITULUS XXXIII

De quinto termino.

E x

Ordinat. part. 3. Tit. 16. & Tit. 28.

Hodiè juxta stylum novissimum ex Recess. Imp. de Anno 1654. quarto vel tertio.

Primò, in puncto exceptionum contra articulos replicandum & concludendum: intellige, nisi termino proximo superiori replicatum atque conclusum fuerit. Ord. part. 3. tit. 15. §. 2. *Und also wider 2c.*

Secundò, Commissarii, si non antè petiti fuerint coram Deputatis postulantur. Ord. p. 3. tit. 6. in princ.

Bbb 2

Tertiò,

De Processu Caesarum.

Tertiò, ex adverso si contra agitur & si de Commissariis inter partes litigantes coram Deputatis convenire non possit, exceptiones contra eosdem opponuntur, quas postea actoris replicæ excipiunt. *Ord. d. tit. 16. §. Dargegen der ander Theil ic.*

Quartò, si probatione non fuerit opus uno scripto universæ causæ merita discussa hoc termino proponenda fuerint & concludendum *Ord. d. tit. 16. §. So fern aber die Kläger ic.*

Quintò, ad articulos defensionales sive peremptorios, intellige, in causis simplicis querelæ, vel respondetur vel replicatur. *Ord p. 3. t. 28.*

[* Exceptionibus peremptoriis & elisivis sublatiis, & Commissariis in primo, secundo, aut ad maximum tertio termino petitis, in quarto hoc termino nihil restat, quàm ut documenta scripturæ, & quicquid ad probationem facit, offerantur, Rotulus producat, publicetur, & communicetur, tam à parte appellantis in probatoriis, quàm appellati in repro-
batoriis. *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Nach verschei-
nung der Zeit ic. 48. **]

C O M M E N T A R I U S.

Exceptiones contra:] Intellige simul cum Responsionibus vel vivâ voce coram Deputatis. Vide sup. libr. 2. tit 10.

TITU.

de quinto termino (olim sexto) peragendis.

TITULUS XXXIV.

De sexto termino.

E x

Ordinat. part. 3. Tit. 17. & Tit. 29.

AT juxta Recessum Imp. de Anno 1654. & stylum novissimum termino quarto vel quinto, in quo quæ agenda sint repetere ex dicto Recessu §. Und demnach ꝛc. 50. nam quæ author hîc tractat, quarto in termino ut plurimum expediuntur. *]

Posteaquàm terminus probandi constitutus effluxerit, in sexto termino primò actor simulatquè ordine procedendi interpellatus fuerit attestationum publicationem petit: instrumenta atque jura producit: tempus adversario, nisi concludere in contentiis malit: & contra agendi potestatem concedit. *Ordin. part. 3. tit. 17. in princ.*

Secundò, si onus probandi actori impositum non est aut probatione opus non fuerit à parte Rei concludendum. *Ord. d. t. 17. §. Im fall aber daß ꝛc.*

Tertiò, in puncto defensionalium articuli vel probantur vel ad replicatorios respondetur, negatòsq; probandi facultas conceditur: vel deniquè duplicatur: nec ultra triplicas proceditur. *Ord. p. 3. tit. 29. §. Wo aber der Kläger ꝛc. & §. Wo aber solch des Klägers ꝛc.*

Bbb 3 Com-

De Processu Causarum.

COMMENTARIUS.

In sexto termino ;] *Vt ad terminum sextum perveniantur, solent procuratores attestationibus suam intentionem probaturi antequam terminus probandi labatur, vel post ejus lapsum, terminum ad producendum Rotulum examinis postulare, sed in hac termini postulatione Lex illa observanda fuerit, de qua sup, tit. 23 §. 1.*

Actor simulatque ;] *Vtpotè qui in primis intentionem suam probare necesse habeat, ut supra dictum est, itémque Reo faciendum esse, intellige, si exceptionum suarum probationem suscepit.*

Attestationum publicationem ;] *De testium publicatione ejusque effectu confer Mynl. obl. 32. cent. 4. & Gail obl. 103. & 104. n 5. lib. 1.*

TITULUS XXXV.

De septimo & reliquis terminis videlicet octavo, nono, decimo & undecimo.

E x

Ord. p. 3. T. 18. T. 19. T. 20. T. 21.
T. 22. & 23.

AT juxta Recèssum novissimum quinto & sexto, septimus enim & omnes reliqui per dictum Recèssum in totum sunt sublati. Sic

de septimo & reliquis terminis jam sublati.

Sic in quinto termino reus ad productum Rotulum seu reliquas probationes, si volet, excipit. *d. Recess. §. Nach verscheinung ꝛc. 48.*

Idem facit actor, ubi reus reprobatorioali examine usus fuerit & Rotulum seu alia documenta produxerit *d. Recess. d. loc.*

Ad exceptiones adversus Rotulum seu probatoria exhibitas in sexto termino sub præjudicio præclusionis viæ replicatur & ab utraque parte concluditur, *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Ebenmässig ꝛc. 51.* duplicare enim in puncto probatorialium vetitum est, *d. Recess. d. loc. **

In septimo termino à die quo copiarum attestatorum communicatae sunt, computando, probationes à parte actoris judicialiter prolatae exceptionibus à reo impugnantur. *Ord part 3. tit. 18. in princ.*

Intellige autem terminum hunc à die communicatarum Copiarum computari si de diligentia Procuratorum in illis petendis ex Protonotariorum relatione constet. *Mem Visitat. Anno 75. §. Im fall attestationen ꝛc. Cifn. fol 445.*

Quamobrem Scribae adnotabunt diem quo Copiarum attestatorum petita traditaque fuerunt, & Copias expeditas factasque esse tum Procuratoribus, tum Protonotariis, ut eam de re si opus fuerit referri & testari queant, significabunt. *Ordin. d. tit. 27. part. 3. §. Damit man auch ꝛc.*

Et Memoriali visitationis Anno 76. §. Ob auch wol den Partheyen ꝛc. cautum est, ut procuratores at-

De processu Causarum,

testationum Copias sibi à Cancellariâ edi postulant-
 res schedis diem ascribant, schedarumque istarum
 postea exempla ad excusationem sui proferant, &
 secus si faciant, post lapsum termini ne audiantur.
d. Mem. visitat. Anno 76. §. Ob auch wohl ic.

Sed cum post attestaciones publicatas hætenus
 Recessus à procuratoribus multiplicati fuerint, dum
 post terminum super illis procedendi obtentum ab
 illis significatum est attestacionum Copiam sibi
 primum esse communicatam & propterea peti-
 tum ut terminus à tempore habiti Recessus, id est, quo
 Copiam sibi communicatam esse in iudicio signifi-
 carunt, denumeretur, quia verò hoc per se juris est,
 & Ordinatio statuit. *part. 3. tit. 18. in princ. §. 2.* Ut ter-
 minus iste non nisi à Copiis habitis computetur &
 ex huiusmodi Recessibus sine difficultate atque
 disquisitione multâ cognoscere non possit, an res ita se
 habeat, an & quando procurator expeditionem Co-
 piarum sollicitaverit, & quando illæ factæ fuerint,
 ne quando illas postea redemerit, à quo tempore
 præcisè terminus incipere debet, non etiã à diē ha-
 biti Recessus, quo id post significatum est, modò a-
 liàs per ipsum non steterit. Quamobrem ut iudex
 quovis tempore de procuratorum diligentia vel ne-
 gligentia certior reddatur, & recessus isti supervaca-
 nei tollantur, placuit in posterum istiusmodi reces-
 sibus planè interdicendum, & diligenter semper ob-
 servandum esse, quando & quotiès procuratores
 attestacionum Copiam earumque expeditionem
 sol-

de septimo & reliquis terminis jam sublati.

solicitaverint, quo die expeditæ atque factæ, & redemptæ fuerint, originalibus attestationibus in iudicio adservatis consignetur, & ibidem tam iudex, quam procurator adversarius, sine difficultate & ambagibus quovis tempore eâ de re edoceri queat, secundum *Memoriale visitat. Anno 76. Vide Recess. Deput. Imp. Anno 1600. §. Als auch bißher post publicatas ic.* ubi pragmatica Imperii sanctio est, ne tempus quo attestationes è Cancellariâ obtentæ sint, in posterum judicialiter significetur: sed præfectus diem quo sollicitatæ & expeditæ fuerint & is qui Copias redemit atque accepit diem quo redemptæ fuerint originalibus Rotulis inscribant.

Deniquè ut reliquos terminos persequamur, in octavo ab Actore replicatur, eique omnia producere libet. *Ord. part. 3. tit. 19.*

In nono, à reo duplicatur. *Ord. part. 3. tit. 19.*

In decimo, conclusio scripto à parte Actoris profertur. *Ord. part. 3. tit. 21.*

Sic, inquam, terminorum aliquorum materiam sive actus describit.

Sed memineris hodiè ex Constitutione Imperii Anno 70. Spiræ publicatâ, terminorum istorum numerum diminutum, & post attestationes publicatas utrivis parti bina tantum scripta producenda esse, sed neutri duorum scriptorum numerum metamve excedere jus esse, quia in iudicis arbitrio sit, quantum fidei testium dictis tribui debeat. *Recess. Imper. Anno 70. §. Was vnd wie viel den abgehörten Zeugen ic.*

De Processu Causarum.

Verum enimverò quia multifariam contra Constitutionem hanc commissum fuit, & per indirectum plura scripta sive producta in iudicium irrepsere, quæ res multis recessibus non necessariis habendis occasionem præbuit, dum Reus tantum temporis spatium quantum actor sive appellans postularet, & quamvis illud effluxisset, attamen super adversarii probationibus quasi re integrâ agendi facultas Reo concederetur, & plerumque unaquæque pars processum peculiarem, una videlicet in puncto positionalium, altera in articulo sive puncto defensionalium institueret & prosequeretur, ex quo tandem variæ conclusiones eventuales nimirum puræ, itemque finales consecutæ sunt, ita ut non semper iudex eâ in re officio suo, ut decebat, justo tempore & maturè fungi potuerit. Sed quamvis in hoc dubio non omnium unanimis opinio esset, attamen plerique omnes iudicârunt magis seriò constitutionis illius dispositionem iterandam & præcisè observationem ejus injungendam esse, ita ut neutri parti ullâ ratione producta duobus plura producere liceret, id quod hoc modo commodissimè fieri posse visum fuit, si nimirum actor (quemadmodum eâ de re lex ordinationis esset *part. 3. tit. 17. in princ.*) vel appellans hujus rei initium faceret, & deindè Reus elisiones defensionales & exceptiones suas sine distractione i. e. ab articulo positionalium non segregatas proponeret. & has tandem ordine conclusiones sequerentur. Nam si cuilibet litigatori

de septimo & reliquis terminis jam sublati.

tori termino peculiariter constituto sua scripta producere liceret, fieri non posse, quin plura producta & rerum agendarum separationes inde nascerentur: & Reo etiam satis temporis suppetere, quo termino actoris durante Copias sibi in Cancellariâ expediendas curare, & postea illicò ad probationes adversarii terminum procedendi postulare possit, ita tamen ut ius esset judici ex speciali causâ pro qualitate negotii causâ cognitâ à parte unius vel alterius litigatoris pluribus productis locum relinquere, secundum *Ord part. 3. tit. 28. Vide Recess. Imper. Anno 1600. §. Nach dem in dem Reichs Abscheide Anno 70. 2c.* Ubi sanctio est pragmatica ut post attestations publicatas neutri parti suprâ duo scripta producere liceat: & Decretum Camerae Anno 93. Quo idem sancitur, & articuli positionalium à defensionalium articulo segregatione expressè interdicitur.

COMMENTARIUS.

Tantum temporis:] *Et ita terminus utrinque posceretur.*

Quamvis illud effluxisset:] *id est, eâ ratione actori terminus purificatus & via procedendi præclusa esset.*

Quasi re integrâ:] *id est, termino quasi nondum purificato nec via procedendi præclusa.*

Ejus rei initium faceret:] *Producendo videlicet scriptum probationis de quo Gail. lib. 1. obs. 103. n. final. & post.*

De Processu Causarum.

post publicationem attestatorum contra personas dictæque
testium ceteraque acta probatoria excipitur, quamvis de e-
jusmodi exceptionibus post publicationem attestatorum oppo-
nendo protestatio sive clausula reservatoria non præcesserit,
aut præmissa fuerit, ut vulgò præmitti solet, Gail obl. 87.
lib. 1. n. 4. §. & seq.

TITULUS XXXVI.

De Conclusionem causæ.

Ord. part. 3. T. 21. T. 22. & T. 23.

Conclusio causæ est actus judicialis, quo causa
vel causæ articulus aliquis concluditur aut pro
concluso habetur, ita ut disceptationi partium am-
plius locus non sit.

Itaq; concludere in iudicio idem est, quod ulte-
riori disceptationi sive disputationi renunciare, &
causam vel causæ articulum cognitioni iudicis com-
mittere sive iudicis cognitioni, ut vulgò loquuntur,
submittere. & pro concluso habere.

Conclusio causæ quamvis in processu necessario
non requiratur, sive ut in foro loquuntur, de sub-
stantia processûs non sit, sed absque nullitatis vitio
omitti queat, attamen in Iudicio Camerali nun-
quàm omittitur, & ne interlocutoria quidem sen-
tentia unquàm publicatur, nisi conclusio partium
præ-

de Conclusionē causæ.

præcesserit, aut causa à iudice pro conclusa acceptata fuerit. *Gail. lib 1. obs. 107. n 1. & 2.*

[* Quòd ultimum adversus partem concludere tergiversantem in contumaciam fieri solet, quando sufficientes dilationes datæ sed non observatæ sunt, *Myns. 3. obs. 17. relat. 3. apud Klock n. 426.* comminatione tamen ferè semper præmissâ, *]

Itaque in Camerâ tum ad interlocutorias tum ad definitivas semper concludendum.

[* Dividitur conclusio in tacitam vel expressam, in simplicem & puram vel quæ fit cum reservatione, si quid facti. *Vide de effectu conclusionis Thom. Michaëlis in relatione causæ Elckerfeld contra Olderbockumb apud Klockium relat. 1. n. 234. & multis seqq. & Wilhelm. Dursfeldt. relat. 3. apud eundem n. 426. & 432. **

IN CONCLUSIONE videndum.

I.

Conclusio quotuplex sit, Conclusio causæ fit

vel { facta partium interveniente.
ipso jure.

Factum ad conclusionem interveniens

est { scriptum,
aut
vox viva.

Hanc verbalem appellant, quamquam practicoꝝ rum vulgus illam interdum verbalem indifferenter nominet.

II. DE

De Processu Causarum.

II.

DE ADJUNCTIS
Conclusionis.

Inter adjuncta conclusionis primò tùm tempus
tùm modus concludendi numerantur.

De tempore concludendi Ordinationis leges
sunt:

1. Ut ad conclusionem rei verbalem actor illi-
cò: Ad scriptam illicò vel proximo termino vivâ
voce concludat. *Ord. part. 3. tit. 23 in princip.*

2. Ut reus actore concludente idem vel confe-
ssim vel proximo termino faciat. *Ord. d. t. §. Gleicher
gestalt so der 2c.*

3. Ut per Decretum judicis jussus concludere;
in continenti parere necessè habeat. *Ord. t. eod §. Wo
aber einem procurator 2c.* Ad concludendi modum
quantùm attinet conclusiones verbis iisque paucis
& sine repetitione priorum, & hac verborum formâ
præstantor: In causa N. contra N. dico ad ea quæ ab
adversario acta sunt generalia, & repeto priora &
ad cognitionem judicis submitto. *Ordin. d. t. §. Und
sollen hinfürter solche 2c.*

Quoties ab alterâ litigantium parte nihil novi in
medium allatum fuerit, alteri vivâ voce conclude-
re & adversario nisi causas novas jurejurando pro-
bet eandem concludendi necessitatem afferre li-
cebit. *Ord. d. t. & §. Und sollen hinfürter 2c. v. Oder
auch mit einführung etwas neues 2c. & §. So aber
etwas neues 2c.*

Extra

de Conclusionē causæ.

Extra hunc casum nemini alterum conclusionē subitā obruere, sive concludendo præcipitare licito. *Ord. d. t. §. So aber außserhalb dessen ꝛc. & nemini procuratorum nisi mandato sufficienti ad iudicium legitimato in causa concludere fas esto. Ord. d. t. §. Es soll auch kein procurator ꝛc.*

Procuratores si quid ad causam pertinens proferre habuerint, in scriptis proferunto, adversario illud oppugnandi facultate concessâ, & vivâ voce ne concludunto, nisi meritis causæ antè sufficienter discussis. *Memor. visitat. Anno septuagesimo octavo.*

Cui scriptum ampliùs proferre nullum licet, illi per generalia, antequaquàm vero scripto aut schedulam concludendum sive submittendum. *Decret. Cam publicat. 13 Decemb. Anno 93,*

Conclusionibus scriptis novi nihil nisi quòd antè allatuisse, & nunc primùm innotuisse jurejurando affirmatum fuerit, immiscendum. *Ord. part. 3. t. 21.*

[* Jusjurandum hoc requirit speciale mandatum, quòd procurator talia rogans sub manu sui principalis simul producat vel ad minimum ad ejus productionem se offerat, necesse est. *Myns. 2. obs. 53. **]

Et eadem lex Reo nisi vivâ voce concludere mallet, observanda. *Ord. part. tit. 22.*

[* Olim in concludendo juxtà *Ord. part. 3. tit. 23. §. Und sollen ꝛc. 4. hac verb. se he es zur Richterlichen Erkandnuß oder simpliciter Ges es ꝛc.* observabantur, hodiè satis est, si repetantur priora & petatur sententia.*]

Secun-

De Processu Causarum.

Secundò inter conclusionis adjuncta numeratur conclusionis rescissio, de qua in scriptis postulanda, & eò quòd æquum fuerit statuenda, intellige, si quid novi post conclusionem causæ inciderit, quod in medium afferens se antea ignorasse jurejurando asserit. *Ord. part. 3. tit. 23. statuit. §. So aber etwas neues ic.*

[* Vide *Gail 1. obs. 107. n. 10. Mynsing. 6. obs. § 6. Ru-land. de comm. & comm. p. 1. lib. 2. cap. 18. n. 9. Quamvis sæpè sub hoc prætextu causæ antiquæ diùque conclusæ ab hæredibus, quibus nihil facilius est, quàm talia remorandæ causæ ergò conquirere, malitiosè in novam litem trahantur, experientiâ teste. An aut conclusio rescindatur ex officio, an verò præviâ restitutione, in eo non conveniunt Dd. priùs tamen verius & saniori opinioni Dd. convenientius videntur. *Mynsing citato loco & 2. obs. § 3. ***

Tertium conclusionis adjunctum est conclusionis prioris dissimulatio, de qua *part. 3. tit. 23. §. finali* cavetur, ut procuratores posteaquam causam concluderint, & post conclusionem aliquid proferre necessè habuerint, conclusionem antè factam non dissimulent.

Quartum conclusionis adjunctum est quòd sit quasi quædam termini ad procedendum petitio. *Ord. part. 3. tit. 2. §. fin.* Ubi Ordinatio statuit, ut in causis appellationum post factam litis contestationem appellanti, vel si ad litis contestationem in contumacienti concluderit appellato terminus ad procedendum ulterius concedatur.

Quin-

de Conclusionē causæ.

Quintum conclusionis adjunctum est clausula reservatoria, quæ vulgò fieri solet, salvâ nimirum scripturarum productione, sed in Judicio Camerali conclusio cû reservatoria ejusmodi non admittitur, quia secundum leges processûs omnia & singula suo loco atque ordine proponenda & producenda sunt. *Gail lib. 1. obs. 107. num. 15. & finali.*

Sed cum clausula oblationis (si quid facti) conclusum esse parti concludenti profuerit: quia vigore hujus clausulæ in Camerâ conclusiones sæpius rescinduntur, & facti, quod in actis quidem allegatum sed sufficienter probatum non est, probatio ulterior injungitur. *Gail, d. obs. 107 lib. 1. num. 8. & 9.*

[* Vide *Ruland. d. loc. & Wilhelm. Dursfeldt relat. 3. Klockii. n. 432. Gylm. præjud. Cam. verb. Conclusio &c.*]*

III.

DE PUNCTIS SIVE ARTICULIS

in quibus Ordinationis Decreta aliæve leges
Conclusionem præcipiunt.

Punctorum sive Articulorum, in quibus Ordinationes aliæve leges conclusionem præcipiunt, genera quinque sunt.

Primum genus est exceptionum. In puncto exceptionum contra articulos non duplicandum, sed ad replicas utrinque concludendum est. *Ordin. part. 3. tit. 15. §. Und so also wider ic.*

De Processu Causarum.

In puncto dilatoriarum & similium exceptionum ultrà duplicas non procedendum sed in eâdem vel proximâ audientiâ concludendum. *Ord. p. 3. tit. 26. §.* Wo aber die Replicatorii articuli &c.

In articulo exceptionum peremptoriarum cum triplicis conclusiones simul in scriptis proferendæ mox sine ulteriori scripto vivâ voce utrinque concludendum submitteudumque *Ordin. part. 3. t. 29. §.* Wo aber solch &c.

Secundum genus est in puncto responsionum, in quo non replicandum, sed replicis omiſſis concludendum & submitteudum. *Ord. part. 3. t. 13. §.* So auch jezt angeregter &c.

Tertium genus est in puncto attestationum, in quo duo utrinque scripta & non plura producenda & postquàm ea prolata fuerint, in hoc puncto concludendum. *Vide supra T. de septimo & reliquis terminis §. &c.*

[* Imò hodiè ex Recess. de Anno 1654. §. Wud demnach &c. § 1. unum scriptum à parte quâlibet admittitur, & in hoc concludendum est *]

Quartum genus est in puncto executorialium, de quo suo loco.

Quintum est in puncto expensarum de quo infra.

Prætereâ hîc notandum, I. quòd licet post conclusionem causæ nihil ampliùs judici exhibendum sit, attamen in Judicio Cameræ Imperialis judici cõsilia sive informationes juris exhiberi soleant. *Gail obs. 107. n. 13, Mynsing. 6. obs. 56. n. 14. Fichard. 2. consil. 97. n. 111.*

II. Quòd

de Conclusionem causæ.

II. Quòd conclusio in termino omissa pro facta intelligenda sit. *Mem. Visitat. Ann. 56. Cisp. fol. 390. Den. Terminorum præjudicium §. 2.*

[* Notandum Conclusionem partium non obesse quò minus iudex eam rescindere atque ulteriorem probationem injungere possit, *Gail. in d. loc.* Nam hoc in Camera quotidianum est.

Et III. in hoc supremo totius Imperii iudicio, à quo nulla datur appellatio aut de jure novo revisio ad effectum suspensivum, facilius admittenda esse nova jura partium etiam post conclusionem quam rejicienda, supremæ enim audientiæ quæ ultimam manum litibus imponunt, ad hoc semper faciliores esse debent juxta *Thom. Michaelis relat. 1. apud Klockiū n. 261. **

COMMENTARIUS.

[* In puncto dilatoriarum:] Verū est per ordinationem in hoc & sequentibus quousque replica, Duplica, & quæ sunt reliquæ admittantur esse provisum; Verū oblatā facultate agendi Procuratoribus nihil frequentius est, quàm scripta etiam supernumeraria exhibere, iudex quoque ubi viderit è re causæ esse, ad Ordinatione præscriptos terminos non ligatur, sed scripta etiam majori numero servatā tamen inter partes aequalitate, admittit.

A §. prætereà hîc notandum:] Notæ informationes juris breves relationes, ex actis, recapitulationes, consilia, & quæ sunt similia extrajudicialiter quocumque tempore per

De Processu Causarum.

manus lectorum ad acta exhiberi inq; illis argumenta decidendi ita deduci, ut Dno referenti in expeditione cause illa advertere facile sit, *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Zu dermahliker 2c. 90. vers. Wie auch rechtliche 2c. Sic in causâ Hervordt contra Johann Dederdine à parte Hervordt exhibita brevissima informatio pro sublevando Dno referente super dubio, An gravamina appellatationis hâc in causâ exhibita ad respondendum sint admittenda vel non? quod imitationis & exempli gratia hic adduco, &c.*

Supplicationes etiam pro maturandâ sententiâ ita frequentissimè concipiuntur, ut tam factum quàm jura in eâ deducantur valeantque instar modò dictæ informationis. Verùm in decisione cause in referendo & votando quantum ad jura non ultra quàm quatenusprehenduntur actis esse conformia, quòad factum verò nihil attenduntur. *Recess. Imp. de Anno 1654. d. §. Zu dermahligen 2c. 90.*

Quòd si: quid in facto novi in illis adductum sit, vel ex aliis causis judici ita visum fuerit, per sententiam injungit, ut scripta extrajudicialiter exhibita judicialiter producantur; ut factum in causâ N. contra N. 13. Octobris Anno 1654. & causis quamplurimis aliis.

Pars etiam adversa si extrajudicialibus hisce informationibus sibi præjudicatum iri metuit, in conquirenda harum Copia operosus est, & eâ obtentâ ex sua parte similem exhibet aut refutatoriam alterius. *]

Sit quasi quædam termini:] *Vide Denais t. conclusio in causa §. 9. ubi legem ordinationis quæ est part. 3, tit. 32. §. final. his verbis reddit: Litis contestationi ait, appellans conclusionem, si velit, loco petitionis termini adnectito.*

TITU.

de terminis instantiæ observandis & præteritis &c.

TITULUS XXXVII.

*De Terminis instantiæ observandis & præteritis
vel mendosè habitis reparandis.*

Ord. part. 3. Tit. 36. Tit. 37. Tit. 38.
& Tit. 39.

HÆc igitur terminorum instantiæ in Judicio Camerali series, hic actuum judicialium sive rerum in singulis terminis tractandarum ordo est, & termini illi diligenter observandi fuerint, nisi enim observentur, Ordinationis multa committitur, ut lex ordinationis est, part. 3. tit. 37.

[* Quæ est aureus Cameralis ein Büldenthaler ad 4. Kopst. hæc enim est pœna Ordinationis, Die Straaff der Ordnung/ ad differentiam ejus quæ fit nach ermessigung & duos aureos Camerales continet. *]

Sed hodiè terminorum non observatorum pœna præjudicialis. Et numerum productorum quæ terminorum adjuncta sunt legibus ordinationis definitum, duplicas, inquam, & quadruplicas excedere non licet, & si quid amplius accesserit ex actis exterminandum Ordinatio. part. 3. t. 38. & 40. §. Wo auch die Procuratores &c. si tamen necessitas causæ ita postulaverit, judex partibus postulantibus aut ex officio etiam triplicas & quadruplicas admittit ita tamen si jurejurando affirmatum fuerit necessitatem causæ ita postulare, Ord. part. 3. tit. 38.

De Processu Causarum.

¶ Et quando in causâ aliquâ aliæ exceptiones siue res necessariò agenda, quæ legibus ordinationis definitæ non sunt inciderint, etiam in illis suprâ præscripto modo procedendum. *Ord. part. 3. tit. 36.*

Præterea termini essentiales vel præteriti vel mendosè habitî non iteratâ productione priorum scriptorum, & paucis verbis instaurantor: simulq; cum anteaكتورum nudâ repetitione & assertionem concludendum. *Ord. part. 3. tit. 39.* quam vulgò processûs instaurationem vel redintegrationem vel reparationem vel renovationem vocant.

Ad processum igitur reparandum primùm actor libellum pro tribunali repetet, tempusque, diem videlicet & annum significet, quo antea libellus fuerit exhibitus. Et secundùm illius tenorem dicit actionem suam optimo jure fundatam esse animo & intentione litem contestandi, quam statim contestatur ad omnem legitimum effectum.

Pòst Reus conventus repetit exceptiones suas, & similiter diem, annumque significat, quo judicialiter antea exhibitæ fuerint, & ad litem negativè contestandum, actionem adversarii fundatam esse negat, Deindè actor repetit juramentum calumniæ à se præstitum cum omnibus clausulis. *Vide Iohannis Oldendorpii Progymnasmatum fori: De renovatione Processûs iudiciarii inutilis, & Noëum Meurer. part. 4. nu. 13. Von Erneuerung des Proceß.*

de processu instantiæ in quibusdam causis speciali.

TITULUS XXXVIII.

*De Processu instantiæ in quibusdam causis
speciali.*

Processus instantiæ specialis in plerisque causis observatur, quæ suâ naturâ ad Cameram pertinent quales potissimæ sunt:

1. Causæ Mandatorum.
2. Mandatorum cum clausula.
3. Causæ Mandatorum sine clausula (à causis enim Mandatorum initium processûs specialis facere lubet, utpotè, quæ in plura causarum genera incidant.)
4. Causæ fractæ pacis.
5. Causæ purgationis.
6. De processu in causa fractæ pacis profanæ.
7. De processu speciali in causa purgationis.
8. De processu in causis fiscalibus.
9. De processu in causis litigiosæ possessionis.
10. De processu in causa relaxationis juramenti ad effectum agendi.
11. De processu in causis pignorationis.
12. De processu in causa L. Diffamari.
13. De processu nullitatis.
14. De processu reconventionis.

De Processu Causarum.

TITULUS XXXIX.

De processu in causis Mandatorum.

CONstitutiones quædam Imperii sunt de processu, quæ non ad certam aliquam causarum Mandati speciem, sed in genere ad omnes Mandatorum causas, qualescunque sint, pertinere videntur, cujusmodi sunt:

I Si in primo termino vel etiam ulteriori de partitione non doceatur, sed tantummodò exceptiones, sub- & obreptionis eæque prorsus irrevelantes & frivolæ & vix speciem aliquam habentes, quam obrem attendi debeant, producantur, diversæ in Camerâ opiniones fuerunt, alii voluerunt ulteriorem terminum ad docendum de partitione non præfigendum sed statim ad declarationem pœnæ procedendum esse, cum jam constet de contumaciâ & temeritate partitionem protrahentis: Alii id stylo in Camerâ usitato contrarium esse judicârunt, & sine Statuum Imperii voluntate nihil hâc in re mutandum, neque verò hoc casu aliquid certi statui posse, sed potius & regulariter judicis arbitrio commitendum esse, quænam adeò frivolæ exceptiones dici & haberi debeant. Imò fieri posse, ut non solum partes ipsæ, tanquam in propriâ causâ affectionatæ (quam obrem etiâ doli accusari nequeant) verum etiâ judices ipsi ejusdem hâc in re sententiæ non sint, attamen si judices unanimiter judicarint exceptiones

de processu in causis Mandatorum.

ptiones ejusmodi colorem sive prætextum ad remorandum partitionem nullam habere, & partes eâ de re facile per advocatos edoceri potuisse, vel debuisse (veluti si exceptiones ad causam principalem solummodò & jus ipsum dirigantur, vel constitutionibus Imperii ipsis expressè prohibitæ & repudiatæ sint,) illo casu ad declarationem pœnæ procedere liceat, ità tamen ut ad parendum terminus angustior & perbrevis præstitueretur, & forsàn etiàm in comminatione eventuali declarationi pœnæ simplicium simul annectatur. quòd in eventum partitionis non præstitæ arduiores processus sine ulteriori imploratione ex Cancellaria postulanti edi debeant. Ex hac controversia ad *Status Imperii deputatos Anno 95. Spira* delata alii secundam opinionem simpliciter amplexi sunt: alii distinguendum esse putarunt inter exceptiones dubias & frivolas, atque omninò irrelevantes, quas judex ex circumstantiis æstimare & omninò irrevelantes si deprehenderet, è vestigio Reum in pœnam declarare deberet. *Vide Recess. Imp. de Anno 1600. §. Im fall da* in primo termino 2c. 56, Ubi pragmatica Imperii sanctio, si in primo termino vel ulteriori nihil de partitione doceatur, sed tantummodò exceptiones sub- & obreptionis producantur, sed illæ prorsus frivolæ & nullâ ratione admittendæ sint, non statim ad declarationem pœnæ procedendum, sed hætenus stylum Camere usitatum observandum esse; ità si exceptiones irrelevantes esse judicentur unâ cum eventuali de-

De Processu Causarum.

elatione in eventum partitionis non præstitæ arctiores processus sine ulteriori imploratione decernantur.

[* Forma hodiè talis est: daß er einwendens vñ gehindert zu pariren schuldig sey / vñd wann er dem also nicht nachkomme / daß er jetzt alsdann / vñd daß als jetzt in die Straaff dem Kaysersl. Mandato einverleibt gefallen seyn / auch die arctiores ohne ferner anruffen auß der Cangelen gefolget werden sollen / *quicquid tamen sit, arctiores ad has sententias, nisi realis poena declaratio subsequatur, raro dantur.**]

Si exceptionibus non obstantibus, paritio per sententiam Reo injuncta fuerit, & is postea intra terminum aliquo modo, attamen non plenè, sed particulariter paruerit, & de partitione docuerit, interdum hætenus, quia aliquid præstitum est parendo, & contumacia non vera sive plena commissa, neque tempus ulterius ad docendum sub eventuali declaratione præfixum est, & eâ ratione sæpius debita paritio protracta fuerit, & id non semel, sed postea sæpius factum & continuatum fuerit, & semper pro evitanda & eludenda poena tantum particulariter aliquid præstitum, ratione ejus, in quo paritio præstita non est, ad cognitionem judicis submitendum, ejusque decisio expectanda fuit, idque non parum tum judicio, tum causis impedimento esset, conclusum est in posterum exceptionibus sub- & obreptionis locum amplius non habentibus, sed per sententiam rejectis & vel ex Mandato vel aliundè
 h con-

de processu in causis Mandatorum.

si constet, quantum & quâ in re parendum sit, & nullâ amplius liquidatione vel declaratione opus fuerit, & tamen Reus omne id, quod jam certum & liquidum est, non plenè, sed particulariter præstiterit, & de eo intra terminum docuerit, hoc casu re-ctâ ad declarationem pœnæ procedendum esse, ut fraudi partitionem protrahentium & remorantium obviatur, cum aliàs idem sit non facere, vel non debito modo facere, & quidem scienter & ex proposito facere. *Vide Recess Imp Spira, Anno 1600. §. Die weil auch zu unser vnd gemeiner Stände 16, 57.*

3. Rebus ablatis ex mora peremptis vel non amplius extantibus earum æstimatio debetur. Quæ situm igitur fuit; si in mandatorum causis æstimatio damni facti & impensarum sive sumptuum summam viginti florenorum non excedat, an hoc casu exigua illa summa præcipuè verò, si lis sit inter Imperii Status vel personas immediatè Imperio subiectas sine discrimine juramento judicialiter præstando vel in tam exigua summa iudicis æstimationi vel moderationi, quæ præcedere consuevit standum, & sine alia partis æstimatione juratoria paritio secundum summam per moderationem constitutam statim injungenda, quia in hoc puncto de eo duntaxat lis esset, quòd justum pretium excederet, id quod in tam exigua summa infra 20. florenos adeò magnum esse non possit, & propterea etiam utriusq; partis existimationi non parum detrahatur, si vel illud petat vel præstare cogatur, cum juramentum
maxi

De Processu Causarum.

maximi momenti & periculi res, & exorbitans quasi remedium sit, quod non nisi in magni ponderis negotiis admittendum, quemadmodum etiam de stylo Camerae ex similibus causis quod videtur in expensis idem observatur, si illarum taxatio 20. florenorum summam non excedat condemnatio vel adjudicatio simpliciter & absque juramento fiat. Sed communior opinio fuit stylum hactenus usitatum observandum esse. I. Quia tale juramentum plerumque non ipsos principales, sed tertios, quibus damnum datum est concernat, qui simul juramentum praestare cogantur, II. Quia principales omnia certe scire nequeant, & inter sese litigent, juramentumque praestare si illis grave sit, partis adversae monito acquiescere possit. III. Quia discrimen sit inter expensas, quae verè notoriae sint & inter aestimationem quae ex affectione alicujus incrementum capere possit & reverà juramentum in litem sit. *Concl. Camer. Dub. 41. Quae communis opinio Ordinum Imperii pragmatica sanctione Spira Anno 1600. §. Obvol auß vorbrachten bedenden etc. 60. confirmata est.*

[* Vide Scipionem decis. Cam. 212. lib. 3. qui distinguit causas expensarum judicialium Gerichts-
kosten à causis pignorationum aliorumque mandatorum. Vide etiam Schwann. obs. Cam. 94. qui rationem hujus in eo collocat, quod iudex in expensarum judicialium taxatione quodammodo certus sit, in aliis secus. *]

IV. In puncto sub- & obreptionis processus multis modis

de processu in causis Mandatorum cum clausula.

modis producebatur, & per partes litigantes non secus atque in processu ordinario per multos articulos, responsiones multiplices, & in probationibus per plures dilationes hinc inde procedebatur contra *Visitatorum Camera Decretum Anno 68. §. Demnach* &c. Sed quia in hoc puncto rarius submittebatur, & propterea à iudice non statim animadverti, neque ut decebat mutari poterat publicam Imperii lege Domini Camerales conscribendam esse cœsuerunt, ut magis propriè procedatur, & id quod ad causam principalem pertineret, nunquam immisceretur, atque in probationibus causarum ratione habitâ angustiora oblationum spacia constituerentur, & legem hanc violantes graviore pœnâ afficerentur, & superflua rejicerentur. *Conclus. Camer Dub 48. Vide sanctionem Imperii pragmaticam hac de re in Recessu Spire Anno 1600. &c. §. Es ist nicht wenig verhinderlich* &c. 64.

TITULUS XXXX.

De processu in causis Mandatorum cum clausula.

IN causis Mandatorum cum clausula actor in termino reproductionis, ut vocant, olim libellum proponere necesse habuit, sed hodiè necesse non habet, secundum Constitutionem Imperii Anno 94. Ratisbonæ §. *Diessell auch* &c. 87. circa Mandatum cum clausula, &c. Ubi sancitur hodiè in causis mandatorum

De Processu Causarum.

datorum cum clausula actoris libellum producere necesse non habere, sed à parte citati sive rei producendos esse causales, sive exceptiones, quamobrem mandato parere non teneatur, *Confer Decretum Camerale publicatum 13. Decemb. Anno 93.* quod in causis mandatorum cum clausula libellum vel in scriptis, vel viva voce duntaxat per repetitionem narratorum loco libelli proferre jubet cum annexa petitione omnia verbis quam paucissimis, secundum *Decret. 7. Julij. Anno &c. publicatum*. Sub pœnâ absolutionis à citatione. Et sufficit, si à parte actoris ad causales illas sive exceptiones oppositas declaratio pœnæ duntaxat petatur, quemadmodum in causis Mandatorum sine clausula fit. *Vide Schvvanm. obs. Cam. II 2. per tot.*

Sunt tamen qui ex re Actoris esse arbitrantur, si Actor, actionis summa in in narratis supplicationis vel mandati non satis dilucidè neque plenè deducta, libellum articulatam vel in primo termino Rei exceptionibus non obstantibus, vel postea exhibeat, idque d. *Recess. Imper. Anno 94. & 5. Dierweil* auch &c. circa mandata confirmari asserunt. *Vide Frider Mindan. lib. de Process. cap. 9. num. 5. Confer Nœum Murar. de Process. Cam part. 2. num. 175.*

[* Quia libello non est opus, nec etiam litis contestatione opus erit, juxta *Symon. Tolman. relat. 6. Klokii n. 6. **]

Causales sive exceptiones Rei interdum sequuntur Replicæ & Replicas Duplicæ, & Duplicas Conclusiones, sed ultra Duplicas secundum Ordinationis

dis

de processu in causis mandatorum cum clausula.

nis legem non proceditur, nisi iudex etiam triplicas ex certa causa admiserit.

Exceptiones si à Reo articulatim deducantur, ut interdum deduci consueverunt, & relevantes sint Actori ad easdem, nisi ultrò respondeat, responsiones injunguntur & contra illas, si velit, defensionales five peremptoriales producit: ad quos postquam Reus responderit, & alteruter vel uterque commissarios & testes nominaverit, attestaciones hinc inde prolatas, tandem scriptum probationis excipit & ad finem usque proceditur, quemadmodum in aliis causis simplicis querelæ.

[* Hodie tamen non causales articulatae sed nervosa summaria deductio juris à parte citati in primo termino exhibenda, an sub rubricâ exceptionum sub- & obreptionis, an sub aliâ, perinde est. *]

In causis mandatorum cum clausula inter mandata cum clausula de relaxandis captivis & alia, puta, de restituendo, non turbando, & similibus, distinguendum esse arbitratur. *Gailius lib. 1. obs. 78*: In illis absque litis contestatione, atque solenni processu & summarie procedendum esse; in his verò legitimū processum & juris ordinem observandum esse putat.

[* Quod tamen quantum libelli exhibitionem attinet, per Recess. Imp, de Anno 1594. post obitum Gailii & postquam observationes suas compilavit, immutatum est. *]

Sed quis partitione factâ pœnâque mandati persolutâ mandatum impugnare eoque nomine cum adver-

De Processu Causarum.

adversario jure judiciòque experiri velit : in foro ordinario lis illa disceptanda est. *Ordin. part. 3. tit. 23. vers. Wolte aber in angeregten fällen 2c.*

Sed dubia hîc quædam sunt Ordinibus Imperii Deputatis Anno 1600, à Dominis Cameralibus proposita sed nondum in Imperio decisa.

Quæritur enim I. si hodiè in causis mandatorum cum clausula in primo termino citatus Reus compareat, & nihil excipiat, sed terminum solummodò idque vel generaliter, vel ad excipiendum petat, quin is ei, etiamsi nihil impedimenti allegaverit vel docuerit, indulgendus sit, nemo est, qui dubitat, sed ambigitur, quâ formâ is terminus, sive ad quid faciendum concedendus sit, an ad partitionem, an ad agendum, an verò ad utrûmq; simul alternativè? Parère mandato quin Reo semper integrum sit, extra controversiam est: Verùm quamdiu de eo quasi deliberandi spacium superest, neque dùm constat, an Reus excipiendo non ampliùs audiendus sit, De partitione quicquàm, vel alternativè etiam statui posse plures negant: Nàm id esse superfluum per se, cum aliàs insit, nec non nisi effectu, pendente nimirum adhuc eligendi & deliberandi termino, putant. Citationem enim conditionalem esse sicut & mandatum, scilicet si Reus se gravatum vel non gravatum putaverit, hoc casu compareat: sicut & hoc casu non citetur quidem ad agendû quisquam in judicio, illo vel eo casu, videlicet si se gravatum putet, citetur, id- què ad eum finem, ut causas gravaminis proferat.

Cur

de Processu in causis Mandatorum cum clausula.

Cur igitur compareat planum est, atque licet adhuc animum mutare possit, tamen ut mutet, vel circa partitionem quicquam agat, constringi prius non posse quam puncto exceptionum penitus expedito (quã ad rem iudicis cognitione opus sit) Et tunc demum in puncto partitionis, & pœnæ, procedi posse: Prius verò sine omni præsertim citatione eo in puncto nequaquam, quare nondum de partitione quicquam pronunciari posse existimatur, aut ejus in sententia mentionem cum effectu, & pro qualitate hujus processus, & mandati fieri posse. Ne tamen partitionis necessitas penitus sublata censeatur, majoribus placeat, generaliter pronunciandum esse, *was sich zu handlen gebühret* / & ad hoc præfigendum terminum, magis quam juxta verba citationis specificè ad excipendum, vel gravamina causalèsve producendum.

Alii autem mentionem expressam partitionis minimè omittendam in sententia existimant, utpotè quæ principalis pars sit mandati & nondum sublata, quinimò priusquam exceptiones producantur, nec reverà suspensa sit, cum potius exceptiones quam paritio (quæ purè & statim sub pœnâ fieri iussa) in arbitrium citati conferantur, atque altero hoc casu citationis, nō comparitio solùm, sed simul conjunctim causalium deductio requiratur, quæ nisi ut utrâque, prout decet, præstentur, mandatum sine clausula censeatur, ab initio plenas vires habuisse, atque si paritio silentio prætereunda foret

De Processu Causarum.

ansa præberetur Reis per se plus satis ad fugiendum propensis, magis de quibusvis subterfugiis, quàm de paritione cogitandi, maximè cùm scituri sint contumaciam & tergiversationem, sine ullo periculo futuram: quare horum quidam paritionem injungendam censeant, hâc formulâ: *Ist erfandt daß Reus dem Mandat gehorsamsich geleben/und was sich sonst gebühret in R. zeit handeln soll/ıc.* Aliqui terminum ad parendum præfigendum putant, nonnulli etiam docendum de paritione, ut in mandatis sine clausula terminum præfigunt.

[* Verùm quia per Recessum novissimum de Anno 1654. §. In den Mandatis cum clausula ıc. citatus non tantum in primo termino comparere, sed etiam sub præjudicio (*olim per Recess. Imp. de Anno 1594. §. Diessel auch ıc. 87. præjudicium aberat*) excipere tenetur, ideò hæc quæstio in effectu decisa est, ut de hodierno stylo extra dubiũ sit, si citatus compareat sed causas aut impedimentum nullum intermissarum exceptionum producat, adversus hunc si non declarationem pœnæ, tamen paritoriam dari, sc: daß er gesuchter prorogation vngehindert innerhalb gewisser Zeit dem Mandato parire. *]

Quæ comminatio hoc casu termino præjudicialiter præfixo, annectenda, an eventualis, declarationis pœnæ, an præclusionis viæ, an verò alia, & sic si terminus ille ita præfixus, purificatus fuerit, quid deindè in hujusmodi contumaciam in agendo statuendum? Non pauci eventualem declarationem pœnæ

appro-

de processu in causis Mandatorum cum clausula.

approbant, cum justificatoriâ clausulâ mandati jam sublatâ, nihil aliud videatur reliquum, quod partes agere, vel judex pronunciare possit, præsertim cum in ipso mandato comminatio expressâ habeatur aliquoties, his verbis: *Als lieb dir sey diese Straaff zu vermeyden ꝛc.* Et rursus nisi hoc feceris, soll in contumaciam etiâ non comparentis mit erfandnuß erklärung vnd anderin ergehen/ꝛc. neque obstat, citationem ad videndum nullam extare. Sufficit enim citatum adesse, & terminum præter terminum citationis obtinuisse, quo casu nullâ amplius præsentis, in judicio citatione opus est, quin quod jussus est, perindè ac si ad id expressè citatus esset, agere teneatur, sicut nec citatione opus est aliâ, postquam definitivè in ejusmodi mandatis pronunciatum fuerit, sed statim terminus ad docendum sub eventuali declaratione præfigitur. Alii verò plures, comminationem hanc præmaturam & præproperam putant, cum factum per se non adeò iniquum præsupponatur, atq; pendente tempore ad deliberandum, quasi de partitione concessio, nulla interim contumacia committatur, eo verò lapso licet Reus jam ad parendum præcisè teneatur sub pœnâ, non tamen simul statim in pœnam incidisse dici potest, quin aliqua cognitio super purificatione termini & facti qualitate & an quis parere teneatur & saltè declaratio super hoc præcedere debeat, de quo postquam constiterit, & reverà Reus jam obligatus apparuerit, jam deinceps competens spacium tam ad parendum quàm

De Processu Causarum.

docendum nō denegandum est, sed concedendum. Neque enim retrahere obligatio potest sed præceptum, quod partitionem sub pœnâ exigat, nihilque de declaratione pœnæ agit, tunc demum incipit stringere & reverà vires fortiri; & tunc alteram etiam partem (declarationis pœnæ scilicet) assumit, & instar mandati sine clausula redigitur, ut ex tunc intra congruum spacium (illicò enim & priusquam hoc principalis absens resciverit impossibile est) parere, & simul docere de partitione, prout in mandatis sine clausula Reus teneatur, vel declarandus sit in pœnam, quò faciunt comminatoria verba mandati cum clausula, daß alsdann mit gemelter erkandnuß vnd erklärung vnd andern gehandelt vnd procedirt / wie sich das se ner ordnung nach gebühret / ubi relatio fit & restrictio ad superiora & ad conditionem naturamque hujus mandati, quod per se longè diversum à formulâ mandatorum sine clausula, prout ex ipsis verbis utrumque manifestum est, quare prius aliam comminationē addendā censent, cui deinceps cognitioni causæ, & alia sententia circa docendum & declarationem pœnæ præviā alterā illa declarationis eventualis subjungi commodè possit, & hac in parte sunt, qui ita pronuntiandum, nisi ita egerit, Daß also dann aüss Gegenheils anruffung ergehen soll was recht ist. Idque ideò potissimum ne actori potestas in causâ principali ad definitionem totius negotii, si vult, procedendi præripiatur. Alii tamen majoribus id alias integrum semper esse arbitrantur
atque

de processu in causis mandatorum cum clausula.

atque ne novas ambages & moras, donec actor denuò imploreret ex illa forma oriri posse, ideò iis placet cōminatio conclusionis in puncto, quam procurator illicò purificato termino urgere sine alia instructione potest. Nam & rem omnem penes judicem ejusque arbitrium sitam esse putant, qui de facto ejusque qualitate nec non de partitione & pœnâ, etiam de principali causâ statuat quod juris est, & res exigat.

[* Hodiè hæc omnia frustra disputantur, quia enim terminus primus à parte citati in his causis mandatorum cum clausula ad agendum seu excipiendū præjudicialis est, ideò ob contumaciam in non agendo comminatio futuræ declarationis pœnæ paritioris annectitur. *]

III. Quia mandatum cum clausula non comparente citato non resolvitur in simplicem citationem, an statim adversus non comparentem prævio proclamate ad declarationem pœnæ descendendum sit, non pauci ajunt, utpotè mandato jam justificato, quod quidē per se duplicem comminationem continet, primò pœnæ nisi statim pareatur, deindè declarationē pœnæ nisi causæ adferantur, &c. & judici circa hæc nihil imputandū, si post peremptoriā illam citationem moram aliam necti non permittit, neque illam citationem elusoriam reddi, suamque auctoritatem impunè contemni patitur. Alii verò majoribus sentiunt, contumacem in nō comparendo ipso tempore reproductionis, nihil adhuc circa partitionem ipsam peccasse, videri posse, cum pendente ter-

De processu Causarum.

mino citationi inserto utique facultatem habeat de-
 liberandi, utrum velit parere, an verò comparen-
 do causas, quare id non teneatur, producere, sicut
 nec ad docendum partitionem citatus sit, sed dun-
 taxat peccasse circa citationem in spem emendatam
 ad causales, si se gravatum putet, producendas, pœ-
 nam igitur fines illos non debere excedere, sed prius
 Reum siue tacite siue expresse in illam & quidem
 talem solum pœnam declarandam, quòd scilicet ob
 contumaciam jam teneatur præcisè parere, & de-
 inceptis in puncto declarationis pœnæ mandati, qua-
 si sine clausula procedendum sit, quam ad rem, quia
 non adest, compelli nequit, neque illi aliter nisi per
 aliam citationem ad docendum vel videndum de-
 clarari &c. terminus constitui itaq; citationem hu-
 iusmodi contra eum tali casu decernendam putant.

[* Sed hodiè extra dubium est, si citatus non com-
 pareat, nec mandato paruerit, præmisso proclamato
 & lapsis sex iudicibus ipsum directè in pœnam man-
 dato insertam etiam in causis mandatorum cum clau-
 sula declarari, idq; ob contumaciã in nō comparen-
 do, quòd si mandato paruit, ob solam non compa-
 ritionem videtur declarari non posse, quia citatio in
 hisce mandatis cum clausula eventualis est, scilicet,
 ut compareat si se gravatum & ad parendum non
 obstrictum sentiat. *]

An in mādatis cum clausula hodiè teneatur Reus
 in primo termino illo, omnes exceptiones tam per-
 emptorias quàm dilatorias simul proponere quidam
 negant.

de processu in causis mandatorum cum clausula.

negant. Id enim hodiè post Recessum Imperii Anno &c. 94. in appellationum solummodò causis obtinere in aliis verò omnibus sublatum, & alias adversus dictum Recessum resuscitari *Die Eventual handlung*; Priùs igitur seorsim declinatorias solùm discutiendas existimant. Alii verò censent diversum & tertium quasi genus esse horum mandatorum à causis appellationum & simplicis querelæ cùm circa hæc mandata dictus Recessus alibi seorsim generaliter, & definitivè statuit causas & gravamina, cur parere quis non teneatur, primo & uno termino esse producenda, prout etiam illa se habent mandatorum istorum verba quibus citatur Reus, ad deducendum causas & exceptiones non cur stare juri vel respondere non debeat, sed *Warumb er dem Mandat zu gehorsamen nit schuldig* / atque aliàs nisi causæ illæ à merè simplicis querelæ distarent, nec conveniens videretur post expeditum punctum dilatoriarum tandem ità pronunciari, teneri reum causas cur non obligatus sit proponere, &c. itaque omnes simul exhibendas. Dubium hoc in ordine quintum est inter illa octo, de quibus in *Recessu Imperii Anno 1600. Spira §. Sintemal fürter bey wehrender diser Deputations handlung* &c. 146.

[* Verùm in hoc & aliis, processus mandatorum cum clausulâ hodiè per Recessum Ratisb. de Anno 1654. §. *Imgleichen* &c. 76. processui citationis seu simplicis querelæ adæquatus est, in quo exceptiones dilatoriæ & peremptoriæ simul sub præjudicio sunt

De Processu Causarum.

Producendæ, fori declinatoriis solum exceptis d. Recess. §. Es soll auch hinführo 2c. 32. Vides etiam de hac re Denais. tit 128. §. 5. & Sim. Tolman. relat. 6. Klockii n. 10. qui ex consulto Camerae de Anno 1600 idem de stylo veteri attestantur.

COMMENTARIUS.

[* Post obitum Gailii:] Nota Hic Andreas Gail presentatus in Adsessorem Camerae à Treviro Archi-Episcopo Anno 1558. 18. Aprilis, rursus resignavit. 11. Septemb. Ann. 1568 & 11. Martii Anno sequenti ad Imperatorem abiit, Observationes suas compilavit Anno 1578. obiit 11. Decembris Anno 1587. ut suâ manu ad Observationes Gailii notavit Thomæ Michaelis Camerae quondam etiam Adessor, vitâ ergo iam defunctus fuit antequàm circa processum celeberrimi Imperii Recessus de Anno 1594. & de Anno 1600. promulgarentur, quod per omnes ejus Observationes notandum. *]

TITULUS XXXXI.

De processu in causis Mandatorum
sine clausula.

ET si in omnibus causis Mandatorum sine clausula expressè præcipitur: Primum ut Reus è vestigio mandato pareat; Deindè, ut in primo termino, qui eidem in specie constituitur atque præfigitur,
com.

de processu in causis Mandatorum sine clausula.

compareat, ad docendum de partitione jam factâ aut videndum se in pœnam mandati declarari aut ad allegandum & deducendum causas, quare declaratio illa fieri non debeat: attamen plerumque nihil istorum à Reo fieri solet sed de novo terminus postulatur & licet is sub eventuali declaratione pœnæ ad docendum præfigatur & concedatur, attamen Reus etiam illud temporis spacium in effectu habet duntaxat ad excipiendum, & non ad docendum præcisè de partitione, ita ut postea exceptiones qualesquales prolatae acceptentur & super relevancia earum iudicis cognitio sine ullo alio præjudicio aut pœnâ interponatur. Unde tam primum tempus in mandato, quàm secundum per sententiam constitutum, vna cum comminationibus suis utrobique annexis frustratorium elusoriumque reddatur & interea temporis causa magno cum damno cum primis verò, si illa captivos concernat, protrahatur, & interdum in fraudem & ad litis protractionem studio atque ex proposito terminus longior ejusdemque prorogatio postuletur & obtineatur: Sed etsi Domini Camerales à stylo consueto quoad præclusionem viæ excipiendi vel etiam declarationem pœnæ præcipuè verò generaliter & sine gravioribus causis aliis recedere non voluerunt: attamen statuerunt ultra terminum primum in mandato constitutum tempus amplius sive longiorem terminum & multò minus termini prorogationem sine gravi causâ concedendum, quàm circumstantiarum ratione habitâ unius.

De Processu Causarum.

duorum aut ad summum trium mensium, quia in primo termino illud fieri debuisset, & potuisset, & propterea procuratoribus seriò injungendum, ut ad præcavendas submissiones non necessarias & causarum protelationes non facilè tempus ulterius vel si ex gravibus causis longior terminus requiratur, non tamen ultrà quàm suprà definitum est postulent, aut alii aliis concedant. *Conclus. Camer. Dub. 33.* quod Status Imperii deputati Anno &c. 1600. Spiræ approbârunt, ità tamen circumstantiarum & distantiæ locorum ratione habitâ trium illud mensium spacium à Dominis Cameralibus definitum usquè ad quatuor aut quinque ad summum extenderetur, quod Deputatorum placitum pragmaticâ Imperii sanctione confirmatum est. §. *Ob wol in allen Mandatis sine clausula &c. 52.*

Sed ut partes litigantes ab ejusmodi dilationibus frustratoriis & litium protelationibus sibi temperent, Domini Camerales censuerunt, si exceptiones sub- & obreptionis oppositæ minùs relevantes deprehendantur, & præcipuè, si non statim in primo termino vel ad proximam, sed post intervallum producantur, & illis non obstantibus paritio injungenda sit, Reum, (nisi aliæ & maximè graves subsint causæ, aut exceptiones illæ valdè urgentes & dubiæ sint,) semper in expensas purè & non duntaxat eventualiter, ut antea plerùmque factum, condemnandum esse ut eâ ratione disputatio, an condemnatio expensarum purè vel conditionaliter intelligenda

de processu in causis mandatorum sine clausula.

genda sit, simul tolleretur, cum illa expensarum restitutio alias quasi pars mandatae partitionis sit, ut potè, quæ absque omni sumptu fieri & præstari debeat, sub quo omnes expensæ & damna comprehenduntur, ut restitutio integra dici posset, id quod tamen adeò strictè in Camerâ non observatum neque petatum fuit, quanquam etiam expensæ petita taxatae fuerint non secus atque si condemnatio pura fuisset, *Vide Recess. Imp. Anno 1600. Spira §. Damit sich aber auch die Partheyen dergleichen zc. 53.*

[* At ex Recessu Imperii de Anno 1654. §. *Beilangend die Mandata sine clausula zc.* tempus ad excipiendum in primo termino rogare prohibitum est, sed vel exceptiones in termino producenda vel de reali partitione docendum. §. *Auff dem gegenfall zc. seqq. d. Recess.*

Antequam autem processus reproducantur & terminus in illis præfixus labatur, prorogationem ad producendum suas exceptiones rogare solent Dñi procuratores coram Deputatis idque vigore d. Recessus §. *Were es dann zc. 33.* In omnibus processuum generibus indistinctè. Quamvis si talia frustranda causæ ergò (ut sæpè accidit) rogata visa fuerint, loco speratae prorogationis, si non declaratio pœnæ, tamen sententia paritoria dari queat, ut factum in causâ 3. contra B. & cons. Mandati de non turbando &c. 20. Septembris Anno 1659. & causis aliis, &c.

Per hanc quæsitam prorogationem etiam pars
citata

De Processu Causarum.

citata contra intentionem d. Recessus, hoc sæpè lucratur, ut interlocuto iudicis quo hæc prorogatio quæsitæ vel admittitur vel denegatur, non interveniente, ordinem suum novarum securè expectare & sic in annum & ultra uno hoc medio exceptionum productionem (*magis ipsam partitionem*) protrahere possit, quòd in causis mandatorum celerem expeditionem sui naturæ & ex qualitate objectorum quæ moram ut sæpè vix patiuntur, desiderantibus, fraudibus plenum est.

Pars impetrans etiam per hoc compellitur maturandæ causæ ergò interlocutum sollicitare, & hoc obtento adversarium, ut in ordine partitionis, qui per omnes celerius decurrit exceptiones producat, illo medio adigere, quòd Collegio amplissimo sollicitaturis partium litigantium aliàs plus satis molestato, importunum, Lectoribus atque Notariis operosum & ut maximè parti impetranti in ipso limine processus onerosum est.

Si citatus prorogationem in tempore rogare intermiserit vel causæ ex quibus rogetur, deficient, proclama expectat, & ubi hoc decretum 6. iuridicæ elapsæ, & ob contumaciam in non comparendo à parte adversâ ad declarationem pœnæ imploratum est, tandem comparet exceptiones tales quales producat, sic ubique ex novo processu novæ etiam elucubrantur fraudes. *]

In causis mandatorum sine clausula nullæ exceptiones admittuntur, nisi sub- & obreptionis item male-

de processu in causis Mandatorum sine clausula.

maleficii banni, privationis, & similes. *Recess. Imperii Ratisbonæ Anno 94. §. Dann auch zum dritten 2c. 84.*

[* Quia enim in his non de causa principali quæ ut plurimum ad alium judicem spectat, sed saltem de facto omni jure prohibito &c. quæstio est, ideo exceptiones causam principalem & jus ipsum concernentes non admittuntur sed frivola dicuntur, ita in resolut. Visitat apud Gylman. Symphor. tom. I. p. 3. post vol 3. n. 37. fol. mihi 148. & fol. 151. n. 45. in fine libri.

Sed de quo ergo exceptiones sub- & obreptionis formandæ? Respondeo factum ipsum directo impugnandum negando id vel in totum, vel non eâ violentiâ aut modo fuisse perpetratum vel negandum qualitatem facti talem esse, ex quâ præceptivè per viam mandati sine clausula procedi queat.*]

Et ad exceptiones illas adversarius arbitrato suo vel tempus postulato, vel per generalia illicò submitto. *Consult. Camer. Anno 85. Denais Mandata sine clausula. §. 6.*

[* Melius tamen agit si ad tales exceptiones illicò simpliciter submittit, vel in eventum si refutatione dignæ à judice deprehendantur, se per sententiam ad replicandum, admitti, rogat, judex enim ubi responsione opus esse viderit, eam interloquendo solet injungere, *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Belangend die Mandata sine clausula 2c. 71.* ut sic ad hujus generis exceptiones terminus ad replicandum purè vix aut nunquam hodiè rogetur.*]

In causis Mandatorum sine clausulâ, si Reus pa-
titio-

De Processu Causarum.

ritione factâ, pœnâve exsolutâ mandatum impu-
gnare & de causâ sive jure principali cum adversa-
rio in judicio ampliùs experiri velit ad forum ordi-
narium remittuntor ibidémque controversia fini-
tor. *Ord. t. 23. p. 1. v. Wolte aber in angeregten fället*
der Theil / wider den solche Mandata erkandt ic. Sed
hâc Ordinationis lege executioni sententiæ publi-
catæ & executorialibus nihil detractum esto, sed se-
cundùm jus commune & secundùm Ordinationis
constitutionem de quâ infra illa servantor.

Sed duo adhuc dubia sunt, ad processum manda-
torum sine clausula pertinentium, septimum nimi-
rum inter illa & octavum *Deputatis Imperii tertiâ Se-*
ptembris Anno 1600. Spiræ à Dñis Cameralibus pro-
posita, sed per Ordines Imperii nondum decisa, de
quibus Recessus Imperii eodem Anno publicatus §. Sino
temal fürter bey werender ic.

Primum est in mandatis sine clausula, si Reo com-
parente ab initio ultrâ citationis terminum alius in-
terior per judicem concedendus, quâ formâ, qui-
bûsve verbis pronunciendo utendum? Hactenus
communiter hæc fuerunt verba sententiarum hujus-
modi *Ist D. N. gläublich anzeig zuthun / daß dem*
Mandat alles seines Innhalts gehorsamblich ge-
lebt sey / zeit N. Monat zugelassen vnd angesetz sub
comminatione &c. Daß Beclagter jetzt alsdann / vnd
dann als jeso in die Pöen Mandati hiermit erkläret /
ferner Proceß auch erkandt / daß er dem Gegentheil
die Gerichtskosten zubezahlen schuldig seyn soll.

Hans

de processu in causis Mandatorum sine clausula.

Hanc formam verborum, uti rei minùs convenientem, mutandam esse quidam putant. Certum enim esse quòd post talem sententiam exceptionibus producendis omninò locus relinquatur, iisque qualibuscunque productis comminationem pœnæ nunquam effectum aliquem sortiri, sine aliâ cognitione & sententiâ, imò sine alio termino, & sic inania elusoriaque esse, hæc duriora verba præcisè quasi solum paritionem exigentia, sicut & Mādātum ipsum sine clausula non excludit omnes omninò exceptiones, & ità terminos Mandati etiam hæc forma quasi excedere videatur. Accedit, quòd partes mentem iudicis ex istis verbis non percipientes, & perterritæ rigore, & stricto verborum sententiæ intellectu alias exceptiones sibi competentes, & quidem fortè jurisdictionem ipsam enervantes omittere poterant: maximè cùm quandòque iudex eadem formâ etiàm si nullam exceptionum non obstantium mentionem faciat, tamen nullis exceptionibus locum deinceps fore initio sentire possit, uti fit cùm Reus ultrò paritionem offert & ad id solummodò terminum petit.

Itaq; existimant quotiès exceptionibus locus adhuc est, potiùs tali formâ pronuntiandum esse: *Ist D. N. was sich zuhandeln gebühret/ vel alternativè ità, gläublich anzeige zuthun / d; dem Mandat gehorsamlich gelebt sey/oder was sich sonst zuhandeln gebühret/ &c.* Ut ità punctus exceptionum inclusione unius expressâ, non censeatur exclusus.

Sed

De Processu Causarum.

Sed primam opinionem alii in retinendâ primâ & consuetâ formâ approbârunt, quia cæteræ opinionones sunt generales & incertæ, quæ causam obscurant litésque protrahant atque producant.

[* Quæ etiam de præsentî observatur & dicitur hæc sententia paritoria simplex ad differentiam sententiarum paritoriarum quæ dantur exceptionibus rei oppositis sed non obstantibus, quas ut practici cognoscant, observandus est tenor in sententiis usitatus, in his habetur: daß Beklagter Einwendens ungehindert dem Mandato parendo gelebe / in illis non, illæ ut sæpè ad terrendum à parte actrice sollicitatæ fuere, si enim tali sententiæ sibi ab actore sub plausibili documento oblata paruit, alea feliciter jacta est, quàmvis si rem benè expendisset via excipiendi per eam minimè præclusa fuisset, hæc quantum exceptiones obmotas sed rejectas attinet, vim sententiæ definitivæ habet, & si rursùm effugiendæ partitionis ergò repetitur declaratio pœnæ subsequitur, imò procuratores mulctantur mulcta duarum aut plurium marcarum argenti vel pro qualitate negotii, mulcta majori, die etne per sententiam Vorhin verworffene Schriffe in judicio widerumb eingeben ut præjudicia in promptu sunt.

Sed qui hodiè prorogationē ante terminū reproductionis petere neglexit & comparet sed sine exceptionibus, ob præjudicium quod impetrans exindè juxta Recessum novissimum de Anno 1654. obtinuit, & ob contumaciam citati in non agendo, decla-

de processu in causis Mandatori in fine clausula.

Declaratio pœnæ metuenda est. Ergò nemini qui exceptionibus non est instructus author ero ut compareat, sed tutius proclama expectat & interim necessitate agendorum se instruit. *]

Alterum dubium est, an in mandatis sine clausulâ Reus ab initio contumax in non comparendo post factum proclama & lapsis sex juridicis (*vide infra de processu contumacia Tit. adversus Reum contumacem quomodo procedendum*) illicò & rectà in pœnam mandati condemnandus sit? Quidam negant, ex quo terminus citationis nunquam præjudicialis est, & pœnæ declaratio semper dolum malum requirit & delictum de quo judici certò constet: quod hîc potest esse ambiguum, cum citationis terminus quantumvis remotius agentibus partibus, semper tamen non nisi paucorum dierum spacium contineat, & facillimum sit impedimenti aliquid ingruere, de quo judici ex solâ executione mandati constare non potest. Adhæc ut in contumaciam quid decidatur, processu peculiari & cognitione pleniori opus est, sicut & de veritate narratorum, in primis constare debet, quæ in contumaciam non comparentis nunquam pro confessatis habentur. *Ordin. part. 3. tit. 48. in princ.* quia in terminis fortioribus rei judicatæ scilicet, & jam executioni mandandæ certè contumax in non comparendo, non protinùs condemnatur, sed solent ad instantiam partis victricis arctiores executoriales sub pœnâ Banni decerni, & pars victa & contumax, nisi paruerit mandato arctiori peremptoriò

Eco

citari,

De Processu Causarum.

citari, ut certâ die compareat, ad videndum & audiendum se in pœnam in executorialibus expressam declarari, aut ad causas deducendum, cur hoc fieri nō debeat, &c. Sic ibidem *tit. 42. in princ.* de processibus in contumaciam generaliter & sine distinctione loquitur, neque aliud uspiam constitutum reperitur; quod pœnæ declarationem hoc casu fieri velit. Accedit styli dissimilitudo aliquoties: ut Anno 64. 28. August. Anno 66. 1. Februarii; Anno 67. 10. Novembr Anno 92. 10. Octobris. Aliquandò absenti & ad comparendum, & ad docendum, brevis terminus, sub eventuali declaratione concessus, aliquandò citatio ad videndum declarari, aliquandò arctius Mandatum prius decretum fuit. Et sanè exigua hæc mora in effectu nihil præjudicat pœnæ commissæ, interim tamē iniquitatis periculum submovet, cū aliàs etiam plurimæ ambages restitutionum in integrum oriri soleant. Neque novum videtur semel citatum & contumacem, denuò citari, ut patet ex citationibus per edictum, & ex Lege Diffamari. Quibus de causis hi censent vel novam citationem ad videndum declarari, vel arctius mandatum cum citatione huiusmodi annexâ, vel saltem terminum adhuc ad comparendum & docendum, &c. sub eventuali declaratione concedendum.

Alii autem plures stylo frequentiori moderno inhærendum, & hoc casu declarationē pœnæ nō differendam censent, cū de contumaciâ solū agatur, quæ ex insinuatione certâ redditur, aliàs enim procla-

ma

de processu in causis Mand. torum sine clausula.

ma minimè deceineretur, & eo proclamato facto, jam non solum sex juridicæ, sed ferè etiam priusquam prothocolla ante & post proclama compleantur, aliquot non pauci dies præterlabuntur, præsertim antequàm declaratoria sententia feratur, cujus publicationem si Reus quandocunque comparendo anteverterit, ab omni periculo se unico floreno oder Ruffgilden exsolvit, nihil etiam habeat, de quo hæc in parte merito conqueri possit: sicut & in tanto mandatorum istorum numero, admodum raro contumaciæ hujusmodi, & declarationes eà propter eveniunt: & sanè, siquidem Rei animadverterint, impunè se se non comparere, vel etiam proclama factum contemnere posse, nemo unquàm primo termino aderit, quin facti sui conscius facilimè procurabit, ne in faciem aut in præsentem sibi mandati insinuatio fieri possit, ut ità novum terminum, vel novam citationem impunè, aut saltem exiguo suo cum commodo, magno verò cum incommodo & periculo partis interim oppressæ, vel etiam incarceratæ, expectet. Quò facit *Recess. Imp. Anno 70. §. Ferner 2c. & Visit. Anno 79. §. In was sondern 2c. Et Visit. Anno 80. Memor. jud §. penult.* ubi eam ob rem, ne scilicet novà citatione vel alià morâ opus sit, constitutum fuit, mandatis illicò citationem ad videndum declarari, &c. initio annectendam, neque sine ratione: cum facti aperti iniquitas & periculum moram non patiatur, Ideòque paritio mandatur fieri, ohne Verzug oder Einrede. Et ut *Ordinatio habet*

De Processu Causarum.

tit. 22. part. 2. ohne einige Widerrede und Verhinderung ꝛc. De veritate narratorum aut processu communi, in contumaciam non est quod agatur in hoc casu, ubi illa merita causæ istius, integra manent, & solum de contumaciâ & ejus pœnâ agitur separatim, quam & *d. tit. 23, apertè separat ibid.* Oder so er wegen seines Ungehorsams ꝛc. quo in puncto etiam contumaci quasi solo denuò aliquem citari solitum non est: Executorialium alia ratio est, quæ mitius semper agunt cum victo, terminumque laxiorem indulgent, & semper ferè ulteriorem cognitionem, saltem in puncto liquidationis desiderant, sicut & alias etiam plurimas ferè exceptiones admittunt, ob restitutionis petitiones fortè subsequuturas, nihil videtur omittendum ex eo, quòd juris ratio alias exigit, quanquam vix illis locus hoc casu facilè esse, & siquidem est citrà ambages majores expediri res posse videatur. In hoc dubio posterior opinio in observando processu, consuetudo & per majora approbata placet.

[* Quæ & hodiènum in viridi observantiâ est, modò pars impetrans proclamato decreto, & sex juridicis elapsis, ad pœnæ declarationem accusando contumaciam non comparentis, imploraverit.

* * *

TITU.

de processu in causa fractæ pacis profanæ.

TITULUS XLII.

De processu in causis fractæ pacis profanæ.

IN fractæ pacis profanæ, quemadmodum etiã aliis causis, duplex punctus considerandus, mandati, & citationis.

In puncto mandati non secus proceditur, atque in aliis mandatorum causis, de quo processu suprâ.

De puncto citationis in causa fractæ pacis, vulgò tradunt, tanquàm speciale, libellum producendum esse, secundum *Constitutionem Imperii Anno 1700. Spire, §. In der Appellation 2c. 74.* Ubi causæ fractæ pacis inter causas simplicis querelæ referuntur. Idque sub pœnâ absolutionis à citatione.

[* Libellus enim necessarius est, vel narrata citationis sunt loco libelli repetenda, animo litem affirmativè contestandi, cum petitione declarationis pœnæ banni, quod frequentius est.*]

Sed illud causæ fractæ pacis cum aliis commune: Hoc verò peculiare est, quòd qualitates ad fundandam jurisdictionem necessariae, si secundum iura, & Constitutiones Imperii & pro qualitate causæ sufficienter probatæ non fuerint, Reus in puncto citationis & mandati absolvendus, & ad ordinarium iudicium remittendus sit.

[* De quâ absolutione ob non probata requisita ad hanc constitutionem pertinentia, vide integram relationem in causâ *Anhalti contra Stolberg fractæ pacis apud Klock. relat. 134. per tot.* An

De Processu Caularum.

[* An autem ob excessum defensionis, pœna banni, in pecuniariam converti in Camerâ queat: Affirmant hæc *Scipio decis. Camer. 15. lib. 3. & Gail. de p.p. lib. 1, cap. 16. n. 24.*

Verùm contrariatur *Recess. Imper. de Anno 1594. §. Dieweil dann ferner &c.* quo causa ad primæ instantiæ judices remitti jubetur, etsi lata versutiæ culpa (cui dolus inest) à parte rei intervenisset.

Quòd si tamen jurisdictio Camere quòad Reum immediatè fundata esset, etiàm sine qualitate fractæ pacis, hoc casu Gailii sententia vera videtur.

Si Reus ob non probata requisita constitutionis absolvitur, actor in expensas simul condemnatur, quod regulare est juxtà *Gailium 1. de p.p. cap. 13. n. 9. & 16.* Verùm adiunt præjudicia, in quibus expensæ etiàm hoc casu compensatæ sunt: vide integrum votum in causâ *Bolradt Proën contra Melshan* apud *Casp. Klockium* relat. 38. & sententiam 20. August. Anno 1593, publicatam.*]

Sed ut partes litigantes hoc casu, absolutionis scilicet Rei, in puncto citationis super fractâ pace, si actor Reum coram iudice ordinario super spolio, turbatione, injuriâ, &c. vel alias ob causas jure atque iudicio persequi velit, causæ eò citiùs expediantur, & partes litigantes novo onere probationis deducendæ & sustinendæ, & sumptibus litis ne graventur, sed jus suum consequantur, iudex Cameræ per viam implorationis subsidiariæ requisitus, iudici ordinario, ad quem causa pertinet, acta in Camerâ discepta-

de processu in causa fractæ pacis profanæ.

disceptata atque ventilata communicat, id quod processus causarum fractæ pacis speciale habet, eaque coram ordinatio tantum momenti atque ponderis obtinent, quantum haberent, si coram eodem prolata atque deducta fuissent, ita tamen, ut parti utrique probatio ulterior salva sit, *Recess. Imper. Anno 94. §. Dieweil dann ferner gedacht 2c. 77. Confer Gail. lib. 1. de pac. publ. c. 13.*

In causis fractæ pacis reconventio locum non habet: Quamobrem Reus coventus, si actorem super alio delicto contra pacem publicam commisso, reconvenire velit, reconventioni locus in Camera non relinquitur, sed super novo illo facto nova citatio & novus processus, & nova tela judiciaria instituenda fuerint *Gail. lib. 1. de pac. publ. c. 12. n. 6.*

Admittitur tamen reconventio, si contra libellum reconventionis exhibitum nihil opponat, & jurisdictionem Camerae tacite ita prorogat. *Gail. ibid. num 6.*

In causa fractæ pacis licet criminalis sit, commissio ad perpetuam rei memoriam ex parte Rei accusati, decernitur. *Myns. obs. 40. cent. 3. Vide Rutg. Rul. & Nicol. de Lescut. lib. 1. c. 4.*

Denique in causis fractæ pacis articuli in contumaciam actio is non respondentis, pro confessis non acceptantur: Quemadmodum etiam in iisdem sigilla literarum, vel instrumentorum ex parte Rei in contumaciam non recognoscentis, pro recognitis non acceptantur, veluti literas diffama-

De Processu Causarum.

matorias, sive belli denunciatorias, sive hostiles scribens Absag, brieff oder Bhd, brieff/ad Cameram ex Constitutione fractæ pacis citatus non compareat, hoc casu sigilla litterarum istarum in contumaciam pro recognitis non acceptantur, sed ad probandum per testes vel litterarum comparitionem admittuntur. *Gail. lib. I. de pac. publ. c. 15. n. 13. & 22.*

[* Listamen pro contestatâ acceptatur & via producendi defensionales æquè in his ac aliis causis præcluditur, itâ pronuntiatum in causâ Fiscalis vnd Rabenh: contra H. D. 13. Decembris Anno 1654. verba sententiæ: Dann in puncto citationis ist der Krieg rechtens vor befestiget an: vnd Gegentheil der weeg defensionales vorzubringen/hiemit benommen/sondern Kläger zu fernerer Handlung gelassen/vnd selches in contumaciam. *]

Articuli tamen Rei conventionales in contumaciam actoris non respondentis in contumaciam pro confessis acceptantur, in favorem defensionis. *Gail. d. obs. 15. lib. 1. num. 20.*

TITULUS XLIII.

De processu speciali in causa purgationis.

Ord. part. 2. Tit. 10. & 11.

CAusa purgationis est, quâ ex indiciis, famâve fractæ pacis opisve auxiliique præstiti suspectus,
nec

de processu speciali in causa purgationis.

nec tamen convictus, se crimine senatusconsulto purgare cogitur.

Et fractæ pacis auxiliæ suspicione laborantes coram suis iudicibus ordinariis, vel coram Imperatore, vel in Camera in ius vocari, per iuramentum innocentiam suam probare coguntur. *Ord. part. 2. tit. 10. in princ. vers.* Und dieselben doch auß redlichen &c.

Et violatorum pacis publicæ bonis in fraudem alienatis, tam venditores, quàm emptores alienantes, receptatoresque suspecti, se purgare tenentur. *Ord. part. 2. d. tit. 11.*

In causa purgationis summarie procedendum est *Ord. d. tit. 11. part. 2. §.* Und soll in solchen Sachen &c.

Processus hic, quemadmodum in aliis causis, à citatione initium sumit, sed citationi huic specialia quædam sunt.

I, Quòd priusquàm decernatur, justæ suspicionum causæ iudici articulatim sint exponendæ. *Ord. d. tit. §. in princ. vers.* Doch daß er dem Richter &c.

II. Quòd suspicionis articuli citationi inserendæ sint, quos vulgò purgatorios sive pugatoriales appellant. *Ord. ibid. vers.* Soll er Ladung erkennen &c.

III, Quòd fidem publicam, seu saluum conductum continere debeat. *Ord. ibid. vers.* Auch mit und neben solcher Ladung &c.

IV. Quòd Reo imperet, ut (si non sit Princeps) coram adsit & Respondeat & denique iurejurando se purget, sed secus fit, si Princeps fuerit, qui per procuratorem comparere jubetur. *Ord. ibid. vers.* Und

Ecc §

also

De Processu Causarum.

also den Verdachten wo es kein Churfurst oder Fürst ꝛc.

Sic olim legibus ordinationis constitutum est: sed hodiè quibusvis citatis ad purgandum, in primo termino respondere articulis per procuratorem licet: postea verò ubi iuramentum præstandum fuerit, ut coràm adsint, citantur.

Et hoc modo citationum processus in Cancellariâ formandi. *Memor. Visit. §. Wiewol daß in causis ꝛc Cisp. fol 325.*

V. Si Reo citatio nec coràm sub oculis, nec absenti domi rectè insinuari queat, quòd duobus tribusve locis qui oportuniore videbuntur affigatur. *Ordin. ibid. vers. Welche Ladung auch im fall ꝛc.*

In primo igitur termino Reus ad articulos suspicionis respondere tenetur. *Ordin. ibid. vers. Zu erscheinen vnd auff die Artikel ꝛc.*

Si articuli negentur & actor suspicionis causas iudiciis legitimis, vel famâ, unòve teste omni exceptione majore, & denique si actor honestioris, Reus verò vilioris conditionis sit, propriæ credulitatis iurarejurando confirmaverit: tùm Reus Sacramento se purgare necessè habet, idque coràm, nisi iudex ex causa mittere malit, cui juretur. *Ord. ibid. vers. Vnd so er der verneinen würde ꝛc.*

Si Universitas vel Civitas suspecti postulabitur senatus ejus in duas partes divisus, & in his quisq; maximè suspectus coràm Commissariis juranto. *Ord. ibid. vers. Würde aber ein commun ꝛc.*

de processu in causis purgationis.

Si horum quidam suo nomine ut privati suspecti fuerint: de his tanquam de singulis & privatus statuendum *Ord. ibid. vers. Und wo darunter 2c.*

Si Reus gravi suspitione laboraverit, etiam cum illo alii plures quos sacramentales, compurgatores & conjuratores vulgò vocant, probatæ vitæ homines, qui à Reo sibi rectè juratum videri de credulitate jurent, adhibentur. *Ord. ibid. vers. Und ob der beschuldiget 2c.*

Numerus iste sacramentalium sive conjuratorum in arbitrio judicis positus est, *Ord. ibid. vers. So soll in bescheidenheit des Richters 2c.*

Et Reus posteaquam juramentum præstiterit, criminis innocens eò usquè habetur donec ordinariâ actione institutâ, de mendacio & perjurio convinctur: & convictus non solum ut pacis publicæ violator, verum etiam ut perjurus pœnas luit. *Ord. ibid. vers. Als dann soll vnd mag gegen dem überwundenen 2c.*

In purgando comparendove contumaces pro convictis habentur, & ad videndum se declarari in pœnas fractæ pacis citantur: ac citrà aliam probationem (nisi innocentiam suam probare parati sint) condemnantur. *Ord. d. t. §. Würde sich aber der beschuldigte 2c. Myns. obs. § 2. cent. 3. & lib. I. c. 15. n. 22. ubi actores in causa purgationis pro confessis in contumaciam acceptantur. Gail. lib. I. de pac. publ. c. 15. n. 3. & 13. vide T. proximè præcedentem §. Denig.*

Ad purgandum citati, morbo, aliisve necessariis cau-

De Processu Caularum.

causis impediti, sui aut vicini Magistratûs testimonio docebunt: & vel terminum ad juramentum obtinent, si per exiguum temporis spatium abfuturi sint, vel coram Commissariis juramentum præstant *Ord. d. tit. 10. §. Wo aber derjenige &c.*

Si sit Elector vel Princeps, licebit ei per procuratorem, qui tamen ad minimum nobilis sit, hoc juramentum præstare.

Forma juramenti hæc est: Decernimus quatenus N. per Deum dejeraverit, se in commisso fractæ pacis crimine neque consilium, neque auxilium, neque subsidium vel adjumentum præstitisse, quod hoc audiri, & porro si hoc faciat, si non, fieri debeat, quod juris est, hoc est, *Mag vnd will N. Beklagter ein Eydt zu Gott schweren/das er zu solcher geklagten Landfridbrüchigen That vnd Handlung kein Rath/Hülff/Beystande oder fürschieb gethan habe/das soll gehöret werden/vnd alsdann er thu das oder nicht/ferner ergeht was recht ist.*

Purgationis necessitatem judex etiam ex proprio motu, vel ex officio suspectis imponit. *Ord. d. tit. 10. §. Es sollen vnd mögen &c.*

Injustè citatus ad purgandum citantem, qui temerè motâ suspecti accusatione destiterit, aut causâ ceciderit, actione injuriarum persequi licet. *Ordin.*

d. tit. 10. §. final. Wo aber jemandes &c. Myns.

obs. 82. cent. 2. Confer Gail. lib. 2. de pace pub.

cap. 7. num. 6 cap. 8.

* * *

TITU-

de processu in causis fiscalibus.

TITULUS XLIV.

De processu in causis fiscalibus.

CAusarum fiscalium quædam ordinariæ, quædam extraordinariæ sunt.

In causis fiscalibus ordinariis, quales sunt causæ fractæ pacis, causæ exemptionum, item causæ pœnales & aliæ, in quibus ordinariâ viâ i.e, juris ordine observato per citationem & libellum proceditur. *Gail. obs. 20 lib. 1. num. 5.*

Ad causas exemptionum quantum attinet, quæ fiscalibus annumerantur, & de libellis à procuratore fisci in iisdem formandis. *vide obs. Gail. 21. lib. 1. nũ. 9.* Procurator fiscalis ait Gailius in causis exemptionũ hoc pacto libellum conceptis articulis formare consuevit.

I. Pono & dico quòd N. Comes vel Baro eximendus jam olim in matriculam Imperii ut Status Imperii receptus atque inscriptus sit.

II. Quòd feuda, dignitates & regalia ab Imperatore & Imperio immediatè habeat & recognoscat,

III. Quòd ad Comitatus & conventus Imperii perinde atque alii Status vocetur & vocatus comparet.

IV. Quòd consilium & votum in consilio imperiali habeat.

V. Quòd indictiones, contributiones & colle-

De Processu Causarum.

Etas imperii pro rata sua quovis tempore solverit &c. Hæc, inquam, libelli in causis exemptionum, quem procurator fisci proponit, forma est de causis exemptionum, *vide Recess. Imp. Anno 1548. Aug §. Und als durch die Kriegsverordnete 2c. 57. & sequentib.*

[* Et Recess. Imp. de Anno 1654. §. Berührtem vnserem 2c. 88. In quo Fiscalis monetur ut vel imploratus vel ex officio in hisce exemptionum causis propriis sumptibus se intromittat. Vide etiam Mem. Fisci de Anno 88. ubi in causis exemptionum summarie & sine morâ procedendum, conclusionemque accelerandam statuitur. *]

In causis fiscalibus extraordinariis ut sunt causæ pensitationum sive collectarum imperii in quibus de plano extrâ juris ordinem & celeriter proceditur, nullâ citatione præviâ, exigendo solum, compellendo & exequendo, *vide Marantam part. 6. de citation. num 6.*

In primo enim processuum fiscalium termino, vel de partitione docendum, vel causæ, quare non parere teneatur, nec ulterior dilatio conceditur, *Ordinatio part. 1. tit. 17. §. Und nachdem die Anschläge 2c. Myns obs. 90 cent. 5. Gail. d. obs. 20. n. 5.*

In causis fiscalibus observandum quod procurator fisci juramentum calumniæ non præstet. *Myns. obs. 74. cent. 1. Gail. 1. obs. 90. num. 4.*

[* Observandum etiam causas fiscales sine suffamine & sine morâ expediendas, *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Diweil auch 2c. 87. **]

TITU-

de processu in causis litigiosæ possessionis.

TITULUS XLV.

De processu in causis litigiosæ possessionis.

Judicium possessorium Retinendæ sive Disceptatio judicialis de possessione retinendâ duplex est, una Ordinaria, altera Summaria, sive extraordinaria, quam & momentaneam appellant.

Ordinaria est, in quâ juris ordine observato proceditur, & principaliter atque absolutè de possessione partium disceptatur, plenæque probationes requiruntur. *Gail. lib. 1. obs. 7. n. 1. 2. & seq.*

Summaria est, in quâ nullo juris ordine observato summarie & celeriter proceditur, & probationes semiplenæ atque imperfectæ recipiuntur, de quâ promulgata est imperii constitutio. *Ord. Cam part. 2. tit. 21. Gail. d. obs. 7. num. 5. & 6.*

Processus judicii possessorii in Camerâ Imperiali hoc modo instituitur.

Primum inhibitione vel sequestratione contra utramque partem ex officio scilicet vel alterutrâ parte postulante decretâ & factâ utrique parti injungitur, ut in Camerâ constituto termino compareant, & jura sua summam & per articulos proponant, & simul comminationem testium atque commissariorum proferant. *Myns. obs. 96. cent. 2. Gail. lib. 1. obs. 6. num. 1. 2. 3. & seq.*

Alterutra pars si in articulis exhibendis & testi-
bus

De Processu Causarum.

bus nominandis moram neſtat, iudex ex officio per interlocutoriam terminum conſtituit ad producendum articulos & nominandum teſtes, *Gail.d.obſ. 6. num. 2.*

Ad articulos quòd attinet, non quivis ſed ad iudicium hoc ſummarium pertinentes tantum admit-
tur. *Gail.d.obſ. 6. num. 8.*

Itaque ſi nimis effuſi longâ ſerie, longo ordine & magno numero propoſiti fuerint, ita ut altioreſ indagineſ requirant, & potiùs ad plenarium ſive ordinarium poſſeſſorium pertineant tunc, aut omni-
nò rejiciuntur, aut partim rejiciuntur, partim admit-
tuntur. *Gail.d.obſ. 6. num. 8.*

Exhibitis hinc inde articulis poſſeſſoriis, factaque nominatione commiſſariorum, & teſtium quæ cum articulis exhiberi ſolet, nulla fit partibus actorum ſive ſcriptorum prolatorum communicatio, Copiæ ſive exempla non decernuntur, reſponſiones ad articulos non exiguntur, litis conteſtatio nulla fit, non juratur de calumniâ, commiſſarii nominati depu-
tantur, commiſſio in communi formâ decernitur, ſed certum temporis ſpatium, habitâ ratione perſonarum, atque cauſarum, pro omni dilatione aſſi-
gnatur. *Gail. ibid. Ruland. de commiſſ. lib. 2. c. 8.*

[* Commiſſiones etiam ſine adjunctione No-
tarii decernuntur, quia hic proceſſus eſt quaſi quæ-
dam inquiſitio iudicis ex officio. *Gylm ſymph. tom. 3. in præjud. verb. poſſeſſio litigioſa. **]

Commiſſarii probationibus recipiendis conſti-
tuti.

de Processu in causis relaxationis juramenti.

tuti, si forsàn contra illos excipiatur, aut ab iisdem appelletur, nihilominus testes examinare pergunt, quia testes in hoc causarum genere solummodò ad informationem iudicis examinantur. *Memor. Visit. Anno 68. §. Als auch ic. Cifn. fol. 356.*

[* Vide Scipionem in compendio juris *Camer.* verb. Appellationis delatio apud *Denais.* *]

Attestationibus utrinque exhibitis nulla eorum publicatio fit, sed in causa statim concluditur, & tandem super momentaneo possessorio in favorem ejus qui melius probavit pronunciatur, salvo ordinario sive plenario possessorio & petitorio coram iudice competente instituendo. *Gail. d. obs. 6, n. 3.*

TITULUS XLVI.

*De processu in causa relaxationis juramenti
ad effectum agendi,*

IN causa relaxationis ad effectum agendi Camera postulatos processus citationis antè non decernit nec emittit, quàm à Magistratu inferiori à quo supplicans captivus in vincula fuit conjectus, de qualitate facti fuit informatus. *Ord. part. 3. tit. 24. Gail lib. 1. obs. 22.*

Primum igitur ad Magistratum scribit, ab eoque petit se de qualitate informari & ad informandum certum tempus præfigit, cum annexâ comminatione: nisi intra tempus præfixum informatio illa sub-

De Processu Causarum.

secuta fuerit, fore ut processus postulati & decreti emittantur. Et judex de qualitate facti edoctus, informationem acceptam supplicanti communicat, & si quidem probabiliter eam refutare queat, citationem petitam, vel mandatum decernit: sin minùs, ut puta si judex scribat, supplicantem ob crimen seu maleficiu[m] captum fuisse & ex gratiâ subjurato elogio, vel nrphedâ de carcere non vindicando liberatum fuisse, citatio negatur: quanquàm interdum etiâ ex justis causis illa informatio à Magistratu transmissa, auctori non communicetur, *Gail. ibid.*

Et solet judex in decernendâ citatione juramenti præstiti formam perpendere, utrum nimirum captus juraverit tantum carcerem non vindicare, an verò etiâ simul jure non experiri: quanquàm Gailius hanc differentiam in Camerâ quandòque non attendi, sed indifferenter & indistinctè facti informationem à Magistratu requiri testetur.

[* Interim si relaxatus solum se non vindicaturum carcerem juraverit, jure experiri ipsi licet, etiâ sine priviâ citatione ad videndum relaxari juramentum *juxtâ Gail. d. obs. 22. n. 5. vid. relat. 120. apud Klockium n. 2. **]

Cæterum circa processum in causa relaxationis aliquandò in Camerâ variatum est, alii enim libellum exhibendo, litem contestando, adeoque legitimo juris ordine observato processere, qualem processum Gailius perperam institutum fuisse *obs. 23.*

lib.

de processu in causis pignorationum.

lib. 1. asserit, quia ea ratione ex causâ summariâ qualis est causa relaxationis, processum ordinarium fecerit.

Alii reproductâ citatione exhibuerunt tantum implorationem iudicis pro faciendâ relaxatione & per generalia ad exceptiones adversarii concluderunt, nullâ litis contestationis mentione factâ, quem processum Gailius ibidem approbat, & præjudiciis quibusdam Camera confirmat.

Tandem latâ sententiâ super relaxatione juramenti opus est novâ citatione in causa principali, puta, ratione injuriæ vel damni dati, itemque novâ instantiâ novoque prothocollo, *Vide Gail. obs. 24. circa fin.*

[* Unde eruditi exaggerando factum experiuntur primò an brevi manu relaxationem junctis processibus in causa principali impetrare queant, si enim notoriè constare posset, de turpitudine & injustitiâ recipientis juramentum, relaxatio fit per decretum extrajudiciale absq; speciali citatione, & processus simul in causa principali decernuntur. *]

TITULUS XLVII.

De processu in causis pignorationum.

Quemadmodum ait Gaili⁹ de Arrestis c. 2. n. 4. in caus. pignor. duplex punctum est, Mandati nimirum & Citationis, ita duplex processus, sed hoc causis

De Processu Causarum.

pignorationum speciale sive peculiare non est, sed punctus mandati etiã in aliis causis consideratur.

In primo igitur termino processûs citationis, citatus sive pignorator articulos ut appellant causales producit, *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Auff daß auch der Proceß 2c. 133.*

Materia sive argumentum causalium est quod pignorator jus pignorandi in loco ubi pignoratio facta est, semper habuerit, atque etiamnum hodiẽ habeat, quod jam antẽ actus pignoratitios exercuerat, quos speciatim deducit, & proinde in possessione vel quasi tuẽdus sit, & quod adversarius in illo loco nihil juris habeat, sed pignoratorem turbaverit. *Vide Mynsing. obs. 12. cent. 1. Gail. de pign. obs. 21. n. 3. & in Tract. de Arrestis cap. 2. num. 4.*

[* Disputatur in puncto causalium possessorium; in quo non attenditur si pignorans dicat se jure pignorasse, nisi etiã deducat se in possessione illius juris ex quo pignoratio subsecuta est; nunc & antẽ fuisse, *Meischn. tom. 1. decis. 47. n. 7. & 12. **]

In causa citationis ex constitutione pignorationum attentata jure communi censentor.

Ad causam principalem continuandãque possessionem spectantia pro attentatis ne habentor, *Denais. attentata §. 4. & 25.*

Si patet actorem jure pignorasse vel cepisse, tũ is pignora restituta captivosve relaxatos cum expensis & damnis recipito: salvã actione principali utriusque parti suo loco proponenda, *Ord part. 2. t. 21.*

Pigno-

de processu in causis pignorationum.

Pignorationibus inter easdem partes super eodem jure repetitis: mandatorum posteriorum partitionis duntaxat articulus dirimitur, citationis causa ad proximam eo nomine tentatam actionem rejicitur. *Mem. Visit. Anno 67. Denais. Mandata super constit: pign §. 7.*

[* In puncto partitionis & causalium, pari passu proceditur, si tamen in illo prius liqueat, aut causa citius instructa fuerit, non expectata conclusione in puncto causalium in isto pronunciabitur. *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Anß daß auch der Proceß ic. 134.*

Distinctè etià in utròq; agendum est, ne unum alteri in decisione impedimento sit. *d. Recess. d. loc.*

Ubi inter easdem partes ex novo jure de eodem facto disputatur causæ decisio isti senatui qui jam antè in eadem causâ cognovit, committenda. *d. Recess. d. loc.*

Exceptiones si rejectæ & paritoria semel lata fuerit, impetrans in puncto causalium ante realem plenariam partitionem (nisi volet) respondendo non procedit. *d. Recess. d. loc. **

COMMENTARIUS.

[* In primo igitur termino, &c.] Quia in *Recessu novissimo de Anno 1654. d. loc.* non disponitur, ut causales sub præjudicio præclusionis in primo termino producantur, idè in hoc multum negligitur & vel in secundo, aut

De Processu Causarum.

tertio quandoq; termino adhuc producantur; Quamvis
 hac nonnullorum observantia inadvertentia vel errori po-
 tius, quam vera menti constitutionis adscribenda videatur,
 quia verba (wie oben erleutert) idem prejudicium præ-
 clusionis via in omnibus simplicis querelæ causis alias usita-
 tum innuere videntur, & ratio legis quæ in maturatione
 causa se fundat, nisi hoc p. sito vix effectum sortiret.

Si patet actorem] In puncto Mandati pignoratus actor
 est, in puncto citationis vero pignorans. vid. Meischn. tom.
 I. decis. 41. n. 1.

Pignorationibus inter easdem partes super eo-
 dem jure repetitis:] Nota toties quoties pignoratur, novæ
 mandata decerni posse, & debere, & in puncto partitionis in
 singulis separatim, at in puncto causalium in uno & quidem
 primo mandato agitur, ad quod procuratores loco causalium
 causam judicialiter remittere solent.

Ne quis partibus actoris producendo causales, oneretur,
 nota cautelam egregiam inter Status valde practicabilem,
 quam Thomæ Merckelbach in causâ Henns contra
 Hanaw Rüningenberg das Marckschiff auff dē Mann-
 strom betreffend: consulendo Archiepiscopo Mo-
 guntino tom. I. consil. Klockii consil. 5. n. 32. propo-
 suit: Cum uterq; enim de eodem jure processus ex hac con-
 stitutione invetrassent, consuluit Merckelbach ut à parte
 Moguntini ante omnia urgeretur pars adversa ad produ-
 ctionem causalium sub comminatione perpetui silentii, quo
 obtento, in omnibus processibus ex parte Hanaw /super hoc
 jure, & ex hac pignorationis constitutione impetratis, vel in
 futurum impetrandis, in puncto citationis, seu causalium,
 fieret

de processu in causis L. Diffamari.

*fieri remissio ad processum priorem, ergò, qui priùs causale
produxit partibus actoris se exuere nequit, parte adversâ, etsi
contra eundem ex eâdem causâ similis processus impetratus
fuerit, semper ad illas se remittente, quod juri consensum est.*]*

TITULUS XLVIII.

De processu in causis L. Diffamari.

IN causis L. Diffamari duplex processus observa-
tur, Diffamationis & Actionis sive Causæ princi-
palis. *Gail. obs. tit. 1. obs. 11.*

In processu Diffamationis, diffamatus tanquàm
actor summariam petitionem exhibet, in qua diffa-
mationem deducit, petitque diffamanti tanquàm
Reo, terminum ad probandum suam diffamatio-
nem coram iudice ordinario, vel competenti, sub
pœnâ perpetui silentii præfigi. *Gail. d. obs. 12 de forma
libelli. Vide Blarerum ad L. Diffamar. cap. 5. Myns. obs. 78.
cent. 3.*

[* Hodie citatione in primo termino productâ,
& diffamatione per adjuncta probatâ, petit diffa-
manti, ut producat libellum, hîc, aut in foro ordina-
rio, terminum præfigi, vel in contumaciam non a-
gentis ipsi perpetuum silentium dictari.*]

In termino igitur Citationis si diffamator com-
pareat, & diffamationem fateatur, aut eo negante
legitimè per actorem proberetur, tunc ei præfigi de-
bet terminus agendi in iudicio actionis ad prose-
quendam suam prætensam causam, idque fieri de-
bet in Camerâ, si causa eò immediatè spectet, vel co-

De Processu Causarum.

ram iudice ordinario, si causa ad Cameram non pertineat. *Vide Gail. obs. lib. 1. obs. 12. n. 2.*

[* Vel citatus quando fatetur diffamationem non expectatâ termini præfixione citantem diffamatum coram ordinario causæ iudice sine morâ convenit, quod Camera per Mandata de non impediendo profsequi litem vel similia, etsi de super supplicetur, impedire non solet: quia iudicium diffamatorium per confessionem diffamantis quod antenus finem accepit, nec iurisdictio Cameræ ultra se extendit.*]

Quod si autem diffamator non compareat ad primam emanatam citationem, secundo citandus: Ratio est, quia unica citatio ad perpetuum silentium imponendum, ob contumaciam nequaquam sufficiens est, sicuti etiam non solum communis, sed etiam in Camerâ approbata sententia. Ratio autem rationis est, quia per decretum impositionis perpetui silentii plenum præjudicium diffamanti gignitur, ad stipulante etiam eodem *Gail. d. lib. 1. obs. 12. n. 4.*

TITULUS XLIX.

De processu nullitatis.

DE hâc materiâ nullitatis agitur *Ord. part. 3. tit. 34. per tot. ibid.* ubi regulariter ita dispositum & constitutum est, ut nullitas, & iniquitas in uno eodemque libello alternativè tamen, deduci debeant, ita nimirum, ut primò super nullitate, eâ verò deficiente super processûs, & sententiæ iniquitate pronunciari petatur, ad stipulante *Mynsing cent. 4. obs. 63. in princ. ibid.*

Nam

de processu nullitatis.

[* Nàm & hoc omnis bona methodus in referendo requirit, ut prius de nullitate processûs, quàm de iniquitate causæ quærat, qualis modus votandi etiàm in Camerâ usitatus est. *Vide Rosencorb. in pract. forensi cap. 2. & Tilem. de Benign. syntag. 4. decisionum Cam. Imp. in princ.*

Forma petendi talis est: Bitte zu erkennen daß nichtiglich oder ja übel geurtheilet/überflüssig oder ja wol davon appelliret/vnd also ihr Urtheil aufzuheben/zu cassiren/oder ja dergestalt zu reformiren sey/daß ic.

Si nullitas & iniquitas ex processu & actis simul appareant, pronuntiatur daß durch Richtern voriger instanz nichtiglich vnd übel geurtheilet / überflüssig vnd wohl davon appelliret ic. ut factum in causa D. contra P. 28. Anno 1656. *

Et nullitas ita incidenter proposita cum iniquitate simul iisdem terminis, qui in causa appellationis præscripti observantur, deduci & expediri debet. *Ord. part. 3 tit. 34. §. 2. attestante etiam Mynsing. d. cent. 4. obs. 63. in princ. & cent. 3. obs. 91. num. 8.*

Quod tamen non absque limitatione, & distinctione accipiendum est, ita quidem, ut, si nullitas evidens, atque notoria sit, ante litis contestationem iudex competens ex officio, parte etiàm nõ petente, desuper finaliter judicare, & pronunciare possit. *Ord. part. 3. tit. 34. §. 2. Teste quoq; Myns. cent. 1. obs. 20. per tot.* Secus verò, ubi de eâ non constat, & altiore indagine opus est.

Tum autem evidens, & notoria nullitas esse dicitur, cum ea ex actis, & actitatis primæ instantiæ, quæ

De Processu Causarum.

notorium, atque adeo verum inducunt, liquidò appareat, & in secundâ instantiâ ratificari nequeat. *Ord. part. 3. tit. 34. §. 2.*

Ad extremum & illud observandum est, ut semper & ante omnia causæ commissarum nullitatum specificentur *Ord. p. 3. tit. 34. §. fin.*

[* Hic etiâ de querelâ nullitatis principaliter intentatâ, ejusque processu hodiènum usitato, dicendum esset, verum quia quoad cognitionem judiciale à processibus appellatoriis, nihil præcipui habet, libellus enim exhibetur, vel citationis narrata loco libelli repetuntur, & desuper ad probationem proceditur ut in aliis, idcirco in hoc prolixior esse nolui. *]

COMMENTARIUS.

[* Consuetudinem inferioris Germaniæ solennitates judicarias non multum curare, ex *Mynsing: consil. 2. n. 18.* testatur *Friderich Brandis* socer meus piè defunctus in relation. pro adfessoratu 4. apud *Klockium*, quod si ergò substantialis judicii solennitas quæ in solidâ causa cognitione consistit, in tantum servata sit, ut rationi naturali satisfactum dici queat, ex aliis forsàn intermissis judicii solennibus supremum auditorium processus vix decernit. *]

* *

TITU.

de processu reconventionis.

TITULUS L.

De processu reconventionis.

DE causâ seu materiâ reconventionis agitur. *Ord. part. 3. tit. 30. per tot. ibid.* Et hujus tituli analysis brevis, & perspicua esse potest, quòd reconventio fiat, aut ante litis contestationem, aut illicò post litis contestationem vel saltèm ad proximam, vel secundam audientiam, quo utròque casu, ante vel post litis contestationem, causa con-& reconventionis simultaneo processu expediri debet.

Quòd si autem longè post litis contestationem, ad primam vel secundam audientiam fiat, (modò tamen ante causæ conclusionem fiat,) tùm quælibet causa, nempè con-& reconventionis distinctè ventilari & peragi debet.

Quod tamen Mynsingerus *cent. 1. obs. 10.* haud sine distinctione accipiendum esse putat, dùm ibidem sic ait: si de utrâq; causâ con-& reconventionis pariter constat, tùm utraq; causa simultancè expediri debet, secùs verò, si priùs de unâ quàm de alterâ liqueat.

TITULUS LI.

De contumacia accusanda, contumacia quæduplex, contumaces præsentés quinam sint.

Ord. part. 3. Tit. 14.

Contumacia commissâ accusanda est, & contumaciâ accusatâ in continenti agendum est, nec
ad

De processu Causarum.

ad proximam dilatio petenda sub pœnâ arbitrariâ.

Decret. Camer. 3. Iulij, Anno 77.

Contumacia est vel { *præsentium.*
absentium.

Contumaciter præsentem, qui vel ipsi, vel per procuratorem in iudicio comparent, sed id quod agendum est, non agunt, *Ord. part. 3. tit. 41. in princ.*

Contumax in agendo, non nisi damnis, & expensis refutis ad causam, eo statu in quo erit persequendâ, admittitur: & adversario interim procedendi jus est, & hoc reliquis juris communis pœnis accedito. *Ord. ibid.*

Sed hanc præsentium & non agentium contumaciam hodie per terminum præjudicialem ejusque præjudicium coerceri puto. *Vide supra lib. 2. Comment. ad ordines rerum.*

[* Sic præjudicio semel per lapsum termini dato contumax ad agendum ea, quæ in termino neglexit, non admittitur, sine præviâ restitutione, etsi expensas termini refundere veller, ut ut enim in aliis judiciis hæc servantur, in Camera tamen secus est. *]

Contumaciam non agentium in termino accusaturi, diem quo agi oportuit, in specie nominant. *Mem. Visit. Anno 67. Denais. Contumaciæ accusatio §. 1.*

[* E. g. Weilen Herz Gegen Anwalde terminum am 11. hujus ohne handlung verstreichen lassen / als bitte obtenti præjudicii manutentionem &c. *]

Et contumaciæ accusatus per præfixionem termini

Contumacia quid & quid duplex sit.

mini ad agendum compellitor. *Mem. Visit. Anno 78. Denais. ibid. §. 2.* Sed hanc visitorum legem, de termino ad agendum contumacia accusato præfigendo, hodiè propter terminum præjudicialem constitutum antiquatam esse opinor.

COMMENTARIUS.

[* Contumacia est vel vera vel ficta, vera est, quæ ex proposito verè committitur, ficta quæ præsumptivè, & utraq; præjudicium in Camera admittit, quamvis hæc restitutioni obtinendæ vicinior sit. *]

Contumacia accusanda:] Nisi enim accusetur contumacia non nocet. per text. in L. properandum. §. Et si quidem. C. de Judiciis, & DD. ibidem.

[* Vid. Marant. p. 6. memb. 2. de contumacia n. 1. Casp. Klock. consil. 41. n. 50. tom. 2. Anton Tessaure decis. 19. n. 1. *]

Præsentium vel absentium:] Hæc διχοτομία ex rubrica, sive inscriptione Tit. 41. & sequentium tit. part. 3. patet.

TITULUS LII.

Contumaciter absentes quinam dicantur, & quod duplex contumacia absentium sit, ubi de circumductione termini citationis.

Contumaciter absentes sunt, qui neque ipsi neque per alium in iudicio comparent; vel quàmvis

De Processu Causarum.

vis semel atque iterum comparentes libellum exhibuerint, & litem contestati fuerint, attamen postea non comparendo contumaces se gerunt. *Ordin. part. 3. tit. 42. §. Wo aber ic. & §. final. & tit. 47. in princ.*

Porro tam in causis simplicis querelæ, quam appellationibus contumacia committitur, vel ab utraque parte in primo termino citationis, vel ab alterutra tantum, modò in primo termino, modò in sequentibus: Illo casu, termini circumductio locum habet; hoc verò, tum termini circumductio, tum proclama.

Termini circumductio est citationis emanatæ extinctio sive deletio.

Quamobrem si in termino citationis & actor & Reus abfuerint, terminus citationis circumducitur; id est, citationis effectus extinguitur, ita ut actori processum instaurare volenti nova citatio impetrandam sit. *Ord. part. 3. tit. 12. §. final.*

[* Velut in iudicio usitatè loquuntur: rescriptum prioris. *]

Sed hodiè in Camerâ actori sex dierum juridicarum spatium ultra terminum citationis in Camerâ conceditur (olim triduum duntaxat concedebatur) intra quod si compareat, & ad partis adversæ instantiam, causas atque impedimenta alleget, quamobrem comparere non potuerit, ad processum non secus admittitur, atque si in termino citationis constituto comparuisset, *Ord. d. tit. 12. final. §. part. 3. De-*

quinam dicantur contumaciter a^l sentes.

eret. Camer. publicat. 17. August. Anno 74. Cifn. ad d. § final. in margin.

[* Quæ sex juridicæ non ex Ordin. Camera, hæc enim trium meminit, sed ex Recessu Depur. de Anno 1600. §. Es ist auch bissher 20. 90. & ex catione quòd audientia olim alternis diebus, nunc verò singulis habentur, desumptæ sunt, & valet hæc constitutio si neutra parte termino primo citationis præsentente, actor deindè intra 6. juridicas compareat & Reo petente, causas emanationis legitimas exponat; Quàmvis hodiè termino citationis à parte actoris non observato, Reus non de causis emanationis querendis, sed de absolutione ab instantiâ rogandâ sollicitus sit.

Reus seu citatus etiàm auctore citationem non reproducente ipsemet comparere, citationem ad quam citatus est, producere, proclamare rogare, & lapsis sex juridicis ob termini circumductionem, absolutionem petere, vel quod arbitrarium est, reproductionem partis adversæ expectare & postmodum de circumductione excipere potest, utrûmq; enim concessum, quàmvis posterius usu frequentius sit. *Vide Gailium 1. obs. 59. num. 1. **]

Quòd si verò sex dies juridicæ post terminum citationis effluxerint, & neque Actor, neque Reus intra illud sex dierum spatium comparuerit, sive ut Ordinationis verbis utar, nemo in iudicio se intromiserit, terminus citationis pro circumducto habetor & citationis effectus exstinguitor. *Ordin. d. tit. 12. §. final. part. 3.*

Et

De Processu Causarum.

Et licet actor post sex juridicas comparens legitimum impedimentum alleget, attamen citatio extincta non reviviscit, sed nihilominus reiteranda vel renovanda fuerit. *Ord. d. tit. §. final.*

Sed nota id quod *Cisn. ad d. §. final. tit. 12. part. 3.* addit in observationibus illis Mynsingeri repugnantiam aliquam subesse.

Termini circumductio duutaxat in causis simplicis querelę locum habet, sed in causis appellationum terminus citationis non circumducitur. Ut est Recessus Imperii Augustę Anno 66. §. So viel die appellationes 2c. 121.

Quamobrem etsi neque appellans, neque appellatus in termino citationis comparuerit, attamen terminus propterea non circumducitur.

Majus enim periculum appellanti in termino citationis non comparenti, ex lapsu fatalium imminet, quàm ex termini circumductione.

Et termini circumductio si in causis appellationum locum haberet, facile eveniret, ut appellantes omnino causam caderent, utpotè quibus sæpius difficile, imò impossibile futurum esset novam citationem impetrare, & intra fatalium tempus reproducere. *Mem. Visit. Anno 64. §. So viel weiter 2c.*

[* Adde Recess. Imper. de Anno 1566 §. So viel die Appellationen betrifft 2c. 121. Recess. Dep. de Ann. 1600. §. Demnach dem Appellanten 2c. 203. Mynsing. 2. obs. 63. Gail. 1. obs. 59. n. 3. relat. 79. apud Klockium n. 78. Magenhorst ad Ord. Cam. p. 3. tit. 12. §. fin. qui omnes hanc ratio-

quinam dicantur contumaciter absentes.

rationem adducunt, quod ex lapsu fatalium satis periculi appellanti imminet & quod metuentum sit, ne interim dum nova citatio impetraretur fatalia labantur, & per hoc causa in totum concidat.

Unde satis est si processus appellationis intra fatalia licet post terminum in citatione præfinitum in Camerâ reproducantur, text: expressus in Recess. Deput. §. *Demnach dem Appellanten ic.* Nec attenditur si procurator ex adverso excipiat processus in termino non esse reproductos, ita præjudicium notat Schwanm: in processu Camerali *lib. 1. cap. 31. n. 7.* in causâ *Bönen* appellanten contra creditores cuius causæ integra relatio exstat apud Klock, *relat. 77.* quod tamen planè impertinenter citatum esse ex lectione dictæ relationis patescit.

Quid si in puncto incidenti, utpotè attentatorum, vel simili, quis citetur in processibus appellationis, An & in his circumductio termini non habebit locum? quod negandum, Nam quod in processibus appellationis circumductio cessat, propter metuentum lapsum fatalium ordinatum est, quod introductis jam processibus cessat, si ergo quis Mandatum de revocandis attentatis extra terminum reproduceret, circumductio æquè ac in aliis processibus metuenda, sic in antè dictâ causâ *Bönen* contra creditores in specie *Johann Stegman betreffend*/ hic Stegman introductis jam processibus ad videndum cassari attentata citatus, & citatio serò reproducta

De Processu Causarum.

ob circumductionem cassata fuit 10. Martii Anno 1596. quod hodiernum ita servari non dubito. *]

Sed quæsitum est, an circumductio termini citationis locum habeat, in causis Mandatorum etiam executorialium, itémq; citationibus ad reassumendum, siue illæ in causis simplicis querelæ, siue appellationis in iudicium introductis emanaverint?

Et Domini Camerales in hoc quidem omnes unanimiter consensere, quod, posteaquam causa appellationis semel legitimè in iudicium introducta, & lis pendens facta fuerit, constitutionis ratio, quamobrem nimirum terminus citationis in causis appellationum non circumducatur, ne scilicet fatalia labantur, amplius locum non habeat.

Sed in appellationum causis jam productis atque pendentibus, & aliis supra nominatis dubitatum fuit, præcipuè verò in citationibus ad reassumendum, & executorialibus quæ in Appellationum causis emanassent. Et ratio dubitandi fuit, quia in illis procurator jam apud acta esset, quo casu secundum Dd. opinionem, terminus non circumduceretur, quia citato quovis tempore vel sine citatione comparenti, & id quod agere necesse haberet, cum effectu illi agere, & in præsentis contumaciam (cui terminus nihilominus curreret) procedere liceret, & executoriales quasi pars prioris iudicii essent, & interdum uterque procurator apud acta esset, quo casu rursus circumductio termini locum habere vix posset Sed his rationibus non attentis pro contrariâ opinione conclusum est.

Existi-

quinam dicantur contumaciter absentes.

Existimant enim unius partis praelentiam circumductionem termini impedire non posse. Quamvis enim aliquis apud acta esset, attamen citatum comparere & non reproducentis processûs contumaciam accusare posse, quemadmodum etiam adversus comparentem post terminum procedere posset, si vellet in principali causâ & præcipue verò, si citatio ante terminum reproducta, & postea repetita fuisset, quo casu haud dubie circumductioni locus & citatio solummodo propterea circumduceretur, quòd in termino constituto non reproducta fuisset, eoque citationis effectum sublatum esse, & citatum non amplius ad comparitionem arctare. Quemadmodum enim citatus teneretur sub pœnâ contumaciæ (licet procuratorem apud acta haberet) in specie comparere, ita etiam impetrantem teneri in specie comparere & illam legitime reproducere, si æqualitas observetur, alias enim impunè quando-cunque citatio ad reassumendum produci posset, & in puncto executionis propterea in specie comparendum & mandatum antea productum repetendum esse, quia citatio illa eò dirigeretur, non verò procurator per literas Cæsaris moneretur & citaretur, non modò ad prætexendum causam, & id quod reliquum est, peragendum, verum etiam ad docendum de paritione, vel videndum se incidisse, quòd cum causa principali nihil commune haberet. Etsi enim pars victa sine ejusmodi executorialibus & citationibus se intromittere posset, attamen ad declarationem pœnæ nec procedi, neque per senten-

De Processu Causarum.

tiam condemnato partitionem injungi posse, quia definitiva nihil amplius comprehenderet, quam condemnatum aliquid debere, & si quid ultra illud ipsi injungi vellet sub certâ pœnâ, siue comminatione aliter id fieri non posset, quam in puncto expensarum fieret: nam ut in pœnam quis declaretur, necesse esse quod mandatum præcesserit, & ad videndum in specie citatus fuerit: id quod peculiariter processum requireret: & idem de aliis mandatis statuendum esse: teste *W utmbsero obs. 16. tit. 6. lib. 1. Vide Recess. Deput. Imperii Anno 1600. §. Wir setzen/ordnen vnd wollen auch/das in causis 2c. 95. ubi prægmatica sanctio est. In causis Mandatorum & Executorialium itémque in citationibus ad reassumendum, siue causa appellationis, siue simplicis querelæ sit, circumductioni termini non secus atque in aliis citationibus locus est.*

[* Quod quantum citationes ad reassumendum attinet, ita hodiènum servatur, ut tamen termino circumducto novam citationem rogare liberum sit.

Quantum ad executoriales disputatio ista de termini circumductione spontè concidit, quando per Recessum de Anno 1654. tales non dantur, sed loco consuetarum olim executorialium paritè intra tres menses facienda, unâ cum sententiâ (cui immediate annectitur) sub ordinariâ pœnâ 10. marcarum auri puri & comminatione realis executionis mandatur, *d. Recess. §. Damit auch 2c. 153.*

Nec opus est speciali hujus insinuatione, quia hic
ut &

quinam dicantur contumaciter absentes.

ut & in aliis sententiis paritoriis procurator succumbentis de reali partitione, si principalis poenam evitare velit, in termino docere tenetur. *]

COMMENTARIUS.

[*] *Ad verba Citatio circumducitur:*] Nota, de jure communi non circumduci citationem, si generaliter ad totam causam & omnes ejus actus facta sit, at secus in Camera.

Circumductio etiam cessat, quoties terminus vel in feriis vel in tempus quo ob defectum ordinis impetrantis procurator facultate agendi caret incidit, hisce enim duobus casibus satis est si reproductio fiat in proximè primo sequenti ordine, ut nunc est, reproductio, qua alternis ferè diebus quemvis hodiè tangit. Quare remissio processuum insinuatorum tam à partibus quàm nuncio maturanda, ne terminus reproductio negligatur.

Quid si principalis Spira presens ipsemet processus impetravit? sanè hic nullius procuratoris ordinem exspectabit. sed processus in termino vel intra fatalia per procuratorem apud quem ordo est, reproducere debet, si circumductionem aut lapsum fatalium evitare vult, uti ex hoc capite certam appellationis causam ob reproductioem nimis serò factam desertam pronunciatam scio.

In Mandatis olim annus & dies reproductioi utilis erat, ex quâ constitutione, aut quo fundamento, nescio, nisi fortè (quod tamen pace aliorum dixerim,) in advertentia, aut non usui hoc adscribere congruum sit.

At hodiè procuratores & in his causis circumductionem

De Processu Causarum.

Argent, successu non infelici ut docuit præjudicium in causa
Salm: Juden zu Bing: contra H. H. 24. Novembris
Anno 1658. *]

Terminus citationis circumducitur:] Confer Io-
annem Berberium in practica sua, quam vocant Auream,
sive Viatorium juris part. 4. de judiciis, ubi quatuor mo-
dos ponit comparendi in judiciis, quorum tres rectius con-
sumacia, meo quidem iudicio quàm comparitionis dixisset.

Primum esse ait, quando uterque comparet Actor scili-
cet & Reus.

Secundum, quando neuter.

Tertium, quando comparet Actor, Reus verò non.

Secundo casu quando neuter comparet, nulla inquit par-
tes iudicis sunt, quia non comparitione partium Terminus
circumducitur seu pro cancellato habetur Edictum Citatio-
nis, ita ut instantia tantum pereat, sed ex integro litigari
possit. L. Et post edictum. §. Circumducto, ff. de ju-
dic.

[* Ut neglecto termino reproductionis processus à circum-
ductione salventur, Procuratores istà cautelà sæpius usi sunt;
ut procurator qui processus impetravit, & forsàn suà vel
principalis culpà, ordinem sine reproductione labi passus est,
alteri quem ordo nondum tetigit, processus reproducendos
committeret, verùm detectà fraude res ut sæpè malè succes-
sit, & reproductione rejectà procurator haud rarè multa-
tus fuit, ut factum inter præjudicia alia quàmplurima in
causa R. contra E. E. 17. Martii Anno 1654.

Si terminus circumductus est, pronunciat, daß die
Proceß gefallen seyn/ & quia rescriptum priorum facile
datur

de proclamate.

datur hoc saltem præjudicii exinde resultat, quod expensæ pro extrahendis & insinuandis processibus cum tanto tempore perdantur. *]

TITULUS LIII.

De proclamate, quid sit, quomodo, & quando postulandum atq; decernendum & qui ejus effectus sint.

Proclama est citatio, quam Pidellus Camerae contra partem litigantem alterutram contumaciter absentem in primo termino vel aliis sequentibus proclamando exequitur.

[* Non aliter tamen, quam præmissâ sententiæ judicis proclama illud exequendum esse in audientiâ decernente. *]

Proclamata non conditionaliter ut antea factum, quatenus nimirum quis ad proximam se legitimaverit, sed purè vel decernuntor vel negantor. *Conclus. Camer. Dub. 75. Recess. Imp. Anno 1600. §. Demnach der citirte 2c. 94*

Et non ex officio sed ad instantiam partis adversæ contra contumaciter absentes decernenda sunt.

Et non decernuntur contra citatum contumacem, nisi citationis executio vel insinuatio legitimè ipsi facta fuerit. *Recess. Deput. Imp. Spira Ann. 1600. §. Demnach der citirte alsbald 2c.*

Atqui secus si citationis executione illegitimè factâ, citatus nihilominus comparuerit, citatio-

De Processu Caularum.

nem verò impetrans non comparuerit, quo casu citato contra citantem sive impetrantem proclama decernitur.

Simul atque proclama decretum, necdum per Pidellum factum fuerit, contumacia solutione multæ florenariæ, Pidello contumacis nomine, purgator sub pœnâ arbitrariâ. *Decret. Camer. publicat. Veneris 36. Mart. Anno 93. vers. Sonsten auch Gegentheils re.*

[* Vide Recess. Deput. de Anno 1600. §. Wann das Ruffen erkandt re. 91. ubi pragmatica sanctio est, proclamate semel decreto & contumaciâ jam declaratâ florenum (der Ruffgülden qui 4. Capitatis æstimatur) esse exsolvendum, etsi illud per Pidellum nondum sit executioni mandatum, quia non Pidelli clamor seu executio sed contumacia absentis respicienda est. *]

Sed si contra Senatum, vel Collegium, aut Universitatem decretum fuerit, non unius tantum floreni sed plurium solutione pro judicis arbitrio purganda est. *Decret. eodem vers. Und da er gegen einem Rath re.*

[* At ex Recess. Deput. de Anno 1600. §. Wann aber eine ganze Gemeinde re. 97. distinguendum aut enim Communitas collectivè unâ insinuatione citata est, aut personæ in eâ sigillatim; si prius, contumacia uno floreno purgatur, si posterius non item, sed quot insinuationes, tot floreni solvendi sunt, quàmvis olim ex Decreto Camerae de Anno 93. plerumquè quinque vel ad minimum tres floreni pro

de proclamate.

pro proclamate adversus communitatem pro arbitrio iudicis exacti fuerint, etiã in casu ubi collectivè citata est, hic enim florenus multa contumacia vix correspondens esse videtur, quàm privati, magis ergò communitates, flocci pendunt. *]

Et procurator pro contumace compariturus, contra quem proclama decretum est, ultro se contumaciam unius vel plurium florenorum solutione purgasse significato, vel eam in iudicio offerro. *Decret. eod. vers. Vnerwartet &c. Conclusum Camer. Dub. 71. Recess. Imp. Anno 1608. Spira. S. Es seind auch &c. 96.* Antehã procuratores sententiã interlocutoriã de proclamate decreto publicatã, statim agere incipiebant, antequàm Pidellus proclama exequeretur (nomina siquidem contumacium ex interlocutoriã ante executionem illi cognoscenda & desumenda) & interea temporis contingebat, ut procurator, contra quem proclama decretum esset, statim in primo rerum agendarum ordine super sententiis vel decretis mandatum exhibendo aut cautionem præstando ad iudicium ita se legitimans compareret, sed quia executio proclamatis nondum facta esset, se ad contumaciam purgandum non astrictum esse arbitraretur. Quoniam autem comparitio illa nimis sera & res non amplius integra esset & in primo termino & impunè vel ante sententiam etiã fieri debuisset, quo semel decreto, & contumaciã jam declaratã, & citatus teneretur causam in eo statu in quo est, reassumere, & ejusmodi sententia de proclamate decre-

De Processu Causarum.

ro nulla atque elusoria amplius reddi non posset, quandòquidem in termino non comparens jam multis modis iudicio negotium fecisset, & eam ob causam principaliter, non propter Pidelli clamores in proclamata exequendo contumaciæ purgatio instituta esset, istiusmodi submissionibus inanibus sub gravi pœnâ interdicendum esse, & sine huiusmodi & similibus exceptionibus contumaciam purgandam Domini Camerales iudicaverunt. *Vide Recess. Imper. Anno 1600. d. 5. Wann das Ruffen erkennen etc.*

[* Solebant etiam ubi proclama proximè decernendum fore metuebant, coram Deputatis indicare se mandato instructos & in proximo suo ordine comparere paratos esse; Verùm quia hoc fomentum contumaciæ fuit, per tales indicationes proclama hodiè non remoratur. *Recess. Imp. de Anno 1654. 6. Da auch etc. 38. **]

Sed quæsitum fuit I. Quandò proclamata postulanda atque decernenda sint, an statim in primo termino & intrâ sex dies juridicas (olim secundum ordinationis legem *tit. 42. part. 3. & 43. in princip.* tres juridicæ observandæ erant) postulari & decerni possint, quia illis nondùm lapsis, terminus in effectu & purè non circumducatur. Sed nihil obstat, quò minus statim in primo termino & antequàm sex juridicæ labantur, postulari atque decerni possint, & illud 6. dierum spacium non processui ad proclama, sed expressè postea videlicet post factum proclama ad ulteriorem processum in contumaciam præstitum sit,

de proclamare.

fit, attamen ne locus disputationibus inanibus relinquatur istam ordinationis declarationem illo casu necessariam esse existimârunt. *Conclus. Camer. Dub. 70. Vide Recessum Imp. Spira Anno 1600. §. Es ist auch bißher in zweiffel gezogen worden 2c. 90.*

II. Quæsitum est, an non certum aliquod temporis spatium constituendum sit, intra quod proclama postulari & in contumaciam procedi debeat, an verò tempus in infinitum concedendum, & partium arbitrio committendum, quando cunque velint proclama postulare? Accidit enim interdum ut ad processus reproductos nemo non pareat, & propterea processus causæ aliquandiu suspensus hæreat, & demum longo tempore, mensibus nimirum vel aliquot annis post proclama adversus contumacem postuletur, & processus in contumaciam instituat.

Sed tempus illud in infinitum indulgendum esse non pauci existimârunt, quia ex similibus causis, quod videtur processus obtenti atque decreti per lapsum unius anni extinguantur, & contumacia impetrantis in non agendo major sit, quam citati, & propterea certum terminum constituendum esse, nisi enim hoc fieret, evenire posse, ut partes ipsæ principales, vel earum procuratores, vel causæ ipsæ litis, vel personæ multis modis mutarentur, ita ut aliquando processus in contumaciam nulliter, vel iniquè saltem instituendus esset, quemadmodum etiam Mynfingerus hoc casu *cent. 4. obs. 33. per c. consuluit. De officio*

De Processu Causarum.

ficio delegat. aliquot hebdomadas concederet. Sed secundum Ordinationem *part. 3. tit. 42. & tit. 43. in princ. & tit. 45.* in fine statim in primo termino proclama postulandum, & post lapsum sex juridicarum, processum in contumaciam instituendum esse.

Alii verò existimarent partes hoc casu arctandas non esse, quia instantia in Camerali Iudicio propter eam non perimeretur, & contumacia absenti non patrocinari, nec illum in meliori conditione constituere valeret.

Adhæc partibus multiplices causas esse posse, quamobrem ad proclama non procederent, forsàn ob tractatum concordie aliæve ob causas procuratori significatas, quo casu, quemadmodum etiam aliàs periculolum esset instantiam pro perempta haberi, quæ postea non nisi per multas ambages novæ citationis, imò tantum per viam restitutionis in integrum reparanda esset, & præterea ad illud non brevem aliquem terminum, sed longiorem concedendum esse, ut spatium esset deliberandi, & procuratorē instituendi, quâ viâ in cōtumaciâ procedere deberet. Sed cum non facile in stylo hætenus observato aliquid mutandum, ad Status Imperii hanc quæstionem remittendam esse censuerunt. *Conclus. Camer. Dub. 72.* Itaq; Deputati Status Imperii Spitz Anno 95. Conclusi istius opinionem secundam utpotè ordinationi consentaneam approbârunt ita ut partes arctandas non esse statuerent, quia instantia Iudicio Camera-

de proclamate.

merali non perimeretur, & contumacia absenti non patrocinaretur, vel in meliori conditione ipsum cōstitueret posset, & verba ordinationis *tit. 12. & 43. p. 34* de proclamate postulando non permissivè sed præceptivè ponenda, id est, Actori in ordinatione imperandum esse, ut in primo termino, ubi citatio cum executione legitimè reproducta fuerit, contra citatum non comparentem, proclama simul petat, & ad proclama petitum secundum ordinationis leges, primo quoque tempore, vel intra spacium sex mensium (quod tempus omni appellanti pro fatali in Camera præfixum esset) in causa principali procedat, vel causas alleget quare non, sub comminatione Absolutionis à citatione. *Vide Recess. Deputat Imperii Spira Anno 1600. §. 50* offit die reproductis processibus 20. 92.

III. Quæsitum est an sex juridicæ post factum proclama pro continuis vel saltè ultimis pro utili habendus sit, quia sciri nequeat, an alicujus & utrius partis procurator mandatum comparendi habeat, eumque ordo procedendi ultimo sive sexto die forsàn non tangat. Sed à Dominis Cameralibus conclusum fuit, sex illos juridicos continuos esse, quia Ordinatio sex dies præcisè præstitueret, & non ultrà concederet, donec videlicet quis ordine procedendi & id quod convenit agendi inter procuratores completo interpellaretur. *Tit. 42. & seq. part. 3* Alioquin enim non tantum sex dies, sed plures constituti fuissent: præterea tardi atque nullius iudicii illud

De Processu Causarum.

illud esse: nam si procuratorum quispiam legitima-
tione instructus esset, illum simulatque adversarius
in contumaciam procedere cuperet, comparere, &
causam in illo statu, in quo est, reassumere posse. *Con-*
clusum Camer. Dub. 74. Vide Recess. Deputat. Imper. Anno
1600. Spira. §. Gleichermassen die Gerichtstage 2c. 93:
ubi pragmatica Imperii latio est sex istas juridi-
cas promerè continuè habendas esse.

C O M M E N T A R I U S.

[* Proclama est citatio:] Nota ut proclama decer-
natur requiri executionem seu insinuationem processuum
juxta regulas ordinationis legitime & sine vitio esse factam,
Quare si vitium aliquot in executione lateat, citati aut eo-
rum procuratores à comparitione sibi cavebunt, cum per hoc
citationem etiam invalidam validarent etsi defectum judi-
cialiter indicare vellent, sciunt etiam & attendunt, ad hoc
perquam accurate hujus judicii procuratores jurati, quan-
dò in termino reproductionis processus eorumque executio-
nes perlustrant, & licet ad comparendum à principale in-
structi, deprehenso vitio executionis, tamen tacent, Nam si
actor aut appellans contra non comparentem proclama ur-
get, illud ad vitiosam executionem hoc modo denegatur: *It*
das gebettene Ruffen auff vorbrachte execution abo-
geschlagen / quo ipso in causis appellationum utpotè fatali-
bus plerumque jam lapsis causa in effectu deseritur & ad
beneficium restitutionis recurrendum, in aliis, idem est ac si
citationis terminus circumductus sit, vel si annus & dies, quo
proces-

de proclamare.

processus huius generis ad insinuationem & reproductionem utiles manere soleant, nondum elapsus sit, nova insinuatio requiritur

Si appellatus metuat appellantem proclama non sollicitaturum, ipse urget, & ut vitium in executione commissum à Domino referente eò facilius deprehendatur, schedulam seu Memoriale processibus in lectoriâ adjungit.

Multi etiam non tantum usque ad decretum proclama sed etiam quousque 6. juridica elapsa & à parte impetrante in contumaciam non comparentis imploratum fuerit, in non comparendo litem fugiunt, scientes usque huc citrà omne periculum moram in non comparendo trahi atq; pœnam proclamatæ uno floreno lui posse. Imò si fortè proclama jam decretum 6 juridica elapsa, & insuper in contumaciam à parte actrice imploratum sit, quo casu in causis mandatorum nisi comparendo sententia anticipetur, declaratio pœne indubitatè subsequitur in aliis, in principali in contumaciam pronunciatur, ut hoc periculum quod non comparendo ad factam implorationem sibi met causarunt, & ob defectum ordinis extemporaneâ comparitione resarcire nequeunt, quodatenus declinent coram Deputatis (an rectè an per abusum, dubito) tractatum concordie à partibus nunquam fortè cogitatum indicant, literas licet datâ operâ ad hoc questitas producunt, & processum suspendi rogant, allegatio enim tractatûs concordie & transactionis spectat ad Deputatos, vel se mandato instructos in proximo suo ordine velle comparere coram deputatis sese offerunt, ut si vel hoc pro remorandâ declaratoriâ attendatur, sive tales Recessus coram Deputatis habiti rejiciantur, occasionem ta-

men

De Processu Causarum.

men se legitimandi in ordine sententiarum & partem suam ab hoc periculo eximendi, eo medio nanciscantur, quamvis in hoc discrimine melius agatur, si cum prescitu principalis alii procuratori ordinem agendi habenti causa proponenda committitur.

Et non decernuntur &c.] Nota si pronunciatur ist das gebettene Ruffen auff vorbrachte insinuation oder execution abgeschlagen / vitium est in insinuatione, si ita : ist das gebettene Ruffen wider die citirte oder wider die mitcitirte / vel simpliciter ist das gebettene Ruffen abgeschlagen tunc non tam defectus legitimæ insinuationis, quam alia subest causa, vel quod jurisdictio quoad citatos non sit fundata, vel quod in lite non sint comprehensi, vel alia.

Quæsitum est an 6. juridicæ &c.] Queritur hic an inter has juridicas audientiæ die Luna & Sabbathi ante-meridiana vel etiã audientiæ in die profesto celebrari solita, da man etliche Recess hält / vnd darnach auffstehet / vel etiã audientiæ publicandis sententiis destinata computentur ? quod quantum ab hujus rei peritis observare potui, negandum ; Non enim sunt hæ integræ audientiæ, seu juridicæ quales Ordinatio & Recessus Deputationis requirunt. *]

Contumaciã jam declaratã citatus teneatur :] Conclusum hoc quamvis specialiter loquatur atq; statuatur de citato, attamen generaliter accipiendum est & locum habet sive contra citatum vel reum, sive contra appellatum, sive actorem appellantem proclama postulatu decernatur, quemadmodum etiam Decretum Camerale generale est. Idemq; de conclusis sequentibus intelligendum esse censeo. Ad

de contumacia actoris vel appellantis.

Ad ulteriorem processum in contumaciam:] *Secundum Decretum Camere Anno 74. publicatum, quod à proclamate decreto post sex demum juridicas in contumaciam iudex procedere debeat.*

Pro utili habendus:] *Ità scilicet ut procurator non nisi ordine interpellatus & quando potest, agere vel in contumaciam procedere teneatur.*

TITULUS LIV.

Adversus actoris vel appellantis contumaciam quomodo procedendum sit.

Ord. part. 3. Tit. 42. & Tit. 44.

Si actor vel appellans contumax fuerit, contumaciam committit.

vel { *in Termino citationis;*
postea.

Si in termino citationis contumaciam commiserit citato proclama postulanti decernitur, isque proclamate facto post lapsum sex juridicarum absolutionem ab instantia aut citatione cum refusione expensarum petere atque impetrare potest. Ord. part. 3. tit. 42. in princ.

[* Quàmvis in appellationibus hoc raro aut nunquam fiat, cum citatus ex lapsu fatalium sine tali accusatione absolutionem breviori manu acquirat

H h h

per

De Processu Causarum.

per subsequentem desertoriam, cui regulariter condemnation in expensas annecti solet. *Vid. Ord. Cam. part. 2. tit. 30. §. 5. **

Sin postea { *sive post citationis terminum*
sive ante litis contestationem
sive post litis contestationem contumax est.

Si post comparitionem libellique editionem, sed tamen ante litis contestationem actor abfuerit, citato duplex in contumaciam contra illum procedendi ratio præscripta est.

Aut enim citato, quæ prima ratio est, proclamate facto, & lex juridicis effluxis liberum est absolutionem ab observatione iudicii sive citatione postulare. *Ord. d. tit. part. 3. §. Wo aber der Kläger &c.*

Et quàmvis actor postquam lex juridicæ præterierint comparens causas atque impedimenta alleget, quamobrem in termino citationis non comparuerit, attamen non auditur, sed similiter terminus citationis circumducitur atque extinguitur, & Actori si processum instaurare velit, nova citatio impetrandæ fuerit. *Gail. 1. obs. 59. n. 2. & seqq.*

Aut licet Reo litem contestari, litemque prosecui & merita causæ deducere: in eum finem ut ab Actione quoque absolvatur. *Ord part. 3. tit. 42. & §. Wo aber der Kläger &c.*

Sin actor postquam libellus exhibitus, ad eumque à Reo Responsum, & lis contestata fuerit, non comparendo contumacem se gesserit, iudex & assessores Reo postulante ad definitivam procedunt, & sc-

de contumacia actoris vel appellantis.

& secundum merita, & jura causæ deducta atque probata pro actore aut reo, id quod juris est, decernunto, & pronunciant, & obediens etiam si succumbat, attamen expensas refundere non tenetur. *Ord. part. 3. tit. 42. §. final.* qui enim contumaciter abfuit siue vincat, siue vincatur, illi qui in judicio præsens fuit in expensas condemnari debet, sed non antè quàm lis decisa fuerit. *Ord. part. 5. tit. 45. §. final.*

Ex tribus istis contra Reum citatum absentem in contumaciam procedendi modis, Actori etiam post litem contestatam electum variari & alium eligere licet.

Idem contra appellantem in termino citationis non comparentem, aut aliquandò quidem comparentem, sed ante-vel post litis contestationem contumaciter absentem, contumaciæ processus observator: si tamen appellatus appellationi adhærere velit, libello oblato appellationem prosequitor. *Ord. part. 3. tit. 44. in princip. & §. Neben den Appellanten &c.*

Ità tamen ut prius formalia appellationis ad fundandum jurisdictionem Camerae doceat, atque acta producat. *Ord. d. tit. 44. §. Doch soll in diesem fall &c.*

Etsi quid ulterius deducere voluerit, eo modo procedendum, quemadmodum in contumacem Reum processum Ordinatio suprà præscripsit, *d. tit. 44. & §. Wo aber der Appellat &c.*

Sin nihil novi deducere voluerit: simpliciter super actis prioris instantiæ concludito: nisi placuerit, rem

De Processu Causarum.

vel differre ad proximam, vel aliud quippiam decernere. *Ord. d. tit. 44. §. Doch soll in diesem fall ic*

Sed quæsitum est, cum appellanti liberum sit post terminum citationis, quia hic in causis appellacionum non circumducitur ut supra dictum est, quandounque voluerit, & poterit, dummodò intra fatalia id faciat, processus reproducere, & causam judicialiter introducere, utrum in appellato, qui citatus est, in termino, vel post terminum adhuc intra fatalia comparere, citationem insinuatam reproducere, proclama postulare, eoque decreto & facto & sex juridicis præteritis, absolutionem à citatione durantibus adhuc fatalibus petere licet, quo ipso necessario consequeretur desertio, ex quo non potest nova citatio intra fatalia reproduci, an verò appellato expectandum donec fatalia labantur? Domini Camerales generali ordinationis dispositioni standum esse concluderunt, utpotè quæ hoc casu non distinguat & vice versâ appellanti contra appellatum non comparentem statim & indifferenter, vel intra fatalia processum in contumaciam instituere liceat, (quanquam non tanto cum periculo) & impettantis conditio hoc casu potior esse non debeat, cum ipsius contumacia major sit. Et hoc Dominorum Cameralium Conclusum pragmaticâ Ordinum Imperii sanctione confirmatum extat in *Recess. Imperii Anno 1600. §. Demnach dem Appellanten frey gelassen ic. 103.*

[* Vide *Ord. Cam. part. 2. t. 30. §. 5. & part. 3. tit. 44. ibiq. Magenhorst. **]

COM-

de contumacia actoris vel appellantis.

COMMENTARIUS.

[*Si actor &c.] approbati sunt hi modi procedendi in contumaciam contra actorem per Recess. Imp. de Anno 1654. §. Da auch wegen 2c. 39. sed locus ordinationis ibidem citatus non est p. 2. tit. 32. sed p. 3. tit. 42. *]

Absolutionem ab instantia seu citatione:] Vide Frider. Mindan. lib. 2. cap. 20. num. 8. ubi tradit differentiam inter absolutionem à citatione & ab observatione iudicii sive instantiâ: hoc nimirum pinguius esse remedium, quo plenius consulitur Reo, quàm illud. Nam si Reus veniens sit contentus solum, ut citatio facta cassetur ad nudam edicti peremptorii circumductionem agendo: indubitanter absolutionem ab edicto vel citatione omisâ obtinebit, absq; ullâ causa cognitione sine ullâ absentis actoris evocatione: quia terminus cum insequentibus iudiciis plenè purificatus, circumductus est. d. l. Et post edictum §. 1. p. r. 42. sed per hanc cassationem non plenè consultum est Reo: quia actor veniens resectis expensis potest eum de novo citandum curare super eodem libello. Ergo si libello exhibito, lite contestatâ, aliisque actibus judiciariis habitis, Reus sibi plenius velit consultum, absolutionem ab instantia & observatione iudicii petet, quam tamen obtinere non potest, nisi adversarius ad videndû & audiendum citetur. arg. l. Si præses. C. Quem: & quand. Innocent. in c. consuluit. de offic. deleg. Si tamen certum sit constitutum tempus intra quod actor se compariturum repromisit vel satis dedit, & tamen non compareat, citatione opus non est, auth. quod fieri C. de

De Processu Causarum.

dilat. Vid. Bart. auth. Qui semel, n. 13. C. Quomodo
& quando iudex. Circumductione verò iudicii & instan-
tia & absolutione ab eâ ejusve observatione obtentâ, omnia
acta pereunt, quæ ad litis ordinationem pertinent: ut citatio,
libellus, litis contestatio, terminus probatorius, satisfationes,
& similia: L. Properandum. c. de judic. Actus causæ so-
lummodo manentibus, qualia sunt Depositiones testium, in-
strumenta, & alia similia acta probatoria. Barth. l. cum
lite mortua ff. judic. solv. vide Marant. part. 5. in prin.
cip. n. 55. Quod autem modis & quomodo absolutio ab ob-
servatione iudicii fiat. vide eundem d. part. 5. n. 46. &
seqq.

Appellationi adhærere:] Ut prioris sententiæ confir-
mationem obtineat, vel propter expensas in priori instantia
à iudice omissas aliasve ob causas & gravamina sibi illata.
Appellationis enim beneficium tam appellanti quam appella-
to commune est. Myns. obs. cent. 2. obs. 21. Gail. lib. 1.
obs. 121. n. 3.

TITULUS LV.

*Adversus Rei, vel Appellati non comparentis
contumaciam, quomodo proce-
dendum.*

Ord. part. 3. Tit. 43. & Tit. 45.

Actori contra Reum in primo termino contu-
maciter absentem proclama postulanti decer-
nitur,

de Rei vel Appellati contumacia.

bitur, quo facto & sex juridicis effluxis triplex in contumaciam procedendi via constituta est. *Ordin. part. 3. tit. 43. in princ.*

Prima via est, quâ Actori ad bannum procedere licet. *Ord. ibid. & Gail. obs. pract. lib. 1. obs. 60.*

Sed actor ad bannum acturus citatum contumacem denuò legitimè citandum curato ad videndum & audiendum se ob contumaciam commissam in bannum declarari, vel ad allegandum causas quamobrem declaratio illa fieri non possit, nec debeat, *Ord. d. tit. 43. §. Doch wo der Kläger &c.*

Et ità denuò citatus si emanlerit, & proclama decretum factumque fuerit, & sex juridicæ effluerint in bannum declarator, *Ord. d. tit. & §. Doch wo der Kläger &c.*

Altera via est, quâ licet actori ad immisionem ex primo decreto in bona citati procedere secundum rei debitæ naturam, *Ord. part. 3. d. tit. 42. in princ.*

Et Reo ob contumaciam in bannum declarato, vel actore ex primo decreto immisso fas esto actori bona Rei citati coram iudice Cameræ designare & immisionem in illa petere, & Cameræ causâ cognitâ actorem in illa immittere liceto. *Ordin. d. tit. 43. §. Und so also der antworter &c.*

Magistratus sub quo in bannum declaratus domicilium habuerit, aut ejus facultates bonæque sita fuerint, immisionem illam non impediunt, sed ad eam auxilium præstanto. *Ord. ibid.*

Sed bonorum feudalium fructus Dominus feu-

De Processu Causarum.

di deductis impensis, banno durante Actori per-
mittito *Ord. ibid.*

Si Actor duabus superioribus viis omissis in cau-
sa principali procedere malit, quæ tertia in contu-
maciam Rei absentis, quam *Ordnatio d. tit. in princ.*
præscribit, procedendi via est, proclamate decreto,
factoque & sex juridicis lapsis, lis Actore postulan-
te pro contestata habetur, & vel articulis producen-
dis terminus ad proximam conceditur: vel ipso li-
bello in continenti loco articulorum, si fortè arti-
culatim propositum exhibuisset, & accusata contu-
macia tempus probandi postulat: judici tamen, si
causa fuerit, ad proximam rejicere licebit: & deli-
beratione habitâ, si articulos admittendos esse de-
creverit, dilationem ad probandum arbitariam con-
cedet & probatoriis aliisque actis examinatis, pon-
deratisq; , eandem sententiam pronuntiabit: Acto-
rem tamen, etiâ si succuberit, expensarum nō con-
demnabit, sed ipsum contumacem, sed non nisi sub
judicii finem, *Ord. d. tit. 43. §. Wo aber der Kläger die-
sen weeg &c.*

Et appellanti contra contumacem appellatum
ex tribus superioribus viis unam eligere liberum est:
sed in causa principali si processum elegerit eadem
proclamate decreto factoque & sex juridicis exa-
ctis formalibus justificandis, libellumque edendo,
aliisque quæ rebus conveniunt, agendis, præstabit,
quæ appellato præstanda Ordinationis lex paulò
suprà præscripsit. *Ord. part. 3. tit. 45. in princip. §. penult.
& ult.*

Hodiè

de Rei vel Appellati contumacia.

[* Hodiè duabus viis, processu ad pœnam banni, & ad immissionem ex primo decreto rejectis, tertia tantum scilicet procedendi in causa principali restat. *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Würde hierauff zc. 31. vers. Jedoch mit hinführender zc. **]

Denique notandum est, in hoc processu contumaciæ contra Reum vel Appellatum absentem articulos Actoris ad probandum admitti, & à judice dilationem arbitrariam, ut dictum est, ad probandum concedi, sed secus observari, si Reus, posteaquam in judicio comparuerit, ad articulos ab Actore exhibitos non respondendo contumacem se gerat, eoque casu articulos ad probandum non admitti, sed pro confessis in contumaciam acceptari, ut Ordinationis lex est *part. 3. tit. 15. §. Begebe sich aber zc.* Et diversitatis rationem hanc afferri, quod contumacia semel vel sæpius in judicio comparentis & postea absentis major sit, quam ejus, qui nunquam comparuit.

[* Ut sic regulare sit in Camera adversus contumacem in non agendo articulos pro confessis & litem pro contestatâ acceptari, adversus contumacem in non comparendo verò, Actorem ad ulteriora, hoc est, ad libellandum, vel ut nunc stylus est, ad probandum suum in primo termino productum libellum admitti. *]

Sed quid si contingat procuratorem quempiam, posteaquam terminum ad respondendum articulis obtinuerit, & antequàm is labatur ex vita concedat,

De Processu Causarum.

& propterea principalis ad causam in suo statu reassumendum citatus non compareat, an articuli pro confessis acceptandi, quasi hanc ob causam contumax emanarit, ne scilicet respondere cogeretur, juxtà *c. de confess. in 6.* Et quia discrimen observandum inter eum qui statim ab initio non compareret, & eum qui aliquandò compareret, & eò usquè processit, ut sciret quid agendum sit, & propterea non solum in constituto termino comparere, verum etiam respondere teneatur, videretur dicendum articulos pro confessis acceptandos. Sed per majora conclusum præjudicium confessorum hoc casu locum non habere contra eum qui procuratorem apud acta nullum haberet. Quia etià aliæ absentiae causæ minùs odiosæ esse possent, quin & imò si compareret, causas habere posset, quamobrem non teneatur respondere, aut si nullas haberet adhuc terminum petere, & obtinere breviorē posset, & sic prior terminus pro purificato non habendus, præsertim cùm non ex culpa, sed casu mortis contingerit, ut pro absente haberetur. II. Quia differentia nulla appareret inter non comparentem in initio & postea, quia similiter in contumaciam prævio proclamato procederetur: neque verò quis præcisè teneretur ad respondendum, sed ad reassumendum causam in suo statu, videlicet ut periculum responsionum pertexat. novo quasi in termino, quo nondum petito neque obtento nulla purificatio, & consequenter neq; præjudicium sequi queat. III. Quia
tex-

de Rei seu Appellati contumacia.

textus d. c. 2. non obstat: ibi enim agi de casu cum quis in continenti respondere jussus fuisset, qui etiam juramentum respondendorum atque calumnie jam præstitisset. *Vide Recess. Deputat. Imperii Spira Anno 1600. §. Fürters soll in dem fall / da ein Procurator etc. 127.* Ubi pragmatica Imperii sanctio est. Si procurator quispiam termino ad respondendum articulis obtento, antequam is effluerit, ex vita decedat, & principalis ad reassumendum causam in suo statu citatus fuerit, illo casu procuratorem apud acta non habenti, quasi contumaciter emanisset, confessorum præjudicium subeundum non esse.

COMMENTARIUS.

[* Sed actor ad bannum acturus, &c.] Fiebat hoc judicialiter quando proclamato decreto & lapsis 6. juridicis petebat actor sibi decerni citationem auff die Nacht. *]

Pro qualitate rei debitæ:] Advertendum etenim, utrum Actio Realis intentata sit, Ob die Klage auff Haab vnd Güter/welche der Kläger als sein Eigenthumb ansprechen thete. An verò Personalis intentata sit, Oder auff einen Persöhnlichen spruch vnd forderung gerichtet. Nam in realibus actionibus si tota res petita fuerit, in totam, si pars in partem sit immissio: Sed in personalibus pro mensura debiti, seu quantitatis & summa debitæ in libello designatæ atq; petite immissio sit: quam etiam propter expensas (non in tantum) ut præctici loquuntur, verum etiam in plus fieri queat. Vide c. Quo-

De Processu Causarum.

Quoniam frequenter. §. In aliis vero casibus. Ut lite non contestatâ. & Glossam ad c. prout. ad verbum [Termineris] De dolo & contumacia: Matth. Wefenb. in paratitlis Digestorum ad tit 2. lib. 9.

Causas habere possit, quamobrem non respondere:] Quemadmodum, exempli gratiâ, ad positionem sive articulum certo tempore non definitum in causa mutui, Reus coginequit ut respondeat, neq; respondere recusans pro confesso habendus fuerit. Myns. cent. 1. obs. 92.

TITULUS LVII.

*Adversus tutores vel curatores contumaces
quomodo procedendum.*

SI contra tutores vel curatores contumaces procedendum fuerit, non in causa principali, sed cæteris Ordinatione præscriptis viis, videlicet contra personas, aut ad bannum, aut ad immissionem in bona procedendum, *Decret. Camer. publicat. 30. Martii, Anno 93. Conclus. Camer. Dub. 78.* Nam si tutores vel curatores in culpa deprehendantur, pupillis fraudi esse non debet, sed jura ipsorum intacta & salva conservanda, cum delictum non nisi suos authores tenere debeat.

Fuerunt quidem, qui hoc casu contra tutores vel curatores (qui citati essent ut tales, & ex quo non comparerent, nec contradicerent pro talibus habendi) eâ ratione, & sine discrimine procedendum esse statue-

de tutorum & curatorum contumacia.

statuerunt, ita tamen ut si processus impetrans in causa principali procedere vellet, is antequam procederet, qualitatem a se allegatam, quod nimirum tutores essent probaret: Sed quia hoc in praedictum indubitatum pupillorum non defensorum cedere atque redundare visum fuit, & postea per multas ambages reparandum, neque possit causa semel laesa, atque vulnerata, non aliqua cicatrix reliqua manere, prior opinio obtinuit. *Vide Recess. Deput. Imper. Spira Anno 1600. §. In dem fall aber da contra tutores 2c. 98.* Ubi pragmatica Imperii sanctio est: proclamate contra tutores vel curatores contumaces facto, si in contumaciam procedendum sit, processus non in causa principali pupillorum, vel minorennium, sed contra curatores tutoresve, ad bannum videlicet aut contra ipsorum bona instituat, quia citati in culpa deprehensi, eaque pupillis fraudi non esse debeat, sed illorum iura inviolata & sacra atque recta merito conservanda sint.

[* Sed quid hodie dicendum, duabus illis viis procedendi ad poenam banni, vel ad *immissionem ex l. decreto* in totum sublatis per Recess. Imp. de Anno 1654. §. Würde hierauff 2c. 31. An culpa tutorum vel curatorum non comparentium pupillo in tantum nocebit ut contra ipsum in principali pronuntiari possit? Vel an immissio ex primo decreto aut citatio auff die Nacht contra tutores aut curatores utpotè in genere puniendae contumaciae singulari & proinde in novissimo Recessu Imperii non

im-

De Processu Causarum.

immutato adhuc peti queat ? Vel etiam an pœna contumaciæ hoc in loco arbitrio judicis contra tutores non comparentes tutius commissa videbitur, quousquè res hæc decisionem à Statibus inveniet ? Non inficior hanc quæstionem ex Recessu novissimo dubiam apparere ; Verùm quia hæc tutorum contumacia in Recessibus Imperii singularem suam habuit hætenus dispositionem à quâ per verba d. Recessûs novissimi nullibi secessum, *vid. Recess. Deput. de Anno 1600. §. In dem fall 1c. 98.* quia etiam singularis est & cum reliquis contumaciæ generibus non convenit processus in contumaciam adversus tutores vel quoscunq; alieno nomine citatos. Item, quia contra pupillum non sine absurdo in contumaciam hoc casu procederetur, ut proindè magis credendum sit, Imperatorem & Status maluisse hunc casum suæ speciali constitutioni relinquere, quàm absurda decernere, ideo aut mediam sententiam ex Recess. Deputat. de Anno 1600. §. *In dem fall 1c. 98.* inconcussam adhuc stare, vel ut maximè pœnam arbitrariam vigore Recessûs novissimi in hos contumaces tutores decerni posse arbitror. *]

C O M M E N T A R I U S.

Ut tales & pro talibus :] Confer L. *Si quis ex aliena. ff. de judic. & ibid. DD.* notata.

TITU-

de procuratorum contumacia, ejusque pœna.

TITULUS LVII.

*Adversus contumaciam procuratorum quomodo
procedendum, & contumacia ab illis com-
missa pœna.*

Si procurator quispiam suâ culpâ & negligentia, atque temerè non procedendo, contumaciam commiserit, ex æte proprio absque principalis sui detrimento contumaciæ pœnâ exsolvito, danmumque rependito. *Ord. part. 3. tit. 41. in princ.*

[* Imò juxta Recessum Imper. de Anno 1654. §. Nichts weniger die Advocati vnd Procuratores 2c. 80. quoties pro retardandâ lite frivolas exceptiones produxerint, causas prorogationum fictas & irrelevantes protulerint, vel rem semel actam inani- niter repetiverint, non tantum in pœnam retardatæ litis condemnantur, sed insuper etiâ pro arbitrio judicis mulctâ majori vapulant, sic in causâ G. contra J. mand. Execut. & Immiss. 13, Decembris, Anno 1658. Procurator wegen verspürter vorseßlicher tergiversation vnd auffzugs/auch den actis gang zu- wider/vnbegründeten angebens/unius marcæ argen- ti mulctâ mulctatus est, *]

Procuratores pro contumacibus habentur; intra tempus constitutum personas suas ad judicium non legitimantes : in idem siquidem recidunt, alterius nomine in judicio non comparere, vel comparere quidem, sed non legitimè, per iura vulgata.

Quamob-

De Processu Causarum.

Quamobrem adversus procuratores de rato, atque mandato caven-tes, & intra tempus constitutum mandatum non producentes proclama ex adverso postulari, decretumque fieri aut ordinationis pœna reservari solet. Et procurator quispiam si in causâ aliquâ pendente se intromittens caverit, antequam citationem ad reassumendum partis adversæ procurator impetret & tempus cautionis frustra labi passus fuerit, ita ut demum post illius temporis lapsum citationem ad reassumendum impetrare necesse habeat, is non solum in expensas moræ sive retardatæ litis condemnator, verum etiam graviores pœnas subito, & si quid inde damni parti adversæ datum fuerit, quod per legitimationem tempestivè factam præcaveri potuisset præstito. *Decret. Cam. publicat. 30. Martii. Anno 93. vers. Wo aber erst ladung 2c. Conclus. Camer. Dub. 53. Vide Recess. Deput. Imper. Spira Anno 1600 s. Würde aber einer in causa jam pendente 2c. 72. ubi sanctio pragmatica est, ut si procurator in causâ aliquâ jam pendente sine citatione ad reassumendum se intromittens caverit, & tempus cautionis inutiliter labi passus fuerit, ita ut post tempus prius inutiliter lapsum, citationem demum impetrare necesse habeat, is in posterum graviore pœnâ quam antea factum afficiatur, quemadmodum etiam pari pœnâ afficiendus, si ejusmodi cautio præstita, & tempus cautionis inutiliter lapsum causa sit, unde præcipuum aliquod præjudicium adversæ parti existat, quod non extitisset, si legitimatio statim subsecuta fuisset.*

Imò

de procuratorum contumacia ejusque poena.

[* Imò si docere possint se non temerè, sed à principali rogatos ad cavendum profiliisse, ultrà adhibitam autem diligentiam, & indefessam admonitionem se neque responsum, neque mandatum accepisse, factam cautionem ipsimet quandòque impunè revocant. *]

Sed notandum hìc terminum cautionis procuratori justis causis allegatis probatisque prorogari. *Memoral. Visitat. Anno 78.*

[* Juxta *Ordinat. Camera p. 1. tit. 52. & Recess. Deput. de Anno 1600. §.* Würde sich auch *re. 78.* Extrà poenam cõtumaciæ mulctantur etiàm Advocati & Procuratores, si scripta injuriosa (schmachhaffte Schriff: ten oder producten) protulerint, vel ipsimet in Recessibus talia effutiant, de quo egregium præjudicium apud *Gylman. symphorem. tom. 2. part. 2. tit. 14. per tot.* Ubi procurator wegen Gerichtlich übergebenen injurien vnd Schmachschrifften seines Procuratoren standes priviret vnd entsetzet/aber dem Advocato bey Straaff zwanzig Marck löttiges Goldes an disem Hochlöbl. Cammergericht nimmermehr zu practiciren auferlegt worden. Item si informiter prolixè & confuse in judicio recessendo agant, ut factū in causā *M: Erben contra Hans E: verbo. sententia:* Vnd seind die durch *Dr. N. N.* gehaltene Recess als weisläufig/vngereimbt/verkehrt/vnd widerrechtlich mit vorbehaltener Straaff zweyer Marck Silbers/innerhalb dreyen Tagen in den armen Seckel vnnachlässlich zu bezahlen/verworffen/auch hinführo
Iii
so wohl

De Processu Causarum.

so wohl in diser als anderer sachen dergleichen satigen ohnnothigen recessirens bey noch schärpfferer Straff sich zuenthalten anfferlegt/item si recessus taxativus, vel si scriptum hujus supremi judicii taxativum producat, ita factum in causâ St: contra R. appellationis 20. Martii, Anno 1640. verba sententia: Dann ist gegen Dr. N.N. wegen seines anzüglichen vnd zur taxation dises höchsten Gerichts reichenden recessiren die Straff zweyen Marc Silbers in den armen Seckel zuerlegen vorbehalten/ & in causâ M. contra R. 7. Julii, Anno 1659. in quâ advocatus wegen dessen dem Kaysersl. Cammergericht höchst verkleinerlichen Schrifft in pœnam unius marcæ auri puri, Item in causâ D. contra P. eodem die propter similem causam singuli procuratorum pœnâ unius marcæ argenti Advocatus causæ verò pœnâ unius marcæ auri mulctati sunt, qualia, utpotè quotidiana exteris præsertim advocatis, ne scripta taxativa procuratoribus Cameræ transmittant scientes rem mulctæ quandòque pecuniariæ majori subjectam esse, & Cameræ procuratores juratos talia producere prohiberi monitionis ergò sufficiant.

Solent etiâ procuratores ut se omni culpâ & mulctæ periculo eximant, talia producta quæ metuunt esse ingrata seu taxativa procurare, ut per modum missivæ clausæ, à principalibus ad Collegium Camerale transmittantur, eaque hoc modo judicialiter in Camerâ producunt, a bitrantes quia lecturæ facul-

adversus contumacē tandē comparentē, ut procedatur.
 facultas non datur, antequām à iudice communi-
 cetur, per hoc se culpæ vacuos futuros, sed quia
 merita causæ quæ per se communicativa sunt, in ju-
 dicio clausa producere, inordinatum est, ideò Ca-
 mera nuperrimo decreto inhibuit die producta *ver-*
schlossen einzubringen & D. rem N. N. 20. Septembr.
 Anno 1659. quòd contrarium tentasset, mulctavit.

Mulctatur etiā procurator si ad remorandam
 fortè sententiam ex causis irrelevantibus & sine ju-
 diciali cognitione se procuratorio exoneraverit, ut
 factum in causâ *Holl:* contra *Wier:* in qua procu-
 rator in tres marcas argenti propter hoc condem-
 natus fuit. 6. Septembris Anno 1639. *]

COMMENTARIUS.

Frustrà labi passus:] intra constitutum tempus pro-
ducendo se non legitimaverit.

In expensas:] ut constitutum est in Recessu Impe-
rii Aug. Anno 66, §. Als auch fürkompt ic.

TITULUS LVIII.

Adversus contumacem tandem comparen-
tem quomodo procedendum.

Ord. part. 3. Tit. 46.

Contumax post unum vel alterum terminum
 tandem compareat sive actor fuerit, sive Reus.

De Processu Causarum.

vel comparet { *ante conclusionem,*
post conclusionem causæ.

Si ante conclusionem causæ litem in eo statu in quo ante conclusionem est, reassumito, sed ad terminos præteritos ipsi redire ne liceto. *Ord. d. tit. in princip.*

Expensas & damna ex arbitrio judicis refundito. *Ord. ibid.*

Et hæc constitutio adversus contumaces quoscunque, siue contumaciam non comparendo, siue alio modo in principio, medio, aut fine litis commiserint, semper observator. *Ord. ibid.*

Sin post conclusionem causæ finalem comparuerit, & conclusionem rescindi petiverit, non nisi ex legitimis, justisque causis & nisi etiã hoc casu expensas refundat & damna præstet, ne obtineto. *Ord. ibid.*

Ob banni contumaciam condemnati, si cum adversario transigere parati sint, si de transactionis modo non convenerit, penes judicem atque adfesso, res esto, quomodò in bannum contumaciæ declaratus, contumaciam emendare debeat. *Ord. d. tit. §. Wo auch jemand vmb Ungehorsamb ic.*

Et contumax si id, quod judicis decreto illi impositum est, præstiterit, quicquid ejus bonorum ex vigore banni ablatum est, eâ æstimatione atque pretio, in quo tunc repertum fuerit, illi restituitur, extrã tamen fructus perceptos, *Ord. d. tit. & §.*

Sed

de Judicis decisione.

Sed cum Fisco transigere necesse non est, nisi ei peculiariter in pœnam condemnatio facta fuerit.
Ord. d. tit. & §.

Si actor judici expensarum atque damnorum contumaciæ designationem exhibere nolit, ista actoris mora absolutioni à banno impedimento non est, sed illo casu Judicium Camerale proscripto per sententiam vel decretum injungere potest, quòd absolutionem à banno impetrare debeat, quatenus cum procuratore fisci imperialis (intellige si illi in pœnam peculiarem condemnatus fuerit) transigat, & adversario de expensis atque damnis caveat.

TITULUS LIX.

Judicis decisio quid, & quanam in eo consideranda.

Partium disceptationem tandem litis per judicem decisio sequitur.

Decisio litis est, quâ finis liti per sententiam definitivam imponitur.

In hâc considerandum, tùm { *publicatio,*
Impugnatio.

Ad publicationem sententiæ ejusque processum quantum attinet, etsi de jure communi partes ad publicationem sententiæ citandæ sint, & vel sententia principis omissa partium citatione publicata non

De Processu Caularum.

subsistat, attamen in Camera Imperiali partes ad audiendum sententiam non citantur, sed sufficit generaliter & semel in principio litis legitimè citatas.

Sed si contigerit alterutram partem, posteaquam in causa conclusum fuerit, mori, tunc hæredes ejus citantur non ad reassumendum causam, sed ad audiendum sententiam, ita tamen si pars adversa hoc postulaverit, & mortem adversarii in judicio allegaverit, sin minus absque citatione hæredum sententia publicatur, si mors partis allegetur, sententia per interlocutoriam in hæredes transfertur.

Verum enim verò cum aliquando Visitatores Camere Imperialis viderent non raro evenire, quòd non modò posteaquam in causis conclusum, & acta ad referendum tradita, verumetiam inter referendum alterutrius partis procurator vel principalis ipse è vivis excederet, & postea partium procuratores, se vel serius, vel omninò non legitimarent, eà ratione non solum causæ vetustæ & diutino processu in Camera agitatae, præ cæteris, quemadmodum legibus Ordinationis cautum esset, referendo non expedirentur, verumetiam quàmvis causarum relationes in Senatu inchoatae continuarentur, votisque adfessorum deciderentur, attamen ex defectu mandati procuratorii, sive legitimationis, procuratorum magnis Imperii sumptibus & temporis dispendio neque sine partium litigantium damno hæerent, nec expedirentur, Decreto publico sanxerunt, ut in causis id temporis conclusis, & ad referendum traditis, etiam

de Judicis decisione.

iam si nulla citatio ad reassumendum causam, vel audiendum sententiam postulata aut decreta fuisset, nihilominus sententia in ipsos principales, præcipuè verò si pro ipsis sententia ferenda esset, aut illis vitâ defunctis contra procuratores eorum sententia publicaretur, ita tamen ut postea partes litigantes eorumve hæredes in puncto executionis citarentur, & contra illos in constituto termino non comparentes, in contumaciam secundum Ordinationis leges procederetur. *Memor. Visitat. Anno 78. §.* Und demnach sich offte zuträget 2c. *Ordin. part. 1. fol. 138.*

[* Sed quia hodiè juxta Recess Imper. de Anno 1654, §. Damit auch zum vierten 2c. 93, procuratoria etiam principalium hæredes complectuntur, ergò hæc omnia superius ab authore producta concidunt, siue enim ante siue post conclusionem principalis moriatur, semper judex habet in quem sententiam ferat. *]

De jure communi si procurator litem contestatus sit, sententia non in principalem, sed procuratorẽ fertur, verum de stylo Camerae consuetudo sententiæ contra Dominum litis feruntur atque publicantur, quàmvis in Camera omnes causæ per procuratores agantur, secundum Ordinationis constitutionem *part. 1. tit. 25.*

Excipiuntur causæ injuriarum, in quibus sententiæ contra procuratorem publicari solent, id quod tamen in arbitrio judicis positum est, qui habitâ ra-

De Processu Causarum.

tionē qualitatis & atrocitatis injuriarum contra Dominum litis sententiam ferendo procedit. *Mynsing. obs. 11. cent. 6. num. 3. Gail. d. obs. 111. lib. 1. & obs. 102. lib. 2.*

[* Et hoc hodiè frequentius est, quoniam in ipsa sententia infamiam præcavere & honorem injurianti condemnato reservare potest, ut regulariter fieri solet, nisi atrocitas injuriarum & qualitas personæ tam injuriantis quam injuriati aliter suadeant.*]

Sed quæsitum fuit, si contingeret alterum principalem post litis contestationem aut posteaquam in causa conclusum fuisset, diem obire, quando & quatenus hoc casu contra procuratorem tanquam Dominum litis procedendum. Et conclusum est absque citatione ad reassumendum, publicatione sententiæ contra procuratorem procedendum non esse.

Et si enim Recessus Imperii Anno 70. Spiræ §. Nach dem Buser vnd gemeiner Ständt 2c. jus scriptum communi hoc casu observandum esse statueret, attamen illud aliquandiù stylo Camerae observatum non esse: Et Visitatores Camerae Imperialis ipsos supra allegato Memoriali Anno 78. §. Vnd demnach 2c. Illam Imperii constitutionem ad conclusiones definitivas duntaxat restrinxisse, quam etiam de illis antea dubitatum fuisset, id quod tamen de jure communi minùs dubium videbatur: & reverà non exigua differentia esset inter submissiones interlocutorias & definitivas: in illis enim nunquam quasi dubium fuisse, quin indifferenter ante

de Judicis decifione.

ante- & post litis contestationem subsistendum sit, quemadmodum in Camera observatum esse testatur *Gail. lib. 1. obs 109. n. 6.* ita ut etiam si procurator eo casu pro Domino litis haberetur, attamen sine citatione ad reassumendum neque processus institutus, neque sententia publicata fuerit: revera enim procuratorem litis Dominum non esse, neque sine instructione atque consensu, quod subsistat agere quicquam posse, cum sit contra mentem procuratorem constituentis, & consensum illum etiam deficere. Adhuc deliberandum esse heredibus utrum litem continuare an vero cedere & quid agere nunc velint facie litis, per mutationem personae, non mediocriter fere immutata. Fuerunt equidem qui existimarent hoc casu interlocutoriarum discrimen instituendum atque observandum esse, an nimirum in punctis quibusdam jam pure, & ita conclusum sit, ut nihil amplius quam sententia restet, & sententia nihil amplius quod in judicio agendum sit, procuratori injungat, & hoc casu procurator pro Domino litis habendus, ut sententia publicari queat, sed in cæteris punctis absque citatione ad reassumendum procedi non possit. Sed prior opinio communiter approbata fuit, *Conclus. Camer. Dub. 57. Vide Recess. Deput. Imper. Anno 1600. §. Nach dem auch in zweiffel gezogen wollen werden &c. 76.* Ubi pragmatica sanctio est, ut si in causis definitivè conclusum fuerit, tunc sine citatione ad reassumendum &c. sententia contra procuratorem ut Dominum litis publicetur, sed

De Processu Causarum.

in aliis omnibus causis citatio ad reassumendum impetretur.

Præterea & hoc quæstionis in Camerâ fuit, an *d. §. in Recess. Imp. Anno 70.* Nach dem Inserundt gemeiner Ständ etc. locum haberet, procuratore utriusque partis defuncto, ita, ut etiam si neutra pars procuratorem apud acta haberet, attamen definitivè, pronuntiari queat. Contrariæ in hac quæstione opiniones fuerunt? Alii enim judicârunt, quòd etiam hoc casu in personas principalium (id quod aliàs semper in definitivis fiat) sententiam publicare liceat. Etsi enim *Recess. Imp. Anno 70.* in singulari numero loquatur, attamen solummodò exempli causâ, quòd regulam non restringat, illum ita loqui & semper fore qui pro parte adrice se intromittens iudicem de causâ instructurus, & processus necessarios postulaturus sit: neque enim de ratificatione dubitandum. Alii verò per majora contrarium concluderunt, quia *Recessus Imperii Anno 70.* de unico tantum casu disponat, eumque decidat, & aliquid novi sit, quod iudex utraque parte absente, & iudicio pro duabus tertiis diminuto, necdùm integro pronuntiari debeat, quemadmodum etiam postea in processu ulteriori plus confusionis inde existere queat, si forsàn plures procuratores unius ejusdemque causæ patrocinium suscepturi essent, & sine partium principalium consensu necessarii processus impetrari nequeant: & adhuc si quis pro parte victâ ultro se intromissurus sit, quòd præsumatur fore, ut effe-

de Judicis decisione.

effectus sententiæ & Revisionis tempus propter ignorantiam partis diù in suspensio hæreat. *Vide Conclus. Cam. Dub. 58. & Recess. Imp. Anno 1600. §. Gleicher. massen seind auch vngleiche Meinungen &c.* Ubi pragmatice sanctio. Eo casu quo nemo procurator, neque pars ulla præsens fuerit, nullâ ratione pronuntiandum esse, ut eâ ratione confusio aliâque inconvenientia præcaveantur.

[* Quæ Disputationes omnes & singulæ tamen per Recess. noviss. de Anno 1654. §. Damit auch zum vierten &c. 39. concidunt, quia alterutro principalium mortuo processus continatur in hæredibus, alterutro procuratorum, in substituto, utroque principali, in hæredibus utriusque, utroque procuratore, in utriusque substituto, modò procuratorium juxta formulam novissimam actis sit appositum, de quo supra.*]

Ad extremum nè illud silentio hîc prætereatur, quàmvis judex ordinarius sententiam interpretari sive declarare possit, attamen sententiæ publicatæ declaratio in Camerâ locum non habet. *Gail. lib. 1. obs. 116. circa finem.* Sed duplex ejus impugnatio, de illa igitur videamus.

C O M M E N T A R I U S.

Sin minus absque citatione hæredum:] Etiam si judici extrajudicialiter de morte partis constet: Quia de morte partis judici constare debet, ut judici, hoc est, ex allegatione in

De Processu Causarum.

ne in iudicio factâ. Non enim sufficit iudicem scire mortem partis ut privatum sed necesse est ut sciat tanquam iudex. Gail.d.obs. 109 confer Rulandum de commissio- nibus lib. 2 c. 5 ubi de stylo Camera Imperialis usitato refert & testatur citationem hoc casu non semper locum ha- bere. Quamobrem, inquit Rulandus, queritur, an sen- tentia contra heredes decernenda, in quâ distinctionem hanc Camera observat, utrum ante-vel post conclusionem causa pars ex vitâ discesserit. Priori casu officium iudicis imploratur, ut contra heredes decernat citationem ad reassu- mendum causam: Posteriori casu iterum distinctio observa- tur: aut scivit iudex ut iudex post conclusionem, & injun- git legitimationem, quia non sufficit scire ut privatum. Gail, d.obs. 109. n. 4. Aut post sententiam rescivit, & per interlocutoriam sententia in heredes transfertur. Gail, d. obs. & hujus styli Cameralis Ruland, ibid. præjudicia quædam annotavit.

Duabus tertiis deminuto:] Vulgò enim tres quasi iudicii partes constituunt: Primam in iudicis persona: Secun- dam in Actore: Tertiam in Reo.

TITULUS LX.

*De restitutione in integrum contra sententiam
Camera Imperialis.*

Ord. part. 3. Tit. 52.

Sententia Cameralis impugnatur per remedium
uris: vel

de restitutione in integrum

vel { Ordinariè,
Extraordinariè.

Ordinariè sententia Cameralis impugnatur per petitionem restitutionis in integrum.

[* Quæ restitutio in integrum forsàn quod antè nùs ordinariũ remediũ respectu revisionis dici potest licet satis durè, per se enim hoc remedium extraordinariũ esse omnes communi ore fatentur, quia contra regulas juris communis & ordinarii læsis ex iustâ quâdam causâ extrinsecâ competit. *Vid. post alios Bend. de revis. conclus. 1. n. 30*, planè illa restitutio quæ ex L. 2. C. de rescind. vend. tot. tit. extr. de restitutione spoliat. datur, ordinaria est, quia ex ipso jure cõmuni ejusque regulis datur, de quâ tamen author hîc nō intelligendus, quia talia non per modum implorationis sed ordinariæ actionis tractantur.*]

Petitio Restitutionis in integrum est, quâ judicis Camerae officium implorator, ut sententiam à se latam, certis de causis retractet, & rem sive jus alteri per sententiam ablatum restituat.

Restitutiones in integrum contra sententiàs, non per calumniam postulantur: neque verò ex causis jam antè judicialiter deductis, neque ex aliis non legitimis nec satis relevantibus: & secus si fiat, executio non differtor. *Ord. part. 3. tit. 52. in princ.*

[* Ubi redliche vrsachen ad petendam restitutionem requiruntur, item vrsachen so zu vor niche vorbracht/malitia ergò petentis absit, & causæ non anti-

De Processu Causarum.

antiquæ aut in actis jam antè deductæ, sed novæ pro-
ducantur necesse est. *Vide relat. Cassp. Klockii num. 12. 13.
14. 23. 25. 137. 142. & passim.* Alias restitutio denega-
tur, vel si dubium sit an causæ satis sint legitimæ,
supplicans pro restitutione brevi manu vel etiam
pro citatione ad videndum se restitui extrajudicia-
liter, ad iudicium remittitur, ut auditâ parte alterâ
& cum majori causæ cognitione vel denegetur, vel
decernatur. *]

Et in expensas principalis aut procurator in cul-
pâ deprehensus condemnator. *Ord. ibid.*

Si justæ causæ Restitutionis subesse videbuntur:
articulatim deductæ proponendæ fuerint. *Ord. ibid.*

[* Hodiè summarie, & si extrajudicialiter citatio
ad videndum restitui rogatur, summarie iste libel-
lus supplicationi apponitur vel in supplicatione in-
dicatur, quòd narrata ejus loco libelli in primo ter-
mino repetere sit animus, planè ut in aliis processi-
bus noviter impetrandis. *]

Petitionibus Restitutionis in integrum non so-
lùm contra sententias definitivas, verumetiàm con-
tra interlocutorias in Camera locus relinquitur.

Sed in petitionibus restitutionis in integrum ad-
versus interlocutorias, si procurator apud acta fue-
rit, novâ citatione ad videndum restitui opus non
est, quia in hujusmodi punctis celerius procedendū.
*Conclusum Camera Dub. 121. Vide Recess. Imper. Spira, An-
no 1600. §. Wann gegen einer Interlocutori 2c. 143.*
Ubi constitutione pragmaticâ hoc confirmatur.

de restitutione in integrum.

Et petitiones restitutionis in integrum contra interlocutorias statim in judicio summarie vel articulatim judici offerendas esse sancitum est: Et quamvis fuerint, qui legem Ordinationis de Restitutione contra definitivas potius quam interlocutorias simplices intelligendam & ad easdem restringendam esse voluerint, placuit tamen judicis arbitrio rem committendam esse, ita ut ille jus potestatemque habeat partibus articulatam deductionem injungendi *Recess. eodem d. §. Wann gegen einer Interlocuri &c.*

Et notandum hic ad petitionem Restitutionis in integrum generale Mandatum procuratorum non sufficere, sed speciale requiri.

[* Quia autem Mandatis generalibus in Camera hodie usitatis hæc clausula petendi restitutionem inserta est, aliud desideratum esse vix memini, cum quo convenit. *Mynsing. cent. 2. obs. 26. n. 4.*

Ut autem Tyrones sciant, qui in petenda restitutione in Camera procedatur, notandum restitutionem impetrari vel *brevi manu*, vel *præviâ partis adversæ citatione*.

Brevi manu restitutio datur, vel *judicialiter*, vel *extrajudicialiter*: *Extrajudicialiter* in casu, ubi appellans intra 4. fatalium menses priores processus appellatorios extrahere & insinuare citrà culpam suam aut sui procuratoris ex alio incidenti impeditus fuit *Vide resolution. Camera de Anno 1657. 5. Septembr. §. Solen die Procuratores &c. 2.*

In

De Processu Causarum.

In aliis causis etiam adversus sententiam pro re natâ hoc quidem tentatur, verum talia extrajudicialiter impetrare rarum est.

Judicialiter, quando præviâ imploratione nobilis officii Dñi Judicis restitutio brevi manu in judicio rogatur; Et habet locum solum ubi procurator partis adversæ apud acta, & sententia adversus quam restitutio rogatur interlocutoria est. *Recess. Deput. de Anno 1600. §. Wann gegen einer Interlocutori etc. 143.*

Præviâ citatione quæ restitutio rogatur, in eâ citatio ad videndum restitui æquè ac in priori decernitur vel *judicialiter* vel *extrajudicialiter*, pro re natâ & supplicantis arbitrio: ipsa autem restitutio non datur nisi cum causæ cognitione per sententiam judicalem, in Audientiâ.

Et quia naturale est, quòd ad citationem non deflectat qui brevi manu eam obtinere potest, ideò casus notandi sunt in quibus citatio necessariò præmittenda est.

I. Si adversus lapsum fatalium restitutio rogatur, illa in judicio rogari nequit, quatenus processus nondum introducti & procurator à parte adversâ ad acta constitutus est, citatio ergò præmittenda, excepto casu ex resolut. Camer. suprâ memorato, si tamen processus jam reproducti sunt, & procurator ex adverso apud acta est, tales restitutiones adversus lapsum fatalium ut plurimum brevi manu rogantur, decernunturque facillimè si fatalia lapsa sint
vel

de restitutione in integrum.

vel per negligentiam Nuntii aut Notarii processus tardiùs exequentis, vel etiàm procuratoris eos tardiùs reproducentis, modò Notarium aut Procuratorem non solvendo esse vel per Documentum Magistratùs ubi Notarius habitat, vel aliundè iudicio constet, ità in *resol. Dub. apud Gylm. tom 1. p. 3. post tit. 3. n. 16. & immediatè aliis seqq. resolutionib. n. 1. fol. mihi. 126. & 127. Vid. Gaile 1. obs. 143. n. 6. & obs. 45. n. 8. Schyvanm. lib. 1. process. cap. 22. n. 12. ubi hanc sententiam multis Cameræ præjudiciis approbatam dicit. Decernuntur etiàm facillimè si stetit per iudicem quò minùs fatalia non fuerint observata, juxtà Ruland. de Comm. & Com. lib. 2. cap. 7. n. 13.*

II. Citatione opus est, si restitutio adversus sententiam definitivam vel ejus vim habentem rogatur, quia hîc processus libellum, litis contestationem, & quæ sunt reliqua desiderat, juxtà *Myns. 1. obs. 49.*

Quæritur hîc autem, si appellatum sit ab interlocutoriâ & causa deserta pronuntiatur, quomodò hîc restitutio roganda, an *brevi manu*, an *præviâ citatione*? Vel si appellatum sit à definitivâ & desertoria subsequatur, an hæc desertoria erit definitiva vel interlocutoria? *Mynsing. 3. obs. 96.* hanc distinctionem ponit, ut desertoria appellationis à definitivâ, æquè definitiva, appellationis verò ab interlocutoriâ, interlocutoria reputetur, quod circà petendam hoc aut illo modo restitutionem servandum erit. *Recess. Deput d. loc.*

Quæritur etiàm, quî executio per petitionem re-

De Processu Causarum.

stitutionis commodè suspendi possit? petita enim restitutione nihil esse innovandum constat ex jure communi, nec exequendum est, ubi causa restitutionis aliquo modo probabilis & bona fides petentis apparet, *Vide Thom. Gramm. consil. civili 162 n. 11 Oddum Tract. de restit. in integ. p. 1. q. 43. n. 86.* Secundo, si executionis præjudicium est irretractabile e.g. si in criminalibus facienda esset executio ad pœnam corporis afflictivam vel honoris & fame diminutionem; vel ad castrum inexpugnabile recuperandum, vel persona in cujus gratiam fit executio, esset tam potens vel litigator immortalis de cujus manibus vix repeti posset, his casibus omnibus Dd. unanimiter concludunt per petitam restitutionem in integrum executionem suspendi, etiã ubi aliàs non suspenderetur, taciteque adjectam videri inhibitionem et si expressè concessa non esset, *uti ex Baldo, Paul. de Castro & Menoch. tuetur fort Oddus d. loc. n. 47.* In Camera in hac materiã hoc jure utimur, ut petitio restitutionis executionem per se suspendat, si non per calumniam, nec ex causis jam dùm deductis & per priora decisis, vel aliàs irrelevantibus petatur, ita statuente Ordin. part. 3. tit. 52. Auth. vot. 6. apud Meischnerum in causã *Birmundt contra Birmundt* Tom. 3. decis. 14. n. 189. *Casspar Klock. de contrib. cap. 19. num. 390 Mynsing cent. 3. obs. 48 n. 5.* si tamen citatio ad videndum restitui extrajudicialiter petatur, simul etiã peti solet inhibitio vel quòd propter adjectam pœnam & citationem ad docendum vel videndũ utilius

de restitutione in integrum.

Hus est, Mandatum inhibitorium ut præcepto armato inhibeatut manus judicis inferioris ad exequendum fortè plus satis parata, ità mihi in causâ *B. contra Schulenb.* citatio ad videndum restitui adversus sententiam desertoriam juncto mandato inhibitorio sine clausulâ de non exequendo, & si quid executum est, restituendo (*quod notandum*) 20. Julii 1659. decretum est.

Si restitutio brevi manu vel etiàm citatio judicialiter rogatur, nihilominus extrajudicialiter pro mandato inhibitorio supplicatur, vix enim in tanto executionis periculo sententia judicis longiorem moram requirens tutò expectari posset; tale mandatum decretum in causâ *R. contra S.* Anno 1659. cum judicialiter pro restitutione brevi manu adversus desertoriam ob non præstita solennia officium judicis jam imploratum esset, sunt tamen hæc mandata in præsentī materiâ obtentu difficillima, & qui ea obtinere vult, causas relevantes atque momentosas pro restitutione adducat necesse est.

Est etiàm alia via suspēdendi executionē, quando judicī à quo vel speciali ad hoc obtento documento Cancellariæ, vel per authenticos extractus protocollares habitorum in hac materiâ in Judicio Camerali Recessum re monstratur, post latam sententiam novam in hoc puncto restitutionis in Camera cœptam esse litis pendentiam, cujus decisionem suā præmaturâ executione antevertere inconveniens & illicitum sit, quâ ut plurimum partes utun-

De Processu Causarum.

tur si in iudicis inferioris animo multum confidant, vel ubi supplicatio pro inhibitione seu mandato inhibitorio non ex voto successit, aut metuendum est, ne interim dum supplicatur, executio fiat.

Petitiones pro restitutionibus in integrum adversus latus desertorias hodie in Camera multum frequentes sunt, idque ob multorum inadvertentiam circa Recessum Ratisbonensem novissimum de Anno 1654. & exinde desiderata, sed neglecta formalia in requirendis actis intra trigesimum, & importando in primo termino mandatum ad iurandum. An autem in decernendis aut denegandis restitutionibus causa principalis secure examinetur, quaestiois elegantis est? Ego distinguendum censeo, aut enim ad acta priora utrumque submissum, aut gravamina exhibita sunt, illo casu, si ex actis appareat petentem restitutionem malam fovere causam, restitutio jure denegabitur, tralatitium enim in Camera est, ubi, restitutio rogatur bonum causae futurum requiri, & laesum non esse per desertoriam appellantem, quoties restitutus licet, postea tamen ex mala causa rursus veniret condemnandus. Hoc casu vero nisi in causa conclusum sit, iudex non habet ex quo certum iudicium de bonitate causae formare queat, & ex gravaminibus solis hanc colligere dubitationis plenum est, cum usque ad conclusionem talia produci queant, quae iudicem aliud opinantem in contrarium moverent, nisi tamen gravamina adeo inepta & irrelevantia sint, ut etiam processus

de restitutione in integrum.

cessus primo obtutu adhæc denegandi fuissent, vel si milliès probarentur, nihil tamen relevarent.

Quæritur etiàm, an contra non devolutoriam sententiam restitutio peti possit? quod regulariter negandum, & ex eo si duplex exceptio non devolutionis & desertionis objecta sit, quæ utrâque vera apparet, semper super non devolutione pronuntiatur, ut præscindatur occasio petendi restitutionem adversus desertoriam, *juxta Myns. § obs. 3.* Quid autem si appellatus per sub- & obreptionem obtinisset, ut summa inappellabilis judicata & per hoc causa non devoluta pronuntiata sit, Appellans autem ex continenti docere velit ex falsis instrumentis, ex falsis testimoniis seu allegationibus in hoc judici sub- aut obreptum esse, quod haud difficulter accidere posset, an petendo restitutionem adversus non devolutoriam in hoc & simili casu est audiendus? Quod de jure communi ac Camerali affirmandum censeo, nam ubi constat circumventam esse religionem judicis per falsa instrumenta, per falsos testes seu falsas allegationes, si non sententia ipso jure nulla judicabitur, ut multorum vera opinio est, certè nemine dissentiente causabit in integrum restitutionem. *L. 23. ff. de re judicata l. 1. & 2. C. si ex falsis instrumentis ibique Dd.*

An à denegatâ restitutione revisio peti queat etiàm dubitatur? sed adsunt præjudicia, ubi à denegatâ restitutione revisio concessa & in Camerâ acceptata fuit, in causâ Dr. Willers contra Ritterin Man-

De Processu Causarum.

dati de dimittendo hypothecam *Meßenhausen* contra *Meßenhausen*/ Mandati ad edendum legitimè inventarium & reddendum rationes, & aliis causis quàmplurimis. Adfunt etiàm ubi quidem tentat, sed jure rejecta est, de quo dicendi locus ulterior hìc nullus, cui placet, videat *Klock Tom. 3. consil. 140 num. 47.* ubi revisionem à denegatâ restitutione concedi consulendo adferit in causâ *Welwardt* contra *Herrnogen in Bâhern* &c. &c.

Si mandatum inhibitorium ratione executionis suspendendæ in Camerâ impetrari, & nuda extractus protocollaris exhibitio manum judicis inferioris ab exequendo arcere nequit, Quid remedii? Ad exigendam cautionem à parte adversâ, confugiendum; semper enim victoris est idoneam cautionem præstare se universa restitutum si adversarius in puncto petitiæ restitutionis prævaluerit, *juxta Mynsingerum centur. 1. observat. 48.* Quare si mandatum inhibitorium denegatur & citatio vel simpliciter vel cum illo adjecto *jedoch vngeshindert der execution*/ ut quandoque fieri ex aliquot præjudiciis notavi, decernitur, supplicandum est, ut decretum eatenus limitetur, ut executio in citatione non nisi ad idoneam cautionem permittatur, ut factum in causâ *Bock* contra *Neppeney* Anno 1658. quia enim hoc juri & stylo Camerali conforme est, facile impetrabitur, & in tantum proderit ut acceptâ per hoc occasione disputandi super idoneitate cautionis

de restitutione in integrum.

tionis restitutio aliquandò citiùs in Camerâ obtineatur, quàm hic punctus ratione cautionis apud inferiorem decidi queat.

COMMENTARIUS.

Neque ex causis jam antea deductis:] Qui ex iisdem causis in actis prioribus ante sententiam jam propositis restitutionem intentat, pro arbitrio judicis restitutione rejectâ aliquandò mulctatur pœnâ seu mulctâ duarum plurimve marcarum argenti, de quo præjudicium recens in causâ R. contra R. B. B. citat: super protractâ justitiâ nunc Execut: 5. Julij 1659. Possunt tamen causæ veteres cum novis cumulari, si antiquæ causæ, vel antiqua instrumenta per nova robarentur, probationes cœptæ per novas confirmentur, & similiter. ita per L. 7. ff. de restit. in integ. L. Si prætor 75. ff. de judiciis & tot. tit. C. Si ex falsis instrum. Sfort. Oddus de restit. in integ. p. 2. q. 76. art. 4. n. 21. & Nobilis Dñus à Borch in relatione causæ Hansen Delpfin vnd Georg Hauptz contra Brandenburg Dnolsbach apud Klockium relat. 30. n. 26. & 27.

Quid si autem novarum causarum notitiam habuit, sed iis in tempore non fuit usus, hunc restitutionis auxilio indignū judico, negligentia enim suæ præmium ferre non debet, juxta Dd. communiter.

Judicis Cameræ officium imploratur:] De jure communi non solum idem judex qui sententiam tulit, contra propriam sententiam restituere potest, sed & judex

De Processu Causarum.

Superior appellationis scilicet, Restitutionem verò in integrum contra sententiam in Camera latam, coram eodem Camera iudice, non coram revisoribus utpotè quatenus ab Imperio mittuntur, superioribus proponendam esse, probat. t. 52. p. 3, Ord. Cam. hoc enim iudicium nullum iudicem appellationis recognoscit, Recess. Imp. de Anno 1530. §. Dieweil nun x. & propterea ibidem ut & Ordin. part. 1. tit. 3. in princ. Das oberste vnd letzte Gericht appellatur.

Quia autem Mandatis generalibus:] Hinc quaeritur, an Restitutio in integrum per alium quam procuratorem causæ ordinarium, fortè per Notarium, ut in revisione usuenit in Camera rogari queat? quod de stylo negandum, quia procurator causæ vi sui generalis ad acta producti mandati in specie etià ad petendam restitutionem instructus est, undè duos procuratores ad idem admittere inconueniens est, sic cum in causâ H. S. contra M. mandati cum Clausulâ Notarius H. 16. Maij, Anno 1658. hoc ipsum tentasset, illud 1659. 20. Maij per sententiam cum reservatione dimidiæ marce argenti rejectum, & procuratori causæ ordinario petitâ restitutione non attentâ ad docendum de partitione certus terminus præfixus fuit. *]

Sententiam à se latam retractet:] Nam si iudici inferiori licet contra rem judicatam & sententias à se latas restituere, secundum L. In causâ. 17. §. final, & L. Præfecti. ff. De minoribus. multò magis superiori, & summo Imperii iudici illud licebit.

De Restitutione in integrum videant Tyrones fori C. Si adversus rem judicatam. & Dd. ad idem & Canonistas ad c. Auditis. de restitutione in integrum: cum.

de restitutione in integrum.

Cūpimis Ioannis Ferrarii Commentarium de usu suppli-
candi cap. 6. De beneficio restitutionis adversus rem judi-
catam, &c. & sequentibus in quibus tractat de discrimine
appellationis, supplicationis, & in integrum restitutionis, ubi
præcipuè illa observanda fuerint quæ de remediis illis contra
sententiæ lesionem cautè instituendis tradit. fol. mihi 140.
quæ verbotenus hîc subicere lubet: quia Commentarii istius
exemplaria non amplius prostare scio. Quapropter investi-
gandum erit, ait Ferrarius, quo casu appellatio, quo suppli-
catio, quo item in integrum restitutio ad rescindendam sen-
tentiam possit quadrare, quod nisi assecutus fueris per omnia
inepties, & citius, quod contra te est, auxilium imploraveris,
quàm quo causæ tuæ suppetias tuleris. Porro si in eo artî-
culo fueris (ut cum Vlpiano loquar) cui per appellationem
subveniri poterit, neq; precibus, neq; petita restitutioni erit
locus, sed eo remedio utaris, oportet, quod tibi rectè com-
petit.

Si autem ab eo iudice sententia sit lata, à quo appel-
lare licitum non est, & causam habes, quamobrem dissolve-
re ipsam contendis, ad supplicationem tibi recurrendum erit,
quæ, in hac appellationi ancillatur, ut est expositum, sed in eâ
negotii specie, quâ est iudicatum, omiſſâ appellatione, quam
tamen pronuntiantis contemplatione interponere potuisses,
& causas superesse videris, quæ tibi auxilium suppeditare
queant, contra rem iudicatam restitutioni insistes, & votî
compotem faciet. Neque tamen ab instaurandis huiusmodi
beneficiis, sed etiâ ab effectu eorum discrimen petere licet,
quod si rectè observes appellationem comperies executionem
planè impedire, ut eâ pendente quid innovetur. E regione

De Processu Caufarum.

supplicationis est natura, ut eâ non attentâ ad iudicatum faciendum procedatur. Restitutio autem mediam tenet viam, sententiæ executionem quandoque impediens, quandoque concedens id quod sub distinctione hâc quidam comprehendunt. Hæc Ioannes Ferrarius Montanus Hassiæ jurisconsultus quondam celebris.

De formâ libelli quo agitur ad Restitutionem in integrum vide eundem Ferrarium cap. 10. libr. 4. circa finem. & alios practicos qui ab eo allegantur. Item practiciam Petri de Ferrariis, fol. mihi 238.

TITULUS LXI.

De Revisione.

Ord. part. 3. Tit. 53.

EXtraordinariè sententia Cameralis impugnatur,

vel per { Revisionem,
Syndicatum.

Revisio est impugnatio sententiæ Cameralis, siue dolo quidem, culpâ tamen erroris vel procuratorum, vel iudicium malè latæ.

[* Melius definitur, si dicatur esse remedium extraordinarium, quo in Camerâ per sententiam læsis ex quâdam benignitate per Commissarios Imperatoris & Statuum Imperii ad id deputatos revivendo acta succurritur. Differt

de Revisione.

Differt à restitutione, quia illa partis errorem, revisio referentis culpam redarguit, secundò, restitutio coram eodẽ judice sc: Camera; revisio coram Commissariis Imperatoris & Statuũ Imperii rogatur, *]

Revisio vulgò & rectè quidem, ut mea fert opinio, judicium Revisionis & Revisorium nuncupatur. Nam si Revisio judicialis quædam disceptatio est, ut nemo harum rerum peritus inficias iverit, sanè judicium sit oportet, sed à Judicio Camerali distinctum atque separatum: judices enim hîc non Domini Camerales, sed alii sunt, & processus hîc diversus aliûsque quàm Cameræ Imperialis.

[* Si enim Revisores procedendi modum ipsis in Ordinatione præscriptum servant, de reliquo omnis solennitas atque ordo juris ipsis remissa videtur, *Bend. de revisione conclus. 18. n. 48. **]

In judicio igitur Revisionis videndum:

I. De modo ejus constituendi sive præparatoriis, ubi considerata sunt:

I. Insinuatio sive designatio, quæ Electori Moguntino ut Cancellario in scriptis fit, *Ordinatio d. tit. 53. in princ. vers. Inserm neuen re. & s. ult.*

[* Per supplicationem in quâ significatur supplicentem ex sententiâ hoc vel illo die in Camera latâ (cujus Copiam simul exhibet) se maximè gravatum sentire, atque in Ordinatione præscriptum remediũ Revisionis prehendere coactum esse, rogando, hoc Cæsareæ Majestati & futuris Revisoribus ut & Judicio Camerali Elector notificare velit, formulam vide apud

Schyvanm.

De Processu Causarum.

Schyvanm. de process. lib. 1. cap. 75. in fin. & apud Gylman. in symphor. Tom. 2. part. 3. tit. 5. post supplicat. 14.

II. Tempus Revisioni insinuandæ præstitutum, nimirum ut fiat duobus mensibus (quod tempus duorum mensium secundum Ordinationem præstitutum erat; hodie verò trium mensium secundum Recessum Deput. Anno 57. §. *Wiewohl ferner 2c.*) Ante Calend. Majas ejus anni, in quo sententia lata est, intellige, si tantum temporis à publicatione sententiæ adhuc superfuerit: in annum sequentem Denunciatio illa differenda. *Ord. ibid.*

[* Hodiè ex Recess. novissimo de Anno 1654. *Revisio intrà quadrimestre à die latæ sententiæ sub pœnâ desertionis apud Electorem Moguntinum vel eo in causâ interesse habente apud Electorem Trevirensensem petenda, & Cameræ insinuanda, sub pœnâ desertionis, §. In fällen da die appellation 2c. 19. Gravamina etiam summariter exhibenda & juramentum revisorium à parte simul & advocato præstandum alterutrum si in hoc termino 4. mensium negligatur, Revisio deseritur, & sententia simpliciter executioni mandatur. d. loc. **]

III. Officium Electoris Moguntini in Judicio Revisorio constituendo, sive præparando: ut is Cæsari eam significet, & Visitoribus ejus Anni Cameræque Imperiali, ut mittant Commissarios & Consiliarios excellentes, eruditos & in revidendis actis peritos, qui unà cum Præside & Adfessoribus Cameræ per quos sententia fuit lata, omnis causæ revidendæ

de Revisione.

dendæ acta summo & accurato iudicio revideant,
& id quod juris est, decernant. *Ord. ibid.*

[* Adfessores quidem sub fide juramenti quo initio officii adstricti fuere, Revisores autem dato speciali ad hoc jurejurando, *ncujus formulam vid. in Ord. d. loc. §.* Und sollen der Kaysersl. Majest. 1c. 8. nec reputantur pro iudicibus quamdiu non jurati manent, *Gylm. præjud. Cam. verb. Revisio, versic. Revisores. &c. Reinck. de Reg. Sec. & Eccles. lib. 2. class. 2. c. 15. n. 22. Limn. d. j. p. l. 9. c. 2. n. 220.*

Non tamen idem Adfessorum quod Commissariorum circa Revisionem officium est, Illi enim causas & fundamenta rei ab se judicatæ demonstrant, acta cum his diligenter revident & perpendunt, Hi deindè soli momentis causæ ponderatis sententiam priorem vel reformant, vel confirmant, *Ord. d. tit. §.* Darauß sollen 1c. 3. Si Camerae sententia confirmetur ita pronunciarì solet: Nach verlesung vnd reiffer erwegung der vorhergehenden übergebenen gravaminum vnd dargegen eingewendter exceptionum, auch derer in Camera hinc indè producirter Schrifften haben die verordnete Herren Kaysersl. Commissarien vnd Revisores die da bevor am Kaysersl. Cammergerichte publicirte Urtheil davon die Revisio gesucht worden / confirmirt vnd bestäriget; ita in causâ B. contra B. pronuntiatum esse in Revisorio testatur Meischnerus Tom. 3. decis. 16. in fin. fol. 669. ubi in illa decisione 16. proponit practicam proponendi gravamina & exceptiones in iudicio revisorio. *]

De Processu Causarum.

IV. Officium iudicis, & adfessorum Camerae, ut si quis priorum iudicum, iudicio abierit, vel abfuerit, eum revocent. *Ord. ibid.*

Si Elector Moguntinus in sua causa aut alius contra illum Revisionem petat, Elector Trevirensis in Revisione denuncianda dirigendaque Moguntini partes sustineto. *Recess. Imp. Anno 94. Ratisbona. §. Als uns auch 2c. 107. Recess. Imp. de Anno 1654. §. In sal. len 2c. 119. vers. Und ein jeder 2c.*

V. Iudices qui summi Imperatoris Commissarii, & Ordinum Imperii visitantium Legati, item Adfessores Camerae, & qui sententiae, cujus revisio petitur, concipiendae interfuerunt, *Ord. in princ. h. t.* & hos iudices ordinarios non delegatos esse censet. *Gail. lib. 1. obs. penult.*

[* Idem *Gail obsult n. 6.* adserit, ex ratione quod à lege Imperii Caesaris & communi Statuum placito jurisdictionem ordinariam accipiant, cui subjunge, quod jurisdictio revisorum se extendat ad causas promiscue omnes in revisorio pendentes, & sic ad causarum universitatem quod ordinarii iudicis, nota certissima; Plerisque tamen, ut & Bendo de *revis. cap. 4. n. 31.* visum est, quia Consiliariis hæc jurisdictio non, sed Statibus data videtur, quia etiam hi pro arbitrio Principum singulis annis mittuntur & mutantur, ut sic vicariam operam præstare, & jurisdictionem non ab Ordinatione, sed à suis Dominis, quibus hoc revidendi onus incumbit, sibi mandatum exercere videantur, hos Consiliarios non nisi de-

de Revisione.

si delegatos esse, quam sententiam Vultejus in *Opere suo posthumo de judiciis lib 1. cap 4. n. 55.* multis impugnat, ad quem & Græveum ad *Gail. conclus. 154. n. 3.* Reinck. de *Reg. Secul. & Eccles. d. loc. n. 20.* in hac questione lectorem remitto, vix enim alicujus momenti est. *]

VI. Depositum certæ summæ pecuniariæ quantum Visitatores, habitâ ratione personarum causarumque arbitrabuntur, quæ fisco Imperiali; si revisionem postulans succumbat, dependenda. *Ord. d. tit. 53. §. Und damit in solchen zc. & §. Ob sich aber zc.*

Et pro istâ pecuniæ summæ revisionem postulans cavere tenetur: *Ordinat. d. §. Und damit in solchen zc.*

[* Ordinatio meminit depositionis & cautionis conjunctim, in verbis erlegen vnd dafür gnugsamb verbürgen/si tamen pro summâ à Revisoribus taxatâ datis fidejussoribus vel pignoribus idoneè quis cavere paratus sit, eum ab onere depositionis relevari, Status in ordinatione sensisse, plurimi non sine ratione arbitrantur. *Bend. de revis. conclus. 6. p. 4. Reink. de Reg. Secul. & Eccles. l. 2. c. 15. n. 13.* quicquid sit; *Recess. novissimus de Anno 1654. §. Damit dann auch zc.* meminit depositionis simpliciter; an Ordinatio per hoc correctâ sit, consulantur alii.

Quid verò de pauperibus qui neque certam pecuniæ summam deponere, neque fidejussores invenire aut pignora dare possunt, an hi excludendi ab hoc

De Processu Causarum.

hoc remedio? Gailius 1. *obs.* 155. n. 4. cum aliis jurato illos cavere jubet, idque rectè, quia nemo ob æris inopiam jure carere debet, si tamen litem perdant, æris inopia corporis afflictione vindicatur, & quod hi pœnâ carceris desß weissen Thurns plecti soleant testatur Rulandt, *de commissar* p. 1. lib. 2. cap. 21. n. 12. & consentit Recess. Imperii de Anno 1654. §. Damit dann auch 1c. 120.

Quantitatem summæ deponendæ in causis antiquis in revisorio pendentibus pro nunc Camera salvâ ratificatione revisorum, arbitrabitur & partibus denunciabit, scilicet ubi ad emissum Cæsareum Edictum Revisionem se prosecuturas primùm declaraverint, *d. Recess. de Anno 1654. §. Damit dann auch 1c. 120.*

Depositio non antè ad archivum fiet, nisi revisione in hâc causâ inchoatâ *d. loc.*

Si temeritas & malitia partium seu advocatorum revisorium tentantium deprehenditur, in super pœnâ pecuniariâ, & in casu inopiæ, corporis afflictivâ pro arbitrio mulctabuntur, *d. loc.* quo casu pœna Cameræ, sportulæ verò revisoribus cedunt. *d. loc. **

Secundò, in Revisione videndum, de ratione procedendi, tum à parte litigatorum, tum à parte judicum.

De processu litigatorum unicam legem Ordinatio præscribitur pars utrâque si velit sua gravamina singulis: scriptis deducta proponat: sed nec noviquidquam proferat: nec ultra scriptum unicum procedat. *Ord. d. tit. §. Erstlich soll 1c.* Et

de Revisione.

Et novissimâ Imperii constitutione sancitur, ut revisionem postulans adversâ parte petente juramentum calumniæ, coram judice Camerae, præsidibus & adfessoribus, vel ipse, vel per procuratorem constitutum præstet, *Recess Imper. Anno 1600. §. Und ob wol hieberen erinnerung* 2c. 150.

[* Ex Recessu autem novissimo de Anno 1654. §. In Fällen da die appellationes 2c. 119. statim in ipso actu intimationis vel ad minimum currentibus 4 mensibus à die publicatæ sententiæ hoc juramentum in effectu præstandum, vel ad minimum mandatum speciale ad hoc offerendum est, aliàs Revisio deferitur, *]

Ad processum à parte judicum sive revisorum quod attinet, illi antequàm judicent, solenne juramentum præstare tenentur: Non se antea in causâ consuluisse: judices priores in honore atque precio habere: diligentiam in revidendo, fidem in judicando, jusque & justitiam adhibituros, & munera non capturos. *Ordin. §. Und sollen der Kaysersl. Majest. 2c. Juramento præstito Commissarii Cæsareæ Majestatis, & cæteri Judices, cum Præsidibus & Adfessoribus à quibus sententia lata est, primùm acta omnia & singula revident, & revidendo ponderant. Ord. h. t. §. Darauff sollen 2c.*

Et quemadmodùm Commissarii Imperatoris & Consilarii in perpendendis actis diligentiam atque fidem jurârunt: ita Judex Cam. Præsides & Assessores vinculo & religione jurisjurandi, quod in Camera judices constituti aliquandò jurârunt, ad eandem

De Processu Caularum.

diligentiam atque fidem adstricti causas atque fundamenta sententiæ abs se latæ proferunt. *Ord. b. tit. §. Darauff sollen ic.*

Deindè Commissarii & Consiliarii soli momentis causæ ponderatis, id quod æquum bonumque est decernunt & priorem sententiam si justam esse cognoverint, eam confirmabunt, aut si erroneam, nullamve, & juri contrariam reformabunt *Ord. ibid.*

Sententiâ priore per Revisores retractâ: parti victrici deposita pecuniæ summa restituitur: & Revisorum sententiam Camera exequitur. *Ordin. d. tit. §. Darauff sollen ic.*

Et nullitas vel iniquitas sententiæ prioris si sine dolo quidem, culpâ tamen, aut errore vel procuratorum, vel judicum malè judicatum fuerit, contra nocentes deprehensos secundum Ordinationem jurisque præscriptum proceditur. *Ord. b. t. §. Vnd ob ic.*

Sententiæ verò ratione habitâ ejusque intuitu judices eodem loco parique causâ, cum inferioribus judicibus, à quibus appellatum esset sunt. *Ord. b. t. d. §. Vnd ob solch ic.*

[* Ex quo textu Ordinationis dubium emerfit; an sententiâ interlocutoriâ revisâ & retractatâ causæ principalis tractatio ad Cameram, an ad Revisores spectet? siquidem juri communi consonum est, quando in appellationibus ab interlocutoriis pronuntiatur benè appellatum, malè judicatum, quòd non habeat locum remissio, sed causa coram iudice appellationis in principali tractanda sit; Verùm & hoc casu Cameram in principali manere iudicem, mō si constiterit de dolo Judicum Cameralium

ipsum qui officio suo non probè functus est removeri, aliique adfessori, aliique consilio causam referendam committi tenet *Benderus de revis. concl. 14. quod vide probatum Ruland. de Commiss. p. 1. lib. 2. cap. 21. n. 19. & Limneo de jur. publ. lib. 9. cap. 2. n. 213.* cum quibus & ego transeo nam quæ in inferioribus sinistra gravandi præsumptio huic juri causam dedit, illa in supremis hiscè judicibus, justitiæ Sacerdotibus & Curie Romano-Germanicæ Senatoribus meritò cessat *]

Sententiâ autem priore confirmatâ, pecunia deposita in sumptuum factorum reparationem poenamque ejus qui revisionem petivit, cedit. *Ord. h. tit. §. 3m fall aber da die Brtheil 2c.*

Revisore uno pluribusve emanentibus recusatisve in annum sequentem revisio differtor: iidemque rursus conveniunt. *Recess. Imp. Augusta Anno 89.*

Revisores si non convenerint tempore constituto, vel acta non relegerint: Camera sine morâ sententiam suam executioni demandato: ita tamen si constet revisionem petentis culpâ impedimētum intervenisse, cæterum revisionis auxilium salvum sit.

Tertiò considerandum, in quibus causis Revisio locum habeat: Et sciendum in compromissis sive arbitris, quæ in Camerâ locum habeant. (*de quibus lib. 1. tit.* Quando ratione personarum jurisdictio Cameræ fundata sit) revisioni locum non esse, nisi partes de læsione enormissimâ conquerantur, de qua liquidò & manifestè ex actis constet, adeoque prævum sit arbitrium, ut manifesta ejus iniquitas appareat, quo casu revisio non neganda, sed locus ei re-

De Processu Causarum.

linquendus *Recess. Imp. Ratibona Ann. 94. §. Als auch der Compromiß* 72. In causis L. Diffamari, revisionem locum habere *Gail. arbitratur lib. lib. I. obs. 132. n. 9.*

Itémque in sententiis interlocutoriis vim definitivarum habentibus, *Gail. lib. I. obs. 55. n. 6.*

[* Vel si talis sit interlocutoria quæ damnum irreparabile infert, L. Ante sententiam C. Quorum appellationes non recipiuntur, ut proinde appellabilis reputetur, permittitur enim appellatione permittitur & revisio vide de hac materiâ plenius *Bender. conclus. 10. n. 8. Reincking. d. loc. **]

Si dilatio probandi illegitimè, i.e. sine cognitione causæ concessa fuerit, locum habet revisio.

[* In genere, in omnibus causis appellabilibus Revisio locum habet, *dict. Recess. de Anno 1654. §. In Fällen da die appellationes* 119. quæ autem causæ non sunt appellabiles licet per modum simplicis querelæ in Camera introducta sint, illæ nec etiam sunt revisibiles, *§. Zu abfürhung* 121. d. *Recess.*

Summa omnium causarum revisibilium 2000. Imperialium sortem adæquabit, pensionibus & interesse non computatis, *d. Recess. §. Zu abfürhung* 121. causæ Summæ minoris à Revisione arcentur. *]

Quartò videndum, Revisioni quomodo renunciandum Ab his qui à revisione recedere & non prosequi volunt sex ante visitationem Camer. Imperii, hebdomadis Moguntino Electori renuncianto, sumptusque eo nomine so auff das auß: vnd abschreiben der Revision vnd was sonst auffgangen/ factos refundito: Si non revocabunt eo tempore percalum.

de Revisione.

calumniam petivisse judicabuntur: arbitrio Commissariorum & Visitatorum habitâ ratione personarum & causarum puniuntor, simulque expensas restituuntor. *Recess. Visit. Anno 57. §. Biewohl ferner Inhalt 2c. vers. Und dann so einer oder mehr 2c.*

[* Sportulæ nisi antè ad manus sumptam à Commissariis actorum revisionem partes transegerint, perduntor, etiâ in casu ubi revisioni renūciari vellet, *d. Recess. de Ann. 1654. §. Damit daß auch 2c. 120. **]

Quintò perpendendum, an revisio executionem suspendat. De hac quæstione tùm in Imperio, tùm in Camera aliquandiù controversia fuit; Nàm quæsitum est, si pars aliquâ in sententiâ contra se latâ revisionem legitimo modo petiverit, eâque per Electorem Moguntinum Cam. Imp. denunciata fuerit, an nihilominus ad instantiam partis victricis & ad causam oblatam in puncto executionis procedendum, an verò executio usquè ad revisionis expeditionem suspendenda, maximè verò quando visitatio instans aut revisio subsequutura? Diversæ in hac quæstione in Camera opiniones fuerunt: Alii enim hoc casu sine discrimine executionis punctum suspendendum esse judicârunt, & sine expressâ Ordinum Imperii declaratione nihil omninò hoc casu tentandum & multò minùs decidendum vel statuendum esse. Quia in Ordinatione §. Im fall aber 2c. & §. Ob auch die Revision 2c. *Tit. penult part. 3.* quæstio hæc definiatur, & expressè constitutum sit, sententiam executioni mandandam esse, si per

De Processu Causarum.

Revisionem confirmata fuerit, & sic à contrario sensu & inclusione unius &c. res in aliis casibus non videatur planè dubia, & idem in & *Gleicher massen* 22. sequenti confirmetur his verbis: *Dass alsdann mit der Execution fůrgangen vnd nicht weiter 2c. & non ultrà, & propterea subsistendum esse: sed si notorium fuerit, partem implorantem in Revisione impetrandà & obtinendà negligentem fuisse, & ut Commissarii conscriberentur, eam diligentiam non adhibuisse, quam adhibere debuisset, & Ordinario non solùm expressè de casu isto disponat, verùm etiàm expressè addat per adversativam, quæ utiquè ad priorem casum referenda, an scilicet suspendenda executio, & subsistendum sit, Dann sonst/ut verba Ordinationis habet, wo der mangel an der Partheyen nicht gestanden / soll durch die säumnis der Commissarien an disem Beneficio nichts benommen/ sondern 2c. quibus Ordinationis verbis innititur quasi aliàs ad viam executionis procedendo beneficio isti præjudicaretur, & Revisio per se processum illum impediret, & suspenderet.*

Alii autem & per majora contrarium statuerunt, non per omnia & sine discrimine executionis processum suspendendum & præcipuè quovis tempore executoriales ad instantiam partium, (si modò hæc locum habituræ sint, ut cùm de condemnatoriz non de alia, vel etiàm interlocutoriz partitione agitur) decerni, ex Cancellariâ emanare, insinuari & reproduci posse, non attento, quòd Revisio petita, & fu-

de Revisione.

& futurum sit, ut locum habeat, quia existimatum non est, Revisionem effectum sententiæ vel rei judicatæ per se & ipso jure suspendere vel Revisionem circa hæc aliquid commune habere cum appellationibus à definitivâ, prout nec ipso jure ad Revisiones jurisdictio devolvatur (ut qui nulli quasi adhuc certi sint) & priori iudici, adimatur quin penes eum aliqua, neque ea exigua illius pars integrare maneat, ut ex sequentibus rationibus ex Ordinatione deductis liquidum magis fieret & faceret textus in *Authen. Et sponsalitia largitas. §. Aliud quoque. ubi Gloss. per L. unic. C. De Sententia Præf. Prætor.* isque processus nullo cum præjudicio minimo cum labore institueretur, magnoque fiet temporis compendio in casum seu eventum victoriæ, pro qua præsumptio est, cum non nisi magnâ & insigni negligentia, vel etiam culpâ iudicis retractatio fieri possit.

Quousquè autem tunc in puncto executionis procedendum, duo casus distinctè positi fuerunt. Aut enim revisio eodem Anno, intellige, quo sententia lata est, instituitur, aut in Annum sequentem & futurum protrahitur: priore casu processu quiescendum esse censuere, quemadmodum etiam reproductione executorialium & rebus à parte citati agendis, tantum temporis consumendum esset, ut interim revisio finem sortiatur: sed altero casu placuit, processu non prorsus acquiescendum, sed hinc inde procedendum esse, & causa prætenfæ Revisionis, quæ & qualis sit ponderanda, & cognitioni ju-

De Processu Causarum.

dicis partibus utrinque auditis submitendum esse, idque ex d. §. *Ob auch ic. vers.* Doch anderer gestalt nicht als da sich fundirbarlich vnd beweislich (scilicet in puncto executionis, alibi enim & jurisdictione penitus suspensâ id innotescere posse) ersünde / dasset anruffende Partheye / quibus verbis etiâ Judicio Camerali de qualitate seu vitio Revisionis cognitio satis apertè & expressè tribueretur, quemadmodum eâ ratione etiâ Camera Imperiali aliàs etiâ in puncto executionis cognoscendi jus non adimeretur, sed potiùs tacitè concederetur, quemadmodum etiâ in hoc & similiter in præcedenti §. non ageretur, an in puncto executionis procedendum, vel jurisdictio pro suspensâ habenda, sed an & in quibus casibus executio realiter, & cum effectu solito, irrevocabiliter scilicet sine omni exceptione, impedimento, appellatione, supplicatione, revisione ad effectum perducatur, & propterea quo casu processus executionis institutus, & jam susceptus beneficio revisionis nihil detrahare debeat, quemadmodum etiâ in præcedentibus §§. verba illa sine impedimento vel ulteriori Revisione non sine causa omissa sint. Quamobrem existimatum fuit, quemadmodum istis casibus, quibus sententia jam confirmata, aut culpâ vel negligentia aliquâ etiâ partis unâ eam facto judicis (intellige Revisionis) non procedentis deprehensa, executio cum effectu plenario fieri posset, ita etiâ aliàs ubi citrà præjudicium Revisio locum habere posset, in eventum procedi posse, in

de Revisione.

se, in puncto executionis quia nusquam in Ordinatione, & ne litera quidem unica reperitur, quod Cameræ jurisdictione per Revisionem petitam quasi inhibitionem suspenderetur: & argumentum à contrario sensu nihil hîc ad rem facere, quia ibi, ut dictum est, non tractaretur, aut decideretur, an executio penitus suspendenda, sed an executio perpetuum & irrevocabilem habeat effectum, ita ut nec impediat, nec revocetur, & illud etiam regulariter citrà ullum causæ principalis præjudicium fieri possit, cum primis verò, quia non indifferenter, & sine ullâ quasi discretionem in ejusmodi puncto procedatur (ut inferiùs dicetur) & per cautionem partes satis afficerentur & res paucis recessibus habendis absque longâ actione judiciali expediri queat, cum non liceat regulariter duplicare in puncto executionis seu partitionis & omnia ferè penes judicem sint, qui aliàs tenetur & quidem maturè dum omnia in recentem memoriâ hærent, sub incudem revocare, quæ egit, ut ad revisionem futuram instructus atque paratus veniat, sicut & quæ ad cautionem & alia extrinseca pertinent, paucis expediri possint. Sed contrà si processus in puncto executionis diutiùs & forsàn in multos annos differretur, donec revisio procedat & expediatur fieri non posse, quin tam judex, quàm partes summè gravarentur, pro quibus tamen steterit sententia, & res judicata quæ non nisi ob graviores iniquitates, minimè hoc in loco præsumendas, retractari, vel annihilari potest: prætereà partes ut dic-

De Processu Causarum.

culam habeant, interea temporis, quia certæ sunt, quòd pendente Revisione procedi non possit, impunè tergiversaturas & eò promptiores futuras esse ad traducendum Judicium Imperiale supremum, si penes illas staret nudâ Revisionis denunciatione sine ullâ cautione, juramento & pœnâ, iudicibus manus præcludere: parti verò victrici non solum in universa causa principali, verumetiâ in eo præjudicari, quòd parti victæ eò licentius in bonis dubiis vagari liceret, quòd non citrà ambages in puncto liquidationis, neque unquam integrè refundi aut restaurari posset: adhuc etiâ in Revisione finitâ, tempus illud quo revisio durâset, consumendum & punctus executionis de novo inchoandus, & instituendus esset. Quamobrem existimârunt, quòd non obstante hujusmodi Revisionis denunciatione interea temporis semper non incommodè executoriales decerni, emanari, insinuari & reproduci queant atque debeant, & revisio denunciata, vel significata si isto anno non procederet, & de eo satis & liquidò constaret, diutiùs in processu executionis non quiescendum, itâ tamen ut iudices antè simili planè modo quemadmodum alias ad futuram Revisionem facere solerent, omnia acta & vota adhibito uno atque altero deputato, de novo revideant, ponderent & significant, adhuc planè existiment sententiam priorem facile ut juri consentaneam & de jure retractari non posse, & rem si itâ se habere deprehenderent, eo casu ulterius ad declarationem
fin-

de Revisione.

simplicium, & ad arctiores procedendum esse, sed ad declarationem banni, aut quia hoc gravissimum & irreparabile damnum atque periculum personæ atque vitæ conjunctum haberet, hoc casu procedendum non esse, sed ab eo interim & tantisper abstinendum donec Revisio ad finem perducta foret, vel ad aliam pœnam, puta, immisionis in bona vel privationis descendendum esse, nè eâ ratione executio frivole temerèq; protrahatur, sed processu expediat, & pars negligens moramq; nectens non impunita evadat, nec sententia & res judicata diù impunè eludatur. Quamobrem simul quasi in eventum punctum executionis expediendum (ut in aliis rebus quæ in eventum agerentur, fieret) & partibus exceptiones suas producendas esse sub comminatione præclusionis viæ, & hac ratione neutram partem habituram de quo conqueratur, neque ullâ ratione periculum irreparabilis damni subituram, neque ferè ut alias multæ disceptationes supervacaneæ & non necessariae excitarentur: & partes si negligentes se gererent & præberent in Revisione promovendâ, eo casu sine mora atque dubio, more solito & plenariè ad executionem procedendum esse. *Vide Recess. Imperii Spira, Anno 1600. §. Belangend aber causas mandatorum 1c. 151. Ubi constitutio pragmatica est, in causis mandatorum de relaxando captivo & decretorum alimentorum Revisionem nemini negandam esse, sed nihilominus pendente Revisione injunctæ partitionis de relaxando captivo ad*

De Processu Causarum.

vo ad oblationem & præstationem debitæ & sufficientis cautionis effectum non esse differendum & captivum relaxandum esse, quemadmodum etiã in causis decretorum alimentorum effectus sententiæ non suspendendus, sed ad executionem sine impedimento procedendum esse, & sanctionem hanc ad casus & causas futuras duntaxat restringendam esse.

[* Hæc Quæstio, An Revisio executionem de jure Ordinationis suspendat, olim in utramque partem disputata fuit, Revisionem executionem de jure Ordinationis suspendere inter alios defendunt *Frid. Mindanus lib. 2. de process. cap. 28. n. 2. & Gailius lib. 1. obs. 154. n. 3. Andreas Knich, in Tractat. de privileg. Saxon. de non appellando, & Petrus Heig. lib. 1. q. 10. nu. 63.* contra hos insurgit *Ioh. Ludov. Bender. Imperialis Camera Adfessor meritissimus, in Tract. suo de Revisione, conclus. 20. per tot.* adserens oblatâ idoneâ cautione aut in defectum juratoriâ præstitâ, executionem admitti; Consentit cum eo *Thomas Merkelbach. Tom. 2. consilior. Klockii consilio 100. per tot.* Ubi Gailium foro interviisse & Revisoris munus obeuntem in favorem Ducis Bavarix, quo sententia Cameræ pro Ortenburg lata retractaretur, contrarium adseruisse, & præjudicium in causâ Brandenburg contra Borsen in observationibus suis erroneè & quidem cum in eo Revisione non obstante Camera 30. Octobris Anno 1562. ad executoriales processerit, impingendo in rei veritatem contra se ipsum citasse; Andre-

am Kni-

de Revisione.

am Knichen ob repulsam quam in præsentatione ad Adsefforatum tulit, ductu invidiæ & Heigium quia Anno 1600, nomine Electoris Saxoniae Revisor designatus talia scripsisse tueretur, in eâdem sententiâ perstitit *Schyvann. de process. lib. 1. cap. 75.* adducens præjudicium, ubi supplicans apud Cæsaream Majestatem pro inhibitione ad Cameram repulsam tulit, ex eo, quòd hoc dubium futuris Deputatis enodandum jam antè commissum fuerat.

Deputati hi per subsecutum Recessum Deputationis de Anno 1600, &c. §. Als auch streit ic. 149. huic dissidio medelam quod antenùs adhibuisse videntur, quandò statuunt Revisione pendente executionem suspendi, exceptis causis captivorum & alimentorum ad præstitam idoneam cautionem, ut & liquidationis puncto, in quo etiàm pendente Revisione procedendum; Remansit tamen adhuc dubium an ergò extra hos casus in Ordinatione & Recessu Deputationis expressos Camera in omnibus adeoque etiàm frivolis & calumniosis Revisionibus ad effectum suspensivum admittendis vel denegandis omni cognitione exuta fuerit, Multi circa hoc Camere cognitionem nullam esse sustinuerunt, Econtrà alii, inter quos Benderus & Thomas Merckelbach Ordinationem atque Recessus Imperii intelligebant non de Revisionibus palpabiliter calumniosis & frivolis, sed de iis quæ primâ facie aliquam veri speciem & colorem præ se ferebant, adserentes si Camera promiscuè omnibus Revisionibus evi-

den

De Processu Caularum.

denter calumniolis deferre teneatur, hoc tanto Judicio necdum Cæsareâ Mstate & Imperii Statibus indignum esse, imò injuriosum maximè reputari si Imperium tantam malitiam per diversarum instantiarum diverticula impunè dilapsam in Revisorio adhuc fovere vellet, Status etiàm si prævidissent incommoda ex indifferenti Revisionum permissione manantia, earundemque expeditionem in tot annos protractum iri, ut nunc in aprico est, supremi Judicii auctoritatem non coarctare sed ejus habenas relaxare ipsemet necessarium duxissent, Absurdum quoque videri eam auctoritatem circa Revisionem Camerae non largiri quàm inferiora tribunalia in deferendo aut refutando circa frivolas appellationes gaudent.

Experientia etiàm docuit multos hoc remedio ad calumniam usquè abusos esse, & in tantum invaluisse malitiam, ut vix sententia in Camera pronuntiari potuerit, à quâ ad Revisionem pars succumbens non convolasset unde refractariorum remedium à plerisque indigitatum; Quare nè Imperiale hoc Auditorium litigantium improbitate & mole temerarium Revisionum tandem subverteretur, nè etiàm hoc Judicium quod juxta Recessum Imperii de Anno 1566. §. Nach dem dann der gemeine ꝛc. in hunc finem erectum damit Männiglich mit wenigsten Beschwerung zu seinem Rechten geholffen werden möchte ꝛc. à scopo planè aberraret in pleno consilio Anno 1619. declarando atque interpretando Ordinationem

de Revisione.

tionem atque Recessus Imperii circa Revisionum materiam per generale Senatusconsultum, cujus tenorem vide apud Denais edit. noviss. ordinatum, ut non tantum circa formalia Revisionis, videlicet an justo tempore intimata, an requisita adhibita & quæ sunt similia, sed etiam circa materialia, an illi deferendum & executio suspendenda sit, cognoscant Camerales, quod ut laudabile à multorum iniquis judiciis elegantet jam antè Anno 1618. vindicavit Thom. Merckelbach dicto suprà loco ubi in hæc materià alterius Senasconsulti de Ann. 1613. 11. Martii emanati meminit.

Ex eo nunc fluit quod etiam ante noviss. Imperii Recessum non obstante intimatà Revisione in causâ Mayß & consort: contra Nebelinsche Erben/ap-
pellationis, 13. Decembris Anno 1650. Bogell contra Hanaw/& consort: Mandati de relaxando Arresto 17. Martii Anno 1654. Hillingh contra Denhausen/ap-
pellationis 13. Decembris Anno 1650. in causâ Detling contra Wurmb: 4. Junii Anno 1652. Schwindt contra Francsfurt & in causis centum aliis paritio per sententiam injuncta & ad executionem processum fuit.

In Recessu Imperii novissimo de Anno 1654. effectus suspensivus in Revisionibus futuris in totum sublatus est, modò pars victrix sufficientem præstet cautionem de restituendo judicatum ubi in Revisorio succubuerit, exceptis causis Religionem & spiritualia concernentibus: sic levitas profiliendi ad
Revis

De Processu Causarum.

Revisorium quod antenüs coarctata iudicii auctoritas salvata, iustitia ob Revisionum in Imperio ultra semisecularem neglectum in Revisorio tabescens, & quasi extorris sedibus suis restituta & tamen pars succumbens cautione mediante, de recipiendo rem abjudicatam casu quo, secura reddita est, consilio sanè salutari & tempori accommodato.

Ut autem per compendium cognoscatur, quæ circa Revisionis materiã in Recessu novissimo à §. Nachberathschlagung 2c. 118. usque ad §. Daß Anno 1613. 2c. 128. disposita sunt, præmittendum Cæsareæ Majestatis per omnem terram Imperii promulgatum Edictum circa Revisiones de dato Regenspurg 31. Decembris, Anno 1653.

WZK Ferdinandt der Dritte 2c.

Enbieten allen vnd jeden Churfürsten / Fürsten / Geist- vnd Weltlichen Prælaten / Graffen / Freyen / Herren / Rittern / Knechten vnd Marschall / Land- Hauptleuten / Landrichtern / Schultheissen / Burgermeistern / Richtern / Råthen / Burgern / Gemeinden / vnd sonst allen andern Unsern vnd des Reichs Vnderthanen weß Würden / Standts oder Wesens die seyn / den dieser Unser offener Brieff vorkommt / Unser Freundschaft vnd alles Gutes. Demnach Uns von des R. Reichs allhier anwesenden Churfürsten

de Revisione.

fürsten vnd Ständen/vnd denen abwesendē Rächen/
 Pottschafften vnd Gesandten in ihrem Uns vnterm
 dato 23. diß zu end lauffenden Monats Decembriß,
 in puncto Justitiæ eröffneter bedenkens vnter an-
 dern gehorsambst eingerahten worden/weilen von so
 vielen vnd langen Jahren her/die an Unserm Käy-
 serl. Cammergericht zu Speyr noch ohnerledigt han-
 gende Revision sache auf eine sehr hohe anzahl gestigē/
 vnd vngewiß/ob die Partheyen dieselbe alle annoch
 zu prosequiren gemeynit seyn/vnd ob nicht viel dersel-
 ben per amicabilem compositionem oder sonst
 hingelegt werden möchten/vnd dahin die hohe Noth-
 turfft erfordert/daß durch ein allgemeines offenes an
 alle/Erantz außgehendes vnd vermittelst der auß-
 schreibenden Fürsten vnd Ständen des Reichs vnd
 auff deroselben bey einer nahmhafften Straaff be-
 schehener forderung durch dero Beampte vnd Un-
 terzichter an allen orthen notificirendes Edict ein ge-
 wisser Termin nemlich der letzte Tag nechstkünfftig-
 gen Monats Maij angesetzt werde; In welchem ein
 jeder so Revision in Camera gesucht sub pœna de-
 sertionis so wol bey dem Cammergericht/als Unsers
 lieben Newen des Churfürsten zu Maynz Ebdē/ als
 des H. Reichs durch Germanien Erß Canslern sich
 gebührend anmelden/vnd seine Gemüths Meynung
 erklären solle/ob er die sache zu prosequiren gedencke/
 oder auß was vrsachē er solche erklärang alsobald zu
 thun nicht vermöge/worben dann derjenige/welche
 seine Revisions sachen zu beschleunigen vnd außzu-
 führen/

M m m

führen/

De Processu Cautarum.

führen/bedacht ist/sich mit den Spottalis vmb dieselbe auff ziel vnd zeit so ihme dazit zubestimmen were/würcklich zuerlegen gefast zuhalten / vnd benebens seine gravamina/ da er einig zu produciren gemeint were/vnd in bewertem Termino damit auffkommen könne/einzugeben/oder warumb solches nicht geschehen möge/anzuzeigen hätte/vnd Wir Uns dann solches alles gnädigst gefallen lassen/vnd also die Nothturfft erfordert/das solche Unsere Kaysers. resolution erklärung vnd verordnung Churfürsten vnd Ständen des H. Reichs vnd allen Crayß publicire / vnd zuwissen gemacht werde, Als haben Wir solches vermittelst dieses Unsers Kaysers. Edicts also hiemit ins Reich öffentlich verkünden vnd zu Mäntiglich wissen bringen wollen; Besinnen vnd begehren demnach an E: E: vnd And: And: Freund: Better: D: heim vnd G: andern befehlen Wir hiemit gnädigst vnd ernstlich das die obgemelt Unserer Kaysers. resolution vnd erklärung in allem gebührende nachkömen/vnd ihnen angelegen seyn lassen/damit in dem obbestimten Termin/derselben gemäß gelebet / vnd dardurch vermög obbedeuten bedenkens erwehnten Revisions sachen abgeholfen werde / mit der angehängten gnädigsten versicherung/das diejenige Parteyen in vornehmung der Revisions sachen den vorzug haben sollen/welche sich am ersten dazit erklären vnd angeben werden; An dem allen thun vnd vollziehen E. E. L. L. A. A. vnd Ihr ein gutes vnd annehliches vns benebens zu gnädigsten gefallen/gereichen.

des

de Revisione.

Des Werck gegen Deroselbē hinwiderumb in Freund-
schafft Känserl. vnd allem gutem zuerkennen. Geben
in Unserer vnd des H. Reichsstat Regenspurg den
31. Decembris, Anno 1653. Unserer Reiche des Röm.
mischen im 18. des Hungarischen im 29, vnd des
Böhmischen im 27.

Ferdinandt

Vt.

Ferdinand Graf Kurß.

(L.S.)

Ad Mandatum Sacræ
Cæsareæ Majestatis
propriū.

Wilhelm Schrötter.

Causa hujus fuit, moles causarum in Revisorio
pendentiū plus æquo grandior, in quibus operæ pre-
trūm & de necessitate erat cognoscere quænam par-
tes interea à lite spontè destiterint, transegerint, liti
renunciarent, sine hærede mortuæ sint, vel aliter ani-
mum à causa abjecerint, de quo Camera aut Electo-
ri Moguntino nihil notificatum.

M m m 2

Plu-

De Processu Causarum.

Plurimi etiã ad hoc Edictum tam Electori Mo-
guntino quam Camerae se causas in Revisorio pen-
dentes prosecuturos notificãrunt, quos amplissimũ
Collegium in usum futurum notare iussit, An au-
tem reliqui qui hoc neglexerunt, juxta literam Edi-
cti Revisionem deseruerint, non obstante, quod
Conventus Revisorum seu Visitatorum per Reces-
sum Imperii de Anno 1654. delectus in tempore
præfinito non successerit & adhuc in herba sit, aliis
dijudicandum relinquo, interim hoc prædicatum
vidi, quod pars victrix contra quam olim Revisio
petita in Cancellariã Imperialis Camerae attestatum
super non renovatã vel reassumptã à parte adversã
Revisione petierit, ut Revisione desertã executio-
nem judicati faciliore negotio in Camera quæreretur.

Et quia præcipua Revisionis notabilia 1. ex per-
sonã petentis 2. revidentis. 3. materiã Revisionis
4. ejusdem tractandi formã & 5. fine seu effectu
dependent, hanc methodum insequi animus est.

Subiectum seu qui Revisionem petere possint

Wer mit Cammergerichtes Urtheil beschwert.

§. 119. d. Recess.

Qui revidere? Der beschriebenen Stande würck-
lich, zu diesem Actu verpflichtete Rãthe die der
Rechten vnd der Processen wohlerfahren/ vnd
in den revidirenden sachen mit advociren oder
Urtheil sprechen vorhin nicht gebraucht wor-
den/ noch sonst interessire seyn/ §. Damit

Dann

de Revisione.

Dann auch 2c. 214. d. Recess. Die trefflich erfah-
ren/geschickt/vnd gelehrt seind/ Ord. Cam. part.
3. tit. 53. pr. Recess Imper de Anno 1559. §. Solche
vorfallende 2c 64. Die ansehnlich/redlich/ge-
lehrt/vnd geübt seind/weilen billich daß die je-
nige so andere visitiren / auch nicht weniger
dann die visitandi qualificirt seyn sollen 2c. Re-
cess. Imper. de Anno 1570. §. Dieweil dann ja
billich 2c. 104.

Materia Revisionis, seu in quibus causis peti pos-
sit Revisio?

1. Die Sachen die ad 2000. Rthlr. Capital
ohne einnehmung der Zins vnd Interesse sich
betragen.
2. In welchen die appellationes vermög ge-
meiner Rechten zulässig; Im gegenfall soll
keine Revisio ob gleich dieselbe sachen per mo-
dum simplicis Querelæ in Camerâ anbracht/
statt haben.

Ejusdem tractandi forma consistit vel in substan-
tialibus vel accidentalibus &c. ratione temporis

1. Substantialia sunt; Daß sie in den vier nech-
sten à dato der außgesprochenen Urtheil lauf-
fenden Monaten/bey Chur-Mäynß als Erg.
Canslern außgebracht/vnd Cameræ insinuiert
werden.

*Nota penes Electorem Moguntinum non esse Revisionem
rejicere, huic enim eâ de re nulla notio per Ordinationem tri-
buitur.*

De Processu Causarum.

Nota etiã per hoc quæstionẽ olim controversã, An terminus Revisioni petendæ præfinitus incipiat currere à die late sententiæ, an à die insinuatæ Moguntino Revisionis, de quo textus Ordinationis non adeò clarus, nunc esse decisam.

2. Ratione gravaminum substantialia sunt;
 Daß die Revisions Beschwerden/da man einige zu produciren willens/ summariter fürsich vnd vnterschiedentlich/ zugleich bey dem actu intimationis Camerae übergeben/ oder fals man daran behindert/ vermittelst dessen beschei- nung ein anderwertiger terminus begehrt werde.

Olim in ipso puncto Revisionis impetrans causas gravaminum in scripto Revisoribus exhibebat & aliquando an Camera hæc gravamina communicanda sint, inter Revisores & amplissimum hoc Collegium Anno 1583. disceptatum fuit, de quo vide elegantia apud Gylman. Tom 5. symphorem. post supplicat. 71 fol. (mibi) 296.

3. Substantiale juramentum revisorium est; quod præstatur juxta formam in Ordinatione Camerae præscriptam so wol von den Parthenen/ als dem Advocato entweder selbstem / oder vermittelst ihres bestellten Anwaltes (intellige speciali Mandato ad hoc instructo) in besagtem fatali der vier Monat. 5. In fallen 2c. 119, d. Recess.

Si hæc formalia in uno aut altero negliguntur Revisio deseritur, & pro non intimata habetur sententia

de Revisione.

gia etiam in rem judicatam prolapsa executioni mandatur, d. Recess. d. loc.

Ad formam accidentalem spectat I. Modus Revisionem Moguntino intimandi, quod fit per Memoriale seu supplicam cujus formam vide apud Schvvanman. de processibus. lib. I. cap. 75. in fin. Gylman. in symphor tom 2. part 3. tit. 5. post supplic. 14. & apud Author. Comitilog novissim. p. 5.

II. Modus Revisionem Camerae notificandi, quod fit, durch ein Chur-Mäynsisch Denunciations-Schreiben/cujus formam vide apud eundem authorem Comitilogiae. Exhibetur autem per Recessum ut sequitur;

Auff den 13. jüngst abgewichenen Monats dises Jahrs eröffnete Urtheil N. contra N. erschei-
ne im Rahmen N. (qui Revisionem videlicet petit) krasst Special-Gewalts/den in Originali cum Copia übergeb/producire darauff dises Chur-Mäynsis: Denunciation-Schreiben an ein Hochlöbl. Collegium abgange cum gravaminibus, bitte beydes desselben vnd ange-regten Gewalts auffgetrückter Secreten auch vnterzogenen Hand recognitionem vnd weisen darauff zusehen/das die Sache in einen anderen standt gerahen / so bitte der Revision zudeferiren vnd mich ad juramentum revisorium gnädig forderlich zuverstatten.

Nota in Camera solere vel procuratores Camerae juratos, vel procuratores extraneos Scriptum de-

De Processu Causarum.

nunciatorium exhibere; Verùm quia Revisio ad iudicii taxationem tendit, ideò procuratores Camerae hactenùs non ausi sunt rogare, Revisioni deferre, nec ad partis adversae contradictionem ultro se intromittere, sed simpliciter exhibendo literas, silere ipsos oportet, Recessus talis fuit:

Ego auff eröffnete Urtheil übergebe diß Churfürstl. Mäynsisch Denunciations Schreiben/ vnd weilen die Sache in einen andern Standt gerahten/ als laß es darben.

Hodie per procuratorem extraneum communiter notificatio fit, quod & utilius est. Procuratores enim Camerae ob respectum quem debent huic iudicio, in puncto Revisionis procuratores esse nequeunt, nec ad partis adversae contradictionem quicquam regere audent, quod extraneis cum debita tamen moderatione concessum.

Revisioni Camerae modò ut dictum notificatae procurator partis adversae contradicit vel impugnando solennia, vel aliter, urgendo executionem.

Aceidentale etiàm Revisionis requisitum, sed tamen inseparabile est, sportularum tùm taxatio tùm depositio.

Taxatio actorum in causis antiquis pro nunc salvo Revisorum arbitrio Camerae commissa est.

In novis soli Revisores taxant.

Depositio quamprimùm manus actis applicabuntur fiet ad archivum, *d. Recess. §. 120. Da mit dann auch etc.*

Finis

de Revisione.

Finis seu effectus Revisionis est:

Devolutio, scilicet, quod de causa an benè vel malè decisa sit, possint Revisores cognoscere. Suspendio executionis ist in futuris Revisionibus aufgehoben si præstetur cautio, exceptis causis spiritualibus & Religionis negotia concernentibus. §. Nach berathschlagung 2c. 118.

Cautio hujus subjectum ist das jenige/was die Urtheil in sich fasset/cujus æquivalens cavendo præstabitur. d. §.

Modus offerendi, quo ad victorem, der soll die cautionss-leistung fordersambst in Camera in scriptis übergeben. d. §.

Quo ad victum, mag derselbe wider die caution excipiren. d. §.

Quo ad judicem, mag derselbe in liquidis, wie auch in quæstione wie Fürsten vnd Stände oder ein armer zu caviren hätte/seinem arbitrio nach vrtheilen/in dubiis, soll er alsobald bey dem Gränß außschreibenden Fürsten/bey der Obrigkeit/oder per Commissionem sich deßfalls erkündigen.

Quo ad processum in puncto cautionis, soll derselbe mit ein oder höchst zween Wechsel-Schriften coram Deputatis geführt vnd partibus hinc indè mehr nicht als zween Monat pro termino bewilliget werden.

Hactenùs de eo quod in puncto Revisionis utpotè præliminare in Camera tractari adsolet.

De Processu Causarum.

Nunc sequitur de Revisionis prosecutione. Grava-
minibus exhibitis pars adversa unico scripto con-
tradicit omni novo. utraq; parte pro- us remoto.

His exhibitis Cæsareus Commissarius & deputa-
ti Consilarii vigore juramentorum de novo in tali
causâ præstandorum cum Præside & Adfessoribus
qui sententiam tulerunt omnia & singula iudicii acta
summâ cum diligentia perlegunt, revident & per-
pendunt, deindè Adfessores qui sententiam conce-
perunt in præsentia Deputatorum causas & funda-
menta ex quibus sententia prolata est, indicant, &
postea Consilarii soli absentibus Adfessoribus de-
super cognoscunt.

Si sententia reformatur impetranti pecunia de-
posita restituitur, *Ord. part. 3. tit. 53. §. Der auß 2c.*

Si confirmetur eam perdit, & si temeritas seu ma-
litia ejus aut advocati deprehensa fuerit, luunt
in ære aut in corpore, sportulis Revisoribus, multa
autem Collegii ului applicatis, *d. Recess. §. Damit
dann auch 2c. 120.*

Executio ex præscripto Ordinationis sive senten-
tia reformata sive confirmata à Revisoribus fuerit,
nunquam ad Revisores sed semper ad Cameram
spectat, *Ordin. part. 3. tit. 53. §. Darauff sollen 2c. & §.
Im fall 2c. & §. Ob auch 2c. de quo vide latius Bender
de Revisione cap. 4. n. 26. & cap. 23. & 24. per tot.*

Ad Revisionem inchoandam Moguntinus Ele-
ctor deputatis Revisionibus & Visitationi extraor-
dinariæ Statibus notificabit quæ partes seu qui ad e-
missum

de Revisione

missum Cæsareum Edictum se Revisionem prosecuturos indicaverint, §. Damit dann auch 2c. 124.

Camera acta exquiri faciet & salvâ ratificatione Revisorium ea taxabit, d. §.

Quatuor ex 24. Deputatis senatus, & ex his unus ad novas, tres reliqui ad causas antiquas ordinabuntur.

Concordia ante omnia à deputatis inter partes tentabitur. §. Wenigers nicht 2c. 127.

Causæ majoris momenti, vel in quibus, periculum armorum est, ante reliquas expedientur, d. §.

Revisores Status eorumve rerum Cameralium periti Consiliarii per classes divisi, num 24. Spiræ, 1. Novembris, Anno 1654. rem inchoabunt, Visitationi, puncto justitiæ, & Revisionibus expediendis usquè ad 1. Novembris, Anno 1655. vacantes, hos insequentur alii continuantes in eâdem statione ad 1. Maij, Anno 1656. postea singulis semestribus alii succedentes Revisionis & Visitationis negotia absolvent. Verùm ut quævis alia, ita & hæc initium nedùm perfectionem adhuc efflagitant. Nam extrâ Episcopi Ratisbonensis & Ducis Megapolitani Deputatos è Statibus præterea nulli Spiræ comparuerunt, daher es noch wie vor heist: Es ist wenig neue Sâgungen zumachen/da demselben nicht nachgesetzt wirdt/lunt verba Reces. Imp. de Anno 1570. §. Als dann 2c. 79

Recessus novissimus ab Anno 1582. usquè huc in Camerâ nullas Revisiones ordinarias seu Visitationes

De Processu Causarum.

tionem esse celebratas §. Nach dem nun 2c. 126. indigitat, Limnæus *de jure publ. lib. 9. cap. 2. n. 198.* Annum 1588. ponit, & video ego in causâ Burgermeister vnd Raht zu Nürnberg cōtra Georg Friderichen Marggraffen zu Brandenburg die Crayß- Sachen be/ resendte/ Cæsareos Commissareos & Revisores sententiam 18. Septembris Anno 1583. in Camera latam 3. Julii, Anno 1587. Spiræ in Revisorio confirmâsse, Anno 1600. etiâ Commissarios & Visitatores Spiræ præsentes fuisse, ex eorundem relicto nobis Re- cessu Visitationis patescit, nisi hæ forsân extraordinariæ fuerint.

Sed eleganter nunc quæritur quæ causa hujus in Imperio satis longi neglectûs fuerit: Limnæus citato loco hanc indigitat: Cùm Anno 1588. ventum esset in ordine Principum Ecclesiasticorum ad Germaniæ primatem Archiepiscopum Magdeburgensem, qui tunc temporis Joachimus Ernestus Marchio Brandenburgensis reformatæ Religionis addictus fuit, Catholicos Status ut votum & sessionem in Comitit ita Revisoris quoque munus eidem denegâsse & abindè Revisiones Camere in hodiernum usquè diem omnium affli-ctorum dolendis suspiriis immobiles hæere.

Quæritur etiâ an Camere liceat Revisores legitimis ex causis recusare? quod affirmatur ex Re- cessu Imperii de Ann. 1559. §. Vnd nach dem sich 2c. 63. & ita quandòque factum esse apparet ex dicto Re- cessu.

de Revisione.

An & partibus hoc licet etiã quæritur? quod æquè adfirmatur, arg. d. *Recessus*, & sic nomina *Revisorum* ad instantiam partis in *Camera* communicanda esse, ut possit contra eos excipere tueretur post alios *Reinck*, de *Regim. Secul. & Eccles. lib. 2. class. 2. cap. 15. n. 21.* & sic observatum in causâ *Birmunde contra Birmunde* testatur *Gylman. præjud. Cam. verbo Revisio, vers. Nomina, &c.*

An in Aulâ Cæsareâ *Revisio* admittitur? adfirmat hoc Author *Comitiol. Ratisbon noviss. p. 5. fol. 366. ex instrum. pacis art. 5. §. 20. vers. Quo ad processum, &c.* Verùm *Instrumentum Pacis* non revisionis sed supplicationis meminit, ut liceat parti gravatæ à sententiâ in *Judicio Aulico* latâ ad *Cæsaream Majestatem* supplicare ut acta judicialia denuò adhibitis aliis gravitati negotii paribus neutrique partium additis ex utraque Religione æquali numero *Consiliariis*, & quiconcipiendæ & ferendæ priori sententiæ non interfuerint aut certè referentium aut correferentium partes non sustinuerint, revideantur, liberumque sit *Suæ Majestati* in causis majoribus, & undè tumultus in *Imperio* timeri possent, insuper etiã quorundam utriusque Religionis *Electorum & Principum* sententias & vota requirete.

Ergò in hoc supplicationis separato remedio nec notificatio ad *Moguntinum*, nec fatale denunciandi *Revisionem*, nec *Revisores Statuum*, nec *sportulæ* requiruntur, quia ab invicem diversa sunt, etiã juxta jus *Ordinationis*, *Ord. Cam. p. 3. tit. 51,*

Olim

De Processu Causarum.

Olim Cæsareæ Majestati liberum erat viam supplicationis contra sententiam partibus largiri vel denegare ut consuluit in arduâ causâ *Sulda* contra *Würzburg Thom. Merckelbach consil. Klockii consil. 82 n. 27.*

Hodiè per Instrumentum Pacis ab eo quod antenûs secessum & partibus hoc remedium absolute concessum apparet.

Suspensivus effectus per Instrumentũ Pacis huic supplicationi quidem tribuitur, sed meo iudicio nō aliter quā juxtā jus comūne, scilicet, ut caveat executionem quærens secundū requisita *auth. Quæ supplicatio. C. De precibus Imp. offerendis.* in quo cum Revisione juxtā jus hodiernum convenit.

Et quia juxtā modò dictum Instrumentum Pacis hoc unicum suspensivum remedium sententiarum in Aulā Cæsaris latarum indigitatur, appellationes quæ à sententia Imperatoris ad relationem aliorum pronunciantis, vel à Cæsare malè informato ad meliùs informandum, vel à Cæsare ad Imperiũ, olim ab aliquibus tentabantur, per hoc non obscurè explosæ sunt. Sicut jam olim à *Gailio l. obs. 155. n. 6.* *Petro Haigio l. q. 10. n. n. 20.* *Reincking. de regim. Sec. & Eccles lib. 1. class. 5. cap. 9.* rejectæ à *Iohanne Dauth* verò in *Tract. de testam. nu. 36. lit. a. fol. 68.* & *Thom. Merckelbach* in dicto suprā consilio (an benè vel malè meum non est judicare) adsertæ sunt. Exempla vide apud *Reinck. d. loc. longo Catalogo relata.*

Quæritur quoque quia Revisio in causis de jure com-

co muni inappellabilibus cessat, per text. in Recessu novissimo de Anno 1654 §. In fällen 2c. 119.

An valeat adhuc si ex jure speciali & extraordinario e, g: privilegii, causa inappellabilis sit, sed per modum simplicis querelæ ad Cameram devolvatur, Benderus *de Revisione conclus. 26. per totum* illam valere adserit, sed Recessus novissimus regulam generalem ingerit, daß in sachen vnd fällen da von dem Unterrichter nicht appellirt werden kan / auch kein rev sio obsie gleich in gestalt simplicis querelæ daselbst angebracht statt habe. §. Zu abfürhung 2c. 121. sed quicquid sit, Benderi sententiam adhuc veram judico, quia ubi jurisdictio Camere in primâ instantiâ in causa fundata est, privilegium inferioris vix considerari potest.

An à denegatâ Revisione denuò Revisio peti queat etiâ quæritur? multi hoc adfirmant cum hoc nō sit bis Revisionem petere vel concedere, sed denegatam saltem Revisionē iterum præhabitâ meliori informatione & cognitione negotii admittere, ita in terminis *Alvar Valaseus consult. §. nu. 27. Tom. 1. & Boërius decis. 140. & 141* in Camerâ frequens est ad denegatam seu refutatam primâ vice Revisionem, eam secundâ & tertiâ vice rursùm denunciare, si tamen prima in formalibus defecerit, & per hoc ut deserta refutata sit, nec secunda admittetur quia vitium primæ transfunditur etiâ in secundam,

An qui Revisionem petit sed in Revisorio succubuit denuò ad Revisionem convolare potest? Negatur, quia semel tantùm supplicare licet, *L. Si quis adver-*

De Processu Causarum.

adversus s. C. De precibus Imperat. offerend. & hoc per Ordinationem Camerae part. 3. tit. 53. indubitatum est, litium enim tandem finis esse debet,

Verum si qui in Camera victor extitit, in Revisione succumbat, an saltem ab eo revisio Revisionis peti possit, magis dubium & Gordiano nodo intricatius est, verum si æquitas & in judiciis servanda æqualitas spectetur affirmativa verior est, quod enim quis in propriâ personâ æquum judicavit, hoc ipsum in alterius persona iniquum dicere incivile est, *tot. titul. Quod quisque juris &c. & quod actori licet, id non debet non licere etiam Reo, & vice versâ. Nec minùs Revisores sententiam benè latam in pejus reformare ac Adsesores in eâ ferendâ quandòque quid humani pati possunt, ut in hoc legum & ordinationis adminicula æquè succumbenti in Revisorio ac succumbenti in Camera concedi debeant ordinatione præsertim nullibi reclamante vide Bend. conclus. 37. n. 15. & præsertim n. 31. & seqq.*

An sub conditione nisi ità pronuntietur Revisionem petere & Camerae intimare liceat, in certâ facti specie inter Dn. Johann. Georgium & Ottom Comites Solmentes ab unâ, & communitatem in Greynsee ab alterâ parte ventilatâ aliquandò quæsitum est, Comites enim petebant declarationem sententiæ, & nisi ità declaretur in eum eventum Camerae Revisionem denunciari fecerant, Revisores etiam manum actis admoturi videbantur, sed Camera

de Revisione.

mera wider solch vermeintlich begehrte revision / exceptiones coram Revisoribus opposuit, adserens hanc Revisionis petitionem eventualem Ordinationi esse contrariam & expectandam esse Collegii sententiam in puncto petita declarationis. Quare Revisores Anno 1583. 28. Maii pronuntiarunt, daß die begehrte Revision beschehenem ansuchen vnd darauff erfolgtem außschreiben nach ncht anzunehmen / sondern die Kläger in die Vnkosten des wegen auffgelauffen so hiemit auff 400. fl. gemässiget / zu verdammen sey / *exceptiones Collegii & sententiam Revisorum vid. apud Gylman. symphor. tom. 5. post supplic. 71 fol. 300.*

Quæsitum etiã fuit, an Camera ubi causa in Revisorio pendet, sed à iudice inferiore aut parte ipsa præmatura executio metuitur pro inhibitione seu mandato inhibitorio decernendo adiri posset. *Frid. Mindan. de process. lib. 2. cap. 28.* Cameram in causa Brandenburg contra Borschen hoc denegasse & decrevisse, mögens supplicanten angebührenden orth fürbringen / adserit, Quicquid tamen sit, Cameram jus inhibendi habere ex jure ordinationis etiam defendi posset, non enim in præjudicium revisionis quid tentat, sed executionem in ejus præjudicium imminens manusque iudicis seu partis à præmatura executione arcet. Hodie non dubito pendente super cautione lite, cujus cognitio, vigore recessus novissimi solius Cameræ est, parti aut iudici inferiori executionem præmaturè meditati inhiberi

Nnn

posse

De Processu Causarum.

posse, cum hoc sit attentare adversus litispendentiam Camerae Secundo executio non privata auctoritate facienda, sed ab ordinario causae iudice quaerenda, & terminus executionis qui juxta recessum novissimum de Anno 1654. non nisi expedito puncto cautionis currit, non est anticipandus.*]

COMMENTARIUS.

[* Ordinum Imperij visitantium legati:] olim juxta ordinationem unus ex principibus Ecclesiasticis aut secularibus visitationibus & revisionibus ordinariis in persona adesse debuit, nunc vices ejus supplere potest Consiliarius, modo qualificatus & inter suos collegas primipilus sit. Recess. Imp. de Anno 1654. §. zu abfürhung / ic. 122.*]

Revisore uno pluribusve emanentibus:] olim an ob unius alteriusve absentiam ceteri acta revidere queant, vel an revisio in annum sequentem differenda sit, dubium erat, vid. Benderum de revision. cap. 4. n. 175. Gylm. præjud. Cam. verb. revisio Limn. de jure publico cap. 9. n. 220. Hodie per recessum Imperij de Anno 1654. §. Zum andern / ic. Hoc dubium sublatum, & sancitum est, ut sequens in ordine ad vocetur ad supplendum vices absentis.

Procuratores enim Camerae ob respectum, &c.] nota non licere Procuratoribus Camerae juratis revisionem litigantibus suadere aut eam ulla ratione promovere secus si fiat mulctantur, sic in causa H. H. contra J. B. 4. Julij 1639. in Camera, Ferners ist gegen Dr. N. N. wegen

Unju

de Revisione.

vnzulässiger production obangeregter Schrifften / vielen überflüssigen recessiren, vnd daß er die höchste Iustiz mit approbation vnd ververthädigung der angekündigten revision wider geleistete Aydt vnd Pflichten taxirt vnd angegriffen / die straff zweyer Marck lötiges Goldes / in den Armen Secfel vnnachlässig zu bezahlen / hiemit vorbehalten.

Revisio intra quadrimestre insinuanda, &c.] sic cum in causa D. contra P. Appellationis nunc Executorialium Dominus Iudex inferior per sententiam Cameralem definitivam in qua in subsidium principale solvendo non existente condemnatus erat, se maxime gravatum arbitraretur & intra quadrimestre quidem sed cum insufficiente mandato revisionem intimaret, eaque corrente adhuc fatali rejecta illam duabus juridicis post quadrimestre lapsis repeteret, per Sententiam 13. Martij 1657. als verspätet / rejecta fuit.

Si prima informalibus defecit, &c.] sic in causa D. contra P. neglecto semel intimandae revisionis fatali quoties ejusdem intimatio repetebatur, toties denegata seu rejecta fuit. Quod idem accidit in causa K. contra F. Appellationis nunc Executor. Anno 1658. & in causa N. contra L. Appellationis nunc executor. 14. Februarij Anno 1656.

Juramentum revisorium à parte simul & advocato præstandum,] An Consiliarij statuum ad hoc adstringantur, dubitari potest, quia juramentum revisorium in sua materia equipollet juramento Calumniae, à quo statuum consiliarij in recessu Imper. de Anno 1654. §. über dieses / 2c. 37. exempti leguntur, Verum quia præpotentiores hoc

De Processu Causarum.

res hoc revisionis remedio quandoq³, sæpius quam alijs, idque instinctu versutorum officialium magis quam motu proprio abutuntur, de quo, nisi juxta Platonem difficiles & cum discrimine sint hi sermones, exempla essent in promptu, quia etiam constitutio novissima neminem in genere eximit, & status ipsi si revisionem petant ab hoc juramento non sunt immunes, ideo verius est, illos æq³, ac alios ad præstationem hujus juramenti teneri sic in causa W. contra O. simplicis querelæ nunc Executorialium, non infimi nominis Consiliarius, Principis sui causæ advocatus ut ut diu multumq³ contradiceret, tandem tamen parte adversa enixè hoc exigente, motus generalitate constitutionis per Notarium Hag, 21. Aug. 1655. speciale mandatum ad præstandum juramentum revisorium produci curavit.*]

Extraordinariè sententia impugnatur:] Etsi enim revisionis remedium sive auxilium Ordinatione Camera præscriptum constitutumque sit, attamen propterea pro ordinario non habetur. Vide elegantem Tractatum de Revisione Ludovici Bender conclus. num 20. & seq.

Sine dolo quidem, culpâ tamen errorève:] Confer Iohannis Borcholt, Commentar. ad Institut. lib. 4. tit. 5.

Caveat:] Sic Ordinatio quidem habet, sed alterutrum sufficere arbitrantur, nempe ut Revisionem vel Syndicatum petens, vel statim istam pecuniæ summam deponat, vel pro illo caveat: vide Gail. obs. 154. num. 1. & Comment. Benderi de revisione cap. 6. Sed quid si ob paupertatem istam pecuniæ summam deponere nequeat, an propterea Revisionis beneficio privabitur? Nequaquam quia justitia suam cuique tribuit & diviti & pauperi Gail. d. obs. 55. n. 4.

Ludo-

de Syndicatu.

Ludovic. Benderus conclus. 5. *Sed si pauper injustè ad Revisionem vel Syndicatum provocaverit pœna pecuniaria in corporalem in Camera commutatur* Gail. ibid. Rutger. Ruland. de commissionib. cap. 21. num. 12.

Sed nec novi quidquam:] Nam in judicio Revisionis beneficium l. Per hanc. C. De Temporibus. Appellationum, videlicet quod non deducta deduci & non probata probari possint, locum non habet.

In Compromissis sive arbitrariis:] Vide consilium unum aut alterum Matthæi Wesenbecii, quem vulgò authorem esse ferunt, in causa Nicolai Broms contra Senatum Francofurtanum Francofurti typis divulgatum in 8.

Quintò perpendendum:] An per Revisionem sententiæ suspendantur. Vide Gail. lib. 1. obs. 135. circa finem & observ. 154 num. 3. & in Tractat de Arrestis, cap. 11. Vide etiam quæ eâ de re dicta sunt supra.

TITULUS LXII.

De Syndicatu.

Ord. part. 3. Tit. 53.

SYNDICATUS est, quo Sententia, per dolum, corruptionemve, aut affectum judicum prævaricationemve procuratorum lata, impugnatur. Ord. d. t. §. Obſich aber auß der Partheyen / &c. In petendo instituendoq; Syndicatu eadem forma, eademq; processus leges, quæ in Revisione observantur. Ord. d. tit.

De Processu Causarum.

§. fin. v. Auch den Proceß derhalben für zuneh-
men.

[* An ergo syndicatus æq; Executionem suspen-
dit ac revisio de jure novo, dubium ex eo oriri vi-
detur quia in recessu de Anno 1654. saltem revisio-
nis fit mentio, à qua syndicatus diversum remedium
est, syndicatus enim dolum, revisio culpam referen-
tis arguit, Verum quia per ordinationem Camerae
p. 3. tit. 53. §. fin. syndicatus iisdem regulis quibus ipsa
revisio concluditur, exinde forsan non incongrue
quis argumentabitur, quod in revisione à statibus
dispositum hoc & in Syndicatu obtinere non atten-
to, quod forsan major ratio suspendendæ executio-
nis propter dolum in hoc, quam in illo sit.*]

COMMENTARIUS.

[* Syndicatus est,] *Paris de Puteo in tract. suo de Syn-
dicatu, tit. de offici Syndici, cap. 1. n. 6. eleganter monet :*
*non passim scrupulosas contra judices inquisitiones institu-
endas nec syndicatum indistinctè indulgendum esse, injurio-
sa, calumniosa & insolenti syndicatione enim nervum justiti-
æ frangi, auctoritatem judicum deprimi & vilescere, ma-
le feriatos vires & audaciam sumere, judices à justitiæ admi-
nistratione absterreri, vel saltem propter hujusmodi vexas
ad procedendum lento pede commoveri, addit Hortens Ca-
valcan. de brachio regio tit. 5. n. 14. de centum enim ju-
dicibus nonaginta probos reperiri, sed de populi multitudine
quam paucos.*]*

Per

de executione.

Per dolum] *Confer hic iterum commentarios Ioannis Borcholt ad institut. lib. 4. cap. 5.*

Prosecutionis processus partem primam de instantia accepimus: accedamus nunc ad alteram quæ de processu executionis est.

TITULUS LXIII.

Quid executio quæ eius media, & modus seu processus.

POSTEAQUAM Sententia Cameralis publicata, in rem iudicatam transit quod fit si neque restitutio in integrum, quæ tamen non calumniosè, nec temerè, sed ex legitimis causis articulatim deductis atque propositis postulanda. *parte 3. Ordin tit. 25. neq; revisio, de qua parte eadem tit. 53. adversus illam petita fuerit* (quod vide mutatum supra) ad executionem tum demum proceditur, siquidem sententia legitima est causa executionis tanquam effectus.

Executio autem est actus legitimus, quo iudex sententiam suam latam, quæ in rem iudicatam abiit, exequitur, *3. p. Ordin. h. t. de execut. in pr.* Media per quam executio fit, sunt tum compulsoriales, tum mandata executorialia *Myns cent 5. observat. 94. idem cent. 6. observ. 24. per totum ibidem. Gail. pract. observ lib. 1. observ. 113. n. 1. & 13.*

Porro compulsoriales sunt literæ, quibus Iudex sententiæ latæ partitionem victæ parti sine clausula

De processu Causarum.

justificatoria, praefixo ad hoc termino sex septimanarum & trium dierum, imperat, juncta citatione ad docendum de paritione, vel videndum se declarari in poenam insertam executorialibus, aut adducendum causas quam obrem talis declaratio fieri non debeat. *Gail. de observ. 113. n. 1.*

Compulsoriales sunt duplicis generis, nempe simplices, aut arctiores. *part. 3. Ordinat. tit. 48. in princip.*

Simplices compulsoriales sunt, quæ primo simpliciter sub comminatione tamen poenæ insertæ in consueta solitaque forma emanant.

E contrario arctiores compulsoriales sunt, quæ non absque gravioris poenæ comminatione emanant. *part 5. Ord. d. t. 48. princ.* nam si simplicibus executorialibus non obtemperetur, tum denique arctiores cum annexa comminatione banni decernuntur, & in contumaciam in poenam banni proceditur ob regulam illam juris communem crescentibus delictis, cujusmodi & contumacia est, poenæ etiam merito crescere debent. *Gail. d. observ. 113. in princ.*

[* Quas author compulsoriales in puncto executionis vocat, usitatori vocabulo executoriales vocantur, inpetrabantur olim post sententiam in Camera latam per schedulam à Cancellaria sub poena 10. Marcarum auri, cum termino 6. Septimanarum, insinuabantur & reproducebantur, ut processus alij; Quia autem ob tardiores recursus ordinis expediendæ executioni impedimento esse videbantur,

tur, per recessum novissimum de Anno 1654. §. *Amis auch* / c. 153. Executoriales sententiæ quoties executione opus nec pars victrix in possessione est, annectuntur, & terminus præstandæ docendæque partitionis pro distantia locorum, ordinariè & communiter ferè 3. Mensium in ipsa sententia assignatur sub pœna arbitrio judicis commissa, ut plurimum tamen sub pœna in executorialibus olim 10. sc. Marcarum auri & comminatione realis executionis.*]

Termino effluxo succumbens per suum procuratorem partitionem in ordine quem vocant partitionis edocet, vel loco partitionis exceptiones aut alia in puncto executionis admissibilia producit, si terminum negligit aut procuratorem triumphantis ordo partitionis post terminum citius quam illum tangit hic in suo partitionis ordine partitionem efflagitat, urget, & si planè non vel juxta sententiæ tenorem defectuose paretur, petit declarationem pœnæ & mandatum de exequendo *d. recess. §. in welchem termin, &c.* 154.

Sic executorialium redemptiones è Cancellaria. insinuationes, & reproductiones ut & extensiones earundem adversus judicem, quæ olim elapso termino partitioni præfinito ex singulari qua dam cautela impetrabantur, nunc cessant, & partis succumbentis procurator ex fide officij principalem ut terminum partitioni præstitutum observet, monere tenetur, si cui tamen impetrato documento senten-

De Processu Causarum.

tiæ è Cancellariâ quod sine difficultate per schedulam ab ejus præfecto impetrari potest, adhuc volupe sit, partem succumbentem per ejus insinuationem an parere velit requirere, hoc in arbitrio ejus situm est.

Si sententia omissionem præcipiat æque ut in alijs comminatio pœnæ annectitur, quam in casum contraventionis incurrit succumbens & proceditur adversus illum ad realem declarationem, decernitur adversus tertium mandatum de exequendo pœnam commissam, & ipse cautionem de non turbando vel pro re nata similem præstare jubetur, *de recess, de Anno 1654. §. In Fällén / 2c. 156.*

Loco arctiorum hætenus sub pœnâ banni emanatorum, juxta recessum novissimum de An. 1654. §. So oft auch der Richter / 2c. 80. adversus declaratum in pœnam fit cōminatio pœnæ dupli & realis executionis, vel contra non parentem decernitur mandatum de exequendo tam pœnam commissam, quam causam principalem adversus directorem circularem Den außschreibenden Fürsten / vel adversus judicem domicilii, vel si qui horum interesse in causa habeant, adversus alios, d. Rec. §. In welchem Terminen 154. Ut plurimum pars impetrans adversus quem decerni velit, in recessu indicat, vel se in Cancellariâ indicaturum offert.

Cæterum mandatum executoriale, seu executivum est, quando judex ad quem, executionem sententiæ judiciâ quo de mandat. *Myns. d. cent. 5. obs. 94. & cent. 6. obs. 24. Geil. d. obs. 113. n. 13.*

de Executione.

[* Trita illa est distinctio quod Executoriales ad partem, Mandata executorialia verò ad iudicem dirigantur, processus utrobique fere idem est, si enim non pareat cui executio mandata est, proceditur ad paritorias & tandem crescente contumacia ad declarationem pœnæ.*]

Idque pari ratione tum simplex, tum arctius est, instar executorialium, *Gail. d. obs. 112. n. 13.*

[* Sub pœna 10. Marcarum auri puri simplex, sed arctius sub pœna dupli,

Hoc singulare est, si quis executioni à Camera de mandatae violenter se opponat, quod incidat in pœnam banni & procedatur adversus ipsum ut in ordinatione & modo dicto recessu de Anno 1654. §. Wegen des/modi exequendi, &c 2° conventum est.

Item, quod in causis Mandatorum sine clausula in puncto executionis uttaque via petendi arctiora vel mandatum de exequendo sed non nisi alternativè, concessa videtur, ex resolut. Cam. de Anno 1657. §. & 24. Septembris Dnn. Procuratoribus communicatis.

Loco Mandati Executorialis rogatur ut sæpè Mandatum immissoriale maximè si actio realis instituta fuerit, vel executoriale & immissoriale simul pro causæ qualitate & impetrantis arbitrio,

Ante terminum in sententia præfinitum Mandatum executoriale rogare frustraneum est, hoc enim tempus judicati ex ordinatione & recessibus Imperij parti succumbenti indultum ipsi non est auferendum.

Roga-

De Processu Causarum.

Rogatur vel judicialiter vel extrajudicialiter hodie extrajudicialiter vix decernitur, idque ad evitandam præmaturam executionem & quia pars succumbens in termino partitionis facilius nunc quam ante audiri, eoque prævio, quod juris est judicialiter decerni potest. *]

Et hæc de medijs executionis nunc deinceps de ejus modo seu processu generatim dicendum est.

Cum autem omnis processus duplex sit, alius ordinarius, alius extraordinarius, ut Dd. & interpp, communiter & unanimiter tradunt, utrumque processum in puncto executionis diverso tamen respectu, locum habere respondetur. Ordinarius processus locum habet, quando actio in factum ex cap. judicati proponitur, & ordinariè deducitur; Extraordinarius v. quando nobile officium judicis non tamen in formam seu modum actionis sed simpliciter, & summam pro expedienda executione sententiæ imploratur: Isque in Camera Imperiali locum habet. *part. 3. Ord. d. t. 48. per totum ibid. Gail. obs. 113. n. 9. & 10.*

Præterea cum extraordinarius processus subdividatur, isque sit ratione ordinis aut probationis, quæritur etiam poterit, uter ex duobus illis processibus extraordinarijs adhibendus sit. Et priorem nempe ratione ordinis locum habere respondetur teste, *Gailio d. libr. 1. pract. obs. 106. n. 3.*

[* Ratione ordinis ideo dicitur summarius, quod in eo de plano proceditur, ratione probationis, quod semi-

de Executione.

semiplenę probationes admittuntur quod tyronum causa in re obscura adjiciendum. *]

Quemadmodum autem ordinarius processus certos suos terminos, uti vocant, seu actus habet: ita quoq; extrordinarius nonnullos suos actus habet sed tamen longè diversimodos.

Nam in primo termino, qui executorialibus præstitutus est processibus, impetrantis nomine reproductis à parte ejus contra quem emanarunt, de partitione docendum, aut contra executionem excipiendum est, *Gail. d. obs. 113. n. 4.*

[* Imo hodie missis executorialibus in termino partitioni præfinito vel ad minimum in proximo post terminum adveniente ordine partitionis de partitione docendum, aut contra executionem excipiendum est. *]

Atqui objectæ exceptiones non facilè, nec omnes indiscriminatim admittendæ sunt.

[* Merita causæ enim in puncto executionis non recoquenda esse, ne crumbe bis cocta fiat, in recessu Visitationis de Anno 1586. §. ult. & pen. & de Anno 1572. §. Dem alten Sprüchwort/ıc. jam ante dispositum. *]

Proindè inter exceptiones hac in parte diligens adhibenda est distinctio, cujusmodi hæc est, aut exceptiones oppositæ merita causæ concernunt, aut contra: Priore casu executor exceptiones allegatas ad priorem judicem remittere, nec de super cognoscere debet: Posteriore casu executor quidem de
super

De Processu Causarum.

super cognoscere potest, ita tamen si apparet illas relevantes esse, & executioni obstare, etiam ad priorem judicem remittere, & executione supersedere debet: si autem irrelevantes exceptiones esse executor animadverteret, tunc ille non attentis iis sententiam exequatur. *Gail. dict, observ. 113. n. 8.*

[* In quo detestanda facilitas quorundam, qui gratificando parti succumbenti quaslibet faciles exceptiones ad Cameram remittunt interim executionem retardantes, ad hoc ferè, ut Camera & pars triumphans novo labore fatigentur. *]

Quamvis autem Ordinatio tertiæ partis *tit. 48. §. Simpliciter contra exceptionem oppositam in causa executionis replicationem permittere videatur*, tamen *per Mem. Visitationis anno 72. §. Dem alten Sprichwort nach / &c.* sancitum est, ut iudex diligenter exceptiones objectas in primo termino accuratè attendere, & trutinare debeat, ne temere terminum ad replicandum concedat.

Quod si executorialibus intra tempus præfixum non pareatur, in partitionis termino à parte victrice executorialium processibus reproductis partis succumbentis contumacia accusanda, & parti victrici arctius mandatum sub pœna banni postulanti decernendum victusque si obstinatè contumax sit ob contumaciam in pœnam & bannum declarandus est, *parte 3. Ordinat. d. tit. 48. in princip. & §. Bürde Aber / &c.* Quæ ita de processu executionis extraordinaria-

de Executione.

dinatio in Camerali Judicio usitata pro ratione temporis, & sine tertio libro imponendo obiter proposito sint.

C O M M E N T A R I U S.

[* Item quod in causis mandatorum sine clausula:] *nota resolutionem amplissimi Collegij ad supplicas procuratorum ob ejus hæc sunt: Schließlich wird den Procuratoren zu ihrer nachricht hiemit angefügt / vnnnd den jüngstern Reichs Abschiedt in puncto Executionis biß auff künfftige Visitation hiemit dergestalt erlenteret / daß in causis mandatorum sine clausula hinführo beyde wege / so wohl der arctiorum als Mandatorum executio- rialinn an die Graß außschreibende Fürsten statt ha- ben sollen / warnach sie sich im anrufen mit eligirung eines oder des andern wegs vnd würcklicher benen- nung des exequirenden Standes vnd Orts / darinnen die außtrücklich specificirte Güter warauff die Execu- tion beschehen soll / gelegen / zu richten / in causis simplicis querelæ & mandatorum cum clausula, aber läßt man es bey dem deren inhalt besagten Reichs Abschiedts be- wenden.*

In Confil. Pleno 28. Januarij Anno 1657.

Rogatur vel judicialiter vel extrajudicialiter:]
*quod si tamen pars succumbens vel insufficienti paritione, vel
 frivolis exceptionibus, vel frustraneis prorogationibus judi-
 cem iudiciumque fatigare non desinat & sententia pream-
 bula,*

De Processu Causarum.

*hala, daß die arctiores oder das gebetene Mandatum de Exequendo ohne ferner anrufen auß der Causen ge-
folget werden soll / premissa fuerit, ad Supplicam extraju-
dicialem sæpè Cancellaria injungitur ut sine ulla partis tri-
umphantis ulteriori imploratione in iudicio, Mandatum de
exequendo extradat, ita sæpius & nuper adhuc 20.*

*Septembris 1659 in causa P. contra M. ob-
servatum. *]*

De personis Cameralibus in genere.

PANDECTARVM CAMERALIVM.

SIVE

JVRIS CAMERALIS

Liber Quartus.

De Judiciij Camerae PERSONIS.

TITULUS I.

*Personarum Cameralium nomine
quinam intelligantur, & de earum
divisione.*

Explicata Jurisdictione Camerae itemque processu judicariae Audientiae, & causarum sequitur nunc de personis Camerae.

Personarum Camerae Imperialis nomine intelliguntur, qui Camerae Imperiali operam idoneam navant,

Ooo

Unde

De Judicij Camerae Personis.

Unde de personis Cameralibus non nisi idoneis recipiendis lex ordinationis generalis est, *parte 1. tit. 3. in princ.*

Personae Camerales duplicis generis sunt. Necessariae vel minus necessariae minus necessarias etiam Theorici utiles appellant.

Necessariae sunt sine quibus maxime iudicium subsistere nequit.

Necessariae subdividuntur in primarias & secundarias.

Primariae sunt, quae primas in iudicio Camerali tenent.

Cujusmodi est tum Judex tum iudicis vicarius, qui & praeses dicitur.

Secundariae sunt, quae secundas tenent: cuiusmodi sunt Assessores.

Minus necessariae sunt sine quibus equidem iudicium subsisteret, sed adhibitae faciliorem exitum iudicio praebent.

Haec vel partibus litigantibus, vel negotiis iudicij expediendis inserviunt.

Quae partibus inserviunt sunt Advocati & Procuratores.

Iidemque sunt vel Fisci, vel principalium.

Advocati & Procuratores Fisci sunt, qui publice cuiusvis, privatim, Fisco constituti sunt.

Advocati & Procuratores principalium sunt, qui non nisi ipsis partibus constituti sunt.

Personae Camerae inservientes praestant operam
in ju-

De personis Cameralibus genere.

In Judicio, vel extra, (ut Quæstor est.) der Pfennigmeister.

In Judicio, nimirum administrando, ut est Administrator, vel administratori parendo.

Persona quæ parent sunt Cancellariæ, vel viliores.

Cancellariæ negotijs occupatæ personæ sunt, primò Protonotarij, & Notarij.

Secundo Lectores, & magistri tabellariorum.

Tertiò Ingrossistæ & Copistæ,

Quartò famulus & Pedellus,

Personæ vilioribus officijs occupatæ sunt tabellarij.

Huc usque ita de ipsis personis Cameralibus, sequitur nunc de earum officijs.

TITULUS II.

*De Iudice Camera Imperialis & ejus officio,
itemque vicario.*

Iudex universi judicij Cameralis caput, atque director est. *Ordin. part. 1. tit. 7. §. final. & tit. 9. in princ.*

[* Unde ipsi & non Imperatoriæ Majestati cujus vices sustinet, supplicationes & omnia producta inscribuntur, in quo exteros plurimū errare video.*]

In ejus persona potissimum duo consideranda sunt, nempe constitutio judicis, & constituti functio seu officium.

De Judiciij Camerae Personis.

Constituitur autem vel nominatur à Cæsareæ Majestate, aut Romanorum Rege, qui Cæsaris loco est. *Ord. part. 1. tit. 1. §. Remblich / & tit. 4. in princ.*

Judice Camerae vita defuncto, vel munere abs se abdicato Cæsar ex templo certior redditus alium subrogare tenetur, *Ordin. part. 1. tit. 4.*

[* Interim si neminem defunctus adfessorum consensu sibi destinasset successorem, comitum vel Baronum Collegij unus ab Adfessoribus vice judicis eligitor: isque eo munere perfungitor, dum vel alius ritè sufficiatur, ipseve in officio confirmetur, hunc in casum alius ipsi Comes vel Baro in Adfessoratu succedito *Ord. Cam. p. 1. tit. 4. **]

Qualitates seu adjuncta judicis Camerae sunt, ut sit vir strenuus, & gravis, judicijque facultate præditus, ex Imperio oriundus, & ordine principum Ecclesiasticorum, vel secularium aut saltem comitum, & Baronum Imperij delectus. Secularis tamen si quis sit, Ecclesiastico præfertur, ad judicandum idoneus, rerumque experientia valens, non solum consuetudinum & statutorum germaniæ benè gnarus, verum etiam peritus processum judicarium dirigendi, & controversias tollendi, ac talis omnino esto, quam cæteræ Imperialis judicij personæ reverentur, *Ord. part. 1. tit. 1. & 3. in princ.*

Et honorarium sive stipendium duplici ratione respectu diversarum personarum constituitur. Nam si ex Comitum, vel Baronum ordine est, duo millia florenorum illi penduntur: Si verò Princeps est,

tum

De Judice Camerae ejusque vicario.

tum salarium dignatis & eminentiae intuitu augetur
Ordin. 1. tit. 4.

[* Vid. de hoc judicis Camerae salario per recessum novissimum Ratisbon. de Anno 1654. adducto infra.*]

Sequitur nunc officium Judicis in genere.

Judex totius judicij caput, norma, atque ordinationis, custos vindexque sit acerrimus, ex fide officij negligentes, & delinquentes castiget, multas per Pedelum colligat, nemini ullius rei intuitu pareat: Denique se talem gerat, ut & apud alios honor, reverentiaque, & in exequendo munere authoritas inviolata consistat, *Ordinat. part. 1. tit. 3. & Ord. Cam. part. 1. tit. 9.*

In obeundo munere assiduum se, rigidumque cōtamen respectu quo par est erga dignitatis gradusque viros, juxta ordinationem se exhibeat. *Mem. Visit. an. 62.*

Per Senatus Assessorum relationes & suffragia diligenter observet: ut ritè omnia peragantur provideat, aliena, & superflua amoveat, celeritati, & expeditioni studeat *Ord. part. 2. tit. 10.*

Sententiam efflagitantibus importunè, hoc tantum respondeat: relatum iri suo quamque causam loco, & ordine, à quo verò, quando, quove senatu, id prudenter celet. *Ordin. ibid. §. Es soll auch/it. 8.*

[* Adessoribus in diversos Senatus distributis Judex ut suo quisque loco mane in tempore adsit, operam dato, in auditorio comuni otiosè prius con-

De Judicij Camerae Personis.

gregari ne permittito, *Ordin. part. 1. tit. 10. Und so
solche/rc. 11.*

Ordinem in referendis causis dicendisq; senten-
tjis conservato, eximere se conantes ipse præsesve
causam roganto, sæpius & sine causa factitantes con-
stitutionem de Adessoribus indignis experiuntor,
d. tit. §. Es sollen auch/rc. 12. & §. Und so der/rc. 13.

Relationes sententiarumque dictiones ne turba-
to, neve interpellari ab aliis finito, nemini interim
ad surgendi, aliena tractandi, discurrendique facul-
tatem dato, &c. *d. t. §. item Es soll/rc. 15.*

Iterato sententias tum demum rogato, cum justa
subesse causa videbitor, *d. t. §. Es sollen auch/rc. 22.*

In secundâ vel tertia rogatione priora prolixè re-
peti prohibeto *d. t. §. In solcher/rc. 13.*

In Audienciis ut dictata rectè excipi possint, si-
lentium & attentionem procurato, delinquentes
pro merito punito, *Ord. part. 1. tit. 11. §. In offens-
lichen/rc. 3.*

Audiendis causis tum antiquis tum novis ordi-
nem cum adessoribus statuito, *d. tit. in princ.*

Longiores inanesque recessus interpellato atque
in scriptis agere compellito, *d. tit. §. Als man auch/rc.
4. vid. etiam de hoc Inhibitionem acerrimam in re-
cess. de Anno 1654. §. gleicher gestalt/rc. 92.*

Procuratorum verba superflua celeritatemque
in loquendo nimiam inhibeto, *d. t. ord. §. ult.*

De causis referendis submissionumque vel vetu-
state vel privilegio diligenter inquirito si ordo in

verta

De iudice Cameræ ejusque vicario.

vertatur, causas exquirito Mem: de Anno 1571. §.

Vor Anfang einer / 2c. 11.

Distributorum actorum Indices seu repertoria in quibus conclusionis distributionisque tempus & articuli submissi continentur, non minùs quam lectores habeto. *Ordin. part. 1. tit. 10. §.* Unde daniel der / 2c. 6.

Præter actorum indicem alium sive repertorium rerum gerendarum iudex habeto unde & suo quæque tempore citra causarum partiumve detrimentum proponantur & res semel decisæ nequiquam instaurantur sed executioni dentur utque semel cæpta ac aliquo casu interrupta ad finem prima quaq; occasione perducantur, *Ord. d. tit. §.* Daniel auch / 2c. 26.

Qui arcana Judicij efferre putabuntur in eos Judex consilio Adessorum diligenti inquisitione habitâ animadvertito, *Cam. Mem. de Anno 57. §.* Unde die well / in fin. 6. *

Et hæc de officio judicis, si præsens est, in genere breviter dicta sint. Quod verò attinet ad officium judicis in specie, cuius non unum seu simplex, sed varium, & multiplex est, utpote in assessoribus recipiendis, vel minùs idoneis repudiandis, sicut & in aliis compluribus actibus tum judicialibus tum extrajudicialibus aliisque in rebus exercendis, de his aliquando suo loco & tempore, si Deus ita voluerit, dicemus.

Quod si verò Judex absens est tum vicarius ex prædictis adhibendus est.

De Judicij Camerae Personis.

Est autem Vicarius Judicis, qui judicis absentiae vices sustinet, *Mem. visit. Anno 77. fol. 17.*

Judex enim à Judicio absens, vel morbo, vel negotijs per mediocre temporis spatium avocatus, partes suas, voluntate & consensu assessorum, alicui de comitibus vel Dominis, quos praesidentes appellant, & in Assessorum numero sunt, vel alij, mandat, *Ord p. 1. tit. 22. in princ.*

Quomodo autem ab Imperatore Praesides constituentur, *Vide Ordinat. part. 1. tit. 1. §. Remblich wollen/25. Instrum. Pacis art. 5. §. 20.*

Quamvis autem olim duo tantum Praesidentes constituti fuerint. *Ord part 1. tit. 5. §. jam d. tamen hodiè illis tertius additus fuit. Recess. com. Imp. An. 70. pag. 16.*

[* Per Instrumentum Pacis artic. 5. §. 20. quartus, ita ut duo horum Augustanae Confessioni addicti sint *]

Vicariis Judicis & Praesidentibus etsi pleraque omnia officia incumbant, quæ Judici ipsi, attamen singulariter quædam illis injungenda sunt.

Is in consilium adhibitis deputatis Assessoribus negotia Camerae extraordinaria expediat & nihil pro suo lubitu faciat.

Si extraordinaria negotia in Pleno Senatu tractanda fuerint, judicem certiores reddat, eidemq; significet, & num ipsemet traditioni interesse velit sciscitetur. *Mem. Visit. An. 77 fol. 14. §. Dabeneben.*

De rebus extraordinariis, quicquid iudice absen-

te tra-

De Jndice Cameræ ejusque Vicario.

tractatum est, ad judicem redeuntem deferant, ut in illis omnibus suo officio fungi possit. *Mem. Anno 77. fol. 14.*

Quamobrem rebus illis extraordinariis tractandis & expediendis semper Protonotarium vel Notarium aliquem adhibeat, qui id quod conclusum est in peculiari protocollo consignent, *Mem An 77. fol. 14. & 15. v. 1.*

Et rerum omnium judice absente tractatarum peculiare regestum habeat, ex quo judicem de omnibus, & singulis edocere queat. *Memor. visit. An. 79. fol. 15.*

Et non solum judicem de causis extraordinarijs, & extra collegium incidentibus, verum etiam de excessibus, ἀτάξια, denique de rebus omnibus, quæ in absentia judicis accidunt. judicem redeuntem edoceat, ut officium suum in omnibus facere possit. *Memor. visit. An. 79. fol. 15.*

Sed & in gravioribus causis semper Notarium adhibeat, qui quicquid deliberatum est diligenter consignet, *Mem. eod. fol. 15.*

Si peregrinandum ipsi fuerit, judici significet, ut alium ipsi substituat, *ibid.*

Senatum plenum non convocet, nec ad convocandum, neque per Deputatos, neque per alios, sibi persuaderi patiatur nisi judici ante significaverit, *ibidem.*

Ad Præsidentium officium quod attinet, his singulariter & similiter injungatur ne illi plenum Se-

De Judicij Camerae Personis.

natum sine iudicis venia atque consensu convocent, sed ordinariis suis expeditionibus & iustitiæ administrationi, in quem finem constituti sunt, summa diligentia incumbant, aliaque negotia omnia extraordinaria ad iudicem deferant. *Mem. visit. Anno 77. §. Wann dann auß / 2c. fol. 18.*

[* In causas submissionesque relationi paratas, earumque ætatem, qualitatesque inquirat ordinis immutationem roget, *Mem. 71. §. Vor anfang / 2c. 21.*

Commisfas Adessorum pœnas sine respectu exigat interque neglecta distribuendas curet, *d. 1. §. Es wird auch / 2c. 5.*

Relationibus adsistat promoveatque, à proposito aliena & parerga inhibeat, *jud. & Adsess. Memor. 74. §. Die Herren Præsidenten, &c. 2.*

Supplicationum maximè iteratarum tertiararumque expeditioni & æqualitati studeat *jud. & Adsess. Mem. de Anno 75. §. Die Præsidenten, &c. 11.*

Præsidibus munus suum citra gratiam ambitionemque exsequentibus idem qui iudici honores eademque observantia exhibetor. *jud. & Adsess. Mem. 1600 §. Ueber welches alles / 2c. 12.*

Præsidibus cum iudice rectè conveniat, simulq; in emendationem corruptelarum & concordiae cōmunis conservationem incumbant, *jud. & Adseffor. mem. de Anno 1577. §. Darumb auch die / 2c. 9.*

Veniam seu abeundi potestatem iustis ex causis concedant. non tamen nisi ad biduum triduumve. & bis in Anno *Consult. Cam. 1587. cap. 3. **

TITULUS III.

De Cameralibus Assessoribus & eorum officio.

Assessores judicii Camerae sunt, qui proximum à Judice locum tenent, eidemque assident, & omnem operam in cognoscendis, & dijudicandis causis præstant.

[* Unde non simplices Assessores juxta jus Justinianæum sed ipsi quasi judices sunt, ad hoc constituti ut causas in Judicio Camerae propositas cognoscant & decident, *Ord. Cam. p. 1. tit. 13. & 14. & exinde passim in Ord. Cam. appellantur Brheiler / c. vid. p. 3. tit. 53. §. Ob sich aber / c. **]

Iidemque sint Comites, vel Barones: aut equestris ordinis, & Jureconsulti, *Ord. p. 1. tit. 1.*

In quibus primò, tum Ortus, tum Natio diligenter consideretur.

Ortus, ut sint ex justo, & legitimo matrimonio procreati. *Myns. cent. 4. obs. 31. per tot. ibid.*

Natio, ut sint ordinariè, & regulariter germani, *Ord. part. 1. in princ.*

Nec immeritò originarij extraneis præferantur, cujus hæc ratio est, quia originarij melius censentur scire mores & consuetudines ejus provinciæ ex qua sunt oriundi. *Myns. d. cent. 4. obs. 30. per tot. ibid.*

Deinde etiam in Assessoribus tum **NOMINATIO**, tum **ELECTIO** attendatur.

De Judiciij Camerae Personis.

Est autem NOMINATIO actus legitimus quo hic vel ille pro assessore Camerali nominatur & commendatur.

[* Vulgatori nomine dicitur praesentatio: *]

Nam primò Cæsar Camer. Assessores ex Comitum ordine binos, binos ex J. C. & contemplatione hæreditariarum, provinciarum Electores senos, circuli duodenos nominent, *Ordin. part. 1. tit. 1.*

Præter superiores, electores alios 2. circuli senos nominandi potestatem habeant, *Recess. 66.*

His Cæsar ex Comitibus, vel Baronibus unum: 6. circuli junctis Austria & Burgundia Provinciis, senos per vices adjungant. *Recess. 70.*

[* Juxta Instrumentum Pacis & recessum novissimum de Anno 1654. §. Demnach auch im Friedenschluß / 162. Assessores 50. erunt. Imperator ordinat judicem, quatuor Præsides & ex his duos Augustanae Confessionis, duos Assessores, reliqui Assessores ordinantur à septem Electoribus (Regi enim Bohemiae qua Electori nulla praesentatio competit) & octo circulis, Austriaco, Burgundico, Franconico, Bavarico, Suevico, Rhenano superiore, Westphalico, Saxonico inferiore, & superiore ita ut inter hos duos alternetur.

Olim sex saltem à Circulis nominabantur excluso Austriaco & Burgundico, *Ord. Cam. p. 1. tit. 2.* hodie quia numerus Assessorum ad auctus juxta *Recessum de Anno 70. §. Wann aber fünffziglich / 16. 53.*

Austriacus & Burgundicus circulus ad praesentandum non minus quam alii admittuntur.

De Assessores eorumque officio.

Assessores Catholici præsentantur, ab

Elect.	} Moguntino	.	2.
Elect.	Trevirensi	.	2.
Elect.	} Coloniensi	.	2.
Elect.	} Bavarico	.	2.
Circul.	} Austriaco	.	2.
Circul.	} Burgundico	.	2.
Circul.	} Bavarico	.	2.
à permixtis cir-	} Franconico		2.
culis utriusq;	Suevico		2.
religionis à par	} Superiore Rhenano		2.
te Catholicorū	} Westphalico		2.

Assessores Augustanæ Confessio-
nis præsentantur, ab

Elect.	} Saxonico		
Elect.	} Brandenburgico	} 6.	
Elect.	} Palatino		
Circulo Saxon. superiore	4.	} 1. alternando per	
Circulo Saxonico inferiore	4.	} hos duos circulos	
Circulo Franconico	2.		
Suevico	2.	} 1. alternando per hos	
Superiore Rhenano	2.		
Westphalico	2.	} quatuor circulos.	

Circ

De Judicij Camerae Personis.

Circuli etiam Bavarici Augustanae Confessionis
 licetis sua libertas in hoc passu relicta est, *Vid. de
 hoc schemate praesentationis Instrum. Pacis artic. 5. §. 20. ubi
 de Adjessoribus Augustanae Confessionis, & Recess. Imper. de
 Anno 1654. §. Demnach auch nachfolgendt/ &c. 103.
 ubi de Adjessoribus Catholicae Religionis.*

Notandum tamen schema praesentantium plenè
 formam suam integram non dum accepisse, *Re-
 cess. Imper. de Anno 1654. §. notandum 24. & praeter Epis-
 cop. Wormatiensem, Spirensensem, Argentinensem,
 Principes, Palatino Simmeranum Bipontinum &
 Hesium alios in hoc circulo Rhenano superiore es-
 se, qui praetensiones suas dirigunt in jus praesentan-
 di, d. Recess. §. In den OberRheinischen Crayß/ &c.
 27. **]

Si quis Assessorum suo munere se abdicaverit,
 vel decesserit Iudex id ei, ad quem tum nominatio
 pertinebit, denunciaret: is intra sex menses à die re-
 quisitionis, duos vel 3. alios nominet, idque tamen
 citra fraudem, & ambitum, *Ord. part. I tit. 4.*

[* Nisi intra hoc tempus nominaverit intra 14.
 aut 30. dies Camera ex jure quaesito & sibi delato
 Adsessorem in demortui vel secedentis locum ex of-
 ficio surrogat, *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Die Er-
 ses, vnd Bestellung/ &c. 16. à dato tamen dicti recess-
 sus sex illi menses semel tantum ad annum exten-
 duntur, idque propter multitudinem praesentando-
 rum, d. Recess. §. Dieweil aber die Ersetzung/ &c. 18.*

Nec hodie duos aut tres praesentare necesse est,
 sed

De Assessoribus eorumque officio.

sed ex constitutione novissimi recessus si unus idoneus præsentatus fuerit, Camera illum recipere tenetur, *d. Recess. §. Gleichwohl aber / vnd dieweil / rc. 21. **

Si ejusdem circuli nulli idonei extent ex proximo petantur, *Visit. § 6.*

Et denunciatio per certum tabellarium transmittatur, *Visit. § 7.*

[* Vnd soll der Botte inständig vmb ein gewisse schlaunige Resolution anhalten / *d. Recess.* Uno etiam in præsentando tergiversante alius ejusdem cum eo juris particeps præsentare potest, *d. Recess. de An. 1654. §. Zum fall auch / rc. 20.*

Electores suo commodo vel nobiles, vel J. C. nominare liberum sit, *Deput. 67.*

Plures duobus aut tribus, simul ne nominentur, *Visitat. 73.*

Hæc igitur de NOMINATIONE, nunc sequitur de ELECTIONE,

ELECTIO Assessorum Cameræ est actus legitimus, quo hic vel ille ex nominatis & commendatis Assessoribus tandem pro Assessore Camerali suscipitur.

Ex iis itaque qui nominantur, judex & Assessores maximè idoneum cooptent: Si omnes non idonei visi fuerint alios intra constitutum tempus deposcant: quo citra idoneam citationem transmissio ipsi etiam circuli, de quo agitur originarium, vel ex vicinia, quicumque videbitur, adsciscant, *Ord p. 1. §. 43.*

Si

De Judicij Camerae Personis.

Si unus praesentabitur, isque idoneus sit ejus eligendi potestas sit, *Ord. part. 1. tit. 4.*

[* Imo hodie talem eligere tenentur juxta ea quae supra dicta. *]

Si nec idonei nobiles extent, J. C. in eorum locum suscipiantur, *Ord. part. 1. tit. 3.*

[* Unde si nobilis cum ignobili praesentatus & utrique in eruditione aequales inventi sunt, haecenus nobiles in electione quandam praerogativam obtinuerunt, *Vid. Ord. Cam. part. 1. tit. 3. in princ. in verbis So der Rechten gewürdiget.* *]

Judex, & Assessores, omnesque adeo Camerales nulla veteris religionis, vel Confessionis distinctione promiscue nominentur, atque seligantur, *Recess. 55.*

[* Inklusis etiam reformatis. *de Recess. de An. 1654. §. Doch soll darben/ 17.* *]

In his etiam qui assumuntur ex officio Assessoriis eadem utriusque religionis ratio habeatur, *Deputat. 57.*

[* *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Doch soll darben/ 17.* *]

Duo fratres alter in assessorum numerum in Procuratorum alter ne recipiatur, *eodem Depud. 57.*

[* An autem duo fratres Adessoris munere fungi simul possunt? Quod ad firmandum, sic Dominus Adessor Tennagel in Adessorem adsumptus cum frater ejus Georgius jam Adessorem ageret, teste Rulando in libello quem inscripsit de modo referen-

De Assessores eorumque officio.

referendi in Camera, sic etiam Balthasar & Johannes Sylvij fratres Germani uno eodemque tempore Assessores Camerae fuerunt, Nec hoc inconveniens, quia in Camera Imperiali sunt aliquot senatus inter quos distribui & fratres in votando sejungi possunt.

An socer & gener uno eodemque tempore Assessores agere possunt? Quod affirmandum nulla enim hic ordinationis prohibitio exstat, quare & de praesenti talia indies accidunt;

An quis possit esse Procurator cujus sororius est Assessor? Et de hoc non est dubitandum ordinatio enim non reclamatur & exempla exstant.*]

In assessorum electione nulla habita consideratione vel ordinis, vel elogii in nominatione adhibiti is qui diligentiss. habetur, praefertur, *Mem. 62.*

[* *Ord. Cam. part. 1. tit. 4. §. Underselben / 3. & seqq.* si praesentati inhabiles sint, alij deposcantur d. loco, Ordinatio in hac praesentationis materia *part. 1. tit. 4.* strictè servetur *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Die Erseh. und bestellung / 26. 16. **]

De nominatis diligens inquisitio procedat, nisi explorata per relationem causae industria est cujusq; in suffragium non eatur. *Recess 70.*

[* Nominati acta ad industriae specimen referenda, sibi tradita, solos, sine ope, vel conscientia aliena perlecturos, relatuosque, fidem ante omnia, dextramque dabunt; hique, qui examini intererunt de causae meritis, actorumve contentis, quae videbun-

De Judicij Camera Personis.

tur, interrogabunt; relationes apud acta conservantur, iisdemque iterum, vel tertio adsefforatum ambientibus adeuntor; & cum relationibus novorum competitorum conferuntor; Volentibus ex integro referre, jus esto, *jud. & Adseff. Memoriale de Anno 1600. §. Aufß was maß / rc. 8.*

In Creatione Adsefforum suffragia purè non in eventum feruntor, si quid restabit scrupuli iteratò perquiruntor, d. loc. §. *Und damit bey / rc. 9.*

Ad studium quinquennale in Academiis Germanicis in ordinatione requisitum nulla reflectio esto, sed qualitas præsentati considerator *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Sintemahl / rc. 22.*]*

Si plures duobus vel trib, nominentur, qui se primò sistunt, examinentur, & ex his si quis idoneus sit, cooptetur *Recess. 76.*

Alium à prisca religione, vel Augustana confessione asciscantur. *eodem.*

In Nominatis, & Electis, etiam habenda est ratio ejus adjuncti, qui Habitus dicitur.

Est, autem, habitus, decorus cultus, seu vestitus, qui Assessores Camerales decet.

Habitu itaque honestò, & decorò, reliquis actionibus, præ cæteris, conspicui sint; in memores tum sortis suæ, tum Imperialis Majestatis; cuius & locum teneant, & justitiæ præsunt. *Ord. part. 1. tit. 8.*

Cum primis autem in Judicio, & Senatu vestibus honestis, decentibusque compareant, *Mem. § 6.*

Assessores siquidem cum Judice, Cæsaris unà ordinum.

De Assessoriis, eorumque officio.

diuinaque in Imperio vicem gerant, & perpetui, & rogati Imperij senatores sunt, decenti, & honorabili cultu utantur, *Mem. 70.*

Et ut id ipsum diligenter observeretur, & fiat, Judex provideat, & contumaces, eo usque, donec ordinationi satisfaciant, & senatu & stipendio arceantur. *Mem. 70.*

Officium tandem Assessorum sequitur, de quo breviter, quæ sequuntur, observentur.

Primò, Assessores soli Judicio Camerali operam præstent, & ab aliis negotijs, mercimonijs, advocacionibus, consultationibus judiciorum, litiumq; alienarum penitus abstineant: à Cæsaris, atque alijs commissionibus, immunes sint à jure dicendo, & recta officij ratione nulla jurisjurandi religione, vel obligatione avertantur, *Ord. part. 1. tit. 6.*

Secundò, non ex proprio, nudoque arbitrio, sive conscientia, sed legibus, constitutionibusque publicis, & probatis consuetudinibus jus dicant: Idque æqualiter inter omnes sine affectu dispertiantur, *Ord. part. 1. tit. 13.*

Tertiò, nullis negotijs causarum Cameralium progressum remoraturis senatu vel alibi occupentur, *Ord. ibid.*

Quartò, relationes attentè audiant, sententias ne interrumpant, nec aliud agant, *Ord. ibid.*

Quintò, in puncto horæ in Senatu ad sint, nisi necessitate præpediti, & distenti, nec cæteris moram injiciant. *Ord. ibid.*

De Judicij Camerae Personis.

Sextò, litigantibus, vel liti affines seu propinqui, consensu judicis causa faceant, sin minus, conjunctionem Procuratores Judici clanculum, & opportunè detegant. *Ord. ibid.*

Septimò, idem Procuratores ex quavis justa suspicionis causa faciant. *Ord. p. 1. tit. 22.*

Octavò, quas ante Ailefforatum causas egerunt, deferant, sin partibus cognatione, vel arcta affinitate juncti sint, consulendi potrò facultatem habeant, *Ord. part. 1. tit. 13.*

Nonò, in Senatu gesta, dicta & judicata æterno silentio involvant, nulli injussu Cæsaris revelent. *Ord. ibid.*

Decimò, res proprias extra senatus, judicijque tempus curent, *Recess 33.*

Undecimò, suspicionis amovendæ causa, Procuratorum familiaritatem nimiam, domesticamque consuetudinem evitent, *Memor. 56.*

Duodecimò, Præmia emerita, & honoraria à nemine capiant, aut durante officio saltem resignent, *Mem. ibid.*

Decimotertiò, processus Judicialis peritiàm ipsi habeant, nec ab aliis mutuentur, *Mem. eodem.*

Decimoquartò, partes in Camera litigantes in domum, vel in familiam ne admittant, *Mem. 57.*

Decimoquintò, de literis contumeliosis, vel minacibus ad collegium scriptis, quærelam vel ad Cæsarem, vel scribentis magistratum deferant, vel ipsi contra auctorem defensionē publicè edant, *Mem. 57*

Ad

De Adfessoribus eorumque officio.

[* Adfessores munere suo ante sena expleta stipendia, hoc est, ante sexenniū sine justis causis se non abdicabunt, de causis Commissarii & Visitatores cognoscent, An autem hæc obligatio ad sexennium cum hac conditione intelligatur: Wann das Reich mit der Zahlung auch wie sich gebühret inhält: Aliis judicandum relinquo, obligatio enim hæc reciproca esse videtur. An etiam ubi visitationes negliguntur, dimissio ex justis & gravissimis causis aliunde intra hoc tempus impetrari potest? Ita videtur dicendum, & ad sunt exempla sic Dns. Dr. Hieronym. Düffel/in Anno 1639. 5. Martii in Adfessorem assumptus intra hoc tempus sexennale resignavit & Consiliarius Neoburgicus factus est.

Officio abituri non nisi post sex menses, à die resignationis abscedant sin præsto sit successor, suo arbitrio utantur, *Ord. Cam. part. 1. tit. 4.*

Relationes & correllationes ante discessum expediant, ante expeditionem ne dimittantur, *Recess. Imper. de Anno 1654. 6. Wann auch ein oder ander/zt. 134. **.

Reliqua commodior temporis ratio, Deo ita volente, suppeditabit.

TITULUS IV.

*De Cameralibus Advocatis, & Procuratoribus
fisci, & utriusq. officio.*

De Judicij Camerae Personis.

ADvocatus fisci est, qui advocaturam causarum Fiscalium in Camera Imperiali exercet.

Procurator verò Fisci est, qui procuraturam earundem ibidem exercet.

[* Ambo à Cæsareâ Majestate ad hoc officium deputantur Camerae autem nomine Sacrae Cæsareae Majestatis Juramento obstringuntur; *Ordin. Cam. part. 1. tit. 15.*

Quemadmodum autem Advocati & Procuratores Fisci diversae Personae sunt: ita & utriusque diversa munera seu officia sunt, licet ad eundem finem & effectum tendant.

Uterque & Advocatus, & Procurator fisci, rerum Fiscalium peritus, & à Cæsare creatus sit, *Ordin. part. tit. 15.*

[* Item vir bonus & doctus, Ein Redliche / Gelehrte Verständige vnd der Rechten gewürdigte Person / ut habet Ordinatio d loc. *]

Hi soli causis Fiscalibus nec aliis occupentur. *Ordin. ibid.*

Quae autem causae Fiscales sint, supra enumeratae sunt.

Cum autem Fisci Advocati officium per se certum, & manifestum sit, paucula quaedam de officio Procuratoris Fisci subjiciemus.

Primò, ipsemet Procurator Fisci constitutus causas Fiscales peragat. Quod si autem impeditus fuerit, quo minus id facere possit, non nisi solum Advocatum Fisci sibi substituat. *Ord. part. 1. tit. 15.*

Secun-

De Advocatis & Procuratoribus Fisci.

Secundò, Procurator Fisci arbitrio Deputatorum obtemperet, *Ord. part. 1. tit. 16.*

Recess. Imp. de Anno 1654. §. *Berühreten vnserm Kayserlichen* / c. 87. ubi hoc renovatum.

Tertiò, si quem sine eorum voluntate conveniit, expensas de suo refundat: cæterum Fiscus ipse, si Camera pronuntiavit, restituat, *Ord. ibidem.*

Quintò in fisci redditus diligenter inquirat, pœnas ex causa fractæ Pacis potissimum, easque ultro exigat, pecuniam multaticiam undique contrahat, qua in re Camera adminiculo utatur, *Ord. ibid.*

Sextò, inscriptis agat, brevitati studeat, ac legibus Procuratorum pareat, *Ord. part. 1. tit. 17.*

Septimò, vetustiores causas primo proponat, æqualitati adhærebat, nullius cuiusquam præterquã Cæsaris, & Ordinum è comitiis mandato contrario inde dimoveatur, *Deput. 57.*

Octavò, in causis exemptionum summarie procedat, conclusionemque acceleret, *Mem. 80.*

[* In his sive imploratus sive nō, ex officio & propriis fisci expensis litem agat, *Recess. Imp. de An. 1654. §. Berühreten vnseren* / c. 87.

De pœnis fiscalibus sine voluntate deputatorum ne transigat, *Ordin. Camer. part. 1. tit. 16. §. Und nach dem* / c. 2. *]

TITULUS V.

De Advocatis & Procuratoribus partium & eorundem officijs, in Camera.

De Judicij Camerae Personis.

ADvocati & Procuratores partium sunt; qui ip-
sis Principalibus advocando & procurando re-
spectivè in Camera inserviunt.

[* Sunt autem vel Advocati solum, vel Advocati
& Procuratores simul, illi partibus advocando hi &
procurando inserviunt illorum numerus arbitrarius,
horum juxta *Ord. Carz. part. 1. tit. 18. ad 24.* juxta *Re-
cess. Imp. de Anno 1570. §. Wie auch leichtsambl. 2c. ad
30.* limitatus est: Vid. tamen hic *Denais tit. 232.* ex
quo arbitrarius quodammodo videtur.*]

Præter utrumque tamen etiam alius adjungitur,
sed extraordinariè nempe in causis Principum, Præ-
latorum, Comitum, Baronum Nobilium & Civita-
rum, modò sint illorum Advocati & Procuratores,
honesti & idonei, & de calumnia, & malitia jurent,
Ord. p. 1. t. 25. per totum ibidem.

[* Intellige si statibus causas suas tractantibus ita
placuerit, vix autem memini accidisse ut Procurator
extraneus admissus fuerit, quamvis ordinatio hoc
quod antenus indigiter*]

Advocati & Procuratores partium quædam
COMMUNIA: quædam verò PROPRIA habent.

COMMUNIA inter sese habent, Primò, quod
uterq; Advocatus & Procurator parium per Judi-
cem & Assessores recipi debent, *Ord. part. 1. tit. 8.*

[* Antequam autem in Advocatum recipitur,
specimen quoddam Advocaturæ suæ in scriptis unâ
cum supplicâ pro obtinendâ Advocaturâ Camerae
exhibet, ex quo unus Adsefforum cui hoc à Judice

De Advocatis & Procuratoribus.

committitur, referendo iudicium suum exponit, postmodum in Pleno collectis votis vel rejicitur vel admittitur, admissus à duobus ad hoc deputatis Ad-
fessoribus examinatur, an legitimæ nativitatis & à quibus parentibus oriundus, cui religioni addictus in quibus Academijs studuerit, & quamdiu, an graduatus, ubi & à quo promotore, tandem in publica Audientia juxta formam in ordinatione præscriptam, aliquando etiam in Lectoria, jurat.

Ubi Advocati munere aliquandiu in Camera laudabiliter defunctus fuerit, si volet, supplicat pro obtinenda procuratura & ubi eam per Decretum obtinuerit rursus jurat, & statim Procuratorum subsellia ingreditur, locum ut moris est ultimum occupans. *]

Secundò quod uterque legitimæ originis, natalium, status, morum, vitæ, qualificationis, eruditionis, & reputationis sit. *Ordinationis ibidem.*

Tertiò ut etiam uterque cogi possit, ut in causis pauperum serviat *Ordinat. p. 1. t. 19. §. fin. Myns. cent. 4. obs. 31. per tot. ibid. Geil lib. 1. pract. obs. 43. n. 6.*

[* In quo Pedellus Collegij novit servare ordinem ut causæ pauperum distribuuntur numero æquali, & præsertim inter novitios multitudine causarum nondum gravatos, unde Decreta vulgaria, Ist der selbe, an welchen die Ordnung zum Procuratoreno, der zum Advocaten, hiemit verordnet / solent tamen quandoque pauperes in specie pro hoc auxilio Advocato causas suas adjungendo supplicare, in quo

De Judicij Camerae Personis.

quandoque illis gratificatur, excusatione tamen Advocato, si quam habet, salvâ.

Advocatis propria sunt, quod etsi se productis non subscribant, eam tamen in illis fidem diligentiamque adhibere teneantur, ne quid clientibus inde nascatur præjudicij, *Cam. Mem. de Anno 57. Diemest die Advocaten/2c. 61.* Quod etiam publicationi sententiarum intervenire suasque sedes solitas occupare debeant, *Procurat. Mem. 74. 5. Diemest auch er. fündigt/2c. 2.* quod tamen nescio per quem advocatorum neglectum multis nunc annis intermissum est, *]

Quæ Procuratorum partium Propria sunt, ea concernunt illorum officia, quæ aut Generatim, aut Speciatim considerantur.

Quoad generalia, primò curent, ne plures suscipiant causas, quàm peragere possint. *Ord. p. 1. t. 19.*

Proinde Judex diligenter inquireat de multitudine causarum in Procuratoribus, & ne sese iis nimium prægravent, provideat, *Ord. ibid.*

Secundò, sua duntaxat munera obeant, & cætera intermittant. Qua tamen in parte, recentibus, seu novitijs procuratoribus indulgendum est, idq; consensu judicis Camerae. *Ord. ibid.*

Specialia officia sunt, quæ exercentur in Judicio, aut Consilio, aut extra Utrumq; nempe coram Cancellaria.

Cum autem officium Procuratoris in Judicio potissimum sit, primò & præcipuè videant, ut in Judicio

De Advocatis & Procuratoribus.

dicium ingressum, coram tribunali graviter & honestè sese gerant, horis solitis satis maturè compareant, in suo loco, & ordine consistant, nec inde absque venia recedant, sed finem expectent. *Ordin. part. 1. t. 23.*

[* Hodie juxta *Procurat. Memor. de Anno 1574. §. Dergleichen sollen / rc. 1. in puncto primæ Judicio interveniant, habitu longo decentique, **]

Non inutilibus, & jocosis colloquiis, sed utilibus, & seriis sermonibus in Judiciali Audientia studeant, *Ord. ibid.*

Unusquisq; eorum in Judiciali Audientia ad ea quæ propositurus est, diligenter attendat. *Ord. ibid.*

Acturi, ante omnia, & imprimis suas personas, ad agendum, pet. sufficientia mandata legitiment.

Si autem non habent sufficientia mandata, de rato caveant. *Ord. par. 1. t. 21.*

In reproducenda citatione, item in reproducendis Instrumentis, actis prioris instantiæ, atque alijs, cautionem de rato, si velint, præstent, sed non nisi ad litis contestationem usque; postea mandatum sufficiens, non tamen sine clausula ratificatoria retroactorum, producant. *Ord. ibid.*

[* Hodie in primo termino, vel mandatum exhibeant, vel caveant, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. So dann sollen / rc. 36.*]

Qui intra tempus cautionis, vel ultro acceptum, vel statutum, se non legitimant, præter arbitrariam pœnam, sumptus etiam dilatæ litis sustineant. *Recess. Imper. de Anno 1566. §. Als auch für sompt / rc. 93.*

Par-

De Judiciij Camerae Personis.

NB. NB. Partibus damna resarciant; si nulla petantur, ex officio castigantur. *Mem. 70. §. die Procuratores 19. & Procuratorum Memor. de Anno 1575. §. Soll aber 3c. mand/2c. 4.*]*

Quod si generalia mandata habent, copias collationatas in aliis causis, quas habent, producant. *Ord part. 3. tit. 21.*

Deinceps materias suas quascunque in scriptis proponant, & in illis nihil aliud quam in hunc modum ponant.

In causa N. & N. una, atque ex altera parte, exhibeo illud scriptum, nempe libellum, exceptionem, replicam, duplicam, &c. *Ord part. 1. tit. 23.*

Eaque scripta, non habitis prolixis, sed brevibus recessibus, exhibeant, & in ijs non nisi necessaria deducant.

[* A longioribus recessibus penitissimè abstineant secus si fecerint primâ vice mulctam marcae argenti secundâ, tertiâ, quartâ, quintâ & sextâ vice duplicatam, postea si incorrigibiles se præbeant degradationem & pro qualitate causæ plenariam remotionem experiantur, *Recessus Imper. de Anno 1654. §. Gleicher gestalt/2c. 92.*

Recessus etiam longiores à Notarijs in Audientia ex tempore notabuntur Protocollum in Consilio Indies exhibebitur & per Decreta Extrajudicialia transgressores mulctabuntur, *d. recess. d. loc.*

Pedellus ad hoc singulari Juramento devinctus, mulctam exiget, & mulctati eam è suo non partium

mar-

De Advocatis & Procuratoribus.

marfupio exsolvent, secus facientes officio removebuntur, *d. recess. d. loc. 2. **

Et ita dictando producant, ut verba eorum Protocolлистæ calamo excipere possint, *Ord. ibid.*

Unusquisq; Procuratorum, cum eum ordo attigerit, proceat, nec alium præcurrat, *Ord. ibid.*

Alter alterum sermocinando non impediat. *Ord. ibidem.*

[* Exceptionibus nullius pretij, & subterfugijs ne utantur, iurijurandi sui ordinationisque memores causam promoveant, *Ord. p. 1. tit. 23. §. ult.*

Scripta ab Advocatis ad se missa in exhibita penes se ne detineant, alioqui à iudice prout res eris, multentur, *Mem. 56. §. Dieweil auch befunden / rc. 25.*

Ad exsolvendum tributum, in Camera sustentationem Fiscali poscente partes assidue compellant, *Cam. Mem. 57. §. Es sollen auch / rc. 29.*

Fiscali ne maledicant, ipsumque sinant vacare suo muneri, sine molestia. *Cam. Memor. de Anno 1557. §. Darbey soll / rc. 30.*

Adjuncta productis relata simul exhibeant, *d. l. §. Sollen auch / rc. 32.*

Producta ante exhibitionem perlegant, emendent, subscribant, & si magna sint colligent, *d. loc. §. Dieweil sie auch / rc. 31.*

Sententias latas in Judicio per ludibrium ne cavillentur, ejusdem existimationis rationem, respectumq; sub arbitraria pœnâ habeant, Gravatique relam seorsim ad iudicem, & modestè deferant. *Vifis. 59. §. Es sollen auch / rc. 34.*

Omni-

De Judicij Camerae Personis.

Omnibus in causis separatim, atque distinctè sive ore tenus, seu scripto sine confusione agant, *d. loc. §.*
Indem sollen / 26. 35.

Sententias publicatas litigatoribus assidue significant, *Visitat. § 4. §.* Wie wohl auch / 26. 26.

NB.

Producta adversaria partibus suis, advocatisve protinus transmittant, *Visit. de Anno 1567. §.* Fürders ist auch / 26. 7.

In causis Attentatorum, Inhibitionis, dationis tutorum & curatorum, nunciationis novi operis & similibus quantum fieri potest, summariter procedant, *Procur. Mem. Anno 1574. §.* Man will auch / 26. 3.

Verbaliter nihil producant, quod realiter non exhibent, *eod. loc.*

NB. NB.

Partes suas, & Advocatos, quid, & quo tempore agi oporteat celeriter certiores reddant, *Procur. Memor. de Anno 1581. §.* Man will sie / 26. 4.

A titulis partium in Recessibus proferendis abstineant, *Procur. Mem. de Anno 75. §.* Da auch ein / 26. 2.

Procuratores, extra causas procurationi suæ demandatas, ne postulent; Neque Advocati munere procuratorum, nisi recepti in numerum defungantur, *Ordin. Cam. part. 1. tit. 19.* Nach dem sich / 26. 1.

Advocatō, quō quisque volet, utatur; ~~Ne~~ Procuratorum persuasionibus, inde avertatur. *Ibid.* Causarum sibi commissarum numerum Procuratores jurati, apud Collegium (si requiratur) profiteantur, pluribus quam ferre possunt onerati, adusque quorundam exitum, abstinere à novis, circa Camerae consensum

De Advocatis & Procuratoribus.

senſum, jubeantur, *ibid.* §. Dergleichen ſoll / *rc.* 2.

Cauſarum numerum bis minimum quot, annis exploretur, quot cuiq; Procuratori ſint reliquendæ Camera arbitretur, *Viſit. de Anno 1559.* §. Die weſſ auch / *rc.* 31. *Hoc tamen hodiè nunquam, aut rarò contingit.*

Solis Cauſis Cameralibus, niſi quas jam ante ſuſceperint, ſubſerviant; Junioribus tamen quod citra fraudem negotiorum Camera fiat, pluſculum hîc indulgetur, *d. loc.* §. Es ſollen auch / *rc.* 3.

Rerum ad reipublicæ ſtatum & comitia pertinentium mandata nec accipiant; nec his, ſimilibusque tractandis, aut tranſigendis occupantor, *eod in fin.*

Quorum ſunt Procuratores, horum & Advocati ſint ſi requiruntur, & utrique muneri ſufficiant, Ex cauſa urgente à Judice, & Adſeſſoribus patrociniſ neceſſitate exſolvantur, *Deput. de Anno 1557.* §. Und demnach an / *rc.* 51.

Partibus iniquâ mercede, vel attrhis ne ſint graves; Cauſas ſub patrocinio commiſſas, alijs Advocatis junioribus, ne credant, quod ſi partes conſenſerint, tamen eorum ſcripta cum fide recognoſcant, *d. loc.* §.

Wir ſehen / *rc.* 52.

Lite inter duos ejusdem Procuratoris Dominos incidente neutrius cauſam, ſine ejus voluntate, aliſ committat, *d. loc.* §. Und wann erwan / *rc.* 54.*]

Cauſas ordinarias cum extraordinarijs non commiſceant, *Ord. ibid.*

Quisquis ſuum Protocollum habeat, & diligenter id inſpiciat, *Ord. ibid.*

Hucus-

De Judiciij Camerae Personis.

Hucusque de Procuratorum partium officijs in
Judicio: Nunc de eorum officijs, Coram, vel In Con-
silio, despiciendum est.

In obtentionibus mandatorum, ac processuum
in causis, in quibus viva voce appellatum est, quali-
tates sententiæ, & à qua sententia appellatum est,
an summa pecuniaria ordinationi consentanea sit,
in supplicationibus Procuratores indicent. *Ord. part.*
1. tit. 22.

Nullus procuratorum, de uno Consilio, ad aliud
supplicet; sed quovis tempore Supplicationes suas
ad ipsum Consilium, in quo Judex Camerae est, &
non in particularibus consiliis, præsentet. *Ord. ibid.*

Procurator, cui semel, aut iterum processus dene-
gati sunt, si rursus, ex novis rationibus, aut etiam alia
via, supplicandum putet, priores Supplicationes, u-
na cum earum annotatis decretis, si in promptu ha-
beat: sin minus earum copias, similiter, cum illa ulti-
ma supplicatione, exhibeat. *Ord. ibid.*

Nomina eorum, contra quos supplicatur, expri-
mat, & circumstantias in Supplicatione pro Senten-
tiis addat. *Ord. ibid.*

Supplicaturus pro obtinendo processu manda-
tum exhibeat, *Ord. ibid.* vel ut nunc moris est de ra-
to caveat.

Et nomine partis, quæ absens est, Supplicationi
subscribat, *Ord. ibid.*

NB. Et siquid petere velit in causa judiciaria, non nisi
judicialiter petat, *Ord. ibid.*

Coram

De præfecto Cancellariæ ejusque officio.

Coram CANCELLARIA copias attestationum aliarumque materialium, Procurator primò petas ac redimat.

Deinde pecuniam debitam exsolvat.

Tertiò, nec cancellos ipsos: sicuti quartò nec Archivum ingrediatur, *Ord. p. 1. tit. 24.*

Ad extremum, Procurator causas absque voluntate & consensu judicis, aliù non tradat, *Ordin. part. 1. tit. 20.*

Absens autem Procurator, venià judicis ante impetratā, & alium substituere potest. *Ord. ibid.*

TITULUS VI.

De Administratore Camerali, & ejus officio.

Administratores Cameralis est, qui omnia negotia in Camera Imperiali administrat. *Ord. p. 1. tit. 18.*

Ejus officium consistit tum in personis **REGEN- DIS**, tum rebus ipsis **DIRIGENDIS**, *Ord. ibid.*

PERSONAS Cancellariæ Cameralis ita regat, ut eæ operas suas gnaviter præstent, debito ac consueto tempore sedulò in Cancellaria & Consilio sint; maneatq; , ad quod quisq; ex officio tenetur, aut alias sibi per Administratorem in negotiis Cancellariæ ex causis emergentibus & contingentibus præcipitur, maturè & diligenter expediat & perficiat: *Ord. ibid.*

De Judicij Camerae Personis.

In rebus ipsis Dirigendis ante omnia ordinem observet, *Ord. ibid.*

Primò itaque & præcipuè hoc in specie curet, ut acta omnia, in quibus submissum & conclusum est, sint completa, & completa ad referendum præbeantur.

Secundò, ut processus & literæ non retardentur, ita quidem, ut si opus sit, ipsemet manum etiam admoveat, *Ord. ibid.*

Tertiò, ut omnia, quæ à Cancellaria Imper. subscriptis seu literis emanaverint, ipsemet revideat, revisa subscribat, & subscripta Imperiali signo consignet,

Quartò & postremo, ut in genere tam in personis, quàm rebus defectus depræhensos corrigat, & si virtute & vi officij sui hoc efficere non possit, in consilium, & auxilium Archiepiscopum Moguntinensem adhibeat, *Ord. ibid.*

[* Quem hic author Administratorem nomine incognito appellat, nobis audit Cancellariæ præfectus, nec Cameram sed solum Cancellariam dirigit, & dicitur, *Der Cansley Verwalter.*

Electo Moguntinus tanquam ArchiCancellarius Præfectum tabulario, seu Cancellariæ, Protonotarios Registratorem, Notarium Fisci Notarios & Lectores nunciorum Magistros & receptores *Botenmeister vnd Cansley Taxeinnehmer*/creat, *Ordin. Cam. part. 1. tit. 26. in princ.*

Ejusdem consensu scribæ amanuenses & Cancellaria-

De præfecto Cancellariæ ejusq; officio.

cellariæ minister Ingrossisten vnnnd der Cangelen-
snecht / à præfecto recipiuntur amouenturque, *Ord.*
Cam. d. loc. §. Es sollen / rc. 1.

Cancellaria idoneis semper hominibus quantum
opus videbitur instruitor, *Deputat. 57. §. Vnd soll*
die / rc. 39.

Actorum omnium abdicatio missio vè sex ante
mensibus significator, *d. loc. §. Nach dem auch / rc. 47.*

Ex consortibus ejusdem functionis alter alterum
officio excedentem intervallo non minùs trium
mensium subsequitor, *d. loc. §. Vnd dieweil / rc. 48.*

Ob negotiorum multitudinem periculumve cau-
sarum extra horas solitas feriatis etiam diebus con-
veniunt residua absolvunt, *Mem. 59. §. Wie wohl*
auch / rc. 25.

Ob duplicatos Cancellariæ labores prioribus
Protonotarijs, Notarijs & Lectoribus unus alterque
pro officij cuiusque usu & necessitate adjunguntor,
Recess. Imper. de Anno 1570. §. In vnser Cammerge-
richt / rc. 63.

Cancellariæ Præfectus demandatum sibi ab Ele-
ctore Moguntino Cæsareum Sigillum fideliter cu-
stodito, nec nisi his quæ à Camera Decreta fuerint,
imprimito, *Ord part. 1. tit. 27. §. So viel auch / rc. 4.*

Scribas negotiis Cancellariæ admoveo, non ali-
enos amanuenses, sed peculiariter Judicio & Can-
cellariæ jurejurando devinctos, *Mem. 56. §. Dieweil*
in dieser / rc. 32.

Cancellariæ munera capiendi facultatem adi-

De Judiciij Camerae Personis.

mito, d. loc. §. Diemell sich auch / 2c. 48.

Processibus expeditis sacrum sigillum sine mora apponito, *Prefat. Mem.* 57. §. ult.

Præfecto in obeundo munere nemo molestus esto, in Senatum inque actorum fornices quoties volet ingreditor, à Notarijs Lectoribus, alijs Cancellariae ministerijs officij rationem reposcito & ad iusta præbenda compellito, *Deputat.* 57. §. So viel dann weiter / 2c. 38.

Ut emendatè sententiæ & attestations describantur curato, *Pref. Memor.* 60. §. Diemell der Ingrossisten, &c. 2.

Informes Supplicationes vel producta incorrecta vel ultro observata vel suggesta à partibus Præfectus & Protonotarij Collegio punitonis gratia indicanto, *Procur. Mem.* 60. §. Es sollen auch / 2c. 5.

Si quid in Pleno Senatu deliberabitur quod præfectum scripto complecti oporteat, in Senatum ipse quoq; advocator, *Mem.* 71. §. Doch auch / 2c. 10.

Actorum fiscalium scrinia ut clausa sint, diligenter curato, *Prefat. Memor.* 62. §. Daß dem Notario, &c. i.

Flagitatarum perscriptarumq; & redemptarum attestatorum dies præfectus ipsis in Cancellaria Rotulis, inscribito, *Recess. Deputat. de Anno 1600.* §. als auch bis her / 2c. 139.

TITULUS VII.

De Camerali Quaestore, & ejus officio.

Quæ-

De Quæstore Camerae ejusque officio.

Quæstor Cameralis est, qui rei pecuniariae in Cam. Imperiali præest. *Ordin. part. 1. tit. 40.*

Ejus officium consistat in pecunia recipienda, & recepta benè Custodienda: aut benè custodita Ero-ganda, & super erogata tandem Ratione Reddenda. *Ord. ibid.*

In receptione, circumstantia, & qualitas monetæ considerentur, *Ord. ibidem.*

Circumstantia sit loci, aut temporis.

Locus deponendæ, vel exsolvendæ pecuniæ sit, ut aut directæ, & primâ quoque via Spiram ad Quæstorem, aut verò Augustam, Francofurtum, & No-rimbergam ad Burgimagistros mittatur & ibidem deponatur, adjunctis simul literis ad Judicem Ca-meralem datis, de quantitate pecuniæ transmissæ, & exsolutæ, data de super quietantia, *Ord. ibid.*

Tempus exsolvendæ pecuniæ sit spacium sin-gulorum semestrium mercatus. Francofurdensis, *Ord. ibid.*

Qualitas exsolvendæ monetæ sit, ut ea sit proba, & justa; sin injusta & reproba reproberetur. *Mem. 72.*

In custoditione considerentur etiam potiss. lo-cus, & receptaculum, *ibid.*

Locus sit Camera Imperialis, ubi pecunia tradi-tur & deponitur.

Receptaculum verò arca sit in qua deposita unè cum scheda testificatoria præsentè Judice vel alio ejus loco, à Quæstore ponitur, cujus clavis soli Quæstori concedita sit, *Ord. ibid.*

De Judicij Camerae Personis.

In Erogatione consideretur, an ea debita, vel ordinaria: an vel indebita & extraordinaria sit, nec ne. Priore casu, si erogatio facta fuerit, expedita est: Posteriori verò contra. Proinde indebitis & extraordinariis erogationibus, nullis Camerae Decretis injussu judicis, adigatur: Si contra muneris rationem perurgeatur, ad Judicem justum querimonium deferatur, *Mem. 77.*

Indebitum autem hic non tantum ratione personæ, cui non debetur, sed etiam ratione temporis considerari potest. Proinde ab ordinibus, civitatibusve delegatis ante diem stipendium non solvatur, *Mem. 72.*

In redditione rationis considerentur primò ipsum ratiocinium, nempe accepti & expensi deinde tempus nimirum annuæ visitationis: 3. Personæ, cujusmodi sunt Visitatores, *d. Ord. tit. 40.* etiam ipse Judex & Assesores, quibus si petant, ratio reddatur, *Recess. 31.*

Appendix officij Quæstoris Camerae hæc sit, ut is inobedientes, & non solventes quotam debitam, Fiscali illico indicet, ut contra eos debito modo procedat, & ad solutionem properam coarctet, *Ordin. part. I. tit. 40.*

[* Ab ordinibus Imperij huic muneri præfigatur, *Ord. Cam. part. I. tit. 40.*

Pecuniam ab ipsis statibus Spiræ vel in Camera persolutam confestim judici significet, eoque vel alio ejus vice præsentante, (*hodie huius rei duo Deputati*

Colle-

De Questore Camerae ejusque officio.

Collegio addicti sunt, (in eadem arca deponat, Ordin. Cam. d. loc.

Pecuniam è locis designatis quam primum, minimoque sumptu ad se pertrahat iis formis quas ipse receperit, & quarum documentum perhibuerit, *Visitat. Recess. de Anno 1531. §. Und dann Cammer Richter / 2c. 94.*

Quid quantumq; contributionum receperit Fiscali significet, Nuncijs, Procuratoribus, statibusque quæ reliqui debiti summa sit, petentibus edat. *Fiscal. & quest. Memor. de Anno. 72. §. Aber den Pfenningsmeister / 2c. 3.*

Monetam Edicto vetitam ne accipiat, *d. loc. §. 6.*

Procuratores & Nuncios contributiones in monetâ probâ ordinem nomine exsolventes protinus liberatos dimittat, illi vicissim literas autographas pecuniæ genera exprimentes edant, describendique copiam faciant, in reuertes Camerae animadversio sit, *d. loc. §. 8.*

Peregrè profecturus testesque ex delegatione Camerae interrogaturus proprio periculo partes interea suas homini fido & industrio demandet Cameramque de abitu certiore faciat, *Quest. Mem. de Anno 1600. §. ult.*

TITULUS VIII.

De Cameralibus Protonotarijs, & Notarijs, & eorundem officio.

De Judicij Camerae Personis.

Protonotarij, & Notarii Camerales sunt, qui in Camera Imperiali potissimum rerum peractarum ibidem literas concipiunt & perficiunt.

Et quia hæ personæ officia communia & cognata habent, ea itaque, quæ de Protonotarijs hic proponuntur, etiam de Notarijs intelligenda sunt, *Ord. part. 1. tit. 29.*

Quamvis autem, ut ex definitione præmissa liquet, Protonotariorum, & Notariorum officium maximè consistat, tam in literis rerum peractarum in Camera concipiendis, tum conceptis perficiendis, tamen etiam in aliis exerceatur.

Munia sua per se, non per alios obeant: nisi ad breve tempus ex morbi aliavè justa causa Præfecto cognita & approbata, *Ord. p. 1. tit. 28.*

Eorum unus assiduè senatui in tempore adsit: Assessorum sententias & suffragia, præsertim in definitivis conscribat: sententiæ formam ex mente majoris partis concipiat: Assessoribus priusquam dilabantur, recitet: Referentibusque subscribendam porrigat. Inter referendum atque ubi eo præsentē opus non erit, consensu Judicis ad munia revertatur, *Ord. ibid.*

Tertiò tempus commeatus dati, & redditus cujusque Assessoris adnotatum ad Quæstorem deferant, *Ord. ibidem.*

Quartò in Judiciis gesta, dicta, alter ambove juncto Notario pro se quisque excipiant summa fide post audientiam continuo Protocolla sua conferant, *Ord. ibid.*

De Protonotarijs & Notarijs eorumque officio.

Quintò errores in Protocollis observatos Judici & Assessoribus modestè indicent: in senatu neminem inrerpellent, *Ord. ibid.*

Sextò, in Judiciis submissiones leviores, quæ nec actorum inspectionem desiderant, notent: postri- diè ex protocollo ex tempore decidendas & prope- diem publicandas in Senatu prælegant, *Ord. ibid.*

Septimò, in Cancellaria, sententiarum, aliarum- que rerum monumenta conficere, descripta relege- re & subscribere, Procuratorum potissimum opus sit, *Ord. ibid.*

Octavò, submissiones codici suo inscribant, le- ctoribus tradant, ut acta cum primum complean- tur, perficiant, *Ord. ibid.*

Nonò, Procuratoribus ipsi, Notariivè denegato- rum processuum causas ne prodant, *Ord. ibid.*

Decimò, in Judicio præter recessus, etiam quæ incidenter dicuntur, manu assequantur, *Mem. 59.*

Undecimò, in Senatu subveniant, ut rectè Pro- tocolla conficiantur, conferanturque & annua sen- tentiarum volumina describantur, submissionum- que liber absolvatur, prævideant, *Mem. 57.*

Duodecimo, Procuratorum recessus ad verbum scribant, longiores aliavè de causa prohibitos no- tent, *Visit. 59.*

Decimotertiò ab negotiorum multitudinem, pè- riculumvè causarum, extrahoras solitas, diebus ve- neris conveniant, residua absolvant. *Visit. 59.*

[* Acta quibus in concipiendis commissionibus

De Judicij Camerae Personis.

usi fuerint, archivis facta solitaque reponant, ne qui ex iis libelli disperdantur caveant, *Mem. de Anno 59.*

§. Wann die Protonotarij, &c. 22

Audientiis Protonotarij Notarii vè ad sint, quando quæque cæperit desierit vè annotent, & si pe-
tant, cum Visitatoribus communicent, *Iudic. & Ad-
jessor. Memor. de An. 70. §. Es ist auch/rc. 4.*

Substitutiones coram Notarijs vel Protonotarijs
in Cancellaria fiant, & Protocolli illico ab iisdem
inferantur, secus si fiat ratæ non sint, *Recess. Visit. de
Anno 60. §. Betreffende/rc. 8.*

Protonotarius vel Notarius consignandis suffra-
giis consultisq; in Pleno Senatu adhibeatur, *Iud. &
Adjessor. Mem. de Anno 1577. §. Und dann was/rc. 6.*

Notarii suas vices ipsi non per alios nisi gravi de
causâ obiant, in Senatu Judicio, & Cancellariâ, idem
quod Protonotarij jussi faciant, his ut suo tempore
succedere possint, semet dignos præstent, *Ordin. part.
1. tit. 29.*

Acta Conclusa unâ cum lectoribus incessanter
compleant, ut submissiones in causis spolijs, purga-
tionis, & executionum præ alijs referendæ dentur
provideant, *Ord. Cam. part. 1. tit. 29. §. & seq.*

In Protonotarij absentis aut impediti locum No-
tarius Judicio à Præfecto adhibeatur, *Ordin. part. 1.
tit. 28.*

Cui repertorium cura incumbit in Protocolli
Indice conferendo scribis adjumento sit, sententia-
rum codicibus repertoria propria conficiat, alienis
tractan-

De Lectoribus Cameralibus & eorum officio.

tractandis ab officio ne abducantur crebrius abesse caveant, etiam in ferijs manum operi admoveant, *Mem. Notarior. de Anno 57. 17. Aug. **]

TITULUS IX.

De Lectoribus Cameralibus & eorum officio.

Lectores Camerales sunt, qui præcipuè in Camera Imperiali omnia acta, & producta colligunt, & sibi invicem ea in re mutuam & fidelem operam præstant, & in complendis actis Protonotarijs, & Notarijs adjumento sunt. *Ord. part. 1. tit. 30.*

Eorum officium maximè consistat in actis & productis recipiendis, & receptis, aliisque recondendis, *Ord. ibid.*

[* Quare in Judicio sedere, scripta seu producta à Procuratoribus recipere, signare, inscribere decreta & conclusiones annotare & actis inserere jubentur, *Ord. Cam. part. 1. tit. 30. **]

Recepta acta, & producta notent, signent, & inscribant, *Ord. ibid.*

In quibus causis, & in quo puncto submissum & conclusum est diligenter adnotent, *Ord. ibid.*

Quoad submissiones, circa terminorum prorogationes, dilationes, responsiones, admissiones commissariorum, & legitimaciones Procuratorum referendas ne dent, nec pro interlocutorijs, nisi ex causa & jussu judicis, inscribant, *Mem. 68.*

Pro-

De Judicij Camerae Personis.

Pro recondendis actis & productis archivum ordinatur, ut recondita facile, & assidue depromi exinde possint, *Ord. part 1. tit. 30.*

Idque duplex fit, *ibid.*

Unum pro omnibus actis, quæ sunt simplicis quærelæ, alijsque ejus generis, *ibid.*

Alterum pro causis appellationum, & aliis ad eas spectantibus, *ibid.*

Ne quisquam ad utrumque admittatur, *ibid.*

[*Maximè ex Procuratoribus aliisvè juribus partium inservientibus sed foris præstolantibus operam dabunt secus facientes peccata singula singulis florenis luent, *Ord. Cam. p. 1. tit. 30. §. 5.*

Æqualitatem inter partes tueantur, alterum præ altero ne promoveant, secus facientes pœnam commeritam expectent. *Mem. de Anno 56. §. Nach dem flag/2c. 54.*

Causas connexas ne divellant sed uni referenti tradant, *d. loc. §. Darbey sollen/2c.*

Cancellariæ observata sibi menda Præfecto indicent & cum ejusdem repertorio sua conferant, *Lect. Mem. de Anno 57. 17. Aug.*

Vetustiores causas recentioribus, privilegiatas communibus non privilegiatis præmittant, *Visit. Recess. de Anno 59. Es sollen auch/2c. 41.*

Ut iisdem causis iisdem referentes continuentur allaborent, *Mem. 59. §. Doch auch ein/2c. 40.*

Referentibus suos Correferentes ne indicent, *Lect. Mem. de Anno 62. §. ult.*

Sub-

De Lectoribus Cameralibus & eorum officio:

Submissiones circa prorogationes terminorum
dilationes, responsiones, admissiones, Commissa-
riorum & legitimaciones Procuratorum Referen-
das ne dent nevé pro interlocutorijs nisi ex causa
judice jubente inscribant, *Iud. & Adsess. Mem. de Anno*
68. §. Ob auch wohl / rc. 3.

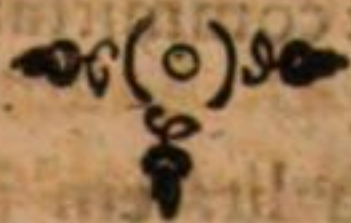
Protonotariorum manualia adsportantes judicio
tandemq; etiam Visitatoribus deferant, *Iud. & Adsess.*
Mem. d. loc. §. Wie wohl auch / rc. 4.

Relationes in Articulo responsionum, termino
vel prorogationis pro ordinarijs ne ad notent. *Iud. &*
Adsess. Mem. de Anno 85. §. Den Lesern ist / rc. 4.

Aliis occupationibus vacui Notariis in complen-
dis actis adsint; ne quæ acta nisi complenda Can-
cellariæ seu tabulario inferantur provideant, *Recess.*
Deput. de Anno 57. §. Über den dreyßigsten / rc. 57.

In mensa, auff den Bescheide Tisch / Decretis fa-
ciundis dicata maturè collocent, quæ referenda
tradentur, in protocollorum marginibus producta
omnia numeris designata habeant, *Consult. Cam. de*
Anno 85. dub. 21.

Diem & annum Protocolli completionis etiam
marginis inscribant, *Memor. Iudic. & Adseffor. de Anno*
86. §. Den Notarien / rc. 7.*]

De Judici Camerae Personis.

TITULUS X.

De Tabelliorum Cameralium Magistro ejusque officio,

Magister Tabelliorum Cameralium est, qui tabellarijs in Camera Imperiali praest. *Ord. part. 1. tit. 35.*

Ejus officium spectatur in tabellarijs Amandandis & amandatis redeuntibus Audiendis, *Ordinat. ibidem.*

In amandandis ordinem nuntiorum praefectus observet, *Ord. ibid.*

Idq; propterea ne quis nuntiorum pra alio pra gravetur, *Ord. ibid.*

Quem in finem etiam suum catalogum diligenter habeat, nec se audientis judicariis subducatur. *Ordin. ibid.*

In redeuntibus audiendis relationem ipsemet diligenter annotet, diem reditus assignet, cui nuncius subscribat, *ibid.*

[* Processus expeditos nuncio quem ordo tetigerit ex sequendos demandet, nec largiatur ut vel a Procuratoribus in Cancellaria relinquantur, vel cui & quando velint committantur, *Ord. part. 1. tit. 35. §. Solchem 31/10. 1.*

Ordinem & aequalitatem inter nuncios servet processus cuique commissos reducisq; relationem
sibi

De Tabellorum Cameralium Mag: ejusq; officio.

sibi factam diemq; reditus annotet, & à nuncio subscribendam curet, quæ supra simplam mercedem acceperit pixidi in ferre jubeatur, & inter omnes per trimestria distribuatur, *Ord. d. loc. §. Es soll auch/nc 4.*

Nuncios commissione accepta discedere è vestigio jubeat, *Ord. Cam. d. loc. §. Der Bottenmeister/nc 3.*

Si duo tres aut etiam unus Processus uni viæ destinati adsint, plures præstolari ne permittat, *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Zu dem End/nc 62.*

Quotquot suos Processus non per Camerae nuncios exsequuntur, ab his concordia nomine in dena miliaria quinos bacios vel quantum æquum erit exigat, id consignatum testatumque pixidique similiter illatum, tertio quoque mense nuncijs dividat, *Ord. Cam. d. loc. §. Und nach dem/nc. 5.*

Audientiis novarum adsit, quas executiones sine suo jussu permissivè factas animadvertent post ridiè in Senatu indicet. *Ordin. Cam. d. loc. §. Ferner soll/nc. 6.*

A Cancellaria ne abscedat Nunc. *Memor. 57. §. ult.* Executiones minùs legitimas ne recipiat neque subscribat, *Mem. 59.*

Processibus post termini vel fatalium lapsum reproductis diem flagitatorum adeptorum, nuncioq; commissorum adnotet, simul quo die nuncius redierit, quo processus executos Procuratori restituet, admoneat *Præf. Mem. 56. in princ.*

Processus plures quam ut justo tempore insinuati possint, simul uni ne committat, *d. supra loco. **

TITU.

De Judicij Camerae Personis.

TITULUS XI.

*De Cameralibus Ingrossistis & Copistis
& eorum officijs.*

Ingrossistæ & Copistæ Camerales sunt amanuenses seu scribæ, qui in Camera Imperiali debita sua officia expediunt, *Ord. part. I. tit. 31.*

Idque non solum mandato & jussu administratoris, sed etiam tum Protonotariorum, tum Notariorum, tam intra, quam extra Cancellariam.

TITULUS XII.

De Pedello & famulo Camerali, & utriusque officio.

Pedellus Cameralis est præco Camerae, *Ordinat. part. I. tit. 34.*

Ejus officium potissimum sit, tum in decretis proclamationibus expediendis, tum in productis à Procuratoribus exhibitis lectori offerendis.

Quod utrumque fiat in Cancellaria tempore judicariæ audientiæ, *Ord. ibid.*

Reliquum ejus officium extra Cancellariam, *Ordin. ibid.*

[* Imò non in Cancellaria sed in ipsa audientiâ.
in qua

De Tabellariorum præfecto, Ingrossistis & Pedellis.

in qua semper alteruter (duo enim Collegio Pedelli destinati sunt) adsit atq; Lectori æque ac Procuratoribus ex adverso producta quæ producuntur offerat necesse est, *Ord. ibidem* enim non Cancellaria sed judicij meminit.

Reliquum ejus officium extra audientiam. *]

Idque in facienda, vel omittendo.

In faciendo, ut Assessores convocet, *Ord. ibid.*

[* Aliosq; Camerales quoties erit extra ordinem conveniendum, *Mem. 56 §. Item wañ die/zt. 29 **]

Et fores consultatorij hypocauſti aperiat, & aper-
tas recludat, *Ord. ibidem.*

[* Ut Decreta extrajudicialia causarum Extrajudicialium vel etiam si qui processus intra mœnia civitatis insinuanda veniunt, in quo ultimo tamen & nuncius pro arbitrio de stylo adhibetur, insinuet.

Ut pro Curia assidue excubet & fores tam Audi-
entiarum quam Senatus suo tempore aperiat clau-
datque, *Ordin. part 1. tit. 34 in princ.*

Ut Procuratores ad Judicium non, vel non quo-
modo oportet, convenientes vel citra excusationem
emanentes, adnotet, *jud. & Adssess. Mem. de 76. §. Da-
mit auch die/zt. 6.*

Ut pœnas Procuratoribus quovis modo irroga-
tas exigat, *Procurat. Mem. 61. in dieser Visitation 1.*

Ut mulctarum rationem conscribat servetq; pro
inquirenda cujusvis peccandi consuetudine aptam,
Cons. 94. dub. 60. in fin.

Ut multam Procuratori ex plus æquo longiore

De Judiciij Camerae Personis.

recessu dictatam ipsi denunciaret, exigatque *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Gleicher gestalt / c. 92. **

In Omittendo, ut ab ingressu, & egressu quoad consultatorium hypocaustum, tempore consultationis abstineat, & traditurus, vel significaturus aliquid fores pulset.

[* Utrasque fores intimam & extimam simul ne pandat, *Camer. Mem. de Anno 57.*

Curiam seu Senatum die *Nachtstube* / nisi praesente lectore vel Adseffloribus (*Lectoria enim custodia praeter eum quem singuli habent Adsefflores, etiam clavis commissus*) ne aperiat. *]

Hæc de Pedello & officio ejus : nunc de famulo, & ejus officio quoque Paucula dicenda.

Famulus Cameralis est, qui in Camera Imperiali famulatur, *Ord. part. 1. tit. 32.*

Ejus officium sit in foribus Cancellariae aperiendis & apertis recludendis, *ibid.*

Idque debito & consueto tempore.

Et tam intra, quam extra Cancellariam diligenter exequatur, quod illi commissum est.

TITULUS XIII.

De Tabellarijs Cameralibus, & eorum officijs.

TAbellarij Camerales, sunt nuncij Camerae Imperialis, qui tabellas & processus asportant.

In qui-

In quibus primò tum Constitutio, tum Remotio consideretur.

In constitutione præcedat diligens perquisitio, per Judicem & Assessores, de eorum vita & moribus, utpote fide, probitate, atque integritate, quæ omnia si in illis deprehendantur, per Judicem & Assessores recipiantur.

Deinde eorum adjuncta, seu qualificationes quoque attendantur, quæ tum in lectione tum in scriptione consistant?

Tales itaque suscepti suas pixides habeant, *ibidem.*

In remotione tabellariorum ineptitudo, seu inhabilitas eorum spectetur, qua de causa etiam removeantur.

Secundò officium eorum consideretur ratione discessus, & reditus.

Circa officium ratione discessus quædam in Genere, quædam in specie perpendantur.

In Genere, & quidem primò, ut tabellarij equos habeant.

[*Eosque suo sumptu alant, *Ord. part. 1. tit. 37. in princ.* quod intelligendum von den Reisenden Boten / nicht von den Beybotten.*]

Secundò, ut equitaturi debito loco, & tempore præsententur.

Loco, ad fores Cancellariæ expectent.

Tempore, tam ante quam post meridiem. Ordine

De Judicij Camerae Personis.

dine interim observato, nempe ut is semper appareat, quem ordo attingit:

[* An welchem die Reisß ist / tabella enim in Cancellaria suspensa juxta quam unus post alium discedet processus sibi commissos insinuaturus *]

Tertiò, etiam requiritur tum promptitudo, tum alacritas in tabellarijs.

Quartò, ut non nisi ab ipso magistro tabellariorum benè instructi expediantur & ablegantur.

Quintò, modestia & decor in ijs elucescant, *ibid.*

Circa officium ratione discessus in specie spectentur, ea quæ sequuntur:

Ante omnia autem hic habeatur ratio, seu distinctio personarum, quæ est publica, aut privata.

Publica in Magistratu constituta, eademque secularis, aut Ecclesiastica.

Secularis superior, aut inferior.

De quibus omnibus & singulis deinceps videntum.

Primò, Electoribus & Principibus, tabellarius processus mandata, seu literas insinuaturus, ad eorum secularium sedes consuetas, de quibus antea diligenter inquirat, num ibi præsentés sint, se conferat, & illis ipsis, si poterit, submissè originale infruet, aut si plures faciendæ sunt insinuationes, concordantem copiam ex illo præbeat, originale monstrat, legique sinat, cum retrospectis utrobique executione.

Quod si verò extra solitam sedem Electorem, &
Prim-

De Tabellariis.

Principem personaliter inveniat, tum illi soli insinuatio fiat.

Si autem ipsorum Electorum & Principum copiam habere nequit, eorum constitutis Cancellarijs & alijs his similibus offerat.

Quod si neque illarum personarum copiam habere poterit, minoribus personis, quæ tamen de aulica familia sunt, præsentet, vel aularum portis affigat, vel in valvis oculariter relinquat, nec secum auferat.

Secundò, transeundo ad Ecclesiasticas personas, cujuscumque sunt, Prælati Abbates, item Prælatæ, & Abbatissæ, & similes, illis ipsis quoque quoad fieri poterit in cœnobio, seu monasterio insinuatio fiat.

Si verò hujus, vel illius personam alibi inveniat, tum etiam illis ipsis ibidem exhibitio contingat.

Quod si autem neque in consueta sede, neq; extra eam hujus, vel illius Ecclesiasticæ principalis personæ tabellarius copiam habere poterit, tunc ejus vicario, Priori, Secretario, aut alij officario cœnobij, seu monasterij, & non alijs minoribus, vel levioribus personis insinuatio fiat, illis autem omnibus absentibus aut renuentibus portarum custodibus tradat, vel in earum limine illas oculariter relinquat.

Tertiò, redeundò nunc ad publicas personas, in magistratu aliquo inferiore constitutas, contra Comites & Barones eodem etiam modo, quo supra, procedatur.

De Judiciij Camerae Personis.

Quartò, si tabellarius, Dicasterio seu consistorio, processus insinuare velit, videat, ut toti Judiciio insinuet, tradendo originale, aut si plures insinuationes expediendæ sint, copiam ex illo, perlecto originali, exhibeat. Si verò totum habere nequit, quærat de præfide, vel magistro Scabinorum aut alio, qui eorum loco est, vel etiam seniore aliquo Judiciij, huicque, vel illi indicet se habere Imperiales literas, quas insinuare, & propterea rogare velit, ut is unum atq; alterum assumat, coram quibus suum officium expedire possit, si hoc obtinere potest, benè est: sin minus uni saltem ex prædictis insinuet, & antè eum ponat & jacere sinat.

Quintò, consulatui, vel senatui alicujus urbis, vel oppidi tabellarius processus insinuaturus, eodem modo procedat, quo paulo ante, nempe in actu insinuationis quoad dicasterium, vel consistorium, modo videat, ne extra civitatem id faciat.

Sextò, tabellarius toti communitati literas imperiales insinuaturus, civium Magistris, & Senatui eas exhibeat, si eorum copiam habere poterit: sin minus foribus curiæ affigat, si verò curia non existat, Ecclesiæ, vel publici alicujus ædificii valvis affigat.

Hucusq; de insinuationibus publicis personis expediendis: sequitur nunc de insinuationibus quæ privatis personis expediendæ sunt.

Ubi primo tabellario tenendum est, ut ipsi principali in loco domicilij literas Imperiales insinuet, & quidem originales, si autem insinuationes, expedi-

tutus

de Tabellariis.

turus est: conforme inde copiam tradat, & autographum monstret ac legat.

Si verò ipsum principalem in consueto domicilio, habere nequit, ejus uxori, aliivè domestico, qui ex ephebis exiit, tradat & mandet, ut properè hero ac patrifamilias det, aut per certum internuncium transmittat ad præcavenda damna.

Quod si autem absente hero, neque uxori, neque alii domestico alicui idoneo insinuare possit, tum etiam in præsentia cujusvis alterius de familia, modo is negotium intelligat, insinuet.

Si verò fores præclusæ nec tabellarius intromissus fuerit, domesticus tamen aliquis se in fenestris aut in limine januæ præsentaverit tunc celeriter literas Imperiales in alterutro vel commodiore loco habitationis collocet.

Præterea tabellarius sive in publicis, sive privatis personis, edicta, proscriptiones, banna & similia insinuaturus sit, locum & alia in traditis scriptis exequendis Imperialibus observet.

In summa tabellarius Cameralis omnia & singula ita expediat, ut defendere possit. Sin minùs suis sumptibus denuo insinuatione expedire teneatur.

Post reditum, tum relatio, tum restitutio pecuniæ residuæ fiat.

Relatio coram tabellariorum magistro, quam sua propria manu in ejus registro consignet. *Ordin. part. 1. tit. 35.*

Relationib⁹ in Camera pducendis se subscribat.

De Judicij Camerae Personis.

Idque cum omnibus suis circumstantiis rei peractae accuratè fiat. De quibus omnibus ac singulis præmemoratis. *Vide Ord. part. 1. tit. 35. 37. & 38.*

APPENDIX.

TITULUS XIV.

De Modo referendi in Camera.

[*] **I**N causis referendis dicendisq; Sententijs ambages vitantur, ad rem necessariam, velut articuli, exceptiones pertinentes responsiones probationes, termini substantiales, quæque alia merita causæ concernunt, atq; ab ijs pendent, proferuntur, documenta, Privilegia Instrumenta, summatim quantum opus referuntur, acta nec tota, nec maiorem partem, nec superflua advocatorum disputationes, recitantur, dictanturve, necessaria duntaxat excerpuntur, *Recess. Visitat. de Anno 56. §. Anfänglich wie wohl /rc. 1. Recess Imper. de Anno 1654. §. Den Modum referendi, Belangend /rc. 137.*

Ut temporis compendium in referendo habeatur, Relationes nō dictantur, sed leguntur, *d. recess d. l.*

Ante relationem in quo submissum, meritaque causæ brevibus à referente indicantur, *d. recess. d. loc.*

Articuli decreto seu Sententia semel decisi ne reponuntur, *Mem. Cam. 57. §. Und zu befürsung /rc. 11. Recess. Imper. de Anno 1654. §. Den modum Referendi, &c. 137, in fin.*

Cui-

De Modo referendi in Camera.

Cuilibet Adfessorum qui recitatam relationem minùs benè intellexit, aut lectam oblivioni tradidit eam in Senatu perlustrare actaque si ejusdem cum referente senatus est, ad se informandum domum suam portare fas esto, *d. recess. de Anno 1654. §. Vnd nach dem/rc. 138.*

Sive in Definitivis sivè majoris momenti interlocutorijs submissum sit, idem observator, *d. Recess. d. loco.*

Relatio ex proprio referentis Protocollo extractaque fiat, neminique ex ipsis actis referre conceditor, *d. recess. §. Vnd nach dem/rc. 138. lud. & Adfess. Mem. 77. §. Gleichfalls sollen/rc. 13.*

In religionis negotijs juxta recessus Imperij pacem religiosam & prophanam ut & Instrumentum Pacis sine passionibus regia via proceditor, *d. recess. §. Mehrermeltes/rc. 151.*

Secus qui fecerit litem suam facito, & syndieatui subiectus esto, *d. loc.*

Ut cognoscatur semotis affectibus judicatum esse quilibet causas sui voti scripto comprehensas exhibeto, *d. loc.*

Expositio relationum ita maturator ut correferens maturè ex actis originalibus semet informare & in quo circa factum à referente fortè erratum sit, monere possit, *d. loc. §. Diesem nechst vnd damit/rc. 139.*

Relationes semel cœptæ sine digressionem ad alia continuantor, *d. loc. §. In allewege aber/rc. 140.*

De Judicij Camerae Personis.

In referendo prolixæ facti jurisve deductiones
omittuntur, *d. loc. §. Denen Referenten/rc. 142.*

Quando cum referente correferens reliquiq;, vo-
tantes conveniunt hi non nisi per verbū (placet) suc-
cinctè, salvo quod confirmandi unius aut alterius
voti ergo ultra adjiciatur, se declaranto, *d. recess. §.*
Würde dann zum Sechsten/rc. 142.

Vota & relationes à referente subscribuntur,
clausula judici vel hujus vicario peculiari in cista cu-
stodienda porriguntur, *d. recess. §. Vorgehend dieses/rc. 144.*

Acta nondum submissa ne referuntur, neque ab
Advocatis, Procuratoribus aut Sollicitantibus an-
te submissionem sollicitantur, secus qui fecerint pu-
niuntur, *d. recess. §. Als auch die Erfahrung/rc. 147.*

Adfessore ante expeditam relationem decedente
ipsi in Adfessoratu surrogandus nullatenus exspe-
ctator, sed acta inter reliquos & maximè inter de-
mortui aut decedentis in uno Senatu Collegas di-
tribuuntur, *d. recess. §. Als auch zum Dreyzehnen-
den/rc. 149.*

Referente mortuo Correferens in referendi mu-
nere succedito, *d. recess. §. Welches dann auch zum
Vierdtzehenden/rc. 150.*

*Plura de modo referendi ejusq;, tempore & loco vid. apud
Denais tit. 259. & seqq.*]*

•••(0)•••

TITULUS XV.

De Camera Immunitate.

[*] **E**xpeditis laboribus personarum Camerae, eorumq; officio, sequitur eorundem remuneratione, quæ consistit in duobus: concessa ab Imperatore & Imperio immunitate, & Salario Camerae Imperialis: Judex Præsides, Adseffores, Advocati, Procuratores, Prothonotarij, Notarij, Lectores, Scribæ, & in genere omnes Spiræ Camerales, ipsorum familia, liberi viduæque quamdiu Spiræ degerint, (So lang sie ihr Häußlich anwesen bey vnd an dem Cammergericht haben / ohnverrückten Stande halten / vnd sich des Orths nicht in die Bürgerschaft verheura- chen / oder sonsten vnter andere Jurisdiction begeben / so lang sie auch in den Schrancken ihrer Cameral- function verbleiben / à vectigalibus cunctisque oneribus & jurisdictionibus reliquis immunes sunt, *Ordin. Cam part. 1. tit. 49. in princ. recess. Imper. de Anno 1654. §. Hingegen aber / 2c. 135.*

Cauponariam tamen mercaturamvè Camerales ne exercent, *Ord. d. tit. & recess. de Anno 1654. d. §.*

Transactione inter Electorem Palatinum & Cameram Anno 1579. (*teloniorum & vectigalium causa*) inita fruuntor, *d. recess. d. loc.*

Controversiæ super intellectu ejus enatæ per viam amicam aut aliam sopiuntor, *Recess. Imperij de Anno 1654. §. Hingegen aber / 2c. 135. in fin.*

De Judiciij Camerae Personis.

Suæ alienæve litis causa ibidem commorantes securitate eâdem & protectione gaudento, *Ord. part. 1. tit. 49. in prin.*

Qui praxeos addiscendæ causa eodem conveniunt, pari cum Cameralibus libertate fruuntor, *Ordin. Cam. part. 1. tit. 49. §. Es sollen auch / 2c. 1.*

Nuncij & Notarij exequentes ubique in Imperio tuti inviolabilesque sunt, *d. tit. 49. §. Item Die / 2c. 2.*

Camerales in universum omnes fide clientelaq; Cæsarea & statuum maximè vicinorum (intellige speciali) comprehenduntor, *Ord. part. 1. tit. 49. recess. Imp. de Anno 1654. §. Als auch bey dem allgemeinen Friedens Tractaten, &c. 161.*

Motus bellici ubi in Imperio (quod Deus benigne avertat) recruderint paterna clientela à Majestate Cæsarea statibusque periculo eximuntor, *d. recess. d. loc.*

Consules & Senatus Civitatis liberæ Spirensis de causis securitatem utriusque concernentibus cum Collegio candidè communicanto, (immedietate Civitatis in alijs salvâ) *d. recess. d. loc.* Quid de liberis Cameralium propriam familiam focumve habentibus circa immunitatem judicandum, salvo utriusq; partis jure tam in petitorio quam possessorio Commissioni reservator, *d. recess. de Anno 1654. §. Dann wie es wegen / 2c. 137.*

Ad decidendas inter Cameram & Civitatem Spirensensem vertentes controversias nominatis ab utraque parte confidentibus Commissio Cæsarea ordinata

dinator, d. Recess. de Anno 1654. §. Als auch bey den all-
gemeinen/rc. 161.*]

C O M M E N T A R I U S.

[* Qui praxeos addiscendæ causâ:] *nota Camer.*
Imper. Edictum de Anno 1659.

Kunde vnnnd zuwissen sene htemit / als an diesem
Kayserlichen Cammergericht / im längst verwichen
nem 1653. Jahr / den 8. Junij ein gemeiner Bescheid
nachfolgenden Inhalts / publicirt vnd eröffnet wor-
den. Nach deme sich bißweilen etliche Personen /
vnter dem Schein / als ob sie diesem Kayserlichen
Cammergericht verwandt / vnd zugethan / allhier zu
Spener enthalten möchten / dardurch / ihrer bekandt-
nuß halben / allerhand Irzungen entstehen; Hierauff so
ist des Herrn CammerRichters vnd der Beyfiger
Befelch vnd Bescheidt / daß sich alle vnd jede Perso-
nen / es seyen Practicanten, Sollicitatores, Parthenen /
oder andere / welche gedachtem Kayserlichen Cam-
mergericht verwandt seyen / so jeglindt zu gegen / oder
ins künfftig ankommen werden / bey ermelten Herrn
CammerRichter vnd Beyfigeren angeben sollen / da-
mit solche / der gebühr / immatriculirt, vnd verzeichnet
werden mögen.

Solcher gemein Bescheidt aber / von theils / wie
sichs gebührt / nicht beobachtet / worden; Daß dero-
wegen auß Befelch mehrgedachtes Kayserlichen
Cammergerichts demselben hiemit nochmahls ernst-
lich

De Judiciij Camerae Personis.

Es inhaerirt wüird / darnach sich alle darben intêres-
sirt zürichten haben. Decretum in Consilio Ple-
no 22. Aprilis Anno 1659.*]

Johannes Nicolaus Becht / Iudiciij
Camerae Imperialis Protono-
tarius, Mpra.

TITULUS XVI.

De Salario Cameralium.

[* **Q**uia justum est ut illi consequantur stipendi-
um qui pro tempore suum comodare repe-
riuntur obsequium & leges abhorrent sine præmio
homines laboriosis officijs præfici; quia etiam ini-
quissimum est, nec unquam reperientur tam insigni-
ter stolidi literati, qui laborare velint & esurire id-
circo, ab ipsis principijs Camerae de Salario Came-
ralium & mercede seu stipendio laboribus, tantisq;
viris justitiæ sacerdotibus & legatis Cæsaris statu-
umque perpetuis condigno cogitatum fuit.

In primâ Camerae fundatione sportulæ juxta
quantitatem in lite motam taxatæ cedebant in Sa-
larium personarum Camerae *Vid. Ordin. Camer. Zu*
Wormbs Anno 1495. auffgerichtet / tit. Von den
sportulen vnd Belohnung / der Gerichtspersonen / Ju-
dici pende bantur floreni mille quingenti, Comitibus
& Baronibus singulis qui Adfessorio fungeren-

De Salario Cameralium

für munere sexcenti, cæteris Doctoribus Licentiatis aut Equestris ordinis singulis quadringenti, Cammergerichts-Ordnung zu Augspurg / de Anno 1500. tit. Von der Weysser Solde / (ubi nota manifestum Typographi errorē qui pro Sechshundere / Sechshundert / expressit.)

Quod Salarium repetitum in der Cammergerichts-Ordnung zu Wormbs / Anno 1521. tit. Besoldung der Cammergerichts Personen / excepto quod in illa ordinatione mille ducenti floreni pro Salario judicis constituti legantur,

Juxta Recessum Imperij de Anno 1530. pendebantur cuilibet Adessori Fünffhundert Gilden in Gold. Quod juxta monetam currentem hodiernam aureo pro duobus florenis currentibus computato 1000. Gilden facit Reichs Abschiede zu Augspurg in Anno 1530. auffgericht. s. Und damit die Assessores, &c.

Juxta Ordinat. de Anno 1555. pendebantur pro Salario Domino Judici floreni bis mille Comitibus & Baronibus Adessoribus septingenti, Doctoribus Licentiatis & Equestris ordinis quingenti, Vid. d. Ordin. part. I. tit. 43.

Juxta Recessum Imperij de Anno 1570. pendebantur Adessoribus illustribus Comitibus Scilicet & Baronibus pro Salario floreni octingenti, cæteris septingenti, illis quilibet florenus octonum denum his quindenum bacium.

Sic crescentibus indies Camera Laboribus & ad-
auctis

De Judicij Camerae Personis.

auctis rerum pretijs necesse etiā fuit augere Salaria, ut tandem in Comitibus Anno 1641. Ratisbonæ celebratis negotium hoc Deputatis Imperij Francofurti Anno 1642. & 43. congregatis fuerit commissum, qui perpensis considerationibus Camerae gravissimis in po. justitiæ sibi oblatis quantum determinarunt, quod à Cæsarea Majestate ratificatum & in nuperimis Comitibus Ratisbonensibus à statibus confirmatum est.

Penduntur ergo juxta illum Recessum

Dno. Judici	.	.	4400. Reichshaler.
Dno. Præsidi	.	.	1371. Reichshaler.
Adfessori	.	.	1000. Reichshaler.
Fiscali	.	.	1000. Reichshaler.
Advocato Fisci	.	.	571 $\frac{1}{2}$. Reichshaler.
Medico Camerae	.	.	285. Reichshaler.
Cancellariæ Præfecto ut nuncium Deputato.	.	.	
.	.	.	152 $\frac{1}{2}$. Reichshaler.
Quæstori	.	.	344. Reichshaler.
Lectori	.	.	45. Reichshaler.
Pedello	.	.	90. Reichshaler.
Nuncio Equestri.	.	.	32 $\frac{1}{2}$. Reichshaler.

Huic in gratiam Lectoris adjungo.

Kaiserlichen Cammergerichts Cantz-
lenpersonen Bestallung.

Verwalters Jährliche Bestallung.

640. fl.
Pro-

De Salario Cameralium.

Protonotariorum	426 fl. 40. fr.
Notariorum.	213. fl. 10. fr.
Lesern.	213. fl. 20. fr.
Notarij Fisci	100. Reichaler.
Bottenmeister vom Reich	84. fl.
Einnehmer.	70. fl.
Ingrossisten	100. fl.
Sangleyknecht	42. fl. 40. fr.

Alles Cammergerichts wehrung / den Bülden zu
vier Kopffstück gerechnet.

Rationes quæ Imperatorem & status ad hanc
auktionem commoverunt tantæ sanè fuerunt ut ni-
si calamitas Germaniæ communis & in felix nostra
ætas reclamarent, hoc Salarium ad alterû tantum
rursum adauctum vix tamen adæquaret labores
sumptusque pro caritate loci in quo vivitur expen-
dendos.

Sileo quod à primis Camerae initiis Cæsar cum
statibus in omnibus fere Germaniæ diætis necessi-
tate rei commoti de hac autione deliberarint, scilicet
Daß sie mit solchem Salario versehen werden möch-
ten / damit sie nach anleitung der Ordnung de Anno
1531. §. Es sollen sich auch / etc. ihrem hohen Stande
gemeeß sich damit statlich köndten außbringen / vnd
nicht leichtlich vrsach gewinnen von dem Gerichte
außzusetzen / Ordin. Cam. de Anno 1495. tit. Von den
sportulen vnd belohnungen der Gerichtspersonen in
verbis: Ist es noht CammerRichter / Vrtheiler vnd

De Judiciij Camerae Personis.

andere Personen/die dem Gericht verpflichtet vnd zu
warten verbunden sein/redlich zu besolden/*Ord Cam.*
de Anno 1500 tit Von der Beyfizer Soldt. in verbis:
Item/als auff dem gehaltenen Reichstag zu Frey-
burg auß treffentlichen Ursachen vnd Bewegungen
geschlossen gewesen ist/CammerRichter vnd Beyfi-
zern ihren Soldt zu besseren/*Ordin. Cam. part. 1. tit. 43.*
in verb. Vnd die Persohnen desselben desto bleiblicher
sein/auch ihren Emptern desto baß außwarthen mö-
gen/*Ord. de Anno 1530. §.* Vnd damit dieselbe/2c *Re-*
cess Imp. de Anno 1570. §. Sintemahl nun/2c. 56.

Sileo etiam, quod Assessores dignitatem Impera-
toris & Imperij representant, deßwegen sich (*sunt*
verba recessus Imperij de Anno 1531. §. Es sollen/2c.) In
betrachtung daß sie von Kayserl. Mayst. auch Chur-
Fürsten / Fürsten vnd Ständen des Heiligen Rö-
mischen Reichs an solche hohe Justiz verordnet/vnd
an ihre statt sitzen/mit zierlicher ehrlicher Kleidung
auch sonst allem wesen vnd handel vor anderen al-
so stattlich / Erbarlich vnd dapfferlich halten vnd er-
zeigen/ damit sie Kayserl. Mayest. Ständen gegen
Männiglichen in eusserlichem schein dafür angese-
hen/2c.2c. Quod grosso quattuor & dimidio sive se-
ptem solidis olim Cancellarij Regis Galliae Philippi
Antognini Salario diurno fieri neutiquam potest.

Causa adaugendi Salarij sufficiens fuit & adhuc
est, 1. Quod olim annona valde vilior, domus mul-
to minori conducebantur pretio setvorum ancilla-
rumque mercedes & Salaria viliora vestium impen-
sa te-

ſæ tenuiores; Hodie autem annonæ pretium ubique creverit, gabellæ impoſtæ, acciſiæ, & mille exigendi ſtrophæ aliæ ubique locorum caritatem induxerint ut qui antiquis temporibus ſalaria conſtituta hodie continuanda adfirmaverit, etiam antiqua rerum prætia poſtliminio reducat necesse habeat, aut ipſe cenſor multum injuſtus ſit.

Secundò, quod æquum ſit illis largiri quoddam Salarij auctuarium die keiner extraordinari Begnadung/remuneration, expectans recompens oder einiger Zubuß vñnd Nebenhülff wie die Rāhmen haben vñnd Menſchen Sinn erdencken mag / vor ſich oder ihre Erben gleich anderen bey Hoff auffwachenden ſich zu getröſten haben / nichts weniger denoch denen ſelt ſchweren Laboribus Camerae allein abzuwarhen / vñnd 6. Jahr lang bey dem Gericht beſtändig zu verbleiben nach außweiß ihres Juramenti obligirt vñnd verbunden ſein.

Tertiò, quod miſerandum ſit ſi tanti gradus viri ſuæ ſeneſtuti vel poſteritati reponendo quotannis ſummulam in arcam conſulere nequeant ſed, ut de Advocatis loquitur Imperator in l. per hanc C. de Advocatis divers. lud. poſt decurſum celebrem Adſeſſoratus & labores glorioſos egeni exire cogantur.

Quartò, quod in exiguo & neceſſitatibus familiaræ non conveniente Salario multi ad illicitas corruptiones impellantur, Vulgatum enim eſt: Si vis incorrupta judicia: egeſtatem amove. A quibus tamen hoc ſupremum Tribunal in tantum gratia Dei

De Judiciij Camerae Personis.

hactenus abhorruit & adhuc abhorret ut omnia quotquot in & extra Imperium vigent judicia integritate si non antecedit tamen exæquat.

Quintò, quod magno Camerae causarumque ibidem vertentium malo experientia docuit, ob exiguitatem Salarij & ejus loci annonæ caritatem multos solum stationemque suam mutasse.

Sextò quod vivitur in loco diteptionibus militaribus omnisque generis insolentijs exposito, ut nuperimistemporibus cum jactura rerum suarū plusquam (proh dolor) ex perti sunt Camerales & propterea viri gravissimi detrectant talem ambire dignitatem quæ multum laboris & periculi, nihil verò aut parum solatij multum honoris in publico, domi autem indigentiam, & sic in universum non nisi splendidam miseriam adferret.

TITULUS XVII.

De Mediis unde Salarium desumendum.

SI libere fari licet, peccarunt in hoc status, quod, antequam hoc summum Tribunal erigeretur, in Imperio non fuerint solliciti de certis alimentationi Cameralium extra Imperij contributiones conqui- rendis adsignandisque redditibus, aureum enim illud seculum facilius quam præsens mediæ ad hoc suppe- ditasset & prævisu perquam facile fuit, tales contri- butiones statuum ut omnes aliæ in Imperio, tardius sexsolvi & difficulter exigi.

Anno

De Mediis unde Salarium desumendum.

Anno 1495. ut supra indicatum, sportulæ cedebant in sustentationem Cameralium ita tamen ut in quo sportulæ deficerent, redditus Imperij reliquum supplerent, *Vid. Ord. Cam de Anno 1495. Zu Wormbs auffgerichtet / tit. Von den Sportulen / vnd Belohnung der Gerichtspersonen.*

Anno 1500. sportulis sublatis conclusum ut Salarium Adfessorum solum è redditibus Imperij Von deß Reichshülff sumeretur, *Vid. Cammergerichts Ordnung / de Anno 1500. tit. Von den Sportulen.*

Anno proximè sequenti 1507. in Comitibus Constantiæ celebratis ordinatum ut redditus Cancellariæ Cameralis pœnæque Fiscales Camerae pro Salario cederentur, statusque quod residuum esset, contributorent, *vid. Cammergerichts Ordnung zu Costniz Anno 1507. auffgerichtet / tit. wo von Cammer Richter / 2c. & tit. daß die Stände.*

Anno 1521. status suis sumptibus regimentum Imperij Cameramque sustentare promiserunt, usq; quo alia certiora media conquirantur, *Reichs Abschied zu Wormbs de Año 1521. §. Vnd dieweil / 2c. Quod continuatum ad Annū 1522. Reichs Abschied zu Nürnberg / Anno 1522. auffgerichtet / §. Weiter als / 2c. & confirmatum usque ad annum 1529. Ubi medietatem Imperator, medietatem status ad duos annos susceperunt, Reichs Abschied zu Speyer / de Anno 1529. §. Weiter also hiebevorn / 2c.*

Anno 1530. ad aucto Adfessorum Salario rursus medietatem Imperator medietatem status susceperunt

De Judiciij Camerae Personis.

runt ex solvendam, Recessus Imperij Augustæ Anno 1530. celebratus, §. Weiter nach dem/2c.

Anno 1544. Imperator Cameram rursus suis sumptibus sustentare cœpit, *Recess. Imp. Spiræ de Anno 1544. als nun/2c.* Et cum varijs ex causis in dictis Comitibus Spirensib. §. So viel das Recht belanget/ & §. als nun/2c. Wormatiensibus de Anno 1545. §. Und wie wohl/2c. Ratisbonensibus, de Anno 1546. §. Und nach dem/2c. super restoratione Camerae atque stipendio Cameralium status inter se convenire non possent, ab hoc tempore Imperator amore Justitiæ in Imperio conservandæ & ne nunquam satis laudatum hoc Tribunal pessundaretur atque interiret Judicem Camerae junctis aliquot paucis à se electis Adfessoribus de suo sustentare perrexit.

Anno 1548. Imperatori quidem in Comitibus Augustanis à statibus concessum, ut vocatis ad hoc Adfessoribus Cameram restauraret sustentationem vero, quousq; de certis redditibus mediisque ordinandis inter se convenirent status solum in se susceperrunt, inque eo initio ita fervidi fuere ut etiam Burgravio Misniæ sub comminatione mutationis status exsolutionem suæ quotæ injunxerint *Recess. Imp. Aug. Anno 1548. §. Und nach dem Uns/2c. & seqq & §. Und wie wohl ChurFürsten/2c. & §. Mit dem Besandren vnd Gewalthabern des Burggraffens von Meissen/2c.* (sed eheu quantum ab hoc fervore remissum.)

In quo in Comitibus Augustanis Anno 1551. §. Die
weil

De Mediis unde Salarium desumendum.

weil nun/2c. & Anno 1555. cum ordinatio Camerae renovaretur, *part. 1. tit. 42.* & Anno 1557. & consequenter usque ad hæc tempora continuatum.

Interea aucto Cameralium numero eorumq; stipendio pro aliquali sublevatione statuū Anno 1566. in comitiis Augustanis multa trium millium aureorum non comparentibus visitatoribus dictari solita sustentationi Cameralium adjecta, præteritæ neglectæ autem quæ præsentibus, quibus labores demortuorum, resignatorum vel alias absentium indistinctè accrescunt ergo indistinctè etiā jure cederentur, (Dañ der die Arbeit tregt/derß abwesenden nuzen vnd gewinn auch haben soll / inquit rectè aurea Bulla *tit. 26. §.* Wann aber ein Fürst/2c.) per recessum novissimum de Anno 1654. §. Vnd nach demahl/2c. 7. sublatae sunt de quibus in sequentibus. Ita Imperator & status semper justitię in Imperio exercendæ atque hujus perillustis judicij, rationem magnam habuerunt sed quoties ad media sustentationum deventum, apud quemlibet aqua hæsit,

Anno 1522. in Comitiis Noribergensibus §. Weiter als sich Chur Fürsten/2c. in verbis (alsdann vnser Statthalter Churfürsten/ Fürsten/ Stände vnd Regiment erliche mittel vnd wege auffgezeichnet/ vnd der einen oder mehr anzunehmen in vnserm Bedencken stehen/) item Anno 1529. §. Weiters als hiebevorn/2c. diversa media pro sustentatione Camerae Sacrae Cæsareæ Majestati à statibus fuere oblata, sed partim ut Imperio onerosa, partim ob prolixita-

De Judiciij Camerae Personis.

tem impracticabilia & quæ difficulter executioni mandarentur, seposita sunt. Interim querela Cameralium continua mansit, salaria à statibus tardius quàm par est, exsolvi: Et quia summa æquitas postulat, ut residuum quod non in exigua quantitate restat Adfessoribus eorumve viduis & liberis, exsolveretur, cum non tantùm labores functionis suæ sustinuerint, sed etiam in ipsa flamma belli ad mandatum Cæsaris & statuum immobiles Camerae adhæserunt, & ne illustre hoc tribunal planè corrueret pro salute Imperij varias militum inhospitalitates, commeatus, exactiones, prædationes rapinas, & omne genus insolentiarum militarium, quibus hanc Spiram præ aliis Civitatibus ferè omnibus cum maximo Cameralium & civium damno plusquam afflictam fuisse miseranda civitatis facies adhuc dum ostendit, perpassi, imò ut se liberosque redimerent, non tantùm facultatum suarum summam voraci militi objecerunt sed insuper, etiam ære alieno se gravare coacti sunt, quos posterosve hoc deservito carere, non minus Imperio ignominiæ sum quam etiam iniquum foret.

Exindè primò aliquando cogitatum fuit, annon consultum esset pro exsolvendis Cassæ Cameralis restantibus à quibusdam civitatibus Imperialibus liberis, factâ pro cujusvis opulentiâ inter has congrua distributione præter propter ab unaquaque decem millia Imperialium (quod consideratis earum commerciis fructiferis exiguum judicatum,) & sic

De Mediis unde Salarium defumendum.

& sic summam aliquot centenorum millium fide Imperij communi mutuo rogare, ipsisque in remunerationem, adsecurationem aut satisfactionem justam vel nova privilegia conferre, vel antiqua extendere, vel etiam teloniorum quorundam auctuarium largiri.

Secundò pro erigendis certis statibusque minùs onerosis Camerae redditibus cogitatum etiam fuit, Annon à quovis capite judæorum per universum Imperium aureum annuatim in hanc sustentationem exigere consultum sit, prout hic modus salariandi Regimenti Imperij ergò in ordinatione regimenti Anno 1500. aliquando practicatus, Nec hoc perpensis maximis quibus pro conditione sua in Imperio gaudent privilegiis grave his fore, quia aureus pro singulo capite exiguum esset, inter Judæos etiam plurimi divitiis præpollent, qui egenis in hoc succurrere teneantur, juxta recess. Imperij de Anno 1512. §. Item, eine jegliche Juden Persohn / in verbis, vnd der Reiche dem Armen in solchem zu staten kommen.

Tertiò an non consultum sacram Cæsaream Majestatem rogare ut amore conservandæ justitiæ in Imperio gratiosissime largiretur cederetque in sustentationem Camerae Tributum unius aurei, quod à singulis judæis masculis & fœminis adultis aut minoribus indistinctè sibi noviter electo annuatim & maximè in festo incarnationis Domini pensari solet, & vocatur Cronsteuer / vnd respectivè Opffer Pfennig.

De Judici Camerae Personis.

Et si forte status unus aut alter in collectandis hoc aut priori modo pro sustentatione Camerae judæis interesse quoddam prætenderet, id ipsum hunc forte eodem amore conservandæ in Imperio justitiæ, & quia sic levaretur, non tantum à tædiosis in undique conquirendis à statibus contributionibus Cameralibus usitatis processibus fiscalibus, sed etiam contributione ipsa, facile remissurum, maxime cum sibi in jure quod in sui territorij judæos habet, de reliquo nihil decederet.

Quartò cogitatum fuit, Annon per Imperium quædam beneficia Ecclesiastica in manu secularium existentia quorum cœnobia aut Abbatiæ diruta apparent, nec sacra in iis tractantur, impetrato consensu à summo Pontifice, (maximè à Catholicis propter ipsorum conscientiam) Cameralibus ad aram sacrae justitiæ diurna sacra tractantibus in sustentationem assignari possent; Hoc enim à quibusdam Universitatibus ut Heidelbergensi, Tubingensi, aliisque factitatum, & à summo Pontifice approbatum legitur.

Quintò cogitatum fuit, Annon in sustentationem Cameralium ex parte conferret si Sacra Cæsarea Majestas rogaretur, ut privilegia non nisi ex solutâ certa quantitate in futurum Cameralium stipendium pro annuis redditibus elocandâ imposteriorum conferrentur, indubie enim quam plurimos hanc summam haud grave pensitaturos.

Sextò cogitatum fuit, annon ad Camerae sustentatio-

De modo exigendi Salarium Cameralium.

rationem fixam stabilemque inveniendam expediens esset, si status per aliquot annos pensionem summæ 200000. Imperialium ad Collegium in certis terminis annuatim deponi curarent, pro redditibus annuis ex continenti rursus elocandam, hoc enim medio spatio viginti annorum summam capitali correspondentem lucro cessuram & sic paulatim status ab hac sustentatione in totum liberari.

Septimò, de novis telonijs in vicinia erigendis, vel feudis Imperatori & Imperio apertis, vel etiam (si Deus volet) pace aut bello noviter Imperio quaerendis sustentationi Camerae adjiciendis plurimorum cogitationes prudentissimæ quidem in deliberationem venire, Verum ut interesse cujusvis status privatum in multis alijs, ita & in materia præsentis impedimento fuit, quo minùs res in hoc aut illo perfectionem cerneret.

Mansere itaque in hodiernum usque diem contributiones statuum, juxta modum in matricula Camerali & recessu Ratisbonensi novissimo, §. Und zwar so viel anfanglich / c. 4. expressum ubi vide.

TITULUS XVIII.

De modo exigendi Salarium Cameralium.

Contributiones Camerales duabus per nundinas Francofurtenses pensionibus ibidem, vel Augustæ, vel Noribergæ apud Coss. & Senatum deponun-

De Judicij Camerae Personis.

ponuntor, vel ipsi Spiræ Quæstori numerantor atq; apochæ eo nomine redduntor. *Ordinat. Cam. part. 1. tit. 40.*

Acceptam pecuniam tres illæ civitates Quæstori renumeranto, simulque antapochas, ejusdem summas rum & species exprimentes tradunto, *d. tit. Ordin. §. 2.*

Ut Contributiones ante terminum colligi Quæstorique Camerali singulis nundinis Francofurti eas recipienti mature exsolvi possint, status quatuor ad minimum hebdomadis transmittendo ad cassam cuilibet circulo destinatam, nundinas solutionemq; anticipanto, *Recess. Imper. de Anno 1654. §. Und swarn so viel anfanglich / c. 4.*

Qui secus fecerit, moramque de termino ad terminum protraxerit, præmisso extrajudiciali monitorio in marcam auri puri, vel si quota solvenda multam excedit, in pœnam dupli condemnator *Recess. Imp. de Anno 1654. §. Würde aber deme also / c. 5.*

Neglectæ viventium & absentium Adsefforum inter præsentes distribuuntor, demortuorum & resignatorum autem cessanto, harum loco Adsefforibus eorumque viduis liberisque juxta adaucti Salarij quantitatem quod restat solvitor. *d. Recess. de Anno 1654. §. Und nachdewahl / c. 7. & seqq.*

Quod abundat, ut & neglectæ demortuorum & resignatorum Cassæ Camerali, adsecurandi Adseffores sui Salarij ergo inferuntor, *d. loc.*

Contributiones Camerae nisi in divisione territorio-

De modo exigendi Salarium Cameralium.

teriorum & hæ inter status simul divisæ sint, Cameræque hoc notificatum fuerit, à possessore domus gentilitiæ desß Stammhause exiguntor, *d. Recess. §.*
So dann bleibetß / 2c. 11.

Principes Comitesque ad sessionem atq; votum in Comitij novissimis recepti simul cum alijs statibus contribuunt *d. loc. §.* Betreffende aber die Media, &c. subditos in subsidium pro his contributionibus collectare liberum esto *d. Recess. §.*

Unâ tertiâ de restantibus defalcata & usui Imperij reservata duæ in 12. nundinis Francofurtensibus à dato recessus Imperij proximè sequentibus, junctâ quotâ currente exsolvuntor *d. recess. §.* Wegen der bey Chur Fürsten / 2c. 14.

Illæ in Salarii residui Adsectoribus eorumve viduis liberisq;, hæ in annuatim currentis solutionem penduntor, *d. recess. §.* Und sollen / 2c. 15.

Premisso extrajudiciali monitorio Principes directores circulares (die Crayß außschreibende Fürsten) ad implorationē Fiscī sine respectu & non expectatâ declaratione banni morosos exequantor *d. recess. §.* Wegen desß modi exequendi, &c. Illos qui ob impossibilitatem tardiores sunt, solummodo ad simplum quod debetur, qui ex proposito, simul ad pœnam dupli. *d. Recess. d. loc.*

Resistentes executioni ipso facto in bannum Imperiale inciduntor, à judice summarie desuper cognoscitor, *d. recess. d. loc.*

Statut

De Judicij Camerae Personis.

Status fiscali se imploranti promptum paratumque auxilium ferunto, *d. recess. d. l.*

Contra plus æquo tardiores in exequendo mandata executorialia decernuntor vel executio alteri ex statibus aut vicini circuli directori commendator, *d. recess. §. als auch / 2c*

Si principes circuli directores ipsi in morâ solvendi sint, alterius confinis circuli director exequitor, *d. recess. §. Als auch / 2c. 13.*

C O M M E N T A R I U S.

Principes Comitesque:] *Nota die newlichst recipirte Fürsten sein / Diedrichstein / Piccolomini, Aversberg / Hohenzollern / Eggenberg / Lobkowitz Die Grafen / Christian Graff von Rankaw / / 2c. 2c vnd mehr andere / An autem ad sustentationem Camerae contribuere teneantur, non obstante si aliqui ex his feuda regalia forsam in Imperio nondum possideant? de hoc consulendi sunt alij.*

Unâ, tertiâ de restantibus defalcata] *Ut sententiæ quæ in causis fiscalibus contributionem Camerae concernentibus quotidie publicari solent, ab omnibus maxime praxeos Cameralis Tyronibus (qui in eo ut sæpè hallucinantur) intelligi possint, exemplum earundem, junctâ ejus explicatione subjicio.*

In Sachen des Kayserl. Fiscals Elägern / wider Herrn Hugo Eberharden Bischoffen zu Wormbs / vnd Frau Mariam Eleonoram Pfalzgräffin bey Rheins beyde des OberRheinischen Crayses Außschreibens
de Für.

De modo exigendi Salarium Cameralium.

de Fürsten/Beclagte / *Mandati Executorialis sine clausula, in specie* die Statt R. R. wegen 4. newer Ziehler/ eines Rests im zweyten Termin. dann noch Acht verfallene Terminen zwölfften theils / ist ermelttem Kayserl. Fiscal sein der *declaration pœne* vnd *arctioren* halber beschehenes begehren noch zur zeit abgeschlagen/ sondern Dr. R. R. abermahligen Einwendens vngehindert glaubliche anzeig zuthun / daß der am 13. Decembris Anno 1658. ergangener Urtheil mit würcklicher vorgenommener Execution gegen die säumige Stände so wohl auff die von zeit des jüngern Regenspurgischen Reichschlusses verfallenen neuen als der zwölfften theils alter restanten halber ein völlig genügen beschehen sey / zeit zwey Monat *pro termino & prorogatione* von Amptes wegen hiemit angesetzt / mit dem Anhang / wo er solchem also nicht nachkommen wird / daß ermelte Herin Beclagte jetzt als dann / vnd dann als jetzt in die Pön berührtem *Mandato* einverleibt hiemit erkläret / fernere Proceß auch erkendt sein sollen / 2c.

Ad intelligendam hanc sententiam omnesq; similes ex recessu novissimo recolligendū, 1. daß des alten Aufstands der Cammergerichts Unterhaltungs Gelter allein $\frac{2}{3}$. theil in 12. terminen das ist / in zwölff à dato des letzteren Regenspurgischen Reichschlusses folgenden Franckfurther Messen nebenst denen auffjedwedere Weeß fälligen current neuen Ziehler von den Ständen zubezahlen sein / Muß also *Secundo*, Wie viel der rest eines jeden Standts *ante dictum recessum Imperij* gewes

De Judiciij Camerae Personis.

gewesen / *à questore Camerali* erforschet / 3. Derselbe in drey theile gelegt / deren theile zween (der ein theil eßiret,) *per 12. dividiret*, vnd also die Terminen gemacht werden.

Dieser Terminen sein nunmehr Ehlff / vnd auff künfftige Ostern des Jahrs 1660. der zwölffte verfallen / wenn also vorgesezte Urtheil heute dato den 24. Novembris des Jahrs 1659. oder nach lest gewesener Franckfurcher Herbstmeß *quod presupponendum*, publiciret were / hett die darinn bemelte Statt nach deren Inhalt an den 12. Ziehler der alten Restanten Drey / an den neuen Currenten von Messen zu Messen immerhin lauffenden Ziehler / Sieben bezahlt / außserhalb das ewan im 2. Termin, der neuen Ziehler einges in resto verblieben / darauff die Urtheil vnter anderen mit anweiset. Vnd ist nebenst bemeltem rest an den neuen Ziehler noch Vier an den alten

Acht schuldig / *de similibus simile Iudicium est.*

Quia

Quia perfecto jam opere Camera 13 Decemb. Anno 1659. ut & 9. & 19. Januarij An. 1660. per publicata communia decreta ratione recessuum oraliū in Audiētijs usitatorum, Ordinum paritionis & novarū terminorum præfixorum & collectorum, importandi mandati Procuratorij, præstandi Juramenti Appellationis, termini legalis celebrandarum audientiarum & similium, plurima respectivè, immutavit & noviter introduxit, quæ ut experientia docet, cursum ordinum submissionesque causarum mirabiliter accelerant ideo ne quid operi desit, & benevolus lector quid olim, & quid nunc circa ordines (reliqua enim ferè omnia immutata mansere) observatum & in praxi receptū sit, cognoscere possit, communia decreta non quidem uno contextu sed insertis interjectisque subsecutis Camera declarationibus adjicio.

Endtlich ist der gemeine Bescheid/
 weiln die Erfahrung bißher im Werck bezeugt
 daß die am 30. Octobris Anno 1655. mit
 ansetzung vnderchiedlicher gewisser Gerichtlicher
 Ordnungen beschehene fürsehung / zu erreichung der
 Römischer Kayserl: Mayst: unsers Allergnädigsten
 Zeit Herr

Herrens / wie auch gesamppter Chur: Fürsten / vnd Ständen des Reichs / in dem letztern Regenspurgischen Reichs Abschiedt / wegen abturs: vnd beschleunigung des Gerichtlichen Processes an diesem Känserlichen vnd des Heiligen Reichs Cammergericht außgetruckter intention, allerdings noch nicht zu länglich / sondern ander weiter mehrer Verordnung von nöthen seyn wolle.

§. 1. Daß es zwar Erstens noch zur zeit beyder am erstgemeltem 30. Octobris 1655. eingeführter abtheilung der vnterschiedlichen Gerichtlichen Ordnungen verbleiben solle / vnd mögen die Procuratores jedesmahls immediatè nach publicirten Brethen / was sich darauff gebührt / in ordine sententiarum, also auch coram Deputatis, wie herkommens / [a] handeln / jedoch daß nichts dahin gezogen werde als was vermög der Ordnung vnd Reichs Abschieden dahin gehörig: So viel aber die distinctionem terminorum præfixorum à collectis, seu collectorum à præfixis belangt / wird dieselbe hiemit vffgehoben vnd verordnet / daß hinführo die pro terminis per sententiam præfixis damahls angesetzter Ordnung allen vnd jeden terminis, siue collectis, siue præfixis, siue etiam legalibus, gemein vnd universal seyn / zumahln nicht meh: Partitionis, sondern Terminorum Ordo [b] genehdt werden solle.

[a] Wie herkommens / 2c.] (*Vigore Decret. de 9. Ianuarij 1660.*) außser dem Reproductions Recess in Appel- lation- Sachen soll alles anders utrimque tam in Reproductionis, quàm Sententiarum Ordine, vnd Coram Deputatis,

zars, durch mündliche Recess zu verhandlen annoch erlaube/jedoch daß dieselbe dem gemeinen Bescheid gemäß vffs kürzeste/ vnd nicht über drey Etnien lang gemacht seyen.

[b] Terminorum Ordo:] (*Vigor. Decret, de 12. vnd 12. Lan. 1660.*) *Post prestitam Cautionem* müssen die Gewäلت in *Ordine Terminorum*, vnd nicht in *Ordine Novarum* eingebracht werden; Also auch wann einer vff daß / so sein Gegentheil in *Ordine Terminorum* eingebracht / etwas zu recessiren hat / soll es ebenmessig in *eodem Ordine Terminorum*, wann ihn dieselbe erreicht/ beschehen.

§. 2. Zum andern sollen hinführo die *Procuratores* in denen Sachen/ die nach heutigem dato erst auß gebracht werden/ihre Vollmachten jedes mahl entweder in *originali*, oder *signirten Copiis*, wie sich gebührt / gleich in *primô reproductionis terminô*: Vnd zwar *Impetrantischer* vnd *Appellantischer* seihen (weil man so wohl zu einschickung des Gewalts/ als anderer Nothdurfft zeit genug / vnd vorher bey erlangung der Proceßen allbereit *de rato cavirt* gehabt) *sub præjudicio circumductionis termini*, oder *respectu absolutiois à Citatione* im Gerichte würcklich ein bringen: oder da solches an seihen der Citirten je nicht möglich/ denselben in ein: zwey: oder längst dreien Monathen einzubringen caviren: vnd sich des reservats vnd erbietens / die Gewäلت/ oder auch etwas anders/ was das seyn mag/ *ad Lecturiam* zu lieffern / gänglich enthalten: Da aber in solcher zeit der Gewalt nicht einkomet/ als daß in *Con-*

tumaciam, wie sich vermög der Ordnung gebührt /
procedirt werden solle.

§. 3. Ferner vnd am dritten solle in Causis Ap-
pellationum [c] hinfüro alles / was dem Appellan-
ten in primò terminò zu verhandlen vnd zu begehren
obliegt / nicht mehr mündlich / sondern durch einen iuss
kurzest als möglich / vnd distinctè in schriftten verfa-
ssen / dem Gegen-Procuratori (falls derselbe sich ab-
bereit angeben hette / oder sonst bekandt were) vorher
communicirten Receß / mit denen post Causæ inti-
tulaturam folgenden kurzen worten (Ubergib diesen
Reproductions Receß / sampt darin vermelten Kan-
serl. Processibus, und darzu gehörigen Beylagen / wie
auch einen General / vnd ad iurandū special Gewalt
lit: vel num: NN. handle vnd bitte wie darin / auch
(nemine comparente) Kuffen. Sonsten aber der
Gewälden vnd Beylagen sub lit: vel num: NN. re-
cognitionem) verrichtet werden. Worauff der Ci-
tirte alsobalden gleichfals mit kurzen worten erschei-
nen / sich oblauffs legitimirn oder in gesetztem höch-
sten Nothturfftis fall / auff die bestimpte kurze zeit / i.
2. oder längst 3. Monaten caviren: seine Exceptiones,
so Er ein zuwenden gemeine / mit angeheffter Even-
tual vnd anderer handlung / inhalts der Ordnung
vnd Jüngster Reichs. Constitution einbringen: die
gegnerische Gewäldt vnd andere Beylagen recog-
nosciren oder difficiren: [d] die Seinige gleichfals
zu recognosciren begehren: vnd der Impetrant sich
solcher recognition oder diffession halben ebenmäß-
sig in continenti erklähren: darauff auch / oder (wann
in Cau-

in Causis Appellationum ex adverso niemand er-
scheint) in Contumaciam das Juramentum Ca-
lamniæ[e] de non frivole appellando (wofern vi-
gore Privilegij es nicht hette coram Judice à quo ge-
schehen sollen: oder da der Judex ad quem ex rele-
vantibus Causis dasselbe in Camera zu præstiren bey
Erkennung der Processen gestattet hette)ohn erwartet
einiger Interlocutori, alsobalden würcklich ablegen:
vorher aber zu solchem ende sich jedesmahls zeitlich
in Cancellaria anmeldten / und seiner Principalen
Behahmen angeben sollte; vnd das bey deme im Jünge-
sten Reichs Abschiede versehenen præjudiciò deser-
tionis. Welcher aber nicht gleich in primò terminò,
sondern erst nach erkandtem Proclamato erscheinen
würde / der solle nicht allein die Contumaciam, wie
herkommens / sondern auch mit exhibition seines Ori-
ginal erscheinungs oder nicht erscheinungs Befehl-
lichs / oder dessen in Lectoria vidimirter Copen / sich
des verdachts / daß das erscheinen zu vorseßlicher pro-
traction der Sachen so lang differit worden seye / bey
seinem diesem höchsten Berichte gelaisten Pflichten zu
purgiren gehalten seyn; vnd im fall sich hierunter die
geringste vorseßliche gefahr erzeigen solte / gegen dem
Procuratore so wohl / als dem Principalen selbst /
gestalten umständen nach / mit ernstlichem einsehen /
wie sich vermög der Rechten gebührt / verfahren wer-
den. Welcher auch auff absterben der Haubt Parthen
im nahmen deren Successoren einige Rechtthängige
Sach reallumiren will / [g] der solle jedesmahl / ne-
ben einbringung gnugsamben Gewalts / zugleich sei-

ner Principalen qualification, krafft deren Sie zur Sachen kommen / anmelden / und in fällen / da die Gegentheil zu gleichmässiger reassumption citirt werden sollen / der Citation ad reassumendum inseriren lassen.

[c] Appellationum:] (*Vigor. Decr. de dato 9. Ian. 1660.*) ist verordnet: Daß die Reproductions-Recess allein in Appellation-Sachen deren weisläufftigkeit haben in Schrifften einzubringen verordnet / vnd auff andere sachen nicht zu extendiren; sondern alles anders *utrimq, tam in hoc, quam Sententiarum Ordine*, vnd *coram Deputatis*, durch mündliche Recess zu verhandlen annoch erlaubt / jedoch / daß dieselbe dem gemeinen Bescheide gemäß auff das kürzeste / vnd nicht über drey linien lang gemacht seyen.

[d] Recognosciren oder diffitiren:] (*Vig. Decr. de dato 11. vnd 12. Ianua. 1660.*) Die Recognitiones oder diffessiones so wohl der Gewäldt / als anderer Schrifften / sollen bey Straffe der Ordnung jederzeit in *Convincenti* beschehen / da aber erhebliche Bedencken vorhanden / mag man es in seiner nechst eygenen Ordnung zuthun vorbehalten / doch daß es alsdā würcklich geschehen; vnd sollen die erfolgende *recognitiones* von dem begehrenden *Procuratore* jedesmahls also bald & *unô verbô* acceptirt werden.

[e] Daß Juramentum Calumniæ:] (*Vig. Decr. den 11. vnd 12. Ian. 1660.*) Die *Procuratores* sollen bey ablegung der *Iuramentorum de non frivole appellando* jedes mahls vorher *caviren* / auch in allen bereits eingeführten Appellation-Sachen / worinn der special-Ge-
walt

wast *adjurandum* eingebracht / solch *Iuramentum* ohn-
erwarthet einigen *Interlocuti* zwischen dato vnd nechst-
fünffrigen 14. Martij, jedoch ohne nachtheil eines oder
deß andern theils erlangten *Præjudicij* ablegen / vnd
sich deßwegen in *Cancellariâ* bey zeiten anmelden.

[f] Alsobald würcklich ablegen /] (*Vigor. Decret.
de dato. 9. Januarij 1660.*) *Ratione Iuramenti Calumnie
de non frivole appellando*, läßt man es bey dem Jün-
gern Reichs Abschiede / vnd darauff eingerichteten
gemeinen Bescheide ohne vnterscheidt / ob der Appel-
lat erschienen / auch ob er *Exceptiones non devolutiones vel
desertionis* übergeben / oder nicht / verbleiben.

[g] Reassumiren will :] (*Vigor. decret. de 11. vnd
12. Januar. 1650.*) Die *Citationes ad reassumendum* seynd
wie vorhin *Iudicialiter* zubitten vnd zuerkennen.

§. 4. Vierdtens solle hinführo jedesmahls /
wann *Exceptiones* oder einige andere Handlung der
Ordnung gemäß *Gerichtlich* übergeben werden /
gleich von selbiger zeit an dem Gegentheill zur Gegen-
handlung / da Ihme ferner eine gebühren mag / vnd
zwar in denen Sachen / welche allbereit eingeführet /
oder zum wenigsten schon auß gebracht / vnd noch ein-
zuführen seynd / ein gemeiner terminus [h] von drey
Monaten zu 3. Monaten (als lang vom Richter kei-
ne andere Zeit bestimpt würde /) *præjudicialiter* lauff-
en In welchen Sachen aber erst nach publication
dieses gemeinen Bescheides vmb Proceß supplicirt
werden möchte / da soll jedesmahl zugleich *pro præfi-
xione termini legalis utriq; patri comunis* angehal-
ten / vnd bey Erkennung der Proceßten *pro distantia*

cujusvis loci von 1. 2. 3. oder höchstens 4. Monat zu wider eben so viel Monaten in Decreto, wie auch folgendes bey der Eingelen in expeditione Processuum in der Citation bestimmet: [i] Die supplicationes pro Processib⁹ nicht weniger als alle andere schriftliche handlungen von denen in der Sachen dienenden / sonderlich aber allhie in loco anwesenden Kayserschen Cammergerichts geschwornen Advocaten so wohl als vom Procuratore unterschrieben: Von den Partheyen aber post Exceptiones in primo termino productas, längst in so angesetztem termino legali ihre gebührende Gegenhandlungen / und zwar vnter keiner anderer intitulation, als / wie im Depositions- Abschied de Anno 1600. §. Aldieweil die in der 2c. versehen / nemlichen Replicarum, Duplicarum &c. ohnerachtet wie sie sensten von den Advocaten inscribirt worden seyn möchten: Zumahl von dem Advocato Causæ jedesmahl mit unterschrieben / [k] oder doch daß die Advocati extranei zum wenigsten in subscriptione Procuratoris mit benendi werden / producirt: Die Schriftwechselung aber in Causis Mandatorum [l] nicht über die Replicas: vnd in anderen Sachen nicht über die Duplicas inclusive (es were dann daß der Richter weitere Handlung nöhtig befinden / vnd per Interlocutoriam auferlegen würde) extendirt: Sondern in solchen der Ordnung gemessen Schriften utrinque alle Nothdurfft eingebracht: Vnd darauf / wie sich vermög der Ordnung gebührt / submitirt; Alles anders aber was die zahl der Ordnung [m] übereriff / [n] es seyen Schrift: an statt münd.

mündelichen: oder submissiv-gegen submissiv-Recess / oder was sonst sub quacunque alia rubricâ ferzner eingeschoben werden wolte / mit vorbehaltener Straff ab Actis verworffen / vnd in iudicando keines wegs attendirt / hingegen neben dem puncto Exceptionis jedesmahl in der Hauptsach eventualiter ebenmässig verfahren: oder existente irrelevantia Exceptionum, in Causa principali nicht desto weniger in Contumaciam non agentis, was recht ist / gesprochen werden; Gestalt die Procuratores sich hinwider aller vergeblicher repetitionen der vorigen Handlungen vnd Submissionen bey vermeydung ernstlichen Einsehens gänzlich enthalten sollen. Ihnen bleibet aber unverwehrt / Ihre terminos legales, præfixos, vel etiam collectos, ob sie wollen / zu anticipiren / vnd die ihnen obliegend oder gebührende Handlung ante terminum, wann die Ordnung an Sie kommet / zu übergeben. Beneben aber würd das eigenwillige prorogation bitten / so wol coram Deputatis, als in andern Ordnungen / bey unaußbleiblicher harter Straff: Ja den Protho- vnd Notarijs dieselbe ad Prothocollum zubringen / verbotten; Vnd prorogation zu bitten nicht anderst / als ex Causis iustis, iisque probatis, zugelassen; Da auch schon einiger Befehl derentwegen producirt, die Causæ allegatæ aber entweder nicht relevant befunden / oder zum wenigsten bey einbringung der bevorhabender Handlung / wie Recht / nicht probirt werden solten: So würd es doch nicht geachtet / sondern der terminus nicht desto weniger pro purificato angenommen / und mit vorbe-

behaltener Straff gegen dem begehrenden Procuratore, [o] in der Sachen / wie sich gebührt / procedirt werden.

[h] Ein gemeiner Terminus,] (*Vigor. Decr. de 9 Ian. 1660.*) In denen Sachen / da der Terminus entweder allbereit verflossen / oder nechstens verfließen möchte / die Handlung aber Ihnen noch nicht zukommen / derentwillen vor verfließung dreier Monaten von dem 13. Decembris jüngsthin / als à die *Publicati Decreti* anzurechnen / also biß auff den 14. nechstkünftigen Monats Martij niemands gefährdet werden solle.

(i) Verf. In welchen Sachen / voc. bestimmt / 2c.] (*Vigor. Decret. de 9. Ianuar. 1660.*) Was *ratione Terminum Legalis in Novis processibus* verordnet worden / solches ist nicht auff daß ienige / was einem oder dem andern theil *in primò terminò* einzubringen obliegt / sondern auff die nachfolgende Handlungen zuverstehen / vnd ob gleich einer *juxta nuperum Recessum Imperij ante reproductionem Prorogationem legitimè* gebetten / ist er jedoch *in primò terminò* zuerscheinen / seine fernere nohtdurfft aber / *petitâ taliter prorogatione*, in *Ordine Terminorum* einzubringen schuldig.

(k) Von dem Advocato, unterschrieben /] (*Vig. Decr. de 9. Ian. 1660.*) Der *Advocatorum* erforderete *Subscriptiones* belangend / bleibt es bey dem gemeinen Bescheid / jedoch / daß der Ehr. Fürsten / vnd Ständen verpflichte würckliche Råhrel so viel ihrer Herren Rechtserligungs-sachen betrifft / davon aufgenommen seyn sollen / *salvo tamen pro circumstantijs occurrentibus* *ludicis arbitrio*.

(l) Verf.

(l) Verf. Die Schriffwechselung/ibi, in Causis Mandatorum,&c.) (*Vigor. Decret. de 9. Ian. 1660.*) dieses Verbott/*in causis Mandatorum* nicht *ultra Replikas* zuhandlen/verstehet sich allein/*ad Causas Mandatorum sine Clausulâ.*

(m) Verf. Alles anders/ibi, die Zahl der Ordnung/2c.) (*Vigor. Decret. de 9. Ian. 1660.*) Wegen der *supernumerari* Handlung bleibt es bey dem gemeinen Bescheide / vnd wird der Richter / ob weitere Handlung nöthig / oder nicht / von selbstem befinden / vnd *in eventum interloquiren.*

(n) Was die Zahl der Ordnung übertrifft/2c.] (*Vigor. Decret. den 11. vnd 12. Ianuar. 1660.*) Über die Zahl der Ordnung solle einige Handlung nicht mehr *productirt* werden; Wann aber die *Procuratores* dergleichen allbereit bey handen haben / oder *ante 14. Martij* nechstkünfftig von ihren *Principalen* einige noch eingeschickt werden / mögen sie es biß vff jetztgedachte zeit jeder in seiner Ordnung wohl anzeigen / sollen aber mit der *production* zu rüch halten / so lang der Richter dieselbe *per Interlocutoriam* nicht zuläßet / nach mehrgedachtem 14. Martij aber bleibe auch solche anzeig verboten.

(o) Straff gegen dem begehrendem *Procuratore*:] (*Vig. Decr. de 9. Ian. 1660.*) Wo der *Procurator* *ratione petita prorogationis* keine schuldt hat / wird er sich auch keiner Straffe zubefahren haben.

§. 5. Zum Fünfften / würd so wohl in Ordine Terminorum, als in der gemeinen Ordnung Novarum genandt / das mündliche recessiren vnd andi-
ren der

ren der Procuratorum im Bericht gänzlich abge-
 schafft vnd verboten: Hingegen aber verordnet/das
 ein jeder Procurator der jenigen Sachen / darinn Er
 pro observatione suorum terminorum etwas einzubringen
 benötiget vnd willens ist / eine richtige Specification
 (p) zeitlich / auff ein oder mehr bögen Papier
 verfertigen: Vnd bey einer jeden Sachen den Re-
 cess / welchen Er derentshalben vor dieser neuer Ver-
 ordnung mündlich zuhalten gehabt hette / mit kurzen /
 vnd diesen vngesährlichen Worten (q) (übergib die-
 se Replicas, Duplicas &c. handle vnd bitte wie da-
 rinn: oder auch Documentum partitionis, Rotulum,
 &c. lasse es dabey) derselben inseriren: Solche speci-
 fication in triplo, rein / leslich / vnd correct, (r) zu
 halten blatt / (s) abschreiben lassen: Vnd alle drey
 Exemplaria, biß die Ordnung an ihn kömet / in bereit-
 schafft halten: Alsdann die zwey Exemplaria, von
 ihm eighändig unterschrieben / ins Bericht über-
 reichen: vnd das dritte Exemplar offentlich / lauth /
 vnd verständlich ablesen: Dabeneben auch bey einer
 jeden Sach / was er also ablieset / vorher in scheda se-
 paratâ extrahirt, sampt dem einen Exemplari der je-
 nigen Schriftlichen Handlungen / welche dem Ge-
 geneheil zucommuniciren seynd / ihm dem Gegen-
 Procuratori (t) zu handten stellen: der Gegen-Procu-
 rator aber das ablesen keines wegs interrumpiren:
 noch das wenigste dagegen recessiren: Viel weniger
 ad proximam vel secundam (welches hiemit durch-
 gehend ganz abgestellt vnd verboten wirdt) dilation
 begehren: Sondern seine gezimende Nothturfft in
 obbeden.

obbedientem termino legali, oder auch anticipato, doch in seiner eygenen Ordnung (u) auf gleiche weiß Gerichtlich einbringen solle. Wann aber etwan Original-Beylagen / Gewäldt / oder andere Documenta Originalia einkommen / deren recognitio in dem abgelesenen kurtzen Receß begehrt worden / So soll der Procurator ex adverso dieselbe in continenti recognosciren oder diffitiren; Also auch wann von Schrifften etwas / so über die zahl der Ordnung / oder termino purificato, producirt werden wolte / Es gleichfalls in continenti bey straff der Ordnung / wider sprechen / vnd die Handlung zu verwerffen begehren: Wie nicht weniger Contumaciam, auff deren accusation, realiter purgiren: Oder da einer auff die einkommene Schrifft also bald purè submittiren wolte / solches thun. (w) Welches alles in denen ad Judisium übergebenen Specificationibus der abgelesenen kurtzen Receßen per Proto- vnd Notarium ad marginem per verba (D.N. recognovit vel diffessus est, Item / D. N. begehrt als über die zahl der Ordnung / oder termino purificato einkommen / zu verwerffen: Item D. N. purgavit contumaciam: Item D. N. purè submittit per generalia) adnotirt (x) werden solle.

(p) Specification,] *Vigor. Decret. de i. vnd 2. Ian. 1660.*) Vmb mehrer richtigkeit willen / solle ein jeder Procurator seine Specificationes mit den numeris: prima, secunda, tertia, quarta, &c. specificatio seu ordo terminorum vel Novarum quotiren / vnd seinen Nahmen jedesmahls auch in principio exprimiren.

(q) Mit diesen ungefährlichen Worten:] *Vigor. Decret.*

Decret. de 11. vnd 12. Ian 1660.) Wann in eadem causâ in diversis punctis, oder inter diversas personas zu handeln/ solle ein jeder Punct vor dem andern per lineam novam abgesondert vnd distinguirt werden.

(1) Rein/Läßlich vnd Correct. &c.) (Vigor. Decret. de 11. vnd 12. Ian. 1660.) Es sollen die Exemplaria specificationum vorher collationirt, rein/sauber/correct, vnd gang gleichlautent / zumahl alle confusion bey der Registratur zu verhüten / vff jedes folium deß einen / nicht weniger oder mehr / als deß andern Exemplars geschrieben werden / vnd die Procuratores sich keines wegs darauß verlassen / als wann die discrepantia erst im Gericht / oder vff der Canklen solten corrigirt werden mögen.

(s) Zu halben Blat:) (Vigor. Decr. de 11. vnd 11. Ian. 1660.) Der Procuratorum specificationes Recessuum sollen nur zur halben Blaten geschrieben / vnd in margine so geraumer plas gelassen werden / damit was der gegen. Procurator in jetztgedachten vier: vnd nunmehr fünf Puncten kurz anmeldet /füglich dahin verzeichnet werden möge. Deß gleichen / so solle niemahlen die rubric in una, vnd der recess in altera facie pagine, sondern beedes allezeit in eadem facie geschrieben werden.

(t) Gegen-Procuratori &c.) (Vigor. Decret. de 11. vnd 12. Ian. 1660.) Die Procuratores sollen zu eingang eines jeden Recessus den Procuratorem nennen vnd anrufen / demselben auch / wie in gemeinem Bescheide verordnet / den ihne angehenden Recess alsobald communiciren / vnd kein Extractus erst auß der Canklen begehrt werden.

(u) Doch in seiner Ordnung:) (*Vigor. Decret. de 9 Ian. 1660.*) Ob wohl Anno 1655. alle Handlungen / so etwan in die Reproductions oder hievorige Partitions-Ordnung gehörig gewesen / indifferenter auch in Ordine Novarum einzubringen erlaubt worden / so ist doch solches dahin geändert / daß hinführo was zu handeln vorkommet / ein jedes in gehöriger seiner Ordnung allein eingebracht werden solle.

(w) Solches thun:) (*Vigor. Decret. de 11. vnd 12. Ian. 1660.*) In Ordine Novarum & Terminorum sollen sich die Procuratores allen gegen-recessirens außerhalb der in gemeltem gemeinen Bescheide außgedruckten vier Puncten gänglich enthalten; Jedoch mögen sie / wann ex adverso actorum publicatio & communicatio begehrt wird / darein und verbo consentiren.

(x) Adnotirt, &c.) (*Vigor. Decret. den 11. vnd 12. Ian. 1660.*) Wann ein oder anderer Procurator auff die / auß des andern Procuratoris specification abgelesene recess in vorbedeuten vier vnd numehr fünff Punctis etwas vorbringer / solle es dergestalt beschehen / damie die Proto-vnd Notarij es in die specification gebührllich eintragen können; Gestalten auch der Procurator, an deme die Ordnung / im lesen die discretion brauchen sollen / damie sie die Proto-vnd Notarij nicht zuviel überheltet werden / sondern so wohl sie / ob die Exemplaria gleichlautent / als auch der Leser / ob die Producta vnd alle Beylagen realiter eingeben / sehen / auffmerckett können.

§. 6. Gleiche Warnung hat es zum Sechsten mit der Ordnung Novarum daß die Procuratores sich

sich zu derselben / gleich wie anjers de ordine Terminorū, angezeigt worden / mit verfertigung einer richtiger Specification aller deren Sachen / darinn sie in Novis zuhandlen haben / gefast machen: Die Receß / welche also abgelesen werden müssen / auff's aller kürzeste / vnd daß de meritis Causæ das geringste nicht darinn berührt noch eingemischt / auch solche Receß auff's höchste über drey Linien nicht lang seyen / einrichten: Vnd diese Specification ebenmässig zusammen vnd in triplo zu halbem blatt abgeschrieben / in bereitschaft halten: Vnd so bald die Ordnung einen jeden erreicht / zwey derselben Exemplarien nicht weniger engenhändig unterschrieben / ad Prothocollum übergeben: Das dritte / wie oben vermeldet / ablesen: vnd jedem der Gegen-Procuratorn, was Ihme davon gehühret / alsbalden per Extractū zustellen: auch (außerhalb der zugleich begehrten vnd in continenti darauff folgender blossen recognition oder diffession der einkommener Originalien: Verwerffens begehörung: Purgation Contumaciæ vnd vnconditionirter submission) nichts dargegen recessiret: Sondern wann dem Gegentheil was hierwieder zuhandlen gebührt / solches auff seine eigene nachstfolgende Ordnung / (y) oder ad terminum legalem competentem, vel ejus anticipationem supramemoratam verschoben werden solle.

(y) Vff seine nachstfolgende Ordnung:) Vigore Decreti de 9. Ian. 1660.) Das Anrufen vnd Accusationes Contumaciæ in des Gegen-Procuratoris Ordnung fünfzig zu unterlassen / sondern hat ein jeder der andern

ändern / so den *Terminum* vñgehandlet verfließen las-
set / erst in seiner eygenen Ordnung zu *Contumaciren* /
vñd seine befindende Nothdurfft zuverhandlen.

§. 7. (z) So viel aber Siebendens die mehrges-
melten 30. Octobris, Anno 1655. beschene abthei-
lung deren pro quovis ordine angelegter Stunden
belange; Die wird hiemit in so weit geendert / daß an-
lezeit am Nachmittag / wann keine Brithel publicirt
werden / die Audiens gleich mit der Ordnung Repro-
ductionis: Sonsten aber die Reproductions-Ordo-
nung post ordinem *sententiarum* angefangen / vñd
eine ganze Stunde continuirt; Alsdann auch ein
Stunde in *Novis*: In Ordine *Terminorum* aber uf-
que ad finem *Audientia*, auff maas vñd weiß als
oben enthalten; Da aber die eine oder andere Ordo-
nung ante lapsum horæ eidem assignatæ vñter allen
Procuratorn herumblausen / vñd in denselben nichts
mehr zuhandlen übrig sehn wirdt / alsdann gleich
in der andern nächstfolgenden Ordnung fortgefah-
ren: Vñd die Vormittägige Stunde des Montags
vñd Sambstags ebenmäßig in ordine *Termino-
rum*; gehandelt werden solle.

(z) Ad totum hunc §um Septimum:] (*Vigore
Decr. de 19. Ian. 1660.*) Demnach in fortsetzung der
durch die am 13. Decembris nächsthin publicirten gemei-
nen Bescheidt gemachter disposition sich außereit im
werck erzeiget / daß man so vieler zeit zu den Gericht-
lichen *Audientien* / an diesem Kayse-lichen vñd des Hei-
ligen Reichs Cammergerichte nicht mehr von nöhten /
als werden forderist die vormittägige Montags vñd

Bu u

Sambst.

Sambstags, wie auch die Nachmittägige Diensttags, vnd Donnerstags, Audientien / biß auff anderwerte Verordnung eingestellt; jedoch wann am Montag oder Mittwoch wegen einfallender Ferien kein Gerichtstag were / so soll die Audienz allerwegen den nächstfolgenden Dienstag vnd respectivè Donnerstag / also auch wann der Freitag kein Gerichtstag were / alsdann an vorhergehendem Donnerstag dafür gehalten werden.

§. 8. So dann vnd zum Achten sollen die Partheyen vnd deren Sollicitatores sich deß täglichen nach, vnd überlauffens deß Herrn Cammer Richters / Præsidenten vnd Beyfügern / in den Häusern / auff der Gassen / vnd vor der Rath Stuben mit überreichung der Zetteln / vnd sonst / hinfürs enthalten; Hingegen aber mögen die Procuratores oder die Partheyen in denjenigen Sachen / welche also starck getrieben werden / vnterweilen / etwann in 4. Wochen / zu 14. Tagen / oder meistens in der Wochen einmahl / dem Herrn Cammer Richter / Præsidenten / oder abwesende derselben / deme Ihre vices verwaltenden Beyfügern / ein Memorial, darinn Status Causæ, was es betreffe / ob vnd wann darinn ad definitivam: oder in quo puncto ad Interlocutoriam submittirt / auff fürgeste enthalten / extrajudicialiter übergeben.

§. 9. Schließlich vnd am Neunden / werden die Procuratores alles Ernsts erinnert / daß Sie Ihre Prothocolle vnd darauß gezogene Manualia, in guter richtigkeit vnd complet / mit allem fleiß halten / vnd sich nicht mehr / wie eine zeithero / auff das Gericht.

richeliche Prothocollum, so allein für das Gerichte vnd den Richter gehalten wird / deswegen auch künfftig Ihnen vnd den Parthenen oder deren Sollicitatorn so leicht / vnd außser den höchsten Nothturfftso fallen / ad inspiciendum nicht mehr communicirt oder fürgezeigt werden solle / verlaßen ; Darbeneben aber sonderlich in besuchung / abwarthung vnd verhaltung in den Gerichtlichten Audientien deme am 21. Junii Anno 1625. eröffneten gemeinen Bescheide aller dingen mit fleiß vnd eyffer nachkommen / auch alles anders bey Ihren Pflichten / damit sie dem Gerichte zugethan vnd verwandt / nach anleitung der Cammergerichts Ordnung / Memorialien / Visitationen vnd Deputations Abschieden / auch hievorigen gemeinen / vnd in specie dieses Bescheides / thun vnd handeln sollen / was zu schleuniger befürderung der Gerichtlichten Audientien vnd Ordnungen in einigem weg erspriesslich seyn mag ; Vnd solches alles bey ernstlicher vnaußpleiblicher in der Ordnung vnd Reichs Constitutionen sonderlich im Jüngsten Regenspurgischen Reichs Abschiede (§. 92.) versehenen schweren Geldt Straffen ; auch nach befindung Ihres übersehens vnd Verbrechens / mit veränderung vnd gänglicher Absetzung Ihres Standes, Darnach sich ein jeder zurichten / vor Schimpff vnd Schaden zuhüten.

§. 10. [Aa] Vnd solle dieser gemeine Bescheid vnd darinn oben beschehene fürsehung / ad primam post instantes ferias Natalitias ihren Anfang nehmen / vnd biß auff Aller höchstgedacht Ihro Kaysersl. Mayst.
Duu ii

Majest. vnd gemeiner Ständen/ deren Visitatores/
oder auch eines Collegij Cameralis anderwerts Ver-
ordnung in allen vnd jeden Puncten strictè observirt
werden. Publicatum Spira. 13. Decembris An-
no 1659.

Johannes Nicolaus Becht/
Judicii Imperialis Camerae
Protonotarius.

(Aa) Ad totum §. Decimum:] (*Vigor. Decr. de 9.
Januar 1660.*) Man läßt es darben/daß der gemeine
Bescheide gleich jeto in primâ Audientia post serias Na-
talias hinführo strictè observirt, vnd von den Procura-
toren die Handlungen / damit sie gefaßt / demselbets
gemäß eingebracht werden sollen. *Cum modera-
tione tamen, ut supra ad § 4. Verb. ein
gemeiner terminus.*

* * *

Extractus Senatus Con-

sulti 3. Martij Anno 1660. in Im-
periali Camerâ Lati.

Somit aber solches desto fügli-
cher eingerichtet / vnd daß über deme ein Re-
pertorium in der Leseren vmb so richtiger be-
griffen / vnd gehalten werden könne / were allen Pro-
curatoren zu befehlen / daß jeder derselben ein Desig-
nation aller seiner Submittirter Sachen / welche von
den Parthenen noch getrieben werden / mit Anzeig/
wann / in welchem Jahr / Monat vnd Tag / vnd in
welchem Puncto, oder ob definitivè darinn Submit-
tirt, fertige / bey jeder Sachen mit wenig Worten / was
es betreffen thue / exprimiren / vnd fürdersamb ad Col-
legium, vnd in die Leseren / also in duplo übergeben.

Die Sollicitatores sonst belangendt / were vn-
ter den jenigen / welche von einem oder anderem Chur-
Fürsten oder Standt / wie auch von privat Parthey-
en / ihre anhangende Sachen zu sollicitiren engen hie-
her abgeordnet / vnd deßwegen dem Herrn Cammer-
Richter / Præsidenten / oder Vice-Præsidenten ihren
Befehl (so man ihnen / nach deme daß Exhibitum
von den Notarijs in eine absonderliche Verzeichnuß
annotirt sein wird / wol wider außfolgen lassen kan)
exhibirt haben / vnd zwischen den jenigen / welche sich
bestän-

beständig alhie in loco vffhalten / die Sollicitatur
 aber vielerley Sachen an sich ziehen / ein vnterschiedt
 zuhalten / auch keinem wer der ist / daß geringste in
 Cancellariâ vel Lectoriâ nicht zu zeigen / oder zu
 communiciren / er habe dann sein Befehl / wie erst
 erwehnt / gebührend vffgelegt / welchen falls denen en-
 gen geschickten / da sie etwas in Protocollo oder in ei-
 ner andern Schrifftlichen Handlung zu inspiciren
 von nöhten haben / solche stück doch nicht anderst als
 in præsentia zum wenigsten eines Lesers / vnd in ipso
 loco vor der Leseren die Inspection, keines wegs aber
 mit sich nachher Hauß zunehmen / oder abzuschreiben
 gestattet werden mag; denjenigen aber die nicht en-
 gens hieher geschickt / solle ad inspiciendum, oder zu
 einigem andern Ende / gar nichts communicirt wer-
 den / es beschehe dann mit wissen / willen / vnd in bey-
 sein des Procuratoris Causæ, oder es were sach / daß
 einer von der Parthen ebenmäßig ein befehl / vff. vnd
 solche Ursachen glaublich anzeigen würde / daß der
 Herr Cammer Richter / Præsident, oder Vice-Præsi-
 dent, oder auch Referens Causæ ein anders zuerlau-
 ben nöhtig fünde.

Johannes Nicolaus Becht;
 Judicij Camerae Imperialis
 Protonotarius.

JUDICII

Camera Imperialis

PERSONÆ

In præfenti, &c.

J U D E X

GUILHELMUS D. G. Marchio Baden-
 densis & Hochbergensis, Comes in Spon-
 heim, &c, &c. Imperialis Camerae Judex, Ju-
 ravit 1. Julij, Anno 1657.

PRÆSIDES.

PHILIPPUS SALENTINUS, Comes de
 Manderscheide/2c. Juravit 16. Aug 1648.

JOHANN EUSEBIUS Sutter / Comes de
 Kirchberg, Weiffenhorn, &c. Jur. 25 Jun. 1649.

PHILIPPUS Comes à Leyningen / vnd Rixin-
 gen / Herr zu Wefterburg / deß Heiligen Röm.
 Reichs Semper Frey/2c Jur 13. Augusti, 1658.

Vuu 3

ASSES.

ASSESSORES.

MOGUNTIACI.

GEORGIUS Köberlin Doctor, 13. Novem-
ber, 1654.

TREVIRENSES.

JACOBUS Bänder / Doctor, 1.
September, 1658.

AGRIPPINENSES.

CONRADUS Esch / Doctor,
25. Junij 1638.

JOHANNES WILHELMUS à Rœff / E-
questr. Ord. 3. Septemb. Anno 1655.

Hi alternant
in præce-
dent, &c.

BAVARICI.

CAROLUS AUGUSTUS Baro à Leubelfing/
Serenissimi Electoris Bavarix Cubicularius, &
Consiliarius, præsentatus ab illo, tanquam E-
lectoralis Bavaricus, Jur. 12. Martij An. 1657.

SAXONICI.

HEINRICUS ACHILLES Buewinothaus.
sen à

sen à Wallmerodt / Sacr. Rom. Imp. immediat.
equestr. Ordin. in Sueviâ, Tractûs ad Nicrum,
nigram Sylvam & Ortenaw, præsentatus à
Sereniss. Elect. Saxon. Juravit, 5. Julij, 1652.

BRANDENBURGICI.

PALATINI.

CÆSARÆI.

AUSTRIACI.

BURGUNDIONES.

JACOBUS MUNERICUS BRO-
QUARD, Doctor, 25 Junij, 1656.

FRANCONICI.

GEORGIUS FRIDERICUS Mohr / Do-
ctor, 2. Martij, 1640.

1048

JVDICTI CAMER.

GOTTLOFF de BRUYN, Dr. 4. Octob. 1651.

BOIJ.

JOANNES SALENTINUS Faust / à
Stromberg / Sacr. Rom. Imp. immediat. e-
questr. Ordin. Rhenensis Superioris & Infe-
rioris, præsentatus à Sereniss. Elect. Bavariæ
Maximilianô piæ memoriæ, tanquam Circuli
Bavarici præfecto, Juravit 4. Julij, 1625.

SUEVI.

DAVID Bayer / Doctor, 3. December, 1655.

JOHANN-JACOB Oppenheimer / Doctor,
1. December, 1658.

RHENENSES PRIMI.

JOHANN MELCHIOR Steinhauffer / Lt.
11. October 1658.

RHENENSES SECUNDI.

SAXONES SUPERIORIS
CIRCULI.

SAXO-

SAXONES INFERIORIS.

CIRCULI.

JOHANN SAMUEL Brunner/Doctor, 17.
Augusti, 1658.

PRÆFECTUS TABULARIORUM.

JOH-CONRAD Albrecht/von Lauterburg/Dr.

GENERALIS FISCALIS.

PHILIPPUS WERNERUS von Emme-
rich/Dr. 18. Februarij, 1646.

ADVOCATUS FISCO.

JOHANN-BALTHASAR Harsenset/Lt. 1645.

ADVOCATI ALII.

Johannes Bösch/Dr. Juravit 14. Martij, 1646.

Johann-Iaac Andler/Dr. 27. Febr. 1648.

Johann-Heinrich Steis/D. cod.

Johannes Arnberg/Dr. 5. Julij 1649.

Constantinus Bertram/Dr. 28. Martij, 1650.

Johann-Strich Dürr/Dr. cod.

Tobias Ulricus von Gilschen/Dr. 7 Febr. 1651.

Georgius Philippus am End/Dr. cod.

Johann Scherer/Dr. 23. Augusti, 1654.

Bernhard-Diterich Zythopæus genant Braver/D.
6. Julij 1657.

Henrich Zinck / Dr. 6. Julij, 1657.

Moris Wilhelm von Gölchen / Dr. 10. Decembris,
1657.

Friederich Erhard / Dr. 10 Decemb. 1657.

Reichard Capp / Dr. 10. Decembr. 1657.

Gabriel Frölich / Licent 10. Decembr. 1657.

Wilhelm Franz Esch / Lic. 3. April. 1658.

Johann Eyckradt / Lic. 19. Junij, 1659.

Johann Ulrich Wendtke / Dr. eod.

Ulrich Henrich Stieber / Dr. eod.

Ruderic Argen / Dr. eod.

Herman Manstater / Lic. eod.

Johann Marx Giesebier / Dr. eod.

ADVOCATI ET PROCURA- TORES ALII.

Georgius Bell / D. 28. Augusti, 1621.

Jonas Eucharis Erhard / Dr. 12. Martij, 1628.

Johann Ulrich Stieber / Dr. 4. Julij, 1633.

Johannes Waltraff / Lic. 16. Septembr. 1638.

Johann-Georg von Gölchen / Dr. 7. Januarij, 1646.

Bernhard Henning / Licent. eod.

Jacob Friederich Kuehorn / Dr. 5. Julij, 1649.

Paulus Gamps / Dr. eod.

Johann-Carol Mueg / Dr. eod.

Wilhelm Moessel / Dr. eod.

Johannes Hansen / Licent. eod.

Johann Kolmann / Dr. eod.

Ulrich Daniel Kuehorn / Lic. 31. Junij, 1654.

Christopff Kögel / Dr. 31. Junij, 1654.

Johan

Johann-Niclaus Hön / Dr. eod.
 Abraham Ludwig von Gölchen / Dr. 31. Jan. 1654.
 Frans Eberhard Albrecht / Lic. 31. Jan. 1654.
 Johann-Leonhard Schomardts / Lic. 14. Febr. 1656.
 Wilhelm Heinrich Boll / Dr. eod.

PROTONOTARII.

Wolfgangus Heyler / 10. Maij, 1644.
 Johann-Nicolaus Becht / Dr. 1. Decembr. 1653.
 Henrich Kayser / Dr. 10. Decembr. 1656.

NOTARII.

Kilian Barmann / Registrator, 18. Aug. 1653.
 Otto Henrich Vomelius Stapert.
 Johann-Conrad Albrecht / 7. Jan. 1657.
 Henrich Drenmüller / 10. Decembris, 1658.
 Johann Ignatius Schildt / 2. Januarij, 1659.

NOTARIUS FISCI.

Eberhard Jung / 2. Januarij, 1659.

LECTORES.

Hermannus zum Hols.
 Johann-Adam Niederer.

Hon-

1052 JVDICI CAMERÆ
Henricus-Julius Seiblm.
Wendelinus Stumpff.

MEDICUS.

Johann-Endwig Lucius, Dr.

QUÆSTOR.

Johannes Lindemeyer.

RECEPTOR.

Johann-Jacobus Krebs.

M. NUNCIORUM.

Johann-Thomas Reichardt.

INGROSISTÆ.

Georgius Wunderlich / Anno 1636.
Peter Kneutigen, 7. Julij, 1643.
Marx Selzer / 4. Junij 1656.
Wilhelm Liehr / 17. Augusti, 1657.

COPISTÆ.

Johann-Erhardt Kuhlbrunn / 3. Augusti 1640.
Johann-Philipp Knöller / 1644.
Philipp Hamman / 15. Octobris, 1657.
Sebastian Gleich / 15. Julij 1659.

MINI.

IMPER. PERSONÆ.
MINISTER CANCEL-
LARIÆ.

1053

Henrich Geiger / 13. November, 1655.

PEDELLI.

Christoph Heile / 17. September. 1631.

Sebastian Gerb / 10 Octobris, 1655.

NUNCII EQUITES.

Martinus Sutor. N. P.

Christoph Franck.

Philip Straub.

Andreas Lieht.

Peter Bengande.

Geörg Dickmann.

Johann Jacob Becker.

Herman Baumhoff genandt Jonas.

Emanuel Meyer.

Peter Bentnecht.

Thomas Bangardt.

Andreas Wendner.

NUNCII PEDITES,

Heinrich Merkig.

Andreas Großkopff.

Johann Schmidt.

Adam Weickel.

Johann Stephan Ramstatter.

Jodo-

Jodocus Mantius.

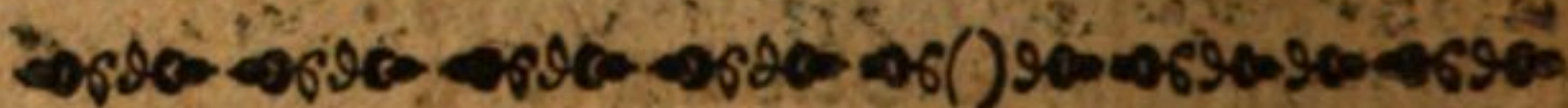
Johann Peter Cyrus.

Christoph Ruffel.

Sebastian Todt.

Leonhard Lenz.

Johann Würz.

Alte gewöhnliche Taxa Laborum.

ADVOCATORVM.

Sl.

Gr.

Labores eorum Judicis arbitrio taxantur.

Der Advocaten bey der Sachen angewandter Fleiß / Arbeit vnd Geschicklichkeit zuschätzen / steht auff Vermuthung des Richters vnd Referenten.

Consiliorum Jureconsultorum plerumq; ratio non habetur: Rahtschlag vnd Belährungen bey Rechtsgelehrten / so gemeinlich ad Acta zu Registriren / extrajudicialiter eingeschoben oder einbracht werden / sind bißhero nicht taxirt.

PRO-

PROCURATORVM LA-
bores taxantur hoc modo.

Flor.

Cr.

Supplicationis conceptio: Ein Supplication zu stellen.

i.

Mandatum Procuratorium: gewalt zu stellen.

i.

Sententia definitiva: Endurtheil.

Sententia vim definitivæ habens, so krafft einer Endurtheil hat.

i.

Primus Recessus, vor den ersten Recess oder Vortrag darin eine sache eingeführt wird.

30.

Productio copiarum seu exempli Mandati generalis: Wann Copien gemeinen Gewalts vorbracht.

30.

Oblatio Libelli: Wann die Elagschrift vorbracht wird.

30.

Litis contestatio.

30.

Interlocutoria majoris momenti pro ipsis lata: Ein namhafte bey Urtheil / so er vor seine Parteyen erhelet.

30.

Interlocutoria Communis: gemeinen Bescheidt.

15.

Recessus vulgaris: gemein Recess.

15.

Recessus inutilis, rectorius & ubi petitur ad proximam non taxatur: Ein Recess wider die Ordnung gehalten vnd verworffen /

oder

1056 TAXA LABOR. COMMISSAR.

oder da ad proximam gebeten:
Nichts.

Conclusio finalis; So ein Sach
mündlich beschloffen.

Pro quolibet folio Copiarum: Vor
ein jedes Blat/so abcopirens von,
nöhten.

Æstimatio Epistolarum, aliorumq;
Extraordinariorum laborum ar-
bitrio Judicis committitur: Miß-
siven vnd andere extraordinari
Arbeit der Procuratorum steht
nach gutdüncken des Richters
vnd Sachen gelegenheit / son-
derlich wo solche designirt, zu ta-
xiren.

Arithæ datæ non taxantur: Haff-
geld hat man bißhero nicht taxirt.

Moderatio designationis expensa-
rum judicialium in arbitrio Judi-
cis consistit, inferunturque Pro-
curatoribus: Gerichtliche gemäße-
sigte Unkosten werden gemeinig-
lich den Procuratoribus zugeeng-
net vnd bezahlt.

COMMISSARIO RVM
Labores.

Commissario dum abest, dumque
Rotulum confert, quotidie, & in.

Flor.

Gr.

30.

2.

Super

TAXA COMMISSAR. LAB.

1057

super in singulos testes adjudica-
tur.

St.

Er.

Pro denunciatione semel.

I.

Pro certificatione semel.

I.

Pro testium Citatione.

I.

Pro Rotuli Subscriptionē & Sigil-
latione.

I.

Pro transumptione Instrumenti.

I.

30.

Pro alijs transumptis documentis
in singula folia: Vor andere ge-
meine Brkunden: als Rechnun-
gen / Quittiven zu transumiren
von jedem Blat /

8.

Für einen Taggedul zuschreiben

5.

Pro Copia Commissionis articulo-
rum, vnd anders / so den Parthey-
en zugeschickt werden / von jedem
Blat

4.

Pro examine in mundum sufficien-
tibus lineis conuerso pro folio-
rum ratione: Zeugen verhörnuß
einzubringen / so es gute volle blät-
ter / von jedem Blat

3.

Sonsten nur da sie weitläufftig ge-
schrieben

2.

Pro ligatione seu capsulis nihil ta-
xatur: Schnür vnd Binderlohn
wird in die Tax gezogen / vnd nicht
in acht genommen.

Adjuncto Notario taxatur dimi-

Xxx

dium

dium quod Commissario: Dem
zugefegten Notario, si ejus Labo-
res taxandi veniunt, wird halb so
viel taxirt als dem Commissario.
Alijs Notarijs, si qui à Partibus ad-
junguntur; item Commissariorum
scribis nihil taxatur.

Flor.

Et.

**TAXA ACTORVM PRIOR-
VM.**

Taxa Actorum Priorum Instantia-
rum pro unoquoque folio com-
pressius scripto: Wann sie voll-
kommenlich geschrieben / ut dictum
est de Rotulis, drey oder vier
Creuzer.

Pro sigillatione Actorum priorum
communiter.

1.

Pro ligaturâ eorundem: Acta einzu-
heften.

30.

Pro translatione Actorum ex Gal-
lico in Germanicum, aut Latinû
in unumquodque folium.

15.

Acta Rotweilensia habent certam
& peculiarem taxam in novâ Re-
formatione p. 1, tit. 13, à quâ non
facile receditur.

**LECTORVM TAXA: Kayserl. Cam-
mergerichts Leser. Tax.**

	Flor.	Er.
Pro Collatione singulorum folio- rum: vor ein jedes Blat zu colla- tioniren.		4.
Pro depositione centum floreno- rum: von hunderi Gulden in de- posito.		30.
Pro Actorum perquisitione de sin- gulis annis quamdiu lis pepen- derit: Acta auffzusuchen von je- dem Jahr		4.
Pro registratione privilegij insinua- ti florenus aureus;		
Pro documentō Rotuli exhibiti.		35.
Alles Cammertwehrung.		

NOTA.

Hæc taxa describitur in Recessu Im-
perij de anno 1566. §. 5. Irrun-
gen zwischen den Procuratoren
Vid. Jus Cam. Denaifij tit. 60. §. 9

**DE TABELLARIORVM
SALARIIS.**

**Brundegelde der Cammer
Botten.**

Quavis vice, cū Tabellario Ci-
tationes, Processus, aut aliæ judi-
ciales literæ insinuandę commit-

Xxx 2

tuntur,

tuntur, de sexenis milliaribus usque ad locum insinuationis, & nō in regressu olim præstabatur florenus ad 16. bacios: Proceß zu Insinuiren von Sechß Meilen.

Modie de quolibet miliari Spina usque ad locum insinuationis capitatum ein Kopffstück.

Verum si Tabellario unus processus exequendus, iussu & urgente parte traditur ipsi pro tribus milliaribus: Wann der Cammerherr mit einem Proceß vngesäumt fortzureisen ermahnet wird/hat er von drey Meilen.

Vorzeiten gehabt i. s. jetzt wird in gemein so gut man kan mit ihm tractiret auff ein halben Gilden die Meil / oder weniger.

Insuper de insinuatione ejusdem processus, cum una tantum persona in eo nuncupata sit: Von einer Person allein zu verkünden.

Si pluribus insinuatio facienda diversis in locis moram trahentibus, quolibet loco de prima tantum personâ florenus; de reliquis quadrans præstabitur; In unterschiedlichen Orten gesessene Parteyen von jeglichem

End oder Orth / dahin er weiter reisen muß /	Flor.	Gr.
Von den übrigen daselbst gefessenen Personen /	1.	4.
Jezo wird die erste Insinuation mit einem Cammergülden / die übrige alle jede mit ein Orthsthalter bezahlt.		16.
De Comunitate, Civitate &c. Von einer ganzen Gemein.	1.	
<i>Siquis Tabellariorum unâ profe- ctione plures quàm ab unâ liti- gantium parte Citationes, aut a- lios processus ad unum locum exequendos perfert: de quoli- bet processu pretium prædictum, equitationis & insinuationis er- gò pendatur & præstetur.</i>		
Solte dem Boten auff einen Ritt oder Lauff mehr den ein Proceß auch an einem Orth zu insinui- ren aufgetragen werden / muß man ihme von jedem Proceß in- sonderheit seinen Ritt oder Lauff vnd Verkündigeldt von Spener ausbezahlen.		
<i>Tabellarij à litigantibus nisi moram facere cogantur, nihil præter ju- stam mercedem sumant.</i>		
Wann die Boten an einem Orth		

still zu liegen von den Parthenen nicht befehlet werden / so ist man ihnen kein Barthgeldt zugeben schuldig.

Tabellarij ultra constitutam mercedem litigantes ne onerent, sub pœna privationis officij;

Cammerbotten sollen bey verlust ihres Amtes nicht mehr fordern / als ihnen gebühret

Si litigantes Notario Camerae Immatriculato executionem Committere volunt, solent Magistro Tabellariorum pro singulis milliaribus à Spirâ usq; ad locum insinuationis duo crucigeri solvi.

Parthen / so durch einen am Hochermelsten Kayserl. Cammergericht Imatriculirten Notarium die Insinuation verrichten lassen will / ist dem Bottenmeister von einer jeden Meilen / von Spener auß / biß an den Orth / da die erste Execution verrichtet werden muß / zween Creuser zuerlegen schuldig / welches Concordigeldt genandt / vnd in die Boten Büchß gelegt wird.

Omnes Tabellarij Camerae equites & pedites de quolibet processu in communem pixidem in die gemeine Büchße inferunt de quolibet miliari ein halb Kopffstück / quod singulis anni quartalibus internuncios equites vnter die Reitende Boten / peditibus exclusis per nunciorum Magistrum dividitur: Welches heißet die Proceß verrechnen / vnd hat der Bottenmeister vnd Sanklen Knecht davon ihr genandtes.

Si cum uno processu nuncius ablegatur, ist dasselbe ein freyer Proceß / vnd hat er davon nichts in die Büchße zutragen. So

So sein auch freye Processus davon nichts in die
 Büchse gelegt wird Citaciones ad reassumendū,
 Rescripta Processuum priorum, wann nichts new
 es hinein kommt / Ulteriores Compulsoriales, Be
 richtschreiben / 2c. für welcher Insinuation man
 gemeiniglich mit den Boten umb ein gewisses ac
 cordiret.

— 530 — 0690 : 0690 — 0690 — 06 (90 — 0690 — 0690 — 0690 —

JUDICII CAMERÆ IM- PERIALIS NOVA TAXA CANCELLARIÆ

	Cammerwehrung.	Flor.	Creuz.
Citatio			
Gemeine Urkunde			
Denunciatio litis,			
Berichtschreiben /		2.	51.
Citat. ad Vid. Ord. Tut.			nach currente gelt 2½ Rthr.
Inhibitio,			
Compulsoriales,			
Dilatio,		5.	8¼.
Prorogatio Dilationis,			
Citatio & Inhibitio,			
Compasß, Brieff		7.	59¾.
Vollige Appellations Proceß		13.	8.

current 11¼ Rthr.

Si restitutio brevi manu adversus lapsum fatalium

Xxx 4   ipsis

ipsis inseratur will selbige die Canselen ad Decretum ab Elect. Mog. desuper obtentum absonderlich als ein Citation zahlen haben.

Mandatum sine Clausula,	}	9. fl. 45. fr.
Executoriales,		
Dilatio cum Mandato contra commissum ex novis narratis.		

Mandatum cum Clausula,	}	7. fl. 45. fr.
Arctior Inhibitio,		
Arctiores Compulsoriales,		
Salvus Conductus,		

Brunde Adlicher Vormundschaft	8. fl.	37. fr.

Brunde Graefflicher Vormundschaft	Stor.	Er.
	30.	20.

Commissio,	16.	30.
Dilatio mit fernern behülff Briefflicher Brunden	17.	46.

Brunde Ehelicher Geburth	17.

Extensio Mandati ad Exequendum.	34.

Rescriptum,	1.	38.

Arrestum,	7.	39.

Brunde Immatriculationis,	2.	22.

Denunciatio Banni,	68.	57.

Absolutio Banni,	68.	57.

Citatio auff den Landfrieden / cum Mandato cum Clausula,	15.

Mandatum S. Cl. cum Arctiori Inhibitione & Citatione	

ratione ad Videndum se incidisse in pœnam simplicis, 18. Rthlr. minus 1. Kopffstück.

Alle Proceß Libels weise geschrieben / i. ft. weiter.

Quando Documenta Sententiæ, litispendentiæ Mandata de exequendo &c. expediuntur, tunc singula folia Protocolli Judicialis, excepto rubro, ad	Flor.	Gr.
Ipsum documentum verò ad	1.	
Item Processus per Edictum unum ordinariè reliqui omnes singuli instar Rescripti ad	2 $\frac{1}{2}$.	
taxantur.	1.	38 $\frac{1}{2}$.

Denen ihr Stande erhöhet ist / wird in Cancellaria der erhöhete Titul nicht gegeben / sie haben dan der selben zu vor die gewöhnliche Jura erlege / vnd sein in ordentliche Tax gebracht als folget.

100. Goldgülden Fürstliche	} Standserhöhung.
60. Goldgülden Gräffliche	
40. Goldgülden Freyherrl.	
15. Goldgülden Intimatio Revisionis.	
100. Goldgülden Insinuatio Privilegij de non Appellando.	

106(0)90

Xxx v

Weg

Wegweisser/

Von Spener auß / auff alle vnd jede
des Heiligen Römischen Reichs Chur:
Fürsten / Ständt vnd Stätt / ge-
richtet.

A.

	Mell.	Anhalt.	Mell.
Nachen	40.	Andernach	56.
Nchern.	13.	Anspach.	26.
Nendorff.	90.	Andlaw.	23.
Alten Stettin in Pom.		Arolsen in der Graff.	19.
mern.	98.	schafft Waldeck.	33.
Altenaw bey Hamburg.		Arnsperg.	44.
	70.	Aschaffenburg.	13.
Alten Willich.	28.	Augsburg.	28.
Alshausen.	22.	Aurich in Ostfriesland.	
Alsen.	8.		73.
Altenburg.	52.	Angterstätt im Landt zu	
Amberg.	40.	Holdstein.	98.
Amelunx.	36.		
Amfurch hinder Halber.			
stätt.	53.		
Anclam.	90.		

B.

Amberg/	28.
Bassel/	28.

Bachum/

Bachum/	40.	Brunnerauke/	34.
Barreuth.	36.	Braunspach in der graf-	
Barr/	16.	schafft Hohenlohe/	13.
Bacherach/	15.	Bruchffel/	3.
Baden/	8.	Burdehud/	72.
Bellgart/ in Pommern/		Burckhausen/	54.
	117.	Bürstein.	24.
Berum in Ostfrischland/		Bückenburg/	45.
	63.	Burgkundstatt/	34.
Berlin/	73.	Buchhorn/	24.
Bernburg/ im Fürsten-		Bußweiler/	14.
thumb Anhalt.	46.	Buchen/	8.
Bensheim/	50.		
Bensfeld/	17.		
Bilvelden/	40.	G.	
Bisanz/	50.	G Amin/	150.
Biberach/	24.	Calbe/	60.
Bietzingen/	24.	Campen/	52.
Birckenfeldt/	20.	Cassel/	32.
Bingen/	17.	Cleve/	50.
Bingelen/	18.	Cladram in Mecklen-	
Bonn/	30.	burg/	69.
Boppard/	22.	Cöden/	58.
Brixen/	72.	Cöflin/	117.
Bremen/	60.	Colberg/	114.
Brandenburg/	60.	Cölln an der Sprö/	73.
Brachel/	56.	Corven/	40.
Braunschweig/	50.	Cölln/	35.
Braunspach/	50.	Coburg/	28.
		Coblentz/	24.

Costnig/	24.	Dudenstein/	19.
Colmar/	23.	Durlach/	4.
Creuzenach/	12.		
Eumerow/	90.		
Eustraw,	76.		
Eurbach/	30.		
Eulenberg/	44.		
Eulmbach/	38.		

D.

Danzig/	150.	Emmerich bey Eled/	50.
Darmstatt/	10.	Engesheimb/	26.
Darmstatt Dessaw/	63.	Erfurth/	42.
Dessaw/	63.	Erolsack/	40.
Detmolden/	40.	Erbach bey Elm/	21.
Dederstatt/	36.	Erbach/	6.
Dänin in Pomern/	84.	Ehringen/	12.
Diepholot/	44.	Essen/	42.
Dier/	19.	Eßlingen/	10.
Dillingen/	24.	Enßebach/	23.
Dinckelspiel/	20.	Enßenach/	35.
Dorrmundt/	40.	Enßleben/	52.
Donawerth/	28.	Enchstatt/	30.
Dresden/	62.		
Duderstatt/	44.		
Düsseldorf/	41.		
Dürßdorff/	35.		
Dülleburg/	24.		
Duß in Loerlingen/	22.		

F.

Fuchtwang/	20.
Föstler/	30.
Frenßburg/	83.
Freyburg in Frisland	83.

Frank

Met.

Frankfurth an der O.		Grenzenstein in Pomm.	
der/		mern/	124.
Freyburg im Preißgau/		Gräffenburg/	105.
	30.	Grißwalde/	90.
Friedberg.	37.	Gröningen bey Halber.	
Frankfurth/	14.	statt/	51.
Frendenstatt/	15.	Grönbach/	30.
Füssen/	35.	Güstraw/	75.
Fürstenberg/	28.	Güldch/	42.
Fulda.	26.	Günzburg/	22.
		Gungenhausen/	19.

G.

H.

Arg/	100.	Hadersleben/	100.
Bacha/	39.	Hamburg/	70.
Beißee/	40.	Haarburg bey Hamb.	68.
Bedingen/	39.	Halberstatt/	50.
Bemünd am Neckar/	4.	Hanover/	48.
Bemünd in Schwaben/	12.	Hameln/	45.
Bemünd/	15.	Hall in Sachsen/	56.
Bengenbach/	13.	Hanaw/	16.
Bießen/	20.	Hall in Schwaben/	14.
Blanchaw bey Zwickaw		Haigerloch/	14.
	52.	Hagenaw/	11.
Borndorff/	80.	Harcensteln bey Zwick.	
Boslar/	46.	aw/	53.
Borha/	39.	Hagenbach/	7.
Böttingen/	39.	Hervord/	45.
Böppingen/	23.	Heiligenstatt/	36.

Henne

Weil.

Hennenberg/	30.	Kisingen/	20.
Heersberg/	26.	Könden/	66.
Hechingen/	14.	Königsstein/	16.
Hehlbron/	7.	Kreilsheim/	17.
Hinckelberg/	64.	Kürn : od Kürnberg /	16.
Hildesheimb/	45.		
Hirschfeld/	32.		
Holdingshausen/	28.		
Horn/	24.		
HohenEmbs/	39.		
Horb/	12.		
Hörter/	40.		
Hunelberg.	64.		

Z.

Zisbruck/	52.	Landshut in Bayern/	47.
Zingolstatt/	33.	Landesberg/	37.
Zierloch/	41.	Langenburg in der Graffschafft Hohenlohe/	14.
Zinnenstatt/	38.	Laubach/	20.

K.

Kauffbävern/	30.	Landau/	4.
Käysershaimb/	24.	Lauterburg/	5.
Käyserberg/	22.	Leipzig/	53.
Käyserlautern/	8.	Lembergaw/	42.
Kempton/	30.	Lenkirch/	24.
Kiel in Holstein/	78.	Lipp/	40.
Kißdringen/	32.	Landau/	34.
Kißling/	32.	Limbürg/	20.

Lichtenstein bey Zwitt.
aw/ 52.

Loth/

Sohr/	17.	Mühlhausen in Thürin-	
Lübeck/	72.	gen/	36.
Lüneburg/	62.	Münden bey Bessel/	34.
Lüttrich/	44.	Mümpelgard/	30.

M.

M. Alchin/	80.	Munderfingen/	24.
Mastricht/	60.		

N.

Magdenburg/	56.	N. Aumburg/	45.
Manßfeld/	50.	Nangig/	28.
Mepe im Embsland/	55.	Newen Stargard/	90.
Manningen/	32.	New Brandenburg/	80.
Marburg/	23.	Newenberg/	66.
Mainz/	13.	Neuß/	40.
Melchelburg/	76.	Neußel am Rhein/	40.
Menden bey Arnspurg/	44.	Newenaw/	38.
Memmingen/	29.	Newburg an der Tho-	
Mer/	24.	naw/	30.
Mesßkirch/	21.	Newstatt an der Saar/	27.
Mergentheim/	14.	Newstatt an der Ansch/	24.
Mörßburg/	55.		11.
Mörß/	38.	Newenstein/	46.
Milttenburg/	12.	Niderruessel/	42.
Münden in Westphalen/	50.	Nordheimb/	41.
Münster/	46.	Norchhausen/	21.
München/	37.	Nördlingen/	28.
Münden bey Cassel/	34.	Nürnberg.	

D.

D Berndorf/	26.
D oberwessel/	20.
D ober Ehenheimb/	18.
D chsenhaussen bey Wi.	
berach/	26.
Dettingen/	20.
Dffenburg/	14.
D ldenburg/	60
D snabrück/	48.
D sterroth/	46.

P.

P assau/	50.
P aderborn/	36.
P etershagen/	45.
P edersbron bey Zabern/	
	42.
P fassen Mung/	37.
P fulendorff/	23.
P forsheim/	6.
P rag/	60.
P rim/	36.

Q.

Q uerfeldt/	55.
Q uedlenburg/	52.

R.

R azenburg/	70.
R ampel/	32.

Weil.

R azenried/	31.
R avensburg/	24.
R einberg/	54.
R egensburg/	42.
R enzburg/	82.
R ecklinghausen/	44.
R emberviller in Lothr.	32.
R eutlingen/	14.
R iga/	85.
R oßstock/	80.
R othenburg an der Tau-	
ber/	18.
R othweiss/	18.
R oßheim/	18.
R othenb. am Neckar/	12.
R ügenwald in Pomern/	
	123.
R ünckel/	18.

S.

S anderleben/	57.
S alzburg/	54.
S alzwffeln/	45.
S almansweiler/	24.
S andevor/	20.
S arbockenheim/	16.
S arbrücken/	16.
S chlag in hinder Pom-	
mern/	124.

Schles.

Verdun in Lothring.	36.	Windebuch in Holstein/	Mei.
Veldkirch hinder Hohen			82.
Embs/	42.	Wismar/	78.
Welberg/	13.	Wich/	24.
Willingen/	22.	Wittlich/	22.
Wlm/	21.	Windsheim/	21.
Wna in der Märck.	40.	Wittenburg in Meckeln-	

W.

Wartburg/	34.	Wintergrün/	20.
Wangen/	30.	Wimpffen/	6.
Waldeck/	28.	Wolgast/	90.
Walteburg/	12.	Wolffenbüttel/	50.
Walteburg hind Zwick-		Wolffach/	18.
aw/	53.	Wormbs/	6.
Weringeroda/	45.	Würzburg ein Stiff in	
Weinmar/	44.	Meissen/	55.
Nider Wessel/	46.	Würzburg in Francken/	18.
Ober Wessel/	20.		
Werl/	36.		
Weissenburg am Rort.		X.	
gaw/	28.	X Anden/	42.
Westerburg/	26.		
Weicht/	24.	Y.	
Weingarten/	24.	Y Sna/	30.
Weilburg/	20.		
Weickersheim/	19.	Z.	
Werdheim/	15.	Zabern im Elsaß/	18.
Weissenburg am Rhein/	7.		
Wien/	88.		30.

Zell im Land Braunsch.

Zell in Hammersbach/

52.

12.

Zerbst/

62.

Zwenbrücken/

12.

Zell am Bodensee/

26.

Zischen in der Graffsch.

Zell an der Mosel/

18.

Waldeck/

31.

Reichsthaler zu Guldern auff Cammerwährung gerechnet.

Rehlt.	Guld.	Er.	Rehlt.	Guld.	Er.
1	1	9	15	17	15
2	2	18	16	18	24
3	3	27	17	19	33
4	4	36	18	20	42
5	5	45	19	21	51
6	6	54	20	23	
7	8	3	21	24	9
8	9	12	22	25	18
9	10	21	23	26	27
10	11	30	24	27	36
11	12	39	25	28	45
12	13	48	26	29	54
13	14	57	27	31	3
14	16	6	28	32	12
			Yyy		29

1576.

Nthlr.	Guld.	Cr.	Nthlr.	Guld.	Cr.
29	33	21	58	66	42
30	34	30	59	67	51
31	35	39	60	69	
32	36	48	61	70	9
33	37	57	62	71	18
34	39	6	63	72	27
35	40	15	64	73	36
36	41	24	65	74	45
37	42	33	66	75	54
38	43	42	67	77	3
39	44	51	68	78	12
40	46		69	79	21
41	47	9	70	80	30
42	48	18	71	81	39
43	49	27	72	82	48
44	50	36	73	83	57
45	51	45	74	85	6
46	52	54	75	86	15
47	54	3	76	87	24
48	55	12	77	88	33
49	56	21	78	89	42
50	57	30	79	90	51
51	58	39	80	92	
52	59	48	81	93	9
53	60	57	82	94	18
54	62	6	83	95	27
55	63	15	84	96	36
56	64	24	85	97	45
57	65	33	86	98	54
				99	

1077.

Kthlr.	Guld.	Gr.	Kthlr.	Guld.	Gr.
87	100	3	140	161	
88	101	12	150	172	30
89	102	21	160	184	
90	103	30	170	195	30
91	104	39	180	207	
92	105	48	190	218	30
93	106	57	200	230	
94	108	6	300	345	
95	109	15	400	460	
96	110	24	500	575	
97	111	33	600	690	
98	112	42	700	805	
99	113	51	800	920	
100	115		900	1035	
110	126	30	1000	1150	
120	138		2000	2300	
130	149	30	3000	3450	

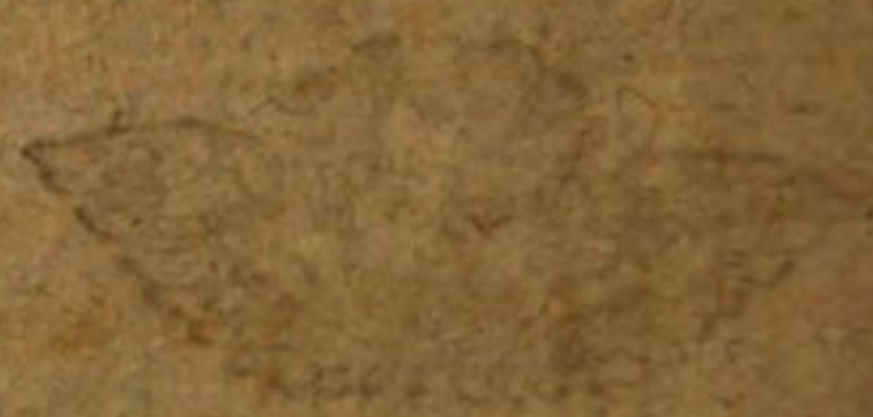

Yyy 3

IN

10	1000	1000	10	1000	1000
10	1000	1000	10	1000	1000
20	2000	2000	20	2000	2000
30	3000	3000	30	3000	3000
40	4000	4000	40	4000	4000
50	5000	5000	50	5000	5000
60	6000	6000	60	6000	6000
70	7000	7000	70	7000	7000
80	8000	8000	80	8000	8000
90	9000	9000	90	9000	9000
100	10000	10000	100	10000	10000
110	11000	11000	110	11000	11000
120	12000	12000	120	12000	12000
130	13000	13000	130	13000	13000
140	14000	14000	140	14000	14000
150	15000	15000	150	15000	15000
160	16000	16000	160	16000	16000
170	17000	17000	170	17000	17000
180	18000	18000	180	18000	18000
190	19000	19000	190	19000	19000
200	20000	20000	200	20000	20000
210	21000	21000	210	21000	21000
220	22000	22000	220	22000	22000
230	23000	23000	230	23000	23000
240	24000	24000	240	24000	24000
250	25000	25000	250	25000	25000
260	26000	26000	260	26000	26000
270	27000	27000	270	27000	27000
280	28000	28000	280	28000	28000
290	29000	29000	290	29000	29000
300	30000	30000	300	30000	30000

1000

M IV DICIA-

JANU	Habet die	2	24	25	26	27	28	29	30	JANUARIUS.	
FEBRUAR		2	23	24	25	26	27	28	1	FEBRUARIUS	
MARTIU		2	25	26	27	28	29	30	31	MARTIUS.	
APRILIS		2	24	25	26	27	28	29	30	APRILIS.	
MAJUS		2	24	25	26	27	28	29	30	MAJUS.	
JUNIUS		2	23	24	25	26	27	28	29	JUNIUS.	
JULIU		2	23	24	25	26	27	28	29	JULIUS.	
AUGUS		2	12	2	23	24	25	26	27	28	AUGUSTUS.
SEPTEM		2	2	1	2	23	24	25	26	27	SEPTEMBER.
OCTOBER		2	2	1	2	23	24	25	26	27	OCTOBER.
NOVEM		1	9	20	21	22	23	24	25	26	NOVEMBER.
DECEM		1	9	20	21	22	23	24	25	26	DECEMBER.
		18	19	20	21	22	23	24	25		INDEX.

t. qu recessus est habitus, vel senten-
 cia utur, Hoc modo: Pone, Cajum 8.
 Jaceffus *recta deorsum* subscripto nu-
 mero (singuli enim saltus *recta de-*
 or mensum quartum attigeris; atq;
 it

TAB

E INTERCA- ILIS.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	30	JANUARIUS.
0	1	2	3	4	5	6	7	8	29	FEBRUARIUS.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	30	MARTIUS.
0	1	2	3	4	5	6	7	8	29	APRILIS.
0	1	2	3	4	5	6	7	8	29	MAJUS.
9	20	21	22	23	24	25	26	27	28	JUNIUS.
9	20	21	22	23	24	25	26	27	28	JULIUS.
8	19	20	21	22	23	24	25	26	27	AUGUSTUS.
7	18	19	20	21	22	23	24	25	26	SEPTEMBER.
7	18	19	20	21	22	23	24	25	26	OCTOBER.
6	17	18	19	20	21	22	23	24	25	NOVEMBER.
6	17	18	19	20	21	22	23	24	25	DECEMBER.
5	16	17	18	19	20	21	22	23	24	INDEX.

i vendicant, nisi quod hæc una Februa-
um habeat.

adscriptum, superiorem numerum sal-
arij conjunctum mensem demum con-

enses : Recta numerati, fracto hincausi

INDEX
IN
P A N D E C T A S
CAMERALES
G U I L E L M I R O D I N G I
LOCUPLETISSIMUS.

*Primus numerus Librum, Secun-
dus Titulum, Tertius Sum, Quartus paginam
notat. Si tres tantum sunt apppositi numeri, primus Li-
brum, Secundus Titulum, Tertius pagi-
nam indigitat.*

A.

A / Aquenses Cives nullibi, ne quidem in
Camera, nisi coram Iudicio & Scabino Civitatis
conveniuntur, 1. 20. 298. excepto tamen casu de-
negatæ vel protractæ Justitiæ. Ibid.

*In Absolutione à banno ex Constitutione Imperij de pace
publica Jurisdictio Camerae fundatur, 1. 7. 23. 69. & 70.
Absolutionis à banno formula, 1. 7. 69. & seq.*

*Absolutio rei in puncto Citationis super fracta pace quo-
modo expedienda, 3. 42. 806.*

yyy 4

Abso-

Absolutio à Condemnatione ob Contumaciam quæ? 3. 58. 868. quando Locum habeat. Ibid. cum fisco transigere necesse non est, nisi ei peculiariter in pœnam condemnationis facta fuerit. 3. 58. 869. Absolutioni à banno impedimento non est, Si Actor judici expensarum atque damnarum designationem exhibere nolit. ibid.

Absolutione ab observatione iudicij pinguius consulitur reo, quam Absolutione à Citatione: 3. 54. 853. Absolutionem à Citatione parte appellante non petente, Judex ex officio non decernit. 3. 29. 710.

Accessorium non potentius esse debet suo principali, 1. 12. 5. 165.

Accusatio super fracta pace est Criminalis, 1. 7. 79.

Acta in copia sunt adservanda, 1. 25. 328 quomodo in rotulanda iisque rationes decidendi adjungendæ, ibid. in charta nō membrana scitibi, 1. 25. 9. 328. & in lingua gallica scripta in Latinam transferri debent Ibid. Acta Judicij Rotvvilensis, 1. 25. 14. 329. Acta in omnibus provocationum & quibusdam simplicis querelæ causis edenda, 1. 25. 7. 323.

Actorum Requisitio instar formale & Appellationis quoddam solenne est, 1. 25. 325. an Missiva privata de Requisitione Actorum attestans desertionem præcavere possit. Ibid. & 3. 29. 708. Igitur Appellans intra 30. dies ab interposita appellatione acta prioris Instantiæ instanter requirere tenetur à Judice inferiore. 1. 25. 2. 324. oblata cautione solvendæ mercedis. Ibid. Sub pœna desertionis paratissimæ Ibid. ad postulatam partis appellatæ. 1. 25. 324. An verò etiam ex officio Judicis irrogandæ. Ibid. 3. 29. 708. & seqq. Si viva voce appelletur, sufficit Appellans dicat, Appello & requiro Acta. 1. 26. 333. An requisitio Actorum necessaria sit, si Judex à quo intra 30. sponte edat acta, 1. 25. 325. An citra periculum desertionis ommittatur si appellans certo confidat, Judicem à quo Acta cum rationibus decidendi sponte editurum, 1. 25. 325.

- 25.325. An si, requisitione neglecta, sponte edat post 30. Ibid. Si ad requisitionem Actorum Judex à quo tempus redimendi præstituat, ea ulterius requiri, ulteriorque requisitio ulteriori documento probari debet, 1.25.326. sub præjudicio & absolutionis. Ibid. & 3.29.701. ubi Cautela p appellato, si Acta denuo requisita non sint, & præjudicium. An Acta requiri vel documentum requisitionis produci necessum sit, si constet, Judicē à quo Acta editurum non esse, 3.29.705. & seq. An Appellatio deserta fiat, ob non requisita Acta, si appellatus in non comparendo & non agendo contumax sit, 3.29.711. Acta requiruntur à Camera in causa spoliij simplicis, si Judices ordinationis procedendi rationi intra annum non satisfecerint, 1.4.57. spoliatoris sumptibus. Ibid.
- Actorum Editio*, quomodo fieri debeat, 1.253.326. suppleg hodie Apostolorum vicem in Camera, 1.23.320. Acta integra edi, iisque Mandata procuratorum inferi debent, Ibid. Actorum nomine quæ veniant 1.25.5.326. Et 3.13.568. Acta mutilatim edita Judex à quo Ejusvè Scribæ propriis sumptibus supplere jubentur, 1.25.4.326. Si Acta integra haberi adeoque edi non possunt, quid Juris, 1.25.7.327. Acta cum rationibus decidendi, si Judex à quo edere recuset, Compulsoriales decernendæ sunt, 3.13.1.564. & seq. vid. sub voc. *Compulsoriales*.
- Actorum Taxatio*, à Judice Inferiori moderate fieri debet: 1.25.12.329. & quomodo 1.25.13.329. In calce pretium adscribendum est. Ibid. Contra Judicem immoderate taxantem Camera monitoria decernit 3.7.5.529. quibus ejus, quod ultra modum acceptum est, restitutio exigitur, Ibid.
- Actorum reproductio* quo in ordine fiat, 2.10.450. actis nondum obtentis, documentum requisitionis Actorum sub præjudicio desertionis producendum est, 3.29.698. An in primo reproductio termino. Ibid. An producendum sit, etiamsi Appellatus non compareat, 3.29.703. An relatio Nuncij Cameralis Insinuantis sufficiat lo-

- ciat loco documenti requisitionis Actorum, 3. 29. 706.
 Acta non aperta sed clausa reproducenda sunt, aperta non recognoscuntur, & ea producentes pœnam arbitriam sustinent, 1. 25. 327.
- Actorum Copiam*, qui petit, facta recognitione à Cancellaria aut Lectoria petat necesse est, 2. 10. 450. originalibus in usum Judicij servatis. Ibid. Actorum perlustrationem Clientes aut eorum Advocati habent, 1. 25. 330. Sollicitatoribus alijsque Eâ per Commune Decretum negata, Ibid. ubi verba Decreti.
- Acta conclusa complenda* sunt à proto: & Notarijs Lectoribusque, 4. 8. 986. idque procurare tenetur præfectus Cancellariæ, 4. 6. 978.
- Actio personalis*, quæ? 3. 55. 859. In eâ Debitori non solum pœna simplicium, sed etiam banni metuenda est, 1. 12. 179. quam in actionibus realibus non metuit. Actione personali, five ex Contractu five delicto conventus, quomodo denunciatoriales impetrare possit, 3. 4. 503. vid. *Denunciatio*; quomodo Immissio bonorum in eâ fiat, 3. 55. 859.
- Actio realis* quæ 3. 55. 859. personam Detentoris non declinat, 3. 4. 502. Actione reali conventus five in rem scripta, quomodo per denunciationem se à Lite eximere possit, 3. 4. 503. vid. *Denunciatio*. Immissio bonorum quomodo in ea fiat, 3. 55. 859.
- Actor* quis dicatur, 1. 4. 27.
- Actus Iudiciales*, in quibus Jurisdictio Camerae fundatur, sunt *Commissiones*, ad perpetuam rei memoriam, adversus eum, qui immediate Imperio subjectus est, 1. 18. 1. 246. *Executiones* Sententiarum & quarum, Ibid. 1. 18. 247. *Declaratio* pœnæ Compulsorialium, 1. 18. 4. 247. *Tutorum* Curatorumve *dationes* & *Confirmationes* immediate Imperio subjectorum, 1. 18. 5. 247. Etiam cum Magistratus Immediari de jurisdictione & Jure dandi Tutores contendunt, 1. 18. 248.

Aditionales quando olim & quousque admittendi, 3. 31.

748. hodiè in totum sunt vetiti, 3. 31. 749.

Adjuncta, vulgo *Benlagen* in simplo Supplicationibus appoluisse sufficit, 3. 21, 625. *Adjuncta* in extrahendis processibus Appellationis necessaria quæ? Ibid. quæ ex Constitutione Litigiosæ possessionis al isque? 3. 21. 6. 628. & seq. *Adjuncta* quare in causis simpl. querel. Citationibus atque Mandatis Cum vel sine Clausula necessaria simul insinuanda sint Citatis. 3. 21. 626. *Adjuncta* probatoria cum Libello in primo termino producenda sunt 3. 29. 679. *Adjuncta* quomodo & cui insinuanda in processibus Appellationis, 3. 21. 625. & 626.

Adjuncti procuratori Fisci dicuntur Deputati, 1. 8. 89. Quod eorum sit officium remissive, Ibid. Eorum alter Aug. Conf. alter Catholicus esse debet, 1. 8. 90.

Administrator Camera Quis 4. 6. 977. melius præfectus Cancellariæ, *der Cantzlen verwalter* / dicitur, 4. 6. 978. quomodo personas Camerales regere teneatur, ibid. Quod eius officium in dirigendis rebus? Ibid. In Senatum Plenum vocatur si quid ipsum in Eodem Decretum scripto complecti oporteat, 4. 6. 980. Eius Salarium, 4. 16. 1008.

Adsesores Camerae Imperialis Qui? 4. 3. 955. Iudices esse debent non Consultores, 1. 4. 24 23. exceptis Causis propriis vel proximos concernentibus, ibid. Cæsaris ordinumque in Imperio vices gerunt, tanquam perpetui & rogati Imperii Senatores, 4. 3. 963. vel Comites vel Banes vel equestris ordinis vel J Cti graduati sunt, 4. 3. 955. à Cæsaris aliisque Commissionibus immunes sunt, 4. 3. 963.

Adsesorum Nominatio & præsentatio quid 4. 3. 956. quomodo fiat ab Imperatore Electoribus & statibus Imperii, Ibid. Electoribus Liberum est præsentandi nobiles vel Juris Consultos. 4. 3. 959. Quot Adsesores Catholici, præsententur & à quibus, 4. 3. 957. quot & à quibus Adsesores August. Confess. Ibid. Schema præsentantium integram

gram formam nondum accepit, 4. 3. 958. *Assessorem* mortuum vel resignavisse *Judex* ei, ad quem tum præsentatio pertinet, significat, Ibid. per certam *Tabellarium* qui certam responsionem efflagitet, 4. 3. 959. ut intra 6 *Menses*, hodie annum, duos vel tres alios nominet, Ibid. quamvis *Camera* etiam unum *Idoneum* præsentatum hodie recipere teneatur, Ibid. Quis intra tempus hoc nō nominat, *Camera* intra 14. aut 30. dies aliū ex officio surrogat, 4. 3. 958. In præsentationis materia ordinatio strictè observanda, 4. 3. 961. Præsentati *Acta* ad *Industriæ* specimen referenda sibi tradita soli & sine conscientia aliena legere & referre iubentur, Ibid. Et hoc se facturos fidem & dextram dant, Ibid.

Assessorū Electio Quid 4. 3. 959. quando fiat, 4. 3. 961. *Examinatorum* officium. Ibid. pluribus præsentatis qui se primū sistunt, examinantur, 4. 3. 962. Si ex præsentatis nullus idoneus reperiatur, quid observandum, 4. 3. 959. Nobili præsentato & *Jcto*, quis eligendus, 4. 3. 960. An habitū religionum ratione? Ibid. In *Assessore* qui eligi possint propter consanguinitatem vel Affinitatem, 4. 3. 960. In *Assessorum* Electione suffragia pure ferenda sunt, 4. 3. 962. Studium quinquennale in *Academijs* Germanicis adeo strictè non observatur, Ibid.

Assessorum Officium quod? 4. 3. 963. Ex *Legibus* & *Constitutionibus* publicis & probatis consuetudinibus judicare jubentur, non ex propria Conscientia nudoque arbitrio, 4. 3. 963. æqualiter & sine adfectu, Ibid. Litigantibus vel *Liti* ad fines cōsensu *Judicis* causa faceffant, 4. 3. 964. Si id negligant, quid observandū? Ibid. *Assessores* novitij in dubijs pro concipiendis decretis vota cū Senioribus conferre debent. 3. 2. 481. plura de *Assessorum* officijs vid. 4. 3. 963. & seq. *Assessorū officium* in *Revisione* quod, 3. 61. 893. 894. 897. & seq.

Assessores assessoratu sine justis causis *abdicare* non debent ante Sexennium 4. 3. 965. non possunt abscedere ante 6. *Menses* à die resignationis, Ibid. nisi successor sit præstò, Ibid.

Ibid. Relationes atque Correlationes ante discessum expedire jubentur, neque ante expeditionem dimittuntur, Ibid.

Adfessorum habitus cultusque externus qualis esse debeat, 4. 3. 962. & seq.

Adfessorum Salarium Quod, 4. 16. 1008.

Advocatipartium qui 4. 5. 968. Sunt vel Advocati solum, qui partibus advocando, vel Advocati & Procuratores simul qui etiam procurando inserviunt, Ibid. Illorum numerus arbitrarius horum ad 30. limitatus est, Ibid. An extraordinarie Extraneus Advocatus Advocato & Procuratori Camerae adjungi possit & quando, Ibid. Advocatis & Procuratoribus communia quæ? Ibid. Quæ observanda si quis pro Advocatura supplicare velit, Ibid. & 969. Quæ in Examine, Ibid. Eorum qualitates Quæ? quomodo cogantur, ut in causis pauperum serviant & quo ordine? Ibid. Advocatorum propria quæ, 4. 5. 970. Advocatis Monitoria contra Litigatores principales Salarium debitum non solventes decernuntur, 3. 7. 4. 528. & seq.

Advocati causa Appellationum qui? 1. 26. 339. Juramentum præstare tenentur de non frivole appellando, Eorumque substituti, Ibid. Citantur ad juraandum, vel in eventum ad videndum se incidisse in pœnas non jurantium 1. 26. 344. Processus eisdem insinuandi sunt, Ibid. In iisdem nominari debent, Ibid. & 345. Quid verò si lateant, 1. 26. 340. & 344. Quid si principalis se offerat, quod Advocatum in Cancellaria nominare velit, 1. 26. 340. An appellans jurium gnarus suæque ipse causæ Advocatus bis jurare teneatur, tum ut principalis tum ut Advocatus, 1. 26. 339. Advocati si jurare renuunt, incidunt in pœnam non jurantis, quæ, ut plurimum est unius marcæ auri, 1. 26. 344. & 350. vid. in voc. *Juramentum de non frivole appellando.*

Advocatus Fisci, quis 4. 4. 966. à Cæsarea Majestate ad hoc officium deputatur, Ibidem, Cui Camerae nomine, Juramento

mento obstringitur, Ibid. Solis causis Fiscalibus vacare debet, Ibid. Ejus Qualitates & officium, Ibid. Salarium quod 4. 16. 1008.

Aestivo Tempori in Cameralibus Audientijs inchoando Calendæ Aprilis constitutæ sunt, 2. 11. 8. 454.

Album, quo recipiuntur studiosi praxeos, 1. 4. 28. 25. add. 416. 1005.

Allegationes Juris tritæ & vulgatæ interdictæ sunt, 1. 29. 682.

Textus tamen vel probatus Autor in terminis definiens, extra tenorem scripturæ, margini inseri potest, Ibid.

Alterius Tanti Exceptio in Camera non attenditur, 1. 20. 267.

Anhaltina Transactio super rebus creditis, prout à Cæsare jam confirmata est, ita facta rectaque manet, 1. 12. 199.

In Annuis redditibus Interesse præstandum à die Obligationis, non à tempore moræ, 3. 6. 525.

Apostolorum Definitio, 1. 23. 320. Eorum vicem supplet hodiè Actorum Editio vel denegatio, Ibid. Apostoli conventionales qui? Ibid. Refutatorii qui? 1. 23. 321. Qui reverentiales vulgò dimissorii vel dimissoriales? Ibid. Eorum Effectus juris quis: Ibid. Qui Testimoniales? Ibidem.

Appellatio est provocatio solennis, 1. 21. 1. 307. ad maiorem Judicem, ratione gravaminis illati vel inferendi, 1. 19. 250. Ut differat à Supplicatione & restitutione in Integrum, 3. 61. 925. utrum nullitati sit contraria, 1. 22. 310. Appellatio nisi Judici à quo Insinuata, attentata non facit, 1. 23. 322. Appellatio extrajudicialis quæ, 1. 23. 5. 314.

Appellare possunt ad Cameram quot quot per Sententiam Judicis aut Magistratus Inferioris, gravantur, & iustam appellandi causam habent, 1. 24. 322. ab Appellando nemo carcere, iureiurando, minis, absterri debet, si quis absterretur, gesta irrita & Appellationis prosecutio salva manet, 1. 24. 322. ubi præiudicium. Qui iuravit se appel-

latu-

laturum non esse, appellare quidem potest, sed per iurus est, 1.24.323. Si coactus iuraverit, relaxationem impetrabit, Ibid. Appellatio ad Camera an statuto vel consuetudine impediri possit, Ibid.

Appellare qui non possint, 1.302.367. & 370.

Appellari potest ab omnibus Judicibus tum ordinariis sub Camera recta constitutis, quam *judicibus ordinatione delegatis*, 1.23.1.312. & 1.4.55. Appellatur à *Commissarijs Cesaris* ad Instantiam partium datis, 1.23.4.313. negante Licer Gailio, ibid. quia Camera, cum Cæsare concurrentem habet Jurisdictionem, Ibid. à *Magistratu etiam extrajudicialiter gravante*, 1.23.5.314. Judex quocupluciter gravet extrajudicialiter & quando Appellatio locū habeat, ibid. & 3.11.555. Appellatur à iudicib⁹ *Rotvvilensibus*, 1.23.9.316. & quando? A Sententiis *Ecclesiasticorum* principum Imperio ob bona feudalialia Immediate subiectorum, 1.23.10.316. Itemq; *officialium* 1.8.87. & *Iudice feudorum generali* & paribus Curia, 1.23.12.317.

Non Appellatur à Sententiis Electorum Imperij, 1.23.11.316. ex aureæ bullæ reiterato que nuper privilegio, ibid. & 317. Aliorumque privilegio de non appellando sive limitato ad summam non appellabilem, sive illimitato gaudentium, vid. infr. *privilegia de non appellando*.

Appellari potest in *omnibus causis* tam Civilibus quam Criminalibus, 1.31.379. nisi expressè prohibita reperiantur, ibid. A gravamine illato sive per definitivam, sive per Interlocutoriam, eamque mixtam, 1.19.251. & 1.264.332. à simplici regulariter non appellatur, ibid. vid. sub voc. *Interlocutoria*, Appellari potest à denegatione Appellationis, 1.32.13.382. Appellatio prohibetur in aliquibus causis vel ad utrumque Effectum suspensivum & devolutivum, vel ad Effectum suspensivum solum, 3.11.553. quando prohibeatur ad utrumque Effectum, ibid. quando & quibus in Causis ad Effectum Suspensivum,

3.11.554. In specie nō appellatur in causis *Criminalib⁹* corporis afflictivis, 1.31.1.373. & seq. Nō appellatur in causis *possessorij momentanei*, 1.31.4.374. Quæ ratio, quod appellari non possit in causis momentanei possessorii, cum appellari possit in causis plenarii, ibid. Appellatio in possessorio summarissimo plane interdicta, 1.31.375. In plenario quando? ibid. Non appellatur in *causis matrimonialibus*, 1.31.377. Non appellatur in *Causis Decimarum* in Judicio petitorio, 1.31.6.377. An appelleretur à *Commissarijs tanquam suspectis*, Testes ad Judicis Informationem tantum examinantibus? 1.31.7.378. Non appellatur regulariter à *Sententia arbitri*, 1.35.407. & seq. sed à Laudo arbitratoris appellatio in distinctè admittitur, 1.35.408.

Appellationis Forma, 1.23.13.317. vel appellatur coram Judice inferiore, vel coram notario & Testibus, ibid. hoc est, vel viva voce, ibid. in continenti, 1.26.5.332. vel in scriptis 1.23.317. & ex intervallo 1.26.7.333. Et arbitri res est, utrum in definitivis & earū vim habentibus viva voce an in scriptis appelleretur, 1.23.317. & 334. quomodo viva voce appellandum. 1.26.6.333. Quomodo in Scriptis, ibid. & 1.23.318. & 1.26.10.335. Appellanti liberum est utrum Appellationem Judici à quo insinuare velit nec ne? ibid. Insinuatio tamen requiritur, ut contra Judicem attentantem agere liceat, ibid. Ab Interlocutoriis appellabilibus in scriptis cum Insertione gravaminum appellandum est, 1.26.333. nisi consuetudo contraria proberetur, ibid. & 1.23.317.

Appellationis Scheda quæ 1.26.10.335. Ad formam substantialem Eius non requiritur subscriptio, ibid. & 3.2.474. Cautius tamen agitur. Si Appellans una cum die & Consule nomen etiam subscribat. 1.26.335. Ad appellationem in scriptis requiritur, ut Notarius Instrumento Libellum Appellatorium solenniter & verbotenus inserat, 1.26.12.336.

Appellationis Instrumentum in membrana non in papyro scribendum, 1.26.17.337. & 3.2.474. papyraceum enim regula-

regulariter non admittitur, 1. 26. 338. In Appellationis Instrumento quæ contineri, & juxta stylum Cameralem ad marginem notari debeant, 3. 2. 475. In Appellationis Instrumento non solum dies, verum etiam hora, qua sententia lata & appellatio interposita est, exprimenda est, 1. 27. 8. 353 ubi ratio. 3. 21. 6 630.

Appellationis Fundamentum est Actorum Requisitio & Editio, vid. supr. *Actorum Requisitio & Editio*.

Appellationis formalia Quæ? 1. 26. 1. 331. Sunt vel interponendæ vel introducendæ vel proseguendæ Appellationis, Ibidem quando præstanda vel oblatio facienda 1. 26. 342. & 343. Satisfactum solennibus esse, vel per realem præstationem vel per sufficientem oblationem documento Judicis à quo vel Notarij docendum. 3. 2. 476. Formalia Appellationis in primo termino justificanda sunt, 3. 29. 696. & quomodo? Ibid. ubi formula, 3. 29. 697. Instrumento Appellationis non primo statim termino producto Citatus absolvitur à Citatione, 3. 29. 698. Ad solennia vel formalia Appellationis recensetur, *Depositio certa pecunie, Juramenti Calumnia & Cautiois præstatio*, 1. 26. 19. 338. vid. in voc. *Juramentum de non frivole appellando*.

Appellationum Fatalia sunt certa temporum spacia appellationibus constituta, 1. 27. 352.

Fatale Interponenda Appellationis est decendium, præcise observandum, 1. 27. 4. 352. nullius Judicis Autoritate 1. 27. 5. 353 neque consuetudine vel partium Litigantium compromisso abbreviari vel prorogari potest, 1. 27. 6. 353. Etiam pauperi & sine distinctione currit. 1. 32. 5. 381. Computatur ab hora ejus dici, qua sententia fuit lata ad eandem horam sequentis undecimi diei, 1. 27. 7. 353. Utile est principio & currit ab hora scientiæ, postea efficitur continuum, quam primùm scientia supervenit, 1. 27. 353. fatalia ut currant quid requiratur, 1. 27. 9. 354. An idem fatale observare teneatur tertius pro Interesse suo appellationi Interpositæ adherere volens, 1. 27. 12. 334. currit si gravamen à quo appellatur, est mome-

taneum, 1. 27. 13355. Secus si causam continuam & successivam habeat, & tunc semper appellare licet, ibid. ubi Quid in dubio?

Appellationis introducenda vel posequenda, 1. 28. 365. Fatale quod, 1. 28. 3. 356. Cuicunque Appellationi siue coram Judice siue coram Notario & testibus interpositæ commune, 1. 28. 12. 361. Vel Hominis est vel Legis. Fatale hominis quod, 1. 28. 5. 357. Idque Judex superior restringere non potest, ibid. Fatale Legis semestre est, 1. 28. 8. 358. Currit à die Interpositæ Appellationis, 1. 28. 9. 359. Continuum est, ibid. Utile fit, ad reproduccendos processus, quamdiu Appellantis procuratorem, eo elapso, ordo reproductionis non tangit, ibid. An currat etiā in aula Cæsarea? 1. 28. 361. à judice prorogatur, ulterius prorogatur, & novæ prorogationes conceduntur, sed tamen satis difficulter, 1. 28. 362. Citationibus Fatalium prorogationes Inferendæ sunt, 3. 4. 24. 492. Si prorogatio fiat processibus in Cancellaria jam expeditis, quid observandum, ibid. Elapsa fatalia neque Imperator prorogare, neque Camera mandare potest, ut processus decernat, 1. 28. 361.

Appellationis finienda vel terminanda Fatale de Jure communi Annus est, & ex Legitima causa biennium, 1. 29. 1. 366. quod tamen in Camera non observatur; ibid. & quare?

Pro obtinendis processibus Appellationum quæ observanda, 3. 20. 41. 614 si viva voce appellatum sit, 3. 20. 42. 614 Appellans se gravatum esse in genere dicere potest, 3. 20. 44. 615. secus tamen in Appellationibus ab Interlocutoriâ, Ibid. & 616. formula Supplicationis pro processibus Appellationis viva voce interpositæ, ibid. narratis Supplicationum mutatis quomodo procedendum, 3. 2. 17. 481. *Libellus gravaminis* quomodo concipiendus, 3. 29. 693. & 697. quomodo concipiendus si à definitiva appellatū sit 3. 29. 692. quomodo si ab Interlocutoriâ: Ibid. & 693. Compulsoriales una cum Citationem peti debent sub præjudicio defertionis, 1. 2. 325. Supplicationes pro processibus

bus Appellationis sine mora expediri debent, 3.2.480.
In decernendis Processibus Appellationis & materialia & formalia bene observari debent, 3.2.9.471 & seq. Decernuntur Citatio, Inhibitio & Compulsoriales, 3.20.52.619. quando Inhibitio decernatur vel non vid. sub voc. *Inhibitio*. Ratione formalium quæ consideranda 3.2.473. & seqq. & 3.31.750 & 751. ubi Cautela pro appellante & Cautela pro appellato, 3.31.752. In dubio processus Appellationis potius decernendi quam denegandi sunt, 3.11.561.

Appellationis processus quomodo insinuantur, vid. sub voc. *Insinuatio*: Insinuantur etiam Advocatis, 1.26.344. & 3.21.625. & 627. An Adjuncta reliquis in processu nominatis, præter Appellatum insinuanda, 3.21.626. si plures sunt Citati, copiarum citatis insinuandarum à Lectoribus vel Protonotariis vidimatarum esse debent, 3.21.627. quod tamen amplius non obtinet. Ibid.

Quæ in processu Appellationum primo termino agenda, 3.29.692.696.698.713.714.715. quæ in secundo, 3.31.750.

Appellationem deseri & non devolui differunt, 1.32.394. Appellatio quando deserta reddatur, 1.32.380. & seqq. & 392. In dubio Appellatio deserta non præsumitur, 1.32.392. Appellatione deserta vel remota non deserta vel remota censetur nullitatis querela, 1.33.10.398. pœna desertionis à pœna absolutionis à Citatione diversa est, 3.29.710.

Appellationes Frustratoria Quæ? 3.11.553. Earum pœna olim 10. marcarum argenti hodie usque ad 20. Marcas auri puri vel etiam pœnam corporis afflictivam augeri potest; pro arbitrio Judicis & Circumstantiâ causæ, 1.30.368. ubi præjudicia appellantium condemnatorum in pœnam unius marcæ auri puri duarum, decem. Nec status Imperij ab ea Immunes sunt, ibid. ubi præjudicium, wegen ohngebührlich interponirter Appellation, cum alias pronuncietur, wegen frevelmüßigen Appellirens. Ibid. Appellati etiam mulcantur wegen ihres frevelmüßigen Umtriebs / vnd mußwilligen litigirens / 1.

30. 369. Advocati etiam mulcantur, & gravius quidem quam partes Jurium ignaræ, 1. 30. 368.
- Appellationis processus à parte appellatorum quomodo impediendi* 3. 4. 497 Quæ cautio si non ipsum Mandatum de Exequendo vel alia, pro quibus prostatu causæ supplicatur, impetratur, tamen hoc lucratur, ut processus parti Appellanti difficilior succedant, vel inhibitiō denegetur, ibid. vel etiam quandoque Literæ Informatoriæ ad Judicem Inferiorem decernantur, ibid.
- Appellatus quomodo comparere & quid agere teneatur*, 3. 29. 711. & seq.
- Aqua & Igni interdicitur in bannum declarato*, 1. 7. 79. & quid illud? Ibid.
- Arbitri & Arbitratoris Differentia*, 1. 35. 405. Arbitri vel Juris sunt, & qui illi? ibid. vel voluntarii & quidam illi? Ibid. vel Arbitratores. Ibid. Arbitri Juris Sententiam dicunt, voluntarij laudum, Arbitratores Arbitramentum Ibid. In omnibus tamen, ut Jurisdictio Cameræ fundetur, forma compromissi observanda est, 1. 35. 406.
- A Sententia arbitri regulariter non appellatur*, 1. 35. 406.
- Secus in Arbitratore, à cujus Laudo Appellatio indistinctè licita est*, 1. 35. 408. Status Imperij suos habentes voluntate Sumtos Arbitros primæ Austriegarum Instantiæ privilegio non gaudent, 1. 4. 53. An tota Arbitratorum Declaratio Commentatitia sit, 1. 35. 406.
- Arbores frugiferæ si excendantur vel sylvæ vastentur Mandata sine clausula decerni possunt*. 1. 12. 41. 176.
- Archivum Cameræ recondendis actis & productis ordinatur*: 4. 9. 988. duplex est unum pro actis simplicis querelæ, alterum pro actis Appellationum, ibid. ad utrumque nemo, maxime ex procuratoribus alijsque Sollicitantibus, admittitur, 4. 9. 988.
- Arctiores processus judicialiter postulantur*, 3. 6. 510. & 3. 20. 4. 601. sub pœna banni decerni solent. Ibid.
- Arctiores Compulsoriales ad parendum sententiæ quæ*, 3. 63. 936. Earum loco hodie dantur Mandata de Exequendo & quæ illa 3. 63. 938. vid. Mandata de exequendo.

Arctiores.

Arctiores Compulsoriales ad Edendum Acta ut impetrentur nova Supplicatione opus est, 3. 20. 56. 610. quam tamen si Judicialiter petantur, oralis Recessus supplere potest, ibid.

Arctiores Inhibitiones non nisi simplici Inhibitione impetrata & insinuata decernuntur 3. 11. 546. pœnam banni comminantur Transgressoribus, ibid. annexam habent Citationem ad Videndum se incidisse in pœnam simplicium. ibid. ut plurimum extrajudicialiter rogantur, ibid. pro ijs impetrandis nova petitio exhibenda est, 3. 11. 8. 546. & 3. 20. 56. 610.

Arctius Mandatum non habet insertam Citationem ad Videndum se incidisse in pœnam Simplicis Mandati, 3. 6. 517. sub qua emanet pœna, utrum dupli an banni, ibid.

Argentina Jurisdictioni Camerali, privilegio primæ Instantiæ exempta est, 1. 4. 13. 18. quos in prima Instantia Judices habeat. 1. 20. 304. invita ad Cameram trahi non potest, ibid, nisi in causis immediate Ejus Jurisdictionem fundantibus, ibid. Appellationis privilegium habet 1. 20. 304. Gaudet privilegio adversus judæos ne cum Civibus vel subditis, quocunque loco commorentur, contrahant, 1. 20. 304. Argentinæ Nuncius absque speciali mandato Judicis aut Senatus Reum aliquem Citare potest; cimen vo laden 3 4 484.

Argentinenfis Episcopi Subditi privilegiati sunt adversus Judicia forensia & Rotvvilense, 1. 20. 281. & 282. exceptis tamen *Rehafften* & casibus protractæ seu denegatæ justitiæ, Ibid.

Armorum vocabulo Gladij, hastæ, frameæ, fastes Lapidēs &c comprehenduntur, 1. 7. 33. 71. Armata manu quid sit ubi metus est armorum, ibid. Armorum ubi justus Timor subest, Mandata sine Clausula decerni possunt, 1. 12. 17. 171.

Arnuel Collegium prope *Carbrücken* singulari privilegio Cæsari atque Imperio subiectum est, 1. 4. 14. 9. & 10. 24. 108.

Arrestorum Synonymia quæ? 1. 11. 1. 132. Definitio, 1. 11. 2.

132. & 1. 11. 140. Causæ quæ? 1. 11. 4. 133. Finis, 1. 11. 140. Propria & genuina in Constitutione super Arrestis significatio quæ? 1. 11. 9. 134. An Arresta in *propria* tantum & *genuina* significatione accipienda sint, & quæ hujus acceptionis rationes, 1. 11. 11. 138.
- Arrestantis* Commodum quod? 1. 11. 140.
- Arresta* omnia an in genere regulariter sint prohibita? 1. 11. 3. 132. & 1. 11. 163. Quædam ex Consuetudine vel ex privilegio *permittuntur*, ibid. 1. 11. 21. 148. & 1. 11. 23. 150. & 153. & seq.
- Arresta* vel a Magistratu ad Instantiam partis, interdum de facto, sine ulla causæ cognitione, 1. 11. 155. vel a privato privata Autoritate, imponuntur? 1. 11. 145. Arresta ab ordinario Magistratu interposita an potius ad dispositionem Juris Communis quam Constitutionem super arrestis referenda sint, 1. 11. 146.
- Constitutio de Arrestis* quando promulgata, 1. 11. 5. 335. Eius summa, ibid. Causa quæ, 1. 11. 146. Quando extendenda vel restringenda, 1. 11. 9. 14. An per se favorabilis, summe necessaria, saluberrima, utilissima, Generalisque, 1. 11. 136. An in odium arrestorum extendenda sit, ibid. An locum obtineat in jure litigioso, si quis in jure litigioso fuerit arrestatus, 1. 11. 22. 150. Quando locum habeat, 1. 11. 16. 145. & seqq. Quando locum non habeat, 1. 11. 26. 151. Constitutio super arrestis an extendatur ad occupationes, Invasiones, Turbationes, Spolia, &c. 1. 11. 27. 152.
- Requisita Jurisdictionis Cameralis* ex constitutione super Arrestis fundandæ quatuor sunt? 1. 11. 29. 159. Arrestum ex minus legitima causa interpositum in Exceptionibus et justiori causa justificari potest, 1. 11. 153. Ubi præjudicium. Jurisdictio Camerae ex Constitutione super arrestis tantum quoad Relaxationem rei vel personæ arrestatæ fundata est, 1. 11. 7. 134. Itemque si ad expensas, sumtus, damna, deteriorationem rei arrestatæ & ad id quod interest agatur, 1. 11. 8. 134.
- Civitatis Francofurtensis* in arrestandis ad Instantiam tertij, foren-

forensibus aliisque privilegium, 1. 11. 155. Item *Colonien-
sis*, Ibid. Contra Civitatem privilegiatam processus su-
per arrestis non decernuntur; sed tamen contra eum, qui
fecit arrestari, ut faciat arresta relaxari, ibid.

Differentia inter Arresta, Pignorationes & Compensatio-
nes, 1. 11. 140.

Arrestatus an cogatur etiam coram alio quam suo Iudice
litigare, 1. 11. 157.

Arrestis Relaxatio, vid. *Relaxatio*.

In *Causis Arrestorum* Mandata Sine Clausula justificato-
ria petuntur & impetrantur, 3. 6. 8 518 quibus reo man-
datur, ut rem vel personam arrestatam e vestigio, sed ta-
men ad præstitam cautionem, relaxet, ibid. Cum anpe-
xa Citatione ad docendum de paritione, vel vid. se de-
clarari in pœnam Mandati: ibid.

Subditis contra Magistratū hæc Mandata decernenda non
sunt, 3. 6. 9. 518.

Quando Mandata ulteriora decernantur. 3. 6. 13. 519.

Exceptiones semel per Sententiam reiectæ denuo produci
non debent, 3. 6. 520.

Arrestis processus Quis? 3. 18. 1. 594. formula processuum ar-
restorum 3. 18. 2. 594.

Decernuntur etiam in Camera, an Instantiam Creditorum
contra Debitores vagebundos & latitantes, 3. 18. 3. 595.
ut ubicunq; locorum in Imperio præhendi & Juri sisti
queant, manus illis injiciantur. Ibid. *Supplicationes pro
Processibus ex Constitutione de Arrestis* quomodo forman-
dæ, & quod earum fundamentum, 3. 20. 28 602. & 609.

Articuli Libelli, vid. infra *Libelli Articuli*? qui Irresponsales,
3. 30. 738. Articuli purgatorii qui. 3. 43. 809. Artic-
ulorum & positionum differentia in Camera non obser-
vatur, 3. 29. 716.

Attentata sunt Appellationis Contraria. 1. 32. 383. quæ si
ipse facit Appellans, appellationi renunciare dicitur,
Ibid. Attentare qui dicantur 3. 11. 542. Iudex quando
attentare dicatur. 1. 23. 16. 318. & 1. 23. 322. *Pars* quando

attentes, 1. 23. 318. *Attentata* quæ in *Causis pignorationum*, 3. 47. 820.

Attentata quomodo revocentur 3. 11 547.

Attestationibus publicatis utrivis parti bina tantum scripta producere licet. 1. 35. 763. Tempus quo attestations è *Cancellaria* obtentæ sunt, iudicialiter amplius significari non debet 3. 15 761.

Audientia & *Audientiam* celebrare quid? 2. 1. 4. 412. & 413 Solennis est & ordinaria, quæ ritu plane solenni tam à parte Iudicis quam litigatorum celebratur, ibid. à parte Iudicis ordine, confessu solenni celebratur, 2. 11. 413.

Confessus ratio quæ? 2. 2. 414. solennitas *Audientia* à parte litigantis celebratur in solenni ordine & ritu procedi, 2. 3. 1. 417. *Audientia* minus solennis est, quæ post ordinariam coram Deputatis instituitur, 2. 10. 1. 447. quæ in eadem agenda? ibid. & seqq.

Audientia celebrantur in Auditorio Camerae Iudiciali; vulgo *der Audientia Stuben* 2. 11. 2. 452 foribus apertis, sedente Iudice eiusque Vicario, vel Adsessore, 2. 11. 425. quibus celebrabantur olim diebus, 2. 11. 453 quibus hodie, 1041 sedulo debent præberi, 2. 11. 4. 453. quando intermittantur, ibid.

Audientia antemeridiana quæ? 2. 11. 7. 454. & 455. hodie abrogatæ sunt. 1041. *Postmeridiana* à prima tempore hyberno usque ad quartam, æstivo usque ad quintam continuantur, 2. 11. 11. quibus habeantur diebus? 1042. quæ ordinum distinctio, 1041.

Audientiarum alternatio locum amplius non habet, 2. 11. 13. 455. *Audientis* Protonotarij Notarijque adesse debent, ut annotent, quando quæque cœperit desieritve 4. 8. 986.

Ingspurg Civitas gaudet privilegio de non appellando infra 600 aureos? 1. 20. 298.

Aureum Cameralis est ein *Guldenthaler* à 4. *Kopffstuck* 3. 37 773.

Authentica hoc nisi beneficium quibus competat Debitonibus, 3. 4. 490. quid in Citatione ad videndum sibi concedi

- cedi hoc beneficium impetranda observandum. Ibid.
- Requisita Authenticæ exacte probanda sunt. Ibid.
- Authentica* Copiæ in Camera quæ habeantur, 3. 21. 629.
- Austrega* quid & quænam in illis considerata *vid. sub Voc.*
Judices ordinationis. Tædiosum austregarum Judicium
 in discutiendo possessionis Judicio declinandi pia fraus
 quæ? 1. 10. 128. Austregarum anfractus ut evitentur pro-
 cessusque accelerentur quomodo procedatur in causis
 Mandatorum cum clausula, 1. 11. 22. 169.
- Austria* Archiduces tenentur Constitutione fractæ pacis
 publicæ, etiam si à Jurisdictione Camera in ceteris sint
 exempti, 1. 7. 42. 74. gaudent privilegio de non appellan-
 do, 1. 20. 291.
- Auxiliatoria* Mandata quæ? 3. 8. 9. 535.
- Avocationes* nudæ imperij Constitutionibus prohibitz
 sunt. 1. 3. 8. 9. elegans præjudicium ostenditur Berlichius-
 que refutatur. An inhibere possit Cæsar. ne causa non-
 dum in Judicio Camerali cœpta Ibid. recipiatur, 1. 3. 11.
- Avocare possunt Causam in Judicio Camerali penden-
 tem Imperator Statusque Imperij, communi Decreto
 ad Comitiam, 1. 3. 11. & 12. Princeps aliusve status ex pri-
 vilegio avocare non potest, subditum suum ad Camera-
 le Judicium vocatum 1. 3. 10. 12. sed privilegium habenti
 Jurisdictio Camera per viam Exceptionis pro Interesse
 judicialiter producendæ declinanda est. Ibid. Si quis ad
 aliud ex suo foro avocetur. Mandata sine clausula decer-
 nuntur, 1. 12. 36. 175.
- Avocatoria* Mandata Quæ. 3. 8. 6. 534 quando, contra quos,
 & sub qua pœna decernantur? Ibid.

B.

B *Ambergensis* Episcopus Privilegium habet de non ap-
 pellando, & de non evocando subditos ad Judicium
 Rotvvilense vel aliud extraneum, 1. 20. 277. Eidem
 utpote statui Imperij super fracta pace processus de-
 cernuntur, 3. 20. 24. 608. ubi ad pœnam banni egisse

& bannum contra Marchionem Brandenburgicum ob-
obtinuisse dicitur.

Banni declaratio quibus fiat solennitatibus, 2, 2. 415. quoad
status Imperij vix procedit, 1. 7. 76. In banni pœnam
violatorem pacis publicæ Judex ordinarius declarare
nequit. 1. 7. 64. Ubi ratio, & 1. 7. 44. 75. ubi Exceptio. In
pœnam banni agere non possunt personæ Ecclesiasticæ,
1. 7. 79. nisi Imperio Immediate subjectæ sint. Banni pœ-
na affici non possunt fœminæ, 1. 7. 80. Actio ad banni
pœnam non transit ad heredes, 1. 7. 81.

Banni effectus Qui? 1. 7. 77. & seq. ad Eos producendum
requiritur Sententia declaratoria, 1. 7. 78.

A Banno Absolutio, vid. *Absolutio à Banno*.

In *bannum ob Contumaciam* quando procedatur, & quo,
modo, 3. 63. 936. ob Contumaciam declaratus transige-
re potest cum adversario, 1. 7. 27. 70 cum fisco necesse
non habet, nisi ei peculiariter in pœnam condemnatio
facta fuerit 3. 58. 869.

Bavaria Elector Constitutio de solutione rerum Credi-
tarum Constitutione Imperij generali non corrigitur,
1. 12. 199. *Ducum Bavaria* privilegium de non appellan-
do, 1. 20. 284. cum Extensione *auff die Obere Pfalz*/
1. 20. 275.

Bellica Calamitate depauperati Debitores qua gaudeant
Constitutione: vid. *sub Voc. Constitutio de rebus Creditis*,
& *Debitores*.

Berlichius refutatur, 1. 3. 10.

Berichtschreiben oder *Schreiben vmb Bericht* / vid. *sub*
Voc. Litera pro Informatione Judicis.

Benlagen / vid. *sub Voc. Adjuncta*.

Bitts oder *Compass*, *Brieff* quæ? vid. *sub Voc. Litera* mutui
Compassus.

Bisantium quæ habeat privilegia remissive, 1. 20. 298.

Bohemia Regi ut Electori nullum competit Jus præsentan-
di Adfessores, 4. 3. 956.

Bona in alterius territorio tenere & ratione eorum subdi-
rum esse quomodo differat 1. 10. 99. bonorum Imperij
ratione

ratione quomodo Jurisdictio Camerae fundetur, 1. 17.
2. 242.

Brabantia Dux Vasallus est Imperij, 1. 7. 43. 74. Ejus Subditi neque in causis fractæ pacis à loco domicilij evocatur vigore def; *Burgundische Verträge* / 1. 7. 43. 74. per Edictum citati olim sunt ad Cameraam, 3. 4. 31. 496.

Brandenburgici Electores gaudent privilegio de non appellando illimitate, 1. 20. 276.

Brandenburgici Marchiones tenentur Constitutione pacis publicæ, etsi regulariter alias jurisdictioni Camerae exempti sint, 1. 7. 42. 74. Iis privilegium de non appellando *an Ihren Hoff, lehen vnd anderen Gerichten* / limitatum est; exceptis causis Injuriarum, 1. 20. 284. solennia quæ, 1. 20. 285.

Bremensis Episcopus habet privilegium de non appellando, 1. 20. 277.

Bremen Civitatis privilegium de non appellando quod & quæ solennia, 1. 20. 298.

Brixensis Episcopus privilegium habet de non appellando limitatum, 1. 20. 277.

Brunsvicensium principum Privilegium de non appellando & solennia quæ 1. 20. 285.

Brunsviga Civitas an sub Duce Brunsvicensi sit & Municipalis? 1. 4. 27.

Bruxella Collegium prope Spiram Cæsari atque Imperio ex singulari privilegio subiectum est, 1. 10. 24. 108.

Burgundia Dux sub Tutela Imperij ejusque membrum est, 1. 20. 284. *Ist den gemeinen Pfennig zu samblen nicht schuldig* Ibid. Tantum contribuit quantum duo Electores; Et in expeditione Turcica tantum præstat, quantum tres, ibid. In Camera convenitur si contribuere cessat. ibid.

Burgundica Transactio, utpote Imperio perniciofa à statibus sæpe fuit repugnata sed necquicquam, 1. 7. 43. 74.

Bursched Collegium prope Aquisgranum Cæsari atq; Imperio subiectum est immediate, 1. 4. 14. 19. & 1. 10. 24. 108.

C.

C*adaver*, hominis occisi ablatum an pariat Actionem ex Constitutione pignoratitia, 1. 1. c. 41. 122. Honori ipsi est, ut fixam tandem quasi sedem quiete habeat, ibid. Injuria afficitur si effodiatur. ibid.

Camera ad observationem Recessuum Imperij insinuatorum adstringitur, 1. 1. 2. vid sub voc. *Insinuatio*. Camera Imperatoris differt à Camera Imperij. 1. 1. 3. Camerales Constitutiones quæ Ibid & 1. 12. 215 Camera adstringi non potest, ut significet, quomodo pronuntiandum sit, 1. 3. 10 vid. in verb. *Advocare*, in Jurisdictione Controversiosa Imperatorem repræsentat 1. 16. 2. 240. ante rem judicariam inter partes Concordiam tentare non solet, 1. 12. 215. Cameralis Judicii partes, 1. 3. 7. Cameralis jurisdictio vid. *Jurisdictio* Camerale judicium, vide *Judicium*. Camerales personæ quæ 1. 4. 24. & 4. 1. 946. quando conveniantur in Camera, 1. 4. 25. 24. Contra Immediatas Austregarum Instantiæ privilegium locum non habet, 1. 4. 53.

Camera Imperialis Sustentatio quæ? 1. 8. 85. Salaria Cameralium personarum quæ, 4. 16. 1008. Media, unde sustentatio Camere desumi potest, quæ. 4. 17. 1012. & seq. Modus exequendi Media Sustentationis, 4. 18. 1019. arctior modus quis, 1. 8. 85. 3. 7. 2. 524 & 4. 18. 1021.

Camera Immunitas quæ? 4. 15. 100, quibus in rebus consistat. Ibid. & seqq.

Cancellaria Cameralis ab Electore Moguntino dependet, 1. 3. 8. quomodo ordinanda. 4. 6. 978. & seq. Cancellariæ præfectus quis? vid. *Administrator Camera*. Si ei debita non solvuntur, Camera monitoria decernit, 3. 7. 3. 528.

Capitalia, non obstante præscriptione salvum manet Creditoribus, 1. 12. 213. Reluctiva quando redimenda. Ibid.

Capitulum utrum Inferius sit Episcopo an ei æquale, 1. 4. 19. sede vacante quod sortiatur forum; quod existente Episcopo, 1. 4. 15. 19. quod in causa communi, 1. 4.

20 quod si in causa propria non Episcopali conveniatur,
1.4.9.

Captura non statim capientis fit. 1.10.111. hominibus in alieno territorio captis quid Juris? 1.7.76. an Capti pisces ferre que fructibus loci annumerentur, 1.10.111. & seq.

Ad Captivum aditus præcludendus non est. Si præcludit, Mandata Sine clausula decerni possunt, 1.12.30.174.

Carter Interdum propæna habetur, 1.10.117. Eo detentus quid observare debeat, 1.13.4.224.

De Castell Comites gaudent privilegio de non evocando Subditos ad Rotvilense judicium, 1.29.293.

Causales qui? 3.47.820.

Cautio de rato & Mandato quando fieri debeat, 3.29.10.673. an in omnib⁹ causis in differenter admittenda, Ibid. & seq. & 1027. quomodo fiat in Supplicationibus pro obtinendis processibus, 3.2.479. Cavere ad sceptrum judiciale qui possint, 3.4.10.478. & quando, Ibid. & seq. & 1027.

Cautio Idonea quæ, 1.11.34.160. quæ in Arrestorum causis præstanda, ibid. an etiam ab Illustribus & Statibus Imperij, etiam si pro subditi agant, 1.11.35.161. dicitur Medicina & Antidotum Arresti, Ibid. An præstanda de stando Juri in loco arresti, an in foro competentis, 1.11.135. Cautio in pignorationem causis in puncto Mandati tum *widerstellen* à quibus exigatur quando & quomodo, 1.10.128.

Cavere cogitur satisfactione in Imperio Extraneus subditum Imperij conventurus, 3.29.12.678.

Cautio Revisoria, vid sub voc. *Revisoria* Cautio.

Circumductio Terminum quid, 3.52.830. quando fiat, 3.52.831. quibus in causis locum habeat, ibid. & seqq. quando cesset, 3.52.837. quomodo ab ejus præjudicio processus salventur, 3.52.838. quod termini circumducti præjudicium, 3.52.839. reparatur per rescriptum processuum, 3.52.830. & 838.

Citationis definitio, 3.4.1.483. Ejus Requisita sex 3.4.484. & seqq. Libellus ei inferendus & cum ea insinuandus est, 3.4.486. ad totam causam fit. 3.4.25.493. Citatio cum
Man-

Mandatis Sine Clausula semper petenda est. 3. 6. 516. non decernitur interdum in Mandatis Cum Clausula & Arctioribus, 3. 6. 517. Mandatis Sine Clausula prohibitorijs, & Compulsorialibus, 3. 6. 527. neq; decernitur Pauperibus, 3. 4. 33. 496. plures Citationes in quibusdam causis requiruntur. 3. 4. 26. 493. Citationes per Edictum quæ? 3. 4. 30. 495. quando & quomodo fiant, Ibid. & 3. 20. 36. 612. Citationes ad Reassumendum quæ, quotuplices & quomodo declinentur, 3. 4. 35. 498. vid. *infra*. *reassumere* & 3. 4. 481. Citationis Processus in singulis causis quis, 3. 4. 12. 487. & seqq. 492 & 3. 6. 618. Ejus forma pro causarum qualitate & varietate formatur, 3. 4. 32. 496. Citationes emanatæ quomodo insinuantur, 3. 4. 486. vid. *insinuatio*.

Civiles processus sunt, qui in causis Civilibus decernuntur, 3. 8. 1. 535.

Civitates Imperiales in Camera conveniuntur, nisi privilegio exemptæ sint, 1. 4. 13. 18. Municipales in Camera conveniuntur à principibus suis, 1. 4. 16. 20. & 27.

Clausula Justificatoriae formula quæ, 3. 5. 4. 509. Ejus Effectus, 3. 5. 5. 11. *Clausula* Transumendi Instrumenta Commissionibus in forma communi conceptis adnecti non debet, 3. 14. 14. 573. *Clausula* Salutares tantum in Libellis non vero Supplicationibus locum habent, 3. 20. 12. 603 & 604. *Clausula* *sanft vnd sonder* in Commissionibus Effectus quis, 3. 14. 577. Effectus *Clausula* reservatoriae quis, 3. 36. 769. *Clausula* oblationis si quid facti Effectus quis. Ibid. *Clausula* Executivæ vel ad personam diriguntur, & quis earum Effectus, 1. 12. 180. vel ad bona, & quis earum Ibid. *Clausula* *Mit oder ohne Recht* / quid operetur, Ibid. & seq. quomodo explicanda, 1. 12. 182. an illi æquipolleat *Clausula*, *Mit Gericht Geist* / oder *Weltsch* / oder ohne Gericht. Ibid. Item, *Ih es gefallen* / in vnd außserhalb rechtens sich zuergreifen / &c. Ibid. An stricti sit juris *Clausula*, *Mit oder ohne Recht* / 1. 12. 183. *Clausula*, *Mit Recht* quid operetur, 1. 12. 182.

Clerici quando forum sortiantur in Camera, 1. 17. 4. 243. & 1. 21. 6. 309. ad restitutionem bonorum ex causa fractæ pacis publicæ agunt, 1. 7. 81. ad pœnam banni non agunt & quare, 1. 7. 79.

Coadunata manus quæ? 1. 7. 32. 71. & seq.

Collegia Cathedralium Ecclesiarum cui subiecta & quod sortiantur forū. 1. 10. 21. 107. ubi exceptiones & quando in Camera conveniri possint. ibidi.

Collegia Canonorum Libera quæ, 1. 10. 24. 108. quod in pignorationibus forum sortiantur, ibid. quod regulariter? 1. 4. 14. 18.

Collectarum Imperij processus quis, 3. 44. 814. Collectandi jure litigioso quomodo pignoretur, 1. 10. 37. 115.

Colmaria Civitatis privilegium de non appellando, summa Appellabilis & Solennia, 1. 20. 299.

Colonia Civitas gaudet privilegio de non appellando, 1. 20. 298. Item ad Instantiam Terrij arrestandi forenses, 1. 11. 158.

Coloniensis Archiepiscopi Privilegium de non appellando, 1. 20. 275.

Comites quemadmodum conveniantur à principibus, 1. 4. 44. itemque inter se, vel ab Inferioribus, 1. 4. 46. quomodo in causis spoliij, 1. 4. 50. vid. sub voc. *Prelati*.

Commeandi publica securitas datur literis Actori ad Principis rei Consiliariorum novem Judicium citato, 1. 4. 36.

Commissarii vel à partibus nominantur vel à Judice, 3. 14. 17. 576. & seq. qui in Camera regulariter deputentur? Ibid. & 3. 14. 26. 586. & 4. 3. 963. vel conjunctim deputatur vel divisim, 3. 14. 28. 577. ubi de *Clausula* *sampt und sonders* / Ejusque Effectu. Pluribus repudiatis, si unus Idoneus reperiatur, quid Juris, 3. 14. 19. 578. Adjunctio Notarij quando locum habeat vel minus, 3. 14. 22. 579. 580. & 587. Commissariorum qualitates, 3. 14. 580. & 581. Eorum officium, 3. 14. 30. 581. & seq. Eorum partes in Expedienda Commissione, 3. 14. 584. Eorum potestas. 3. 14. 575. & 586. Commissarij Camerae Subdelegare possunt, 3. 14. 39. 587. Eorum Salarium quod Ibid. quomodo adves-

adversus eos excipiat, 3. 14. 20. 579. & 581. Commissarij quomodo cogendi, si Commissionem vel suscipere, vel susceptam continuare & perficere detrectent, 3. 12. 562. & 563. ad Commissiones extraordinarias nominati periculo partis admissi deputantur, 3. 14. 22. 579. Commissarijs quid præcipue in Commissionibus mandandum, 3. 14. 30. 581. Commissariorum Nominatio, Postulatio, Adprobatio, Recusatio quomodo & eorum quo fiat, 3. 32. 754. & 3. 20. 4. 601.

Commissionales processus Qui. 3. 14. 2. 569. ad obtinendum processus Commissionales quid observandum, 3. 20. 37. 613. & seq.

Commissiones in communi forma quæ? 3. 14. 10. 572. & seq. quando & quem in finem decernantur. Ibid. Commissiones in optima forma, & quæ Commissariorum in iis potestas, 3. 14. 12. 573. Ut obtineantur quæ observanda, 3. 14. 14. 574. quando decernantur, 3. 14. 14. 575. Si examinandi testes Camere forum non prerogent, quid observandum, 3. 16. 592. Commissiones in casu pauperum quomodo decernantur, 3. 14. 28. 581. Commissiones sunt vel ordinariæ, 3. 14. 4. 569. vel extraordinariæ, ad perpetuam rei memoriam, ibid. quando hæc petantur. Ibid. & seqq. ubi petantur, 3. 14. 571. à quo. ibid. quibus in causis, ibid. & 3. 42. 807. an decernantur in optima forma 3. 14. 16. 576. Rotulus quomodo transmitti & produci debeat, 3. 14. 34. 583. Commissionibus adversus Contumacem decretis quid Juris? 3. 14. 23. 579. Impedimenta, quæ obstant, quo minus Commissiones intra dilationum spacia expediantur quæ & quomodo probanda, 3. 26. 32. 658.

Commissionibus quomodo multi soleant abuti. 3. 14. 28. 581. & 587. & seq.

Compasß: oder Bittbrief / quæ? 3. 16. 591.

Compromissum quid? 1. 4. 28. quando Camere Jurisdictionem fundet, 1. 4. 23. 22. Processus quis. ibid. & seq. quando Revisio locum habeat, 3. 61. 899.

Compulsoriales quid. 5. 13. 1. 564. quoduplicem ob finem petantur.

- tantur, 3. 13. 568. quomodo differant à Requisitoriali-
 bus. Ibid. Compulsoriales ad edendum Acta quando pe-
 rantur, 1. 25. 325. 3. 13. 565. & 3. 29. 703. à quibus. 3. 13.
 2. 565. quando & quibus decernantur. Ibid. Decernuntur
 S.C. & sub pœna pecuniaria. Ibid. Si Judex acta nondum
 edat, quomodo ulterius compellatur, 3. 13. 4. 566.
Uteriores Compulsoriales quando petantur, 3. 13. 567. sub
 qua pœna decernantur, ibid.
Compulsoriales Arctiores quando petantur & sub qua pœna
 decernantur, 3. 13. 567.
Compulsoriales ad partitionem, quæ melius Executoriales di-
 cuntur, quando decernantur, 3. 63. 936. Sunt vel simpli-
 ces & quæ illæ. Ibid. vel Arctiores, quarum loco hodie
 decernuntur Mandata Executorialia, Ibid. vid. *Mandata*
Executorialia.
Conclusio causæ & concludere quid? 3. 36. 764. Conclusio
 in Camera nunquam omittitur, ibid. quando causa pro
 Conclufa acceptetur, 3. 36. 765. quo tripliciter fiat. Ibid.
 quando in singulis causis concludendum. 3. 36. 369. &
 seqq. Conclusionis Effectus, 3. 36. 767. Conclusionis
 cum clausula oblationis si *quid facti* Effectus, 3. 36. 769.
 Item *salva scripturarum productione*. 3. 36. 769. Con-
 clusionis Rescissio quando fiat. 3. 36. 767. & 771. Con-
 clusionis adjuncta quæ. 3. 36. 766. post Conclusionem
 Judici adhuc Consilia sive Informationes Juris exhibe-
 ri solent. 3. 36. 770.
Concordia an in Camera inter partes tentanda, 1. 12. 215.
Confessiones Debitorum iteratæ viam Executivam non o-
 perantur. 1. 12. 47. 184. & 186.
 Pro *Confessatis* habentur articuli si respondere per Senten-
 tiam iussus non pareat. 3. 30. 739.
Consilia Juris aliæque Informationes quomodo post Con-
 clusionem causæ Actis adjungi possint, 3. 36. 771. & seq.
Constitutionum Imperij Finis est pacis Imperij publicæ
 conservatio, 1. 5. 3. 59. Constitutio de pace publica, vid.
 sub voc. *pax*. Litigiosæ possessionis: vid. *possessio*, de pi-
 gnorationibus, vid. sub voc. *pignorationes*, de Arrestis,
 Aaaa vid.

vid. sub voc. *Arresta*. De Rebus Creditis: 1.12.198 & mult. seqq. qualificatio Debitoris ad illam quomodo & per quem fieri debeat. 1.12.215. De relaxatione Juramenti ad Effectum agendi, vid. sub voc. *Relaxatio*, ex Lege Diffamari: vid. sub voc. *Diffamari*.

Continentia Causæ quando probetur, 1.4.19.20. quomodo probetur ratione rei sitæ. 1.17.244. & seq. An locum obtineat in feudis quæ à diversis dominis recognoscuntur, 1.17.245. *Continentia* personarum quæ? 1.4.19.20. fundat Jurisdictionem Cameralem, Ibid.

Contractus vi metuve extorti Actione carent, 1.12.213.

Contributions Turcicæ si non solvuntur Mandata Sine Cl. decernuntur, 1.12.38.176.

Contumax in Judicio Quis. 3.27.7.661 *Contumacia*, quo-ruplex, 3.51.828. & seq. quibus in causis committatur & quando. 3.52.830. *Contumacia* accusanda est, non accusata non nocet. 3.51.829. *Contumaciæ* processus adversus Actorem vel Appellantem quis, 3.54.849. & seqq. quis adversus reum vel Appellatum. 3.55.854. & 857. ubi differentia inter contumacem in non agendo & in non comparendo. *Contumaciæ* processus adversus Tutores & Curatores quomodo instituendus, 3.56.860. adversus Eos in puncto principali non proceditur, 3.56.861. quomodo adversus procuratores: 3.57.863. quando habeantur pro Contumacibus, & quam luant pœnam si caverint, & tempus Cautiois inutiliter labi passifuerint 3.57.864. Adversus Contumacem tandem comparentem quomodo procedatur, 3.58.867 quomodo si ante conclusionem causæ, quomodo si postea compareat, ibid. Commissionibus adversus Contumacem decretis quid observandum, 3.14.23.579. An detur processus *Contumaciæ* in causa fractæ pacis, 3.42.807 in comparendo purgendo ve Contumaces pro convictis habentur, 3.43.811.

Copista Camerales qui. 4.11.992.

Criminales Causæ neque in prima neque in secunda Instantia in Camera locum habent, 1.31.378. quæ ab hac Regula

gula Exceptiones. Ibid. add. 1. 31. 373. & seqq. ad *Cameram* tamen devolvuntur per viam Nullitatis, 1. 33. 396. In Criminalibus Commissio ad perpetuam rei Memoriam non decernitur, exceptis causis fractæ pacis, 1. 42. 807.

Creditum Quale sub Constitutione Imperij de rebus creditis comprehendatur, 1. 12. 213.

Cumulatio querelæ nullitatis & restitutionis in Integrum alternative facta in Camera attenditur, 1. 34. 402. quomodo in Actione ex Constitutione Imperij de pace publica Criminalis actio & Civilis cumulentur, 1. 7. 81.

D.

D *Annus* irreparabile si infertur mandata Sine Clausula decernuntur, 1. 12. 17. 171.

Debitor majus periculum accrescit, si personali quam si reali actione conveniatur, 1. 12. 179. si ad refusionem sortis in casu moræ se obligaverit, quomodo adversus eum procedendum, Ibid. Debitores qui beneficio particularis solutionis gaudeant, 1. 12. 198. & seq. & qui non. Ibid. & 1. 12. 213. qui Citationem petere possint ad vid. sibi concedi beneficium Auth. *Hoc nisi* C. de solut. 3. 4. 489. & seq. quomodo ad solutionem Pensionum à Recessu Imperij 1854. cedentium & cessarum obligentur, 1. 12. 214. quomodo morosi compellantur. Ibid. Conscientiam suam excutere & cum Creditoribus transigere debent, ibid. ad Constitutionem Imperij de rebus creditis se qualificados probare debent, 1. 12. 215. & 221. ubi præjudicium. necessitate pressis non delicatis eâ subveniatur, 1. 12. 217.

In *Debitis* liquidis & confessatis hodie parum interest utrum Citationem nudam vel Mandatum impetrem. 1. 12. 197. Cum omnibus Citationis Sententijs Condemnatorijs Executoriales statim addi soleant. Ibid.

In *Decimarum* causis Appellationes in petitorio Judicio ad *Cameram* non admittuntur, 1. 31. 6. 377.

- Declaratio* pœnæ Compulsorialium fundat Jurisdictionem
 Camerae, 1.18.4, 247.
- Defensionales* quo termino producantur, 3.30.723.
- A *Definitiva* omni Jure appellare licet, 1.19.251.
- Defunctus* vid. *Cadaver*.
- Delegatus* ab ordinario etiam alium subdelegare non possit,
 tamen Commissarius Camerae subdelegare potest, 3.14.
 39.586. à Judicio Camerali qui Actus delegari soleant,
 1.3.7.9.
- Denunciationis* materia apud Camerales rarior est, in pra-
 xi tamen frequentem usum habet, 3.4.503. Denun-
 ciatio quando fiat: 3.4.503. vel sit ad Effectum decli-
 nandi judicium & substituendialium, & quando hæc lo-
 cum habeat, 3.4.501. & seq. vel ad Effectum Assistentiæ.
 Ibid. de decunciationib⁹ qui Autores scripserint, 3.4.506
- Denunciatoriales* utrum Summius Actoris an nominantis
 vel Laudantis expediendæ, 3.4.502. Denunciatoriales
 ad Effectum retardandæ litis sæpe petuntur, 3.4.504.
 quæ igitur ut decernantur observanda, 3.4.505. An post
 publicationem Testium, Conclusionem causæ, vel post
 sententiam peti possint, 3.4.507. denunciatorialium for-
 mulæ remissivæ, 3.4.506. denunciatoriales processus
 qui fuerint olim, 3.4.507.
- Deputati* Qui, 2.10.3.447. quo ordine partes litigantes
 extraordinariè audiant, 2.10.448. an interloquantur:
 Ibid: & 2.10.8.449. in audientia non remanent, nisi
 procuratores per Pedellum indicent, habere se aliquid
 coram Deputatis agendum. 2.10.4.448. Quæ coram
 illis agenda, 2.10.449. & seq.
- Deputati* Fiscalis qui? 1.8.89. vid. *Adjuncti*.
- Desertio* Appellationis quid: vid. supra sub voc. *Appellatio*
deserta, deserta Appellatione Jurisdictio Cameralis eva-
 nescit, 1.32.17.383. & 388. ad eam sumtuum Taxatio &
 Executio pertinet, 1.32.24.385. deserta Appellatione,
 qui Sententiam exequantur, & quid Juris, si Judices à
 quibus Sententiam suam exequi nolint, 1.18.247.1.32.
 3.380. Desertionis Effectus Qui 1.32.393.

Devolutionis Punctus in causis Appellationum quando expediendus, 3. 30. 733.

Diffamari Legis causa Quæ? 1. 14. 1. 225. ut ex constitutione ex L. Diffamari agi possit quæ requirantur, 1. 14. 2. 326. & seq. quando Jurisdictio Camerae fundetur, 1. 14. 8. 228. Differentia inter Constitutionem ex Lege Diffamari ex ordinatione Camerae desumptam, & eā, quæ ex Jure communi deducitur, 1. 14. 230, an Citatio decernatur, ubi Diffamatio facta est de feudo aliquo Imperij. ibid. an locum habeat, si diffamatio per modum Contradictionis objiciatur in judicio, 1. 14. 231. An locum obtineat contra possessorem. ibid. In causis L. Diffamari interdum cum Citatione Mandatum in Camera decernitur, 3. 20. 54. 619. quando Mandata de non offendendo aliaque decernantur, 3. 20. 620. ad obtinendum processus ex L. Diffamari, quid observandum. 3. 21. 12. 629. non indistinctè decerni debent, 1. 14. 227. Processus in causis L. Diffamari qui & quotuplex, 3. 48. 823. Quomodo & ad quid fiat Citatio, 3. 4. 20. 489.

Dilationum Homonymia, 3. 15. 591. & 3. 26. 652. processus quis 3. 15. 590. dilationes probatoriae quæ. 3. 26. 2. 650. ubi petantur, 1. 10. 10. 450. quibus in Commissionibus locum habeant, 3. 26. 38 659. Si unica dilatio pro omni constituatur, quid Juris: 3. 26. 5 653.

Dilationes quotuplicis generis sint, 3. 26. 4. 650. quæ omni Dilationum generi communia, 3. 26. 7. 651. & seqq. dilationes probandi primæ quando in Commissionibus petantur decernanturque. 3. 15 2. 590. quod in sequentibus secus est. Specialia Dilationis primæ quæ? 3. 26. 13. 653. quæ quartæ 3. 26. 23. 656. quæ Secundæ & Tertiæ, 3. 26 30 658 Dilatio Quinta non admittitur in Camera, 3. 26. 4. 650 Dilatio quarta hodie exterminata, 3. 27. 661.

Disceptatio partium Quid. 3. 28. 3. 663.

Documentum Requisitionis Actorum quando producendum, 1. 29 698.

Dolus an & quomodo probari possit in causis fractæ pacis, 1. 7. 32. 72. Dolus in violatis Cæsareis privilegijs ab A-

store probari debet, alias reus absolvitur, 1. 16. 241.

Domini Libeti ut à principibus conveniantur, 1. 4. 44 ut à se invicem vel Inferioribus, 1. 4. 46 & seq.

Dubia, de quibus inter ordines adhuc disceptatur, 1. 11. 158.

Dunkelspül habet privilegium primæ Instantiæ, 1. 4. 13. 18. & 1. 20. 299.

E.

Ecclesiastica personæ immediatæ tenentur Constitutione de pace publica: 1. 7. 41. 74. quatenus sunt principes & feuda regalia ab Imperio recognoscunt, ibid. & 1. 4. 46 Ecclesiasticæ personæ non possunt agere ad pœnam banni 1. 7. 79. & seq. neque in bannum declarari possunt: Sed agitur adversus eos ad pœnam actionem. ibid. vid. sub voc. *Clerici*, quando ab Ecclesiasticis principibus appellari liceat, 1. 23. 10. 316. & 1. 20. 177.

In Edendis rationibus decidendi si Judices primæ Instantiæ negligentes deprehenduntur, quomodo, compellantur, 1. 8. 89.

Edicta Quid & quotuplica? 1. 5. 1508.

Electores ubi conveniendi: vid. *Judices ordinationis*. Electorum privilegia de non appellando. 1. 20. 273. Electoris Moguntini officium in Judicio Revisorio quod: & quod Electoris Trevirensis: 3. 6. 922.

Emigrare volentes tributum solvere tenentur Dominis Territorij: 1. 11. 149. Emigratoris Jura, die *Nachsteuer*. 1. 11. 17. 145. an ob non soluta ea subditus domicilium mutaturus arrestari possit, vel constitutio de Arrestis locum habeat, ibid.

In Emptione reddituum annuorum an tot sint Emptiones & contractus, quot cedunt pensiones, 1. 12. 188.

Electio ten privilegium habet primæ Instantiæ, 1. 4. 13. 18. & Electoris fori, 1. 20. 299.

Exceptiones declinatoriæ aliæve, quo in termino opponenda, 1.

das, 3.30.718. An ante litem Contestationem merita causæ in Exceptionibus dilatorijs vel declinatorijs disputari possint. 3.30.721. An Exceptiones sub: & obreptionis etiam ante litem contestatam opponere liceat. Ibid. Quibuscunque Exceptionibus, declinatorijs Exceptis, eventualis litis contestatio adjungenda est, 3.30.724. etiam non devolutionis, 3.30.734. Exceptionum peremptoriarum & Elisivarum differentia quæ. ibid. Exceptionibus debito tempore non oppositis via excipiendi præclusa est. 3.30.726. In quibus Exceptionibus simplex contradictio & congrua conclusio requiratur? 3.30.727. Quæ in Exceptionibus formandis & opponendis observanda? 3.30.726. & seq. an viva voce proponi possint? 3.30.727. & seq. Exceptio summæ non appellabilis quando opponenda? 1.20.270. Exceptiones in causa Mandatorum semel rejectæ in eadem causa de eodem Jure reperi non debent. 3.6.520. Exceptio perjurij est Exceptio litis finitæ. 1.14.224. Exceptionum dilatoriarum aperte frivoliarum pœna quæ? 3.30.718. In Mandatis Sine clausula nullæ admittuntur nisi sub: & obreptionis, & quæ aliz. 3.41.796 & seqq. ubi ratio. Exceptiones sub: & obreptionis quomodo formandæ? Ibid. ad replicandum contra istas terminus petendus? 3.41.797.

Executionis definitio Quæ? 3.63.935 Executiones Sententiarum quando fundent Jurisdictionem Cameralem? 1.18.246. & seqq. quoties suspendantur? 3.60.882. & seqq. Executionis processus quando locum habeat? 3.63.940. quando extraordinarius? ibid. & seq. ad Executionem quando procedatur? 3.63.935. Executioni qui se violenter opponit, incidit in pœnam banni. 3.63.939.

Executoriales quomodo olim & quomodo hodie impetrentur & Sententiæ annectantur? 3.63.916. & seqq. Si Executorialibus præfixo termino non pareatur, Declaratio pœnæ & Mandatum de Exequendo, vel arctiores *alternativè* petuntur: 3.63.938. & seqq. vel Mandatum

- Immissoriale.** Ibid. Si Sententia omissionem præcipiat, quomodo exequenda? 3. 63. 938. Executoriales ad partem, Mandata Executorialia ad judicem diriguntur 3. 63. 939. quando & quomodo petenda, ibid. & 940.
- Executivâ** viâ quando procedendum? 1. 12. 165. contra quos. 1. 12. 177. & 1. 12. 46. 183. vid sub voc. *Clauſula Executiva*. Executio directo contra personam & ejus factum tendens, difficilior est debitori quam si in rem tantum dirigatur, 1. 12. 179. ubi ratio.
- Exempti** à Jurisdictione Camerae Qui? 1. 4. 13. & 1. 4. 9. 17.
- Exemptionum** Causæ quæ? 1. 8. 16. 88. Exemptiones à Jurisdictione Camerali quibus modis fiat? 1. 4. 11. In Exemptionum causis quomodo procedatur? 3. 44. 813. & quomodo formandus Libellus? ibid. Fiscalis quomodo procedat? 4. 5. 967.
- Exequendi** arctior modus & hodierna praxis quoad contributionem pro sustentatione Judicij Camerae quæ? 1. 8. 13. 85. & seq. & 4. 18. 1019. & seqq.
- Expensarum** Designationes quo ordine producendæ? 2. 6. 16. 431. In puncto Expensarum celeriter procedendum. Ibidem.
- Extraordinarie** causæ quæ? 2. 8. 8. 444. in processu accelerandæ sunt. 2. 8. 1. 442 & seq. Extraordinaria negotia in Pleno Senatu expedienda, 4. 2. 952.
- Extrajudicialiter** quando Judex gravare dicatur & quotupliciter? & quando à tali gravamine appellari vel Inhibitio decerni possit? 3. 11. 14. 554. & seq. & 1. 23. 7. 314.
- Extraneus** subditum Imperij conventurus satisfactione cavere debet, 3. 29. 12. 678.
- Ad Extraneum** Judicium Subditus Imperij Statusve trahi non debet 1. 8. 14. 87. neque Appellationes conceduntur ab officialibus ad Nuncium Apostolicum sive pontifices. Ibid. ubi cassandi inhibendique praxis & præjudicia.
- Nider Eyzenburg** Comites privilegiati sunt adversus Rothwell / 1. 20. 294. gaudent privilegio de non arrestando. ibid.

F.

Fatalis Appellationis quotuplicia, vid. sub voc. *Appellationis fatalis*: fatale interponendæ etiam in querela nullitatis observandum nisi nullitas notoria sit. 1. 27. 356. fatale introducendæ quando prorogetur? 1. 28. 360 & 3. 29. 714. fatalia non nimis debent coarctari. Ibid.

Fera Utrum pro fructibus vel parte fundi habendæ? 1. 10. 35. 111. & seq.

Feria Camerales quid? 2. 12. 456. feriati dies qui? Ibid. & 457. feriæ *magna* quæ? 2. 12. 6. 457. feriæ juxta utrumq; Calendarium Julianum & Gregorianum celebrantur, 2. 12. 460. exceptis feriis Magnis. ibid. profesta quid? 2. 12. 459. feriarum Impedimentum reproductioni processuum non obstat. 1. 28. 15. 363. *ferijs exclusis* clausula quas excludat ferias? 2. 12. 458.

Feudorum ratione quomodo Jurisdictio Camere fundetur? 1. 17. 1. 242. feuda quorum causa Jurisdictionem Camere fundat, qualia sint? 1. 17. 3. 243. à judice feudorum generali & à paribus Curie ad Cameram appellare licet, 1. 23. 12. 317. Feudi Dominus, vasallo non agente, agere potest ex Constitutione pignoratitia, 1. 10. 30. 110.

Fiscales causæ Quæ & quib? ex factis oriantur? 1. 8. 2. 84. & seq. & 1. 12. 25. 173. fiscalium causarum quædam ordinariæ quædam extraordinariæ. 3. 44. 813. ordinariæ quæ & quis earum processus? ibid. quæ extraordinariæ & quis earum processus? 3. 44. 814. processus Fiscalis quomodo dirigatur contra morosos in sustentando iudicio Camerali? 1. 8. 87. Causæ Fiscales sine sufflamine & sine mora expediendæ sunt 3. 44. 814. In Causis Fiscalibus in omnibus audientijs agere licet. 2. 5. 424. & 2. 6. 438. Causas Fiscales, quibuscunque interest, persequi licet. 1. 8. 2. 84. pœna causis fiscalibus diversa, 1. 8. 90.

Fisci Advocatus Quis, quodque ejus officium? vid. *Advocatus Fisci*.

Fisci Procurator Quis & quod ejus officium? 4. 5. 966. & seqq. non præstat Juramentum Calumniæ. 3. 44. 814. nulla ordinis procuratorum ratione habita agere potest. 2. 6. 438. Duorum ex numero Adfessorum sibi adjunctorum arbitrio parere debet. 1. 8. 89. secus faciens in Expensas ex proprio condemnatur. ibid. & 4. 5. 967. vid. sub voc. *Adjuncti*.

Florens Rhenenses communes quantum valeant, 1. 20. 263.

Florenus Cameralis, vid. *aureus Cameralis*.

Famina Constitutione Imperij de pace publica profana tenentur, 1. 7. 40. 73. non quidem ad declarationem in pœnam banni Imperij, propter Sexus verecundiam atque pudorem, sed ad alias pœnas. 1. 7. 80.

Forum quot modis prorogetur? 1. 11. 19. 146.

Frankofand quid? 1. 10. 124.

Francofurtum quibus gaudeat privilegijs? 1. 11. 158. & 1. 20. 300.

Fratrum alter in Adfessorem alter in procuratorem eligi non potest, 4. 3. 960.

Fram Constitutioni pignoratitæ quando fiat? 1. 10. 127.

à freundsberg Baronum privilegium de non appellando & solenne quod? 1. 20. 294.

Friefland Comitum privilegium quod? 1. 20. 294.

Friedberg / Kaiserlichen und des Heiligen Reichs Burg Judices quos & quæ habeat privilegia? 1. 20. 300.

Fruetus qui habeantur pro re tertia vel minus? 1. 10. 36. 114.

Fruentarius Immediate Imperio subjectus ex Constitutione pignoratitia agere potest, 1. 10. 31. 110.

Guager Comites privilegiati sunt adversus *Koshtwell* & cetera forensia, 1. 20. 294.

G.

G *Ailius* quando præsentatus in Adfessorem? 3. 40. 792. quando resignaverit & mortuus fuerit? Ibid. *gratiter*

viter notatur quod in Judicio revisorio Cameralem Sententiam reformaverit, 3. 61. 908.

Selnhausen convenitur coram suo Burggravio & alias nullibi, 1. 20. 300.

Soflar Civitas habet *Ranferl. Schutz und Schirmbreiff* cum Inferro privilegio contra Arresta, 1. 20. 301.

Gradatim provocandum est ne Jurisdictiones Judicum confundantur. 1. 20. 257. & 258. excepta tamen causa denegatæ Justitiæ, quæ non gradatim per viam S. Q. ad Cameram devoluitur, 1. 20. 259. & causa si Judex Inferior Judex esse nolit: 1. 20. 259. ubi plures Exceptiones: quando ad eundem appelletur? 1. 20. 262. Si appellatus sit ex errore alius pro alio, non Inferior eo, qui appellari debuisset, error non nocet. 1. 20. 61.

Gravare Judex quando dicatur? 1. 19. 252. & quotupliciter. Ibid. & 1. 23. 7. 3. 4 & 3. 11. 14. 554.

Gravamina quotupliciter Inferantur? 1. 19. 251. quando per Interlocutoriã? ibid. vid. *Interlocutoria* Gravamina Appellationũ an & quatenus admittenda? 3. 29. 693. quando Schedulæ Appellat. inferenda: 1. 26. 14. 336. & seq. à Gravamine extrajudiciali quando appelletur & ad quem Effectum: 1. 23. 7. 314. & seq. & 3. 11. 14. 554. & seq.

Gravaminum Libellus quomodo concipiendus & quæ in illo ad marginem notari debeant: 3. 29. 695.

Gravamina Si summa non sit appellabilis quomodo proponenda: 1. 20. 267.

Guarentigia Etymologia quæ, 1. 12. 197. Guarentigia & guarentigiatum Instrumentum quid: Ibid. an operetur Mandata Sine Clausula contra Debitorem morosum: 1. 12. 44. 177.

Zu Gũch Duces quale habeant privilegium de non Appellando. 1. 20. 286.

H.

Hagenaw/ von dem *Ranferl. Landgericht* oder Lauben daselbst appellare non licet, 1. 20. 301.

Hals.

Halberstadiensis Episcopus an gaudeat privilegio de non appellando: 1. 20. 277.

Hall in Schwaben Summa appellabilis quæ: 1. 20. 301.

Hamburg Civitatis privilegium de non appellando & solennia quæ: 1. 20. 301.

Hamburgensis Episcopus privilegium de non appellando non gaudet, 1. 20. 277.

Ab *Hana* & Comites quibus gaudeant privilegijs: 1. 20. 294.

Hassia Principes quibus gaudeant privilegijs: 1. 20. 286.

Herbipolensis Episcopus super fracta pace agere potest 1. 20. 24. 608.

Heredes facientes contra Juramentum defuncti non sunt perjuri, 1. 13. 125. heredes violatoris pacis publicæ omnibus pœnis tenentur quibus crimen fractæ pacis vindicatur, excepta pœna banni, 1. 7. 81.

Hoffgericht coram eo Principes Civitates suas municipales civesque suos quando conveniant: 1. 4. 17. 20.

Hohenjollern Comites quibus gaudeant privilegijs: 1. 20. 294.

Holsatica Transactio super rebus Creditis an corrigatur per Constitutionem publicam? 1. 12. 199.

Holsteinische Landgerichts Ordnung an Confirmata à Cæsare & in Camera acceptata: 1. 20. 288.

Holsatia Principum privilegium de non appellando & solennia quæ: 1. 20. 278.

Homicidium in via publica à persona unica commissum non operatur pœnam Constitutionis pacis publicæ, 1. 8. 33. 82.

Horburg Herrschafft quibus gaudeat privilegijs: 1. 20. 294.

Hybernium tempus in Audientijs Cameralibus quando incipiat, 2. 11. 8. 454.

I.

Ignorantia in dubio præsumitur, nisi scientia ex parte adversâ probetur, 1. 27. 355.

- Immediati* Imperij ubi conveniantur: 1. 4. 4. & 5. 13. qui
 Immediati censentur in causis pignorationum vel Ar-
 restorum: 1. 10. 8. 95. & seqq. & 1. 11. 159. Immedietas &
 status Imperij quo modo probetur? 3. 44. 813.
- immissio* bonorum quomodo fiat in actione reali, quomo-
 do in personali 3. 55. 859.
- Imperator* an Jurisdictionem & Processum Cameralem
 impedire possit: 1. 3. 9. 10. & 1. 27. 361. & 1. 32. 387.
- Imperij* Jus si controversum sit, quando Constitutio pigno-
 ratitia locum habeat, 1. 10. 40. 121.
- De In & Kniphausen* Baronibus eorumque privilegio re-
 missive. 1. 20. 294.
- Impossibilitatis* Exceptio etiam ratione quadrantis pensio-
 num ante Recess. Imp. 1654. cessarum opponi potest, 1.
 12. 214.
- Incidenter* nullitas quando ad Cameram devoluatur, 1.
 21. 309.
- Indebitum* in eroganda pecunia Camerali quod dicatur, 4.
 7. 982.
- Ingrossista* Camerales Qui: 4. 11. 992.
- Inhibitio* Litigiosæ possessionis quæ: 3. 9. 3. 535. quando de-
 cernatur, 3. 9. 536. contra quem: ibid. quando alteru-
 tra parte postulante vel ex officio, Ibid. quando ex capi-
 te ultimo non decernatur. Ibid.
- Inhibitiones* quid: 3. 11. 4. 541. quibus in causis, quem in ef-
 fectum, contra quem, sub qua pœna, & quando decer-
 nantur. 3. 11. 4. 541. & seqq. & 3. 11. 546. & 548. sunt vel
 generales vel speciales, 3. 11. 544. vel Legis vel Hominis.
 ibid. & 3. 11. 547. vel judiciales vel extrajudiciales, 3. 11.
 545. vel Tacitæ vel expressæ. Ibid. vel simplices vel ar-
 ctiores. 3. 11. 7. 546. Inhibitiones quando non decernan-
 tur. 3. 11. 10. 548. & seqq. & 1. 31. 306. & seqq. & 376.
 quando non facile decernantur, & non ante præmissas
 literas informatorias. 3. 11. 12. 551 & seqq. quoad Inhibi-
 tionem decernendam de devolutione & gravaminis ve-
 ritate cognoscere necessum est, 1. 25. 334. & nudis nar-
 ratis supplicantis non creditur, 3. 2. 473 Inhibitiones in
 dubio decerni debent. 3. 11. 560. ubi ratio. *Inhi-*

Inhibitiones vel Mandata Inhibitoria an possint decerni, si, pendente iudicio *revisorio*, Iudex sive pars attentet, vel attentata metuuntur. 3. 61. 929. ut differant ab Inhibitorijsurbationis. 3. 11. 5. 543. decernuntur semper S. C. cum comminatione pœnæ annexa, 3. 11. 4. 541.

Iniquitas evidens quæ. 1. 35. 407.

Injuriarum agere potest in iustè citatus ad se contra fractæ pacis suspicionem purgandum contra citantem actorem. 3. 43. 812. In Injuriarum causis Sententiæ plerunque contra procuratorem publicari solent: 3. 59. 871. Quando à Sententijs in causa Injuriarum latis appelletur? 1. 20. 263.

Innocens res & Tertia quæ in Constitutione pignoratitia? 1. 10. 13. 102.

Insinuatio Recessuum Imperij Cameræ quando fiat, per quem & quomodo? 1. 1. 2.

Insinuatio privilegiorum facta requiritur, ut processus ad violata privilegia decernantur. 1. 16. 4. 240. Quomodo fiat? 1. 20. 272. Insinuatione à Camera per Sententiam acceptata, documentum factæ Insinuationis è Cancellaria cōceditur, 1. 20. 272. An insinuatio legitime fiat, si Cæsar sub sigillo majori literas ad Cameram det, illisq; Copiam privilegij includat: Ibid.

Insinuationes processuum quomodo fieri debeant & quod Tabellariorum Cameralium in ijs expediendis officium? 4. 13. 996. Insinuatione Appellationis Processuum non legitime facta proclama denegatur, & elapsis fatalibus causa pro deserta pronūciatur. 1. 3. 391. ubi Cautela pro Advocatis & Procuratoribus Appellationis Processus etiam Advocatis insinuandi sunt, & quare? 1. 26. 344. & seqq. adjuncta quæ insinuanda. vid. sub voc. *adjuncta*: quæ cū processibus Appellationis insinuanda sint? 3. 21. 623.

Instantia quid: 3. 28. 1. 662. constat disceptatione partium & decisione Judicis. 3. 28. 2. 663.

Instrumentum Appellationis vid. sub voc. *Appellationis instrumentum*,

Inter-

Interesse quotuplex. 1. 20. 265. quando ad qualificandam summam appellabilem cum Capitali seu sorte cumulati possit. Ibid.

Interlocutoria Simplex Quæ. 1. 19. 251. & 1. 26. 352 ubi ejus ~~Exempla~~. Mixta Quæ. 1. 19. 251. & seqq. Ejus Exempla quæ. Ibid. & aliquot seqq. an Sententia Competentiæ vel incompetentiæ Interlocutoria Mixta sit an simplex. 1. 19. 255. & 1. 26. 333. An ab Interlocutoria simplici appelletur, & quando. 1. 19. 251. & 1. 26. 14. 336. an appelletur à Mixta. 1. 19. 256. Ab Interlocutorijs in scriptis cum expressione gravaminum appellandum est, 1. 26. 14. 336. nisi consuetudo contraria probetur. 1. 23. 317. quomodo adversus Interlocutorias restitutio in Integrum petenda. 3. 60. 878.

Interlocutum Judicis facit aliquando, ut quis citius agere possit vel cogatur, quam alias per solitum ordinem agere posset. 2. 6. 427.

Johanniter Ordens, *Meister* / Quæ habeat privilegia. 1. 20. 277.

Inter verba, *Ipso iure* & *ipso facto*, quoad Effectum Juris, an sit differentia. 1. 7. 78. Eorum Effectus quis, 1. 7. 79. requirunt sententiam Judicis, 1. 7. 78.

Irreparabile damnum quod & quomodo probetur. 3. 11. 559. & 3. 11. 549.

Judæus continetur sub vocabulo Subditi, 1. 10. 104. Judæus si appellat, per Procuratorem Christianum Juramentum de non frivole appellando præstare non potest. 1. 26. 349 & 3. 29. 670. sed vel per se vel per alium Judæum jurare cogitur. Ibid. Judæis ex mutuo pensiones à die obligationis adjudicantur. 3. 6. 526 ubi ratio & præjudicia.

Judex Camerae Universi Judicij Cameralis caput est & Director, 4. 1. 947. Cui omnia producta & Supplicationes inscribuntur, Ibid. Nominatur à Cæsare aut Rege Romanorum. 4. 2. 948. eo defuncto vel resignante quid agendum. Ibid. sibi successorem designare potest ibid. Ejus qualitates quæ, ibid. secularis Ecclesiastico præferendus

us. *ibid.* Ejus officium in genere quod. 4. 2. 949. quæ observare soleat in Senatu, *ibid.* quæ in Audiencijs 4. 2. 950. quæ in relationibus. *ibid.* actorum distributorum & simul rerum gerendarum Indicem diligenter asservat. 4. 2. 951. officium Ejus in specie quod. *Ibid.* quod Ejus officium in declaratione banni. 2. 3. 415. Ejus Honorarium quod. 4. 16. 1008.

Judicis Absentis Vicarius quis 4. 2. 951. quod Ejus officium. 4. 2. 952. & seq. Plenum Senatum convocare non potest, nisi Judicis præscitu, 4. 1. 953.

Judex a quo si acta primæ Instantiæ non diligenter consignanda curavit, adeoque ad requisitionem exedere non potuit, ex arbitrio Judicis, in unam vel duas marcas auri punitur. 1. 25. 7. 327. diem & horam Sententiæ publicatæ aliorumque gestorum assignare debet. 1. 25. 8. 327. Una cum actis *rationes decidendi* clausas Camera edere tenetur. 1. 25. 328. si id facere negligit, Ulteriores Compulsoriales petuntur, & admonetur Fiscalis ut poenam duorum marcarum auri exigat. 1. 25. 330. ubi præjudicium; *Judex a quo* pendente Appellatione deserta quidem sed per Sententiam nondum declarata in causa principali pronunciare non potest. 1. 32. 17. 384.

Judex Appellationis quando processus Appellationis decernere possit, vid. sub voc. *Appellationes* quando decernendæ? an deserta appellatione pronunciare possit in causa principali. 1. 32. 19. 384.

Judex Si in administranda Justitia negligens est, utrum Mandatis Cum vel sine Clausula coerceri possit. 1. 12. 16. 166. & seq.

Judex quando extrajudicialiter gravare dicatur? 1. 25. 8. 314. & seqq. & 3. 11. 14. 554. quando à Iudice extrajudicialiter gravante appellare liceat vel non? *Ibid.*

In *Judicata* re variare, & re certa alicui adjudicata contra personam directo procedere non licet. 1. 12. 187. adversus rem Judicatam nihil tentandum est, si quid tentetur. Mandata Sine Clausula decernuntur, 1. 12. 31. 174.

Judices Camerales reculari non possunt in causis eorum Jurisdictioni subiectis; 1. 3. 4. 8.

Judices ordinarij & delegati Qui? 1. 3. 12.

Judices Ordinationis qui? 1. 4. 31. Imperatoris Commissarij delegati sunt. 1. 4. 33. Stricti Juris sunt, Eorumque jurisdictionis limitata est, nec ultra eos, qui privilegij hujus capaces sunt, extendenda, 4. 8. 6. Judicium Ordinationis privilegiorum Requisita strictè sunt observanda, 1. 4. 6. 14. Eorum Sententiæ fundant Jurisdictionem Cameralem, 1. 18. 3. 246

Judices Ordinationis constituuntur vel ratione causarum vel ratione personarum, & ibi genere dantur omnibus causis, quæ non exceptæ sunt, 1. 4. 32. In specie quomodo dentur. 1. 4. 48. Ratione personarum constituuntur Principibus, Prælati, Comitibus, nobilibusque Immediatis Imperij. 1. 4. 32.

Judices Ordinationis quomodo constituentur, si Princeps principem in jus vocare velit 1. 4. 32. Quæ in eorum constitutione partes Actoris. 1. 4. 33. quæ rei? Ibid. Quæ Actoris & Rei simul? ibid. Quæ ratio procedendi? ibid. & seq.

Judices Ordinationis quomodo constituentur, si Princeps ab Actoribus infra Principes constitutis, sive Immediati sive mediati sint, in Jus vocatur 1. 4. 34. Constituendi eos genera octo, vulgo vias, Judicis vocant; ibid. *Quod primum genus seu quæ prima via.* ibid. & seqq. *Quæ Secunda ratio vel quæ secunda via* constituendi Judices ordinationis procedendique. 1. 4. 36. & 37. *Quæ Tertia* eos constituendi ratio? 1. 4. 37. Requisita, quæ præscribuntur Principi Principem in Jus vocanti, hic præcisè non observantur, ibid. præcipue non necessario requiritur, ut Principes nominati ab actore requirente ultra duodecim milliaria (dummodo intra viginti. 1. 4. 39.) disjuncti non sint, neque ex una illustri domo oriundi. 1. 4. 38. Quæ procedendi ratio? Ibid. *Quæ Quarta* Judices Ordinationis constituendi ratio? 1. 4. 39. quæ Ratio procedendi? 1. 4. 40. *Quæ Quinta* constituendi procedendique ratio? ibid. *Quæ Sexta* Ibid. Si quatuor, hæc via constituti, dissentiant nec de superiore, & in omnem deligendo conveniant partes, Præsidentem Cæsarem consti-

- quit? 1.4.40. *Quæ Septima*: 1.4.41. si tot Consiliarios
 Reus non habeat, quorū hic requiruntur, numerum ex of-
 ficialibus Vasallis & nobilibus supplere potest. 1.4.41.
 demque hic, ratione Juramenti, quod in prima ratione
 constituendi Iudicem dictum est, obrinet; Ibid. *Quæ Octava*
 Iudices constituendi via 1.4.42. *Quæ ratio pro-*
cedendi? 1.4.42. An subditus Dominum convenire vo-
 lens, cum præcisè coram Consiliarijs suis convenire de-
 beat, an libera ipsi sit Electio inter octo has vias & ratio-
 nes: 1.4.44.
 Quot rationes constituendi Iudices ordinationis Prelatis,
 Comitibus, Dominijs, & Nobilibus Immediatis, & prin-
 cipibus conventis? 1.4.44. *Quæque procedendi ratio-*
nes? Quot rationes iisdem his constituendi Iudices se
 in vicem in jus vocantibus? 1.4.44. & seq.
 Quæ in causis spolijs simplicis Iudices ordinationis consti-
 tuendi ratio & procedendi forma: 1.4.48. & seqq.
 Iudicum Ordinationis beneficio qui non gaudeant. 1.4.51.
 & seqq. Utrum à Iudicibus ordinationis ad Cameram
 vel ad aulam Cæsaream appellare liberū sit. Ibid. Ad Ca-
 meram salvis tamen privilegijs appellatur. 1.23.3.312.
 novi nihil admittitur, nisi iuratur illud antea velle habuisse
 vel proferri non potuisse, & tamen ad Cameram pervenerit.
 1.23.3.312. Causa devolvitur ad Cameram sine Appella-
 tione si prima Instantia privilegiati requisitis prima In-
 stantia, hoc est, procedendi rationibus non satisfec-
 erint, 1.4.56. & seq. si in causis simplicis spolijs intra tem-
 pus præfinitum his non decisa fuerit, & spoliatus intra
 tempus nō restitutus fuerit, in Camera ad Executionem
 proceditur 1.4.57.
 Vocatio in his Iudicum Ordinationis sit per modum requi-
 sitionem Instrumento Notarij probationis erga conveni-
 endam. 1.4.55. sine transmissione Libelli & quæ ratio.
 Ibidem.
 Iudices Ordinationis electi si Iudicium non suscipiant, ad
 h. versus eos Mandata sine Clausula decernuntur. 1.1.
 17. & sequamvis etiam ex capite denegante deficiat
 audis

agi & Promotoriales rogari possint. Ibid. & 3. 10. 53. 619.

Judicium Ordinationis beneficium non obstat si mandatu in de relaxando captivo, etiam cum Clausula petatur 3. 5. 512. ubi etiam ratio: Item si Mandata cum Clausula non principaliter sed accessorie una cum a ijs processibus Iurisdictionem Camere fundantibus petantur, 1. 12. 11. 169.

Judicij Definitiones variae. 1. 2. 6. partes quae? 3. 59. 876.

Judicij Cameralis Definitio. 1. 2. 3. Autor quis. 1. 2. 2. 3. An Spualis transferri possit. 1. 2. 3. 4. & seq. Ejus prima Audiencia ubi & quando habita. 1. 2. 2. 3.

Judicium Camerale constat Iurisdictione & processu. 1. 3. 1. 7. In Imperio Romano summum est, à quo provocare non licet. 1. 3. 2. 3. quibus fuerit expositum locorum mutationibus Ibid. & seq. Imperatorem repraesentat. 1. 3. 3. 7. & seqq. habet ordinariam Iurisdictionem. 1. 3. 7. 9. seculari non potest.

Intactus Princeps gaudet privilegio de non Appellando. 1. 10. 285. vid. Guch.

Iuramentum Obligationis Instrumento insertum an operetur clausulam Executivam 1. 12. 46. 18. Iuramentum an deferri possit arrestanti, quo probet, rem quaestionis non arrestandi animo tenere 1. 11. 153. Iuramento an probari possit summa appellabilis. 1. 20. 265.

Iuramentum Calumniae generale quando praestandum. 3. 30. 739. & 3. 52. 756. an viva voce exigendum. 3. 30. 740. quomodo differat à Iuramento Calumniae de non frivole appellando. Ibid. An Procuratores id praestare teneantur in propriam animam. 3. 30. 743. quibus in causis praestandum. 3. 30. 742. Formula Mandati ad id praestandum. Ibid. quomodo concipienda à Literarum ignavis. 3. 30. 746. formula Iuramenti hujus à Protonotario in Audientia praelecti. 3. 30. 746.

Iuramentum Calumniae de non frivole appellando quando praestandum. 3. 2. 479. & 1029. & seq. ubi. 1. 26. 340. à Quibus. 1. 26. 339. & 350. quomodo à Indignis Appellanti-

- tibus. 1. 62. 349. & 3. 29. 670. An à procuratoribus vel
 Confiliarijs Statuum. 1. 26. 339. & 344. quid si Advocatus
 causæ lateat. ibid. quando præstetur ab Appellato
 1. 26. 340. & 3. 30. 741. quando Appellans ad id non
 admittatur. 1. 26. 350. quod hodie secus est. 10. 1. quid si
 appellantes in Iudicio inferiori ad præstationem eius
 admitti nolint. 1. 26. 341. & seq. si per procuratorem præ-
 statur, requiritur speciale Mandatum 1. 26. 341. Ejus
 Mandati formula. 1. 26. 345. poena non jurantis quæ. 1. 26.
 344.
Juramentum Revisorium à quibus præstandum 1. 61. 897.
 an etiam à Confiliarijs Principum 3. 61. 931. & seq. quan-
 do. ibid. & seq.
Juramentum Revisorium quod 3. 61. 893. & 897.
Juramentum dandorum & respondendorum quando offer-
 tur & exigatur. 3. 29. 21. 680. & seq.
Juramenti purgatorij in Causis fractæ pacis forma quæ. 3. 43.
 812. quando & à quibus præstandum. 3. 43. 810. & seq.
 Ejus Effectus qui. 3. 43. 811.
Juramentum Captivorum solenne, *geschworne Treibdel*
 quid. 1. 13. 2. 223. Juramenti Relaxatio ad Effectum æ-
 gendi quid. Ibid. Causa relaxationis quæ? Ibid. quomo-
 do citetur reus in causa ejusmodi Relaxationis. 3. 4. 4.
 488.
Juramentum Perhorrescentia quid. 1. 15. 11. 234. & seq.
Juramenti ad obtinendam tertiam Dilationem formula quæ.
 3. 25. 661. & seq. an consensu partium omitti possit. 3. 16.
 23. 656.
Juramento probari debet, vel saltem oblatio facienda est,
 novum esse, quod post Conclusionem causæ proponi-
 tur. 3. 36. 767. Juramentum hoc requirit speciale Man-
 datum. ibid.
Juramento æstimatio rerum ablatarum in causis Mandato-
 rum & pignorationum probanda, etiamsi summa. 20.
 floren. non excedat. 3. 39. 780. quod secus est in impensis
 vere notorijs. Ibid.
Juricomuni convenientia sunt extendenda, & contraria
 eisdem restringenda. 1. 11. 36.

Iuridica Collegia & Universitates Rationes decidendi
 quando & an gratis communicare debeant. . 25. 328.
 quæ in usum futuri Referentis Collegij Cameralis Le-
 etorum custodia committuntur. Ibid.
Ius Camerale Quid. 1. 1. 2. 1. ejus partes Quæ. ibid.
Iurisdictio Cameralis Quid. 1. 3. 2. 7. ordinaria est 13. 3. 7. ne-
 que per restitutionem in integrum neque per Appella-
 tiones, neque per Avocationes, aut suspensiones impedi-
 enda, neque ab Imperatore, neque à statu, neque à parti-
 bus, 1. 2. 8. & seq. vid. sub voc. *avocare*, obitu Imperatoris
 non expirat, neque suspenditur, 1. 3. 7. fundatur vel per
quædam simplices querelæ vel provocationis. 1. 4. 12. & 1. 19.
 248. per viam simplicis querelæ vel ratione personarum
 vel causarum. 1. 4. 13. Quando fundetur ratione persona-
 rum. 1. 4. 4. 13. & seqq. Ratione causarum vel factorum
 fundatur in causa *fructus pacis* tum religiosæ, tum profa-
 næ. 1. 6. 59. & seqq. & 17. 63. & seq. in Causis *Fiscalibus*. 1.
 8. 83. & seq. in Causis *litigiosæ possessionis*. 1. 9. 90. & seq. in
 Causis *pignorationum*. 1. 11. 93. in Causis *Arrestorum*. 1. 11.
 122. in Causis *Manuatorum cum vel sine Clausula*. 1. 12.
 164. & seqq. in Causis *Relaxationis Juramenti ad Effe-*
ctum agens. 1. 13. 223. in Causis *L. Diffamari*. 1. 14. 225.
 in causis *denegata vel protracta Iustitia*. 1. 15. 232. in Causis
violati privilegij Caesaris. 1. 16. 239. Ratione rerum Funda-
 tur Iurisdictio Cameralis in feudis & bonis Imperii litiga-
 tis. 1. 17. 2. 42. ratione *actuum judicialium* quando fun-
 datur. 1. 18. 246. Quomodo fundetur per viam provoca-
 tionis. 1. 19. 249. & seqq. quæ ad Iurisditionem Camere
 in provocationi us fundandam requisita. 1. 20. 257. vid.
 provocatio quando fundetur per querelam nullitatis. 1.
 33. 395. & seq. quando per petitionem *restitutionis in in-*
tegram. 1. 34. 402. quando per *reductionem ad arbitrium*
boni Viri. 1. 35. 405.
Iurisdictio Cameralis quando *Gioletur*. 1. 8. 87. Collegium
 Camerale inclinare debet ad pronunciandum pro sua ju-
 risdictione. 3. 2. 48.
Iustitiam denegare & protrahere quomodo differant. 1. 15.
 Bbbb 3

Iustitia & seq. & 1. 12. 167. Iustitia quando protrahatur
 1. 20. 259. Iustitiae denegatae vel protractae causa quae 1.
 15. 1. 232 ut Camerae jurisdictio prorogetur, duo sunt
 observanda requirita. 1. 15. 6. 233. & seqq. in causis denegatae
 Iustitiae impetrantur Citationes, Mandata cum
 vel Sine Clausula. 3. 20. 51. 619. aliquando Literae pro
 formatione Iudicis. 3. 39. 3. 397. in protractae Iustitiae
 causis quomodo procedatur. 3. 20. 50. 619. vid. sub voc.
Promotoriales: quomodo promotorialium ambages vi-
 ceantur, 3. 12. 564. quando Promotoriales & quando
 Mandata de administranda Iustitia decernantur. ibid.
 quae ut plurimum sine Clausula emanant. 3. 5. 313. Ob-
 servandum processui in causa denegatae vel protractae Ius-
 titiae quid observandum. 3. 20. 33. 611.

K.

Kassodunense privilegium habet primae Instantiae, 1. 4.
 52.

Kempten gaudet privilegio de non appellando. 1. 20. 101.

L.

Laudavienfes ubi conveniantur? 1. 10. 303.

Lasus & in Integrum restituendus Quis? 1. 32. 201.

Laudatio ut differat à Nominatione: 3. 4. 507.

Laudum Quid ejusque Synonymia: 1. 35. 405. Eius Ex-
 ceptio contra principes & alios Immediatos Jurisdic-
 tionem Camerae fundat. 4. 18. 246.

Lectores Camerales Qui: 4. 9. 987. Eorum officium. ibid.
 & 1. 2. 416. Eorum Salarium quod. 4. 16. 1088. & seq.

Legulatorum Mens ex verbis intelligenda non ex conjectu-
 ris haurienda est. 1. 11. 143.

Legitimatio Litigantium pro alio primo statim termino fa-
 cienda, 5. 29. 6. 666.

A. L.

Leunigen & Daxburg Comites quæ habeant privilegia :
 l. 20. 195.

Leodienses Episcopi privilegia & solennia quæ : 1. 20. 177

Lepra si sanorum Consortium evitare vel emigrare no-
 lit, Mandatis Sine Clausula coercetur, 1. 12. 176.

Libellus quando producendus, 3. 29. 681. & seqq. Libellus

Summarius quomodo concipiendus? 3. 29. 679. & seq.

Libelli Articuli quomodo concipiendi? 3. 29. 19. 680. &

seq. e Camera exterminati sunt, & quare? ibid. & 3. 29.

683.

Libellus an opus sit, si reus contumaciae viam elegerit, procla-

mare nondum decreto, 3. 29. 23. 683. & 685. Libellus

quando necessario requiratur? 3. 29. 24. 686. quando

non requiratur? Ibid. & seq. & 3. 40. 782. Si prorogatio

sine probatione Impedimenti postuletur, aut in even-

tum acta Libelli repetantur, quid Juris : 3. 29. 25. 689.

Libellus an mutari vel variari possit? 3. 29. 690.

Libelli forma in Appellatione à definitiva? 3. 29. 692 quæ ab

Interlocutoria. Ibid. quæ in Exemptionum causis? 3. 44.

813.

Libellus gravaminum quomodo concipiendus? 3. 29. 683.

vid sub voc. *Gravaminum Libellus*.

Lis ubi coepta ibi continuanda est : 1. 15. 236. & 239. ubi

Exceptio. Lis contestanda est in Camera, 3. 30. 720.

& seq.

Litis Contestatio quomodo fiat in causis Simpl. Quer à parte

Rei, 3. 30. 718. & quorupliciter? 3. 30. 719. quomodo fiat

à parte Actoris? ibid. quomodo fiat in causis Appellatio-

num à parte appellantis? ibid. *Litis Contestatio* even-

tualis quando locum habeat? 3. 30. 724.

Litteræ pro Informatione Iudicis, Schreiben vmb Bericht

quando decernantur? 3. 19. 1. 596 quibus in causis? 3.

19. 2. 596 & seqq. processus quis? 3. 10. 599. & 600. Li-

teris Informatoris non auditis, subditis contra Domi-

nos Mandata Sine Clausula decerni non debent. 1. 12.

3. 11. 545. *Litteræ Informatorie* an tacitam quandam in-

nuant Inhibitionem? 3. 11. 545.

Littera Mutui Compassus quæ & Synonymia quæ? 3. 16. 1. 591. & seq. quando decernantur? Ibid.

Litigatores qui? 3. 4. 27.

Litigiosa possessio vid. sub voc. *possessio*. processus quis & quid supplicans probare teneatur, 3. 20. 26. 608.

Litigiosa Imperij bona quæ? 3. 7. 5. 224. fundant Jurisdictionem Cameralem, Ibid.

Litigiosa bona alienanda non sunt, si alienantur, Mandata Sine Clausula decernuntur, 1. 12. 9. 174.

Lotharingia Duces tenentur Constitutione pacis publicæ, et si alias Jurisdictione Camerali exempti sint, 1. 7. 4. 2174.

& 1. 10. 288. & seqq. Eidem à Thussano Episcopo superioritas, ditio & Regalia cessa, ut Imperio perniciositas Imperatore cassata sunt, 1. 10. 289.

Lubeca Civitas quæ habeat privilegia & solennia? 3. 20. 302.

M.

Pro **M** *Agistatu* semper militat Juris præsumtio? 3. 20. 150.

Magdenburgensis Episcopus gaudet privilegio de non appellando. 1. 20. 279.

Mandatorum Definitio. 3. 5. 508. vel Inhibitoria sunt, vel Compulsoria, vel Executoria, vel Mixta. ibid.

Mandatorum Causa fundant Jurisdictionem Cameralem, 1. 12. 1. 164. multiplices sunt & variae, & usu cognoscendæ sunt. ibid. Causarum Mandatorum Definitio, 1. 12. 2. 164. Mandata vel principaliter petuntur vel accessorie. 1. 12. 165. Dubia utrum Mandatum cum vel S. Clausula decerni debeat. Ibid. Causæ Mandatorum celeriter expediendæ. 3. 41. 796.

In Causis Mandatorum qualibetque processus quis? 3. 39. 776. quando citatus declaratur in poenam. Ibid. & seq. quid Juris si non plene paruerit, 3. 39. 778. processus quomodo abbreviandus? 3. 39. 781.

Mandata cum Clausula sunt, quæ annexam habent Clausulam

fulam justificatoriam: 3. 5. 315. 318. Clausula justificatoriae formulae quae 3. 5. 413. 509. Mandata cum Clausula quando & quo respectu resolvantur in simplicem Citationem, 3. 5. 512. quando absque Citationem in Camera decernantur? 3. 5. 7. 513. Vix certa Regula dari potest, juxta quam Citationes vel Mandata cum Clausula decernantur: 3. 5. 514. quia super nulla certa constitutione qualificantur, sed vaga sunt. Mandata cum Clausula quando in specie decernantur. 1. 2. 4. 65 & seqq. Non decernuntur, nisi in causis sua natura ad Cameram pertinentibus: 1. 12. 1168. & seq. & 3. 5. 512 ubi Exceptiones: & Decreta, si Reus Exceptionem Incompetentiae opponat, cassantur. 1. 12. 169. Mandata cum clausula an hodie redacta sint ad meram & simplicem Executionem? 26. 23. 434. & 439.

Mandata cum Clausula Formula, & quomodo differat à Mandato sine Clausula 3. 5. 509. Mandata de relaxando captivo cum clausula quando impetrentur. 3. 5. 512. Mandatorum cum clausula Finis 3. 5. 514. Eorum Effectus alternativus quis? 3. 5. 515. à Mandato cum clausula emanato resilire licet ad Mandatum S. clausula. 3. 6. 523. *Mandatorum cum Clausula* insinuatorum & reproducendorum *Processus* Quis? 3. 40. 781. an Libello opus sit? 3. 40. 782. & 2. 6. 439. Ultra duplicas non proceditur, salvo tamen iudicis arbitrio. ibid. & 783. & 1032. quando litis contestatione & solerini processu opus sit. 3. 40. 783. si quis partitione facta Mandatum impugnare velit, quando id facere possit & ubi? 3. 4. 784. Reus in primo termino parere & excipere tenetur. 3. 40. 786. Citatio non com: nec parente proclamata decernitur & quando citatus in poenam declaretur. 3. 40. 790. Quae Exceptiones proponendae & quae simul? 3. 40. 791. & seq. Mandata Immisforialia cum clausula quando petantur. 1. 12. 187.

Mandatorum sine Clausula definitio. 3. 6. 1. 515. Formula quae? & quomodo differant à Mandatis cum clausula: 3. 5. 510. contra quos decernantur? 1. 12. 49. 192. & seq. qualis Mandatis sine clausula annectatur Citatio: 3. 6. 2. 515.

- & seq. & an semper. Ibid. Mandata sine Clausula regulariter ipso Jure non valent: & quare: 1. 12. 2. 164. & seq. Subditis contra Dominos decernenda non sunt nisi permissis Literis informatorijs. 1. 12. 23. 172 & 3. 6. 8. 518. Omnia facta specialia, quibus Camera Mandata sine Clausula decernere potest, recenseri non possunt. 1. 12. 170. Eorum quatuor sunt genera, quæ vulgo *quatuor Casus*, dicuntur falli: & Mandata super quatuor *Casibus* appellantur. 1. 12. 169. & 170. Quæ illi: 1. 12. 170 & seq. Mandata de administranda Justitia hodie ut plurimum sine clausula emittuntur. 3. 5. 613. Mandata sine Clausula quomodo decernantur in causis Arrestorum: 3. 6. 8. 518. & 1. 11. 163. Mandata *Procuratoria* quando decernantur & sub qua poena: 3. 6. 13. 419. Mandata *Avocatoria* sine Clausula quæ: 3. 8. 6. 134. quando, contra quos, & sub qua poena decernantur: Ibid. quæ triplicia: Ibid. Mandata *auxiliatoria* Quæ: 3. 8. 9. 131. Mandata *demolitoria* sine Clausula quæ: 3. 10. 2. 138. Mandati Demolitorij, Inhibitorij & Restitutorij, requisiti quæ: ibid. & seq. Mandata *Executiva* sive Mandata de Exequendo Sententiam, vel Executorialia quæ & quando cum vel Sine Clausula decernantur. 1. 12. 167. & 3. 63. 938. ad quid dentur, contra, quos & quando. Ibid. & 942. vid. sub voc. *Executoriales*, an decernantur judicialiter vel extrajudicialiter. 3. 63. 940. quando Mandata de exequendo *non ferner anruffen* quæ der *Cantzen* gefolgt werden: 3. 63. 944. Mandata *Immissoria* sine Clausula quæ & quando decernantur 3. 63. 939. Mandata de non Offendendo sine Clausula quæ: 3. 8. 5. 130. quibus decernantur. 2. 8. 531. quomodo 2. 8. 531. ad quid. 3. 8. 532. contra quos. Ibid. quid in Supplicatione narrandum. Ibid. & seq. Mandata sine Clausula de non impediendo prosequi litem quando decernantur. 1. 3. 11. & 1. 4. 14. Mandati de non impe-

- impediendo adificari requisita quæ. 3. 10. 339.
- Mandata sine Clausula* in causis pignorationum quando, & quomodo decernantur, & quis eorum processus. 3. 6. 5. 517.
- Mandata prohibitoria sine Clausula* quæ, contra quem & quando decernantur. 3. 10. 3. 337. & quam diu. 3. 10. 4. 338. prohibitoria contra denunciatores quæ & quando decernantur. 3. 10. 5. 338.
- Mandata de concedenda revisione* quæ. 1. 10. 268. de concedenda lustratione vel oberlustratione, quæ. 1. 10. 269.
- Mandata de Solvendo sine Clausula* quando decernantur. 1. 11. 44. 177. & seqq. & 3. 6. 515. qualis Clausula in obligatione probanda, ut ea decerni possint. 1. 12. 178 & seq. an loco Clausulæ executivæ sufficiant alia generales. 1. 12. 47. 183. & seqq. quando decernantur *Mandata de Solvendo vel Dimittendo hypothecam*: 1. 12. 180. quando tantum ad dimittendum hypothecam. 1. 12. 178. sub qua poena decernantur 3. 6. 515. an & quando decerni possint super obligationibus pactis illicitis suspectis. 3. 6. 15. 520. & 521. an decernantur, si pactum de restituenda sorte, pensione annua non soluta, obligationi adjecta sit. 1. 12. 48. 187. *Mandata de solvendo vel dimittendo hypothecam sine clausula ex Constitutione novissima super rebus creditis* & beneficio particularis solutionis decernendi processus quis. 1. 12. 218. ad obtinendum ejusmodi *Mandata* quæ observanda. 3. 21. 11. 629.
- Supplicationibus pro Mandatis Sine Clausula* quæ in narratione facti & fundanda Jurisdictione observanda. 3. 20. 30. 609. simul pro Citatione Supplicandum. 3. 20. 31. 610.
- Mandata Arctiora*, vid. sub voc. *Arctiora*.
- Mandatorum sine Clausula* processus Quis. 3. 41. 792. quid in primo termino agendum. 3. 41. 795. & 800. quando prorogatio petenda. 3. 41. 795. quæ Exceptiones locum habeant. 3. 41. 796. & seq. Cautela pro Impetrante. 3. 41. 797. Citatus quando declaretur in poenam. 3. 41. 801.
- In Mandatorum Causis de relaxando Captivo & alimentis* decer-

- decernendis quando revisio locum habeat? 3. 81. 907.
Mandatum procuratoris vid. sub voc. *procuratoris*
A *Minderſchiedt* *Blancſcheynt* Comites quæ habeant
 Privilegia? 1. 20. 295.
Marca aurea puri quantum valeat. 3. 11. 548.
Marca argenti quantum? 2. 10. 451.
Won der *Markt* Comites an habeant Privilegium de non
 appellando? 1. 20. 295.
Maritus in Camera uxoris nomine litigaturus quando sine
 speciali Mandato admittatur? 3. 29. 15. 718.
Matrimoniales causæ quando neque per viam simplicis
 querelæ neque Appellationis ad Cameram devolvun-
 tur? 1. 3. 5. 377. & quando devolvantur: Ibid. 1. 55. 4.
 396.
Mediati in causis pignorationum qui dicantur. vid. *Imme-
 diati*. Mediati in causis fractæ pacis coram Camera Im-
 perij conveniuntur, 1. 7. 44. 75. & ab eadem in bannum
 Imperij declarantur. Ibid.
Memminga gaudet privilegio de non appellando & solen-
 nibus, 1. 20. 302. Item privilegio primæ Instantiæ, 1. 4.
 13. 18.
Menses singuli in Camera diebus 30. finiuntur, 3. 22. 216. 2.
Metensis Episcopus gaudet privilegio de non appellando.
 1. 20. 279.
Moguntinus Elector ArchiEpiscopus Cameræ Recessus
 Imperij insinuat, 1. 1. 2. Ejus privilegia, 1. 20. 273. Ejus of-
 ficiu in Judicio Revisorio quod, vid. *Revisio*. Archi-
 Cancellarius est Imperij & Cancellariam Cameram
 curat. 4. 6. 978.
Monasterium Westphaliæ gaudet privilegio de non appel-
 lando & solennibus, 1. 20. 302.
Monasteriensis Episcopus gaudet privilegio de non appellan-
 do, & solennibus, 1. 20. 279. & 280. renunciavit in causis
 feudalibus beneficio austregarum, 1. 20. 279.
Si contra *Edictum monetale* debitum fuerit solutum in con-
 fusione monetaria, nec Debitor defectum supplere ve-
 lit, Mandata S. Cla. decerni possunt, 1. 12. 175.

Monitoria seu *Monitorialia* Quæ 1. 7. 1. 528 quomodo differant à Mandatis cum Clausula: ibid. Contra quos discernantur. 3. 7. 528. & seq.

Monopoliorum privilegia amplius concedenda non sunt. 1. 12. 24. 173. Monopolia si quis exerceat, Mandatis S. C. coërceri potest. ibid.

Mora periculum in causis Mandatorum S. C. Judicis arbitrio definiendum relinquitur 1. 12. 170.

Moratorium quinquennale habentes Debitores citantur ad satisfaciendum vel fidejubendum. 3. 4. 19. 488. Moratorium quinquennale cui concedendum 3. 4. 506. an longius moratorium, quam quod in Recess. Imp. 1654. præfixum, ab Imperatore hodiernum impetrari possit. 1. 12. 212.

Moratorij Vicennalis domui Palatinæ Electorali indulti tenor. 1. 12. 201. & seqq.

De Multandi Jure litigioso. 1. 11. 37. 115.

Municipales Civitates quæ. 1. 4. 27. à principibus suis ubi conveniantur. 1. 4. 16. & 17. ubi conveniant principes suos. 1. 4. 18.

In Causis *Mutui Solutionis* quo Camera respicit ad diem Contractus. 1. 12. 175. vid. Mandata de Solvendo vel dimittendo hypothecam, pensiones à quo die adjudicentur. 3. 6. 526.

N.

Nachsteuer quando solvatur. 1. 11. 17. 145. An ob non soluta Jura der Nachsteuer / Constitutio arrestorum locum habeat. Ibid. & 1. 11. 29. 154.

Neumark Comitum privilegium de non appellando quod. 1. 12. 280.

Nobiles immediati quomodo à principibus alijsque similibus conveniantur. 1. 4. 44. ut à se in vicem & coram quibus. 1. 4. 46. in causis spolijs simplicis quos habeant Judices. 1. 4. 50.

Nominatio ut differat à Laudatione. 3. 4. 507.

Nomi-

Nominatio Adfessorum. vid. sub voc. *Adfessorum Nominatio.*
Noriberga Jurisdictione Camere exempta. 1. 4. 13. 18. privile-
 legio primæ Instantiæ gaudet. 1. 4. 52.

Notarii Camerales qui: 4. 8. 984. In Audientia cum Lectore
 intra Subsellia Tribunalis confident, 2. 2. 6. 475. & exci-
 piendis Recessibus vacante. Ibid. Eorum officium. 4. 8.
 984. & seq. eorum Salarium. 4. 16. 1009.

Notarii Adjunctio in Commissionibus quando fiat. 3. 13. 23.
 579. quando non. ibid.

Novæ Causæ quæ. 2. 6. 8. 340.

In *Novarum Ordine* quid actum olim. 2. 6. 9. 450. & seqq.
 quid & quomodo hodie agendum. 1039.

Novi juris usurpatio quid: 1. 10. 126102.

Novum opus si fiat, & ex Edicto nunciationis novi operis
 agatur, Mandata Sine Clausula decernuntur donec
 teus Cautionem de demolendo, ut Juris est, præstet.
 1. 12. 16. 170. quotuplicis generis illa Mandata. 3. 10.
 537. & seqq. contra quem & quando decernantur. 3. 10.
 3. 537. & seqq. Novi operis nunciationis Edictum ad-
 versus futura opera Constitutum est, non adversus
 præterita. 3. 10. 539.

Novi operis nunciationis Remissi quotuplex. 3. 10. 540.

Nullitatis definitio. 1. 19. 256. Nullitas ad Cameram devol-
 vitur vel principaliter vel incidenter. 1. 21. 309. Si pro-
 nunciatur bene appellatum male judicatum, de nullitate
 amplius agi non potest. 1. 21. 311. Si nullitas inciden-
 ter instirnitur pinguius consulitur provocanti, 1. 21. 307.
 fatale interponendæ quibus in nullitatibus observan-
 dum. 1. 27. 356. & 3. 20. 618. Nullitatis querelæ quid?
 1. 33. 3. 395. Causæ & exempla quæ. 1. 33. 3. 396. Judices
 qui esse possint. 1. 33. 402. ratione nullitatis causæ matri-
 moniales & criminales devoluuntur ad Cameram. 1. 33.
 4. & 5. 396. & seq. nullitatis querela adversus sententiam
 Cameralem non habet locum. 1. 34. 405. In querela nul-
 litatis privilegia de non appellando non observantur. 1.
 33. 13. 399. per querelam nullitatis principaliter intentatam
 simul principalis causa & totum negotium ad Ca-

meram

meram devoluitur. 1. 33. 397. Appellatione deferta vel remota non deferta vel remota censetur nullitatis querela: 1. 33. 10. 398. Gradatim provocandum est. 1. 20. 258. quando Inhibitio decernatur, principaliter intentata nullitate: 3. 11. 557. cum petitione restitutionis in Integrum cumulari potest. 1. 34. 402. nullitas Jurisdictionis perpetuo opponi potest. 1. 30. 270.

Nullitates Substantiales quæ: 1. 33. 399.

Nullitates insanabiles quæ: 1. 27. 356.

Nullitates notoria quomodo probentur. 3. 11. 558.

Ad obtinendam Citationem in causa nullitatis quæ observanda.

Nullitatis processus Quis: 3. 49. 824. & seqq.

Nunciatio novi operis, vid. *novum opus*.

Nunciij Camerales, vid. sub voc. *Tabellarij Camerales*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Obsequium, vid. sub voc. *Obsequium*.

Ordo Causarum *Ordinum* quis. 2. 4. 1. 420. & seqq. de *Ordi-*
ordinum mutatione vid. ibid. & 2. 6. 436. *ordo* *participii*
sublatus est. 1. 16. & *ordo* *Testamentorum* *introducitur*, ibid.
 quæ in eo agenda & quomodo, 1035. & seqq.

Ab *Ostenburg* *Comites* habent *judices compromissarios*.
 1. 10. 297.

Ab *Ostfrieslandt* *Comites* ad principis dignitatem *ele-*
sunt. 1. 20. 296.

P.

P *Acta illicita* quando totum *Contractum* suspectum *ten-*
dant 3. 6. 15. 510. iis obligationi inferris, ut *Mandatum*
S. C. impetrentur renunciandum est. 3. 6. 511.

Palatina Dominus Electoralis gaudet privilegio de non *cre-*
cando. 1. 20. 276. de non appellando. ibid. *Specia-*
torio: 1. 12. 200. & seqq. ubi *Ejus Tenor*. Qui eo *grate-*
ant. 1. 12. 207. *Palatina Dominus Electoralis* *Con-*
stitutio *specialis* de *solutione* *rerum* *creditarum*. 1. 12. 189.
eius tenor. 1. 12. 204.

Palatini Comites Bipontini & Veldentia quibus *grateant*
privilegijs. 1. 20. 290 & seqq.

Paritio *Mandatis S. C.* inserta an fieri debeat *absque* *litis*
bus *impetrantis*. 3. 6. 18. 553.

Paritoria *Sententia*, vid. sub voc. *Sententia Paritoria*.

Passaviensis *Episcopus* quo gaudeat privilegio. 1. 20. 280.

Pauperes in *Camera* qui dicantur. 1. 20. 369. ad *Cameram*
appellantes non admittuntur nisi prius de *litigandi*
causa & *fides* *Judici* de *paupertate* *constet*. 1. 20. 369.
pauperibus prius decernuntur *Compulsiones*
quam *Citationes* 3. 4. 33. 496. ubi *ratio*, *procedibus* *re-*
gulariter *literæ* *pro* *informatione* *Judicis* *præ* *mittuntur*.
 3. 19. 6. 597. *pauperibus* ob *fatalia* *appellationis* *intro-*
ducendæ *non* *observata* *appellatio* *deserta* *non* *reducitur*.
 1. 32. 5. 380. *quomodo* *Compulsiones* *decernantur*.
 1. 4. 23. 587. Si *pauperes* *in* *juste* *ad* *Revisionem* *vell* *adi-*
catum *provocaverint*, *quomodo* *puniantur*. 1. 61. 109.

& seqq.

- & seqq. quomodo illis Procuratores & Advocati ex officio constituentur. 4. 5. 969.
- Paupe* nemo sed omnis solvendo præsuiitur, donec contrarium probetur. 1. 2. 2. 5.
- Pax publica* Imperij vel religiosa est vel profana. 1. 6. 2. 59.
- Pacis publica religiosa* Descriptio. 1. 6. 3. 9. 5. 9. ejus violata causa. 1. 6. 4. 60. *Constitutiones* Imperij de ea quot capitantur? 1. 6. 5. 60. Ut Jurisdictio Camerae fundetur, quæ requirantur? 1. 6. 7. 61. & seqq. in *Supplicationibus* pro processibus quæ in specie narranda vel probanda? 3. 20. 17. 605. an Mandata cum vel Sine Clausula decernantur? 1. 12. 4. 165.
- Pacis publica profana* descriptio. 1. 7. 1. 63. Causa fractæ pacis profanæ. ibid. *Constitutio* de ea quæ? 1. 7. 3. 63 qui ea teneantur? 1. 7. 40. 73 & seqq. & 3. 4. 12. 487. Utrastio in Camera locum habeat, quæ requirantur? 1. 7. 19. 70 & seqq. ut processus contra civitatem vel Magistratum loci decernantur, quæ requirantur? 1. 7. 65. & 3. 20. 21. 607. contra Constitutionem de pace publica quando peccetur committendo & à quibus? 1. 7. 6. 66 & seqq. quando & à quibus amittendo? 1. 7. 18. 68.
- Pacis publica violatores* quâ poena coercerentur? 1. 7. 64. & 1. 12. 165. qua actione actori commodissime consulatur? 1. 7. 76. & seqq. à quibus accusentur? 1. 7. 63. & seqq. qua actione teneantur heredes? 1. 7. 81.
- Accusatio super fracta pace* quando criminalis? 1. 7. 79. & an Commissio ad perpetuam rei memoriam ex parte rei accusati decernatur? 3. 4. 4. 807. quando civilis? 1. 7. 80. & 3. 20. 23. 607. Violatus ad quid agere possit? 1. 7. 80. & seqq. an de facto se opponere possit? 1. 7. 45. 75. Clericus quando agere possit? 3. 20. 23. 607. & seqq.
- Supplicationes* pro processibus ex Constitutione Imperij de pace publica profana quomodo formandæ, quodq; earum fundamentum? 3. 20. 9. 602. 606. & 607.
- Processus* ratione *Citationis* Quis? 3. 4. 12. 487. processus quomodo decernendi? 3. 5. 9. 514. Mandata Sine Clausula de non offendendo quando, quibus, ad quid, & sub

- qua poena decernantur: 3. 8. 7. 8. 5. & seqq. vid. ibi
Mandata de non offendendo. Mandata a vocatori. quibus
plurima, ad quid & sub qua poena decernantur, 3. 8. 7. 8. 5.
Mandata auctoritatis quae & ad quid decernantur: 3.
9. 535.
Processus in causa fractae pacis quomodo procedendum?
42. 805. quomodo in puncto Mandati? Ibid. quomodo
in puncto Citationis? Ibid. & seqq.
Pacis fractae purgationis Causa quae? 3. 2. 5. 805 quomodo
& ad quid in ea procedatur? Ibid. & seqq.
Pecunia si contra Edictum monetale expendatur Mandata
Sine Clausula decernuntur. 1. 12. 34. 174.
Pedellus Camere quis? 4. 12. 993. Ius officium. Ibid. &
seqq. & 2. 4. 422. Salarium quod? 4. 16. 1008.
Pensiones ante Recell. Imper. de Anno 1654. cessae in post
eum cellum, quomodo solvenda? 1. 12. 219. tam et
Emro-vendito, quam mutuo simpliciter quomodo
Centum non debentur. 1. 12. 214.
Persona Camerale quae? 4. 1. 945. & seqq. & 1. 4. 17. 45.
quando conveniantur in Camera & quibus in causis?
1. 4. 28.
Pignorationum Etymologia, 1. 10. 125. definitio. 1. 10. 2.
94. Causa. Ibid. Constitutio super pignorationibus quan-
do publicata. 1. 10. 4. 94. pignorationum actionum Con-
stitutione hac quae requisita? 1. 10. 6. 95. & seqq. pigno-
randi singulares quidam Modi. 1. 10. 111. & seqq.
Supplicationum pro processibus ex Constitutione pignoratitia
fundamentum quod? 3. 20. 9. 602. quae in his narrata?
3. 20. 27 608.
Qui in causis pignorationum decernantur processus? 3. 4.
16. 488. & 3. 6. 5. & 6. 5. 7. & seqq. quae in Camera iudi-
cio discutiantur? 1. 10. 129.
Pignorationum processus quis? 3. 47. 819. quis in puncto
Mandati? 3. 47. 822. & 3. 6. 5. 5. 7. An, quando, quomodo,
& a quo castro, non videtur praeteriri 1. 11. 128. An
partio imposito fieri debeat processus? 3. 6. 18. 123.
Quis processus in puncto Citationis & quomodo quan-

- Bove causales producendi:** 3. 47. 821. & seq.
Pignorat potissima ratio habenda, eique lex principaliter
 consultum vult. 1. 11. 41. 125.
Plenum Senatus a quo, ad quid, & quando convocetur: 4.
 2. 952. & seq. quæ in eo tractentur. Ibid.
Piscus an connumerandi inter fructus: 1. 10. 112.
Pœna Ordinationis quid: 3. 37. 773. quid pœna arbitraria
 nam Ermässigung: Ibid. pœna fractæ pacis publicæ quæ:
 3. 77. & 80. pœna privationis quæ: 3. 4. 12. & 87. Pœna
 Advocatis in causa Appellationis non jurantis quæ: 1. 26.
 344. pœna Appellationis frustratoris quæ: 1. 30. 368.
 pœna procuratorum scripta injuriosa & sativa in judi-
 cio producentium quæ: 3. 57. 865. pœna prolixiorum debi-
 to Recessuum. Ibid. vid. procuratorum pœna, pœna banni
 & privationis mutari potest in pecuniariam. 1. 7. 80.
Possiones Jure Communi irresponsales quæ 3. 30. 738.
Possessio in causa pignorationis quæ: 1. 10. 10. 99. & seq.
Possessio Litigiosa quæ: 1. 9. 1. 90. Eius causa quæ. 1. 9. 2. 90.
 & 93. Constitutio Imperij super litigiosa possessione quæ:
 1. 9. 92. Ut Camere Jurisdictio ex hac Constitutione
 fundetur, quæ requirantur: 1. 9. 91. possessionis litigiosæ
 Inhibitio quæ: 3. 9. 535. Supplicationum pro processibus in
 causa litigiosæ possessionis fundamentum quod: 3. 20.
 602. processus quis & quoduplex: 3. 45. 815.
Possessorum quoduplex: 1. 9. 9. 92 & 1. 31. 375. quando in
 causa possessorij appellari possit: 1. 31. 4. 374 & seq. quan-
 do Inhibitiones decernantur: Ibid. & 376. & 3. 11. 11.
 549. & seqq.
Possessores pro certa parte qui: 1. 10. 131. ex possessione nulli
 possessores facile deiciendi sunt, 1. 12. 5. 165.
Præsen studiosi Cameralis quale forum sortiantur. 1. 4. 23.
 25 quibus gaudeant Immunitatibus. Ibid. matriculæ se
 inscribere jubentur. Ibid. & 4. 16. 1005.
Præfixum ordo quis. 2. 7. 1. 440.
Præjudici quæ & quibus in causis auctoritatem habeant.
 1. 2. 468. & seqq. de præjudicijs Gailij & Mynsingeti
 quid observandum. Ibid.
 4706

- Praelati* quando in Camera conveniri possint. 1. 4. 46.
 qui privilegio aulregarum gaudeant. 1. 4. 34. quomo-
 do & coram quibus iudicibus a principibus conveni-
 sur, 1. 4. 44. quomodo a se in vicem & Inferioribus. 1. 4.
 46. quomodo in causis spoli simplicis. 1. 4. 46.
Præparatoria Iudicii quæ. 3. 1. 46. & seq.
Præsentatio Adfessorum. vid. *Adfessorum præsentatio*.
Præscriptio non admittitur in Capitalibus temporibus belli
 non sollicitatis. 1. 12. 2. 6.
Præsides Cameræ qui. 4. 2. 952. quando in Iudicio præside-
 ant. ibid. & 2. 2. 414. Eorum officium quod. 4. 2. 951.
 & seqq. Eorum Honorarium. 4. 16. 1008.
Præventio quando locum habeat in Iurisdictione litigiosa.
 1. 10. 16. 105.
Principes coram quibus Iudicibus & quomodo conve-
 niuntur a principibus 1. 4. 32. quomodo a prælatis. Com-
 bus, &c. 1. 4. 34. vid. sub voc. *Judices Ordinationis*. In
 causis spoli quos Iudices habeant. 1. 4. 48.
Privilegia statuum de non appellando stricte observanda,
 & in Senatu Cameraali in tabula suspendenda sunt. 1. 20.
 265. & 271. ad petendum statuum in summa rugeri pos-
 sant. 1. 20. 25. 271. Privilegia de non appellando prin-
 cipum Electorum quæ. 1. 20. 273. & seqq. quæ principum Ec-
 clesiasticorum. 1. 20. 277. & seqq. Quæ secularium prin-
 cipum. 1. 20. 284. Quæ Prælatorum. 1. 20. 291. quæ Camerarum.
 Ibid. & seqq. quæ Civitatum Imperialium. 1. 20. 298. &
 seqq. ut attendantur, insinuanda sunt. 1. 20. 273.
Privilegiarum Insinuatio cui fieri debeat. 1. 16. 4. 240. & 3.
 21. 14. 630. ad quem Effectum. 1. 16. 4. 240.
Privilegia Mediatorum in Camera non recipiuntur. 1. 16.
 241. & seqq.
Privilegiy Casares Violati causa quæ. 1. 16. 1. 218. quando
 funder Iurisdictionem Cameralem. Ibid. Requiritur Ci-
 tationis ad videndum se incidisse in penam privilegio-
 rum, & quæ in Supplicatione pro eâ narranda. 1. 20. 25.
 611.
Privilegiarum Exemplationes in Camera impetrari possunt.
 1. 4.

3. 4. 507. Citationem ad Videndum transfusi præmissa.
 Ibid. & 3. 4. 490.
 Probatio facti, quod in animo est, difficilis, 1. 11. 155. probatio
 per ocularem Inspectionem firmissima. 1. 14. 183.
 Proprii homines si pignorentur an Constitutio pignoriati-
 tia locum habeat. 1. 11. 28. 109.
 Pro. edere quid 2. 1. 413.
 Processus quid 3. 1. 5. 462. Eius preparatoria quæ 3. 7. 463.
 vel ordinarius est vel extraordinarius. 3. 36. 940. & seq.
 processus quotupliciter impetrentur 3. 20. 1. 600 & seq.
 quomodo Supplicationes pro iisdem formandæ & iudicio
 exhibendæ vid. sub voc. Supplicationes. Qui processum
 extrahere possint vel non. 3. 2. 78. & seqq. & 3. 21. 1. 623.
 3. 20. 55. 620.
 Processus decernuntur vel judicialiter, & quomodo. 3. 2. 463.
 & 464. vel extrajudicialiter & quomodo. 3. 2. 464. In
 decernendis processibus quæ observanda, 3. 2. 5. 467. &
 seqq. in quibus causis plura processuum genera decer-
 nantur. 3. 20. 9. 619. processus Jurisdictione non funda-
 ta non decernuntur, & deceri cassantur. 3. 2. 14. 480.
 processus in dubio decernendi sunt. 3. 2. 15. 480. & 3. 11.
 581. processus quando periculo partis decernantur, 3. 2.
 466. & seqq.
 Processus qui Annus & qui intra annum executioni man-
 dandi sint, 3. 20. 57. 620. & seq. si annui intra annum Exe-
 cutioni non mandantur, Rescripto opus est. 3. 20. 57. 621.
 Processuum Expeditio quomodo fiat, 3. 2. 465. quomodo,
 defuncto Imperatore, 1. 3. 8. & 3. 2. 455. & seq.
 Processuum Insinuatio. vid. sub voc. Insinuatio.
 Processuum Reproductio quando & quomodo fieri debeat
 3. 29. 2. 663. vid. sub. voc. Reproductio.
 Processuum prosecutio quid, contra quos fiat, quibus actibus
 distinguatur, & quæ partes habeat 3. 27. 1. 660. & seqq.
 Processus Instauratio, Redintegrandis quæ 3. 37. 774.
 Processus Instantia specialis quis in Causis Mandatorum in
 genere 3. 39. 776. In Causis Mandatorum cum Clausula.
 3. 40. 781. In Causis Mandatorum sine Clausula. 3. 41.

INDEX.

792 In causis *fratris patris profane* 3. 42. 805 In Causis *per-
gationis* 3. 43. 808. In Causis *Restitutis* 3. 44. 813. In Cau-
sis *Litigiosis possessionis* 3. 45. 815. In Causis *Relaxationis*
Juramenti ad Effectum agendi 3. 46. 812. In Causis *pigno-
rationum* 3. 47. 819. In Causis *L. Diffamari* 3. 48. 824. In
Causis *nullitatis* 3. 49. 824. In Causis *Reconventionu*
30. 827. *processus ex Constitutione super rebus creditis*
quis. 1. 2. 218. & seq. *Processus in Causis Appellationum*
quis. vid. sub voc. *Appellationum processus*. *processus Civil-*
es qui 3. 9. 1. 535. *Criminales qui* 3. 8. 2. 830. *Processus*
Dilationum Qui. vid. sub voc. *Dilationum*.
Proclama quid. 3. 51. 839. quando decernatur vel deneg-
tur. Ibid. & 3. 53. 846. & seqq. *denegati proclamatis in*
Causis Appellationum praejudicium quod 1. 22. 390. *Il-*
lud praeveniendi Cautele 1. 10. 454. quomodo, eo decreto
& fa. 10. contumacia purgatur 3. 53. 840. & seq. quomo-
do ab Universitate, Collegio vel Senatu. Ibid. quando
proclama postulandum & decernendum. 3. 51. 843. &
Intra quod tempus. 3. 53. 843. & 845.
Procurator Fisci Quis. 4. 4. 966. *Ejus officium*. Ibid. *Omni*
tempore & in omni ordine agere potest. 2. 6. 2. 434. &
438. *Ejus Salarium*. 4. 16. 1008.
Procuratores parvium Qui. 4. 5. 968. *Simul advocati sunt* 1.
3. 418. & seq. *Quae eorum officia in Iudicio* Ibid. *Quae*
eorum officia coram vel in Consilio 4. 5. 976. & quae ob-
servare teneantur in extrahendis processibus. Ibidem.
Quae eorum officia in Cancellaria 4. 5. 977. *Procurato-*
res plurium principalium quem nominare 3. 29. 7. 674.
& quomodo se ad causas legitimare teneantur. Ibid. &
seqq. quando de rato & mandato cavere possint 3. 29.
9. 672. & seqq. quando terminum sive praeiudicium sive lega-
lem anticipare debeant. 3. 22. 6. 634. & seq. *Procurato-*
rum ordo & dignitatis prerogativa Quae. 2. 3. 3. 454. &
418. & seqq. *Procuratores quando Juramentum Ca-*
lumniæ de non frivole appellando in propriam animam
prestare teneantur 1. 26. 243. *Procuratores quando pro*
Contumacibus habeantur 3. 57. 863.

Quam

- Procuratores* an Cautiōem revocare possint? 3. 57. 865. an terminus Cautiōis prorogari possit. ibid. si terminus Cautiōis inutiliter labatur, quam luant pœnam procuratores. Ibid. Procuratores Camerae quando deputari possint Commissarii, & quando non? 3. 14. 25. & 26. 580. 84.
- Procuratores* tergiversantes vel litem protraherentes quomodo puniuntur? 3. 57. 863. quomodo si scripta Injuriosa producant? 3. 57. 865. quomodo si taxativa? ibid. quomodo si confuse vel prolixè in iudicio agant? ibid. quomodo si ad retardandam Sententiam se procuratorio exonerant. 3. 57. 867.
- Procuratore* defuncto quid ratione purificationis termini observandum. 3. 22. 13. 638. & 3. 22. 18. 639.
- Procurator Substitutus* quis. 3. 29. 671. Procuratore mortuo causam continuare debet. ibid. ubi Exceptio. Et se substitutum esse notificandum est. 3. 29. 672. regulariter nullum debetur Salarium. 3. 29. 672.
- Procuratoria Mandata* sunt, vel generalia, vel specialia. 3. 29. 666. Specialia eliminata quibus in casibus, & quibus hodie adhuc locum habeant. Ibid. Generalis Procuratorij formula. 3. 29. 667. & seqq. Procuratoria Tutorum & Curatorum, civitatum aliarumque Communitatum quomodo concipienda. 3. 29. 771. Procuratorij Mandati specialis de præstando Juramento Calumniæ generalis forma. 3. 30. 742. procuratorij specialis de præstando in animas Constituentium Juramento Calumniæ de non frivole appellando forma. 1. 26. 345.
- Producta* clausa produci non debent, sub pœna. 3. 57. 867. quot in quibusvis causis produci possint. 3. 28. 663. & 1032. a quibus subscribenda. Ibid.
- Promotoriales* Literæ quæ. 3. 12. 3. 562 an Effectum devolutivum habeant. 1. 15. 235 & 237. quando decernantur. 3. 12. 4. 562. contra quos & quibus in Causis. Ibid. & seqq. protracta Iustitia quomodo proberur. 3. 12. 564 & seqq.
- Promotoriales* quando judicialiter reproducantur, quomodo observandum. 1. 15. 1. 234. vid. sub voc. *Iustitia*.

Propositio finalis quando letum habeat. 1. 23. 364. et
 consensus peritum fieri possit. 1. 23. 364. an impetratio
 sit processibus jam dum expeditis. & quae observanda
 1. 23. 361. elapsi termini prorogari non possunt. 1. 23.
 361. an prorogationis causa processibus sit inferenda.
 1. 23. 363.

Proscriptus quis. 1. 7. 73. Ejus adjuncta quae 1. 7. 73. & seqq.
 an & quomodo transigere possit cum adversario. 1. 7. 73.
 quomodo absolvarur. vid. sub voc. *Absolutio*.

Protonotarii Camerales quod. 1. 18. 984. Eorum officium quod.
 & 1. 2. 413. Salarium quod. 1. 4. 16. 1009.

Provocatio ad Camera quid. 1. 19. 230. provocatio simplex
 quae. 1. 20. 1. 307. solennis quae. 1. 16. 2. 307. quomodo
 iudicatio Cameralis fundetur. 1. 10. 1. 177. & seqq. In pro-
 vocationum causis de quibus nihil in ordinatione tra-
 tum, jus Civile observari debet. 1. 17. 410. vid. sub voc.
Appellatio, *Rescriptum* in *Integritate*. *Nullitas*. *Re-
 scriptionis ad arbitrium boni viri*.

Summa provocationis quae. 1. 20. 261. & seqq. an interesse
 cum capitali cumulari possit. 1. 20. 265. & seqq. si reali-
 ficari non possit, quomodo gravato subveniendum. 1.
 20. 26. 267. an observetur, si ex capite nullitatis agatur.
 Ibid. quid Juris si inter patres litigantes contestatus, u-
 trum summa sit appellabilis nec ne. 1. 20. 18. 258. ad qua-
 lificandam eam videndum quantum in Libello petum
 sit. 1. 20. 270. Exceptio summae non appellabilis etiam
 post licem contestatam opponi potest. 1. 20. 170. ubi
 ratio.

Purgationis Causae processus, vid. sub voc. *Pax publica*. *Pro-
 fana*.

Quaestor Cameralis quis. 4. 7. 981. & quibus eligatur
 4. 7. 982. Ejus officium quod. Ibid. & seqq. Salaria-
 um quod. 4. 16. 1008.

Quaestor Cameralis quis. 4. 7. 981. & quibus eligatur
 4. 7. 982. Ejus officium quod. Ibid. & seqq. Salaria-
 um quod. 4. 16. 1008.

Quaestor simplex quae & unde sic dicatur. 1. 4. 2. 13. & 1. 19.
 2. 249.

2249. ubi quid querela multiplex & unde dicatur.

Quinquennale moratorium quod. vide sub voce *Moratori*

Quoratus Libellus Quis. 3. 29. 15. 680.

R.

R *Attributio Domini quomodo probetur in causis pignorationum.* 1. 10. 19. 106.

Rationes quæ habeat privilegi. 1. 4. 13. 18. & 1. 20. 300.

Reassumere Causam quid. 1. 4. 55. Citatio ad reassumen-

dum quando peratur 3. 4. 35. 498. & seqq Citations ad

reassumendum declinandi praxis novissima quæ a par-

te procuratoris. 3. 4. 500. quæ à parte Judicis. 3. 4. 51.

ubi expediendæ. Ibid. quotupliciter rogentur Ibid.

Recessus Imperij Camera ab ArchiCancellario Electo.

Mogun ino insinuatur. 1. 1. 2. Recess. Imp. Ratisb. de

Anno 1654. quando Collegio Camerali insinuatus. Ibid.

Recess. Imper. de An. 1594. 6. Nunc aut der. 11a h. 11.

explicatus 1. 11. 194. Recess. Imp. Spirens. de Anno

1579. 8. Nunc die Arresta. &c. 85 explicatus. 1. 1. 55.

Recess. Imp. Ratisb. de An. 1654. 6. Gegen demnach:

165. explicatus. 1. 12. 198. & seqq.

Recessus in Camerali audientia à procuratoribus habiti

quid. 2. 2. 6. 415. quomodo habendi. 3. 29. 665. & 1.

974. & 1035. & seqq.

Reconventio in causis fractæ pacis quando locum habeat.

4. 1. 807.

Reconventio quando non obtineat locum. 1. 4. 9.

Reconventio quo in termino instituat. 3. 3. 749 utitur.

ante an post Litis contestationem. 3. 50. 827. *Processus*

Reconventionis quid. Ibid.

Redhibitoria Actio quæ. 1. 12. 48. 188.

Regulatio ad arbitrium boni Viri est species provocatio.

1. 20. 58. & 1. 35. 104. Ejus definitio. Ibid. quando Cam-

eræ Jurisdictio fundetur ibid. & seqq an sit species Appel-

lationis. 1. 35. 407. an impediat Executionem. 1. 31. 12.

- Reductio à Sententia arbitri quomodo differat à Reductione à Laudo arbitratoris?** ibid. an Reductionis petitioni renunciari possit. 1. 35. 409. an à Judice Reductionis confirmante vel retractante laudum appellari possit? 1. 35. 410. In reductione ad arbitrium boni viri summa appellabilis attenditur? ibid. ut reductio in Camera impetretur, quæ in *Supplicatione* narranda & probanda? 1. 20. 46. 618.
- Reformati fruuntur ex Constitutionibus novissimis pacte publica & profana & religiosa.** 1. 6. 62.
- Relationes Praesentatorum pro Adfessoratu quomodo expediendæ?** 4. 3. 961. apud acta servantur & cum relationibus competitorum conferuntur. 4. 3. 962. *Mouens referendi in Camera quis?* 4. 3. 1000.
- Relaxatio Juramenti ad Effectum agendi quid?** 1. 13. 223. coram quo Judice petatur? 1. 13. 225. quando necessaria sit vel minus? 1. 13. 4. 224. & seqq. & 3. 46. 818. & seqq. ad obtinendum processus in causa Relaxationis ad Effectum agendi quomodo *Supplicationes* formandæ? 3. 20. 33. 610. Relaxationis Juramenti ad Effectum agendi *Causa Summaria* quæ? 3. 46. 819. *processus* quis? 3. 46. 817. *Literæ* pro Informatione Judicis decernendæ. 3. 19. 569.
- Relaxatio Arresti quando fieri debeat?** 1. 11. 156. *vid. sub* VOC. *Arresta* & 1. 11. 36. 161.
- Relutio sortis principalis cujus arbitrio relinquenda?** 1. 12. 48. 187. Relutivum Capitale quando post Recess. Imper. Ratisb. de Anno 1654. redimibile sit? ibid. relutivonis tempore particularis solutio admittitur. ibid. an in annuis reditibus adeoque à parte Emptoris seu Creditoris non relutivis Mandata sine Clausula locum habeant. 1. 12. 217.
- Remissio nunciationis novi operis.** *vid. sub* VOC. *novi operis nunciatio*.
- Renovatio processus quomodo fiat?** 3. 37. 774.
- Quando Renunciari possit privilegio 1. 4. 21. 21. seqq.** renunciari potest primæ Instantiæ speciali non generali renunciatione.

ciatione. 1. 4. 53. renunciari potest appellationi interpo-
nenda & interposita. 1. 30. 4. 367. vel expresse vel tacite.
1. 30. 330 In Criminalibus appellationi non renunciari.
potest. 1. 32. 386 an Reductionis petitioni renunciari pos-
sit? 1. 35. 409. & seq.

Repressalia unde dicta? 1. 11. 163. omni Jure prohibita. 1.
11. 3 132. Earum definitio. ibid.

Reproductio processuum quando & quomodo fiat? 3. 29.
2. 664. & seqq. & 1041. & 1028. *Reproductio* ordo quis
& quæ in eo agenda? Ibid. & 2. 6. 436. Reproductio
processuum si intra legitimum tempus non fiat, Circum-
ductio locum habet. vid. sub voc. *Circumductio*.

Requisitio Iudicum primæ Instantiæ quæ & quomodo fieri
debeat? 1. 4. 55. & seqq.

Requisitio Actorum quid & quomodo fieri debeat. vid. sub
voc. *Actorum Requisitio*. Requisitionis Actorum Docu-
mentum quid & quando producendum? 3. 29. 698. &
seqq.

Requisitoria & Compulsoria quæ differentia? 3.
13. 568.

Res tertia & Innocens in Constitutione pignoratitia quæ?
1. 10. 13. 102. & seq. & 1. 10. 35. 111.

Responsiones & Defensionales medio Juramento respon-
dendorum producuntur: 3. 30. 738. quæ in productione
eorum observanda: 3. 30. 637. & seq. quo in ordine fiat:
3. 30. 723.

Restitutio in Integrum & restitui quid: 1. 34. 403

Restitutio adversus Sententiam Cameralem tum definitivam
tum Interlocutoriam. 3. 60. 878. quatenus & quo respec-
tu dicatur ordinarium Remedium. 3. 60. 877 quid sit:
Ibid. an petatur contra Sententiam non devolutoriam.
3. 60. 885. quando decernatur: 3. 60. 877. quando decer-
natur judicialiter vel extrajudicialiter? 3. 60. 878. Si
causæ legitimæ non sunt, quid Juris: Ibid. Restitutio
impetratur vel brevi manu & vel judicialiter vel extra-
judicialiter, 3. 60. 879. & seqq. vel prævia partis adversæ
Citatione, & tum iterum judicialiter vel extrajudiciali-

ter quando. 3. 60. 880. & seq. an peti possit per aliam
 quam procuratorem causae ordinarium. 3. 60. 888. per
 Restitutionem in Integrum quando executio suspensa
 tur. 3. 60. 881. & seqq. & quando Mandatis Inhibitorij
 opus sit. Ibid.
 An in decernenda restitutione Causa principalis examinan-
 da. 3. 60. 884. an a denegata restitutione Revisio peti
 possit. 3. 60. 885. forma libelli restitutionis in Integrum
 quae. 1. 60. 890. quando Appellatio, Supplicatio vel Re-
 visio locum habeat. 3. 60. 889. quare Restitutio in In-
 tegrum adversus desertorias in Camera adesse frequen-
 tes sunt. 3. 60. 884.
 Restitutio ex L. 1. C. de rescrip. vendit. 3. 60. 887. de restitu. libellat.
 quae. 3. 60. 877.
 Restitutio in Integrum adversus lapsum fatalium quando
 decernatur. 1. 28. 11. 360. quando brevissimum. 1. 28. 11. 364.
 quae simul cum processibus insinuanda est. ibid. quando
 praevia Citationem. 1. 28. 11. 369. processus Citationis ad-
 dendum se restitui quis. 3. 4. 29. 494. An decernatur re-
 stitutio in integrum adversus lapsum fatalium in appo-
 nenda. ibid. coram quo Iudice petenda. 3. 4. 29. 497. Con-
 ditio quomodo emanet. 3. 4. 17. 488. Restitutio in inte-
 grum adversus intra trigesimam non requisita Acta quan-
 do petenda. 3. 22. 674. in Restitutione in Integrum Sum-
 ma appellationis attenditur. 1. 35. 110.
 Revisionis Definitio. 3. 61. 890. est Remedium extraordinaria-
 rium. Ibid. quomodo differat a Restitutionis in Integrum
 petitione. 3. 61. 892. Revisionem qui possint petere. 3.
 61. 896. & 916. & 921. Quibus in Causis locum habeat.
 3. 61. 899. & 902. & 917. Numquam Revisibilis. 3. 60.
 Imperiali sortem equare debet, penconibus vel interesse
 non computatis. 3. 61. 917. utrum in aula Caesaris locum
 habeat. 3. 61. 925. denegata seu refutata prima revisione
 a secunda vel tertia denunciari potest. 3. 61. 927. & 931.
 nisi prima in formalibus defectu laboret. Ibid. Qui revi-
 sionem petit, & in revisione iudicio succumbit, revisio-
 nem secundam petere non potest. Ibid. An. 3. 61. 938. Came-

- **Victor, in revisorio succumbat, revisionem petere pos-**
 - **sit** 3. 61. 918. an pendente iudicio revisorio Camera con-
 - **tra absentem iudicem vel partē Inhibitionem decer-**
 - **netur** ibid. 3. 61. 919. *Revisio* infirmatio fit Electori Moguntino (interdum
 - **etiam Trevirensi** 3. 61. 914.) per Supplicationem. 3. 61.
 - **915. & seq.** cum adjuncta Sententia à qua. ibid. ubi for-
 - **mula remissive** 3. 61. 919. quid eā petatur: ibid. fieri
 - **debet intra quadrimestre à die latae sententiae sub praeju-**
 - **dicio desertionis** 3. 61. 921. gravamina quomodo & in-
 - **tra quae tempora producenda** 3. 61. 924. & 918. Jura-
 - **mentum revisorium quando, & à quibus præstandum** :
 - **Ibid.** 3. 61. 927. & 3. 61. 918. Qualis deponenda summa
 - **& in quem finem & quando**. 3. 61. 925. & seq. an requi-
 - **bitur depositio pecuniae & Cautio simul** 3. 61. 931. quid si
 - **pauperes revisionem petant** 3. 61. 926. & 3. 61. 931. & seq.
 - **Spentula quomodo taxentur & deponantur** 3. 61. 920.
 - **Revisionis notificatio quomodo fiat** 3. 61. 919. ubi formula
 - **remissive** Ibid. per quem. Ibid. & 3. 61. 920. & 910. &
 - **seqq.**
 - **Revisio an Executionem suspendat** 3. 61. 911. & 3. 61. 921.
 - **Camera Revisorum Sententiam exequitur** 3. 61. 928.
 - **& 923.**
 - **Revisoria cautio quid cavendum** 3. 61. 921. quomodo ad-
 - **versus eam excipiat** ibid. quis & quomodo de ejus
 - **sufficiencia definire possit** Ibid.
 - **Edictum Caesareum ad evitandū de prosecutione causa re-
 -**
 - **visoria** 3. 61. 912. causa quæ 3. 61. 915. quo statutum, ut, qui
 - **revisionem prosequi constituit, intra Tempus præfixum,**
 - **ad vel Moguntino vel Camera indicet** 3. 61. 913. Spor-
 - **adulis instructus gravaminibusque** 3. 61. 911. sub præju-
 - **dicio desertionis** 3. 61. 916. ubi cautela pro parte in Ca-
 - **mera victrice**
 - **Iudicum Revisorum Qualitates** 3. 61. 922. & 916. & 917. An
 - **Camera iustis ex causis recusari possint** 3. 61. 924. an à
 - **paribus** 3. 61. 925. Eorum officium 3. 61. 922. & seq. &
 - **928. quid jurare cogantur** 3. 61. 927.

Revisio processus quomodo proseguendus. 3. 61. 921.
Contordia ante omnia tentanda. 3. 61. 923. beneficium
 non deducta deducendi, &c. non habet locum. 3. 61. 943.
 quo ordine procedendum, & quæ causæ ante alias expe-
 diendæ. Ibid. quare per magnum temporis spacium Re-
 visiones neglectæ fuerint. 3. 61. 924.

Revisores qui. 3. 61. 891. Si non conveniunt statuto tempore,
 Camera absque mora Sententiam suam Executioni de-
 mandat, si constiterit, petentis culpâ intervenisse Impe-
 dimentum. 3. 61. 899. quod hodie in distincte procedit,
 propter sublatum Effectum suspensivum. 3. 61. 911. S
Revisores vel *Visitatores* revisionis vel *Vitationis* ma-
 nus, debito modo non exequantur, ad quid teneantur.
 1. 4. 20. 21. *Revisorum* uno pluribusque emanentibus, re-
 cusatisve, quid observandum. 3. 61. 899.

Pena Revisionis Temeraria Quæ. 3. 61. 896.

Reutlinga quæ habeat privilegia. 1. 4. 13. 18. & 1. 20. 304.

Revocatio attentatorum vid. *Attentata* quomodo revocentur.

Reus quis dicatur. 1. 4. 27. *Reus* alterius nomine conventus
 quomodo a Lite se eximere possit vel non, & quomodo
denunciatoriales impetret. 3. 4. 501. *Reus* proprio nomi-
 ne conventus quando denunciare possit, & quando non.
 3. 4. 504. *Rei* qualitas præcipue attenditur in fundanda
Jurisdictione Camera, 1. 5. 8. adversus *Contumaciam*
 rei quomodo procedendum vid. sub voc. *Contumacia*.

Rotulus Commissionibus ad perpetuam rei memoriam ex-
 trajudicialiter decretis judicialiter non reproducitur. 1.
 14. 34. 583. sed *Lectori* certo loco asservandus & in *Cur-*
dicem referendus traditur. Ibid. An *rotulus* ad *Cameram*
 transmissus *Eum* reposcenti ad parva narrata restituen-
 dus sit. 3. 14. 35. 583. *Rotulus* quo in termino producitur
 publicetur & communicetur. 3. 33. 750. quomodo expe-
 diendus. 3. 14. 581. adversus *Rotulum* quo in termino
 cipiatur. 3. 35. 750.

Rostochium *Duci* *Megapolitano* subditum. 1. 4. 28.

Rottenburg *quidam* *Cauber* quæ habeat privilegia. 1. 19.

304. *Rotulus* 207. *del. hit. bid. Exiguitas* in *supra*

26. 152 *Revisio*

Ratibiles Judices in hunc modum declarare possunt. 7. 4. 51
 et a Rot. vilesibus ad Cameram appellare licet. 7. 4. 51

Rabini nulla sufficiens desumitur probatio. 1. 3. 377.

Rabini causa primum ad signata ad finem usque litis reti-
 nenda. 2. 9. 636. 84. 2. 9. 716. ubi ratio. An Testis in-
 terueniens eam mutare possit. Ibid.

Sacra Audientia quæ. 2. 7. 1. 441.

Sacramentaliter alias Compurgatores, Conjuratores,

Salarii taxata si litigatores Advocatis & Procuratoribus
 suis Cameralibus solvere debeatent, monitoria decer-
 nuntur in Camera. 3. 7. 4. 528. Secus est in denen Besol-
 lungen/ ubi decernuntur Citationes ad vid. exigi Salarii.

Salarii 3. 7. 4. 529. Exceptio diu non præstiti patrocini, la-
 boris exigui, & quæ sunt similes, in Besollungen/ so vn-
 lössig gelündet send/ non attenditur in Camera. 3. 7. 529.
 In Condemnatione solutionis annui Salarij etiam Inter-
 esse à die mortis debetur. 3. 1. 529.

Salarium Cameralium quod. 4. 16. 1008. & seq.

Salsburgensi Episcopo quando appelletur. 1. 20. 280.

Saxonia Duces habent Privilegium de non appellando. 1. 20.
 281. Jurisdictione Camera Exempti sunt, & tamen te-
 nentur Constitutione pacis publicæ. 1. 7. 41. 74.

Sceptrum Judiciale Jurisdictionis & Justitiæ administran-
 di Symbolum est. 2. 12. 414. ad Sceptrum cavere quid
 vid. sub voc. Camera.

Schleswig ab sub nomine subditorum conti-
 nentur in Constitutione pignoratitia. 1. 10. 102.

Schwabisch Hall privilegium habet primæ Instantiæ. 1.
 4. 52.

Schweinfurt Privilegium habet primæ Instantiæ. 1. 4. 181.

Sentenitiæ Definitivæ quid. 3. 19. 251. & 3. 59. 869. Interlocutoria
 quæ & quatuorplex, ibid. vid. sub voc. Interlocutoria,

an & quando partes ad audiendam Sententiam citantur.
1. 59. 870. & seq. & 875. Sententiae in Camera non in Pro-
curatores, sed in Principales pronuntiantur. 1. 59. 871.
ubi Exceptio

Pro *Sententia maturanda* Supplicationum finis & Effectus
quis. 3. 36. 772.

Sententia in Camera publicata in rem iudicatam transi-
quando neque Revisio, neque restitutio in Integrum pe-
titur. 3. 63. 935 & 3. 60. 877.

Sententia in Camera publicata *Declaratio* nulla datur. 3. 63.
877.

Contra *Sententiam* in Camera pronuntiatam nemo turbat-
us, si quis turbatur, Mandata de non contraveniendo
rei iudicatae Sine Clausula decerni debent. 1. 12. 2176.

Sententia Documentum quando petatur & quem in forma
3. 63. 9. 8.

Sententia Executio. vid. sub voc. *Executio*.

Sententia paritoria formulae, in puncto Mandatorum de
Solvendo. 1. 12. 218. & seq.

Sequestrationis processus qui. 3. 17. 593. quando decernatur
in Camera. ibid. *Sequestratio puella sponsa*, de qua in ex-
orta, olim in Camera decreta fuit. 3. 17. 4. 595. *Sequestra-*
tio per Judicem facta non mutat possessionem. 3. 17. 6.
59.

Simplex querela quae vid. sub voc. *querela*.

Signata Copia gemein habenden *Gewalts* quae. 3. 29. 871.

De *Solutionibus* & quatenus Mandata de Solvendo decer-
ni possint, vid. 1. 12. 44. 177. & seqq. vid. sub voc. *Mandata*
de Solvendo. An Mandata S. C. decerni possint in Re-
ditibus non relictivis. 1. 12. 217.

Solutio particularis Capitalis quando & quomodo admit-
tatur. 1. 12. 213. & 217.

In *Solutionem* quae res dari possint. 1. 12. 217.

Spirae & *Senato* privilegia de non appellando & solenni
quae. 1. 20. 65.

Sprentis Episcopi & *Episcopatus* privilegia quae. 1. 20. 181.

Spirae *Simplex* *Causa* quae. 1. 4. 48. Quae in ea iudicium con-
stituit.

- stituendorum ratio? Ibid. & seqq. qui emanant processus. 1.4.50. & 57.
 Sollicitatores quando audiendi, 1042. & 1044.
 Sportula in Causis Revisionum quando pendantur. 3.61.901. quomodo taxentur & deponantur? 3.61.920.
 Statuta quæ extendenda & quæ restringenda? 1.11.136.
 Status Imperij qualitas quomodo probetur? 3.44.813 qui ejus nomine veniant? 1.6.8.61.
 A Subdelegato non provocatur ad Delegatum sed ad Delegantem. 1.20.260.
 Subditorum nomine qui, in Constitutione pignoratitia intelligantur. 1.10.104. & 1.10.27.108. & 1.10.131. & 3.6.16.322 Eorum bona quomodo Dominis, Emigrationis causâ, obligata sint? 1.11.11.148. Subditi an agere possint adversus Dominum ex Constitutione Arrestorum? 1.11.149. Una cum Dominis conventi sortiuntur forum Camerae? 1.4.7.15. ubi Exceptio. Subditus an quis ratione bonorum & ratione domicilij duorum possit esse Dominorum? 1.11.152.
 Subditi contra Dominos an & quando processus decernendi? 1.10.23.171. & 3.6.16.22 & 3.6.9.518. & 3.7.531. & 3.20.55.620.
 Subditi præstare nolentes die Erbhuldigung Mandatis Sine Clausula coërcentur. 1.12.177.
 Summariter procedendum in Causis Autentatorum, Inhibitionis, Dationis Tutorum & Curatorum, Nunciationis novi operis, &c. 4.5.974.
 Superficies destructa an & quando locum faciat Constitutioni pignoratitiæ? 1.10.45.126.
 Superficiarius ratione Juris quod in superficie habet, coveni-
 tus, denunciare non potest proprietario fundi? 3.4.504.
 Supplicationum Definitio. 3.20.3.601. Supplicationum differentia. Ibid. quomodo formandæ? ibid. & seqq. quibus consent partibus? Ibid. quæ in Exordio observanda? 3.20.8.602. quæ in Narratione in causis Simpl. Querel? Ibid. quæ in causis provocationum? ibid. quæ in singulis causis? 3.20.14.604. & 3.19.597. Conclusio quomodo concipien-

cienda: 3. 20. 11. 603. Tutorum, Heredum, Consci-
tium, & omnium qui processibus comprehendendi sunt
nomina Libello supplici inferenda, nec in executionem
rejicienda sunt, 3. 20. 59. 622. Supplicationum Narratio
& Conclusio plus artis requirunt quam ceteræ partes
20. 13. 604. Narrata Jurisdictionem Cameralem fun-
dant, jisque statuitur, donec in processu contrarium probe-
tur, exceptis causis relaxationis Juramenti ad effectum
agendi, Itemque Subditorum contra Magistratus. 3. 19.
597. ab uno Senatu ad alterum supplicare non licet. 4. 5.
976. si aliquoties supplicetur, priores Supplicationes
cum earum Decretis ultimæ adjungendæ sunt. Ibid. ubi
plura.

Supplicationes initio statim in duplo sub poena Judicis arbi-
traria offerendæ & documenta Earum Cancellariæ in-
nuandæ. 3. 21. 1. 623. à procuratore cavente de rato &
Mandato *subscribi* debent. 3. 2. 464. hodie etiam ab Ad-
vocato. 1032 subscribuntur etiam à principalibus, si præ-
sentes sunt 3. 2. 464. & 478. quando Libelli vices sustine-
ant. 3. 4. 485.

Supplicationes singulares in Appellationibus Et à voce interpo-
sitis 3. 20. 41. 613. *Supplicationis ejusmodi formula.* 3. 20.
616 quæ in *Appellationibus in scriptis*: 3. 20. 44. 615 quæ
in *Appellationibus à definitiva vel vim Ejusdē habente.*
Ibid. Itemque ab *Interlocutoria.* ibid. *Supplicationum*
singulares in Causis Arrestorum? 3. 20. 9. 601. & 3. 20. 18.
609. *Citationum per Edictum.* 3. 20. 36. 612. *Commissio-*
num in communis forma. 3. 20. 37. 612. *Commissio-*
num optima forma. 3. 20. 38. 612. *Commissio-*
num Extrajudicialium? Ibid. Quæ in *Causis Compensationalium?* 1. 13. 7.
565. & seq. Quæ in *Causis denegata vel protracta iustitia?*
3. 20. 34. 611. & quæ adjuncta necessaria? 3. 21. 7. 628.
Quæ in *Causis Mandatorum Sine Clausula?* 3. 20. 30.
609. & 3. 21. 9. 628. & 629. Quæ in *Causis nullitatum?*
3. 20. 46. 618. Quæ in *Causis sacris publicis a Religiosa vio-*
lata? 3. 20. 17. 605. & seq. Quæ in *Causis pacis publicæ*
profana? 3. 20. 19. 606. & seqq. & 3. 20. 9. 602. Quæ in
Cau.

- Causis pignorationum?** 3. 20. 27. 608. Quæ in Causis possessionis litigiosa? & quæ adjuncta necessaria: 3. 21. 6. 628. Quæ in Causis Violatis Casares privilegij? 3. 20. 35. 611. Quæ in Causis Reductionum ad arbitrium boni Viri: 3. 20. 46. 618. Quæ in Causis Relaxationum Iuramenti ad Effectum agendi: 3. 20. 33. 610. Quæ in Causis Citationum ad Videndum se ordinari Tutores vel Curatores: 3. 21. 13. 629. Quæ in Causis Citationum ex L. Diffamari: 3. 21. 12. 629. Supplicationes pro maturanda Sententia quomodo & quem in finem concipiantur: 3. 36. 772. Supplicationes à Sententijs in aula Cæsarea latis quid: 3. 61. 925. processus quis: ibid. an solennia quædam observanda: ibid. & seq. An habeant Effectum suspensivum: 3. 61. 926. Sussistentioni Camera deputata pecunia quo loco & tempore recipienda: 4. 7. 981. quo loco Custodienda: Ibid. quomodo eroganda. 4. 7. 981. vid. sub voc. Camera sussistentio & Quæstor Camera. & 4. 16. 1006. & 4. 17. 1012. & seqq. Suxcia Rex ratione ditionum in Germania sitarum gaudet privilegio de non Appellando. 1. 20. 291. & seq. A Suxcia Baronum privilegia. 1. 20. 297. A Suxcia Comitum privilegia. 1. 20. 297. Ob Sylvarum vastatas vel arbores frugiferas excissas Mandata Sine Clausula decernuntur. 1. 12. 4. 176. & 197. Syndicatus Definitio. 3. 62. 933. In petitione Ejusdē eadem forma, eadem processus Leges, quæ in Revisione observandæ? Ibid. an Executionem suspendat? 3. 62. 934. Syndicatus non facile indulgendum & quibus ex Causis: Ibid. A Schwarzburg Comitum privilegium de non appellando. 1. 20. 297. Schwelm urch habet privilegium primæ Instantiæ, 1. 4. 13. & 1. 20. 305. & de non appellando. Ibid.

T.

Tabellarij Camerales qui: 4. 11. 991. Eorum Constitutio

- tutio & Remotio* Ibid. Eorum officium præcipue in
 Insinuandis processibus quod: Ibid. & seqq. Salarium
 quod: 4.16.1008.
Tabellarius Cameralium *Magister* quis: 4.10.990. Ejus
 officium quod. 4.10.990 & seqq. Salarium quod: 4.10
 1009.
Taxatio Actorum à Judice Inferiore facta à superiori Judi-
 ce moderari debet. 3.7.529.
Telonia nova sine Consensu Imperatoris & Electoralis
 Collegij erigi non debent & contra erigentes processus
 in Camera decerni possunt. 1.12.177.
Terminus procedendi quis: 3.22.1.632. *Terminus* *Legis*
 quis: 3.23.5.643. & 3.23.13.645. *Terminus* *Legis* in
 fatali appellationum quando abbreviari vel protoga-
 ri possit: 1.28.10.360. *Terminus* *arbitrarius* quis: 3.
 24.1.645. *Terminus* *collectus* & *præfixus* quis: 3.2.
 635. & 3.25.649. *Terminus* hodie *communis* live *le-
 galis* quis: 1031. & seq. quilibet in Camera hodie præju-
 dicialis est. 3.22.3.632. & 636. & 641. & 3.37.77. *Uti-
 liter* cadit. 3.22.10.636. & 1.28.359. & 3.22.5.634. &
 seq. procuratore licet defuncto tamen labitur. 3.21.13.
 638. ubi cautela. *Termino* præterlapso, defuncto ante fa-
 cultatem agendi procuratore, *novus* terminus perendus
 est. 3.22.18.639. & seq. in termino computatur dies
 assignationis. 3.22.20.640. in Constituendo termino
 procuratores colludere non debent. 3.22.15.638. consti-
 tuto breviori termino longiorem e vestigio petere li-
 cet 3.22.7.635. terminum Constitutum *anticipare* licet.
 3.22.16.638. Cautela procuratorum d termino labentis
 periculum atque præjudicium evitandum. 3.22.6.635. &
 3.22.14.638.
Terminus ad proximum olim postulari, quamvis non teme-
 re potuit. 3.22.19.640. hodie postulari plane non po-
 test. 1036.
Termino procedendi Constituto, antequam abeat, aut a-
 gendum, aut prorogatio perenda est. 3.22.4.633.
Termini prorogatio adhuc intra spaciam termini constitui-
 tione

nec absque rationibus legitimis postulanda vel concedenda. 3. 22. 4. 633. & 3. 22. 641. & 1033. postulanda coram Deputatis. 2. 10. 451. & 3. 22. 641. ubi ratio. Si terminus inciderit in ferias, vel in ferias magnas quando prorogatio petenda est: 3. 2. 637. prorogatio petita, si Iudex non interloquitur, concessa videtur. 3. 25. 2. 650. prorogatione petita quid ratione protractionis Causæ in causis Mandatarum reus lucretur. 3. 41. 796. Si prorogatio frustrandæ causæ ergo rogata deprehendatur, loco separatæ prorogationis, si non declaratio pœnæ, saltem paritoria datur. 3. 41. 795. prorogationis prorogationum non conceduntur, sed termini prorogatio generaliter tantum rogatur. 3. 22. 641.

Termini quomodo observandi & præteriti vel mendose habiti quomodo reparandi: 3. 37. 773. & seq. termini non observati pœna præjudicialis. 3. 37. 773. adjuncta sunt numerus productorum. Ibid.

Termini purificatio quando fiat. 3. 22. 5. 633. & 3. 41. 795. termino purificato parti adversæ Jus quæsitum. 3. 22. 5. 633. parti negligenti quod generetur præjudicium. Ibid. & seq.

Terminus primus, Citationis vulgo vocatur & quare. 3. 29. 1. 664. quid in hoc termino tam in causis simpl. querel. quam Appellationum observandum tam ab Actore quàm reo: 3. 29. 664. quid in specie ab actore: ibid. & seq. in causis Appellationum: 3. 29. 696. & seq. 3. 29. 713. & 714. & seq. & 3. 31. 750. Quid in specie à Reo: 3. 30. 717. & quare reus hodie in primo termino comparere & agere teneatur. 3. 30. 717. quæ regulariter in primo termino expedienda, si Citatus prorogationem petat, incidunt in secundum 3. 31. 748.

Quæ (olim in Tertio hodie) in secundo Terminò expedienda. 3. 31. 748 & seqq. in specie in Causis Appellationum. 3. 31. 750.

Quæ (olim in quarto hodie) in secundo vel tertio termino expedienda. 3. 32. 753.

Quæ (olim in quinto hodie) in tertio vel quarto. 3. 33. 755. & seq.

Quæ (olim in Sexto, hodie) in quarto & quinto. 3. 34. 297.
& 3. 35. 759.

Terminus Septimus & omnes reliqui hodie sunt sublati. 3.
35. 758. quæ igitur in illis olim, hodie in quarto & sexto
expedienda. Ibid. & seq.

Tertia res & Innocens in Constitutione pignoratitia quæ.
1. 10. 11. 102. & seqq.

Testes ad perpetuam rei Memoriam qui recipiantur. 3. 14.
6. 570. & seq. à Reo in differenter petuntur, nulla ætatis,
valerudinis aut absentia ratione habita. Ibid. 1015.

Testes in iudicio nominati testimonium dicere debent, &
si recusant, adversus eos Mandata Sine Clausula decer-
nuntur. 1. 12. 37. 176. Immediate Imperio subjecta Com-
missario per Judicem inferiorem dato citari, comparere
nolentes quomodo & per quem compellantur. 3. 13. 568.

Teutonici ordinis Ejusque Administratoris privilegia. 1. 10.
282.

Titulus seu Rubrica Cause assignatus ad finem usque litis
retinendus, vid. sub voc. Rubrica.

Transigere proscripti quando possint. 1. 7. 25. 70. & 1. 7.
27. 70.

Transactum esse inter partes litigantes coram Depurato sig-
nificandum. 2. 10. 12. 450.

Transumere possunt Commissarii in optima forma dati. 3.
14. 12. 573. *Citatio* ad Videndum transumpti quæ. 3. 4. 90.
Exemplationes privilegiorum quando & quomodo impe-
trantur. 3. 4. 507.

Trevirensis ArchiEpiscopi & Electoris privilegia quæ. 1.
20. 274. ejus officium in Revisione quod. vid. *Revisio*.

Tridentini Episcopi privilegium de non appellando. 1. 20.
282.

In *Turbationibus* simplicibus Constitutio arresti non habet
locum. 1. 11. 28. 152.

Turcica Contributiones si nō solvantur Mandata S. Clausu-
la ad poenam dupli, adversus morosum decernuntur. 1.
12. 38. 176.

In Tutelarum Curatelarumque causis processus quomodo instituendi. 3. 21. 13. 629. coram deputatis agendum. 2. 10. 13. 450.

Tutor Testamento datus si non admittatur nec tabulae exhibeantur, in Camera ad exhibendum Citatio emanat. 3. 4. 15. 488.

Tutorum Curatorumve Immediatorum Immediatis pupillis dandorum confirmandorumq; Causa prorogat Jurisdictionem Cameralem. 1. 18. 5. 247. Quid si Tutores Curatoresve mediatas dandi sint, & Jurisdictio dominorum Territorij controversa sit, ut uterque sibi Jus Tutores dandi competere contendat. 1. 18. 5. 248. Citantur nominati ad videndum se ordinari Tutores, vel ad excusandum vel exhibendum. 3. 4. 15. 488. si minor conveniendus non habet Curatorem, citatur ad nominandum Curatorem ad Litem, vel ad audiendum sibi dari ex officio. Ibid.

Tutorum Curatorumve nomine Procurator constitutus quomodo se legitimare teneatur. 3. 29. 13. 678.

Adversus Tutores vel Curatores Contumaces quomodo procedatur. vid. sub voc. *Contumacia Tutorum.*

V.

V *Agabundi Qui.* 1. 4. 31. jus revocandi domum non habent sed coram Camera conveniuntur Ibid.

Vasallus et si mediatas sit, si pignoretur, agere potest ex Constitutione pignoratitia cum Domino. 1. 10. 29. 109.

Vasallus Dominum feudi ubi in Jus vocare debeat. 1. 17. 243.

Oberlingen Civitatis privilegia. 1. 20. 305.

Jus Veltigalia exigendi Litigiosum quod. 1. 10. 37. 115.

Jus venandi Litigiosum quod. 1. 10. 35. 111.

Verdunensis Episcopus gaudet privilegio de non appellando. 1. 20. 282. & seq.

Via regia quæ. i. 7. 33. 82.

Via Judices consequendi quæ. vid. sub voc. *Judices Ordinationis*.

Vicarius Iudicis Cameralis quis & quod ejus officium Honorariumque. 4. 1. 951. vid. sub voc. *Iudex Vicarius*.

Violatio pacis publicæ quid sit, quot modis fiat, aliaque vid. sub voc. *pax*.

Volentia ex animo & proposito etiam attenditur, ut dicatur vis esse, ubi non fuit. i. 7. 83.

Vir bonus quis in Causis Reductionum ad arbitrium boni viri. i. 1. 35. 405.

Vis publica & privata quotupliciter accipiat. i. 7. 29. 82.

Visitatores Camerae Imperialis Revisoresque si Visitationis munus non legitimè obeant, coram Camera Imperiali conveniuntur. i. 4. 20. Ad quid teneantur ex causa hac partibus. Ibid. ad quid fisco. Ibid.

Plma Civitatis privilegia, i. 20. 305.

Vocatio in Jus Judicum Ordinationis quomodo fiat. vid. sub voc. *Judices Ordinationis*.

Vulnera occisorum inspecta quid operentur. i. 10. 123.

Orphedi quid & de Relaxatione Juramenti ad Effectum agendi. i. 13. 223. vid. sub voc. *Juramenti Relaxatio*.

Usura petuntur à tempore moræ in Contractu mutui. 3. 6. 525. *Judei* tamen ex Mutuo pensiones à die obligationis adjudicantur. 3. 6. 526. *Usuræ* ultra. 5. pro 100. nullæ debentur, 3. 6. 526. ne quidem *Judæis*. ibid.

W.

A **W** *Alburg* Baronum privilegia. i. 20. 297.

A **W** *Aldeck* Comitum privilegium de non appellando. i. 20. 297.

Uder Wesel an sit Civitas Imperij. i. 20. 306.

Westphalicum Secretum Judicium in bannum olim declarare potuit. i. 7. 45. 75.

Welf

Weissenburg Die Probsten ist dem Stifte Spener in corpo-
rirt. 1. 20. 280.

Zu Wiedrunkel und Ysenburg Comitum privilegia. 1. 20.
297.

Windßheim Civitatis privilegia. 1. 20. 305.

Wormatia Civitatis privilegia. 1. 4. 13. 18.

**Württembergenses Duces gaudent privilegio de non Appel-
lando.** 1. 20. 292. *Constitutio Ducum Württemberg-
sium de solutione rerum Creditarum.* 1. 12. 199. *Illius Te-
nor.* 1. 12. 209. & seq.

SOLI DEO GLORIA.

Mira-

*Miraberis, Lector Benevole; tot
Sphalmata in exiguum hoc opus irrepsisse, sed quia
Causam suppeditavit Absentia Eorum, qui Intentionem Tex-
tus Notarumve melius assensuri fuissent, hinc pro Can-
dore Tuo corriges, ut sequitur.*

Pag. 2. lin. 5. deleatur ec. & pro *Resuum* l. *Recessum*.

pag. 6. lin. 15. pro *alter* l. *aliter*.

pag. 8. lin. 23. pro 11. l. 2.

pag. 11. lin. 14. pro & *impediendo* l. & *non impediendo*.

pag. 12. lin. 8. pro *Subitum* l. *Subditum*.

pag. 24. lin. 6. pro *Cameriales* l. *Camerales*.

pag. 26. lin. antepen. l. *habitationeque*.

pag. 28. lin. 24. pro *den* l. *der*.

pag. 39. lin. 18. pro *ne habeto* l. *habeto*.

pag. 48. lin. 6. pro *Principe* l. *Principem*.

pag. 60. lin. 5. pro *quaritur* l. *queritur*.

pag. 61. lin. 19. pro *turbator* l. *turbatus*.

pag. 80. lin. 12. pro *pecuniarum* l. *pecuniariam*.

pag. 91. lin. 22. pro *ligiosa* l. *litigiosa*.

Ead. lin. 24. pro *litiosa* l. *litigiosa*.

pag. 92. lin. 10. pro *possessorum* l. *possessorium*.

pag. 96. lin. 21. pro *furunt* l. *fuerunt*.

pag. 136. lin. 20. pro *Communio* l. *Communi*.

pag. 152. lin. 15. pro *arrestandi* l. *arrestandi*.

Ead. lin. 23. pro *vita* l. *vota*.

pag. 165. lin. 9. post voc: *Camerae*, inseratur, *fundatur*.

pag. 166. lin. 11. pro *petatur* l. *petantur*.

pag. 192. lin. 9. pro *maxima* l. *maximo*.

Ead. lin. penult. deleatur, *non*.

pag. 199. lin. 8. pone pro 1600. 1. *Octobris*. 1630.

pag. 200. lin. 10. post verb. *habeat* l. *respectivè in totum*.

ad dimidium.

pag. 209. lin. 10. pro *als* l. *und*.

pag. 210. lin. 5. pro *dem* l. *die*.

pag. 211. lin. 1. pro Rechnung l. reichung.

pag. 213. lin. 17. pro provisor, l. profusor.

pag. 216. lin. antepen. pro Intromissis, l. Intermisiss.

pag. 217. lin. 21. pro Gilden/ l. Gulten.

Ead. lin. 23. pro Gilden/ l. Gulten.

pag. 229. lin. 19. pro Rum, l. Violatorem.

pag. 241. lin. 8. pro excident, l. excedunt.

pag. 245. lin. 25. pro qui, l. quæ.

pag. 250. lin. 8. pro finitione, l. definitione.

pag. 257. in fin. rubr. pro duplica, l. duplici.

Ead. lin. antepen. pro sitis, l. sit, Is.

pag. 259. lin. 27. pro die l. der.

pag. 262. lin. 1. pro unablässlich l. unablässliche.

pag. 265. lin. 12. pro aureorum, l. florenorum.

pag. 267. lin. antepen. post voc. Anno leg. 1570.

pag. 283. lin. 9. pro 100. l. 1000.

pag. 289. lin. 26. pro Gulten l. Gilden.

Ead. lin. 27. pro geschäzget l. gesetzt.

pag. 291. l. 2. pro ut l. aut,

pag. 339. lin. 9. & 10 pro liberati deprehenduntur, l. liberatus deprehenditur.

pag. 339. lin. 74. pro Negativa, l. affirmativa.

pag. 340. lin. 24. pro Ebenmässig l. wie Ebenmässig.

pag. 354. lin. 8. pro contra esse, l. contra se esse.

pag. 381. lin. 4. pro diffinitiva, l. definitiva.

pag. Eadem lin. 5. similiter.

pag. 384. lin. 9. pro revoluta, l. devoluta.

pag. 428. lin. 11. pro procuratres, l. procuratores.

pag. 455. lin. 7. post verba decimam, reliqua deleantur, usque ad verba, ex communi.

pag. 485. lin. 20. pro diesem l. diesem.

pag. 494. lin. 23. pro meminisci, l. reminisci.

pag. 505. lin. 7. pro denunciaotiales, l. denunciatoriales.

Ead. lin. 24. pro consentitibus, l. Consensientibus.

pag. 517. lin. 5. pro sub pœna dupli (olim sub pœna banni)
leg. sub pœna banni regulariter, quamvis nonnunquam
pro Causæ circumstantia vel ex proprio Judicis motu,
vel

vel ad petitionem patris, sub pecuniaria aggravata vel
Duplipœna emanet.

pag. 552. lin. 21. pro esse fundatam, l. non esse fundatam.

pag. 565. lin. 2. pro Imperandum, l. Impetrandum.

pag. 567. lin. 13. pro or etten / l. geboeren.

pag. 568. lin. 22. pro Compulsionales, l. Compulsoriales.

pag. 584. lin. ult. pro recipi, l. recipit.

pag. 587. lin. 7 pro florenos l. florenus,

pag. 590. lin. 8. pro oculata, l. oculata.

Ead. lin. antepen. pro separari, l. separati.

pag. 592. lin. 17. pro præjudica, l. præjudicia.

pag. 607. lin. 7. pro secundam, l. secundum.

pag. 622. lin. 18. pro Alias, l. Aliàs.

pag. 629. lin. penult. pro impositam, l. Impositam.

pag. 636. lin. 4. pro Ratisb l. August.

pag. 659. lin. 22. pro 36. leg. 130.

pag. 664. lin. 12. pro quærelæ, l. querelæ,

pag. 679. lin. 2. pro per, l. pro.

Ead. l. antepen pro sed, l. seu,

pag. 685. lin. 24. pro 1754. l. 1654.

pag. 667. lin. 2. pro Recht l. Rechte.

Ead. l. pen. pro Doctoris, l. Doctoren.

pag. 670. lin. 24. l. ein Jeder andere ähnliche in Rechten
zugelassene.

pag. 734. lin. 5. pro außbringung l. außbringung.

pag. 738. lin. 2. pro auß l. auß.

pag. 748. lin. 8. pro in primo reproductionis termino, le-
ge, ante primum reproductionis terminum.

pag. 843. lin. 12. pro non pareat, l. compareat,

pag. 901. lin. 17. pro causam, l. Cautionem.

pag. 910. lin. 2. l. nedum Cæsarea Majestate.

pag. 920. lin. 16. pro regere, l. regerere.

pag. 934. lin. 4. post verbum revisio ponatur sign: & sub-
jiciatur Majusculum D. deleaturque comma post ver-
bum novo,

pag. 964. lin. antepen. pro quærelam, l. querelam.

pag. 985. lin. 10. pro procuratorum, l. protonotariorum.

Roding, Wilhelm,

Guilhelmi Rodingi Pandectae camerales ex novis constitutionibus imperii,
generalibus & specialibus decretis, sententiis & praeiudiciis camerae, ut &
indice locupletissimo adauctae ... ; adiunctis utilissimis acceßionibus ...

Spirae Nemetum 1660

Regensburg, Staatliche Bibliothek -- 999/Jur.240
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11100304-6